

ANNALES MINORUM

AUCTORE

A. R. P. F. LUCA WADDINGO

HIBERNO

Ejusdem Ordinis Chronologo.

ANNALES MINORUM

S E U

TRIUM ORDINUM
A S. FRANCISCO INSTITUTORUM

AUCTORE

A. R. P. LUCA WADDINGO HIBERNO

S. T. Lectore Jubilato, & Ordinis Chronologo.

TOMUS XV.

Tom. XV

Editio secunda, locupletior, & accuratior

OPERA, ET STUDIO

R.mi P. JOSEPHI MARIÆ FONSECA AB EBORA

Ord. Minor. Scriptoris & Ex-Generalis, S. & Univers. Inquisitionis Consultoris, Sac. Congreg. Consistor. Votantis, Episcoporum Examinatoris, & apud S. Sedem tractandis Lusitanis Rebus Præfecti &c.

ROMÆ Typis Rochi Bernabò MDCCXXXVI. *Superiorum permissu.*

CUM PRIVILEGIO SUMMI PONTIFICIS.

SANCTISSIMO

D. N. D.

CLEMENTI XII.

PONTIFICI OPTIMO MAXIMO

FR. JOSEPHUS MARIA FONSECA EBORENSIS
Ordinis Fratrum Minorum de Obſervantia
FELICITATEM

UI *hoc Volumen in manus ſumet*, BEATISSIME PATER, *in eoque Franciſci Ximenii, ex Ordine Minorum Cardinalis ampliſſimi, facta cognoſcet, gratulabitur,*

opinor, huic nostræ Familiæ, quæ talem tantumque virum optimis legibus exemplisque instituerit, cujus omnes deinde vitæ partes ad religionem amplificandam, atque ad bene de Ecclesia merendum collatæ fuisse videantur. Ut enim ceteras illius virtutes prætermittam, quæ sunt majoribus quasi theatris propositæ & pœne populares, exercitum instruere, expugnare urbes, barbarorum acies profligare; quis non jure suspiciat Ecclesiasticum Principem, qui omnia fortunæ blandimenta respuens & aspernans, nihil in vita magnifaciendum putaret, nisi quod esset cum laude vera & cum virtute conjunctum; qui perpetuum cum vitiis omnibus bellum gessit; qui ad extremum usque spiritum eandem disciplinæ severitatem, flagrans ad omnia pietatis opera studium, effusam in egentes ac miseros benignitatem cũ constantissime coluit? quo nihil sane aut in tanta majestate demissius, aut in tantis opibus parcius, aut in tantis illecebris moderatius illa ætate

fuisse

fuisse proditum est. Illud vero immortale, & omnium sæculorum prædicatione celebrandum, quod sacra Biblia multiplici lingua ex Complutensi Academia, quam ipse constituit, ejusdem sumtibus & auspiciis, hominumque doctissimorum diuturno labore vulgata sunt. Quod opus cum mecum reputo, Franciscum Ximenium Ecclesiastici patrimonii distributorem egregium fuisse statuo, qui Sacerdotii apud Hispanos opulentissimi divitias (erat enim Archiepiscopus Toletanus) ad Ecclesiæ universæ utilitatem & ornamentum insumendas curavit. Redeo igitur nunc ad id, quod initio proposueram, qui hoc volumen pervolutabit, eum nostræ Familiæ de Cardinali Ximenio optimis moribus ac disciplinis exculto grates acturum. Qui vero Te ipsius Familiæ patronum esse, ac parentem intelliget, judicium magnopere commendabit, ac prædicabit Tuum, Beatissime Pater*; qui Tuo dignum patrocinio eum Ordinem judicaris, unde viri sapientia,*

inte-

integritate, animi magnitudine, gravitate, rerum denique gerendarum ſcientia præſtantes (quod ſingulari Dei beneficio tribuendum exiſtimo) nullo non tempore prodierunt.

ERU-

ERUDITO LECTORI.

NTER multas magnafque operas, quas Ecclefiæ navarunt Minorum Ordinis alumni, illa in primis numeranda videtur, quod in plerifque Italiæ civitatibus Montes,ut appellant, Pietatis collocandos ac ftabiliendos curaverunt. Eorum vero agmen ducit B. Bernardinus a Feltria, de cujus vita rebufque geftis plura narrantur in hoc volumine. Qui cum Judæorum fœnerandi licentiam in Chriftianorum facultates impune graffari animadverteret, eandem certis finibus circumfcribere omni ope contendit, plebifque miferiam nova mutuandi ratione fublevare. Itaque cum de hujufmodi Montium utilitate in concionibus fæpe differuiffet, apud complures civitates evicit, ut opus egregium abfolveretur. Quod manet adhuc, manebitque, dum ftabit Chriftianæ pietati honos; eritque perpetuum Francifcanæ caritatis in pauperes monumentum.

REIM-

REIMPRIMATVR

Si videbitur Reverendiſsimo Patri ſacri Palatii Apoſtolici Magiſtro.

N. Baccarius Epiſcopus Bojanenſis Vicesgerens.

REIMPRIMATVR

Fr. Jo. Benedictus Zuanelli Ordinis Prædicatorum ſacri Palatii Apoſtolici Magiſter.

AN-

ANNALES MINORUM.

Anno Christi 1492.	Innocentii VIII. anno 8.	Friderici III. Imp. anno 53.	Religionis Minorum anno 285.

ARGUMENTUM.

Christophorus Columbus, adjutore Religioso Minorita, navigationem aggreditur Indiarum Occidentalium. Moritur Innocentius VIII. succedit Alexander VI. Moriuntur Petrus de Travanda, Joannes Misnensis, & Casimirus Jagelloniada Rex Poloniæ. Bernardinus Feltrensis solitis bonis artibus ingentem producit fructum animarum. Creantur Episcopi. Florent viri docti. Multiplicantur Cœnobia.

I. ELIX faustumque principium hoc anno accepit navigatio Indica, & propagatio fidei Catholicæ in remotissimis, & incognitis regionibus Indiarum Occidentalium. Cum enim Christophorus Columbus * Ligur, vir acris ingenii, artis nauticæ peritissimus, ad novas explorandas terras, quas ex Platonis, Aristotelis, aliorumque veterum scriptis, & Geographiæ tabulis, cursu superari posse sibi persuaderet, post frustra oblatam suam operam Joanni II. Lusitaniæ, Henrico VII. Angliæ, Carolo VIII. Galliæ Regibus, Ferdinandum & Isabellam Reges Catholicos Hispaniarum convenit, ut in opus gravissimum, commodum & gloriosum incumberent. Atqui hi diuturno & dispendioso, quod hoc ipso confecerant anno, bello Granatensi defessi, rem ferme incredibilem, exitu incertam, sumptibus certissimam adire detrectabant. Longa mora, vana spe, & aperta repulsa pertæsus Columbus, in Bæticam abiit, inde in Galliam transfretaturus. Rebus magnis initia Deus sternit infirma, ut non tam humana inventa, quam Divina portenta esse comperiantur. Etenim dejecti jam animi viro egregium facinus pene neglecturo, consolatorem & promotorem dedit indigum & misellum fraterculum Joannem Perezium, Marchena oriundum, qui tunc Minoritas Cœnobioli Arabidæ ab oppido *Palos de Moguer* D. P. distantis regebat, & olim confessiones exceperat Reginæ. Eadem hujus animum subierat cogitatio, ultra immensum Oceani pelagus vastissimas latere terras, ad quas humanum imperium, & cœlestis doctrina posset extendi. Cosmographiæ mul-

Incipit hoc anno navigatio Indica per Christophorum Columbum.

* *al.* Colon.

Herrera histor. Indiar. Occident. decade 1. lib. 1. c. 7. & seqq. Ferdinand. Columb. in historia sui Patris c. 12. & 13.

Gonz. in proœm. Prov. Hispaniolæ. Daza 4. par. l. 3. c. 1. Petrus Simon hist. Ind. not. 1. c. 14.

multum operis impendit, & ex Geographiæ tabulis deductas notitias cum Columbo contulit, animumque prostratum excitavit, ut quod toties tentaverat, amplius urgeret. Acceptis ille ad Reginam, & Ferdinandum Talavericum Reginæ confessarium, Perezii litteris, relictoque apud eumdem Didaco filiolo, denuo Granatam regreditur, ubi Petri Gonzalez Cardinalis Mendozii, Ludovici a sancto Angelo, & Alphonsi Quintanillæ apud Reges potentum industria, Talaverici precibus, & Perezii absentis litteris primum, mox præsentis hortatu (vocavit enim Regina hominem, ut clarius ab eo totius negotii molem exciperet) eum obtinuit aditum, ut diserta oratione, firmissimisque rationibus non semel rei capiundæ & potiundæ desiderium instillaverit. Demum variis pactis conditionibus, eo itum est, ut Columbus protinus navem opportune instructam, & duas celoces, ex his, quas vulgo *Caramuscelas* appellant, centum & viginti milites, numeratæ pecuniæ aureorum septemdecim millia acceperit, & insuper omnia quæ ad longam & periculosam navigationem existimabantur necessaria. Bæticam reversus, recepto filio, gratias habuit summas amico Perezio, & Gadibus solvit III. Nonas Augusti, quo die olim apud Indos Persis finitimos, Abenner Rex, Dei Ecclesiam persecutus, multa Monachorum & fidelium agmina excarnificavit.

Insulam appulit Hispaniolæ.

II. Per insulas Fortunatas inter Occidentem ac Meridiem directo cursu, ac perpetua navigatione eodem ferme ventorum afflatu, ultra triginta tres dies institutum iter prosecutus, tamdem post detectas alias Minores, in insulam ingentem Caribanam, quam Hispaniolam appellare placuit, felici appulit eventu. Distat illa Gadibus rudi supputatione quinque milliarium millibus, Cancri Tropico in vigesimo gradu supposita. Omnibus diligenter perlustratis, universa loca etiam munitissima investigavit, ac brevi spatio totius regionis tractum, incolarum mores, ritus, statum, quæque ab eis partibus ad Europæos derivari possent commoda, solertissime exploravit. Auro insulam abundare inde conjecit, quod incolæ pro ludicris mercibus, & nullius pretii rebus aurum copiose profuderint. Cum ergo Columbus in hac prima navigatione nihil omnino prætermiserit, quod observatione dignum judicaret, & cumulatissimum operæ & expensarum pretium inde Regibus obvenire posse existimaret, post longam ac molestam navigationem, Barcinonem ad Regem Ferdinandum regressus est. Consideratis porro accurateque expensis navigationis emolumentis & commodis, secundam aggressus anno sequenti, socium habuit itineris, Regii favoris auctorem, Perezium, additis aliis ejusdem Instituti sociis, qui primum Christi fidem iis remotissimis regionibus feliciter invexerunt, quod nos tunc commodius referemus. Præstitum hoc Columbo beneficium, inchoatamque per Franciscanos Indorum conversionem ita candide Hieronymus Platus recenset: *Primos omnium, qui tantam hanc provinciam (totius scilicet novi orbis conversionem) aggressi sunt, Franciscanos fuisse legimus, atque eosdem etiam in iis regionibus inveniendis, cum antea, ne de nomine quidem auditæ essent, magnopere contulisse. Cum enim Christophorus Columbus de ea navigatione instituenda apud Ferdinandum Hispaniæ Regem ageret, nec ei, ut in re tam nova atque incerta, multum fidei haberetur, Patres duo Franciscani valde eum juvisse dicuntur, tum ipsum animando, tum etiam Regem impellendo, ut eam occasionem omnino tentaret. Itaque cum impetrata classe Columbus Mexicana regna feliciter aperuisset, atque in Hispaniam tam lætæ rei nuncius reversus esset, statim aliquot ejus familiæ Patres in ea loca navigarunt, annum circiter a Christo nato* MCCCCXCIII.

Redit in Hispaniam.

Plat. l. 2. de bono stat. religios. c. 10.

III. Opus

III. Opus hoc Indicæ conversionis plurimum promovit anno sequenti Alexander VI. hoc ipso ad Pontificatum evectus III. Idus Augusti, e vivis subtracto Innocentio VIII. sub diem VIII. Kal. Augusti anno ætatis LX. postquam Ecclesiam partim turbulente, partim pacifice annis VII. mensibus X. diebus XXVII. gubernavit. Vir vere bonus, humanus, beneficus, & moderati erga consanguineos affectus.

Moritur Innoc. VIII.

Succedit Alexand. VI.

IV. Hoc anno diem clausit extremum Cetonæ in Etruria Petrus de Travanda, Senensis agri oppido, ab ineunte ætate Divino addictus obsequio. Octennis cœlesti amore inflammatus, parentibus insciis, ad Minoritas confugit. A patre domum reductus, mox visum amisit, quem tamen, ubi pater votum concepit de reddendo sacræ familiæ, statim recuperavit. Conventualibus adscriptus, bonis moribus & litteris imbutus, in Pilosophia & Theologia Licentiatus, Doctoratus lauream propter pecuniæ indigentiam non suscepit. Officium Divinum recitabat devote, ferventer prædicabat, professionis suæ observantiam diligenter urgebat, omnibus gratus, omnibus reverendus, *sancti Viri* nomen etiam ab adolescentia apud omnes adeptus. Ad majorem aspirans perfectionem, & puriorem suæ Regulæ Observantiam, dum Guardianum ageret Asciani, & sanctum Bernardinum hospitio exciperet, cum eo Perusiam perrexit, impetravitque in familiam Observantum admitti, in qua per annos quadraginta septem ea virtute & sanctimonia vixit, ut primis hujus Sodalitii restauratoribus posset comparari. Inde magnus Evangelii præco, Propheta, & miraculorum patrator, fœminarum congressum velut aspidis vel basilisci fugiebat, ita ut neque neptem vetulam a longe venientem ut alloqueretur, in conspectum admittere vellet. Jussus & compulsus affari, paucis verbis alloquium absolvit, eique benedixit dicens: *Regina Virginum diutius tecum esse mihi non permittit*, statimque ab ejus oculis se proripuit.

Moritur Petrus de Travanda. Marc. 3.p. lib.7. c.18. Marian. de Viris illustribus. Ejus vitæ compendium.

V. Paupertatem ita coluit, ut vix ea quæ Regula concedebat, admitteret, & pro concionandi ministerio libellum, in quem ex multis auctoribus collecta congessit. Concionibus longam cum profluvio lacrymarum præmittebat orationem in pedes semper erectus, eoque modo brevissimum carpebat somnum, neque per multos annos visus est in lecto dormire, aut quovis modo cubare. Rogatus a quodam amico, ut jam tandem commodius dormiret, & aliquando senio indulgeret, lectoque decumberet, dixit: *Cum me videris strato jacentem, effodere poteris sepulturam cito morituro*. Et vere dixisse eventus probavit. Quadraginta ferme annorum spatio duabus dumtaxat horis dormiebat, incommoda illa statura, atque hinc perpetuo capitis languore vexabatur. Tantus inerat animarum zelus, ut licet continuato Præfecturæ cursu oporteret vel Fratribus vel Sororibus præesse, aliisque distrahi negotiis, numquam tamen officium intermiserit prædicandi. Frequenter a Deo petebat, ut morbis & tribulationibus probaretur: cum vero semel gravi premeretur infirmitate, & plus solito cruciaretur, ingemiscens indoluit. Ad hæc infirmarius: *Ut quid bone Pater conquereris? an non hæc ipse concupieras? an nunc pœnitet postulatorum?* Cui ille: *Non inde doleo, quod concupita jam sentiam, imo summas bonorum omnium largitori reddo gratias, quod electorum suorum me gratiis affecerit. Ingemisco, ut laboranti indulgeam misello corpori, & compressum dolorem his vocibus exhalem*.

VI. Quod libere peccantes argueret, multorum incurrit indignationem, qui malis notis bonam famam maculare tentaverunt. Suas adjecerunt dæmones insidias, & quibus poterant modis divexarunt. Adfuit adju-

tor in tribulationibus Deus, & liberavit misericorditer a laqueo venantium, & a verbo aspero, pro maledictione benedictionem inducens multarum spiritualium consolationum. Sæviente in Etruria pestilentia, incolæ Montenerii in campos abierunt, solitariisque & dispersis habitabant casellis. Edito signo convocavit Vir Dei universos ad concionem, & postquam paulo dixit de flagellis a Deo propter reatus immissis, inclinato super brachia capite in suggesto per horam obmutuit, veluti somno correptus. In se demum reversus dixit, secure posse in oppidum redire, nullique deinceps a peste timendum. Regressi omnes probarunt vere prædixisse, nemine infecto. Simile prædixit in porticu templi sancti Francisci Columbarii, quo concurrerant infirmi & sani, distinctis discreti locis, ii præsertim, qui ex Seggiano advenerant. Etenim hilari vultu, jucundaque voce dixit: eo ipso tempore beatam Virginem Mariam a filio impetrasse, ut omnes, quotquot erant, toto illo anno adjecto triduo bene valerent. Integro præscripto termino nullus ægrotavit; sed elapso, protinus aliqui succubuerunt. Ubi pestis invalescebat, ad confortandos bene habentes, & curandos languentes advolabat, deinde supplicatione publica peracta, & imagine sacrosanctæ Dei Parentis, quam in processione præferebat, illis identidem ostensa, ad caritatem Christianam, injuriarum remissionem, & mutuos amplexus omnes adhortabatur, mox data sponsione futuræ sanitatis, hilares dimittebat. Ita Senis, ubi summo in honore propter mirabilia opera, & vitæ sanctitatem habebatur, Cetonæ aliisque locis, affixo urbium portis Jesu nomine, contagium abegit.

VII. Multos morbis diversis conflictatos per miraculum sanavit. Clarissis duabus Monasterii Camoleæ, urbis Senensis, valde male habentibus ministravit confessarius, quæ Viro Dei superaverant in mensa fragmenta, & statim convaluerunt. Prætereuntis umbra, & vestis attactus sanavit languidum Xenodochii majoris Senensis. Consodalem moleste tentatum suis precibus liberavit. Puerulum a nativitate cæcum in oppido *Asinæ longæ* illuminavit. His aliisque signis mire fructificavit, obediente universo populo, ubicumque prædicabat, voci ejus, tamquam Angeli stantis inter illos. Morti propinquus, cum sacrum die XVII. Januarii summa cum devotione audisset, levi ægritudine correptus, in lectum se demisit. Accurrerunt Fratres, scientes ex iis quæ prædixerat, mortem imminere, & lecto circumstantes salutaria decedentis monita exceperunt. Porro ipso eodem die acceptis sacrosanctis Ecclesiæ Sacramentis, placide beateque in Domino quievit. Ad funus concurrerunt non solum Cetonenses, verum etiam plurimi ex propinquis oppidis & castris, atque ex Perusina & Urbevetana Civitatibus, omnique honore & devotione sancto suo Magistro parentarunt. Custodes tamen adhibuerunt armatos viri Cetonenses, ne tanti thesauri jacturam pati contingeret. Expleto funere, secuta sunt ingentia miracula, quorum indicia quam plurima anathemata votorum obnoxii appenderunt.

Moritur Joann. Misnensis. To. 13. an. 1467. n. 8. *Gonz. in Prov. Boem. Conv. 5. Marc. l. 5. c. 18. & lib. 8. c. 13. Gonz. cit.* Et Henricus Benninck. *Monum. MSS. Prov. Colon.*

VIII. Hoc anno Joannes Misnensis, de quo alias diximus, primus Provinciæ Boemiæ Commissarius & promotor, magna plurimarum virtutum, & sanctitatis opinione decessit in Cœnobio Olomucensi, quo ad comitia convenerat provincialia. Omni sanctitate, omnique virtute præditum asserit Gonzaga, & honorifice fuisse tumulatum. Marcus Ulyssiponensis virum sanctum deprædicat, & puellulum e mortuis resuscitasse non semel recenset. In Provincia Coloniæ decessit Henricus Benninck Monasteriensis, qui religiosissimo vitæ exemplo, & rerum agendarum peritia primis Patribus adla-

adlaboravit introducendæ Observantiæ. Plurima ipse instituit Cœnobia, & Provinciam prudentissime gubernavit.

IX. Rex Poloniæ Casimirus Jagelloniada hoc anno die VII. Julii, ætatis anno LXIV. regni XLV. humanis rebus valedixit. Multum illi debet Provincia Minorum in illo regno Regularis Observantiæ, quem veluti fundatorem, primumque promotorem posset nuncupare. Cœnobia aliquot ipse construxit, viginti & plura in diversis Civitatibus & oppidis ædificari permisit, regiaque beneficentia promovit. Nihil ab eo pro Fratrum necessitatibus aliquando petitum, quod denegaret. Quoties viri Principes, aut Ecclesiarum Rectores molestiam Fratribus inferebant, toties ille opem ferebat, nec aliquando injuste opprimi permisit. Fratribus Cracoviensis Cœnobii, aliorumque locorum vestimenta perpetua præscripsit. Regni turbis, aut regiminis difficultatibus pressus, ad Fratrum orationes confugiebat, & frequenter cum prole regia ad Fratrum claustra pergebat, pietatem & devotionem Religiosorum verbis & exemplo filiis ingeneraturus. Tantæ erga nostros benevolentiæ & beneficentiæ aliqualem hanc superesse volui memoriam.

Humanis valedicit Casimirus Rex Poloniæ. *Monum. MSS. Prov. Polon.* *Ejus in Minores beneficia.*

X. Diximus anno præterito, Bernardinum Feltrensem prædicasse Mediolani usque ad istius initium. Transacto festo Epiphaniæ, abiit Viglevanum morem gesturus Ludovico Mariæ Sfortiæ Mediolanensium Duci, apud quem narravimus fuisse indigne traductum. Ea modestia & prudentia satisfecit sibi objectis, ut hominem doctum & sanctum Princeps reputaverit, & præsentibus aulicis rogaverit, vellet ad sancti Francisci ædes concionari. Annuit Bernardinus, & præsentibus Ludovico, ac Beatrice Estensi conforte, cum universis Ministris, diserte & discrete, quæ Principis erant partes, expressit, Ministris stipendia, creditoribus debita (magnas enim de his excepit querelas) solvi persuasit, & demum erga beatissimam Virginem Mariam summam exhibendam esse reverentiam edocuit. Erant, qui indecore de ea loquerentur, erant etiam qui sanctum nomen blasphemarent. Illi magis hoc munus incumbere dixit, quod Mediolanenses Duces eo usque fuerint Mariæ amatores, ut & hoc nomen suo affixerint aliqui, a quibus Ludovicus sumpsit exemplum, agnomine sumpto *Mariæ*. Erga ejus intemeratam Conceptionem fuisse insuper adeo propensos memoravit, ut voto se obstrinxerint solemnissime mysterium hoc quotannis in æde sancti Francisci Mediolanensi celebrare, & largissimas ibidem distribuere pauperibus pecunias, idque fideliter observare. Per duas horas ita venuste, ita sapienter dixit, ut Principi nimis cito absolvisse visus sit; & e suggesto descendenti gratias habuerit, infra biduum debita omnia ad ultimum quadrantem persolvi jusserit, & contra blasphematores severas leges præscripserit.

Bernardin. Feltrensis recedit e Mediolano. *Legenda MSS.* *Cimarel. lib. 6. c. 51.* *To. 14. an. 1491. n. 58.* *Viglevano optima quæque persuadet Duci Mediolanensi.*

XI. Viglevano Placentiam abiit, ubi aliquot choreas, vana spectacula, & infanos Bacchanalium imminentium ludos reprobavit. Montem Pietatis a se institutum multipliciter auctum, amplius confirmavit, eamque indidit civibus sui reverentiam & affectum, ut, Ardicino de Porta Cardinale mediatore, has litteras obtinuerint Pontificias.

Placentiæ concionatur.

Dilecto filio fratri Bernardino Feltrensi &c.

EX relatu dilecti filii nostri Ardicini tituli sanctorum Joannis & Pauli presbyteri Cardinalis Alerien. intelleximus te in Civitate Placentina anno proxime decurso verbum Dei prædicantem saluti animarum illius populi multum profuisse, ac propterea eumdem populum etiam summopere optare, ut elapsis proximæ Resurrectionis Dominicæ festivitatibus, iterum eodem ad prædicandum te transferas. Nos igitur pro pastorali officio de animarum salute

Ex autographo.

lute solliciti, iis ipsius populi annuere votis volentes, tibi committimus, & in virtute sanctæ Obedientiæ striĉte præcipiendo mandamus, quatenus post dictus festivitates Placentiam verbum Dei, saltem usque ad Adventum Domini nostri Jesu Christi prædicaturus accedas, populumque illum in doctrina Evangelica confoveas, & in viam mundatorum Dei dirigas, in quo facies rem Omnipotenti Deo acceptam, & nobis admodum gratum. Datum Romæ apud S. Petrum sub Annulo Piscatoris, die XXV. *Februarii anno* MCCCCXCI. *Pontificatus nostri anno* VII.

Mantuam abit. XII. Placentia Mantuam profectus, recepto socio Francisco Feltrensi melius habente, quem diximus morbo gravatum, illic dimissum, cœpit institutum Montis Pietatis a quibusdam adhuc impugnatum, rationibus, multarum urbium usu, doctorum virorum syngraphis, & quod summum erat, summorum Pontificum auctoritate tueri. In die sancti Blasii de Jesu nomine devotissime concionatus, cœpit urbs tota hoc nomine repleri, & Antonius Gonzaga in hujus sanctissimi nominis honorem, pulchrum sacellum extruxit, adhibita sancti Bernardini imagine, nomen hoc aperto corde litteris aureis exprimentis, ubi perpetuo celebrandam singulis annis sacri nominis festivitatem instituit. Vincentiæ prædicavit in æde Cathedrali, summa Episcopi, doctorumque virorum admiratione, qui vividum hominis ingenium, inventionis facilitatem, verba casta & genuina, raram explicandi formam, universalem rerum notitiam, dicendi facundiam, penetrantemque sermonem multis extulerunt encomiis. Et quidem Barnabas Vincentinus, sacræ Theologiæ Magister, Orationem tanto viro dignam, in ejus laudem composuit.

Inde Vincentiam.

XIII. Ea in urbe divulgabatur, Montes Pios Patavinum, Mantuanum, & si quos alios a Bernardino institutos, usurarios esse propter solutionem unius aut alterius oboli, sustentandis ministris indictam. Erat Vincentiæ diverso modo alter institutus: dabatur quidem libere pecunia, at qui accipiebant, monebantur, ne essent ingrati, sed aliquid sponte darent, alias ministraturi causam ne amplius mutuo pecuniam acciperent. Dabant itaque sive propter verecundiam, sive propter timorem, ne convitiis onerarentur, quadruplo majorem mercedem, quam Bernardinus præscripserat. Unde duabus de hac re habitis doctissimis a Bernardino concionibus, Episcopus, & Senatus a sententia recesserunt, & dimissa priori forma, secundum Bernardini normam Montem denuo erexerunt. Multa etiam cum dixisset de Christianis moribus, de vitiis & virtutibus, de seculi vanitatibus, eo tempore, quo insanire solent homines paulo ante Quadragesimam, tanta fuit morum reformatio, ut luxuriantes vestes, adulterinos capillos, speciei figmenta, lusoria instrumenta, atque id generis alia, majore contulerint fervore ad comburendum, quam alii in diebus Quadragesimæ, aut tempore Passionis.

XIV. Augustina religiosa matrona, Joannis Michaelis Paiarini conjux, duorum Minoritarum, triumque Clarissarum soror, scriptoris latinæ legendæ, tunc compositæ, qua pro his scribendis utimur, consanguinea, cum a viro prohiberetur crines ascititios deponere, flammam in capite sensim depascentem sentiebat, donec abjecit. Unus ex primoribus urbis choreas, scenas & ludos paraverat parentibus & amicis, quibus multo apparatu subsellia disposuit; sed audito Bernardino, omnia disjecit & neglexit. Illic immoratus usque ad Dominicam Sexagesimæ, admirabilem induxit morum reformationem, templorum frequentationem, verbi Dei audiendi desiderium, eo maxime Bacchanalium tempore, quo ubique insana parantur spectacu-

ftacula. Ut diutius apud se retinerent Vincentini, promiserunt singulis, dum maneret, diebus, centum aureos se donaturos Monti Pietatis. Ne pauperes hoc subsidio privaret, ante Septuagesimam, quo cogitaverat abire, hæsit usque ad diem insequentem Dominicam Sexagesimæ, Montique aggregavit ultra tria millia coronatorum.

XV. Patavium proficiscenti obviam venere pii Montis Præsides, qui honores omnes respuentem honorifice in urbem duxerunt. A die Cinerum sermones exorsus in Cathedrali templo, aliquos habuit in palatio Senatorio, & omnes a Dominica secunda Quadragesimæ usque ad Pascha in area Prætoria. De judicio ultimo vehementer locutus, universos terrrefecit; de blasphemiis, detractionibus, furtis, restituendi difficultate, aliisque gravioribus differens vitiis, horrorem odiumque malorum induxit. Ad confessionis, & Eucharistiæ frequentiam hortatus, non sufficiebant Ecclesiarum Ministri Sacramentis ministrandis. Duo hic probatæ cœlitus doctrinæ ostensa sunt argumenta. Saltanti puellæ sub Quadragesimæ vestibulum, aliasque ad choreas pertinaciter allicienti, Bernardinus maledixit: execrationem illa contempsit, sed paulo post Pascha fulmine disperiit. Adolescens villicus sponsam duxerat adscititiis coloribus fucatam, tripudiis ludisque indulgentem. Sub Quadragesimæ medium monuit Vir Dei abstinerent, & sponsa adulterina deponeret ornamenta. Uterque verba despexit, sed pœnas luit: ille in furorem actus, omnia miscebat, omnia turbabat, & gladio percussæ sponsæ cranium seu verticem capitis abscidit. Mox sibi a sponsæ consanguineis timens, Venetias aufugit. Ita sponsus vagus & profugus aberrabat, & sponsa alienis assueta capillis, ueque suos jam poterat retinere. Quanta propter ejus doctrinam Patavii tunc orta sit morum mutatio, abunde probarunt in immensum auctus Religiosorum numerus, currentibus adolescentibus ad tuta Religionum latibula, & copiosissimus rerum inanium lascivarumque acervus commissus incendio.

Patavii sermones habet Quadragesimales.

XVI. Diebus adhuc quindecim post Pascha illic prædicavit, rogatusque ab Episcopo Regino, & sui Instituti viris, ut illuc se conferret, in Comitiis Provincialibus concionaturus, renuit ire, dicens: se turbas Fratrum procul fugere, neque quidquam in iis Comitiis posse appetere, sed nec in aliis velle; quippe qui secum firmiter statuerit placidam & liberam peregrini vitam absque officiorum vinculis traducere. Venetiis per Hebræos Patavinos, Monti erecto semper adversarios, accusatus, quod plus urbi & pauperibus obfuerit, quam profuerit illa institutione Montium, parum abfuit, quin male apud Senatum audiret, aut aliquam nominis & famæ jacturam pateretur, sed Leonardus Loredanus, primarius Senator, mox Reipublicæ Princeps, ejus partes valide defendit, Hebræosque habuit contumeliose, asserens ubique notam esse Bernardini virtutem & prudentiam.

XVII. Patavio noctu discedens, ad Campum sancti Petri urbem propinquam aliquoties prædicavit, indeque ejecto Hebræo fœneratore, qui civium voraverat substantias, Montem instituit, auxiliante præ reliquis Antonio Bernardo, nobili Veneto, olim Gubernatore Vincentino, qui Bernardinum, tunc primo cognitum, cœpit habere in delitiis. Ex vicinis castris & oppidis confluxerunt omnes tantum Virum audituri, & Magistratus Bassani, Cittadellæ, Castri-novi, Novalis, & Asoli suos quique miserunt Oratores, ut vel uno die apud ipsos prædicaret. Recta iturus in patriam, a qua multis aberat annis, rogavit haberent excusatum, abiitque versus Castellum Francum multa procerum turba comitatus, etsi sæpissime rogaverit ut solum discedere permitterent. Rector istius urbis Franciscus Grittus cum

Pergit ad Campum S. Petri.

Mox ad Castellum Francum.

cum aliis viris primariis obviam perrexerunt per quatuor milliaria, & honores istos valde fastidientem, summa populi lætitia in urbem duxerunt. Dum in publico foro prædicaret, Potestati (ita plerumque urbium Italicarum Rectores vocantur) Bernardinum audienti allata est epistola Venetiarum Ducis admonentis, in Senatu relatum, Feltrensem concionatorem turbis & tumultibus omnia miscere, gentemque omnem contra Hebræorum facultatem & vitas illius persuasu conspirare; adhibendum itaque opportunum remedium. Lectam epistolam prudenter adnotavit aliquot diebus datam, antequam in eam urbem advenerit Bernardinus, eoque tempore adhuc Patavii perstitisse. Rescribit proinde fraudem hic subesse Judæorum, & Bernardinum pacifice ac prudenter Evangelicum suum munus obiisse. Hinc in Senatu occasionem sumpsit acriter dicendi in Hebræos vir grandævus & pius, & Bernardinum a vitæ sanctimonia, a doctrinæ fructu, a reformatis ubique hominum moribus magnifice commendandi.

Ejus honori insidiatur Hebræi.

XVIII. Ille porro condemnatis hic Hebræorum usuris, suggestoque Montis remedio, postquam horis tribus doctissime disseruit, sumpta panis buccella, itineri se accinxit, eo die Feltrum perventurus. Impediit tamen turba, quæ ex illo congressa est loco, & quæ aggressa est ex Asolo, virorum ac mulierum, religiosorum ac secularium rogantium ut brevi illo viæ diverticulo ad se declinaret. Pietate populi motus, se duci permisit, & sub Vesperas in publico prædicavit foro, statimque discessit. Sub noctem pervenit Querum, neque enim Feneri manere voluit propter lautissimam cœnam, paratumque ab Asolanis nobile hospitium.

Prædicat Asoli.

XIX. Summo mane diei sequentis Feltrum ingressus, honorificentissime a suis concivibus excipitur, qui ut suam indicarent lætitiam, plateam omnem pannis & aulæis ornaverunt. Ille sequenti die Sabbati sermones exorsus, tot habuit auditores, quot amplissima potuit area capere, concurrentibus ex rure colonis, & opera negligentibus universa. Cum viris currebant & mulieres: sed ne domus absque custodibus remanerent, vices alternabant. Hospitia replebantur urbana; cauponæ exteris recipiendis non sufficiebant; multi in templis & porticibus pernoctabant. Adveniebant promiscue Bassanenses, Tarvisini, Foro-Julienses, Carnii plusquam LX. P. M. distantes, atque in tanta frequentia, ut Carniæ Rectoribus necesse fuerit, ne oppida remanerent deserta, & hostibus obnoxia (vigebat enim tunc inter Teutones & Venetos bellum) ne supra tercentum simul abirent, imperare. Quin etiam ipsi Teutones, etsi Italicæ & Latinæ linguæ ignari, magno numero confluebant; sed hi per diem tantum recipiebantur, noctu præconis voce extra urbem fiebant. Uxores & pueri in foro, solariis & xystis, datis a Prætore Dominico Contareno Custodibus, ne nocturnos paterentur incursus, quiescebant.

Inde Feltrum proficiscitur.

Magno illic prædicat populorum concursu.

XX. Perturbarunt auditorum lætitiam missæ a Vicario Generali litteræ, quibus jubebat Veronam, ubi provinciæ S. Antonii comitia habebantur, proficisceretur, atque in S. Bernardini festivitate prædicaret. Convocato itaque Senatu, designatus est ad Veronenses Orator Daniel Castaldus, Cornelii insignis Jurisconsulti & Oratoris Pater, jussus inde Taurinum prolixo itinere ad Vicarium Generalem tendere, ut placeret præceptum revocare. Impetravit illæ quæ voluit a Prætore Antonio Moresino, Senatuque Veronensi, ea tamen conditione, ut absolutis Feltri concionibus, Veronam iret, ibique aliquantulum hæreret. Taurini idipsum obtinuit a Vicario Generali, & insuper facultatem construendi sub suorum Fratrum regimine Monasterium Clarissarum apud Feltrenses. Quanto studio Dei servum Fel-

Feltrenses audiebant, vel exinde abunde probatur, quod in festivitate sancti Bernardini, dum propter pluviam ventumque validum pannos, quibus forum operiebatur, convolventem, terque quaterque populi miseratus, sermonem claudere vellet, tota concio toties conclamarit, ut in dicendo pergeret, & patientissime in summa nimborum & venti tempestate per duas horas dicentem audierit.

XXI. Demum novis precibus interpellatur a Belluni, Coneliani, Serravallis, Bassani, Cadoris, Vallis Suganæ incolis, ut apud ipsos prædicaret, sed præventus Vicarii Generalis altero præcepto, ut Genuam pergeret, piis petentium votis satisfacere non licebat. Molesta contracta raucedine ex longa pluviali illa concione, per aliquot dies sermonem continuit. Inde sparsum ægrotasse, atqui statim ex multis oppidis & villis, sed præsertim ex urbe Vincentina destinati, qui Magistratus Senatusque nomine inviserent languentem. Tanto concionatoris fervori, & Feltrensium pietati Dei gratia cooperata est, nam pravi mores plene correcti, adolescentum familiaria nimis cum puellis alloquia, ex quibus passim clandestinæ nuptiæ & infidæ prodibant sponsiones, cessarunt; munuscula amatoria, tripudia diebus festivis inter amantes fieri solita, omnino prohibita; lusoria, aleæque, capilli adulterini, combusta: Ceretani falsis privilegiis a quibuscumque reatibus absolventes, tota regione expulsi. Interdicta insuper commercia & usuræ Hebræorum, instituendi Montis pii præscriptæ regulæ, picturæ prophanæ, mereque gentiles deletæ. Præceptori humanæ eruditionis indictum, ne Martialis epigrammata, Ovidii amatoria, Catullum, Petronium, aut his similes discipulis explicaret auctores. Feltri Monasterium ædificat Clarissarum.

XXII. Ædificandi Clarissarum Monasterii suum indicans ex suggesto desiderium, multas statim aggregavit oblationes, pluresque habuit coadiutores. Instituta solemni supplicatione ad locum sacro ædificio destinatum, primum posuit lapidem Andreas Trivisanus electus Episcopus Feltrensis, & Ecclesia insignita est nomine *sanctæ Mariæ Angelorum*, celebraturque dedicatio die secunda Augusti. Facultatem autem Monasterium ædificandi sub invocatione sancti Bernardini concessit Nicolaus Franchus Episcopus Tarvisinus, Legatus Apostolicus, cum potestate Legati Cardinalis de latere per universum Venetorum dominium, eamdemque Innocentius Pontifex suis litteris præmiserat. Do utriusque diploma.

Dilecto filio Bernardino parvulo Feltrensi &c.

Exponi nobis nuper fecisti, quod si in Civitate Feltrensi erigeretur unum Monasterium Monialium Ordinis sanctæ Claræ sub Regulari Observantia, secundum illius prima instituta, sub cura professorum Ordinis Minorum de Observantia, exinde populi Feltren. cresceret devotio, & Divinus inibi augeretur cultus, & puellis Feltrensibus cupientibus virtutum Domino cum integritate mentis & corporis castum præbere famulatum, spirituali consolationi provideretur. Proinde nobis humiliter supplicare curasti de opportuna desuper licentia. Nos hujusmodi supplicationibus inclinati, tibi unum Monasterium Monialium dicti Ordinis, in dicta Civitate, & loco ad id commodo & honesto, absque alieni juris præjudicio, cum Ecclesia, campanili, campana, cæmeterio, dormitorio, refectorio, claustro, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, jugeribus in illo necessariis, perpetuisque usibus Monialium prædictarum, per eas juxta earum ritus & mores, & laudabilia instituta dicti Ordinis sanctæ Claræ applicandis, ædificandi, ac ex aliis Mona- Ex autographo.

nasteriis ejusdem Ordinis dictæ curæ commissis aliquas Moniales, quas voluntarias inveneris, ad dictum Monasterium, perfecta convenienti clausura, ibidem pro aliarum denuo illud intrare volentium directione & instructione, circa ritum, mores & observantiam Regulares, introducendi, ac unam earum ibi in Abbatissam annalem præficiendi, ac ipsum Monasterium curæ & directioni dictorum Fratrum subjiciendi & submittendi, & ipsos Fratres ad Monasterium hujusmodi sub sua cura recipiendum compellendi, facultatem harum serie, Apostolica auctoritate concedimus pariter ac largimur: Nec non dicto Monasterio, & illius Abbatissæ, Conventui, Monialibus & personis, ut omnibus privilegiis, gratiis, favoribus & indultis spiritualibus & temporalibus, aliis Monasteriis Monialium dicti Ordinis, & Observantiæ concessis & concedendis in genere uti potiri & gaudere possint: indulgentiis, constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac dictorum Monasteriorum Ordinum, juramento, vel alias roboratis statutis & consuetudinibus, ceterisque in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris, die XXV. *Aprilis* MCCCCLXXXIX. *Pontificatus nostri anno* V.

NICOLAUS FRANCHUS Episcopus Tarvisiuus, Legatus Apostolicus cum potestate Legati Cardinalis de latere per universum Venetorum dominium, dilecto nobis in Christo Archidiacono Ecclesiæ Feltren. salutem in Domino.

XXIII. *EX injuncto nobis ab Apostolica Sede dudum legationis officio, pia & salubria Christifidelium vota, ex quibus Divini cultus speratur augmentum, salusque proveniat animarum, præsertim quando de erigendis locis sacris & Monasteriis, ac Virginum consortia ad laudem Creatoris nostri aggregando cogitatur, pii patris affectione prosequimur, ac plenis favoribus confovemus, & ut optatum sortiantur effectum, opem libenter & operam attentius impertimur. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilecti nobis in Christo Andreæ Trivisani, Patricii Veneti, petitio continebat, quod Cives sive Communitas Feltren. diem suæ mortis præmeditantes, cupientes sibi de temporalium & caducorum bonorum fœnore in cœlestibus immortales & pretiosos comparare thesauros, de bonis sibi a Deo collatis, & per se acquisitis, extra muros Civitatis Feltri Monasterium cum Ecclesia, sub vocabulo sancti Bernardini, ac cum suo campanili, cœmeterio, claustro, sacristia, & aliis officinis necessariis & opportunis, in quo aliquæ Moniales Ordinis sanctæ Claræ, seu sancti Francisci, sub Regulari Observantia, ac sub perpetua clausura degant, & perpetuam Altissimo præstent famulatum, ac horas Canonicas nocturnas & diurnas celebrare jugiter possint, fabricare & erigere, & postquam hujusmodi Monasterium cum Ecclesia, & aliis officinis prædictis erectum & fabricatum, ac clausum fuerit, aliquas Moniales honestæ & laudabilis vitæ, ejusdem Ordinis, de quovis Monasterio dicti Ordinis convocare & includere in eodem, ut illic vitam sub hujusmodi Regulari Observantia perpetuo agant, & bonæ vitæ suæ odore & suavitate alias Virgines ad Dei famulatum alliciant, & allectas instruant & erudiant, & talia jaciant semina, per quæ sicut novellæ olivarum, illæ & aliæ pro tempore florere possint, intendunt, sed quia præfati Cives seu Communitas hæc minime facere posse dubitant, opportuna desuper licentia non obtenta, ideoque pro parte ipsorum nobis fuit humiliter supplicatum, quatenus hujusmodi Monasterium erigendi fabricandique & dotandi, & postquam, ut præfertur, ere-*

ctum

ctum ac fabricatum & dotatum fuerit, Moniales dicti Ordinis ad illud convocandi, & eas in illo includendi eisdem Civibus & Communitati licentiam concedere, ac in præmissis alias opportune providere dignaremur. Nos igitur, qui cultum animarum nostris potissime temporibus vigere, & adaugeri studiis indefessis affectamus, discretioni tuæ, de qua in his & aliis specialem in Domino fiduciam obtinemus, speciali ad hæc & alia præmissa per Apostolicæ Sedis litteras potestate muniti, & qua fungimur in hac parte, per hæc scripta committimus & mandamus, quatenus vocatis vocandis, & his quorum intererit, de loco, in quo Monasterium ædificaturum erit, de consilio fratris Bernardini de Feltro, Ordinis sancti Francisci de Observantia, prædicatoris eximii, te diligenter informes, & si per hujusmodi informationem, locum ædificio deputandum, congruum & honestum ac conveniens infirmo & lubrico sexui muliebri esse, ac cetera præmissa veritate fulciri repereris, hujusmodi Monasterium in ipso loco per te eligendo & nominando, cum Ecclesia sub prædicto vocabulo sancti Bernardini, campanili, cœmeterio, claustro, sacristia, & aliis officinis necessariis & opportunis erigendi & fabricandi: necnon Moniales bonæ conversationis & famæ, & in quibus aliæ venturæ Virgines pro emulatione bonitatis & virtutum se speculari poterunt, ex aliis Monasteriis Ordinis & Observantiæ sanctæ Claræ, seu sancti Francisci, ad illud Monasterium, postquam erectum & fabricatum ac dotatum fuerit, de licentia tamen suorum Superiorum, aut Abbatissarum extrahendi, convocandi, transferendi, & includendi in eodem sub perpetua clausura, & Observantia Ordinis, & Observantiæ prædictorum, quot in ipso commode residere, ac vitam suam ducere poterunt; cum facultate etiam, quod ipsæ Moniales, quæ convocatæ, translatæ & inclusæ, ut præfertur, fuerint, aliarum Virginum, & mulierum in eodem Monasterio, illius, qui speciosus est forma præ filiis hominum, beneplacitis inservire volentium, professiones per ipsas emittendas, admittendi & recipiendi, ut illæ per ipsas jam veteranas erudiri & instrui, ac illæ sic eruditæ & instructæ aliis post se traditam eruditionem & institutionem impertiri possint, licentiam pariter & facultatem auctoritate Legationis nostræ nobis a Sanctissimo Domino nostro, Domino Innocentio Papa VIII. concessa, concedas & indulgeas: decernendo & declarando eadem auctoritate Legationis nostræ, idem Monasterium & Moniales pro tempore in eo residentes eisdem privilegiis, exemptionibus, immunitatibus, gratiis, favoribus & præeminentiis, ac prærogativis in posterum perpetuis futuris temporibus gavisurum & gavisuras, quibus cetera Monasteria & Moniales Ordinis & Observantiæ prædictorum gaudent, sea gaudere possint de jure vel de consuetudine: Constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac statutis & consuetudinibus Ordinis prædicti, ceterisque contrariis non obstantibus quibuscumque. Datum Venetiis in Monasterio sanctorum Joannis & Pauli, die XIX. *mensis Junii* MCCCCXCII. *Pontificatus præfati Sanctissimi Domini nostri anno* VIII.

XXIV. Quadraginta habuit Bernardinus in patria sermones miro fructu, & signis admirandis. Febri quartana diu laborantem sola benedictione sanavit: multique variis morbis affecti, degustato solo pane vel cibo, qui ei superfuerat, convaluerunt. Genuam jussus proficisci, in festivitate sancti Joannis Baptistæ, Civitati bona cuncta precatus discessit. Omnes civium Ordines eum cum lacrymis comitati sunt usque ad oppidum sancti Victoris. Inde Querum profectus, duarum horarum concione incolas hortatus est ad bene beateque vivendum, utque missas facerent choreas diebus festivis, aliter certo scirent contra se concitaturos iram Divinam. Post pran-

Feltro Genuam abire jubetur. Prædicat Queri, Cavasi, Bassani.

prandium in vico Cavasi prædicavit; die sequenti in foro Asolano rogatus pridie a duodecim civibus, qui obviam præcesserunt. Rogatus a Bassanensibus ut suo conspectu & doctrina eos rursum solaretur, Montemque, quem ejus hortatu erexerant, stabiliret, ire decrevit, sed ad quartum usque lapidem secuti sunt Asolani, & viæ insuper replebantur, concurrentibus ex omni latere rusticanis, qui domos operasque relinquebant, ut benedictionem acciperent, Bassani diebus quinque remansit, tumultuantibus Hebræis, qui Ducis Veneti litteras in suum favorem impetrarunt. Nihilominus Bernardinus conciones prosecutus, Montis necessitatem & commodum explicavit, & Regulas præscripsit, monens ut quamprimum confirmationem a Principe peterent, ne subverti aliquando posset ab Hebræis. Tripudia ut dimitterent, hortatus, nolentibus grandinis flagellum comminatus est; & populo post ejus abscessum, dum in die sancti Petri choreas reassumit, eadem die segetes procellosis nimbis sunt contritæ.

Et Marosticæ.

XXV. Marosticenses, Vicarii Provincialis litteris, missoque fratre Ruffino, qui novam sancti Sebastiani ædem Observantibus construebat, hominem ad se traxerunt. Hic cum de beatæ Virginis Visitatione dixisset, deque caritate differendo, in odia civilia, quæ ibi erant multa, procurrisset, eos valde conterruit, quoniam oratione interrupta, absque peroratione & benedictione discessit; hac enim arte adversus infrænes, & in malo pertinaces, etiam pulverem pedum in eos excutiens, eorum ferocitatem devicit. Vincentinum populum videndi fervore ardentem, quatuor concionibus adeo inflammavit, ut modis omnibus a Vicario Generali procurarit sibi remitti pro concionibus Adventus. Hinc licet æger discesserit, noluit jumentum oblatum admittere, sed pedes abiit usque ad Montembellum; ubi cum se reficere vellet, non potuit, nimio correptus languore. Hospes publicus Viri Dei commiseratus, equum dedit usque ad Villam novam, deinde pedes processit Calderium, vicum agri Vincentini. Hic inhumane ab omnibus repulsus, a nullo potuit hospitium impetrare, neque a divite quodam equorum stabulum, ut sub tecto ea nocte jaceret. Irato socio, & oppidanis summam exprobranti crudelitatem, dixit: *Moderare, frater, passionem tuam: nostram vult Deus exercere patientiam, & experimento docere, quam fallax falsisque sit mundus, quam inconstans in rebus suis. Pridie universus populus Vincentinus, quidquid habet, in nos profunderet; sanguinem etiam si opus esset pro nobis effunderet; hodie incogniti, despecti sub dio ægri jacemus, nec est, qui misereatur.* Accepta demum a trituratoribus palea, ea nocte sub humilis casulæ portu quieverunt.

Vincentiæ.

Calderii inhumane recipitur.

Gloriæ humanæ inconstantia.

Veronam abit.

XXVI. Veronam die sequenti fatigatus & debilis pervenit; sabbato in Ecclesia Cathedrali, die Dominica in publico foro infinitæ hominum multitudini prædicavit. Monte Pietatis ad meliorem formam juxta Pontificium diploma redacto, abiit Asolam, inde Orzum novum, ubi propter civiles discordias exortas, die sanctæ Mariæ Magdalenæ de bono pacis, & dissensionum incommodis diu docteque disseruit; hinc Cremam die XXIII. Julii appellens, a primariis eum invisentibus, in Cœnobiolo sancti Bernardini extra Urbem, honorifice habitus est. Sed a Vicario & Cancellario secreto præmonitus ne prædicaret, propter edictum Principis Senatusque Veneti, ne scilicet Judæis noceret; etsi populus summo mane ad concionem convenerat, & dato bis signo æramenti, expectaretur in numerosissimo cœtu prædicaturus Bernardinus, secreto recessit. Prætoris id jussu factum, ubi populus rescivit, orta magna seditio, non aliter sedari potuit, quam Bernardino revocato ex itinere, & per aliquot dies prædicante.

Inde Cremam.

XXVII. Lau-

XXVII. Laudam perrecturum præierunt ultra duo millia hominum, mulierumque tota nocte itinerantium, ut sequenti die Dominica prædicantem audirent. Præoccuparunt Cremenses summo mane sedes, maga Laudensium admiratione, qui superventuro Bernardino prærararunt consessus locum in foro. Duo fratres Lucenses illuc appulere, a Magistratu missi ut impetrarent, vellet Vir Dei apud eos per mensem unum prædicare. Quibus ille respondit, non in sua, sed Vicarii Generalis potestate situm, & proinde cum ipso agendum. Ad illum Genuam profecti, obtinuerunt, ut piis civium votis satisfieret. Iter prosecutus, Ticini solis Clarissis prædicavit, & Vogeræ sermonem habuit in festo sanctæ Mariæ ad Nives. In vigilia sancti Laurentii Genuam pervenit opportune: nam Pontifice Innocentio, qui per Bernardinum Monasteria Monialium clauserat, paulo antea defuncto, alioque subrogato, reformationis impatientes mulieres, per suos fautores jam tentare cœperunt ad pristinam libertatem reverti; sed præsentia & prudentia Bernardini stabilire non potuerunt, quæ cogitaverunt consilia. Inde etiam utilis ejus adventus, quod suis prædicationibus, consiliis & comminationibus effecerit, ne illic reciperentur multa millia Hebræorum a Ferdinando Rege Catholico ab Hispaniis expulsa, quorum tamen familiaritatem & commercium dum Genuenses vitare noluerunt, pestis flagellum prædixit & belli, quæ anno sequenti nobilem Civitatem misere vexaverunt. Ex his perfidis exulibus Catalanam unam adolescentulam paulo antea desponsatam, ad fidem convertit, & Christianis rudimentis erudivit.

Mox Laudam.

Deinde Ticini, Vogeram, & Genuam.

XXVIII. Lucam ex sui Primicerii præcepto iturus, Massæ Carrariæ, ubi Parii lapides exciduntur, ter concionatus, tamdem Lucenses prædicationibus triginta recreavit, & ad pia quæque opera excitavit. Sacerdotes urbis, cum Canonicis & Episcopo in Templi sacrario congregatos, clauso ostio, ne a secularibus audiretur, accommodato statui sermone, ad vitam religiose & sancte transigendam, vehementi conatu hortatus, in illis totius populi mores reformavit. In vigilia sancti Francisci iliaco correptus dolore, tota nocte male habuit, sed fomentis recreatus, a concionando sequenti sui Institutoris die non abstinuit. Postridie inchoato itinere, tamdem asperrima juga superavit Alpium, & Parmæ quindecim habuit conciones in Templo Cathedrali, aliasque per diversa urbis Monasteria, & censum auxit Montis Pietatis. Legnani semel, Arzignani decies incredibili undequaque advenientium concursu, magnoque fructu reconciliati inter discordes cives firmissimi fœderis, & Montecchii bis, explicatis sancti matrimonii fructibus, propter duos, qui tunc se ad solemnes nuptias præparabant, summo omnium applausu prædicavit.

Ad Massam Carrariam concionatur, & Lucæ.

In urbe Parmensi.

XXIX. Ita loca universa per quæ transibat, dulci suo eloquio, & gratiarum stillicidio inebrians, lucrum ingens reportavit. Vincentiæ præter manifestam morum reformationem, duo Collegia, sancti Nominis Jesu unum, alterum sancti Josephi verecundis pauperibus juvandis & alendis curavit instituí, magno bono & certo subsidio nobilium, qui ad eum statum pervenerunt, ut rerum omnium indigi, mendicare verecundentur. Pium hoc Institutum etiamnum perseverat, designatis piis viris, qui suis collegiorumque sumptibus egenos nobiles per domos, & pauperes mendicos per plateas resocillent. Aliis piorum hominum Societatibus & Congregationibus multa adjunxit documenta, & Tertium sancti Francisci Institutum commendans, plurimos attraxit etiam ex primariis, qui se huic cœtui aggregarent. A die sancti Andreæ sermones exorsus, usque ad sequentis anni exordium illic perseveravit.

Multa bona præstat Vincentinis.

XXX.

Fr. Joan. Episc. Christopolit.

Joann. Episcop. Varadiensis fit Minorita.

Gonza. in Prov. Boem. Conv 3. Ex lib. 28. reg. Alexan. V.. fol. 255.

* Al. Proftanni.

Bonfin. dec. 4. rerum Hungaric. lib. 9.

Qualis & quantus hic vir?

XXX. Joannes de Sorceyo, sacræ Theologiæ Baccalaureus, creatur Episcopus Christopolitanus in Macedonia, sub Archiep. Philippensi, per obitum alterius Joannis v. Idus Maii, & datur suffraganeus Episcopo Tullensi. Alius hoc anno Joannes, non tam ex Minorita creatus Episcopus, quam ex Episcopo factus est Minorita. Is est Joannes Antistes Varadiensis, sub Archiep. Colosensi in Hungaria, & administrator Ecclesiæ Olomucensis in Moravia, quem hoc anno, ipso die Pentecostes in Cœnobio Uratislaviensi, postquam coram frequentissimo populo sacra in Pontificalibus exercuit, omnium admiratione & ædificatione habitum suscepisse Minorum per manus Alexandri Javorensis Guardiani narrat Gonzaga. Et quidem hoc anno ita fecisse, mihi constat ex registro Vaticano, & ex libris Consistorialibus, in quibus III. Non. Septembris promotus dicitur Valentinus Forens, Præpositus Ecclesiæ Varadiensis, ad eamdem Ecclesiam per resignationem ejusdem Episcopatus factam a Joanne de oppido Pestani, * & ingressum ejusdem Episcopi in Ordinem Minorum. Rem omnem diffuse narrat Bonfinius, qui multis in locis honorificentissime de hoc loquitur Episcopo, summæ tunc apud Hungaros auctoritatis. Postquam enim Matthia Corvino defuncto, Uladislaum Boemiæ Regem in summa Principum contentione, ad illud sceptrum evectum recenset, & ornatissimæ ad eum destinatæ Legationis Principem Joannem hunc omnia pro rei majestate dixisse & fecisse, donec Rex Regni diadema suscepit, diserte commemorat, ita subjungit: *Joannes Varadiensis Episcopus, qui una cum Urbano, Quæstore regio, & Agriensi Episcopo apud Matthiam semper obtinuerat principatum, coronata e sententia sua Rege, tum se patriæ, & humanæ gloriæ satisfecisse putasset, præter omnium opinionem, omissa mortalium rerum cura, ad Divi Francisci collegia, invito Rege, confugit: facinus de se præclarissimum edidit, per omnia tempora commemorandum. Quandoquidem de activa contemplativaque vita juxta triumphare studuit, se omnibus honoribus perfunctum esse senserat, quibus noster animus humanarum rerum cupiditate solet irretiri. Quascumque legationes maximas obierat, tam honorifice gessit, ut ceteros sui temporis oratores apparatu, prudentia, liberalitate, ac eloquentia superaret. Honestissima semper, & perquam culta familiarium multitudine delectatus est: tantum sibi ex Regis Matthiæ beneficentia divitiarum, oppidorumque compararat, ut ad centum aureorum millia, præter villas & oppida possideret. Unus tantum e sorore nepos supererat, & tantæ quidem molis, ut nec avunculo, nec pari dominatu videretur indignus. In salutarem igitur incidit resipiscentiam. Secumque ita disseruit.* En stultam mortalium sapientiam: en irritos hominum labores: en perquam vanum, stultissimumque finem. Quid ex his tamdem sperare licebat, præter maximum Pontificatum? altius enim evehi non poteram. Quid demum consequuti sumus, præter catenatos labores, perpetuamque procellam, & æternam spiritus afflictionem? Valeant hæc omnia, quæ me mei ipsius immemorem effecere, quæ me terrestribus infodere miseriis, quæ me ad Divini Numinis vultum numquam suspicere permisere: humanis ipse rebus ultro renuncio, me ab omni misera vindico conditione, & Divini Numinis dexteritate, iter illud inibo, quo me (ni fallor) ab omni mortalitate jam asseram. Cuncta recensui voluptatum agmina, ambitionis omnia munera prægustavi, formidolosa divitiarum fomenta possedi, clientum salutationes, anteambulonum turbas, familiarium multitudinem non ignoravi: neque popularis aura, nec gratia Principum, nec plausus populorum, nec congratulationes amicorum, nec cultus assiduus domi forisque servatus, mihi defuit. Quid tam-

tamdem folidæ utilitatis ex his legere licuit? nempe nihil, præter mentis detrimentum, defectum, interitumve animi, & assiduam spiritus afflictionem. Cedamus igitur terrestri patriæ, & momentaneis his rebus ultro renunciemus, ne dum mortalium amore rapimur, mortem quoque perpetuam nobis comparemus. Sat lusum & insanitum est, sat in ridiculoso errore versatum, sat corpori denique sit indultum: nunc animæ, nunc immortalitatis habenda ratio, ne animantium more vivere videamur. Postquam in hoc assiduo bello mortalium nemo fere tuto vivere potest, nisi ad munitissimas arces effugiat, editiora loca petamus, & ex humili genere nati, vitam quæramus illustriorem: nec abre quidem nobis factum erit. Si Christum optimum maximum, Servatorem nostrum imitati, quanto huic vano seculo clariores viximus, tanto delitescemus obscurius, uti cumulatas vanæ hic nostræ gloriæ pœnas exolvamus: & discat exemplo quisque nostro, non in rebus momentaneis & fluxis, sed stabilibus & æternis spem solidam esse collocandam. Ex humilibus exorti parentibus, in pristinam humilitatem, quod reliquum est vitæ redigamus: ne, cum hac ætate plus sapere debeamus, in obstinata vitæ miseria, & cæcitate persistendo, gravius desipere videamur. Proinde nos a quotidianis naufragiis & fortunæ potestate tamdem asseramus, Servatoris nostri humilitatem imitemur, & Crucem subeamus: ut, dum fragilem hanc vitam contempserimus, perpetuam nobis comparemus. Si quot labores in servitio mortalium Principum toleravimus, tot in Divino officio pertulissemus, jam vere beati possemus existimari. Quare vanitati omnium cedamus, & salubre Dei quæramus obsequium. *Hac mente paritus, haud aliter, atque si cœlesti numine foret admonitus, in primis omnibus se sacris exuit præfecturis, se Pontificatu Varadiense sponte abdicavit, ad meliorem vitam emigraturus, ne amicorum quidem & familiarium rationem omisit, ut ingenitam usquequaque caritatem retineret. Cum Regem nactus esset indulgentissimum, & ob superiora merita sibi deditissimum, Valentino Pannonia, cui Lupo cognomen erat, Episcopatum renunciavit, & ut continuo potiretur, cum auctoritate regia facile impetravit. Præpositaram Budensem, in suburbano sitam, Osualdo Episcopo Zagabriensi, amicoque vetustissimo Nicolao Propontifici olim suo, primariam in Varadino præpositaram: alia aliis pro dignitate distribuit. Albæ ab amicis dudum digressuras, cuncta, quæ apud ipsum erant, his prodegit. Quin & gemmatos annulos, quotquot gestabat, præter Pontificium, in eos partitus est, obsignatorio Dominicum Albensem Antistitem ultro donavit. Joannes igitur difficulter a Uladislaa Regiæ aulicæ militiæ vacatione donatus, Olomucium in Moraviam se recepit, uti, priusquam divi Francisci sacris initiaretur, rite cuncta disponeret. Familiares partim inter servitia Regis, partim inter Valentini sui successoris familiam insinuavit: quem diutina experientia ita dilexit, uti filii loco semper haberet. Antequam Religionis illius sumeret habitum, illic annum exegit. Interea ædem Olomucii mira celeritate exædificatam, & Pantheon appellatam, cunctis Numinibus ex voto dicavit, magnificeque donavit: sacras vestes, auro gemmisque onustas, & multa vasorum genera non Varadiensi solum, Budensique basilicæ, verum & aliis mira liberalitate distribuit. Nepoti adhuc infanti e sorore villas & oppida cuncta, sua virtute parta, legavit. Aureum circiter quinquaginta mille in sacros usus erogavit. Mox exacto anno, implorata publice venia, tamquam si humanis excederet, complorante populo, & collacrymantibus amicis, accitis e Silesia divi Francisci sacerdotibus, sacrosanctum sumpsit habitum: & ab illis exceptus, conscenso curru, Uratislaviam evectus est, ibique*

que in sacro Francisci Collegio die noctuque in Divino cultu versatur. Tantum Hungaris, Boemisque sui desiderium hac insigni emigratione reliquit, ut pientissimo quisque parente, ac patrono officiosissimo, se orbatum reputaret.

XXXI. Discordat aliquantulum finis narrationis ab historia Gonzagæ; non enim in Silesia, & Conventu Uratislaviensi, sed in Moravia apud Olomucenses habitu donatum enarrat. Olomucensis Ecclesiæ Episcopum fuisse quidam volunt, alii solum administratorem. Plerique scriptores multis eum extollunt encomiis. Augustinus Moravus, Hungariæ Regis Secretarius, in serie Episcoporum Olomucensium ita habet. *Mortuo Prothasio, Ecclesia Olomucensis longo tempore Antistite suo caruit: quindecim fere annis apud administratores ad hoc per Capitulum designatos, administratio & spiritualium & temporalium fuit. Interea Matthia Corvino Pannoniæ & Boemiæ Rege providente, ut Joannes Episcopus Varadiensis ejus curam susceperit, Pontificemque gesserit. Ex obscuro hic oppido Moraviæ Prostanno processit, ingenio tamen & industria sua ad id culminis evectus, ut neminem per ea tempora inter sui Ordinis homines parem habuerit; brevi administrationis suæ tempore gloriosis structuris arcem Vischaw, & Mirow ornavit. Cœnobium omnium Sanctorum Canonicorum Regularium in suburbanis Olomucensibus ex fundamentis erexit; oppidum Muglicz ex Episcopalibus sumptibus redemit, Ecclesiæque restituit: verum eo familiæ Divi Francisci non multo post adscripto, cum Episcopatus ad Sedem Apostolicam devolutus fuisset, Innocentius VIII. Pontifex Maximus Cardinali Alleriensi hunc contulit.* Gonzaga. *Fuit hic pientissimus Episcopus humanioribus Divinisque litteris apprime eruditus, & aulicis in negotiis satis versatus: quippe qui Serenissimi Hungarorum Regis Matthæi * personam plurimis in comitiis præse tulerit, atque pro eodem tum apud Fridericum III. Germanorum Imperatorem, tum apud Francorum, Polonorumque Reges, tum quoque & apud plures alios Principes honorificis legationibus functus fuerit. Praterea divitiis, atque tum animi, tum quoque corporis dotibus ceteros omnes sui temporis Germanos Episcopos longe anteivit.*

Catholog. Episc. Olomucens. n. 36.

Gonz. cit.

* *Al.* Matthiæ.

XXXII. Inter eas legationes, quas Gonzaga indicat, honorificentissima fuit illa, quam ad Regem Gallorum suscepit, quam ita describit Bonfinius: *Cum igitur in Galliam Joannes Varadiensis Episcopus (quo ad id munus obeundum nemo magis idoneus videbatur) Orator profectus esset, atque Legatum Gallorum secum reducturus, raram profecto pompam instituit, ut rem Principe seque dignam faceret. Trecentos in primis equos eodem colore omnes & magnitudine; trecentos quoque juvenes ex universis procerum Ordinibus, & ex tota nobilitate delegit, qui per singulas urbes togati incederent, & purpureo cuncti habitu uterentur: item intonsi omnes, & eadem proceritate ætateque consimiles. Ex his torquatos multos cernere erat: ceteros vero quibus aurei crines fuerant, gemmatis capita fertis obductos. Supellex ad hæc plusquam Pontificia, quæ nec ubi explicari potuit, quin Regiæ Majestatis hospitium referret. Varia a Principe mandata accepit, illudque in primis, ut per Galliam Cisalpinam iter faceret, Mediolani sororem Ducis Regii filii nomine desponsaret, quam quidem affinitatem, inscia Regina, tractarat, & exacto adeo sub fugæ prætextu Fontana Brixiensi viro callidissimo, cujus adminiculo commodaque opera sæpe alias in Italia usus erat, clandestinis jam litteris fere transegerat, deinde ut cum Gallorum Rege fœdus iceret, fraternamque societatem iniret, ut distractum bello duplici Maximilianum absumeret. Item Czaliabum, Mahumetis Ottomani, Turcorum Imperatoris filium,*

Bonfin. cit. lib. 7. in fine.

Legatio ejus ad Regem Gallorum.

filium, qui a fratre pulsus Asia, primo Rhodum, deinde in Galliam effugerat, & in potestate Francorum Regis erat, precario nomine impetraret, ut sub illius nomine Turcum graviori, quam ante bello metuque afficeret. Cuncta igitur mandata e sententia confecit, præterquam, quod Turci fratrem summo Pontifici promissum abducere non potuit. Legationem tanta ubique pompa gessit, ut nihil tempestate nostra magnificentius usquam gentium spectatum esse referatur. Parisiis sæpe forum piscarium in celebrandis conviviis sic exhausit, ut dispensatores quandoque regii pisces mendicare coacti fuerint. Destinata Regi Gallorum munera obtulit, quæ plusquam viginti quinque millibus aureum veniere. Inprimis Turcicos equos viginti quinque miræ pernicitatis, vasa præter hæc aurea & gemmata, equos quoque cataphractos & gradarios, desultoresque Dacicos. Accedebant ephippia auro, lapillisque distincta, superbæque cum frænis phaleræ. Reginæ e ductili auro contextam trabeam, vestes Persicas, balthea, & aureum cubiculi apparatum misit. Legatus etiam Francorum, cui Christophoro nomen erat, cum Varadiensi Episcopo honorifice dimissus, quem nos ipsi & a Rege Reginaque donatum amplissime vidimus.

XXXIII. Ex his quantus qualisque vir iste fuerit, perspicue apparet, a quibus tamen initiis ad tantam excreverit majestatem, & quibus artibus optimi Principis animum tantopere sibi devinxerit, si Lectorem sciendi cupido incesserit, ex eodem auctore, & quidem coævo do notitiam, omnemque exscribo hominis indolem, per quam tot divitias, honores, Regum favores, populique conciliavit benevolentiam: *Ex humilibus, ut ipse ingenue fatebatur, parentibus, & in tenui re ad Olomucium, supradicto scilicet oppido Prostanno natus, tanta ingenii dexteritate, consilio & industria valuit, ut apud Regem inter primos & carissimos haberetur, & supremus, ut ajunt, Cancellarius & Secretarius esset. In bello namque Boemico, cum Rex Moraviam in provinciam redegit, capto Olomucio, hunc adolescentem Ciupori Vaivodæ commendavit. Hic mox ingenii præstantia, & experientia rerum sic exrevit, ut in gerenda provincia, Boemicisque rebus administrandis, hoc potissimum adminiculo & moderatore uteretur. Quare perbrevi sua fide, integritate, prudentia & magnanimitate sic Regi placuit, ut in primis Varadiensi, deinde Olomucensi Pontificatu exornarit: qui etiam multis Basilicarum præfecturis adauctus est; triginta enim aureorum millia e proventibus annuis accipiebat. Immensa huic inerat liberalitas & magnificentia; ut munus quodque sibi delegatum honorificentissime gereret, nec labori, nec sumptui pepercit. Nobilissimas domi semper clientelas aluit: omnia mandata Regis non modo e sententia, sed præter omnium opinionem, felicissime gessit. Gravissima huic quæque negotia, quæ foris imminerent, a Rege committi solita. Accedebat faustus & venerandus aspectus, oratio liberalis, animi magnitudo, robur & pulchritudo corporis operosissimi, cui indefatigabile ac perspicax inerat ingenium. Adde his mores præstantissimos, inauditam mansuetudinem, hilaritatem summam: præterea comitatem cum magna popularitate conjunctam. Promptissimus ad officia semper habitus: cui nihil molestius, quam aut quemquam lædere, aut simulare, dissimulareve quidquam. Amicos nimium ex corde dilexit. Obtrectatores & inimicos bene potius reconciliare, quam male merendo ulcisci statuit. Ad oblivionem injuriarum, & bene merendum potius, quam ad vindictam natus erat. Sat habuit quandoque inimicum libera quadam, & præsenti maledicentia ulcisci: a facinorosa ultione se semper abstinuit; quare vir bonus & innocens a Rege & judicatus & pronunciatus est.*

Hominis initia, progressus & indoles.
Bonfin. citat.

XXXIV. Ne vero quispiam putet nobilem hunc rerum Hungaricarum auctorem cespitare, parumque sui memorem hic asserere Joannem istum a Matthia Rege fuisse ad Varadiensem Episcopatum evectum, cum superius aliquot ante annos dixerit Joannem Varadiensem Episcopum a Joanne Corvino, magno illo Turcarum domitore, & Hungariæ liberatore, de quo toties alibi locuti sumus, Matthiæ Regis patre, per omnes ordines ad hanc dignitatem fuisse promotum, datumque filiorum, Matthiæ scilicet & Ladislai natu majoris moderatorem & Magistrum, conjectumque cum illis in carcerem a Ladislao Rege propter cæsum Ulricum Ciliæ Comitem, Regis avunculum, quem Ladislaus Corvinus Albæ regalis, seu Belgradi, suæ vitæ insidiantem occidit. At non hic est noster Joannes, sed ejus prædecessor Joannes Velesius, ex Præposito Ecclesiæ Varadiensis factus Episcopus anno MCCCCXLV. pridie Non. Junii, auctoritate Joannis Corvini, deinde sub Matthia filio translatus ad Strigoniensem Archiepiscopatum. Vixit porro Joannes hic noster annis multis in Religione summa animi demissione, & religiosissimo vitæ exemplo, ut plane apparuerit solida virtute mundum contempsisse. Imitatorem quidem post unum, aut alterum mensem habuit Joannem alium Episcopum Canadiensem in eodem Hungariæ regno, qui Religionem sancti Pauli primi Eremitæ ingressus est, cui anno sequenti substituitur Lucas Episcopus Bosnensis.

Bonfin. dec. 3. lib. 8.
Tom. 12. ad ann. 1455. & 1456.

XXXV. Ab illo nostro Joanne initium sumpsisse familiam Baronum a Kunovicz in Moravia, ejusque virtutes orbi fuisse notissimas, pluraque Cœnobia Franciscanorum in Silesia extruxisse, scribit Thomas Jordanus in notationibus ad finem libri 21. & 22. historiæ Boemicæ a Dubravio descriptæ. Sed & idem Dubravius illum aliquando ad regni negotia curanda evocatum commemorat, & per illum etiam post Monachatum liberatam urbem Pragensem, universumque Boemiæ regnum ab imminente ruina. Cum enim apud Boemos omnia susque deque fierent, divisis per factiones & contentiones ordinibus, & turbulentissimum undique, plenum insidiarum, plenumque armorum regnum esset Boemiæ, Rege Uladislao in Hungaria degente, continuæ ad eum litteræ datæ, & frequentes item legationes missæ, orantes ut adventum suum in Boemiam celeraret, vix alias unquam magis necessarium: aut si adhuc negotiis regni Hungariæ impediretur, quominus ipse statim venire posset, Legatos cum plena potestate ad componendos præsentes motus præmitteret, qui simul viam quoque commodam Domino suo præpararent, quam sine animi molestia libenter paulo post obiret. Delecti adhoc duo Episcopi, partibus minime suspecti, quia a studio illarum contentioneque alieni: Stanislaus Olomucensis, & Joannes Varadiensis, qui quamquam vestem religiosam induit, curas tamen aulicas non plane exuerat, quibus ab ineunte ætate innutritus, ac sub Rege Matthia peritissimo Magistro edoctus exercitusque, quoties opus erat, multum arte in illis pollebat.

Dubrav. lib. 12. histor. Boemiæ.
Regnum Boemiæ ab imminenti liberat ruina.

XXXVI. Frequentissimus omnium Ordinum Conventus Pragæ tunc adfuit, cum Legati mandata Regis expositori suggestum conscenderent, quibus breviter initio expositis, jubet ante omnia Varadiensis litteras cum signis exhiberi eas, quibus nomen quisque suum, fidemque in societatem novi fœderis obligavit. Tacentibus primum universis, mox non paucis tergiversantibus, & nonnullis extare illas negantibus, instat Varadiensis urgetque, & se auctoritate regia usurum minatur, nisi dicto mandatoque regio audientes fuerint: quo audito, vadunt, tollunt, afferunt litteras; quibus ille acceptis, explicat pellem longam latamque: sed neque quid in

in illa scriptum est, legit, neque signa circumquaque pendentia considerat, sed cultro sumpto per medium illam discindit, signaque amputat, ac mox ea dispergit, unde recolligi illa non potuerint. Cum hæc fierent, aderat non nemo in illo Conventu, qui diceret: *Quin detrahimus huic Monacho bardocucullum, & imponimus ei trabeam palmatam, quando tam insignem de nobis egit triumphum?* At Varadiensis ab hoc facto hilari vultu ordines assatur, spem illis dans optimam, omnia ex usu regni ipsorumque utilitate successura postquam res huc adducta sit, ut libere omnibus in medium consulere liceat; atque ita sane evenit, ut communi intercedente consilio, adhibitaque ab utroque Legato medicina, quæ vitiosas partes sanaret, totum inde regni corpus belle convaluit.

XXXVII. Ab iisdem Legatis, mandato Regis peculiari, hoc quoque de Piccardis actum fuit; ut ne in cœtus publice aut privatim coirent, synagogas suas omnes occluderent, a concionibus scriptisque de secta sua plane abstinerent, & intra certum tempus, ut ad alterutram partem Romanam, aut Calixtinam discederent. Convenit inter omnes ordines, ut mandatum istud ad publicas tabulas cum mulcta transgressoribus imposita referretur, ejusque exequendi potestatem arcis præfectus cum judicibus haberet. Hinc Regi opportunitas adesse visa est eundi in Boemiam, quam protinus etiam arripit, Ludovicum Regem paulo amplius triennium agentem, & Annam filiam aliquanto natu majorem secum adducens. Cumque omnia instructa apparataque invenisset, quæ ad festa coronationis gaudia apparanda erant, jamque Marchio Brandeburgensis cum liberis, & uxore sua, quæ Uladislai Regis soror germana fuerat, cumque aliis Principibus & hospitibus Pragam venisset, nulla mora interposita, ad Regnum Boemiæ Ludovicum, augure Stanislao Pontifice Olomucensi, inaugurandum curavit. Quanta unius hominis virtus integris regnis Hungariæ & Boemiæ præstitit! Magno quidem tempore Piccardos, hæreticos scilicet, alias Pauperes de Lugduno nuncupatos, & Calixtinos, Hussitas scilicet, ita a calicis usu, quem omnibus conferendum prædicabant, appellatos, a tumultibus coercuit. Piccardos, e Boemia profligat.

XXXVIII. Alium etiam virum Episcopo hoc Varadiensi dignitate illustriorem, ad Minoritas hoc anno transiisse habetur in Firmamento trium Ordinum apud auctorem Apologiæ pro defensione Observantum. Is fuit Ardicinus de la Porta junior, Novariensis, alterius Ardicini Cardinalis nepos, Episcopus Aleriensis, presbyter Cardinalis sanctorum Joannis & Pauli, titulo Pammachii; qui postquam pleraque pro Sede Apostolica obivit munera, magnosque assecutus est honores, mundi, blandientisque dignitatis pertæsus, ægre licet, obtinuit tamen ab Innocentio facultatem purpuram dimittendi, & Regularem vitam subeundi. Ita porro de illo scribit auctor prædictus: *Nuperrime summus Pontifex consensit Reverendissimum Dominum Adrianum Ardicinum de la Porta, sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ presbyterum Cardinalem, ac Episcopum Aleriensem omnibus dignitatibus, & Ecclesiasticis beneficiis in Consistorio Dominorum Cardinalium suæ Sanctitati resignantem, sacram Fratrum Minorum de Observantia sub Vicariis intrare Religionem.* Et quidem ille exuta purpura, Urbe excessit; sed ad Cœnobium Monachorum Montis Oliveti prope Senas abiisse, ibique habitum suscepisse scribit Ciacconus, statimque uti Cardinalem revocatum in Urbem, reclamantibus reliquis Cardinalibus, quod clam quodammodo fecisset, gravissimique Senatus auctoritatem in tanta re visus sit contempsisse. Ille vero humillima, Ardicinus Cardinalis factus Minorita.

& religiosissima Epistola, quam Ciacconus exscripsit, se primum apud Innocentium excusavit, mox in Urbem venit, Senatusque censuræ se humillime subjecit. Verum in hac rerum agitatione morbo correptus, quinto post mense moritur, anno MCCCCXCIII. die V. Februarii ad divi Petri Basilicam sepultus. Circa modum renunciationis Cardinalatus, & institutum, errasse videtur ille Auctor Apologiæ; non enim in Consistorio, sed in manibus Pontificis, obtenta ab eo prius vivæ vocis oraculo, deinde per duo rescripta licentia Religionem ingrediendi, pileo resignavit. Quod vero Religionem Minorum ingredi decreverit, fortassis propositum mutavit, si verum est quod Ciacconus scribit, eum Monachorum subiisse Institutum; vel fortassis in illo Monasterio paululum substitit se paraturus ad arctioris hujus vitæ rationem ineundam: & quidem Epistola ipsius ad Pontificem, Roncilione scripta, nihil indicat de assumpto adhuc habitu, aut Religioso suscepto Instituto.

Florent Viri docti. Augustin. Barnabos. *Lib. 61. Regist. Alexand. VI. fol. 212.* Petrus Ramirez. Lucas de Rothobio. Michael Aquensis. *Tom. 14. anno 1401. n. 59. Lib. 9. Regist. Alex. fol. 25 & 26.* Oliverius Mayllardus. * *vel* Molliardi. Joannes Mauleonius. *Ferron. in Carolo VIII. Belcar. lib. 4. ante finem.*

XXXIX. Occurrit hoc anno memoria quorumdam clarorum Virorum ex Patribus Conventualibus, Augustini Barnabovis viri docti & nobilis, sacræ Theologiæ Professoris, cui confertur Præpositura Ecclesiæ sanctæ Mariæ Magdalenæ Januensis, per resignationem Pauli Fregosii, tituli sancti Sixti Cardinalis, XI. Kalend. Januarii; Petri Ramirez, Regibus Catholicis Ferdinando & Elisabethæ gratissimi, quorum castra secutus est semper ab incepto bello contra Mauros Granatenses; Lucæ de Rothobio sacræ Theologiæ Professoris, Maximiliano Romanorum Regi carissimi Consiliarii; Michaelis Aquensis Observantini, qui hoc anno in Civitatibus Brixiensi & Cremonensi *Scholam* seu *Consortium sanctæ Pietatis* ad instar Montium Pietatis instituit, quod & Veronæ fecisse narravimus anno præcedenti. Utriusque scholæ erectionem Alexander VI. hoc anno confirmavit simili diplomate, quo Innocentium fecisse diximus scholæ Veronensis. Oliverii Mayllardi * celeberrimi sui temporis concionatoris, Carolo VIII. Galliarum Regi gratissimi, & Joannis Mauleonis, Annæ Reginæ sorori a sacris confessionibus, qui Carolo persuaserunt, ut Ferdinando Hispano Regi Comitatum Ruscinonensem, & Perpiniani arcem pecunia Ludovico Regi oppignoratam restitueret. Ingenti pecunia a Ferdinando devinctos comminiscuntur quidam Scriptores, non adeo erga Monastici Instituti viros pie affecti; & quidem hi duo religiosissime absque tam fœdæ notæ censura, vitam duxerunt, & valde diverso nomine apud suos audierunt, præsertim Mayllardus, uti anno sequenti observabimus.

Multa Cœnobia Observantibus traduntur. *Lib. 4. fol. 246.*

XL. Multa Patrum Conventualium Cœnobia ad Observantes translata in regno Hungariæ per Julianum olim Episcopum Tusculanum, tituli sanctæ Sabinæ Cardinalem, necnon per Eugenium IV. aliosque Romanos Pontifices, penes eosdem Observantes voluit hoc anno Alexander, remanerent, videlicet sancti Joannis Buden. sancti Petri Posthien. & alterius in foro Siculorum, Vesprimien. Vachien. & Transilvaniæ diœcesum, beatæ Mariæ Strigonien. de Willork, de Suichim, ac de Pathale, Quinqueecclesien., Strigonien. & Agiensis diœcesum, præcepitque, ne circa regimen domorum aut personam Vicarii Observantum quidquam auderet Minister provinciæ Hungariæ, ita petentibus, ut Pontifex narrat, Uladislao Rege Hungariæ, universis Archiepiscopis & Episcopis, Baronibus & Nobilibus Regni prædicti.

Conv. S. Cassiani. *Gonz. in Provin. Tuscia Conv. 37.*

XLI. Hieronymus Castrutius Fratres Observantes, concionum vel itineris causa ad oppidum sancti Cassiani in Tuscia divertentes, humanissime excipiebat hospitio, eisque tamdem domum, ad quam liberius declinare pos-

poſſent, ſoluto pretio comparavit, omnibuſque neceſſariis inſtruxit. Fratrum religioſa converſatione allecti oppidani, ſtatuerunt eis Cœnobium prope oppidi muros conſtruere, ſed Caſtrutius id ſibi minus honorificum reputans, fundum ex tempore emit, congeſtiſque brevi neceſſariis, domum Fratribus duodecim commodam ſatis conſtruxit, capaciſſimos hortos, amœnamque ſilvam adjecit. Opus ſuis numeris abſolutum hoc anno Fratribus in Comitiis Provincialibus ad Podibontium congregatis obtulit, & acceptantibus liberaliter conceſſit. Inſignia ſua appoſuit, nihil aliud præter hoc nomen *Chriſtianus* continentia. Conſpiciuntur etiam Caroli VIII. Regis Gallorum ſtemmata, propter collatam pecuniam Refectorio conſtruendo, dum illac acquirendo regno Neapolitano tranſiret. Eccleſia conſecrata eſt ſub nomine ſancti Franciſci, licet a prægrandi cruce ibidem in ſignum erecta, quando primus jactus eſt lapis, paſſim audiat ſub nomine ſanctæ Crucis. Quia vero die Aſſumptionis Virgineæ Crux illa erecta eſt, pius Caſtrutius dum vixit, bene inſtructum convivium ſingulis annis eo die Fratribus parabat, quod ut facerent etiam ſucceſſores, deſignata bonorum ſuorum parte, ultimis tabulis injunxit.

XLII. In eiſdem Comitiis Podibontii Hieronymus Cortonenſis, Vicarius provinciæ Etruſcæ alium acceptavit Conventum a Fluviani oppidi accolis prope muros inchoatum in loco amœno, a turbis remoto, & aeris ſaluberrimi. Accidit prope illud oppidum res miranda ſancti Franciſci virtute. Homines ſeptem imminente tenebroſa & grandinoſa nocte, cum ad ripam oppoſitam adjacentis lacus accederent, nec ſcapharius eſſet, qui ad alteram partem trajiceret, ſancti Franciſci opem unanimiter implorare cœperunt, ſtatimque cymba ſe ipſa vinculis abſoluta, nullo impellente, ab uno milliari ad eos pervenit, receptoſque abſque ullo reduce, optato continenti reſtituit. Conv. Fluviani. *Indid. Conv. 38.*

XLIII. Franciſcus Gonzaga Marchio Mantuanus, cupiens in oppido ſuo Vitelliano (vulgo *Viadana*) Cremonenſis diœceſis, Fratres Regularis Obſervantiæ habere, emit fundum Eccleſiæ & Conventui ædificandis a Caleſſorum familia, in quo Communitas oppidanorum ædificium majori ex parte conſtruxit, conferentibus viris peculiaribus varia ſubſidia. Facultatem acceptandi domum contulit hoc anno XIII. Septembris Pontifex Alexander, & Eccleſiam conſecravit Lucas Seriates Cremonenſis Epiſcopus anno MDXV. die IV. Novembris. Ex hoc loco prodiit Hieronymus Menghius, auctor libri, cui titulus *Flagellum dæmonum* & artis exorciſticæ. Conv. Vitelliani. *Idem in Provin. Bonon. Conv. 24.* Fr. Hieron. Menghius.

XLIV. Oppidani Montis Alboti, diœceſis Senogallienſis, impetrarunt hoc anno IV. Kalend. Junii facultatem ab Innocentio VIII. ut domum *Congregationis ſive Societatis quondam Angeli de Clareno, ſub invocatione Sanctæ Mariæ de Populo*, conſtruerent. Extra oppidum P. D. ædificatam, ſub Leone X. anno MDXVI. ad Fratres Regularis Obſervantiæ tranſtulerunt. Conv. Montis Alboti. *Lib. 14. fol. 297. Gonz. in Provin. March. Conv. 41.*

XLV. Joannes Comes oppidi Carpinei, diœceſis Feretranæ, annuente per ſuum Vicarium Celſo Mellino Epiſcopo, ædificavit Fratribus Conventualibus Conventum, ſub invocationibus Annunciatæ Virginis Mariæ & ſancti Franciſci, inter quoſdam ſaltus ad D. P. ab oppido. At anno MDXCIX. Thomas a Carpineo, ſacræ Theologiæ Magiſter, populi & Fratrum commodo proſpiciens, conſentientibus Horatio Comite, & Franciſco Sormano Epiſcopo, domum tranſtulit ad locum, oppido valde propinquum, & ab Arce Saxi Ducis Etruriæ II. M. P. diſtantem. Conv. Carpinei. *Monumen. MSS. provin. Marchiæ.*

XLVI. Hoc anno die VI. Februarii, Catholici Reges Ferdinandus & Iſa-

Conv. Abdaræ. Gonz. in Provin. Granat. Conv. 10.

Isabella ab expugnatione Granatensi revertentes, ut perfidia Mahumetana ab illis finibus penitus abigeretur, statuerunt Minoribus Observantinis Cœnobium ponere ad Abdaræ vulgo *Almeriæ* Civitatem. Ita factum brevi tempore, tum ex regio ærario, tum ex Maurorum spoliis ministratis sumptibus, deducta etiam per occultos syphones aquarum copia, ex publico urbis fonte, consentiente Senatu. In Altari majori digna colitur veneratione quædam imago Salvatoris, a devota & paupercula muliere olim religiose custodita, donec anno MDXXXII. die XIV. Augusti sudare cœpit, & in diversos colores se transformare. Quod ubi secundo & tertio mulier conspexit, advocatum Minorum Guardianum, multosque pios viros, rei testes adhibuit. Hi ubi rem manifestam, doloque carentem, rigoroso præmisso examine judicarunt, imaginem summa veneratione, solemni pompa & publica supplicatione ad Cœnobium Minoritarum transferri curaverunt. In ipsa translatione ingens apparuit miraculum, ut appositis cujusdam cæci oculis sudoris guttulis, ab imagine defluxis, visum, universo spectante populo, statim cæcus receperit.

Conv. Turrigii. Gonz. in Provin. Castellæ Conv. 15. Salazar. de hac Prov. lib. 4. c. 16.

XLVII. Concessit hoc anno Alexander Pontifex facultatem Guttierro de Cardenas, magno Legionis Commendatario, & Teresiæ Henriquez conjugi Cœnobium Minorum construendi in oppido Turrigii, Toletanæ diœcesis, sub invocatione sanctæ Mariæ de Jesu, licet nunc audiat sub nomine sancti Francisci. Eo devotionis fervore inchoarunt opus, ut sub annum MDII. quantumvis nobile, magnificum, & quadraginta Fratrum capacissimum plene absolverint, & anno MDIII. Joanni a Tolosa Vicario provinciæ Castellæ possidendum tradiderint. Inde domus magnificentiam conjicere licet, quod etsi eo seculo universa materies vili compararetur, rariorque esset pecunia, nihilominus hi pii generosique fundatores ultra centum & triginta millia aureorum in hac expenderint structura, nulli Franciscanorum, neque Regiæ Toletanæ sancti Joannis, per Hispaniam celeberrimæ, secunda. Vix hoc infelici seculo sexcentis aureorum millibus posset consurgere. Sive Templum, sive Fratrum spectes domicilium, nihil non sumptuosum dices & regium; materia ex secto & polito lapide; forma ad artem speciosa, in universis locis & officinis copiosa supellex, mira majestate, & pulchra proportione, omnia suis numeris librata.

XLVIII. Commodum & pulchrum sibi adjecerunt pii fundatores habitaculum, & cultui Divino vasa dicarunt aurea & argentea in tanto pondere & copia, ut vix credibile sit, paucæque sint Ecclesiæ Cathedrales, quæ tantum habeant thesaurum. Ultra numerum & mensuram, adeoque pauperum Fratrum statui indecentem, imo & adversum ita hæc judicavit Franciscus ab Angelis Minister Generalis, quod cum prædicta Teresia, jam mariti consortio destituta, egerit, ut magnam superflui hujus apparatus partem, multa Indica tapetia, pulchra aulæa, & pretiosa ornamenta resumeret, quæ partim illa in pios usus convertit, partim per alias Ecclesias distribuit. Numerum & pretium acceptorum & redditorum, præscriptamque Fratribus alendis rerum copiam, si quis curiosius scire desiderat, consulat Petrum Salazarium; & qui alia pleraque insignia pietatis monumenta ab his heroibus constructa legere cupierit, adeat Franciscum Gonzagam, a nobis hic citatos. Alienis referendis habitaculis supersedemus, nostra dumtaxat referemus, ne nimis prolixi videamur. Alia nobis posuere optimi hi benefactores, quæ suis locis recensemus. Jus patronatus hujus ædis remansit apud Duces Maquedæ, fundatorum hæredes, quibus humandis deservit summum sacellum, elegantissimis & sumptuosissimis mausoleis vere magni-

gnificum. In medio nobiles hi jacent fundatores, sepulcro alabastrite, ac jaspideo, quod a terra elevant leones duodecim marmorei.

XLIX. Concessit hoc anno Alexander Pontifex licentiam Carolo Francorum Regi, & Annæ Reginæ domum ædificandi pro Fratribus Reformatis, Ministris Generali & Provinciali subjectis, in suburbiis Lugdunensibus, ea parte quæ *duorum amantium* dicebatur, ubi præerat quoddam hospitale, cujus regimen spectabat ad Camerarium & Capitulum secularis & collegiatæ Ecclesiæ sancti Pauli Lugdunensis: *Eximiæ devotionis*. xv. Kal. Novembris. Hæc illa domus est, quam Gonzaga sanctæ Mariæ de Angelis nuncupat, sed locum determinatum non indicat, & circa annum & Regem oberrat. Et quidem non alium quam Carolum VIII. auctorem fuisse, & structuram incepisse anno sequenti, docet hæc inscriptio primi lapidis fundamentalis, ab ipso Rege & Regina solemnissimo ritu positi: *Jesus Maria. Carolus VIII. fundator hujus Ecclesiæ Dominæ nostræ de Angelis & Anna Regina* 1493. Sed nonnisi anno MCCCCXCIV. jactum primum hunc lapidem indicat Claudius Roberti, dum in cathalogo Archiepiscoporum Ebredunensium, Joannem Bal Archiepiscopum, ait præsentem fuisse in appositione primarii lapidis Conventus Observantiæ Lugduni, anno MCCCCXCIV. die XXV. Martii. Quod item repetit in catalogo Archiepiscoporum Lugdunensium sub Andrea de Espinay, primamque hanc petram fundamentalem benedictam fuisse a Joanne Relii Episcopo Andegavensi. Opus hoc promovit apud Regem Joannes Burgensis ei valde familiaris, & a sacris concionibus, de quo alias frequens incidit mentio, & diffusius sub mortis annum agemus, consentiente per suas patentes litteras Joanne de Vallibus, Provinciæ sancti Bonaventuræ Ministro. Domum, quoad vixit, rexit ipse Burgensis summa religiositate. Totam tamen voracibus flammis tradiderunt anno MDLXII. hæretici incendiarii; pristino demum restituerunt nitori cives & ædis Præfecti. E regione chori visitur sacellum Lucanorum, ingentibus columnis marmoreis, & picta tabula Altaris docta manu satis admirandum. Jacent hic prædictus Burgensis, Joannes Tisseranus prædictæ Annæ Reginæ confessarius & concionator, de quo frequens incidit sermo.

Conv. Lugdunensis S. Mariæ Angelorum.

Gonz. in Provin. S. Bonav. Conv. 6. Foder. & Picquet.

Claud. Robert. in Gallia Christian.

L. Philippus Bandot Gubernator Cancellariæ Ducatus Burgundiæ, & Regius Consiliarius in Parlamento Lingonensi, obtinuit ante biennium facultatem ab Innocentio Pontifice ædificandi domum Fratribus Minoribus in suburbiis loci sancti Nicolai de Divione, diœcesis Lingonensis, quam etiam Alexander hoc anno VII. Kal. Septembris confirmavit. An vero ædificaverit, incompertum; neque enim domus hæc inter reliquas Provinciæ Lugdunensis, sive sancti Bonaventuræ, recensetur.

Conv. S. Nicolai de Divione. *Lib. 31. reg. Alex. fol. 363.*

LI. Horaesdiovicsii, quod Boemorum oppidum est, hoc anno incolæ Catholici Observantibus Conventum sub nomine sancti Michaelis construxerunt, sed ejusdem oppidi hæretici post unam aut alteram annorum decadem destruxerunt. Nec secus accidit Conventui sanctæ Annæ in Silesiæ oppido Camecsiano hoc anno constructo ope & favore Uladislai Regis, & persuasione fratris Joannis, olim Olomucensium, & Varadiensium Episcopi, quem hoc anno diximus in ea Silesiæ Provincia tirocinium apud Franciscanos peregisse. Etenim hæretici majores quotidie vires assumentes, Fratres viginti, qui ibidem habitabant, dicteriis & conviciis quotidie prosequentes, tamdem effugarunt, & Conventum majori ex parte in suos usus converterunt.

Conv. Horaesdiovicsii. *Gonz. in Provin. Boem. Conv. 28. & 29.*

Conv. Camecsii.

LII. Capitulum Canonicorum Cameracense, hoc anno exposuit Innocentio Pontifici nonnullas tunc in ea Civitate extitisse devotas personas,

Monast. Cameracen.

quæ

quæ terrena in cœlestia commutare desiderantes, volebant Monasterium Clarissarum juxta reformationem beatæ Coletæ illic ædificare, gubernandum ab Observantibus, qui sub Ministrorum degebant obedientia. Scripsit Pontifex Henrico Episcopo Cameracensi, ut si expediens judicaret, auctoritatem concederet ita faciendi: *Inter universa opera*. xvii. Kal. Julii. Statim admotæ manus operi, & fabricatum est religiosissimum Monasterium, quod tamquam primum enumerat Gonzaga inter Monasteria Provinciæ sancti Andreæ.

Gonz. in Provin. S. Andr. in fine.

Monast. Barense. *Lib. 143 fol. 213.*

LIII. In Civitate Barensi in Apulia, erat quædam Ecclesia beatæ Mariæ, quæ spectabat ad Præceptoriam domus sancti Leonardi *de la Mattina* Ordinis beatæ Mariæ Theutonicorum Hierosolymitan. Sipontinæ diœcesis, & plurima indigebat reparatione & instauratione. Nobilis vir Ludovicus Maria Sfortia Vicecomes, Dux Barensis, & urbis Communitas petiit ab Innocentio, ut reservatis Præceptori bonis quibuscumque, fructibus, proventibus illius Ecclesiæ, & parte domorum ad eamdem pertinentium, ipsam cum domibus & hortis adjunctis a dicta Præceptoria separare liceret, & in Monasterium Clarissarum convertere, ita ut in recognitionem honoris & superioritatis, ac demembrationis factæ, Monasterium erigendum, illiusque Moniales, Præceptori seu Commendatario pro tempore existenti subjicerentur, & confirmatio electionis Abbatissæ, illiusque institutio ac visitatio, correctio & omnimoda jurisdictio ad eumdem Præceptorem pleno jure pertineret. Erat tunc Præceptoriæ Commendatarius Joannes Jacobi, tituli sancti Stephani in Cœlio monte Presbyter Cardinalis, qui ad omnia hæc suum præbuit consensum: scripsit itaque Pontifex hoc anno x. Kal. Julii ad Episcopum Melfeten. & duos ejusdem Ecclesiæ Canonicos, ut supposita facti veritate, & rei congruitate, ita faciendi impertirent facultatem.

Monast. S. Cassiani. *Gonzag. in Prov. Tusc. Conv. 37.*

LIV. Hieronymus Castrutius, quem supra diximus Fratribus Cœnobium ædificasse ad sancti Cassiani oppidum, etiam Sororibus Clarissis posuit Monasterium eo loco, quo prius Fratribus erexerat hospitium, ibique quinque aut sex neptes collocavit, adductis aliunde aliquot Clarissis, quæ juvenculas edocerent. Sed cum, ingruente bello, ne militum injuriæ subjicerentur, ad tutiora loca transferrentur, ædificium adhuc imperfectum, & Sororibus incommodum, distributis bonis per ea Monasteria, ad quæ convolarunt, ad Fratres retrocessit.

Monast. Schusen.

LV. Pleræque nobiles Virgines & Viduæ hoc anno ab Innocentio primum, deinde ab Alexandro petierunt sibi conferri Ecclesiam sancti Jacobi, extra & prope muros oppidi Schusen. diœcesis Verdensis, Clero & cultu Divino desertam, ut prope eam Monasterium Ordinis sanctæ Claræ sibi construerent, obtento jam pridem consensu Bertholdi Episcopi Hildesemen. Ecclesiæ Verdensis tunc Administratoris, & Joannis Marchionis Brandeburgensis, Romani Imperii Archicamerarii & Electoris, ac Domini oppidi prædicti, & licentiam concedi, ut ex Monasterio Antuerpiensi, religiosissimi tunc nominis, transmitterentur quatuor Sorores pro informandis & instituendis novis discipulis. Quod circa hæc alias concessit Innocentius, confirmavit Alexander, Monasteriumque subjecit Vicario Observantum Provinciæ Saxoniæ: *Rationi congruit*. vii. Kal. Septemb. Multas res peculiares, plurimaque nomina personarum in hac Bulla licebit inspicere.

Mon. S. Proculi Interamnæ. *Ex brevi originali.* Monast. Cumanum.

LVI. Monasterii sancti Proculi Interamnensis, necnon sanctæ Claræ extra muros urbis Cumanæ, Sorores hoc anno translatæ sunt a regimine Patrum Conventualium ad Observantum. Anno sequenti studuerunt acriter Conventuales hoc posterius resumere, sed conatus omnes Pontifex Alexan-

xander dissipavit. Sorores domus sanctorum Simonis & Judæ Viterbien. primo auctoritate Innocentii, & secundo Alexandri VI. hoc anno ab Instituto Tertii Ordinis, ad sanctæ Claræ, acceptis Magistris e Monasterio sanctorum Cosmæ & Damiani Urbis, transierunt. Sorores etiam domus sanctæ Trinitatis, diœcesis Casalen. ejusdem Tertii Ordinis, ad perfectiorem statum aspirantes, habitum & Regulam sanctæ Claræ assumpserunt, concessis per Pontificem multis privilegiis, & bonis omnibus, quæ sub priori statu possidebant. Similiter concessum est Sororibus ejusdem Tertii Ordinis domus Bethuniæ, Atrebaten. diœcesis, ad primæ Regulæ sanctæ Claræ Observantiam aspirantibus, licet aliquæ se hujusmodi translationi vehementer opposuerint.

Lib.8. reg. Alex. fol. 135. *Lib.6. fol. 124.* Monast. SS. Simonis & Judæ. *Lib.102. fol. 148.* Monast. S. Trinitatis Casalen. *Lib.12. fol. 149.* Mon. Bethuniæ. *Lib.4. fol. 257.*

LVII. Adrianus de Veeglet * Canonicus Ecclesiæ sancti Walburgis oppidi Furnen. Morinen. diœcesis, exposuit hoc anno Innocentio Pontifici, quod ipse cum aliis piis personis desiderabat domum Sororum Tertii Ordinis sancti Francisci ædificare in oppido Brugen. Tornacen. diœcesis, sive extra & prope illud, seu in territorio dicti oppidi Furnen. in qua Sorores hospitalitatem exercerent, & curam gererent infirmorum, ad instar Sororum domus Noviportus, prædictæ diœcesis Morinen. Ex qua etiam cupiebat educi pro primis disciplinæ regularis Magistris, Mariam Porret, & Margaritam etiam Porret cum aliis duabus Sororibus, & regimen illarum committi Ministro & Fratribus Conventualibus Provinciæ Franciæ. Ejus votis annuit Pontifex XVI. Kal. Aprilis, scriptis litteris ad Episcopum Saseptanum in iis partibus degentem.

* *al.* de Woghe. Domus Sororum Tertii Ord. Brugensis. *Lib.134 reg. Innocent. fol. 86. & lib 26. reg. Alex. fol. 76.*

LVIII. Propter varias contentiones inter Sorores Tertii Ordinis oppidi Bruxellen. diœcesis Cameracensis, inde exortas, quod diversos haberent superiores, quædam Fratres Observantinos, aliæ Tertiarios, pleræque Ministras Tertii Ordinis, Vicarius Generalis Observantum omnes a quibuscumque superiorum obedientiis absolvit auctoritate quarumdam litterarum Sixti IV. subjecitque regimini Vicarii Observantium Provinciæ Coloniæ. Ratum id habuit Alexander datis litteris: *Rationi congruit*. VII. Kal. Septembris.

Domus Bruxellensis.

LIX. Quidam Henricus Buesuss de Dephelt, Tertii Ordinis professor, prætendens se per litteras Apostolicas subreptitie obtentas, institutum fuisse Visitatorem & correctorem in Germania superiori & inferiori, ausus est omnes ejusdem Instituti Ministros Basileam vocare ad capitulum pro eligendo Ministro Generali, & accedere renuentes multis cogere censuris. Cum vero hujus Ordinis viri & mulieres pro majori parte regerentur a Fratribus Minoribus, habuerunt recursum ad Sedem Apostolicam, a qua reportarunt remedium injuncti Henrico silentii: *Exhibita siquidem nobis*. Nonis Aprilis. Invenio hoc anno mentionem domus sancti Francisci de Eleemosyna Sororum Tertii Ordinis in urbe Neapolitana domos quasdam ad se pertinentes, in emphyteusim perpetuam sub certo annuo censu locantium & concedentium.

Tertiarii Germaniæ subjiciuntur Observantibus. *Lib.150. fol.15.*

Domus S. Francisci de Eleemosyna Neapolit.

LX. Ab Ordine S. Hieronymi in Hispania transibant frequenter Religiosi ad Minoritas Observantes. Id male habuerunt superiores, egeruntque cum Vicario Provinciæ Castellæ Joanne Tolosa, ut nonnisi præmissis quibusdam conditionibus reciperentur. Initum pactum, scriptamque concordiam Pontifex hoc anno confirmavit: *Ea quæ pro status quiete*. VI. Kalendas Aprilis. Fratribus Provinciæ Coloniæ Observantinis facultatem concessit per suos syndicos deputandi Conservatores privilegiorum: *Ordinis vestri sacra Religio*. IX. Kalendas Martii.

Lib.54. fol.167. Concordia inter Hieronymianos & Minoritas. Facultas deputandi Conservatores privilegiorum.

SUPPLEMENTUM P. ANTONII MELISSANI DE MACRO.

Speculum fol. 96.

Ferdinandus fugat Mauros & Hebræos.

I. Prima die Januarii Dominicæ Circumcisioni sacra, hoc anno MCCCCXCII. Ferrandus seu Ferdinandus & Elisabeth ejus conjux, felicissimi Reges Castellæ, Aragoniæ & Siciliæ, post diuturnum bellum duodecim annorum fortiter gestum contra Mauros, tandem iis debellatis, & pulso Rege Molem, triumphantes cum ingenti gloria, cunctis admirantibus & exultantibus, Granatam urbem Regiam ingressi, Vexillo Dominicæ Crucis festanter erecto, plures Ecclesias & Monasteria immediate construxerunt: dieque Maii prima ejusdem anni per omnia Hispaniæ Regna voce præconis indictum est exilium cunctis Judæis, præfixo trium mensium spatio: hinc centum viginti quatuor millia Judaicarum familiarum Hispania discedere coacta sunt, nec permissum illis secum deferre quidquam auri vel argenti, aliave suppellectilis, sed tantum ad victum necessaria indulta fuere. Ex eoque tempore Ferdinandus dictus est Rex Catholicus, idest universalis Hispaniarum Dominus. Innocentius VIII. cum annos septem, menses decem, & dies viginti septem sui Pontificatus explesset, creatis Cardinalibus octo, VIII. Kal. Augusti, in festo sancti Jacobi Apostoli, anno MCCCCXCII. Romæ obiit: ejusque corpus in Basilica sancti Petri tumulatum fuit. Tertio vero Idus ejusdem mensis in ejus locum suffectus est Rodericus Borgias, Lenzoliua Valentinus dictus, Jofredi filius, Episcopus Cardinalis Portuensis, & sanctæ Rufinæ, Collegii Decanus, & S. R. E. Vice-Cancellarius, qui nuncupatus Alexander VI. pridie Kal. Septembris eodem anno coronatus est.

Joannes Rex cũ sua Conjuge jacit primum lapidem Monast.

II. Prædiximus sub anno proxime præterito Joannem II. Lusitaniæ Regem cum Leonora sua conjuge, causa fundationis Monasterii Dominæ Justæ Setobrigam ivisse: at hoc anno paratis & dispositis necessariis, adhuc subsistente provisionali Ecclesia lignea, illuc cum Regina rediit, ab Antistite Tingitano, Aulicis, & Justa fundatrice, quos universus populus sequebatur ovans, comitatus, profectusque ad fabricæ locum, solemniter Missam decantatam in ea Ecclesia devote audivit, & postea ab Antistite lapidem quadratum, bipalmarem, sanctissimo Nomine Jesu Ecclesiastico more insignitum, Rex mira pietate, administrantibus Aulicis cæmenta, in fundamentum perpetuum novi Templi erigendi suis sumptibus, posuit die XXII. Augusti anno MCCCCXCII. statimque ablata fabrica lignea, jussu Regis, qui Ecclesiam Sacellumque majus stemmatibus Regiis cohonestandum, sibi reservabat, sub perito Architecto artifices prosequebantur opus: ac Justa sollicita ædes Monasterii ad habitandum proprio ære curabat: XIV. Kalendas Septembris facultas construendi Cœnobium Filgenarum, Rodonensis diœcesis in Turonia facultas e Vaticano prodiit: *Sacram Ordinis*. X. Kalendas ejusdem pluribus nostri Sodalitii collatis beneficiis, videlicet fratribus Petro Paulo de Aquapendente, Joanni de Tronemalis, & Lucæ de Botibio: *Rationi congruit*. & dimisso Guillelmo *Darbal* ad Benedictinos, etiam erectio Hospitalis sub titulo Conceptionis B.V. Mariæ, in Prioratu sancti Marci, Legionensis diœcesis indulta fuit: *Romanorum gesta*. X. Kalendas Octobris decretum est Monasterium Trinitatis Sororum Tertii Ordinis S. P. Francisci Castillen. transferri ad Clarissas: *Injunctum nobis*. Et VII. Kalendas ejusdem in Regno Hungariæ nostris Fratribus Re-

Ad annum 1489. & infra ad an. 1495.

Monum. MSS. sup. cit.

Indic. ex Vatic.

„ Regularis Observantiæ nonnullos Conventus erigere permissum est: „ *Licet ea*. pridie vero Kalendas Novembris conventio facta inter Observantes & Conventuales ejusdem Regni a Summo Pontifice approbata & confirmata fuit: *Ea, quæ judicio*. & VIII. Idus ejusdem schola sanctæ Pietatis, quam Brixiæ frater Michael de Aquis; & alia Confraternitas Cremonæ erecta: *Intenta semper*. Fratribus sancti Francisci Mediolani ob suas necessitudines permissa alienatione quorumdam bonorum: *Ex injuncto*. XII. Kalendas Decembris; XI. Kalendas Januarii beneficium fratri Augustino de Tornabonis elargitum est: *Religionis zelus*.

„ III. Ab Andrea Bonfanti in suo Catalogo, quem de sanctis & beatis Viris nostri Ordinis conscripsit, commemoratur Joannes Ulyssiponensis, qui Regali prosapia natus, vitam Angelicam ducebat, ac ita vitæ sanctitate generis nobilitatem longe superans, dum hoc anno micaret, Cabillone in Burgundia migravit in Cœlum. *Andr. Bonf. in Catal.* Joannes Ulyssiponen. clarus.

„ IV. Venerabilis Soror Angela Rancea, patria Vercellensis, discipula beatæ Michaelinæ Pisaurienśis,& soror germana beati Candidi Rancei, anno MCCCCLXXV. Maii die quintadecima Institutum sanctæ Claræ professa est in Monasterio Gratiarum ibidem constructo, cum antea Isabellina vocaretur: quantum in Religione profecerit, miraculorum fama post ejus obitum publicavit: meritis tamdem & virtutibus conspicua hoc anno MCCCCXCII. incerta die migravit ad Dominum, miraculis in vita & post mortem celebris, ut scribit Guillelmus Baldassanus, Theologus gravissimus. *Guil. Bald. lib. 1. histor. de Beatis Pedemontanis ad eum annum.*

ARGUMENTUM.

Moritur Fridericus III. Imperator, succedit filius Maximilianus. Ad Indias Occidentales navigant Minoritæ. Observantes utriusque familiæ Comitia celebrant Generalia. Decedit Balthassar Florentinus. Bernardinus Feltrensis fructuose ubique suæ doctrinæ semina dispergit. Aliquot fiunt Episcopi. Propagatur Institutum.

I. FRidericus Austriacus, post diuturnum annorum quinquaginta trium Imperium, demum hoc anno ætatis LXXVIII. in pervigilio Nativitatis beatæ Virginis rebus humanis feliciter & Christiane valedixit, assecutus, quod ipse omnium, quæ homini contingere possunt, optimum dixit, bonum scilicet ex hac vita exitum. Ita enim pie credendum est obtigisse homini sacrosanctis Ecclesiæ Sacramentis procurato, qui Germaniam compositis Principibus summa in tranquillitate reliquit; qui Romanis Pontificibus obsequentissimus, conciliabulum Basileense dissolvit, Schisma Felicis Sabaudi extinxit; qui peragratis in juventute locis omnibus, in quibus nostram redemptionem Christus operari dignatus est, Monasteria plurima in patria construxit, & reditibus locupletavit; qui demum omnia, quæ Principis Christiani & boni erant Imperatoris pariter peregit, augustamque dignitatem constanti decore sustinuit. Succeessit in Imperio Maximilianus, dignus tali parente filius, in quem, ab aliquot annis Romanorum Regem renunciatum, facile consenserunt Electores & Ordines Imperii, ut Patri in hac etiam dignitate substitueretur. *Moritur Fridericus Imperator.* *Laudatur.* *Succedit Maximilianus filius.*

II. Anno præcedenti diximus, Christophorum Columbum navigatio-

Franciscani trajiciunt in Indias Occidentales. *Platus de bono stat. relig. lib. 2. c. 10. Herrera in hist. Ind. Occid. dec. 1. l. 1. c. 8. & seqq. Gonz. in proœm. Prov. Hispaniolæ.*

nem Indicam animose aggressum, feliciter ad Regem Ferdinandum regressum, sub hunc annum iterum vastissimi & incogniti Maris pericula superasse. In hac secunda cum eo etiam trajecisse Franciscanos, scribunt præter Hieronymum Platum, regiosque historicos, nostri auctores a nobis eo loco citati. In his præcipuum Joannem Perezium de Marchena navigationis promotorem, ubi Columbus insula Hispaniola potitus est, ait Gonzaga, stramineum tuguriolum ædificasse, in eo rem sacram primum omnium fecisse, & sanctissimam reposuisse Eucharistiam. Prima hæc Indiarum Occiduarum Ecclesia fuit, & secunda, quam ædificavit in sancti Dominici Civitate. Cum enim Columbus devictis idololatris, qui neque Dei verbum audire volebant, neque aliis disseminari permittebant, subactaque insula, coloniam Hispanorum instituere cogitaret, Civitatem in amplissimi fluminis margine a sancto Dominico (propter suum genitorem hoc nomine insignitum) appellandam, satis magnifice construxit, in eaque Perezius ædiculam suis Consodalibus tumultuario opere sub sancti Francisci invocatione fabricari curavit. Ea fuit deinde Columbi erga Sodalitium pietas, & erga Perezium gratitudo, ut ditior potentiorque effectus, Ecclesiam, & Fratrum habitaculum solidius, magnificentiusque ex polito lapide refecerit, & necessaria instruxerit suppellectile. Cœpit in immensum crescere erga Fratres insularium Neophytorum devotio; etenim tamquam fidei Magistros reverenter colebant, & tamquam animarum suarum curatores abunde sustentabant.

Columb. pietas.

Res miranda sub initium hujus missionis. *Herrer. in hist. Occid Ind. dec. 1. l. 3. c 4. Daza 4. par. l. 2. c. 4.*

III. Ex his, qui ad Evangelicum illud opus transfretarunt, unum ex Ferdinandi Columbi historia refert Antonius de Herrera Regius historicus, nomine Joannem, patria Burgundum, cum aliis Consodalibus ad vastissimum Maguæ Regnum profectum, docuisse Regulum, sive Cacicum Guarionexum fidei rudimenta, humaniterque in ejus Aula receptum, plurimos ad fidem convertisse. Sed cum Hispani Regem offenderent, abire coguntur Religiosi reculis suis spoliati. Imagines aliaque pietatis instrumenta, quæ ferebant, Indi in campo effoderunt, ex quo loco radices quædam, *Axi* dictæ, ad modum rapulorum, in crucis formam mirabiliter prodierunt.

IV. Hic paulisper hærendum, & examinandum, quod recenti prodiit libello, quem inscriptus auctor, propter quædam in illo contenta, in judicium vocatus, genuinum suum fœtum esse negavit, corruptumque, & adulterinis additamentis fœdatum pro sua defensione allegavit. Libelli titulus est: *De religiosa sancti Ignatii per Patres Benedictinos institutione:* auctor præfixus, sive verus sive falsus, Constantinus Caetanus Abbas Benedictinus. Hic porro solis Benedictinis primam Indiarum Occidentalium missionem tribuit, præfectumque missioni Bernardum Boillium Abbatem Montis-Serrati, quem Indiarum Patriarcham, Apostolum, Legatum a latere appellat, aliisque titulis, ita mirum in modum repetitis non semel elogiis extollit, ut res Indicas vel mediocriter scientis fidem superent & patientiam. Ipsum licet audire: in Prologo ad Patres Societatis Jesu, aliquantulum ante finem, ita habet: *Bernardus nepos* (ait enim alium fuisse hujus nominis & cognominis Boillii patruum) *dum Alexandri VI. Pont. Max. Vicarius, & Patriarcha Indias peragraret, regnum Dei evangelizabat Idololatris illis gentibus.* Paucis interpositis: *Ex India Occidentali reversus, & spoliis inferni onustus, victor gloriosissimus &c.* Et Libelli c. 8. paulo ante finem: *Bernardus Boillii Tarraconensis, & Monasterii Montisserratensis Monachus, ob notissimam illius sanctitatem & doctrinam, judicio Catholicorum Regum dignus habitus fuit, & auctoritate Alexandri VI. Pontificis Maximi,*

Bernardus Boillius primus effingitur Indiarũ Occidentalium Apostolus.

mi, Patriarcha Indiarum, Vicarius summi Pontificis, cum auctoritate Legati a latere munitus, ut cum aliis XII. *Benedictinis Monachis, missionis hujus sociis, in Indias destinaretur. Noverant enim summus Pontifex, & Reges Maximi, quæ fuerant decora, quæ magnalia Benedictini Ordinis, quæ felicitas gentibus convertendis; propterea eos ad immanes gentes, quæ ferina crudelitate humanas comedebant carnes, filiosque sacrificabant Idolis, miserunt. At quo fructu? quo successu? audi: In una Insula, quæ Hispaniola vocatur, centum septuaginta millia Idola confregit, & combussit Boillius, erecto ubique vivifico trophæo Crucis, quod cum nec ferro posset, nec igne lædi (impediente videlicet beatissima Dei Parente) venerandum barbaris illis populis redditum est. Penetravit dein in ipsa viscera Indiarum, confregit Idola, templa destruxit, & infinitum populum ad fidem vocavit, Ecclesias extruxit, instituit scholas, Monasteria exædificavit, Episcopatus erexit, ut merito Indiarum Apostoli primi cognomentum meritus & adeptus fuerit: rediitque dein spoliis devicti paganismi onustus. Hæc de primo Indiarum Occidentalium Apostolatu Benedictino.* Citat autem pro hac magnifica Indiarum conversione, & pro glorioso hoc Indico Apostolo, & Patriarcha Gonsalvum Ferdinandum lib. 2. novi orbis c. 8. Martialem Fumæ Histor. lib. 1. c. 2. Petrum Histor. Indic. p. 2. Honorium Philoponum de Navigatione Boillii. Trium potiorum testimonium infra examinabimus; postremi quam inane sit, quippe effícti auctoris, & libri suppresso impressionis loco in tenebris nati, ex ipsa libri fronte, & gloriabundo titulo lector excipiet. Ita quidem inscriptus: *Nova typis transacta navigatio novi orbis Indiæ Occidentalis admodum Reverendissimorum PP. ac FF. Reverendissimi ac Illustrissimi Domini D. Boillii Catalani, Abbatis Montisserrati, & in universam Americam, sive novum orbem sacræ Sedis Apostolicæ Romanæ a latere Legati, Vicarii, ac Patriarchæ, sociorumque Monachorum ex Ordine S. P. N. Benedicti ad supradicti novi mundi barbaras gentes Christi sanctum Evangelium prædicandi gratia delegatorum Sacerdotum, dimissi per sanctissimum D. Papam Alexandrum VI. anno Christi* MCCCCXCII. *Nunc primum e variis scriptoribus in unum collecta, & figuris ornata. Auctore: V. Fr. D. Honorio Philopono Ordinis S. Benedicti anno* MDCXXI. Totus mox liber pomposis iconibus, & speciosis repletur figuris, quibus magnifica quæque munia Boillii exprimuntur, vel incautis aut nesciis lectoribus objiciuntur. Modo Patriarchæ vices obit, modo Vicarii Apostolici, & a latere Legati auctoritatem ostentat, modo templa construit, modo fana destruit, modo Idola perfringit; Sacerdotes instituit, Episcopos consecrat, diœceses distinguit; undique rem Ecclesiasticam disponit, nihilque quod ad rempublicam Christianam integre condendam attinet, facit omissum. Nihil quidem speciosius: sed nihil a veritate magis alienum.

V. Ex primis & potissimis rerum Indicarum scriptoribus, illius ætatis viris, rem aperiam, totque errorum tenebras veritatis spiculo facile dissipabo. Patris sui Christophori historiam Indicam Ferdinandus Columbus exacte narravit. Petrus Martyr Anglerius Mediolanensis præcipuas res totius navigationis Indicæ sub Catholicis Regibus Ferdinando & Isabella, eorumque nepote Carolo V. cui erat a secretis, recensuit. Gondisalvus Hernandes de Oviedo & Valdes, annis viginti duobus Fortalitio urbis S. Dominici in Hispaniolæ Insula a Columbi tempore præfectus, Caroli V. Chronologus, illius regionis historiam amplissimam, rerum, ait, a se visarum contexuit. Franciscus Lopez de Gomara, vetustus & candidus auctor, rerum Indicarum Historiam edidit generalem. Franciscus Pizarro, & Orel- Sed quam inani fundamento?

lana

lana opus composuit de primis illustribus novi orbis heroibus. Antonius de Herrera per Philippum II. & III. Hispaniarum Reges rebus Indicis scribendis præfectus, per plures Decades a prima navigatione Columbi ad sua tempora integram historiam deduxit. Hi porro omnes Boillii meminerunt, præfectumque missioni Indicæ anno MCCCCXCIII. (non MCCCCXCII. ut fictus habet Philoponus in ipsa sui libri inscriptione) unanimiter conspirant. Nullus est tamen qui vel Apostolum, vel Patriarcham appellet Indiarum, vel Legatum a latere Alexandri VI. Pontificis pronunciet.

Quinam illi primi duodecim cū Columbo in Hispaniolam missi.

VI. Missi sunt viri duodecim probatæ virtutis sacerdotes ex utroque statu seculari & regulari in hoc ministerium a Catholicis Regibus ex universis suis dominiis selecti. His præfectus est Boillius Vicarius Apostolicus cum necessariis facultatibus rei Ecclesiasticæ administrandæ. Anno Domini MCCCCXCIII. die XXV. Septembris Gadibus solvit cum Columbo, adhibito socio itineris suo conterraneo Catalano, Petro Margarite, viro nobili, Regibus familiari. Ubi in insulam Hispaniolam die XXII. Novembris appulerunt, & compertum est Hispanos omnes, quos ibi reliquerat Columbus, ab insulanis fuisse occisos, actum est de inferenda vindicta, & de statuendis firmis sedibus, præparandisque Hispanæ genti munimentis. Erecto inter alia fortalitio sancti Thomæ, præfecit Columbus Margaritem, jactisque fundamentis novæ urbis in Reginæ Isabellæ memoriam nuncupatæ, dum in officio continere milites, & a rapinis, stupris, inferendisque innocuæ genti injuriis, pœna quibusdam illata capitali, cohibere studet, offensionem incurrit Boillii. Hic enim tamquam in virum crudelem, & tyrannum censuras contorsit, quos ille fame retorsit: dum enim Boillius Columbum aqua & igni interdicit, ille vicissim Boillium pane, vino, obsonio, quæ ex communi promptuario ministrabantur, interdicebat. Frequenter exortis his controversiis, totiesque sopitis, Columbus statuit ad alias explorandas insulas abire; sed prius cœtum, seu consilium instituit præcipuorum quos habebat virorum (inter quos etiam designatus Boillius) qui absentis vices communibus suffragiis in regimine obirent, Præside totius negotii Didaco Columbo ipsius fratre germano.

Simultates inter Boillium, & Columbum. *Vide Colum. cap. 51. & seqq. Herrer. dec. 1. lib. 2. c. 12. & seqq.*

Boillius & Margarites in Hispaniam redeunt.

VII. Ita rebus dispositis, in Cubæ insulam solvit Christophorus anno MCCCCXCIV. die XXIV. Aprilis; ubi cum aliquandiu hæreret, novas semper terras exquirens, Margarites male administrati regiminis, laxatæque disciplinæ militaris pœnas formidans, pertæsusque itineris, & impatiens laborum atque inediæ Boillius, qui opulentiores mente terras effinxerat, insalutato Columbo, nullaque postulata licentia, in Hispaniam redierunt, nondum expleto anno sui incolatus in Hispaniola; etsi Gomara, & Hernandes cum Columbo in judicium vocatos, & simul cum ipso in vinculis missos in Hispaniam enarrent. Tot porro Columbum apud Reges Boillius, & Margarites onerarunt criminibus, ut misso, qui in eum inquireret, Joanne Aquado, Regio Ministro, ei redeundum fuerit in Hispaniam anno MCCCCXCV. ubi ita se exoneravit, effictisque purgavit calumniis, ut jam tertio auctus honoribus, rebusque instructus necessariis, jussus sit ad eas partes proficisci, lata prius a Regibus lege propter injustos hos e gente Catalana accusatores, ne ex alia natione præter Castellanam quispiam deinceps ad Indias navigaret.

Quæ de Boillii Apostolatu & trophæis referuntur, sunt penitus conficta.

VIII. Hæc summa est & compendium eorum, quæ de Boillii missione scribunt auctores; neque ullus est, qui de constructis Templis, destructis aris, contritis Idolis, consecratis Episcopis, relatis trophæis, reportatis spoliis Inferni, quidquam recenseat. Quisnam ille infinitus populus per Boil-

Boillium ad fidem conversus? Quinam illi Episcopatus erecti? ubinam scholas instituit? ubi Monasteria exædificavit? quænam illa viscera Indiarum, quæ penetravit? ubi tunc illa America, ad quam missus est a latere Legatus? Nonne multis post annis Vespucius Americus eam orbis partem, a suo cognomine insignitam, cum aliis tanti laboris sociis detexit? heu quam pompofus hic Apostolatus, quam speciosus Patriarchatus, quam potens a latere Legatus! Primus Indiarum Patriarcha institutus est a Clemente VII. anno MDXXIV. die XI. Maii, Antonius de Roxas Archiepiscopus Granatensis. Primus Episcopus Hispaniolæ, sive sancti Dominici, electus est sub annum MDIV. frater Garsias de Padilla Minorita, cui antequam transfretaret, in Hispania defuncto, substitutus est Alexander Geraldinus sub annum MDVI. Vides ergo, quam gloriosa illa Caetani narratio, quam vera, & certa illa Philoponi libri inscriptio. Certe universa errabunda, omnia nutabunda: Non ille annus missionis, quem præscribit; effecti sunt Boillii speciosi tituli; duodecim socii alieni a Benedictino erant; nulla tunc America, nullus orbis novus, sola detecta insula Hispaniolæ; neque tota, sed partim subjugata. Fictus auctor Philoponus, falsi icones, omnia fabulosa. Testes demum tantæ rei omnino contrarii: Gonsalvus nihil præter ea, quæ retulimus, narravit; nullum apud eum Patriarchatus, Apostolatus, legationis a latere, vestigium. Petrus, non alius, quam Joannes Petrus Maffejus est, qui rerum Indiæ Orientalis, non Occidentalis libris sexdecim scripsit historiam; Martialis Fumæ vereor ne abierit in fumum; nullibi enim, quantumvis omnem diligentiam adhibuerim, hujus Martialis vestigium invenio.

Ex libris Consistorialib.
Primus Patriarcha Indiarum.
Primus Episcopus Hispaniolæ.

IX. Hoc anno die XXIV. Maii, in Comitiis habitis Florentiæ ad Cœnobium sancti Salvatoris, assumptus est in Vicarium Generalem Observantium Cismontanorum Evangelista Perusinus provinciæ sancti Francisci. Adlecti Definitores, Franciscus Contarenus provinciæ sancti Antonii, Joannes de Sigestro provinciæ Januensis, & Hieronymus Torniellus provinciæ Mediolanensis. Institutus Romanæ Curiæ Commissarius, Isidorus Perusinus provinciæ sancti Francisci; Guardianus sacri loci Montis Sion, Franciscus Sorianus de Venetiis ejusdem Provinciæ; Vicarius Candiæ, Petrus Patavinus provinciæ sancti Antonii, Corsicæ, Joannes de Pinis, Sardiniæ, Antonius Torniellus provinciæ Mediolanensis; Commissarius Terræ sanctæ, Rhodi, Chii & Candiæ, Franciscus de Montagna provinciæ sancti Antonii.

Capitulum Generale Observ. Cismontanum XIX Florentiæ.
Registr. Ordinis.

X. Observantes Ultramontani sua etiam celebrarunt Comitia sub festum Pentecosten in Cœnobio Florentiaci provinciæ sancti Ludovici, electusque est omnium suffragiis Vicarius Generalis Oliverius Mayllardus, alias ad hoc ipsum munus assumptus; sed & tertio idem laudabiliter peregit, ut suo loco dicemus. Unde minus probabile redditur, eum a Ferdinando Rege pecuniis corruptum fuisse, uti anno præcedenti observavi; neque enim facile credi potest a viris doctis & piis, quibus tunc florebat Institutum, toties in Primicerium eligendum, qui cumulandis pecuniis, contra vitæ, & Instituti formulam nummos rigorose aversantem, adeo sordide inhiaret. Per triennii spatium ab ultimo capitulo defuncti numerantur Fratres quingenti quadraginta.

Capitulum Generale Observ. Ultramontanum XIX. Florentiaci.
Tom. 14. anno 1487. n. 2.
Anno 1499. Num. 40.

XI. In his Comitiis lectum est diploma Alexandri Pontificis ad Vicarium & Fratres Ultramontanos missum, in quo declaratur, quis debeat præsidere Capitulo; & Vicarium noviter electum censendum esse Commissarium Apostolicum, donec adveniat Ministri Generalis confirmatio. Simile alias diximus concessum a Sixto IV. pro Vicariis Cismontanis. Do ipsum diploma.

Tom. 14. anno 1478. n. 11.

Di-

Dilectis filiis Vicario Generali &c.

Lib. 21. fol. 125. Quis debeat præsidere Capitulo, & quid de Vicario noviter electo.

SAcræ Religionis &c. Sane pro parte vestra nobis nuper exhibita petitio continebat, quod olim fel. record. Sixto Papæ IV. prædecessori nostro, pro parte Vicarii Generalis & Vocalium Capituli Frutrum Minorum, de Observantia nuncupatorum Cismontanorum, exposito, quod in certis litteris recol. mem. Eugenii Papæ IV. prædecessoris nostri, per piæ mem. Pium II. & nonnullos ulios Romanos Pontifices prædecessores nostros confirmatis, continebatur, quod Vicarius Generalis Fratrum Cismontanorum dicti Ordinis pro tempore existens, post depositionem sui officii in Capitulo Generali, in quo alius Vicarius eligi debebat, remaneret Apostolicus Commissarius, præsideretque Capitulo & toti familiæ dictorum Fratrum, usque ad confirmationem Vicarii postmodum electi, & quod id in detrimentum dicti Ordinis cedere posse videbatur, ex eo quia, qui deponebat officium, regimini Fratrum non poterat convenienter intendere. Idemque Sixtus prædecessor, eorumdem Vicarii Cismontani & Vocalium supplicationibus inclinatus, per suas litteras in forma Brevis decrevit, quod deinceps perpetuis futuris temporibus Vicarius noviter electus, statim facta de eo electione, Capitulo & toti regimini Fratrum, ut Commissarius Apostolicus, donec confirmaretur, præsideret. Vicarius vero, qui renunciaret, post electionem novi Vicarii, quoad commissionem nullo fungeretur officio, nisi forte contingeret Vicarium recenter electum, non esse præsentem. Quo casu voluit eum, ut Apostolicum Commissarium præsidere, donec Vicario de novo electo foret sua electio intimata, qui, dictæ electionis notitia habita, Commissarius esse intelligeretur, usquequo foret confirmatus, prout in eisdem litteris plenius dicitur contineri. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, Provinciæ Fratrum dicti Ordinis, secundum illius morem, ultra montes consistentes, sint magis latæ, quam illæ quæ consistunt citra montes, & in eis, ut creditur, sit longe major numerus domorum & Fratrum dicti Ordinis, quam citra montes; & pro eo quia Generalis Minister Fratrum dicti Ordinis, a quo obtineri confirmatio electionis Vicarii Generalis solet, ut plurimum in Romana Curia, & citra montes permaneut, electus Ultrumontanus Vicarius Generalis non possit suæ electionis confirmationem in brevi tempore habere, præsertim missorum Fratrum pro confirmatione hujusmodi nonnumquam infirmitatibus, & aliis impedimentis caasantibus, notis interim necessitatibus Ordinis providere, & domorum illius visitationem incboare, ut expediret, attenta latitudine Provinciarum, & multitudine domorum & Fratrum ejus curæ commissorum, non sine dicti Ordinis detrimento. Pro parte Vicarii & Fratrum prædictorum ultra montes degentium, nobis fuit humiliter supplicatum, ut hujusmodi incommodis obviare, & quod Vicarius Generalis, qui deponit officium in Capitulo Generali, in quo Generalis Vicarius ejus successor eligi debet, esse debeat Commissarius Apostolicus, & præesse Capitulo, usque ad consummationem Capituli, & durante illius celebratione dumtaxat; Capitulo vero facto, de novo in Vicarium electus, illico Commissarius Apostolicus esse incipiat & permaneat, usquequo suæ electionis confirmatio a Generali Ministro obtenta, ad eum delata fuerit, pro qua habenda, infra quindecim dies post expletum Capitulum, nuncios dirigere, absque dolo & fraude, pro illius impetratione, & ejus habenda notita, diligentiam sibi possibilem facere teneatur & debeat, vobis concedere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui ad ea, per quæ Religiosarum personarum quarumlibet opportunitatibus consulitur, libenter in-

intendimus, hujusmodi supplicationibus inclinati, quod de cetero perpetuis futuris temporibus Vicarius Generalis Fratrum Ultramontanorum vestri Ordinis, qui deponit officium in vestro Capitulo Generali, in quo Generalis Vicarius ejus successor eligi debet, esse debeat Commissarius Apostolicus, & præesse Capitulo, usque ad consummationem Capituli, & durante illius celebratione dumtaxat, Capitulo vero finito, de novo in Vicarium electus illico Commissarius Apostolicus esse incipiat, & permaneat usquequo suæ electionis confirmatio a Generali Ministro prædicto obtenta, ad eum delata fuerit, pro qua habenda, infra quindecim dies post expletum Capitulum, absque dolo & fraude, nuncios pro illius impetratione dirigere, & pro ejus habenda notitia, diligentiam sibi possibilem facere teneatur & debeat, Apostolica auctoritate, præsentium tenore vobis concedimus, sicque servari debere in posterum dicta auctoritate statuimus & ordinamus. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac litteris Eugenii & aliorum prædecessorum prædictorum, necnon dicti Ordinis, juramento, confirmationo Apostolica, vel quavis firmitate roboratis, statutis & consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud sanctam Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCII. III. *Nonas Martii, Pontificatus nostri anno* 1.

XII. Et quia in eisdem partibus Ultramontanis quidam æmuli Fratres carpebant Observantes, asserebantque eos a sua Regula deviare, quia non Ministris sed Vicariis parebant, innovandas duxit Alexander litteras Pii II. quas de hac ipsa re alias emiserat. Tom. 13. anno 1464. n. 18.

Venerabilibus Fratribus Archiepiscopis, & Episcopis, in quorum Civitatibus aut Diœcesibus, ultramontes consisten. domus Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, sub Generalis, & Provincialium Vicariorum obedientia existentium, sunt sitæ, & aliis illarum partium Ecclesiarum Prælatis, salutem &c.

Sanctam Regularem vitam professis &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Generalis & Provincialium Vicariorum, Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, in partibus Ultramontanis commorantium, petitio continebat, quod, licet olim in Generali Concilio Constantiensi, non sine magna ac rationabili causa fuerit determinatum, ac per Eugenium IV. & Nicolaum V. ac alios Romanos Pontifices prædecessores nostros confirmatum & approbatum, quod dicti Fratres, de Observantia nuncupati Superiores haberent, qui non Ministrorum, prout in eorum Regula, sed Vicariorum nominibus appellarentur, quibus dicti Fratres secundum eorum Regulæ preceptum, & quantum ad ea, quæ Regularem concernunt Observantiam, tenerentur obedire, & demum per piæ memoriæ Pium Papam II. etiam prædecessorem nostrum fuerit ordinatum, quod, cum Sedes Apostolica, in cujus arbitrio & justitia dicti Ordinis ... si velit in melius commutare, & prout saluti animarum expediens esse cognoverit, Prælatorum nomina & vocabula mutare, in eorumdem Fratrum familiu loco Ministrorum Generalis & Provincialium, prout in Regula dicti Ordinis, Vicarios Generalem & Provinciales esse voluerit, qui scilicet Vicarii dictis Fratribus, de Observantia nuncupatis præsidentes, & quibus ipsi Frutres, ex debito suæ professionis obedientes existunt, tunc erant, & perpetuo forent eorumdem Fratrum veri & indubitati Ministri, & tales, quales beatus Franciscus Regulam condens, intendebat, quousque eadem Sedes aliud alio

Lib. 39. fol. 9. Declarat Pontifex Observantes Regulæ S. Francisci in suo statu conformari.

alio tunc respectu ordinare decerneret: Quodque dicti Fratres eisdem Vicariis obedientes secundum determinationem prædictam, Regulæ suæ, præsertim in ea parte, ubi dicitur. Præcipio firmiter Fratribus universis, ut obediant suis Ministris, *plene & integre satisfaciunt, prout in eorumdem prædecessorum litteris plenius continetur. Nihilominus, quia hujusmodi determinationis, confirmationis, ac litterarum prædictarum publicatio nulli extra Ordinem præfatum committitur sive demandatur, apud clerum & populum redditur minus nota, & ob hoc quidam utriusque sexus & status, eorumdem Fratrum æmuli, partim, ut creditur, invidia, partim vero ignorantia ducti præfatos Fratres caninis latratibus lacerantes, tamquam sui status transgressores accusant: quodque ex eo quod non Ministris immediate, sed dictis Vicariis obediunt & subsunt, secundum Regulam præmissam non vivunt, falso asserunt, ipsos aut inobedientes, aut ligatos, aut Fratres* de Bulla *seu aliis ignominiosis vocabulis, quasi non essent sub Regula approbata, tam publice, quam private, aut per libellos seu litteras diffamatorias appellantes, caritativa subsidia suorum benefactorum modis quibus possunt, impediunt. Nonnulli vero Religiosi, licet sub simili habitu, sub alterius tamen consistentes obedientia, eleemosynas, quibus ipsi Fratres, de Observantia nuncupati, sub dictorum Vicariorum obedientia degentes, sustentari deberent, a Christifidelibus sub nomine ac titulo eorumdem Fratrum de Observantia nuncupatorum, indifferenter petunt & recipiunt, in non modicam Fratrum prædictorum jacturam & infamiam, proximorum perniciosum exemplum, & simplicium errorem & deceptionem. Quare pro parte dictorum Vicariorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut eis & eorum pro tempore successoribus paterno præsidio assistentes, prædictas litteras per vos & quemlibet vestrum in Ecclesiis vestræ jurisdictioni subjectis, & alibi, ubi & quando opus fuerit, solemniter publicari, & quoad præmissa & his similia, ipsorum Vicarios & eorum subditos coram clero & populo excusari & defendi, sicque hujusmodi obtrectatoribus, æmulis eorumdem Fratrum diffamatoribus silentium imponi, ac ipsos Fratres sic, ut præmittitur, secundum Apostolicam determinationem, sub cura & regimine dictorum Vicariorum viventes, in bona fama conservari, & non permitti alios Religiosos, sive seculares, sub nomine vel titulo dictorum Fratrum, aut domorum sive locorum de dicta Observantia, & sub dictis Vicariis, secundum prædictas confirmationes viventium, in ipsorum terminis, nisi fuerint de eorum familia, & sub dictis Vicariis immediate constituti, publice vel occulte eleemosynas quæritare, recipere, aut eos quomodolibet perturbare, seu diffamare, mandare, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur &c. hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni vestræ per Apostolica scripta committimus firmiter ac mandamus, quatenus quilibet vestrum, & si postquam dictæ litteræ Eugenii aut Pii prædecessorum prædictorum sibi fuerint præsentatæ, vel de eis aut altera ipsarum per earum transumpta authentica, seu alias fuerit facta fides, & pro parte Vicariorum prædictorum nunc & pro tempore existentium, vel Commissariorum aut Fratrum per eos deputatorum fuerit legitime requisitus, per se, vel alium, seu alios, prædictas litteras in Ecclesiis suæ jurisdictioni subjectis, dum major inibi multitudo fidelium convenerit ad Divina, & alibi, dum opus fuerit, publice, solemniter, & quantum ad præmissa, & his similia, eisdem Vicariis, & eis obedientibus Fratribus nunc & pro tempore efficaci præsidio assistens, eos coram clero & populo excuset & defendat, sicque eorum hujusmodi detractoribus, æmulis & diffamatoribus, super præmissis silentium imponat, ac ipsos Vicarios, & eis*

Reg. S. Francisc. cap. 10.

eis obedientes Fratres, sic, ut præfertur, secundum Apostolicam determinationem sub cura & regimine dictorum Vicariorum viventes, in bona fama conservet, & juxta decreta Viennensis Concilii contra falsos eleemosynarum quæstores edita, dicti Ordinis professoribus, sub dictorum tamen Obedientia Vicariorum, secundum eorum constitutiones immediate non degentibus, & quibusvis aliis personis & secularibus, ne falso asserant se esse de Fratribus sub dictorum Vicariorum Obedientia degentibus, aut pro eis & eorum domibus immediate de cetero, præsertim infra limites quæstarum domorum eorumdem Fratrum, sub dictorum Vicariorum Obedientia degentium, nec quod ipsi Fratres sub Vicariorum, qui quoad eos Ministrorum locum tenent, obedientia degentes, non sint veri Fratres Minores, & regularia instituta dicti Ordinis non observent, affirmare, eosque injuriari, inobedientes, Bysochos, aut Fratres de Bulla, *seu aliis ignominiosis vocabulis publice vel occulte, aut per litteras diffamatorias seu libellos appellare quoquo modo præsumant, sub excommunicationis latæ sententiæ pœna inhibeat, & illos, quos in hujusmodi inhibitionem contraveniendo, excommunicationis sententiam prædictam incurrisse constiterit, excommunicatos publice denunciet, faciatque ab aliis nuntiari, & ab omnibus arctius evitari, ac legitimis super his habendis servatis processibus, illos iteratis vicibus aggravare procuret; invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis, donec compuncti corde, prævia satisfactione, meruerint a dicta excommunicatione absolutionis beneficium obtinere. Contradictores per censuram Ecclesiasticam &c. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ* MCCCCXCIII. III. *Kalend. Aprilis, anno* I.

XIII. Aliud etiam dubium circa auctoritatem Vicarii Generalis, & correctionem ac visitationem Monialium secundi & Tertii Ordinis, ab ipso faciendam his litteris declaravit.

Dilecto filio Vicario Generali Fratrum Minorum Ultramontanorum, de Observantia nuncupatorum &c.

Exponi nobis fecisti, a nonnullis nimium curiosis in dubium revocari, an tibi liceat in Monasteriis Monialium sanctæ Claræ, ac domibus Tertii Ordinis beati Francisci, de pœnitentia nuncupati, curæ, directioni, visitationi & correctioni Vicariorum Provincialium, Custodum, Guardianorum, Confessorum, Visitatorum & Fratrum tibi tuoque officio subditorum commissis & subjectis, nec non in Monasteriorum & domorum hujusmodi Abbatissas, Matres, Moniales & Sorores eam superioritatem exercere, quam ipsi Provinciales Vicarii, Custodes, Guardiani, Confessores & Visitatores, ac Fratres alii tibi subditi exercere possunt, quo fit, ut tu nonnumquam ab exercitio superioritatis hujusmodi duxeris abstinendum, non sine Regularis Observantiæ detrimento, cum propter hujusmodi abstinentiam, nonnulla in eisdem Monasteriis & domibus impunita remaneant, quæ indaginis tuæ notitiam pro eorum correctione requirerent. Nos igitur hujusmodi ambiguitatem submovere volentes, te eadem superioritate & auctoritate in præmissis uti potuisse & posse, qua Vicarii Provinciales, Custodes, Guardiani, Visitatores, Confessores & Fratres alii tibi subditi uti possunt, auctoritate Apostolica, præsentium tenore declaramus. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCIII. III. *Kalend. Aprilis Pontificatus nostri anno* I.

Specul. Ord. Min. d. 1. fol. 58. Declaratur auctoritas Vicarii Generalis circa Monasteria Monialium.

XIV. Insuper licentiam concessit Monialium Confessariis, ut propter rationabiles causas ingredi possent septa Monasterii, emisso hoc diplomate.

Dilectis filiis Generali ac Provincialibus Vicariis Ordinis Minorum, de Observantia nuncupatorum, in partibus Ultramontanis commorantibus.

Ibid. tract. 2. fol. 71.
Côceditur Confessariis Monialium potestas ingrediendi Monasteria.

EXponi nobis fecerunt dilectæ in Christo filiæ Abbatissæ & Moniales Monasteriorum Ordinis sanctæ Claræ in partibus illis constitutorum, quod licet per ipsarum Regulam concedatur expresse, quod Confessores per vos eisdem pro tempore deputati, necessitate adveniente, pro ministrandis Sacramentis Ecclesiasticis possint competenti societate comitati, clausuras earumdem Monasteriorum ingredi; quia tamen interdum accidit aliquas Moniales ipsorum Monasteriorum diutina infirmitate detineri, & quandoque per annum aut biennium ita morbo laborare, ut pro receptione Sacramentorum non possint ad communem cratem accedere, spirituali propterea consolatione, illa præsertim, qua ceteræ Moniales, quæ in receptione Eucharistiæ quinto decimo die recreentur, omnino carent, cum Confessores prædicti, ex eo quod dictæ Moniales in extrema necessitate, aut mortis articulo constitutæ non sint, absque conscientiæ scrupulo, pro earum visitatione, & administratione Sacramentorum, clausuras interiores eorumdem Monasteriorum ingredi non audent. Quare nobis eædem Abbatissæ & Moniales supplicare humiliter curarunt, ut dignaremur spirituali consolationi infirmarum præsertim Monialium, circa hoc paterna benignitate consulere. Nos Religiosarum personarum, fragilioris præsertim sexus, votis, ut eo ferventius Divino famulatui insistant, quantum cum Deo possumus, benigne annuentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, vobis & Fratribus seu Confessoribus per vos pro tempore deputatis, ut Monasteriorum Monialium earumdem quæ vestro regimini & administrationi immediate subjiciuntur, pro eisdem causis & aliis rationalibus interdum occurrentibus pro tempore, prout vobis secundum Deum expedire videbitur, clausuras interiores ingredi possitis, & Moniales prædictæ portam majorem aperire licite valeant, auctoritate Apostolica licentiam concedimus pariter & indulgemus: Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrarium facientibus quibuscumque. Volumus insuper, quod præsentium litterarum transumpto, manu publici Notarii subscripto, & alicujus Prælati Ecclesiastici, seu personæ in dignitate constitutæ sigillo munito, plena & indubia fides adhibeatur &c. Datum Corneti sub Annulo Piscatoris, die XVI. *Novembris* MCCCCXCIII. *Pontificatus nostri anno* II.

Moritur Balthassar Florentinus. *Gonza. in Prov. Floren. Conv. 9. Cimarel. lib. 5. c. 43.*

XV. Decessit hoc anno Florentiæ in Conventu sancti Salvatoris Balthassar Florentinus laicus sive conversus, dum celebrarentur Comitia Generalia supradicta. Vir erat suæ professionis observantissimus, & miræ pœnitentiæ: spiritu prophetico multa prædixit, bella, famem, pestilentias, regnorumque subversiones, quæ postea, uti prænunciavit, manifeste contigerunt, etsi Fratres irriderent hæc dicentem. At ubi viderunt Carolum VIII. Gallorum Regem tamquam fulgur per Italiam transeuntem, Mediolanum, Florentiam, Romam, regnum Neapolitanum subjugantem, iterumque mira facilitate perdentem, atque ex his bellis calamitates, pestem & famem insecutas, doluerunt se prophetias ejus contempsisse, & neglexisse quasdam glossulas, quas ad præcipua quæque & obscuriora Apocalypsis loca congessit.

XVI.

XVI. Regina Neapolitana Joanna, Ferdinandi Regis conjux, Aquilam in Vestinis, ut exuvias sancti Bernardini veneraretur, profecta, ingenti honore sacrum corpus excoluit, multisque donariis sepulcrum exornavit.

Regina Neapolitana peregrinatur ad corpus S. Bernardini.

XVII. Ineunte hoc anno sub Januarii medium, Bernardinus Feltrensis ab urbe Vincentina, ubi per Adventum, & solemnitates Christi Natalitii prædicasse diximus, profectus est Patavium ab Episcopo Baroccio enixe rogatus. Per aliquot dies prædicavit in Ecclesia Cathedrali, inde dilapsus, jubente Vicario Generali, ad Campi sancti Petri oppidum duas habuit conciones in aperto prato, prope sacellum sancti Antonii, ibique approbante Senatu Veneto, Montem erexit Pietatis. Regressus Patavium, diebus octo prædicavit, invectus contra profanos luxus nimiosque excessus, quibus in celebrandis nuptiis sacramentum Matrimonii temerabant, & contra timidos corruptosque Judices, qui vel metu vel muneribus justitiam pro suo flectebant arbitrio. Aucto deinde pii Montis ærario, scapha a Patavinis instructa per Padum Mantuam perrexit. Hic ter concionatus, profectus est Cremam, ubi a civibus, & duobus concionatoribus, circa conciones Quadragesimales habendas inter se litigantibus, rogatus ut onus hoc susciperet, dixit, non licere Ticinenses, quibus erat destinatus, sua spe frustrare. Missis Oratoribus obtinuerunt Cremenses, ut hominem sibi suæque componendæ Civitati perquam necessarium retinere liceret usque ad Sexagesimam.

Cyrill. in Annal. Aquil. lib. 9. Cimarel. c. 61. Legend. MSS.

Bernardin. Feltrensis prædicat Patavii.

Mantuæ.

Cremæ.

XVIII. Erecto hic Monte, abiit Ticinum, prædicavitque in templo sancti Francisci Patrum Conventualium, dolentibus & querentibus Canonicis, quod in æde Cathedrali non id munus obierit. A Vicario Generali jussus ad sancti Francisci conciones habere, non est ausus alio se transferre, donec Ludovicus Dux Mediolanensis Prætori injunxit, ut vocatis suo nomine Guardiano Conventualium, & altero domus sancti Jacobi Observantum, apud quem Bernardinus residebat, significaret id se velle, ut sermocinaretur in Ecclesia urbis præcipua, cui frater ejus Ascanius Cardinalis Sforza præsidebat. Advenit etiam Breve Pontificium id ipsum præcipiens, ab Ascanio impetratum. A prima ergo hebdomada deinceps in Cathedrali prædicavit, cujus fabricam imperfectam valde promovit suis exhortationibus, decorem domus Dei omnibus commendans. Apud Eremitas Augustinianos concionem habuit doctissimam de sancta Monica, audiente universo populo, & admirante insignem hominis doctrinam, miramque facilitatem in explicandis abditissimis quibusque fidei mysteriis.

Ticini.

XIX. Reformatis mirabiliter hominum moribus, quatuordecim adolescentes nobiles studiosos suæ aggregavit Sodalitati ad sancti Jacobi Cœnobium. Ad erectionem Montis Pietatis omnes ardenter hortatus, tandem obtinuit, licet quidam contradicerent, objecta illa specie fœnoris & usuræ. Ut omnium satisfaceret dubiis, ingestosque removeret scrupulos, docuit ex Panormitano, quot quibusve de causis præter sortem principalem mutuatæ pecuniæ, possit aliquid admitti, rogavitque collegium Juristarum, ut in ea re suam dicerent sententiam. In unum collecti, discussaque materia, pronunciarunt, Montem non solum licitum censeri, sed & utilem valde ac meritorium pauperibus sublevandis. Hinc pia æmulatione certatim omnes offerebant in pium opus, quod licebat, brevique in tantum crevit ærarium, ut Dominica IV. post Pascha, habita in concione gratiarum actione, & instituta solemnissima supplicatione, Montem erexerit, & domui pio huic operi decretæ benedixerit. Deinde mundanas execratus vanitates, mulierum fucos, ludorum instrumenta, peccatorum incentiva able-

Multa hic religiose peragit.

Abbas in c. consuestus. ext. de usuris.

ablegari jubens, die sequenti tesserarum acervos, chartularum, abacorum, calculorum plaustra, turriculas, & orbiculos lusorios innumeros, capillos adulterinos, pixides opobalsami, aliorumque unguentorum, argenteos aureosque libellos amatorios & magicos, picturas lascivas, muliebria, discriminalia, calamistra, flabella, specula, purpurissum, personas, larvas, vestes peregrinas in tanta copia & pretio accepit, ut duorum millium aureorum summam excesserint, quæ in omnium conspectu jussit comburi.

XX. Alia deinceps visa est Civitas, obstupentibus singulis ad hominis dicendi efficaciam, & doctrinæ virtutem. Admirabantur omnes, & secum dicebant: *Mutatio hæc dexteræ excelsi: ecce fænerator ille, quam nunc erga pauperes liberalis! juvenis ille intemperantissimus uti frænum adhibuit concupiscentiæ! vanam & impudicam mulierem an non vides conspectum hominum fugere! juvenes a malis artibus abduci! omnium mentes ad meliora succendi, & a mundi oblectamentis avocari!* Adeo omnium corda in manu Bernardini reposita, & ad ejus verba ignita flecti, Prætor conspexit, ut gravem illorum, qui dicentem non audirent, reputarit jacturam. Publico proinde cavit edicto, ne quis tabernam aperiret, dum Bernardinus prædicaret. Verum cum grave hoc esset quibusdam lucri avidis, ipse prædicator, ut revocaretur effecit. Sed hinc amplius est consecutus, nam qui inviti apothecas clausas tenebant, sponte cum reliquis, ut prædicationi piisque operibus interessent, ultra præfixum tempus, ab exponendis mercibus abstinebant. Etsi vero mercatoribus & tabernariis quibusque indulgeri etiam concionis hora consueverit, non tamen potuit sufferre mercatum, seu forum nundinarium in feria sexta Parasceves exerceri. Obtinuit deinde ut lata rigorosa lege, deinceps omnino tolleretur. Collegia aliqnot virorum se sponte flagellantium, & reatus pœnitentia dilventium, necnon alia quæ infirmis deservirent, & infantes expositos diligenter alerent, & Christiane nutrirent, instituit.

Doctrina miraculis confirmatur.

XXI. Neque hæc omnia sine Divinæ virtutis ostensione peracta sunt. Mulier quædam, dum omnes concurrerent Monti erigendo collaturi, ad locum se ferri jussit (erat enim membrorum usu destituta) oblato munusculo, suis pedibus domum reversa est. Juvenis Mantuanus vitiis quibusque immersus, superum contemptor, concionatorum irrisor, arti magicæ totus addictus, in condiscipulum Bernardini auditorem jocatus, quod assidue illius concionibus interesset, tamdem illius hortationibus inductus est, ut semel audiret. Accidit illo die ut sermonis thema fuerit: *Dispone domui tuæ, quia morieris*, cujus demonstratio, exaggeratioque adeo juvenis pectus, licet durissimum, penetravit, ut jam non derisor, sed freqnens factus auditor, impedimenta omnia, & colligationes seculi procul fecerit, & post paucos dies, visibilemque cum dæmone a bono proposito retrahente colluctationem, ad Religionem Minorum, habitum conferente Bernardino, convolarit. Juvenis alter annos novem mutescens, Epilecticus, bis in die comitiali hoc morbo in terram procidens, accepta bucella panis, quæ e mensa servi Dei supererat, statim utroque malo liberatus est.

Multa in uno miracula.

XXII. Orantem in templo Cathedrali Bernardinum rogavit quidam Piscator, ut reatus confessurum audiret. Fecit, absolutumque admonuit, ut a mendaciis abstineret. Discessurum rogavit, ut summo mane die sequenti piscaretur in Ticini flumine, & quod primum caperet, ad se in illum locum deferret. Laxatis in capturam retibus, Piscator extraxit infantulum, vultu difformem, ante aliquot dies a genitrice, ut peccatum celaret, illic projectum. Miseratus ille infelicis sortis infaustæ prolis, sub sabulo

bulo sepeliit; jactisque secundo retibus piscem optimum apprehendit. Lætus in templum Bernardino tulit: sed ille commoto vultu hominem aspiciens: *an non*, inquit, *heri monui, rogavi, indixi, ne mentireris? hoc ne illud fortasse quod primum hodie prendidisti?* veritus & reveritus Piscator adeo scite reprehendentis virtutem, confessus est non piscem, sed infantulum a se illo loco sepultum, primum obtigisse: *vade*, inquit Servus Dei, *& exhumatum afferto infantem*. Ubi confestim tulit, super Altare collocavit Bernardinus, easque Deo & beatæ Virgini preces effudit, ut vivum receperit. Nihil immoratus sacro intinxit baptismate, & paulo post placide spirantem, sepultura donavit eo in templo, coram sanctæ Annæ sacello. Circumstantes ad miraculi magnitudinem obstupefactos hortatus, ut gratias coagerent Deo, qui non sprevit neque despexit deprecationem pauperis, sed exaudivit clamantem ad se, animamque putrescenti restituit corpusculo, ut sacro renata baptismate, gloria potiretur æterna, Piscatorem jussit ut recta ad sancti Jacobi Cœnobium iret, & ubi vento exsufflante linteum, piscis operimentum, decideret, domui proximæ munusculum inferret. Observato signo, ad pauperis fœminæ fores prope sanctæ Mariæ in Pertica pulsavit, comperitque lecto decumbentem filium in diuturno gravique morbo, nihil tam cupiisse, quam piscem. Quod matris pauperies tanto tempore non potuit, Dei providentia tunc per suum servum ministravit; majusque insuper addidit beneficium restitutæ salutis, statim ubi miraculosum edulium degustavit. Quanta & qualia hic congesta miracula?

Vide simile quid de B. Cherubin. Spoletan. tom. 14. an. 1484. n. 18.

XXIII. Multis Ticini relictis sanctitatis & doctrinæ vestigiis, discedere oportuit prædicaturus Florentiæ ex Vicarii Generalis præcepto, in Comitiis Generalibus a nobis supra relatis. Jacobum socium male habentem conducturo, clam non licuit abire, unde sequentibus civium turmis, & benedictionem singulatim expostulantibus oportuit impertiri. Illi memoriam posteris relicturi salutiferæ Bernardini doctrinæ, & concionum, apud se cum tanto fructu habitarum, suggestum novum erexerunt in area minori Regisolii prope Cathedralem Ecclesiam, ubi concionari solebat, illiusque effigiem expresserunt, superpositis capiti illis verbis, quæ frequenter repetebat & fervide coculcabat. *Nolite diligere mundum*. In itinere, cum Dosolum, Cremonensis agri castrum, accessisset, & insane tripudiantes conspexisset: *Cessate*, inquit, *ab hac vestra dementia, & irritamento malorum*, manumque in tibicinem extendens, graviter increpavit. Ille licet juvenis, robustæque virtutis, extemplo quievit, sed tremula voce subjunxit: *an celebrandis nuptiis saltare non liceat?* idque noviter nupta, aliæque mulieres subdiderunt, quas idem pavor & tremor ad homuncionis vocem occupavit. Dum tamen Bernardinum ubique celeberrimum esse cognoverunt, summis precibus rogarunt, ut die sequenti concionantem liceret audire. Congregatos ad auroram in multis instruxit, sed in eo præsertim, quatenus nuptiæ secundum ritum Christianum essent celebrandæ. Per Boniam & Pianorum occulte transiens, magno labore, fractisque viribus Alpes superavit, & Florentiolam pervenit, ubi in die Ascensionis prædicavit. A prandio iter acceleravit acceptis repetitis Vicarii litteris, ut quam primum appelleret.

Dosoli concionatur.

Florentiolæ.

XXIV. Ad castrum sancti Laurentii semel concionatus, ut cujusdam viri devotissimi, Minoritis addictissimi votis satisfaceret, sanatoque ejus nepote epyleptico, in vigilia sancti Bernardini Florentiam ingreditur. Prædicaturo die sequenti summo mane, ex Petri Medicæi, & Senatus consulto intimatur, ne concionetur. Roganti Vicario, unde vel quare tam se-

Florentiæ jubetur ne prædicet.

severum emanarit præceptum : responsum est, propter timorem commovendæ plebis, ex ore illius, qui veteres injurias indicti exilii fortassis refricaret, universim pendentis. Subridens Vicarius, inquit Bernardino : *vir magnus es, o fratercule, quem tantopere veretur Senatus Florentinus*. Cum vero nuncios Religiosos & Urbanos ad Petrum misisset significaturos, nihil a Bernardino metuendum, neque eum hominem esse, qui vindictam cupiat, aut ad dominium urbis aspiret, permissum est, ut die sequenti extra urbem in Fratrum Cœnobio, ubi coactum Capitulum, sermonem haberet. Licet vero præterierit sancti Bernardini festum, voluit Vicarius, ut de illius virtutibus & gloria sermonem haberet, cumque ille obsequeretur, & inter dicendum adderet : *ecce jam rediit ad vos vester parvulus Bernardinus, quem probe nostis Christiana vos prosequi dilectione, quippe denuo promittit se nullatenus a vobis separandum*; admirabili tota concio gestierat exultatione, neque a lacrymis potuit contineri.

Vide tom. 14. an. 1488. n. 10.

XXV. In die Pentecostes injunctum ei dicendi munus; sed cum imbre multo accedere non posset populus ad sancti Salvatoris Cœnobium, aliquanto remotum, nec permitteretur in Conventualium Ecclesia, ita curante Medicæo, intra urbem prædicare, ad sancti Miniati Montis Oliveti Monachorum templum capacissimum, sed in arduo colle extra urbem situm, statuit sermonem habere. Pulsata campana, nec continua pluvia, nec viæ difficultas, populum ab ascensu continuit, sed omnium Ordinum viri turmatim accurrerunt, ne locus præriperetur. Cum ergo ne minimum quidem verbum tribus peractis concionibus de sua fecisset expulsione, murmurque in populo non modicum fieret, quia non permissum fuit eo die in urbe concionari; tamdem Mediceæ factionis sagaciores suggesserunt Petro, nihil ab homine isto timendum, occasionemque nunc dari gratiæ cum populo ineundæ, si in urbe prædicare concederet. Ægre licet & timide, demum ille consensit, statimque per urbem insonuit magna omnium lætitia, die tertio Feltrensem in foro prædicaturum. Inchoata Fratrum versus Cathedralem Ecclesiam (uti moris est in Comitiis Generalibus) supplicatione, cum reliquis incedentem Bernardinum tanta circumstetit turba, ut nisi sex robusti viri, baculis eum videndi & tangendi cupidos repulissent, comprimente populo, omnino per viam obrueretur. Tantus huic concioni populus affuit, ut numquam alias numeriosior fuerit : sed nec forum amplissimum capiundæ multitudini sufficiebat; per fenestras, tectorum culmina, viri fœminæque ascendebant, ut si verba promentem non audire, saltem gestu & motibus suadentem conspicere liceret. Peracta concione, cum viri Principes contactu & osculo manuum gratias habuissent, majori cum discrimine propter comprimentem turbam, etsi adhibiti custodes diligenter repellerent, remeavit.

Sed tandem permittitur ut concionetur.

XXVI. Sequentibus diebus multi parentes & consanguinei illorum, qui consenserunt aut subscripserunt edicto expellendi e statu Florentino Bernardinum, ad eum accedebant, veniam errati deprecantes, & rogantes, ut sibi, filiis, universæque familiæ ignosceret & benediceret, palam annunciantes multa mala suis accidisse, postquam iniquum illud emanavit Decretum : quibus ille pie benigneque, quod in se peccatum erat, condonavit, bona quæque illis illorumque familiis imprecatus. Eo ipso tempore Florentiam venit vir Princeps Hispanus, Regum Catholicorum Legatus, de rebus Aragoniorum, & tumultibus, qui jam pullulabant in Italia, acturus, qui Bernardinum reverenter invisit, serioque consuluit circa periculosa fœdera, quæ cum Gallo iciebantur, & demum rogavit instantissime, ut in

in Hiſpaniam tranſmigrare vellet, illic ſacra doctrinæ ſemina certo cum fœnore ſparſurus. Cui ille ſumma animi demiſſione reſpondit, priora extra ſuam ſphæram eſſe: poſteriora ad Vicarium Generalem ſpectare, penes quem erat imperandi poteſtas.

Controvertitur circa modū erigendi Montes Pietatis.

XXVII. In Comitiis & ſecreto concilio Patrum propoſita quæſtione circa modum erigendi Montes Pietatis, Michael Aquenſis, abſque ulla mercede, ut omnis odioſæ, & injuſtæ uſuræ ſpecies tollererur, mutuandam dicebat pecuniam, & Bernardinus ſolvendum obolum, vel ſextantum, aut bagatinum (nomina ſunt in gente illa denarioli tenuiſſimi pretii) per ſingulas libras in mercedem Officialium,& ſtipendium Gubernatorum aſſerebat. Speciosius & religioſius fatebatur Bernardinus fore, ſi abſque ullo penitus obolo & pretio mutuum daretur, libereque commodaretur pecunia, ſed pium opus & pauperum ſubſidium exiguo ſic duraturum tempore: *non enim*, inquit, *tantus eſt ardor hominum, ut Gubernatores & Officiales, Montium miniſterio neceſſarii, velint laborem hunc omnem gratis ſubire; quod ſi remunerandi ſint ex ſorte principali, vel ipſo depoſito, ſeu exili Montium ærario, brevi hoc exhaurietur, & commodum opportunumque iſtud pauperum refugium utique peribit*. Scrupulum porro omnem jam ubique remotum dicebat tum exemplo doctiſſimorum piiſſimorumque virorum Jacobi Piceni, Marci Bononienſis, Cherubini Spoletani, Marci de Monte ſanctæ Mariæ in Gallo, Michaelis Mediolanenſis, Antonii Vercellenſis, Fortunati Peruſini, auctoris celeberrimi conſulti *Civitas Florentina &c.* aliorumque, qui in plerisque Italiæ urbibus Montes ſic erexerunt; tum ſyngraphis ſapientiſſimorum virorum, & illuſtrium Academiarum Peruſinæ, Senenſis, Bononienſis, Papienſis & aliarum; tum demum, eaque potiſſima, confirmatione quatuor ſummorum Pontificum, Pii Paulique II, Sixti IV. & Innocentii VIII. *ſi quid vera diverſum*, inquit ad Patres conſcriptos, *vobis conſultius videtur, paratus ſum audire & docere*. Auditis diſcuſſiſque utrinque rationibus, Evangeliſta Peruſinus Vicarius Generalis; Franciſcus Contarenus, Joannes e Sigeſtro, Hieronymus Torniellus, Definitores; Angelus a Clavaſio, Ludovicus a Turre, præcipui Ordinis Patres decreverunt Bernardini normam tenendam; at vero circa eos qui aliter inſtituti erant, Montes diſſimulandum.

XXVIII. Solaturus Sorores ſuas Clariſſas Monaſterii Monticelli a ſancta Clara fundati, unam aut alteram habuit illic concionem, præmiumque ſibi cariſſimum retulit, tunicæ ſancti Franciſci ibidem repoſitæ mediocre ſegmentum. Neque Xenodochii ſanctæ Mariæ novæ infirmis & Miniſtris prædicare dedignatus eſt, quibus dum concordiam, alternumque ſuaſit amorem, ut ſua utrique ſervarent officia, facete dixit, unicuique tradendum ſuum libellum, per quem paucis verbis apprehenderet, quidquid ad ſuum munus ſpectaret. Infirmorum libris hæc ſola inſcribenda: *Patientia, Patientia, Patientia*; Miniſtrorum iſta: *Caritas, Caritas, Caritas*, atque ita unicuique ſui libri curam habendam, ut alterius non legat: *Si enim*, ajebat, *æger dicat querulus Miniſtro, ubi eſt caritas tua? & ipſe patientiæ obliviſcatur; aut ſi Miniſter moleſto importunoque infirmo improperet, dicens: ubi eſt patientia tua? & non recordetur caritatis, quam erga ægrum debet exercere, erunt ſicuti pueri, qui dum lectionem ſuam in proprio libro debent legere, alternos verſant libellos, nec lectionis rationem Magiſtro exhibent, & ſcutica vapulant. Unicuique proinde ſuum librum committimus legendum, ut æger patienter ferat Miniſtri defectus, & Miniſter omnem exerceat circa infirmos caritatem*. Ita grata hæc inſtructio fuit Xeno-

Doctrina valde appoſita pro infirmis, eorumque Miniſtris.

dochii Rectoribus, ut in Bernardini memoriam unicuique cubili binas tabulas ita inscriptas, quarum unam æger, alteram Minister legat, appendi curaverint.

A multis urbibus expetitur.

XXIX. Venerant hoc tempore ex primariis Italiæ urbibus tum litteræ, tum Nuncii ad Vicarium Generalem, ut sibi concederetur per dies aliquot Bernardinum audire. Quædam instabant pro Adventu, aliæ pro sequentis anni Quadragesima. Tot circumdatus nunciis, pulsatusque petitionibus Vicarius, quo se verteret, nesciebat; dicebatque Bernardinum solum tot populorum, Provinciarum, Principumque postulationibus plus ei cogitationum angustiarumque advehere, quam reliquos sibi subditos Prædicatores. In eam tamdem itum est sententiam, ut Brixiensibus pro Adventu; Mediolanensibus pro Quadragesima; Ravennatibus & Faventinis per quindecim dies; per octo aut decem Aretinis, Perusinis, Assisiatibus, Spoletinis, Civitati castelli concederetur. Messanensibus, Panormitanis, aliisque Siculis urbibus responsum, hoc anno non superesse tempus transfretandi. Repulsam passa pro Quadragesima urbs Vincentiæ, vinci nescia, vel repulsæ impatiens, recurrit ad summum Pontificem, qui Vicarii Generalis jussa revocavit. Interim Bernardinus singulis diebus Florentiæ prædicabat; sed inde gravamen sensit Conventus sancti Salvatoris, remanentibus centenariis Fratribus etiam post soluta Comitia, quos insatiabilis incessit cupido hominem quotidie audiendi. In die solemnitatis Corporis Christi prædicavit in capacissimo templo sanctæ Crucis, incapaci tamen tantæ multitudinis ad concionem concurrentis.

Abit Aretium.

XXX. Jussus quamprimum Aretium proficisci, ut tumultuantem populum compesceret, clam pro more suo Florentia discessit; insecuti sunt attamen multi Nobiles, Doctores, & viri Religiosi, qui Figinum usque reluctantem associaverunt. Atqui hujus oppidi viri obviam processerunt, & cum jubilo exceperunt. Sermonem habuit in templo sancti Francisci, & post prandium abiit ad castrum sancti Joannis; remansit tamen apud suos Consodales extra in monte positos, ubi per biduum populum turmatim accedentem edocuit. Illuc supervenerunt quidam Pisanæ Academiæ Professor cum duobus Minoritis a Florentinis missi rogatum ut rediret; instabat enim sancti Joannis Baptistæ Nativitas, quam illi solemnissimo apparatu singulis annis per dies octo solent celebrare. Quibus ille; imperatum sibi ad Aretinos pergere, non ad Florentinos redire. At illi: *Et hoc jubebit superior.* *Dum*, inquit vir Dei, *non jusserit, quod jam jussit, complebo*; nulloque expectato responso Aretium perrexit. In itinere hærere oportuit ad Pontem-Levanum, unde, dum noctu discedere statueret sub noctis medium, excubabant præ foribus viri plusquam quadringenti, rem sacram verbumque Divinum audituri. Ita se præoccupatum conspiciens, ante auroræ crepusculum rem sacram peregit, versoque ad Altare dorso, integræ horæ concionem absolvit.

XXXI. Aretium ipso illo mane appulit prodeuntibus obviam Civibus, qui in palatium Magistratus conducere volebant; sed ille ad suos Consodales humiliter divertit, apud quos, dum paululum ab itineris molestia respiraret, ad concionem vocavit. Avide convenerunt omnes Ordines, quibus ille, assumpto themate: *Vigilate, nescitis diem neque horam*, pacem commendavit, & discordiæ damna numeravit. Altera concione persuasit, ut veteres inimicitias, sævaque odia, urbem ad interitum impellentia deponerent. Interim latæ Vicarii Generalis litteræ, missique duo nobiles Florentini, ut rediret. Tertia tantum peracta concione, obsequendum

Florentiam redit.

erat,

erat, lacrymantibus in ejus recessu Aretinis. Ad vicum Laterinæ convolantibus ex agro rusticis & messoribus, qui falces inter segetes reliquerant, sola interula contectis, humanissime prædicavit, accommodato ad eorum vitam & ministerium sermone. Similiter fecit in castellis Varci & Incisæ; demum multo labore & inedia calcato Apennini jugo (numquam enim voluit in comitatu, qui pecunias expenderet, neque præcursores, qui mensam pararent, sat sua pauperie contentus) Florentiam regressus est, gestiente populo universo.

XXXII. In ipsa festivitate sancti Joannis Baptistæ, ad sanctæ Reparatæ sermones exorsus, a viris prudentibus & piis admonitus, ea in urbe nova collegia Vaticinantium, peregrinos mores, superstitiosa visionum & revelationum figmenta, sub Religiosi cujusdam viri patrocinio pullulasse, judicavit maturum adhibendum esse remedium. Compertum quidem est, quod mulieres multæ, eæque præcipuæ, omissa vita activa, ut contemplationibus intenderent, & visiones viderent, domestica negligebant negotia, conjugiorum officia fraudabant, Christi corpori singulo quoquo die communicabant, & tamen plurimæ illarum domi erant molestæ, discolæ, superbæ, sibi invicem invidentes, visionesque suas alienis præferentes. Statuit itaque Vir Dei dæmoniacam hanc fraudem, & palliatum vitium ad vivum usque, sed caute, ne auctorem taxaret, resecare. Sub octavam sancti Joannis, dum verba illa: *Etenim manus Domini erat cum illo*, exposuisset, & manum Domini, auxilium spiritumque dixisset Divinum, & propterea Joannem dæmonis fucatas artes larvatamque virtutis speciem procul fecisse, descendit ad discretionem spirituum: *Quædam*, inquit, *spirituum genera bona sunt, placida, humilia, nihil a sacra Scriptura, Divinisque præceptis discrepantia: qui hoc spiritu aguntur, sunt pacifici, mites, minime suspicaces, minime turbulenti, non gloriabundi, non molesti, interneque lætantur in Deo salutari suo. Alia sunt spirituum genera mala, a dæmone immissa, quæ mentem turbant, inflant, ab initiis bonis ad vitia manifesta declinant, a Divinis documentis sensim abducunt. Quæ ab his oriuntur visiones, obscuræ sunt, ambagibus involutæ; non docentes, sed confundentes; non consolantes, sed mæstitia propter obscuritatem replentes. Si te hujusmodi revelationes humiliorem, pacatiorem, mitiorem & sanioris reddant judicii; si magis plum, si Divinorum præceptorum faciunt observantiorem, a Spiritu sancto sunt, maxime si non concupitæ, vanisque artibus acquisitæ comperiuntur. Spiritus enim bonus & vere humilis se hisce visionibus indignum reputat: mihi credite, superbissimus est, qui hujusmodi affectat revelationes. Quapropter si qui vestrum has se habere gloriantur, caveant, ne dum Divino spiritu afflati sibi videntur, a Pithonico in varios crassosque errores abducantur.* Prudenti hac instructione multi visiones imaginationesque suas scriptis exaratas Viro Dei attulerunt, inter quas, & illa apud eos celebris, futurum scilicet ut ille suus præceptor novam sacræ Scripturæ expositionem, præteritis quibusque veriorem & puriorem exhibeat.

Ubi periculosas doctrinas profligat.

Et discretionem explicat spirituum.

XXXIII. Rogatus ut hora pomeridiana sacras Virgines reclusas doceret, annuit, occlusis tamen templi foribus, præsentibusque dumtaxat iis, qui curam agebant Monasterii, dicens sacrorum hominum mulierumque peccata, aut negligentias coram populo non esse redarguendas. Remotis igitur arbitris, præter superiores & confessarios, de obedientia, paupertate, humilitate, mutua caritate, de clausuræ meritis & fructu ratiocinatus, molles fractosque cantus, & modulaminis lenocinia graviter reprehendit; aliena dicens a Divinis laudibus; ad voluptatem potius accedere, & libi-

dini ancillari. In die sancti Pauli, accepta ab ejus gladio de justitia disserendi occasione, multam celeremque Dei vindictam Civitati dixit imminenere, propter male administratam justitiam, nimis familiare cum Hebræis commercium, toleratasque publicas usuras manifesto pauperum exitio. Sibi porro alias eorum causa indictum exilium, in quos tamquam in fidei Christianæ perpetuos juratosque hostes dixit, quæ necessaria judicavit urbis honori pauperumque remedio. Et sub sermonis finem civibus tenere valedixit, prædicens, quod non essent amplius faciem ejus visuri.

Pergit Perusium.

XXXIV. Dum hæc Florentiæ aguntur, ab urbibus sexdecim per litteras & Nuncios expetitur, jussit tamen Vicarius Generalis ut Perusium, inde Assisium iret, gentem illam misere discissam pacificaturus. Eo die, quo Florentia discessit, oportuit hærere propter multorum civium preces prope urbem ad templum sanctæ Mariæ Improvetæ, celeberrima Virginis imagine notissimum, ibique sequenti die prædicare frequentissimo populo, qui illuc ex urbe confluxerat. A prandio ad sancti Cassiani oppidum perrexit, ubi inter concionandum, rupta pectoris vena, sanguinem expuit abunde. Senas ductus, per dies quindecim ab omni opere cessavit medicorum consilio, cibo usus tenuissimo. Sparsa per multas partes opinione illum e vivis abiisse, dixit: *Sæpe pereo, falso tamen rumore, sed dico vobis, cito verum erit, quod nunc dicunt, nec creditur:* præmisitque Assisium Jacobum sodalem melius habentem, ut moræ causam nunciaret. Adveniente autem die Assumptionis gloriosæ Virginis, cui urbs illa se profitetur devotissimam, sensit solidari vocem, pectusque firmari, unde se duci permisit civium precibus, ut illo die prædicaret, audiente Francisco Cardinale Piccolomineo Archiepiscopo Senensi, populoque universo. Altero etiam die, rogante eodem Cardinale, cum prædicasset, & abire tentasset, detentus est a Cardinale, qui visum ivit in Conventum, multisque horis colloquium protraxit, conscientiæ suæ pandens arcana, & gratias agens pro beneficiis in eam urbem collatis, relatis insuper, quæ Perusii Vir Dei patrarat, dum ipse per illam regionem Legati fungeretur officio.

Rupta pectoris vena cessat a concione.

XXXV. Illinc valde diluculo digressus, Perusium abiit, ubi Divino protegente & movente spiritu, afflictum humiliatumque populum consolatus, frequenter in vitam tyrannicam, odia, homicidia, invehebatur, introducta semper aliqua veterum tyrannorum persona, modo Domitiani, Neronis, Leonis, & Zenonis Isauricorum, Juliani Apostatæ, modo Dionysii Siculi, modo Phalaridis increpata tyrannide, damnata vita semper anxia, semper meticulosa: Guido Ballionus præcipuæ factionis caput, ut sua præsentia a dicendo terreret, semper e regione suggesti sedebat: sed tantum absfuit, ut perturbaret, ut potius Bernardinus fixis in eum oculis impavide tyrannidis damna, miserasque explicaret sequelas. Et quidem tyrannus anxius, cogitabundus, toto pallens ore, aliquando e concione regrediens, dum a suis consectariis moneretur, Prædicatorem nimium licentiose per ista excurrere: respondit, plane verum esse, quod dicebat: *Ab expulsis*, inquit, *Oddis, eorumque partiariis etsi habeam quod minus timeam, habeo tamen quod animam magis infestet.* Videns demum Bernardinus se omnem suam operam apud gentem, in malis obstinatissimam prodigere, multa flagella, quæ postea contigere, in spiritu vehementi minatus, Assisium perrexit.

Invehitur acriter in odia eruentasque inimicitias.

XXXVI. Urbem hanc iisdem furiis agitatam & in ferales partes misere discissam invenit. In tantam enim gens illa devenit insaniam, ut cum civium corpora eorum crudelitati non sufficerent, etiam Sanctorum templis bella

Idque ipsum facit Assisii.

bella indixerint; sancti Francisci Basilicæ portas incenderunt, ut templi refugas in ipsis sacris laribus occiderent, aliisque in templis in alternas neces gladios distrinxerunt. Hic etiam cum parum proficeret, multis terrificis concionibus impendentia mala prædixit, & in postrema flevit amare, dicens illorum se conspicere ruinam, neque sanctum Franciscum, quem graviffime offenderant, amplius pro illis intercessurum, neque Deum exauditurum in summis calamitatibus constituendos, qui nunc Dei vocem per ejus Ministrum intonantem contemnunt. Ceterum sæpe sed frustra tentatis illorum animis, Spoletum accessit, ubi cum ea, quæ alias instituerat ad unguem observari, gentem pacifice vivere, leges tenere perspexisset, collaudatam tribus concionibus amplius in bono confirmavit. Assisium reversus, alio in sancti Francisci solemnitate habito sermone, in malis obduratum sentiens populum, Eugubium profectus est. Hic populum laudavit, quod in iis, quæ sibi observare promiserat, firmiter perseveraret; & Pietatis Monte aucto, per Candianum, ubi semel, & Urbinum ubi secundo coram Duce prædicavit, ad Montem Florum progressus, egit ut pellerentur Hebræi duo, unus Patavio ejectus, alter Ravennas, qui paucis diebus præcipua regionis illius pignora ad se pertraxerunt.

Spoletum proficiscitur.

Inde Eugubium.

Multas alias urbes percutit.

XXXVII. Arimini & Ravennæ, quæ illum magna exceperunt lætitia, nihil actum memorabile, nisi quod Ariminenses docuerit coercendam nimiam Judæorum & Maranorum illic excrescentium licentiam, & Ravennatibus suorum documentorum observatoribus, multa bona imprecatus sit, auctum videns Montem Pietatis, & numerum Confratrum sodalitatis sanctissimi Sacramenti, a se olim institutæ. Id ipsum fecit Faventiæ, sibi addictissimæ, ab illo tempore quo illic prædicavit, pacatissimæ. Ferrariæ una peracta concione in Ecclesia Cathedrali, & Ducissæ declinato colloquio, Mantuam venit, ubi ter concionatus, Brixiam, juxta Vicarii Generalis praeceptum abiit, in Adventu prædicaturus. In itinere prædicavit ad Castillionem Stivereum sub auroram, ex vicino enim agro in templum convenit ingens noctu multitudo. Brixiæ multa bona operatus est, mores correxit, abusus sustulit, palliolum pretiosum, indecorum mulierum habitum, quod sola læva virili more lascive gestabant, etiam perorante pro mulieribus Comite Petro de Gambara, viro præcipuo, dimitti, carceres distinctos fœminis deputari (promiscue enim utriusque sexus Rei sub una tenebantur custodia) uxorum dotes, quas mariti profundebant, integras fecit reservari. Depositis odiis pacem induxit, urbemque ab imminenti ruina liberavit. Jactis enim in Concilio magno periculosis discordiæ fundamentis, hora noctis secunda, portis urbis jam clausis, mane sequenti de seditione civili, ejusque initiis & damnis cum luculenter & copiose disseruisset, Avogrados, & Martinengos ad arma paratos, totamque Civitatem ad rixam trahentes, ad concordiam revocavit.

Brixiensibus multa præstitit beneficia.

XXXVIII. Auxit ejus æstimationem, ut hæc omnia posset facilius, vitæ sanctitas, etiam miraculo comprobata. Habitabat apud suos Consodales ad sancti Rochi, novum extra urbem domicilium, unde quotidie per frigora & nives concionatum veniebat ad sancti Joannis Canonicorum Regularium templum, quod cives & Episcopus, ut commodius audiretur, Cathedrali prætulerunt. Ad prædictam sancti Rochi ædem mulier quædam puerum pede veluti pumice fistuloso laborantem, ulceribus per septennium inveteratis, cura per chyrurgos desperata, portavit, rogavitque ut filii & genitricis Vir Dei misereretur. Pietate motus, misello benedixit, monuitque ut singulis diebus Coronam Mariæ Virginis recitaret, & matri injunxit, ut inter me-

medendum Jesu nomen invocaret, *quo fiet*, inquit, *ut brevi recuperet sanitatem*. Dum ita faciunt, fistulæ omnes recluduntur, & pes infra paucos dies consolidatur. His pietatis virtutumque operibus intentus, Brixiæ permansit usque ad sequentis anni principium. Quid ab illo tempore ad mortem usque peregerit, a discessu Brixiensi dicere tunc auspicabimur.

ADDITIO PATRIS LUCÆ WADDINGI. Fr. Petruccius Senensis. *Cimar. l. 5. c. 41.*

„ XXXIX. Isto anno discessit ab hoc seculo Petruccius Senensis, sancti „ Bernardini sui conterranei discipulus, vir adeo bonus & candidus, ut „ verus diceretur Israelita, in quo dolus non erat, neque malitia. Per„ petuus & constans in Observantia suæ Regulæ, & disciplinæ a suo præce„ ptore traditæ, in senectute bona sepultus est in Conventu Capriolæ, & „ sacello sancti Antonii inter pios illos viros, qui eo in loco cursum feli„ citer consummarunt. Illi adjacet Petrus Ludovici Latinus, eadem urbe „ oriundus, humilitate, jejunio, oratione, corporis maceratione admi„ randus. Ter Vicarius electus Observantum provinciæ Etruriæ, summa „ caritate & prudentia regimen peregit, annis undecim bonis propitius, „ malis severus. Tamquam si oleum esset effusum, tantam virtutum sua„ rum emittebat fragrantiam, ut illum adesse vel paulo antea recessisse, om„ nes ex odore persentirent. Inter Senas & Capriolam obvium leprosum „ frigore contremiscentem sua vestivit tunica, eoque iodumento statim „ ille mundatus est.

Pollinar. in Chronic. MSS. Prov. Tuscia. Fr. Petrus Ludovici Latinus.

Fr. Andreas Faventinus erigit Cremonæ Montem Pietatis.

„ XL. In urbe Cremonensi prædicavit hoc anno in Ecclesia Cathe„ drali frater Andreas Faventinus magna cum laude, suasitque erigi in illa „ Civitate *Montem Frumenti Pietatis*, dicatum beatæ Mariæ Virgini, ex „ quo subveniri posset necessitatibus pauperum illius urbis, & districtus. „ Sed cum statueret solvi debere pro sustentatione Ministrorum, aliisque „ necessariis expensis Montis per singulos annos denarios tres Imperiales „ pro quolibet Sextario, donec restitueretur: hinc orta Controversia, „ disputatum est acriter inter Franciscanos, & Dominicanos, an licita erat „ hujusmodi Montis erectio: de quo dubio paulo superius monuimus. „ Tandem Vicarius Generalis Ascanii Mariæ Sfortiæ Vicecomitis Cardi„ nalis Diaconi, Bononiæ Legati, & Ecclesiæ Cremonensis Administra„ toris perpetui, hac prolata sententia litem diremit.

IN CHRISTI NOMINE. *Amen.*

Ex autographo.

„ *ANno ab Incarnatione ejusdem* MCCCCXCIII. *Indictione* XII., *die* „ *Mercurii* XVIII. *mensis Septembris in Civitate Cremonæ in Episco*„ *pali Palatio dictæ Civitatis in Sala Rubea dicta Episcopalis Palatii, præ*„ *sente pro eisdem Notario Andrea de multis denariis Notario de Cremona,* „ *se huic Instrumento ad confirmandum subscripturo, etiam rogato de infra*„ *scriptis omnibus postea debere publicum conficere Instrumentum, & præ*„ *sentibus venerabilibus Viris Domino Roberto de Patrino, Domino Ale*„ *xandro de Regaciis, & Domino Matthæo de Dulvasforibus, presbyteris* „ *Cremonensibus, spectabili viro Domino Dominico de Conbarero Referen*„ *dario, necnon nobilibus viris Domino Euberto & Joanne Antonio de* „ *summo, Benedicto de Jodris, Francisco quondam Domini Raphaelis de la* „ *Fossa, Joanne de Sfondratis Cancellario Civitatis Cremonen. Ludovico de* „ *Sfondratis, Petro de Pedruzanis, Antonio de Parisiis, omnibus Civibus* „ *Cremonen. testibus notis & idoneis ad hoc specialiter vocatis & rogatis,* „ *qui ibi dixerunt sese cognoscere infrascriptum Reverendum Dominum Ja*„ *cobum Vicarium infrascriptum. Cum sit quod jam pluribus diebus elapsis* Re-

„ *Reverendus Pater D. frater Andreas Faventinus Ordinis sancti Francisci* „ *de Observantia, devotissime maximaque cum caritate prædicaverit in* „ *Cathedrali Ecclesia Cremonen.* & *Altissimo concedente, erexerit in prædicta* „ *Civitate Cremonæ Montem Frumenti Pietatis dicatum gloriosissimæ Virgini Mariæ, ad utilitatem pauperum tam Civitatis prædictæ, quam districtus ejusdem,* & *in ipsis prædicationibus ipse D. frater Andreas exposuerit* & *dixerit, quod ut Mons antedictus manuteneri posset* & *valeret,* „ & *de eodem nihil diminueretur, bonum* & *utile esset, quod pro quolibet* „ *Sextario dicti frumenti acciperentur seu exigerentur denarii tres Imperiales in anno pro Sextarii restitutione, ut de eis satisfieri posses* & *deberet* „ *Mercenariis, seu Officialibus eligendis ad curam* & *regimen Montis prædicti, pro eorum mercede* & *labore,* & *aliis expensis necessariis occurrentibus dicto Monti;* & *quod ipsi denarii tres poterant accipi* & *exigi sine* „ *aliqua labe usuraria,* & *ex prædictis tribus denariis insurrexerunt contra* „ *dictum fratrem Andream aliqui ex Fratribus sancti Dominici de Observantia, residentes in Conventu Cremonæ,* & *proposuerint quod accipiendo ipsos tres denarios pro quolibet Sextario, erat contractus feneratitius,* „ & *quod exigi seu accipi non poterant, sine onere conscientiæ,* & *ex* „ *hoc disputatum fuerit per dictos Fratres sancti Dominici,* & *dictum* „ *D. fratrem Andream in prædicta Cathedrali Ecclesia Cremonæ coram* „ *Reverendo* & *sapiente J. U. Doctore Domino Jacobo Marentio, Reverendissimi in Christo Patris,* & *Illustrissimi D. Domini Ascanii Mariæ, miseratione Divina sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ Diaconi Cardinalis Sfortiæ Vicecomitis, Vice-Cancellarii Apostolici, Bononiæ item Legati, necnon Episcopatus,* & *Ecclesiæ Cremonen. Administratoris perpetui, Vicario Generali,* & *tandem res ipsa indecisa remanserit. Idcirco præfatus* „ *Reverendus,* & *sapiens J. U. Doctor Dominus Jacobus Marentius Vicarius antedictus sedens pro Tribunali loco suprascripto, super quadam Cathedra ibidem posita: quem locum,* & *quam Cathedram, quantum est pro* „ *infrascriptis omnibus, ipse D. Vicarius sibi prius* & *ante omnia elegit,* „ & *eligit pro suis congruo* & *idoneo Tribunali* & *loco, volens, ut tenetur* „ *ex debito officii sui Vicariatus, prædicta dubia disputata* & *non decisa ad* „ *puram* & *meram veritatem reducere* & *declarare,* & *erroneas opiniones claras* & *lucidas reddere: visis prius per eum conclusionibus adductis* „ *per dictos Fratres Ordinis prædicti sancti Dominici contra prædicta per* „ *eumdem Dominum fratrem Andream in prædictis suis prædicationibus* „ *proposita* & *publicata, seu prædicata, responsionibus per eumdem Dominum fratrem Andream prædicatorem antedictum,* & *certos alios Fratres* „ *ejusdem Ordinis sancti Francisci de Observantia in disputatione prædicta* „ *factis* & *allatis contra ipsas Conclusiones, necnon replicationibus factis* „ *per eosdem Fratres Prædicatores sancti Dominici, litteris Apostolicis pro* „ *nunc quondam per sanctissimum Dominum nostrum, Dominum Innocentium* „ *Papam VIII. concessis* & *indultis, ad supplicationem Communitatis Civium Civitatis Parmæ Monti Pietatis in dicta Civitate Parmæ erecto,* „ *cum amplissima potestate* & *facultate exigendi seu accipiendi denarios* „ *duos pro qualibet libra, pro mercede* & *labore deputatorum seu Officialium per ipsam Communitatem eligendorum ad curam* & *regimen Montis* „ *prædicti,* & *aliis expensis necessariis occurrentibus Monte prædicto, per* „ *præfatum Dominum Vicarium originaliter,* & *in publicam formam lectis:* „ *visis etiam pluribus consiliis per quamplures excellentissimos Doctores illustrium Collegiorum Civitatum Perusii, Paduæ,* & *Placentiæ super hujus-*

,, *jusmodi exactionibus factis, & sigillis Doctorum Collegiorum sigillatis, &*
,, *per eos subscriptis: participato quoque per ipsum Dominum Vicarium de*
,, *& pro prædictis omnibus & singulis in prædictis litteris Apostolicis præ-*
,, *dicto Monti Civitatis Parmæ antedictæ concessis, ut supra, cum illustri*
,, *Collegio Dominorum Juristarum Civitatis Cremonen. qui unanimiter,*
,, *& eorum nemine discrepante affirmaverunt, prædictam exactionem dicto-*
,, *rum trium denariorum recipi posse pro quolibet Sextario, stantibus supra-*
,, *dictis litteris Apostolicis prædicto existenti Civitatis Parmæ concessis, prout*
,, *supra: qui etiam consilia supradicta affirmaverunt, & sigillo dicti eorum*
,, *Collegii munierunt, & ceteris circa hoc negotium dicendis, & super ipsis*
,, *matura deliberatione præhabita, Dei, & gloriosæ Virginis Nominibus*
,, *invocatis, sedentes pro Tribunali, ut supra; nam ubi periculum majus*
,, *intenditur, ibi procul dubio est cautius, & plenius consulendum, & ut*
,, *animarum periculis obvietur: ideo dixit, sententiavit, declaravit, pro-*
,, *nuntiavit, & terminavit in hunc modum, & prout infra, videlicet.*
,, *Quia per hanc ejus sententiam definitivam ad declarandum meram verita-*
,, *tem, & tollendum omnem ambiguitatem & dubietatem ex cordibus pu-*
,, *sillorum, & ad evitandum animarum periculum, dixit, declaravit, sen-*
,, *tentiavit, & jure prævio pronunciavit, & terminavit posse, & jure, &*
,, *absque aliquo peccato & labe usuraria exigi & accipi prædictos tres dena-*
,, *rios pro quolibet Sextario, pro labore & mercede servientium Monti præ-*
,, *dictæ magnificæ Communitatis Cremonæ, & aliis necessariis expensis ei-*
,, *dem Monti occurrentibus. Quam quidem declarationem, sententiam, pro-*
,, *nunciationem, & terminationem idem D. Vicarius mandavit ab omnibus*
,, *Christifidelibus, & tam Ecclesiasticis, quam secularibus observari debere,*
,, *& eidem in aliqua sui parte non opponi, nec contradici publice vel occulte,*
,, *directe vel indirecte, nec alio quovis quæsito colore, & nec contra prædi-*
,, *ctas litteras Apostolicas, de quibus supra fit mentio, prædicare, nec aliis*
,, *quibuscumque persuadere, ut dicto Monti eleemosynam non impendant, &*
,, *hoc sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, omni Canonica monitio-*
,, *ne præmissa, a qua absolvi non possint, nisi per prælibatum Reverendissi-*
,, *mum Dominum Dominum Administratorem, vel ipsum Dominum Vica-*
,, *rium, & ejus successores. Et ita dixit, sententiavit, pronunciavit, decla-*
,, *ravit, & terminavit in omnibus, & per omnia prout supra, officio &*
,, *auctoritate sibi per prælibatum Reverendissimum Dominum Administrato-*
,, *rem commissis, in omni modo & forma, quibus, & prout melius potuit &*
,, *potest, ad laudem & gloriam Omnipotentis Dei, & prælibatæ gloriosissimæ*
,, *Virginis Mariæ, totiusque Curiæ cælestis triumphantis. De quibus omni-*
,, *bus, & singulis suprascriptis præfatus Dominus Jacobus Vicarius antedi-*
,, *ctus mandavit fieri debere unum, & plura publica instrumenta per me*
,, *Joannem Petrum de Crottis Notarium infrascriptum cum appensione sui*
,, *impressi sigilli in fidem & testimonium præmissorum.*

Frat. Benedictus Archiep. Trajanopolitanus. Fr. Anton. Episc. Acernen.

XLI. Hos invenio hujus anni Antistites: Trajanopolitanum Archiepiscopum in Thracia, Benedictum de Zegedino per obitum Ladislai, IV. Nonas Januarii. Acernensem in regno Neapolitano, sub Archiep. Salernitano, Antonium de Cuccaro, translatum a Montismarani Episcopatu, per translationem Menelai ad Archiepiscopatum Surentinum, XIV. Kalend. Aprilis. Multa ille beneficia huic præstitit Ecclesiæ, & sancti Petri Montiscorvini Presbyterium fecit, organa & multa paramenta: *Pater pauperum* dictus, vitam vixit sanctissimam. Etiam sub annum MDX. Ecclesiam hanc rexisse refertur, & post multos ab obitu annos, integrum ejus corpus fuisse re-

repertum. Thephelicienſem in Media, ſub Archiepiſcopo Voſpren. Albertum Engel, per obitum Joannis, XIII. Kalend. Maii. Factus eſt ſuffraganeus Hermanni Archiepiſcopi Colonienſis. Majonenſem in Hibernia, ſub Archiepiſc. Tuamenſi, Joannem Bel, per obitum Odonis, pridie Nonas Novembris. Viros etiam dotibus aut doctrina claros; Chriſtophorum Stordou, Friderico Imperatori, & Uladislao Regi Hungariæ & Boemiæ gratiſſimum, & propter res bene prudenterque in eorum obſequiis adminiſtratas, in pretio habitum. Matthæum Perotta, virum gravem & doctum, Ferdinandi Siciliæ Regis Sacellanum. Nicolaum Craſſellum Patavinum, Doctoratu inſignitum, antequam inter Obſervantinos initiaretur, cujus Opuſculum de gradibus conſanguinitatis ſe vidiſſe narrat Bernardinus Scardeonius, aliumque adjunxit Nicolaum Craſſetum, quem ego reputo eumdem, corrupto ſolum cognomine. Tertium enumerat Ludovicum a Flumine, ſeu Bagelardum Conventualem, eximium Philoſophum & Theologum, Pariſiis ad Magiſterii honorem promotum, Patavii publicum Theologiæ profeſſorem. Doctrina, moribus, prudentia & pietate inſignis, creatus eſt provinciæ ſancti Antonii Miniſter. Magna cum laude uſque ad vitæ terminum Dei verbum edocuit. Defuncto ante januam chori in tabula marmorea appoſitum eſt hoc epitaphium.

Fr. Albert. Epiſc. Thephelicien.
Fr. Joan. Majonenſis.
Fr. Chriſtophor. Stordou.
Fr. Matthæus Perotta.
Frater Nicolaus Craſſellus.
Scardeon. lib. 2. claſſe 7. fol. 151.
Fr. Ludovicus a Flumine.

Relligio quem flet Fratrum veneranda Minorum,
Fluminis a clara Ludovicum ſtirpe creatum,
Regalis Patavi clauſit mors ultima rerum,
Hunc jam majorem provincia tota Miniſtrum:
Pariſii civitas Sophiæ quem ſacra Magiſtrum,
Fecerat: hoc buſto corpus, mens ſiſtit in aſtris.

XLII. Bernardinus Caymus, de quo ſæpe alias diximus, poſtquam ſacra Paleſtinæ loca peragraſſet, & domus Hieroſolymitanæ, uti quibuſdam placet, Guardianum egiſſet, ſummopere cupiens locum invenire idoneum Chriſti vitæ præcipuis myſteriis repræſentandis idoneum, incidit in Montem, Calvariæ ſimilem, prope Varallum, oppidum diœceſis Novarienſis, Vallis Siccidæ * in finibus Galliæ Ciſalpinæ, verſus Pedemontium, ad lapidem quinquageſimum quintum ab urbe Mediolanenſi. Illius hortatu, doctiſque concionibus allecti oppidani, cœperunt ad Montis radices extra oppidum, in margine fluvii Maſtalonis, Fratribus Obſervantibus Conventum ædificare ſub titulo ſanctæ Mariæ Gratiarum, & aliquot ſacella per montem diſtribuere. Ut hæc admittere poſſet, obtinuit Bernardinus ab Innocentio VIII. facultatem anno MCCCCLXXXVI. die XXI. Decembris. Poſtquam Cœnobium, & tria ſacella, videlicet ſancti Sepulcri, alterius Mariæ Virginis ſubtus crucem, & Aſcenſionis completa eſſent anno MCCCCXCIII. (non MCCCCXCII. uti habet hiſtoria Novarienſis) die XIV. Aprilis, communi oppidanorum conſenſu & decreto, deſignatus eſt Procurator & ſyndicus Milanus, ſeu Æmilianus Scarogninus, ſacrarum ædicularum magnus promotor, & Fratrum benefactor, cum aliis duobus, qui Bernardinum in prædictorum locorum poſſeſſionem introduceret.

Gonza. in Prov. Mediolan. Conv. 21.
Monume. MSS. ejuſd. Prov.
Conv. B. Mariæ Gratiarum Varalli.
* *Al.* Seſiæ.
Sacer Mons Varalli.

XLIII. Ita tunc factum magna totius populi lætitia, majori etiam deinceps lucro & incremento. Creſcente namque per omnia montis latera, jugum & ſimbrias ſacellorum & ædicularum numero, præcipua quæque vitæ, Paſſioniſque Dominicæ myſteria peritorum artificum docta manu, Gaudentii præſertim Novarienſis, ita ad vivum exprimuntur, ut non tam ſimulacra, quam res ipſas aſpicere facile putent peregrini, qui illuc undi-

 que

que, etiam ex remotissimis confluunt provinciis. Hinc parvum prius oppidum, in latam & locupletem urbis speciem excrevit, atque in omnem vallem ex tanta advenarum frequentia non mediocre commodum redundat. Mons etiam in aliam transivit formam, sacrum potius vicum quemdam, aut pia castra referens, quam montem. Primum Eremitorum sancti Sepulcri construxit prædictus Milanus, uti ex inscriptione ista supra ostium incisa luculenter apparet. *Milanus Scarogninus hoc sepulchrum cum fabrica contigua, Christo posuit anno M. CCCC. XCI. Frater Bernardinus Caimus de Mediolano Ordinis Minorum de Observantia sacra hujus montis excogitavit loca, ut hic Hierusalem videat, qui peregrinari nequit.* A Fratrum Cœnobio ad montis jugulum ascendentes, murum conspiciunt, totum cacumen cingentem, atque ad latissimi ostii, per quod ingrediendum est, partem utramque copiosum fontem aquarum, his inscriptis superliminari carminibus.

Hæc nova Hierusalem, vitam summosque labores,
Atque Redemptoris omnia gesta refert.

XLIV. Acta, quæ sparsim per ædiculas referuntur Christi Domini, beatæ Virginis Mariæ, aliorumque Sanctorum, partim egregiis picturis, partim anaglyptico opere, frequentius ex candidissimo marmore, confectis simulacris exprimuntur. Omnium nobilissimum sacellum est Martyrii sacrorum Innocentium, a Carolo Emanuele & Catarina Hispaniarum Infante, illius consorte, largissimis sumptibus extructum. In vertice Montis sacellum est Montis Calvarii nuncupatum, in quo Christus pendet ex cruce fabrefacta Hierosolymis ex Calvariæ lignis, quæ per horas quadraginta stetit in eodem loco, seu terræ hiatu, in quo vera Christi crux fuerat erecta. Ædicularum struendarum nondum finis, crescente in dies Principum & advenarum pietate.

XLV. Oblationum multitudo, & minime spernenda mensura, lites sevit inter Minoritas & Varallenses, contendentibus his sibi deberi liberam omnium administrationem, & fabricæ dispositionem. Sanctus Carolus Borromæus controversiam cupiit dirimere, sed non potuit. Itaque Sixtus V. anno MDLXXXVII. multis circa curam hujus sacri montis præscriptis legibus, commisit judicium totius rei Caroli successori, & Episcopo Novariensi, data huic potestate visitandi capellas tam factas, quam faciendas, an scilicet imagines pingerentur, aut simulacra exciderentur juxta præscriptum Canonum, & Concilii Tridentini, atque insuper curaret, ut necessaria quæque ad Divinum cultum a Fabriceriis (ita vocant incolas ad fabricæ curam destinatos) administrarentur. Hinc alia exorta lis, contendentibus nunc Episcopis Novariensibus jus visitandi devotum paucorum Fratrum habitaculum seu Cœnobiolum, in Montis vertice constitutum, sibi competere. Acriter utraque controversia etiam hoc anno MDCXLIV. quo ista scribo, agitatur in hac Curia, & apud Senatum Mediolanensem, contendentibus Fratribus plenam & liberam Montis curam ad se spectare, & Episcopos Novarienses nihil juris in suis ædibus habere. Et quidem meo judicio, si hæc pacato animo, & veritatis potius, quam lucri studio discernerentur, ex ipsis Pontificiis rescriptis, & primis donationis instrumentis, quæ adhuc extant, & mihi potissimam narrationis ministrarunt materiam, facile potuissent terminari. Cœnobia inferum & superum nunc possident Fratres strictioris Observantiæ, per diploma Clementis VIII. anno MDCIII. ad eosdem translata. Utriusque Cœnobii Ecclesiam consecravit anno MDI. Julius Golardus Soladiensis Episcopus, Novariensis Antistitis suffraganeus, inferioris die V. superioris die VIII. Septembris.

XLVI.

XLVI. Fuerunt multi, qui rebus humanis abdicatis, in hoc monte per totam vitam in Christi mysteriis contemplandis perstiterunt: fuerunt etiam, qui ad tempus animæ excolendæ & secessus studio illic latuerunt. Sanctus Carolus hic sanctissimam degebat vitam, & prævisam præstolabatur mortem, ibique postrema correptus est infirmitate. Jacet in Ecclesia Fratrum, copiarum Caroli V. Præfectus Cæsar Neapolitanus, qui sacellum insigne in hoc monte construxit, & pulchrum calicem ex auro solido donavit. Habent Fratres inferioris Cœnobii, a sanctæ Mariæ de Gratiis nuncupati, domum capacissimam & commodam, hortos amplissimos, & bene instructam Bibliothecam. Hinc prodiit Leonardus de Pretis, vir doctus & insignis Prædicator, qui Provinciam Mediolanensem laudabiliter gubernavit.

XLVII. Ante hunc annum, prope & extra oppidum Pitiliani, Suanen. diœcesis, constructum fuisse Conventum Minorum, sub invocatione sancti Francisci, constat ex diplomate Alexandri Pontificis, quo committit Episcopo Suanensi examen petitionis Nicolai Ursini Comitis Pitiliani, Imperatoris exercitus Pontificii, qua dicebat expedire securitati prædicti oppidi, ut destrueretur Conventus, & transferretur intra oppidum ad parochiam sancti Petri. Sed nihil in hac re factum inde constat, quod primo loco Conventus perstiterit. Ædificatum a Ludovico Ursino ejusque conjuge Julia e Comitibus, indicant litteræ fornici chori inscriptæ. Alii id tribuunt cuidam heroi gentis Sfortianæ. Conv. Pitiliani. Lib. 52. fol. 108. Gonza. in Prov. Rom. Conv. 2.

XLVIII. In Provincia Mediolanensi, ut Fratres Conventuales haberent ubi inter Mediolanum, urbemque Comensem commodius requiescere possent, circa hunc annum cogitarunt in medio multorum pagorum & oppidorum domum ædificare, quam a situ campestri sanctæ Mariæ in Campo nuncuparunt. Magno sunt hic Fratres duodecim usui & commodo spirituali tot fidelium in frequentibus pagis circum circa positis habitantium. Ecclesia consecrata est anno MDXVIII. a Francisco Landini Episcopo Laudensi, translata jam æde ad Observantes. Habetur illic in magna veneratione imago beatæ Mariæ Virginis, quæ crebris miraculis occasionem primo dedit ædificandi istic Cœnobium. Singulis annis feria secunda Resurrectionis eam veneratura ex voto accedit in forma supplicantium Communitas Cermenati, peractoque solemni sacro, offert pulchrum cereum librarum viginti quinque, idemque facit feria secunda Pentecostes cum eisdem cæremoniis & oblationibus Communitas Cesati. Conv. S. Mariæ in Campo. Gonza. in Prov. Mediol. Con. 31.

XLIX. Confirmavit hoc anno Alexander Pontifex diploma ab Innocentio ante biennium concessum Paulo de Vigono, provinciæ Genuensis Commissario, ut Conventum ex publicis facultatibus prope oppidum Buscæ in Pedemontio, sub titulo beatæ Mariæ de Angelis constructum, & in Comitiis Provincialibus anno MCCCCXC. die XV. Novembris acceptatum, admitteret. In eadem regione & provincia, Duces Sabaudiæ consulturi Fratrum itinerantium necessitatibus, prope oppidum Vigoni, sub titulo Annunciationis beatæ Mariæ Cœnobiolum, quinque aut sex Fratrum hospitium condiderunt. Tertium in eadem Provincia, sub eodem titulo erectum est aliquantulum distans ab oppido Carmaniolæ pro Fratribus duodecim. Licentiam construendi hoc anno die XXX. Maii Pontifex concessit. Conv. Buscæ. Gonza. in Prov. Genua Conv. 24. Conv. Vigoni. Idid. Conv. 29. Conv. Carmaniolæ. Idid. Conv. 36.

L. In Tuscia ad D. P. ab oppido Petræ sanctæ, Franciscus Assisias Tertiarius, ex bonis sibi a Rubeorum familia collatis, Eremitorium sub titulo sanctæ Mariæ de Gratiis construxit, loco quidem salubri & amœno. Sed Petro ejusdem Instituti, illius successore jus omne totius structuræ, & loci in Communitatem prædicti oppidi transferente, advocati sunt Fratres Obser- Conv. S. Mariæ Gratiarum Petræ sanctæ. Idem in Provin. Tuscia Conv. 40.

servantes, ut incolerent & augerent. Structa per dictam Communitatem magna Cœnobii parte, cum a præterlabente fluvio ruinam timerent, locumque humidum experirentur Fratres, ad alium transferre decreverunt, sub invocatione sancti Francisci. Sed probata aeris intemperie, licet commorentur Fratres duodecim, opus remansit imperfectum.

Conv. S. Genesii de la Xara.

LI. Incidi hoc anno in diploma Alexandri, quo alterum confirmat Innocentii VIII. concedentis auctoritatem nobili viro Joanni Chaconio Præfecto Regni Murciæ, ut in Eremitorio sancti Genesii de la Xara, aliquanto ab urbe Carthaginensi distante, Conventum Fratrum Congregationis Amadei Hispani, Ministro Generali subjectorum construeret: *Justis*. pridie Kalend. Julii. Hinc repullulat dubium, quod alias proposui, de babitantibus illic Fratribus sub annum MCCCCXXXVII. ubi probavi non primum fuisse Chaconium ædis structorem. Fortassis Mauri Africani, qui frequenter in campos Carthaginenses excurrunt, domum expilarunt & incenderunt, aliamque Chaconius construxit. Quæ de hac domo dicenda erant, alias prænotavimus ad annum citatum.

Tomo 11. anno 1417. n. 49.

Conv. Scalonæ. *Gonza. in Prov. Castellæ Con. 11. Salazar. libr. 4. c. 19.*

LII. Nobili viro Didaco Lupi Pacheco Marchioni Villenæ, & Duci Scalonæ concessit hoc anno Pontifex licentiam, ut in oppido prædicto Scalonæ Fratribus Observantibus (ad quos singularem dicebat se gerere affectum, propter illorum claros mores, vitæ sanctimoniam, verbi Dei prædicationem, & exemplarem vitam) Cœnobium ædificaret: *Piis supplicum votis*. pridie Kalend. Martii. Ab hoc itaque tempore sumendam esse hujus domus originem judicaverim, non ab anno MDII. & ab illo diplomate Alexandri, quæ citat Gonzaga; maxime cum alia suppetat Bulla data anno MCCCCXCIX. & III. Non. Octobris: *Injunctum nobis*, quam nos dabimus in regesto, in qua prædictus Didacus ait se domum illam jam construere incepisse, & majori ex parte construxisse, & multa petit ad stabiliendam & conservandam Regularem Observantiam, & Monasticam disciplinam. Porro Gonzaga ait, per illam Bullam a se citatam, & anno MDII. datam, concessam fuisse posteriori licentiam demoliendi cujusdam vetusti Eremitorii, & transferendi Confraternitatem in eodem situm ad Cœnobium, & Ecclesiam Minorum, quam vel exinde colligo fuisse jam ex parte saltem constructam, & Eremitorium destructum fuisse, non ad fundationem, sed ad promotionem novi Conventus. Ita nunc probabilius conjicere licet, donec in conspectum veniat ipsum diploma. Unde etiam rationem desumere licebit, quare inditum Templo nomen hoc *Dominæ nostræ Excalceatorum*; non enim penitus arridet ratio a Gonzaga producta, nudipedum scilicet Observantum, cum non magis in ea domo, quam in aliis universæ Europæ Cœnobiis nudis pedibus tunc incesserint.

LIII. Constructam porro ædem dedit Didacus Petro Balcazaro, Joannis a Tolosa Vicarii provinciæ Castellæ Commissario in Custodia Toletana, adjunxitque plura vasa aurea & argentea, & ornamenta quam plurima cultui Divino necessaria, largissimas insuper eleemosynas dum vixit, & sub mortem testamento statuit eis ministrari dimidiam tritici mensuram, nummumque argenteum per singulos dies. Hujus pietatem æmulatus Franciscus Pacheco nepos, alium nummum adjunxit, aliamque mediam mensuram. Ingens aliud adjecit Didacus fundator beneficium, magnumque reliquit suæ erga Observantes hujus provinciæ devotionis argumentum, injuncto hoc onere suis hæredibus & posteris, ut celebrandis omnibus Castellæ provinciæ Comitiis, & insuper totius Ordinis, quæ in ea Provincia haberi contingeret, expensas adhiberet, rogatis Patribus, ut si commode fieri

Marchiones Villenæ Comitii Generalibus celebrandis sumptus ministrant.

fieri possit, omnia in sua celebrarent ditione. Ita porro fit, ut Marchionum de Villena sumptibus cogantur & ubertim absolvantur, eosque proinde inter præcipuos suos benefactores & patronos, Fratres provinciæ Castellæ agnoscant, multisque sacrificiis & religiosis suffragiis, quæ vel in Capitulis Generalibus per universum Ordinem, vel in provincialibus per singulos Conventus provinciæ habenda decernunt, gratissime tanta beneficia recompensent. Comitia Generalia Toleti habita anno MDLXXXII. suis sumptibus copiosissime celebravit Joanna de Toleto vidua prædicti Marchionis Francisci, & tutrix Joannis adolescentuli, aliisque ibidem celebrandis anno MDCIX. necessaria quæque affluenter tribuit idem Joannes, etsi absens in Siciliæ regno, cui tunc pro Rege imperitabat.

LIV. Ad Mariani Montis radices, in confinio Prioratus Legionensis, Ordinis sancti Jacobi, prope oppidum Guadalcanalii, præcedentibus licentiis Innocentii, Regum Catholicorum Ferdinandi & Elisabethæ, & Alphonsi a Cardenas prædicti Ordinis sive malitiæ Magistri, Henricus Henriquez Legionensis Commendatarius, Præfectusque domui Regiæ, ejusque consors Maria a Luna, domum Observantibus, sub titulo sanctæ Mariæ de Pietate, aggregandam tamen Custodiæ Angelorum erexerunt. Alexander Pontifex hoc anno die XXIV. Octobris concessit, ut hic victuri, ex quacumque transmigrarent provincia Fratres viginti quinque. *Conv. Guadalcanalii. Idem in Provin. Angel. Conv. 4.*

LV. Prope villam de Jarandilla, Placentinæ diœcesis in Hispania, habitarunt aliquot Patres Conventuales Minoritæ, ubi præerat Eremitorium sub invocatione sancti Dominici; sed tædio loci affecti, inde recesserunt. Successerunt aliquot Fratres Ordinis Prædicatorum domus sancti Vincentii Placentinæ, qui post aliquot annos ex decreto Capituli provincialis locum dimiserunt. Demum Ferdinandus Alvarez de Toleto, Comes Oropesæ, obtinuit hoc anno facultatem a Pontifice prædictum Eremitorium in domum Fratrum Observantum Minoritarum erigendi, eamque aggregandi Custodiæ Angelorum, sub regimine Vicarii Generalis Observantum: *Ex fidelium nobis.* XVIII. Kalend. Octobris. Opus tamdem absoluit viginti Fratrum capacissimum, sub annum MD. constructa Ecclesia sub ejusdem sancti Dominici nuncupatione. Hortos adjunxit amœnissimos, gelidosque fontes, & solitaria Oratoria, in quibus Fratres seorsim ab aliis orationi & contemplationi sub arcto jejunio intendunt. Loci delicias, aeris salubritatem, Cœnobii quietem & devotionem omnes qui vident, commendant: etenim a secularibus turbis remotus, ad editissimi cujusdam montis radices, inter confertissimas arbores situs, omnes in sui rapit admirationem. Multi hic vixerunt pietate insignes; inter quos longe emicuit Alphonsus ab Herrera sacerdos, qui abstinentiæ, vigiliis, mansuetudini, caritati, assiduæ orationis virtutem adjunxit, & fidelium animas in Purgatorio existentes continuis suffragiis sublevabat, unde & earum *Pater* passim vocabatur. *Conv. Jarandilla. Indid. Conv. 5.*

LVI. Addita etiam huic custodiæ Angelorum hoc item anno, Cœnobium Fratrum Minorum tituli sanctorum Berardi & Sociorum martyrum, necnon Monasterium Clarissarum sancti Francisci de Columna Cordubensis, quæ hactenus subjecta erant regimini Ministri Provinciæ de Sanctoyo: *Injunctum nobis.* XVIII. Kalendas Octobris. Brevi hæc custodia excrevit multorum Cœnobiorum numero, tum propter virtutem Religiosorum, qui primas domos inhabitarunt, tum propter devotionem, & potentiam nobilium consanguineorum fratris Joannis de la Puebla, primi Custodiæ institutoris. *Custodia Angelorum adjectis crescit Conventibus.*

LVII. Nobili viro Jacobo Zechel militi loci de Fridau, Salisburgen. diœ-

Conv. Fridau. *Lib. 20. fol. 147.*

dioecesis, concessum hoc anno xvi. Kalendas Maii, ut in prædicto loco Conventum ædificaret Observantibus, eosque liceret ex Hungaria aut Sclavonia evocare, qui immediate subessent Ministro Generali, vel Vicariis illarum partium. Quid fecerit, non comperio. In regno Hungariæ, & dioecesi Canadiensi Monasterium sancti Gerardi Ordinis sancti Benedicti ab incolis derelictum, applicatis bonis & reditibus Lucæ Bosnenli Episcopo ad Canadiensem Ecclesiam translato, Observantibus concessum est.

Conv. S. Gerardi. *Lib. 19. fol. 167.*

Stabilitur Reg. Observantia in Côventibus provinciæ Coloniæ.

LVIII. In Monumentis Coloniensibus MSS. magnum experimur zelum Antonii Rasfeldii Vicarii provinciæ Colonien. circa stabiliendam retinendamque strictiorem observantiam in singulis domibus sibi subjectis. Magnis enim & solemnibus protestationibus coram eo se obligabant Fratres ad vivendum pure & simpliciter secundum Regulam: a qua si aliquando deflecterent communiter, aut minus religiose viverent, potestatem dabant Observantiæ zelatoribus, publicisque Ministris se expellendi ab illis Conventibus, aliosque veros & puros Regulæ Observatores superinducendi. Ita hoc anno protestati sunt in Coenobiis Segenensi Moguntinæ, & Durstensi Coloniensis dioecesum. Hujus Antonii successor Schuederus Cosfeldiæ sub hujus anni finem electus, instante vehementer Hermanno Archiepiscopo Coloniensi, concessit aliquot Fratres ut habitarent in oppido Bruellensi ejusdem dioecesis, in domo & Ecclesia ab eodem Archiepiscopo constructis, ut illi fideliter assisterent, & pro ejus consolatione & pietatis incremento cohabitarent, & Divina officia celebrarent. Quod si ipsi & summo Pontifici placeret habitaculum illud in Conventum erigere, & perficere, juxta sanctiones Apostolicas, & Ordinis Instituta, tunc eis liceret illud admittere. Hoc ipsum, sed cum magno scrupulo, antea concesserat Rasfeldius prædecessor, sed scrupulum & defectum omnem abolevit anno sequenti Alexander, emisso Brevi, quod nos dabimus in regesto. Tunc admissum a Fratribus debita solemnitate Coenobium, scriptis pactisque hinc inde conditionibus, & vere omnes, quas Fratres proposuerunt, perfectam sui status observantiam, & vitam respiciebant religiosam. Una fuit, ne per deambulatorium concameratum, quod a castro nobili Archiepiscopi, usque ad tribunam respicientem ad Altare præcipuum, neque per portam, quam struxit in choro a parte Aquilonari, pateat cuipiam, quacumque dignitate fulgeat, aditus, nisi sibi suisque successoribus, eisque immediate servientibus.

Conv. Bruellensis.

Monast. Castilionis.

LIX. Impetrarunt hoc anno incolæ oppidi Castilionis, dioecesis Cremonensis, facultatem fundandi Monasterium sanctæ Claræ in quarterio, seu regione Mastalergi prope muros, ubi hospitale erat pauperum, quibus aliud volebant construere: *Debitum Pastoralis officii*. viii. Kalend. Junii. Nihil aliud circa hoc mihi constat Monasterium. Cives Caetani similiter obtinuerunt, ut suppressis in Monasterio sancti Quirini Ordinis sancti Benedicti, a quatuor annis derelicto, eodem titulo & Ordine, ibi construeretur domus Sororum Tertii Ordinis sancti Francisci, sub invocatione sancti Montani Martyris, & cura Fratrum Minorum de Observantia. *Ex superna providentia*. vii. Kalend. Martii. Montanum hunc dicunt illum fuisse Centurionem, qui visis in passione Christi, quæ fiebant mirabilia, dixit: *Vere filius Dei erat iste*, cujus brachium Sorores servant in sacrario. Illarum pietatem, Regularem Observantiam, & promptam erga Prælatos Obedientiam maximopere Gonzaga commendat.

Domus Sororum Tertii Ordinis Caetæ.

Gonz. in Prov. Terræ labor. Monaster. 8.

Domus Almagri. *Gonz. in Provin. Castella Monaster. 16.*

LX. Catarinæ Sanchez, & sex honestis mulieribus oppidi Almagri, dioecesis Toletanæ, militiæ Calatravensis, concessum a Ferdinando Rege & Eli-

Elisabetha Regina Catholicis, tamquam prædictæ militiæ administratoribus, ut domum sibi ædificarent prope ædiculam de Planitie, curamque haberent contigui Xenodochii. Missus ut recte omnia fieri curaret, Franciscus Ximenius tunc Guardianus Conventus sanctæ Mariæ de Saliceto, Reginæ a sacris confessionibus, qui a Petro Gonzalvo de Mendoza Archiepiscopo Toletano obtinuit, ut piis mulierum votis annueret, ea tamen conditione ut sibi suisque successoribus subderentur. Successu tamen temporis Apostolica auctoritate regimen translatum est ad Franciscanos, idque ante annum MDXXXIII. quo constat ex publico instrumento, Ministrum & Definitores dedisse Sororibus facultatem acceptandæ cujusdam Capellaniæ. Orta sæpe inter Sorores, & prædicti Xenodochii Confratres controversia circa proprietatem & possessionem Ecclesiæ, Catholici Reges sententiam pronuntiarunt pro Sororibus. Salaz. lib. 7. c. 15.

LXI. Ante aliquot annos Didacus Lopetius a Toleto, urbis Toletanæ Rector, & Maria conjux decreverunt domum, quam habebant in parochia sancti Salvatoris, in Collegium seu Monasterium Sororum Tertii Ordinis convertere, & sufficienti dote fundare, appositis tamen variis conditionibus circa administrationem bonorum, quam ipsi Mariæ, dum viveret, adjudicarunt, circa recipiendas quatuor consanguineas, circa patronatum sibi suisque successoribus adscribendum, circa sepulturam utrique in sacello majori tribuendam, circa locum, & Sorores submittenda regimini Custodis Toletani Fratrum Minorum Regularis Observantiæ, aliisque hujusmodi. Sed antequam ista fierent, Didacus ex hac vita decessit, & Ferdinandus Alvarus de Toleto ejus frater, Regum Catholicorum Ferdinandi & Elisabethæ Consiliarius & secretarius, & Maria Didaci relicta conjux, ultimam ejus voluntatem adimplere curarunt, reductamque domum prædictam ad formam Regularem tradiderunt Sororibus præfati Instituti, quæ ad numerum duodecimum excreverunt, quibus ipsa fundatrix Maria se adjunxit, omnia dirigente, habitumque tradente Didaco Valcaçer Custode Toletano. Omnia hæc aperte confirmat Alexander Pontifex hoc anno, dato diplomate: *His quæ pro Divini cultus*. III. Kalend. Augusti: ex quo lector percipiet quam aberrent Gonzaga & Salazar in sua narratione, præsertim dum asserunt Didacum fundatorem nonnisi anno MDIV. obiisse, cum diu ante hunc annum decesserit; & Fratres germanos Ferdinandum prædictum, & Joannem Magistrum Scholæ in Ecclesia Toletana jus patronatus sibi reservasse propter ampliatum & dotatum prædictum Monasterium, cum id Didacus & Maria primitus publico decreverint instrumento. Dicitur primas Institutrices Mariam a Cruce, & Joannam de Pisa evocatas ex Monasterio Cubano sanctæ Mariæ de Cruce, utrumque fratrem Ecclesiam nobiliorem, sub titulo sancti Michaelis Regii, propter pleraque a Regibus accepta beneficia construxisse. Sorores demum ad majorem aspirantes perfectionem, Institutum subierunt sanctæ Claræ, sub quo vivunt religiosissime.

Domus Toletana sancti Michaelis.

Gonz. ibid. Monast. 9. Salaz. l. 5. c. 16.

LXII. Alphonsus de Azevedo Fonseca Archiepiscopus Compostellanus pepigit hoc anno cum Abbatissa & Conventu Annunciationis beatæ Mariæ Salamantino circa illum ampliandum, suisque sumptibus magnifice fabricandum. Varias adjecit conditiones circa modum vivendi, numerum Sororum, suæ sepulturæ locum, circa præferendas suas consanguineas & alia hujusmodi, quæ Pontifex voluit confirmata: *Ea quæ pro Religionis*. VI. Kalend. Septembris.

Domus Annunciationis Salamantinæ.

LXIII. Magistræ & Sorores domorum ad Stellam Pontis, & sancti Mar-

Domus Stellæ Pontis, & sancti Martini.

Martini Tertii Ordinis, Augustanæ urbis, provinciæ Moguntinæ, pro felici regimine prædictarum domorum, & pro Religionis & honestatis in eisdem conservatione, nonnulla statuta, ordinationes, promissiones & obligationes condiderunt, quæ Fridericus Episcopus Augustanus approbavit, & Alexander Pontifex hoc anno x. Kalend. Junii confirmavit. In urbe Regii Lepidi in Lombardia, domum & societatem fuisse hoc tempore Fratrum istius Instituti, sub nomine *Consortii Fratrum della Carita de Pajolo*, Tertii Ordinis sancti Francisci, de Pœnitentia nuncupatorum, mihi constat ex lite mota inter Franciscum Episcopum, & Ancianos seu Senatores urbis, circa jus deputandi œconomos, Conservatores, Massarios, Notarium, aliosque Officiales prædictorum Fratrum & Consortii, quantumvis olim Besarion Episcopus Tusculanus Legatus Bononiensis, & partium adjacentium, controversiam sopierit. Concordiam ab eo tunc præscriptam Pontifex hoc anno confirmavit.

Societas caritatis Tertii Ordinis Regii Lepidi.

LXIV. Ex diplomate Alexandri hoc anno emisso magis elucidantur, quæ de Monasterio Clarissarum sancti Francisci de Cruce urbis Venetæ alias narravimus, & in altera Innocentii VIII. Bulla continentur circa ejus fundationem. Ejus Sororibus concedit juspatronatus quatuor beneficiorum, quæ in illarum Ecclesia existebant, dum esset Ordinis Cluniacensis: *Sacræ Religionis*. VIII. Idus Junii.

Monast. Crucis Venetum. Tom. 14. anno 1481. n. 32.

LXV. Orta importuna lite inter Fratres Conventuales oppidi Chamberiaci, diœcesis Gratianopolitanæ, & Joannem Burghesium, aliosque Observantes propter domum ab istis inchoatam extra & prope muros prædicti oppidi, Pontifex hoc anno ad se causam evocavit, tandemque favit Observantibus. Privilegium eisdem Chamberiaci Fratribus olim ab Alexandro V. circa legata rerum mobilium eis relicta, extendit hic sextus ad Fratres Cœnobii Valentinensis: *Pia decet consideratione*. IV. Nonas Maii.

Conv. Chamberiaci.

SUPPLEMENTUM P. ANTONII MELISSANI DE MACRO.

„ I. Quod a Francisco Cibo Januensi, & filio naturali Innocentii VIII. quædam oppida parvaque loca prope Urbem emisset Virginius Ursinus indignationem Alexandri VI. incurrit: opera tamen Regis Ferdinandi, cujus partes ille sequebatur, composita res est. Concesserat Paulus II. anno MCCCCLXVII. Isabellæ Ducissæ Burgundiæ, ut in Villa Bethunæ, diœcesis Attrebatensis, domum Tertii Ordinis Sororum construere posset: sed in nostris Annalibus ambigitur an construxerit: dubium autem tollere videtur Pontificis diploma: *Humilibus*. Pridie Nonas Januarii expeditum pro Sororibus præfatis. Prodiit etiam facultas construendi Cœnobium apud Montem Ilcinum in agro Senensi: *Exponi nobis*. die XVII. Februarii. Idibus Martii fratri Alexandro de Testa: *Religionis zelus*; ac III. Kalendas Aprilis declaratum est Vicarios Regulares Observantiæ esse vere Prælatos, ut latius ex ipsa Bulla apparet *.

* Constit. habes a P. Waddingo hoc an. n. 12.

„ II. Fratrem Virginium de Spinosa posse inhabitare Eremitorium beatæ Mariæ de Angelis de Alcalà Guadajere Hispalensis diœcesis indultum est per Breve: *Fideles quoslibet*. Pridie Kalendas Maii. Christophori Columbi felices ausus, & gloriosa gesta sub præpotenti patrocinio & præsidio Ferdinandi V. & Elisabethæ suæ conjugis, Castellæ, Legionis, Aragonum, Siciliæ & Granatæ Regum Illustrissimorum, in novi Orbis inventione, ad incrementum & dilatationem Fidei Catholicæ, no-

„ nostri Annales referunt: unde nobis ea redicendi sublata occasione, tan-
„ tummodo adjiciemus Alexandri VI. Pontificis justam cordis lætitam, &
„ quæ ad magis feliciusque promovenda bene cœpta, summo consilio de-
„ creverit, cum inde nostris Religiosis præcipue magnum opus & merito-
„ rium in cultura Vineæ Domini emerserit; ut igitur primum pientissimus
„ Pontifex, hujuscemodi rerum Nuntium accepit, de tanto successu, ac
„ de nova sobole Christifidelium Ecclesiæ adjicienda omnino lætus, &
„ quod uni Hispaniæ Regi Ferdinando innotuissent, quæ antiquiores Ro-
„ manos, aliosque populos, licet novarum rerum cupidos, per tot tem-
„ porum curricula fugerant, summopere admiratus, Insulam Haiti, Hispa-
„ niolam a Columbo nuncupatam, & alias, atque etiam continentem,
„ versus Occidentem, de novo inveniendas, sibi & suis in Regno Castellæ
„ atque Legionis successoribus, dummodo de Prædicatoribus & Sacerdo-
„ tibus, qui hujusmodi populum suo imperio de novo subactum, sacro Ba-
„ ptismate purificarent, Christianisque ritibus imbuerent, opportune pro-
„ viderent, proprio motu, atque de Cardinalium consensu, quod sequitur
„ Apostolicum diploma dedit.

ALEXANDER EPISCOPUS

Servus Servorum Dei.

In Christo filio Ferdinando Regi, & carissimæ in Christo filiæ Elisabethæ Reginæ, Castellæ, Legionis, Aragonum, Siciliæ, & Granatæ Illustribus, salutem & Apostolicam benedictionem.

„ III. *INter cetera Divinæ Majestati beneplacita opera, & cordis nostri*
„ *desiderabilia, illud profecto potissimum existit, ut Fides Catholi-*
„ *ca, & Christiana Religio nostris præsertim temporibus exaltetur, ac ubi-*
„ *libet amplietur & dilatetur, animarumque salus procuretur, ac barbaræ*
„ *nationes deprimantur, & ad Fidem ipsam reducantur. Unde, cum ad*
„ *sanctam Petri Sedem, Divina favente gratia, meritis licet imparibus, evo-*
„ *cati fuerimus, cognoscentes vos tamquam veros Catholicos Reges & Prin-*
„ *cipes, quales semper fuisse novimus, & a vobis præclare gesta, toti pene*
„ *jam Orbi notissima, demonstrant, nedum id exoptare, sed omni conatu,*
„ *studio & diligentia, nullis laboribus, nullis impensis, nullisque parcendo*
„ *periculis, etiam proprium sanguinem effundendo, efficere, ac omnem ani-*
„ *mum vestrum omnesque conatus ad hoc jam dudum dedicasse; quemadmo-*
„ *dum recuperatio Regni Granatæ a tyrannide Sarracenorum hodiernis*
„ *temporibus per vos, cum tanta Divini nominis gloria facta testatur: di-*
„ *gne ducimus non immerito & debemus, illa vobis etiam sponte & favo-*
„ *rabiliter concedere, per quæ hujusmodi sanctum & laudabile ac immortali*
„ *Deo acceptum propositum in dies ferventiori animo, ad ipsius Dei hono-*
„ *rem, & Imperii Christiani propagationem, prosequi valeatis. Sane acce-*
„ *pimus, quod vos, qui dudum animum proposueratis aliquas Insulas &*
„ *terras firmas remotas & ignotas, ac per alios hactenus non repertas, quæ-*
„ *rere & invenire, & illarum incolas & habitatores ad colendum Redem-*
„ *ptorem nostrum, & Fidem Catholicam profitendam, reducere, hactenus in*
„ *expugnatione & recuperatione ipsius Granatæ plurimum occupati, hujus-*
„ *modi sanctum & laudabile propositum vestrum ad optatum finem perducere*
„ *nequivistis: sed tandem, sicut Domino placuit, Regno prædicto recupera-*
„ *to, volentes desiderium adimplere vestrum, dilectum filium Christophorum*

„ *Columbum, virum utique dignum, & plurimum commendandum, ac tanto*
„ *negotio aptum, cum navigiis, & hominibus ad similia instructis, non sine*
„ *maximis laboribus & periculis ac expensis destinastis, ut terras firmas, &*
„ *Insulas remotas & incognitas hujusmodi per mare, ubi hactenus naviga-*
„ *tum non fuerat, diligenter exquireret. Qui tamdem Divino auxilio, facta*
„ *extrema diligentia, in Mari Oceano navigantes, certas Insulas remotissi-*
„ *mas, & etiam terras firmas, quæ per alios hactenus repertæ non fuerant,*
„ *invenerunt, in quibus quamplurimæ Gentes pacifice viventes, &, ut as-*
„ *seritur, nudi incedentes, nec carnibus vescentes, inhabitant, &, ut*
„ *præfati Nuntii vestri possunt opinari, gentes ipsæ in Insulis & terris præ-*
„ *dictis habitantes, credunt unum Deum Creatorem in Cælis esse, ac ad Fi-*
„ *dem Catholicam amplexandam, & bonis moribus imbuendis, satis apti vi-*
„ *dentur, spesque habetur, quod, si erudirentur, nomen Salvatoris Domini*
„ *nostri Jesu Christi in terris & Insulis prædictis facile induceretur: ac*
„ *præfatus Christophorus Columbus in una ex principalibus Insulis prædi-*
„ *ctis, jam unam turrim satis munitam, in qua certos Christianos, qui se-*
„ *cum iverant, in custodiam, & ut alias Insulas ac terras firmas remotas*
„ *& incognitas inquirerent posuit, construi & ædificari fecit: in quibus*
„ *quidem Insulis & terris jam repertis, aurum, aromata, & aliæ quamplu-*
„ *rimæ res pretiosæ diversi generis, & diversæ qualitatis reperiuntur; unde*
„ *omnibus diligenter, & præsertim Fidei Catholicæ exaltatione & dilata-*
„ *tione, prout decet Catholicos Reges & Principes, consideratis, more pro-*
„ *genitorum vestrorum, claræ memoriæ Regum, terras firmas & Insulas*
„ *prædictas, illarumque incolas & habitatores, vobis, Divina favente gra-*
„ *tia subjicere, & ad Fidem Catholicam reducere proposuistis. Nos igitur*
„ *vestrum hujusmodi sanctum & laudabile propositum plurimum in Domino*
„ *commendantes, ac cupientes ut illud ad debitum finem perducatur, &*
„ *ipsum Nomen Salvatoris nostri in partibus illis inducatur, hortamur vos*
„ *quamplurimum in Domino, & per sacri Lavacri susceptionem, qua man-*
„ *datis Apostolicis obligati estis, & per viscera misericordiæ Domini nostri*
„ *Jesu Christi attente requirimus, ut expeditionem hujusmodi omnino prose-*
„ *qui & assumere prona mente, Orthodoxæ Fidei zelo intendatis, populosque*
„ *in hujusmodi Insulis & terris degentes ad Christianam Religionem susci-*
„ *piendam inducere velitis & debeatis: nec pericula, nec labores ullo un-*
„ *quam tempore vos deterreant, firma spe fiduciaque conceptis, quod Deus*
„ *omnipotens conatus vestros feliciter prosequetur. Et ut tanti negotii Pro-*
„ *vinciam, Apostolicæ gratiæ largitate liberius & audacius assumatis, motu*
„ *proprio, non ad vestram vel alterius pro vobis super hoc nobis oblatæ peti-*
„ *tionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate, & ex certa scientia, ac*
„ *de Apostolicæ potestatis plenitudine, omnes Insulas & terras firmas inven-*
„ *tas & inveniendas, detectas & detegendas versus Occidentem & Meri-*
„ *diem, fabricando & construendo unam lineam a Polo Arctico, scilicet Se-*
„ *ptentrione, ad Polum Antarcticum, scilicet Meridiem, sive terræ firmæ &*
„ *Insulæ inventæ & inveniendæ sint versus Indiam, aut versus aliam quam-*
„ *cumque partem, quæ linea distet a qualibet Insularum, quæ vulgariter*
„ *nuncupantur* de los Azores, & Cabo verde, *centum leucis versus Occi-*
„ *dentem & Meridiem; itaque omnes Insulæ & terræ firmæ repertæ &*
„ *reperiendæ, detectæ & detegendæ a præfata linea versus Occidentem &*
„ *Meridiem, quæ per alium Regem aut Principem Christianum non fuerint*
„ *actualiter possessæ usque ad diem Nativitatis Domini nostri Jesu Christi*
„ *proxime præcedentis, a quo incipit annus præsens* MCCCCXCIII. *quando*
fue-

„ fuerint per Nuncios & Capitaneos vestros inventæ aliquæ prædictarum
„ Insularum, auctoritate Omnipotentis Dei nobis in beato Petro concessa, ac
„ Vicariatus Jesu Christi, quo fungimur in terris, cum omnibus illarum do-
„ miniis, Civitatibus, Castris, Locis & Villis, juribusque & jurisdictioni-
„ bus, ac pertinentiis universis, vobis hæredibusque & successoribus vestris
„ Castellæ & Legionis Regibus, in perpetuum, tenore præsentium donamus,
„ concedimus & assignamus: vosque & hæredes ac successores præfatos, illa-
„ rum Dominos cum plena, libera & omnimoda potestate, auctoritate &
„ jurisdictione facimus, constituimus & deputamus: decernentes nihilominus
„ per hujusmodi donationem, concessionem & assignationem nostram nulli
„ Christiano Principi, qui actualiter præfatas Insulas & terras firmas pos-
„ sederit usque ad prædictum diem Nativitatis Domini nostri Jesu Christi,
„ jus quæsitum sublatum intelligi posse, aut auferri debere: & insuper man-
„ damus vobis in virtute sanctæ obedientiæ, ut, sicut etiam pollicemini, &
„ non dubitamus pro vestra maxima devotione, & Regia magnanimitate,
„ vos esse facturos, ad terras firmas & Insulas prædictas Viros probos, &
„ & Deum timentes, doctos, peritos & expertos, ad instruendum incolas &
„ habitatores præfatos in Fide Catholica, & bonis moribus imbuendum de-
„ stinare debeatis; omnem debitam diligentiam in præmissis adhibentes.
„ Ac quibuscumque personis cujuscumque dignitatis, etiam Imperialis &
„ Regalis, status, gradus, Ordinis vel conditionis, sub excommunicationis
„ latæ sententiæ pœna, quam eo ipso, quod contrafecerint, incurrant, di-
„ strictius inhibemus, ne ad Insulas & terras firmas inventas & invenien-
„ das, detectas & detegendas versus Occidentem & Meridiem, fabricando
„ & construendo lineam a Polo Arctico ad Polum Antarcticum, sive terræ
„ firmæ & Insulæ inventæ & inveniendæ sint versus Indiam, aut versus
„ aliam quamcumque partem: quæ tamen linea distet a qualibet Insularum,
„ quæ vulgariter nuncupantur de los Azores, & Cabo verde centum leucis
„ versus Occidentem & Meridiem, ut præfertur; pro mercibus habendis, vel
„ quacumque alia de causa, accedere præsumat absque vestra, ac hæredum &
„ successorum vestrorum prædictorum licentia speciali: non obstantibus con-
„ stitutionibus & ordinationibus Apostolicis &c. in illo, a quo Imperia &
„ Dominationes, ac bona cuncta procedunt, confidentes, quod dirigente Do-
„ mino actus vestros, si hujusmodi sanctum & laudabile propositum prose-
„ quemini, brevi tempore cum felicitate & gloria totius populi Christiani
„ vestri labores & conatus exitum felicissimum consequentur. Verum, quia
„ difficile foret præsentes litteras ad singula quæque loca, in quibus expe-
„ diens foret, deferri, volumus, ac motu & scientia similibus decernimus,
„ quod illarum transumptis, manu publici Notarii inde rogati subscriptis,
„ & sigillo alicujus personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ, seu Curiæ
„ Ecclesiasticæ munitis, ea prorsus fides in judicio & extra, ac alias ubili-
„ bet adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si essent exhibitæ vel osten-
„ sæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ commenda-
„ tionis &c. Si quis autem hoc attentare &c. Datum Romæ apud sanctum
„ Petrum, anno Dominicæ Incarnationis MCCCCXCIII. IV. Nonas Maii,
„ Pontificatus nostri anno 1.

„ IV. Expeditis litteris pro Sororibus Tertii Ordinis Augustensibus
„ Provinciæ Maguntinæ: *Ex assueta*. x. Kal. Junii; & pro Conventu de *Indic. ex Vatic.*
„ Galvis, Eduacensis diœcesis: *Ex injuncto*. Et pro legatis Fratribus de
„ Camberio, Gratianopolitanæ diœcesis: *Ea, quæ per*. v. Idus Junii: fra-
„ tri Christophoro *Stordoce* beneficium collatum est: *Religionis zelus*. xv.

„ Kal. Julii; & fratri Andreæ de Crapileis Abbatia: *Sollicitæ considera-*
„ *tionis*. XIV. Kal. ejusdem: subinde vero expedito diplomate pro con-
„ structione Ecclesiæ sancti Francisci Chamberii: *Humilibus*. Kalendis
„ præfati; IV. Nonas Julii indulta receptione domus oppidi Fultelariensis
„ in Provincia Coloniæ: *Quanto magis*. Frater Guillelmus Gardas ad ob-
„ tinenda beneficia approbatus fuit: *Religionis zelus*. Prodiit etiam decre-
„ tum de reformatione domorum Fratrum Conventualium: *Dudum certis*,
„ die XVIII. Julii: & Episcopo Lausanensi licentia construendi Cœnobium
„ in suæ diœcesis loco apto: *Inter curas*. IV. Kalendas Augusti. Kalendis
„ Decembris concessis veniis pro Conventu sancti Sabini Urbevetan. *Licet*
„ *is*. Datur beneficium fratri Bernardino de Bellonis: *Religionis zelus*.
„ Kalendis Decembris.

„ V. Venerabilis Soror Claudia Meansæa, Surregiensis antea Mona-
„ sterii cum esset alumna, ad novum Gebennense Monasterium translata
„ anno MCCCCLXXVII. ultima die Maii Ascensioni Dominicæ consecrata,
„ in primam ejus loci Abbatissam electa est, ibique vitæ sanctitate ac mi-
„ raculorum gloria floruit. Astra vero petiit XV. Kal. Septembris anno
„ MCCCCXCIII. teste Fodereo, ex quo Arturus in Martyrologio.

Fodere. in descrip Monasterii Clariss. Annicii. Martyr. ad diem 30. Maii.

„ VI. Ingolstadii autem Sorores Tertii Ordinis S. P. Francisci per
„ id temporis tanta præmebantur paupertate, ut nihil domi ad vescendum
„ haberent: verumtamen piæ atque devotæ omnem fiduciam in Divina
„ Providentia firma spe orantes unanimiter collocabant; nec earum qui-
„ dem oblitus est Deus, qui aves Cœli, ac terræ jumenta liberaliter pascit;
„ expectabat tamen adhuc parum precibus vexari, ut liberalius ipsis provi-
„ deret; anxia ergo earum Antistita, cui ceterarum cura commissa erat,
„ quo se verteret nescia, secum sumptis aliis Sororibus, ita fassa est: *Dile-*
„ *ctissimæ Filiæ, Deus misericors est, & pientissimus Pater, ut scitis, sed*
„ *rogari amat: Oremus ergo instantissime simul*; ita cum illis in genua pro-
„ voluta, lacrymis profusis, Divinum enixe implorabat auxilium, offe-
„ rensque suam & suarum necessitudines, totius cordis humillima contritio-
„ ne, & magna cum fiducia, suæ Divinæ manus largitatem expostulabat. At
„ amanti Deo non sunt aures surdæ, nec oculi cæci: ecce extemplo quæ-
„ dam spectabilis Matrona, vultu gravis, & decora specie, vas pulmento
„ plenum Janitrici Religiosæ domus defert, inquiens: *Accipe, & cito per-*
„ *ge, famelicæque Virginum familiæ quantocyus appone*: his sensibus vix
„ hærebat janitrix, sed tamdem revocato spiritu, benefactricem interrogat,
„ quænam esset? Et unde? Illa vero respondens ait: *Meum nomen mani-*
„ *festari non debet*. Abiit illa, disparuit ista, sed Sorores unanimiter grates
„ reddidere Deo, qui dat escam timentibus se.

„ VII. Hoc eodem pariter anno in similibus angustiis præfatæ Sorores
„ positæ, ad Deum Altissimum gementes & flentes clamabant, veluti
„ pulli corvorum rorem misericordiæ Divinæ expostulantes: non tamen
„ erant adeo in extremis, quod longiores moras inter orandum & expe-
„ ctandum pati non possent, sed didicerant prolixa oratione sinistros præ-
„ venire eventus. Sequenti die speciosissimus Juvenis duodecim circiter
„ annorum, ut apparebat, stans ad ostium Monasterii pulsavit, & Sorori
„ Ostiariæ, ut januam aperuit, decem florenos numeravit Antistitæ defe-
„ rendos, ut suarum Religiosarum necessitudinibus opportune provideret:
„ interrogabat & ista adolescentulum, quis aut cujus esset? At ille respon-
„ dens se esse Altissimi Servum, repente evanuit. Opulenta profecto est
„ mensa Domini, nec unquam cœlesti destituuntur auxilio animæ Deo sin-

cere

„ cere famulantes: & quando unquam factum est, ut justo subsidia vitæ „ deessent, cum scriptum sit, non occidet Deus fame animam justi? Jactet „ ipse cogitatus suos in Dominum, & speret in eo, sic enim haud fraudabitur a desiderio suo.

ARGUMENTUM.

Ex humanis abeunt Evangelista Perusinus, Joannes Burgensis, & Joannes Tisserandus. Bernardinus Feltrensis post multa egregia pietatis facinora in cælum conscendit: cujus vita compendiose & miracula referuntur. Florent viri docti. Creantur Episcopi. Construuntur Cœnobia.

I. Evangelista de Perusio Vicarius Generalis Observantum familiæ Cismontanæ, quem diximus anno præcedenti electum, dum Ragusii rescurabat Provinciarum Dalmatinæ & Bosnensis, in febrim incidit, rebusque humanis valedixit hoc anno die V. Augusti. Vir erat insignis, sanguine clarus, ex nobili scilicet Ballionum familia, clarior vitæ sanctimonia. Peractis exequiis, dum cadaver tumulo inferretur, visi sunt duo Angeli arreptis thuribulis suffumigasse. Successit illi in officio Commissariatus juxta dispositionem bullæ Eugenianæ frater Seraphinus de Ragusio.

Moritur Evangelista Perusinus. *Registr. Ordinis. Marc. lib. 7. c. 25.*

II. Hoc anno die XIX. Augusti debitum humanitatis exolvit Joannes Burgensis, vulgo *Bourgeois*, de quo frequens incidit sermo annis superioribus. Honestis parentibus ortus in arce Burgensi, aliis sancti Trivieri, agri Sebusiani, olim ditionis Ducis Sabaudiæ, nunc Regis Gallorum, præcipua, humanioribus litteris & pietate imbutus, prædicatores, quos audiebat, imitari gestiebat, ascenso ambone, defuncti calvitium ostendebat, omnesque ad mortis memoriam excitabat. Anno ætatis XXI. amisso patre, habitum suscepit Minorum apud Sequanos in Conventu Dolensi. In humilitate radicatus, reliquas superexstruxit virtutes, maxime vero in beatam Virginem tenerrimum affectum, sui Instituti zelum constantem, corporis mortificationem valde severam. Absoluto studiorum curriculo, prædicare jussus, munus istud annis quadraginta fideliter exercuit, vanam gloriam semper exosus, Dei honorem & fructum quærens animarum. Missus Parisios anno MCCCCLXXXVIII. superaturus difficultates, quæ in constructione Conventus Pontis Vallium insurrexerunt, ea præluxit virtute, ut Carolus VIII. eum sibi adsciverit Prædicatorem, Confessarium, & in litteris institutorem. Genitor etenim Ludovicus XI. nullis omnino litteris eum imbui patiebatur, sed eo dumtaxat latino effato, quod illi infigi mandaverat, contentum esse jubebat: *Qui nescit dissimulare nescit regnare:* Itaque Carolus ex quo per Patris obitum, regni habenas capessivit, Joannem, quo utebatur familiarissime, cum ad reliqua proposita munera, tum etiam ad instillanda litterarum principia adhibuit. Anna Regina, Caroli conjux, primogenitum enixa Delphinum, a viris piis & sanctis baptizari desiderabat. Quare Carolus Rex sanctum Franciscum de Paula Minimorum institutorem delegit, qui patrini vices gerebat, & Joannem hunc Burgensem, qui sacris aquis intingeret. Ita factum in capella Plessiaca prope urbem Turonensem anno MCCCCXCII. die XIII. Octobris, imposito infantulo nomine Caroli Rolandi, cujus rei in antiquis nostræ Religionis monumentis memoria habetur, eamque confirmant Gallici scriptores.

Et Joan. Burgensis. *Foder. in description. Conv. Lugdun. S. Mariæ de Angelis. Marc. 3. p. l. 5. c. 57. Raynaud. in Mantissa. Indic. Lugdun.*

Caroli VIII Regis Galliarū Magister.

III. Regum opera Conventum Lugduni, uti diximus, fabricavit, & præ-

Vide Rubis in histor. Lugdun.

Costa lib. 2. histor. cathol. pag. 59. & 60.

præter hunc alios quatuor, Clusarum, Tarantasiensem, Pontis Vallium, Chamberiaci, in quibus ardentissimo zelo curavit Regulam adamussim observari. Post vitæ cursum sanctissime consummatum, obiit Lugduni, sepultusque est in Cœnobio illo a se constructo. Postea translatus est ad sacellum a suo nomine nuncupatum. Anno MDLX. irruentes hæretici in nobilissimam hanc urbem, quibus potuerunt, Sanctorum exuviis spoliarunt, multorumque Sanctorum corpora, & hujus Joannis reliquias, præter unum dumtaxat armum, qui nunc quoque superest, in Ararim projecerunt. In

Ejus miracula.

vita & post mortem multis dicunt floruisse miraculis; Ligeris fluvium strato desuper palliolo transiisse; strages & sacrilegia, quæ hæretici per universam Galliam exercituri erant, Fratrumque fugam sub ementito habitu, prædixisse; & mercatorem Lugdunensem in Italia graviter ægrotantem sanasse, postquam ei apparuerat, & manum decumbentis apprehenderat. Illustre quidem illud prodigium, quod Viri sancti obitum nobilitavit. Crux lignea erat, quam ad Cœnobium sanctæ Mariæ Ægyptiacæ apud Allobroges a se, ut diximus, conditum, statui in præ alata rupe curarat. Ea cum ad Boream spectaret, quo momento optimus Pater Lugduni decessit, mutato situ, vi Divina ad occasum obversa est, Lugdunum versus: unde illi a fratre Joanne Burgensi indita appellatio, quæ nunc quoque perseverat.

Tom. 13. ann. 1465. n. 13.

Moritur Joann. Tisserandus.

Tom. 11. ann. 1468. n. 16. Foder. citat. Marc. l. 7. c. 29.

IV. Joannes Tisserandus, socius hujus Burgensis, de quo alias multa diximus, paulo post obiit in eodem Conventu, sepultus in æde Capitulari. Vir fuit singularis doctrinæ, & vitæ exemplaris, e cujus facie visi sunt fulgentes radii prodire. Supradictæ Annæ Reginæ a sacris fuit confessionibus, & intimis consiliis. Facundus erat & fructuosus Prædicator, multosque peccatores ad pœnitentiam reduxit. Per biennium singulis diebus Parisiis prædicavit, ultra centum mulieres prostitutas ad Christianam castamque vitam convertit, quibus, uti diximus, domum ea in urbe poni curavit. Alias monui historiam quinque Martyrum Marrochii composuisse.

Ibidem. Tom. 1. an. 1220. n. 53. Legenda MSS. Cimarel. lib. 6. c. 70.

Bernardin. Feltren. Brixia Feltrium proficiscitur.

V. Primo hujus anni die, Bernardinus Feltrensis Superioris præcepto obsecuturus, statuit, relicta Brixiense, ad urbem Asculanam proficisci. Convenit universa civium multitudo, ut valediceret, cupiens ab illo benedici. Ut insequentium turbas eluderet, nocte clam recessit, relictis sociis, quorum conspectu crederetur adhuc Bernardinum Brixiæ remanere. Monitus per varias litteras Mediolano scriptas, Ducem brevi Roma Pontificium diploma recepturum, quo Vincentinis primum, mox Asculanis concessæ litteræ, ut Bernardinus apud eos proxima prædicaret Quadragesima, revocarentur, nihilominus rigido anni tempore longum & tædiosum iter, ne morosius videretur obedire, voluit suscipere. Bidozzoli semel concionatus, ubi Mantuam pervenit, Mediolanensis Ducis tabellarius litteras porrigit, rogans ne longius progrediatur, quia Vincentinia & Asculanis concessas litteras Pontifex revocaverat, obnixe deprecantibus Cardinalibus Ascanio Maria Sfortia Ducis patruo, & Joanne Antonio a sancto Georgio

A multis desideratur.

Placentino, Episcopo Alexandrino. Vix isto nuncio dimisso, ecce alter alia progressus via, idipsum annuncians, ideoque missus, ut si primus non invenisset, iste consequeretur. Sed & tertius adest Vincentinorum nuncius, itidem rogans ne Mantua discederet, certam spem sibi subesse dicens irrita fore & inania Asculanorum & Mediolanensium vota, omnemque movere lapidem Concordiæ Episcopum, civem Vincentinum Romæ commorantem, Pontifici gratissimum, eique diligentissime cooperari Venetum Oratorem, ut promissio omnium prima, Vincentinis facta subsisteret. En quantum viri boni religiosa vita, casti mores, Christiana possit eloquentia.

Tot

Tot nobiles decertant urbes, tanta in Curia Romana contentio, tam ardens, adversumque Principum studium, ut tantillum homunculum in suum trahere possint conspectum, & morum habeant correctorem. Bonum omnes appetunt, Dei amicos omnes diligunt, & gestiunt audire. *Fideles in Ecclesia, ut amicus sponsi loquatur, pio desiderio expectant.* Rursus, qui vita immaculata, & verbo irreprehensibili honorificant Ministerium suum, ab omnibus in pretio habentur, tamquam qui pro Christo legatione funguntur. Si Dei negotium agunt, & non suum, si fructus quærunt animarum, & mundi honores aspernantur, ab omnibus honorificantur. *Solet humanum genus esse quodammodo contentiosum, & pervicax*: quod affectas, negat; quod respuis, ultro concedit.

Gregor. in cant. c.8. in fine.

Chrysost. hom. 39. ad popul. sub med.

VI. Dum autem Mantuæ constitisset, piarum expectans finem contentionum, accidit ut quidquam Inquisitor in montis pii fautores moliretur, semper huic operi adversarius. Post tot disputationes irritasque jam pridem habitas altercationes, quibus semper abunde ostendit in re summe proficua nihil subesse scrupuli, magno fervore, dicendique ardore adversas profligavit rationes, omnemque in suam sententiam ita attraxit auditorum multitudinem, ut nullus deinceps ausus sit quidquam objicere. Instante porro Septuagesima, & tardante Romano edicto, decrevit Asculum tendere, juxta pristinum Pontificis præceptum. Hyemis medio, per nives horridumque cœlum iter inchoatus, dum conducta cymba Ravennam ire congelato Mintio, minime posset, pedes Riperium usque, ut per Padum veheretur, perrexit. Sed illo itidem gelu operto, magno labore & tædio tamdem appulit Ferrariam. Inde Ravennam profectus, cum mare vehementer elatum conspiceret, ne moram traheret, ad Cæsenæ portum, inde Asculum navigaturus, processit. At ecce hic supervenit nuncius Vincentinus Pontificias afferens litteras, quæ pro Asculanis & Mediolanensibus datas irritabant.

VII. Monitis itaque Asculanis, per mare retrogrado suscepto itinere, Clugiam appulit, ubi ter concionatus de mundi vanitate, & quarto de Virginis Mariæ Purificatione, audiente Theani Episcopo, Cardinalis Joannis Baptistæ Ursini germano fratre, in Hungariam Legato ut Cruciatam contra Turcas institueret, die altero mirantibus civibus, quod longissimum iter adeo breviter sit emensus (cuncta enim nuncius ex ordine recensuit) Vincentiæ summo omnium gaudio exceptus est. Quanta ejus existimatio eo fuerit in populo, inde licet conjicere, quod eximio quodam Prædicatore Dominicano tantæ apud suos famæ, ut alter pene Joannes Baptista reputaretur, adhuc concionante, non expectato sermonis fine, scamna transportata sint ad ædem principalem, ubi tunc Fraterculus hic erat prædicaturus, eoque advolarint cives universi. Potestas & Capitaneus, præcipui urbis Rectores, gravi impensa præpararant in Prætoria theatrum, & loca choreis & spectaculis Bacchanalium; at Bernardinus feria quinta ante Quinquagesimam multis rogavit, ab his peccatorum irritamentis abstinerent. Cum id obtinere non posset, Dominica sequenti vehementer excanduit in peccatorum auctores & patronos, dixitque rem indignam patrare viros nobiles, qui ad similes malorum illecebras suas mittunt uxores. Hinc factum ut nulla ex nobilibus, quamvis omnes fuerint vocatæ, voluerit prodire. Prætores elusi, valde in Prædicatorem irati, quasi injuriam ulturi, legem, quam die Veneris præterito, Servi Dei monitu tulerunt, ne quis personatus incederet, bonis omnibus indignantibus abrogarunt, & Venetias scripserunt, Bernardinum solita spectacula populique lætitiam perturbasse, iramque

Regreditur ex itinere Vincentiam.

Ubi per totam prædicat Quadragesimam.

Spectacula evertit Bacchanalia.

que amplius testaturi, ab ejus concionibus abstinuerunt. A civibus derelicti, dum soli ad alium declinarent Prædicatorem, rubore suffusi, ad Bernardinum redierunt, & reconciliati, ex bellariis conditisque saccaro fructibus, quæ nobilibus fœminis ad spectacula venturis præparata erant, munuscula miserunt. Ille vero, qui hujusmodi delicias nullibi admittebat, referri jussit; sed cum nuncius & portitores nollent, diuque persisterent, ut acceptaret, tamdem admissa, per eumdem nuncium puerulis expositis ad ædem sancti Marcelli distribuenda remisit: ita quod lascivientium pompæ destinata, in pauperculorum usum sunt conversa.

VIII. Ultimo Bacchantium die in larvarum restitutionem, lascivaque tripudia, adeo querulam & terrificam concionem habuit, ut ipse auditoresque in lacrymas ierint, & eo furentium die præcipuo, a solitis insaniis penitus abstinuerint. Magna quidem & Divina fuerit oportet hominis in dicendo potentia: quæ enim humanæ eloquentiæ vis sufficeret, ut juventus ad hilaria pronissima, ab inveterata grataque consuetudine ita retraheretur? Dominica prima Quadragesimæ thema illud, quod nunc in toto agro Vincentino abiit in proverbium. *Attende tibi* usurpavit, eoque singulis diebus repetito, novas rationes adhibebat animæ curandæ. Quidam Perusinus Præceptor publicus, hac in urbe humaniorum litterarum professor, Græce doctus, cum quotidie rationem aliquam ex tractatu sancti Basilii ab illis verbis: *Attende tibi*, incipiente, quem penes se habebat Græce manuscriptum, depromi audivisset, Latine translatum, & Bernardino dicatum attulit, dicens: *Ex materia tuarum concionum, religiose Pater, a sancto Basilio jam olim tradita, & a me nunc tuis concionibus excitato traducta, accipe munusculum a me exiguum, ab auctore pretiosum*. Humanissime libellum accepit Bernardinus, sed cum tunc primum a se visum diceret, admiratus est interpres, qui easdem, quas exscripsit, audiebat proferri virtutum laudes, vitiorumque increpationes. Sed mirandum non est quod unus idemque Spiritus, quo inspirati locuti sunt Dei homines, eadem suggesserit; cœlestique instinctu eadem illi scripserint & docuerint, qui eidem Domino fideliter serviunt, & in domo magni patrisfamilias corde uno & anima una in idem tendunt ministerium, licet diversis temporibus, diversisque vixerint regionibus.

IX. Cum per aliquot dies prædicasset, laxata pectoris vena, copiose sanguinem expuebat; unde medicorum consilio a concionis munere oportuit per triduum abstinere. Resumpto labore, cum de pœnitentiæ virtute & Sacramento docte dixisset, adjunxit, eam esse confessionis sacramentalis virtutem, ut etiam dæmones misericordiam consequerentur, si peccata sua possent confiteri. Hinc horribiles stridores, & ingratissimi clamores cujusdam Energumenæ, quæ ex Montis Lugamei oppido illuc advenerat, & confessum totum turbaverat. Expleta utcumque concione, a suffraganeo Episcopo, Rectoribus aliisque interrogata, serio & sagaciter ad omnia respondit; de Bernardino autem strophulam hanc rythmicam pronunciavit.

Magna ejus potestas erga Energumenam.

Credete al Santarello	*Guai a colui, che non gli crede*
Al buon Padre Bernardello	*Misero Cristiano senza fede.*

X. Inde in sancti Marcelli ædem ad Bernardinum a Patre violenter attractam ut benediceret, noluit aspicere, neque exorcizare, dicens se peccatorem esse, & indignum cui spiritus obsequerentur immundi. At illa in Deum, Sanctosque blasphemans, acriter etiam objurgavit comptas adulterinis illitas coloribus, alienisque ornatas capillis, quæ illuc confluxerant mu-

mulieres: *Itane*, inquit, *docuit vos Bernardinus? hæc vestra in eum observantia? pergite, agite uti soletis, meum vobis non deerit obsequium*. Sequenti die hanc dæmonis objurgationem vanis mulieribus objecit Ecclesiastes, & surrecturum contra incorrigibiles in judicio protestatus, retulit ex sancto Antonino, diabolum in Religiosi Viri persona populo prædicasse, ut vehementius in judicio extremo crimen objiceret obstinationis. Energumena in pleno consessu statim vociferans, ait id omnino verum esse, atque ob hoc ipsum se Vincentiam venisse: *sed heu*, inquit, *nimium perdidi: Vincentiæ dimidium possidebam; terrefecit hic Fraterculus sicarios, vanasque & lubricas mulieres; magnam mihi prædam eripuit*. In aliis concionibus amplius non est locuta, causam reddens, Bernardinum linguam cohibuisse, suoque imperio ligasse. Orto in populo murmure, quibusdam negantibus, aliis asserentibus vere fuisse possessam; Joannes quidam dignitate Comes, scientia, præsertim Theologiæ illustris, in se suscepit onus explorandi. Adhibitis viris doctis, in hoc genere peritis, de multis interrogavit, de mundi creatione, Adæ formatione, Christi passione, Crucis virtute, dæmonum tortura, sanctæ Mariæ Conceptione, aliisque similibus, & dum ad singulos articulos rusticana pauperque puella disertissime respondisset, non immerito judicavit, in misellæ corpore spiritum latuisse.

XI. A Dominica Passionis singulis diebus in aperto foro prædicabat, nisi cœli intemperies sub tectum reduxisset; diebusque Palmarum & feriæ sextæ Parasceves summo mane docebat, exhortans cœtum, ut a prandio reliquos urbis audirent concionatores. Feria secunda Paschatis, dum festivam Christi annunciat Resurrectionem, vehementi corripitur herniæ dolore, qui sermonis cursum abscidit. Mira quidem illic præstitit, magnosque sui laboris fructus reportavit. Societatem nominis Jesu magno auxit incremento, ut pudorosis egenis subveniret, a se alias institutam. Inhumanam & feralem legem, qua viris & mulieribus exulum consanguineorum capita ferentibus, venia cujuscumque criminis & exilii concedebatur, revocari impetravit ab utroque Senatu Vincentino & Veneto, præsertim quoad mulieres: eo etenim feritatis processerant, ut una visa sit in designato fori loco quatuor consanguineorum capita congessisse. Ecclesiæ Cathedralis fabricam, suadente Marco Barbo Episcopo Cardinale, collecta multa pecunia, valde promovit. Montem solidius fundavit Pietatis, statuta solutione denarioli (partis scilicet denarii argentei centesimævigesimæ; denari autem duo liram seu libram constituunt Vincentinam) sine qua judicavit facile ruiturum. Clausis januis, Episcopo suffraganeo, Canonicis & Sacerdotibus multa dixit de dignitate Sacerdotali, & sacrorum hominum majori recte vivendi obligatione. Fratrum Cœnobia adolescentibus, Monialium claustra Virginibus replevit; usurarios, avidos mercatores, & fœneratores ad reddenda injuste ablata, & male retenta potenter induxit.

Multa præstitit Vincentinis beneficia.

XII. In tanta tamen erga urbem beneficentia non defuerunt, qui apud suos Patres in Comitiis Provincialibus tunc habitis, per Epistolas accusarent, quod contractus licitos condemnaret, quod fœnora probaret, eleemosynam seu stipendium pro Missis legendis dari probiberet. Remissis ad illum comminationum libellis a nullo subscriptis, respondit, se contractus usurarios palliatos, nominetenus honestos, re ipsa illicitos condemnasse, approbasse solutionem oboli in Monte Vincentino, qui prius non solvebatur, ne cito pium opus deficeret, superstitionem reprobasse eorum, qui triginta Missas Gregorianas, ad certam liberationem animarum quarumcumque a Purgatorio sufficere, & necessario triginta continuis diebus, abs-

que interpellatione legendas esse dicebant. Hæc cum ad Consules Civitatis pervenissent, in auctores inquirendum rigorose voluerunt, donec Bernardinus, ut parceretur, obtinuit. Heu quam frequenter hoc accidit, ut benefacientibus mali nocere studeant, & contra Dei Ministros, Satanas suos exsuscitet: *Sæpe virtutum adversarii consilia contra bonos ineunt, pravis inventionibus innituntur, ad excogitandos dolos se conferunt, & qui eosdem dolos bonis prodere deberent, ipsi insistuunt latenter, ipsi transmittunt.* Sed Viri sancti, & fideles Christi prædicatores a fervore suo per ista minime compescuntur: *Imo quo majori persecutione premuntur, eo ad prædicandam veritatem acrius instigantur, & cum patienter persecutores tolerant, ardenter ad se auditores trahere festinant.* Ita quidem Bernardinus exinde ferventius prædicare cœpit, quo diligentius vidit inimicum suas tetendisse insidias, ut denigrato dicentis honore, etiam doctrina despiceretur.

Gregor. lib. 31. Moral. c. 15.

Ibidem.

XIII. In die Ascensionis instituta solemni festivitate, & numerosa supplicatione in honorem Coronæ spineæ Salvatoris, quæ illa in urbe asservatur, relata diserte translati nobilissimi pignoris historia, omnes ad dignam ejus venerationem excitavit. Alio festivo urbis die, quo memoriam recolunt Vincentini traditæ Venetis Civitatis, multa dixit in Serenissimæ Reipublicæ laudem, utque diuturnius & felicius in ejus fide persisterent, Deo ante omnia fidem observandam edocuit: quod si a peccatis non resipiscerent, ingentia mala, & calamitates bellorum cito venturas, quas suo malo veras probaverunt, prædixit. Auditores ea in urbe habuit præter Episcopum suffraganeum, proceresque urbis, Legatos Maximiliani Imperatoris, & Caroli Regis Francorum Venetias destinatos, diversis tamen diebus, quorum uterque ad sancti Marcelli ædem, ubi ejus erat domicilium, Dei Virum veneraturus accessit, neque discedere voluit, donec benedictionem acciperet. In sancti Bernardini natalibus, quæ Vincentini, Viro sanctissimo valde addicti, eo anno feria tertia Pentecostes solemniter celebrabant, per tres horas absque audientium tædio prædicavit, & ex rostris vale dicto, secreto festinanterque discessit, dum solemni universa Civitas incederet supplicatione.

XIV. Patavium, nulla itineris interposita mora, profectus, in Ecclesia Cathedrali assumpto illo trito suo themate: *Attende tibi*, egregie populum de rebus saluti maxime necessariis instruxit, & beatæ Virginis cultum impense commendavit. Alias habuit diversis diebus & locis variorum argumentorum conciones, sed omnium potissimam in die sancti Antonii ad Minores Conventuales, ubi Vir sanctus requiescit, & solemni interfuit supplicationi, ita præcipiente Vicario Provinciali Ludovico a Turre, qui tunc aderat, & a processione se retraxit, potissimum locum Bernardino propter Viri reverentiam humaniter cessurus. Dum ex rostris diceret, & postea cum reliquis incederet, Pictor quidam Utinensis, a Proceribus jussus, effigiem ejus ad vivum delineavit. Illinc Brixiam abiturus, Vicario valedixit, præsagiensque suæ vitæ finem, inquit: *Deus scit an sim amplius huc reversurus: de hac nostra Provincia non est, quod deinceps cogitem: eam Domino commendo.* Ad Montis Silicis oppidum opulentum & frequens sæpius invitatus, nunc tamdem ire decrevit. Appropinquanti Potestas cum toto Populo in portu occurrit, eoque ipso adventus die prædicavit in foro per sesquihoram de tollendo fœnore Judæorum, de cavenda illorum conversatione, de fugiendis eorum muneribus, de pii Montis utilitate pro pauperibus sublevandis. Itur statim in concilium, & Montis decernitur institutio; die sequenti sancti Joannis Baptistæ e rostris exhortante Bernardino, tot

Vincentia Patavium abit.

Patavio Brixiã.

Ad Montem Silicis concionatur.

tot factæ sunt oblationes, ut erigi statim potuerit Mons, juxta leges Montis Patavini, etiam Senatu Veneto approbante.

XV. Inde progressus ad Oppidum Estense, ipsa hora nona, qua pervenit, sermonem habuit, Oratoresque excepit Montagnanæ, aliorumque oppidorum, ut illis etiam sitientibus doctrinam propinaret cœlestem. Assensit, sed dum Montagnanæ ad concionandum in foro pergit, Rector populi ostendit Ducis Veneti litteras, statuentis, ne Bernardinus concionetur, ut populi tumultus contra Hebræos certo secuturus, evitetur. Hæc audiens Vir Dei, secreto se subducens, ab illo populo recessit. Qui prædicaturum sperabant, & in cœtum audituri cojerunt, de recessu admoniti, contra Rectorem fremere, Bernardinum turmatim insectari, & ultra duo milliaria progressum genuflexi rogare ut rediret, saltem populo benedicturus. Tot supplicantium precibus victus, regreditur, & humiliter benedicit, sed dum iterum abire tentat, prædicare cogitur, rogante etiam Rectore. Nihil contra Hæbræos dixit, leges tantum Canonicas & Christianas recitavit, quibus usuræ prohibentur, & inimicorum Christi familiare commercium condemnatur. Remedium deinde malorum proposuit, ut Mons erigeretur Pietatis, instar plurimorum per optimas quasque Civitates erectorum. Placuit propositio, cunctisque offerentibus, etsi furerent Judæi, coacervata est brevi tanta pecunia, quanta Monti instituendo sufficit. Hinc discedenti occurrunt Oratores Oppidi Colonniæ rogantes, ut eos sua præsentia & doctrina solaretur, ne, uti accidit Lonigi incolis, ad quos Bernardinus Senensis noluit deflectere, reputarentur Dei verbo indigni, & haberentur pro Samaritanis. Abiit, & serotina consolatus est concione horis duabus.

Ad oppidum Estense.

Ad Montagnanæ.

Ad Colonniæ.

XVI. Veronæ inventis litteris Veneti Principis, ante triennium ad Marcum Antonium Morosinum, urbis Rectorem procuratis, ne contra Judæos prædicaret, tacere constituit. Prædicare coactus, nihil neque in Hebræos, neque in illorum fautores, qui falsis suggestionibus litteras in se impetrarunt, commotus, solummodo falsas ostendit, reliquam prosecutus concionem, de perfecta vita Christiana. Secundo habito sermone in festivitate sanctorum Petri & Pauli, de libertate Ecclesiastica, de auctoritate summorum Pontificum, & de debita eis reverentia, Piscariam, ubi primos habuit sermones Quadragesimales, perrexit, ibique semel in arce militibus & Præfecto, & bis in aperta area universo populo concionatus, salutatisque Fratribus, qui in insula lacus religiose vivebant, populo Salensi prædicavit in die Visitationis Virginis Mariæ. Isthinc Brixiam tetendit, ubi plures habuit sermones in area templi Cathedralis, crescente semper audientium cœtu, concurrentibus etiam Episcopo Paulo Zanio, & universo Magistratu. Duo hic accidere adversa: primum sparsa vox, quod severo edicto Veneto jussus sit toto exulare dominio; evanuit tamen post aliquot dies, ostendente Magistratu ipsas litteras Ducis, quibus id dumtaxat vetabat, ne prædicaret contra Hebræos. Secundo audientibus plusquam viginti millibus in die sancti Jacobi Apostoli, dum per duas horas de parentum in filios, & filiorum in parentes officio gratissime prædicasset, horribili spectro Æthyopis, equo insidentis, magnaque clava in populum irruentis, concio tota perterrita in fugam inconditam, paucis occisis, aliquibus contritis, multis læsis, omnibus attonitis, se receperunt, nec a concionatore nomen *Jesu* fortiter inclamante, animosque addente, a fuga cohiberi potuerunt.

Veronæ.

Piscariæ.

Brixiæ.

Horribile spectrum.

XVII. Fuerat antiquis temporibus in die illo, qui nunc vigilia est Assumptionis beatæ Virginis, certandi cursu in Dianæ sacris consuetudo, quam cum aliter amovere non potuissent Brixienses, in equorum hominumque,

fed & mulierum curfum feſtivo Aſſumptionis die agitandum permutarunt. Cum veloces equos, aliaque in promptu haberent, multique a longinquis partibus ad ſpectacula veniſſent, Bernardinus iis perſuaſit rationibus, diem facrum non in profanis ludis, ſed in beatæ Virginis cultu tranſigendum, braviique pretium pauperibus diſtribuendum, ut publicis tabulis ſtatutum fit, iſthæc omitti, quod & illius urbis referunt Annales. Montem Pietatis valde diminutum, ob non ſtatutum Miniſtris ſtipendium, quod ex ipſo ærario ſacro ſolvere oportebat, ut populo commendaret rogatus, licet ex rupta jam tertio vena pectoris plurimum ſanguinis expueret, viribuſque deficeret, aſello in forum vectus, languida voce, gravi anhelitu per horæ dimidium, cum de pauperum ſubſidio, eleemoſynæ laudibus dixiſſet, tacere coactus eſt, neque tamen inde niſi oblatione facta aureorum bis mille trecentorum diſceſſit. Aucto confirmatoque Monte, judicatum eſt, Hebræos minime neceſſarium, ſed grave perniciofumque eſſe Reipublicæ pondus, quare tota illa urbe & diſtrictu recedere ſunt coacti. Die ſequenti ad concionandum rediens, Dei voluntate incidit in ſacerdotem, qui ſacrum Chriſti Corpus ægroto ferebat, vetula una lanternam geſtante ſociatus; quare mutato ſermonis argumento, die illo diutiſſime & ferventiſſime de hac re ita peroravit, ut per omnes Eccleſias animarum curam habentes, facta ſint collegia hominum, qui cum cereis accenſis Divinum Sacramentum, dum ferretur & referretur, religioſe comitarentur. Multi benedictione ab eo impetrata, acceptoque nomine Jeſu chartulis inſcripto, a variis languoribus corporis, & animæ tribulationibus ſunt liberati. Urbem demum eodem modo, quo Vincentiam & Patavium prænunciato Dei appropinquante flagello terreſecit, ut finem facerent peccandi. Accepit hic diploma iſtud Pontificium, per quod Aſculani procurabant anno ſequenti, quod iſto non potuerunt, obtinere.

Capreol. in hiſt. Brixien. lib. ult.

Dilecto filio fratri Bernardino de Feltro Ordinis Minorum de Obſervantia.

Ex originali. Jubetur prædicare Aſculanis.

XVIII. *DIlecte fili, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. Cum ſicut nuper ab eorum Oratoribus accepimus, dilecti filii Antiani & Commune Civitatis noſtræ Aſculi cupiant pro eorum in te caritate, proque tuæ vitæ exemplaritate, ac gratia, qua in annunciando verbo Dei polles, te in prædicationibus audire, & apud te, Deo favente, multum proficere ſperent: Nos volentes pro ipſius populi, quem inter alios noſtros paterna proſequimur caritate, deſiderio in hac parte ſatisfacere; tibi per præſentes in virtute ſanctæ obedientiæ diſtricte præcipiendo mandamus, quatenus in futura proxima Quadrageſima Aſculum ad prædicandum accedas, ibi ſecundum traditam tibi a Domino facultatem, & Evangelicam doctrinam, lucrum facere ſtudeas animarum. Quocumque mandato tibi etiam per nos facto, quod interim ſuſpendimus, ceteriſque in contrarium facientibus non obſtantibus quibuſcumque. Datum Romæ apud ſanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris, die* XX. *Junii* MCCCXCIV. *Pontificatus noſtri anno* II.

XIX. Rogatus ab Epiſcopo & civibus Bergomenſibus, ut illuc iret, ſaltem per dies octo prædicaturus, reſpondit, ſe a Superioribus juſſum Ticinum recta proficiſci, viribuſque fractum, non poſſe illorum votis ſatisfacere. Accreverunt itidem morbi, continuum ſanguinis ſputum, dolores iliaci, calculi, & mingendi difficultas. Statuit itaque recedere expletis illic menſibus duobus, quibus ea in urbe hærere præceptum erat, combuſtiſque pro more

Brixia recedit. Ticinum pergit.

more malorum incentivis, libris præsertis lascivis, atque inter hos Boccaccii novellis, discessit. Ad Trajadi oppidum per diem unum requievit, peractaque concione die sequenti, dum ad lautissimum prandium sibi sociisque paratum duceretur, jussit in pauperes distribui, & extra oppidum sub arboribus in terra sedens panem tantum cum fructibus admisit. Clarino oppido appropinquanti, obvius factus est quidam Grammaticæ Magister cum discipulis, qui multa carmina ejus adventui gratulantes recitarunt. Gratias habuit, Magistrumque rogavit, ut pie & Christiane puerulos instrueret, resecatis omnium vitiorum illecebris, libris præsertim lascivis. E rostris die sequenti assumpto themate: *Alia claritas Solis, alia claritas Lunæ, alia claritas Stellarum*, de recta juventutis educatione doctissimum habuit sermonem; erant enim ibi scholæ publicæ & Academia linguæ Græcæ & Latinæ, persuasitque Præceptoribus ut ablegatis Martialis, Ovidii amatoriis, Petronii Arbitri, aliisque libris obscœnis, subintroducerent Poetas pios, Sedulium, Juvencum, Prudentium, aliosque Christianos auctores, nomenque Jovis & Apollinis in Jesu Christi sanctorumque commutarent. Placuit valde hæc doctrina adolescentulorum parentibus, qui sæpius quærebantur in scholis corrumpi filios, quos illi caste nutriebant. 1. Cor. 15. 41.

XX. Ad Ursosnovos appropinquans, dum præ languore pervenire non poterat, Magistratus, missis viris primariis, qui honorifice exciperent, in domo per milliaria aliquot distante refocillari curavit. Die sequenti sancti Augustini accessit, fessusque prædicavit de sancti Doctoris insignibus prærogativis, præmissis sermoni illis verbis: *Vas solidum, ac ornatum omni lapide pretioso*; adjecta opportuna & accommoda instructione audientium. Apud Soncinates aliquantulum restauratis viribus, Cremam perrexit, ubi benignissime excepto dixit Prætor, a Senatu Veneto interdictum, ne prædicaret, ut Hebræorum caveretur persecutioni. Valde se dolere dixit Bernardinus, Serenissimam Rempublicam tam impense Hebræis cavere, ut ne quidem verbum Dei libere prædicaretur, protegendisque Christianis, quorum substantias devorabant, potius quam Hebræis, debuisse intendere. Porro se neque velle, neque posse infirma valetudine, ut aliis proficeret attrita, prædicare. Inde Laudam progressus, postquam aliquantulum requievit, eodem die ad Castrum sancti Angeli pervenit. Importuna victus hominum prece, die sequenti prædicavit ab illis verbis: *Angelis suis Deus mandavit de te*, sumpta materia, statimque impransus recessit. Ad singula ferme milliaria respirare, langnentemque spiritulum oportebat resovere; reliquum vero iter pedes voluit perficere, quantumvis socii summopere instarent, ut caballo se vehi permitteret. Eccli. 50. 10. Psal. 90. 11.

XXI. Occurrentibus passim equitum cohortibus, militumque turmis, quæ Caroli Francorum Regis partes sectabantur, dicebat sociis: *ita in superuis statatam est, ut tam caput, quam membra pœnas luant, & Principes Italiæ sentiant virgam furoris Dei. Me quidem tædet vitæ meæ, nollemque videre mala gentis nostræ, quæ abunde supervenient.* Ticino tamdem appellens, summa totius populi exultatione receptus est, cui gratificari cupiens, ad prædicandum vires utcumque reassumpsit, propositoque themate: *Curam illius habe, tibi animam commendo tuam, mibi meam* (jam mortem, uti dictum est, præsagiebat) dicere inchoavit: *Medice cura te ipsum, alios doces, tuam in te reflecte doctrinam, magnum mare tranatandum, cui aliorum cura mandata; quanto autem mibi, qui parvulus sum, erit profundius? Sed ego ad littus me colligam.* Digressionem hanc, quam tunc auditores non perceperunt, de se, atque de Vicario Generali, tunc Ragusii, uti diximus, Ticini concionatur. Hoc anno n. 1.

mus, defuncto, fecisse paulo post intellexerunt, cum litteræ sub paucos dies ad eum allatæ sunt, quibus annunciabatur omnium consensu in defuncti locum illum fuisse substitutum, atqui ille provinciam hanc constanter recusavit. Nona concinne invectus est in errorem quorumdam, adeo extollentium Dei misericordiam, ut justitiam extenuarint, & dixerint paucos valde esse, qui damnentur, respectu ingentis numeri electorum, multumque ingessit peccatoribus timorem, ne profusa spe veniæ liberiori vitæ laxarent habenas, obliti consilii Apostolici, *cum timore & tremore multo operandam esse salutem*. Philipp. 2. 12.

XXII. Ingravescente autem ægritudine, & resolutionis tempore appropinquante, ferventius quidem concionabatur, veluti olor morti propinquus, modo spe præmii ad virtutem alliciens, modo supplicii timore a malis revocans, quæ imminebant Italiæ flagella palam annunciabat: *Heu*, inquit sub orationis finem, *quantus vini in multorum capita fumus ascendit, sed aqua paratur tanta, quod celerrime comprimetur?* Quo verborum tropo voluit fortassis significare Caroli Francorum Regis adventum, Ducis Mediolanensis, & Regis Neapolitani ruinam, magnorumque Italiæ Potentatuum contritionem, quæ paulo post evenerunt. In Nativitate beatæ Virginis Mariæ sermonem ab ejus laudibus exorsus, repetitis singulis, quæ alias ibi constituit facienda, ad observantiam eorum, & perseverantiam in bono auditores diffusissime hortatus, prolixæ orationis veniam petiit, dicens, non semper futurum dicendi tempus, & proinde, quod breve supererat, non esse negligendum. Altero die, cum de regno Dei & Angelis ejus verba faceret, dixit: *Quanta sit spirituum borum cœlestium circa nostram custodiam sollicitudo, opportuno loco & tempore docebo; die scilicet Angelorum Principis Archangeli Michaelis, si vobiscum esse licuerit, quod tamen reor negandum*.

Infirmatur. XXIII. Ex his suspicati Papienses, vel viribus defecisse, vel propinquæ mortis tempus prævidisse, & nihilominus animosius ferventiusque conciones prosequentem, & effœta membra baculo ægre sustinentem conspicientes, instanter rogarunt, ut tribus saltem diebus ab orandi munere se contineret, quod a Servo Dei, qui ſe diem illum, quo non prædicabat, perdere arbitrabatur, vix obtinuerunt. Itaque ad suum sancti Jacobi Cœnobiolum profectus, etsi æger, non feriabatur, sed vel legendo, vel scribendo, aut orando tempus reddebat fructuosum. Etsi pharmaca nihil proficerent, febris continuo cresceret, morbique signa viderentur mortifera, vix volebat lecto decumbere, sed ad cubiculum Ecclesiæ conjunctum, unde Divinum officium & Sacrificium audiret, se conferebat, aut Consodales ægrotos invisebat, vel advenientes urbis Proceres amice excipiebat, piisque monitis ad bene beateque vivendum hortabatur. A quodam Consodale infirmo interrogatus, quid de Gallis? (nam jam adventabant) *Italiæ*, inquit, *stragem apportant, sed & illa tandem illorum erit sepultura*; quod post aliquot annos visum est evenisse. Cum vero ab eo recederet, *vale*, inquit, *neque enim ad te deinceps revertar*.

XXIV. Ab illa hora crescente semper morbo, non potuit e lecto resilire, & licet morbus esset auctus, neque de medicis, uti solent infirmi, neque de sociis, neque de ciborum condimento, neque de corporis molestia ullo unquam tempore conquestus est, sed potius ministrantibus, ad singula vel minima obsequia gratias exhibebat, & ne quemquam illorum contristaret, quidquid afferebant, etsi nihil ei saperet, accipiebat, medicisque potiones porrigentibus dicebat: *parebo, etsi superfluum putem omnem vestrum laborem*:

rem: de me jam consummatum est. Fervebat tamen in languidulo corpore spiritus promptus ad pia quæque opera exercenda. Cum Fratres ad Matutinas preces surgerent, vocato comite, sedens in lecto easdem recitabat, & reliquas Divini officii partitiones horis statutis. Postquam vero medici, cognita nimia ejus imbecillitate, interdixerant officio recitando, curavit saltem audire, sociis legentibus. Visum venientes sedens excipiebat, pudebat enim videri segniter decumbentem. Extrema die, cum sacrosanctum Christi Corpus afferretur, animosius prosiliens e lecto, extra cubiculum efferri voluit, reputans indignum intra penetralia expectare Regem Cœlorum, & non prodire reverenter in occursum. Humi reversus, ut commodius exciperet, in cubiculum suum dominum comitatus, lacrymis multis tunsoque pectore veniam deprecatus errorum, sacro Pane discessuram animam refocillavit, corpusque statim curavit sacro Unguento delibari. Accepta demum benedictione Pontificia, quam diu antea concesserat pro mortis agone Innocentius VIII. psallentibus & orantibus Fratribus, absque ullo perturbationis signo, placido & sereno vultu ab extenuato corpusculo sanctum emisit spiritum die Sabbati XXVIII. Septembris, post horam noctis decimam, in vigilia sancti Michaelis, hoc anno Christianæ salutis, ætatis suæ quinquagesimo sexto. Sanctissime moritur.

XXV. Ipsa illa hora qua decessit, Angelus Minorita, Clarissarum in ea urbe confessarius, cum post Matutinum e choro in cellulam rediret, tubam clare resonantem audivit. Importuno tempore sonitum miratus, Gallos, quos fama erat advenisse, adesse ratus, fenestram aperuit, nihilque aliud sentiens, dum quid esset, secum pensitaret, nuncius accurrit, fratrem Bernardinum decessisse recensens: *Cessit*, inquit ille, *hæc nostra admiratio: decuit quidem ut suavisonus totius Italiæ tubicen, cœlesti tuba præeunte, ad cœlestia regna transiret*. Ex illis Clarissis una, dum pro viri salute pridie oraret, vocem audivit, non esse pro eo amplius orandum, qui postridie in sancti Francisci sinum erat transferendus. Lucas Papiensis, quem in valetudinario paulo antea diximus Bernardinum invisisse, in ejus obitu suavissimum audivit concentum, & vocem dicentem: *Lætitia & gaudium est in morte Deo servientium*. Ceterum illucescente die, tantus advolavit populus, ut domum omnem repleret. Omnes sanctum corpus videre, venerari, osculari, vestis particulas abscindere, rosariis, sudariolis tangere, se illius meritis commendare. Incisa usque ad genua veste, & undique dilacerata, timentes Fratres ne totum corpus denudaretur, & ad illius etiam injuriam ut reliquias decerperent, procederetur, ad sacrarium exportarunt. Hinc tantus populi tumultus, & clamor supervenientis & excrescentis multitudinis, suum Magistrum piumque patrem videre exposcentis, ut secundo & tertio vestitum in medium oportuerit reproducere. Miranda post mortem.

XXVI. Cum vero tangendi corporis, & periculosæ compressionis non esset finis, in sacello crate ferrea munito, loco alto, ut ab omnibus videri posset, Fratres exposuerunt. Viri primarii, quibus fuit permissum tangere & palpare, admirati sunt membrorum flexibilitatem, & totius corporis mollitiem. Societates seu Confraternitates universæ, quas Bernardinus instituit, ordinatim processerunt in Templum, & coram feretro prostratæ, Letanias decantantes, adjunxerunt unanimi altiorique voce: *Beate Pater Bernardine parvule noster ora pro nobis*. Tunc colonus quidam nobilis gentis Beccariæ, totis membris contractus, cum se Bernardini meritis & precibus commendaret, statim convaluit, suisque pedibus domum redivit. Sub vesperam accesserunt urbis Consules, & Ecclesiæ Cathedralis Canonici rogaturi Disceptatur de funere.

turi ut die sequenti sancti Michaelis per urbem solemniter sanctum corpus circumferretur, seque omnes, dispositis ordinibus, funus secuturos, & demum curaturos promiserunt. At monitus Michael Provinciæ Vicarius, propterea eos cupiisse urbi corpus inferri, ut apud se in æde Cathedrali retinerent, etsi sub vesperarum horam universi civium Ordines, Magistratus cum nobilibus, Ascanii Cardinalis Episcopi Vicarius cum Canonicis & Clero, omnes Religiosæ familiæ, cuncta hominum Sodalitia seu Confraternitates, puerorum bina millia, Angelorum more cum mœstitia incedentium, & vexillula Jesu nomine inscripto gestantium, simul processuri convenerint, noluit tamen sacrum pignus e Cœnobio nimis elongari, sed ducto gyro in circuitu Monasterii, in templum rediit, ubi elevato in altum corpore, ne violaretur, exequias solemnissime Canonici celebrarunt. Illis abeuntibus, Consodales sua etiam munia peregerunt, integrum Defunctorum Officium decantarunt, funusque clausis janius, quibusdam ex Canonicis, potiorique Clero præsentibus, procurarunt. Corpus sepulcro lapideo depositum, & lateritio opere circumvallatum, etsi secure requiescere videretur, nihilominus excubitores adhibuit Vicarius, secreto admonitus, in consessu Canonicorum decretum fuisse, ut raperetur. Id enim sibi juris inesse causabantur, quod illi impetrarint ejus in urbem adventum, illorumque precibus apud Pontificem & Vicarium Generalem factum esse, ut potius ibi, quam alibi cursum vitæ consummaret.

XXVII. Biduo post obitum advenit ejus frater germanus, de quo alias diximus, Antonius, qui licet fratrem se perdidisse dolebat, tamen in Cœlum abiisse gaudebat, obtentaque a Ludovico Duce Mediolanensi licentia, defuncti reculas, librorumque sarcinulas in patriam revehendi, cum Francisco & Jacobo Feltrensibus sancti Viri individuis sociis remeavit. Ubi vero certa mortis fama Mantuam, Brixiam, Veronam, Vincentiam, Feltrum, ad aliasque Civitates pervenit, solemnes ei decreverunt inferias, & præter morem, omnes Ecclesiæ etiam parrochiales, pulsatis campanis, justa persolverunt. Feltrenses solemnissime parentarunt interventu Episcopi Andreæ Trivisani, Rectoris Loredani, Magistratus, Cleri, omniumque sacrarum Familiarum. Multis cœpit Vir Dei statim clarere miraculis, quorum præcipua referemus, præmisso prius brevi vitæ compendio, quam sub itinerantis speciem diffuse hucusque dispartivimus, subindicatis dumtaxat præclaris religiosæ vitæ virtutibus, quas hic item breviter sumus daturi.

Multi eum solemni funere cohonestabant.

Breve illius vitæ compendium.

XXVIII. Vultu venerabili & gravi, sed placido & hilari, moribus etiam compositis & delectabilibus, omnium rapiebat oculos & affectus. Naturæ quantumvis debili nihil indulgebat singulare, communi victu & vestitu contentus. In cibo & potu parcissimus, in continuis discursibus, & perpetuo labore vix necessaria suscipiens. Bellaria, aut saccaro condita, etsi extenuatæ complexioni opportuna, frequenter ab amicis transmissa, noluit admittere; vel nuncium remittebat, vel oblata infirmis mittebat, dicens, delicias istas pauperculum dedecere mendicum. Vinum bene dilutum, absque ullo delectu in minima bibebat quantitate, neque aliquando auditus est rubeum, a medicis propter herniam commendatum, aut aliud quodcumque genus nobile, generosum aut leve petiisse. Jejunia ab Ecclesia instituta, vel suæ Religioni peculiaria, rigorose observavit, nullo prætermisso die, quantumvis longo itinere, vel arduo labore conficeretur. In vigiliis beatæ Mariæ panem solum admittebat & aquam, reliquis jejunii diebus semel dumtaxat edebat, nihilo prorsus sub noctem delibato.

XXIX. Ter in hebdomada, juxta sui Sodalitii consuetudinem, sive inter

ter suos residens, sive extra pererrans, asperis flagellis in se animadvertebat; iis, qui ut indulgentius secum ageret, rationem reddens, dæmones valde timere Religiosorum flagella, atque ad ipsum flagri fugari conspectum. Vestis ei paupercula & segmentitia, novamque ferre pudebat: somnus ei brevissimus, duarum plerumque horarum; & triginta continuis annis, nulla unquam nocte ad matutinas preces surgere prætermisit. Summo mane sub auroram, præmissa semper confessione, sacrum celebrabat vel audiebat, dicens, rem turpem esse Religioso præsertim viro, a Sole præveniri. In oratione assiduus & fervidus, ruminabat secum quidquid erat in concione dicturus, Deum rogans, ut prius in se, mox in auditoribus eum produceret fructum, quem suæ gloriæ, & fidelium animabus magis noverat expedire. Hinc accensi sermones, & fervida ex ardenti pectoris fornace prodibant eloquia: unde desumpta est occasio in urbe & agro Feltrensi, ejus imagini hæc verba circumducendi: *Ignitum eloquium tuum Bernardine beate*. Importuna & molesta adventantium visitatione cum tempus concionibus componendis deesset, ad orationem recurrebat, dicens, brevius & melius orando, quam studendo componi. Spem omnem in Deo bonorum omnium auctore, ejusque Genitrice reponebat; ubicumque ergo ad prædicandum hærebat, orationes omnium Religiosorum & Monialium, & quos noscebat, piorum virorum per socios exposcebat, dicens, sparsum Divini verbi semen, nonnisi rore cœli posse fructificare.

XXX. Sacrosanctum Jesu nomen summa reverentia intimoque cordis affectu prosecutus, frequens habebat in ore, & erga sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum vehementer exardescens, nullam præteribat occasionem ubique ejus cultus augendi. Virginis Mariæ laudes perpetuo celebravit, neque unquam ad votum potuit ejus encomiis satiari. Paupertate dives, solum sarcinulas ferebat librorum, reliqua omnia contemnens mundana. In humilitate radicatus, nullam admisit libenter prælaturam, & cum se suosque sermones tam ab eloquentia, quam a fructu commendari persentiret, Deo omnem laudem & gratiam referendam esse dicebat, cui placuit per infirma & contemptibilia mundi, potentiæ suæ monstrare majestatem, eosque fructus in Christifidelibus producere, in quibus ille minimam habebat participationem, non aliter quam musca, cornui bovis arantis inhærens. Illius totum esse asserebat, qui dixit: *Sine me nihil potestis facere*. In omnibus, quas *Joan. 15. 5.*
exercuit, prælaturis vilissima quæque subibat officia, panem ostiatim mendicabat, domum verrebat, utensilia lavabat, nullo unquam parcens labori. Pietate erga pauperes, infirmos, afflictos flagrabat incredibili; utque misellos egenosque Christianos ab Hebræorum liberaret voracitate, quos non subivit labores & tribulationes?

XXXI. Læto & jucundo vultu omnes humanissime excipiebat, mœstosque socios, vel itinere vel labore fatigatos, piis jocis modestisque facetiis exhilarabat. Per universam Italiam peregrinatione suscepta, nullo ferme loco consistens, ut omnes Christo lucrifaceret, jumenti numquam voluit admittere subsidium, sed semper pedes per nives, pluvias, scabrosa itinera, loca horrida & aspera lætanter incedens. Cum Florentia, uti retulimus, *Tom. 14. ann. 1488. n. 10.*
ejiceretur, visus est radius igneus ab ore illius prosilire. Lucæ concionantem viderunt auditores radiis circumdatum; alia vice rosam pulcherrimam ore tenentem. Aquilæ Angelum ante conspectum prædicantis librum apertum tenentem. Mirabilis quidem fuit in omnibus operibus suis, pleneque complevit prolatum de se a sancto Bernardino Senensi vaticinium a nobis *Tom. 11. ann. 1456. n. 150.*
alias relatum. Ut vero ad portentosa ejus opera descendamus, miracula fre- *Multa patrat miracula.*

quentia narranda duximus ex legendis actisque MSS. & duobus processibus Ticini & Feltri compilatis, quæ majoris claritatis & tædii vitandi gratia, secundum varias morborum affectiones distribuemus.

Contractos rectificat.

XXXII. Joannis a Navi uxor Catarina, integro mense membris penitus contracta, nullo modo in lecto se movere valens, ea ipsa nocte, qua Vir Dei decessit, sibi apparentem radiorum splendore fulgentem conspexit, & orationes quasdam, ut recitaret, dicentem audivit, statimque pulso morbo, conjugem exsuscitat, & quæ facta erant, enarrat. Summo mane in templum conjuges ambo perrexerunt, mortuumque conspexerunt, quem adhuc vivum reputarunt. Simili morbo longo post tempore liberata est filia Philippi Rivoldi, quæ veluti mortua per menses immobilis jacuerat.

Cum Venetias rumor pervenit Bernardinum decessisse, aromatarius quidam, contractis a cingulo deorsum nervis, absque ferulis incedere non poterat, & plerumque lecto decumbebat. Vincentia uxor, auditis, quæ de Bernardini referebantur mirandis operibus, pro mariti oravit salute, vovitque se devotum illi obsequium præstituram. Cum nihil horum intellexisset maritus, admiratus est se, nullo superstite morbi vestigio, sanum effectum; sed cum a conjuge emissum votum resciret, ut confestim solveret, rogavit, gratiasque suo egit liberatori.

In urbe Cremensi, Annibalis filius bimulus, crure, brachio, & toto latere dextro attractis nervis vehementer dolens, multo fuit oneri & dolori parentibus; nihil enim quod prodesse posset, aut medici suaderent, prætermissum. Suaserunt aliquando amici, ut voto facto Bernardini opem implorarent. Fastiditi responderunt: *nescimus, cui amplius vota profundamus, tot tantisque emissis, caput hebescit: vos illi vota porrigite, quidquid promiseritis, nos persolvemus.* Res mira! emisso ab hortatoribus voto, puerulus ea nocte convaluit, & quod illi spoponderunt, mater exhibuit.

Eadem in urbe, puerulus alter toto impotens corpore, pollicentibus parentibus, habitu Franciscano indutum, se ad Viri sancti sepulcrum conducturos, membrorum usum recepit.

Alexandri Mirandulæ, viri Ticinensis filius, partes demissiores stupidas habuit & sideratas. Bernardini meritis cum sanarentur, pater ad ejus sepulcrum crus argenteum appendit. Bonacursius civis Parmensis, illo etiam invocato, a trium mensium stupore sanatus est. Vincentiæ Cypriani filia, cui armus cum brachio stupebat, rogans Divum hunc auxiliarem, convaluit. Antonius Barensis annis decem paralyticus, retorto collo, hianteque ore ad aurem usque, frustra adhibitis remediis, solum illud efficax probavit Bernardini invocati patrocinium.

Nervis resolutis, membris capta, in inguine durissimo laborans apostemate fœmina quædam Cremensis, cum longo tempore decumberet, induceretque medicum Hebræum, & postea reminisceretur Bernardinum vehementer invehi solitum in eos, qui a Judæis se curari permittebant, eum repulit, remediumque a Bernardino imploravit. At ille ferre diu non distulit; nam & illa statim melius cœpit habere, & post dies octo ex integro convaluit.

Epi-

Epilepsiam expugnat.

XXXIII. Etsi nulli remedio cedat hic morbus Herculeus, aut deifica lues, virtute tamen Bernardini non semel superata est. Agnesina Simonis Gracini conjux, Ticinensis Cœnobii, ubi Vir Dei requiescit, Fratres advocavit, porrectaque argentea imagine: *en*, inquit, *hanc offero Patres, pro filia mea, quæ sæpissime mente & sensibus alienata corruebat, sed nunc Bernardini vestri meritis perfecte liberata est.*

Antonius Neapolitanus paralyticus simul & Epylepticus, translatus ad monumentum servi Dei, se illi ex animo commendavit, atque illico ab utraque sanatus est ægritudine. Quam ob rem cunctis admirantibus, qui aderant, coram Episcopi Vicario, ad publicam firmamque rei fidem, Notarii manu conscriptum est miraculum, & tabella ad sepulcrum appensa.

Alegrina Mazentina Ticinensis, frequenter hoc malo corruens, & misere affecta, post longum frustraneumque remediorum experimentum, intercedente Bernardino, gressibus confirmata est, malo penitus expulso. Bartholomæus Simonis, unus ex scriptoribus actorum Bernardini testatur, sororiam suam Cherubinam Clarissam, Monasterii sancti Bernardini Vincentini, eodem sontico morbo laborantem, liberatam fuisse chartula, cui manu Viri Dei Jesu nomen erat inscriptum, ad collum appensa.

Podagram abigit.

XXXIV. Parmæ, dum Montem Pietatis institueret, & Ministros curandis rebus præscriberet, Præsidem totius negotii deputavit virum probum & pium, pauperum amatorem. Hic cum se vehementer podagra & chyragra statis anni temporibus vexari causaretur, & proinde non posse onus istud subire, Bernardino Deum rogante, ab acuto isto dolore deinceps se sensit immunem.

Dum adhuc jaceret in feretro Bernardinus, Franciscus de Caballis Ticinensis, cum aliis ad mortis & sanctitatis famam licet æger accurrit, tactoque corpore domum redit incolumis.

Hydropisim exsiccat.

XXXV. In Albano oppido, cum grandioris ætatis fœmina, in immensum crescente aqua intercute, a medicis linqueretur ut incurabilis, votum vovit se Bernardinum veneraturam, in honorem ejus ut simulacrum fieret, curaturam, pictamque tabellam ad sepulcrum missuram, desiccato humore quam celerrime, medicis admirantibus, Divina virtute tumor omnis abscessit. In urbe Parmensi, hoc ipso veterno, seu aquoso languore puerulus laborabat, donec emisso a Patre voto de honoranda sancti Bernardini memoria, a ventris inflatione liberatus est.

Herniosos consolidat.

XXXVI. Passus ipse Bernardinus ex utroque latere molestum herniæ malum, iis compati novit, qui decidentium viscerum onera portabant; omnemque potestatem super herniosos Deum illi concessisse visum est, qui pro Christo, quam diutissime gravem hanc affectionem patienter toleravit.

Cremæ, Christophorum hortulanum graviter ramice laborantem, postquam argenteam imaginem sepulcro appendendam promisit; fratrem Franciscum Varium Prædicatorem, necnon fratrem Peregrinum laicum, ubi ejus femoralia tetigerunt; alios duos Cremenses juvenes, quorum alter filius erat Bartholomæi de Vermicato, emissis votis, perfecte sanavit.

Franciscus chyrurgicus, qui alios quandoque hoc malo liberabat, cum se curare non valuisset, servum Dei quam religiosissime colere cœpit, & templum, in quo picta ejus imago venerationem obtinuit, invisere, vel tum maxime, postquam audivit eo malo ipsum Dei servum diu laborasse. Cum vero semel ardentius oraret, sequenti nocte sensit se penitus liberatum, postquam annis triginta quinque tædiosæ huic passioni subjacuit.

Patavii Antonius Turchetus Herniosus, cum in aurora vehementer doleret, visus est Bernardinus sibi apparuisse, & interrogasse: *Me ne nosti? ne timeas, vove, & salvus eris.* Vovit, statimque viscera ad locum suum regressa sunt, & tumor evanuit. Beneficium receptum testaturus, & gratias curatori acturus, argenteam imaginem Ticinum misit, sepulcro affigendam.

Ad ripam Nanzani fratrem Joannem Chiensem, Ordinis Minorum Observantum, annis novem magna molestia, defluentia ex parte dextera viscera gestantem, post orationes & vota, vir Dei suo compassus Sodali, mirabiliter consolidata ruptura, hoc fœdo onere levavit. Similiter fratrem Peregrinum e Nono ejusdem Ordinis, hoc malo diu gravatum, & Jacomini de Arena filium, post patris preces & lacrymas, extemplo sanavit. Peregrinus rem, uti gesta est, scripsit, & publici Notarii singrapha confirmari curavit. Jacominus cum filio ad sepulcrum progressi, gratias & donaria suo obtulerunt benefactori.

Catarinæ Papiensis Joannis Mariæ de Nave conjugis, de qua supra diximus, filius ruptura utriusque partis per annos octo fatigatus, dum terrio genitor ad sepulcrum Viri Dei pro illo oraret, turpi hoc onere se levari persensit.

Lues venerea pellitur.

XXXVII. Joanninus Piccapredius Papiensis, gravi febre, & morbo Gallico fœdissimo, quasi lepræ specie ex articulari, & apostemate, & pruriente undequaque corporis commixto oppressus, inde etiam factus surdus, vovente uxore, se curaturam, ut aliquot Missæ legerentur, cingulum suum lapillis respersum oblaturam, & tabellam ad sepulcrum posituram, pulsis omnibus pravis affectionibus, incolumis evasit.

Ab eadem horrenda & ferme incurabili ægritudine Paulinus de Rubeis ejusdem urbis, postquam magnæ pustulæ per totum corpus erumperent, & ille promitteret ceream imaginem suæ staturæ æqualem, ad tumulum se delaturum, perfecte mundatus est, aliique multi ab hac turpi contagione ejus meritis sunt liberati.

Apostemata curantur.

XXXVIII. Multorum varia apostemata ab eo desiccata testantur pleraque signa cerea, & pictæ ad monumentum tabellæ. A fistula, a tumore item gutturis, & levi apostemate, quod *bacium* vocant, atque a fluxu ventris Mariam Romariam Papiensem, a medicis desperatam Bernardinus sanavit. Alexandrum etiam adolescentem Joannis Crizzi Doctoris Papiensis filium,

filium, simili malo quinquennali, & strumis Bartholomæum de Caponibus fratrem germanum Hyppolitæ Clarissæ, de qua inferius, Florentiæ a periculoso capitis apostemate, emissa statim post conceptum votum sanie multa per aures, plene liberavit.

In eadem urbe Catarinam Antonii Quocieci conjugem, longo tempore sub ilia vexebat grave durumque apostema, seu abscessus malignus, nullo medicabilis remedio. Medici, desperata fœminæ salute, mederi restiterunt. Applicato operimento cervicalis sive pulvini parti affectæ, statim vomice rupit, brevique tempore perfectæ sanitati mulier restituta est.

Cæcis visus, Surdis auditus, Mutis loquela restituitur.

XXXIX. Unum vel alterum documentum pro collstis singulis his beneficis in medium proferemus. Ticini, Bernardina Bassani de Paganis filia, utroque lumine ex longa infirmitate orbata, & in Comitatu Ticinensi ruris Gaboli, altera Bernardi filia ex varorum multitudine, infectique humoris abundantia excæcata, emissis votis, illuminatæ sunt. Idem beneficium alii receperunt.

Habitabat prope Ecclesiam sancti Jacobi, in qua Vir Dei requiescit, mulier quædam longo tempore surdescens, nihil penitus per annos multos aure utraque percipiens; precibus ad recenter defunctum Bernardinum effusis, apertæ sunt aures, & perfecte cœpit audire.

Joanninæ ex Molinatio Papiensi filia, cujus eadem mater a dolore capitis liberata fuerat, diuturni vi morbi, quinquennio muta & immobilis, post emissum votum, cum sanitate loquelam etiam recuperavit. Eadem in urbe, Stephani Eustachii puer, diebus decem mutus, facta ad servum Dei oratione, perfecte locutus est.

Claudi ambulant.

XL. Joannina Flocca utroque capta crure, nusquam absque ferulis Papia incedens, ad Bernardini tumulum orans, voti compos effecta, scipiones monumento appendit, suis viribus gradiens, hilariter recessit. Jacobum Sicchum Cremonæ, sola commendatione huic Christi famulo concepta, incolumem extemplo redditum, publica documenta testibus corroborata, confirmant.

Franciscus Theutonicus altero crure claudus, Joannes Antonius Curtius Papiensis, tribus annis inflato pede & crure, nullo pacto ambulare potens; Francisci Choortis uxor ferulis semper innixa; Margarita de Eustachiis inveterata coxendrice longo tempore claudicans, virtute & meritis Servi Dei solidatis gressibus, recto deinceps corpore ambularunt.

Frater Joannes laicus Minorita Observantinus genu, quod nulla arte sanari potuerat, quatuor menses dolenter gestarat, facta oratione, & tacto corpore Servi Dei, dum in feretro jaceret, sanus exurgit. Eodem ferme tempore frater Lazarus a Monasterolio Pedemontanus, utroque dolens crure, in Templum descendens & orans, Servi Dei sepulcrum veneratus, morbo liberatur.

Vulnerati integrantur.

XLI. Prope Alexandriam Statiellorum in Insubria, cecidit e scala gestatoria in perticam fœmina, unde rupto ventre, viscera prominebant. In le-

lectum gestata, cœpit invocare Bernardini nomen, & obdormiscens parumper, dum evigilat, sentit ventrem colligatum.

In Villa sancti Leonardi III. M. P. a Ticino, juvenculus cultellum manu tenens, cadit in mucronem, qui a fronte ad obversam capitis partem pertransit. Mater accurrens, extracto difficulter cultro ossibus inhærenti, videt ex utraque parte sanguinem fistulatim profluere, obstruitque foramina lineis fasciolis. Ita graviter & periculose utrinque saucium in lectum defert, votis & precibus Bernardino commendat, & mane sequenti, absque ulla læsione aspicit incolumem. In tantæ rei testimonium, & gratiarum actionem, mater formam capitis, ipsumque vulnerum instrumentum, sepulcro appendit.

Continus Stradiotus Bergomas, in bello adversus Gallos pro liberatione Italiæ sub hoc tempus suscepto, in capite lethaliter vulneratus; Franchinus Brixiensis, cadente desuper ligno, pede saucius, ingenti affectus dolore; Sebastiani Sartoris Patavini filiolus ex incunabulis cadens, capite ad mortem alliso, tribus horis reputatus exanimis; Andreas Barbitonsor Ticinensis, ex casu in crure vulneratus; Gabriel eadem urbe natus, ex equo in terram projectus, capite vulneratus, totoque colliso corpore, per septennium dolens, invocati Bernardini mirabile senserunt adjutorium.

Ulcerati sanantur.

XLII. Dominica, Monte Luganeo oriunda, in agro degens Veronensi, quatuor annos ulcus in pectore tulerat, cui dum Chyrurgi ignem statuunt adhibere, expavescit, beatique Viri opem secreto implorat. Redeunt ex composito Chyrurgi ustulaturi, sed curatum ulcus persentiunt, quod dum ægre credunt, jubent ostendi. Ut viderunt, Dei potentiam in Sanctis suis digne commendarunt.

Jacobinam Græcam, non longe a sanctæ Justinæ æde Ticini domicilium habentem, herpes exedens, depascensque ulcus vehementer cruciabat, & Joannam uxorem Ambrosini Stradæ, ulcus palmare in ventre, e quo vermes serpebant, & intolerabilis fœtor prorumpebat, valde affligebat, sed utrique Bernardini pietas medetur.

Crura & brachia fracta vel saucia confirmantur.

XLIII. Dominicus Longus Pristes sive serarius, cui grave incidens lignum crus fregerat, quadraginta dies absque ulla quiete vociferans, tamdem ad Viri Dei auxilium confugit, eoque invocato, statim liber exsurrexit. Dalmata quidam Sacerdos Minorita, cum trabis casu ita pes confractus esset, ut inter reliqua officulum quoddam nullo modo aptari potuerit, Papiam missus ut curaretur, dum neque isthic ullum esset remedium, egit ut ad Viri Dei sepulcrum ferretur. Eo tacto suspirans, inquit, *O Bernardine, qui alios sanas externos, ex tuis te unus rogat, ut misere laboranti opem feras.* Ubi dixit, officulum in suum locum rediit, & ille domum saliens & exultans.

Puerulus, cui tribus in locis brachiolum erat confractum, ad plorantem genitricem conversus, ait: *Siste lacrymas, mater, beatus Bernardinus me sanabit, si ad illius duxeris sepulcrum.* Brachiis portavit, oravit, integrum reportavit. Vir Cremensis, saucio brachio & manui cum nullum inveniret remedium, post annos quatuor ad Bernardinum conversus, aliunde desperatum accepit. Mu-

Mulier paupercula, annis quatuordecim utroque confracto brachio, nihil operari potens, neque victum conquirere, felici omine Bernardino occurrit, rogavitque ut infelicissimæ compateretur. Injunxit ille, ut quasdam recitaret orationes, pietatisque opera exerceret, jussitque duos ei porrigi panes, quos ubi illa renueret accipere, dicens, se non pane sed brachiis indigere: *ut quid*, inquit Bernardinus, *mentiris? novi ego te penuriam pati & esurire*. Confessa illa, neque unam superesse domi buccellam, accepit, oravit, fecit quod Vir Dei præceperat, & paulo post consolidato utroque brachio, cœpit hilariter operari, domusque ministeria peragere.

Febres periodicæ & continuæ discutiuntur.

XLIV. Galeatius Vicecomes Mediolanensis, qui postea Papiensem Comitatum obtinuit, quartana febre plurimum extenuatus, hujus Viri sancti meritis pristinæ restitutus est saluti. Eodem malo Ubertinus Spisensis, cui Bernardinus noctu apparuit, salutem prænuncians, Franciscus Stratia, Magdalena a Candio, mirabiliter ejus ope liberati.

Luchinus Rex (ita a familia cognominatus) tertianam febrem, cordisque tremorem diu passus; Franciscus Cohortis Papiensis supra nominatus; Elisabetha, Bassani superius item indicati conjux, cum etiam hac febrili specie diu vexarentur, emissis votis implorataque Bernardini ope, salvi facti sunt.

A febre continua Franciscum Sancium, Ludovicum Lumacium, cui morbi vis & malignitas judicium turbavit, linguamque compressit, Martini Guardi Brixiensis filium, mente alienatum, & insane loquentem, Bernardinum Asiam, cujusdam Oppidi Rectorem, trina accessione quotidiana gravatum, quem prius a sputo sanguinis ob casum ingenerato liberaverat, & Gregorium de Zaccbonis Papiensem, a repentina & acuta, papulisque per corpus sparsis, ad perfectam salutem revocavit.

Febrem pestilentialem depulit a Joannis Borgini Comitis cellæ Vinariæ Præfecto, virtute nominis Jesu chartulæ ejus manu inscripti, & ad collum ligati; Febrem ethicam in ultima specie, ad aresfactionem ossium procedentem a Benedicta Bernardi Candii uxore; A repentina & ignea Alexandrum Ariostum, civem & mercatorem Ferrariensem sanavit.

Variæ membrorum corporisque affectiones depulsæ.

XLV. Ut a capite incipiamus, Franciscbina Comitis Georgii Papiensis uxor, graviter dolebat capite; Simona de Piscariis, Augustini Sari conjux, quadriennii vertigine; Bartholomæi Sartoris consors micrania, & stomachi torsionibus; Joannes Maria Cameritus Papiensis, glandine seu tuberculo palpebræ innascente, ea magnitudine, ut visum auferret per sesquiannum; Gabriel Marescalcus Blasini filius, nasi foramine dextro obstruso, ita ut inde mensibus septem respirare non liceret; Joannes Manfredi ex Comitibus Gambaranæ, virulento quinque mensium gutturis apostemate; quædam mulier e sancti Angeli oppido, ore ad aurem dextram retorto; Altera Brixiensis, rupta pectoris vena; Mercator quidam Bergomensis, humero uno pessime affecto, frustra applicatis multis remediis, variisque usus balneis; Mulier diuturno dolore digiti medii post adhibita frustra multa lenimina; & Catarina, quam diximus, Joannis Mariæ a Navi uxor, brachio combusto, nul-

nullumque tot malorum solatium invenire potuerunt, præter unam Bernardini in Superis intercessionem, per quam hi omnes bene habuerunt.

Antonia filia Joannis Canavii Papiensis, ultra annum magno periculo & dolore in mammilla cancrum serpentem, & ad cor tendentem gerebat, atque aliunde nullum remedium, etsi multa fuerit experta, sperabat, nisi a solo Bernardino. Ab eo tamdem exaudita est, cancro venisque pestiferis evulsis. Utraque affecta & exsiccata mammilla, uxor Stephani de Vaglia Mediolanensis languebat, neque ad ubera pendentem filiolum poterat lactare. Missis ad Bernardinum precibus, ubere de cœlo pleno pereuntem refecit.

A colicis doloribus Antonium Georgium Doctorem, Gasparemque Caldarium ad mortem prope redactos liberavit. A calculo diu & moleste inhærente Franciscum Cortesium Doctorem Jurisconsultum. Ab ischiadico dolore, seu coxario morbo, quem sciaticam vocant, tres; a totius corporis doloribus nervorumque per duos menses contractione Helenam Patavinam perfecte sanavit. A periodica rabie fratrem Seraphinum Papiensem, qui adventantem languorem sentiebat, & Fratribus se commendabat (nisi enim furentem continuissent, caput & membra horribiliter pulsando lacerasset) miro modo sedavit. Lucinum Cohortis ab hæmorrhoidibus, & Franciscum consanguineum a calculo; a naufragio plures, e carcere alios, maxime quemdam Feltrensem apparens ei, manuque ducens, nullaque fracta, nullaque aperta porta, liberavit; necnon Lucretiam Leonardi Olivelli a syncope horarum sexdecim, & paulo post a colica passione; sed & irrationabilia animalia, equum, ovem & bovem a variis morbis revocavit, precibus dominorum pulsatus.

Steriles pariunt, Prædones restituunt.

XLVI. Fœminas conjugatas nihil magis affligit, quam sterilitas, neque magis consolatur, quam filiorum procreatio, qui parentum vinculum, seu conjugum fibulæ censentur, & utriusque amorem connectunt ac confirmant. Hoc solatio destitutæ, multæ ad Bernardinum accedebant, quibus ille, quod optabant beneficium, a Domino impetravit. Tres ex his commemorant, Patavinam unam, Brixiensem alteram, tertiam Ticinensem, & quidem longo tempore steriles, quæ tamdem conceptis votis, factæ sunt fœcundæ.

Jacobi Mercatoris Parisiensis uxor, duorum, quos conceperat fœtus, nullum ad vitam perduxerat. Tertio gravida, vovit se, si Bernardinus opem ferat, infantulum habitu Franciscano induturam. Natus est puer pulcher, suoque tempore vestem, quam promisit, mater obduxit.

Eo tempore, quo Carolus Gallorum Rex toti Italiæ terrorem incussit, ubique triumphator & victor, muliones quidam Insubres merces multas portantes, inciderunt in populatores Gallos, qui rebus omnibus & jumentis spoliarunt. At illi Bernardino se commendantes, quod a prædariis militibus minime sperandum erat, omnia receperunt.

Conjugum divisus amor redintegratur.

XLVII. Vir quidam Cordonensis, alienæ fœminæ concupiscentia illectus & abstractus, uxorem domo expulit, & concubinam induxit. Rejecta cum aliud opis non haberet, ad vota recurrit; libras quatuor suæ pecuniæ quo-

quotannis in perpetuum Servi Dei honori promovendo pollicetur, & incipit afferre. Paulo post, mira hominis conversione, domum, expulsa adultera, revocatur, pacifice & amice marito deinceps convivit.

Viro Dei adversantes vel obloquentes puniuntur.

XLVIII. In oppido Candiæ prope Casalem Montis ferrati, adolescens quidam sciolus in opinionem abiit eorum, qui Bernardino circa piorum Montium erectionem contradicebant, & pertinaciter nimis asserebat Dei Servum aperte usuras approbasse & docuisse, propter denariolum quem sæpe diximus, ex mutuo dandum pro stipendio Ministrorum. Monitus ut ab hujusmodi detractione desisteret, noluit, donec ultionem in se sensit Divinam. Tenebat manu cultrum, sed excidit, & ille dum labentem retinere vult, aperta contrahit crura, & cultrum lacerto unius infigit. Graviter vexatus, admonetur, ut culpam in Bernardinum commissam fateatur, & veniam exposcat. Ubi fecit, a vulnere sanatus est.

Cosma Rebuffia Papiensis, Virum Dei, dum vehementer in mulierum vanitates inveheretur, non semel contempsit, sed a consanguinea admonita, ut si quasdam tribulationes domesticas effugere vellet, Bernardino se commendaret, & ad sepulcrum ejus cereos appenderet, indignata respondit, se prius, quos habebat domi, pedibus conculcaturam. Paulo post advenit tempus pariendi, & transversus in utero infantulus, manum unam & pedem emisit. Territa obstetrix Bernardini veneratrix, inclamavit, ut ejus opem in tanto periculo parturiens invocaret. Fecit, culpam agnovit, veniam rogavit, puerulum Divino devovit obsequio, statimque prodit incolumis, & mater a summo periculo liberatur.

Uxor Jacobi Villaverlensis Vincentini, graviter ægtotans promisit se Ticinum profecturam, & Viri Dei sepulcrum veneraturam, modo salus concederetur, ut iter posset perficere. A malo liberatam tanti tædet itineris, & a religioso Viro Cœnobii S. Coronæ, Ordinis Prædicatorum, potestatem habente, a voto impetrat absolvi. Infidelis promissionis statim pœnas luit, in graviorem morbum recidiva, sed reiterato voto, rursus incolumis, quod bis promisit, fideliter persolvit.

Nobilis quidam Comes de Valisio Bernardino valde infensus, propter receptum ab eo filium ad Ordinem sancti Francisci, quas poterat, inferebat molestias. Infirmatus, post varia remedia, invocatosque frustra multos cœlites, tamdem ad Bernardinum conversus, ab eo remedium accepit.

Mors propinqua propulsatur.

XLIX. Agnesinæ Pelagallæ Papiensis puer a summo scalæ cecidit, animamque agentem mater in lecto reposuit, vovitque trinam Missæ oblationem in Bernardini honorem se fieri curaturam. Statim puerulus tamquam a somno expergefactus, absque ullo dolore surrexit.

Parmæ Joannis Baptistæ Pratis Soti uxor peste decesserat, eorumque filius eadem lue matrem sequi videbatur; sed concepto a patre voto, præsens vitæ periculum evasit. In nobili & amplissimo prædio prope Papiam, quod vulgo *Barco* vocant, hæc eadem grassabatur contagio, & ex colonis quidam periclitabantur, sed vovente Thomæ Rauchæ conjuge, toto illo loco lues est profligata.

Spiritus attrahendi ægritudine diuturna vehementer vexatus Peregri-

nus Mantuanus Parmensis, adeo ut propinquam mortem arbitraretur, cum nulla medicamina opem ferrent, ad Bernardinum conversus, visere ejus tumulum constituit & vovit: ubi fecit, protinus cessit omnis respirandi difficultas. Eodem asthmatis malo per annos viginti quatuor inveterato, & proximam minitante perniciem, liberata est Antonia Calva, Gregorii Papiensis uxor, postquam vovit se facturam, ut Missæ sacrificium offerretur in Bernardini memoriam; etenim ubi redditum est votum, statim facilem consecuta est spiritus reciprocationem. Nicolai Flandrensis Physici uxor, dum ab eo mortua reputatur, invocato Bernardino, ab omni malo liberatur.

Augustino Margrero cervix tota falce ea, qua dumi exciduntur, amputata est, præsentemque mortem depulit operimentum cervicalis, Bernardini usui olim deputati. Famulus Gasparis Ferrara Jurisperiti, dum ludit cum aliis, in femore pungitur, statimque spasmatur, sed & mortuus reputatur; at ubi ad Bernardini sepulcrum ire promittit, e lecto surgit incolumis. In urbe Lucensi, miles quidam a Gallis vulneribus sex confectus, Bernardino commendatus, quamprimum totus præter amputatam manum, quam inter cadavera invenire non poterant, sanus efficitur.

Sebastiani Sutoris Patavini filius, quem supra diximus e cunabulis lapsum, caput mortaliter collisisse, grandior effectus, in flumen propinquum cecidit, aquarum impetu in rotas molendinorum prope Pontem-Corvum delatus, perdiu suffocatus jacebat. Mater Bernardino veluti defunctum commendat, extractumque e flumine vivum recepit. Mediolani matrona nobilis, cui funebria jam parabantur, conjuge vovente, libera consurgit. Joannis Gursori filium pubescentem Ticini, a desperata ægritudine exemptum commemorat statua argentea, inscripto miraculo, ad sepulcrum appensa.

Francisci Gravanati Papiensis filius, post longam continuamque febrem cibos omnes fastidiens, demum per dies tres non manducavit neque bibit. Ad extremum redactus, videbatur spiritum emittere, cum pater Bernardinum rogavit, ut misereretur. Exauditus est, restituta protinus filio pristina salute.

Hyppolita de Caponibus, in Monasterio sanctæ Claræ Florentiæ gravissimo morbo ad extremum vitæ spiritum perducta, visa est die Sabbati animam egisse, cumque nullum vitæ superstitis signum appareret, adhibitis multis explorandi modis, permansit ita immobilis usque ad diem Martis. Una ex Sororibus audiens multa Bernardini referri miracula, languentem seu pene mortuam hanc miseram Sororem ei commendavit, ejusque palliolum, quod in illo servabatur Monasterio, superimposuit, statimque languidula viventis edidit signa, & post tres dies incolumis & vegeta suis pedibus incessit, quæ per tres dies videbatur defuncta.

Mortui ad vitam revocantur.

L. Roma missum pueri simulacrum argenteum solide compactum anno MD. quod in sacrario Cœnobii sancti Jacobi, ubi Vir Dei requiescit, asservatur, cujus basi hæc incisa sunt verba: *Puer iste a morte ad vitam beati Bernardini de Feltro meritis est revocatus.*

Quidam Grammaticæ professor Papiensis, cum uxore & filiolo in lecto jacens, profunda nocte experrectus, cum reciprocantem ex more filii spiritum non audiret, conjugem excitans: *quid agit*, inquit, *puer?* Illa cum palpasset,

ſet, frigidum ſenſit corpuſculum, accenſaque candela, videt exanime. Clamanti accurrit familia, & poſtero mane vicini collacrymantur. At pater, *ut quid*, inquit, *tot lacrymæ?* filiumque rapit, ad Bernardini fert tumulum, multa in ejus honorem promittit, atque inter hæc, ſe facturum, ut puer annis tribus habitum geſtet ſancti Franciſci, modo Bernardini precibus reviviſcat. Vix hæc promittuntur, cum puerulus ad vitam revocatur. Miraculum ſtricte hoc examinavit Vicarius Epiſcopi, & ſeptem teſtibus oculatis confirmatum approbavit.

Exanimata ſimiliter & approbata quæ ſequuntur. Philippi Doglanæ viri nobilis Papienſis uxor, enixa eſt infantulum vivum; ſed dum obſtetrix, & conſanguineæ puerperam collocant in lecto, puer exſpirat. Maximus omnium ſequitur ejulatus, eoque magis dolent, quod adſtantium incuria deceſſerit abſque baptiſmate. Agitur tamdem de ſepultura, & ubi humandus ſit extra ſacrum cœmeterium. Dum hæc tractantur, avia Bernardino valde addicta, frigidulum nepotem ulnis excipit, ſummiſque votis crebriſque lacrymis eum obteſtatur & rogat, ut apud Deum intercedat reſtitui animulam, brevi ſaltem tempore, donec ſacris aquis expietur. Pater vanas has dicens preces, & tempus teri inaniter, videt admirabundus oſcitare primum, mox moveri & flere infantulum, & poſt baptiſmi gratiam, alia longioris vitæ donatum. Confectæ de hac re tabellæ publicæ, parentum, obſtetricis, domeſticorum & externorum, qui adfuerunt, teſtimoniis confirmatæ.

Tantæ virtutis fama dum regiones non ſolum vicinas, ſed & remotas implet, & ad Sardiniam uſque prolabitur, mulier quædam Pedemontana illic in urbe Saſtri * conjugata, amiſſo longa ægritudine filio, ad eumdem afflictorum conſolatorem recurrit. Etenim dum ſacerdotes accedunt, ut defunctum efferant, dolens genitrix, & impatiens filium ſibi eripi in perpetuum, in turbam ruit, filium ſtricte amplexatur, genibuſque flexis, & oculis in cœlum elevatis, materno inquit affectu: *Omnipotens & clementiſſime Deus, humiliter rogo, ut ſi aliquando ſervi tui Bernardini Feltrenſis opera tibi grata fuerunt, id nunc demonſtres reſtituto propter ejus merita, ſpiritu huic meo filio defuncto.* Res mira! inter brachia & lacrymas matris filius incolumis exurgit. Dolor omnium & mœror in lætitiam commutatur, & Deo ſervoque ejus gratiarum actiones ingeminant. Tanto miraculo commota Civitas, aram Bernardino erexit, in qua quotannis in rei geſtæ memoriam, Deo ſacrificium offerri decrevit.

* al. Saſſari.

LI. Hæc habui, quæ de Bernardini miraculis exſcriberem, quorum fama ubique populos excitabat, ut quam plurimi ad implorandam opem, innumeri ad venerationem exhibendam accurrerent, omneſque ſummis laudibus Deum in ſuo famulo commendarent. Ad prima miracula perpetuumque populi concurſum, & multorum, qui ſepulcro incubabant, ac aliorum, qui illic excubias agebant, excitati Fratres, poſt decimum ſextum ab obitu menſem, ſtatuerunt oſſa, exeſam putantes carnem, in alium locum nobiliorem transferre. Aperto ſepulcro, inventum eſt cadaver integrum, in nullo, neque in ſummitate naſi, quæ faciliter & frequenter in aliis computreſcit, offenſum. Expoſitum per aliquot dies in omnium conſpectum, in honorifico ſepulcro, ex frequentibus oblationibus conſtructo, repoſitum eſt, & in vicino Altari cœperunt tot celebrari Miſſæ, ut ab aurora ultra meridiem multiplicarentur. Poſtea ad peculiare & devotum ſacellum ejus nomine inſignitum, & pictis ejus geſtis undique ſpectabile, translatum eſt, ubi ſuper Altare in arca deaurata requieſcit, & videtur a parte anteriori per luciſſimum chryſtallum, habitu religioſo ſerico contectum, & chorda præcinctum.

Exhumatur corpus integrum.

Nobili loco reponitur.

Ita vero ante & post translationem in celebratione Missarum obsecundatum est piorum devotioni, ut & cautum sit Religioni, ne scilicet præscripti a sacrorum Rituum Præfectis limites negligerentur. Missa legitur in honorem sancti Bernardini Senensis, donec per Sedem Apostolicam huic etiam Feltrensi proprii decernantur honores, quibus procurandis Romæ insistitur, factique sunt processus auctoritate Apostolica in urbe Feltrensi & Papiensi;

ADDITIO ALIORUM.

„ quibus tamdem peratente examinatis, factaque sanctæ Sedi debita po-
„ stulatione, Benedictus XIII. Pont. Max. Officium, & Missam sub ritu
„ duplici ad ejus honorem per totum Minorum Ordinem, necnon in Civi-
„ tatibus Papien. & Feltren. recitari posse indulsit, ut per Decretum da-
„ tum III. Augusti anno MDCCXXVIII. suo tempore in horum Annalium
„ continuatione referendum, pro comperto habetur.

LII. Pro coronide visum est adjungere, quæ habentur apud Ticinenses præter cubiculum, in quo habitabat, & vestes, aliaque ejus pignora, quæ illic religiose servantur, varia sanctitatis documenta. Egredienti Ecclesiam, & ingredienti in Cœnobium occurit ad manum dexteram lapis ingens marmoreus, cui hæc leguntur incisa.

D. O. M.

DIVUS BERNARDINUS
GENERE FELTRENSIS
FAMILIA DE TOMITANIS
DOCTRINA LUMEN ITALIÆ
VITA VIRTUTUM DECUS
OBSERVANTIA DIVI FRANCISCI
TALIS STUDIO ET ELOQUENTIA
COMMUNIS SALUTIS BUCCINATOR
QUALEM DE COELO LAPSUM
TER MILLE ET SEXCENTÆ
LOQUUNTUR EJUS CONCIONES
HIC INTEGER ADHUC
QUASI DIVINITUS CERNITUR
VIXIT ANNOS LV
DECESSIT PAPIÆ
IN ÆDIBUS S. JACOBI ANNO MCCCCXCIV
DIE XXVIII. SEPTEMBRIS.

Urbis Ticinensis erga eum gratitudo.

LIII. In regesto Cancellariæ Civitatis habentur etiam tria honorifica decreta, quæ illius sanctitatem & venerationem, in qua apud Ticinenses habebatur, confirmant. Anno hoc MCCCCXCIV. die XXVIII. Septembris in vesperis, congregato Consilio, & interveniente Vicario Episcopi, aliisque viris primariis, quorum nomina exprimuntur, ita decretum est.

Intellecto noviter quod R. P. Fr. Bernardinus de Feltro Ordinis Minorum de Observantia, in Monasterio S. Jacobi extra mœnia Papiæ suum diem clausit extremum, & attendentes vitæ sanctitatem, ac ejus sermonum fructus, & quantum insudaverit in prædicationibus ibi annis præteritis, & præsenti, ita quod valde etiam post mortem venerandus est; igitur volentes, quantum fieri potest, aliquantulum meritis ejus gratos sese ei exhibere, pro nunc autem provident, quod die crastina, hora vigesima, fiant fune-

funeralia ipsius, & citentur omnes Doctores de Collegio, & omnia Collegia Notariorum, & Mercatorum, & omnes Paratici dictæ Civitatis, cum universo Clero; & præcipiatur quod campana Ecclesiæ majoris, & omnes aliæ campanæ Ecclesiarum, Conventuum, & Præpositurarum pulsentur, & cetera omnia fiant, prout discretioni prædictorum Dominorum Abbatum videbitur.

LIV. Anno MDXCVIII. die XXIX. Aprilis in vesperis Consilio congregato, ita unanimiter decreverunt Domini Consiliarii, quorum nomina sunt in libro registrata.

Item, ut B. Bernardinus de Feltro, qui dum in humanis agebat, frequentibus ejus concionibus & adhortationibus, atque aliis caritatis, pietatisque officiis multum profuit huic Ticinensi populo, opem suam apud Altissimum omnium opificem Deum, & Dominum nostrum Jesum Christum, incessanter interponere valeat, pro incolumitate & conservatione hujus urbis, quatenus ejus memoria aliquo gratitudinis officio recolatur, inhærendo requisitioni, & precibus, quatenus opus sit omnium fere officialium Paraticorum hujus Civitatis, de qua in actis, factum est partitum, an expediat, vel ne? videlicet quod a modo in antea perpetuis futuris temporibus fiat oblatio solemnis, & generalis juxta consuetudinem publicam in Ecclesia Divi Jacobi Apostoli extra, & prope muros hujus Civitatis, ubi asservatur conditum corpus prælibati beati Bernardini de Feltro adhuc integrum, & incorruptum, & post centesimum depositionis annum, & hoc in Kal. mensis Maii, & ibidem juxta solitum aliarum oblationum offerantur faces consuetæ, tam per Civitatem, quam per artes, & Paraticos, ac peculiæ, quæ nomine Civitatis erogari solent in dictis aliis oblationibus? Et præsens partitum quatenus opus sit approbetur per Consilium generale ad pleniorem illius observationem? Subscriptum. Bonetus Abbas, & datis balotis, sumptisque suffragiis, obtentum fuit partitum, quod fiat, prout supra. Iterum subscriptum ut supra.

LV. Anno MDCXXX. die XX. Aprilis in Tertiis, convocato Consilio, tertium hoc addiderunt decretum pro implorando Bernardini patrocinio.

Item proposito die XXIII. Martii proxime præteriti anni currentis ex devotione hujus Civitatis, & ad impetrandum ab Omnipotenti Deo Domino nostro gratiam liberationis belli, ac suspicionis epidemiæ, multisque aliis infortuniis, quibus Civitas nostra, ac cives valde vexantur, factam fuisse solemnem processionem magno comitante populo, in qua interfuere Illustrissimus & Reverendissimus Episcopus ejusdem Civitatis cum Clero seculari & regulari, ac omnes disciplinantes cum facibus accensis, & ex devotione in dicta processione delata fuit reliquia brachii S. Sebastiani, quæ processio principium habuit ab Ecclesia majori, ad Ecclesiam S. Jacobi extra mœnia ejusdem Civitatis, præsertim pro impetrando auxilio B. Bernardini de Feltro, cujus corpus in dicta Ecclesia requiescit, & qui semper fuit partialis tempore ejusdem vitæ protector, Orator, & intercessor hujus Civitatis apud Deum, in dictaque Ecclesia ad ejusdem Altare decantata fuit solemnis Missa ad impetrandum ejusdem auxilium. Et subjungitur decretum de solvendis expensis factis in hac processione, & aliis Missis decantatis.

LVI. Con-

LVI. Conservatur etiam ea in urbe liber vetustus MSS. cui titulus : *Cathalogus Sanctorum corporum & reliquiarum in Ticinensi Civitate existentium*, in quo hoc habetur vitæ gestorumque Bernardini compendiolum.

Ejus vitæ compendium.

Bernardinus Feltrensis, Donati & Coronæ filias, invitis parentibus, Ordinis Minorum de Observantia Religionem ingressus est, in qua tantum profecit, quod brevi Divini verbi concionator factus, sibi, patriæ & Religioni admirabilem peperit splendorem. Is in omnibus fere Italiæ partibus adeo gratus & acceptus fuit, ut sæpe multarum Civitatum populi, ne ab ipsis recederet, cum ad alios superiorum jussu se conferre necesse erat, ut sacram, quam didicerat doctrinam, omnibus, si fieri posset, disseminaret, inter se contenderent; multis in locis doctrinam, vitæque sanctitatem miraculis confirmavit. Tamdom Ticinum se contulit, ubi ob nimiam populi frequentiam, qui ad illius prædicationem accedebant, in platea Regis solis extra Cathedralem Ecclesiam concionari necesse fuerit. Ticinenses ad multa pia opera sua prædicatione induxit, & ad illud præcipue, quod in Civitate Pietatis Mons ad pauperum necessitatem subveniendam erectus fuit. Qui ob Judæoram usuras, quorum semper fuit acerrimus impugnator, eo redigebantur, ut consumptis nimia usurarum extorsione miserrimis sarcinulis, ostiatim victum sibi parare cogerentur. Hunc Pietatis Montem multis pecuniis auctum, Ticinenses quotidie locupletiorem reddunt, ita ut omissis Judæorum usuris, omnium fere necessitati abunde succurritur. Ob tam præclarum & necessarium opus, quo nullum utilius hæc Civitas habere potuisset, quis summis laudibus hunc sanctum Dei Virum perpetuo non celebrabit? Quis hunc ad miserorum inopiam sublevandam progenitum esse non credet? Quis hunc denique ad commune omnium subsidium cælitus dimissum non dixerit? Hujus tanti Viri labores dum vixit, huic Civitati admodum fructuosi fuere, nunc in Cæla apud Deum ejus intercessione uberiores fructus, & majus commodum sentiet Civitas, si assidue piis precibus illum rogabit, tantique accepti beneficii non immemor erit. De beatissimo hoc Viro legitur: quod cum quoddam munus sibi donatum fuisset, servum rogavit, qui illud portaverat, ut pauperculæ extrema inopia laboranti munus illud deferret, qui quam libentissime se facturum pollicitus est, dummodo panpereulæ domum sibi ostendisset, cui sanctus Vir respondit: Fili per eamdem viam, qua ad me venisti, revertaris, & in domum juxta quam pannus lineus, quo munus tegitur, deciderit, ingredieris, ibique relicto munere, domum redibis. *Servus cum prope domum pauperculæ venisset, statim pannus lineus decidit, & in domum ingressus, puerperam in lecto jacentem invenit, omni humano auxilio destitutam, quæ accepto munere, Deo, qui numquam deserit sperantes in se, & ei, qui illud miserat, gratias egit. Duo etiam quos satanicus spiritus induxerat, ut illum in via, dum a prædicatione rediret, occiderent, oculorum luminibus capti, tanti criminis a beato Viro veniam petentes, illius precibus amissum lumen recuperaverunt. Claruit & aliis multis miraculis, ut habetur in ejus vita a Bernardino Guslinio descripta, quæ cum nimis longum esset recensere, prætermitto. Quot animas Deo prædicando pepererit, nemo est, qui auditis miraculis & ejus sanctitate, infinitas peperisse non credat. Tamdem multis laboribus defatigatus, & senio confectus, diem suum obiit anno Incarnationis* MCCCCXCIV. V. *Kalendas Octobris. Cujus corpus quodam incredibili fere honore, universo Clero tam seculari, quam religioso, & puerorum numero circiter tria millia comitante, qui Angelicis vestibus, videlicet stola & albis vestibus ornati, manibus quoddam insigne portabant, in quo Mons Pietatis, & nomen Jesus inscriptum erat, ad Divi Jacobi Templum extra mænia*

Vide anno 1495. n. 22. ubi aliqualis discrepantia.

nia delatum fuit, ubi in arca marmorea, in pariete inclusa, in sacello a dextris prope eborum dictæ Ecclesiæ repositum, integra adhuc pelle contectam, devotissime veneratur.

LVII. Ejus vitam diffuse scripserunt, omnium primus Bernardinus Guislinius Doctor Feltrensis, paulo post Viri Dei mortem, acceptis totius vitæ gestorumque relationibus a fratre Francisco Feltrensi, fidelissimo, & multorum annorum Bernardini socio, quas ille dietim, & secundum eventus rerum scribebat. Secundus, anno MDXXXI. Bartholomæus Simonius de Marostica, castro Vincentino, vir doctus, rogatus a fratre Francisco Pajarino Capucino, ejus sororio, qui ei tradidit omnia, quæ notaverat prædictus frater Franciscus. Primus scripsit Italice, vitamque hanc nihilo mutato, exscripsit Bartholomæus Cimarella. Secundus legendam composuit latine non culto stylo, absque ullis partitionibus, quam alii diviserunt in lectiones & puncta. Non est adhuc typis edita, quod ego sciam. Tertius aliqua congessit Marianus Florentinus in opere de viribus illustribus Ordinis Minorum, ex quo Marcus Ulyssiponensis aliqua contraxit. Franciscus Gonzaga multis in locis, & plerique alii Scriptores de eo breviter, vel ubviam agunt. Petrus Rodulphus istud de eo habet compendiosum elogium, quod huc transferendum judicavi.

Quinam ejus vitam scripserunt.

Cimarel. 4. par. lib. 6.

Marc. 4. p. l. 7. c. 31.

Rodul. fol. 85.

LVIII. *Beatus Bernardinus Tomitanus Feltrius, cognomen* Parvulus, *Bernardini Tomitani Academici Patavini consanguineus, ut sæpius mihi Paduæ liberalibus disciplinis incumbenti retulit. Fuit ab ipsis incunabulis ingenio præstans, qui cum in studia bonarum litterarum magnopere eum ætate proficeret, evasit illustris, atque adeo profecit, ut quantum patiebatur illa ætas, non videretur habere æquales. Fuit corpore brevi, ob cujus brevitatem dicebatur etiam Bernardinus* parvulus. *Sed*

S. Bernardini elogium.

Quo minor iste fuit mortali corpore terris:
Hoc major cœlis, mente, animo, ingenio est.

Fuit quoque facie rotunda, aliquantulum macra, colore subnigro, oculo eminenti, perspicuo & vivaci, singularis eloquentiæ. Cujus quidem rei testes sunt epistolæ quædam latinæ ad Præfectos Civitatum Italiæ, qui eum summis precibus exorabant, ut sacris suis concionibus eos consolaretur. In sacris, quas frequenter habebat ad populum prædicationibus, utebatur lingua communi & erudita, quibusdam rhetoricis coloribus, atque oratorio sale respersa. Erat ei lingua versatilis & soluta, pronunciatio clara, vox varia & sublimis, latera firma: cujus sermo non aridus, sed copiosus erat, exemplis, proverbiis & sententiis adeo refertus, ut videretur fulmen & tonitruum eloquentiæ, prout quidam testati sunt, qui eam concionantem pluries audiverunt, & experti sunt. Primo quidem juri Pontificio operam dedit, & evasit Canonista celebris; in Religione vero liberalibus disciplinis non mediocriter instructus, cunctis se reddebat admirabilem, maxime tamen Lactantium Firmianum, Augustinum de Civitate Dei, Ciceronem, & D. Hieronymum familiares habuit. Inter cetera spiritu prophetico præfulsit. Paduæ siquidem in foro præ nimia multitudine prædicans, capite ad brachium dormientis instar aliquantulum deflexo, dixit se in spiritu exequiis matris suæ interfuisse apud Feltriam, ubi illa eadem hora decesserat, qua ipse Paduæ prædicabat. Semel quoque in Montefeltrio prædicans, cuidam ministro Salariæ, qui in ejus concionibus molestiam inferebat, prædixit immaturam mortem, quæ ei insperato advenit; prædixitque bella in tota Italia futura. Brixiæ & Vincentiæ, ubi

Vide Tom. 14. an. 1480. n. 11. ubi dicitur etiam ex rostris revelata morte genitoris.

ubi erant civiles atque hostiles seditiones, suis monitis exemplisque sedavit, easque ad pacis fœdera adduxit. Paduæ instituit sacrum Montem Pietatis anno MCCCCXCI. *vel potius mare Pietatis, quasi mammam pauperum Christi, cum assensu Domini Petri Barozzi Episcopi Paduæ, pro cujus erectione passus est multa incommoda; Romam profectus est, rediitque Paduam triumphans cum facultate a summo Pontifice prædicandi ubique locorum. Edidit quasdam conciones vernaculo sermone de perfectione vitæ Christianæ satis eruditas. Obiit Ticini* MCCCCXCIV. *die* XXVIII. *Septembris hora decima ante festum sancti Michaelis. Celebratæ sunt ejus exequiæ die Dominico sequenti, cuncto populo & universo Clero, & Conventibus Religiosorum, ac Gymnasii cum maximo honore & veneratione, sonituque campanarum, ac pueris circiter quatuor millibus indutis cottis albis Holisque, cum bandirolis, ut dicunt, in manibus, depictis nomine Jesu & Monte Pietatis. Qui infinitis claruit miraculis, in ejusque obitu audita sunt carmina & cantus lætitiæ plena. De cujus insigni doctrina, & mira dicendi eloquentia Leonicus Venetus, Philosophus præclarus, Græcis & Latinis litteris egregie doctus, ita cecinit.*

Fulmine qui quondam præcordia dura solebas
Rumpere, & eloquii mollificare sacri.
Bernardine decus Feltrinæ & gloria gentis,
Da quoque nunc precibus tendere ad astra tuis.
Nec tibi displiceat, quod sis tibi corpore parvus,
Hortulus iste brevis mitia poma gerit.

LIX. In sacello, in quo jacet, aliisque Cœnobii locis innumeræ conspiciuntur tabellæ votivæ, variique generis donaria appensa, quæ miraculorum denotant multitudinem. Inter multa quæ illic scripta conspiciuntur, habetur & hæc Antiphona pulchræ tabulæ inscripta. Eam obtulit ex voto, & prope tumulum affixit Seraphinus Feltrensis. Pii quique Bernardini sectatores, cum hac devota commemoratione salutant.

O Sydus Feltriæ, gemma caritatis, splendor pudicitiæ, zelator paupertatis, lustrator sapientiæ, protector veritatis, amator innocentiæ, cultor virginitatis, ante thronum fulgidum æternæ Majestatis, para nobis aditum Divinæ pietatis. Alleluja.

℣. *Implora nobis gratiam Beate Bernardine.*
℟. *Per fontis abundantiam pietatis Divinæ.*

OREMUS.

Beati famuli tui Bernardini nobis, quæsumus Domine, præclara merita suffragentur, & quæ nostra fragilitas non præsumit, ejus apud te supplex oratio gratiam, quam postulamus, obtineat salutarem. Per Christum Dominum nostrum. Amen.

Mutinæ erigitur Mons Pietatis. LX. Ex chronicis MSS. Alexandri Tassoni de rebus Mutinensibus hæc accepi: *Anno* MCCCCXCIV. *frater Bartholomæus de Bononia Ordinis Minorum inchoavit Montem Pietatis Mutinæ die* XXIII. *Februarii. Celebrata fuit Missa ab Episcopo de Montagnanis, & illa die facta fuit prima oblatio, & die* XIX. *Martii Mons cœpit præstare, seu mutuare in domo D. Cæsaris de Valentinis.*

LXI. Con-

LXI. Confirmavit hoc anno Pontifex litteras suorum Prædecessorum, qui proprietatem bonorum collatorum Fratribus Minoribus, vel eorum Ordini, in jus Ecclesiæ Romanæ receperunt, datis ad Ministrum Aragoniæ, ubi quædam inferebantur Fratribus molestiæ, propter quædam bona illis legata, litteris sequentibus.

Dilectis filiis Ministro Provinciali, & Fratribus Ordinis Fratrum Minorum Provinciæ Aragoniæ, secundum morem dicti Ordinis.

Ex autographo. Declaratur dominium rerum Minoribus concessarum remanere penes Ecclesiam Romanam.

UBeres fructus, quos vester Ordo hactenus in militante Ecclesia produxit, promerentur, ut petitionibus vestris, quantum cum Deo possumus, favorabiliter annuamus. Hinc est quod Nos, vos & vestrum quemlibet a quibuscumque excommunicationis, suspensionis & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis & censuris & pœnis, a jure vel ab homine, quavis occasione seu causa latis, si quibus quomodolibet innodati estis, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolutos fore censentes, vestris in hac parte supplicationibus inclinati, litteras felicis recordationis Martini IV. Martini V. Eugenii IV. Calixti III. ac Sixti etiam IV. necnon Pauli II. Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum, per quas dicti prædecessores respective Ordinis vestri professoribus concesserunt, quod usum bonorum eis & dicto Ordini relictorum, proprietate seu dominio eorumdem bonorum apud Romanam Ecclesiam remanente, cum puritate Regulæ percipere & habere possent, ac etiam sub excommunicationis, aliisque censuris & pœnis Ecclesiasticis, quas contrafacientes ipso facto incurrant, prohibuerunt, ne dicti Ordinis professores, de Observantia nuncupati, domos Fratrum Ordinis ejusdem, Conventualium nuncupatorum, aut etiam e contra Fratres Conventuales domos ipsorum Fratrum, de Observantia nuncupatorum recipiant, cum omnibus & singulis clausulis in eisdem litteris contentis, dictas concessionem & prohibitionem concernentes quomodolibet, auctoritate Apostolica, per præsentes approbamus, ac perpetuæ firmitatis robur obtinere debere, & præsentium & dictorum Prædecessorum litterarum transumptis, sigillo alicujus Prælati Ecclesiastici, seu curiæ Ecclesiasticæ munitis, & manu alicujus notarii publici subscriptis, in judicio seu extra abilibet, ubi fuerint exhibita vel ostensa, sicut ipsis litteris originalibus fidem adhibendam fore, eadem auctoritate decernimus. Mandantes singulis locorum Ordinariis, ne vos super præmissis molestari aut inquietari permittant. Contradictores per censuras Ecclesiasticas, auctoritate Apostolica, appellatione postposita compescentes. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon dicti Ordinis, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis & consuetudinibus, ac omnibus illis, quæ dicti Prædecessores in singulis litteris prædictis voluerunt non obstare, ceterisque contrariis quibascumque. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die x. Julii MCCCCXCIV. Pontificatus nostri anno II.

LXII. Floruerunt hoc tempore Viri docti, & prædicatores insignes Minoritæ. In Germania Theodoricus de Osnabrug, natione Theutonicus, provinciæ Coloniensis, de quo ita Trithemius coævus & familiaris: *Vir erat in Divinis Scripturis exercitatus, declamator sermonum popularium famosissimus, cujus vitam omnes qui eum noverunt, sanctissimam hoc tempore prædicant: in sermonibus faciendis ad populum, tanta gratia Divinitus illustratur, tanta facundia loquitur, tanta denique compunctione & dulcedine afficit auditores suos, ut similem apud Germanos habuerit neminem; unde & per*

Florent Viri docti. *Tritbem. de Script.* *Marc. l. 7. c. 17.* Theodoricus de Osnabrug.

totam Provinciam generalis Prædicator constitutus est. Legit mihi nuper, dum Coloniæ mecum esset, opusculum insigne, devotioni congruum, quod composuerat ad instantiam Hermanni Archiepiscopi Coloniensis de Passione Domini. Vivit adhuc in Provincia Coloniensi, cæpto fortiter instans officio sub Maximiliano Rege, & Alexandro Papa VI. anno Domini MCCCCXCIV.

Cratepol. n. 40. De eodem ita scribit Petrus Cratepolius in cathalogo Episcoporum Osnabrugensium: *Sub hoc Conrado* (Episcopo scilicet hujus nominis tertio) *id est anno* MCCCCXCIV. *fuit Theodoricus Osnabrugus, de Ordine Minorum, concionator insignis, qui vitam duxit sanctissimam, suis scriptis & concionibus dulcissimis mundo innotuit.*

Fr. Ludovicus de Prussia. LXIII. Ludovicus Prutenus de Hilsberg ab ineunte ætate studio deditus Divinarum litterarum, præsertim Sacræ Scripturæ. In Universitate Coloniensi accepto gradu Magisterii, postquam Scholas rexit in Gerbitz, in Posnania, in Thorn. aliisque locis, Minoritia nomen dedit an. MCCCCLXIV. eoque virtutis fervore vixit in Ordine, ut alios ei tradiderint Prælati erudiendos, inter quos Alexium sacerdotem, virum sanctissimum, qui in Uratislavia initiatus, & in loco Beton in capella sanctæ Crucis sepultus, multis fulsit miraculis, religiosissime instruxit. Opus quoddam inscriptum *Trilogium animæ*, a se compositum, & terminatum anno MCCCCXCIII. in Conventu sancti Bernardini in suburbio urbis Brunensis in Moravia, Capitulo Generali hoc anno celebrato præsentavit, quod plurimum laudavit Ludovicus a Turre Vicarius provinciæ sancti Antonii, cui examen a Capituli Patribus fuit commissum. Edi curavit frater Nicolaus Glasberg Moravus, Norimbergæ commoratus, suadente & impellente fratre Paulino Lembergensi, olim Vicario provinciæ Boemiæ. Horum epistolæ præfixæ sunt operi, ex quibus pauca hæc viri religiosissimi & doctissimi decerpsimus elogia.

Fr. Joannes de Marefco. Monumen. MSS. Provin. Franc. Fr. Raphael Theutonicus. Gonz. in Provin. Bonon. Conv. 16. LXIV. Joannes insuper de Marefco concionator celeberrimus, & sacræ Theologiæ professor acutissimus, circa hunc annum provinciam Franciæ laudabiliter regebat. Obiit hoc anno, sepultusque est in Cœnobio sancti Francisci Mirandulano Raphael Theutonicus, quem post mortem plurimis effulsisse miraculis, scribit Franciscus Gonzaga.

Fr. Oddo Episc. Tyberiaden. Fr. Joann. Nicopolitan. Fr. Ivo Glandelacen. LXV. Ad insulas Pontificias tres invenio hoc anno promotos; ad Tyberiaden. sub Patriarcha Hierosolymitano fratrem Oddonem Trumheri, sacræ Theologiæ professorem, per obitum Guidonis, IV. Nonas Junii. Ad Nicopolitanam, sub eodem Patriarcha, & prima Sede Cæsareæ Maritimæ, Joannem de Gara, per obitum Benedicti, pridie Idus Decembris. Ad Glandelacen. in Hibernia, sub Archiepiscopo Dublinen. Ivonem Russi, sacræ Theologiæ professorem, nobilem ex utroque parente, uti commemorat diploma Pontificium, per obitum Joannis, IV. Idus Novembris. Parum hic vixit in Episcopatu; invenio enim in libris consistorialibus ad eamdem Ecclesiam, per obitum Ivonis, promotum fratrem Joannem die XXI. Augusti anni sequentis.

Conv. Bettonii. Gonz. in Provin. S. Francis. Conv. 30. LXVI. Extra oppidum Bettonii in Umbria, diœcesis Assisinaten. erat domus Minorum Observantum, sub titulo sancti Onufrii, vetusta tamen & ruinosa, in loco parum commodo, minusque salubri constructa. Rogarunt itaque hoc anno Fratres, & oppidi Universitas, ut illam liceret transferre ad alium locum commodiorem & salubriorem, ubi erat Ecclesia sancti Manni pene diruta. Annuit votis Pontifex hoc anno: *Exponi nobis fecerunt.* die VIII. Aprilis: Desiit titulus sancti Manni, adjecto altero sancti Antonii.

LXVII. Grassante in omnes gravissima peste, incolæ oppidi Arzignani in dominio Veneto, & Provincia sancti Antonii se obligarunt, quod si a sæva liberarentur contagione, ædiculam sanctorum Sebastiani & Rochi in Cœnobium transferrent Observantum. Gratiam consecuti, obtentaque hoc anno die XIV. Maii facultate ab Alexandro Pontifice, manus operi admoverunt, domumque a sancta Maria de Gratiis appellandam esse decreverunt.

Conv. Arzignani. *Item in Provin. S. Antonii Conv.* 29.

LXVIII. Nobilis vir Albertus Pius de Sabaudia, Domicellus Carpensis, valde addictus Societati Amadei Lusitani, petiit hoc anno a Pontifice, ut liceret in suo oppido Carpi domum ejus sectatoribus ædificare. Assensum præbuit Pontifex: *Piis supplicum votis*. III. Idus Maii; sed nihil deinde factum putaverim, præter enim Conventum sancti Nicolai, ante annos quadraginta pro Observantibus constructum, uti alias narravimus, alterius mentionem non invenio.

Conv. Carpensis.

Tom. 12. anno 1449. n. 38.

LXIX. Ludovicus Portocarrerius, & Francisca Manrique oppidi Palmæ, diœcesis Cordubensis Domini, cum Ludovicus filius unigenitus peste decumberet, pro filii salute voverunt, se constructuros Minorum Observantum domicilium, sub invocatione sancti Ludovici Episcopi Tolosani. Restituto e mortis faucibus filio, hoc anno opus aggressi sunt ad tertium a prædicto oppido lapidem. Aliud deinde ipse filius adjecit, sub titulo sanctæ Mariæ de Bethlehem. Res mira, sed multorum testimoniis comprobata, prope hoc accidit Cœnobium. Milliari tertio distat oppidum Pennaflorii, ibique quædam devota mulier Franciscanos accedentes vel transeuntes, quoad vixit, accepit hospitio. Falso testimonio denigravit hæc proximæ famam, nec ante mortem damnum refecit. Defuncta, dum in tremendo Christi judicio obinde pœnis deputaretur æternis, sanctus Franciscus ad Judicis pedes prostratus, impetravit, ut in mundum redire liceret misellæ, & crimen expiare. Vitæ restituta, lacessitæ fœminæ satisfecit, iterumque e vivis excessit.

Conv. Palmæ. *Gonz. in Provin. Angelor. Conv.* 3.

LXX. Prope Cassalliam, nobile Bæticæ oppidum, vini optimi feracissimum, diœcesis Hispalensis, Teresia Enriquez, nobilissima vidua, Domina locorum de Torrijos & Maqueda, Toletanæ diœcesis, de qua alias non semel locuti sumus, ut Conventum sancto Hieronymo sacrum Observantibus ædificaret, humili tamen structura prout Joannis de la Puebla, recentisque Custodiæ primorum Patrum summa paupertatis ferebat Observantia, hoc anno ab Alexandro Pontifice facultatem obtinuit. Inde transiens, dum Hispalim peteret Joannes a Turribus Medicinæ Doctor, & Astronomiæ in Salmanticensi Academia publicus Professor, cum Ecclesiam angustam nimis conspiceret, ex scholasticis stipendiis ampliavit, & sacellum præcipuum adjunxit, unde illi patronatus obtigit, & in prædicto sacello sepultura. Hujus loci Fratribus viginti assueverat quotidie Cassaliensis puella, ignoto patre, vasculum vini ex dolio reposito exhaurire, nec prius periculum sensit, quam vas exhauriretur. Cumque ab avaro patre imminere sibi malum timeret, sanctum Franciscum, cujus amore beneficium hoc erga illius sectatores præstare sibi putabat licere, multis precibus rogavit, ut succurreret. Exaudivisse, magno conspexit miraculo, dolio redundante. Rem patri narravit, atque inde ille commotus, erga sanctum Franciscum majorem concepit affectum, doliumque miraculose supereffluens Fratribus transmisit.

Conv. Cassalliæ. *Ibid. Conv.* 8. *Lib. 58. fol. 10.* *Tom. 14. anno 1474. n. 28. & alibi.*

LXXI. Indulsit Alexander Pontifex fratri Georgio de Paiva, ut seorsim sibi aliisque sub Obedientia immediata summi Pontificis, & visitatione Generalis Ministri, aliorumque inferiotum Officialium adhæsuris, quos un-

Conv. Campi Majoris. *Idem in Provin. Algarbiorum Conv. 21.*

decumque venientes posset admittere & dimittere, domum construeret juxta septa oppidi Campi Majoris citra Tagum in Lusitania, diœcesis Elvensis: *Inter curas multiplices*. VIII. Idus Martii. Primo humilem Conventum, secundo majorem commodioremque Fratribus viginti capiundis ædificavit, multumque placuit circumvicinis populis, a quibus abundanter alebatur, ministrante illo & sociis spiritualia iis, apud quos merebant corporalia. Transivit demum Conventus iste ad provinciam Algarbiorum.

Tom. 13. anno 1454. n. 49. Conv. de Silva.

LXXII. Ad annum MCCCCLXIV. dedimus, quæ de origine Conventus sancti Francisci de Silva habet Gonzaga, quæ tamen ex Bulla Pontificia: *Sacram Ordinis Fratrum Minorum*, data hoc anno XIV. Kalend. Septembris veniunt corrigenda. Refert enim Pontifex ex ipsa Fratrum & incolarum oppidi Fulgeriarum, diœcesis Redonensis, narratione, quod in silva prope dictum oppidum, ante quamplures annos, ex piis fidelium eleemosynis constructum fuit quoddam Eremitorium, in quo nonnulli Fratres Observantini vitam ducebant eremiticam. Atqui hi ipsi ex piis fidelium largitionibus ita domum ampliarunt, Templumque struxerunt, ut plurimorum Fratrum capax fuerit domicilium, & proinde hoc anno petieriot erigi in domum Conventualem per Guardianum gubernandam, unde minus certa sunt, quæ de constructione domus, per Joannem Ducem Britanniæ, & suasione per Guillelmum Vorilongum, qui tunc in Italia degebat, eoque anno Romæ defunctus est, ab aliis obtruduntur.

Conv. Villæ-novæ. *Lib. 56. fol. 161. Gonz. in Provin. Aquitan. antiq. Conv. 31.*

LXXIII. Nobili viro Reginaldo de Samer Chamoncha militi, Domino de Lissar, Agennen. diœcesis, & Baroni de Pangolz concessa est hoc anno facultas ædificandi intra vel extra oppidum de Villa-nova, ejusdem diœcesis, Conventum Fratrum de Observantia. An vel quando constructe rit? incertum. Gonzaga Conventum Villanovanum in Aquitania, nonnisi anno MDXII. a quodam Pivolensium heroe, & Isaaco Villanovano constructum asserit, atque inde semel pulsos Fratres in primis Galliæ tumultibus anno Domini MDLXI. & secundo anno MDLXXVII. ædemque magna ex parte destructam. Oppidanorum pietate utcumque tamen refecta est.

Conv. Morgiarum. *Lib. 87. fol. 178.*

LXXIV. Aymoni de Monte-falcone Episcopo Lausanensi in Burgundia similem concessit facultatem Pontifex ædificandi in ipsa Civitate, vel diœcesi Lausanensi Cœnobium Fratrum Observantiæ. Ubi vero ædificaverit, nostri non referunt auctores. Claudius Roberti in catalogo Episcoporum Lausanensium refert, eum anno MCCCCXCVII. Morgiis Franciscanos condidisse, de quo tamen loco apud nostros Scriptores nihil reperio.

Monast. Licien. *Lib. 51. fol. 41.*

LXXV. Occurrit hoc anno mentio Monasterii sanctæ Claræ Licien. Ordinario subjecti, cujus Abbatissam Raymundinam rogavit confirmari, dum viveret, nobilis vir Aloysius de Paladinis, Alphonsi Regis Siciliæ apud Pontificem Orator, timens ne constitutio Sixti IV. de triennali Abbatissarum regimine obesset consuetudini, in illo Monasterio receptæ, de retinendo per totam vitam officio.

Domus Sororũ Tertii Ordinis Meludun. *Gonz. in Provin. Franciæ Parif. Monast. 23.*

LXXVI. In urbe Meludunensi in Gallia construxerat sanctus Ludovicus hospitale ad curandos infirmos, quod jam ruinosum & neglectum, hoc anno restaurasse Ludovicum XI. asserit Gonzaga, & domum adjunxisse Sororum Tertii Ordinis, quæ infirmorum curam agerent, hæc probante Tristanno a Salazar Senonensi Archiepiscopo. At non Ludovicus XI. sed Carolus VIII. hoc anno in Gallia regnabat. Ecclesiam casu fortuito pollutam frater Christophorus a Capite Fontium, olim Minister Generalis Ordinis Minorum, deinde Cæsariensis Archiepiscopus, & Senonensis suffraganeus, expiavit & consecravit.

LXXVII. In

LXXVII. In oppido seu urbe de Corunia, diœcesis Compostellanæ, ab annis quadraginta nonnullæ Sorores Tertii Ordinis in domo una cohabitabant. Hoc anno nobilis mulier Elisabetha de Osorio, Comitissa de Luna impetravit, ut in domum Regularem sub regimine unius ex ipsis erigeretur: *Pia fidelium desideria*. vi. Idus Maii. Domus Coruniæ.

LXXVIII. In urbe Caneæ insulæ Cretensis, Monasterium sanctæ Claræ Sororibus destitutum, a quodam tamquam beneficium simplex Ecclesiasticum impetratum, Guardianus Minorum ab injusto possessore recuperatum, dedit Joannæ Moræ Ministræ aliisque Sororibus Tertii Ordinis, donec invenirentur Clarissæ, quæ illic vellent habitare. Factum Pontifex probavit: *Consuevit Sedis Apostolicæ*. xvii. Kalend. Maii. Domus Caneæ.

LXXIX. In oppido Herderslenæ regni Daciæ, & diœcesis Slesvicen. Dorothea Benedicti de Alevelde vidua, quamdam domum sitam in parte Orientali, juxta cœmeterium Cœnobii Fratrum Prædicatorum ad se spectantem, libere donavit Sororibus Tertii Ordinis, ut in ea regulariter cohabitarent. Donationem ab Egerdo Episcopo approbatam, amplius confirmavit hoc anno Pontifex: *His quæ personarum*. xv. Kalend. Junii. Domus Herderslenæ.

LXXX. Sororibus ejusdem Instituti, quas *Mantellatas* vocabant, in urbe Senensi commorantibus, concessit hoc anno, iii. Kalendas Septembris Pontifex Monasterium Annunciationis beatæ Mariæ Grossetanum, Ordinis sancti Benedicti, olim mensæ capitulari Ecclesiæ Grossetanæ unitum, sed ab ipso Pontifice postea separatum & dissolutum. Domus Senensis. *Lib. 87. fol. 222.*

LXXXI. Fratribus Minoribus Conventualibus villæ Galviæ, Enachdunensis diœcesis in Hybernia, concessit hoc anno capellam beatæ Mariæ Virginis, prope dictam villam trans flumen sitam, eamque illorum sacrario sive Sacristiæ univit, ut ex ejus reditibus melius Ecclesiæ necessitatibus provideretur. Ad preces Fratrum hoc a Pontifice petentium concurrebant etiam vota incolarum Galviensium, uti Bulla testatur. Conv. Galviæ. *Lib. 60. fol. 58.*

SUPPLEMENTUM P. ANTONII MELISSANI DE MACRO.

» I. DUm Fidei Christianæ dilatationi a misericordia Dei late patens
» ager, partibus in Occiduis, & Priscorum cuiquam ignotis, sub
» Ferdinando V. Castellæ aperitur, Italiæ Divorum solo, ut antiquorum
» nonnulli appellant, fera ac importuna tempestas imminet, quæ cum ipsa
» Religione, cuncta meliora triturare minatur. Maximilianus, copulata
» sibi in uxorem Blanca Maria Joannis Galeatii Sfortiæ Mediolani, generis
» Ferrandi Neapolitani, quiescere videbatur, sed Ludovicus Morus vel
» Maurus, qui nepoti suo Mediolani jura vi & injuria tenebat, nec resti-
» stituere cogitabat, ut sese in throno constabiliret, in Ferrandum præci-
» pue Neapolitanum, qui generis & filiæ ob amorem, Ludovici tyrranni-
» dem exosam habebat, Carolum VIII. Franciæ concitavit: sed sibi primo, *Ex Topog. Ferrer.*
» Italis secundo, ac etiam ipsi Franco tamdem omine malo, ut certum fie-
» ret cunctis ambitiosam tyrannidem, inconsideratique juvenis temerita-
» tem omnia perdere. Sutrium, vulgo *Sutri*, antiqua Civitas Episcopalis
» Etruriæ, Via Cassia occurrens, inter Nepitam, & forum Cassii, a via
» quæ Viterbio Romam ducit parum distans, circa Rosulum vicum, To-
» pho Scabro imposita, quam cavernæ plures, Topho exoso, circumstant, *Indic. ex Vatic.*
» sed ad parvitatem adductæ, & incolarum paucitatem, ab urbe Roma in
» Corum ad viginti quatuor millia passus distans, Monasterium his diebus
» habuisse constat, sub titulo sanctæ Mariæ Secundæ, quod summi Pontifi-

cis

cis decreto : *Supplicari nobis* . IX. Kalend. Februarii, nostris dimittendum erat ; apud vero Sutrium nostris Regularis Observantiæ Conventum extitisse, at sub titulo sancti Jacobi, etiam anno MDXVI. in quodam Provinciarum catalogo lego, qui sextus Provinciæ Romanæ numerabatur; at hujuscemodi rei aliunde memoria non occurrit. Melitam quoque, *Maltam* vocant, Insulam parvam quidem, sed celebrem in Africæ aquis Mediterranei Maris, petrosam, ventisque expositam, palmis, pomis, rosis, & gossipio abundantem, quondam a Charthaginensibus cultam, subinde a Romanis sub Cæsare domitam, ac tamdem ab anno MDXXIII. Equitibus Jerosolymitanis sancti Joannis, firmum & insuperabile præsidium contra inimicos Crucis Christi, per eadem tempora Minoritas summopere exoptasse, Pontificium diploma : *Apostolicæ servitutis* . IV. Kalend. Februarii expeditum, manifeste demonstrat, cum inibi erigendi Conventus licentiam concedat. Pro nostris etiam Amadeitis Cremonæ hoc anno domus indulta est : *Piis Christi*. VI. Idus Februarii ; & IX. Kalend. Martii Daciæ Fratribus exemptio determinata fuit : *Militanti Ecclesiæ* . Cuidam fratri Alphonso *del Rio* subsidio elemosynarum sibi factarum, posse construere Cœnobium, ex Brevi : *Piis fidelium* . V. Kalendas Aprilis, apparet ; constat cuidam fratri Georgio Desini Ragusino beneficium collatum fuisse : *Dignum arbitramur* . IV. Kalend. Maii ; & super reformatione Monasterii sanctæ Claræ Neapolitani litteras emanasse : *Religienis zelus*. pridie Idus Julii; & alias paulo post pro fundatione Conventus in oppido Radicondoli, Volaterranæ diœcesis : *Exponi nobis* ; die X. Septembris; beneficium fratri Ferdinando de Tauro concessum est XVIII. Kalendas Octobris : *Religionis zelus* . Monasterium vero de Nazareth Coloniensis diœcesis a jurisdictione, & cura Vicarii, data Bulla : *In Apostolicæ* ; cum alia executoriali præcitatæ : *Hodie a nobis* . XV. Kalend. Novembris.

Harol. ad ann. 1540. n. 61.

Indic. ex Vatic.

II. Venerandus Pater frater Alexander Javorii, qui Guardianus cum esset Conventus sancti Bernardini Wratislaviæ, provinciæ Boemiæ, Joannem Episcopum, cujus celebris est memoria in nostris Annalibus, ipso die Pentecostes anno MCCCCXCII. ad Ordinem acceptaverat, bis Provincialatus munere functus, tamdem Wratislaviæ obiit hoc anno MCCCCXCIV. Piissimus erat, & admirandæ Religionis vir, consilio ita valens, ut Provinciæ Magister meruerit appellari : Ejus transitus scribitur sub die XXIX. Septembris : de eoque agit honorifice Gonzaga, & ex eo Arturus.

Gonz. & Arthur. in Martyr. ad præfatam diem.

III. Non pigebit autem enarrare casum. Vallis Capraria, non procul ab Urbe sancti Bertrandi, Cœnobium Fratrum Minorum, de quo alibi loquuti sumus, hoc anno MCCCCXCIV. ex qua causa nescitur, repente igne aborto combustum, pene solo æquatum fuit; veruntamen quæsitis & collectis eleemosynis in Cathalonia de licentia Episcopi Liriensis, qui pro sua humanitate commiseratus casum, indulgentias concedebat fidelibus Christianis auxiliatrices manus offerentibus pro reparatione & restitutione illius, Fratres sedulo reædificantes, in meliorem formam reduxerunt.

AR-

ARGUMENTUM.

Celebrant Comitia Generalia Conventuales & Observantes Cismontani. Moriuntur Angelus a Clavasio, Marianus a Luco, Joannes a Popula, & alii plerique Viri religiosissimi. Florent in Polonia Joannes Vitreator, in Italia Antonius e Burgo Reatino. Matthias Tiburtinus insipienter turbat Provinciam Romanam. Georgius Cardinalis Ordinis Vice-Protector vetat Observantum transitum ad alias Congregationes. Francisci Ximenii ad insignem Toletanam Ecclesiam assumpti vitæ primordia, & ea quæ gessit ante collatam hanc dignitatem referuntur, uti & acta Roberti Liciensis ad suæ urbis Episcopatum evecti. Multiplicantur Cænobia.

I. HOc anno circa festum Pentecostes Franciscus Samson Minister Generalis Comitia Ordinis habuit Bononiæ. Rodulpus perperam affirmat ea habita anno præcedenti. Observantes etiam Cismontani consessum habuerunt Generalem in urbe Aquilana, & Conventu sancti Bernardini, in quo electus est die V. Junii in Vicarium Generalem Hieronymus Torniellus Provinciæ Mediolanensis; Definitores Bernardinus a Caymis ejusdem Provinciæ, Michael Aquensis Provinciæ Januensis, Seraphinus de Zamniguis Provinciæ..... Isidorus Perusinus Provinciæ sancti Francisci. Commissarius in Curia Romana tantum, Paulus de Roma; quod si ab Urbe Pontifex propter bellicos tumultus, aliave de causa discederet, alius deputandus relictus est arbitrio Vicarii Generalis. Guardianus sacri loci Montis Sion, Angelus Figineus Provinciæ..... Vicarius Candiæ, Philippus de Rottingo Provinciæ sancti Antonii; Sardiniæ, Franciscus de Ripacheriis Pedemontanus Provinciæ Marchiæ; Dalmatiæ, Croatiæ, Bosnæ, Chii, Candiæ, & omnium locorum Terræ Sanctæ, Bernardinus a Caymis prædictus; Austriæ & Boemiæ, Michael de Aquis, Poloniæ Gabriel de Castello vir religiosus & doctus, qui celebratis Comitiis in Conventu Vartensi anno MCCCCXCVII. & lustrata tota Provincia, dum in Italiam remearet, pie obdormivit in Domino.

Registr. Ord. Capitulum Generale ct. Bononiæ. *Rodul. fol. 244.* Capitulum Generale Cismont. Observant. XX. Aquilæ.

Monum. MSS. Prov. Polon.

II. Angelus de Clavasio, Vicarii Generalis quartum functus officio, hoc anno III. Idus Aprilis etiam vita perfunctus, sepultus est Cunii in Cœnobio sanctæ Mariæ de Angelis, & a vicinis populis in magna habetur veneratione. Quæ de illo sparsim superioribus annis narravimus, plane indicant quantæ fuit virtutis, doctrinæ & prudentiæ. Antequam Minoribus nomen daret, Doctoratus insignia in jure Canonico, & sacra suscepit Theologia. Summam a suo nomine dictam, inter Theologos morales satis tritam, aliaque composuit opera suo loco a nobis referenda. Nuncii & Commissarii Apostolici munus non semel dignissime sustinuit, commissionemque ab Innocentio VIII. contra hæreticos Waldenses accepit.

Moritur Fr. Angelus a Clavasio. *Marian. de Viris illustr. Marc. l. 7. c. 26.*

III. Die prima Januarii decessit in Monte Alvernæ Marianus e Luco sive Bosco Romandiolæ, laicus sive conversus. Ad Religionem Angeli monitu vocatus, Angelicam in ea vitam traduxit. Dæmonem annis quindecim moleste persequentem tulit patienter. In specie mustelæ hostis sæpe apparens, orantem affligebat, & singulis noctibus per horam unam vexabat, donec Vir Dei longa consuetudine eum cœpit despicere. Sacerdotibus sacrificantibus libenter inserviebat, in oratione assiduus, meruit visiones videre cœlestes, Christum item Dominum, & Mariam Genitricem. Dum janitorem ageret Florentiæ Cœnobii S. Salvatoris, vidit præ foribus san-

Et Marianus e Luco. *Indid. c. 28.*

ſanctum Franciſcum, alio ſociatum Minorita, hortatuſque ut intrarent, tale accepit reſponſum: *Ingredi nolumus domum, a noſtra profeſſione alienam*. Vere tunc magnificentior & ſumptuoſior erat, quam paupertatem deceret Franciſcanam; inſumpſerant enim primi ſtructores, & demum Laurentius Mediceus in ea perficienda ultra centum millia aureorum. Sed, ſubſidente ſolo, vel ſtructuræ vitiis totum ferme corruit ædificium, uti nos ſuo loco de hoc ſcripſimus Conventu.

To. 10. an. 1419. n. 11.

Necnon Joannes a Popula.

Cornarel. p. 4. l. 5. cap. 53.

Legenda MSS.

To. 14. an. 1480. n. 1.

Vitæ ejus compendium.

IV. Feliciſſime hoc anno vitam terminavit Joannes a Popula, Hiſpanis de la Puebla, cujus ſplendorem generis, & vitæ ſanctitatem alias indicavimus. Hic breviter præcipuas ejus delibamus virtutes. Nudis pedibus, aſpero, vilique ſacco coopertus, in dura ex quercu tabula dormiebat. Pauperibus egeniſque tenerrime compaſſus, ad ſeveriorem ſemper aſpirabat paupertatem. Inſtructam ſæpe per viam reperiens menſam, ſemel exclamavit: *Ut quid mihi prodeſt omnia reliquiſſe, ſi omnibus abundo?* & vox ad illum cœleſtis: *Potiora*, inquit, *his tibi præparantur ſempiterna, qui propter Deum contempſiſti temporalia*. Introducendis Clariſſis in Monaſterium, quod diximus Belalcazaris, de parando ſplendido prandio agebatur.

To. 14. an. 1484. n. 67.

Sed Vir Dei paupertatis amator, noluit aliud apponi, quam quod ipſe oſtiatim mendicavit; dicens, pauperes Dei ancillas ab eo expectare debere annonam, non divitum more multo ferculo ſtratas gravare menſas. Ea fuit humilitate, ut cum vinitor propter decerptum unum aut alterum ex vinea racemum in via cum fameſceret, multis afficeret verberibus, & ſocius percuſſorem redargueret: *Permitte*, inquit, *ut Dei in me adimpleat voluntatem*, genibuſque flexis, & oculis in Cœlum elevatis, ſi quos addere volebat, ictus ſperabat.

V. Cibos nonniſi viles admittebat & inſipidos, multiſque modis laboribus & flagellis attenuatum corpus amplius macerabat; erga alios tamen ſumme miſericors indulgentiſſime ſubditos regebat, Patris ſui Alphonſi a Sotomajor ſeveritatem, & crudelitatem erga ſubjectos exoſus, & miſereri & compati didicit afflictis, maxime autem infirmis. Pudicitiam ſumma cura inviolatam ſervavit, & ab oratione nonniſi neceſſariis diſtrahebatur de cauſis. His aliiſque dives virtutibus, incidit in moleſtam diuturnamque infirmitatem, mortique proximus hanc vocem audivit: *Veni fili, & fruere centuplo, quod promiſi, præmio, iis qui pro me ſua quæque reliquerunt*. Obiit in Conventu Belalcazaris, ſuper cujus tumulum duo candelabra aurea non ſemel viſa ſunt. Poſt annos ſexagiota exhumatum corpus integrum

Corpus ejus integrum.

conſpexit Begiarii Dux Franciſcus Zunniga, ſuaviſſimum ſpirans odorem, & decenti condidit ſepulcro. Caput allatum eſt ad Cœnobium ſanctæ Mariæ de Angelis Montis Mariani, inſtitutæ a ſe reformationis primum, cui per annos quinque ad mortem uſque præfuerat. Tunicam aſperam & rudem, cilicio ſimilem, ſervant reverenter ſupradictæ Clariſſæ.

Moritur Michael Bal.

Monum. MSS. Prov. Polon.

VI. Moritur hoc anno, die Purificationis Virginis Mariæ, nocte præcedente in Cœnobio Obſervantum urbis Cracovienſis Michael Bal longa infirmitate gravatus. Genere & virtute nobilis, a beato Joanne Capiſtrano habitum ſuſcepit, ſub quo laudabiliter & graviter converſatus, ter aſſumptus eſt ad provinciam gubernandam. Regibus Polonis gratus & acceptus, pro Conſodalibus ejus juvandis & promovendis fideliter & indeſeſſe laborabat. Conventus Samborienſis ſub eo ſuſceptus eſt, aliaque multa præſtitit ſuis Confratribus beneficia.

Floret Joannes Vitreator.

VII. In eadem Provincia florebat, & Vicarium agebat hoc anno, Joannes Vitreator, qui Magiſter Artium in Univerſitate Cracovienſi exiſtens,

ſtens,& pinguia habens ſacerdotia, inſtitutum ſubivit. Viro docto & gravi, dum ex Comitiis Generalibus Florentiæ habitis in Poloniam rediret, traditus eſt Galerus Cardinalitius deferendus Friderico Caſimiro, Regis Caſimiri filio, & Alberti Regis fratri, quem ei dedit Radoniæ in Eccleſia parochiali, præſente matre Regina. Duxerat Alexander Magnus Dux Lithuaniæ Helenam Ducis Moſcoviæ filiam, ritus Rutheni ſchiſmaticam. Hinc orta controverſia propter multos, qui ad unionem Eccleſiæ Romanæ, depoſito ſchiſmate, accedebant, an deberent rebaptizari, & an liceret cum eis in ritibus & officiis Divinis communicare, aut ad ſacrificandum in Eccleſiis Latinorum admittere? Ex Prælatis multi aliter in his, quam Pontifices Romani & Concilium Florentinum ſtatuerant, ſentiebant; quibus viriliter pro defenſione unitorum obſtitit Joannes, & tandem, conſulta Sede Apoſtolica, obtinuit. Circa hæc ſcripſerat Innocentius VIII. Vicario & Fratribus Obſervantibus regni Poloniæ, & Alexander VI. duo miſit diplomata, unum incipiens: *Fide dignorum relatione*. Friderico prædicto Cardinali, Gneſnenſi Archiepiſcopo, & Epiſcopo Cracovienſi; ſecundum anno MDI. incipiens: *Altitudo Divini conſilii*. ad Epiſcopum Vilnenſem, cui etiam alias addidit litteras, ut Eccleſiam pro Ruthenis ædificatam conſecraret, in qua illi ſuo ritu Divina poſſent peragere, & Latini etiam ſuas Miſſas legere, quandocumque placeret. Demum Vitreator, celebratis Comitiis in Conventu Opatovienſi, anno MCCCCXCVI. creatoque viro religioſiſſimo & piiſſimo Ladiſlao Gielnovienſi „ apud Eccleſiam Parochia-„ lem ſanctæ Mariæ Magdalenæ Poſnaniæ „ ſancto fine quievit.

CORRECTIO *Ex monitis P. Luca Wad. ad an 1515.*

Decedit Franciſcus Laudenſis. *Marc. 3. p. lib. 7. c. 26.*

VIII. Circa hoc tempus obierunt Franciſcus Laudenſis in Conventu Caſtilionis Aretini, vir vitæ religioſæ & ſolitariæ, numquam feriatus a bono, in ſacrificiis & orationibus Deo offerendis ſumme attentus & devotus, converſationem ſecularium abhorrens. Triginta octo annos eo loco commoratus, numquam vultum conſpexit mulieris, & anni quindecim elapſi erant, antequam Caſtilionis oppidum Cœnobio propinquum ingrederetur. In orationibus recitandis, & Salutatione Angelica in coronæ modum repetenda aſſiduus, paſſus eſt, noctu præſertim, multas dæmonum perſecutiones. Alius eſt hic a Franciſco de Caſtrodurante, quem illic etiam diximus fuiſſe ſepultum. Balthaſſar item Ravaſchius & Clavario, Bernardino Feltrenſi contemporaneus & dilectus, zelo ſalutis animarum exæſtuans, peccatorum confeſſiones libenter & patienter excipiebat. Ob vitæ ſanctimoniam honorifice ab omnibus habitus, nobili marmoreo ſepulcro donatus eſt in Conventu Binaſchi, uti alias indicavimus. Paulus etiam de Levanto Provinciæ Neapolitanæ, vir magnæ orationis & caritatis, Sapientia Divina plenus, juſſus eſt a Superioribus multis in urbibus & oppidis prædicare. Sepultus eſt in Cœnobio ſanctæ Trinitatis prope oppidum ſancti Severini, populo carus, miraculis illuſtris. Laurentius a ſancto Martino Laicus, rerum cœleſtium contemplationi totus addictus, de Deo gratiſſimos proferebat ſermones. Res miraculoſas in vita & in morte patravit. Sepultus eſt in Conventu Adrienſi Apulæ Provinciæ. Michael de Buſtis vir obſervantiſſimus, & ſui ſtatus zelantiſſimus. Jacet Toleti in Cœnobio Regio ſancti Joannis.

To. 10. an. 1427. n. 23. Et Balthaſſar Ravaſchius.

Tom. 9. an. 1379. n. 5. Paulus de Levanto.

Laurentius a S. Martino.

Michael de Buſtis.

„ Hoc ipſo anno vita religioſe functus eſt Franciſcus Aretinus in Conven-„ tu ſancti Joannis ſuæ patriæ, Prædicator Apoſtolicus, ab Alberto Sartia-„ nenſi religioſa veſte donatus. Inſtitutum multis in locis promovit: ſed „ cum Aretii Monaſterium inſtituiſſet Clariſſarum abſque licentia Angeli „ a Clavaſio tunc Vicarii Generalis, hic acriter in Capitulo reprehenſum, „ ſuffragio vocis activæ & paſſivæ per quinquennium privavit. Nihil ille

ADDITIO Patris Lucæ Waddingi.

Fr. Franciſcus Aretinus. *Cimarel. lib. 5. c. 49.* Mon. Aretinum.

" commotus, ad Ecclesiam perrexit Missam celebraturus, Fratrique inter-
" roganti quomodo ita insensibiliter eam ferebat mortificationem, sedato
" animo respondit: *Valde pusillanimis est miles, qui propter levem istum*
" *suam deserit stationem*. Paulo post eodem in loco decessit Nicolaus Ur-
" bevetanus indefessus verbi Divini præceptor, & fidelium quocumque
" pergebat, placidissimus instructor, eam apud omnes nactus opinionem,
" ut non alio nomine quam *frater sanctus* audiret. In Conventu Pize-
" voscii in Russia obierunt Gregorius Szadeczius, & Petrus Candidus,
" ferventissimi prædicatores, salutis animarum perquam sitibundi, virtuti-
" bus illustres. Petrus Joanni Capistranensi viriliter cooperatus est in præ-
" dicanda Cruciata, & conscribendis Crucesignatis.

Fr. Nicolaus Urbevetanus.

Fr. Gregorius Szadeczius. Fr. Petrus Candidus.

Floret Antonius e Burgo Reatino. *Marian. l. 5. c. 31. §. 16. Marc. citat. c. 18.*

IX. Floruit hoc tempore in Cœnobio Gretii Antonius e Burgo Reatino, laicus quæstuarius, quem Marianus virum fuisse ait multæ Religiositatis, cultorem obedientiæ, zelatorem paupertatis, speculum honestatis, magnæ caritatis, & devotæ orationis. Accidit ut tota Vallis inter Cœnobiolum & Gretii oppidum confertis nivibus repleretur, neque modus ullus esset panem Fratribus conquirendi. Diebus octo legumina tantum, & pisciculos salsos Fratres manducaverunt, atque hæc ipsa jam deerant, cum Antonius post longam orationem in Oratorio Præsepis, a sancti Francisci tempore, & celebratis ibidem Christi Natalitiis celeberrimo, acceptos Angelico ministerio panes octo magnos & albos, Guardiano asportavit. Divisi singuli in partes octo, totidem Cœnobioli Incolis per dies octo suffecerunt. Postremo die, perseverante adhuc nivium impedimento, Guardianus Cœnobii Stronconiensis Provinciæ sancti Francisci, a Deo inspiratus, robustum virum, & jumentum pane onustum per aspera montis juga transmisit, & paulo post eliquatis nivibus, incolæ Gretii cibos tulerunt abundanter. Refert Marianus se accepisse a Petro Reatino, qui ex octo Cœnobitis erat unus, omnes ad mirabilem & dulcissimum panis saporem, mirumque candorem, facile sibi persuasisse vere panem fuisse Angelicis manibus præparatum, seque probasse quam verissimum illud Davidicum, quod sperantibus in se *Dat Dominus escam in tempore opportuno*. Porro Antonius illic demum sancto fine quievit. Scripserat Marcus Ulyssiponensis Hispanice, Antonium hunc fuisse *de los Arrabaldes de Teate*; quidam recens scriptor, percepta male voce Hispanica *Arrabaldes*, originem duxisse ex nobili familia Arrabaldorum narravit, cum vox illa non nisi *suburbia* significet. Atque ita quidem Marianus, ex quo Marcus exscripsit, habet, *Antonius laicus ex Burgo Reatino*, pro quo Amanuensis Marci male scripsit *Teatino*; atque ita probabilius, cum Cœnobiolum Gretii in Valle sit Reatina.

Vide tom. 2. ann. 1223. n. 20.

Psal. 144. 15.

Simon. in vita MSS. Bernardin. Feltren. duos languentes sanat.

X. Præter plurima a nobis supra Bernardini Feltrensis relata miracula, hoc istius anni licet adjicere. Doctori cuidam Medicinæ, urbis Ticinensis, ante aliquot annos Bernardinus ea in urbe prædicans, fratrem Jacobum ex sociis ægrotantem commendavit. Ejus curam admisit Medicus, ea tamen conventione, ut si ipse etiam Bernardini ope indigeret, vicissim commendatum haberet. Admissum pactum Vir Dei plene complevit, receptum enim in socii curatione beneficium, duplici compensavit. Etenim paulo post accidit, ut Medici filius ad mortem ægrotaret, cui cum pater sua scientia mederi non posset, ad Bernardinum accessit, rogavitque, ut opitularetur. Nil aliud hic, quam ut confidenter abiret, & crederet filium non periturum, respondit. At ille paterno affectu cum sæpius preces ingeminaret, subjunxit Bernardinus: *Quid hæc toties obtrudis? tibi dico: ex hac ægritudine liberabitur*. Erecto his verbis animo, domum rediit, filiumque reperit in-

co-

columem. Secundum in se comprobavit hoc anno beneficium. Continua & periculosa febre oppressus, nihil in stomacho, cibos omnes nauseanti, retinebat, unde cum incassum artis regulas universas probaret, ad Divina recurrendum judicavit. Visum venerat ex Cœnobio sancti Jacobi, ubi Vir Dei jacet, Bernardinus, quidam vir pius, qui multa & quotidiana Feltrensis narrabat miracula. Hunc rogatum voluit infirmus, ut suo nomine preces ad Viri Dei sepulcrum effunderet. Obsecutus vir religiosus, nocte sequenti pro languente ad tumulum oravit. Ea ipsa hora, ut compertum est mane sequenti, appetitum & stomachi virtutem reddi, inde reliquam sanitatem expertus est. Utrumque miraculum ipse sua manu scripsit, & Guardiano tradidit sepulcro appendendum. Sed uti nos mirandum hoc istius anni narramus, ita improbamus narrationem Blasii Rubei, qui in tabulis dypticis Episcoporum Cremonensium refert, Bernardinum hoc anno Cremonæ in templo sanctæ Agathæ prædicasse.

XI. Hoc tempore Matthias Tyburtinus quasdam turbas ex nimio, sed insipienti zelo excitavit in Provincia Romana. Filius erat Medici prædicta urbe oriundi, & in juventute egregie didicit linguam Latinam & Græcam, eaque polluit indole, & memoriæ felicitate, ut paucos sui similes in juventute inveniret Romana. Etenim a patre in Urbem missus, ut altiores addisceret scientias, eruditos quosque Magistros frequentabat; sed religiosæ indito vitæ desiderio, in prædicta Provincia Institutum subiit Minorum Observantum. Postquam Theologiæ studuit, & cum laude cœpit prædicare, vel nimium suo fidens ingenio, vel novarum rerum avidus, cœpit de arctiori vitæ genere cogitare, & quosdam in sui propositi rationem convocare. Is perfectionis omnis scopus, ut abdicatis omnibus Regulæ expositionibus, in locis desertis & pauperculis, secundum litteræ corticem Regula observaretur. Sequaces habuit ultra octuaginta Consodales, qui illius verbis inhærentes, expositiones quascumque, sive Pontificum, sive sancti Bonaventuræ, sive aliorum Doctorum condemnabant, & Superioribus secundum has quidquam præcipientibus, non esse obtemperandum, temere affirmabant. Syndicorum usum insuper reprobabant; constitutiones Pontificias eos concedentes nolebant admittere, & Conventuum Superiores, qui Syndicos aut Procuratores habebant, in malo statu vivere, & in pejnri mori, nec suffragiis adjuvari posse, asserebant, aliaque his similia dugmata spargebant.

Marc. citat. c. 26. Regist. Ord. Matthias Tiburtinus vir probæ indolis.

Novitatis avidus.

Novam excogitat Congregationem.

XII. Ut pertinacius antesignanus suo adhæreret errori, & socios in præceps adduceret, Satan in Angelum lucis transformatus ei apparuit sub Christi figura, suadens, ut constanter pergeret, neque contraria docentes auscultaret. Ardenter obsecutus, nihil suis erroribus adversum volebat audire, neque censuris aut ordinationibus Apostolicis obedire. Conjectus in carcerem, cœpit resipiscere, & salutaribus monitis obtemperare, donec denuo malus ille illuait consiliarius, graviterque reprehendit, quod a se dicta contempserit, errantumque Fratrum prætulerit consilia. Ad errorem reversus, e carcere cum alio errone confugit ad solitarios recessus, & montium cavernas, ubi multos congregavit sibi similes, novumque effinait Ordinem, constitutis Superioribus, Ministro Generali, Provincialibus & Guardianis. Demum ut majorem sibi inter suos conciliaret auctoritatem, multa de se spargebat & scribebat, se scilicet a Deo illuminatum, doctrinam suam miraculis confirmandam, hisque similes insanias. Sed infirma hæc erronum cohors, nullo negotio brevi dissipata est, recedente ad Conventuales Matthia, & revertentibus ad Observantes plerisque.

A Satana decipitur.

XIII. Propter magnas simultates, quæ inter Alexandrum Pontificem, & Julianum de Ruvere Cardinalem, etiam ante Alexandri assumptionem intercesserunt, ab Urbe recedendum judicavit Julianus; & Avenionem primum, inde in Galliam abiit Sedis Apostolicæ Legatus, ubi summo conatu Carolum Regem Alexandro reddidit infensum. In hac illius absentia protectionem Ordinis Minorum, quam sustinebat, commendavit Alexander Georgio Costæ, Episcopo Albanensi, Cardinali communiter nuncupato Portugallensi. Hoc ille anno acceptis a Curiæ Commissario Citramontano, aliquos ad Conventuales, alios ad Amadeitas & Clarenos ex Observantibus absque licentia transiisse, istud edidit constitutum.

Georgius a Costa Card. Ordinis Vice Protector.

Nos Georgius Albanen. S.R.E. Cardinalis Portugallen. & Ordinis Minorum Vice-Protector, universis & singulis præsentes litteras inspecturis, salutem &c.

Ex originali. Prohibet Observantibus ad alias Congregationes transire.

XIV. *Cum per felicis recordationis Sixtum Papam IV. per Apostolica scripta mandatum fuit Reverendissimo Domino meo Juliano, Dei gratia sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinali, Episcopo Hostiensi, & Ordinis Minorum Protectori, & ejus in hac parte locumtenenti, ut requisiti pro parte Vicariorum Provincialium Ordinis Minorum, de Observantia nuncupatorum, aut suorum Fratrum, ut observari faciant etiam sub censuris litteras Pauli II. & prædecessorum suorum, quibus cavetur, ne dicti Ordinis professores Conventuales & de Observantia nuncupati, Generali dumtaxat, seu etiam Provincialibus Ministris dicti Ordinis subditi, eorumque Prælati, Fratres de Observantia nuncupatos, sub Vicariis vivere solitos, transfugas, & ad eos fugientes acceptare præsumerent, nisi ostenderent litteras suæ licentiæ, a Prælato suo per eos obtentas, in quibus contineretur nomen domus, a qua recessissent, & illius, ad quam missi essent, sed illos ad suos Prælatos, juxta quarumdam aliarum litterarum piæ memoriæ Pii Papæ II. etiam prædecessoris sui, super hoc editarum continentiam, remittere tenerentur, sub excommunicationis pœna, quam transgressores dictarum inhibitionum ipso facto incurrerent. Nunc autem, sicut ex relatione venerabilis Patris fratris Pauli de Cancellariis, Vicarii Generalis Cismontani eorumdem Fratrum, de Observantia nuncupatorum, in Romana Curia Commissarii, accepimus, nonnulli dictorum Fratrum sub obedientia Ministri Generalis, & præsertim in Congregatione fratris quondam Amadei, & fratris Angeli de Clareno degentes, spretis inhibitionibus & censuris prædictarum litterarum, aliquos Fratres sub obedientia Vicariorum familiæ, de Observantia nuncupatæ vivere solitos, & præsertim fratrem Paulum de Turrano, absque Prælatorum suorum licentia recipere non formidarunt, censuras dictarum litterarum incurrendo, in suarum animarum periculum, Fratrumque dictorum familiæ de Observantia detrimentum, ac scandalum plurimorum. Nos igitur, qui, absente dicto Protectore dictorum Fratrum Minorum, in hac parte vices ejusdem Protectoris, etiam de mandato Sanctissimi Domini nostri gerimus, ad instantiam præfati fratris Pauli Commissarii, seu Procuratoris dictorum Fratrum de Observantia requisiti fuimus, ut ad executionem nobis factæ commissionis prædictæ per præfatum Dominum nostrum Papam procedere curaremus; universis & singulis præfati Ordinis Ministris, Custodibus, Commissariis, seu Procuratoribus, Guardianis, eorumque Vicariis, acnon Fratribus aliis sub obedientia dictorum Ministrorum, & præsertim in dicta Congregatione prædicti fratris Amadei & Angeli de Clareno degentibus, præ-*

præcipimus & mandamus in virtute sanctæ obedientiæ, & sub censuris in prædictis litteris ejusdem Pauli Papæ II. contentis, si contra fecerint, ipso facto incurrendis, ut si quos dictorum Fratrum de dicta familia Observantiæ, & præsertim dictum fratrem Paulum de Turrano absque suorum Superiorum obtenta licentia receperint aut retinuerint, ac in futurum recipi, & retineri contigerit, eosdem sic per eos receptos aut retentos, recipiendos & retinendos, visis præsentibus, cum libris & aliis mobilibus, quæ secum asportaverint & asportabunt, ad suos Prælatos remittere teneantur. Non obstantibus quibuscumque in contrarium facientibus. In quorum fidem & testimonium, præsentes fieri mandavimus, & nostri majoris sigilli fecimus appensione communiri. Datum Romæ in ædibus nostræ solitæ residentiæ, die III. *mensis Octobris* MCCCCXCV. *Pontificatus sanctissimi Domini nostri, Domini Alexandri Divina providentia Papæ VI. anno* IV.

XV. Ad Ecclesiam Toletanam, opibus, auctoritate, dignitate, in Hispania primariam, & primis totius Europæ Sacerdotiis conferendam, assumptus est hoc anno die XX. Februarii frater Franciscus Ximenez Cisnerius, per obitum Petri Gonsalvi Mendozii, tituli sanctæ Crucis in Hierusalem presbyteri Cardinalis, in summa gratia & auctoritate habiti apud Reges Catholicos Ferdinandum & Isabellam. Prima hæc se mihi obtulit occasio de Ximenio, viro clarissimo & sanctissimo scribendi; licet enim ante susceptum Minorum Institutum præclare se gesserit, intra claustri septa religiosissime vixerit, ad aulam vocatus, digna quæ narrentur, effecerit, nulla tamen constant annorum partitione, neque nos pro nostra scribendi ratione habuimus hucusque quid primum certo constitutum diceremus, præter unam hominis ad Religionem, & secundam ad Reginæ confessiones excipiendas vocationem. Placuit itaque ab hac nobili viri exaltatione ansam arripere, vitæ exordia, & quæ ad hunc usque annum gessit, sub compendio referendi. Ita facere eo facilius & verius licebit, quo propensiori studio & majori industria præcessit Alvarus Gomesius Castrus Toletanus, ea in urbe publicus eloquentiæ professor. Is enim collatis sæpe sermonibus cum præcipuis Ximenii Ministris, acceptisque arcanorum instrumentis, litterarum fasciculis, & commentariis rerum ab eo præcipue gestarum, per domesticos conscriptis, consultisque illius temporis historicis, ut ipse operi præfatur, vitam omnem, & acta gravissimi Præsulis libris octo complexus est. Ab hoc tum nostri, tum exteri quotquot de rebus Ximenii scripserunt, acceperunt. Nos singula, resciscis quæ ad rem nostram non pertinent, per singulos annos, qua licebit brevitate, distribuemus.

Fr. Franciscus Archiep. Toletanus.

Ejus vitam diligentissime scripsit Alvarus Gomezius.

XVI. Cisnerio, regni Legionensis haud ignobili municipio, Ximeniorum vetusta & nobilis familia processit. Hinc Alphonsus difficili & præfracto ingenio Garciæ fratris, natu majoris, abactus, ad Turrem Locunæ in Archiepiscopatu Toletano substitit, ubi ex Maria de Turre honesta Virgine, nobilibus prognata parentibus desponsata, Franciscum hunc (in baptismo Gonsalvum nuncupatum) primum sustulit, deinde Joannem & Bernardinum. Ab ipsis incunabulis honeste & sancte educatus, puerilibus litterarum rudimentis domi instructus, Grammatice operam daturus, Complutum, deinde Salmanticam jus utrumque auditurus amandatur. Eos hic fecit profectus, ut paucos post annos, domi facultatem hanc ipse alios docuerit, & paternum sumptum laboris præmio sublevarit: Liberalium vero artium, & Divinarum in primis scientiarum discendarum cupidus, quidquid temporis ex juris studio subducere licebat, Theologiæ sub Magistro Roensi, celeberrimo professore, impertiebat. Studiorum peracto curriculo, in pa-

Ejus parentes & patria.
Robles in vita Ximen. c. 4. & 10.
Pueritia & adolescentia.

patriam reversus, ex Alphonsi Patris auctoritate, qui forenses causas procurabat, Romam contendit. In ea peregrinatione, cum in latrones semel atque iterum incidisset, viatico, veste, equo despoliatus, apud aquas Sextias sistere coactus est, donec præteriens Brunetus quidam Salmanticensis, olim contubernalis, pecuniam mutuavit, & itineris socium adhibuit.

XVII. Romæ dum se causis actitandis exercet, nuncium accipit, patrem obiisse; unde matris viduitati, & Fratrum orbitati consulturus, domum regreditur, obtento prius Pontificio de expectativis, ut vocant, diplomate, cujus vi sacerdotium aliquod posset adipisci. Harum litterarum auctoritate Uzedæ Archipresbyteratum vacantem occupavit. Is modus sacerdotia vindicandi cum apud omnes Episcopos invidiosus esset, tum maxime fuit apud Alphonsum Carillium Archiepiscopum Toletanum, virum potentissimum & cerebrosum, qui domesticum quemdam sacerdotio, statim ubi vacaverat, præfecit. Ex mota itaque lite, gravissima Præsulis offensione contracta, conjectus est Gonsalvus in vincula, in penitiore turre arcis Uzedanæ, quæ illi, postquam ad Archiepiscopatum pervenit, pro gazophilacio fuit. Inter Custodias mœstum, non ignobilis conditionis sacerdos, illius oppidi civis, qui in eodem erat carcere, perhumaniter solatus: *Depone*, inquit, *mœrorem, quo angeris, vir optime, nam in hoc ipso quo teneris vinctus cubiculo, Joannes Zerezuela, Alvari, illius magni Comestabilis frater, gravioribus vinculis constrictus, acerbiorem passus est custodiam, cui ad Pontificatum Toletanum assumpto, rerum præteritarum, & iniquæ sortis memoria fuit jucunda. Ego quidem postquam tuæ frontis probitatem, totiusque corporis dignitatem sum contemplatus, talem in te rerum commutationem futuram animo concipio*. Gratias egit Ximenius suo consolatori, sed duriora dixit esse principia, quam ut exitum tam facilem essent habitura. Non defuerunt aliquot hujusmodi prædictiones & ostenta, quibus ejus futura magnitudo, quantum Superis curæ esset, prædivinari potuit & animadverti. Aliqua ex his suis locis interserentur, quæ manifeste docebunt, non humano aliquo favore, aut cœca fortunæ temeritate, sed Divino potius consilio, ad tot tantasque res excelsas fuisse destinatum.

Conjicitur in carcerem.

XVIII. Ab hac Uzedanæ arcis custodia, haud ita multo post ad arcem oppidi sancti Torquati, publicum fontium sacerdotum carcerem translatus, complures ibi dies detentus, una sacrarum litterarum lectione duram fortunæ, in qua versabatur, conditionem tolerabat: donec Archiepiscopus per Bondiani Comitis nepotis sui uxorem tamdem exoratus, abjecta cessionis spe, quam de jure sacerdotii extorquere a capto conabatur, liberum hominem abire permisit. Ille conceptam semel Antistitis indignationem veritus, ne quæsita, ut fit, non tantum expectata occasione, rursus erumperet, solum vertere statuit, atque ab universa illius ditione ipse se exilio spontaneo mulctavit. Quocirca composita cum capellano maximo Ecclesiæ Seguntinæ mutua Sarerdotiorum permutatione, Capellaniam, quam maximam appellant, Ecclesiasticæ dignitatis titulo insignem, adeptus est, sed nonnullo, quod uberioris proventus esset, quam Archipresbyteratus, annuæ pensionis onere prægravatam.

Liberatur.

Seguntiam abit.

XIX. Seguntiæ ita integre vitam instituit, ut ab omnibus bonis ejus amicitia certatim ambiretur: inter quos familiarissime usus est Joanne Lupo Medinensi, Almazani Archidiacono, viro singulari, morum probitate, atque rerum gerendarum prudentia prædito, tum etiam opibus & auctoritate pollenti, cui jam tunc auctor Ximenius fuit, ejus Collegii literarii condendi, quod in suburbio Seguntino jus Academiæ publicæ tenet. Qua in

re

re non obscurum sane documentum dedit animi ad litteras provehendas propensi, secumque tale aliquid mediantis, modo fortuna par votis offerretur.

XX. Interea Petrus Gonsalvus Mendozius, tunc Episcopus Seguntinus, magna hominis fama permotus, nihil tale cogitanti aut ambienti, Vicariam detulit universæ diœcesis administrationem. Quod ille munus quanta potuit contentione recusavit. Sed cum Antistes potentissimus acrius instaret & urgeret, subiit tamdem onus, ne illius auctoritatem contemnere videretur. Susceptum igitur munus tanta animi moderatione prudentiaque gerebat, ut universi facile intelligerent, neminem inveniri posse, qui ab omni vel avaritiæ vel insolentiæ labe magis abhorreret. Quo factum est, ut ab Antistite suo plurimi fieret, & sacerdotiis non contemnendis augeretur, & simul majorem bonorum omnium benevolentiam compararevit. Ea quidem opinione apud viros primarios innotuit, ut Alphonsus Silva Cisontanus Comes, in Granatensi expeditione captus, & in vinculis Maurorum detentus, ejus fidei ditionem suam universam commiserit, remque publicam & familiarem illius tutelæ commendarit. Ille Vicarius instituitur.

XXI. Cum itaque Seguntiæ in litibus Ecclesiasticis judicandis ceteris omnibus abunde satisfaceret, sibi uni tantum displicebat: nimirum mens Divinis assueta rebus, quæ ab illo vitæ strepitu ad tutissimum otium se jam receperat, haud ferre poterat tempus omne rebus sordidis impendi. Quare suas meditationes assiduo cum Deo colloquio conferebat: non tamen reperire modum poterat, quo se a suscepto munere extricaret, & in pristinam libertatem assereret. Cœpit ergo Monachatum cogitare: nam hæc sola via reliqua videbatur, qua & Cardinali Mendozio satisfaceret, & sui voti compos efficeretur. Cum rem ad amicorum quamplurimos detulisset, illorum nonnulli haud quaquam pari spiritu afflati, magnopere hominem ab eo consilio dehortari ac deterrere conabantur. At ille cum obfirmato in ea sententia animo, hanc viam liberatorem nostrum Christum Optimum Maximum commonstrasse diceret, qua illum expeditius mortales sequerentur, amici Divinitus hanc homini mentem datam intelligentes, minime quidem repugnandum rati, de sacerdotiis, quibus præerat, cum eo agere cœperunt, ut ad Bernardinum ejus fratrem natu minimum deferri, operam daret. Vagabatur tunc temporis adolescens, nec satis constabat, ubinam locorum ageret. Providendum ergo dicebant, qua fieri posset, ne egestate oppressus, ut qui & parentum jam pridem auxilio, & nunc fraterna ope destitutus esset, malis artibus victum quæreret. Ille dictis amicorum cedens, successores sacerdotiorum ipsos constituit, fratrem interim illis commendans, modo idoneus esse videretur. Cupit sibi vacare. Monachatum cogitat.

XXII. Domesticis rebus utcumque compositis, sancti Francisci Instituto, quod potissimum ex toto Monachatu delegit, sese mancipavit. Cum vero Cœnobium Toletanum nuper a Catholicis Regibus, uti diximus, constructum, sinceræ & primævæ Religionis cultu florere perciperet, illius se Sodalibus anno MCCCCLXXVII. tironum omnium primus adjunxit. Elapso tirocinio, mutatoque in solemni professione Gonsalvi nomine, in Francisci, tanta continuo, tamque præclara veræ pietatis documenta dare cœpit, ut brevi maximam de se sanctissimi viri opinionem excitarit. Ægre porro tulit Mendozius Cardinalis, se suumque Episcopatum integerrimo privari Vicario, attamen nonnullis familiaribus dicere solebat; magnum virum Ximenium esse, seque augurari, ab illo Cœnobio ad præclarissimam aliquam dignitatem abducendum, idque in magnum totius Reipublicæ Chri- Fit Franciscanus. Tom. 14. anno 1477. n. 31.

Christianæ emolumentum cessurum. Hoc prudentissimi viri dictum in multorum hæsit memoriis, & rei eventus docuit, non tam leviter conjecisse, quam vere divinasse.

XXIII. Atqui in hoc etiam a mundo secessu, & religioso claustri recessu non quiescebat Ximenius; offendebat enim hominem quietis & tranquillitatis percupidum, celebritas loci, quo frequens & virorum & fœminarum turba variis de rebus interpellantium quotidie confluebat. Ergo ut ad solitudinem quamdam mitteretur, magnis precibus obtinuit. Quare in angustam quamdam perpaucorum Sodalium domunculam, non longe a circumfusa frequentium castaneorum silva, *Castanetum* vocant, amandatus est. Hic ille jam voti compos factus, cœlestem quamdam vitam cœpit meditari. Satagebat corpus inedia & labore & vigilia attenuatum, animi imperio subigere: mentem precatione, lectione & contemplatione exercitatam, in sublime tollere. Invitabat ad hoc præter loci silentium ac solitudinem, lucus quidam vicinus tam proceris & densis arboribus, ut vix internitentis Solis dubium lumen per meridiem admitteret. Hic sese ille penitissime recondebat, uno dumtaxat Divinarum Scripturarum codice comitatus; ubi post mentem sacra lectione refectam, precationibus intentus, nunc positis genibus, nunc herbido solo recumbens, totus a sensibus propemodum abstractus, in supernam regionem ferebatur. Multo post tempore humanis negotiis redditus, hanc solitudinem solebat requirere, & sub aureis laquearibus positus, tuguriolum, quod ad vitandas cœli injurias hoc loco construxerat, sæpenumero suspirabat.

Solitudinem petit.

XXIV. Ab hac Castaneti solitudine nonnumquam a sui Ordinis Superioribus Toletum evocabatur, quo ille invitus, sed tamen veniebat. Mirum quiddam accidisse fertur, dum aliquando hoc faceret iter, comite Sanctiaco sui Ordinis viro, integritate vitæ, ac simplicitate Christiana insigni. Cum multa nocte Ajofrinum, non longe a Toleto oppidum, pervenissent, in frugibus ad triturationem paratis recumbentes, indormierunt. Evigilavit Petrus, & Ximenium inclamans: *Te nunc*, inquit, *o pater, Archiepiscopum Toletanum venerabar, galero etiam rubro insignitum: Deum Optimum Maximum precor, ut insomnium a se, ut credo, missum, verum efficiat.* Ximenius autem nihilo ob id commotior, *dormi*, ait, *obsecro: nam hæc sunt mera somni ludibria.* Apud pios quidem viros non tam nocturna insomnia, quam Divinæ præmonitiones reputabantur, dignæ quidem Sanctiaco propter vitæ sanctimoniam, præparandumque ad res excelsas Ximenii animum immissæ.

Archiepiscopatus Toletani presagium.

XXV. Castaneti secessu haud ita diu frui potuit Ximenius; commigrare enim jussus est in perpusillum aliud Monasterium, a proximo Salicto *Salzedam* Hispanice nuncupatum, neque amœnitate, neque solitudine Castaneto inferius. Ibi multo incultiorem & horridiorem vitam agebat: nam & vino abstinuit, & herbis aqua elixis, ut mitiores essent, ad cibum utebatur: Sed neque hoc quidem vivendi genus diutius sequi, ut proposuerat, permissum fuit: brevi siquidem illius Monasterioli Guardianus factus, non potuit, uti instituerat, vitam agere a turbis & humanis curis penitus alienam. Munus hoc invito & recusanti datum, summa cum laude, in primis vero tam nullo supercilio gerebat, ut Monachos exemplo potius, quam imperio in officio contineret. Nam & infima quæque ministeria sibi ultro assumebat, & nonnumquam aliorum operam præstabat tam libenti animo, ut omnes pro virili anniterentur sese ita gerere in muniis demandatis, ut Ximenius necesse non haberet ipsorum etiam res agere: usque adeo verum est vim acrem imperandi esse, si ductor ipse præcedat.

Conventui Salzedæ præficitur.

XXVI.

XXVI. Ita contra prioris Instituti sententiam rebus jam gerendis intendere, actionis industriam animi contemplationi conjungere, operam suam rebus etiam externis impendere coactus, ostendit quantæ fuerit virtutis & prudentiæ, qui probe norit utramque vitam conjungere, atque activæ absque ullo contemplativæ nocumento studere. Præludium quoddam istud erat sublimioris exercendæ potestatis; atque hac quidem ratione pugilem suum Deus hactenus in umbra exercitum, in mediam Ecclesiæ arenam parabat immittere: quem e latebris illis silvestribus hac potissimum ratione produxit in lucem. Erat hoc tempore Petrus Gonsalvus Mendozius Cardinalis, qui ex Seguntino Episcopo Hispalensis Archiepiscopus, ac deinde Toletanus factus fuerat, in summa apud Reges Catholicos auctoritate & gratia: Isabellæ vero Reginæ, supra fœmineum captum prudentissimæ, in primis carus. Erant autem priores Reginæ partes in administratione Regnorum, quæ jure hæreditario ad illam pervenerant quam mariti, quamvis utriusque primæ esse viderentur. Igitur cum Regina Granata urbe non ita pridem e Maurorum potestate recepta, in Castellæ regnum discedere pararet, hujus Mendozii Cardinalis fidei ac diligentiæ commisit, & summopere commendavit, ut quempiam spectatæ Religionis & probitatis quæreret, qui ipsi ab arcanis confessionibus esset: nam qui eam operam hactenus Reginæ præstiterat Fernandus Talabricensis, Hieronymianus, eximia sanctitate vir, ex Abulensi Episcopo, nuper Granatensis Archiepiscopus factus, aula relicta, in urbe sua remanserat anno MCCCCXCII. quo hæc sunt gesta. Cardinalis, qui nimis sollicitam hac de re sentiebat esse Reginam, non esse dixit opus longa indagine; habere enim se hominem illi ministerio ad unguem factum atque formatum. Ergo illi Franciscum Ximenium, suum olim Seguntinum Vicarium, tunc vero Salzedæ Guardianum suis coloribus accuratissime depingit: se tamen vereri affirmat, ne homo priscæ severitatis & sanctimoniæ, suam illam contemplationem quietam, & vitæ modum quantumvis incultum, velit conditione alia mutare.

XXVII. Regina Cardinalis sermone permota, quem sciebat non temere, qua erat prudentia, quemquam laudare solitum, flagrare cœpit studio hominem videndi, atque alloquendi familiariter; quare Cardinali mandat, uti illum aliquam ob causam accersat. Ximenius per litteras Cardinalis accitus, quamquam ægerrime a secessu illo Salcedano divellebatur, tamen ne optimo patrono deesse videretur, ad illum in regium comitatum venit; ubi communicatis, quæ Cardinalis voluit negotiis, a Regina deinde tamquam per occasionem vocatus, injectis variis sermonibus prudentissima fœmina, Ximenii animum interrogando & percontando elicere satagebat. Ille regio conspectu, colloquiove nihilo commotior factus, vultu atque habitu corporis sedatæ mentis compositionem præ se ferente, tum oratione ipsa sapientissimis sententiis plena, quæ vera est latentis animi imago, facile Reginam in sui admirationem adduxit, & conceptam de se opinionem implevit. Post aliquot dies rogatus est, ut Reginæ esset a confessionibus, quod onus ea se respondit conditione subiturum, si regium comitatum sectari non cogeretur: se quoties sua opera Regina indigeret, venturum ejus jussu, mox tamen rediturum in suum Cœnobium: nec aliud multis precibus a Ximenio impetrari potuit. Vocatur ad excipiendas Reginæ confessiones.

XXVIII. Magna erat tunc Ximenii fama apud omnes Hispanos, ob ejus integritatem & sanctimoniam. Nam Regina apud maritum, ceterosque viros prudentes, non cessabat Ximenii dotes laudare: reperisse se hominem dicens, omnibus pietatis, religionis & sapientiæ numeris absolu-

tum. Certe Petrus Martyr de Angleria Regum Catholicorum historicus, qui styli ruditatem rerum a se traditarum fide egregie compensat, in epistolis scribit, eum ex abditis silvis extractum, vultus pallore, & ob vitæ asperitatem totius corporis obducta macie, Paulum, aut Hilarionem, eremi incolas post tot secula in lucem retulisse, magnanique sui apud Regios comites admirationem concitasse. Relictis enim Seguntinis sacerdotiis, fortunaque nequaquam aspernanda, in remotam solitudinem secessisse, & eum vivendi rigorem deliciis, quas aulici tantopere consectantur, prætulisse, haud vulgariter mentes hominum commovit. Nec dubitat Petrus Martyr ipsum Augustini acumine, Hieronymi abstinentia, Ambrosii severitate exornare. Addit præterea ab ejus Sodalibus jactatum fuisse, mentis plerumque veluti excessu, aut cum cœlitibus ipsis collocutum, aut certe rebus ipsorum contemplandis occupatum, sensuum quemdam stuporem & alienationem subire solitum.

Martyr. ep. 5.

Mente ad superna raptus excedit.

XXIX. Illud etiam a viris doctis memoratur: cum de itinere lassus esset, consedisse propter aquæ rivulum, cujus comes inediam minus ferens (nam uterque erat impransus) modo non animam videbatur agere. Qui, dum Ximenius, ut in memoriam Dei providentiam & curam quam habet de vilibus etiam passeribus, revocet, vidisse fertur purissimum panem petræ, quæ rivulo imminebat, impositum, quem inter se partiti, & aqua sumpta, quod itineris superabat, conficere potuerunt.

Panem accipit Divinitus.

XXX. Cum ergo Ximenius magna esset apud Reginam auctoritate, atque omnia fere Reipublicæ negotia ex ejus consilio & sententia gererentur, accidit ut in Comitiis provinciæ Castellæ in Cœnobio sancti Stephani, quarto a Burgis lapide, in locum Joannis Tolosatis viri gravissimi & piissimi, Vicarius licet absens substitueretur; quamquam Consodales vererentur, ne homo rerum istarum nequaquam appetens magistratum, qui illi mandabatur, recusaret. At ille quod paulo ante cum Reginæ nullas operas debebat, omni ratione depulisset, perlibenter accepit, ut occasione hujus muneris, quod assiduas habet occupationes, haud ita frequenter ad Reginam & aulam venire cogi posset. Sed nihilo rarius ob hæc ab illa accersebatur, in cujus sinum non solum occultas animi noxas, quas in Deum commiserat, sed quidquid publica aut privata negotia molestiæ aut sollicitudinis incusserant, familiariter & amice effundebat: quæ cum semper maximis de causis in illa fortuna oriantur, necesse est, ut mole sua eos etiam quibus cum communicantur, obruant: aut saltem ingenti sollicitudine & tumultu eorum animos impleant. Quocirca quantum fieri poterat, aulam & secularia vitabat negotia.

XXXI. Cum itaque utriusque Castellæ provinciæ, tam quæ cis montes, quam quæ ultra est, Ximenio visenda & peragranda esset (erat enim amplior, quam nunc est Ministri Provincialis administratio) multæque res examinandæ & describendæ essent, Monachum aliquem quærere cœpit, & ætatis vigore, & ingenii dexteritate præditum, quem in laborum partem assumeret. Qua de re dum Compluti forte moraretur, & cum Joanne Marquina, Complutensis Monasterii Guardiano sedulo ageret: *Peropportune*, inquit, *hoc mihi, ut curem, mandas: nam non ita pridem adolescens quidam huc a Toleto advenit, qui in nostrum Sodalitium per me cooptatus, præclaram indolem præ se ferre videtur: nam & vivido ingenio, totiusque corporis vegeta natura, omnia industriæ & virtutis munera, ni male conjecto, mihi pollicetur: prorsusque iis rebus, quibus ipse in præsentia tractandis indiges, apparet aptus, pulchris enim litteris, celerique tractu, manu minime*

Instituitur Vicarius provinciæ Castellæ.

nime torpenti scribit. Unum est tamen, cur a nobis divelli doleamus, quod cum voce, & artis musicæ peritia excellat, magnam noster chorus jacturam est facturus. Nam totam pueritiam inter pueros Templi Toletani ministerio dicatos, egit: post vero in quoddam collegium migravit, quod Franciscus Alvarus Toletanus Scholasticus in horum puerorum gratiam domi suæ instituit, antequam Academiam Toletanam conderet, ubi litteras discerent latinas.

XXXII. Permotus Marquinæ sermonibus Ximenius, ad se Franciscum Ruizium (hoc enim erat adolescenti nomen) quam primum duci jubet: cujus liberali aspectu delectatus, sibi Sodalem delegit, & ad vitæ finem retinuit, eiusque fidem & utilem operam in rebus maximis & gravissimis expertus, primum quidem Mirobrigæ, sive Civitatensem, deinde Abulensem Episcopum faciendum curavit. Igitur Ximenius in suscepto munere strenue gerendo totus occupatus, eo quo privatus solebat apparatu, singula Provinciæ contubernia lustrabat: hoc est, unico dumtaxat Sodale viæ comite, & asello, quo & sarcinæ nonnullæ portarentur, & defessus nonnumquam Sodalis veheretur, ipse enim Religionis suæ tenax, nisi ægritudo aliqua cogeret, semper iter pedibus conficiebat. Ostiatim ab utroque petebatur cibus, nisi illum nonnumquam ex itinere male habentem Franciscus Ruizius, ut quiesceret, moneret, sibique eas partes concederet, orabat. Nam Ximenius ad hanc rem plane ineptus, plerumque domum vacuus redibat, & oleribus tantum vescebatur. Quocirca Ruizius, si quando acrius de mendicatione facienda contenderet, hisce verbis objurgare solebat: *Quin tandem non sentis o pater, minime te ad has operas esse aptum aut genitum? non omnibus omnia Deus concessit. Tu precibus & meditationi vacato, & mihi hanc Provinciam relinque.* *Socium assumit Franciscum Ruizium.*

XXXIII. Aliquando dum Beticam ex officii ratione perlustraret, ad fretum Herculeum ubi Calpe mons est, quem nunc Gibraltarum ex corrupta Arabica nomenclatione appellant, appulit. Hic & Africæ terræ conspectu invitatus, & quod jam diu desiderio teneretur eo trajiciendi, quod & divum Franciscum fecisse didicerat, cœpit de navigatione cogitare. Ardebat Ximenius miro quodam desiderio transmarinis hominibus Christum annunciandi, paratus supplicia & mortem subire. At quoniam per viros religiosos certior factus fuerat, fœminam Ordinis sui cultricem Tertii Instituti pœnitentiæ ibidem esse, vitæ & morum sanctitate claram, & quæ divorum præsentia sæpenumero frui crederetur, captato extemplo fœminæ colloquio, ad eam rem, quam animo conceperat, ejus sententiam prius requisivit. Deterruit hominem vates mulier, & ut a proposito desisteret, effecit: servari enim eum ad res maximas perficiendas dicebat, in quibus graviora certamina sustinenda forent, quam si inter barbaras & Punicas nationes versaretur. Retardatus piæ fœminæ dictis, sententiam mutavit, & e Betica rursus ad Reginam, quæ illum per litteras, ut mature ad se veniret, rogabat, in Castellam redivit. *Ad Martyrium aspirat.*

XXXIV. Accidit per id tempus ad Reginæ votum de Ximenio apud se retinendo, peropportuna occasio. Cœperat enim ille summo studio cum Regina agere, ut quod jam olim a prædecessoribus Regibus tentatum erat, atque minima ex parte confectum, per delectos quosdam censores perficiendum curaret, qui corrigendis, atque in veterem disciplinam revocandis omnibus omnium Ordinum per totam Regiam ditionem tum virorum, tum priminarum Monasteriis animum intenderent. Obsolevisse omnem ubique fœsci Monachismi sinceritatem ingemiscebat: maxime vero apud sui Instituti *Reginam excitat ad Religionum reformationem.*

tuti viros, quibus ut nascentibus arctior quædam & sanctior disciplina fuerat, ita collapsis & degenerantibus altior casus, atque turpior contigerat ruina: Nam præter vitæ licentiam, quæ sane labes communis per id tempus Religiosis collegiis propemodum esse videbatur, pleraque illorum Sodalitia adversus tam commendatam illam a Divo Francisco paupertatem, prædia ubique cum rustica, tum urbana, vectigaliaque & census obtinebant. Hujus Instituti qui erant, *Conventuales* Fratres, & *Claustrales* passim dicebantur. Hi pleraque omnia magnifica, frequentissimaque incolebant Hispaniæ Monasteria, illi vero, qui propter accuratiorem Ordinis sui Observantiam *Fratres Observantes* appellabantur, pauca quædam, eaque exigua Cœnobia obtinebant. In horum itaque potestatem, Conventualium domos Ximenius qua potuit arte, prece vel pretio traducebat.

XXXV. Ei negotio, quoniam cum opulentis & potentibus adversariis contendendum erat, cum se imparem esse videret, Reginæ favore decrevit uti, atque longius solito apud illam morari: quæ ea de causa Ximenio longe benevolentior & æquior erat, & ipse competituribus terribilior. Consilium quidem pietatis plenum, gravissimarum tamen causa fuit dissensionum atque turbarum. Nam & statim in Archiep scopum Toletanum assumptus, nondum ea de causa Provinciali præfectura abdicata, eum adhuc acrius potestate auctus, instaret de Claustralibus illis reformandis, exortus est quidam Laurentius Vacca, sancti Spiritus Monasterii Segobiensis Commendatarius, qui prætextu Pontificiæ concessionis, sibi facultatem esse asseverabat, quoscumque vellet Conventuales in sancti Spiritus libertatem asserendi, hoc est arctam Minoritanorum disciplinam in suam quamdam laxiorem commutandi. Is sanctissimos Ximenii conatus diplomatibus Pontificis eludebat. Nemo erat licentiæ paulo amantior, qui non apud illum rationem inveniret, qua semel susceptam Religionem abjiceret, seque ab excommunicationis vinculo exolveret. Itaque fiebat, ut quantum vigilantissimus censor ad priscam sanctimoniam Sodales suos diligenti studio revocare niteretur, tantum ille commentitiis privilegiis ad petulantiam & immodestiam deflecteret. Qua de causa ab optimis & religiosissimis Principibus Ximenius impetravit, ut is, salva summi Pontificis auctoritate, qua præter fas & jus abutebatur, per regios lictores in vincula conjiceretur: ibique tantisper pœnas læsæ Religionis daret, donec susceptum negotium Ximenius conficeret, remque omnem e Reipublicæ Christianæ utilitate, suique Ordinis integritate componeret.

XXXVI. Laurentius tamen e vinculis aufugiens, Romam ad Ascanium Cardinalem Sfortiam contendit, quem patronum quondam habuerat, ut ejus præsidio cum severissimi hominis indignationem vitaret, tum in Regum nostrorum gratiam rediret, quos Ximenii studia tantopere juvantes, non nisi per magnos intercessores placari posse existimabat. Suscepit illum benigne Ascanius, deque ejus innocentia facile sine adversario persuasus, litteras favoris plenas ad Reges dat; & Petrum Martyrem Mediolanensem, virum doctum, & in rebus gerendis strenuum per epistolam rogat, ut suo nomine Ximenium adeat, detque operam, ut si patria tamdem Laurentius propter summi Pontificis recte administratam concessionem, carere debeat, saltem ablata per summam injuriam suppellex, & intercepti ex facultatibus suis fructus illi restituantur. Invitus id Petrus Martyr fecit, qui probe rem omnem, ut erat, cognoverat, ne quid tamen in officio cessaret, Ximenium adivit, eique Ascanii mandata exposuit. Ad quem Ximenius (ut idem
Martyr. ep. 25. Martyr in Epistolis scribit) contracta & obducta fronte conversus: *Hominem*,

nem, inquit *Petre Martyr*, *qui tam sancta Regum decreta ausus fuerit rescindere*, *tueris*? minatusque in Reginæ odium venturum, si verbum amplius pro eo faceret, abire jussit. Hoc idem ut actum fuit, ad Ascanium Martyr rescripsit: simulque ipsum a patrocinio Laurentii Vaccæ, qui tanta invidia apud nostros laboraret, dehortatus est, multa obiter de Ximenii sanctimonia, gravitate & prudentia commemorans.

Card. Mendozius moriens dignum judicat Ximenium qui sibi succedat.

XXXVII. Processerat jam biennium & amplius, ex quo Ximenium apud Reginam commendavit Cardinalis Mendozius, quando ille periculose cœpit ægrotare, & relicta aula, in urbem Guadalfajaræ, natale solum secessit. Morbo ingravescente, cum salutem hominis præstantissimi, sibique multis de causis carissimi propemodum deploratam Reges comperissent, ad anni præcedentis finem visum abierunt. Post officiosa & familiaria colloquia, remotis arbitris, actum est de multis rebus ponderosis ad Imperii incrementum & stabilitatem. Multa, quæ sibi videbantur utilia, pro sua erga Reges pietate & fide moribundus Cardinalis exposuit, atque inter hæc, illud magni dixit referre, ut mediocris conditionis hominem, modo aliis integritatis, prudentiæ, gravitatis & doctrinæ dotibus præditus esset, in Pontificatum Toletanum sufficerent: quod item posteris, ut idem facerent inviolabili exemplo demandarent: eam esse, inquiens, ejus Sedis amplitudinem & potentiam, ut haud tuto committeretur, cui & natalium splendor, & numerosæ familiæ patrocinium esset. Afferebat autem in exemplum, quantum molestiarum Alphonsus Carillus eis exhibuisset, Regi Portugalliæ adhærens. Habere eos virum omnibus numeris ad eam dignitatem obtinendam absolutum, Franciscum Ximenium, Franciscanorum Sodalium Provincialem, quem sibi demortuo successorem procrearent.

XXXVIII. Avidis auribus istud quidem, quod ad imperii conservationem pertinere videretur, Reges exceperunt, quamquam postea rogatus a Regibus Ximenius, quid ea de re sentiret? longe aliam sententiam sibi esse dixit: neque enim alium decere magis ad amplissimum Pontificatum vocari, quam hominem tam stemmatibus, quam propinquorum, & clientum familia clarissimum. Nam præter Hispanorum erga Reges suos observantiam, qua semper illos colunt, postquam regia potentissimorum regnorum incrementis adaucta est, minime verendum esse, ut ullos unquam motus Archiepiscopi Toletani sint concitaturi. Ex altera autem parte perdifficile sibi videri, hominem humili fortunæ assuetum, & innutritum, repente eum animum posse suscipere, qui ad tantam rem pro dignitate gerendam aptus esset. Quare Reginæ suadebat, ut Didacum Furtadum, Tendillani Comitis filium, ex eadem etiam Mendoziorum familia, Petri Gonsalvi Cardinalis ex fratre nepotem, qui Alexandrini Patriarchæ titulo condecoratus, Pontificatum Hispalensem obtinebat, aliis, qui eum ambiebant, rejectis, Toletano præficeret: id enim e reipublicæ utilitate multis de causis esse videbatur.

XXXIX. Paucos post dies defuncto Cardinale, cura continuo Reges incessit, alterum nobilissimæ Ecclesiæ Antistitem præficiendi, nam viri æque prudentissimi, ac sibi fidelissimi sub mortem sententia eorum animis infixa remanserat. Rursus Archiepiscopi Toletani auctoritas tanta semper apud Hispanos fuit, ut si quando de rebus ad rempublicam pertinentibus ageretur, is statim post Regem sententiam diceret: nihilque unquam illo inconsulto, aut rogatum aut decretum sit: unde & maximus regni Cancellarius, & Pontificum Hispanorum Primas, ingenti potentia & dignitate jam olim creatus, adhuc his titulis suo jure nominatur. Et quidem in eam amplitu-

di-

dinem Regum pietate & liberalitate Pontificatus crevit Toletanus, ut ipsis Regum posteris non ita grata esset tanta Archiepiscoporum potentia. Cum diu proinde Reges secum deliberarent, quem in demortui locum sufficerent (nam & Didacus Mendozius, quem paulo antea nominavimus, Archiepiscopus Hispalensis, totius nobilitatis studiis ei succedere ante alios contendebat) Regina, ut Ximenius postea referebat, Joannem Belalcazarem ex Astuniga nobilissima familia, qui non ita pridem florenti Principatu relicto, Franciscano se Ordini addixerat, sed hoc ipso anno, uti proxime diximus, ex humanis abiit, designare voluit: Rex porro pro filio Alphonso Aragonio Cæsaraugustano Antistite vehementer laborabat. Sed postquam uxorem virilis animi fœminam, neque precibus, neque blanditiis, neque odio denique in suam sententiam pertrahere potuit, facile totam eam curam ex animo rejecit. Regina vero cujus arbitrio res conficienda erat, quamvis Joannis Balalcazaris, de quo diximus, sanctimoniam ante oculos haberet: cum nullius ex optimatibus familiam tanta potentiæ accessione augere vellet, variis consiliis fluctuabat. Sed tamdem in jurisconsultum quemdam, Oropesam nomine, regium Senatorem, animus inclinavit, virum sane præstanti morum integritate atque gravitate præditum, qui ætate jam fessa, domesticæ quieti veniam a Regibus impetrarat. Hunc ergo Regina, communicato cum Ximenio Provinciali consilio, Archiepiscopum Toletanum designare statuit. Quare suo apud Pontificem Maximum Legato per litteras mandat, ut suæ nominationi Apostolicam auctoritatem more majorum interponendam curaret.

XL. Verum haud ita multo post, religiosæ mulieris animo est obortus scrupulus, quod Ximenii Provincialis, viri optimi, a Cardinale Mendozio sub mortem ad hanc dignitatem sibi propositi, rationem nullam habuisset, quantumlibet hujusmodi honores adhorrentis. Nam qui procul ab omni ambitione sunt, & nulla imperandi aliis cupidine ducuntur, ad Magistratus, præfecturas, munera denique omnia obeunda, vel invitos esse pertrahendos optime noverat. Huic errori opportune succurri posse videbatur: nam Romæ habendus erat ea de re non semel legitimus Patrum Senatus, & ob frequentiam negotiorum credibile erat non defutura impedimenta, quæ priorem designationem morarentur. Igitur misso magnis itineribus Veredario, Legatum suum Regina mutatæ sententiæ admonens, Franciscum Ximenium Provincialem designari jubet Antistitem Toletanum; ejusque designationis sancitam auctoritatem, & litteris Apostolicis (quas *breves* vocant) præscriptam, magna ad se celeritate perferri, justo diplomati expediendo dilatione, ut fieri solet, impetrata. Romæ igitur negotia ex sententia Reginæ processerunt: cum interim omnia, inscio Ximenio, secreto gererentur. Sunt qui Oropesam oblatam dignitatem, quod ei gerendæ imparem sese arbitraretur, constanti animo renuisse affirment.

XLI. Sub Quadragesimæ finem rediit cursor, eoque tempore Madritum, ubi erat Regina, venit Ximenius, ut confessiones illius exciperet, qui, ubi suo muneri satisfecit, in sanctæ Spei Cœnobium, quod prope Ocaniam diximus constructum discedere parabat, ut tranquilliori animo, loco a turbis remoto hebdomadæ sanctæ officiis posset interesse. Jam Franciscum Ruizium sodalem admonuerat, ut asellum, quo vehi solebat, sterneret, simulque aliquid herbarum condiret, ne impransi viam ingrederentur. Sed insperato, dum hæc moliuntur, Castellus, unus ex cubiculariis Reginæ ad Ximenium venit, & priusquam discedat, ad Reginam jubet maturare. Doluit ille eo nuncio accepto, veritus ne quid, tempore præsertim tam

Tom. 10. ann. 1421. n. 17.

tam ſacro, impedimenti accideret. Continuo ergo Reginam adivit, ſeſe quanto ocyus poſſet, explicaturus. Regina Romani Pontificis litteras tunc allatas, poſt ſermones aliis de rebus, ex conſulto primum injectos, in manus tradidit; *& videto*, inquit, *quæſo quidnam hiſce litteris ſummus Pontifex ſibi velit*. Provincialis ad primam ſtatim inſcriptionem, quæ ſic a tergo erat (*Venerabili fratri noſtro Franciſco Ximenio electo Toletano*) vehementer commotus, depoſitis continuo in Reginæ gremio obſignatis litteris, & nihil ad ſe pertinere inquiens, de ſcabello ſurrexit, atque nulla, ut ſolebat, expectata miſſione, vultu admodum conturbato receſſit. Offertur ei Archiepiſcop. Toletanus. Sed reſpuit.

XLII. Regina, qua erat gravitate, diſſimulandum interim rata, dum ſcilicet interjecta temporis morula, animum hominis rei novitate perculſum redderet ſedatiorem, abire in præſens facile permiſit, petita tamen priuſquam cubiculo egrederetur, ab eo facultate, quidquid litterarum illud erat reſignandi. Paulo poſt Henricum Auricium, Villade Dominum, Regiſque avunculum, ejuſque familiæ præfectum, & Alvarum Portugallium Regii Senatus Præſidem, ſumma viros dignitate, ad Provincialem mittit, qui peterent, ne vel Reginæ, quæ illum tanti faciebat, vel Pontificis Maximi, cujus in ipſum imperii jus eſſet, auctoritatem contemneret? quin utriuſque voluntati, imo Divinæ potius vocationi facilem ſe, dictoque audientem præberet? Simulque alia in eam ſententiam adderent, mandat, quæ ad hominis ingenium emolliendum facere viderentur. Illi ſuſcepto negotio, ad Monaſterium venientes, cum comperiſſent Provincialem jam dudum inde profectum, Pintum verſus contendere, citatis equis eam viam ingreſſi, hominem cum duobus ſui Ordinis ſociis ad tertium ab oppido lapidem, conſequuntur, pedibus iter facientem: reductumque pauliſper e via, poſt multum ſermonem ultro citroque habitum, huc tandem perpulere, ut relicto itinere, quod inſtituerat, Madritum reveretur. Igitur, cum Reginæ & procerum omnium hortatu precibuſque rogaretur, ut delatam dignitatem capeſſeret, fortem omnino animum atque invictum præſtabat, ſemper propoſiti ſui tenax: adeo ut Gutterius Cardenas, e Reginæ intimis, Ximenium aliquando de ea re compellens dixerit: *Non eſt pater, cur nos ſuſpenſos teneas: nam ſi annuis, Archiepiſcopi Toletani ratione; ſive renuis, magnanimitatis tuæ & religionis cauſa, manus tuæ ſunt a nobis deoſculandæ.*

XLIII. Reges paulo poſt Burgos devenerunt, quo allatæ ſunt litteræ Pontificis Maximi ad Ximenium Provincialem, quibus illum non modo hortabatur, ſed pro ſuo in eum jure imperabat, uti Pontificatum Toletanum, cui rite præfectus eſſet, omni poſthabita mora, acciperet. Hic ille nihil amplius repugnandum ratus, animo dolenti & invito ſe cervicem ſubmittere aſperrimo jugo, poſt ſex ferme menſes, quibus hac de re controverſum fuerat, profeſſus eſt: nihil tamen addubitabat, quin Deus Optimus, Maximus, qui ineundi tanti muneris auctor fuiſſet, obeundi quoque adjutor eſſet futurus: illud ſemper excipiens, ſi nullis conditionibus, nullave penſione prægravatam eam dignitatem darent. Nam ſiniſtris quibuſdam rumoribus ſparſum fuerat, ejus mediocritati quemvis ſumptum ſufficientem fore, quocirca proventibus modicis, qui tamen idonei eſſent, contentum, Regibus, qui magna & religioſa meditabantur, reliquis, qui ſuperfuiſſent libenter ceſſurum. Non ideo indignati aut offenſi ſunt Reges: quinimo incredibile dictu fuit, quanta Regum animos, procerumque omnium lætitia pervaſerit, quod ab eo tamdem impetratum fuerit, ut Archiepiſcopus Toletanus, hoc eſt, inter regni primarios, auctoritate, & opibus primus eſſe Pontifici imperanti obtemperat.

non

non recusaret. Tanta est virtutis vis, & tam potens verus potentiæ honorumque contemptus.

Consecratur Turiassone.

XLIV. Digressi Burgis paulo post Reges, cum Turiassonem nobilem quondam Romanorum coloniam, & nunc regni Tarracconensis non obscuram urbem, venissent: ibi Franciscus Ximenius Archiepiscopus designatus, in Divi Francisci æde, magna celebritate, astantibus etiam Regibus, v. Idus Octobris (qui dies Franciscanis sacer, octavus a Divi Francisci festo numeratur) solemni ritu inunctus consecratusque est. Sacris vero peractis, confestim ad Reges accedens, illorum dextras per speciem deosculari de more appetens: *non tam* (inquit) *quod beneficio vestro Reges inclyti, Archiepiscopus factus sum, vestras exosculari manus velim, quam quod eas mihi vos confidam porrecturos esse mei adjutrices, ut tamdem mihi liceat in cælo Archiepiscopi locum mereri*. Reges contra, quod ille per speciem regii cultus fecerat, re ipsa religionis ergo facientes, & post universi qui aderant proceres, ejus manum venerabundi sunt deosculati. Deinde omnium aulicorum congratulantium comitatu, ingenti quoque quacumque præteribat, populi plausu, in domum suam reductus est.

Regimen graviter auspicatur.

XLV. Mittit illico per totam diœcesim Toletanam præstantes viros, qui oppidis, arcibus, & præsidiis novos custodes & præfectos designarent, quorum fidem verbis conceptis Antistiti per jusjurandum de more astringerent, ceterosque omnes, tum sacri, tum profani fori Ministros, donec sibi per otium lustrare liceat, quam idoneos & strenuos præficiant. Est enim ingens numerus in hoc Pontificatu honorum, præfecturarum & munerum, quæ temere quibuslibet, propter oppidorum celebritatem numquam committuntur.

Negat Gonsalvi Card. fratri postulatam dignitatem.

XLVI. Erat illi quoque providendum de perampla tum dignitatis, tum opulentiæ plena, Castorlæ præfectura, quam Petrus Furtadus, Petri Gonsalvi Cardinalis frater, eo vivente, semper obtinuerat. Quocirca cum Reguli quidam ex Mendozia familia ad Ximenium venissent, Reginæ nomine (ut ajebant) rogantes, ut Petrus rursus per eum præficeretur, ne cogeretur privati habitu ab administratione Provinciæ discedere: futurum enim perquam iniquum, neque ingratitudine insigni cariturum, si Gonsalvi quondam patroni immemor, cujus nempe auctoritate & testimonio in tam sublime fastigium conscendisset, fratrem modo dignitate deturbaret, qua Gonsalvus illum decoraverat. Solent Reges dum rogant, cogere, nec tam id precibus videbatur agi, quam imperio. At Ximenius excelsi animi, quem diu intra silvas obscuras presserat, aperta jam documenta exhibens, renunciare Reginæ jubet, se quod petitur, nequaquam facturum: *Potero* (inquit) *rursum ad privatam vitam & humilem cucullum, unde invitus abstractus sum, redire; neque enim unquam hanc dignitatem ambivi: ceterum Toletanum Pontificatum mutilum, aut gleba una imminutum, nunquam profecto suscipiam*. Audita voce tam constanti, ad Reginam reguli cum responso redierunt, non tam Ximenii robur apud illam collaudantes, quam ingratum animum objicientes: neque ea de re verbum amplius est factum. Post aliquot vero dies, cum nihil tale jam expectaretur, forte Antistiti aulam ingresso Furtadus obvius factus est: qui alio cum vellet iter divertere, nam Ximenii conspectum, veluti ab eo læsus, vitabat: voce paulo altiore illum honorifice appellat, & Castorlæ præfectum salutat: addens se pro certo habere, talem se Regibus, Reipublicæ, & Præsuli suo Toletano præstiturum, qualem hactenus sub fratre illustrissimo. Hunc igitur quamdiu vixit, in magno pretio & honore habuit, & Castorlæ imperio præesse voluit.

Etsi Reges intercesserint.

Ultro demum concessit.

XLVII. Er-

XLVII. Ergo tanta fortunæ dignitatisque accessione, novus Antistes, ceu novus quoque homo factus, parem extemplo personam tanto fastigio induere visus est, nihil jam nisi sublime & excelsum animo agitans: seu quod ita natura comparatum sit, ut magni animi magnis honoribus fiant apti, seu quod Divinitus huic fane homini ad res magnas gerendas, ut cetera instrumenta, sic quod primum omnium est, par animi robur & magnitudo data fuerit. Primum igitur diœcesi suæ constituendæ vehementer intentus, consiliarios seu assessores juri dicundo, tum morum censores, quos Visitatores appellant, homines tum doctrina, tum vitæ integritate præstantes undique conquisitos sibi adscivit.

XLVIII. Quod vero ad rem privatam attinet, nullam fane, aut sumptuosi aut magnifici apparatus rationem per id tempus habere, unquamve habiturus videbatur: non frequentis familiæ, non pretiosæ supellectilis; quin priscam illam sanctorum Pontificum frugalitatem, cum Francisci sui humilitate conjungere visus est. Nam asello, quo solebat, vehebatur, Monachis sui Ordinis affectantibus, aut ibat pedibus. Non argento mensam, non aulæis parietes ornabat. Totum porro annuum censum statuerat ita partiri, ut ex parte dimidia præsentibus egenorum necessitatibus subveniretur, reliqua vero, deductis tum familiæ, tum Pontificatus necessariis sumptibus, in opera publica, quæ religionis cultui provehendo, juvandisque sacrarum litterarum studiis necessaria essent, impenderetur. Totum ergo semissem pauperum usibus destinatum, Joanni Cardenæ Burgensi, viro Theologo, & antiqui moris homini, quem piis præfecerat largitionibus, unica syngrapha decrevit, nulla expensi ratione deferenda, in egenos distribuendum.

Ejus in Pontificatu frugalitas.

Liberalitas erga pauperes.

XLIX. Verum deinde succedentibus maximorum sumptuum occasionibus, in primis vero gravi ære alieno, ex effusa in Granatenses novos Christianos liberalitate contracto, semissis illius largitionem ad arbitrariam distributionem redigere coactus est. Quod fane consilium in dies magis necessarium animadvertebat: cum impositam sibi tum moderatoris tum pacificatoris publici personam, dubiis turbulentisque Reipublicæ temporibus, cerneret sine magna pecuniæ vi sustineri non posse. Ad familiæ quoque frequentiam, domesticumque cultum atque ornatum paulo post Pontificis Maximi hortatu pertractus est. Quam quidem mutationem quoniam ejus æmuli, quos egregia virtus semper est habitura, levitati animi eo tempore ascripserunt, non alienum ab instituto erit, litterarum exemplum, quas ad Ximenium Pontifex Maximus ea de re misit, exscribere.

Summi Pontificis jussu aulæ splendorem admittit.

Dilecto filio Francisco Archiepiscopo Toletano.

Dilecte fili, salutem & Apostolicam benedictionem. Sancta & universalis Ecclesia, sicut te ignorare non putamus, ad instar cælestis Hierusalem, multis ac diversis decoratur ornatibus: in quibus sicut in excessu prævaricando peccatur, ita in defectu nimium declinando erratur. Grata est Deo & laudabilis cujuslibet status condecedens observantia. Et propterea quicumque, præsertim Prælati Ecclesiæ, sicut in moribus, ita in habitu & incessu studere debent, ne nimio fastu superbi, neve nimia abjectione superstitiosi esse videantur, cum utroque auctoritas Ecclesiasticæ disciplinæ vilescat. Eam ob rem hortamur te, ut postquam te sancta Sedes Apostolica de inferiori statu ad Archiepiscopalem dignitatem evexit, quemadmodum te in interiori conscientia secundum Deum vivere intelligimus, de quo plurimum gaudemus,

ita extrinsecus juxta condecentiam status tui, habitu scilicet, familia & ceteris ad dignitatis decorem convenientibus, te habere & observare coneris. Datum Romæ apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die XV. *Decembris* MCCCCXCV. *Pontificatus nostri anno* IV.

L. Sic ergo Pontificia auctoritate impulsus, cui minus audientem esse religio erat, vix tunc sibi imperare potuit, ut familiam modice augeret, domum utcumque ornaret, & lautiore denique vitæ cultu uteretur. Procedente tamen deinde tempore, animadvertens quantum splendor hic vitæ apud vulgus momenti habeat, ad vindicandum a contemptu publicæ personæ dignitatem, quam in pretio haberi permagni ad quietem publicam refert: non modo ad justam familiæ frequentiam, mensarum magnificentiam & elegantiam, ad omnis quoque apparatus gloriam, amplitudinemque pervenit, sed cultum etiam sibi accersivit non incuriosum. Nam & holoserica veste superinduebatur, & pretiosis pellibus, sed præcipue Leucophæis (quod vesti scilicet Franciscanæ concolores essent) utebatur. Longo post tempore, dum Reipublicæ gubernandæ præesset, Beltranum Metinensem, regium apud novum orbem Senatorem, vestem illi obtulisse ajunt, rarissimis pellibus ornatam ex animalibus transmarinis, quæ tribus ducatorum aureorum millibus æstimabatur. Retinuit quidem illam Ximenius domi per aliquot dies, ne videretur offerentem contemnere, sed paulo post ad Beltranum remisit morbi prætextu, quo postremo laboravit, quasi sibi parum commodus eo tempore ejusmodi cultus & necessarius esset. Mirum quiddam in illis pellibus fuisse traditur: nam si quando explicabantur, aut quovis modo agitabantur, suavitas quædam odoris ex illis afflabatur, quæ totum locum replebat.

In tanta majestate Regulæ Franciscanæ observantissimus.

LI. Lectos item sericis & purpureis stragulis ornatos, cum tamen ille Franciscanæ Regulæ ad ultimum usque spiritum observantissimus fuerit, & sindones lineas semper respuerit, & sæpe a Ministris deprehensus sit mollibus culcitris, & pretiosis pannis e lecto ablatis, in nudis tabulis aut humi somnum carpere. At in familiaribus tam primo hoc tempore, quam deinceps recipiendis, maximum morum delectum habuit: nam & inculpatam vitam, omnique turpitudinis non modo labe, sed & suspicione vacantem exigebat. Pueros vero ingenuos ferculorum ad mensam Ministros severissima disciplina continebat, pædagogo admoto, qui illorum ingenia bonarum litterarum rudimentis excoleret; a quibus nonnumquam diurni studii operam exigebat.

Consodalibus & Ministris Minoriticis.

LII. Familiæ porro universæ, hoc ipso Pontificatus sui rudimento, non exigua pars ex Franciscanis Sodalibus constabat. Decem quippe ex illis spectata probitate viros contubernales sibi delegerat, quorum societate religiosæ vitæ memoriam, & quoad ejus fieri posset formam quoque tueri, perque eos sacra officii sui munera exequi destinarat. Quo fiebat ut penes ejus Ordinis viros futuram jam inde partem maximam Pontificatuum, bonorum Magistratuumque sacrorum, omnes arbitrarentur: tanta erat Archiepiscopi in illos, tanta Reginæ in Archiepiscopum amoris & benevolentiæ significatio. Unde non vulgares spes sibi proposuerunt, non ii modo, qui familiari illo Archiepiscopi usu atque convictu fruebantur, sed alii etiam ejusdem Ordinis viri, insigni aliqua religionis atque doctrinæ opinione clari. Qui si apud aulæ primates & auctoritate & gratia pollerent, porrigente utcumque manum Archiepiscopo, facile emersuri credebantur. Sed utrosque sane sua spes fefellit: omnino enim Ximenius, seu quod Religiosos homines longe ab humani ambitus scopulis retrahendos esse judicaret,

ret, seu certo quodam alio consilio, nihil sane suis ille contubernalibus publicorum negotiorum vel communicabat ipse, vel ab aliis sinebat communicari. Interventores vero, quales permulti rerum alienarum curiosi, & fumos vendere soliti, in aula regia esse consueverunt, ad eos ingredi haud temere patiebatur: sed neque pedem in palatium inferre, aut inter proceres aulicos versari permittebat: adeo ut angustius in Archiepiscopi ædibus agere, quam in suis Cœnobiis viderentur. Cum viris Ordinis sui primariis, quoties familiares sermones conferre contigerat, nihil aliud, quam de tuenda Religionis disciplina, de continendis in officio Sodalibus, de precationis lectionisque frequentia, aliisque id genus exercendis pietatis studiis, non sine summa oris gravitate disserebat. Qua de re non vulgari invidia apud Monachos laborare cœpit, quasi Ordinis sui ornandi parum studiosus: nec verebantur nonnulli sinistros sermones de nimia hominis severitate in vulgus spargere.

Quos tamen in suo statu & officio semper continuit.

Conqueruntur de ejus severitate.

LIII. Accidit postea ut Ægidius Delphinus Amerinus Minister Generalis, in Hispaniam, muneris sui exercendi causa, proficisceretur, quod sub annum MD. Deo dante, indicabimus. A Ximenii æmulis accitum, ut ejus opera & auctoritate contra Antistitem reformationi Cœnobiorum intendentem, securius & majori agerent auctoritate, quidam suspicati sunt: id certum est, ubi illic constitit, sui Sodalitii homines, aures illius multis contra Ximenium criminationibus onerasse, & illum studuisse temere & insipienter nimis Ximenium apud Reginam reddere minus gratum, & a suo gradu, si posset, deturbare. Sed temeritatis pœnas luit, a Regina indignanter rejectus, & acriter reprehensus. Alium habuit Ximenius suæ patientiæ & prudentiæ exercitatorem, & testem Bernardinum bis fratrem, iisdem scilicet parentibus, uti diximus, genitum, eadem Religione initiatum. Hic enim morum inconstantia, & mentis impotentia, in tot se mutavit formas, totiesque gravissimi Præsulis animum perturbavit, ut tandem Ximenium illum procul facere, & male habere oportuerit. De isto alias sermo redibit; singulisque ferme annis aliquid occurret, quod de magnificis Ximenii gestis libeat enarrare.

Maxime Minister Generalis.

LIV. Ad Ecclesiam Asaphensem in Anglia, sub Archiepiscopo Cantuariensi, promotus est hoc anno Michael Diacon, sacræ Theologiæ professor, Henrico VII. a sacris confessionibus, propter translationem Richardi Redman ad Oxoniensem, VIII. Idus Novembris. Mortuus est hoc anno alius hujus Instituti Episcopus fama ubique celeberrimus, Robertus Caracciolus Liciensis, Præsul Aquinas. Ita mihi constat ex regesto Vaticano, in quo refertur, Baptistam de Bufalis hoc anno Idibus Novembris assumptum fuisse ad Ecclesiam Aquinatem, per obitum Roberti, & cessionem postea Bernardini Lonatis Diaconi Cardinalis sancti Cyriaci, illius Ecclesiæ administratoris. Diem certum, quo obiit tantus vir, non est qui referat, neque annum, quo assumptus est ad Episcopatum Aquini; neque in regesto Vaticano, neque in libris consistorialibus, ubi omnes ferme Episcoporum creationes suis adnotantur annis & diebus, ulla habetur mentio hujus assumptionis. Ab hac Ecclesia ad Liciensem translatum fuisse, similiter omnes conspirant, idque factum anno MCCCCLXXXIV. unus vel alter suspicatur, sed nullus annum certum indigitat. Et quidem translationem hanc contigisse ante annum MCCCCXC. manifeste habetur ex ejus Quadragesimali *de Peccatis*, eo anno die XI. Maii Venetiis impressi, in cujus principio nuncupatur *Episcopus Liciensis*. Sed ex alio ejus opere de Sanctis, ibidem eodem anno Kalendis Octobris excuso, insurgit difficultas, quod etiam in exordio li-

Fr. Michael Episcopus Asaphen.

Moritur Robertus Liciensis Episcopus Aquinas. *Lib. III. Reg. Alexand. VI. fol.* 308.

Fuit etiam Liciensis,

libri nominetur Episcopus Aquinas. Et contra hoc etiam aliud exoritur dubium, quod in regesto Innocentii VIII. eodem anno MCCCCXC. pridie Idus Augusti, Pontifex quædam committat agenda Salvatori Episcopo Aquinati Neapoli commoranti.

Reg. Innocentii VIII. lib. 93. fol. 129.

LV. In densis his tenebris, donec aliunde lux aliqua effulserit, divinare potius licet, quam aliquid certo affirmare. Quod illius assumptionis ad Aquinatem, aut translationis ad Liciensem non habeatur mentio in tabulis Ecclesiasticis, aut libris regesti, neque Consistorii, inde provenire potuit, quod per viam secretam & gratiosam, ut Curiales loquuntur, litteræ expeditæ sint absque ulla solutione; illis enim libris ea solent inferri, quæ emolumentum Datariæ & Cancellariæ Apostolicæ, aut Consistorii concernunt. Quod eodem tempore, quo ille nuncupatur Aquinas, alius etiam fuerit ejusdem Ecclesiæ Episcopus, & postea Bernardinus Cardinalis ejusdem etiam acceperit administrationem, inde potuit oriri, quod coadjutorem admiserit Salvatorem, propter assiduum munus prædicandi, & quod instantissime a summis Pontificibus, præsertim a Sixto IV. (uti ipse præfatur in Epistola nuncupatoria Quadragesimalis ad Joannem de Aragonia Cardinalem, apud suum sororium Hungariæ Regem Legatum Apostolicum) aliisque Principibus excitabatur: vel quod oneri cesserit Episcopatus, titulo honoris specie retento. Translatio autem ad Ecclesiam Liciensem caruit effectu, propter aliquod impedimentum ex multis, quæ occurrere solent in hujusmodi translationibus, vel provisionibus Ecclesiarum. Translationem hanc factam aliquot annis ante ejus obitum constat ex supradicto opere Quadragesimali, ubi anno MCCCCXC. ut diximus, inscribitur *Episcopus Liciensis*, atque sub titulo Episcopi Aquinatis decessisse, constat evidenter ex regesto superius citato Alexandri Pontificis, in quo refertur per illius obitum hoc anno concessam fuisse administrationem Bernardino Cardinali, quam tamen haud diu retinuit, & ex carmine Hermolai Barbari Patriarchæ Aquilejensis, quod statim exscribemus. Præter hos duos Episcopatus alii tertium, Puteolanum, sed immerito adjiciunt. Hæc diffusius examinare placuit propter varias controversias de hac re inter Aquinates & Licienses exortas, & contentiones duarum nobilium familiarum Caracciolorum, hominem hunc multis titulis illustrem sibi vindicantium.

Vide Tom. 11. anno 1449. n. 13. seq. Ejus vitæ compendiolum. Marian. lib. 5. c. 26. Bernard. de Fossa Chron. MSS.

LVI. Porro ille in urbe Aletii, aliis Litii, in Salentinorum mediterraneo, a Promontorio Salentino, seu capite sanctæ Mariæ P. M. XXX. distante, natus est parentibus nobilibus, sed mediocris facultatis. Fœtu gravida genitrix vovit, quod si masculum felici eniteretur partu, Deo sub sancti Francisci disciplina a juventute consecraret. Ubi per ætatem licuit, illius Instituti vestem obduxit, & in litteris ac moribus imbuendum tradidit Conventualibus Minoritis. Iterdiu cum Fratribus vivebat, sub noctem domum redibat. Litteris humanioribus instructus, in juventutis flore Observantibus nomen dedit, emissaque professione, religiosis moribus, vivido ingenio, prompto erga majores obsequio cœpit omnibus placere. Paucæ, quas habebant Observantes in Apulia domus, suberant tunc, uti alias monuimus, Vicario Bosnæ, atque hinc frequens cum Hungaris & Bosnensibus commercium. Quidam ex Hungaris vir doctus, sacræ Theologiæ Magister, egregius concionator, Latine per eam regionem magno hominum applausu prædicabat, amissoque socio interprete, Robertum acuti vivacisque ingenii, & bonæ indolis adolescentem substituit. Ut efficacius rectiusque diceret, gestus, actiones, vocem efformare, & proferendis concordare, sedulo magister edocuit. His declamatoriæ artis haud inanibus ornamentis sufficienter ex-

Tom. 10. anno 1418. n. 11.

excultus, aliorum conciones memoriæ commendabat, & per vicos ac castella repetebat, uno eodemque die diversis quidem locis eumdem recitans sermonem.

LVII. Regresso in Hungariam magistro, Superiores veriti ne ex specioso dicendi munere, publico auditorum favore, facilique hominum applausu, adolescentulo gloriolæ quidquam obrepserit, aut ex immaturæ functionis prosecutione amplius intumesceret, destinandum judicarunt ad religiosissimam sancti Francisci in Umbria Provinciam, ut bonis moribus & regularibus disciplinis solide imbutus, firmiori virtute, & cumulatiori fructu plenis annis Apostolicum hoc munus obiret. In angusto & solitario *Eremitæ* cœnobiolo diebus multis commoratus, religiosa conversatione, lætoque semper animo cœpit omnibus mirifice placere. Post longam virtutis experientiam, demum missus est ad propinquum castrum mendicaturus & prædicaturus. In concione ita se gessit, ut omnium corda possederit, & per vicina loca summopere laudaretur, & e castris ac villis ad Civitates mitteretur, majori semper spe, & fructus incremento progrediens. Assisii primum, mox Eugubii, deinde Florentiæ tanto omnium applausu cœpit prædicare, ut qualis postea futurus esset Ecclesiastes, facile fuerit præsentire. Anno functionis quarto, jussus Aquilæ prædicare, omnem commovit Civitatem, eamque assecutus est æstimationem, ut sæpe Cives rogarint Religionis Præfectos, juberent apud se concionari. Hac in urbe cœperunt primæ hominis commotiones; hic primo ambiendi morbus erupit; hic primo cœpit, uti alias retulimus, Superioribus displicere. Reliqua hominis gesta pro temporum opportunitate suis locis enarravimus: ista hic ex Chronicis Bernardini de Fossa Aquilani coœvi & familiaris, ad plenam rerum notitiam adjecimus.

Tom. 12. anno 1452. n. 40.

LVIII. Multa scripsit pro illius temporis ratione commendabilia. In scribendo & concionando imitatus est Bernardinum Senensem, cujus sermones prioribus annis se recitasse fatetur. Annis quadraginta ait se totam Italiam lustrasse, & ubique prædicasse. In epistola nuncupatoria libri, quem *Speculum fidei* inscripsit, ad Alphonsum Ducem Calabriæ, Ferdinandi Regis primogenitum, cui erat a sacris confessionibus, ait se per octo Quadragesimas Neapoli concionatum, Rege jubente, qui Regii etiam Prædicatoris ei titulum concessit. Quando licebat, in urbe natali quiescebat, & scribebat. Illic opus suum de Peccatis inchoasse & absolvisse an. MCCCCLXXXIII. in calce libri refertur. Volaterranus graviter hominem in senectute onerat, alii æquius commendant. Gentiles mirifice a pietate & virtute collaudant. Sepultus est apud Patres Conventuales Licienses in sacello sancti Bernardini pulchro conditus mausoleo, in arca cypressina plumbo contecta, pulchra adjecta statua lapidea in modum concionantis, & altera in habitu Episcopali. Publico urbis decreto & sumptu anno MDXIII. erecto hoc tumulo exhumatum est corpus, in cœmeterio communi Fratrum sepultum, inventumque est integrum & incorruptum. Adjectum est hoc ab Hermolao Barbaro, viro clarissimo, compositum epitaphium.

Serm. de sancto Bernardino c. 2. in fine.

Volater. lib. 21. Antropol. Honorifice jacet in urbe Liciensi. *Infantia. lib. de Lycio sacro pag.* 49.

Maximus Ecclesiæ, ceu Paulus, præco Robertus,
Quinquaginta annos concionatus obit.
Caracciolus fuerat Liciensis, Præsul Aquinas,
Hoc tectus tumulo corpore, mente polo.

In medio sepulcri incisa sunt hæc duo carmina.

Ille Robertus hic est Christi quo Præsule vatum
Nemo post Paulum clarior Orbe fuit.

LIX. Et

LIX. Et quidem hoc ipſum ſoluta oratione dixit Joannes Pontanus ſynchronos, Latine eruditus: *Nemo*, inquit, *poſt Paulum Tarſenſem melius Roberto Licienſi Divina tractavit eloquia*. Atque hæc omnium tunc fuit opinio, dum apud omnes, ut alias narravi, ſecundus Paulus audiebat. Inſignem adeptus eſt honorem, Vicarii totius Regni Neapolitani, uti habetur ex calce libri ſupra citati *Speculi fidei*, Venetiis impreſſi anno MDXVII. ubi ita legitur: *Explicit liber noviter compilatas ab illa Corona Prædicatorum fratre Roberto Caracciolo Licienſi Ordinis Fratrum Minorum, Dei gratia Epiſcopo Aquini, & Vicario Generali totius Regni.*

Tom. 12. anno 1449. n. 33. ſeq.

Joann. Dominicus de Prato Pœnitentiarius.

LX. Occurrit in Regeſto Pontificio memoria Joannis Dominici de Prato, ſacræ Theologiæ profeſſoris, viri docti, qui inſtitutus eſt hoc anno VII. Kalend. Martii Pœnitentiarius Apoſtolicus in Baſilica Principis Apoſtolorum de Urbe, per reſignationem Matthæi de Panichis Ordinis Prædicatorum.

Conv. Sermoneti.

LXI. Incolæ oppidi Sermonetani, diœceſis Terracinenſis, in Latio ad duo milliaria a Caſtro Baſſano, extra muros dicti oppidi ad D.P. Cœnobium ſub ſancti Franciſci invocatione extruere cœperunt pro Fratribus Obſervantiæ. Perficere volentes, licentiam impetrarunt hoc anno illud Fratribus tradendi: *Exponi nobis feciſtis*. die XXIII. Julii. Gonzaga ait a Guillelmo Caetano, Sermoneti Domino ædificatum, nemore & hortis capaciſſimis adjunctis. Sed non tam incepiſſe, quam perfeciſſe cenſendus eſt Guillelmus. Succeſſores quidem magna ſemper proſecuti Religioſos benevolentia, alendiſque ferme viginti Fratribus largas conferunt eleemoſynas.

Gonz. in Provin. Rom. Conv. 12.

ADDITIO PATRIS LUCÆ WADDINGI. *Tom. 11. anno 1441. n. 15.* Conv. Vulſinii.

,, LXII. Diximus alias conceſſum Obſervantibus domicilium in Inſula
,, lacus Vulſinii, qui dum ad oppidum ipſum Vulſinii cymbula trajicerent,
,, ſive ad petendum panem corporalem, ſive ad ſpiritualem Verbi Dei po-
,, pulo porrigendum, ſæpe contingebat, quod propter tempeſtuoſas aquæ
,, commotiones, vel propter alia impedimenta regredi non liceret, &
,, pernoctare in domibus ſecularium aliquando indecore oporteret: quod
,, etiam Fratribus Conventus ſanctiſſimæ Trinitatis extra muros Urbis-Ve-
,, teris per aliquot milliaria diſtantis, qui mendicaturi ad prædictum oppi-
,, dum accedebant, frequenter contingebat. Hoc anno duo Fratres a Vica-
,, rio Provinciæ Romanæ ad Georgium de Ruvere Epiſcopum Urbe-
,, vetanum miſſi obtinuerunt ſibi concedi, & Conventui Urbevetano ag-
,, gregari (hæc approbante etiam Canonicorum Capitulo) domum hoſpita-
,, lis ſanctorum Jacobi & Catarinæ, tunc hoſpitalitate penitus deſtitu-
,, tam, in qua nunc Fratres abſque depedentia ulla a domo Urbevetana,
,, commorantur. Inſtrumentum donationis ad calcem Regeſti hujus To-
,, mi apponetur.

Conv. Cupramontanus. *Idem in Provin. Marc. Conv. 7.*

LXIII. In Cupramontana urbe (vulgo Ripatranſona) in Piceno, non longe diſtabat Xenodochium ſanctæ Mariæ Magdalenæ ferme derelictum, quod in Cœnobium Obſervantium cives converterunt, obtenta hoc anno Pontificia facultate. Dominicus Cardinalis Piceni Legatus, & Firmanæ Eccleſiæ adminiſtrator, fertur Xenodochio pleraque privilegia & indulgentias magnas procuraſſe, ejuſque Divæ Reliquias, crines ſcilicet, & digiti partem donaſſe, quæ apud Fratres nunc aſſervantur. Cives ob recepta beneficia multo erga eamdem Chriſti diſcipulam affectu feruntur.

Conv. Belinzonæ.

LXIV. Prope Belinzonam, munitiſſimum Inſubriæ oppidum, olim Ducum Mediolanenſium, nunc Helvetiorum, in loco *Silva Vaſſalorum* nuncupato, ex oppidanorum oblationibus, & fidelium eleemoſynis circa hunc annum Conventus conſtructus eſt Obſervantibus, ſub titulo ſanctæ Mariæ

de

de Gratiis. Fundum vendidisse Fratribus Bartholomæi de Focis genitorem, cujus pretium ob eleemosynarum penuriam, cum Fratres solvere non possent, filium remisisse, imposito recitandarum pro defunctis precum onere, recenset Gonzaga. At ex scripturis illius Cœnobii mihi transmissis, constat majori ex parte fundum donasse nobiles de Mollis, procurante fratre Seraphino eadem familia progenito, qui partem, quæ ei contigerat ex hæreditate paterna, in Conventus structuram erogavit. Ecclesiam consecravit Julius Galardus Salodiensis Episcopus, Antistitis Novariensis suffraganeus, anno MDV. die V. Septembris. Ad imaginem beatæ Virginis illic celebrem, multa contingunt miracula.

Gonz. in Prov. Mediol. Conv. 24.

LXV. Hoc tempus præcessisse Conventum sanctæ Mariæ de Gratiis extra Maletum, Insubriæ etiam oppidum, mihi constat ex quadam commissione data hoc anno Cœnobii Guardiano. Circa annum MCCCCLXXXVI. a Galeatio Bevilacqua, Maletensium Comite constructum ex voto, propter susceptos ex uxore Antonia Palavicina liberos, refert Gonzaga. Alii antiquiorem faciunt, probantque ex puteo, ut dicunt, effosso a sancto Bernardino, & arboribus præ templi foribus ab eo plantatis, quem etiam hic aliquoties commoratum, ejusque discipulos Joannem Capistranensem & Jacobum Picenum enarrant. Vere universus ille populus maximopere erga S. Bernardinum afficitur, in die natalitii totus accurrit, & ex putei aqua sitibunde potat, domumque reportat, nullumque in ea regione conspicitur templum, in quo non sit illius vel Altare vel effigies. Domus est capacissima, & bene constructa, duo prægrandia habet claustra, cellas multas, pulchrum hospitium, Ecclesiam capacissimam, pulchre ornatam, amplos & amœnos hortos, & necessarias quascumque officinas. Gens Trivultia matrimonii jure oppidum possidet, multisque fovet Fratres beneficiis. Ecclesiæ consecratæ celebratur officium. Jacent hic tres viri piissimi, Antonius a Modoetia, in cujus transitu sonum ediderunt campanæ, nullo trahente, ejusque sepulcrum veneratur universus populus Dominica tertia Quadragesimæ; Franciscus a Piceleone, laicus infirmarius, qui multos crucis signo sanavit; Archangelus a Trivillio, sacerdos & concionator eximius, illic per annos quadraginta commoratus. Sepulcrum in veneratione habetur.

Conv. Maleti. Indid. Conv. 26.

Anton. a Modoetia.

Franciscus a Piceleone.

Archangelus a Trivillio.

LXVI. Gens Palavicina ad oppidum suum Castri Lauri in Lombardia, diœcesis Placentinæ, circa hoc tempus Cœnobium posuit Observantibus, sub invocatione sanctæ Mariæ de Gratiis seu Annunciationis. Joannes Ludovicus Palavicinus Marchio, ex Rolandi patris testamento opus inchoavit, Catarina Marchionissa promovit; Rolandus secundus Palavicinus absolvit. Statuerat Rolandus, ut quædam perpetua, alia temporalia legata Fratribus ædificio perficiendo, & certa frumenti quantitas annis singulis darentur, quod fideliter prædictus filius complevit. Ecclesia hoc anno ultimam manum accepit. A Fabritio Placentino Episcopo anno MCCCCXCIX. die XXV. Januarii consecrata est. In ea jacet frater Nicolaus Mirandulanus, plurimis post mortem clarus miraculis. In sacello Conceptionis multa conspiciuntur Palavicinorum mausolea, & leguntur epitaphia. Dignum præ ceteris illud Rolandi, quod excribatur.

Conv. Castri Lauri. *Idem in Provin. Bonon. Conv. 21. Lib. 1 S. fol. 148.*

Nicolaus Mirandulanus.

Palavicinorum stirpe Rolandus, vixi, peccavi, dolui, cessi naturæ anno Domini M. D. IX. mense Novembris, die XVIII. Animæ piæ, benevolæ succurrite, brevi memores & vos morituros.

LXVII. Erepta e Maurorum potestate urbe Malacitana in Bætica, anno MCCCCLXXXVII. in die sancti Ludovici, Reges Catholici Ferdinandus & Isa-

Conv. Malacitanus. *Idem in Provin. Bætica Conv. 15.*

& Isabella non procul a mœnibus ædificarunt Observantum Cœnobium, quod sanctorum Francisci & Ludovici vocatur, & hoc ipso anno Fratribus tradiderunt. Insigne est sexaginta Fratrum domicilium, cui multa contulit beneficia Ludovicus a Turribus, Archiepiscopus Salernitanus. Sacellum condidit affabre elaboratum sanctæ Mariæ de Portiuncula, ad quod die II. Augusti confluunt universa Civitas & convicini populi, magnas illas indulgentias templi sanctæ Mariæ de Angelis prope Assisium ex concessione Clementis VII. & Pauli III. lucraturi.

Conv. Granatæ Alambræ. Idem in Provin. Granaten. Conv. 31.

LXVIII. Hoc anno eosdem Reges Catholicos arcem munitissimam Granatensem, Arabice *Alambra* a Mauris nuncupatam ingressos, illic ædificasse Cœnobium sub titulo sancti Francisci, & brevi absolvisse viginti Fratrum domicilium, narrat Gonzaga. Sed anno MCCCCXCII. fundatum fuisse inde aliqui inferunt, quod historia Granaten. referat aliquot Hebræos qui lictores fugiebant, ad Conventus S. Francisci asylum se anno MCCCCXCIII. recepisse. Primum hoc conditum Granatæ Minorum Cœnobium.

Domus Camberiaci. Tom. 13. anno 1465. n. 13.

LXIX. Domus sanctæ Mariæ de Angelis alias Ægyptiacæ, oppidi Camberiaci, diœcesis Gratianopolitanæ, Regularis Observantiæ, quam diximus primitus institutam sub obedientia & directione Guardiani de Myano, hoc anno erecta est in Conventualem, sub proprii Guardiani auctoritate, propter distantiam a Conventu Myani, & difficultatem regendi utrumque locum sub uno Guardiano: *Sacræ Religionis*. v. Idus Novembris.

Conv. Vallis Ardensis. Gonz. in Provin. S. Bonav. Conv. 18. Foder. & Picquet. in histor. ejusd. Prov.

LXX. Petrus Borbonii Dux, ejusque contoralis Anna, Caroli VIII. Gallorum Regis germana soror, intercesserunt hoc anno apud Pontificem, ut liceret nobilibus viris Ludovico & Carolo de Bernard domicellis Lingonensis diœcesis construere domum Fratrum Reformatorum in Eremitorio Vallis Ardensis intra suum territorium erecto. Annuit Pontifex, datis literis: *Sacræ Religionis*. III. Kal. Decembris. Eremitorium primo constructum fuisse, & muris circumdatum a quodam Domino de Charnel, referunt Gonzaga, Fodereus & Picquetus; quo tamen anno vel auctore commutatum sit in domum conventualem, deperditis & exustis titulis, non enarrant: Grassantibus enim ubique hæreticis, anno MDLXII. neque hoc rurale Cœnobiolum ab illorum injuriis & crudeli feritate potuit liberari, quin omnino in favillas redigeretur. Ceterum locus amœnus est, fontibus illic scaturientibus, qui per Cœnobium & campos diffusi, in fluviolum desinunt, irriguus, montibus undique interseptus. Vigilantia & sedulitate quorumdam Fratrum, maxime Baccalaurei cujusdam Conventus Bari super Albam, pristino statui quantum temporum calamitas sufferre potuit, restitutus est.

Conv. malarum herbarum.

LXXI. Nobilis vir Ludovicus de Granvilla, Franciæ Admiratus, cogitavit domum ædificare Fratribus de Observantia in loco sui dominii, *Boscus male herbatus*, alias *locus malarum herbarum* nuncupatus. Hoc anno concessa est facultas Vicario & Fratribus Provinciæ Franciæ illam acceptandi: *In eminenti Apostolicæ dignitatis*. VI. Idus Octobris. Nonnisi tercentum passus a Sesiaco, Aurelianensis diœcesis oppido, constructum asserit Gonzaga, sed in bulla Alexandri locus ille dicitur diœcesis Senonensis. Ecclesiam consecratam, præter unum fundatorum sacellum, pulchro alabastrite sepulcro decoratum, domumque magna ex parte Hugonotæ devastarunt. Plene resarcire successores propter temporum injurias non potuerunt. Locus amœnissimus est, gaudetque hortis amplissimis.

Gonz. in Provin. Franc. Parisien. Conv. 10.

Reformantur Conventus aliquot Daciæ & Germaniæ.

LXXII. Reformati sunt hoc anno Conventus Flonsburgen. diœcesis Slesvicen. in regno Daciæ, & Helsingoren. diœcesis Roskilden. in eodem re-

regno, petentibus Joanne Rege & populis auctoritatem a Pontifice Alexandro, necnon in Germania Conventus Oppenheimensis, & Mosæ Trajectensis.

Lib. 93. fol. 152. & 154. Monum. MSS. Prov. Colon.

LXXIII. Sub hoc tempus Rector & Consilium Civitatis Ragusinæ, Monasterium sanctorum Apostolorum Ordinis sanctæ Claræ, Regularis Observantiæ, sub obedientia Vicarii ex ordinatione & testamento quondam Marini Zuparii fundabant. Perficiendo, & Monialibus alendis cum necessarii reditus deficerent, obtinuerunt a Pontifice, ut parochialis Ecclesia de Obrono, & Rectoratus Ecclesiæ sancti Petri majoris, quæ de jurepatronatus erant laicorum, eidem Monasterio unirentur.

Monast. Ragusi. *Lib. 98 fol. 96. & lib. 102. fol. 125.*

LXXIV. Nobilis vir Guillelmus de Arca, Domicellus Lugdunen. diœcesis, exposuit hoc anno Pontifici, quod in dominio seu Baronia sui patris, de Cornilione nuncupata, Monasterium erat de Castilibus Ordinis sanctæ Claræ sine clausura, atque inde multa oriebantur incommoda, obtinuitque commissionem ad Ministrum Provinciæ Lugdunensis, ut reformaretur Monasterium, & ad clausuram cogerentur Sorores.

Monast. Cornilionis. *Lib. 84. fol. 190.*

LXXV. Alias diximus, Monasterium sanctæ Claræ Funchalii, in insula Lignorum, seu de Madeira, Maris Oceani constructum fuisse a quodam de familia Gondisalvorum. Id hoc anno amplius constat, dum in bulla: *Ex injuncto nobis*. III. Kal. Aprilis habetur, Joannem Gondisalvum de Camera primum illius insulæ Capitaneum, & populatorem pro Duce Begiæ, illud construxisse. Multa petit & obtinet in favorem illius Monasterii a se constructi, & filiæ Joannæ, Begia illuc translatæ, quæ in diplomate referuntur.

Tn. 14. an. 1476. n. 65. Monast. Funchali. *Vide ibid. anno 1491. n. 83.*

LXXVI. Fratres Tertii Ordinis domum habuisse in oppido Lovaniensi sub invocatione sancti Pauli, & in Zoppen. & Antuerpiæ in Belgio, constat ex diplomate hoc anno emisso pro terminandis litibus circa ferenda suffragia in Capitulo, inter has domos exortis.

Domus tres Tertii Ord. in Belgio. *Lib. 91. fol. 144.*

LXXVII. Bethuniæ hoc anno introductæ sunt per Canonicos & Senatum Virgines tredecim Tertii Instituti in Xenodochium sancti Joannis, egenis ægrisque etiam contagio laborantibus, pietatis officia impertituræ. Quarum cum fructus ingens, & peculium tenue esset, auctoritate Principum, Gosnayense per Macthildem Comitissam fundatum hospitale huic unitum est, & exinde in communionem regiminis cum Senatu & Canonicis veniunt delegati Principum. Ab eminentiore urbis loco *Seust d'en hault* communiter nuncupatur.

Domus Sororum Tertii Ord. Bethuniæ. *Locr. in Chron. Belg. an. 1320. & 1495.*

LXXVIII. In oppido Aquensi, diœcesis Leodiensis, Henricus Episcopus insigne Beghinagium tercentum Beghinarum, seu piarum fœminarum reclusorium, adjuncto hospitali pro peregrinis mulieribus excipiendis, & Ecclesiam sub titulo sancti Matthiæ fieri curaverat. Sed deficiente magna parte illius numeri, infra septa reclusorii permiserunt reliquæ Beghinæ fieri domum Sororum Tertii Ordinis cum Oratorio seu Ecclesia, & reliquis necessariis ad instar domus Regularis, ita volente Joanne Episcopo, Henrici successore. Hoc autem anno concessum est, ut reliqua Beghinagii pars & Ecclesia eidem Sororum domui applicaretur, & illæ curam haberent hospitalis: *De personarum omnium*. XVII. Kal. Junii.

Domus Aquensis.

LXXIX. In villa Mocluhen. sub castro Cambratsteyn, Treverensis diœcesis vivebant usque ad hoc tempus in quadam reclusorio aliquot Sorores hujus Instituti, quibus numero excrescentibus, Joannes Archiepiscopus persuasit ut ad Regulam & Institutum sancti Augustini transirent, aliumque locum dedit prope Valendam dictæ diœcesis, concesso primo Fratribus reformatis ejusdem sancti Augustini.

Domus Moeluhen. *Lib. 84. fol. 212.*

Domus Nancii. Gonz. in Prov. Franc. Parisien. Mon. 22.

LXXX. Carolus Lotharingiæ Dux, construxerat apud Nancium pulchrum Xenodochium pauperibus excipiendis & infirmis curandis, sub invocatione Virginis Mariæ. Administratorum incuria majori ex parte collapsum, Renatus Siciliæ Rex reparavit, quod circa hunc annum in Monasterium cessit Sororum Tertii Ordinis. Ecclesiam quidam Tullensis Episcopus consecravit.

Domus Zamoren. Lib. 90. fol. 121.

LXXXI. Domui sanctæ Marinæ Zamorensi Sororum Tertii Ordinis, paupertate gravatæ, hoc anno Pontifex beneficium servitorium Ecclesiasticum Villalupense, diœcesis Zamorensis, a Roderico Petro de Naxara, clerico Calagurritano resignatum, capellano, qui Sororibus Missas legeret, alendo univit & incorporavit.

Conv. Eboren. Lib. 81. fol. 141.

LXXXII. Fratres Conventus sancti Francisci Eborensis, auctoritate Pauli II. permutationem quamdam fecerunt domorum cum Joanne Rege Portugalliæ, qui prope eumdem Conventum insigne sibi construi palatium volebat. Eam hoc anno ratam habuit Pontifex. Approbavit etiam donationem factam a Georgio de Ruvere, Episcopo Urbevetano, Fratribus Provinciæ Romanæ, de hospitali terræ Vulsinii suæ diœcesis, jam hospitalitate destituto, ut hospitii locum commodum haberent Fratres, qui illuc accedebant ex Conventibus sanctæ Mariæ Paradisi de Viterbio, sanctæ Trinitatis extra muros Urbevetanos, & insulæ lacus Vulsinii. Circa clausuram & ostium Monasteriorum Ordinis sanctæ Claræ, familiæ Ultramontanæ Fratribus subjectorum, quædam declaravit emisso diplomate: *Exponi nobis*. x. Kal. Junii.

Hospitale Vulsinii. Breve orig.

SUPPLEMENTUM P. ANTONII MELISSANI DE MACRO.

„ I. IN Italiam, superatis Alpibus, descendentem Carolum Franciæ, „ Ludovicus Sfortia ab urbe Asta Ticinum deduxit, quo tempore „ defuncto nepote Joanne Galeacio, hortatu Regis Ducatum assumpsit; „ cum interea armorum terrore concuterentur omnia circum, & Roma „ ipsa, permittente Pontifice, Carolum cum suo exercitu excepit, qui etiam „ paulo post mira felicitate, licet non diuturna, Neapolim victor obtinuit: „ quæ vero ad nos pertinent referamus. Fratri Henrico Balistari Idibus „ Januarii concesso beneficio: *Religionis zelus*. Illa Patrum Conventualium „ domus apud Domenalium oppidum, Trajectensis diœcesis, per breve: „ *Quanta in Dei*. VI. Kal. Februarii expeditum, ad Patres Regularis Ob„ servantiæ translata est.* At XIV. Kal. Aprilis, ut cohiberentur Fratres, „ ne insolescerent abusus in Ordinis detrimentum, vetuit Pontifex Præ„ latis Ecclesiasticis assumere secum quemquam Fratrum, qui a suis Supe„ rioribus in eum finem legitime dimissus non esset: *Petitionibus vestris*. „ Et fratri Joanni Tynomorate beneficium contulit: *Religionis zelus*. Pri„ die Kal. Maii, necnon pro Fratribus oppidi Villæ-Franchæ, diœcesis „ Lugdunensis nonnulla indulsit, expedito brevi: *Humilibus*. VIII. Kal. „ Junii. VII. Kalendas Julii permissa ampliatione Monasterii Clarissarum „ Montis Cœlii Florentinæ diœcesis: *Ex injuncto*. XIV. ejusdem præfati „ mensis Fratribus Montis-Sion in Terra-Sancta permissum est secum de„ ferre necessaria: *Cum sicut*. VII. Kal. Septembris prodiit facultas erigen„ di Monasterium pro Sororibus Tertii Ordinis S. P. Francisci apud Vi„ terbium: *Rationi congruit*. Et VII. Idus ejusdem alienandi quemdam „ hortum Clarissarum Neapolitanarum: *Humilibus*. Sed VI. Idus Octobris „ collato beneficio fratri Nardo Buscheto de Terracina: *Religionis zelus*.

** Dominici de Prato, Conventus Montalvani erectionis & Pistoriensis Monasterii translationis, ad annum sequentem: Capituli vero Generalis ad hunc ipsum annum notitias habes a P. Waddingo.*

III. No-

,, III. Nonas Novembris datum est Fratribus Daciæ, ut relicto oppido Hel-
,, fingonio, alium sibi locum eligerent magis opportunum: *Ad sacram Pe-*
,, *tri*. Et proviso pro reparatione Conventus Chii: *Ea, quæ pro*. Pridie
,, Idus Novembris.

,, II. Interea veneranda illa matrona Justa nomine & re, quæ Seto-
,, brigæ in Lusitania pro Clarissis primæ Regulæ Monasterium suis sumpti-
,, bus construere cœperat, hoc anno universam ædem consummavit, quan-
,, do Joannes II. Lusitaniæ Rex ad illam magnificum templum suo ære
,, construendum, morte præventus perficere non valens, Emanueli suo
,, successori perficiendum relinquebat. Grave non sit Lectori parentesim
,, legere: Joannes II. æternæ memoriæ, lento atque diuturno morbo lan-
,, guescens, ad aquas Medicas in Algarbiis pergens, ad meliorem Sancto-
,, rum vitam properavit, supremum diem claudens in oppido Alvor, quod
,, pluribus Annibalis maritima statio est. Hujus Regis pietati & liberali-
,, tati, nostra plurimum Religio debet, ac universus orbis, si ejusdem ge-
,, sta æqua lance pensentur: fuit vir clarus & excelsus, infestus quidem *Lib. 1. c. 3. de rebus gestis Em.*
,, improbis, sed bonis propitius, justitiæ cupidus, & in omni genere virtu-
,, tis admirandus: ex omnibus tamen virtutibus, quibus illum præditum
,, fuisse commemorant, nulla fuit admirabilior singulari quodam pietatis,
,, & Religionis studio, quo mirifice flagrabat; neque enim eum unquam
,, turbulenta negotia, neque conjurationes improborum, neque malorum
,, cujusvis generis tempestates, a rebus Divinis summa cum Religione pro-
,, curandis, abstraxerunt: ita de eo scripsit Osorius. His dictis ut per pa-
,, renthesim, Justam revoco, quam reliquisse forte videbar. Hæc nobilis *Monum. MSS.*
,, & pia Matrona, consumatis ædibus pro habitatione Sanctimonialium, *Prov. Algarbior.*
,, virtute cujusdam Bullæ Alexandri VI. primas Moniales ædificii spiritua-
,, lis Fundatrices, quarum institutione & exemplo instrui juvenculæ debe-
,, bant, e Monasterio de Gandia, Civitate Regni Valentiæ, hoc anno vo-
,, cavit.

,, III. Venerabilis Pater frater Franciscus a Cropanio, Concionator Fr. Franciscus a
,, suis temporibus erat eximius, qui meritis ac virtutibus cumulatus sancto Cropan. floret.
,, fine quievit anno MCCCCXCV. Nonis Novembris, sepultus Mesuracæ in *Martyr. 2. edit.*
,, Conventu sanctæ Mariæ de Gratiis, quinto Provinciæ Calabriæ: ejus *fol. 541. col. 1.*
,, venerandum corpus post annos multos exhumatum, repertum est umni-
,, no integrum, incorruptum, ac ita recens, veluti modo sepultum fuisset,
,, tantamque ex se redolebat spirabatque odoris suavitatem, ut vix tolerari
,, posset. Commemoratur ab Arthuro in suo Martyrologio, & aliis, quos
,, vide citatos apud ipsum.

,, IV. Florebat etiam eadem tempestate Nicolaus, dictus a Francia, Fr. Nicolaus a
,, quod natione Gallus esset, vir doctissimus, & sui ævi Concionator diser- Francia.
,, tissimus: qui voluntarium exilium deligens, proculque a patria recedens *Marc. Ulyssipon.*
,, ob adipiscendæ virtutis amorem, ut quietiorem vitam in Religione age- *Chron. p. 3. lib. 7.*
,, ret, in Provinciam Marchiæ abiit; in qua piam & Religiosam Societa- *c. 32.*
,, tem cum Dominico a Leonissa, viro eximiæ perfectionis iniit. Certus *Fodere. in def-*
,, Sanctorum consortia non tantum esse honesta & laudabilia, sed etiam *cript. Prov. Burg.*
,, generare virtutes, & omnino vitia suffocare, ducebat inibi eam vitæ ra- *de eo Conv.*
,, tionem, quæ miram sanctitatem redoleret, specimenque illibatæ religio-
,, sitatis omnibus præbentem: cilicio mordaci & acuto ad carnem præcin-
,, ctus, orationi jugiter insistebat, qua veluti suavissimo cibo suum spiritum *Biblioth. Viror.*
,, alebat; at in Missæ sacrificio, contemplandæ Passioni Christi adeo hære- *Illustr. fol. 139.*
,, bat, ut copiosum lacrymarum imbrem emitteret. Dominicum a Leonissa *c. 1. in fine.*

„ singularem amicum ultima infirmitate decumbentem, summa caritate
„ sæpe visitans consolabatur. Tandem post illum, & ipse properavit ad Do-
„ minum. Ceterum Jacobus *Occens* genere ac virtutibus illustris cum
„ esset, Guardianus Mayanensis Cœnobii; necnon Franciscus Wiler na-
„ tione Germanus, eloquentissimus & Scriptor doctissimus, ambo speciali-
„ ter a vitæ sanctimonia penes nostros auctores laudantur.

ARGUMENTUM.

Observantes Ultramontani Comitia celebrant Generalia. Moritur Marcus a sancta Maria in Gallo. Florent plerique doctrina & pietate illustres. Franciscus Ximenius Archiepiscopus Toletanus Academiæ Complutensis sternit fundamenta, & Regularium intendit reformationi. Eliguntur Episcopi. Crescit numerus Cænobiorum.

Capitulum Generale Observ. Ultramont. XX. Tolosæ. *Marc. lib. 7. c. 29. Memoriale Ord.*

I. HOc anno in festo Pentecostes Oliverius Mayllardus Vicarius Generalis convocavit ad Comitia Generalia in Conventu Tolosano Provinciæ Aquitaniæ Superiores Observantum familiæ Ultramontanæ, electusque est in Vicarium Generalem Franciscus Sigarra Catalaunus, Vicarius Provinciæ Aragoniæ. Numerati sunt Fratres defuncti post ultimum Capitulum Generale sexcenti septem, atque inter hos Joannes Croyn annis viginti septem Vicarii vel Generalis vel Provincialis munere perfunctus. Decessit in Provincia sancti Ludovici.

Moritur Marcus a S. Maria in Gallo. *Marian. de viris illustr. Marc. cit. c. 30. Cimarell. lib. 7. c. 35.*

II. Obiit hoc anno Marcus a sancta Maria in Gallo Provinciæ Picenæ. Doctor erat medicinæ, & uxoratus, cum concepto melioris vitæ desiderio, statuit mundo valedicere. Conjux pari voto humana fastidiens, Clarissis Asculanis voluit adscribi, & ille Minoritis Observantibus Cœnobii Eremitæ extra Fabrianum; orationi, contemplationi, verbo Dei fructuose prædicando totus addictus, dum Guardianum ageret Cœnobii sancti Severini, summo mane orans, cœlestem hanc vocem percepit: *Frater Marce prædica caritatem*. Deinceps totus caritatis ardore succensus, verbo & opere ubique locorum virtutem hanc præferebat. Per universam discurrens Italiam, auditoribus opera misericordiæ tam corporalia, quam spiritualia impense commendabat, pauperumque miseriis sublevandis Montes Pietatis erigebat. Hujus rei documentum aliquod dedimus. In urbe Camerini dum magna hominum strage grassaretur pestilentia, pereunti populo compassus, illuc profectus, universum ad planctum & luctum abstergendis peccatis excitavit, fidejubens cessaturam luem, modo pœniterent; atque ita revera compertum est uti prædixit, evenisse.

To. 13. an. 1470. n. 11.

III. Postquam annis quadraginta verbum Dei ubique disseminavit, hoc anno Vincentiæ populos ad meliora charismata, & ad observantiam cœlestium mandatorum excitavit. Per quindecim priores dies Quadragesimæ Decalogi decem, & Ecclesiæ quinque distribuit præcepta, summo fervore & fructu legis Divinæ & Ecclesiasticæ custodiam inculcans. Sæpe inter concionandum dixit, se relicturum illis rem sibi summe caram; & quidem transacta dimidia Quadragesimæ parte, sub Vesperam unius diei collegit libros, & reculas suas in sarcinulam, tamquam si diei sequentis diluculo esset discessurus. Illa nocte sub horam octavam angina, seu faucium inflammatione gravari cœpit, & crescente nimis tumore, coram adstantibus dixit, se proxima die Sabbati moriturum. Infirmatus in Civitate apud Patres Con-

Conventuales, rogavit mox ubi moreretur, transferri corpus ad ædem sancti Blasii Consodalium Observantum, ab urbe remotam, & absque ulla solemnioris funeris pompa, more aliorum Confratrum sepeliri.

IV. Acceptis rite sacramentis, deprecatus est socios ut morienti sedulo adstarent, Jesu nomen repeterent, & Christi Domini legerent passionem. Legentem attentissime fixis in cœlum oculis auscultatus est, usque ad illa verba, *Et inclinato capite emisit spiritum*. Statimque expiravit, mensis Martii die decimonono in Sabbato, in quem incidit festum sancti Josephi. Non prius animam efflavit, quam magnus fieret concursus populi venerantis, & habitum in reliquias discerpentis. Orta magna altercatione circa locum sepulturæ, volente Magistratu ne extra Civitatem efferretur; tamdem pervicit Guardianus ædis Blasianæ, ea tamen conventione, ne in communi cœmeterio, sed peculiari loco sepeliretur. Ita factum occulte nocte insequenti, & antequam accederent die sequenti Dominica Magistratus & populus, sepultus est. Multi tumulum venerati, suæ pietatis mercedem acceperunt sanatæ mentis vel corporis. Translato postea Cœnobio intra urbem, constructum est ei peculiare sacellum, & sepulcrum lapideum, in cujus circuitu multa conspiciuntur donaria, & votivæ tabellæ, beneficiorum, illius ope cœlitus acceptorum, indicia. Circumfertur hymnus rythmicus in ejus laudem, acta & plurima continens elogia, adjecta in fine Ecclesiastica oratione.

V. Multi floruerunt vel obierunt hoc tempore viri doctrina & pietate insignes. In Italia in provincia Calabriæ, & Conventu Mesuratæ circa hoc tempus decessit Franciscus de Copino, concionator, vitæ sanctæ & magni zeli, cujus corpus post annos octo exhumatum, inventum est integrum & incorruptum, suavissimum spirans odorem. In Apulia, in provincia sancti Angeli, Bernardinus de Nuceria, Provinciæ Vicarius, cujus sanctimoniæ argumentum est, quod diem & horam suæ mortis prænunciarit. In eadem Provincia Petrus Hispanus Novitiorum Magister, ad quem familiariter feræ & irrationalia animalia accedebant. In Cœnobio sanctæ Mariæ Pacis, urbis Mediolanensis, Laurentius a Bagnacavallo prædicator, *sancti Viri* apud omnes æstimationem assecutus. In eadem Provincia Bartholomæus a Caymis vir gravis & doctus, olim a Sixto IV. ad Ferdinandum Hispaniæ Regem pro feriis rebus amandatus.

Franciscus de Copino. *Bernardinus de Nuceria.* *Petrus Hispanus.* *Laurentius a Bagnacavallo.* *Bartholomæus a Caymis.*

VI. In provincia Tusciæ, Georgii Græci anima hoc tempore visa est in cœlum ascendere, associata magna cœlitum multitudine. Ibidem floruit Joannes Cordubensis Hispanus, Theologus insignis, ad quem ex omnibus Italiæ Provinciis adventabant discipuli; & alter Georgius Benignus ex nobilissima familia Salviatorum, virtutibus & litteris insignis. Scripsit ad Rempublicam Ragusinam de natura Angelorum. In Galliæ provincia Turonensi Petrus Cambonius, sacræ Theologiæ Doctor, magna ex parte Provinciam sancti Bonaventuræ reformavit. Eustachius de Curia, Doctor Parisiensis, non vulgaria suæ doctrinæ reliquit argumenta. Joannes a Ponte, vir venerabilis ad Regularem Observantiam decem reduxit Provinciæ Coloniensis Cœnobia. Jacet in eo, quod sancti Trudonis appellatur.

Georgius Græcus. *Joannes Cordubensis.* *Georgius Benignus.* *Petrus Cambonius.* *Eustachius de Curia.* *Joannes a Ponte.*

VII. Ante annos octo, locus Populoniæ, Massanæ diœcesis, cœpit inhabitari a piis quibusdam viris, ubi societatem, *Flagellatorum* nuncupatam instituerunt, & pia opera exercebant. Qui instrueret, Sacramenta ministraret, & in humili Oratorio Divina celebraret, per annos septem solus adfuit Lazarus de Montepolitiano Minorita, cui jam seni Pontifex indulsit, ut reliquam vitam apud pios illos suos discipulos transigeret.

Lib. 119. fol. 12. *Lazarus de Montepolitiano.*

Hoc

Hoc anno Inquifitor erat in Tufcia Magifter Francifcus de Monte Ilcino.

Gomez. lib. 2. vita Ximen.

VIII. Francifcus Ximenius Archiepifcopus Toletanus, poftquam anno præterito mira urbis populorumque lætitia & congratulatione Toletum folemmi comitatu ingreffus eft, ftatim Synodum coegit, & fanctas leges Clero populifque præfcripfit. Deinde ad publici ufus opera, quibus inftituendis natura propenfiffimus erat, fe convertit, nam religiofas virorum fœminarumque domos, Virginum maritandarum ginæcea, ftudioforum Collegia conftruere in animum induxerat. Cum primis vero liberalium artium & Divinarum litterarum ftudiis, quarum ille femper amore flagravit, provehendis, Academiam Compluti (quod fuæ diœcefis oppidum eft florentiffimum, optimifque alendis ingeniis peropportunum) in pulchra area, ampliffimis & magnificis ædibus in ftudiorum collegium ædificandis aptiffima, cœpit ædificare, cujus quidem augendæ ornandæque, adufque vitæ exitum, curam & cogitationem numquam remifit.

Francifcus Ximenius fundat Academiam Complutenfem.

IX. Mox ad fedandas lites & controverfias inter Regulares Conventuales & Obfervantes omnium fere Ordinum, paffim ex morum & vitæ diverfitate exorientes fe convertit. Illius quippe, necnon Catholicorum Regum favore, pulfis Conventualibus, multa eorum Cœnobia Obfervantibus committebantur; unde tumultuantibus & obftrepentibus Conventualibus, non pauci infigni nobilitate atque auctoritate viri favebant, tum aliis quidem de caufis, tum hac potiffimum, quod antiqua majorum fuorum fepulcra facellaque fumptuofo opere exædificata, atque annuis cenfibus aucta, facrorum ibidem perpetuo celebrandorum caufa, in horum Cœnobiis erant: quæ facile peritura exiftimabant, fi Fratres Obfervantes, quibus cenfuum hujufmodi, immobiliumque bonorum poffeffio interdicta eft, Conventualium loco fubftituerentur. Neceffe enim effe videbant, ut bona ipfa atque cenfus aliorfum dilaberentur: illa enim partim fœminarum Cœnobiis, partim Fratrum Obfervantum litterariis Collegiis inftituendis applicanda effe vulgo ferebatur. Verum hifce difficultatibus in Hifpania Regia auctoritate per Ximenium fuccurrebatur.

Intendit Regularium reformationi.

Sed non fine contradictione.

X. Romæ autem, ubi præcipuus caufæ univerfæ cardo vertebatur, longe majora impedimenta atque incommoda pervincenda erant. Illic enim objiciebantur pacta & conventiones inter utriufque vitæ homines inita, a Paulo II. Sixto IV. Innocentio VIII. confirmata, quibus cavebatur ne Obfervantes Conventualium domos, ullo prætextu aut quovis quæfito colore invaderent, aut oblatas abfque Sedis Apoftolicæ permiffu reciperent. Adverfus illam conventionem in hac Monafteriorum refermatione fuerant nonnullæ Conventualium domus, Ximenii opera, dum Reginæ a confeffionibus effet, ab Obfervantibus receptæ, & Regulari Obfervantiæ, veteribus earum colonis confentientibus, vindicatæ: qui precibus & præmio illecti, domos fuas Obfervantibus reliquerant: idque nihil fuperiorum Pontificum prohibitione obftante, Alexandri VI. Pontificis Maximi auctoritate probatum fuerat, & Obfervantibus, uti domos & Monafteria Conventualium de habitantium Fratrum confenfu recipere, ac libere retinere poffent, permiffum. Qua ratione fiebat, ut ex Conventualium Cœnobiis nonnulla ad Obfervantum Ordinem transferrentur.

XI. Ne paulatim aliæ etiam domus ad Obfervantes tranfirent, Minifter Generalis Francifcus Samfon, qui Conventualis erat, ab Alexandro Pontifice fumma contentione impetravit, ut in ea Monafteriorum correctione a Regibus Catholicis & Ximenio inftituta, minime liceret eam curam gerentibus, fine certis quibufdam adjunctis fociis ex Conventualibus, ab

ab ipso Monasterio designandis, officio persungi. Hos igitur Roma missos cum a Regiis correctoribus seu reformatoribus contemptui haberi, nec ullam ipsis in eo ministerio auctoritatem deferri intellexisset; Pontificem Maximum miris modis ad iracundiam provocat, tamquam illius auctoritati potissimum illuderetur, corrogatoque Cardinalium quorumdam favore, qui Conventualium partibus studebant, edictum a Pontifice Maximo de amplissimi etiam Senatus sententia promulgatur, quo universo censuræ hujus atque emendationis Monasticæ negotio supersederi jubebatur: datis de ea re ad Catholicos Reges, quorum auctoritate res gerebatur, his brevibus litteris, quas Regina ad se allatas statim ad Ximenium mitti curavit.

Carissimis in Christo filiis nostris Ferdinando Regi & Elisabethæ Reginæ Hispaniarum Catholicis.

XII. *Carissimi in Christo filii nostri, salutem & Apostolicam benedictionem. Ut imponatur finis dissensionibus & querelis, quæ continuo afferuntur a Fratribus præsertim Ordinis Minorum sancti Francisci, propter commissum in istis regnis, & dominiis vestris reformationem: pro qua a Generali aliqui sui Ordinis istuc transmissi, ut simul cum Prælatis, per nos ad id deputatis, huic negotio intenderent, officio suo minime fungi permittuntur, & variis injuriis (ut asserunt) se affectos conqueruntur: decretum fuit in consistorio, de venerabilium Fratrum nostrorum sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium unanimi consilio, ut tam ipsis transmissis Fratribus, quam per nos deputatis huic reformationi commissariis inhiberetur, ut in hujusmodi reformatione, & ejus executione non procederent, sed supersederent, donec, veritate per nos intellecta, provideretur, & aliud mandaremus. Quemadmodum Majestates Vestræ ex litteris venerabilis fratris nostri Georgii Episcopi Portuensis, Cardinalis Ulixbonensis ejusdem Ordinis Vice-Protectoris, & dilecti filii Garsiæ Lassi Oratoriis nostri, ad quas nos remittimus, plenius intelligent. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die* IX. *Novembris* MCCCCXCVI. *Pontificatus nostri anno* VI.

XIII. Hoc nuncio Ximenius majorem in modum commotus est: facile enim vir prudens animadvertebat, hoc Pontificis interdicto, quamquam in speciem temporario, illud potissimum agi, ut causa tota in præsens sopita, perpetua deinde dissimulatione extingueretur: hac enim via solet plerumque perplexis negotiis exitus inveniri. Sed ut erat ingenio acri, & animo magno, maximis semper difficultatibus sese opponebat. Quare obice ardentior factus, Reginam adit, eamque a tam molesto negotio propemodum abhorrentem confirmat: solitæque suæ constantiæ, atque animi præstantis ut sit memor, admonet: & summo studio orat, atque obtestatur, ne causam tam piam deserat. Molestissimam haud dubie rem esse, odii, tædii, laborisque plenissimam, sed tanto perseverantius in eam incumbendum. Fieri enim non posse, quin tamdem Christus optimus maximus tam sancta consilia esset nunime suo fortunaturus.

XIV. His verbis Regina animum collegit, & Ximenio quidquid gratia & favore suo apud Pontificem maximum effici posset, benigne promittit, dummodo negotii pondus ipse subeat, donec ad optatum exitum perducatur. Hoc cumulatissime Ximenio de se pollicente, denuo rem urgendam censet: & simul quid sibi præsenti occasione constituendum videretur, quid Romæ, quid alibi providendum exponit. Ximenii igitur opera, labore & industria effectum est, ut summus Pontifex interdicto illo sublato, to-

totam eam censuram & reformationem non modo exequendam decerneret, sed Ximenio ipsi, una cum Catanensi Pont. internuncio, ac Giennensi Episcopis statim committeret exercendam. Sed tam arcto quidem mandato, quod adversariorum improbitati datum fuisse videbatur, ut non liceret ulli ex tribus Pontificis Vicarium pro se constituere, sed per se ipsos mandatum exequi tenerentur.

XV. Hoc decretum cum prorsus inane esse animadverteret (nec enim fieri poterat, ut ipse, ejusque collegæ tot Provincias obirent, & tot adirent Monasteria) non conquievit, donec Vicarios pro arbitrio substituendi facultatem impetraret. Ita negotium procedere de integro cœpit, & Divina tamdem ope compositis aut sublatis maximis, quæ in dies exoriebantur, difficultatibus, transactum omnino est, atque confectum: Monasteriaque omnia (paucis quibusdam exceptis) ad vetustum & integrum Religionis & Observantiæ statum reducta sunt, tanta quidem Ximenii laude, ut inter egregia ejus præclaraque facinora, unum hoc censendum fane sit maximum & clarissimum: vel ob rei difficultatem, vel ob publicam utilitatem, tanto ex hac Religionis reformatione fructu percepto. Si quis Monasticam disciplinam illius seculi in memoriam revocare volet, aut aliarum hoc tempore nationum Monasteria cum Hispanis conferat, facile intelliget, quantum rei Monasticæ splendoris attulerit.

Antonius Episc. Sebasten.

XVI. Electus est hoc anno Episcopus Sebasten. in Phrygia, sub Archiep. Laodiceno, Antonius de Garrai Hispanus, per obitum Francisci. XIII. Kalendas Januarii. Obiit hoc anno Antonius e Pinarolo Pedemontanus, celebris Doctor, Episcopus Fanensis in Piceno, immediate sub Pontifice Romano, ad illam Ecclesiam a Sixto IV. sub annum MCCCCLXXXII. Idibus Augusti, cum provectæ esse ætatis assumptus, per obitum alterius Minoritæ Joannis Henrici de Tonsis, qui Ecclesiæ porticum extruxit. Sepultus est in Cathedrali in marmoreo sepulcro, appositis effigie, insignibus, & isto Epitaphio.

Antonius Episc. Fanensis.

Item Henricus.

Reverendissimo Domino D. Antonio de Pinarolo sacræ Theologiæ Magistro Ordinis Minorum diversis provinc. iterum Ministro, Episcopo Fanensi, suæ Cathedralis Ecclesiæ, prædiorumque omnium optimo restauratori; bonorumque sibi a Deo datorum hilari eleemosynario, hoc superest sepulchrum. Vixit annos LXXXV. obiit anno salutis MCCCC.IC.VI.

Conv. Cayatii. Gonz. in Prov. TerræLab. Conv. 16.

XVII. Extra urbem Cayatii in Campania felici, in amœno & spatioso colle, ad milliare unum distabat Oratorium sive Ecclesia, primo *Hortus Paradisi*, mox sanctæ Mariæ Gratiarum nuncupata, a Hieronymo Fortunato Capuano, olim Canonico Regulari sancti Augustini, uti ferunt, fabricata, & post ejus mortem a quodam Thoma Tertii Ordinis professore inhabitata. Hoc anno, pridie Idus Novembris Diana Renta, Comitissa Cayacensis, & civium Communitas petierunt illam rectore carentem, concedi Fratribus Observantibus Provinciæ Terræ Laboris, ut prope illam sibi domum construerent. Commissum fuit Episcopo Tropien. tunc Juliano Mirto, Friderici Regis Sacellano præcipuo, ut rem examinaret, & si juste posset, petita concederet. Tenui compensato redituum emolumento Episcopo Cayacensi Jacobo de Lutiis, ejusque Capitulo, statim Tropiensis postulatis annuit, cœpitque domus fabricari.

Conv. Paccianl. Idem in Provin. S. Franc. Conv. 46.

XVIII. Braccius Ballionus, Dominus seu Comes Pacciani & Panicalis oppidorum, diœcesis Civitatis Plebis, in medio utriusque, fundum con-

ces-

cesserat domui Observantum Fratrum ædificandæ satis opportunum, & utriusque oppidi incolis perquam accommodum. Illi porro collatis sumptibus, brevi Cœnobium sub invocatione sancti Antonii superædificarunt. Diebus festivis ad sacra conveniunt utriusque loci incolæ, amœnitate & devotinne allecti religiosæ & solitariæ domunculæ.

XIX. Franciscus Ximenius (de quo paulo antea diximus) Toletanus Archiepiscopus, a Cœnobio sancti Joannis de Pœnitentia exigui oppidi Fontidonii, diœcesis Segobianæ, quosdam Monachos laxioris vitæ, auctoritate Apostolica hoc anno removit, & subintroduxit sui Instituti Observantes. In principe sacello jacet Petrus a Luna, Castellæ Comes Stabuli, primus prædicti oppidi Dominus, in pulchro mausoleo quod sibi construxerat, magno quidem sacelli ornamento. Inter consertas amœnasque silvas situs est Conventus; horto, frutetis & aquis abundat.

Conv. Fontidonii. *Idem in Provin. Concept. Conv. 9.*

XX. Nobilibus conjugibus Alphonso Telles Gironio & Marinæ de Guevarra, oppidi de Montalban. Toletanæ diœcesis Dominis, concessit hoc anno xv. Kalendas Augusti, Pontifex facultatem eo in loco vel alio commodiori domum Observantum construendi, & Custodi Toletano subjiciendi. Similem etiam facultatem concessisse alteri Pium II. alias narravimus; sed neque sub istud tempus, sed posterius diximus Montalvani domum fuisse constructam.

Conv. Montalbani. *Lib. 117. fol. 144.*

Tom. 13. anno 1459. n. 50.

XXI. Vicarius Generalis Observantum, familiæ Ultramontanæ, exposuit hoc anno Pontifici, quod domus quinque in Britannia pro Fratribus ejusdem Instituti constructæ, propter vicinitatem Provinciæ Turoniæ, fuerunt eidem unitæ, nunc autem crescente numero Conventuum regionis Britannicæ, iisque in Provinciam, uti alias diximus, coalitis, rogavit ut prædictæ domus novæ huic Provinciæ adderentur, & ab illa Turoniæ separarentur. Hoc examen commisit Pontifex Episcopis Dolen. & Briocensi, quibus istud non placuisse conjicio, dum in recensu Cœnobiorum, domos istas in litteris Pontificiis expressas, adhuc inter Turoniæ Pictaviensis Conventus numerari conspicio. Provinciæ Britanniæ progressus ex bulla lector percipiet: *Ad Ordinem Fratrum Minorum*. viii. Idus Martii.

Uniuntur aliquot Conventus Provincia Britanniæ sed frustra.

XXII. Cum populus Briocensis in eadem Britannia pio ferretur in Observantes affectu, cuperetque aliquos ex illis apud se habere, decretum fuit in Capitulo Generali Barcinonensi anno mcccccli. ut virtute quarumdam litterarum Nicolai V. ea in urbe domus construeretur in quodam Hospitali suburbii, qua itur ad sacellum beatæ Mariæ de Fonte, a Magistro Joanne Goveorio ejusdem Civitatis Canonico reædificato, & Fratribus liberaliter oblato. Sub Pio II. domus ædificata, appositis Canonici gentilitiis insignibus, a Fratribus admissa est, eamque per aliquot annos inhabitarunt, donec a reliquis Canonicis varie fatigati, loco cesserunt. Attamen postea a pio Principe Franciæ, Comite-Stabuli & Stampensium Comite restituti sunt, sed non sine molestia & detrimento Canonici fundatoris, quem tot modis vexarunt collegæ, ut præbendam resignare compulerint. Re ad Romanam Curiam deducta, commissaque Cardinali Bessarioni, etsi multis modis gravibusque censuris actum sit, ut Canonici quiescerent, nihil effectum est, donec iterum Fratres abierunt. Post aliquot annos orta lite inter Petrum Levallensem & Christophorum Pennarchium circa Episcopatum Briocensem, monitus hic a pia quadam fœmina, juxta porticum sancti Guillelmi reclusa, ut in itinere Romano, quod liti prosequendæ meditabatur, negotium suum sanctis Francisco & Antonio commendaret, promitteretque Cœnobium ea in urbe condere Minoritarum pro communi civium bono &

Conv. Briocensis. *Gonz. in Provin. Britan. Conv. 7.*

consolatione, victor brevi ex Urbe rediit, votumque solvit, restitutis Fratribus priori loco, quem inhabitarunt, sub invocatione sanctæ Mariæ Magdalenæ, etiam iuvitis & reclamantibus Canonicis, donec commodiorem præpararet locum extra urbem. Favebant Carolus Rex Galliarum, & Anna Regina, Britanniæ Ducissa, cupiebatque summopere populus, & magna pars Canonicorum, ut illic tranquille possent Fratres manere; litigandum tamen fuit, donec Alexander Pontifex hoc anno injunxit Episcopo Trecorensi, & aliis, ut Christophori pietati faverent: *Ad fructus uberes*. VI. Idus Martii. Demum religiosus Episcopus locum emit circa portum Legneum, ibique elegantem domum Fratribus construxit. Etiam hinc pervicaci Canonicorum contentione abeundum fuit. Excogitavit postremo Episcopus prudens consilium, commendare scilicet negotium hoc nobili heroi Theobaldo Keimerio, & rogare, ut nomine proprio velit Cœnobium ædificare, quod ille non potuit suo. Ita factum tamdem anno MDIII. Christophoro primum lapidem sternente. Ecclesiæ, claustro, capitulo, & cœmeterio benedixit R. Porfiriensis Episcopus, Christophoro jam defuncto. Adlaboravit operi stabiliendo & perficiendo Stephanus Brulifer, vir doctus, qui paulo antea e Conventualibus transivit ad Observantes, eoque missus fuit a Vicario Generali, Oliverio Maillardi.

Stephanus Brulifer.

Con. Villæ Francæ reformatur. *Lib. 110. fol. 97.*

Et Daventrensis. *Lib. 101. fol. 217.*

XXIII. Reformatus est sub hunc annum & traditus Observantibus, Conventus Villæ Francæ consistens in patria Belli-joci, diœcesis Lugdunensis, ita procurante Anna Ducissa Borbonii & Alverniæ. Necnon & Conventus oppidi Imperialis Daventrensis, diœcesis Trajectensis, rogantibus Maximiliano Imperatore, & oppidi Consulibus, adjunctusque est Provinciæ Coloniensi. Executor mandati Apostolici extitit Episcopus Trajectensis.

Conv. Eha-Kamevezii.

XXIV. Nobilis vir Joannes Silkemberg, Dominus oppidi de Eha-Kamevez, diœcesis Pragen. & Regni Boemiæ Cancellarius, impetravit hoc anno facultatem conferendi Minoritis domum in eodem oppido a se constructam, sub invocatione sanctissimæ Trinitatis: *Inter cetera*. III. Kalendas Julii. Et Ministro Provinciæ Hungariæ similis concessa est facultas acceptandi Monasterium beatæ Mariæ Virginis in Rothualva, Ordinis sancti Pauli primi Eremitæ, Transilvaniæ diœcesis, a prædictis Ordinis Eremitis derelictum, & a fundatorum successoribus sibi concessum: *Ad uberes*. VIII. Idus Augusti.

Conv. Rothualvæ.

Mon. Pistoriense. *Lib. 108. fol. 183.*

Mon. S. Agathæ Neapol. *Lib. 117. fol. 92.*

XXV. Ministræ & Sororibus domus sancti Bernardini Pistoriensis Tertii Ordinis sancti Francisci, indultum est hoc anno IV. Kalendas Maii, ut possint transire ad Institutum sanctæ Claræ, juxta modificationem ab Eugenio IV. factam, & se subjiciendi Vicario Provinciæ Etruriæ. Suberat regimini Archiep. Neapolitani Monasterium sanctæ Agathæ Ordinis S. Claræ, cujus Sororum pars sancti Damiani, pars altera sanctæ Claræ, & alia sancti Francisci nuncupabantur. Per obitum Catarinellæ Abbatissæ translata est Justina nobili progenie orta, ex Monasterio sanctorum Festi & Desiderii Ordinis sancti Benedicti, ut Clarissas regeret, quæ cum in habitu suo permansisset, & discordiæ essent inter variarum appellationum Sorores, & in habitu Superioris ac subditarum magnum esset discrimen, ad instantiam Justinæ & Monialium commisit Pontifex hoc anno, Kalendis Septembris Episcopo Murano, & duobus Canonicis Neapolitanis, ut suppresso Ordine sanctæ Claræ, omnes ad habitum & professionem Ordinis sancti Benedicti admitterentur, si in mutationem hanc omnes conspirarent. Utrumque Monasterium puto jam suppressum, nisi sub alio nomine nuncupentur, nullum enim

Anno Christi	Alexandri VI.	Maximiliani Imp.	Religionis Minorum anno 289.
1496.	an. 4. & 5.	an. 3. & 4.	

enim invenio memoriam illorum apud recentes auctores, qui de locis sacris Neapolitanis scripserunt. Ut Universitas oppidi Asulæ, diœcesis Brixiensis construere posset Monasterium Clarissarum, Vicario Observantum Provinciæ Brixiensis hoc anno Pontifex indulsit: *Sacrosanctæ Militantis*. XII. Kalendas Augusti. Novum hoc Monasterium inter reliqua Provinciæ Brixiensis annumerat Gonzaga, & a viginti sex Monialibus inhabitari affirmat.

Mon. Asulæ.

Gonz. in Prov. Brixien. Mon. 9.

XXVI. Cæsar Borgia, sanctæ Mariæ Novæ Diaconus, & administrator Ecclesiæ Valentinæ, nomine Ferdinandi Regis Catholici exposuit, quod infra limites parochiæ sancti Martini urbis Valentinæ erat quædam parva domus extra Civitatis muros, in qua nonnullæ mulieres, *Bizochæ* nuncupatæ, seu Sorores Tertii Ordinis sancti Francisci residebant, & ad Divina conveniebant officia; sed ad majorem perfectionem aspirantes, ad Institutum sanctæ Claræ transire cupiebant sub moderatione Urbani IV. & domum ibi regularem, sub invocatione sanctæ Mariæ de Spasino, seu de Hierusalem ædificare, ad instar Monasterii sanctissimæ Trinitatis extra muros ejusdem urbis constructi, primas magistras ex Monasterio Sandræ villæ Gandiensis ejusdem diœcesis accipere, & se correctioni, curæ & directioni Vicarii Generalis familiæ Ultramontanæ, & Provinciæ Valentinæ subjicere; *Ad hoc præcipue*. VII. Idus Julii. Anno sequenti eis domum aptavit vir illustris Hieronymus Villarosa Cabanilles, refecta, aucta & in commodiorem formam veteri translata. Patris pietatem imitatus Hieronymus filius, omni benevolentia Sorores prosecutus, quæ potuit, semper præstitit beneficia.

Mon. Valentinum.

Gonz. in Prov. Valentin. Mon. 5.

XXVII. Simile habuit hoc anno exordium, sub eodem nomine sanctæ Mariæ de Hierusalem aliud ejusdem Instituti, sub prima Regula sanctæ Claræ Monasterium in urbe Cæsaraugustana, prope regium Hospitale, sumptibus nobilis viri Joannis Coloniæ. Multa florent pietate & virtute sub strictissima paupertate Sorores quadraginta.

Mon. Cæsaraugustan.

Idem in Provin. Aragon. Mon. 2.

XXVIII. In Arevali oppido, Abulensis diœcesis, prope Minorum Cœnobium, nobilis vidua Maria Guevarra, Arnaldi Velasci, Ferdinandi Regis Quæstoris olim conjux, ex dote sua, relictisque a marito facultatibus, hoc anno domum pro Sororibus Tertii Ordinis, sub titulo Annunciationis Virginis Mariæ construxit, & cum eisdem sub eodem habitu usque ad mortem perseveravit. Post aliquot annos omnes transierunt ad Ordinem sanctæ Claræ, sub Regula Urbani IV. atque hinc prodierunt multæ Sorores pietate & virtute illustres, inter quas præcipuæ numerantur Beatrix de Guevarra anno MDLXXXIII. defuncta, orationi & contemplationi assidue intenta. Perfecta adhuc salute, mortis diem prædixit. Dum sacram subiret unctionem, alacriter dixit: *hoc salsamento per annos triginta ego cibum meum semper condivi*; cibum vocans labores, quos memoria mortis, & spes in Domino quiescendi dulces reddebant. Mariana de Claromonte, quæ discessit anno MDCXI. Prius conjugata, post viri obitum hoc Institutum suscepit, multasque suas facultates, quas in America possidebat, legavit Monasterio. Maria Pimentes virgo nobilissima, quæ summa integritate, & Religionis zelo quinquies Abbatissæ munus exercuit, vitamque plane cœlestem in terris peregit. Pulcherrimum templum multis modis ornavit, chorumque adjunxit. Per duos ferme annos propter justas causas hic se collegit Elisabetha Joanna Canonica regularis, in illa regione perquam celebris propter insignem virtutem. Vita functa anno MDXVIII. pulchrior apparuit, mirabilique specie oculos delectabat.

Mon. Arevali.

Gonz. in Prov. Concept. Mon. 6.

Beatrix de Guevarra.

Mariana de Claromonte.

Maria Pimentel.

Elisabetha Joanna.

XXIX. Joannes Ramirez Prior celeberrimi Monasterii sancti Marci Le-

Mon. Lerenæ.

Gonz. in Prov. S. Michael. Monast. 9. Legionensis, militiæ D. Jacobi, dedit hoc anno Mariæ Sanchez Salmeroni & Leonoræ Sanchez Pilosæ, aliisque virginibus regularem vitam professuris sub Tertio Ordine sancti Francisci, Hospitale sanctæ Catarinæ in platea sancti Jacobi, villæ seu oppidi Lerenæ ad se & militiam spectantis. Donarionem & Virginum collegium approbavit Nuncius Apostolicus, & Ecclesiam benedixit Joannes de la Vega Episcopus Philadelphiæ anno MDX. ultimo die Martii. Permanserunt multis annis sub hoc habitu, & obedientia Ministri Provinciæ sancti Jacobi, donec anno MDLXXV. transierunt ad Institutum sanctæ Claræ, & Regulam Urbanistarum, eoque numero creverunt, ut ad sexagesimum perveniant. Mota contra illas lite de solvendis decimis & primitiis ex terris quas possidebant, feliciter causam evicerunt. Andir hoc Monasterium sub titulo sanctæ Elisabethæ; etsi vero titulus sit sanctæ Mariæ de Remediis. Obiit hic nonagenaria, nobilis soror Joanna *Joanna Chacon.* Chaccon, quæ prius nupta Petro Alphonso Durante, post viri decessum, anno ætatis quinquagesimo Sororibus adnumerata, mira vixit abstinentia & carnis maceratione, adhibita quotidie trium horarum oratione.

Domus Sororum Tertii Ord. Ulmeti. Gonz. in Prov. Concept. Mon. 14. Agnes Ferro. XXX. Nobilissima fœmina Agnes Ferro, patria Aragonensis, Reginæ Aragoniæ, genitricis scilicet Ferdinandi Regis Catholici, Domicella, tædio Regiæ affecta, statuit vitæ residuum Deo sacrare. Quare, spretis mundi honoribus, omnique re familiari pauperibus distributa, Ulmetum, Abulensis diœcesis oppidum, se contulit, constructoque Sororum Tertii Ordinis Monasterio, sub titulo sanctæ Elisabethæ de Jesu, hoc ipso anno idem suscepit Institutum simul cum tribus ex filio neptibus, ubi in summa paupertate, humilitate, & singulari vitæ sanctimonia dies suos religiosissime transegit. Maria Rugel, admirabili erga pauperes caritate insignis, hic *Maria Rugel. Joanna de Silva.* obiit anno MDLXXXV. postquam obitus sui diem prædixit. Joanna de Silva in juventutis flore de sua pulchritudine vane gloriata, pœnitentiæ excita spiritu, vultum fœdavit, corpusque maceravit. Multis verberibus inflictis quotidie terram sanguine rigabat, brachia ferreis craticulis, & collum circulo stringebat. Ad dorsum crucem crebris clavorum aculeis asperrimam super nudam ferebat. Pane solo & aqua magnam anni partem transigebat. Hora tertia post mediam noctem exurgens, in oratione usque ad prandium perseverabat, & ab hora quinta post meridiem, usque ad nonam. Pauperem unum impenso quotidie cibo perpetuo alebat, cujus pedes sæpe deosculabatur. Multos autem egenos in festivitatibus beatæ Mariæ Virginis cibo potuque recreabat. Obiit anno MDCXVII. virtutibus illustris.

Mon. S. Pauli de Capite-arenæ. Lib. 108. fol. 166. XXXI. Occurrit hoc anno nuda mentio novi Monasterii sancti Pauli de Capite-arenæ, in suburbiis Januen. Ordinis sanctæ Claræ, sexaginta & plurium Sororum capacissimi, de quo nihil amplius apud Gonzagam occurrit, necnon Florentini de Monte Celio, cujus ob excrescentem numerum *Mon. Montis Celii. Lib. 119. fol. 32. Mon. Firmanum.* Sororum ampliandi facultatem Pontifex concessit, parte bonorum divendita. Monasterium sanctæ Claræ urbis Firmanæ Monialibus destitutum, Fratres Conventus sancti Francisci ejusdem urbis, suæ Sacristiæ unierunt & incorporarunt virtute cujusdam indulti Sixti IV. Id ratum habuit hoc anno Pontifex Alexander.

SUPPLEMENTUM P. ANTONII MELISSANI DE MACRO.

Indic. ex Vatic. „ I. SUis in angustiis posita ululet ac ingemiscat Italia, & propitia sorte confortetur, Rex vero Carolus redux in Franciam, sibi contraria fata obstupeat; nihilominus ea mittentes, præcipuo nostro muneri in-

„ insistemus. His in turbinibus Italiæ, Vaticanus suam conservans cum
„ majestate auctoritatem, non pauca singularia pro nostris expedivit, quæ
„ præterire, nihil referre putavi. Dicam nihilominus constructionem do-
„ mus concessam nostris Tertii Ordinis sancti Patris Francisci in oppido
„ Sanguiaco, Lausanensis dioecesis: *Ex injuncto*. XIII. Kalend. Junii.
„ Concessis indulgentiis pro Ecclesia sancti Patris Francisci Granatæ: *Li-*
„ *cet is*. Idibus Julii: datum est Gondisalvo Cordubensi posse construere
„ Monasterium Clarissarum, domumque Observantiæ: *In supremæ*. Ka-
„ lendis Augusti: fratri vero Roberto Joanni de Castellonis beneficium ex-
„ peditur: *Religionis zelus*. Kalend. Octobris; & v. Kalend. Novembris
„ aliud collatum est fratri Lucæ de Pariolis de Burgo sancti Sepulcri: *Re-*
„ *ligionis zelus*. Auximum, vulgo *Osmo*, Civitas Episcopalis Piceni in *Ex Topog. Ferrar.*
„ Colle sublimi, inter Maceratam, & Anconem apud subterfluentem Mu-
„ sonem sita, Fratribus de Observantia quinquaginta septem ab hinc annis
„ ad Ecclesiam sanctæ Mariæ Annunciatæ extra muros construebat Cœno-
„ bium, quod tamen ob aeris intemperiem hoc anno ad amœnum collem *Harol. ad ann. 1419. n. 18.*
„ in Orientali sui parte & prope transtulit.

„ II. Epiphanium Insubrem sanctitate insignem hoc anno claruisse
„ XVI. Kalend. Februarii enarrat Daza. Ad Monasterium Setobricense
„ Nominis Jesu, primæ ex Gandia Virgines vix anno præterito accitæ, sua-
„ rum virtutum fragrantia ingentem numerum juvencularum alliciebant,
„ quæ omnes admitti petebant, sed loci angustia rem moderari expostu-
„ labat: Itaque Alexander VI. per suum Breve expeditum hoc anno, sub
„ v. Idus Septembris eam multitudinem ad triginta tres restrinxit, veta-
„ vitque in posterum hunc numerum augeri posse; Placuit etiam Pontifici
„ per aliud Breve datum IV. Idus ejusdem mensis & anni, illius Monasterii
„ curam Fratribus de Observantia committere. Justa Fundatrix suæ Fami- Justa fundatrix.
„ liæ rebus dispositis, & exceptis iis, quæ jure hæreditario ad filios perti-
„ nebant, omnibus aliis bonis Monasterio legatis, necnon publico instru- *Monum. MSS. Prov. Algarbior. Vide supra ad annum 1495.*
„ mento obstrictis suis successoribus ad protectionem ejusdem, institutum
„ tam arduum, quod aliis desideraverat, pro se ipsa elegit. Quamobrem
„ in eodem Monasterio habitum Religionis induit, professionem emisit, ac
„ ac deinceps sanctissime vivens, tamdem in pace obdormivit in Christo,
„ ejusque corpus prope ossa matris suæ in medio Capituli honestam sepul-
„ turam accepit incerto tempore.

„ III. Ceterum ea sacra domus partem ligni Crucis Christi, in argen-
„ tea Cruce auro vermiculata, quam a Catholico Rege Ferdinando pia
„ Fundatrix, cum nonnullis aliis reliquiis notabilibus habuerat, reveren-
„ ter adorat: Eam autem vere esse partem Crucis Christi, sequenti mira-
„ culo comprobatum fuit. Jam pia Fundatrix professa Monialis erat, quando
„ Rex Emanuel, quem ipsa educaverat, honoris & amoris ergo, eam in-
„ visit: Inter autem colloquendum de rebus piis, & in specie de Mysteriis
„ nostræ Redemptionis, de Crucifixi in Cruce Jesu pro nobis peccatoribus
„ incidit piissimus sermo, qui Regem ad compatiendum Christo compa-
„ tienti commovit, eaque occasione partem Crucis, quam prædiximus, pia
„ Mater pio Regi ostendit ac obtulit, enarrans fuisse donum Ferdinandi
„ Magni Regis Castellæ: Emanuel autem non recusans tam pretiosum &
„ adorabile munus, nec eam eodem privatam volens, quantulacumque
„ portiuncula ejus se fore contentum asseruit: Vocatus ergo Cœnobii pru-
„ dens Confessarius, strato candido linteolo coram Virginibus & Rege,
„ cultro sacram partem in partes genuflexus proscidit. Rem supra natu-

ram

„ ram enarro, & nulli dubitandam: ad ictum cultri, ecce prodigium! gutta sanguinis erumpit ex aridissimo ligno sub omnium oculis, præ stupore mirantibus, spiritualique gaudio collacrymantibus, firmavitque eventus veritatem, videre linteolum ipsum ejus guttæ cruore respersum. Erubuit linteolum, erubuit Rex, ac omnium adstantium corda in Jesu crucifixi pro nobis miseris exarsere amore. Cogitet, qui legit; ac inde noverit Emanuelis pietatem, totiusque Regni ejus devotionem.

„ IV. At prosequamur: ex ejus partis abscissione minutissima supererant pretiosissima ramenta, quæ in argentea ampulla servata, quotidie fere miracula promunt: impletur siquidem vasculum aqua, eaque ægrotis exhibita, hi ad pristinam sanitatem restituuntur. Venerantur etiam ibidem sanctarum Ursulæ & Constantiæ notabilia Ossa; Caput & duo pariter Ossa insignia Prothomartyris Stephani, aliæque plures Reliquiæ Sanctorum. Est etiam ibi Infantuli Jesu Salvatoris mundi perpulchra Imago, ob crebra miracula, miraculorum Icon appellata, quorum unum hic breviter referemus. Infirmabatur ad mortem perillustris Eques Martinus *Suarez*, nulla arte humana restituendus: ut id novit languens, eam Imaginem super Altare, in quo ejus Sacellanus quotidie coram se decumbente sacra faciebat, locatam, sibi afferri petiit, ut eam devotissime amplexatam, secum haberet in strato suurum malorum supremum remedium: Exequuturus mandata Sacellanus, præsto erat, & Icon extemplo exiliens, calceolum dextri pedis jecit in altum, ejus digitis in linteolo sacro (Corporale vocant) remanentibus involutis: ad rem supra naturam obstupuere astantes, ægrotus repente sanus effectus est non tantum, cum etiam fœcunditatis gratiam obtinuerit, genuit enim, cum antea nullam prolem haberet. Reverenter etiam sacræ Syndonis Jesu Christi copia illius, quam Sabaudiæ Duces habent, ibidem veneratur, quæ feria quinta Indulgentiarum innumero confluenti populo ostenditur: unde vel a quo eam habuerint, ignoratur vel reticetur; in Arcbivio domus plura servantur authentica documenta, & præsertim Clementis VIII. bulla, qua Confratribus Dominæ nostræ de Amparo plenarie venia conceditur. At, quod plurimi faciendum arbitramur, perplures Virgines in ea domo sancte floruere, quarum gloriosa fama, licet singularum propria tempora neglexerit, adhuc perdurat, & nnmina tenet, quæ sunt, Maria de Monte Sion, Magdalena Torrella, Messia de Columna, Catarina a sancto Michaele, Maria de Jesu, Blana ex Insula, Francisca de sancta Anna, Agnes de sancto Francisco, Hieronyma de Jesu, Marianna de Sacramento, Bernardina de Jesu, Joanna ab Assumptione, Clementia Baptista, Maria de Columna, & Paula de Bethlebem: hæ omnes inter alias zelo suæ professionis accensæ, humiles, piæ, patientes, in paupertate Domino famulantes, meritorum fructibus cumulatæ, post præsentem & momentaneam vitam, ad æternam Angelorum mensam admissæ pie creduntur.

Imago Salvatoris miraculosa.

Plures Virgines sanctitate claræ.

„ V. Ad præfatum Monasterium (mirabile narro) hospitium constructum pro Fratribus deputatis ad spiritualia ministeria pro Sororibus sama dignum perenni reperitur, cui aliquando Pater frater Emanuel de Serpa, pluries olim Conventus sancti Patris Francisci de *Xabregas* ædituus, & suæ Regulæ observantissimus, præsidebat, quando vice quadam nedum in hospitio, sed etiam in Monasterio, infestissimorum vermium nigrorum ac tetrium, quos Lusitani *Carochas* & *Baratas* appellant, innumerabilis multitudo apparuit: pavimento, tecto & parietibus cunctis hærentes, hor-

Casus mirabilis.

„ horridi, importuni ac edaces, omne comestibile depascebant; & etiam „ Virgines, maxime sopore in lecto correptas, acutis morsibus lancinabant, nec se defendendi artem, quantumcumque, adinveniebant. Hæc „ recogitans pius Emanuel, remedium e cœlo præstolabatur, votum vovens pro se & suis in eo munere successoribus Divi Benedicti quotidie in „ Officio diurno devotam commemorationem habendi; quod votum etiam „ Moniales pro se ratum habuere: res mira! Emisso voto, repente vermes „ disparuere, plagaque cessavit; at Emanueli successit alius, qui sui prædecessoris votum adimplere negligebat: & ecce, illico cellam suam prædictis vermibus plenam intuitus est; ea tribulatione edoctus, devotior factus, votum confirmavit, & vermes iterum subito disparuere; hinc universa Algarbiorum Provincia Divo Benedicto devota, post prandium „ idem votum persolvit.

ARGUMENTUM.

Moritur Dominicus a Leonessa. Franciscus Ximenius Archiepiscopus Toletanus Cleri sui reformationem prosequitur, multisque modis laborantem sublevat gentem Hispanam. Michael Aquensis utilem fundat Genuæ societatem. Facultates peculiaribus Fratribus concessas Pontifex annullat. Præscribit modum regendi Fratres Burgundiæ. Præcipuæ Germaniæ Universitates statuunt defendere Virginem Mariam a peccato originali. Dilatatur Institutum.

I. Decessit hoc anno vir insignis Dominicus a Leonessa, ad Sanseverini nobile Piceni oppidum, inter colles Apennino finitimos ex antiquæ urbis Septempedæ ruinis ædificatum, natus, cognomen sortitus a Leonessa, regni Neapolitani pago, in quo, translata familia, pueritiæ & virtutis prima jecit initia. Ad ignita verba beati Nicolai Auximani prædicantis, corde compunctus, seculo valedixit, & Minorum subivit Institutum. Hic litteris excultus, orationi semper intentus, perpetuo studio carnem spiritus legi subjecit; singulis noctibus flagris multis in se animadvertebat; diebus Veneris panem dumtaxat admittebat & aquam; humi frequenter cubabat, vel genuflexus somnum eludebat. Magno fervore & fructu ubique Dei verbum disseminabat; ejusque prædicationi acceptos fert Sodalitium viros optimos, fratres Julianum, & Venantium Fabriano oriundos. Eo in oppido sermones habebat ad populum anno MCCCCLXVI. & prædixit ante biennium illic pestem grassaturam vehementer, sed in tanta necessitate se non defuturum. Secuta est, quam prænunciavit, pessima lues, & ille juxta fidem datam cum socio accessit, omnibus omnia exhibiturus obsequia, nec recessit nisi contagione deleta.

> Moritur Dominicus a Leonessa. *Marian. de vir. illustr. Marc. lib. 7. c. 31. Cimarel. lib. 7. c. 37.*

II. Interrogatus a Consodale adolescentulo, quid sibi in Religione agendum, ut Deo perfectius inserviret? respondit: *Obedito simpliciter, ora ferventer, stude diligenter; eo tamen ordine, ut propter obedientiam, si oportuerit, orationem & studium dimittas, & propter orationem studio valedicas.* In Cœnobio sancti Bernardini Urbinate tiro quidam vehementer agitatus a malo genio, ut ad seculum rediret, frustra laborante magistro ut tentationes pelleret, & in sancta vocatione perseveraret, ad Virum hunc senecta venerandum, ibidem commorantem ductus, mentis vulnus aperuit. Collacrymatus senex laboranti juvenculo, dixit: Tentationes in primo limi-

> Salutaris ejus responsa.

mine facile fugari; ulterius progressas, difficile; intima pervadentes, & quasi radicitus infixas, vel impossibile, vel non sine supremo labore: *Non ergo*, inquit, *fili mi, illas admittas, sed ad primum appulsum profligato: sic feliciter de Satana triumphabis. Servi Dei dum tentantur, gratias Deo reddere debent, quia in hac tribulatione positi, & undique afflicti, a peccatorum illecebris ad illicita non pertrahuntur. Tu vero novus miles ad hæc molesta certamina, & callidas hostis insidias ne paveas: hæ illius artes sunt & frequentes, ut pareant, qui animabus curandis ad claustra recedunt. Has ego ipse in tirocinio probavi valde molestas, tribusque modis per Dei adjutorium clusi: primo religioso aliquo corporis exercitio conabar avertere mentem ab hujusmodi suggestionibus: secundo statim cuncta deferebam ad præceptorem & confessarium, qui tamquam ex altiori specula explorabant & detegebant versuti hostis insidias: tertio corpus edomabam jejuniis, flagris, vigiliis; & qua poteram orationis instantia precabar Deum, ut in meum intenderet adjutorium. Fac similiter fili mi, & convoca in auxilium tuum Religiosos Patres, qui pro te orent, ego meas qualescumque preces adjungam, & Dominus proeul a te faciat istam tentationem.* Dixit, oravit, novitius Monachus hostem devicit.

Ejus in regimine prudentia.

III. Illius prudentia, bonitate & disciplina allecti Patres provinciæ Marchiæ Anconitanæ, eum volebant perpetuum habere Præfectum. Cum id ex Instituti legibus & consuetudine non liceret, communibus suffragiis septies crearunt Ministrum Provincialem. In diuturno & toties repetito regimine, plurima eluxit sapientia: bonos ad potiora propositis præmiis excitabat, malos negatis, quos ambiebant, honoribus confundebat, & indulgenti supplicio a vitiis revocabat, quos duriori timebat flecti non posse, sed frangi. Ultima correptus infirmitate, in postrema præfectura, dum Cœnobia lustraret, misit Dux Urbinas aulicos & servos, qui in urbem ducerent, ne alibi moreretur, & pati contigeret hominis jacturam, quem vivum venerabatur, & mortuum noverat futurum urbis splendori. Tanto turbatus comitatu, humiliatus est nimis, & spiritu contribulato exclamavit: *Ut quid pauperculo fratri ducendo copiosus hic equitatus, qui Pontifici summo honorificando sufficeret? Permittite misellum humilius abduci, vel neglectum ubi contigerit, spiritum emittere: per universam vitam vilius haberi cupivi, nunc dum in terram propendo, vultis in altum ferre, & auræ vanitatis exponere. Ite præ, sequar, & optimi Principis minori tumultu votis satisfaciam.*

Parat se morti propinquę.

IV. Urbini honorifice exceptus a Principe, morti subeundæ Christiano studio se præparavit, nec defuerunt cœlestia subsidia, accurrentibus Angelis, & se monstrante Virgine Maria. Familiarem habuit, & secretorum conscium fratrem Nicolaum Gallum, virum probum & doctum, disertissimum concionatorem, arcanorum cœlestium etiam dignum repositorium. Percusserant inter se fœdus sanctum, polliciti utrinque Divinas revelationes patefacere. Accessit Nicolaus a prandio die Veneris ad cubiculum decumbentis; vidit per ostii rimulas erumpentes radios insoliti splendoris; hæsit, expectavit parumper, deinde prorumpens in cellam repente, lux illa prorsus evanuit. Divinum quid suspicatus, promissionis & fœderis accusavit, compulitque ut enarraret, sibi apparuisse divam Virginem, angelicis choris essulgentem. Paulo ante mortem idem Nicolaus, intuitus quamplures homines præ foribus cubiculi confuso sermone, & impatienti motu susurrantes, interrogavit quid vellent? Aliunde coacti, dixerunt: *Nos dæmones sumus, qui expectamus, ut ab hac cella recedat Virgo Maria, nostras partes acturi*

acturi cum Dominico languente. Abegit ille, qua polluit auctoritate, malos genios, & præparatas sibi insidias narravit amico. Hinc ille ratus mortem non longe abesse, jussit ne amplius quispiam præter Nicolaum, & Cœnobii Præfectum, ad ipsum accederet, animæ suæ causam cum Christo & ipsis acturus. Devota & serena mente, præmissis Christiani hominis officiis, proximo sequenti die Veneris, Aprilis XX. piam animam suo reddidit Creatori.

V. Exanime corpus mire statim resplenduit, pulchrius & tractabilius, importunæ populi venerationi in Ecclesia per biduum oportuit dimitti. Sepultum tandem, jubente Principe Guidobaldo, ad sanctæ Claræ Parthenonem, in quo aliquando confessarii munus obivit, prope Altare præcipuum sub illa crate, per quam Sanctimoniales sacram communionem accipiunt, ubi multis effulsit miraculis. Ex rostris, & familiari colloquio hæc verba solebat inculcare: *Unam accepisti animam, hanc cura diligenter: istam si perdas, alteram non licet substituere*. Qui ejus vitam scribunt, *Speculum vocant perfectionis, Italiæ tubam, fulcrum provinciæ Picenæ*.

VI. Frater Franciscus Ximenius Archiepiscopus Toletanus, amplissimæ sibi commissæ diœcesis reformationi totus intentus, postquam multas magnasque difficultates circa Regularium restaurandam disciplinam incredibili quadam constantia superavit, ad Cleri correctionem se convertit. Sentiens autem sibi non semel atque iterum colluctandum esse cum multis, qui ei prætextu Pontificalium litterarum aut diplomatum, atque etiam Apostolici palatii officiorum, aut præfecturarum, quotidie graves & molesti futuri essent, sese ab ejus foro eximentes, atque ad Pontificem Maximum causas suas pertinere proclamantes: ne qua ergo hinc vivendi licentia in diœcesi sua emergeret, quam omnium virtutum generibus exornatam & illustratam cupiebat, ab Alexandro VI. adversus istorum immunitates summa Pontificis consensione, qui sanctissimis Ximenii conatibus prorsus esse annuendum judicavit, breves litteras hujusmodi obtinuit.

Gomez. lib. 2. de reb. gestis Ximenii.

Ximenius Cleri reformat.

Venerabili fratri Francisco Ximenio Archiepiscopo Toletano.

VII. *Cum sicut nobis nuper exponi fecisti, in tuis Civitate & diœcesi Toletana complures personæ Ecclesiasticæ fore noscantur, quæ pro eo quod nostri, & Apostolicæ Sedis officiales existant, tuam ordinariam jurisdictionem eludunt, & videntes se non posse a te corrigi, multa enormia committere non verentur, quæ nullatenus auderent, si a tua jurisdictione se exemptos esse non cognoscerent: Nos volentes desuper providere, Fraternitati tuæ, de qua in his & in aliis specialem in Domino fiduciam habemus, contra tales personas sub prætextu hujusmodi exemptionum, jurisdictionem tuam ordinariam effugere volentes, auctoritate nostra procedendi, & illos juris remediis compescendi, omniaque alia & singula in præmissis, & circa ea necessaria quomodolibet & opportuna faciendi, gerendi & exequendi, quæ facere posses, si officiales nostri & dictæ Sedis non essent, plenam & liberam, tenore præsentium concedimus facultatem: non obstantibus præmissis, atque constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die* XXIII. *Junii* MCCCCXCVII.

VIII. Has cum ille gratas suscepisset, partim earum auctoritate, partim Regii favoris auxilio, quod sibi benigne, quoties opus erat, dabatur, ita in omni disciplina & sanctitate diœcesim suam continebat, ut homines de-

denuo renati viderentur, & bellum omnibus vitiis indictum, priscamque illam severitatem rediisse, quæ probum vindicem adepta, animos hominum ad virtutem natos, etsi arduo & difficili negotio, tamdem veluti postliminii jure in suam possessionem reposuerit.

Invitus aulam frequentabat.

IX. Erat porro id temporis Ximenius sic animatus, ut in Palatina versari aula, regiumve comitatum sectari, e re sua esse non arbitraretur, nisi maximum atque evidentissimum operæ pretium sperari posset. Quare si quando ad Reges ibat, protinus omnes id non sine magna reipublicæ utilitate fieri dicebant. Certe nihilo minorem publicæ administrationis curam gerebat, quam muneris Pontificii: omnia enim diligentissime circumspiciebat ac perlustrabat, & quidquid in aulicis officiis, civilibus muneribus, jurisdicundi præfecturis, publicæ pecuniæ exactionibus, in universa denique Reipublicæ tractatione dignum emendatione videbatur, ad Reginam extemplo referebat. Inter multa vero, quæ ab ipso utiliter, atque e Reipublicæ commodo curata hoc tempore, atque confecta sunt, unum istud commemoratur, quod ut perpetuam populis peperit felicitatem, ita perpetua laude tribuendum illi est magnæ virtutis testimonium.

Graves populi pressuras curat moderari.

X. Vexabantur miseri populares per universam Reginæ Catholicæ ditionem durissima vectigalis exactione, Hispanis *alcavala*, decimæ scilicet partis rerum omnium, quæ venduntur aut permutantur. Hoc tributi genus ante annorum centuriam ad tempus, & veluti precario impositum, ut esset unde Rex contra Mauros tunc bellum gerere posset, posteriorum temporum patientia perpetuavit. Hoc vectigal multo fiebat gravius & iniquius magna publicanorum acerbitate atque avaritia, & innumeris præterea litibus & calumniis ob merces omnino non professas, vel minoris professas, quam distractæ essent: adeo ut populis omnibus, non uno alioqui onere pressis, tam impudens expilatio intolerabilis prorsus videretur. Jam vero quibus aliquid pecuniæ ex vectigali vel perpetua vel temporaria assignatione, vel stipendii salariive nomine, aut alia de causa auctoritate Regia attributum erat, vix id multo post tempore, & summa, quæ debebatur accisa, recipiebant, usque adeo nihil a publicanis, decumanisque sine quæstu & munere privatim annumerabatur. Horum autem rapacitati cum variis promulgatis legibus occurri tentatum esset, reprimi quidem in præsens; numquam tamen omnino comprimi posse videbatur. Quin ex ipsis nonnumquam legibus atque sanctionibus graviora, ut fieri solet, suboriebantur incommoda. Nam cum ad vitandas quotidianas lites de mercium pretiis disceptantium, lata lex esset, ut juratis venditoribus crederetur: tanta paulo post deprehensa est perjuriorum, quæ verbis conceptis apud judices dabantur, frequentia, ut nihil jam vulgo vilius esset quam jurisjurandi Religio, nilve magis usurpatum, quam ipsius violatio. Fovebat vero publicanorum avaritiam ingens potissimum potentium, generosissimorumque aulicorum numerus: qui partim vectigalibus illis locandis atque exercendis, partim illorum rationibus subducendis, conferendis conficendisque, luculentissimo salario præpositi, damno publico ditabantur.

XI. Tanti igitur mali a Republica evertendi curam suscipiens Ximenius, adhibito in consilium Joanne Lupo Cantabro, argentariæ coactionis callentissimo, rationem excogitavit, per quam ejusmodi vectigalia sine ulla diminutione ad Fiscum pervenirent: & quæ ex eis concessa esset pecunia, in privatorum hominum usus cum fide, & in tempore persolveretur. Igitur Regia auctoritate sancitum est, ut universa annuæ pecuniæ summa (quanta videlicet id temporis ex decumanorum redemptione in Fiscum recipie-

ba-

batur) Civitatibus, municipiis, oppidis, pro cujusque frequentiæ, opulentiæ, & negotiationis modo, distributa imperaretur, quæ per suos cujusque populi coactores, a singulis negotiatoribus, opificibus, venalitiis, propolis cogeretur, & Regiis quæstoribus, aut ex horum assignationibus privatis hominibus prompte numeraretur. Extraordinariis autem decimis, quæ vel externarum mercium nomine, vel ex venditionibus civium, qui mercaturam non exercerent, Fisco deberentur, redemptioni civium relictæ sunt. Ita ingenti populorum consensu atque plausu, publicam temporum felicitatem gratulantium, tota illa decumanorum, redemptorum, mancipum pulsa colluvie, quies publica, & velut libertas parta est: & universorum illud perjuriorum, vexationum, deceptionumque seminarium e reipublicæ visceribus stirpitus evulsum est atque deletum. Hactenus perseverat hic cogendorum ejusmodi vectigalium mos (quem vulgus *encabezamentum* appellat) adaucta tamen pro temporum ratione summa, qui nullo unquam tempore sine magno reipublicæ malo mutabitur. Hoc quamvis multo post a Ximenio fuerit constitutum, quando scilicet sub extremum vitæ curriculum Regnorum gubernationi præfuit, ut ex litteris ipsius ad Carolum Regem apud Belgas agentem satis constat, videtur tamen multa ante de hac re pertractasse cum Isabella Regina; nam ejus testamento, ut primo quoque tempore fieret, jussum est.

XII. Michael de Aquis, de quo alias sæpe locuti sumus, in urbe Januensi societatem beatæ Mariæ de Pietate, & Confraternitatem utriusque sexus fidelium clericorum, Religiosorum & laicorum pro conservatione dictæ societatis laudabiliter pro subventione pauperum institutæ, assiduis suis prædicationibus, ad modum videlicet Montis Pietatis, instituit. Hoc anno Pontifex multas gratias & privilegia sociis & Confratribus concessit: *Intenta semper*. III. Kalend. Maii. „ Fr. Franciscus a Capranica, in „ Ecclesia Cathedrali Fulginate, Episcopo Luca Cybo, instituit Confra- „ ternitatem sanctissimi Sacramenti, & anno sequenti in eadem Ecclesia „ frater Bernardinus de Leonardo Fulginas Societatem alteram sanctissi- „ mi Nominis Jesu, & de juramento. Fuit hic Vicarius provinciæ san- „ cti Francisci, & in Germania Commissarius.

Tomo 14. anno 1480. n. 13. Michael de Aquis societatem Pietatis Genuæ instituit.

ADDITIO PATRIS LUCÆ WADDINGI. *Jacobil. de Episcop. Fulgin.* Fr. Franciscus a Capranica. Fr. Bernard. de Leonard.

XIII. Erat a secretis Alexandro Pontifici Bartholomæus Floridus, Archiepiscopus Cusentinus, qui ita infide in suo munere, & indigne erga Pontificem se gessit, ut ab officio & dignitate fuerit deturbandus. Hic liberaliter nimis, acceptisque munusculis, multa plerisque Fratribus privilegia & facultates concessit, quæ Regulari Observantiæ nimis erant perniciosæ. Omnia revocata voluit Alexander, nisi Superiorum Ordinis accederet assensus.

Pontifex privilegia multa plerisque Minoritis concessa revocat

Dilectis filiis Generali Cismontano, & Ultramontano Vicariis Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum.

NUper nobis humiliter supplicari fecistis, quod, cum plerique Fratres vestræ curæ subjecti, gratiis, facultatibus, ac litteris per nos eis concessis abuti, aut in scandalum, & vestri Ordinis præjudicium uti soleant, dignaremur paterna pietate huic rei occurrere. Nos igitur qui in effectu boni operis, gratias, facultates, ac litteras concedere solemus, quique tranquillitatem & pacem in dicto Ordine mittere intendimus, hujusmodi supplicationibus inclinati, harum serie decernimus, & ordinamus illis, quibus præfatæ gratiæ, facultates, ac litteræ hactenus in forma Brevis dumtaxat con-

Specul. Minor. tract. 1. fol. 18.

concessis, & per iniquitatis filium Bartholomæum Floridum, olim Archiepiscopum Cusentinum, & secretarium nostrum subscriptæ fuerint, ita demum gratias, facultates, & litteras prædictas suffragari posse, & debere, si ad id suorum Superiorum Generalium, vel provincialium Vicariorum pro tempore existentium accedat assensus, & non alias in omnibus & per omnia, perinde ac si in illis adjecta foret. Et nihilominus vobis, & cuilibet vestrum vel a vobis respective deputato mandamus, quatenus omnes & singulos Fratres dicti Ordinis, & familiæ de Observantia, quos prætextu gratiarum, facultatum, ac litterarum hujusmodi sic in forma Brevis expeditarum, absque suorum superiorum speciali licentia in scriptis, more Religionis obtenta, inveneritis extra domos, loca, seu familiam vestram de præfata Observantia residere & morari, ad redeundum illico ad dictam vestram familiam, & loca vestra seu domos vestras, quando id expediens & utile vobis apparuerit, per censuram Ecclesiasticam, & alia juris remedia, appellatione postposita, compellatis, invocato ad hoc, si opus fuerit, brachii secularis auxilio. Non obstontibus quibuscumque privilegiis, litteris & indultis, in genere vel in specie locis vel personis quibuslibet per nos concessis, etiam si talia essent, quod de eis, eorumque totis tenoribus præsentibus habenda esset expressa vel specifica, ac de verbo ad verbum mentio specialis, ceterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die XXII. *Decembris* MCCCCXCVII. *Pontificatus nostri anno* VI.

Præscribitur Burgundiæ superioribus modus agendi cum Observantibus.

XIV. In Provincia sancti Bonaventuræ Vicarius provincialis, & Fratres reformati vivebant sub omnimoda potestate Ministri Generalis & Provincialis, & ab eis sæpe transferebantur ad domos non reformatas. Reformationis promovendæ cupidus Pontifex, Ministrorum auctoritatem coercuit, limitesque exercendæ circa Reformatos potestatis præscripsit.

Ad perpetuam rei memoriam.

Ex lib. 141. fol. 66.

Super gregem &c. Sane exhibita nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Vicorii provincialis & Fratrum Ordinis Minorum, reformatorum nuncupotorum, provinciæ sancti Bonaventuræ, juxta morem dicti Ordinis, sub Generalis, & dictæ provinciæ Provincialis Ministrorum, pro tempore existentium, obedientia degentium petitio continebat, quod dictus Minister provincialis Fratribus domorum reformatarum dictæ provinciæ, qui etiam pro tempore Regularia dicti Ordinis instituta observare nolunt, aut suorum excessuum correctionem evitare cupiunt, ad alias domos dicti Ordinis non reformatas se transferendi licentiam persæpe concedit, & nisi super hoc opportune provideretur, profecto ipsæ domus reformatæ grave dispendium paterentur, & reformatio hujusmodi debito effectu privaretur. Quare pro parte Vicarii & Fratrum prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut quod deinceps perpetuis futuris temporibus, tam dictus provincialis Minister, quam alii dicto Generali Ministro inferiores, quaecumque auctoritate fungentur, etiamsi ipsius Generalis Ministri Vicarii existant, nullum ex Fratribus reformatis dictæ provinciæ ab obedientia, subjectione & correctione illius Vicarii provincialis provinciæ ejusdem pro tempore existentis, liberare aut quovis quæsito colore subtrahere, nec ipsi sic pro tempore liberati, quacumque eis super hoc concessa licentia uti possint, statuere & ordinare, ac alias in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur ipsos Vicarium & Fratres & eorum singulos a quibuscumque excommunicationis, suspensionis & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sen-

ten-

tentiis, censuris & pœnis, si quibus quomodolibet innodati existant, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, auctoritate Apostolica, tenore præsentium statuimus & ordinamus, quod deinceps perpetuis futuris temporibus tam dictus provincialis Minister, quam alii dicto Generali Ministro inferiores, quacumque auctoritate fungentur, etiamsi ipsius Generalis Ministri Vicarii existant, nullum ex Fratribus reformatis dictæ provinciæ, ab obedientia, subjectione & correctione Vicarii pro tempore existentis hujusmodi liberare, aut quovis quæsito colore subtrahere, nec ipsi sic pro tempore liberati, quacumque eis super hoc concessa licentia uti, sub excommunicationis pœna, quam tam concedentes, quam illi, quibus licentia hujusmodi conceditur, eo ipso incurrant, præsumant nec possint; ipsique Fratres reformati nisi duo, tres, aut quatuor ex eis, qui electiones, aut tabulam officiariorum suorum Conventuum, seu domorum in provincialibus Capitulis dictæ provinciæ pro tempore celebrandis, approbandis & corrigendis, prout opportunum fuerit, præsentare, ipsiusque Capituli ordinationes discretis domorum seu Conventuum Fratribus etiam pro tempore existentibus referre debeant, in provincialibus Capitulis hujusmodi convenire minimè teneantur, nec ad accedendum ad ea inviti cogi possint, & quæcumque Ecclesiasticæ censuræ in eos, & eorum singulos, præmissorum occasione, pro tempore, quavis auctoritate promulgatæ, nullæ sint: prædictos Fratres reformatos in aliqua ex eorum domibus hujusmodi capitulariter annuatim congregare, & super bonum regimen, & regularem Observantiam, & alia eis necessaria concernentibus tractare, & de officiariis, & aliis eisdem domibus reformatis necessariis disponere & providere, ac dubia circa rubricas, officium Divinum tangentia pro tempore exorta, pro bono & uniformitate eorum domorum seu Conventuum prædictorum declarare; quodque dictus Minister provincialis ipsum Vicarium pro tempore existentem, nisi rationabili causa subsistente, ab officio Vicariatus hujusmodi deponere seu amovere nequeat, sed Vicarium provincialem per eosdem Fratres annuatim eligendum confirmare debeat: ita tamen quod in aliis, dicti Fratres ei solitam & debitam obedientiam præstare teneantur: necnon quod omnes & singuli Fratres reformati ipsius provinciæ tam in domibus ejusdem provinciæ, & quibusvis eremitoriis, quam alibi ubicumque, etiam vigore quarumcumque litterarum Apostolicarum pro tempore degentes, eidem Vicario subjici, ac sub ejus visitatione, correctione & obedientia esse; ipseque Vicarius, quando sibi videatur, eos ad domos reformatas hujusmodi revocare, & a dictis eremitoriis amovere, Contradictores per censuram Ecclesiasticam compescendo, ac innovato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis, libere & licite valeat. Non obstantibus præmissis ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis &c. ceterisque contrariis quibuscumque &c. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCVII. *Idibus Septembris, Pontificatus nostri anno* VI.

XV. In religioso, solitarioque Cœnobio sanctæ Catarinæ in Monte ad III. M. P. ab urbe Murciana sepulta est hoc anno pia fœmina Joanna Ruiz, cujus Epitaphium, quod hic exscribo, palam ostendet, ei in nostris Annalibus saltem propter religiosam prolem, breviusculam hanc deberi memoriam. Ita habet. Joanna Ruiz Murciensis.

Hic jacet Dom. Joannu Ruiz, uxor nobilis herois Petri de Soto, genitrix trium Sacerdotum Religionis S. Francisci, qui omnes fuerunt hujus Cœnobii Guardiani. Obiit XX. *die Junii, anno* MCCCCXCVII.

XVI.

Parisienses Conceptionem Virginis Mariæ volunt dici immaculatam.

XVI. Occasione scandali exorti in oppido Dippæ, Rothomagensis diœcesis, propter prædicationem Joannis Veri asserentis beatam Virginem Mariam in peccato originali fuisse conceptam, Universitas Parisiensis, postquam illum ad palinodiam obligavit, & juramento obstrinxit, quod numquam aliter de Conceptione beatæ Mariæ sentiret, crederet aut prædicaret, quam præfata Universitas determinavit: *Die sequenti* (verba exscribo Trithemii) *Septembris* XVII. *congregati sunt apud sanctum Mauritium in Civitate Parisiensi* 82. *sacræ Theologiæ professores viri doctissimi, & omnes in eadem Universitate de rigore promoti: in præsentia totius Universitatis uno ore, unaque sententia statuerunt & determinarunt, quod nemo deinceps præfatæ Universitati ascribatur, se nisi hujus determinationis, quod videlicet, beatissima Dei Genitrix Maria Virgo semper ab originali macula fuerit immunis, & præservata, assertorem, strenuumque propugnatorem pro viribus futurum, confirmet juramento. Ipsi etiam omnes ante juraverunt, sicut in statuto continetur, se omni tempore huic veritati purissimæ Conceptionis Marianæ firmiter adhæsuros. Mirum nobis videtur, quod tantis viribus se nonnulli opponere audent. Horum exemplo provocati sacræ Theologiæ Professores almæ Universitatis Coloniensis, simile statutum fecerunt anno Trithemii Abbatis* XVI. *ut infra dicemus. Moguntinæ quoque Universitatis Doctores anno Joannis Trithemii* XVIII. *simile pro defensione purissimæ Conceptionis decretum fecerunt.* Hucusque Trithemius, & quidem harum Academiarum exemplo, omnes Hispaniæ Universitates, & aliquot Italiæ hoc ipsum decretum ediderunt, & juramento munierunt.

Statutum de hac re Parisiense.

Coloniense. Moguntinum.

Fr. Alphons. Episcop. Beryten.

XVII. Unicum invenio hujus anni Episcopum, fratrem Alphonsum de Castilla, virum nobilem, uti ipsum memorat diploma Apostolicum, assumptum ad Ecclesiam Beryten, vulgo *Baruto* in Phœnicia, sub Patriarcha Antiocheno, & Archiepiscopo Tyri, per obitum Didaci vacantem, pridie Idus Julii. Floruit hoc tempore frater Bernardinus Siculus, qui Italico metro diffuse translationem corporis, & miracula cecinit sancti Januarii Episcopi Beneventani, & urbis Neapolitanæ patroni. Multa refert, quæ alii Scriptores omiserunt, & plerique ex illo recentiores vitæ sancti Januarii auctores acceperunt. Vidi opus MSS. penes Bartholomæum Chioccarellum, solertem rerum Neapolitanarum indagatorem, qui nuper seriem & historiam edidit prædictæ urbis Antistitum.

Fr. Bernardinus Siculus.

Conv. Pellegrini. Redusph. libr. 2. fol. 268.

XVIII. Cœnobii Pellegrini Patrum Conventualium provinciæ Bononiensis, & Custodiæ Parmensis hæc dumtaxat isto anno occurrit memoria, capellam scilicet majorem fundatam fuisse per Julianum Cornazanum hoc anno Indictione XV. die XI. mensis Augusti, donatis insuper duodecim staris frumenti. Mentionem invenio in regesto Vaticano concessæ indulgentiæ visitantibus Ecclesiam sanctæ Mariæ de Angelis oppidi Cassani in Apulia, Fratrum Regularis Observantiæ, in die Assumptionis ejusdem. Domum constructam sub Paulo II. asserit Gonzaga per Julium Antonium Ursinum Atriensium Ducem, & Cassani Dominum, concurrentibus etiam ad sumptus oppidanis. Tironibus instruendis opportune hæc domus inservit. Obiit hoc in loco beatus Joannes de Parma laicus, sui status zelantissimus, qui multa prævidit & prædixit. In eadem regione Apuliæ, & urbe Neritonis hoc ipso anno die VI. Martii Pontificem civibus licentiam impertiisse, sub invocatione sancti Antonii de Padua, Cœnobium Minoritis Observantibus ædificandi, asserit Gonzaga. Verum est, cives hoc anno Cœnobium inchoasse, & non nisi anno sequenti die præsignato a Pontifice facultatem impetrasse illud Observantibus tradendi, sub regimine Vicarii provinciæ

Conv. Cassani.

Gonza. in Prov. S. Nicol. Conv. 22.

Conv. Neritonis. Indid. Conv. 20. Lib. 156. fol. 208

Apu-

Apuliæ. Brevi quidem opus perfecerunt cives, eaque amplitudine, ut capax sit studii Philosophici & Theologici. Alteram etiam licentiam oppidanis loci Maximæ, Tarentinæ diœcesis etiam in Apulia, ut eisdem Fratribus domum sub apellatione beatæ Mariæ fabricarent, refert registrum Vaticanum: sed hujus loci vestigium non reperio inter Cœnobiorum nostrorum catalogos, aut Scriptores.

Conv. Maximæ. *Lib. 138. fol. 75.*

XIX. Nobili viro Gondisalvo Fernandez a Corduba, exercitus Ferdinandi Regis Catholici in partibus Italiæ Imperatori, ob res præclare fortiterque gestas *Magni Ducis* nomen postea sortito, & Mariæ Manrique ejus conjugi, licentiam dedit hoc anno Kal. Augusti Alexander Pontifex Cœnobium unum Fratrum Regularis Observantiæ, & Monasterium alterum Clarissarum in locis accommodis & opportunis ædificandi. An vero, vel ubi ædificaverint, mihi incompertum. Conjicio Gondisalvum rebus militaribus, regnoque Neapolitano in potestatem Ferdinandi reducendo totum intentum, ad hujusmodi pietatis opera non potuisse attendere. Impetrasse autem multas indulgentias pro Conventu sancti Francisci arcis Granatensis. (ad quem, uti refert bulla, Gondisalvus singularem gerebat devotionis affectum) & pro visitantibus Ecclesiam in diebus sanctorum Francisci, Antonii a Padua, Bernardini Senensis, & Claræ Virginis, mihi constat ex hujus anni diplomate Pontificio. Conventum hunc ante biennium diximus a Regibus Catholicis constructum.

Lib. 133. fol. 185.

Lib. 136. fol. 174. Conv. Granaten. Alhambra.

XX. Diximus alias Conventum oppidi Cervariæ, Vicensis diœcesis in Catalonia, sub Jacobo I. Aragonum Rege anno MCCXLV. constructum, & sub Joanne II. circa annum MCCCCLX. destructum. Hoc anno filius ejus Ferdinandus Rex Catholicus licentiam petiit, ut reædificaretur ab oppidanis, pie, sed falso opinantibus a sancto Francisco constructum fuisse, & ab eo jactum lapidem primarium. Annuit Pontifex datis litteris incipientibus: *Piis fidelium votis*. IV. Nonas Martii. Sub annum MDXVI. uti diximus, creditur restauratus.

Tom. 3. an. 1245. n. 14. Conv. Cervariæ.

XXI. Circa hunc annum frater Franciscus Ximenius Archiepiscopus Toletanus, jactis fundamentis, & præmeditatis initiis nobilissimæ a se condendæ Universitatis Complutensis, ubi primarium & præcipuum construere cœpit ædificium pro Doctoribus & collegis secularibus, indito nomine *Collegii majoris*, aliud ex uno latere addidit gymnasium sub *Collegii minoris* nuncupatione, & titulo sanctorum Petri & Pauli Apostolorum pro Fratribus sui Instituti. Numerum taxavit duodecim, qui litteris incumberent, Guardianum præfecit, duos Consodales laicos designavit, qui inservirent. His alendis, & in morbo curandis, ut necessaria quæque abunde ministrarent collegii majoris Ministri, perpetuo voluit sancitum. Duodecim collegarum loca ita distribuit: *quinque provinciæ Castellæ sunto, reliqua septem Castellæ, Legionis, Aragoniæ provinciis distribuantur: qui supernumerarii accesserint, sumptus deferunto*.

Collegiũ Complutense. *Gonz. in Prov. Castella Conv. 3. Salazar. de ead. Prov. lib. 3. c. 31.*

XXII. Locus est angustus & ædificium humile, aditumque habet intra majoris collegii claustra: sed paucæ sunt vel nullæ in Religione domus, quantumvis amplissimæ, ex quibus prodierint plures viri illustres, vel litteris aut dignitate præstantiores. Hic edocti plurimi provinciarum Rectores, & præstantissimi sacræ Theologiæ professores. Ab hoc fertilissimo magnorum virorum seminario multæ Hispaniarum, & Indiarum Ecclesiæ Antistites acceperunt. Mindoniensis, Antonium Luxanum; Calaguritana, Antonium Manriquium; Ovetensis, Franciscum Orantium; Guadicensis, Franciscum Lilium Reginæ Annæ Philippi II. tertiæ contoralis confessarium;

Quales ex eo viri prodierunt.

rium; Pampilonensis & Seguntina, Matthæum a Burgis; Canariensis, Oxomensis & Segobiensis, Franciscum a Sosa, totius Ordinis Ministrum; Oscensis, Berengarium Bardaxium; Granatensis, Cæsaraugustana & Seguntina, Petrum Gondisalvum Mendozium; Cephaludensis in Sicilia, Papiensis apud Insubres, & Mantuana, Franciscum Gonzagam ex Principibus Imperii; Burgensis & Cæsaraugustana, Bernardum de Fresneda, Philippo II. a sacris confessionibus; sancti Dominici in Indiis Occidentalibus, Nicolaum Ramos & Andream Carvajalium; Philippinarum, Ignatium de Santibanes; Hundurarum, Gasparum de Andrada & plerosque alios, quorum nomina me subterfugerunt.

Unde inditum nomen SS. Petri & Pauli?

XXIII. Inditi collegio tituli sanctorum Petri & Pauli ridiculam quidem affert Salazarius rationem, commutati scilicet per Leonem X. sui Cardinalitii tituli sanctæ Balbinæ in alterum sanctorum Petri & Pauli, summe inter Cardinales honorificum; & sicut priorem titulum imposuit alteri collegio a se condito, ita isto voluit insigniri Fratrum collegium. Præterquam quod ab ipsis collegii exordiis hoc audiverit nomine, an non futilis hæc imaginatio tituli Cardinalitii sanctorum Petri & Pauli, nusquam hucusque excogitati, neque aliquando inter Cardinalitios enumerati? Porro magna profecto est hujus loci dignitas, & optima quæque Hispaniarum ingenia, nobilique prosapia orti ad illum aspirant.

Lib. 119. fol. 108.

Conv. Divionensis.

Lib. 150. fol. 41.

XXIV. Nobili mulieri Joannæ Chabot, Dominæ Castri Montis-Sorelli, Andegaven. diœcesis, concessit Pontifex hoc anno Nonis Martii facultatem construendi Fratribus Observantibus Cœnobium in loco commodo & honesto. An construxerit, nullus est qui enarret. Similiter concessa fuit facultas ab Innocentio VIII. Philippo Bendonæ, tunc Gubernatori Cancellariæ Ducatus Burgundiæ, ut in suburbiis loci sancti Nicolai oppidi Divionensis, diœcesis Lingonensis, domum Observantibus ædificaret: nunc autem paribus votis ipso jam Consiliario Caroli Regis in Curia Parlamenti Parisiensis, & Claudia de Maylli in hoc opus incumbentibus, Alexander denuo facultatem concessit, ut intra dicti oppidi mœnia Cœnobium fabricaretur. At neque hanc constructam domum existimaverim; unius enim dumtaxat apud Divionenses vetustissimæ, de qua alias diximus, mentionem invenio.

Tom. 9. an. 1400. n. 10.

Conv. de Morgiis.

Claud. in cathal. Losanen.

XXV. Conventum de Morgiis in diœcesi Lausanensi hoc anno ab Aymone de Montefalcone Episcopo conditum esse scribit Claudius Roberti in sua Gallia Christiana, de quo nihil amplius reperio. In regno Daciæ trium Cœnobiorum hoc anno memoriam reperimus, primi in diœcesi Lunden. Dederat enim nobilis mulier Ingerdis vidua, quondam uxor Tirionis de Kragetom, Lincopen. diœcesis, Ministro & Fratribus Provinciæ Daciæ capellam sanctæ Claræ de Tyorcheo, & Helgoo, prædictæ Lunden. diœcesis, in certo suo fundo constructam, cum ipso fundo & terminis, de Liser & Bloqungiae nuncupatis, ac pertinentiis eorum, ut ibidem Cœnobium sui Ordinis ædificarent, quod ratum habuit Pontifex: *Sacræ Religionis honestas.* XIII. Kal. Junii. Secundi in diœcesi Arusien. & oppido Horsuen. constructi in fundo olim per Nicolaum Bareshoro militem, dum viveret concesso. Casu domus hæc periit incendio, & licet prima structura facta sit ex consensu & licentia Sedis Apostolicæ, de secunda dubitabatur. Pontifex hoc anno si quid in hae re peccatum est, dimisit, atque ut in ea libere Fratres commorarentur, indulsit: *Piis & honestis.* eodem die. Tertii in diœcesi Roskilden. & oppido Nestroerden. de cujus fundatione absque expressa Sedis Apostolicæ licentia similiter dubitabatur, scrupulumque omnem simili indulto Pontifex removit.

Conv. Tiorchel.

Conv. Horsul.

Conv. Nestroerden.

XXVI. Ex-

Conv. Gandershemi.

XXVI. Expoſuit hoc anno Henricus Senior, Dux in Brunſwik & Luncbroch, quod extra & prope muros oppidi Gandershem unum, & in Brunshuſen. alterum erat Monaſterium Monialium Ordinis ſancti Benedicti, Hendelſemen diœceſis, quorum fructus erant adeo tenues, quod ad decentem Sororum ſuſtentationem non ſufficerent. Rogavit ergo ut Moniales Gandershemi Monaſterii beatæ Mariæ nuncupati, transferrentur ad Brunshuſenum cum ſuis reditibus & bonis, & derelicta domus cum contiguis hortis adaptare liceret in uſum Fratrum Minorum de Obſervantia Provinciæ Saxoniæ. Ut ita fieret Pontifex indulſit: *Ex injunčto*. XII. Kal. Martii.

Reformantur Conventus Marpurgen. & Gronemburgen.

XXVII. Hoc anno non ſine lite, quæ per aliquotum tempus duravit, reformati ſunt Conventus Marpurgenſis & Gronemburgenſis, diœceſis Maguntinæ in Haſſia, ita urgentibus apud Pontificem Maximiliano Imperatore, & Wilhelmo Landgravio Haſſiæ. Auctoritate litterarum Apoſtolicarum Jacobus Ebeſten. præceptor domus ſancti Antonii in Cronebergh, poſſeſſionem dedit Joanni de Kyrchbergh Guardiano Confluentino, aliiſque Fratribus Obſervantibus. Anno MCCCCXCVIII. Hermannus Archiepiſcopus Colonienſis, & anno MCCCCXCIX. Bartholdus Archiepiſcopus Moguntinus auctoritate Apoſtolica factum confirmarunt, indicto Conventualibus ſilentio: ſed poſt aliquod tempus Haſſianis a vera fide deviantibus, omnes ſacræ ædes profanatæ ſunt, & noſtra quidem domus Marpurgenſis converſa eſt in Academiam Philoſophicam hæreticorum. Antiquiſſimus erat hic Conventus; quippe ante annum MCCXXXV. inchoatus, eo namque anno XIV. Kal. Novembris Sifridus Archiepiſcopus Moguntinus datis litteris commendatitiis, fideles quoſque adhortatur, ut inchoatæ fabricæ complendæ manus porrigant adjutrices. Et anno MCCLXXXII. Epiſcopus Monaſterienſis auctoritate Matthæi ſanctæ Mariæ in Porticu Diaconi Cardinalis ſyndicum inſtituit Conventus Marpurgenſis. Porro hujus Wilhelmi Landgravii uxor Anna de Mechelemburg ibidem anno MDXXV. die XII. Julii, ſub lampade chori ſepulta eſt. Hic etiam tumulati ſunt duo viri pietate, & regendi prudentia celebres, Nicolaus Herbon, & Conradus Woeſaliæ, quorum uterque Colonienſem Provinciam, & hunc Conventum, ſed poſterior annis viginti gubernavit. Conventus etiam Gronemburgenſis in hæreticorum poteſtatem devenit, ſed aliquando recuperatus anno MDCXXVII. in capitulo Colonienſi adjudicatus ſeu traditus eſt Provinciæ Saxoniæ ſanctæ Crucis.

Nicolaus Herbon.
Conradus Woeſaliæ.

Reformatur Conventus Rupis Fergufii. Tom. 3. an. 1243. n. 31.

XXVIII. Circa hoc tempus introductam reformationem in Conventum Rupis, ſeu ſcopuli Fergufii in Hibernia, vulgo *Graigfearguſa* diximus alias, poſtea conſtitit ex libro Annalium Senadii, Macmagneſii, Fermanachenſis, Niellum, mac-Cuin, mac-Aodhboy Iniellum, obtenta prius Pontificis facultate hoc ipſo anno, in vigilia Aſſumptionis Virgineæ, evocatis ſexdecim Fratribus Obſervantibus ex Conventu Dunangalenſi, amotiſque Patribus Conventualibus, ſtrictiorem reſtituiſſe regularem diſciplinam. Sub annum MCCCCVIII. in Eccleſia hujus Conventus interfectus eſt Hugo mac-Gillumer, ita Deo templi contumeliam ulciſcente. Paulo enim antea violaverat ille Eccleſiam, vitrea feneſtrarum disjecit, tranſverſaria ferrea aſportavit. Hoſtes poſtea declinans, in templum iſtud confugit, caſtrorum more cuſtodivit, ſed illi per feneſtras, quas ille impie diſrupit, ingreſſi, dignum ſceleri ſupplicium intulere. Arturus Ciceſtrius Anglus hæreticus, Hiberniæ Prorex, ædes ſacras in profanas transformavit. Hoc eodem anno reformatus eſt Conventus Athskettinenſis in eodem regno Hiberniæ, tempore Patritii Helii Miniſtri: de hoc Conventu breviter alias locuti ſumus.

Et Athskettinen. Tom. 9. an. 1389. n. 7.

Monaſt. Alenconii.

XXIX. Margaritæ a Lotharingia Duciſſæ Alenconenſi, Sagienſis diœ-

 ceſis

cesis in Normannia, data est hoc anno facultas Monasterium Clarissarum in dominio Renati Ducis Alenconensis construendi, & Vicario Provinciæ Franciæ subjiciendi, adjectis multis facultatibus pro regulari disciplina conservanda: *Inter universa opera*. v. Idus Martii. Porro pientissima heroina adeo celeriter opus perfecit, ut Ecclesiam anno MCCCCXCIX. die XI. Augusti, potuerit Jacobus de Silli Sagiensis Episcopus consecrare. Plures hic Sorores piis moribus insignes, vitæ sanctimonia conspicuæ, diem obiere. Agnes Viottæ, quæ primum professa Tertium sancti Francisci Institutum, mox Clarissarum amplexa, plurimas victorias de hoste reportavit, & post annos ab obitu duodecim, licet humidissimo loco sepulta, integra, suavem spirans odorem reperta est. Idipsum contigit corporibus Gabrielæ a Nozai post annos viginti, & Mariæ Clementii post annos septemdecim exhumatis. Inserviunt his Monialibus Fratres decem; unus præest, & Sororum excipit confessiones, reliqui sacris operandis, & eleemosynis congregandis sunt destinati.

Gonz. in Prov. Franc. Parisien. Monast. 6.

Agnes Viottæ.

XXX. Remensis Monasterii concessis indulgentiis pro die sanctæ Claræ hoc anno memoria occurrit in regesto Vaticano. Quo tempore constructum sit, ignoratur, combustis monumentis. Anno MCCCCXIII. Ecclesia consecrata est sub titulo sanctæ Elisabethæ Hungaricæ. Vivunt hic religiosæ satis Sorores viginti. Ad montem Brisonis, Lugdunensis diœcesis oppidum, Petrus Durfe (a quo diximus constructum Conventum Minorum Bastiæ apud Segulianos, seu Foresianos) ædificavit hoc anno Monasterium alterum sub titulo Nativitatis beatæ Mariæ Virginis, in quo circa triginta vivunt Clarissæ reformationis Coletaneæ. Primæ Magistræ undecim evocatæ sunt ex Monasteriis de Aquis amissis, Camberiaci, & Genevensi per Ludovicum de Blot Visitatorem, cui & sociis pro Sororum ministerio ædificium contiguum prædictus Petrus anno XDII. adjecit. Ecclesiam aliquanto humiliorem & obscuram, ampliorem & illustriorem, conquisitis eleemosynis, fecit sub annum MDLXXXII. Nicolaus Parisotus confessarius. Anno MDLXII. die XIV. Julii irrumpentibus in oppidum Calvinistis, multas calamitates & tribulationes passæ sunt Sorores, & occisus frater Franciscus Burgundus, qui semper eis adstitit, & carceribus, verberibus & contumeliis affecti frater Gilbertus Vaca sacræ Theologiæ Doctor, earum confessarius, ejusque socius Joannes Laureus. Post dies decem tot malis perpessis Gilbertus Divione occubuit.

Monast. Remense. *Idem in Provin. S Franc. Mon. 3. To. 14. an. 1473. n. 21.* Monast. Montis Brisonis. *Idem in Prov. S. Bon. Mon. 5.*

Franciscus Burgundus.

XXXI. Joanni Regi & Christinæ Reginæ Daciæ hoc anno concessa facultas condendi Monasterium Sororum Ordinis sanctæ Claræ, secundum primæva Instituta, a Fratribus Regularis Observantiæ gubernandum: *Sacrosanctæ Militantis Ecclesiæ*. v. Kal. Martii; de quo nihil suppetit aliunde dicendum, extincto cum scintilla fidei omni vetustæ pietatis ardore, & sublatis e medio cunctis Catholicæ Religionis monumentis. Antonello Principi Salernitano indultum etiam hoc anno ut in oppido Diani, diœcesis Caputaquen. in regione Principatus, sui dominii, & domo in hunc finem ab eo concessa, Monasterium ejusdem Instituti sub directione Vicarii Observantum ædificaretur: *Ex debito pastoralis*. pridie Idus Martii. In hoc diplomate refertur etiam origo Conventus Observantum, eo in oppido constructi, de quo nos alias locuti sumus.

Monast. Diani.

To. 14. an. 1474. n. 12.

XXXII. In oppido Duysbergen. Colonien. diœcesis, Joannes Ort civis Coloniensis ante aliquot annos domum construxit pro Fratribus Tertii Ordinis, adjuncta Ecclesia seu decenti capella. Sed cum illi tædio loci affecti, illum dimiserunt, neque eos fructus, quos fundator sperabat, pro-

Domus Fratrum Tertii Ordinis Duysbergen. *Lib. 149. fol. 225.*

produxerunt, hoc anno obtinuit Fratribus tradi Ordinis Cruciferorum.

XXXIII. Occurrit hoc anno memoria Monasterii sanctæ Claræ in Campo Regis, Constantien. diœcesis, occasione cujusdam litis super parochiali Ecclesia, inferiori nuncupata, oppidi Waldserhuti ejusdem diœcesis, & alterius ejusdem Ordinis Monasterii, nuncupati Claræ-Vallis prope Wisbaden. diœcesis Moguntinæ, cui Pontifex jussit restitui bona ab aliis usurpata. Monast. Campi-Regis. Ex lib. 103. fol. 39. Monast. Claræ-Vallis. Ex lib. 130. fol. 187.

SUPPLEMENTUM P. ANTONII MELISSANI DE MACRO.

„ I. Arma Caroli Franciæ in Italia cito finem habuere: & Maximilianus Imperator a Ludovico Sfortia vocatus, dum immineret armatus Pisis, Liburnumque vexaret, immanibus pluvia & vento vexatus & ipse, infecto negotio, per Longobardos in Germaniam rediit; cum interea Pontifex data pace Ursinæ genti, ad tollendos nonnullos abusus, qui plurimum Regulari Observantiæ adversabantur, sequentis tenoris Bullam edidit. Dogl.

ALEXANDER EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

„ *IN Apostolicæ dignitatis specula, meritis licet insufficientibus, Divina dispositione locati, ad ea nostræ considerationis studium libenter convertimus, per quæ Religiosæ personæ, præsertim Ordinum Mendicantium, semotis quibusvis impedimentis, in humilitatis spiritu continuo valeant liberius Altissimo famulari; ac alias statuimus & ordinamus, prout, locorum, temporum & personarum qualitate pensata, In Domino conspicimus salubriter expedire. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectorum filiorum modernorum Generalis & Provincialium Vicariorum Ultramontanorum Ordinis Minorum, de Observantia nuncupatorum petitio continebat: quod nonnulli Fratres Familiæ Ultramontanæ, Ordinis & Observantiæ prædictorum, ut in aliquibus locis extra domos prædictorum Fratrum stare & permanere, seu beneficiis Ecclesiasticis, cum cura vel sine cura, secularibus & Regularibus deservire, & alii vel ut ad diversas Provincias seu domos dicti Ordinis, aut ad alios Ordines, etiam prætextu arctioris vitæ, se transferre; alii vero Fratres Ordinis, Familiæ & Observantiæ hujusmodi, ut ad Eremitoria aliqua se conferre, ac inibi perpetuo vel ad tempus Domino famulari valerent, a Sede Apostolica facultatem sive licentiam impetrarunt: alii vero asserentes se prætextu licentiarum sive facultatum eis aut aliquibus personis tam Ecclesiasticis, quam secularibus, ab eadem Sede concessarum, residendi facultatem habere, secundum cordis eorum vana desideria, sui voti & professionis immemores, Deique timore postposito, diversimode & in multis aliis Eremitoriis aut locis, etiam ubi studia vigent generalia, resident & moram trahunt, insolenter dictis facultatibus & licentiis abutendo, & sæpe scandalose vivendo; unde eis vagandi & apostatandi, & plura in contemptum Religionis committendi præbetur occasio: Quare pro parte Generalis & Provincialium Vicariorum prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut quod Fratribus Familiæ & Observantiæ prædictorum, ac personis hujusmodi per Nos, vel Sedem eamdem in posterum concedendæ eisdem Fratribus, & hactenus con-* Speculum fol. 22. tr. 2.

„ *cessæ licentiæ & facultates prædictæ, illis ex dictis Fratribus, qui licentiis & facultatibus prædictis, eis seu personis eisdem jam concessis, de novo in futurum utentur, seu uti incipient, ac eis, qui scandalose & male viventes, eisdem licentiis & facultatibus dictis Fratribus concessis in præsentiarum utuntur, & sub habitu dicti Ordinis extra domos Ordinis ejusdem manent, ita demum suffragentur, seu suffragari possint & debeant, si ad hoc Generalium seu Provincialium Vicariorum prædictorum Ultramontanorum, Ordinis & Observantiæ hujusmodi, aut dicti Vicarii Generalis Commissarii Ultramontani nunc & pro tempore existentium, expressus accesserit in scriptis assensus, decernere & declarare: Quodque de cetero nullus ex Fratribus Ordinis, Familiæ & Observantiæ hujusmodi, quacumque etiam Apostolica ac nostra auctoritate munitus, nisi de Generalium seu Provincialium Vicariorum, etiam Commissarii Ultramontani hujusmodi, petita & obtenta licentia, se ab obedientia & subjectione suorum Superiorum subtrahere & abdicare: nec alii Prælato, etiam Ordinis & Observantiæ hujusmodi, nisi secundum instituta Ordinis & Observantiæ prædictorum, etiam prætextu arctioris vitæ, obedientiam dare, seu illius obedientiæ & subjectioni se submittere & subjicere valeant, statuere & ordinare, ac alias in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.*

„ *Nos igitur modernum Generalem ac Provinciales Vicarios prædictos, a quibusvis excommunicationis, suspensionis & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis & censuris ac pœnis, a jure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existant, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & & absolutos fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, ut Fratribus Ordinis, Familiæ & Observantiæ prædictarum, ac personis hujusmodi per nos vel Sedem prædictam, etiam ex motu proprio & ex certa scientia, etiam cum quibusvis verborum formis & expressionibus, ac etiam derogatoriarum derogatoriis, fortioribus & efficacibus clausulis, irritantibusque decretis in posterum concedendæ eisdem Fratribus, & hactenus concessæ licentiæ & facultates hujusmodi, illis ex dictis Fratribus, qui licentiis & facultatibus prædictis, eis seu personis præfatis jam concessis, de novo in futurum utentur, seu uti incipient, & illis, qui scandalose & male viventes, dictis licentiis & facultatibus eisdem Fratribus, ut præfertur, concessis, in præsentiarum utuntur, ac sub habitu dicti Ordinis extra domos ejusdem Ordinis manent, ita demum suffragentur, seu suffragari possint & debeant, si ad hoc Generalium seu Provincialium Vicariorum, aut dicti Vicarii Generalis Commissariorum Ultramontanorum, nunc & pro tempore existentium hujusmodi, expressus in scriptis accesserit assensus, & non alias nec alio modo in omnibus & per omnia, perinde ac si in licentiis & facultatibus prædictis, ut præfertur, concessis & in posterum concedendis, hoc nominatim & specifice caveretur. Sicque ubi & quando de illarum juribus & efficacia continget, per quoscumque interpretari & judicari debere, sublata eis & cuilibet eorum quavis aliter interpretandi & judicandi facultate & auctoritate: necnon irritum & inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari. Quodque Fratres sub habitu & extra domos Ordinis hujusmodi nunc & pro tempore degentes, ac male & scandalose viventes, & licentiis & facultatibus prædictis abutentes, per Generales seu Provinciales Vicarios, aut Commissarios Ultramontanos pro tempore existentes hujus-*

ma-

,, *modi corrigi & puniri possint, auctoritate Apostolica & ex certa scientia,*
,, *tenore præsentium decernimus & declaramus.*
,, *Quodque de cetero nullus ex Fratribus Ordinis, Familiæ & Obser-*
,, *vantiæ prædictorum, quacumque etiam Apostolica, & nostra auctoritate*
,, *munitus, nisi de Generalium seu Provincialium Vicariorum, aut Commis-*
,, *sarii Ultramontanorum, nunc & pro tempore existentium, hujusmodi pe-*
,, *tita & obtenta licentia, ab obedientia & subjectione eorumdem suorum*
,, *Superiorum Prælatorum, sicut per Eugenium IV. Pium II. & Paulum*
,, *etiam II. ac Sixtum etiam IV. & Innocentium VIII. Romanos Pontifices*
,, *prædecessores nostros declaratum & institutum est, se subtrahere & abdi-*
,, *care, nec alii Prælato, etiam Ordinis Minorum de Observantia, prædi-*
,, *ctis, nisi secundum instituta Ordinis & Observantiæ hujusmodi, etiam*
,, *prætextu arctioris vitæ, obedientiam dare, seu illius obedientiæ & subje-*
,, *ctioni se submittere & subjacere valeat, præfata auctoritate statuimus &*
,, *ordinamus.*
,, *Et nihilominus Generali & Provincialibus Vicariis, & Commissario*
,, *Ultramontano præfatis, & pro tempore existentibus, seu personæ in di-*
,, *gnitate Ecclesiastica constitutis, & Canonicis Cathedralium, etiam Me-*
,, *tropolitanarum Ecclesiarum, quas, privilegiorum eidem Ordini Minorum*
,, *de Observantia nuncupatorum per Sedem eamdem concessorum, seu præ-*
,, *sentium litterarum vigore ipsi Generales sea Provinciales Vicarii, aut*
,, *Commissarii Ultramontani duxerint eligendos, ac ab eis, vel altero eorum*
,, *deputatis, committimus & mandamus, quatenus ipsi, vel alter eorum,*
,, *omnes & singulos Fratres Ordinis, Familiæ & Observantiæ prædictorum,*
,, *quos prætextu licentiarum & facultatam, ut præfertur, concessarum &*
,, *concedendarum, quæ eis non suffragarentur, seu in futurum non suffra-*
,, *gabuntur, in locis præfatis, seu aliquo eorum, extra domos Ultramontanas*
,, *Ordinis & Observantiæ hujusmodi, absque dictorum Superiorum, vel*
,, *alterius eorum expresso consensu in scriptis, stare & morari invenerint,*
,, *ad redeundum illico ad suas Provincias, Custodias & domos præfatas¦, per*
,, *censuram, & alia juris remedia opportuna, appellatione postposita, com-*
,, *pellant; invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis. Non*
,, *obstantibus præmissis, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis,*
,, *necnon præfatis & quibuscumque aliis litteris, licentiis, concessionibus,*
,, *facultatibus, privilegiis & indultis, Fratribus & personis, etiam singu-*
,, *lari vel Ecclesiastica dignitate & potestate fulgentibus prædictis, ac aliis*
,, *quibuslibet & quibusvis Ordinibus seu locis, ac etiam Præceptori Gene-*
,, *rali pro tempore existenti Hospitalis sancti Spiritus in Saxia ¦de Urbe,*
,, *Ordinis sancti Augustini, & domui sancti Genesii provinciæ Castellæ, ac*
,, *Custodiæ Angelorum, Ordinis, Familiæ & Observantiæ prædictorum, seu*
,, *Conventui ejusdem Custodiæ prædictæ provinciæ Castellæ, ac etiam dilecto*
,, *filio Joanni de Guadalupe Ordinis & Observantiæ hujusmodi Professori,*
,, *in genere vel in specie, sub quibusvis formis & expressionibus verborum,*
,, *& motu, scientia & potestate similibus, etiam prædictis clausulis, & ir-*
,, *ritantibus decretis, & talibus quod illæ & illa revocari, aut eis, nisi*
,, *sub certo modo & forma tunc expressis, derogari possit, per nos vel Sedem*
,, *eamdem concessis, & forsan concedendis; quibus, etiamsi de illis eorumque*
,, *totis tenoribus pro illarum sufficienti derogatione, plena & expressa, spe-*
,, *cifica & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas gene-*
,, *rales idem importantes, mentio seu quævis alia expressio habenda foret, teno-*
,, *res hujusmodi pro sufficienter expressis habentes, quoad præmissa speciali-*
ter

„ *ter & expresse derogamus, & quatenus opus est, illa dicta auctoritate* „ *cassamus & annullamus; necnon Monasteriorum, domorum, locorum &* „ *Ordinum prædictorum, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis* „ *firmitate alia roboratis statutis & consuetudinibus, ceterisque contrariis* „ *quibuscumque.*

„ *Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ absolutionis,* „ *decreti, declarationis, statuti, ordinationis, commissionis, mandati, re-* „ *vocationis, cassationis & annullationis infringere, vel ei ausu temerario* „ *contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem* „ *omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit* „ *incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis* „ *Dominicæ* MCCCCXCVII. III. *Kalend. Martii, Pontificatus nostri an-* „ *no* VI.

Indic. ex Vatic. „ II. Tertio Idus Martii Observantibus indulsit posse construere sibi „ Cœnobium apud Terram maximam in Tarrentina diœcesi: *Dum adfru-* „ *ctus*. Et facta facultate Monasterio Vallisoletano bona permutandi nonnul- „ la: *Ex injuncto*. VI. Kalend. Aprilis; ipsis Kalendis ejusdem fratri Petro „ de Clavis beneficium contulit: *Religionis zelus*. Pro erectionibus domo- „ rum beatæ Mariæ de la Misericordia, & Hospitalis beatæ Mariæ Magda- „ lenæ in oppido Castri Lauri, Placentinæ diœcesis, exiit diploma: *Illius* „ *vices*. VIII. Kalend. Maii; Fratribus de Villafranca, diœcesis Lugdu- „ nensis permissum est recipere eleemosynas & legata: *Humilibus suppli-* „ *cum*. Cuidam oppido in Aquilana diœcesi, *Andergbei* nuncupato, eri- „ gendi nostris domum facultatem videlicet sub VIII. Kalend. Junii: *Piis* „ *supplicum*. At quod actum fuerit nescio. Fundationem vero Cœnobii, „ sub titulo sancti Francisci Angloni, Triventinæ diœcesis in Epitome „ Annalium Ordinis sub anno MCCCCLI. commemorat Haroldus. Porro „ Triventum in Comitatu de Molissa apparet ex tabulis, sed non Anglo- „ rum Oppidum. Anglonensibus vero in terra Pristici, Materanæ diœcesis „ facultatem construendi Cœnobium factam novimus sub V. Kalend. Ju- „ nii: *Dum adfructus*. At Matera ad ulteriorem brachium Brandani fluvii „ in Barensi terra sita, Civitas est Episcopalis, cujus est Cœnobium Fra- „ trum Regularis Observantiæ, sub titulo sancti Bernardini, in Catalogo „ Familiæ Cismontanæ provinciæ Calabriæ anni MDXVI. notatum. Post ve- „ ro nonnulla minutiora subsequentibus diebus concessa, prodiit a Vati- „ cano Rivionensibus, Lingonensis diœcesis in provincia Burgundiæ ædem „ pro nostris construendi licentia, V. Idus Septembris: *Sacræ Religionis* „ *zelus*. die VIII. Octobris, misso fratre Bernardo *Boil* ad venerabilem „ fratrem Franciscum Ximenium Archiepiscopum Toletanum: *Mittimus* „ *in præsentiarum*. Frater Gavinus Prioratum sanctæ Mariæ de Stallis Or- „ dinis Camaldulensis obtinuit: *Religionis zelus*. III. Idus Octobris; & „ suppressus fuit Tertii Ordinis Fratrum oppidi Ducisburgensis in diœcesi „ Coloniensi Conventus: *Universalis Ecclesiæ*. XVII. Kalendas Janua- „ rii.

„ III. Cum fundationem Conventus sancti Francisci, vel sanctæ Ma- „ riæ de Jesu in Ulyssiponensibus suburbiis de *Xabregas*, suis temporibus „ enarravimus, nunc æquitas & religiosa civilitas expostulare videtur, *Emanuel I. erga Conventum munificus.* „ Joannis II. & Emanuelis I. Lusitaniæ Regum, quorum munificentia re- „ gali in ampliorem formam dilatabatur ædes, memoriam peculiarem ha- „ bere; & hi quidem Seraphicæ Religioni maxime addicti, cum Alphon- „ so V. immediate successissent in Regno, in favorem ejusdem Cœnobii vi-

,, vicinum montem dono dedere, ut ex publico donationis instrumento,
,, confecto hoc anno MCCCCXCVII. sub vigesima sexta Junii evidenter ap-
,, paret. Nec reticenda est pia liberalitas Domini Gondisalvi de Castel-
,, lo Franco, ac etiam domini Villæ Novæ de *Portimao*, qui ædificium præ-
,, fato Cœnobio proximum, cum adjacente horto, ad majorem ampliatio-
,, nem ejusdem, Fratribus per idem tempus piissime cessit: verumtamen
,, hinc emergit eam traditionem, fundum præfatæ domus asserentem exti-
,, tisse prius Patrum Congregationis sancti Joannis Evangelistæ, non aliun-
,, de ortam, quam quod vicini sint habitatione Fratribus nostris: & equi-
,, dem Domina de *Guiomar*, in ædibus Regiis sibi a Rege concessis, Cœ-
,, nobium nostris fundavit & absolvit; at hi duo Reges, juncto Gondisal-
,, vo loci angustias sua liberalitate dilatarunt: addendum etiam ante nostri
,, Cœnobii tempora ibi non habuisse locum, ut Algarbiorum provinciæ
,, Collector antiquitatem demonstrat. Ceterum non prætereo Reginam
,, Leonoram Joannis II. lectissimam conthoralem, quæ ejusdem nostri
,, Cœnobii Ecclesiam, ad hæc usque tempora existentem, proprio ære ma- Leonora Regina extruit Ecclesiam.
,, gnifice extruxit hæc circa tempora, quibus Joannis II. & Emanuelis I.
,, datis diplomatibus Regiis, privilegia ab Alexandro V. illi domui con-
,, cessa, quæ sunt immunitatis a quocumque tributo confirmata lego. In eo
,, religiosissimo Conventu plures Servi Dei virtutum splendore nitentes
,, floruere: inter quos singularis nominis, & illibatæ famæ extitere frater
,, Antonius *Perestrello*, qui pluries diversas domos sancte & laudabiliter
,, rexit, sui ipsius moderator, sanctitatis specimen erat, atque eo nomine
,, apud Ulyssiponenses suosque Confratres notus, migravit e vita; & frater
,, Paulus professione laicus, cujus corpus ob abstinentiæ eximiam severita- Fr. Paulus Laicus.
,, tem, ossa tantum & pellem ostentans, cadaver vel mors ipsa viva vide-
,, batur, in vesperis Circumcisionis Dominicæ, incerto anni fato functus;
,, hujus corpus post obitum catenis ferreis & perorridis ciliciis plagatum
,, ex omni parte inventum est, & per has vias in cœlum properasse credi-
,, tum.

,, IV. Ulyssipone quid mirum acciderit, Divinam providentiam ma-
,, xime extollens, brevibus enarrabo. Ad portam urbis, cui nomen Cru- Monumen. MSS. Prov. Algarbior.
,, cis est, duo conjuges, Antonius *Fernandez*, & Catarina *Rodriquez*
,, tenuem vitam, sed piam & devotam simul ducebant, qui Fratribus de
,, *Nabregas* panis eleemosynam dare solebant. Quadam vice, cum unicum
,, tantum panem haberent, uxor provida certe sed non avara, petenti Fra-
,, tri stipem, panis medietatem dare volebat, reliquam pro necessitate fa-
,, miliæ conservatura: quod videns vir: *nequaquam*, ait, *ita facies*, *sed* Mirabilis effectus eleemosynæ.
,, *integrum dabis*: Ad hæc uxor prompta respondit, *& quid nobis edendum*
,, *erit*? At vir, *da panem integrum*, dixit, *Deus providebit*: victa mulier
,, & se marito indevotiorem erubescens, obedivit: inclinata vero die,
,, cœnæ tempus advenerat, & panis ad vescendum non erat, & cauta uxor
,, silens, viri prophetiam adimpleri expectabat: qui nil recogitans, filiæ
,, grandiusculæ ex arca panem afferre jussit; hæc vero præcessorum memor,
,, modesta subrisit, at festina ad arcam cucurrit, quæ præter spem duos pa-
,, nes albos & recentes inveniens, modestior & continentior genitoribus
,, ad mensam detulit: hinc omnes in genua provoluti, laudes Deo dedere.

AR-

ARGUMENTUM.

Habentur Comitia Generalia Conventualium, & Cismontanorum Observantum. Moriuntur Angelus a Verbosa, Angelus de Groppina, & Bonaventura ab Antrodocco. Turcæ in Samboria duos occidunt Minoritas. Prohibet Pontifex transitum Observantum ad Conventuales: nec non Amadeorum ad alias Congregationes. Ximenius Toletanus Antistes multa peragit præclare. Liberantur Minoritæ a calumnia in causa Hieronymi Savonarolæ. Creantur Episcopi. Conduntur Cœnobia.

Capitulum Generale Ordinis Mediolani 102. *Marc. lib. 7. c. 11. Rodul. fol. 244.* Capitulum Generale Observa. Cismon. 10. Mediolani.

I. Franciscus Samson Generalis Minister hoc anno, uti habet Marcus, vel præcedenti, uti scribit Rodulphus, Mediolani Generalia habuit Ordinis Comitia, de quibus nihil habeo, quod enarrem. In eadem etiam urbe Conventu habito Generali Fratrum Observantum familiæ Cismontanæ, electus est Vicarius Generalis die XIII. Julii, Ludovicus de Turre, Veronensis, provinciæ sancti Antonii, vir nobilis, speciosus forma, ingenio felix, doctrina clarus, in Philosophia, Theologia & jure Canonico eruditus, rerum agendarum peritus. Definitores adscripti sunt ipse Ludovicus, Joannes de Sigestro provinciæ Januensis, Paulus Cancellarius Romanus, Franciscus de Trevio provinciæ sancti Francisci; Commissarius in Curia Romana, Alexander de Palumbaria provinciæ Romanæ, Guardianus Hierosolymitanus, Antonius de Regnis; Vicarius Candiæ, Franciscus Bononiensis; Commissarius Sardiniæ, Hieronymus N. provinciæ sancti Francisci; Commissarius Corsicæ, Dionysius de Leonardis provinciæ Mediolanensis; Commissarius & Custos in Custodia Bosnensi, frater Petrus de Bosna. In hoc Capitulo constitutum est, ne instituantur Montes Pietatis absque præscripto solvendi denarioli sive quatreni pro stipendio officialium, sicut docuerat Bernardinus Feltrensis, & discussum fuerat in Ordinis comitiis. Experientia enim compertum erat, non potuisse absque hujusmodi subsidio Montes subsistere. Jussumque est insuper ut religiose & prudenter curaretur a Prædicatoribus, alios Montes aliter erectos ad hanc formam reduci, & in novorum erectione consulendos esse Provinciarum, in quibus erigebantur, Vicarios.

Montes Pietatis instituendi cum solutione oboli.

Moritur Angelus a Verbosa. *Marian. de Viris illustr. Marc. cit. c. 34.*

II. Hoc anno migravit ad cœlos beatus Angelus a Verbosa in Conventu sancti Spiritus Foinizæ, provinciæ Bosnensis, Custodiæ sancti Nicolai. Natus parentibus nobilibus Græcis schismaticis, bonis moribus & Græcis litteris excultus, Divino munere designabatur ad magnalia Dei facienda. Juvenem aspectu venustum, & conversatione affabilem, a labe impudicitiæ & sensualitatis gratia Divina præservavit. Multa præstitisse alias diximus beatum Jacobum Picenum in conversione gentis, & Regis Bosnensis; atque tunc adolescentem istum non solum ad Ecclesiæ gremium, verum etiam ad suum Institutum reduxit. Primus hic a Jacobo habitu donatus; sub cujus Magisterio Deus illum ingentibus donis cumulavit, eruditione, linguæ Latinæ peritia, gratia, eloquentia, ita ut in magnum evaserit concionatorem. Initio hujus functionis, parentes universamque familiam ad unionem Ecclesiæ Romanæ convertit. Manichæorum schismaticorumque errores confutavit, plurimosque illorum rectam fidem edocuit, & ad Sedis Apostolicæ obedientiam recepit, fretus auctoritate Apostolica Jacobo Piceni commissa, & ab illo Sodalibus communicata. Multas ab Hæreticis passus molestias & insidias, porrectum sibi ad bibendum venenum innoxie hau-

Tomo 10. anno 1412. n. 12. & seqq. Tomo 12. anno 1412. n. 41.

Ejus initiatio & virtutes.

hausit, præmisso super calicem signo sanctæ Crucis, nomine invocato Iesus. Hoc miraculo, aliisque mirandis operibus multi sunt ad fidem conversi.

III. Infirmata, & ad nihilum ferme redacta secta Manichæorum, universoque ferme regno innumeris erroribus purgato, secreto Dei judicio dati sunt miseri Bosnenses in prædam & captivitatem Turcarum, quorum ille misertus, ut in terras Christianorum Principum secum commigrarent, persuasit. Turcarum Princeps audita gentis commotione, vocatum Angelum fremens interrogavit, ut quid e suis sedibus populum evocaret? Respondit, ut Dei mandatis alibi possit obtemperare. Eas deinde rationes intrepide & gratiose subjunxit, ut sedato furore, Princeps imperarit, ne Bosnensibus sub ejus imperio viventibus, in rebus fidei quisquam negotium facesseret, aut virum hunc a prædicando impediret. Romam profectus, & legatione pro iisdem Christianis functus, ab Alexandro Pontifice multa in eorum rem impetravit. Laboribus his gravibusque curis pro animarum salute ad extremam usque senectutem susceptis, sancto fine quievit, præmissis rite Ecclesiæ Sacramentis. Vicarius Generalis audita reatuum omnium confessione, testatus est, eum per omnem vitam intactam conservasse virginitatem. Universi Christiani propter mortem ejus dolebant, & ex Turcis multi, qui Viri candorem & virtutem perspectam habebant. Abundavit miraculis post mortem. Liberati ad ejus sepulcrum energumeni plerique, sanati epileptici tres, pulsæque aliæ infirmitates, qua de causa multi sunt ad fidem conversi. Annis multis post obitum exhumatum corpus integrum & illæsum, honestiori loco conditum, a Bosnensibus habetur in veneratione. *Gonza. in Prov. Bosnæ Conv. 3.*

IV. Obiit hoc anno Angelus de Groppina laicus in Conventu sancti Francisci Montis Caroli, prope pagum sancti Joannis de Valdarno in Tuscia, vir profundissimæ humilitatis, & summæ caritatis. Uxoratus in seculo, pepigit cum conjuge, ut illa Monasterium Camoliæ ingrederetur Florentiæ, & ille cum prole masculina ad Franciscanos transiret. Emisso professionis voto, angelicam duxit vitam, plenusque annis & bonis operibus sanctissime decessit. [Obit Angelus a Groppina. *Idem in Provin. Tuscia Conv. 15.*]

V. Circa hoc tempus vitam religiosissime terminavit Bonaventura ab Antrodocco, Vestinorum oppido, ab Amiterno seu Aquilana urbe XV. M. P. distante: quæ in juventute inter puellares vanitates enutrita, audito Honufrio Aquilano Aprutinæ provinciæ Vicario e rostris mundi contemptum, corporisque correctionem suadente, rejectis vanis ornamentis, statuit cor & corpus suum impollutum Deo offerre, mundanas conversationes vitare, orationes multas quotidie recitare, carnem variis modis affligere, ferreum circulum corpori obducere. Repentinam mutationem admirati fratres, & insanire putantes, cogitarunt copulare marito. Nuptias detestata, neque precibus neque minis neque verberibus multis, ut a proposito Virginitatis recederet, potuit induci. Mentis inops judicata, missa est ad rurale prædium rusticana curatura, ubi illa multiplicatis virtutis exercitiis, patienter omnia sustinuit opprobria. Post multos dies semel devote oranti vox cœlestis intonuit, jubens Aquilam proficisci, & in cathedrali Templo ad lævam ingredientis in sacello genuflexam orantem, librumque manutenentem Birgittam, Tertii Ordinis sancti Francisci sectatricem audire, veste vitaque imitari. Obsecuta, uti prædictum erat, invenit, nobilemque & gravem æmulata matronam, austera pœnitentia corpus attrivit, multisque virtutibus animam exornavit. Eam venit in urbem Bernardinus Feltrensis prædicaturus, quod alias diximus; velo elevato, oculos a concionan- [Et Soror Bonaventura ab Antrodocco. *Marian. libr. 5. cap. 49. Cimarell. lib. 4. cap. 44.* Qualis illa fuerit. *Tomo 14. anno 1488. n. 22.*]

nante non potuit Bonaventura removere. Reprehensa a Magistra, quod discooperto vultu, fixis oculis diu quemquam mirata sit, respondit, non prædicatorem, sed Angelum Dei pulcherrimum adstantem, & libro expanso, quæ diceret, edocentem, se toto illo tempore conspexisse. Paulo post in cœlum Birgitta translata, ne sola inter mundi pericula fluctuaret, Monasterium Corporis Christi ingressa, primam Regulam sanctæ Claræ professa, in assiduis vigiliis, jejuniis, orationibus perseverans, adolescentiori adhuc ætate tempora multa complevit.

Monume. MSS. Prov. Polon.

Tomo 14. anno 1472. n. 103.

In Hungaria duo pro Christi fide occiduntur Minoritæ.

VI. Turcæ, Schytæ, & Valachii junctis agminibus, hoc anno circa Montes Hungariæ, in dominio Regis Poloniæ, omnia longe lateque vastaverunt. In Samboriam feria secunda ante festum sancti Bernardini venientes, Civitatem combusserunt, & in Cœnobium Minorum, de quo alias diximus, irruentes, duos Fratres laicos senes crudeliter occiderunt, Joannem de Hungaria a beato Joanne Capistranensi initiatum, virum piissimum, humillimum, castitatis amatorem, Divinis visionibus assuefactum, quem uno ictu frameæ diviso capite & pectore, interfecerunt, & seculares in loco carnificinæ sepelierunt, sed excrescens Nestrius fluvius sepulcrum complanavit; & Boguslaum Capistranensis socium in gloriosa illa de Turcis ad Belgradum obtenta victoria. Guardianus, qui cum septem Fratribus fugerat, in hostes incidit, duramque passus est servitutem.

Multa Conventualiū Cœnobia reformantur.

VII. Magno augebatur incremento Sodalitium Observantum, sed æquo Conventualium decremento, quorum domicilia ad illos transferebantur. Etenim in Germania & Belgio Maximilianus Imperator, in Hispania Ferdinandus & Isabella Reges Catholici, promotore Francisco Ximenio Toletano Antistite; in Gallia Carolus VIII. inventore & executore Ludovico de Amboysia, cognomento *Bono*, Episcopo Albiensi, perpetuis conatibus reformandæ Religioni, & restituendæ Regulari disciplinæ inhiabant: ubi traditæ a sancto Francisco formulæ Observantiam profiteri, & sub Vicariis provinciarum conservare placebat, suis in domibus permanere licebat Conventualibus, ubi vero displicebat, alio erat transmigrandum. Querimoniæ quidem gravissimæ ad Pontificem contra Conventuales passim mittebantur, partim forte confictæ, ut suis sedibus pellerentur; partim veræ, sed non tam enormes culpæ quam ferebantur. Id sane commune vitium per universas ferme regnabat domos violatæ paupertatis, mollioris vestis, laxioris victus, liberioris conversationis. Hinc frequentes Principum animadversiones, deinde duriores increpationes, demum turbulentæ pulsiones. Has illi injurias Observantibus referebant acceptas, quos populorum dicebant incentores, ut speciosius domos occuparent. Ut certo res constarent, ad provinciarum Rectores & Ecclesiarum Antistites Pontifex mittebat examinandi facultatem: atque hi Conventualibus parum propitii, in partes transibant Observantum. Multas hujusmodi commissiones, & Conventualium querelas sub hoc tempus reperio in Vaticano regesto.

Præcipitur ne Cóventuales admittant Observantes.

VIII. Ex adversa parte Observantes conquerebantur tendiculas sibi a Conventualibus excogitatas, se frequenter ab illis oppressos, impeditas domorum structuras, receptos errones, qui superiorum fugiebant supplicia. Hoc ipso quidem anno octo admiserunt Brixienses, qui Vicarii Observantum declinabant disciplinam, & alibi plerosque. Ludovicus Turrianus Vicarius Generalis ut primum hoc anno creatus est, expostulavit injuriæ Ministrum Generalem; sed dum nihil proficeret, hoc impetravit a Pontifice remedium.

Di-

Dilectis filiis Ludovico della Turre, Generali Vicario & Provincialibus Cismontanis Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum.

Dudum pro parte Fratrum vestri Ordinis felicis recordationis Innocentio Papæ VIII. prædecessori nostro exposito, quod licet recolendæ memoriæ Pius II. & Paulus etiam II. ac Sixtus IV. Romani Pontifices prædecessores nostri per diversas eorum litteras inhibuissent Ordinis Fratrum Minorum professoribus, Conventualibus nuncupatis, & aliis quibuscumque personis, cujuscumque status, gradus & conditionis, ne Fratres dicti Ordinis, de Observantia nuncupatos, vestræ obedientiæ subjectos reciperent sine licentia suorum superiorum in scriptis habita: nihilominus nonnulli ex eisdem professoribus, Conventualibus nuncupatis, & alii, qui etiam se de Observantia *faciunt nuncupari, ab obedientia Ministrorum Generalis & provincialium Fratrum Conventualium eorumdem exempti, & vestræ obedientiæ non subjecti, plures Fratres vestræ obedientiæ subjectos, apostatas & scandalosos, ac disciplinam Ordinis vestri fugientes, contra inhibitionem hujusmodi persæpe recipiebant, retinebant, ac mittebant quocumque trahebat eos affectio inordinata, asserentes prædicta facere posse, Apostolica auctoritate super hoc eis concessa: Idem Innocentius prædecessor, vestris in ea parte supplicationibus inclinatus, eorumdem Pii, Pauli, & Sixti prædecessorum inhibitionem & litteras prædictas, ac prout inhibitionem eamdem concernebant, omnia & singula in dictis litteris contenta, per alias suas litteras in forma Brevis, auctoritate Apostolica approbavit, & robur perpetuæ firmitatis obtinere, ac observari debere decrevit, ac mandavit illis, quatenus aliquem ex vestri Ordinis professoribus, de Observantia nuncupatis, contra inhibitionem eamdem sine licentia hujusmodi receperant, & ex tunc in posterum quandocumque reciperent, sub pœnis & censuris in litteris prædecessorum suorum prædictorum contentis, ut postquam requisiti forent, aut alias ad notitiam eorum pervenisset, super talium sic receptorum tunc & pro tempore remissione ad obedientiam Prælatorum vestri Ordinis, a qua apostaverant, illos sine mora juxta inhibitionem hujusmodi remitterent, & eisdem, qui sic apostando recepti fuerant, ut ad eamdem obedientiam, a qua sine licentia recesserant, redirent, & locorum Ordinariis, ac personis in dignitate Ecclesiastica constitutis, Cathedraliumque Ecclesiarum Canonicis & Ordinariorum eorumdem officialibus, ac in spiritualibus Vicariis Generalibus, quos desuper pro parte vestra requiri contingeret, ut tales qui sic recesserant, & pro tempore recepti fuerant, remitterent ad obedientiam hujusmodi, per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, & alia opportuna juris remedia compellerent, facerentque & mandarent, eos non parentes eorum mandatis, censuris prædictis, per litteras prædecessorum prædictorum in eos inflictis irretitos publice nuntiari, & ab omnibus arctius evitari, donec parendo eisdem, meruissent absolutionis ab eisdem censuris beneficium obtinere, prout in eisdem Innocentii prædecessoris præfati litteris plenius dicitur contineri. Cum autem, sicut nobis nuper exponi fecistis, vos cupiatis ejusdem Innocentii litteras prædictas, & in illis contenta nostræ approbationis munimine roborari. Nos, qui vestræ obedientiæ subjectos Fratres prædictos, de Observantia nuncupatos, eorum exigentibus meritis, paterna diligimus in Domino caritate, vestris in hac parte supplicationibus inclinati, Pii, Pauli, Sixti, & Innocentii prædecessorum nostrorum prædictorum vestigiis inhærentes, venerabilis fratris no-*

Ex bulla originali.

no stri Georgii Episcopi Albanensis, Cardinalis Ulixbonen. vestri Ordinis Viceprotectoris in hac parte supplicationibus & suasionibus annuentes, inhibitionem prædictam, & prout illam concernunt, omnia & singula in eorumdem prædecessorum nostrorum prædictorum litteris contenta quæcumque, quoad Fratres vestræ familiæ Cismontanæ, dicta Apostolica auctoritate approbamus, & robur perpetuæ firmitatis obtinere, & observari debere, eadem auctoritate decernimus; ac illis, quos ab obedientia Prælatorum Cismontanorum vestri Ordinis apostatando in posterum recedere continget sine licentia hujusmodi, vestri Ordinis professoribus, & illis, qui eos in futurum recipient, dicti Ordinis Conventualibus nuncupatis, & aliis Fratribus, nec non locorum Ordinariis, eorumque officialibus & Vicariis, ac in dignitate Ecclesiastica constitutis personis, necnon Cathedralium Ecclesiarum Canonicis, ut ejusdem Innocentii prædecessoris mandato prædicto obtemperent, omni excusatione postposita, præfata auctoritate districte præcipiendo mandamus. Et quia difficile foret singulas eorumdem prædecessorum, & præsentes litteras ad singula loca, in quibus eis uti oporteret, deferre: volumus, & dicta auctoritate decernimus, quod earumdem litterarum transumpto, manu publici Notarii subscripto, & tui & eorum, qui pro tempore erunt Generales Cismontani Vicarii successorum vestrorum sigillo munito, adhibeatur plena fides in judicio & extra, ubicumque transumptum hujusmodi fuerit exhibitum vel ostensum, prout, & sicut adhiberetur ipsis originalibus litteris, si exhiberentur. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, nec non quacumque licentia ab alio, quam a nobis super receptione hujusmodi Fratrum Cismontanorum vestri Ordinis sine licentia prædicta Prælatorum eorumdem receptione dictis Fratribus Conventualibus nuncupatis, & aliis, qui de Observantia se nuncupari faciunt, & pro exemptis ab obedientia & subjectione Generalis, & Provincialium Ministrorum dicti Ordinis, Conventualium nuncupatorum se gerunt, in genere concessa, & quam in posterum concedi contingeret, ac desuper confectis & conficiendis litteris Apostolicis quibuscumque, illis præsertim, quas felicis record. Sixtus IV. super facultate recipiendi Fratres familiæ vestræ, sine licentia prædicta, certis de causis in eis expressis concessit, & quas nos etiam confirmamus & innovamus, quibus illas, etiam si de eis & illarum tenore de verbo ad verbum, seu quævis alia expressio habenda esset, & in eis caveretur expresse, quod illis numquam censeretur derogatum, nedum, & quoties eis sub certis ibi expressis modo & forma, ac verborum conceptione contingeret derogari, & quævis aliæ clausulæ etiam derogatoriarum derogatoriæ, fortiores & insolitæ continerentur in eis, præsentibus pro expressis & insertis habentes, quoad præmissa specialiter & expresse derogamus, ac omnibus illis, quæ prædecessores præfati in dictis earum litteris voluerunt non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem quod vos & Fratres familiæ vestræ litteras Apostolicas, de concordia nuncupatas, inter vos & Fratres Conventuales vestri Ordinis editas, quoad omnia & singula in eis contenta sub sententiis, censuris & pœnis in litteris Sixti præfati super eisdem litteris de concordia in forma Brevis concessis, observare teneamini, alias præsentes litteræ nullius sint roboris vel momenti. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die XVII. *Novembris* MCCCCXCIX. *Pontificatus nostri anno* VII.

IX. Similes litteras de non recipiendis suis Fratribus per Conventuales, aut Observantes, neque occupandis eorum domibus, hoc anno impetrarunt Fratres societatis Amadei Hispani, quarum exemplar subjicio.

Ad

Ad perpetuam rei memoriam.

Lib. 129. fol. 150. Jubetur ne Amadeitæ ab aliis recipiantur, & ne illorum domus occupentur.

Ea quæ pro personarum &c. Sane pro parte dilectorum filiorum Custodis & Fratrum Ordinum Minorum, de Observantia nuncupatorum, Societatis quondam fratris Amadei de Hispania, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod per nonnullos Romanos Pontifices prædecessores nostros, ne tam dicti Ordinis Fratres Conventuales, quam de Observantia Generali dumtaxat, seu etiam Provincialibus Ministris subditi Observantium, & e converso illi de Observantia Conventualium Fratrum prædictorum aliquam domum seu Conventum, aut Monasterium Monialium de novo recipere, invadere vel perturbare, seu de illis se quomodolibet intromittere: quodque Conventuales & de Observantia alii Fratres, dicto Generali, seu Provincialibus Ministris subditi, ne aliquos Fratres, sub Vicariis vivere solitos, transfugas, seu ad eos fugientes, nisi ostenderent litteras suæ licentiæ a Prælatis suis per eos obtentas, in quibus continetur nomen Conventus a quo recederent, & illius ad quem remissi forent, etiam prætextu cujusvis licentiæ super hoc ipsis Fratribus Conventualibus, ac aliis de Observantia, dictis Vicariis non subditis, eorumque Prælatis a Sede Apostolica concessæ; & e converso Fratres, de Observantia nuncupati, scandalosos & criminosos Fratres Conventuales acceptare quomodolibet præsumerent, sed ad Prælatos suos remittere deberent, & sub excommunicationis pœna, quam in contrafacientes, & eis auxilium præstantes promulgarunt, prohibitum fuerit, prout in litteris Apostolicis desuper confectis plenius continetur: dictique Custos & Fratres Societatis Amadei hujusmodi, etiam de Observantia nuncupentur, & Generali Ministro dumtaxat subsint, & in vinea Domini, ac fructiferarum plantationibus arborum, in odore bonæ famæ, juxta Regularia ejusdem instituta, non deficiant: Nihilominus a nonnullis nimium curiosis, & ipsorum Custodis & Fratrum malevolis aliquando deducitur in dubium, quod Custos & Fratres Societatis sub dictis litteris non continentur, nec privilegiis ipsis gaudere debent. Quare pro parte Custodis & Fratrum prædictorum asserentium, quod ipsi cupiunt gratiis & indultis, Fratribus dicti Ordinis, de Familia nuncupatis, per Sedem Apostolicam concessis, uti posse, nobis fuit humiliter supplicatum, ut omnia & singula privilegia, gratias, concessiones & indulta eidem Amadeo, aut dictis suæ societatis Fratribus per Sedem eamdem concessa, approbare & confirmare, eisdem Custodi & Fratribus, ut omnibus & singulis privilegiis, gratiis, indultis & indulgentiis, dictis Fratribus, de Familia nuncupatis, per Sedem prædictam concessis, uti possint, concedere, & alias in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur Custodem & singulos ex Fratribus Societatis hujusmodi a quibuscumque excommunicationis, suspensionis & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris & pœnis, si quibus quomodolibet innodati existant, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes & absolutos fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, omnia & singula privilegia, gratias, concessiones & indulta, Amadeo & suæ Congregationis Fratribus prædictis, sub quacumque forma & expressione verborum per Sedem antedictam concessa, auctoritate Apostolica, tenore præsentium approbamus & innovamus, & perpetuæ firmitatis robur obtinere decernimus. Et nihilominus Custodi & Fratribus prædictis, ut omnibus & singulis gratiis, privilegiis, indultis & indulgentiis, eisdem Fratribus, de Familia nuncupatis, per Sedem eamdem in genere concessis, & quibus utuntur & uti poterunt quomodolibet in futurum, uti, potiri & gaudere libere possint & valeant,

Eis communicatur omnia privilegia & gratiæ concessa Observantibus.

leant, auctoritate & tenore præmissis indulgemus. Et insuper tam eisdem de Familia, & aliis de Observantia Vicariis Provincialibus, quam aliis etiam de Observantia, ac Conventualibus Generali & Provincialibus Ministris, ac Vicariis præfatis, & aliis Prælatis ejusdem Ordinis quibuscumque, ne deinceps perpetuis futuris temporibus, etiam prætextu quarumcumque litterarum, ab eadem Sede, aut alias qualitercumque, sub quibusvis formis & expressionibus verborum etiam conderogatoriarum derogatoriis, aliisque fortioribus, efficacioribus & insolitis clausulis, in genere vel in specie concessarum hactenus & in posterum forsan concedendarum, aliqua Monasteria, domos, Conventus, vel loca alia Fratrum dictæ Societatis occupare, aut de novo accipere, invadere vel perturbare, seu alias de illis se intromittere, vel aliquos Fratres vel Sorores dictæ Societatis ad eos fugientes, vel alias quomodolibet accedentes recipere, manutenere, vel eis auxilium, consilium vel favorem præstare quoquomodo præsumant, nisi de licentia suorum Prælatorum aut Superiorum etiam in scriptis obtenta, quorum si aliqui ex eis de cetero ad eos venerint, illos ad Superiores & Prælatos ejusdem Societatis corrigendos & puniendos remittant, & sub excommunicationis pœna, quam contrafacientes, & eis auxilium, consilium vel favorem præstantes eo ipso incurrant, a qua non nisi per Romanum Pontificem pro tempore existentem, præterquam in mortis articulo absolvi nequeant, eisdem auctoritate & tenore inhibemus: decernentes ex nunc irritum & inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCVIII. *pridie Nonas Aprilis, Pontificatus nostri anno* VI.

Gomez. de rebus Ximenii lib. 1. in fine.

X. Frater Franciscus Ximenius Toletanus Antistes, postquam sub finem anni præteriti Reges Catholicos Compluti ob immaturam mortem Joannis Principis, secutumque Margaritæ abortum, quam ille gravidam reliquerat, nimio mœrore pene obrutos piissimis verbis consolatus est, & sub Aprilis finem Toletum profectos comitatus, statuit secundam Sacerdotum Synodum diœcesis rebus corrigendis, confirmandisque indicere. Dum itaque Reges Toleti dimorantur, ille Talabricæ congregandam curat in ædibus sui hospitis Joannis Ayalæ, viri in eo oppido primarii, magna Sacerdotum frequentia. Ipse singulis ferme diebus Pontificio ornatu sacra celebrabat, concionesque de rebus ad sanctam Synodum spectantibus, a viris doctrina & probitate claris habebantur: ob quas Gregorius Castellus judex Pontificius magnam apud omnes gratiam, sed apud Ximenium potissimum inivit. Ibi ea omnia, quæ priore Synodo constituta fuerant, rursus approbata & confirmata sunt: multa item de novo adjecta. Ex quibus unum cum primis egregium, & ad morum licentiam emendandam necessariam esse visum fuit, ut in futurum, scilicet, singulis quibusvis annis Synodus saltem semel haberetur, sed varia deinde negotiorum mole passim in Republica gliscente, ejusmodi Synodi per eum cogi amplius nequiverunt.

Ximenius Synodum cogit.

Cæsaraugustam ad Regni Comitia vocatur.

XI. Post Conventus Sacerdotum celebratos, vulgatosque, dum sacris profanisque suæ diœceseos rebus componendis Talabricæ totus intentus esset, Reginæ, quæ Toleti agebat, & Cæsaraugustam proficisci parabat, ubi solemnes Conventus habendi erant de rebus permultis ad Reipublicæ utilitatem pertinentibus, litteræ sunt redditæ, quibus jubebatur, ut quamprimum Reginam sequeretur: cujus opera & consilium magno usui essent futura. Paruit illico Ximenius, & Complutum, quo Reges iter contulerant,

rant, properat; ubi paucis diebus commoratus, in Toletana & Complutensi præfectura, quæ in sua diœcesi amplissimæ sunt, duos gravissimos viros Villalpandum & Friasium, Vicarios constituit, & Regium e vestigio comitatum est secutus. Iter illi per Seguntiam necessario faciendum fuit, ubi prima Pontificatus gerendi rudimenta Vicarius Petri Gonzalvi Mendozii exercuerat. Sacerdotes Seguntienses ad Fontem calidum, id est vico nomen, obviam prodeuntes, Primatem venerabundi salutarunt: senes præsertim, qui longæ ætatis beneficio quondam Vicarium viderant. Ille omnes comiter susceptos, cupidissimos sui dimittit. Nam qui hominum, quibus cum vivunt, tractandorum artem noverunt, quosdam stimulos, & plenos veri amoris impetus, suæ erga eos benevolentiæ relinquere consueverunt.

XII. Ventum est Harizam, proximum Castellæ limitibus regni Aragoniæ oppidum, ubi illustri apparatu a Sacerdotibus susceptus, quamvis alieni Regni ditionem ingressus, suique juris in primis tenacissimi, Crucem tamen quæ de more Patrum, Toletanum Antistitem celsa præcedit, illic quoque antecedere se jussit. Meminerat Petrum Gonzalvum Mendozium, præclarissimo elogio testamento declarasse, Crucem argenteam, quam sacro Ecclesiæ Toletanæ ærario legavit, Granatæ olim in Alhambrana arce pro vexillo erectam, prima deditæ urbis auspicia demonstrasse, seque semper, aut iter facientem, aut in urbibus diversantem, per Compostellanam, Hispalensem, Granatensem, Cæsaraugustanam, Tarraconensem, Valentinam, aliasque omnes diœceses præcessisse, ut Primatus insigne. Hæc honoris prærogativa, Regum, populorumque consensu Toletanis Præsulibus meritissime data est.

XIII. Cum Cæsaraugustam accessit, quo Reges haud ita dudum pervenerant, voluit sine ullo strepitu urbem ingredi, sed proceres non permiserunt. Nam inter alios Alphonsus Aragonius, Catholici Regis Ferdinandi filius, Cæsaraugustanus Antistes, & Aragoniæ Regnis gubernandis præfectus, humanissimis officiis Toletanum Præsulem prosecutus est. Hic cum res graves incidissent, quibus tractandis Ximenii præsentia necessaria fuit, nulla in re, quantum prudentia valeret, magis ostendit, quam cum Isabella Regnorum hæres, in Emanuelis Lusitani conjugis complexu, qui illuc venerat una cum uxore, post Joannis Principis mortem, Regnorum successioni ab Aragoniis destinandus, acerbissimo fato erepta fuit. Nam Aragonii, Valentini, & Catalonii ingenti controversia in dubium vertebant, an successio illorum regnorum ad fœminam posset jure devolvi. Sed partus doloribus subito correpta, quorum impotentiæ, & vi infirma alioqui puella sufficere non valens, animam efflavit. Quæ, ut Scriptores ejus temporis testantur, longissima vita digna fuerat. Nam ut nomine & vultu, ita quoque animi dotibus matrem clarissimam referebat, corpore tamen macro magis & gracili. Cum ergo e dolore graviter laboraret, Ximenium accersi Regina jubet, ut in tam gravi discrimine parturientem religiosis dictis confirmaret, & ad omnem fortunæ casum paratam faceret.

XIV. Hoc ita prudenter Ximenius effecit, ut cum eam ex vultus conjectura morti proximam jam esse præsentiret, piissimis sermonibus sic mortem contemnendam esse persuaserit, ut hac vita mortali spreta, ad Deum quamprimum evolare concupisceret. Vix ex utero prodeunte infantulo, animam in Ximenii manibus Isabella emisit, non indignantem aut mœrentem quod ante diem in ætatis flore occumberet, sed potius Viri sanctissimi monitis exultantem & lætam obnixe. In illa ultima vitæ respiratione, a Ximenio,

nio petiit, ut desolatorum parentum curam susciperet; & ne quid ex ex subito casu incommodi caperent, provideret: nam eos proculdubio tam gravi ictu consternandos esse certo noverat. Fecit id sedulo Ximenius, & cum utrumque parentem mœstissimum offendisset, & Isabellam apud Deum Optimum Maximum agere, profusis lacrymis dixisset, tanta commiseratio Regum animos invasit, ut Antistitem bono animo esse juberent, & se mortales esse, & mortalem genuisse dicerent, & ob temporis transacti usuram gratias agere Deo immortali.

Qualiter jecerit prima Complutensis Academiæ fundamenta.

XV. Antequam vero Toletum, & inde Cæsaraugustam proficisceretur, nobilissimæ & per orbem celeberrimæ Academiæ fundamenta posuit, juxta symmetriam Petri Gumelii præstantissimi architecti ante adumbratam. Etenim pridie Idus Martias, hora ferme post meridiem quarta, Cruce Franciscani Cœnobii præeunte, & Sodalibus religiose supplicationem facientibus, jacta sunt Collegii, divo Ildefonso dicati, fundamenta. Quibus ille proscindendis adfuit, & antequam lapis primus poneretur, quod felix faustumque esset, puris precibus ad Deum fusis, auspicatissima oratione, & signo crucis locum expiavit. Geniumque Complutensem illustriorem fecit. Illic enim sub Sanctio IV. Castellæ Rege, qui *Ferox* cognominatus est, Gonzalvum II. Archiepiscopum Toletanum scholam condidisse certum est, eisdem immunitatibus præditam, quibus Pintianum gymnasium, ut ex diplomate Regio, quod Compluti adservatur, satis constat. Nimirum situs hilaritas, & vicini fluminis amœnitas cum pari cœli benignitate, modo non clamare videbantur, sedes illas Musis aptissimas esse. Ergo illico aurea & argentea numismata per Gonzalvum Zegri, qui tunc forte Ximenio comes fuit, fundamentis de more prisco sunt injecta, & imaguncula palmi longitudine ex ære fusa, sacco & cucullo Franciscanum Monachum referens, dextro frontispicii latere, concavo loco post primum lapidem in fundamento est collocata, intra cujus cavum pectus pergamena charta, ut ajunt, inclusa fuit, Francisci Ximenii Fundatoris, & Petri Gumelii architecti, & anni, mensis, & diei, quibus ea geri cœpta sunt, memoriam servans. Mirum est hunc diem a sapientissima Academia inter fastos suos repositum non fuisse, & religione maxima celebratum: quemadmodum olim natales urbium dies colebantur, & nunc dedicationes basilicarum, & templorum coluntur. Cum præsertim exemplis innumeris ejus diei felicitatem fulgere videamus, tam ingenti doctrinæ luce Hispaniæ reipublicæ, & Castellæ potissimum dominiis.

Ximenii frater Minorita petit licentiam vitã eremiticam agendi.

XVI. Ximenii germanus frater Bernardinus, Minorita, in Monachatu haud vulgariter pius & religiosus, sed in fratris aulam admissus, plurimum mutatus ab illo, hoc anno sive ficta pietate, sive doloris impatientia, aut verecundia pressus, quod a Ximenio propter animi inconstantiam, exilem in rebus agendis prudentiam, effrenem in fraternis ædibus dominandi ambitum, multoties carperetur, aliquando domo pelleretur, a Pontifice petiit facultatem ad eremitorium, aut solitarium aliquem locum cum tribus aut quatuor sociis secedendi. Annuit Pontifex, sed vel non perrexit, vel parvo perseveravit tempore: nam in cœtum iterum a fratre admissus, insolentior factus, cum neminem sibi præferri pateretur, graviter læsit prudentissimi Antistitis patientiam, & persæpe tentavit; eo etiam insaniæ prorumpens, ut & mortem tentarit inferre. Gomesius Ximenii rerum gestarum serius & sincerus historicus, se hominem Compluti senescentem, molli otio, & genio indulgentem conspexisse narrat, statura procera, fronte perfricta, vultu mirum in modum rubro, flammeoque, naso prælongo & in-

incurvo, oculis introrsum reductis, totiusque corporis firma quidem compactione, sed macra. Concessi a Pontifice diplomatis profero exemplar.

Dilecto filio Bernardino Ximenez, Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum professori, salutem &c.

XVII. R*Eligionis zelus &c. Hinc est, quod nos tibi, qui, ut asseris, venerabilis fratris nostri Francisci Archiepiscopi Toletani frater germanus existis, & pro animæ tuæ salute, & vitæ quiete in aliquo eremitorio, seu loco solitario degere cupis, præmissorum meritorum tuorum intuitu specialem gratiam facere volentes, ac a quibusvis excommunicationis, suspensionis & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris & pœnis, si quibus quomodolibet innodatus existas, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutum fore censentes, tuis in hac parte supplicationibus inclinati, tibi, quoad vixeris, ut etiam una cum tribus vel quatuor sociis Ordinis Fratrum Minorum, quem, ut etiam asseris, expresse professus existis, professoribus, per te pro tempore eligendis, quoties animæ tuæ saluti videris expedire, ad aliquod eremitorium seu locum solitarium, aut aliquam dicti Ordinis domum, ultra vel citra montes consistentem, in quo vel qua Deo servire posse arbitraberis, absque alicujus licentia transire, & inibi, quamdiu tibi placuerit, permanere; ita quod per quoscumque Superiores & Fratres dicti Ordinis, tu & socii prædicti, seu aliquis vestrum inde revocari, aut alias propterea a quoquam quomodolibet molestari nequeatis; tuque ac socii prædicti, ac vestrum quilibet etiam in eremitorio, ac quocumque alio loco hujusmodi pro tempore manentes, omnibus & singulis privilegiis, immunitatibus, gratiis, indulgentiis &c. utamini, potiamini & gaudeatis in omnibus & per omnia, perinde, ac si in domibus Ordinis de Observantia hujusmodi degeretis; quodque si contingat te in aliquo loco existere, ubi Sacerdos dicti Ordinis, cui peccata tua confiteaaris, commode haberi non possit, alicui alteri cujusvis alterius Ordinis Regulari, & eo deficiente, etiam seculari Presbytero peccata tua confiteri, qui ab omnibus tuis peccatis, a quibus dicti Ordinis Minorum Superiores, Fratres sibi subditos absolvere possunt, tibi debitam absolutionem impendat, & pro commissis injungat pœnitentiam salutarem, libere ac rite valeas, auctoritate Apostolica, tenore præsentium indulgemus. Non obstantibus præmissis, ac Apostolicis, necnon in Provincialibus ac Synodalibus Conciliis editis generalibus vel specialibus constitutionibus, ceterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ* MCCCCXCVIII. *pridie Idus Julii, Pontificatus nostri anno* VI. Lib. 161. fol. 75.

XVIII. Incidit in hunc annum, & Ascensionis Dominicæ pervigilium, infelix mors, deplorandusque exitus Hieronymi Savonarolæ Ferrariensis, Silvestri Florentini, & Dominici Pisciensis Ordinis Prædicatorum, quem ego quidem libentius tacerem quam referrem, nisi importunæ, totiesque repetitæ Abrahami Bzovii querimoniæ, objectæque Minoritis, quasi totius mali auctoribus criminationes, non tam ingratam & odiosam facti narrationem, quam necessariam & justam objecti criminis purgationem etiam invito extorquerent. Toties, tamque acriter & injuriose per varios annos ista inculcat, ut lectori nauseam ingeneret, & patientissimo cuiquam injuriarum bilem commoveat. Exscribere non licet, neque libet tot offensiones: vel solam illam aspiciat lector, quæ isthoc anno num. 22. conglomeravit.

Corrigitur Bzovius in historia mortis Savonarolæ.
Vide Bzovium an. 1492. 1497. 1498.

Qualia illa verba, quibus longam & horribilem claudit accusationem: *Ab eorum ipsorum*, Minoritarum, *conatibus*, *omnia in Hieronymum*, *& socios acta*, *conficta*, *tentata*; *eum pretium operæ a Magistratu obtinuissent*, *sexaginta libras Florentinas ad plurimos annos consequentes*, *anniversarias in ferculum: ut scilicet de Hieronymo prostrato gaudentes haberent*, *quod in triumpho ederent tam præclaro*. Nolo in re quidem ingratissima Bzovii instar sermonem diffundere, neque largius circa isthæc expaciari: paucis absolvam, iis in defensionem adductis, quæ vel ipse Bzovius asseruit, & velit, nolit, admittet.

Chron. Ord. Prædic. sub 16. Magist. Ordinis. Savonarola multorum incurrit offensionem.

XIX. An merito vel immerito passus sit Hieronymus, dijudicare nolo, neque enim illas hic sumo partes, hominem aut accusandi, aut purgandi. Ab illo breviorum Chronicorum illius Instituti elogio non recedo: *Non parva sanctitatis apud multos, & doctrinæ apud omnes floruit opinione*. Sed apud suos, præsertim Lombardiæ Patres, male audivit, propter segregatas in peculiarem Congregationem Reformatorum aliquot domos; offensionemque gravem incurrit Florentinorum in factiones divisorum, propter increpandi libertatem; Mediolanensis Ducis Ludovici Sfortiæ, & Venetorum, quibus multa mala prædixit; Pontificis Alexandri & Romanæ Curiæ Prælatorum, quorum mores vehementius & frequentius, quam decebat, e rostris carpebat, Ecclesiæ reformationem & renovationem in proximo futuram nimis fidenter & aperte prædicens. Accessit ad hæc, quod Gallorum esset studiosior, quam alii vellent, & sæpe prophetaret, Carolum VIII. (qui paulo antea mira facilitate Florentiam, magnam partem subegit Italiæ, terruitque universam) cito regressurum, negotiumque sibi a Deo commissum reformandi cleri, multosque puniendi, perfecturum. Alia insuper addebat Vaticinia, veluti cœlitus accepta, quæ turbulentum populum, studia in contraria discissum, amplius turbabant. Alii Regem expectabant, alii magna contentione frustra expectandum asserebant, dolumque subesse, & Hieronymum, qui sit hæreticus & homo sceleratus, in flumen esse præcipitandum. Auxit invidiam & odium inexpectatus nuncius repentinæ Caroli mortis, apoplexia septimo die Aprilis Ambosiæ defuncti. Hinc amplius Savonarolæ auctoritas Florentiæ concidit; etenim prius apud Pontificem in crimen fuerat vocatus, quod non sine offensione in Sacerdotum, Curiæque Romanæ mores pro concione inveheretur, quod Florentiæ discordias aleret, quod ejus doctrina nequaquam per omnia sana esset. Auxit etiam malum, quod Pontificiis litteris Romam accitus, venire noluerit, quod interdictum concionandi munus, spretis Apostolicis mandatis, propria auctoritate resumpserit; asserens diras in se a Pontifice contortas, Divinæ voluntati repugnare, ac tamquam bono publico perniciosas, iniquas esse, nulliusque momenti: quæ dum pro concione denotaret, Pontificem totamque ejus Curiam vehementissimis verbis castigabat; quod & plures ex Sodalibus ipsius diversis in templis facere non cessabant.

Magnæ propter eum commotiones in urbe Florentina.

XX. Hinc magnis in Urbe excitatis motibus, Pontificis auctoritatem tuentibus plurimis, & Hieronymi contumaciam detestantibus; illius fautoribus ex adverso contendentibus, hominum gratia, haud esse Divina opera turbanda, in tanta turbatione etiam fervebant studia Sacerdotum. Cœperunt aliarum Sodalitatum Monachi adversus eum vehementissime concionari, Marianus præsertim Genezanius, summus sui temporis declamator, Ordinis sancti Augustini Prior Generalis, & ex Dominicanis plerique, e Franciscanis non pauci. In eum furorem tamdem prorupere, ut Dominicus Pisciensis Savonarolæ discipulus, & Franciscus Focius Apulus Minorita Ob-

Observantinus convenerint, ut ambo flammas, populo universo spectante, ingrederentur; sicque ex incolumitate, vel incendio defensoris, aut impugnatoris, essetne Savonarola verus Dei Vates, an falsus & impostor omnes liquido cognoscerent. Id autem idcirco afferebatur, quod is sæpius pro concione asseverasset, se in suæ doctrinæ testimonium a Deo impetraturum, ut incolumis per medias flammas pertransiret. Ad dictam diem cum temerarii hi duo Divinæ voluntatis exploratores, cunctis suis Sodalibus comitantibus, insania ferme incredibili, in Prætorianum forum convenissent, quo non modo Florentinus Populus universus, verum etiam e vicinis urbibus complures advolarant, cum Minorita Pisciensem sacris vestibus indutum, sacram Eucharistiam manu gestantem, Savonarola jubente, ad experimentum processisse perciperet, reclamare cœpit, dicens, hac ratione Christianæ fidei veritatem in discrimen, & Pisciensis indemnitatem, si quæ foret, non ipsius, aut Magistri innocentiæ, sed Sacrosancti, quod gestabat, pignoris dignitati adscribendam. Savonarola vero, qui aderat, in sua sententia perseverante, atque ita inter eos dissensione exorta, ad condictum experimentum non processerunt.

Temerarium experimentum.

XXI. Aliud experimenti genus, æque insanum, ac primum, ipsum Hieronymum Minoritis proposuisse, idque Pontifici, & suo Generali scripsisse, his ipsis verbis Bzovius enarrat: *Ut scilicet hi, qui illum falsitatis criminarentur, sepulturam una secum alicujus defuncti ingrederentur. Si quis vita functum ad vitam revocasset, is vero innocens a crimine esset, vel imposito, si calumnia oppressus; vel imposturæ, si aliquem calumnia oneravit. Joannes Picus, Comes Miranduianus, ab aliquot annis Florentiæ fato functus apud sancti Marci decumbebat. Hunc vero Joannes Franciscus nepos resuscitatum cupiens, utrisque ad experimentum proponebat. Ceterum Minoritani perbelle irridebant, & non tam ut ne Deum tentarent, quam ut ne risum excitarent, miraculorum testimonium detrectabant.*

Aliud æque insanum.

Bzov. hic anno n. 11.

XXII. Cum hujusmodi inanibus propositis experimentis nullum suæ doctrinæ adveheret præsidium, & magno urbis periculo studia partium quotidie augerentur, exorto quodam tumultu, captus est Hieronymus cum prædictis duobus, & in carcerem publicum conjectus. Missi a Pontifice, qui in eum inquirerent, Franciscus Remolinus, urbis Romanæ Gubernator, postea Archiepiscopus Surrentinus, Cardinalis, & Prorex Neapolitanus, & Joachimus Turrianus Ordinis Prædicatorum Generalis Magister: *Quem dulcissimum & humanissimum fuisse, in benignitate & caritate Ordinem gubernasse, nulli molestum nisi malis, bonis omnibus bonum, & cum magna Ordinis mæstitia, qui Patrem Fratrum se amisisse dolebat, decessisse*, citata ejusdem Ordinis chronica recensent. Hi morte dignum, propter crimen præsertim hæresis pronunciarunt, cum prius Alexander Pontifex, uti Bzovius refert, eum hæreticum, schismaticum, persecutorem sanctæ Ecclesiæ, ac populorum seductorem renunciaverit, ac titulo eorumdem criminum judicio Commissariorum, quos mittebat, subjecerit puniendum. In eo foro, quo per ignem se suosque tutelares illæsos transituros fidenter nimis asserebat, miserabili exitu igne simul cum prædictis duobus sociis consumptus est; dignus profecto, uti ego ex restituendæ disciplinæ sui Ordinis desiderio, ex vita alias inculpabili, ex multiplici doctrina, ex vehementi reformationis zelo, non temere conjicio, qui honorificentiori fine, religiosæ conversationis cursum terminaret. Sed judicia Dei abyssus multa, terribilis in consiliis super filios hominum. Quis eum audeat interrogare, cur ita facis? & quare virum aliunde laudabilem (neque enim induci possum, ut credam tot enor-

A Pontificiis Commissariis condemnatus.

mia crimina ei a Florentinis objecta, & a Bzovio relata, perpetrasse) & solo fortassis vehementis zeli nimio ardore ultra metas evectum, contumeliosa hac morte affici voluerit, sceleſtosque homines, omnium vitiorum genere sordeſcentes, ſæpe ſpecioſo exitu permittit ut abſcendant?

XXIII. Ex hoc brevi compendiolo hiſtoriæ Hieronymianæ, confuſo & *Multos ex suis passus est adversarios.* tumultuario quidem ordine a Bzovio diffuſiſſime congeſtæ, liquet quam injurioſe agat cum Minoritis, quos paſſim tamquam totius tragœdiæ actores injuriis laceſſit, variiſque onerat criminibus, adjecta inſuper gravi contumelia acceptæ pecuniæ, & campanæ Prædicatorum pro ſanguinis pretio. Nonne ipſe primos hoſtes e ſuo prodiiſſe Inſtituto? nonne a Lombardis, *Ann. 1498. n. 19.* Romanis, Etruſcis Fratribus Ordinis Prædicatorum immodice inflammatum *Ann. 1497. n. 10.* erga eum Magiſtrum Generalem recenſet? nonne Petrum Clerichinum ipſius Societatis ſeu Congregationis Marcianæ, quam ipſe Savonarola inſtituerat, profeſſorem, Romam profectum, magnam illi invidiam apud Alexandrum Pontificem, *canina*, inquit, *eloquentia* conflaviſſe commemorat? Nonne Joannem Camertem ejuſdem Inſtituti, Savonarolæ hoſtem, *Ibid. n. 11.* edictales anathematis in eum prolati litteras, locis publicis affigendas Senis *Ann. 1498. n. 26. & 28.* Florentiam miſiſſe? Nonne Ambroſium Catarinum ex eodem Ordine Epiſcopum Minorenſem, virum doctum, integrum, in eum poſtea librum ſcripſiſſe? an non multos alios enumerat Hieronymi adverſarios? ſupradictum *Ann. 1497. n. 6.* Marianum Auguſtinenſium Generalem, Angelum Vallis Umbroſe, Monachum alterum etiam ejuſdem Inſtituti, & alios? An non in eum concitatos *Ibid. n. 10.* ſcribit eives extraneos regulares diverſorum Ordinum? Nonne ſummo ſtudio adverſatos Ludovicum Sfortiam Ducem Mediolanenſem, & Aſcanium Cardinalem fratrem, Petrum Mediceum Florentinæ urbis primarium, ejuſ- *Ann. 1498. n. 22.* que partiarios? Numquid demum ipſum ſui Ordinis ſupremum Præfectum, virum optimum, feralis ſupplicii in eum pronunciaſſe ſententiam non enarrat? Ubi tot inimici domeſtici, ubi tot hoſtes extimi, ubi nobiliſſimæ urbis commotiones, non ob occulta indicia, aut temerarias ſuſpiciones, ſed propter publice & palam ex roſtris pronunciata: quomodo ſunt auctores tanti mali ſoli Minoritæ? aut quomodo *omnia ab illis in Hieronymum acta, con-* *Ibid. n. 26.* *ficta, tentata*? Certe Minoritæ aliquot, vel ipſo Bzovio teſte, ejus partes ſuſceperunt tuendas. Georgius Benignus ex Minorita Archiepiſcopus Nazarenus, in ejus defenſionem Apologiam, & Paulus Nolanus ejuſdem Inſtituti vir doctus, pro eo dialogum compoſuit.

XXIV. Quod vero conſtituta ſit Minoritis in aliquot annos mediocris *Ann. 1498. n. 26. & 28.* ſumma pecuniæ pro obſonio ſeu ferculo, aut pictantia, ut habet Bzovius, non id adeo novum aut inſolitum, ut cenſendum ſit ſolummodo pretium ſanguinis, aut traditi ſeu interempti Hieronymi. Præterquam enim quod ſub illud tempus alia potuerint obſequia urbi præſtare; commune hoc eſt urbium & Communitatum erga Cœnobia Obſervantum beneficium: dum enim ut apud ſe vivant, invitant, ſolent Magiſtratus eorum penuriam ſtatutis certis ſubſidiis, vel pro veſtitu, vel pro carnibus, piſcibus, aliiſve rebus, quæ oſtiaria mendicitate comparari non poſſunt, pie ſublevare. Hoc autem ſancti Salvatoris Florentinum Cœnobium recenter apud eos refectum alias diximus, optimeque audiebant apud eos incolæ, tum mirando *Tomo 10. anno 1419. n. 13.* paupertatis zelo, cujus argumenta quidem notabilia illic dedimus rejectæ domus nimis magnifice conſtructæ, tum multiplici vitæ ſanctimonia. Campanam autem, ſive nolam ſtatim reſtitutam fuiſſe, mihi conſtat ex actis regeſti Ludovici Turriani Vicarii Generalis, in quo ſub hunc annum hæc Vica- *Regiſtr. Ord. fol. 63.* rii verba habentur: *Ex loco ſanctæ Mariæ de Aracœli ſcripſi fratri Bernar-*

di-

dino del Vecchio Commissorio provinciæ Tusciæ, cum merito obedientiæ, quod ipse vel duo, vel quatuor probi Patres renunciarent campanam sancti Marci, Ordinis Prædicatorum, Magistratui Florentinorum, & quod nullus auderet impedire istam executionem, & quod etiam per viam depositi non posset apud nos conservari.

XXV. Hæc ergo sola illa tot Minorum crimina, quod cum tot præclarissimis viris Hieronymi adversati sint doctrinæ, vel exinde quidem confutandæ & comprimendæ, quod tot turbas excitaverit, & quod Pontifici, & clero Romano adeo fuerit injuriosa. Sed & Pontificem ipsum gravat Bzovius, & quoscumque Hieronymo adversantes, ut illum innocentem & sanctum velit, condemnat, omnesque ferme male periisse, Deo Hieronymi injurias ulciscente, recenset. Multa quidem in hanc rem ridicula congerit, aliaque narrat gravi & Ecclesiastico calamo indigna, quæ nec fidem profecto mereantur popularem. Ludovicum Ferrariensem Ordinis Prædicatorum Palatii Apostolici Magistrum dicit ab Alexandro missum, qui si disceptando Savonarolam vincere nequiret, sacram ei purpuram deferret, ut a cœptis desisteret, illumque Cardinalatum oblatum respuisse. *Ann. 1497. n. 10 & 11.* Franciscum Picolomineum Cardinalem Senensem, Hieronymo suam operam obtulisse & præsidium post fulminatas in eum Pontificis censuras, si modo is illi quinque millia nummum aureorum numeraret. Bernardinum Carvajalium Episcopum Prænestinum, Guillelmum Brissonettum Sabinensem, aliosque Cardinales Pisis contra Julium II. congregatos, Bartholomæo Faventino Vicario Generali provinciæ Romanæ promisisse, si ille cœtui ipsorum una cum suis Dominicanis Pisanis adhæreret, Savonarolam Catalogo Sanctorum inscribere, & controversiam de Conceptione beatæ Virginis Mariæ ad favorem Dominicanæ opinionis definire. Julium insuper prædictum voluisse Hieronymum in numerum Sanctorum referre. Apage, quam indigna sunt ista, quæ gravi historiæ assuantur Ecclesiasticæ, & quam indecora & injuriosa supremis Ecclesiæ dignitatibus! & tamen pleraque hujusmodi, & mirabilia magna huic historiæ Savonarolæ, qua mediocrem sui voluminis partem insumit, passim intersérit.

XXVI. Instituti sunt Episcopi, Hipponensis in Africa, ubi S. Augustinus præcessit, frater Guillelmus Serra, sacræ Theologiæ professor, XIV. Kalend. Februarii. *Fra. Guillelmus Episc. Hipponen.* Croyaten. in Sclavonia, sub Archiepiscopo Spalaten. Martinus de Portu, nobili ortus genere, per obitum Eliæ, XVI. Kalend. Martii. *Fr. Martin. Croyaten.* Callien. in Marchia Anconitana, sub Archiepiscopo Urbinate, frater Gaspar Golfus e Castro Pergolæ, sacræ Theologiæ Magister, per obitum Bartholomæi, die V. Martii. *Fr. Gaspar. Callien.* Dum Ducem Urbinatem contra tyrannidem Valentini tuetur, occiditur anno MDIII. Lexien. in Istria, sub Archiepiscopo Antibaren. frater Gaspar de Comitibus, per obitum Blasii, die XXVIII. Martii. *Fr. Gaspar. Lexien.* Ad Catanien. in Sicilia, sub Archiepiscopo Montis-Regalis translatus est a Guadicien. frater Garsias, de quo suo loco diximus, per translationem Francisci ad Asturicensem, Idibus Februarii. *Fr. Garsias Catanien.* *Tomo 14. anno 1490. n. 49.* Densæ hic tenebræ apud Rochum Pirrum in sua notitia Catanensi. Garsiam cognomen facit Francisci, & hunc ex Episcopatu Gandiensi in regno Valentino ad Catanensem translatum, sub annum MCCCCXCII. Varii sunt hic errores personæ, temporis & loci, ex quo facta est translatio: neque enim urbs Gandiensis Valentina est Episcopalis. Series etiam Episcoporum sequentium in eadem notitia non cohæret. Ad Adjacensem in Corsica, frater Philippus Pallavicinus Genuensis, Antoniotti Cardinalis Pallavicini nepos, per obitum Cardinalis Fregosii. *Fr. Philipp. Adjacen.* Diu vixit in hoc Episcopatu. Floruit hoc tem-

Fr. Paulus Suevus.

Rcon. ann. 1499. n. 5.

Fr. Samuel Cassinen.

tempore Paulus Suevus Wilensis, cognominatus *Scriptor*, qui doctam edidit explanationem in primum sententiarum, Tubingæ hoc ipso anno impressam, & in Conventu Confluentino celebris erat Tilmanus de Hachemberg & in Urbe, Joannes de Maloleone Hispanus, sacræ Theologiæ Professor & Magister, Basilicæ Vaticanæ Pœnitentiarius, cujus in bulla Alexandri Pontificis circa facultates concessas Pœnitentiariis pro Jubilæo anni MD. mentio habetur. Mediolani Samuel Cassinensis Observantinus, apprime versatus in doctrina Peripatetica Aristotelis, qui hoc ipso anno Mediolani edidit tractatum eruditum de immortalitate animæ, Ludovico Sfortiæ Duci Mediolanensi dicatum.

Conv. S. Mariæ de Spineto.

Gonz. in Prov. S. Franc. Mon. 54 Tomo 12. anno 1454. n. 50.

XXVII. Spectabilem virum Monaldum Berardum de Monaldeschis, civem Urbevetensem, hoc anno Fratribus Observantibus Cœnobium, sub titulo sanctæ Mariæ de Spineto in confinibus oppidorum Collelogii, Ripalvellæ, diœcesis Urbevetanæ, & Montis Castri, diœcesis Tudertinæ inter confertissimas quercus propriis sumptibus construxisse asserit Gonzaga. Sed hoc tempore vetustius esse probant ea, quæ diximus in vita beati Francisci Papiensis. Ex fundatoris familia Monaldus de Monaldeschis Asculanus Episcopus, aliique plurimi ejusdem stirpis, hic sunt sepulti. Inservit domus hæc tironibus educandis.

Conven. Montis-Sancti. Lib. 149. fol. 167.

Ludovicus a Pierosara Bartholom. de Offida.

XXVIII. Universitati & hominibus oppidi Montis-Sancti in Marchia Anconitana, Firmanæ diœcesis, hoc anno IV. Kalend. Maii, concessit Pontifex facultatem ædificandi ejusdem Instituti viris Cœnobium sub titulo sancti Antonii. Anno præcedenti die XVII. Aprilis in Comitiis Forani celebratis, Thomas Auximanus provinciæ Vicarius, oppidanorum vota Patribus exposuit, & omnium consensum impetravit. Anno MCCCCXCIX. die XX. Junii, maxima solemnitate Bernardinus a sancto Genesio, Thomæ prædicti Vicarius, Crucem in area fundandi Cœnobii fixit, die vero XXII. Novembris primum lapidem posuit, brevique Universitas ultimum apposuit. Accessit consensus Vicarii Generalis Firmani, a Pontifice in hoc negotio Judicis delegati anno MD. die XI. Novembris. Uno eodemque anno MDLXXI. eo loco decesserunt duo viri religione, & vitæ sanctimonia insignes, Ludovicus a Pierosara, & Bartholomæus ab Offida Piceni oppidis, cum esset octuagenarius uterque.

Conv. Papiensis S. Crucis. Lib. 172. fol. 118.

Conven. Papien. S. Jacobi. Ann. 1494. n. 24.

XXIX. Custos & Fratres Societatis Amadei Hispani, hoc anno Kalend. Decembris exposuerunt Pontifici concessam sibi a Bernardino Carvajalio, titulo sanctæ Crucis Cardinale, in partibus Lombardiæ Sedis Apostolicæ Legato, Ecclesiam SS. Theodori, & Blasii Martyrum urbis Papiensis, vetustate collabentem, ab Ecclesia sanctæ Mariæ in Pergula, cui erat unita, separatam, impetraruntque hanc sibi gratiam confirmari. Hic ille Conventus est sanctæ Crucis Papiensis, titulo ab illo quem Cardinalis retinebat, accepto, qui sub Pio V. ab Amadeitis ad Observantes, & ab his ad reformatos, translatus est. Habent in eadem urbe iidem reformati alium insignem Conventum sancti Jacobi, in quo diximus superius, Bernardinum Feltrensem satis concessisse. In primo habetur gymnasium Theologiæ scholasticæ, in secundo Theologiæ moralis, & in utroque vivunt Fratres religiosissime.

Conv. Vici-novi. Lib. 159. fo. 83.

XXX. Dominicus de Ruvere, tituli sancti Clementis presbyter Cardinalis, Ecclesiæ Taurinensis Antistes, petiit hoc anno VI. Kalend. Februarii, ut ab Ecclesia parochiali oppidi Vici-novi separaretur capella B. Mariæ, cui erat unita, ibique concederet fieri Fratrum Observantum Cœnobium. Annuit benigne Pontifex. Hoc idem esse cum illo Conventu sanctæ Mariæ de

de Angelis Villæ novæ, cujus fundationem omnino ignorari asseruit Gonzaga, inde suspicor, quod titulus ferme, & oppidorum nomina parum discrepent. *Gonz. in Prov. Gen. Conv. 30.*

XXXI. Confratres Societatis SS. Joannis Baptistæ & Evangelistæ Terræ Argentæ, diœcesis Ravennatensis, exposuerunt Pontifici hoc anno Kalend. Septembris, quod olim Antonius de Centis presbyter, Tecus de Diolo, & Joannes Paschalis laici dictæ Terræ, dum viverent, statuerunt ut fructus bonorum ad se legitime pertinentium, per dictos Confratres inter pauperes & miserabiles personas distribuerentur. Rogatus postea Sixtus IV. concessit ut fructus illi converterentur in constructionem hospitalis, & alimentum pauperum, infirmorum & peregrinorum ad dictum hospitale confluentium. At Confratres considerantes duo ibidem existere hospitalia, in quibus ea misericordiæ opera exerceri possent, petierunt ab Alexandro, ut fructus & bona ipsa applicarentur construendo Cœnobio Minorum Observantium, quorum vitæ sanctimonia, & salutari doctrina maxime afficiebantur. Annuit Pontifex; quid autem factum sit, aliunde non percipio. *Conv. Argentæ. Lib. 176. fol. 141.*

XXXII. Vicarius Generalis Cismontanus, & Universitas Terrarum Montionis, & Castri Florentini, diœcesis Volaterranæ in Etruria, rogarunt Pontificem hoc anno XIII. Kalend. Octobris, ut liceret eis domum ejusdem Instituti ædificare in loco sancti Venaldi, * prædictæ diœcesis, ubi præerat quoddam Eremitorium, & conjuncta Ecclesiuncula ruinam minitantia. Etsi vero Pontifex assenserit, nescio an ibi constructum sit Cœnobium; non enim invenio in provincia Tusciæ ullam hujusmodi memoriam, nisi fortassis illud sit, quod Montopolis vocat Gonzaga, & in narratione præexistentis Ecclesiæ pro sancto Venaldo apponat sanctum Valianum. „ Cœnobium hoc, de „ quo Annalista fatetur, se non invenire memoriam, illud fortassis erit „ sancto Vivaldo sacrum, de quo anno sequenti, quodque reipsa prope op„ pida Montionis, & Castri Florentini situm est. Potuit namque facultas „ illud construendi hoc anno obtineri, ut hic innuitur, & sequenti, ut ibi „ dicitur, ædificari: Conventus vero Valiani sive sancti Romani ad an„ num MDXVIII. recensetur. *Ibid. fol. 116. Conv. Montionis sive S. Vivaldi.* * *Forte* Vivaldi. *Gonz. in Prov. Tuscia Conv. 41.* ADDITIO ALIORUM.

XXXIII. Anno præterito, & præsenti magno conatu Dux Januensis, & Domini sancti Georgii, propter varias suspiciones turbatissimo illo bellorum tempore exortas, institerunt apud Hieronymum Torniellum Ex-Vicarium Generalem, ejusque successorem Ludovicum Turrianum, seu de Turre, ut Cœnobia duo, Sarzanæ, & Spediæ, de quo sæpius actum est, & Spediæ in dominio ipsorum consistentia, sed Tuscis subjecta, expulsis Florentinis, aggregarentur provinciæ Genuensi. Ita factum hoc anno, etiam ipsis Tuscis annuentibus. *Conve. Sarzanæ & Spediæ aggregantur provinciæ Genuensi. Regist. Ord. fol. 61. & seqq.*

XXXIV. Gomesius Fernandez de Solis, Joannes de Chaves, & Alvarus de Inojosa, cives Placentini, communibus votis petierunt a Pontifice hoc anno VI. Kalend. Februarii concederet eis facultatem ædificandi intra terminos oppidi de Truxillo, diœcesis Placentinæ, domum pro Fratribus Observantibus, victuris secundum primævam ipsius Ordinis institutionem, & Regulæ puritatem, sub obedientia Ministri aut Vicarii Generalis, & Custodis seu Vicarii ab ipsis eligendi, qui omnimoda fungeretur auctoritate, Fratres ad se ex aliis provinciis accedentes, & seculares ad Religionem aspirantes admittendi, & alia, quæ solebant Vicarii provinciales facere. Assensit Pontifex, multisque locum construendum, & incolas futuros munivit privilegiis. Ab hoc loco sub cura & regimine Joannis Guadalupensis novæ reformationis cupidi, & titulo sanctæ Mariæ de Luce constru- *Conv. de Truxillo. Lib. 163. fol. 85.*

ftructo, feu potius inchoato, tranfierunt Fratres ad Xenodochium Spiritus fancti, deinde ad Cœnobium prædictæ urbis Truxilli; de quo fuo loco dicemus.

Ann. 1500.

Conv. Chillonii. *Lib. 161. fol. 88.*

XXXV. Nobili viro Didaco Fernandez de Corduba, *Alcaide de los Donzelles* apud Hifpanos nuncupato, conceffa eft hoc anno v. Idus Julii facultas ædificandi Obfervantum domum in altero oppidorum de Chillon feu de Lucena, Corduben. diœcefis, ad fe fpectantium, fub invocatione beatæ Mariæ de Gratia, eamque adnectendi Cuftodiæ Angelorum, vel Hifpalenfi. Nefcio an hæc illa domus Chillonii, quam Gonzaga defcribit in provincia Angelorum. Difcordant fundatores, titulus, & tempus. Sumptibus communibus oppidanorum Chillonii, & Almadenii primo ex viliori materia, fub nomine fancti Antonii Patavini erectum afferit, mox refectum a Comarenfium Marchione anno MDXIV. fub Leone X.

Conv. Velezii. *Gonz. in Prov. Granat. Con. 12.*

XXXVI. In fuburbiis Civitatis Velezii in regno Granatenfi, Reges Catholici Ferdinandus & Elifabetha Cœnobium ædificarunt in loco, ubi præextiterat Oratorium fancti Jacobi, a quo & a fancto Francifco voluerunt nuncupatum. Domus eft capaciffima Fratrum triginta, & firmæ ftructuræ. Hoc anno reformati funt, & in Obfervantum poteftatem tranflati Conventus Cæfarauguftanus, & Calatajuby in regno Aragoniæ, conftitutis reformatoribus per Francifcum Ximenium Archiepifcopum Toletanum, Ferdinando Vazquez Derze, Priore Ecclefiæ Oxomenfis, fratre Petro de Binullo Vicario Provinciæ Aragoniæ,& Alphonfo de Guadalaxara Minoritis, quorum piis conatibus impenfe favebant Reges prædicti.

Conv. Cæfarauguftan. & Calatajuby reformantur. *Lib. 155. fol. 38.*

Conv. de Rambous. *Lib. 161. fol. 289.*

XXXVII. Nobilis vir Andreas de Rambous in Gallia, obtinuit hoc anno xv. Kalendas Septembris facultatem ab Alexandro, ut in oppido fuo de Rambous, diœcefis Ambianenfis, vel alio loco honefto fui dominii, liceret fibi domum ædificare Fratribus Obfervantibus. An id fecerit, non eft mihi compertum. Neque etiam mihi conftat, an Fratres Thomas de Aquila & Georgius de Augio, Provinciæ Britanniæ, domum ædificaverint in infula Sapientiæ, diœcefis Maclovienfis, uti eis faciendi concefferat hoc anno Alexander facultatem: *Piis fupplicum votis*. VIII. Kalendas Decembris. An fortaffis hæc illa infula eft, quam Caffembrienfem vocat Gonzaga, in qua Conventum fuiffe ædificatum, & quondam fratrem Petrum eremiticam fanctiffimamque vitam, cui duo tantum corui folatio erant, duxiffe, duofque femper ibidem ab illo tempore corvos videri, commemorat?

Conv. InfulaSapientiæ.

Gonz. in Prov. Britan. Conv. 10. Fr. Petrus Britanus.

Conv. Pergeti& Saclari reformantur. *Tom. 14. anno 1481. nu. 31. & nu. 1483. n. 51. & anno 1489. n. 31. Gonz. in Prov. Aquitan. recent. Conv. 34.*

XXXVIII. Refotmati funt in ProvinciaAquitaniæ Conventus duo ifthoc anno, procurante religiofiffimo, quem diximus, Epifcopo Albienfi Ludovico, qui etiam aliquot ejufdem Provinciæ Monafteria Clariffarum reformavit, fcilicet fancti Pergeti Limovicen. & Sarlati, Claramonten. diœcefum. De priori alias egimus; de fecundo nihil hucufque occurrit, unde ejus originem licuerit expifcari. Ab hæreticis dirutus, a Fratribus, & oppidanis partim reædificatus eft.

Et Conventus Lipezich. *Lib. 147. fol. 121.*

XXXIX. Albertus Dux Saxoniæ, & Marchio Mifnen. curavit etiam reformari Conventum Lipezick, Merfeburgenfis diœcefis,& tradi Vicario Provinciæ Saxoniæ, cui dicebat unum tantum Cœnobium in fuo tunc fubfuiffe dominio. Conventuales e Conventu expelli deprecatus, *Martinianos* paffim appellat, quo agnomine hoc tempore compellari cœperunt, propter conftitutiones Martini V. aliquanto laxiores, quas non modica paupertatis in Regula præfcriptæ offenfione, ubique introducebant, eifque contra vitæ largioris objurgatores fe paffim defendebant.

XL. Extra Embdæ oppidum, Monafterien. diœcefis, Comitatus Emb-den-

densis præcipuum Conventus Phalernæ nuncupatus, hoc anno die XXVI. Januarii opera Ederardi, Frisiæ Orientalis Comitis per duos Abbates Benedictinos Thedinghæ, ac Vallis sanctæ Mariæ in Norda, Pontificia auctoritate reformatus est, & traditus Ludolpho Graningensi Vicario Provinciæ Coloniensis. Multum laboraverunt Patres Conventuales, præsertim sub Julio II. ut perditum recuperarent, sed non potuerunt: invalescente per illam regionem hæresi Lutherana, expulsi sunt Fratres variis injuriis affecti. Anno MDCXXVII. adjudicatus est Provinciæ Saxoniæ sanctæ Crucis.

Conv. Phalernæ reformatur. Mon. MSS. Provinc. Colon.

XLI. In Scotia ad oppidum Striclingii, diœcesis sancti Andreæ, Jacobus IV. Rex (quintum male scribit Demsterus, quartus enim usque ad annum MDXIII. regnavit) hoc anno postquam regium construxit palatium, Cœnobium adjunxit Minorum Observantum, quos ita dilexit, ut frequentissime in choro Divinis officiis, & in refectorio mensis Fratrum interesset. In hebdomada sancta cohabitabat & convivebat Fratribus, & cum eisdem in feria sexta Parasceves humi religioso Fratrum more sedens, panem tantum & aquam admittebat. Construendi Cœnobium Alexander Pontifex hoc anno facultatem concessit: *Dum inter cetera.* v. Idus Januarii.

Conv. Striclingii. Demster. in appar. pag. 82. Gonz. in Prov. Scotiæ Conv. 8.

XLII. In Hungaria duas sub hoc tempus domos ædificasse Fratres Observantes, unam sub sancti Spiritus titulo in urbe Waradiensi, alteram in oppido Zegediensi, diœcesis Colocen. mihi constat ex lite mota per Patres Conventuales contendentes eas absque sufficienti Sedis Apostolicæ auctoritate fundatas fuisse. Sedata tamen est controversia per amicabilem compositionem factam a Petro Archiepiscopo Colocensi, & Thoma Episcopo Agriensi.

Con. Waradiensis & Zegediensis. Lib. 156. fol. 198.

XLIII. Ladislaus Gielnoviensis, Vicarius Provinciæ Poloniæ, hoc anno accepit ab Alexandro, magno Lithuaniæ Duce locum & fundum, ut Conventum ædificaret in Civitate Plocensi Moscovitis finitima: donationem quarto post anno Dux, postquam Poloniæ Rex inauguratus est, suo privilegio confirmavit, quod nos ad finem Regesti hujus voluminis exhibebimus. Primus institutus est Guardianus Leo de Lancut, qui annis quindecim laudabiliter insudavit in convertendis Schismaticis & Paganis, quorum ingentem numerum ad veram fidem adduxit. Multa concessa sunt hujus loci Fratribus, ut commodius & facilius gentis conversioni intenderent. Quas habebat Guardianus Hierosolymitanus, & quibus fulciebantur Fratres Bosnenses, Croati, & Argentinenses, facultates, circa Matrimoniorum dispensationes, a censuris absolutiones, ab hæresi reconciliationes, acceperunt a Sede Apostolica, quarum executionem multis modis impediebant Rutheni, sed Alexandri Regis Ministri fovebant. Locus erat perquam opportunus trium gentium Lithuanicæ, Moscoviticæ & Ruthenæ conversioni, sed a Moscovitis tertio & quarto destructus, licet multorum Patrum suffragiis derelinqui juberetur, nihilominus Superiorum fuit semper sententia, ut conservaretur propter vastissimæ gentis instructionem, & prædicatorum in circuitu inopiam. Tamdem anno MDLXIII. capta urbe, destructaque arce, Conventus hic solo æquatus est a Tartaris & Moscovitis, sub Moscoviæ tyranno Joanne Basilide, occisis etiam quinque Fratribus, Paulo Guardiano, Dominico, Martino, Venceslao & Adamo. In prima incursione Moscovitarum anno MDXIV. martyrium perpessus est Bonaventura Lithuanus Guardianus.

Conv. Plocen. Gonz. in Prov. Polon. Conv. 23. Mon. MSS. Provinc. Polon.

Martyres sex Minoritæ in Moscovia.

XLIV. Extra oppidum Scampense, diœcesis Plocensis, prælegerat beata Virgo Maria quemdam locum suo cultui opportunum, multisque miraculis, & apparitionibus prænidicavit illic pios & pauperes sui cultores ha-

Conv. Scampensis. Indid. Conv. 24. Mon. MSS. Polon.

habitaturos. Crebris præmonitionibus excitatus Nicolaus Koscielecius Præpositus Uladislavienfis, postmodum Episcopus Chelmensis, sacellum extruxit sub Annunciatæ Virginis invocatione. Grassante demum anno præcedenti gravissima per universam Poloniam pestilentia, simplici cuidam ac pauperculo homini beata Virgo apparuit, domumque ibi religiosam pauperum Monachorum construi se velle significavit. Ubi ille hæc prædicto Præposito narravit, crebrisque miraculis locus amplius commendaretur, sacello Cœnobium adjicere, commodumque templum decrevit construere, impetrato prius Joannis Episcopi Plocensis consensu. Instrumentum damus sub finem Regesti. Mirum est quanto fervore & sollicitudine locum hunc bonus ille Præpositus hoc anno ex ligno inchoavit, & postea ad Episcopatum assumptus, fabricam totam lapideam fecerit, & lateritiam, & sub mortem relictis facultatibus cuidam consanguineo, plene absolverit, adjecta abundanti supellectile. Insuper constructo sibi suisque sepulcro, apud Fratres, quorum consortio summopere delectabatur, voluit sepeliri. Magnus ad hunc locum fit populorum concursus propter crebra beatæ Virginis miracula. Tria nunc habent in Polonia Observantes templa, cultu & devotione erga beatam Virginem celeberrima; Scampense istud, Socaliense, & Lezaiscense, omnium quæ habentur in Polonia, si solum Cræstochoviense excipias, solemnissima.

Mon. S. Mariæ de Gratia Panormitan. XLV. In urbe Panormitana, Aloysia de Septimo, vidua construxerat Ecclesiam sub invocatione beatæ Mariæ de Gratia Montis Virginum, cum ædificiis & mansionibus necessariis. Hoc anno impetravit ab Alexandro facultatem adjiciendi Monasterium pro duodecim Clarissis, sub habitu tamen Cœlestinorum, circa reliqua victuris ad modum Clarissarum Montis Virginum urbis Messanen. & subjiciendis curæ & regimini Vicarii Fratrum Observantum: *Inter cetera cordis nostri*. iv. Kalendas Iunii. Crevit postea hoc Monasterium magno Sororum numero, & proventu. Rochus Pirrus in notitia Panormitana, sanctæ Mariæ de Nive, & Montis Virginum appellat.

Pirr. fol. 222.

Mon. Termarum. XLVI. In oppido Termarum, diœcesis Panormitanæ, derelicta remansit synagoga Judæorum, *Moscheta* nuncupata, propter expulsionem eorum ab universa insula Siciliæ hoc tempore decretam. Jacobus de Leo Sacræ Theologiæ professor, Ordinis Minorum Conventualium, ex dispensatione Sedis Apostolicæ Commendatarius Monasterii beatæ Mariæ de Grypta, Ordinis sancti Basilii, hoc anno licentiam petiit prædictam synagogam in Clarissarum Monasterium adaptandi, & ex circumvicinis Monasteriis Sorores illuc advocandi. Assensit Pontifex dato diplomate: *Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ*. Kalendis Decembris.

Mon. Trivilii. Gonz. in Provin. Mediol. Mon. 13. Mon. MSS. Provin. Mediolan. XLVII. Trivilii, quod Status Mediolanensis & diœcesis oppidum est populosum & locuples, Monasterium erat sancti Petri Sororum Ordinis sancti Benedicti, quæ hoc anno unanimi voto conspirarunt in sanctæ Claræ Institutum, sub regula Urbani IV. & sub annum MDXXXVII. magno auctæ numero, Ecclesiam, & totum ferme Monasterium refecerunt. Insignis est structuræ, commodas amplissimasque habens officinas, & copiosum aquarum irriguum. Mirum sane illud Divinæ protectionis argumentum, quod illic anno MDLXVIII. successit. Quæ pulsandæ campanæ curam habebat, per duas horas ante noctis medium ex errore, vel potius Divino instinctu ad matutinas preces Sorores expergefecit. Vix ingressa fuerat chorum, cum universum corruit dormitorium nulla læsa Sorore.

Mon. Saviliani. XLVIII. In oppido Saviliani, Taurinen. diœcesis, domus erat Sororum

rum Tertii Ordinis sancti Francisci, quæ a Fratribus ejusdem Instituti regebantur, & communi consensu hoc anno Regulam & Institutum S. Claræ susceperunt: *Ut inter æternæ*. VII. Idus Aprilis.

XLIX. Alvarus a Portugallia, Domicellus Eborensis, Comes Jelvensis, regio cretus sanguine, Elisabethæ Reginæ Castellæ consobrinus, hoc anno facultatem obtinuit in urbe Hispalensi Monasterium Clarissarum sub prima Regula construendi, & Vicario Observantum subjiciendi: *Inter universa opera*. VIII. Kalend. Decembris. Post aliquot annos erexit, & fundatricem accivit Elviram a Villasicca, e Monasterio sanctæ Elisabethæ de Angelis Cordubensi, cum sociis duodecim. Quæ in hunc successerunt diem, vivunt religiosissime, universo Populo Hispalensi gratissimæ. Vili utuntur amictu, & calepodiis, vitamque vivunt satis severam. Insignes acceperunt a Maria Austriaca Imperatrice, Philippi II. Hispaniarum Regis sorore Reliquias, Vienna propter preces Comitissæ Montis-acuti transmissas.

Monast. Hispalense. *Gonz. in Provin. Bætica Monast. 3.*

L. In oppido Marchenæ, diœcesis Hispalen. duæ honestæ viduæ, germanæ sorores, Joanna & Elvira Gonzalvez cum in diebus suis processissent, nec filios habuissent, quibus facultates suas legarent, hoc anno Monasterium ædificarunt Sororum Urbanistarum, annuente Alexandro Pontifice.

Monast. Marchenæ. *Indid. Monast. 6.*

LI. Godefridus Villanus, vulgo *de Villeyn*, Mechlinensis, sub mortem constituit, ut domus, hortus, fundus, & quædam sua bona, post ipsius & Elisabethæ de Ismerzele conjugis obitum, in habitationem & usum quarumdam pauperum mulierum converterentur. At Elisabetha post viri mortem, cupiens illic Monasterium ædificare pauperum Clarissarum, secundum primæva Instituta viventium, mediatricem apud Pontificem interposuit Joannam Regum Catholicorum Ferdinandi & Elisabethæ filiam, Philippi Archiducis Austriæ uxorem, ut id sibi liceret, non obstante mariti dispositione. Annuit Joannæ precibus Alexander hoc anno: *Sacrosanctæ militantis Ecclesiæ*. V. Idus Januarii, & infra biennium Elisabetha domum in opportunum coaptavit Monasterium. Vitam Regularem hic inchoavit soror Paulina a Sebroech Abbatissa religiosissimi Monasterii Clarissarum Antuerpiensis, illinc cum aliis duabus huc translata, clausumque est Monasterium anno MD. in die Conversionis sancti Pauli. Anno MDVII. convenit inter Magistratum & Sorores, ne plures quam triginta admittantur unquam in consortium; conventionemque sub anathematis pœna observari jussit Julius II. Geuziis Mechliniam tenentibus anno MDLXXX. die XII. Aprilis Sorores se contulerunt Antuerpiam, inde Leodium; unde post quinquennium die X. Octobris regressæ, Monasterium non dirutum, sed spoliatum receperunt, ubi in hunc diem earum posteræ Deo religiose famulantur.

Monast. Mechliniense. *Monumen. MSS. Provin. German. inferior.*

LII. Clarissæ Monasterii Vallisoletani sub hoc tempus vendiderunt Gondisalvo de Baeza octingentis ducatis auri, proventus & reditus sibi obvenientes ex cymba seu scapha, & transitu fluminis Duriani prope locum de Ferrera, infra terminos urbis, tunc oppidi, Vallisoletanæ, ex qua pecunia majori suo commodo & lucro emerunt, & construxerunt domos prope suum Monasterium. Omnia hæc rata habuit hoc anno Pontifex Alexander. Ad instantiam Gondizalvi de la Camara, Præfecti seu Capitanei insulæ Lignorum seu de Madera, præcepit, ne Superiores Ordinis Minorum de Observantia Monasterium Clarissarum Villæ de Funchal sibi subjectum, & a prædicto Gondisalvo constructum, ingrederentur, nisi in casu necessitatis, aut mortis Monialium, vel infirmitatis pro ministrandis Pœnitentiæ, Eucharistiæ, aut Extremæ Unctionis sacramentis; visitationes vero aut cor-

Monast. Vallisoleti. *Lib. 150. fol. 192.*

Monast. Insulæ Lignorum. *Lib. 160. fol. 225.*

correctiones ad crates Monasterii exercerent, ne ex frequenti congressu populi murmur consurgeret.

SUPPLEMENTUM P. ANTONII MELISSANI DE MACRO.

„ I. CArolo VIII. Franciæ sine prole e vivis sublato, Ludovicus Aurelianensis, dictus XII. Regni coronam assumpsit, ac sterilitatis prætextu, Joanna nuper defuncti Caroli sorore repudiata, Annam illiusdem relictam, & Britanniæ hæredem admisit; quando Turcarum quadraginta millia & amplius, plurima strage a Polonis attrita fuere. Interea vero fratri Joanni *Wndiruvod* beneficium collatum fuit: *Religionis zelus.* pridie Idus Januarii: suppressionis etiam, & erectionis Monasterii sanctæ Claræ in oppido Trivillii, Mediolanensis diœcesis Pontificium breve: *Injunctum nobis.* VII. Kalend. Februarii emanavit, quod calamum remoratur; nec displicet: etenim licet in Annalibus præfatæ suppressionis & erectionis nonnulla referantur, nihilominus rem magis pandere placet, priscorum temporum antiquitate revocata.

Regest. fol. 479. Indic. ex Vatic.

„ II. Trivilii, Oppidi celebris in Ducatu Mediolanensi, Ecclesiam sancti Petri Monialium Ordinis sancti Benedicti, anno trigesimo septimo supra millesimum constructam fuisse, docuit casus; cum enim vetustate collabens anno MCXXXVII. reædificaretur, suæ fundationis instrumentum aræ quondam inclusum, & repertum illud tempus accusat. Est & alterum Monasterium olim ejusdem instituti, sanctorum Fabiani & Sebastiani, de Farinate nuncupatum, septuaginta & octo circiter post annis, idest anno MCXV. constructum, ut Pontificii diplomatis transumptum sequens ostendit.

PASCHALIS EPISCOPUS ROMANUS.

Dilectis filiis Anselmo, Ardetio, Rustico, Rogerio, Alberico, Arduino, Osberio, Pergamensibus Comitibus, salutem & Apostolicam benedictionem.

„ *DEvotionem vestram spectavimus, quia in fundo vestro, in loco videlicet, qui Castellum Vetus de Farinate dicitur, Ecclesiam construentes, beato Petro, & sanctæ ipsius Romanæ Ecclesiæ obtulistis: & nos itaque eamdem suscipientes Ecclesiam, statuimus, deinceps ab omnium mortalium gravamine liberam permanere, singulisque annis Mediolanensis monetæ nummos duodecim Palatio Lateranensi persolvere. Decernimus ergo, ut quascumque possessiones ipsa Ecclesia in præsentiarum possidet, sive in futurum, largiente Domino, collatione vestra, seu quorumcumque fidelium possidebit, firme semper & integre conserventur, Sanctimonialium illic Deo servientium usibus profuturæ. Nemini ergo facultas sit Ecclesiam ipsam temere perturbare, aut quæcumque ipsius sunt vel fuerint, quibuslibet occasionibus auferre. Si quis autem decreto, hujus tenore cognito, temere contraire tentaverit, nisi canonice monitus satisfecerit, sciat se Omnipotentis Dei, & beati Petri Apostolorum Principis indignatione plectendum, & mucrone sancti Spiritus feriendum. Porro tam illam Dominam venerabilem Beatricem, quæ ad præsens illius loci Sororibus præposita est, quam alias quæ post eam in ejusdem loci regimine regulariter successerint; cum Sororibus suis, quietas & liberas sancimus sub Apo-*

„ *Apostolicæ Sedis tutela in perpetuum conservari; quatenus, largiente Domino, Regularis illic Ordinis disciplina vigorem debitum semper obtineat. Datum Laterani per manum Joannis S. R. E. Diaconi Cardinalis, & Bibliothec.* XVIII. *Kalend. Maii, Indic.* VII. *Incarnationis Dominicæ* MCXV. *Pontificatus quoque Domini Paschalis II. Papæ anno* XV.

„ III. Præfata vero Monasteria sancti Petri & de Farinate, Abbatissæ Monasterii sancti Damiani de Dovera subjecta erant, ut publicum instrumentum locationis, actum sub die XVII. Januarii anno MCCXIII. in loco Trivillii, per Petrum de Quintano ostendit; per illud enim Abbatissa consentientibus suis Monialibus, ad novem annos, agros & domos, quas in territorio Trivillii possidebant ob Ecclesiam sancti Petri, Joanni Corda locabat, cum obligatione solvendi singulis annis triginta salmatas tritici, & certas vini mensuras, suis Monialibus, Presbytero & Clericis, die festo sancti Petri. Idipsum etiam alia Scriptura facta anno MCCCCII. sub die XXV. Januarii ab Antonio de Carotis a Mozanica demonstrat, in qua quidem hæc leguntur: *Abbatissa prædicta ob mortem Priorissæ de Farinate, & de sancto Petro Trivillii, instituit Priorissam & Prælatam dictorum sanctorum Fabiani, & Petri de Trivillio Joannam de Suardis &c.* anno MCCCCXC. die XXI. Octobris. Scribente Lazaro de Dulcellinis, Placentiæ Episcopus præfatis Monialibus sancti Benedicti construendi Oratorium Cremæ, quod vocarunt sanctæ Mariæ Matris Dei, licentiam impertiit; ejus vero curam, quod nimis distaret, essetque sub Ordinarii potestate, gerere non poterat: verumtamen pro educatione Virginum ad habitum & Religionem admissarum Monasterio Trivillii, cum Abbatissa eas adscribebat, quod sub Ordinario non esset, utebantur Cremenses anno MCCCCXCII. Rebus ita procedentibus, an. MCCCCXCV. ex commissione Alexandri Papæ VI. Otto Cardinalis Legatus in partibus Lombardiæ, illorum cuique Monasteriorum suam Prælatam dedit: & sequenti anno ab Apostolica Sede obtinuerunt posse regi per Abbatem Monasterii Claravallensis; quod tamen ad effectum mandatum non fuit, eo id Officii recusante ob nimiam loci distantiam: sed bellorum aliarumque calamitatum causa, Monasterium de Farinate plurimum detrimenti passum, antequam ad nihilum reduceretur, cautæ illius Virgines, cum suis privilegiis & bonis, in specie vero cum dominio cujusdam possessionis quingentarum sexaginta sex perticarum, Trivillium translatæ, Monialibus sancti Petri sese sociaverunt; ac ideo per centum annos & amplius, promiscue earum Monasterium, sanctorum Fabiani & Sebastiani, vel etiam sancti Petri de Trivillio dicebatur, & Moniales de Farinate, vel sancti Petri vocabantur. Tamdem Pontifice Alexandro VI. omnes unanimes sperantes in Dei famulatu se magis profecturas, si ad Institutum sanctæ Claræ transirent, id ab eo obtinuerunt, per Breve supracitatum, cum facultate possidendi in communi, & subessendi perpetuis futuris temporibus Fratribus Observantiæ Provinciæ Mediolanensis: quod quidem Breve die prima Junii anni MCCCCXCVIII. executioni mandatum fuit, coram & in præsentia Reverendorum Dominorum Vicarii Generalis Archiepiscopi Mediolanensis, & Præpositi Paragliati, cum assistentia Patris fratris Seraphini *Caccia* Regularis Observantiæ, Concionatoris & Confessoris, necnon earumdem Monialium Vicarii instituti, Vicarium Generalem Observantiæ partibus in Cismontanis agente Patre fratre Ludovico a Turri Veronæ; cui etiam functioni plures nobilissimi viri adfuere: igitur eo die Reverenda Domina Abbatissa no-

„ nomine Prudentia *Chiozzi* Mediolanensis, cum trigintanovem suis Monialibus, quarum nomina in publico actu his desuper confecto, exprimuntur, Regulam sanctæ Claræ amplexata, publice & solemniter sua vota emisit.

Plures Virgines sanctitate florent in Monasterio S. Petri Trivillii. Ex hist. MSS. Conventus Trivillii Patris Francisci de Trivillio.

„ IV. Hac autem occasione, cum tempora certa non habeamus, quibus sub Instituto divæ Claræ nonnullæ floruerint, quarum optima fama perdurat, eas saltem hic recensere justum esse putavi. Celebratur in primis soror Bona Francisca Cattania, Virgo magnæ simplicitatis, silentio & Observantia Regulari conspicua, supraque modum in recitatione Divinorum Officiorum diligens ac attenta, quæ instante sibi ultima vitæ periodo, ridens adstantibus Virginibus dixit: *Attendite, pulcherrimum siquidem concentum audio*. Alia etiam a Martinengo, cujus nomen proprium excidit, adeo pie mundi peccata deflebat, & Christi Servatoris opprobriosam necem, ut ei jussum fuerit in propria cella orationi vacare: hæc inter recitandum psalmos pœnitentiales præcipue, ut amans, & amantem videbatur loqui: morti & ipsa vicina, Consorores invitabat ad audiendum quam suavis esset musica, quam suis auribus percipiebat: mox in modum Crucis compositis manibus, spiritum Deo reddidit: & ecce statim hirundinum turbam, ferreas claves Claustri occupare, quarum tantus erat garritus, ut eis tamdem Pater Confessarius silentium indixerit. Soror Barbara Piscaria, se ipsam contemnens, admodum pauper & devota vivebat: in suo transitu apparente sibi gloriosissima Deipara, cum sancta Ursula, exclamavit: *O quam pulchra est!* Soror Angela Degana Conversa, beatissimæ Virgini Mariæ plurimum addicta, eam quolibet die Sabbati millies salutabat, millies Angelicam Salutationem recitando: morti propinqua, exhortatis Monialibus ad devotionem erga Deiparam, revelavit, quod semel in nocte Natalis Domini cum esset in dormitorio, processionem beatorum Spirituum, quam Mater Dei comitabatur, vidisset, & mox, nescia quomodo, in Choro ante Præsepium, quod ibi repræsentabatur, translatam fuisse. Hæ omnes & aliæ, sicut virtutibus & sanctis operibus in Monasterio sancti Petri Trivillii splenduerunt, ita in eodem quiescentes, supremam corporis Resurrectionem ad gloriam, ex Dei misericordia expectant.

Plures litteræ Pontificiæ in favorem Ordinis. Indic. ex Vatic.

„ V. At ad Vaticanum redeo; inde siqnidem prodiisse licentiam construendi Monasterium pro Clarissis in oppido Huermo, Antisiodorensis diœcesis lego: *Eximiæ devotionis*. xiv. Kalend. Martii. iii. Nonas ejusdem permissum est Oppidanis castri Calieti in diœcesi Cosentina pro Fratribus Observantiæ erigere domum: *Provisionis nostræ*. & xii. Kalend. Maii, concesso beneficio fratri Raynaldo de Gratianis: *Religionis zelus*. viii. Kalend. ejusdem frater Alexander de Armedaris fit Episcopus Stephanens. in Macedonia: *Apostolatus officium*. Kalendis Junii, confirmatis statutis Fratrum Tertii Ordinis, & Sororum Coloniensium: *Ad ea quæ*. dieque sexta ejusdem mensis Ultramontanæ Familiæ Observantum concessa privilegia ab Apostolica Sede, Cisinontanæ itidem Familiæ eorumdem Observantnm, communicata seu concessa fuere: *Exponi nobis*. Et indulta cnnstructin Cœnobii de Canibo in diœcesi Carpentractes, Comitatus Avenionensis in Gallia Narbonensi: *Sacræ Religionis*. vi. Idus Junii; paulo ante fratri Hieronymo Christophoro dato beneficio: *Religionis zelus*. iii. Kalend. Junii. iii. Idus Julii expedito brevi: *Quanta in Dei*. Fratres de Observantia recepti & admissi fuere in habitationem sancti Francisci Eslebicensis, sed forte legendum Eysle-

„ lebensis, cujus nihilominus domus alibi memoriam non video, præter-
„ quam in tabula provinciæ Saxoniæ.
„ VI. Interea vero die XIII. Julii Mediolani Observantes Familiæ
„ Cismontanæ sua Comitia Generalia habentes, in Vicarium Generalem
„ elegerunt fratrem Ludovicum a Turre Veronæ, & aliis officiis distribu-
„ tis, ut habes in Annalibus; præter ea, quæ de Montibus pietatis statue-
„ runt, decreverunt pariter, recedentes a Familia cum licentia eundi ad
„ Conventuales, si forte redirent, non esse recipiendos, nisi cum pœna
„ portandi Caputium probationis per tres menses; recedentes vero sine
„ licentia, & redeuntes, ultra præfatam pœnam, etiam carcere manci-
„ pandos esse: licentiatos autem ad aliam e sua Provinciam, recipiendos
„ quidem, sed juxta constitutionem Mantuæ: scilicet cum pœna probatio-
„ nis Caputii per tres menses, nisi Vicario Generali ob aliquam rationabi-
„ lem causam, visum fuerit dispensandum. Etiam & de Confessoribus
„ Monialium statuentes, decreverunt observandum esse morem Provincia-
„ rum: hoc tamen servato ne ultra biennium eidem Monasterio præfician-
„ tur, ac etiam addito, quod ipsi Confessores nullo pacto se intromittant
„ in regimen Abbatissæ.

Fr. Ludovicus a Turre Vicarius Generalis.

Ex histor. Chronolog. legali fol. 148.

„ VII. Hac occasione non æquum putavi præterire studia & diligen-
„ tiam, quibus pro Sardiniæ Fratribus de Observantia laboratum est. Eam
„ Insulam ab antiquis Fratres Minoritas excepisse vix dignoscitur ex Ca-
„ talogo distributionis provinciarum divi Bonaventuræ, in quo sub Vicaria
„ Corsicæ quarta in Ordine, octavus & ultimus Conventus illius, legitur
„ unus Montis Rasi in Sardinia; ceterum, quando Fratres Regularis Ob-
„ servantiæ eas ad oras appulerint, nec scripto nec traditione probatur:
„ nibilominus ex antiquo libello quodam noster Gonzaga novit sub Reve-
„ rendo patre Ludovico a Turre Veronense, provinciæ sancti Antonii
„ alumno, Vicario Cismontanæ familiæ Generali, demonstrat aliquos Pa-
„ tres Sardos in Capitulo Generali Mantuæ scribi, sed scribendum erat,
„ Mediolani operam dedisse, ut eorum domus in Provinciam, a proprio
„ Vicario Provinciali regendam eveheretur; quod tamen obtinere non
„ potuerunt; & id forte ob numeri earum paucitatem: verba vero ex eo
„ libello eruta sunt: *Tempore officii mei fratris Ludovici de Turre, propositum & supplicatum est nomine Fratrum Vicariæ Sardiniæ, cum multis*
„ *litteris, tam Regiæ Majestatis, quam aliorum nobilium illius Insulæ, ut*
„ *Commissarius illorum habeat titulum Vicariatus, & vocem activam in*
„ *Capitulo Generali Mantuæ (lege Mediolani) anno Domini* MCCCCXCVIII.
„ *celebrato: conclusum est, quod sint, ut hactenus fuerunt: & sic responsum*
„ *est litteris præfatorum cum legitima excusatione.* Ex iis, inquam, ver-
„ bis colligit Gonzaga, Fratres, quidem hoc tempore, scilicet anno
„ MCCCCXCVIII. Regularis Observantiæ in Insula Sardiniæ extitisse, at
„ per Commissarios, & non per Vicarios gubernatos; quid postea sequu-
„ tum fuerit, dicetur. Post vero præfata, lego litem extitisse inter Fratres
„ nostros Albingæ in ora Occidentali Liguriæ, & quemdam Bernardum
„ Pessanum, per Apostolicum breve: *Humilibus*. expeditum sub IX.
„ Kalend. Augusti sedatam; confirmationem vero Commissarii provinciæ
„ Siciliæ Kalendis Septembris: *Super familia*. erectionem domus in
„ Eremitorio sancti Venaldi Volaterræ: *Ex commisso*. XIII. Kalend.
„ Octobris; cum suppressione Monasterii sanctæ Claræ Pennensis: *Decet*
„ *Romanum*. VIII. Kalend. Decembris; quo tempore ad habenda be-
„ neficia disponebatur frater Franciscus de Saxello: *Religionis zelus*.
& po-

Observantes in Sardinia.

Vide Harol. ad ann. 1540. n. 20.

Gonza. de Prov. Sardin. in princip.

Vide Catal. Pisani an. 1400. Indic. ex Vatic.

" & postea ipsis Kalendis præfati mensis, nostris Amadeitis ad Ecclesiam " Sanctorum Theodori & Blasii Papiæ Conventus ædificatio permittebatur: *Ea, quæ*

Cron. lib. 7. c. 60. " VIII. Memoratur in suis Chronicis a Cimarella pater frater Cherubinus Hungarus, Vir suo ævo insignis, qui ante Religionis ingressum in " Universitate Cracoviensi Artium Baccalaureus, & Ecclesiastes famosus " cum esset, Minoritarum Institutum perfectionis Evangelicæ amore, " spretis Mundi vanitatibus, subjit, ac in Religione pluries Guardiani " officium exercuit: hic ob præclaras animi sui dotes, vitæque sanctimoniam, a Regibus, Principibus, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Prælatis " maximo in honore habebatur; obiit tamdem *Zbafzin* in Polonia anno " MCCCCXCVIII. ac post obitum non semel viventibus apparuit.

Maria a Spiritu Sancto floret. " IX. Maria, a Spiritu Sancto nuncupata, Virgo nobilis ex Guadalfagiara civitate oriunda, cum Divinis obsequiis se se dedicare summopere cuperet, Deum ferventer exorabat, ut quæ illi placita forent, benigniter inspirare dignaretur: exaudivit illam Altissimus; etenim cum " quadam die hujusmodi orationi instaret attentius, per revelationem accepit, ut relicto solo patrio Segobiam se transferret: revelationi Divinæ " acquiescens, in eam Civitatem perrexit, in eaque nonnullas honestissimas Virgines, eadem mente, qua & illa prædita, adinvenit, quæ facile " se ei adjunxerunt: qua opportuna occasione oblata bene uti cupiens, " domum, in qua simul cum illis Deo felicius a rumoribus Mundi semota, " famulari posset, tum ex communibus facultatibus in medium collatis, " cum etiam diversis fidelium eleemosynis, anno MCCCCLXXXVI. ædificandam curavit; in eaque per duodecim annos continuos, cum carissimis " sibi adhærentibus, sub Tertiariarum Sororum Minoritarum habitu sanctissime perseveravit, feliciterque in Domino obdormivit. Hanc Virginem, post Gunzagam Arturus in suo Martyrologio commemorat: " ejus vero corpus jacet in Monasterio sanctæ Elisabeth Segobiensi, Provinciæ Immaculatæ Conceptionis.

Gonzag. p. 3. in Monast. S. Elisabeth Segobien.

Arturus ad diem 5. Januarii.

ARGUMENTUM.

Moritur Franciscus Samsonius Minister Generalis, & a calumniis vendicatur. Observantes Ultramontani celebrant Comitia Generalia. Georgius Erbalius, Paulus Assisias, & Lucia Petri Fulginas humanis rebus valedicunt. Franciscus Ximenius multa egregie præstat in Maurorum Granatensium conversione. In Gallia, Anglia, aliisque locis promovetur Ordinis reformatio, & dilatatur Institutum.

Moritur Franciscus Samson Minister Generalis. *Rodul. fol. 194. Registr. Ordinis.*

I. FRANCISCUS Nanius, agnomento Samson, Generalis Minister, postquam prudentissime, & absque querela per annos viginti quatuor Ordinem rexisset, hoc anno die XXVII. Octobris, ætatis anno octuagesimo quinto, Florentiæ decessit. Nullus ex Generalibus Ministris tam laudabiliter tot annos Præfecturam sustinuit, illorum merita opportune & benigne coronantibus summis Pontificibus. Mirum itaque est, quod nullus ex tribus Pontificibus, sub quibus hic rexerat, præsertim Sixtus IV. ejusdem Instituti vir, qui eum valde diligebat, vel ad purpuram, vel ad infulam Pontificiam non evexerit. Fortassis externos fugit ipse honores, sua sorte contentus, & bene quidem vixit, qui bene novit latere.

II. Sed

II. Sed valde aliter de hoc homine sensit pro suo more Abrahamus Bzovius, quem tam effreni ambitione Cardinalatum ambiisse affirmat, ut pro eo assequendo, aliquando XXX. aliquando XXXV. aliquando XL. millia nummum aureorum Alexandro Pontifici obtulerit. Egregium quidem, & prorsus incredibile commentum, ut toties ausus sit misellus Monachus cum summo Pontifice de Cardinalatu pacisci, nec dignissimam gravis supplicii, aut justissimæ confiscationis pecuniarum pœnam subierit; sed ita libere omnem ei pecuniam dimiserit, ut cum ea & suppellectili insuper argentea mortem obierit? Quis hæc crediderit de viro, quem alias omnes laudant. Quis tam insolentem & insanum putet, ut quod sibi non licebat possidere, in pretium offerat Pontifici? Quis non tantæ dignitati gravem irrogari judicet injuriam, quod ausus sit Fraterculus cum Pontifice venditionis & emptionis Cardinalitiæ negotium semel, denuo, & tertium inire? Citat autem Bzovius sui asserti auctores Marcum Ulyssipponensem, qui nec verbum quidem de Samsone habet loco a Bzovio citato, quem tamen alibi digne commendat, & Brucardum in notis diariis, qui non nisi incerto id tribuit rumori, & futili verbo *ferunt*, Bzovii similibus insignem hanc qunrumdam malignantium propinat calumniam.

Defenditur a calumnia. *Bzov. hoc anno n. 10.*

Marc. lib. 7. cap. 35. *Idem lib. 6. c. 60.*

III. Fratres Observantes Ultramontani hoc anno celebrarunt Comitia Generalia in Cœnobio Mechlinensi provinciæ Coloniensis, in quibus absoluto triennio Francisci Sagarræ Vicarii Generalis, substitutus est tertio Oliverius Mayllardus. Decretum est, provinciam Angliæ, quæ propter paucitatem domorum unum dumtaxat ferebat suffragium in Capitulis Generalibus, deinceps ferret duo more reliquarum provinciarum, quia aliquanto creverant Cœnobia. Insuper constitutum est, ut Custodia Hispalensis, Bætici, Cordubensis, & Giennensis regnorum dnmos complectens, separaretur a provincia Castellæ, & adjunctis domibus regni Granatensis, erigeretur in provinciam, habito tamen assensu Patrum provinciæ Castellæ in proximis Comitiis eorumdem. Ortis quibusdam circa hæc difficultatibus, precibus Regum Catholicorum persuasus Alexander Pontifex, emisso diplomate anno sequenti die XXI. Septembris probatum voluit, quod Capitulum constituit. Defuncti sunt sub hoc triennium in illa familia quingenti octoginta quinque Fratres, atque inter hos vir doctus, & illust. is Stephanus Brulifer, Magister Parisiensis, sancti Bonaventuræ fidelis sectator, qui multis annis legit in Conventu Metensi.

Capitulum GeneraleObservantum Ultramont. ai. Mechlinæ. *Regist. Ordinis.* Provinciæ Angliæ augmētum.

Institutio Provinciæ Hispalensis, seu Bæticæ.

Moritur Stephanus Brulifer.

IV. Decessit hoc anno Georgius Erbalius provinciæ Picenæ, laicus centenarius, Thomæ Florentini discipulus, in Cœnobio Castilionis Aretini in Etruria, in quo annis quadraginta quinque commoratus est. Corpus continuo macerabat jejuniis, flagris, vigiliis, in paupertatis sequela, in orationibus, humilitatis exercitiis, aliisque sectandis virtutibus, constantissimus. Post multorum annnrum curriculum eo fervore prosequebatur, quæ sibi statuit pietatis exercitia, ut ubi alii consummasse putarentur, ille videretur incipere. Christo pro nobis passo tenerrime compatiebatur, neque Christi dolores aut meditari, vel pictos videre aliquando poterat sine cordis passione & lacrymis. In oratione brachia in crucis modum extendebat, Christum crucifixum commodius meditaturus. Referebat Fratribus fervida & paupercula reformationis primordia sub prædicto suo Magistro, pœnitentiam, inediam, abstinentiam. Carnes raro & parce manducasse non mendicatas, non emptas, sed sponte oblatas, neque has ipsas, si quando abundabant, sale inspergebant, aut in plures dies reponebant, sed in pauperes distribuebant. Referebat, simplicem Fraterculum dure fuisse a supe-

Et Georgius Erbalius. *Marc. lib. 7. c. 15.* *Marian. de Viris illustr.* Ejus virtutes.

riore increpitum, quod frustulum recentis carnis, ab amico sine Prælati licentia acceptum, domum advexerit, appensumque ad collum reduci jussit ad benefactorem, erratique veniam flexis genibus postulare. Porcum etiam a pio quodam viro missum noluisse Fratres admittere, neque Guardiano consensum præstare ut acciperet. Accepit tamen suo solo arbitrio, & salivit; sed quoties ex eo quidquam mensæ inferebat, nolebant Fratres gustare neque attingere, sat contenti pane & oleribus. Rigor iste prior cœpit in provincia Tusciæ lentescere, in qua carnes, aliaque victus subsidia ultra necessitatem cœperunt Fratres accipere, & in plures dies custodire, pio scilicet colore frequentis excusandi circuitus, & benefactorum vitandæ molestiæ.

Item Paulus Assisias. Tom. 9. an. 1402. n. 14.

V. Circa hunc annum decessisse in Conventu Bonæ quietis, vulgo *del buon reposo*, Paulum Assisiatem laicum, referunt monumenta provinciæ sancti Francisci, ibique sepultum fuisse nos alias indicavimus, cum de hoc egimus Cœnobiolo. Transitus diem & horam longe ante præscivit; quare per octiduum ante decessum pie & devote per omnem domum inclamabat: *Beati, qui ad cœnam Agni vocati sunt*. Alterum commemoravimus Paulum Assisiatem, sed sacerdotem, & in Theologia magistrum, sancti Bernardini discipulum. In Conventu Aracœli in Urbe, hoc anno vitam terminavit Dominicus de Ponzo apud Spediam, insignis Theologus & concionator, a dicendi gratia & efficacia *alter Paulus* nuncupatus. Magna libertate, sed discrete vitia reprehendebat, & culpas arguebat, nullius timens potentiam, nullius minas reformidans. Florentiæ contra Savonarolam, & Romæ contra abusus Curiæ intrepide prædicavit. Hydruntum anno MCCCCLXXX. direptum contra Turcas triremes duxit, multosque robustos Fratres, socios adhibuit, qui variis incursionibus non parvam hosti molestiam intulerunt.

Tomo 10. anno 1416. n. 12.

Ac Dominicus de Ponzo.

Obiit Soror Lucia Petri Fulginas. Jacobil. de SS. Fulginat. pagin. 255.

VI. Lucia Petri Fulginas hoc anno die IX. Decembris obiit Perusii in Montis Lucis Monasterio. Anno MCCCCXXXV. Clarissam induta Fulginei ad sanctæ Luciæ Parthenonem, anno MCCCCXLVIII. viginti duabus Sororibus Monasterium prædictum Perusinum reformaturis adnumerata est. Ea fuit virtute, regularis Observantiæ zelo, humilitate, oratione & caritate, ut reliquis Sororibus facta sit religiosæ conversationis exemplar. Anno MCCCCLIX. Monasterio Præfecta, iterum id ipsum munus an. MCCCCLXXIII. oportuit subire, neque cum officii termino triennali illud potuit deponere, a Sodalibus semper, dum vixit, reelecta. Annis viginti sex continuis Monasterium rexit summa prudentia & caritate, ab omnibus summe dilecta. Corporis sarcinam deposuit Sororum & Perusinorum ingenti dolore, anno ætatis octuagesimo, incolatus Perusini quinquagesimo primo, præmissis omnibus Christianæ pietatis officiis, & gravi ad Sorores exhortatione.

Gomez. de rebus Ximenii lib. 2.

VII. Reges Catholici Ferdinandus & Elisabetha, cum nuper Granatæ urbem magna virtute e Maurorum eriperent potestate, ad confirmandos in sua obedientia cives, & in officio continendos, illuc hoc anno proficisci prudentissimo consilio decreverunt. Ubi cum multæ res passim occurrerent, quæ iis, alioqui prudentissimis, negotium facesserent, dubiosque & suspensos tenerent, fratris Francisci Ximenii Archiepiscopi Toletani præsentia visa est necessaria, cujus solertia & consilio res illæ ancipites expedirentur. Quapropter accedere jussus, dum constituendæ Academiæ Complutensi totus esset intentus, universæ fabricæ cura Balthanaso viro optimo, & illarum rerum peritissimo commissa, Granatam abit; unde Reges post mensem Hispalim profecti, novæ reipublicæ stabiliendæ, & Maurorum conversionis provinciam illi commendarunt. Is porro multa ad urbis tranquillitatem,

Ximenius Granatam avocatur.

tem, multa ad mutua Christianorum cum Mauris commercia, multa denique ad religionem ipsam spectantia excogitavit. Nam cum Divina providentia & beneficio, Ferdinandus Talabricensis, Hieronymiani Ordinis Sodalis, vir sanctimonia & doctrina clarus, ad ejus urbis Pontificatum assumptus esset, facile Ximenius ab homine minime ambitioso obtinuit, ut concordibus animis de illorum salute inter se communicarent, eosque omni cura & diligentia ad Christi fidem reducendos curarent. Quod cum diligenter secum considerassent, hæc demum ratio ad id exequendum potior visa fuit. Mauris ad fidem convertendis totus intendit.

VIII. Vocatis primum ad se sacerdotum illorum Principibus, (quos illi *Morabitos*, & *Alfaquinos* vocant) cum iis quotidie mansuete & comiter de rebus ad religionem spectantibus disputare, nihil per vim cum illis agere, sed potius omni libertatis genere eorum animos sibi devinciendos curare, quod & fecerunt. Nam partim sericeis telis, partim rubris pileis, coccineo grano tinctis, quibus gens illa impense delectatur, non contemnenda summa comparatis, donatos a se dimittebant. Qui nuper igitur contempti & captivi esse videbantur, æqua libertate & splendore cum victoribus se frui cernentes, animis paulatim erga nostros conciliatis, Christi dogmata amplecti cœperunt: populoque deinceps suadere, ut mendaci Mahometo abnegato, Christum verum Deum sequerentur. Fuit id adeo providens & salubre consilium, ut intra paucos dies Alfaquinorum auctoritatem turbæ secutæ, ab Baptismum petendum catervatim convolarent. Nam dies quidam inter fastos relatus est, quo plusquam tria millia hominum lustrali aqua expiata sunt. Quos cum non posset Ximenius privatim singulos de Ecclesiastico more tingere, decrevit asperforio universos lustrare, quod mersionis simplicis locum habuit.

IX. Cœpta est fieri hæc conversio sub finem hujus anni, magnaque urbis pars jam fidem Christi libentissime susceperat; quando quidam contumaces, paternarum traditionum nimis studiosi, dolentes priscam Maurorum fidem in Hispania funditus eo exemplo perire, populi animos crebris concionibus a Christianismo vehementer deterrebant. Hos omnes Ximenius, ne quid detrimenti novellæ illæ plantationes caperent, vinculis coercitos, in custodia detinuit: &, quod ejus ingenio repugnabat, indignis modis tractari permittebat. Inter hos Zegri quidam, partim ob generis nobilitatem, partim ob egregias animi & corporis dotes auctoritate præstabat. Nam sermone hominum jactabatur, e patritia illius Abenhamaris familia, qui rhytmis vernaculis ab Hispanis passim decantatur, rectam regionem trahere. Is magnopere assidua contra suos increpatione, Ximenii pios conatus retardabat. Qua de causa decrevit Ximenius, omni fere humanitate deposita, severa in eum ratione animadvertere, & ei, quem comitate & beneficentia nullo modo potuerat placare, atrocia remedia admovere. Data est cura cicurandi hominem Petro Leoni, Ximenii a sacris Ministro, qui vere animo leonino præditus, adeo fortiter in ea re se gessit; ut hominem alioqui ferum & immani animi truculentia reluctantem, mansuetum & humilem reddiderit, prorsusque Ximenii voluntati obtemperantem. Nam aliquot post dies, sive impotentia difficilis convinctus, sive potius Divino ad id adspirante favore, qui omnibus hominibus ad salutem præsto est, Zegri ad Alfaquinum Christianorum (sic enim dixisse memoria proditur) se deduci quamprimum postulat. Deducitur vinctus ut erat & squalidus: qui a Ximenio petiit, ut quo posset libere eloqui, vinculis illum juberet exolvere, neque enim quidquam pro rato habendum esse, quod ab ho-

homine captivo compedibus & manicis constricto diceretur. Ille vinculis levatis, continuo genubus volutatus, terram primum, deinde manum proprlam, ex Maurorum ritu, a prisca gentium adoratione dimanante, deosculatus, se velle fieri Christianum dixit: id enim sibi ea nocte manifesta visione ab Ala (ita enim Mauri Deum vocant) admonitum. Seque Divinitus ad eam rem vocari certo scire. Quod tunc proculdubio se declaraturum esse confidebat, quando tale quippiam accidisset, ubi ejus fides erga Christianos exposceretur; ut interim taceret, quantum momenti ad rem, quam in præsentia parabat Ximenius, sua ad Christum conversio allatura esset: *Sed ne ego*, ridens inquit, *stultus sum, qui aliunde momenta requira, quam ob hoc tuo ferocissimo Leone, cui si nostri semel committantur, nemo erit, qui non illico Christianus fiat*. Hoc autem renidenti vultu dixit, quasi subnotare vellet Leonis erga se acerbitatem.

X. Lætior ea de re, quam credi potest, Ximenius, ablatis captivitatia vestibus, totoque illo pædore absterso, quem ex diuturna, eaque gravissima custostia contraxerat, veste coccinea & sericea indutum, ad sacrum fontem venire jubet. Ubi ille per Baptismum reviviscens, nomen simul cum religione mutavit, & Gohzalum Ferdinandum Zegri se appellari voluit: quoniam olim adolescens, in latissima illa planitie, quæ ante urbem Granatam est, cum magno Gonzalo Ferdinando, forti dimicatione, & ancipiti certamine manum conseruerat, viresque Ducis præstantissimi cum singulari humanitate expertus fuerat: & potissimum in gratiam optimi Antistitis, quem magnum Gonzali amicum, ob ejus excellentiam, esse sciebat: certe illum officiis non vulgaribus, in sui amorem pellicere curaverat.

XI. Commodissima accidit Ximenii consiliis hæc Zegri conversio, nam simul atque id vulgatum fuit, Mauri, quibus prisca superstitio cordi erat, animis mutatis, Christianismo initiantur. Tantum potest unius hominis apud populum auctoritatis, qui sua virtute & animi præstantia fidem sibi & amorem inter suos peperit. Quinquagiuta millibus nummum in singulos annos a Ximenio Zegri donatus, non modo Christianæ religioni apud suos dilatandæ, sed & reipublicæ commodis augendis multis in rebus postea usui fuit, quemadmodum in Ferdinandi Regis Catholici historiis traditur.

XII. Hoc successu exultans Ximenius, occasionem tam commodam urgendam, & totum Mahumetanum errorem penitus ex animis illorum, quando opportunitas dabatur, extirpandum esse ratus, nihil illorum opiniones morabatur, qui inveteratam consuetudinem paulatim aboleri consultius esse censent: id enim tantum in rebus parvi momenti, & ubi de animarum salute non agitur, locum habere existimabat. Ergo Alfaquinis ad omnia obsequia eo tempore exhibenda promptis, Alchoranos, id est, suæ superstitionis gravissimos libros, & omnes cujuscunque auctoris, & generis essent Mahumetanæ impietatis codices, facile sine edicto aut vi, ut in publicum adducerentur, impetravit. Quinque millia voluminum sunt ferme congregata, quæ variis umbilicis, punica arte, & opere distincta, auro etiam & argento exornata, non oculos modo, sed animos quoque spectantium rapiebant. Multi eis se donari a Ximenio petierunt, sed nemini quidquam concessum est. Ignibus omnia, publica in pyra ad unum jussit exuri, præterquam aliquot ad rem medicam pertinentia, cujus gens illa, non sine magno profectu studiosissima semper fuit, quæ propter celeberrimæ artis dignitatem, ex incendio illo liberata, in Bibliotheca Complutensi nunc asservantur.

XIII. Hactenus quidem prospero cursu religiosissimo Antistiti propositum

situm successerat, & quamvis res difficillimas & gravissimas sit aggressus, incomparabili tamen prudentia, qua semper est usus, omnes ex voto confecerat. Non deerant tamen, quibus indignum esse videbatur, prorsusque ab instituto Christiano alienum, quemquam per vim, aut hujusmodi artibus ad fidem Christi capessendam adigere, cujus unicus scopus mansuetudo est, & prompta in primis ac sincera voluntas. Cum præsertim Toletanis Conciliis, quorum tam celebris apud omnes Christianos auctoritas est, severe admodum sancitum sit, nemini vim ad credendum Christo inferendam. Ceterum ille consilium in ea re suum secutus fuit, pauloque post ad durissimum scopulum allidens, ut in rebus humanis quoties aliquid præclarum tentatur, parata semper invidia est, quæ ardua quæque negotia subvertit, milleque impedimentis obsistit, animi sui constantiam ostendit, quantumque robur pectori inesset, in acerbissimo casu declaratur.

Sui propositi adversarios expeditur.

Vide conc. Tolet. 4. c. 56. & hab. c. de Judæis d. 45. & conc. Tol. 6 c. 3. & conc. 17. c. 8.

XIV. In ea urbis parte, quæ *Albaizinum* dicitur, exorta rixa inter aliquot Mauros & tres ex Ximenii familia, in tantum prorupit tumultum, ut tamquam ad classicum urbs tota concineret, & spe recuperandæ libertatis ad arma conclamaret. Augebatur in singulas horas popularis furor, & quo magis sedari tentatum est, eo magis invalescebat, neque per diem illum, aut noctem subsequentem ullum potuit adhiberi remedium. Demum Ximenii domum obsidere instituunt, vel quia iram & odium, quæ jam dudum, tamquam in suæ superstitionis eversorem conceperant, in eum effundere, vel quia familiam omnem, cui oppido erant propter hesternam rixam indignati, cupiebant occidere. Suadebant plerique Antistiti, ut turbarum furorem in tempore declinaret, & ad Alhambram, fortissimum urbis præsidium se conferret. Pium respuit ipse consilium, indignumque sua gravitate duxit alio commigrare, cum præsertim periculum esset, ne, illo absente, in familiam sæviretur. Dies decem perseveravit pertinaciter seditio, cœpitque Ximenii nomen apud multos, sed maxime apud Regem Ferdinandum, cujus virtute, & improbo labore parta erat Civitas, periclitari.

Et gravissimum obstaculum.

XV. Auxerat fama malum, sparsitque multis in locis, sed Hispali præcipue, ubi Reges degebant, totam urbem rursus in Maurorum potestatem venisse, & tam atroci gravique jacturæ Ximenium occasionem omnem dedisse, dum studio nimis pervicaci Mauros adhuc rudes, & traditionum suarum tenaces, nullis præmissis catechismis aut doctrinis, subito vellet Christianos fieri. Stupor in primis Reginam tenebat, cœpitque de sui Antistitis prudentia dubitare, sed apud Regem indignabundum, cui tantis laboribus & difficultatibus urbis expugnatio constiterat, quantum licuit, excusabat. At ille conceptum dolorem dissimulare nequiens, ita Reginæ objecit: *En*, inquit, *tot majorum nostrorum, & nostros triumphos, Hispanæ nobilitatis sanguine, & sudore partos, ob Ximenii tui stultam pervicaciam, momento temporis dissipatos & eversos*. Hæc Regis tam justa, ut tunc omnibus videbatur, increpatio, eo mentem Reginæ acrius pupugit, quoniam nondum conjugis animo excidisse sentiebat, Alphonsi Aragonii filii honores præreptos, & Ximenii prælati injuriam. Anxia igitur animi litteras doloris & querimoniæ plenas ad Ximenium quamprimum dedit, per quas ille intellexit missum a se tertio seditionis die cursorem celerrimum, impedimento aliquo detentum non pervenisse.

XVI. Ergo ut Regum indignationem, & conceptam iracundiam mitigaret, Franciscum Ruizium sodalem suum cum mandatis Hispalim ad Reges misit, statim se illuc venturum promittens, rationem omnium illis redditurus, simul ac motus Granatenses resedissent. Adeo rem omnem Ruizius

a principio eleganter edocuit, adeo singula per partes disseruit, ut Regum animos, serie rerum actarum audita, leniverit, & suo patrono priscam benevolentiam restituerit. Post vero Ximenius Hispalim veniens, omnem præsentia sua, si qua remanserat, offensionem abstersit, relato præsertim tumultus fine, & fructu, quem inde decerpsit, conversæ ad Christum gentis universæ. Nam, cum Albaizinenses læsæ Majestatis lege tenerentur, conditioque illis proposita esset, utrum supplicium mallent, an baptismum; ad Christum omnes ad unum sunt redacti, & simul quidquid in reliqua urbe infidelis turbæ supererat. Quos omnes Archiepiscopus Granatensis, in partem gregis sibi commissi receptos, sedulo, ut par erat, Ximenio adjuvante, Christianis mysteriis per singulos dies imbuendos perstudiose & sanctissime curavit. Sacris etiam Missarum, ceterisque Divinis psalmodiis, quæ ex antiquorum Patrum traditione, in Orthodoxis Ecclesiis decantantur, eos interesse consuefaciebat. In eo tamen a Granatensi dissensit; quod ille fidei, & sacrosanctæ Missæ mysteria, atque utriusque testamenti libros vulgari Maurorum idiomate imprimere, eisque tradere cogitarit; hic autem indignum, & pene par piaculo dicebat, hominibus nondum bene in religione confirmatis sacra nostra irridenda aut contemnenda, vel perperam & ignoranter interpretanda proponere: ejusque demum sententia prævaluit.

XVII. Magnæ deinceps apud omnes venerationi Ximenius esse cœpit; siquidem tam gravi affectus incommodo, & tam arctis angustiis circumventus, neque ipse animo defecerat, neque se in latebras abdiderat, aut Regum suorum conspectum fugerat. Porro plus mentis acie videre, quam solent homines, credebatur, quod re ancipiti, neque plane confirmata, barbara Civitate adhuc suum Mahumetum spirante, tanta animi contentione, ut Christi doctrinam amplecteretur, laboraverat & effecerat. Annos ferme tres in conversione gentis, & urbis stabiliendo regimine Ximenius insumpsit, rebusque tamdem ex voto compositis, annuente Regina, post multas molestias, & curas immodicas, quas ob Reipublicæ commodum sponte subibat, in suam se deducit diœcesim, Compluturnque sub Natale Dominicum anno MDII. pervenit.

XVIII. Ludovicus Episcopus Albiensis in Gallia, de quo supra locuti sumus, aliique Prælati a reformatione Cœnobiorum, Fratrum, & Monasteriorum Clarissarum, ac translatione eorumdem ad Observantes, præsertim in Franciæ Provincia, non cessabant, omnemque adhibebant operam, ut secundum Regularia Instituta Fratres viverent religiosius. Dolentes vero Conventuales, sibi quotidie domos auferri, Pontificem rogarunt, ut decreta prædecessorum, præsertim Pauli II. & Sixti IV. circa domorum translationes, & mutuos Fratrum transitus, vellet confirmata. Id præstitit sequenti constitutione, quæ in Firmamento trium Ordinum plano errore data scribitur anno MCCCCXCVI. X. Kalendas Septembris. Inde vero processit error, quod scriptor ex bulla originali, quæ apud me est, ita subscripta anno MCCCCXCIX. XVI. Kalendas Septembris, omisso numero *nono*, exscripserit *nonagesimo sexto*, & *decimo Kalendas Septembris*, separato a Kalendis numero *sexto*, & addito annorum calculo. Do ipsam constitutionem ex autographo.

[Margin: *Ann. 1498. n. 38.* — Jubetur ne Observantes occupent domos Conventualium. *Firm. tract. 2. p. 2. fol. 50.*]

Ad perpetuam rei memoriam.

[Margin: *Ex originali.*]

XIX. *Super gregem Dominicum nobis, licet immeritis, desuper creditum vigilis exercentes speculatoris officium, in decore sacræ religionis, sub qua dilecti filii Fratres Ordinis Minorum, mundanis abjectis illecebris,*

bris, devotum & sanctum exhibens Domino famulatum, ingenti mentis exultatione reficimur, prospicientes potissime, quod ipsi suis sanctis operationibus, quibus in agro militantis Ecclesiæ, tamquam rutilans in amictu sponsæ Carbunculus, & candida Margarita præfulgent, & orationibus assiduis sibi ad salutem prosunt, & exemplo bonæ vitæ alios ad opera incitant caritatis; unde prosperum eorum statum paternis desiderantes affectibus, ac ne intestinæ discordiæ, quæ per versutum humani generis hostem, inter dicti Ordinis professores jam dudum disseminari cœperant, diutius invalescant, ad ea continua sollicitudine intendimus, per quæ discordiæ ipsæ penitus extirpentur, & Fratres prædicti mutua inter se caritate conjuncti, in pacis amœnitate, & perfectione vitæ quietæ, quibusvis semotis perturbationibus, in eodem agro proficiant, ac sibi & aliis fructum germinent sempiternum. Dudum siquidem felicis recordationis Paulus Papa II. prædecessor noster de piæ memoriæ Sixti Papæ IV. etiam prædecessoris nostri, tunc in minoribus constituti, ac dicti Ordinis Generalis Ministri, & quondam Marci de Bononia, tunc in Cismontanis partibus super Fratres dicti Ordinis, de Observantia nuncupatos Vicarii Generalis, necnon etiam tunc Generalis Procuratoris Conventualium, & Commissariorum, de Observantia nuncupatorum, tam citra, quam Ultramontanorum Fratrum hujusmodi in Romana Curia tunc deputatorum expresso consensu & concordia, ex ejus certa scientia, sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, inter alia, per quasdam districtius inhibuit: ne Conventuales de Observantia, & e converso, de Observantia nuncupati Fratres dicti Ordinis, per se vel alium seu alios, quovis quæsito colore vel ingenio, Conventualium Fratrum prædictorum aliquam domum, locum, Conventum, seu Monialium eis subjectarum Monasterium de novo recipere, invadere vel perturbare, aut de illa vel illo se quomodolibet intromittere quoquomodo præsumerent. Alioquin ex tunc in contrafacientes, & inhibitionis hujusmodi transgressores tam Conventuales, quam de Observantia Fratres prædictos, eisque in præmissis dantes auxilium vel favorem, publice vel occulte, directe vel indirecte, cujuscumque status vel dignitatis forent in prædicto Ordine, excommunicationis sententiam promulgavit, a qua non possent, nisi a Romano Pontifice pro tempore existente, & in mortis articulo constituti, absolutionis beneficium obtinere. Et deinde præfatus Sixtus prædecessor, qui interim, dicto Paulo prædecessore de medio sublato, ad summi Apostolatus apicem, Divina favente clementia assumptus fuerat, motu proprio, & ex certa scientia sua, litteras prædictas ratas & gratas habens & innovans, omnibus & singulis clericis, & Religiosis de Bulla, vel alias de Observantia nuncupatis, Ordinum quorumcumque, necnon laicis utriusque sexus, etiam cujusvis dignitatis, gradus vel conditionis forent, etiamsi Patriarchali, Episcopali, Abbatiali, & alia quacumque Ecclesiastica vel mundana præfulgerent dignitate & auctoritate, sub pœna excommunicationis latæ sententiæ hujusmodi, quam eo ipso, quoties illos contrafacere contigerit, incurrerent, per alias ejus litteras similiter inhibuit, ne domus & loca prædictorum dicti Ordinis, Conventualium nuncupatorum, aut Monasteria Monialium eorum curæ commissa, aliis Fratribus, Monialibus seu Sororibus etiam ejusdem Ordinis, quovis nomine nuncupatis, quomodolibet concederentur, aut quod amotis exinde Fratribus & Sororibus, illas & illa inhabitantibus, reformarentur, & alii Fratres, aliæ Moniales seu Sorores, eorum vel earum loco surrogarentur & substituerentur ibidem, seu quod Monasteria prædicta aliorum curæ committerentur, procurare, quærere aut tentare, nisi apud Ministrum Generalem & Provinciales dicti Ordinis pro tem-

tempore existentes, qui tenerentur & deberent, quoties opportunum foret, & postquam essent requisiti, infra annum domos ipsas debite reformare, & quæ correctione & reformatione indigerent, corrigere & emendare, nec etiam ad effectum hujusmodi amotionis eorum a domibus suis, eisdem Fratribus Conventualibus, & eorum curæ commissis Monialibus injurias aut gravamina inferre quoquomodo præsumerent, prout in singulis litteris prædictis plenius continetur. Cum autem, sicut exhibita nobis nuper pro parte dilectorum filiorum modernorum Ministri Provincialis, Custodum, Guardianorum & aliorum Fratrum dicti Ordinis, Conventualium nuncupatorum, Provinciæ Franciæ, juxta morem dicti Ordinis, petitio continebat, pro pace & quiete dicti Ordinis, & illius Fratrum tam Conventualium, quam de Observantia nuncupatorum, animarumque suarum salute, ac evitatione scandalorum & periculorum, quæ inter eos evenire possent, nihil utilius convenientiusque sit, quam quod litteræ prædictæ strictissime observentur. Pro parte tam venerabilis fratris nostri Georgii Episcopi Albanen. dicti Ordinis Vice-Protectoris, super hoc instantis & asserentis præmissa dicto Ordini Fratrum Minorum expedire, quam Ministri Provincialis, Custodum, Guardianorum & Fratrum provinciæ Franciæ hujusmodi nobis fuit humiliter supplicatum, ut singulas litteras prædictas, quoad provinciam Franciæ hujusmodi, & illius domos & Fratres, Monasteriaque Monialium eis subjecta approbare & innovare, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur; Nos igitur, qui Ordinem Fratrum Minorum, & illius Fratres prædictos singulari dilectione prosequimur, Ministrum Provincialem, Custodes, Guardianos & alios Fratres provinciæ Franciæ hujusmodi, ac eorum singulos a quibuscumque excommunicationis, suspensionis & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris & pœnis, a jure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existant, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, singulas litteras prædictas, cum omnibus & singulis in eis contentis clausulis, quoad Provinciam, illiusque domos & Fratres, Monasteriaque Monialium eis subjecta hujusmodi, auctoritate Apostolica, ex certa scientia nostra, tenore præsentium approbamus & innovamus, illaque omnia, quoad Provinciam & illius Fratres, domos & Monasteria hujusmodi, sub excommunicationis, anathematis, & perpetuæ maledictionis, ac singulis aliis pœnis, in singulis litteris prædictis contentis, quas directe vel indirecte, publice vel occulte contrafacientes, & præmissa quoquomodo non observantes, aut contra ea, seu eorum aliqua vel aliquid apud Reges, Principes, Duces, Comites, Barones, Communitates, Universitates, locorum Ordinarios, & alios Prælatos, ac quascumque alias personas Ecclesiasticas vel seculares, seu eorum aliquem, vel etiam apud Sedem Apostolicam aliquid quoquomodo per se vel alium seu alios sollicitantes, aut quascumque alias litteras impetrantes, seu impetrare procurantes, cujuscumque status, gradus, ordinis, conditionis, nobilitatis, præeminentiæ, dignitatis & auctoritatis fuerint, eo ipso incurrant, perpetuo strictissime observari mandamus. Et nihilominus, quod de cetero perpetuis futuris temporibus, nulla domus Provinciæ, Ordinis Conventualium hujusmodi, etiam vigore quarumcumque litterarum Apostolicarum, & Apostolica auctoritate emanatarum, quovis modo reformari valeat, nisi prius reformandi Fratres cum Ministro dictæ Provinciæ pro tempore existente, ac Custode, sub cujus custodia ipsa reformanda domus fuerit, per litteras Apostolicas, de consensu Protectoris prædicti Ordinis etiam pro tempore existentis, in eisdem litteris ex-

expresso, & de quo legitime constet, moneantur, quod infra annum, prout in litteris Sixti prædecessoris hujusmodi cavetur, a die monitionis hujusmodi computandum, secundum Regularia dicti Ordinis instituta, privilegiaque & indulta eis per dictam Sedem concessa, & eorum consuetudines approbatas, reformari debeant: Et si infra annum se reformari recusaverint, tunc per alias Apostolicas litteras de prioribus litteris & monitione & consensu specialem mentionem facientes, & de simili consensu Protectoris vel Sub-Protectoris prædicti, de quo etiam constet, ut præmittitur, emanatas, & non alias, reformatio hujusmodi Archiepiscopis vel Episcopis, & non eis inferioribus, qui per seipsos vel saltem coram Vicarios Generales procedere teneantur, committi, & ad reformationem hujusmodi, Minister, Provincialis, Custos, Guardianus & Fratres domus sic reformandæ hujusmodi, & alii, qui fuerint evocandi, cum assignatione termini duorum mensium ad se parandum, & super hoc consulendum, ac contra litteras reformationis hujusmodi allegandum citari, quodque reformatio ipsa juxta instituta, privilegia, indulta & consuetudines hujusmodi, & non alias fieri, & domus & Fratres sic reformati ad novam obedientiam minime reduci, sed sub Ministro, & illius Custodis prædictorum obedientia ut prius remanere debeant: Quodque ipsi Fratres de Observantia contra Conventuales, aut ipsi Conventuales contra de Observantia Fratres prædictos, eorumque Religionem, vitam, mores & honestatem, quoad Provinciam, & illius domos, ac Fratres hujusmodi, Christifidelibus directe vel indirecte, quovis quæsito colore aliquid quoquomodo prædicare, aut publice dicere, sub excommunicationis, anathematis, maledictionis, & aliis sententiis, censuris & pœnis prædictis, quas contrafacientes etiam eo ipso incurrant, nullatenus possint. Præterea quod Pauli & Sixti prædecessorum hujusmodi, ac præsentibus litteris, aut earum aliquibus, in toto vel pro parte aliquatenus derogari non possit, nec derogatum esse censeatur etiam per litteros, privilegia, indulta, statuta, ordinationes, commissiones, mandata, decreta, concessiones & alias dispositiones, quæcumque etiam quasvis sententias, censuras & pœnas in se continentia, ac sub quibusvis formis & expressionibus verborum, etiam cum derogatoriarum derogatoriis, aliisque fortioribus, efficacioribus, urgentioribus, amplissimis & insolitis clausulis, irritantibusque decretis, & etiam cum singularum litterarum prædictarum totali & vera insertione, etiam ad instantiam Imperatoris, Regum Reginarumque, Principum, Ducum, Comitum, Communitatum, Universitatum, & aliorum Dominorum temporalium, ac Cardinalium, Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum, & aliorum Prælatorum, & personarum quarumcumque, etiam ex quantumcumque maximis & excogitabilibus causis, considerationibus & respectibus, ac scientia & motu similibus, ac Apostolicæ potestatis plenitudine, per Sedem prædictam, aut ejus auctoritate tam hactenus, quam desuper pro tempore concessa, facta & quomodolibet emanata, etiamsi in eis caveatur expresse, quod illis nullatenus, aut nonnisi sub certis formis & modis tunc expressis, & de Apostolicæ potestatis plenitudine hujusmodi derogari valeat, nisi in eisdem derogatoriis litteris, quod singulæ litteræ prædictæ ad obviandum animarum periculis, gravissimisque inconvenientibus & scandalis, quæ inter eosdem Fratres exoriri formidabantur, mature & consultissime, ac gravi cum deliberatione emanarunt, & per illas inconvenientibus & scandalis hujusmodi opportunum & saluberrimum remedium adhibetur, quodque ex illarum derogatione non minora possent inconvenientia & scandala in posterum exoriri, pacique, concordiæ & tranquillitati ipsorum Fratrum perniciosissime obviaretur, & eorum perturbatio, & scan-

dulosa discordia sequeretur, expresse & individue, ac verborum forma hujusmodi non mutata, vere & non ficte mentio facta fuerit, & de consensu Protectoris, seu Vice-Protectoris pro tempore existentis hujusmodi, de quo in dictis derogatoriis litteris mentio fiat, & similiter constet, quod derogatoriæ dictæ litteræ emanaverint, fueritque Ministro Provinciali, Custodi, & reformandis Guardiano & Fratribus prædictis per trinas litteras Apostolicas diversis temporibus, & cum intervallo duorum mensium de præsentatione ad præsentationem præsentatas, intimatum, quod prædicta Sedes litteras derogatorias hujusmodi concedere, vel alias præmissis derogare intendit, ac quidquid, & totum id, quod contra Pauli & Sixti prædecessorum, ac præsentium litterarum hujusmodi, & earum singularum tenores, per quoscumque etiam locorum Ordinarios, Reges, Principes, Duces, Comites, Barones, Communitates, Universitates, & alios Dominos temporales, necnon dictæ Sedis Legatos etiam de latere, & Cardinales, ac Nuncios, Commissarios, delegatos, & alias personas quascumque, cujusvis status, gradus, ordinis vel conditionis existant, etiam vigore quarumcumque litterarum Apostolicarum, etiam cum derogatoriarum derogatoriis clausulis hactenus emanatarum, & in posterum emanandarum hujusmodi, & alias quomodolibet de quacumque auctoritate, scienter vel ignoranter attentari, & fieri contigerit, ex nunc irritum & inane, illudque & contrarias litteras prædictas nullius fore roboris vel momenti, & haberi prorsus pro infectis, auctoritate & scientia prædictis irrefragabiliter statuimus, ordinamus & decernimus. Non obstantibus singulis præmissis, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon statutis & consuetudinibus dicti Ordinis Fratrum Minorum, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, privilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis, Ordini Fratrum Minorum & Fratribus, ac quibusvis aliis personis hujusmodi, communiter vel divisim, etiam cum præmissis, & quibusvis aliis clausulis & decretis hactenus quomodolibet concessis, & in posterum concedendis: quibus, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus pro eorum sufficienti derogatione, specialis, specifica, expressa & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per generales clausulas id importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda foret, eorum tenores præsentibus pro sufficienter expressis habentes, hac vice dumtaxat, illis alias in suo robore permansuris, harum serie specialiter & expresse derogamus, contrariis quibuscumque. Verum, quia difficile foret præsentes litteras ad singula quæque loca, in quibus expediens foret, deferri, volumus atque decernimus, quod illarum transumptis, manu alicujus publici Notarii inde rogati subscriptis, & sigillo alicujus Curiæ Ecclesiasticæ, seu personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, ea prorsus in judicio & extra, & alias ubilibet fides adhibeatur, quæ eisdem præsentibus adhiberetur, si essent exhibitæ vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ absolutionis, approbationis, innovationis, mandati, statuti, ordinationis, constitutionis, derogationis, voluntatis & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire: si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCIX. XVI. *Kalend. Septembris, Pontificatus nostri anno* VII.

XX. Exortis etiam inter Ministrum & Conventuales ex una parte, & Custodem ac Fratres Observantes ex alia parte, provinciæ Angliæ variis controversiis circa eamdem domorum reformationem, sequentem edidit Pontifex constitutionem præcedenti persimilem; quam tamen placuit in gra-

Controversiis provinciæ Angliæ Pôtifex modum præscribit.

gratiam illius Provinciæ exscribere, ut sciatur in quo statu sub hoc tempus res Observantum illic versarentur.

Ad perpetuam rei memoriam.

Super gregem Dominicum &c. Dudum siquidem felicis recordationis Paulus Papa II. prædecessor noster, de piæ memoriæ Sixti Papæ IV. etiam prædecessoris nostri, tunc in minoribus constituti, ac dicti Ordinis Generalis Ministri, & quondam Marci de Bononia tunc in Cismontanis partibus super Fratres dicti Ordinis, de Observantia nuncupatos Vicarii Generalis, necnon etiam Generalis Procuratoris Conventualium, & Commissariorum, de Observantia nuncupatorum tam citra, quam Ultramontanorum Fratrum hujusmodi, in Romana Curia deputatorum, expresso consensu & concordia, ex ejus certa scientia, sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, inter alia districtius inhibuit; ne Conventuales de Observantia, & e converso de Observantia nuncupati Fratres prædicti, per se vel alium seu alios, quovis quæsito colore vel ingenio, de cetero Conventualium Fratrum prædictorum aliquam domum, locum, Conventum, seu Monialium Monasterium de novo recipere, invadere vel perturbare, aut de illa vel illo se quomodolibet intromittere; Conventuales autem, & alii Fratres de Observantia, Generali dumtaxat, seu etiam Provinciali Ministris subditi, eorumque Prælati Fratres, de Observantia nuncupatos, sub Vicariis vivere solitos, transfugas, seu ad eos fugientes, nisi ostenderent litteras suæ licentiæ a Prælato suo per eos obtentas, in quibus contineretur nomen domus, a qua recessissent, & illius, ad quam remissi essent, etiam sub prætextu cujuscumque licentiæ super hoc ipsis Fratribus Conventualibus, & aliis de Observantia dictis Vicariis non subditis, eorumque Prælatis ab Apostolica Sede concessæ, quam quoad hoc idem Paulus Prædecessor penitus revocavit, acceptare quoquomodo præsumerent, sed illos ad Prælatos suos, juxta continentiam quarumdam aliarum litterarum recol. mem. Pii Papæ II. similiter prædecessoris nostri super hoc editarum, quas idem Paulus prædecessor voluit observari, remittere tenerentur: & vice versa prohibuit, ne ejusdem Ordinis professores, de Observantia nuncupati, & sub Vicariorum obedientia vivere soliti, Fratres prædicti, scandalosos & criminosos Fratres Conventuales nuncupatos, disciplinam Ordinis subterfugientes recipere, sed similiter ad Prælatos suos deberent remittere, servata tamen aliarum sanctæ mem. Eugenii Papæ IV. etiam prædecessoris nostri, & ejusdem Pii litterarum, quoad hoc editarum forma, alioquin ex tunc in contrafacientes, & inhibitionum prædictarum transgressores tam Conventuales, quam de Observantia, ac alios Fratres prædictos, eisque in præmissis omnibus dantes auxilium, consilium vel favorem publice vel occulte, directe vel indirecte, cujuscumque status vel dignitatis forent in prædicto Ordine, excommunicationis sententiam promulgavit, a qua non possent, nisi a Romano Pontifice pro tempore existente, præterquam in mortis articulo constituti, absolutionis beneficium obtinere. Si vero dicti Fratres, de Observantia nuncupati, qui solum Ministro Generali subsunt, inhibitioni prædictæ contravenerint, ultra præmissas pœnas per Ministros Provinciales, eorumque Vicarios, Ministro extra illam Provinciam existente, & unam ipsorum Fratrum, de Observantia nuncupatorum, sub Vicariis viventium requisitionem, non obstante quacumque, per Sedem Apostolicam, vel alias concessa exemptione, coerceri, & ad faciendum in præmissis compelli possent & deberent remediis opportunis. Praeterea idem Paulus prædecessor, cum intellexisset nonnullos dicti Ordinis profes- Ex lib. 174. fol. 141.

sores, sub obedientia, quam voverant, vivere subterfugientes, variis prætensis coloribus, & mediantibus litteris Apostolicis, sibi procurasse domos & loca, in quibus sine Superiorum obedientia degerent, omnes & singulas per eosdem Fratres receptas domos, aut Generali immediate, aut Provincialibus Ministris, seu Vicariis de Observantia dicti Ordinis subesse debere, decrevit, mandavitque Fratribus, qui illas inhabitabant, ut infra quindecim dierum spatium, habita decreti hujusmodi notitia, eligerent sub testimonio publico, utrum Generali & Provincialibus Ministris, an vero Vicariis, de Observantia nuucupatis subesse mallent: statuit quoque quod nullus talis frater ex tunc in posterum aliquem locum seu domum, etiam quarumcumque litterarum Apostolicarum obtentu, recipere valeret, nisi de licentia Generalis seu Provincialium Ministrorum, vel Vicarii de Observantia illiat Provinciæ, in qua locus seu domus ipsa consisteret; & si domum seu locum hujusmodi reciperet, si ipse subesse mallet Vicariis, de Observantia nuncupatis, prælibatis Vicariis, alioquin Generali vel Provincialibus Ministris prædictis subesse deberet, ut præfertur; & si forte Fratres ipsi recusarent ita subesse, dictus Paulus prædecessor taliter recepta loca ex tunc Ecclesiastico supposuit interdicto: & deinde prædictus Sixtus prædecessor ad summi Apostolatus apicem assumptus, præmissa observari inter alia mandavit, prout in Pauli & Sixti prædecessorum eorumdem litteris desuper confectis, respective plenius continetur. Cum autem, sicut exhibita nobis nuper pro parte dilectoram filiorum Ministri Provincialis, Custodum & Fratrum provinciæ Angliæ Conventualium, necnon Commissarii Ultramontanorum, de Observantia nuncupatorum Fratrum dicti Ordinis, petitio continebat, ad obviandum nonnullis discordiis & differentiis, quæ inter Conventuales, & de Observantia nuucupatos Fratres prædictos dictæ Provinciæ exoriri formidabantur, & pro pacis amænitate mutuaque concordia inter eos observanda, nullum utilius aut convenientius remedium adhiberi posset, quam quod inter eos dicta concordia, ac omnia & singula in litteris Pauli prædecessoris hujusmodi contenta strictissime observentur: pro parte Ministri Provincialis, Custodam & Fratrum provinciæ Angliæ, ac Commissarii Fratrum Ultramontanorum prædictoram nobis fuit humiliter supplicatum, ut concordiam & litteras Pauli prædecessoris prædicti, quoad Fratres provinciæ Angliæ hujusmodi confirmare, approbare, dictasque litteras innovare, & pro illarum firmiori observatione, opportuna remedia, & injuncta adhibere, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolicu dignaremur. Nos igitur &c. Ministrum Provincialem, Custodes & Fratres Provinciæ Angliæ, necnon Commissarium prædictos, & eorum singulos a quibusvis excommunicationis, suspensionis & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris & pœnis, a jure vel ab homine quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existant, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, concordiam & litteras Pauli prædecessoris hujusmodi, ac omniu & singula in eis contenta, quoad Fratres Provinciæ Angliæ hujusmodi dumtaxat, ex certa scientia nostra, tenore præsentium confirmamus & approbamus, ac easdem litteras Pauli prædecessoris quoad illos innovamus, illasque ac concordiam prædictam perpetuæ & irrefragabilis firmitatis robur obtinere decernimus, necnon omnia & singula præmissa, Fratres tam Conventuales, quam de Observantia nuncupatos Provinciæ hujusmodi sub excommunicationis, anathematis, & perpetuæ maledictionis, ac aliis pœnis, in singalis litteris prædictis contentis, quas directe vel indirecte contrafacientes, & illa quoquomodo non observantes, aut contra, vel eorum aliquod apud Re-

Reges, Principes, Prælatos, Communitates, Universitates, vel alias personas quascumque Ecclesiasticas vel seculares, seu aliquem ex eis, vel apud Sedem prædictam per se vel alium seu alios aliquid quomodolibet sollicitantes, aut quascumque litteras impetrantes seu impetrare procurantes, eo ipso incurrere volumus, strictissime observari mandamus, supplentes omnes & singulos defectus, si qui forsan intervenerint in eadem concordia: & nihilominus ut præmissa irrefragabilius observentur, & quæcumque eorum molestationis materia præcludatur, auctoritate, tenore & scientia prædictis, statuimus & ordinamus, quod de cetero perpetuis futuris temporibus nulla domus Provinciæ Angliæ, & Ordinis prædictorum, vigore quarumcumque litterarum Apostolicarum, quovis modo reformari valeat, nisi prius illius Fratres sic reformandi cum Ministro dictæ Provinciæ Angliæ pro tempore existente, ac Custode Custodiæ, sub qua ipsa reformanda domus fuerit, per alias litteras Apostolicas de consensu Protectoris aut Vice-Protectoris dicti Ordinis, & pro tempore existentis, in eis expresso moneantur, & quod infra sex menses a die monitionis hujusmodi computandos, secundum regularia dicti Ordinis instituta, ac privilegia eis per dictam Sedem concessa, consuetudinesque per Sedem ipsam approbatas, reformari debeant, & si infra dictos sex menses se reformare recusaverint, tunc per alias litteras Apostolicas de prioribus litteris, & monitione ac consensu hujusmodi specialem mentionem facientibus, & de simili consensu Protectoris vel Sub-Protectoris prædicti in eis etiam exprimendo emanatas, & non alias, reformatio hujusmodi personis Archiepiscopali vel Episcopali dignitate præditis, & non eis inferioribus, qui per seipsos, vel eorum officiales generales procedere teneantur, committi, & ad reformationem eamdem Minister Provinciæ Angliæ & Custos Custodiæ, ac Fratres reformandæ domus hujusmodi, necnon alii, qui fuerint evocandi, cum præfixione duorum mensium ad se parandum, & super hoc consulendum, & contra litteras reformationis hujusmodi opponendum citari, & reformatio ipsa juxta instituta, privilegia & consuetudines hujusmodi fieri, necnon domus & Fratres sic reformati ad novam obedientiam minime reduci, sed sub Ministro Provinciæ Angliæ, & Custode Custodiæ hujusmodi ut prius remanere debeant. Præterea, quod si contingat aliquos ex prædictis Fratribus tam Conventualibus, quam de Observantia nuncupatis, contra concordiam etiam Pauli prædecessoris, ac præsentes litteras, aut aliquas ex eis in toto, vel in parte quomodolibet directe vel indirecte venire, illi ex dictis Fratribus, qui offensi fuerint, videlicet Conventuales, ad dictum Ministrum Provinciæ Angliæ, seu Custodem illius Custodiæ, vel ejus substitutum, de Observantia vero nuncupati Fratres, ad Vicarium de Observantia pro tempore existentem, vel ejus Commissarium super his recursum habere, ipseque Minister Provinciæ Angliæ, Custos vel substitutus, aut Vicarius vel Commissarius, ultra prædictas pœnas, quæ salvæ sint, prædictos transgressores per censuras Ecclesiasticas, & alia opportuna juris remedia, usque ad plenam & omnimodam satisfactionem, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis, coercere, & si transgressores ipsi super hoc requisiti, satisfactionem hujusmodi impendere noluerint, post duos menses requisitionem ipsam immediate sequentes, ipsi sic offensi Fratres, & loca dictorum transgressorum, absque aliqua pœna, & cujusvis censuræ incursu recipere & retinere possint. Et insuper, quod concordiæ, & Pauli ac Sixti prædecessorum, necnon præsentibus litteris hujusmodi, aut earum aliquibus etiam in toto vel in parte derogari non possit, nec derogatum esse aliquantumvis permittatur, etiam per litteras, privilegia, indulta, statuta, ordinationes, decreta, commissiones, mandata, concessiones, & alias dispositiones, quæcumque

etiam

etiam quosvis sententias, censuras & pœnas in se continentia, ac sub quibusvis formis & expressionibus verborum, etiam cum derogatoriarum derogatoriis, aliisque fortioribus, efficacioribus, amplissimis & insolitis clausulis, decretis, etiam ad instantiam Imperatorum, Regum, Reginarum, Principum, Ducum, Communitatum, Universitatum, & aliorum Dominorum temporalium, ac Cardinalium, Patriarcharum, Archiepiscoporum, Episcoporum, & aliorum Prælatorum, & personarum quarumcumque, & etiam ex quantumcumque maximis & excogitabilibus caussis, considerationibus, & intuitu, & simili scientia, ac motu proprio, necnon Apostolicæ potestatis plenitudine, & cum concordiæ Pauli ac Sixti prædecessorum, necnon præsentium litterarum hujusmodi omnimoda, & de verbo ad verbum insertione, per prædictam Sedem pro tempore concessa & facta, ac ab ea vel ejus auctoritate, & pro tempore quomodolibet emanata, etiamsi in eis caveatur expresse, quod prædictis, & quibusvis aliis litteris etiam præmissas clausulas in se continentibus, & de quibus quarumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per generales clausulas id importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda foret, etiam si in eis contineretur, quod illis nullatenus, aut nonnisi sub certis modis & formis tunc expressis, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine hujusmodi derogari valeret, per eas sufficienter derogatum sit, & esse intelligatur, nisi in eisdem derogatoriis litteris, quod concordia, ac Pauli & Sixti prædecessorum, necnon præsentes litteræ hujusmodi ad obviandum animarum periculis, gravissimisque inconvenientibus & scandalis, quæ inter eosdem Fratres exoriri formidabantur, mature & consultissime emanarunt, quodque per illas ad obviandum inconvenientibus & scandalis prædictis, opportunum & saluberrimum remedium adhibetur, & ex quacumque illarum derogatione non minora possent inconvenientia & scandala in posterum exoriri, & paci ac concordiæ ipsorum Fratrum maxime obviaretur, perturbatioque inter eos, & perniciosa discordia orirentur, expresse & individue, ac verborum hujusmodi forma non mutata, mentio facta fuerit, ipsæque derogatoriæ litteræ de consensu Protectoris seu Vice-Protectoris prædicti, de quo in dictis derogatoriis litteris etiam expressa mentio fiat, emanaverint, fueritque tam Ministro & Custodibus, quam Vicario seu Commissariis, & Conventualibus, ac de Observantia nuncupatis Fratribus prædictis dictæ Provinciæ Angliæ per trinas litteras Apostolicas, diversis temporibus, & cum duorum mensium deputatione ad præsentationem intervallo, eis præsentatas, intimatum, quod Romanus Pontifex pro tempore existens derogatorias litteras hujusmodi concedere, vel alias præmissis derogare intendit. Postremo, quod quicumque locorum Ordinarii, & eorum officiales, ac aliæ personæ in Ecclesiastica dignitate tam seculari, quam regulari constitutæ, Canonicique Cathedralium Ecclesiarum, quos pro parte Conventualium, vel de Observantia nuncupatorum Fratrum eorumdem super hoc pro tempore requiri contigerit, & eorum singuli, eisdem Conventualibus, & de Observantia nuncupatis Fratribus Provinciæ Angliæ hujusmodi, eorumque domibus & Monasteriis Monialium, sub eorum cura & regimine pro tempore degentium, in præmissis efficacis defensionis præsidio assistere, & illa observari facere, & pro defensione hujusmodi, ac præmissorum observatione, contra quoscumque contradictores & rebelles, per censuras prædictas, etiam eas, quoties eis videbitur, aggravando & reaggravando, & alia opportuna remedia, etiam invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis, etiam summarie, simpliciter & de plano, absque strepitu & figura judicii procedendo, eosque, constito eis summarie, quod ad eos citandos tutus non pateat accessus, per edi-

edictum publicum in locis publicis circumvicinis, de quibus verisimilis sit conjectura, quod ad ipsorum citandorum seu monendorum notitiam pervenire valeat, assignandum, citare, aliaque omnia & singula facere, disponere & exequi valeant, quæ in præmissis & circa ea necessaria erunt quomodolibet & opportuna: decernentes ex tunc quidquid, & totum id, quod contra concordiæ, & Pauli ac Sixti prædecessorum, necnon præsentium litterarum hujusmodi tenorem, seu aliquem ex eis tam per Conventuales, quam de Observantia nuncupatos Fratres prædictos, & eorum singulos, necnon Reges, Principes, locorum Ordinarios, Communitates, Universitates, & alios Dominos temporales hujusmodi, & Legatos etiam de latere, & Cardinales, Nuncios, Commissarios quoque, & Delegatos dictæ Sedis pro tempore existentes, necnon alias personas quascumque, cujusvis status, gradus, Ordinis, dignitatis, præeminentiæ, nobilitatis & conditionis existentes, & prætextu quarumcumque litterarum Apostolicarum, etiam derogatoriarum hujusmodi, & alias quomodolibet, & quacumque auctoritate, scienter vel ignoranter attentari & fieri contigerit, ac contra litteras prædictas, & exinde secuta quæcumque, irrita & inania esse, & pro prorsus infectis haberi. Non obstantibus singulis præmissis, ac felicis recordationis Bonifacii Papæ VIII. &c. aliisque Apostolicis, necnon bon. mem. Ottonis, & Ottobonii olim in regno Angliæ dictæ Sedis Legatorum, in Provincialibus & Synodalibus Conciliis editis generalibus vel specialibus constitutionibus &c. ceterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, quod quædam litteræ per nos carissimo in Christo filio nostro Henrico Regi Angliæ illustri, qui ut asseritur, Ordinem & Fratres prædictos benignissimo favore prosequitur, super reformatione nonnullarum domorum Provinciæ & Ordinis prædictorum hactenus concessæ, salvæ sint, & esse censeantur, nullumque eis per hoc præjudicium generetur, quo minus ille Henricus Rex possit illis uti &c. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCVIII. *pridie Idus Januarii, Pontificatus nostri anno* VII.

Henricus VII. Rex Angliæ Ordini addictissimus.

XXI. Ludovicus a Turre Vicarius Generalis videns multorum Fratrum conscientias variis scrupulis exagitari propter qualitatem & valorem paramentorum Ecclesiasticorum, hoc anno, die III. Junii obtinuit a Pontifice ut liceret tuta conscientia tenere paramenta deaurata & pretiosa, quæ eis offeruntur aut donantur, eisque ad libitum uti, non obstantibus aliorum Pontificum declarationibus. Concessit etiam eadem die Pontifex, quod quilibet Procurator domorum Ordinis Minorum Observantum possit exercere officium procurationis pro quibuscumque Fratribus advenientibus de aliis Cœnobiis, ac si esset destinatus peculiariter Procurator pro illis; ita quod Procurator unius domus, sit quasi Procurator omnium in casu necessitatis, non obstante declaratione Pontificum, quæ dicit, quod quælibet domus habeat suum specialem Procuratorem.

Ex registro Ordinis.
Conceditur Observantibus, ut possint uti pretiosis paramentis.
Vide Roder. to. 1. qq. Reg. qu. 25. ar. 2.
Item quod Procurator unius domus Observ. possit procurare pro alia.

XXII. Hoc anno, uti refert Trithemius, facultas Theologica almæ Universitatis Coloniensis statuit & decrevit constitutione firmissima, tenendum, sentiendum, credendum, docendum, prædicandum, & constantissime defendendum ab omnibus suppositis suis, quod beata Dei Genitrix Virgo Maria, ab omni labe originalis peccati, ex singulari prærogativa Divinæ potentiæ, semper fuerit præservata, exempta & privilegiata, & qui contrarium fecerit, ab ipsa Universitate resecatus, honoribus & emolumentis Theologicæ facultatis omnino & omni tempore sit privatus, & quod nullus in ea facultate promoveatur, nisi juraverit se hoc statutum semper observaturum.

Trithem. in Chronic. Spanheimen.
Decretum Universitatis Colonien. de Conceptione B. Mariæ Virginis.

XXIII. Pro-

Fr. Joan. Episc. Stephanen. Fr. Alexander Radel. Lib. 225. fol. 19.

XXIII. Promotus est ad Episcopatum Stephanen. in Macedonia, sub Archiep. Dyrrachien. frater Joannes Almodonaris, sacræ Theologiæ professor, per obitum Lucæ, die XXIV. Aprilis. Erat vir doctus Alexander Radel Gallus, Guardianus Bellovacensis, cui Pontifex hoc anno, VIII. Idus Octobris jussit conferri gradum Magisterii, & summopere laudat a virtute & doctrina. Huic nihilo inferior Joannes Stobnicensis Polonus, de quo ita Simon Starovolcus scribit: *Vir in religione sincerus, in moribus probus, & in doctrinis solide versatus: adolescens prima laurea Philosophica anno* MCCCCXCIV. *in Academia Cracoviensi redimitus, quarto post anno, Magisterii dignitatem promeruit, inque publicam professionem vocatus, ingenti discipulorum copia floruit: quibus in exhibenda doctrina benevolus, & in præstandis beneficiis facilis fuit: honestatis, tranquillitatis, concordiæque, necnon disciplinæ publicæ & domesticæ amator observantissimus. Magnum sui desiderium omnibus reliquit, imo & exemplum, cum rebus secularibus valere jussis, minimum se in Ordine Minorum de Observantia videre voluit, & sacrum habitum ipsorum indutus, multa innocentiæ sanctitatisque opinione, multos eum annos gessit, Sodalibusque suis morum commendatione mirifice præluxit, quos etiam sacris litteris annos multos imbuit, & Michaelis Parisiensis præceptoris olim sui, & professoris in Academia Cracoviensi publici, scripta, in via Scotistica conscripta, typis publicis evulgavit: & quidquid ipse scripsit, cum eadem subtili Schola conclusit (scripsit autem subtilissimas in universam Philosophiam quæstiones) simpliciter discipulus suus Thomas Posnaniensis, qui Physicas, & quæstiones itidem ad mentem Scoti scripsit, & parvulum tractatum Philosophiæ naturalis.*

Fr. Joann. Stobnicensis. Starovolc. de Scriptor. Polon.

Conv. S. Viti Mariliani. Gonz. in Prov. Terræ laboris Conv. 23.

XXIV. Vir nobilis Albericus Carrafa, Conventum sancti Viti martyris a se prope oppidum suum Mariliani, in Campania felici, & pulchra planitie affabre constructum, ac Patribus Conventualibus destinatum, hoc anno, auctoritate Apostolica ad Observantes transferri curavit. Est hic locus prædicti oppidi incolis, multisque oppidis circumvicinis commendatissimus, uti ipse sub annum MDCCXXXIX. conspexi, ob frequentia sancti Viti miracula, præsertim in curandis rabie affectis, aut a canibus rabidis quoquomodo vulneratis.

Conv. Hydruntinus.

XXV. Constructus est etiam Conventus Hydruntinus sancti Joannis Fratrum Observantum. Etenim sub hujus anni finem Vicarius Provinciæ Apuliæ impetravit a Pontifice facultatem, ut liceret civibus Hydruntinis extra, & prope muros urbis Observantibus domum ædificare sub invocatione sancti Joannis, demolito prius sacello, seu Ecclesiuncula vetusta ejusdem Sancti, uti ex Alexandri diplomate, quod ex Vaticano Archivo accepi, lectori constabit: *In eminenti Apostolicæ dignitatis.* III. Nonas Octobris.

Conv. Astunensis. Gonz. in Prov. S. Nicolai Conv. 31.

XXVI. In eadem Provincia etiam prope & extra muros urbis Astunensis, ubi prius erat Ecclesia sanctæ Mariæ Annunciatæ, ut eisdem Fratribus sub hoc ipso titulo domus a civibus ædificaretur, Pontifex indulsit, simili dato diplomate XI. Kalendas Octobris.

Conv. S. Geminiani. Idem in Prov. Tusciæ Conv. 31.

XXVII. In Tuscia aliquantulum ab oppido S. Geminiani concessum fuit Observantibus Eremitorium sancti Vivaldi, ut illic Cœnobium ædificarent; ea tamen lege, ut imagines divorum Laurentii, Leonardi & Verdiani prædicti oppidi patronorum in Ecclesia depingi curarent. Susceperunt in se Fratres onus domum construendi, promiseruntque oppidani se corpus sancti Vivaldi, quod in præcipua Ecclesia custodiebant, daturos, ubi primum Fratrum Ecclesia esset ad summum perducta. At fefellerunt; neque enim

Fra-

Fratres, aliud præter maxillam unam potuerunt impetrare. Hoc in loco multa sunt sacella, in quibus Dominicæ passionis mysteria ad vivum exprimuntur, eo modo disposita, quo Hierosolymis evenerunt, & Bernardinus de Caymis, uti superius diximus, in Varalli monte delineavit. Circa jurisdictionem horum sacellorum orta sunt inter Fratres & seculares litigia, non minus, quam inter Varallenses, quæ suo loco narravimus, & Leo X. ac Clemens VII. suis litteris diremerunt. *Ann. 1493. n. 42.* *Ibid. n. 45.*

XXVIII. Ex diplomate Alexandri, in quo refertur, domus S. Nicolai Agrigentinæ urbis, & sanctæ Annæ oppidi Julianæ, diœcesis Agrigentinæ ante plerosque annos opera fratris Matthæi de Gallo (Agrigentini scilicet, quem nos aliter diximus cognominatum) constructas sub regimine Ministrorum Generalis & Provincialis, ab istius obedientia fuisse exemptas, datumque Vicarium ex ipsius Observantiæ Instituto, qui eas aliasque domos gubernaret, manifeste constat utramque hoc anno longe fuisse priorem. De Agrigentino alias dicenda narravimus: ante hoc diploma nihil certi de Julianæ Cœnobio scribendum occurrit. Situm est inter densa nemora non procul a Julianæ, Clusarum & Busachini oppidis, pietati fovendæ, & tironibus educandis perquam opportunum. Habitabant in oratorio sanctæ Annæ ante unum vel alterum seculum pii quidam Eremitæ, successerunt circa annum MCCCCLX. Minoritæ Observantes; ab his anno MDLXXXIV. transiit ad Reformatos opera fratris Bonaventuræ Agrigentini laici, a Sciascia cognominati, qui primum in familiam Observantum ea in insula reformationem invexit. Jacent hic Simon Neapolis a Calaxibetta laicus, virtutibus & miraculis illustris, Bonaventura Melitensis etiam laicus, humilitate, & lætitia salutaris, omnibus gratissimus, Franciscus a Bivona ejusdem conditionis & status, qui anno MDCXXVII. sanctissime in Domino requievit. *Conv. Agrigentinus. Lib. 176. fol. 138. Gonz. in Provin. Sicil. Conv. 12. Tom. 11. anno 1441. n. 15. Tom. 10. anno 1416. n. 13.* Conv. Julianæ. Fr. Simon Neapolis. Fr. Bonavent. Melitensis. Fr. Franciscus a Bivona.

XXIX. Michael Torrerius civis Cæsaraugustanus, accepta hoc anno ab Alexandro VI. facultate, domum construxit Observantibus in loco de Luna, Cæsaraugustanæ diœcesis, sub invocatione beatæ Mariæ de Montelora: *Piis fidelium votis*. XII. Kalendas Aprilis. Cœnobium est perquam devotum & amœnum, & fundator dum vixit, continuis prosecutus est Fratres beneficiis. In sacrario servatur os cujusdam beati viri Didaci Minoritæ, quod si aquæ immergatur, & illa consperguntur armenta, a quacumque scabie vel infirmitate liberantur, qua de causa undequaque pastores illuc adventant. Anno MDLXXVIII. mirandum accidit in Erlæ oppido propinquo. Vir quidam Zelotypus, Fratrum implacabilis inimicus, audiens uxorem ad Cœnobium profectam, Fratribus canistrum panibus oppletum asportasse, redeuntem semel, iterumque pugione perfodere tentavit. At deficientibus viribus, & labente ex manibus pugione, offendere non potuit. Id Divinæ occultæque virtuti attribuens, ad Fratres abiit, crimenque confessus, uxorem melius habuit deinceps, & Fratres non absque omnium admiratione, omni beneficiorum genere prosecutus est. Conv. Lunæ. *Gonz. in Prov. Aragon. Con. 16.*

XXX. Joannes de Alconchel, diœcesis Pacensis, in ea Hispaniæ regione, quæ Extremadura nuncupatur, hoc anno VII. Idus Septembris impetravit facultatem ædificandi Cœnobium pro Fratribus Observantibus ad Eremitorium sanctæ Mariæ de Luce, in solo ejusdem Joannis, & prædicta diœcesi consistens. Eo paupertatis compendio constructum est, ut in concavo saxo in Moncarii Montis jugulo V. M. P. ab oppido Alconchellio exædificatum, ultra viginti passus non extendatur, angustumque sit octo dumtaxat Fratrum habitaculum. Commendatur multis miraculis, quæ ibidem meritis beatæ Mariæ Virginis patrantur, & corpore Conv. Moncarii. *Lib. 221. fol. 1. Gonz. in Prov. S. Gabriel. Conven. 3.*

Didaci Villanovani laici, quod summa veneratione ibidem asservatur.

Conv. Alcaudeti. XXXI. In regione Bætica, vir nobilis Alphonsus Fernandez a Monte Majori, & Maria de Velasco conjuges, ut prope muros oppidi Alcaudete, Giennensis diœcesis, eisdem Observantibus domum ædificarent, etiam hoc anno facultatem obtinuerunt: *Piis supplicum votis*. XI. Kalend. Octobris. Gonz. in Prov. Granat. Con. 13. Anno sequenti opus inchoatum narrat Gonzaga. In eodem diplomate conceditur etiam licentia ædificandi in dicto oppido Monasterium Clarissarum, de quo mox dicemus.

Tom. 14. anno 1481. n. 52. Conv. Malliacensis. XXXII. Diximus ex Gonzaga constructum Conventum Malliacensem in Provincia Franciæ anno MCCCCLXXXIII. & quidem ante hunc annum MCCCCXCIX. originem & formam accepisse, plane constat ex diplomate Alexandri Pontificis, in quo narratur Joannem de Mailli Baronem, & Dominum oppidi Malliacensis, diœcesis Ambianen. ex devotione, quam erga Minorum Observantum Institutum ferebat, atque ut parentum ultimæ voluntati satisfaceret, intra districtum prædicti oppidi eisdem domum ædificasse, concessa sibi licentia a Juliano Cardinale Episcopo Sabinensi, tunc Apostolicæ Sedis Legato in partibus Galliarum, eique amplius conceditur facultas aliam construendi in loco de Pontencourt, diœcesis ejusdem: *Sacræ Religionis*. Pridie Kalendas Maii. Conv. Petræ-Pontis. Gonz. in Prov. Franc. Conv. 40. Posterior hæc domus illa fortassis est, licet pauculorum Fratrum habitaculum, quam Gonzaga vocat *Petræ-pontis*, ab eodem Domino Malliacensi constructa. Sed & tertiam sub hunc annum fundavit juxta pagum Blangiacensium in eodem Episcopatu, nullum sui dominii absque Observantum volens incolatu. Eadem ferme est hujus loci ac Malliacensis forma & structura, sed hic posterior inter densissimas Picardiæ latet silvas, ad oram Burgundiæ, prior vero Blangiacensis in po- Conv. Blangiacensis. Indid. Conv. 35. stremis Picardiæ, & Normandiæ finibus, loco patet amœnissimo. Malliacensis vero in eo superat, quod fundatoris piissimi quidem & nobilissimi corpus possideat. Claustrum Blangiacense constructum dicitur beneficio cujusdam pii viri, Gallice *Beau Visaige* nuncupati: utraque demum domus hæreticorum rabie destructa, Fratrum industria aliquatenus restaurata est.

Conv. de Conimbo. Lib. 155. fol. 39. XXXIII. Vir nobilis Stephanus de Vesto, Ludovici Regis Francorum Consiliarius & Camerarius, Baroniarum Gumandi, & Castri Raynardi, necnon loci de Masteco Dominus, Senescalliæ Belludei Senescallus, obtinuit hoc anno VI. Idus Junii ab Alexandro Pontifice facultatem Conven- * al. Cornubo. tum Minorum ædificandi in suo pago de Conimbo *, Comitatus Venaysini, diœcesis Carpentoratensis, pro duodecim Fratribus victuris secundum ritus, consuetudines & instituta Fratrum Conventus de Montiliis, in eisdem comitatu & diœcesi non procul distantis. An vero ille domum hanc constru- Conv. de Montiliis. xerit, aliunde mihi non constat: domus illa de Montiliis in Provincia Provinciæ, & custodia Avenionensi Patrum Conventualium recensetur.

Conv. Slesvicensis reformatur. Lib. 198. fol. 80. XXXIV. Fridericus Dux Slesvicensis, Joannis Daciæ Regis germanus frater, hoc anno III. Idus Julii a Pontifice obtinuit, ut Conventus sancti Francisci Slesvicen. a progenitoribus suis Ducibus Slesvicensibus egregie olim constructus, calicibus, paramentis, omnique necessaria suppellectili abundanter instructus, sed tunc incolis ferme destitutus, & ad humilem statum redactus, transferretur ad Observantes.

Mon. Aversæ. XXXV. Religiosissimi Monasterii sancti Hieronymi intra muros urbis Aversanæ originem, sub hoc tempus acceptam damus ex bulla Pontificia Gonz. in Prov. Terræ Labor. Monast. 2. aliquantulum diversam ab ea, quam tradit Gonzaga. Joannes Formatus civis Aversanus sub mortem bona sua duabus reliquit filiabus, Juliæ & Philippæ Formatis. Prior paulo post decedens, condito testamento, jussit, ut

ut consentiente & volente sorore Philippa, omnia bona paterna construendo Monasterio Sororum Tertii Ordinis applicarentur. Facile soror assensit, emptaque per testamenti executores domo, ipsa cum aliis mulieribus, assumpto prædicti Ordinis habitu, initium dederunt Monasterio: *Piis supplicum votis*. XII. Kalendas Maii. Ubi per aliquot annos sub eo vixerunt Instituto: ad majorem aspirantes perfectionem, primam sanctæ Claræ Regulam admiserunt. Felicissimis auspiciis progressus respondit; etenim Sororum numero, virtute & sanctitatis opinione domus hæc mirabiliter accrevit, optimeque audit apud Aversanos. Hinc multæ prodierunt aliorum Monasteriorum fundatrices.

XXXVI. Monasterium beatæ Mariæ de Colomata extra muros Perusinos, Ordinis sancti Benedicti, a sexaginta annis Monialibus destitutum, emerat Francisca Longa de Perusio Soror Tertii Ordinis de Pœnitentia, impetravitque hoc anno, ut in Monasterium sanctæ Claræ adaptaretur, juxta Regularem Observantiam, quæ vigebat in Monasterio sanctæ Luciæ Fulginatensis, ex quo primas evocari jussit Pontifex institutrices, Annam, Eusebiam ac Benedictam Perusinas, aliasque novem Sorores: *Pastoralis officii debitum*. VIII. Nonas Novembris: sed cum in eodem diplomate juberet, regimen hujus novi Monasterii committi Vicario Observantum Provinciæ sancti Francisci, & ille renueret admittere, graves increpatorias Pontifex misit ad eum anno sequenti litteras, quas nos dabimus in Regesto. *Mon. Colomatæ Perusinum.*

XXXVII. In oppido Boschi sive Nemoris, diœcesis Mediolanen. Monasterium erat *sanctæ Mariæ Christus*, Ordinis sancti Augustini, sub regimine Presbyterorum secularium, cujus Moniales hoc anno petierunt impetraruntque a Pontifice, ut extincto illic Ordine prædicto, sanctæ Claræ Institutum concederet sub obedientia Fratrum Regularis Observantiæ: *Romanus Pontifex*. Idibus Aprilis: an ita factum sit, ignoro. *Mon. Nemoris.*

XXXVIII. Venetiis quædam Helena quondam Marci Vioni conjux, testamento statuit, ut domus amplæ, quam Venetiis possidebat, pars una in habitaculum quarumdam mulierum regularem vitam ducere cupientium, & altera in Hospitium pauperum fœminarum Hierosolymas, Romam, Compostellam, aut ad alia pia loca peregrinantium, adaptaretur. Uni id factum a testamenti executoribus, adjunctumque sacellum sub invocatione Præsentationis beatæ Mariæ Virginis, in eoque constructum sepulcrum ad similitudinem sepulcri Domini, quod Hierosolymis conspicitur; petierunt hoc anno Sorores ibidem constitutæ, ut liceret sibi illic regulariter sub perpetua clausura, & cura Minorum Observantum habitare. Annuit Pontifex, emisso diplomate: *Regularem vitam professis*. VII. Kalendas Novembris. Postea transierunt Sorores ad Institutum sanctæ Claræ, & ab illo condito sepulcro cœpit Monasterium *sancti Sepulcri* appellari. Valde aliter hujus Monasterii originem narrat Gonzaga; ait enim duas nobiles fœminas, Polixenam Præmarinam, & Beatricem a Rayneriis ab Euboea insula, a Turcis obsessa, fugientes, Venetias mirabiliter appulisse, aggregatisque sociis Ursula Veneta & Maria Canali, Xenodochium quoddam peregrinis mulieribus Hierosolymas proficiscentibus excipiendis, a Senatu impetrasse, & crescente adventantium Virginum numero, Xenodochium in Monasterium Clarissarum sub sancti Sepulcri nomine convertisse. Fortassis Euboicæ fœminæ inter primas primum reclusorium Sororum Tertii Ordinis, ab Helena concessum, ingressæ sunt, & mox ad Clarissarum transierunt Institutum. Ea porro Beatrix vixit pietate, ut miraculis claruerit, ejusque corpus, & Claræ Venetæ in magna illic habeantur veneratione. *Mon. S. Sepulcri Venetiis.* *Gonz. in Prov. S. Anton. Mon. 13.* *Beatrix a Raineriis.*

Mon. Palmæ.

XXXIX. In oppido Palmæ, Cordubensis diœcesis, ditionis nobilis viri Ludovici Portocarrerii, Joannes a Manibus albis, ut Clarissarum erigere posset Monasterium in quadam domo sua prope Parochialem Ecclesiam beatæ Mariæ, hoc anno impetravit, adjectis quibusdam conditionibus circa consanguinearum in eodem Monasterio receptionem, & regimen committendum Custodiæ Angelorum sive Hispalensis præfecto: *Inter universa opera*. XIII. Kalendas Martii. Ejus constructionem in annum MDIX. differt Gonzaga, refertque crescente Sororum numero defecisse alimenta, & Palmæ Comites domum ampliasse, & reditus auxisse. Rexerunt domum hanc Fratres Custodiæ, seu Provinciæ Hispalensis, donec sub annum MDXVII. prædicti Comites Conventum sanctæ Mariæ de Bethlehem in eodem oppido construxerunt, aggregaveruntque Custodiæ, sive Provinciæ Angelorum, illisque commendari curarunt regimen Monasterii. Horum quidem cura, & religiosa disciplina tantopere in regulari disciplina & sanctitate profecit, ut inde trium nobilium Monasteriorum, Constantiniani, Cassalliensis & Alanisiensia fundatrices prodierint. Cujusdam sororis Catarinæ corpus magna illic colitur veneratione, eamque cumulatissima sanctitatis & virtutum opinione vixisse, constans est Sororum traditio.

Gonz. in Prov. Angel. Mon. 2.

Mon. Alcaudeti. *Idem in Provin. Granat. Mon. 9.*

XL. Paulo antea præmonuimus uno eodemque diplomate concessam hoc anno facultatem nobilibus conjugibus Alphonso Fernandez e Monte Majori, & Mariæ a Velasco, Cœnobium Fratrum Observantum, & Monasterium Sororum Clarissarum in suo oppido Alcaodeti construendi. Istud inchoarunt anno sequenti. Vixerunt illic plurimæ religiosissimæ Virgines, inter quas maxime enituit virtus & sanctimonia sororum Mariæ a Spinosa, & Ludovicæ a Sandoval in choro honorifice sepultæ; in quorum funeribus dulcissimi auditi sunt cœlestes concentus. Longa orationis serie refert Gonzaga apparitionem sororis Sabinæ Alvarez ab annis septem defunctæ, Missarum suffragia repetitis vicibus exposcentis.

Mon. Xeresii. *Gonz. in Provin. S. Michaelis Monast. 6. & 19. Mon. MSS. illius Prov.*

XLI. Duo refert Gonzaga Clarissarum Monasteria esse apud Xeresii oppidum, diœcesis Pacen. in Hispania, unum Lucis, alterum Matris Dei nuncupatum. Tertium addunt monumenta MSS. Provinciæ sancti Michaelis, intra cujus fines oppidum istud comprehenditur, sub invocatione beatæ Mariæ Spei. Quartum ego reperio in monumentis Vaticanis, cujus titulus & origo differunt ab eis, quæ de prædictia tribus narrantur. Ita porro habetur in diplomate Pontificio. Major de Silva, & filiæ illius duæ, aliæque nonnullæ mulieres habitum susceperunt Tertii Ordinis, & professionem emiserunt regularem in manibus cujusdam Minoritæ, deditque eis Episcopus Pacen. pro illarum habitatione quamdam Ecclesiam, *Eremitorium* nuncupatam extra muros dicti oppidi, sub invocatiune beatæ Mariæ de Consolatione, prope quam vixerunt religiose sub tribus votia & clausura, secundum regularia prædicti Ordinis Instituta. Demum Episcopus Pacen. eas commisit curæ & regimini Bernardini de Guaza, Ordinis Minorum Regularis Observantiæ, visitatoris Monasterii de Tordesillas, Palentinæ diœcesis, aliorumque Monasteriorum in regnis Castellæ & Legionis consistentium. Hinc motæ Sorores, statuerunt vivere juxta consuetudinem, & sub Regula illorum Monasteriorum; petieruntque a Pontifice facultatem ædificandi commodum Monasterium prope dictam Ecclesiam. Annuit hoc anno Pontifex emisso diplomate: *Regimini*. X. Kalendas Julii. Principium accepit anno MDII. fundatoribus Joanne de Silva, & Majore Pinellia, ut testantur inscriptiones duæ Hispanæ, una incisa supra templi portam, altera supra tabulam marmoream. sepulcri magnifice erecti in medio sacelli majoris.

Pri-

Prima ita se habet: *Ecclesiam hanc, & Monasterium construxit Joannes de Silva, ejusque conjux, Major Pinel in reverentiam Dominæ nostræ Dei genitricis. Inceptum est opus* MDII. Secunda. *Hic jacent magnifici Domini Joannes de Silva, & Dom. Major Pinel ejus conjux, fundatores hujus Ecclesiæ, & Monasterii. Obierunt anno* MDXXIX. Situm est hoc Monasterium extra portam Burgensem ad CCL. passus, versus Septentrionem, primasque habuit fundatrices ex Monasterio sanctæ Mariæ de Gratia Conventualibus subjecto. Quibus etiam ex concessione Julii II. anno MDVII. Monasterium hoc per aliquot annos obtemperavit, sublato per Archiepiscopum Toletanum Ximenium prædicto Bernardino, regimenque acceptavit Silvester de Agusa Minister Provinciæ sancti Jacobi anno MDX. Sub hac præfectura magna inconstantia iterum redierunt majori ex parte ad pristinum Tertii Ordinis Institutum, dimissasque possessiones repetierunt, obtenta Romæ Pontificia & Ministri Generalis Bernardini Pratensis facultate. Sub Pio V. redierunt ad Observantes, & vitam strictiorem. Consuetudo est in eo oppido, ut supplicatio, vel processio, quæ fit in die Corporis Christi, incipitque in Ecclesia sancti Michaelis, ad templum hujus Monasterii perveniat. Dum hanc interturbare quidam contendunt, variis decretis Caroli V. & Episcopi Pacensis factum est, ut perseveraret. Jacet hic religiosissima soror Maria a Jesu Tertium Institutum professa, vigiliis, jejuniis, orationibus intenta, erga pauperes & infirmas misericors, suæ professionis perfectissima observatrix, quæ mortis horam præsciens, habitum & vestes consuit, & paravit eo modo, quo defunctis Sororibus adaptantur, & paulo post septuagenaria decessit. Maria a Jesu.

XLII. Petierunt, & obtinuerunt Sorores domus inclusarum de Valentia Tertii Ordinis, Septen. diœcesis, ut possent transire ad Institutum sanctæ Claræ, regendæ a Vicario Provinciæ Portugallensis: *Piis fidelium votis*. Kalendis Septembris. Urbs Septensis est in Africæ Mauritania Tingitana; quidam suffraganeum constituunt Archiepiscopi Eboren. alii Ulyssipponensis: Valentia oppidum est in Lusitania, fortassis additum, seu subjectum illi Ecclesiæ ad majorem Episcopi proventum vel commoditatem. Mon. Valentiæ in Lusitania.

XLIII. Petrus & Anna Duces Borbonii, erga Minorum & Clarissarum Ordines addictissimi, post ædificandi Monasterii in oppido seu villa Giennensi supra Ligerim, Antissiodoren. diœcesis, superatas difficultates, ab Ecclesiæ collegiatæ sancti Stephani Canonicis, & Rectore Ecclesiæ parochialis objectas, opus inchoarunt, & hoc anno impetrarunt ab Alexandro facultatem illud prosequendi, illudque tradendi Sororibus reformationis beatæ Coletæ, sub regimine Vicariorum Generalis Ultramontani & Provincialis Lugdunensis: *Eximiæ devotionis affectus*. XIV. Kalendas Martii. Ludovicus de Blot Visitator Coletanearum quindecim curavit evocari Sorores ex variis Monasteriis, sex ex Malendinensi, totidem ex Gratianapolitano, ex Suoriano duas, unam ex Aquarum amissarum, quæ adventantes puellas religiosissime instruxerunt, eaque firmitate pietatem stabilierunt, ut per annos multos mira vixerint sanctimonia. Graves jacturas a Calvinistis non semel passæ, summam ostenderunt constantiam, animique fortitudinem; combustoque demum habitaculo, oportuit alio commigrare. Occisus est crudeliter earum Confessarius Joannes Parisotus anno MDLXVII. die XVIII. Octobris, vir religiosus & doctus, alumnus Cœnobii Masconensis. *

Mon Giennense. *Foder. in Prov. S. Bonav. pag.* 195.

* *Narrationes Monasteriorum Auxoniani & Suoriani, quas Annalista sero dato ipsis monitus hic referebat, juxta ipsius monita expunximus, & ad propria loca, tom. scilicet 9. sub an. 1412. num. 7. & tom. 10. sub an. 1421. n. 21. retulimus.*

XLIV. Hoc anno ad exemplar collegii conversarum e prostibulo mulierum, Parisiis a fratre Joanne Tisserando, ut alias diximus, instituti, aliud ere- Domus Soror. Tert. Ordin. Coloniæ.

Mon. MSS. Provin. Colon. Tom. 11. ann. 1465. n. 16.

erectum est Coloniæ, sub instituto Tertii Ordinis sancti Francisci, & titulo beatæ Mariæ Magdalenæ, quod etiam adhuc perseverat, sub regimine Archiepiscopi. In moribus valde difformatum, reformandum commisit anno MDCXI. Ernestus Archiepiscopus Nicolao Vigerio & Joanni Weyero, viris piis & prudentibus Regularis Observantiæ.

Monast. S. Claræ Barcinonen. reformatur. *Lib. 172. fol. 22.*

XLV. Frater Franciscus Ximenius Archiepiscopus Toletanus, indefesse profecutus Monasteriorum Fratrum & Sororum in Hispania reformationem, non sine labore & molestiis reformare potuit Monasterium sanctæ Claræ Barcinonen. Patribus Conventualibus subjectum, misso primum Michaele de Fenalis, secundum Alphonso de Guadalajara, postremum Petro de Banyllis Vicario provinciæ Aragoniæ, multisque censuris oportuit renitentes compellere. Similem etiam difficultatem probavit in reformatione Monasterii sanctæ Claræ extra muros oppidi Methymnæ Pomerii, illam recusante Abbatissa Maria Henriquez de Velasco, Regis Ferdinandi sorore consobrina, ex genere & familia Bernardini Comestabilis.

Et Methimnæ Pomerii. *Lib. 154. fol. 80.*

Conv. S. Francisci Firmani. *Lib. 217. fol. 59.*

XLVI. Confirmavit hoc anno Pontifex Fratribus Conventualibus Conventus sancti Francisci Firmani possessionem acceptam Monasterii olim Clarissarum, sub invocatione sanctæ Mariæ de Virginibus ejusdem urbis, Monialibus destituti, quod sibi competere contendebant ex concessione Sixti IV. qui Minoribus Conventualibus largitus est omnia Monasteria Clarissarum, a Sororibus derelicta: necnon possessionem Ecclesiæ sancti Liberatoris Firmanæ, a Gerardo Episcopo prædicto Monasterio olim unitæ. Extendit etiam privilegia omnia, favores & gratias concessa Fratribus familiæ Ultramontanæ ad Fratres Cismontanæ. Multa insuper & egregia privilegia a Sixto IV. quibusdam domibus Tertii Ordinis concessa, ad alias voluit extendi.

Ex brevi originali. Lib. 155. fol. 3.

SUPPLEMENTUM P. ANTONII MELISSANI DE MACRO.

Indic. ex Vatic.

Insubria devastatur.

Vide Harold. ad ann. 1425.

Topogr. Ferrar.

Indic.

„ I. IN Ludovicum Sfortiam dum Veneta gens Ludovicum XII. Franciæ invitat, ille in Venetos Turcam Bajazetum incitat, at ita magno incendio belli Insubria universa devastatur. Interim beneficium fratri Bernardo de Lesse confertur: *Religionis zelus.* VI. Idus Februarii. Roscianum, *Rosano* Civitas Archiepiscopalis in Magna Græcia, Græcos & Latinos Cives olim habebat, qui tamen haud bene cohærentes, facile invicem disceptabant. Rossanenses etiam sive Rosciani Cives Latini ritus in Magna Græcia, apud Oram Tarentini sinus, inter Cariatum & Cassanum, qui sub anno MCCCCXXVIII. Cœnobium ædificantes Fratribus de Observantia, a Concivibus Græci ritus impediti, nisi diu post, sub fratre Matthæo Sarraceno de Rhegio Julii, ab anno MCCCCLIX. suo Antistite, perficere potuerunt; hoc anno MCCCCXCIX. IX. Martii, erigendi Monasterii Tertii Ordinis sancti Patris Francisci facultatem obtinuere: *Sedis Apostolicæ.* IX. Kalend. Aprilis suppresso Monasterio sanctæ Mariæ Firmi in Piceno: *Ex injuncto.* ac pridie Kalend. ejusdem permissa Comiti Castri Sicei, Andegavensis diœcesis constructione Conventus: *Inter curas.* etiam Cosentinis pro Observantibus datum est erigere domum sanctæ Mariæ de Paradiso: *Piis fidelium.* Est vero Cosentia, vulgo *Cosenza*, Civitas Archiepiscopalis Brutiorum Mediterranea, ad Crathim & Casuentum flumina in Montis descensu, cum arce editiore loco constructa, Calabriæ Citerioris Metropolis haud obscura, & ex Regni Neapolitani præcipuis, media inter Tarentum & Rhegium, a quibus

„ bus abest supra nonaginta M. P. Rothemburgi vero Monasterium Soro-
„ rum Tertii Ordinis IV. Idus Maii extinctum fuit: *Regimini universalis*.
„ VII. Idus Septembris exposito brevi: *Inter curas*. pro Conventu funda-
„ to in Eremitorio sanctæ Mariæ de Luce de *Alconchel*; & altero pro bene-
„ ficio fratris Jacobi Rimani: *Religionis zelus*. ac iterum alio Idibus Se-
„ ptembris pro constructione Conventus in oppido Vitelliano, vulgo *Via-*
„ *dana*, Cremonensis diœcesis: *Exponi nobis*. quem Fratres provinciæ
„ Tusciæ in suis Comitiis oblatum acceptaverant anno MCCCCXCII. Postea
„ fratri Alexandro *Gadet* Magisterium decretum fuit: *Viri sacræ*. VIII. Idus
„ Octobris; ac tamdem Cardinali Ximenio posse conferre beneficia indul-
„ tum: *Exigentibus meritis*. XVIII. Kalendas Decembris. Observantiæ
„ Fratres his temporibus ubique mira incrementa sumpserunt. Matthias
„ Ungariæ & Boemiæ Rex hoc anno pro construendis ædibus, & Ecclesia
„ pro illis in oppido *Camenez*, in Episcopatu Misnensi, versus Boemiam
„ Regia liberalitate largas eleemosynas contribuit: Verumtamen magnas
„ difficultates ab Episcopo, Plebanis, Conventualibus, necnon etiam
„ Monialibus sanctæ Mariæ Stellæ passi sunt; at urgente mandato Regis,
„ demulcente etiam adversariorum animos religiosa gravitate & gratia ve-
„ nerabilis Patris fratris Joannis, olim Episcopi Olomucensis, circa festum
„ Omnium Sanctorum in loci incolatum admissi fuere.

Litteræ Pontificiæ. Indic. ex Vatic.

Ex copia Harold. ad annum 1492. n. 18.

Ex copia.

Chronica Provin. Ref. Boemiæ. P. Sannig. infra ad ann. 1538.

„ II. Hic, cum præcisa tempora nos lateant, religiosissimo fratri Bal-
„ thasari *Reuseli*. professione Laico, locum dabimus, ne tanti Viri memo-
„ ria pereat: Oriundus ab oppido Algezira Regni Valentiæ, ibidemque
„ nostram Regulam professus, in Eremitoriolo sanctæ Mariæ Angelorum
„ Civitatis Alonæ quadraginta annorum spatio vixit. Inde paupertatis
„ amator, & Monasticæ severitatis longe remotis habitatoribus, gratissimos
„ odores emittebat; enarrabat fama, eo silente, quam fervide orationi,
„ quamque severe macerationibus corporis incumberet, sua vota beatissi-
„ mæ Virgini Deiparæ piissimo fervore expandebat. Quæ apud Majestatem
„ Divinam quanti fierent, mirabilibus signis demonstratum est: aliquando
„ brumali tempore in ea solitudine, assiduis & copiosis imbribus obsessus,
„ oleo, quo lampadem sacram Deiparæ foveret, omnino carebat; quam-
„ obrem valde mœstus, in genua provolutus, Deum, ut honori Matris
„ suæ provideret, totis præcordiis oravit: moxque surgens Lychnum ma-
„ gna fiducia signo Crucis benedixit, qui extemplo plenus oleo apparuit.
„ Quidam Eques Alonensis, ob contagium, quo infectæ suæ deperibant
„ oves, tristis Famulum Dei adiit, supplexque petiit, ut suis orationibus
„ sibi adesset. Oravit ille, & ad caulam profectus, ut gregi benediceret,
„ hæc magnæ simplicitatis verba, sed majoris virtutis protulit: *O Creaturæ*
„ *Dei quid facitis? Vivite, & non moriamini; magnum etenim damnum*
„ *Domino vestro affertis*: mirum! Ad illius jussum cessavit morbus, & illi-
„ co, mirantibus cunctis, convaluere oves. Alia plura signa per eum ope-
„ ratus est Altissimus, ob quæ apud Alonenses & circumvicinos optima fa-
„ ma clarebat; tamdem plenus meritis & diebus, in eodem Eremitorio
„ obdormivit in Domino; ut autem Civibus innotuit ejus obitus, conflu-
„ xere ad locum, & primores suppositis humeris feretro, illius cadaver ad
„ Conventum sancti Patris Francisci suæ urbis delatum, triduo expositum
„ populo Fratres reliquerunt, tamdemque in honorifico sepulcro tumula-
„ runt, in quo integrum custodiebatur; verumtamen post plura tempora,
„ cujusdam æditui incuria, ex lapidum ruina, cum cadavere tumba, ultimis
„ temporibus confracta fuit. *

Frater Balthasar Reusell. floret.

Monum. MSS. Valentin. supra cit.

* *Quæ hic de Bernardino Caymo acta obliteramus, propriis locis habes a Patre Waddin. ad an. scilicet 1491. n. 40. & seq.*

III. Flo-

" III. Florebat etiam venerabilis Pater frater Franciscus a Luca, qui " vivacissimo spiritu præfulgens, totus in augmentum Observantiæ incumbebat, juvenes spiritu præstantes pro beneficio universali procurans; eo " enim suadente Paulus Jovia Lucensis Civis, & ipse nobilis, Mundi pompis renuntians, habitum Ordinis suscepit; postque emissam professionem, " obtenta a Ministro Provinciali Tusciæ facultate, multas studiorum causa Civitates una cum Francisco simul peragrarunt, præsertim Bononiam, " Paduam, ac Lutetiam Parisiorum, audieruntque in una ipsarum Magistrum in Theologia fratrem Franciscum a Ruvere Savonensem, qui postea suo tempore fuit Sixtus IV. Pontifex: & brevi scientiarum ut culmen " attigerunt, cum magno profectu etiam virtutum, Lucam regressi sunt; " ejusdem autem animi in bono adipiscendæ perfectionis Monasticæ proposito cum essent, & perseverarent, remoram laxiori vitæ inter Conventuales fastidiebant; quamobrem Lucensis Conventus reformationem " procurarunt, ac tamdem triplicato brevi Apostolico Nicolai V. obtinuerunt, quæ nihilominus suum effectum sortita est anno MCCCCLIV. Nobilium Civium opera, qui religiosam eorum duorum Patrum vitam admirantes, illisque similes alios desiderantes, iis impense favebant. At " adversariis reluctantibus, & Pontificiis mandatis obedire detrectantibus, " prudenti astu, eorum pertinaciam eluserunt: habito siquidem his desuper " consilio, publicam supplicationem, cui omnes Cleri & Ordinum Regularium Fratres interessent, decreverunt; ac ita factum est. Peracta vero " supplicatione, cum Patres Conventuales in Conventum regredi vellent, " fores clausas adinvenerunt, & intus Nobiles Civitatis sensere, a quibus negabatur ingressus: illis ita exclusis, Francisco & Paulo præfatis " Seniores urbis & Priores domum & Ecclesiam concessere. Reformatione introducta, brevi ibidem præter prædictos, plures venerabiles Servi " Dei floruerunt, cum summa Civium satisfactione & consolatione spirituali. Pulchrum erat intueri Franciscum & Paulum, ambos in Theologia Magistros, deposito fastu, humiles, mortificatos, candidis moribus, " & eloquio sacro fulgentes, paupertate nitentes, sanctimoniæque odorem spirantes. Porro Paulus Jovia ter ad Vicariatum provinciæ Tusciæ " assumptus, novem annis eamdem prudentissime gubernavit: sæpe in Definitorem Generalem electus, supremis Rectoribus, seu Vicariis Generalibus optima suggerebat consilia; in quorum numerum etiam & ipse " cooptatus fuisset, nisi gracilitas & corporis nimia debilitas, quibus impotens ad tot labores sustinendos videbatur, obstitissent. Hujus obiter " meminit Annalium auctor. Tamdem uterque plenus dierum & bonorum " operum in præfato Cœnobio sancto fine quievit, Paulus quidem III. Nonas Junii, & Franciscus IX. Kalendas Augusti anno MCCCCXCIX. Hoc " speciale de Paulo Jovia legitur, quod ejus ossa, cum alibi oblivioni fere " tradita, ac tumulata essent, Christophorus Sanctinius Civis Lucensis, " inde exhumata, sub summo Altari honorificentius se collocaturum spopondit, si ejus meritis a quotidiana febri, qua gravissime a multis diebus afflictabatur, liberaretur. Sospitatem igitur ex voto assequtus, quod promiserat, fidelissime adimplevit: a quo etiam tempore, maximam sanctitatis opinionem adeptus est. Ceterum ex Franciotto libro de rebus Lucensibus scripserunt de eo Gonzaga, Barezzus, & Waddingus, quos " in suo Martyrologio citat Arturus.

Plures Minores clari.

Vid. Wad. tom. 14. ann. 1471. n. 10.

Franciottus de rebus Lucen. Vide Arturum ad diem 1. Junii.

Viri doctrina & sanctitate clari.

" IV. Venerandum virum Patrem fratrem Gerardum Neapolitanum " pluribus micantem virtutibus ibidem in patria, ad ultimum vitæ finem glo-

„ gloriose pervenisse hoc anno MCCCCXCIX. VIII. Kalendas Aprilis, enarrat Natalis Bonifacius in sua Navi Sanctorum, & Beatorum Seraphicæ Religionis: & Cimarella in suis Chronicis commemorat Petrum Reginaldum, natione Gallum, in provincia Franciæ, in sacra Theologia Magistrum, hac ætate florentem, qui scripsit Speculum finalis retributionis, librum de gaudiis piorum, & pœnis malorum, aliaque permulta ad utilitatem communem.

ARGUMENTUM.

Amplissimam Jubilæi formam promulgat Alexander Pontifex, ejusque prorogandis & publicandis terminis, ac prædicandæ contra Turcas Cruciatæ Commissarium instituit Ludovicum a Turre. Frater Gaspar Calliensis Episcopus mittitur Nuncius in Hungariam & Poloniam. Ad Indias Orientales destinatur Henricus Conymbricensis cum septem Consodalibus. Habentur Ordinis Comitia Generalia, & eligitur in Ministrum Ægidius Amerinus, Observantibus parum propitius. Moriuntur Bartholomæus Lucensis, & Cæcilia Coppola. Eliguntur Episcopi. Multiplicantur Cœnobia.

I. ULTIMUM hujus seculi annum Alexander Pontifex amplissimo reatuum indulto, & multiplici indulgentiarum cumulo sacravit. Quia vero accessum in Urbem bella, pestifera lues, aliaque nocumenta impediebant, Jubilæi terminum infra fines Italiæ distulit primo usque ad solemnitatem Pentecostes, secundo usque ad Nativitatem beatæ Mariæ Virginis, & indulgentias extra Urbem per universam Italiam, & in Insula Corsicæ, amplius producto termino, lucrandi facultatem concessit. Commissarium vero tanti operis publicandi, & sapienter dirigendi constituit Ludovicum de Turre Vicarium Generalem Cismontanum Fratrum Observantum, virum prudentissimum & solertissimum, cui etiam commisit, subsidia pro Cruciata & expeditione in Turcas colligendi facultatem, adjecta auctoritate alios subdelegandi. Multa circa potestatem hanc missa ad eum diplomata tum hoc anno, tum sequenti, hic conjungo, ex quibus percipere licebit, quanta fuerit & qualis hominis penes Pontificem existimatio.

Indicitur magna Jubilæi indulgentia.

Ludovic. a Turre indicendæ & prædicandæ Cruciatæ Commissarius.

Ad futuram rei memoriam.

II. *PAstoris æterni, qui pro salute gregis Domini se in pretium immolare non abnuit, vices, quamvis immeriti gerentes in terris, & gregem ipsum nobis Divina dispositione commissum, paternæ considerationis intuitu conspicientes, de animarum singulorum fidelium & credentium populorum salute sollicite cogitamus, & illarum periculis occurrimus, ut tenemur, eosque, quos ut peculiares filios merito in visceribus gerimus caritatis, de Apostolicæ potestatis plenitudine, quam non ab homine obtinemus, sed a Deo, indulgentiarum favoribus prosequimur, & remissionibus peccatorum confovemus. Nuper siquidem, cum præsens annus Jubilæi, remissionis & gaudii, ac reconciliationis humani generis Redemptori nostro piissimo, qui quolibet anno centesimo, ab illius primæva ordinatione, per fel. record. Bonifacium VIII. institutus, & deinde per Clementem VI. ad quinquagesimum, & successive per Gregorium XI. ad trigesimum tertium, & postea ad vigesimum quintum annos per piæ mem. Paulum II. Romanos Pontifices prædecessores nostros,* pro-

Ex authentico.

Vide Andream Victorellum de Jubilæo part. 1. pag. 1. & seqq.

propter humanæ vitæ brevitatem reductus fuit, instare nosceretur, essetque vere ille centesimus annus, qui ab ipsa primæva ordinatione fuit institutus, & in quo universi Christifideles, quibuscumque etiam gravissimis delictis obnoxii, vere pœnitentes & confessi, visitando Basilicas & Ecclesias almæ Urbis, & extra eam ad id deputatas, illarumque majora Altaria, plenissimam omnium peccatorum suorum indulgentiam consequantur: & propterea ab omnibus Christifidelibus cum majori frequentia & devotione non immerito celebrandus: & cuperemus dictum annum Jubilæi ab ipsis fidelibus cum omni debita & singulari devotione celebrari, & fideles ipsos ad dictam Urbem pro reverentia beatorum Petri & Pauli Apostolorum Principum, qui eam proprio sanguine consecrarunt, & in quorum Basilicis, sub illarum majoribus Altaribus, ipsorum Apostolorum Corpora gloriosa, & in majori Altari Ecclesiæ Lateranensis Capita recondita honorifice conservantur, pro Indulgentiis dicti Jubilæi consequendis, undecumque personaliter accedere: Nos per alias diversas litteras nostras, plenissimam ipsius anni Jubilæi indulgentiam, litterasque earumdem prædecessorum nostrorum desuper emanatas, de Fratrum nostrorum consilio, approbando & innovando, ne contingeret aliquem ignorare seu dubitare, quo tempore annus iste Jubilæi inciperet, & quæ ac quot Ecclesiæ pro dicta consequenda indulgentia, & quot diebus illæ visitari deberent, ex certa nostra scientia per alias litteras nostras, omnibus & singulis utriusque sexus Christifidelibus per universum orbem constitutis nunciavimus & declaravimus, ipsum annum Jubilæi in vigilia & primis Vesperis Nativitatis ejusdem Domini nostri Jesu Christi proxime præterita inchoare, prout in eisdem nostris litteris, quarum tenores, ac si de verbo ad verbum præsentibus insererentur, haberi volumus pro sufficienter expressis, plenius continetur. Cum autem, sicut nonnullorum fide dignorum relatione accepimus, quamplures Christifideles, etiam Archiepiscopi, Episcopi, Reges, Reginæ, Duces, Principes, Marchiones, Domini temporales, Comites, Barones, Nobiles, Abbates, Priores, Abbatissæ, & Priorissæ, ac aliæ personæ Ecclesiasticæ, etiam religiosæ, & seculares utriusque sexus, per universam Italiam constituti, devotissimi quidem & affecti, ac cupidi salutis animarum suarum, & indulgentiarum dictæ Urbis, tam qui, anno hujusmodi Jubilæi durante, Basilicas, & alias ipsius Urbis Ecclesias pro consequenda remissione & indulgentia hujusmodi per nos approbata & innovata libenter visitassent, si senio, debilitate corporis, valetudine, infirmitate, inopia, impotentia Divinorum, humanorumque obsequiorum, vel aliorum negotiorum occupatione detenti non fuissent, aut guerrarum turbines, quibus ipsa Italia pluribus in locis afflicta, seu itineris distantiam, & diversa viarum discrimina, ac epidemiæ morbum, quæ etiam Urbem ipsam æstate proxime decursa, plurimum oppressit, aliosque sinistros eventus non formidassent, quam etiam, qui nullo impedimento detenti, Basilicas & Ecclesias ipsas visitare hactenus non proposuerunt, cupiant alias indulgentiarum hujusmodi fieri participes: Nos, qui cunctorum fidelium animarum salutem, ut ex debito pastoralis tenemur officii, intentis desideriis affectamus, ut Christifidelium eorumdem animarum saluti salubrius consulatur, debite providere volentes, ac cupientes immanissimorum Turcarum, qui inconsutilem Christi tunicam scindere, & Rempublicam Christianam evertere, & evidentissima cæde Christianos trucidare non cessant, gravi jam imminenti pressura, dum expugnatis nuper Neoponto, Methone, & Corone Civitatibus munitissimis, in reliqua loca convicina suos formidabiles exercitus, classesque maritimas summa diligentia instruunt, & in Christianum populum canina rabie magis atque magis sævire non desinunt, conati-

bus

bus obviare, & cum ad id nostræ non suppetant facultates, etiam Christifideles prædictos ad impendenda ad id opportuna auxilia, peccatorum remissionibus & indulgentiis incitare, eosque favoribus prosequi gratiosis, habita super hoc cum eisdem Fratribus nostris deliberatione matura; de omnipotentis Dei misericordia, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, de Fratrum prædictorum consilio, ac Apostolicæ potestatis plenitudine, auctoritate Apostolica, tenore præsentium statuimus & ordinamus, quod omnes & singuli Christifideles, etiam Archiepiscopi, Episcopi, Reges, Reginæ, Duces, Principes, Marchiones, Domini temporales, Comites, Barones, Nobiles utriusque sexus, etiam cujuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, conditionis, nobilitatis, & præeminentiæ existant, Ecclesiastici, etiam religiosi, Abbates, Priores, Abbatissæ, & Priorissæ, ac alii seculares & Regulares per ipsam universam Italiam constituti, vere pœnitentes & confessi, qui post solemnem publicationem præsentium in ipsa Italia factam, usque ad festum Pentecostes proxime futurum inclusive, Ecclesias in dicta Italia, quas dilectus filius Ludovicus de la Turre Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum professor, & ejusdem Ordinis citra montes Vicarius Generalis, quem ad hæc & alia infrascripta peragenda in ipsa Italia, nostræ & Apostolicæ Sedis Nuncium & Commissarium facimus, constituimus & etiam deputamus, duxerit esse visitandas, debito tempore, juxta ejusdem Nuncii & Commissarii, seu deputandi vel deputandorum ab eo, vel subdelegandorum ab eis, providam ordinationem super hoc faciendam, devote visitaverint, & in capsis ad hoc in subsidium sanctæ Cruciatæ, & pro fidei Orthodoxæ exaltatione, ac ab ipsis perfidis Turcis defensione, per Nuncium sive Commissarium, aut deputandos & subdelegandos prædictos, deputandis, quartam partem illius pretii, quod visitando limina Apostolorum Petri & Pauli, & alias Basilicas dictæ Urbis, & extra eam ad id deputatas, tam in eundo de locis suis ad Urbem prædictam, quam redeundo de eadem ad eorum loca prædicta verisimiliter exponerent, vel alias juxta Nuncii & Commissarii, ac deputandorum & subdelegandorum prædictorum ordinationem seu arbitrium, effectualiter posuerint, etiamsi dictum Jubilæum hoc anno in dicta Urbe vel alibi consecuti fuissent, eamdem prorsus indulgentiam anni Jubilæi, & plenissimam peccatorum suorum remissionem, ac eum Altissimo reconciliationem, etiam a sanctæ memoriæ Prædecessoribus nostris, ac etiam a nobis, proficiscentibus ad recuperationem Terræ sanctæ, & Turcarum eorumdem expugnationem concedi solitam consequantur, quam consequerentur, si præsenti anno Jubilæi hujusmodi Romam, & ad recuperationem hujusmodi, ad expugnationem proficiscerentur, & profecti fuissent, necnon Basilicas & Ecclesias ad id in eadem Urbe, & extra eam deputatas, juxta nostram & Prædecessorum nostrorum ordinationem prædictam personaliter visitarent & visitassent. Et ut fideles ipsi hujusmodi indulgentiæ commodius possint fieri participes, prædicto Nuncio & Commissario, de cujus providentia, integritate & solertia in his & aliis specialem in Domino fiduciam obtinemus, per se vel alium seu alios, quibus vices suas duxerit committendas, auctoritate nostra Ecclesias, quæ propterea visitari debeant, declarandi, & in qualibet Ecclesiarum earumdem simul vel successive certum numerum Præsbyterorum, Religiosorum vel secularium, Ordinum quorumcumque etiam Mendicantium, etiam Observantiæ Regularis, de quo sibi videbitur, ad audiendas eorumdem fidelium, pro indulgentia fluentium, confessiones, deputandi, & etiam eisdem Præsbyteris secularibus vel regularibus, quos per Nuncium & Commissarium, ac deputandos & subdelegandos prædictos, ad id deputari contigerit, usque ad

Ludovicus a Turre Nuncius & Commissarius Apostolicus Jubilæi & Cruciatæ.

Ejus laus & auctoritas.

ad tempus per eos præfigendum, eorumdem fidelium confessione diligenter audita, pro commissis per ipsos Christifideles excessibus, criminibus & delictis quibuslibet, etiamsi talia forent, propter quæ Sedes Apostolica esset quovis modo merito consulenda, & a sententiis, censuris & pœnis Ecclesiasticis, quibus quomodolibet ligati forent, eis de absolutionis debitæ beneficio providendi, & pœnitentiam salutarem injungendi, necnon vota quæcumque per eos emissa, voto Religionis dumtaxat excepto, in opus indulgentiarum hujusmodi commutandi, ac alia faciendi, gerendi, & exequendi, quæ per alias nostras litteras dilectis filiis Pœnitentiariis, in eadem Basilica beati Petri deputatis per nos concessa fuerunt; necnon etiam in dicta Urbe super male ablatis incertis, vel per usurariam pravitatem quæsitis, etiam certis, quando fœnerator ab alio fœneratore extorserit, & ipse usuras restituere paratus non esset, vel alicui privatæ Ecclesiæ deberentur, in quibus tamen Romana Ecclesia succedere posset, ac etiam bonis, quæ ad aliquorum manus pervenissent, & illa habentes, quibus restitui debeant, ignorant vel dubitant, quamquam male ablata per eos non existant, sed alias illa ad eos pervenerint; & similiter de de his, quæ pauperibus, aliis piis locis in genere absque ulla speciali determinatione relicta fuerunt, tam pro præterito, quam futuro temporibus componendi, ita ut soluta aliqua quantitate pro hoc sancto opere in capsis prædictis, a reliquorum sic relictorum, & male ablatorum, ac per usurariam pravitatem extortorum, seu quæ ad eos alias pervenerunt, & cui ea restituere debeant, ignorant vel dubitant, ut præfertur, restitutione absoluti existant, & ultra restituere minime teneantur, eis concedendi: Symoniæ quoque in Ordinibus vel beneficiis commissæ labe pollutos, ad ipsum opus contribuentes, a symonia hujusmodi, & a censuris & pœnis Ecclesiasticis, quas propterea incurrerunt, absolvendi, & super irregularitate, si quam censuris eisdem ligati, Missas & alia Divina officia, non tamen in contemptum clavium, celebrando, aut alias Divinis se immiscendo, seu alias quomodolibet, etiam beneficia Ecclesiastica præmissorum occasione, vel alias indebite occupando, præterquam ratione homicidii voluntarii, & bigamiæ contraxerint, dispensandi, omnemque inhabilitatis & infamiæ maculam sive notam, exinde provenientem abolendi, & ut in sic susceptis Ordinibus ministrare, & sic quæsita beneficia Ecclesiastica, quæ ex tunc denuo collata eis censeantur, & perceptos ex eis fructus, etiam ex ratione omissionis horarum Canonicarum, & Divinorum Officiorum, facta aliqua compositione cum eis, in opus hujusmodi convertenda, retinere valeant, eis concedendi in foro conscientiæ dumtaxat: Et quoscumque, qui ex quavis licita vel illicita cognatione proveniente affinitate, consanguinitate & cognatione carnali vel spirituali, simplici aut multiplici gradu, ac quocumque publicæ honestatis, justitiæ impedimento, seu alias quomodolibet impediti, matrimonium invicem, scienter vel ignoranter, in quovis, etiam primo affinitatis, quæ per copulam fornicariam contracta esset, gradu contraxissent, ac carnali copula consummassent, si impedimentum hujusmodi in judicium deductum non foret, vel scandalum generari non posset, ab excessu hujusmodi, de excommunicationis sententia, quam præterea incurrissent, injunctis inde eis pro modo culpæ pœnitentia salutari, quæ ad opus defensionis hujusmodi dirigatur, & quod de cetero talia non committant, nec committentibus præstent auxilium, consilium vel favorem, & aliis, quæ de jure fuerint injungenda, absolvendi: & ut in hujusmodi matrimonio sic contracto similiter remanere, seu secrete de novo invicem matrimonium contrahere, & in illo sic contracto similiter remanere, libere & licite valeant, proiem suscipere ex hujusmodi matrimonio, & si quæ sit suscepta, legitimam de-

decernere, dispensando similiter in eodem foro conscientiæ dumtaxat; & cum quibuscumque, qui aliqua bona Ecclesiarum, Monasteriorum, & Ecclesiasticorum beneficiorum quorumlibet haberent, & judicialiter deficientibus probationibus, ad illorum restitutionem compelli non possent, etiamsi per ipsos probari posset, quæ bona omnia ad opus præmissum applicamus, super eorum restitutione libere absolvendi, & quod illa licite retinere possint in posterum, eis etiam concedendi, & generaliter omnia & singula in præmissis, & circa ea necessaria, seu quomodolibet opportuna faciendi, gerendi & exequendi, plenam & liberam, dicta auctoritate, tenore præsentium concedimus potestatem & facultatem. Et ne illi, qui peregrinari, & aliquam ex Ecclesiis deputandis pro consequenda indulgentia hujusmodi, commode & honeste visitare non poterunt, utriusque sexus, utpote infirmi, decrepiti, valetudinarii, Divinisque aut humanis servitiis mancipati, effectu careant indulgentiæ memoratæ, volumus, quod si tales hujusmodi, aut aliis quibusvis impedimentis impediti Ecclesias ipsas visitare, vere pœnitentes & confessi, ad capsas prædictas per fideles manus transmiserunt, quantum per unam hebdomadam integram in victualibus cum eorum familia exponere consueverunt, tam ipsi, quam de ipsorum sic impeditorum familia existentes, non impediti, eamdem prorsus indulgentiam consequantur, ac si personaliter visitarent: liceatque prædictis Nuncio & Commissario, ac deputandis & subdelegandis, pro talibus impeditis, & singulis locis, de quibus sibi videbitur, confessores deputare idoneos, etiam quos ipsi non venientes eligere voluerint, qui erga impeditos eosdem, ac de eorum familia existenses, pari, qua alii confessores prædicti erga visitantes dictas Ecclesias, auctoritate fungantur. Et quia facile contingere posset, aliquos dubitare, quantum offerre debeant pro consequenda indulgentia prædicta, & aliis præmissis, nonnullos esse dubios vel incertos, an eorum impotentia, infirmitas, vel servitii occupatio sit adeo excusabilis, notabilis & legitima, quod juxta præmissa ad visitationem faciendam astringi non debeant, & indulgentiam hujusmodi consequantur, sed pro illa consequenda sufficiat eis, quantitatem prædictam in capsis hujusmodi per fideles manus poni facere; volumus, quod tam Nuncius, Commissarius prædictus, & quibus vices suas in genere vel in specie duxerit committendas, Confessor quem tales dubii aut incerti, ex prædictis deputandis, ut præmittitur adiverint, possit eis hujusmodi dubietates, prout eorum statui & indemnitati, animarumque saluti, & conscientiæ quieti, & paci salubrius expedire cognoverit, decidere & determinare, ac visitationem hujusmodi, & summam de qua dubitarent, an ab eisdem solvenda veniret, eisdem in parte remittere, prout Nuncio seu Commissario, seu deputandis & subdelegandis prædictis necessarium esse videbitur, eos ad visitandas dictas Ecclesias penitus impotentes existere, declarare, habeanturque tales dubii juxta declarationem, seu remissionem hujusmodi faciendam, quoad effectum consecutionis indulgentiæ memoratæ, pro vere visitantibus & solventibus, ad quod tenentur. Proviso, quod confessor prædictus eisdem impeditis, & de eorum familia existentibus, loco visitationis hujusmodi, alia injungat opera pietatis. Verum, si qui forent, qui adeo pauperes essent, ut commode solvere nequeant juxta ordinationem prædictam, liceat Nuncio & Commissario, ac deputandis ac subdelegandis prædictis, cum talibus, qui solvere nequeant, ut hujusmodi indulgentiæ fiant participes, convenire, & eos, cum sibi videbitur, a solutione hujusmodi, subsistente causa legitima, in totum vel in partem liberare; & per Archiepiscopos, Episcopos, Reges, Reginas, Duces, Marchiones, Comites, Barones, nobiles, & alios Christifideles hujusmodi tam Ecclesiasticos & religiosos, quam etiam se-

seculares, quorum magna familia foret, ratione hujusmodi consequendarum indulgentiarum faciendas contributiones, consideratis diligenter eorum facultatibus, discrete limitare ac taxare, & desuper cum ipsis, sicut Nuncio & Commissario, ac deputandis & subdelegandis prædictis utilius videbitur, componere, necnon omnia alia circa hoc ad salutarem & celeriorem expeditionem faciendam, procurare & ordinare. Et ut oblationes hujusmodi fideliter colligantur, & collectæ conserventur, ac illarum proventus in hoc sanctissimum & necessarium opus, contra crucis Christi inimicos, & non in aliam causam omnino convertantur; volumus, quod Nuncius & Commissarius, seu deputandi & subdelegandi prædicti, in singulis Ecclesiis ad id per eos ordinandis, unam vel plures capsam vel capsas, clausuris & clavibus bene munitam, prout sibi & deputandis seu subdelegandis prædictis videbitur, ordinet; & quicquid ex unaquaque capsa extrahi continget, per authenticas personas annotari, & illud totum in præmissam causam, & non in alios usus omnino convertendum, ad Cameram Apostolicam fideliter transferre seu transmittere procuret. Et si forsitan super præmissorum executione, & præsentium litterarum concessione, ac illarum clausulis & verbis aliqua dubia quomodolibet exorientur, ejusdem Nuncii & Commissarii, qui de præmissis plene informatus existit, ac etiam deputandorum & subdelegandorum ab eo, declarationi & interpretationi, toties quoties opus fuerit, stari debere decernimus. Et ut animarum salus eo potius procuretur, quo magis aliorum egent suffragiis, & quo minus sibi ipsis proficere valent, auctoritate prædictu, de thesauro sanctæ Matris Ecclesiæ, animabus in Purgatorio existentibus, quæ per caritatem ab hac luce in Christo decesserunt, & quæ dum viverent, id promeruerunt, paterno compatientes affectu, quantum cum Deo possumus, succurrere cupientes, de Divina misericordia, & Apostolicæ potestatis plenitudine, volumus & concedimus, ut si qui parentes, amici, aut ceteri Christifideles pietate commoti, pro ipsis animabus Purgatorio igni, pro expiatione pœnarum eisdem secundum Divinam justitiam debitarum, expositis, durante dicto tempore indulgentiæ, ad opus hujusmodi aliquam eleemosynam, juxta Nuncii ac Commissarii, ac deputandorum ac subdelegandorum prædictorum, vel alicujus eorum ordinationem, dictas Ecclesias visitando pie eroguverint, ut præfertur, pro plenaria pœnarum relaxatione suffragetur; ac omnes utriusque sexus Christifideles, de similibus potestatis plenitudine & liberalitate, qui manus adjutrices ad hujusmodi opus, visitando vel mittendo porrexerint, ac omnes & singulos eorumdem parentes defunctos, ac eorum benefactores, qui cum caritate decesserunt, in omnibus precibus, suffragiis, eleemosynis, jejuniis & orationibus, Missis, horis Canonicis, disciplinis, peregrinationibus, & ceteris omnibus spiritualibus bonis, quæ fient & fieri poterunt in tota universali sacrosancta Ecclesia militante, & omnibus membris ejusdem, participes in perpetuum fieri. Ceterum ne propter multitudinem indulgentiarum tam a nobis, quam a prædecessoribus nostris concessarum, Christifideles in hoc sancto opere tardiores existant; omnes indulgentias a nobis, & eadem Sede, vel ejusdem auctoritate, quibuscumque Ecclesiis, Monasteriis, Hospitalibus, etiam nostro sancti Spiritus in Saxia de dicta Urbe, Ordinis sancti Augustini, & piis locis, Universitatibus, Confraternitatibus, etiam cujuscumque qualitatis, & ad quemcumque usum, etiam laicorum vel Clericorum institutis, & singularibus personis, etiam plenarias, in vita vel mortis articulo, præterquam ratione expeditionis, & indulgentiæ anni Jubilæi hujusmodi in dicta Urbe & extra eam videlicet concessas, usque ad dictum festum Pentecostes proxime venturum, auctoritate Apostolica prædicta, de simili

Apo-

Apostolicæ potestatis plenitudine, omnino suspendimus, illasque interim nemini volumus in vita vel in morte aliquatenus suffragari, ac illas publicari & prædicari, aut earum prætextu, a quæstoribus eleemosynarum aliquid postulare nullatenus posse. Et insuper ut præmissa melius & facilius, semotis quibuslibet impedimentis, debitum consequantur effectum, omnibus & singulis locorum cujusvis Ordinis vel conditionis existant, utriusque sexus personis, in virtute sanctæ obedientiæ, & sub excommunicationis latæ sententiæ, ac maledictionis æternæ, a qua non nisi a nobis & successoribus nostris Romanis Pontificibus canonice intrantibus, præterquam in mortis articulo constituti, & debita satisfactione præmissa, absolvi possint, ac prædicti Nuncii & Commissarii, ac deputandorum & subdelegandorum prædictorum arbitrio, qualitate facti, & persona attenta, moderandæ, & de facto a contrafacientibus exigenda pœna, districtius inhibemus: ne videlicet Ordinarii, Abbates, & aliæ Ecclesiasticæ personæ seculares & religiosæ quæcumque, præsentium publicationem in eorum Ecclesiis, Civitatibus & diœcesibus, & ubi & quoties opus fuerit, faciendam impedire, & aliquid prætextu dictæ publicationis petere, & etiam a sponte offerentibus exigere & recipere, ac ipsi & quicumque alii, in præmissis & circa ea, fraudem aut dolum committere, neve procuratores hujusmodi indulgentiæ participes fieri, & sua pia suffragia erogare & mittere, ab hujusmodi eorum proposito, in toto vel in parte, directe vel indirecte, tacite vel expresse retrahere, ac quascumque alias indulgentias, per nos, ut præmittitur, suspensas prædicare, publicare, aut illis quomodolibet, & earum prætextu, aliquid petere aut recipere, ac alias contra præsentes, illarumque tenorem, in ipsis prædicationibus, piam Christifidelium animum ab eorum sancto proposito, dicto durante tempore, quoquo modo retrahere præsumant. Mandantes sub similibus sententiis, maledictione & pœna, ipsas præsentes per quoscumque verbi Dei Prædicatores, etiam Clericos & Religiosos, quorumcumque Ordinum etiam Mendicantium, juxta ordinationem & requisitionem Nuncii & Commissarii, deputandorum, subdelegandorum Prædicatorum, in Civitatibus, locis & Ecclesiis ad hoc deputandis prædicari, publicari & declarari, ac prædictos Christifideles ad contribuendum huic sancto operi induci & exhortari; ac per loci Ordinarios, Abbates, & alias Ecclesiasticas personas prædictas, ad id auxilium, consilium & favorem impendi: necnon per Nuncium & Commissarium, ac deputandos & subdelegandos prædictos, tam ipsos, si non paruerint, quam generaliter contradictores quoslibet & rebelles, per censuram Ecclesiasticam, & alia juris opportuna remedia, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis, compesci & compelli debere, haberi ratum & gratum censuras & pœnas, quas Nuncius & Commissarius, ac deputandi & subdelegandi prædicti rite tulerint, sive statuerint in rebelles, & facturi illas, auctore Domino, usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari: & generaliter quidquid per Nuncium & Commissarium nostrum, ac deputatos & subdelegandos prædictos in præmissis fuerit quomodolibet ordinatum. Super quibus omnibus & singulis, sibi, ac deputandis & subdelegandis prædictis, plenam, liberam & omnimodam, etiam circa processiones publice ad effectum præsentium faciendas, ac populi etiam ad sonum campanæ convocationem concedimus facultatem: non obstantibus præmissis, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon privilegiis & indultis, etiam Mari magno nuncupatis, eisdem Ordinibus, illorumque personis, in genere & in specie forsan, sub quibusvis verborum formis & clausulis, etiam derogatoriarum derogatoriis, fortioribus & efficacioribus & insolitis, per nos & Sedem prædictam conces-

sis,

sis, & de quibus præseutibus, etiam si de verbo ad verbum, pro illorum sufficienti derogatione habeuda esset mentio specialis, quæ quoad hoc, cuiquam nolumus ullatenus saffragari, contrariis qaibuscumque: Aut si aliquibus, vel eorum Ordinibus, conjunctim vel divisim ab eadem sit Sede indultum, quod ipsi, aut dictorum Ordinum personæ, ad publicandas aliquas litteras sea indulgentius hujusmodi inviti compelli, seu quod interdici, suspeudi, vel excommunicari non possiut per litteras Apostolicus, non facientes pleuam & expressam, ac de verbo ad verbum de iudulto hujusmodi mentionem. Verum, quia difficile foret præsentes litteras ud singula quæque loca, in quibus expedieus fuerit, deferre, volumus, ac etiam dicta auctoritate decernimus, quod illarum transumptis, mauu uuius vel duorum publicorum Notariorum subscriptis, & Nuncii ac Commissarii, vel deputaudorum & subdelegandorum prædictorum, ac alicujus Prælati seu personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ sigillo munitis, ea prorsus fides iudubia ubilibet adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si esseut exhibitæ vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc pagiuam nostrorum, statuti, ordiuationis, constitutionis, deputationis, applicationis, suspensionis, inhibitionis, mandati, concessionis, voluutatis & decreti infringere, vel ei ausu temerario coutraire: Si quis autem &c. Datum Romæ apad sanctum Petrum, anuo Iucarnutionis Dominicæ MD. V. *Idus Decembris, Pontificatas nostri anno* IX.

Dilectis filiis nostris Legatis, Vice-Legatis, Gubernatoribus, Locatenentibus, & quibusvis aliis nostris Officialibus in locis & terris nobis, & Romanæ Ecclesiæ subjectis, salutem & Apostolicam benedictionem.

Ex originali. III. *Cum variis de causis quamplures Christifideles in universa Italia constituti, hoc sacro Jubilæi anno centesimo, pro plenissima dicti Jabilæi indulgentia cousequenda, ad hauc almam Urbem nostram personaliter accedere uequlerint; Nos, more vigilis Pastoris, auimarum eorumdem fidelium saluti paterna caritate consulere, & ne effectu indulgentiæ prædictæ destitutæ remaneant, providere voleutes, ac nostrorum Prædecessorum vestigiis in hac parte inhærere; habita super hoc cum veuerabilibus Fratribus nostris sanctæ Romane Ecclesiæ Cardinalibus deliberatione matura, plenissimam dicti anui Jubilæi indulgentiam per ipsam universam Italiam, de Fratrum eorumdem cousilio duximus concedendam: udjectis pro uberiori ipsarum animaram salute, diversis gratiis & facultatibus spiritualibus iu litteris desaper confectis expressis, ac dilecto filio Ludovica de la Turre Ordinis Fratrum Minorum, de Observautia uuucupatorum professore, citra moutes dicti Ordinis Vicario Generali, de cujus fide, bouitate & iutegritate gerimus in Domino fiduciam specialem, Commissario ad id deputato. Quare, licet superfluum arbitremur, rem tam piam, tam sanctam, tumque animurum saluti utilem aliter commendare: hortamur tameu vos, vobis injungentes, ut omni vestro studio & favore, iu Provincia ista & Terris nostris publicatioui ipsius indulgentiæ, per dictum Commissarium, & subdelegandos ab eo faciendæ assistatis, quo res hæc tam pia, sancta & salubris, votivum consequatur effectum, in qua nobis plurimum satisfacietis. Datum Romæ apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die* XXII. *Decembris* MD. *Pontificatus nostri anno* IX.

Di-

Dilecto filio Ludovico de Turre, Vicario Citramontano Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, Commissario nostro.

IV. NUper plenissimam anni Jubilæi indulgentiam per universam Italiam, sub certis modo & forma concessimus, te ad id Commissario deputato, cum diversis facultatibus inibi contentis, prout in nostris inde confectis litteris, quarum tenores, ac si de verbo ad verbum insererentur, præsentibus haberi volumus pro expressis, plenius continetur. Cum autem, sicut accepimus, aliquæ ex Provinciis tibi ratione Vicariatus tui subjectis, forsan extra Italiam, licet prope illam sint constitutæ, & propterea dubites, an dictæ Provinciæ sint comprehensæ sub tua commissione prædicta: Nos volentes desuper animarum Christifidelium saluti paterna caritate consulere, litteras prædictas, cum omnibus & singulis in eis contentis clausulis, etiam ad Provincias prædictas, tibi, ut præfertur, subjectas, illarumque personas, auctoritate Apostolica, tenore præsentium extendimus pariter & ampliamus: non obstantibus præmissis, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon omnibus illis, quæ in litteris prædictis volumus non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die v. Januarii MDI. Pontificatus nostri anno IX. *Ex originali.*

EIDEM.

V. CUm, sicut accepimus, quamplures personæ tam Ecclesiasticæ etiam Religiosæ, quam seculares executionem sanctæ Cruciatæ, præsertim propter indulgentiam per nos Fratribus Prædicatorum & Eremitarum sancti Augustini concessam, qua contra mentem nostram usi fuerunt, detrahendo & murmurando, impedire, ac volentes suas pias eleemosynas offerre, ab illorum sancto & pio proposito retrahere præsumpserint, ac propterea excommunicationis sententias, censuras & pœnas Ecclesiasticas incurrerint. Nos animarum saluti paterna caritate consulere volentes, tibi, ac a te deputatis & deputandis, omnes & singulas personas prædictas, quæ sententias, censuras & pœnas hujusmodi incurrerunt, si id humiliter petierint, ab illis absolvendi, ac eis pœnitentiam salutarem injungendi, plenam & liberam auctoritate Apostolica, tenore præsentium concedimus facultatem. Et quia, sicut asseris, nonnulli ex substitutis tuis aliquos, qui res prohibitas ad partes infidelium detulerunt, & cum eis commercium habuerunt, ab excommunicationis sententia absolverunt; Nos grata & rata per dictos substitutos hactenus circa hoc gesta habentes, tibi etiam, ut eos, qui talia commiserunt, prout tibi videbitur, dicta Cruciata durante, per te vel substitutos tuos, ab ipsa excommunicationis sententia absolvere possis, potestatem elargimur: non obstantibus præmissis, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Verum, quia difficile foret præsentes litteras ad singula quæque loca in quibus expediens fuerit, deferre, volumus, & dicta auctoritate decernimus, quod illarum transumptis, manu publici Notarii inde rogati subscriptis, & sigillo tuo, vel substitutorum tuorum, aut alicujus Prælati seu personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ munitis, ea prorsus fides indubia adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die ultima Aprilis MDI. Pontificatus nostri anno IX. *Ex originali.*

Ad futuram rei memoriam.

Ex originali.

VI. *Commissum nobis cælitus Apostolicæ servitutis officium, tunc digne peragere non ambigimus, si ad ea sollicite benignitatis extendimus affectum, per quæ Christifideles animarum suarum salutem, Deo propitio, uberius valeant promereri, & propterea gratias per nos ad effectum præmissum concessas, interdum prorogamus, extendimus & ampliamus, prout id in Domino conspicimus salubriter expedire. Dudum siquidem pro animarum salute, ac Catholicæ fidei, & reipublicæ Christianæ adversus perfidissimos Turcos, Christi nominis acerrimos hostes defensione, universis & singulis utriusque sexus Christifidelibus vere pœnitentibus & confessis, per universam Italiam constitutis, qui nonnulla tunc expressa adimplerent, plenissimam sacri anni Jubilæi centesimi proxime decursi indulgentiam, sub certis modis & formis tunc expressis, usque ad festum Pentecostes proxime futurum inclusive duraturam, per alias nostras litteras concessimus gratiose, dilecto filio nostro Ludovico de la Turre, Ordinis Fratrum Minorum de Observantia nuncupatorum professore, & ejusdem Ordinis citra montes Vicario Generali, ad id Commissario deputato; cui, & substituendis ab eo diversas super hoc dedimus facultates, prout in litteris prædictis, quarum tenores, ac si de verbo ad verbum præsentibus insererentur, haberi volumus pro sufficienter expressis & insertis, plenius continetur. Cum autem, sicut accepimus, quamplures Christifideles fore noscantur, qui ipsam plenissimam indulgentiam adhuc consequi nequiverunt, nec infra dictum festum Pentecostes, ob temporis brevitatem, magnamque & longam locorum distantiam, consequi posse sperant. Nos, qui animarum cunctorum Christifidelium salutem, quantum cum Deo possumus, pro debito pastoralis officii supremis desideramus affectibus, de omnipotentis Dei misericordia, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, plenissimam Jubilæi indulgentiam, & quoad hoc litteras, cum omnibus & singulis in eis contentis clausulis & facultatibus, usque ad festum Nativitatis beatæ Mariæ Virginis proxime venturum inclusive, auctoritate Apostolica, ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, tenore præsentium, de uberioris dono gratiæ prorogamus, ac etiam ad illos, qui dictam plenissimam indulgentiam etiam in alma Urbe nostra dicto anno Jubilæi consequuti fuissent, si de novo eam consequi vellent, offerendo tamen medietatem ejus, quod prima vice obtulerunt, vel quod juxta arbitrium prædictorum Commissarii aut deputatorum ab eo videbitur, extendimus pariter & ampliamus: non obstantibus præmissis, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon omnibus illis, quæ in litteris prædictis volumus non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque. Verum, quia difficile foret præsentes litteras ad singula quæque loca, in quibus expediens fuerit, deferre, volumus, ac etiam dicta auctoritate decernimus, quod illarum transumptis, manu unius vel duorum publicorum Notariorum subscriptis, ea prorsus fides indubia adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si essent exhibitæ vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ prorogationis, extensionis, ampliationis, voluntatis & constitutionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, anno Incarnationis Dominicæ* MDI. *die ultima Aprilis, Pontificatus nostri an.* IX.

Di-

Dilecto filio Ladovico de la Turre, Vicario Citramontano, Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum professori, Commissario nostro.

VII. *Dudum te Commissarium nostrum cum diversis facultatibus pro plenissima anni Jubilæi indulgentia per universam Italiam fecimus, constituimus & deputavimus, ita quod alios loco tui substituere posses, prout in nostris inde confectis litteris plenius continetur. Cum autem, sicut nuper nobis exposuisti, litterarum prædictarum vigore, multa per te & alios substitutos tuos gesta & administrata fuerint, & in dies gerantur & administrentur; Nos volentes quieti & tranquillitati, cum quibus facultatibus prædictis usi fuistis, paterna caritate consulere, omnia & singula sic per te & dictos substitutos, litterarum prædictarum vigore gesta & administrata, & quæ gerentur & administrabuntur in posterum, auctoritate Apostolica, tenore præsentium approbamus & confirmamus. Decernentes illos, cum quibus dictis facultatibus usi fuistis, per locorum Ordinarios, vel alios quoscumque, contra dictarum litterarum tenorem molestari non posse, neque debere. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus Apostolicis, ac omnibus illis, quæ in litteris voluimus non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque. Verum quia difficile foret præsentes litteras ad singula quæque loca, in quibus expediens fuerit, deferre, volumus, & dicta auctoritate decernimus, quod illarum transumptis, manu publici Notarii inde rogati subscriptis, & sigillo tuo vel substitutorum prædictorum munitis, ea prorsus fides indubia adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si essent exhibitæ vel ostensæ. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die* XI. *Septembris* MDI. *Pontificatus nostri anno* X. Ex autographo.

EIDEM.

VIII. *Cum alias plenissimam sacri anni Jubilæi centesimi proxime decursi indulgentiam, per universam Italiam, pro animarum Christifidelium salute, ac pro necessaria & sanctissima contra perfidissimos Turcas, Christi nominis acerrimos hostes expeditione, cum diversis gratiis & facultatibus concesserimus, te ad hæc Commissario deputato, prout in nostris desuper confectis litteris plenius continetur. Et quia in insula Corsicæ indulgentia prædicta publicata non fuit. Nos volentes animabus incolarum dictæ insulæ etiam paterna caritate consulere, indulgentiam, gratias & facultates prædictas cum omnibus & singulis in dictis litteris contentis clausulis, ad dictam insulam, ejusque habitatores utriusque sexus, etiam quoad dispensationes matrimoniales in ipsis litteris contentas, citra & secundum gradum in utroque foro, alias tamen in omnibus & per omnia juxta dictarum litterarum continentiam & tenorem, auctoritate Apostolica, tenore præsentium extendimus pariter & ampliamus: volentes indulgentiam & facultates prædictas usque ad festum Resurrectionis Domini nostri Jesu Christi proxime venturum, & per totam illius octavam inclusive dumtaxat, in dicta insula durare, suumque effectum consequi debere: non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon omnibus illis, quæ in dictis litteris volumus non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque. Verum quia difficile foret, præsentes litteras ad singula quæque loca, in quibus expediens fuerit, deferre, volumus, & Apostolica auctoritate decernimus, quod illarum transumptis, manu publici Notarii inde rogati subscriptis, & sigillo tuo, vel a te sub-* Ex originali.

substituendorum munitis, ea prorsus fides indubia adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si essent exhibitæ vel ostensæ. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die XXIV. *Septembris* MDI. *Pontificatus nostri anno* X.

Anno 1498. n. 26. Fr. Gaspar Episcopus Calliensis Nuncius in Hungariam & Poloniam. *Miechow. rerum Polonic. lib. 4. cap. 76. Cromer. lib. 30.*

IX. Alius ejusdem Instituti vir, frater Gaspar Episcopus Calliensis, de quo supra diximus, hoc anno missus est Sedis Apostolicæ Nuncius in Hungariam, & Poloniam ad Uladislaum, & Joannem Alberti Reges, ad Turcicum bellum cohortaturus, & piæ militiæ, quam Crucis seu Cruciatam vocant, facultatem, atque Jubilæum promulgaturus, & potestatem decimarum de Ecclesiasticis reditibus in suo utriusqueRegno in subsidium ejusdem belli exigendarum concessurus. Perfuncto prius munere in Hungaria, postea divertit in Poloniam, & Jubilæum cum Cruciata, die Dominica, quæ fuit XXX. Augusti, Cracoviæ de Ecclesia sanctæ Mariæ in circulo processionatim in Ecclesiam Cathedralem incedendo, Rege Alberto sequente, publicavit, atque inde ultra usitatam contributionem multa florenorum millia in ærarium Regium sunt illata.

Mittuntur Minoritæ ad Indias Orientales. *Osor. de reb. Emanuel l. 2. Maffejus histor. Indic. lib. 2. Barros dec. 1. l. 5. c. 1. Conz. in princ. Prov. S. Thomæ.*

X. Missi alii Franciscani in terras remotiores, longinquosque terræ fines, in Indiam scilicet Orientalem. Patefacta enim regione eousque Europæis incognita, compertaque per Vascum Gammam, nobilem, fortique pectore virum, in illas oras navigandi ratione, Emanuel Lusitaniæ Rex, in rerum ingentium spemerectus, constituit alteram classem emittere, Præfecto Petro Alvaro Caprali, claro æque genere, ac virtute viro, Gammæ interim requie ex longa defatigatione concessa. Huic a Rege mandatum in primis, ut Christianam fidem, Religionemque in iis regionibus tum serere, tum amplificare omni studio insisteret. Idcirco partim ad prædicandum Ethnicis Evangelium, partim ad Christianorum animos procurandos, egregie pius doctusque Theologus Henricus Conymbricensis, qui postea propter vitæ sanctimoniam Septensis Episcopus, Regi a confessionibus, & primus fuit Lusitaniæ Generalis Inquisitor, cum septem Sodalibus, & Sacerdotibus aliquot in eamdem expeditionem est destinatus. Soluta classe, XIII. die mensis Martii, Hesperidas versus processum est. Post superatum longiore ambitu *Bonæ spei* promontorium, integro ferme mense, inter maris horribiles jactationes elapso, in telluris conspectum feruntur. Insulam initio rati, continuata dies aliquot secundum littus navigatione, continentem sine dubio esse comperiunt. Ibi ex longa jactatione classem portus excepit, cui ab egregio situ, ac tuta statione, *Securo* nomen impositum. Inde ad cognoscenda loca gentemque descensum in terram, & Christiano ritu in ara subductili sacrificatum, & concio de rebus Divinis ab Henrico est habita, Barbaris, cum nihil plane perciperent, tamen occulto Numinis impulsu, cœlestes ceremonias, & sacram concionem admirabili studio ac veneratione celebrantibus. Ex his unus cum Gaspare Lemio in Lusitaniam extemplo missus, Regem ac ceteros omnes ingenti lætitia, atque animi voluptate perfudit. In eo littore, Capralis prælata Crucis vexilla, solemni ritu & precationibus consecrata, defixit, a quibus regio *sanctæ Crucis* in aliquot annos dicta: sed a Brasilo rubro ligno, quod tingendis vestibus inde petitur, superinditum deinde *Brasiliæ* cognomen, repudiata sanctiore appellatione, tacitus prophani vulgi consensus, & pertinax consuetudo retinuit. Est autem Brasilia novi orbis pars, quam paulo post Capralis acccessum, Americus Vespucius Florentinus, ejusdem Emanuelis auspiciis, accuratius exploravit, atque a duobus ab Æquatore gradibus partibusve, ad gradus quinque & quadraginta in Austrum excurrens, trigoni oblongi speciem refert,

Fr. HenricusConimbricensis vir pius & doctus.

Concionatur Christianis & Gentilibus.

fert, cujus basis in Æquatorem a septentrione obversa, ab Oriente in Occidentem recta protenditur, & ab hoc secundo exploratore *America* passim nuncupatur.

XI. Ab hac fida statione sub mensem Majum solventes, horribili jactati procella, perditisque quatuor navibus, tamdem ad primas, quas hodie vocant insulas, deinde Mosambicum pervenere. Illinc ad Quiloam urbem, atque inde Melindem progressi, magna Regis voluntate renovato fœdere; hospitioque, & Oratore, quem Gamma præcedenti anno in Lusitaniam avexerat, in terram exposito, in Archedinam insulam, Canarino Indiæ littori objectam, secunda navigatione trajiciunt. Ibi rite per fratrem Henricum & socios expiata Lusitanorum crimina, & pane cœlesti omnes refecti, Barbaris Evangelium, quamvis, ut videbantur, ad virtutem & pietatem propensis, tamen ob sermonis inscitiam promulgari non potuit.

XII. Ad Calecutum deinde naves applicitæ, quare, contra quam plerique putarant, Zamorinus haud mediocrem lætitiam præ se tulit, ac petenti Caprali haud gravate se in colloquium dedit: in eo colloquio, cum pax & amicitia certis legibus convenisset, ædes in urbe Lusitanis ad diversandum ac negociandum benigne attributæ, jamque Lusitana gaza exposita, & curatoribus ad commutationem rerum a Caprale institutis, admirabili securitate Henricus cum Sodalibus Evangelio, reliqui mercimonio dabant operam; cum ab Ægyptiis, & Sarracenis institutoribus commota plebs, & prædæ illecta dulcedine, in Lusitanos irruit, ex quibus ad quinquaginta partim captis, partim interfectis, reliquos male mulctarunt, inter quos Henricus Antistes, & Consodales quatuor, multis acceptis vulneribus ad classem vix evasere. Ultus plene Capralis nefarium scelus, ulterius processit ad Trimumparam, Cocini Regem, leucas ferme triginta in Meridiem distantem, Calecutano variis de causis infensum, jactisque anchoris e regione urbis, cum Malabaricos omnes jure suspectos haberet, neque se, neque suorum quemquem incolis credendum existimavit. Michael erat quidam Christianus e Jogue, paucis illis diebus, Henrici & sociorum opera, ad Ecclesiam adscriptus, Indicæ rei bene peritus, & magna apud omnes existimatione. Hunc tentandi fœderis & amicitiæ causa, Capralis ad Trimumparam legat. Rex qui de Lusitaniæ gentis opibus, & rei bellicæ gloria, deque rebus cum alibi, tum ad Calecutum gestis multa inaudisset, jam ante in ejus nationis admirationem ac benevolentiam excitatus, quasi inopinatam aliquam hæreditatem, sic oblatam ejus amicitiæ facultatem avide arripuit. Datis ultro obsidibus nobilissimis, mira liberalitate de commercii legibus cum Caprali decidit, & singulari diligentia ac sedulitate, per impigros administros, æquo admodum pretio, mercibus Indicis advenarum naves quamprimum onerandas curat: eorumque procuratoribus propriam in suo Regno Sedem ac domicilium largitur. Hæc sub hujus anni finem jacta Orientalis Indicæ conversionis initia: progressus & incrementa, si Deo placuerit, dabimus uno & altero tomo insequenti.

Cum quatuor ex cõsodalibus male afficitur & vulneratur.

XIII. Habita hoc anno Generalia Ordinis Comitia in urbe Interamnensi, Præsidentibus Ægidio Delphino Amerino, Ordinis Vicario & Procuratore, Ministroque Provinciali Orientis, & Episcopo sive Vicario Interamnensi, quos Alexander Pontifex suos Commissarios instituit. Præmisit autem litteras ad Ægidium, & Patres Capitulares, severe & indignabunde jubens, ut vitam moresque reformarent, præsertim in domo sancti Francisci Assisiatis, in qua sancti Institutoris corpus requiescit, aliter se ad Fratres Observantes ædes universas translaturum minitatus, addens insuper

Capitulum Generale 103. Interamnæ. *Marc.* 3. *p.* *l.* 7. *c.* 36.

Eligitur Minister Generalis Ægidius Delphinus.

per omnium Principum ad se quotidie ferri querelas de eorum conversatione. Inchoatis Comitiis die XI. Octobris, delectus est Minister Generalis prædictus Ægidius, postea in regimine Observantibus nequidquam gratus, Conventualibus multo minus acceptus. Petrus Rodulphus Conventualis Alexandri Epistolam exscripsit, & Delphinum his verbis descripsit.

Qualis ille vir? Rodul. fol. 194.

XIV. *Froter Ægidius Delphinus Amerinus, primo Ordinis Procurator, & Minister Orientis, deinde electus est Generalis Interamnæ, anno MD. die XIV. Octobris, tempore Alexandri VI. Pontificis Maximi. Hic in Generali præfectura visitavit provinciam Lusitaniæ, Daciæ, & partem Galliarum, qui studebat de Conventualium fama vehementer detrahere, multaque in eos molitus est, & præsertim destruxit Gymnasium Parisiense, toto terrarum orbe celeberrimum. Dicebant Fratres, virum hunc nulli esse fidum, atque ita instabilem, ut nihil ad firmitatem rerum & quietem adesset. Parvæ fuit staturæ, corpore gracili, tortuoso incessu, quasi in circuitu ambulans, oculis suis inficere videbatur in eum aspicientes, colore livido, facie plumbea, tenuis vocis, nec visus est unquam ridere, amphybologisque verbis utens. Unde ollis quærebat maculas inspergere, quibus ille insigniter oblitus erat, & quod deterius est, alienumque a sanctissimo B. Fr. Instituto, a Fratribus suis, quasi a mancipiis, vectigalia exigebat. Quamobrem eum ipse valde infensus esset, instantibus Fratribus Religionis, præsertim Magistro Mauritio Hibernico Provinciali, viro doctissimo, & nonnullis aliis, munere Generalatus abdicatus fuit, in Capitulo Romæ celebrato anno MDVI. Præsidente Dominico Grimano Protectore. Tamdem dolore confectus, Neapoli a Gondisalvo Fernandez exceptus, in Conventu sanctæ Mariæ Novæ apud Fratres de Familia obiit.*

Regest. Ordinis fol. 9.

XV. In Regesto etiam Observantum ita notatum reperio: In Generali Capitulo die XI. Octobris celebrato in anno Jubilæi, frater Ægidius Amerinus in quadragesimum Ministrum Generalem electus, statim cogitavit de dissipanda Observantum Familia. Solutis itaque Comitiis, abiit ad summum Pontificem, & ficto colore reformationis Conventualium, obtinuit Breve, quatenus ei liceret Conventus Observantum visitare, Superiores, ubi oporteret, deponere, Fratresque hujus Instituti ad Conventualium Cœnobia transmittere, eisque reformandis præficere. Mox progressus Florentiam, abiit in Conventum sancti Salvatoris, ubi absentibus Superioribus, & præcipuis Patribus, qui Lucensi in Cœnobio ad Capitulum Provinciale convenerant, post prandium sermonem habuit in refectorio, eoque expleto, auctoritatem concessit a casibus reservatis absolvendi, jussitque paratos esse ad domos Conventualium transmigrandi, ubi necessitas aut reformandorum opportunitas id expostularet. Ne vero circa hæc titubarent, dixit concessam sibi a summo Pontifice ita faciendi facultatem. Non prius inde recessit, quam per tabellarium citissime hæc Patribus Lucensibus sunt patefacta.

XVI. Illuc paulo post profectus ipse Ægidius, eumdem repetiit sermonem: sed contradixit Timotheus a Luca, tunc Vicarius Etruscæ provinciæ delectus, asserens gratias habendas ob paternum, quem dicebat se habere erga Observantes affectum, sed quæ largiter offerebat, & specioso meditabatur titulo, tendere in interitum recentis Instituti. Misso mox ad Virium Generalem cursore, monuit omnium, quæ tentabat Ægidius. Porro ille cum Pontifice confestim egit, ut revocarentur tributæ circa Observantes facultates. Nihil itaque hujus generis amplius aggressus, secretis abditisque modis Observantibus insidiari non omisit. Cum vero per Italiam parum profice-

In Hispaniam profectus suadet Ordinis unioné.

ficeret, transivit in Galliam & Hispaniam, honestoque unionis & pacis titulo, conabatur Regibus persuadere, valde expedire, ut fieret unum ovile & unus pastor, rogavitque ut Pontificem inclinarent ad indicendum totius Ordinis Generalissima Comitia, dandumque vastissimo corpori caput unum, cui utraque plena subesset Conventualium & Observantum Familia. Regina Hispaniæ Elisabetha misit Romam quemdam fratrem Bernardinum (forte illum quem supra dixi Ximenii Toletani Antistitis germanum fratrem) qui hæc obtineret a Pontifice, ea adjecta conditione, ut Minister Generalis assumeretur ex Observantibus. At Observantes Itali, re melius considerata, judicarunt minime expedire, ut commiscerentur adeo diversæ conversationis familiæ, sed omnino oportere, ut utraque suum haberet directorem, & ab invicem separatæ remanerent. Remiserunt itaque Bernardinum, additis litteris, quibus Reginæ gratias agebant, rei totius commodum & incommodum explicantes.

Anno 1498. n. 16. Ibid. fol. 63.

XVII. Mortuum hoc anno in provincia Tusciæ, & Conventu Capriolæ Bartholomæum Lucensem, virum eruditum & pium, ejusdem Provinciæ secundo Vicarium, Definitorem Generalem, & totius Familiæ Vicarium scribit Gonzaga, sed Bartholomæum nullum invenio, qui Definitor & Vicarius fuerit Generalis. Fuit quidem Timotheus Lucensis, de quo paulo antea diximus, his omnibus muneribus perfunctus, sed nonnisi anno MDXII. electus est Vicarius Generalis, obiitque anno insequenti.

Moritur Bartholom. Lucen. *Gon. in Provin. Tuscia Conv. 4.*

XVIII. In eadem Provincia, & Cœnobio sancti Salvatoris Fratrum Observantum, hoc anno, die XII. Januarii decessit frater Angelus Clericus adolescens, ex nobili familia Bonsia, quæ multos urbis Florentinæ Senatores, Cardinalem unum, plures Episcopos, præsertim Michaelem Minoritam Episcopum Ravellanum, & Petrum Paulum dignissimum Conversanum Antistitem, adhuc superstitem, produxit. Fuit vitæ innocentissimæ, immaculatæ puritatis, candidæ mentis, corporis speciosi. In nocte Christi Nativitatis, dum sacra peragerentur mysteria, & sacerdos sacram hostiam elevaret prospiciendam, videns pulcherrimum infantulum intra specierum circulum, cœpit dulciter canere, & sæpe repetere: *Verbum caro factum est*. Ptisi molesta infectus, morti propinquus occinere cœpit hymnum. *Te Deum laudamus*, repetensque illa verba *Sanctus*, *Sanctus* &c. dulciter obdormivit in Domino. Super mortuum plangebant Fratres, sed omnibus acerbius venerandus senex Petrus a Scarparia, per dies multos sepulturæ incumbens, seque defuncti orationibus & meritis commendans.

Et Angelus Bonsius. *Marian. in Chronic. Prov. Tusciæ.*

XIX. Obiit hoc anno in Monasterio sanctæ Luciæ Fulginatensi Cæcilia Coppola, Perusii patre Francisco insigni Jurisperito, matre Leonarda de Ramazanis, sterili & quinquagenaria, precibus sancti Bernardini anno MCCCCXX. progenita, accepto in baptismate Helenæ nomine, in puellaribus annis multiplex specimen dedit futuræ virtutis. Compositis moribus, venusta facie, ingenio singulari, Latinæ & Græcæ linguæ perita, celebrari cœpit & amari. A multis concupita, desponsata est adolescenti concivi ætatis anno sextodecimo, pingui, paulo post defuncto patre, accepta hæreditate. Sponso Florentiam profecto, ut nuptiales pararet ornatus, a Minorita confessario persuasa, ut nullum præter Christum sponsum adamaret, cœpit de virginitate servanda, & tutius custodienda subire consilium. Illud potissimum duxit religioso se committere carceri, e quo neque ipsa exire, neque a parentibus posset reduci. Placuit maxime prædictum Fulginei Monasterium, a confessario digne commendatum; ubi cum se certo admittendam illius opera prænosceret, arrepta fuga, illuc perquam velocissime

Necnon Cæcilia Coppola. *Jacobil. de SS. Fulgin. fol. 10. Rodul. fol. 118. Marc. l. 7. c. 9.* Ejus vitæ compendium.

sime perrexit. Insecuti parentes, cum jam admissam, neque precibus, neque minis possent revocare, violenter noctu extrahere tentarunt, sed a civibus custodito Monasterio, Virgo in sancto Religionis proposito læta permansit.

XX. Mutato habitu, mutavit & nomen; quæ mundus dedit, universa repellens, & Cæcilia deinceps appellata, sanctissimam Virginem cœpit æmulari. Castissimos mores, humilitatem, mansuetudinem, varios cruciandi corporis modos assidua fovebat oratione, atque eo frequenter ardore, ut igniri sæpe visa, etiam supra tecta flammæ prorumperent. At illæ sæpe a civibus conspectæ, incendii ingerebant judicium, monitæque Sorores ut accurrerent, solam in oratione hærentem Cæciliam reperiebant. Ætatis anno vigesimo quinto, & Monachatus octavo, Monasterio præfecta, Consodales ad omne virtutum genus excitavit. Genitricem etiam ad suum allexit consortium, & inverso ordine naturæ, pro matre natam sibi filiam egregiis documentis instruxit. Iterum Abbatissæ injuncto munere, Sororibus rigidæ paupertatis amorem ingeneravit, paulatimque distractis reditibus, cœpit male habere a Minoritis, Provinciæ sancti Francisci superioribus, timentibus defutura in ergastulo reclusis vitæ necessaria. Demum, uti alias retulimus, eo deventum est, ut abdicata Urbani IV. formula vivendi, primam a sancto Francisco traditam susceperint Sixti IV. Pontificis assensu.

Tom. 14. Ann. 1476. n. 67.

XXI. Scribunt aliqui propterea illinc Romam transmissam, pacatisque rebus, & introducta stricta norma vivendi, rediisse. Sed de hoc exilio, aut missione Romana, nihil comperio certum: id autem dubio procul, tertium Abbatissæ fungentem officio, Friderico Monte Feltrio Duce agente, Urbinum destinatam, ut novum informaret Monasterium. Prima illic instituta Præfecta, accedentes juvenculas piis moribus instruxit, easque disciplinæ regularis jecit radices, quæ pulchra in sequentibus produxerunt germina sanctitatis. Post aliquot annos Fulgineum regressa, inito per litteras cum beato Eustochio Messanensi strictissimo fœdere amicitiæ, in rebus quibusque arduis & afflictis habuit consolatricem. Tandem octuagenaria post consummatum feliciter cursum sexaginta trium annorum in Religionis stadio, acceptis Ecclesiæ Sacramentis, editisque in vita miraculis, & apparentibus super Monasterium stellis crinitis, sanctam animam reddidit Creatori, die 11. Januarii. Sepulta in cœmeterio communi, post septennium exhumata est, inventumque integrum & recens cerebrum in cranio, nulla ex parte læso, indicium fortassis ingenitæ a Deo sapientiæ & prudentiæ, qua suæ multarumque saluti prospexit.

Fr. Sanctius Episcop. Guadicien. An. 1495. n. 26.

XXII. Electus est hoc anno Episcopus Guadicien. sub Arch. Granaten. frater Sanctius Fontanen. sacræ Theologiæ professor, per translationem fratris Garsiæ ejusdem Instituti, uti diximus, ad Catanien. in Sicilia, VII. Idus Februarii. Geruntinen. & Cariaten. unitarum Ecclesiarum in regno Neapolitano, sub Archiepiscopo sanctæ Severinæ, frater Hieronymus Candidus, per obitum Francisci, XII. Kal. Decembris. Mortuum hoc anno fratrem Donaldum O Follugh Episcopum Darensem, sub Arch. Dublinensi in Hibernia, referunt monumenta ad me inde transmissa.

Fr. Hieron. Geruntinen.

Conv. Morlupi. Gonz. in Provin. Roman. Conv. 21.

XXIII. Hoc anno Aldobrandinus Ursinus, Archiepiscopus Nicosianus, & Dominus oppidi Morlupi, diœcesis Nepesinæ, quod quartodecimo ab Urbe prope viam Flaminiam distat milliari, ex modico tuguriolo & Oratorio beatæ Mariæ prope oppidum olim erecto, commodum fecit Observantibus Cœnobium. Titulum fert beatæ Mariæ secundæ, eo quod imago beatæ Virginis illic reverenter habita, inter eas, quas sanctus Lucas depinxit, uti illic fertur, fuerit *secunda*. Habeo inter nostri archivi monumenta instru-

ſtrumentum pergamenum prædicti Aldobrandini, cum ipſius ſigillo pendente, quo eidem Conventui, ſeu Eccleſiæ ſanctæ Mariæ Secundæ donat libere quamdam terræ portionem arboribus conſitam. Confectum eſt Romæ in ædibus ipſius, in regione Campi Martii prope Tyberim. Anno MDXXI. die IX. Octobris.

XXIV. In Umbria circa hunc annum in jugo cujuſdam colliculi M. P. ab urbe Nucerina, Patres Clareni impetrarunt ſibi ædificari domicilium ſub ſancti Joannis Baptiſtæ vocabulo, ſumptibus ex communi civium ærario acceptis. Sub Aloyſio Puteo, Miniſtro Generali, tranſivit domus iſta ad Patres Obſervantes Provinciæ ſancti Franciſci. *Conv. Nucerinus. Idem in Provin. S. Franc. Conv. 28.*

XXV. Petrus Simon Franciſci Caſtrificardi, diœceſis Anconitanæ incola, teſtamento legavit quaſdam facultates, ut ex eis, infra ſtatutum terminum conderetur Cœnobium alicujus Regularis Obſervantiæ in illo Caſtro, vel ejus territorio. Oppidanorum Univerſitas impetravit hoc anno XVII. Kal. Julii facultatem illud conſtruendi pro Fratribus Minoribus Regularis Obſervantiæ. *Conv. Caſtrificardi. Ex lib. 221. fol. 291.*

XXVI. Cuſtos Societatis quondam fratris Amadei Hiſpani, & Alexander de Rogatiis, Rector parochialis Eccleſiæ ſancti Clementis in urbe Cremonenſi, rogaverunt hoc anno Pontificem, ut Fratribus prædictæ Societatis illa concederetur Eccleſia, domus adnexa, & pars cœmeterii, pro Cœnobio ſui Inſtituti conſtruendo, reſervata adminiſtratione parochiali, relictis paramentis, emptaque domo, eidem Alexandro. Rei examen commiſit Pontifex VI. Idus Februarii Alexandro Archiepiſcopo Cæſarienſi, Cremonæ commoranti, & Præpoſito ſanctæ Agathæ ejuſdem Civitatis. Suſpicor hos non approbaſſe, quod petebatur, tum ne parochiæ inferretur præjudicium, tum quia prædicti Fratres aliud ea in urbe obtinuerunt domicilium, ad Sancti Lucæ parochiam, quod alias narravimus: neque enim inter domos noſtras hujus reperio veſtigium. *Conv. Cremonenſis. Lib. 213. fol. 57.* *Tom. 11. Ann. 1439. n. 47.*

XXVII. Luganum Inſubriæ oppidum eſt, olim ſub Ducum Mediolanenſium, modo ſub Helvetiorum imperio, ad ripam ingentis lacus, ab illo oppido nuncupati. Prope mœnia conſtruxerunt Incolæ elegantem & capaciſſimam domum pro Fratribus Obſervantibus, qui ex ædicula ſancti Gotardi, ejus adminiſtratione retenta, illuc tranſierunt. Eccleſia conſecrata eſt anno incerto, die XXVI. Junii. Altare majus conſecravit Philippus Archintus Epiſcopus Comenſis, in honorem beatæ Virginis Mariæ in cœlum aſſumptæ. Eccleſiæ titulus eſt ſanctæ Mariæ Angelorum & Gratiarum. Jacet illic Dux ſive Imperator peditum exercitus Franciſci primi Regis Galliarum, Joannes Luſſius Undervaldenſis. Habent Fratres ampliſſimos hortos, prata, aquam abunde irrigantem, capaciſſimas officinas, & bibliothecam ſatis inſtructam. *Conv. Lugani. Gonz. in Prov. Mediol. Conv. 17. Monum. MSS. ejuſd. Prov.*

XXVIII. Cavenſis urbs in Campania felici, amœniſſimos & fertiliſſimos habet in circuitu campos & colles, per quos frequentia & læta conſpiciuntur oppidula, quorum incolæ communi conſilio ſtatuerunt Fratribus Obſervantibus domicilium extra Civitatem conſtruere, ut prope haberent pios animarum curatores. Ita factum eſt hoc tempore, Alexandri Pontificis aſſenſu, ea ex urbis parte, qua Salernum tenditur, conſtituto pulchro quidem & commodo Cœnobio, quo totus confluit populus circumadjacentis regionis, tum ad cultum Divinum diebus feſtivis, tum ad conciones quotidianas tempore Quadrageſimali. Multæ magnæque ſunt hic campanæ, quarum ſonoro tinnitu valles & colles videntur exhilarari. Vigent hic ſtudia modo Philoſophica, modo Theologica Fratrum Provinciæ Principatus. *Conv. Cavenſis. Gonz. in Provin. Princip. Conv. 8.*

Dum fundamenta effoderentur templi, ænea inventa eſt in imo ſolo ſancti Franciſci imago, qua ſignificaſſe quidam autumarunt, ut ſub ſuo nomine Deo dicarent.

Conv. Oliveti. *Indid. Conv. 14.*

XXIX. Ad Oliveti oppidum, Compſanæ diœceſis, conditum hoc anno pro eiſdem Obſervantibus Cœnobium, ſub titulo ſanctæ Mariæ de Paradiſo communibus ſumptibus oppidanorum. Aliud, ſancti Mauri nuncupatum, a ſancto Franciſco, uti ferunt, inchoatum, tum propter pagorum diſtantiam, tum propter vicini fluminis inundationes, translatum eſt ad locum, Boccini oppido propinquum. Marinus Caracciolus, Bucchianicorum Marchio, conſtruxit alterum prope oppidum ſuum ſancti Boni, ſub titulo ſancti Antonii Patavini, omnibuſque neceſſariis rebus inſtruxit, Fratres per totam vitam ſummo proſecutus affectu. Obiit hic Franciſcus de Oratino laicus, qui ob rigidam abſtinentiam, corporiſque macerationem, ſingulares virtutes, vitæque candorem, fuit apud omnes in ſumma veneratione.

Conv. Boccini. *Indid. Conv. 15.* Conv. S. Boni. *Idem in Prov. S. Angeli Conv. 20.*

Conv. Loreti. Conv. Tuſſiciæ. *Idem in Provin. S. Bernard. Conv. 21. & 22.* Conv. Terlitii. *Idem in Prov. S. Nicol. Conv. 32. Lib. 213. fol. 92.*

XXX. Prope Loretum, & Tuſſiciam, Brutiorum oppida, duo erecti Conventus Obſervantum; primus, ſub nomine ſanctæ Mariæ de Pietate; ſecundus, ſub ſanctæ Mariæ de Cona: ille capacior eſt; hic duodecim Fratrum habitaculum. E regione Terlitii oppidi, Juvenacen. diœceſis in Apulia alter, ſub invocatione ſanctæ Mariæ della Nova, communi ex ærario collatis ſumptibus ædificatus eſt.

Conv. Forentiæ. *Lib. 103. fol. 181.*

XXXI. Ante aliquot annos vir nobilis Trojanus Melfiæ Princeps, & oppidi Forentiæ, diœceſis Venuſinæ, Dominus, Sveva de ſancto Severino illius genetrix, & oppidanorum Univerſitas, in dicto oppido domum conſtruxerant Obſervantum, ſub titulo ſanctæ Catarinæ, abſque Sedis Apoſtolicæ licentia, ſolo Ordinarii aſſenſu. Hoc anno XVI. Kal. Julii erroris veniam, & facti confirmationem impetrarunt.

Conv. Striogolæ. *Monum. MSS. Prov. Calabr.*

XXXII. In Provincia Calabriæ Patrum Conventualium, accepit hoc anno initium Conventus ſanctæ Mariæ Gratiarum M. P. ab urbe Stringolenſi in quadam valle, copioſo fonte irrigua. Dederat locum Planetæ dictum, eremitorio conſtruendo pia fœmina Lucia Catuna fratri Joanni Cotronenſi Tertii Ordinis profeſſori; ille vero anno MDXI. Luciæ, civiumque aſſenſu, impetrata prius facultate Julii III. tranſtulit in Patres Conventuales. Suberat fundum juriſdictioni Eccleſiæ Lateranenſis, qua de cauſa Fratres quotannis libram ceræ perſolvunt. Non procul ab eo loco præerat Cœnobium aliud Franciſcanorum, in cujus parietinis, & disjectis ruderibus conſpiciuntur imagines ſancti Franciſci, aliorumque ejus ſectatorum. Ferunt, campanam majorem Eccleſiæ Cathedralis hinc fuiſſe translatam.

Conv. Barbariani. *Gonz. in Prov. S. Anton. Conv. 39.*

XXXIII. In cujuſdam montis clivo P. M. ab oppido Barbariani in Lombardia Tranſpadana, loco valde amœno, conſtructus eſt hoc anno Conventus Fratribus Amadeitis, ſub titulo ſancti Pancratii, ex communibus oppidanorum facultatibus. Facta hujus Congregationis unione cum Obſervantibus, connumeratus eſt Conventus reliquis Provinciæ ſancti Antonii.

Rodulph. fol. 281. 282. Conv. Scuteræ. Conv. Biccari. Conv. Cameratæ. Conv. Montis Rubei.

XXXIV. In Provincia Siciliæ Patrum Conventualium quatuor invenio Cœnobia hoc tempore conſtructa, quæ ſub his verbis breviter commemorat Petrus Rodulphus. *In cuſtodia Agrigentina locus Scuteræ anno* MD. *ſub titulo ſanctæ Mariæ Jeſu: locus pauper. Locus Biccari anno* MD. *captus a fratre Sebaſtiano de Iraebio, ſub titulo ſanctiſſimæ Trinitatis: locus eſt intra prærupta montium. In cuſtodia Drepani, locus Cameratæ, a quo fuerit fundatus, ignoratur, creditur quod anno* MD. *vel circa. Locus Montis rubei eſt antiquus anno* MD. *nulla habetur ſcriptura. Primum locum extra urbem ad jactum lapidis conſtitutam dereliquiſſe Fratres anno* MDCIX. *& intra Civita-*

vitutem se recepisse ad Conventum sancti Francisci scribit, Rochus Pirrus in sua notitia Agrigentina.

XXXV. Martinus Astoricensis, Custos Custodiæ domus Dei, de qua alias diximus, Provinciæ Castellæ, cupiens domum in oppido Arandæ Durianæ, Oxomensis diœcesis, pro suis Fratribus construere, vocatus est in judicium coram Vicario Generali Oliverio Maillardi per Custodem & Fratres Provinciæ de Santoyo, allegantes locum illum intra suum districtum contineri, jussusque est ab intento resilire. Appellatione ad Sedem Apostolicam interposita, rem hoc anno Kal. Octobris commisit Alexander examinandam Episcopo Segobiensi, Archidiacono & Abbati de Castro Ecclesiæ Burgensis. Favit Martino Elisabetha Regina,& Conventum hoc anno inchoavit, qui in triginta Fratrum commodum evasit habitaculum. Magna oppidanorum erga Fratres benevolentia, rebus omnibus abundant.

Tom. 11. Ann. 1447. n. 19. Conv. Arandæ Durianæ. *Lib. 249. fol. 252.*

XXXVI. Ab urbe Placentina Hispanica leucis quatuordecim distat Scalabia, ubi Julii Cæsaris castra hibernabant, vulgo *Truxillo*, nobilis & vetusta Civitas, olim oppidum, fortium illustriumque virorum ferax, dives opum, campo fertilissima. Ut hic fieret Observantium Cœnobium, petierunt hoc anno, & impetrarunt licentiam Gubernator & oppidani: *Piis fidelium votis*, pridie Kal. Novembris. Restiterunt constructioni multi ex clero seculari, unde necessum fuit, ut anno MDI. Reges Catholici ad Episcopum Placentinum scriberent, quod, non obstantibus clericorum objectionibus in suo Senatu discussis, opus promoverent, & anno sequenti ad quatuor viros primarios Joannem de Chaves, Didacum Garciam de Chaves, Christophorum Pizarrum, Ferdinandum Alphonsum Altamiranum, operis fautores, alias darent, ut intrepide Fratribus faverent, necnon ad Didacum Ruiz de Lago, urbis Gubernatorem, ut fabricæ acceleraret complementum. In urbem ad Xenodochium Spiritus sancti venerant Fratres ex Eremitorio sanctæ Mariæ de Luce, acceperuntque a Regibus Catholicis Maurorum delubrum Cœnobio propinquum, in officinas, minime autem, ut habet regium diploma, in templum convertendum. Fratribus jam in Conventum translatis, commisit Ferdinandus Rex anno MDXIII. Maurorum curam, cathechismum & instructionem eorum, qui ad fidem convertebantur. Præ foribus & in testudine Ecclesiæ conspiciuntur regia insignia, & in sacello majori urbana. Jacent in Ecclesia multi viri illustres, præsertim Alphonsus Mendus, insignis Tribunus militum in Belgio, & Ferdinandus Pizarrus celeberrimus Peruani imperii debellator. Floruit hic, domumque rexit Guttierrus a Trejo,vir suo tempore doctissimus,quod abunde testantur ejus notissima commentaria in Evangelia & epistolas Paulinas.

Conv. Truxilli. *Gonz. in Provin. S. Michael. Conven. 5. Monum. MSS. illius Prov.*

XXXVII. Joannes de Guadalupe Provinciæ Angelorum alumnus, novellam meditatus Regularis Observantiæ reformationem, quæ Provinciæ sancti Gabrielis, non hoc anno, ut scribit Gonzaga, sed posteriori dedit initium, humiles & pauperes ædificabat aggregabatque casulas, ex quibus Custodiam efformavit, suasitque hoc anno nobili viro Joanni de Figueroa Domino loci de Salvaleone, diœcesis Pacen. ut impetraret facultatem eo in loco ædificandi Cœnobium, sub certa norma & peculiari regiminis modo gubernandum, non expresso Rectoris aut Instituti nomine, ad fugiendam Sodalium invidiam & contradictionem, quam in aliis probasse refert Gonzaga. Hunc ex primis novæ Custodiæ fuisse, erectumque sub titulo Montis Sion, idem narrat auctor; sed periisse alioque translatos Fratres, ejus conatui vehementer obsistentibus Patribus Provinciæ S. Jacobi, inde suspicor, quod nullum inter reliquos Conventus hujus tractus vestigium reperiam.

Gonz. in procemio Prov. S. Gabriel. Lib. 249. fol. 259. An. 1502. Conv. Salvaleonis.

Conv. Villæ novæ de Fraxino. Gonz. ibid. Convent. 15.

XXXVIII. Alium Conventulum idem Joannes Guadalupensis hoc anno acquisivit, aliquantulum procul ab oppido Villæ novæ de Fraxino, quem tamen ob excitatas turbas, redimendamque vexationem paulo post deseruit. Restitutus tamen fuit ejus sectatoribus & discipulis an. MDXXVIII. a Joanne primo Marchione & oppidanis, ad pristinas sedes vocatis. Sed cum nimis ab oppido distarent, prædictus Marchio aliud eis brevissimo temporis spatio posuit domicilium, sub titulo Dominæ nostræ de Spe, quinquaginta dumtaxat passibus ab oppido semotum. Nihil non præstitit hic Marchio benevolentiæ & beneficentiæ erga Fratres quoad vixit, ministratis victui necessariis. Petrus filius patris vestigia secutus, optimum se benefactorem exhibuit, donec inde offensus, quod Provinciæ Patres eo in loco comitia celebrantes, noluerint ad ejus votum Guardianum, cujus opera in sacris confessionibus utebatur, ad alterum triennium contra Provinciæ statuta, in officio confirmare, omnia eis caritatis subsidia denegavit. Ut iratum placarent, eo munere fungi confessarium jusserunt in alio Conventu

Conv. Scaphæ ruptæ.

Rupis Amatoris II. M. P. a Scapha rupta, Hispanice *Barcarotta*, ejusdem Marchionis oppido, ut ejus obsequio uti posset, ubicumque placeret. Sed cum frustra omnes placandi modos intentarunt, cum illic vivere non possent, locum deseruerunt, clavesque per fratrem Alvarum Taviranum Marchioni tradendas miserunt. Dum traderet, inquit: *Quandoquidem propter observatas sanctissimas leges a Patribus nostris institutas, nos fame opprimere voluisti, domumque tuam relinquere compellis, claves accipe; sed cave, ne ante annum, ab illata nobis gravi hac injuria, Dei sentias vindictam.* Et quidem sensit; nondum enim erat annus elapsus, quando absque prole vitam terminavit. Alphonsus frater, qui in ditione successit, hoc exemplo cautior effectus, Fratres revocavit, domumque restituit, patris per omnia pietatem æmulatus. Beneficum itaque deinceps senserunt Fratres, omnesque posteros Marchiones. Jacet hoc in loco Joannes Bandonal, laicus humillimus, in perferendis laboribus patientissimus, vir vere bonus & pius, de quo largius sub annum, quo decessit, dicemus.

Fr. Joan. Bandonal. An. 1516.

Conv. Alpartilii. Gonz. in Prov. Aragon. Con. 15.

XXXIX. Patres Conventuales Cœnobii Bilbilensis in Aragonia, ædiculam quamdam divo Christophoro sacram, recreationis gratia, in declivio montis amœni M. D. P. ab oppido Alpartilio construxerunt. Illis loco cedentibus, subrogatisque Observantibus, cujusdam pii viri fratris Inici opera, parva domuncula in justum Conventum circa hunc annum evasit. Quia vero devotioni, rerumque Divinarum contemplationi perquam opportunus, Recoletis Patribus Provinciæ Aragoniæ designatus est. Mira res hic aliquando accidit. Multa nive obsesso ad Conventum aditu, conflictatisque Fratribus inedia, unus reliquis audentior, superatis difficultatibus, Alpartilium ad Francisci a Luna, loci Domini, ædes abiit, Fratrumque exposuit angustias. Jussit ille, ut quidquid panis domi esset, illico conferretur. Oeconomo respondente nihil superesse, expectarique ut e furno panes adveherentur, denuo præcepit, ut promptuaria omnia lustrarentur; & ecce dum nihil minus speratur, omnia panibus redundare comperiuntur; datique sunt Fratribus abundanter. Ne vero tanti miraculi memoria deperiret, jussit præfatus heros Franciscus, testibus adhibitis, a Notario fideliter excipi, & ubique publicari.

Conv. Azubiæ. Idem in Prov. Granat. Con. 14.

XL. Regina Catholica Elisabetha in obsidione Granatensi, paucis stipata nobilibus & servis, Azublam, lætum inter amœnos hortos oppidum, quarto ab exercitu lapide, recreationis gratia processit. Parum autem abfuit, quin a Sarracenis e latebris irruentibus, vel occideretur vel caperetur.

tur. Periculo superato, a confessario Ferdinando Talaberico, tunc Episcopo Abulensi, mox Archiepiscopo Granatensi sciscitata, cujus ex cœlitibus die illa festum celebraretur, responsoque accepto, sancti Ludovici Regis Francorum esse natalem, summas gratias Deo habuit, promisitque eo in loco Cœnobium construere sub prædicti sancti Regis invocatione. Hoc itaque anno stetit promissis, commodo Fratribus Observantibus exædificato Conventu.

XLI. Nobilis vir Philippus Argall Domicellus, Sulcitanæ diœcesis in Sardinia, Jacobi Argall Domini Villæ de Massarga filius, obtinuit hoc anno XIV. Kalendas Januarii a Pontifice facultatem, ut ea in Villa Cœnobium Observantibus construeret. Non tamen construxisse puto, dum in Sardorum Conventuum recensu nulla hujus mentio habeatur. *Conv. Massargæ. Lib. 25. fol. 120.*

XLII. Jacobus Brigantinorum Dux, hoc anno non procul a suo Villæ Vitiosæ oppido in Lusitania, Conventum Fratribus sub sanctæ Mariæ Pietatis invocatione, tumultuario opere, auctore Joanne Guadalupense supra memorato, fabricavit. Prima hæc fuit Provinciæ Pietatis ædes, a qua etiam nomen accepit. Ruinæ proximam, Theodosius Dux, Jacobi filius, anno MDXLVII. refecit. Conventus est devotissimus & religiosissimus, in eoque decessit Marcus a Portu læto, magna sanctitatis opinione. *Conv. Villæ Vitiosæ. Gonz. in Prov. Pietat. Conv. 6.* *Fr. Marcus a Portu læto.*

XLIII. In Lusitaniæ regione illa, quæ Transtagana dicitur, non longe ab oppido Oliventiæ, diœcesis Elvensis, Alvarus Menesius, vir nobilis, Conventum Observantibus circa hunc annum extruxit in solo a Ferdinandò Menesio Marchione Villæ regiæ, ejus consanguineo, liberaliter concesso. In Insulis Asturum Maris Oceani, in urbe Cuspidis subtilis, Lusitanice *Punta delgada*, erectus etiam circa hunc annum Conventus Conceptionis beatæ Virginis Mariæ ex communi ære Civitatis. *Conv. Oliventiæ. Idem in Provin. Algarb. Conv. 22.* *Conv. Cuspidis subtilis. Indid. Conv. 22.*

XLIV. Vir nobilis Petrus de Roban, Vicecomes de Froussar, Dominus Castri Gyæ, Andegaven. diœcesis, & Regni Franciæ Marescallus, petiit & impetravit facultatem ædificandi Cœnobium Observantum prope Vicum Mortiernellii sui dominii, & prædictæ diœcesis, Fratribus Provinciæ Turonensis tradendum: *Inter curas multiplices*. Pridie Kalendas Aprilis. Illud quidem firmiter construxit sub invocatione beatæ Mariæ Angelorum. In Provincia Aquitaniæ reformatus est hoc anno Conventus beatæ Mariæ Pacis, alias sancti Galli prope Muratum in Arvernia, diœcesis sancti Flori, executore Abbate Feneriarum Ordinis sancti Augustini, Claramonten. diœcesis, auctoritate sibi commissa ab Episcopo Albiensi, quem superius diximus in hoc genus reformationis toto studio incubuisse. *Conv. Mortiernelii. Gonz. in Provin. Turonia Pictav. Conv. 24.* *Conv. Murati reformatur. Lib. 218. fol. 118.* *An. 1498. n. 18.*

XLV. Ad Draguignianum oppidum, diœcesis Forolíviensis, in Provincia sub Alpium radices, domicilium Observantibus, ineunte hoc anno die XXVI. Januarii, cooperantibus Petrò Fabro Medicinæ Doctore, Jacobo Fabro Priore de Monte-Farone & Raymundo Petri Fabri mercatore, inchoatum est in loco, quo præcesserat sancti Josephi sacellum; unde duplici titulo sancti Josephi, & sancti Francisci insignita est Ecclesia. Opus juverunt Proceres & Consules urbis, collata etiam antiquissima turre, ex cujus materia & ruderibus opus annorum duodecim spatio completum est. Ante decennium construendæ domus Innocentius VIII. facultatem largitus est. Ecclesia consecrata est in die omnium Sanctorum a Bartholomæo Portenenqui Episcopo Trojano. Illic sepulta est Anna Carlotta de Villa nova, quæ curavit fieri Odæum, multaque ibidem conspiciuntur virorum nobilium mausolea. *Conv. Draguigniani. Gonz. in Provin. S. Ludov. Conv. 14.*

XLVI. In Provincia Bosnæ Argentinæ, ad Ramæ oppidum, juxta quam- *Conv. Ramæ.*

Gonz. in Provin. Bosnæ Argentin. Conv. 13.

quamdam vetustissimam Ecclesiam deserto in loco, Conventum divo Petro sacrum, hoc anno Observantes construxerunt. Sed Turcarum injuriis expositi, illorum feritatem sæpe experti sunt, & semel quotquot illic erant Fratres, crudele subierunt martyrium.

Con. Gandeshemensis. *Gonz. in Provin. Saxon. fol. 665.*

XLVII. Henricus Senior Brunsvicensis & Lucemburgensis impetravit hoc anno facultatem ædificandi in oppido suo Gandeshemensi, diœcesis Hildesemensis, Cœnobium pro viginti Fratribus Observantibus, sub titulo beatæ Mariæ Virginis: *Sacræ Religionis honestas*, Idibus Decembris; & quidem ædificasse ante annum MDXII. constat ex serie Conventuum Provinciæ Saxoniæ, qui sub illum annum extitisse a Gonzaga referuntur.

Monasteria quinque Aretii. *Lib. 232. fol. 185.*

XLVIII. In urbe & districtu Aretinis, quinque reperio hoc tempore Monasteria Clarissarum; primum sancti Spiritus; secundum sanctæ Claræ; utrumque intra Civitatem; tertium sanctæ Mariæ de Printa extra muros; quartum sanctæ Mariæ de Montecellis, diœcesis Aretinæ; quintum sanctarum Margaritæ & Magdalenæ in eadem urbe. Sed eum in omnibus laxius & liberius quam par erat, viveretur, sub regimine PP. Conventualium, deputarunt cives quosdam probos viros, qui reformandis præessent. Ægidius Delphinus Vicarius Generalis in ea commoratus urbe, deputationi assensit, voluitque ut suppressis quatuor prioribus Monasteriis, quintum ex illorum reditibus & pretio ampliaretur, in meliorem formam reduceretur, & regulari instituta disciplina reformaretur. Ut ita fieret, facultatem hoc anno Pontifex concessit. Opinor tamen aliter factum; invenio enim adhuc mentionem Monasterii sanctæ Claræ apud Gonzagam in recensu Monasteriorum Provinciæ Etruriæ.

Gonz. in Provin. Tusciæ Mon. 15.

Mon. Biturgii. *Tom. 10. anno 1420. n. 26. Lib. 210. fol. 169. Gonz. in Provin. S. Francisc. Monast. 11.* Mon. Vincentiæ. *Lib. 213. fol. 48.*

XLIX. Biturgiana, vulgo *Borgo di san Sepolcro*, domus Tertiariarum Sororum, diœcesis civitatis Castelli, de qua diximus alias, hoc anno suscepit Regulam sanctæ Claræ, ita annuente Pontifice sub IV. Idus Maii. In ejus rescripto vocatur domus sancti Sebastiani, sed apud Gonzagam appellatur sanctæ Catarinæ. In urbe Vincentina, ut construerent cives Monasterium sub titulo sancti Francisci, & secunda Regula sanctæ Claræ, scilicet per Innocentium IV. tradita, ac sub regimine Observantum, hoc anno pridie Nonas Februarii Pontifex concessit. Primæ sex magistræ & institutrices ex Monasterio Mantuano sanctæ Elisabethæ vocatæ sunt. Hinc habetur illud isto antiquius esse, cujus originem & tempus, quo conditum est sub tertia Regula, aut transivit ad secundam, Gonzaga se nescire fatetur.

Gonz. in Provin. S. Anton. Mon. 15. & 16.

Mon. Bazæ. *Gonz. in Provin. Granat. Mon. 10.*

L. Henricum Henriquez virum nobilem, Dominum loci de Villada, Legionensis diœcesis, domui Regiæ Præfectum, Militiæ sancti Jacobi Legionensis Commendatarium, impetrasse hoc anno facultatem ædificandi domum pro Sororibus Tertii Ordinis, sub invocatione sanctæ Annæ in oppido Bazæ, Guadicien. diœcesis, scribit Gonzaga. At non hoc, sed sequenti anno concessa est facultas: etenim licet Bulla subscripta sit anno MD. & X. Kalendas Februarii, dies ille non incidit in hunc annum, sed in sequentem. Sæpius monui contra hujusmodi calculandi errores annum apud Pontificios non incipere a Nativitate Christi, sed a Verbi Incarnatione, & non ab initio anni solaris, seu usualis, a Kalendis scilicet Januarii, sed a die Annunciationis beatæ Virginis Mariæ, octavo scilicet Kalendas Aprilis, litteras Apostolicas sub plumbo annos auspicari. Annus itaque iste MD. perseverat usque ad diem XXV. Martii, & proinde Bulla hæc data anno MD. X. Kalendas Februaarii, seu die XXIII. Januarii, non hujus anni, sed sequentis fœtus est; dum hic annus incipit a die XXV. Martii, & definit sub eumdem diem anni sequentis. Hunc secutus annorum calculum, plurimorum Con-

Conventuum structuras, quas Gonzaga communi supputandi errore in priores annos statuit, nos ad sequentes annos retraximus. Hujus igitur Bazæ domus construendæ facultate anno sequente obtenta, variis a structore adjectis regulis, conditionibus, modisque vivendi, in Bulla, quam in Regesto hujus tomi exhibemus, contentis, brevi opus complevit, pauloque post Sorores ad sanctæ Claræ Institutum transierunt. Amplos reliquit fundator reditus Monasterio, ejusque successores non minus beneficos se Sororibus præstiterunt. Et primum sanctæ Annæ inditum vocabulum desuevit, tamen & nunc vocatur sanctæ Elisabethæ de Angelis, in gratiam & auram Elisabethæ Reginæ Catholicæ, a qua Henricus multa recepit beneficia.

LI. Similiter hoc anno idem refert Auctor, Monasterium sancti Nicasii in suburbio Ubetensis oppidi, diœcesis Giennensis, ædiacatum fuisse pro Tertiariis Sororibus, quæ postea factæ sunt Clarissæ. Auctorem operis incertum dicit: sed litteræ Pontificiæ indicant, ante aliquot annos Leonoram de Molina cum aliis Sororibus in domo beatæ Mariæ Virginis, ex licentia Episcopi Giennensis, a se constructa, sub regulari habitu dicti Ordinis constitisse, & hoc anno impetrasse, ut in Monasterium domicilium istud erigeretur, sub Visitatione & correctione Bernardini de Guaza, Ordinis Minorum de Observantia, Monasterii de Tordesillas, aliorumque in Castellæ & Legionis regnis consistentium Visitatoris Apostolici: *Universalis Ecclesiæ regimini*. VII. Idus Octobris.

Mon. S. Nicasii. Indid. Mon. 11.

LII. Superius diximus, Alexandrum Pontificem uniisse domui sanctæ Marinæ Sororum Tertii Ordinis Zamoren. beneficium Villalupense. Hoc anno IV. Kalendas Decembris, comperio etiam uniisse domui sancti Barnabæ ejusdem Instituti & urbis, Ecclesiam Parochialem sanctæ Trinitatis Zamoren. per liberam resignationem Didaci de Pennesilos, ejusdem Ecclesiæ Rectoris, accedente consensu Didaci Episcopi Zamoren. Prælati domestici Pontificis, necnon Parochianorum illius Ecclesiæ. Tertiam ejusdem Instituti domum prope eamdem urbem sub appellatione sanctæ Elisabethæ construxisse Beatricem a Vasurto hoc anno sub simplici tantum voto castitatis scribit Gonzaga, atque ita perseverasse usque ad annum MDLXXXII. donec Franciscus a Burgis, Minister Provinciæ sancti Jacobi, in cujus districtu illud est Monasterium, eas ad professionem trium solemnium votorum coegit, data optione vel ita faciendi, vel paternos lares repetendi.

Anno 1495. n. 81. Domus Sororum Tertii Ordinis S. Marinæ Zamoren. *Lib. 259. fol. 168.* Domus S. Barnabæ Zamoren.

Domus sanctæ Elisabethæ Zamoren. *Gonz. in Provin. S. Jacobi Monast. 19.*

LIII. Maria Enriquez de Velasco, Ferdinandi Regis Catholici consobrina, ac Bernardi Fernandez de Velasco Comitis de Haro, & Comestabilis Regni Castellæ filia, Abbatissa Monasterii sanctæ Claræ, extra muros oppidi Methymnæ de Pomar, diœcesis Burgensis, considerans notabile damnum spirituale & temporale, quod ex frequenti Monialium ab eo Monasterio extractione, & ad alias domos ejusdem Ordinis translatione, sub prætextu novæ institutionis, aut veteris disciplinæ restituendæ proveniebat, obtinuit hoc anno, III. Kalend. Martii, privilegium, ne ulla deinceps Monialis absque Abbatissæ licentia ab eo Monasterio extrahi posset aut discedere.

Monasterii Methymnæ Pomerii privilegium. *Lib. 221. fol. 3.*

LIV. Magna erat hoc tempore controversia inter Sorores Monasterii sanctæ Claræ extra muros oppidi Methymnæ del Campo, diœcesis Salamantinæ, ac Rectores Ecclesiarum parochialium, & Beneficiatos perpetuos prædicti oppidi, circa solutionem decimarum & primitiarum, quas prædicti Rectores & Beneficiati contendebant sibi deberi ex terris & possessionibus prædicti Monasterii. Lata est in favorem Monialium hoc anno sententia. Monasterii sanctæ Mariæ de Monte Domini extra muros Florentinos, Ordi-

Alterum Monasterii Methymnæ Campi. *Lib. 249. fol. 254.*

Monast. S. Mariæ de Monte Domini Florentinum.

Ibid. fol. 253. dinis sanctæ Claræ, hoc anno occurrit mentio, & nobilis prædii & vineæ, quæ possidebat infra parochiam sancti Martini a Sexto, in loco dicto Peretela, diœcesis Florentinæ.

Domus Sororum Rothembergi supprimitur. Lib. 221. fol. 70. LV. In oppido Rotemberg citra Necharum, Constantiensis diœcesis, provinciæ Maguntinæ, domus erat Sororum Tertii Ordinis, in qua plures Sorores religiose vivebant. Negligentia demum Superiorum & temporum calamitate ad eum pervenit statum, ut una dumtaxat Soror illic resideret. Cives itaque & Consules, assentiente Maximiliano Imperatore, oppidi Domino, & Hugone Episcopo Constantiensi, in usus & subsidium pauperum & infirmurum domum & reditus converterunt. Factum Pontifex confirmavit.

SUPPLEMENTUM P. ANTONII MELISSANI DE MACRO.

„ I. ATrum finem Sfortianæ domus in Insubria jam late dominantis, „ triumphante ibidem Ludovico Franciæ Rege, affert hic annus; (Dogl. cit. sup.) „ Ludovico Duce captivo, ejusque tristem sortem sequente Ascanio Cardinale suo fratre, dum a Sfortia pessimo consilio invitatus Turca in Venetos, Peloponnesum vexat armis universum. (Turca Peloponnesum vexat.) Methonem, vulgo *Modon*, urbem ad Coryphasium promontorium, & Coronem eisdem in oris alteram occupat, & commovet Principes cum Pontifice ad bellum sacrum: at hæc inter frater Petrus Paulus de Aqua-Pendente, VI. Kalend. Februarii, beneficium obtinet: *Digna exauditione*. III. Idus Martii (Indic. ex Vatic.) Joannes de Medina Senonum in Gallia Celtica aliud: *Religionis zelus*. quo tempore prodiit facultas construendi Monasterium sancti Petri (Ambros. Calep.) Montis-Plani ad Brutium, promontorium Italiæ extimum, cui olim Siciliæ adhæsit, a Ptolomæo nuncupato Sicylleo, & vulgo *Bursano* in Calabria: *Dispositione Divina*. XII. Kalend. Aprilis pro Fratribus Observantiæ indulta est erectio domus beatæ Mariæ de Monte *Lorez*, Cæsaraugustanæ diœcesis in Aragonio Regno Hispaniæ: *Piis fidelium*. fratri Francisco Ximenio Archiepiscopo Toletano secum habere posse quatuor Fratres Minores permissum: *Tuæ devotionis*. XV. Kalend. Maii; frater Rodulphus *Heylesdem* III. Nonas Maii beneficium assequitur: *Religionis zelus*, qui nihilominus in Annalibus legitur assumptus ad Episcopatum Ascalonis, antiquæ Urbis Maritimæ Philistinorum in Palestina, vulgo *Scalona*, anno MDIII. At XVII. Kalend. Junii concesit Pontifex Vicariis Generali, & Provincialibus Observantiæ Ultramontanis posse deputare Confessores, etiam seculares, Fratribus & Sororibus Tertii Ordinis sibi subditis, per suum Breve, cujus tenor sequitur. (Harold. ad ann. 1503. n. 5.)

ALEXANDER PAPA VI.

Dilectis filiis Generali, & Provincialibus Vicariis, ac Custodibus Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum Ultramontanis, salutem & Apostolicam benedictionem.

(Speculum fol. 44. tract. 2.) „ II. *EXponi nobis fecistis, quod licet auctoritate Apostolica vobis fuerit concessum, quod Fratres & Sorores Tertii Ordinis sancti Patris Francisci, de Pœnitentia nuncupati, Confessorem habere debeant per Generalem & Provinciales pro tempore Vicarios, & Custodes Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum respective deputandum, qui*

qui sit de Ordine Fratrum Minorum Conventualium, vel de Observantia, cum facultate etiam dandi Sacramenta Ecclesiastica dictis Fratribus & Sororibus Tertii Ordinis; tamen propter locorum distantiam sæpe evenit, quod commode prædictum Confessorem, juxta concessionem Apostolicam, deputare non potestis, & propterea aliquod inconveniens in animarum suarum periculum contingere posset.

Quare pro parte vestra Nobis fuit humiliter supplicatum, ut in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur. Nos supplicationibus hujusmodi inclinati, discretioni vestræ, & cuilibet vestrum de cetero perpetuis futuris temporibus, ut in locis, in quibus Fratres Conventuales vel de Observantia prædicti commode haberi non possunt, Fratribus & Sororibus præfatis Tertii Ordinis, ubicumque ultra montes commorantibus, de consilio aliquorum Fratrum, Confessores Præsbyteros seculares, vel aliorum Ordinum Regulares honestos deputare valeatis: quibus eorum & earum peccata confiteri, & ab eis quæcumque Ecclesiastica Sacramenta recipere possint, illosque in eorum Monasteriis & Domibus, juxta mores Tertii Ordinis, secum habere; ita tamen, quod Confessores ipsi dictarum Sororum claustra seu interiores officinas, absque alterius personæ bonæ vitæ & famæ societate, nullo modo debeant ingredi: locorum Ordinariorum, seu cujusvis alterius licentia super hoc minime requisita, libere & licite valeatis, licentiam concedimus pariter & facultatem.

Non obstantibus præmissis, ac Apostolicis, necnon in Provincialibus & Synodalibus Conciliis, & vestri Ordinis Minorum Capitulis editis generalibus vel specialibus constitutionibus & ordinationibus, statutis quoque & consuetudinibus dicti Ordinis, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis alia firmitate roboratis, ceterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die XVII. *Maii* MD. *Pontificatus nostri anno* VIII.

III. Collato beneficio fratri Petro Roterio: *Religionis zelus*. VIII. Idus Junii. Moniales sanctæ Claræ primæ & secundæ Regulæ, ac etiam Sorores Tertii Ordinis sancti Patris Francisci, sub cura Fratrum Minorum degentes, a solutione contributionum exemit: *Alias decrevimus*. die XIV. Julii: & expedito brevi pro Monasterio sanctæ Catarinæ Cæsaraugustanæ diœcesis: *Ex commisso*. VI. Idus Augusti fratri Guillelmo da Pacientia beneficium contulit: *Suscepti cura*. pridie Kalendas Septembris. Fratri Herculi de Avenantibus aliud, VII. Idus ejusdem mensis: & pridie Idus ejusdem aliud fratri Bernardino de Borgarellis: *Religionis zelus*. III. Nonas Octobris indicta generali reformatione Monasteriorum Monialium per totam Germaniam: *Admonet nos** VI. Idus Octobris, per Breve Apostolicum: *Ex debito pastoralis*. Ximenio Cardinali & Archiepiscopo Toletano facta fuit facultas construendi Conventum & Collegium Virginum de Alcala *de Henares*: hæc est Latinis Complutum, Civitas olim Episcopalis Hispaniæ Tarraconensis, ad Henaram fluvium, qui labitur in Turiam; nunc oppidum præclarum, Academia famosum in Regno Castellæ Veteris; pridie Idus ejusdem fratri Joanni de Scomate, & ipsis Idibus pariter ejusdem fratri Oliverio beneficia concessa fuere: *Religionis zelus*.

Litteræ Pontificiæ. *Indic. ex Vatic.*

Ex copia.

Ex Vatic.

* *Acta Capituli Generalis Interamnensis, & Cœnobii Cavensis notitiam hic expunctam luculentius habet hoc anno a P. Waddingo.*

IV. Salarum etiam Monasterii sanctæ Claræ tempora certa cum fugerint, ejus fundationem ad hunc annum, vel certe circa, ex conjecturis & notitiis adducendis reducere visum est; initio quidem, cum parva & humili æde Oratorium, sed sine sepultura pro defunctis Sororibus habebant:

bant: Efferebantur enim fato functæ ad Ecclesiam Cœnobii sancti Bernardini Salarum tumulandæ in quodam sepulcro, pro ipsis ibidem extructo, cui lapis superpositus hanc inscriptionem habebat: *Sepulcrum Monialium sanctæ Claræ Salarum*. Cum vero nullam temporis differentiam ostentet, quid inde concludendum erit, nisi tenebras palpare? Quod autem circa hunc annum, saltem in Monasterii Sanctimonialium regularis honorem transiit, argumentum est, quod cum quererentur ad solutinnem publicorum onerum quemadmodum alii seculares Laici, anno MDXLI. supplices ad Carolum V. Imperatorem habentes recursum, & coram eo probantes se in possessione haud onera similia solvendi ab annis quadraginta elapsis; eodem anno MDXLI. mense Septembri, publico & de jure decreto cautum fuit, in possessione manutenendas esse: videtur ergo anno MD. saltem, si non anterius, fundatum fuisse, vel honorem Claustralis domus approbatæ, & legitime admissæ attigisse: etenim anterius si libertatis, vel immunitatis ab hujusmodi oneribus habuissent, illud, vel immemorabile allegassent; vixerunt autem inibi sine clausura formali, ut vocant, idest solutæ a præcepto non transgrediendi limites suæ circumspectæ habitationis sine licentia, verumtamen cum decore, honestate, ac religiositate optimum probitatis exemplum effundentes, adeo quod sempiterna Dei bonitas in pluribus, & specialiter in una earum splendere singulariter dignata fuerit, in forore scilicet Paula, cujus opportuniori occasione sermo recurret.

Monumen. MSS. Prov. Ref. S. Didaci.

V. Florebant interea plures in Religione, doctrina, virtutibus & sanctimoniæ fama commendabiles, quorum primus occurrit Angelus ab Ischitella Sacerdos Provinciæ sancti Angeli, omni genere virtutum refertus, ac summæ perfectionis vir, qui multis præclarus meritis decessit e vita in Conventn sancti Bernardini apud sanctum Severinum urbem Piceni in Valle ad Potentiam flumen, ac inter Camerinum Metropolim & Maceratam; ibi Christi Servus in communi Fratrum Sarcophago, unde plurima eveniunt miracula, sepultus est. De eo post Gonzagam, scripserunt Barezzus, Daza, & Arturus in suo Martyrologio ad diem septimam Novembris.

Gonz. in Conv. 9. Prov. S. Angeli.

Barez. p. 4. l. 1. c. 52.

VI. Alter etiam Angelus dictus Pelitensis, seu ab Altamura clarebat, cujus tanta humilitas fuit, tantaque mansuetudo, ut passim ab omnibus tum Fratribus, cum etiam secularibus ovicula nuncuparetur. Diem clausit extremum in Conventu sanctæ Mariæ da Pietate apud Uxentum Salentinorum urbem, sex M. P. ab Alenzo altera urbe in eodem tractu Hydruntinæ terræ, quam veteres Japygiam vocitabant; porro ejus obitum populorum circumvicinorum, qui tanti Viri sanctitatem optime noverant, magnus luctus celebravit. Post Gonzagam, & Barezzum eum commemorat Arturus. Memoratur etiam a Marco Ulyssipone Baptista Helvetius, vita functus in Conventu sancti Bernardini Aquilæ, ubi vitæ sanctitate splendebat: eique Arturus undecimam diem Decembris dedicavit.

Gonz. in Conv. 7. Prov. S. Nicolai.

Plures Fratres sanctitatis odore florent.

Barez. sup. cit.

VII. Frater Bernardinus de Bustis, celebris ille Provinciæ Mediolani filius, qui Philosophicis disciplinis apprime instructus, Theologiæ & Juris utriusque exactam peritiam assequutus, vere religiosissimus fuit, & sanctitate insignis, optimos ejus mores non tantum fama, sed etiam ejus lucubrationes ad animarum salutem exactæ, cuilibet perito & idiotæ comprobarunt, præter enim, quod in præcipuis Civitatibus Italiæ desi-

de-

„ deratus & expostulatus, ingenti cum populorum applausu & fructu, singulis ferme annis exemplo incontaminatæ vitæ, & optima Evangelii doctrina, junctis gratia & zelo, prædicaverit, scitum est scripsisse Rosarium Sermonum per Quadragesimam; ac de omnibus diebus tam Dominicis, quam Festis per annum, necnon de omni materia prædicabili, duobus tomis distinctum, pluries impressum opus: Opus præterea Sermones de beatissima Virgine Maria, ac de ejus excellentiis, non modo pro singulis ejusdem Festivitatibus, sed & omnibus per annum Sabbatis inservientes, quos in unum tomum congestos, Mariale nuncupavit: Hos Sermones doctissimos affirmat Eysengrenius; plenos pietatis & bonarum rerum Possevinus. Præterea Officium de Conceptione beatæ Virginis Mariæ compilavit, approbatum a Sixto IV.; insuper Officium sanctissimi Nominis Jesu; egitque apud Innocentium VIII. ut sanctissimum Nomen Jesu, in quo solo oportet omnes homines salvos fieri, die peculiari, nempe die proximo Idibus Januarii, ritu solemni celebraretur. Præterea pro defensione Montium Pietatis, anno MCCCCXCVII. ad Bernardinum de Carvajalio, tituli sanctæ Crucis in Hierusalem Cardinalem, Alexandri Papæ VI. in Lombardiam a latere Legatum, Mediolani scripsit. Tamdem zelo animarum, vitæ candore & sanctitate conspicuus, florens adhuc anno MD. obiit Malegnani in Insubria; de eo, post Gonzagam plures scripsere, quos citat Arturus ad diem octavam Maii. Idem auctor ad diem XXVI. Januarii, sequentibus verbis duos Hybernos commendat dicens: Ferallus *Mag-Egan*, & Philippus vixerunt apud Conventum Kyllconnamensem in Comitatu Galviæ: Ferallus a doctrina, prudentia & assidua oratione; Pilippus vero *Cluan* ab eximia humilitate, pietate & singulari discretione commendati, floruerunt post annum MD. sed non eodem anno migrarunt ad Dominum. De Crescentio Lombardo professione Laico meminit Dionysius de Pullinari, ejusque excellentem humilitatem, jugem orationem, & præfervidam erga infirmos caritatem, qua in officio piissimo noctes ducebat insomnes, extollit: vixit in Conventu sancti Salvatoris Florentiæ, in quo claruit anno MD. Hieronymus Lindsayus, de quo legitur in Annalibus ad annum MCCCCLX. quod ejus consilio Oliphanti Comes ex proprio patrimonio Conventum extruxit. Erat nobilissimus, & bonæ indolis Juvenis, Juris utriusque Doctor, & Comitis *de Crafurort* legitimus filius, qui ut primum beati Patris Cornelii a Zirichzea in Scotiam adventum accepit, ad illum se contulit, atque Franciscano habitu indutus, tantopere in Seraphica Religione profecit, ut quamplurimis, etiam præstantissimis Patribus, humilitatis, orationis atque abstinentiæ palmam præripuerit. Properavit autem ad Dominum in Conventu ab Oliphanti Comite intra Oppidi sancti Joannis septa ejusdem exhortatu constructo, XVIII. Kalend. Octobris anno MD. postque Gonzagam plures citati ab Arturo egerunt de eo. Etiam hoc anno die prima Februarii Marcus a Ferraria Histonii Apuliæ in Conventu sancti Honufrii, cum vixisset paupertatis, abstinentiæ & humilitatis amantissimus, plenus sanctitate & meritis obiit, ut collegit Arturus: qui ex Marco Ulyssiponense commemorat Nicolaum *Volscum*, qui Religionem ingressus, Fratrum Laicorum statum cum elegisset, magno spiritus fervore, paupertatis amantissimus, in oratione fervens, in austeritate vitæ severus, corporis mortificationi potissimum incumbebat; ac tamdem septuagenarius in pace quievit: nec oblitus est ex Gonzaga Thomæ Graultii, viri eruditissimi atque sanctissimi, qui in antiquio Cœnobio apud

Dionys. de Pullinari de variis sanctitate illustribus Prov. Tusc.

Harold. ad ann. 1460. n. 29.

Arturus ad diem 23. Augusti.

Idem ad diem 31. Julii.

,, *Artebates*, urbem antiquam Belgii, & caput Arthesiæ, Scarpa fluvio ,, irrigatam, trigintaquatuor annis Guardianatum exercuerat, hac ætate ,, florentis: nec monitus a Fodereto, prætermisit Joannem Oserum, qui ,, fuit Conventus Colletani Guardianus, in eoque admirandis virtutibus, ,, & Regulari Observantia ita splenduit, ut a cunctis pro Sancto habitus ,, sit & veneratus. Nos autem ex monumuntis Reformatæ Provinciæ sancti ,, Salvatoris in Ungaria commemorabimus finem laudabilem fratris Joannis ,, quondam Episcopi Waradiensis, qui in Conventu Sradistiensi, quem ,, ipse construxerat, sarcina corporis deposita, hoc anno properavit in cœ- ,, lum; ejus enim polito lapidi sepulcrali hæc incisa verba etiamnum legun- ,, tur: *Anno Domini* MD. *obiit Reverendus in Christo Pater frater Joan-* ,, *nes, quondam Episcopus Waradiensis, qui jacet hic tumulatus. Oretis* ,, *pro eo*.

Idem ad diem 2. Februarii. Monum. MSS. Prov. sancti Salvatoris.

Harold. ad ann. 1475. n. 15.

,, VIII. Apollonia Vidua Tertii Ordinis sancti Patris Francisci, de ,, qua aliquid legitur in Annalibus, bonis operibus jugiter intenta, post- ,, quam a lege Viri soluta fuit, miraculis etiam corusca ad cœlum evolavit, ,, sepelirique voluit in Ecclesia Conventus Annuntiationis Deiparæ Virginis ,, Fratrum Minorum extra & prope Portam Civitatis Bononiensis an. MD. ,, IV. Idus Martii, ubi plurimis miraculis diffamatur: Porro ad ejus bustum ,, sequentia carmina leguntur.

Sylvest. Maru. in hist. Sanct. Religionis Francisc.

,, *Condita capsa est hac soror Apollonia digne,*
,, *Quam, quæ jam fecit, firmant miracula Sanctam.*
,, *Nupta prius Civi, sed post Vidua ipsa mansit,*
,, *Francisci tandem se se veste induit Almi.*

,, At ejus vitam scripsit Sylvester Marulus. Post plures, quos citat, agit ,, de ea Arturus ad diem duodecimam Martii.

,, IX. Clara Fulginas virgo sanctimonialis Tertii Instituti, Regularis ,, Observantiæ zelatrix, sæpe meruit a Seraphico Patre sancto Francisco ,, miris apparitionibus consolari: quadam vice in festivitate ejusdem eximio ,, fervore in Deum elevata, plures defunctorum animas e Purgatorii pœ- ,, nis misericorditer solutas, in Cœlumque lætas conscendere vidit: quam ,, inimico humani generis, quod ejus orationibus durius torqueretur, ,, exosa esset, eidem quadam vice oranti, alapæ fortiter inflictæ signum in ,, maxilla, dum vixit, evidenter ostendit. Tandem migravit ad sponsum ,, anno salutis MD. Kalendis Julii. Eam post Jacobillum commemorat Ar- ,, turus, qui ex Gonzaga ad diem IV. Aprilis celebrat alteram Claram Ve- ,, netam virginem Monasterii sancti Sepulcri Venetiis sanctitate miraculis ,, comprobata florentem: hæc ut ad Superos evolavit, ad venerationem ,, sui cadaveris ibidem tumulati anno MD. vel circiter, omnes, tum Soro- ,, res, tum etiam seculares suaviter attraxit, & ad sui imitationem ,, etiamnum incendit. Pariter ex eodem Gonzaga sub XI. die Junii Elisa- ,, betham virginem Navarræam, Albigæ seu Albiæ urbis in Aquitania, & ,, in Monasterio sanctæ Claræ, vitæ sanctimonia claruisse enarrat, red- ,, ditque ejus Auctoris verba, quæ sequuntur: *Hujus aliquando loci habita-* ,, *trix fuit Illustrissima simul, ac pientissima soror Elisabetha a Navarra,* ,, *ex Serenissima Briarie Principum familia oriunda, cujus humilitas,* ,, *paupertas, atque ceteræ virtutes incredibiles fuere*. Ubi loco *Serenissimæ* ,, *Briariæ Principum familia*, legendum est, *Bearnæ Principum familia*. ,, Ex Marco vero Ulyssiponense ad diem XXV. Martii, circa hunc annum ,, Eufrasiam virginem Abbatissam floruisse refert, verbis ex eodem sequen- tibus

Jacobill. de SS. Fulgin.

Mar. Ulyssipon. Chron. p. 3. l. 7. c. 37.

„ tibus adductis. Florebat anno MD. circa quod tempus majus Monasterium Monialium extra urbem Ulyssiponensem reformatum fuit, & Patrum Observantinorum jurisdictioni suppositum, R. P. Alphonso Lusitano Ministri Provincialis vices agente. Hæc autem Reformatio introducta fuit opera ac labore reverendæ Matris, sororis Eufrasiæ præfatæ, vitæ sanctitate insignis, virtute cujusdam bullæ Alexandri Papæ VI. quam favore D. Emanuelis Regis Portugalliæ obtinuerat. Commemoratque Arturus in suo Martyrologio secundæ editionis sub XIV. Kalendas Augusti in Monasterio Anessiacensi Diœcesis Gebennensis, quamdam Virginem Anonymam, vitæ sanctimonia fulgentem circa hunc annum excessisse.

ARGUMENTUM.

Mittuntur aliquot Minoritæ ad Indias Orientales suis Consodalibus opitulaturi, atque inter Indos Occidentales impigre laborat Joannes de Traffiera. Ludovicus a Turre Vicarius Generalis, Commissarius Pontificius instituendæ contra Turcas Cruciatæ egregie adlaborat. Ordo Monialium Conceptionis Immaculatæ Virginis Mariæ Franciscanorum regimini subjicitur, cujus origo & processus enarratur. Moritur Joannes Hortulanus, ejusque acta referuntur. Florent Andreas Grossetanus & Antonius a Gavaciis. Instituitur Ordo Sororum Annunciationis Virginis Mariæ. Universitas Moguntina publico decernit statuto sanctam defendere Conceptionem ejusdem Virginis Immaculatæ. Creantur Episcopi. Multiplicantur Cœnobia. Conceduntur privilegia.

I. ANNO ultimo superioris seculi diximus missos cum Henrico Præfecto Consodales septem Minoritas ad Indias Orientales, atque ex his occisos tres apud Calecutium; Henricum & reliquos vulneratos, vix Sarracenorum, & falsi Regis Calecutiani insidias evasisse. Hoc autem anno Emanuel Lusitaniæ Rex, quæ facta erant circa classem a se superiori anno per Petrum Alvarum Capralem destinatam, ignorans, prudenterque judicans, post longissimum feri maris cursum, certaque inter barbaras gentes pericula submittendum esse navium & hominum supplementum, misit naves tres aut quatuor, quibus Joannem Novium nobilem Gallæcum præfecit, & Minoritas quatuor, reliquis cum Henrico missis, auxiliarios designari curavit. His etiam adjuncti alii, anno sequenti destinata altera classe majori, uti tunc referemus.

Chro. Min. MSS. Osor. de rebus Eman. lib. 2. Maffaus de reb. Ind. lib. 2. in principio. Barros. dec. 1. lib. 5. c. 10.

Mittuntur ad Indias Orientales Minoritæ quatuor.

II. Apud Indos Occidentales in Hispaniolæ Insula, in convertendis Paganis, destruendis idolis, & Christianorum Catechesi impigre laborabat hoc anno Joannes de Traffiera, qui illuc navigarat cum Francisco de Bovadilla, a Regibus Catholicis anno proxime elapso, destinato Christophori Columbi in regimine successore. Per illum, & per Joannem Velasquez Regium Thesaurarium misit Bovadilla suæ potestatis instrumenta ad Columbum, quibus parendum prudenter iste existimavit, etsi inhumanissime, & ingratissime cum illo egerit Bovadilla.

Her. de Ind. Occid. dec. 1. l. 3. cap. 9.

Joan. de Traffiera egregie laborat in Hispaniolæ insula.

III. Ludovicus a Turre Vicarius Generalis Cismontanus, Minorum Observantum Commissarius Pontificius, prout diximus anno proxime elapso, circa publicationem & propagationem Jubilæi, & pro colligenda pecunia in sacram expeditionem contra Turcas Venetis & Hungaris bellum illa-

Varia bulla ex reg. Vatic.

Ludov. a Turre Commissar. Pontificius pro Cruciata.

illaturos necessaria, multa egregie per se destinatosque a se Consodales præstitit: sua etiam suorumque opera interposita ex præscripto Pontificio apud Principes Italiæ, ut ad sacrum fœdus cum Pontifice, Imperatore, Hispano, Gallo & Hungaro Regibus accederent. Submisit etiam quosdam ex suis, qui contra pestilentissimum genus hæreticorum in Boemia exortum (quod Fossariorum dicebatur, quia in fossis & occultis speluncis nocte convenirent, turpitudinem sine differentia personarum more bestiarum exercentes) solerter prædicarent & strenue decertarent, quod illi laudabiliter præstiterunt. Dum vero in Hungaria Observantes illius curæ commissi, molestiis afficerentur a Patribus Conventualibus, ipso rogante, Pontifex scripsit ad Alexandrum Farnesium Cardinalem sanctorum Cosmæ & Damiani Diaconum, in iis partibus Legatum, ut audiret, componeret, aut facienda referret.

Minoritæ prædicant contra Fossarios hæreticos.

Breve datum 4. Augusti.

IV. Celebravit ille hoc anno prima die Junii Comitia Generalia Cismontanorum Observantum in Cœnobio sancti Donati sive Bernardini, extra Urbinum, in quibus secundo institutus est Vicarius Generalis Hieronymus Torniellus; Definitores additi, Alexander de Palumbaria Provinciæ Romanæ, Jacobus Mantuanus Provinciæ Bononiensis, Timotheus Lucensis Provinciæ Etruscæ; Guardianus Montis Sion Hierosolymis, Maurus Hispanus Provinciæ sancti Bernardini; missique sunt Visitatores ferme in omnes Provincias. Vicarius autem Generalis quamprimum in Urbem venit Pontificem veneraturus, & ab eo obtinuit has litteras, ut corruptelæ Ordinis periculo præcaveret.

Reg. Ordinis. Capit. General. Cismont. Observant. 22.

Vide de hoc Mauro ann. 1504. num. 1.

Dilecto filio fratri Hieronymo de Torniellis, Ordinis Fratrum Minorum de Observantia citra montes Vicario Generali.

ALEXANDER PAPA VI.

Ex transumpto authentico.

V. *Dilecte fili, salutem & Apostolicam benedictionem. Cum, sicut nobis nuper exponi fecisti, interdum contingat aliquos Fratres adeo, humani generis hoste procurante, in reprobum sensum datos reperiri, ut nulla ex re corrigi, & rectam ad semitam reduci possint: Nos attendentes dicti Ordinis quieti & conservationi observantiæ veræ omnino conducere, ut personæ sic incorrigibiles, ne alios corrumpant & inficiant, a vobis ejiciantur; tibi & Generali Vicario pro tempore existenti, per vosmetipsos dumtaxat, & aliis Vicariis Provincialibus dicti Ordinis per eos, cum consensu majoris partis Capitali Provincialis, Religiosos dicti Ordinis, quos sic incorrigibiles repereritis, tamquam membra putrida habitu vestro spoliandi, & a vobis ejiciendi, ac contra quoscumque eis forsan auxilium, consilium vel favorem publice vel occulte, directe vel indirecte, quovis quæsito colore super dicti habitus delatione præstantes, etiam cujuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis & conditionis, per censuras Ecclesiasticas, ac alia juris opportuna remedia, appellatione postposita, procedendi, omniaque alia & singula in præmissis & circa ea necessaria quomodolibet & opportuna faciendi, gerendi & exequendi, auxilium quoque brachii secularis, si opus fuerit, invocandi, plenam, liberam & omnimodam, auctoritate Apostolica, tenore præsentium concedimus facultatem. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac statutis & consuetudinibus dicti Ordinis, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ceterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud S. Petrum sub annulo Piscatoris, die* XV. *Junii, anno* MDI. *Pontificatus nostri anno* IX.

Facultas ejiciendi incorrigibiles.

VI. Ma-

VI. Magnus ille vir Franciscus Ximenius Archiepiscopus Toletanus (de quo sæpe sub elapsi seculi finem locuti sumus) non minori virtute, quam dignitate illustris; uti erat in pauperes & egenos beneficus, dum in regione Bætica conversioni & institutioni Maurorum Granatensium totus intentus, Regibus Catholicis Ferdinando & Isabellæ jugiter assisteret, sub hunc annum, cum in urbe Hispalensi divi Lazari Nosocomium extra muros urbis positum inviseret, & ægrotorum frequentiæ reditus impares esse intellexisset, ut trecena millia nummum in singulos annos compararentur, curavit, quibus fœdo lepræ morbo laborantibus commodius subveniretur. Cum autem ad hæc & similia pietatis officia secreto & celerius exequenda, indigeret fidis & religiosis administris, præter duos sui Instituti viros, quos prius ab Alexandro Pontifice, qui cohabitarent, obtinuit, impetravit etiam hoc anno alios binos adjungi, sive ex hac Religione, sive ex alia pro suo arbitrio deligendos.

Gomes. de reb. Ximen. lib. 2.

Francisc. Ximen. promovet Hospitale leprosorum Hispali.

Reg. Alex. VI. lib. 250. fol. 65. Conceduntur ei socii Religiosi.

VII. Egit ille pridem, ut religiosissimus ordo Conceptionis Immaculatæ Virginis Mariæ, intra claustra Monasterii sancti Dominici conceptus, a Franciscanis aleretur, & tamquam ramus in bonam olivam insertus, fœcundos fructus afferret. Postquam itaque curaverat, ut a Regula Cisterciensium ad Clarissarum primæ illæ hujus nominis mulieres transirent, & a suo regimine ad Minorum directionem deflecterent, etiam hoc ipso anno voluit germen istud in Ordine sancti Francisci firmius coagmentare, & per incertas incommodasque sedes discurrentes virgines, in primævis amplissimisque ædibus Minorum stabilire. Qualiter factum sit, breviter jam indicavimus, & clarius ad hujus anni finem referemus. Hinc itaque occasionem sumimus de fundatione istius Religionis scribendi: neque enim prius id opportune nos facturos putavimus, dum militabat sub Regula Cisterciensi; neque certo constiterit, quo anno Alexander VI. concesserit, ut illa dimissa, ad sanctæ Claræ leges suam vitam componerent. Ea porro fuit istius Religionis origo.

Ordo Conceptionis subjicitur regimini Minorum.

Tom. 14. anno 1477. n. 40.

VIII. Duxerat Joannes II. Castellæ Rex Elisabetham, Eduardi Lusitaniæ Regis filiam, uxorem. Hæc secum duxit Beatricem a Silva consanguineam, inter pedissequas cariorem, Jacobi primi Comitis Portalegrensis, & beati Amadei Franciscani sororem. Forma præstantissimam adamare plurimi cœperunt, sed & Regi, ultra quam vellet Regina, complacebat, adeoque procorum ignes exarserunt, ut non semel cœdibus, magnorumque duellis de illa fuerit dimicatum. Ad hæc ita doluit Regina, ut adolescentulam angusto recluserit loculo, & cibo potuque mulctaverit. Illa velut alter Jonas ex ceti visceribus, ab illa caligine preces fundítans, periculum redemptura, castitatem Deo devovit sub Genitricis auspiciis, si in tantis angustiis probaret tutelarem. Proxima nocte, beata Virgo se videndam exhibuit, candida veste, cæruleo pallio circumamictam, oppignoratamque libertatis fidem, triduo evoluto, exolvit. Indignatæ Reginæ potentiam, aulæque pericula declinatura puella, e Tordesillarum oppido, in quo hæc contigerunt, Toletum aufugit; sed insperato duo occurrunt Franciscani, qui Lusitano sermone eamdem in proposito roborarunt, futuramque multarum Virginum matrem prædixerunt, & paulo post ex oculis evanuerunt. Ex his unum, ex sermone & signis, postea D. Antonium Lusitanum fuisse judicavit.

Hujus Ordinis origo. *Bivarius de Ord. Concep.*

Marc. 3. p. l. 8. c. 9. & seqq. Beatrix de Silva fundatrix.

In juventute male afficitur a Regina consanguinea.

Fugit.

IX. Regium Divi Dominici Parthenonem Toleti ingressa, per annos perstitit quadraginta, ea modestia & verecundiæ vallo, ut obductum vultui velum nusquam domi subtraxerit; neque se ulli mortalium conspicendam præ-

In Monasterio se recludit.

præbuerit, præterquam Elisabethæ Reginæ Ferdinandi Regis uxori, prioris Elisabethæ filiæ, quæ gratiam hanc a Virgine impetravit. Hic secundo apparens Deipara, fundandi in suæ Conceptionis honorem sacrarum Virginum Instituti cogitatum infudit. Recum Elisabetha Regina collata, primo instituendo Collegio Regias accepit domos, *Palatia Gallianæ* nuncupatas, in quarum penetralibus Ecclesiuncula sive sacellum erat sanctæ Fidis Virginis & Martyris, Agennis Aquitaniæ celebris. In eas pedem intulit Beatrix anno MCCCCLXXXIV. duodecim pii propositi comitibus assumptis, quæ in id ipsum conspirantes, post aliquot annos, Reginæ preces apud Pontificem Innocentium VIII. interposuerunt, ut liceret eis in honorem Conceptionis Virgineæ Ordinem sanctimonialium instituere, sub Regula Cisterciensi, peculiari habitu, & ritu officii Divini Conceptionis immaculatæ Virginis privilegium exprimentis, per singulos dies recitandi. Omnia hæc Innocentius istis litteris concessit.

A beata Maria monetur Ordinis instituendi.

Favet Regina Catholica.

Et Innocentius VIII.

INNOCENTIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Venerabilibus Fratribus Cauriensi, & Cathaniensi Episcopis, ac dilecto filio officiali Toletano, Salutem & Apostolicam benedictionem.

Ex autographo.

X. *INter innumera Divinæ majestati accepta opera, fundare cœnobia ac religiosa loca, in quibus prudentes Virgines accensis lampadibus se præparent obviam ire sponso Christo Jesu, ac gratum & sedulum illi exhibeant famulatum, non modicum reputantes, piis devotarum personarum desideriis, per quæ cœnobia & loca ipsa fundari & erigi valeant, libenter annuimus, & earum humiles preces favorabiliter exaudimus. Sane pro parte dilectæ in Christo filiæ Beatricis de Sylva mulieris Toletanæ, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod olim carissima in Christo filia nostra Elisabeth Castellæ ac Legionis Regina illustris, ob singularem, quem ad Conceptionem beatæ Mariæ Virginis gerit devotionis affectum, unam maximam domum,* Palacios de Galliana *nuncupatam, in Civitate Toletana consistentem, ad ipsam Reginam legitime pertinentem, in qua una antiqua Ecclesia sive capella sub invocatione sanctæ Fidis est constituta, præfatæ Beatrici cupienti vitam ducere regularem, ad effectum ut inibi unum Monasterium alicujus Ordinis approbati, ad honorem ejusdem Conceptionis erigeretur, in quo dicta Beatrix & aliæ devotæ mulieres ejus sodales sub regulari Observantia viverent, ac Altissimo, & eidem beatæ Mariæ famularentur, liberaliter & gratiose concessit & donavit, ipsæque Beatrix & mulieres, concessionis & donationis hujusmodi vigore, dictam domum receperunt, & illam ex tunc in communi viventes, & eidem Altissimo, ac beatæ Mariæ famulantes inhabitarunt, prout habitant de præsenti, ea tamen intentione, quod dictum Monasterium inibi erigeretur. Quare pro parte ejusdem Beatricis, asserentis se de nobili genere procreatam fore, ac ipsam & mulieres prædictas Ordinem Cisterciensem, ad quem singularem gerunt devotionis affectum, velle profiteri, nobis fuit humiliter supplicatum, ut in dicta domo Monasterium Monialium dicti Ordinis, sub invocatione Conceptionis hujusmodi, cum dignitate Abbatissali, campanili, campana, dormitorio, refectorio, claustro, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, in quo in communi, & sub regulari observantia, ac perpetua clausura vivant, erigere, illique dictam Ecclesiam sive capellam pro Ecclesia sive capella assignare, aliasque in præmissis opportune*

tunc providere, de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui Divini cultus augmentum, religionis propagationem, & animarum salutem, nostris potissime temporibus, supremis desideramus affectibus, pium & laudabile propositum Reginæ & Beatricis prædictarum plurimum in domino commendantes, hujusmodi supplicationibus inclinati, necnon consideratione ejusdem Reginæ, nobis super hoc humiliter supplicantis, fraternitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus vestrum in dicta domo unum Monasterium ejusdem Ordinis Cisterciensis, sub invocatione Conceptionis hujusmodi, cum dignitate Abbatissali, campanili, campana, dormitorio, refectorio, claustro, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis pro una Abbatissa, quæ aliis præsit Monialibus dicti Ordinis, ac Beatrici & mulieribus inibi nunc secum degentibus, si profiteri voluerint, quæ in communi, ac sub regulari Observantia, & perpetua clausura vivant, & quæ, ac Monasterium hujusmodi, prout sancti Dominici Toletani dicti Ordinis, el Viejo *nuncupatum, ac nonnulla alia ejusdem Ordinis Monasteria locorum Ordinariis sunt subjecta, Archiepiscopo Toletano pro tempore existenti subjiciantur, alias sine alicujus præjudicio, & jure parochialis Ecclesiæ, ac cujuslibet alterius in omnibus semper salvo, auctoritate nostra erigatis, dictamque Ecclesiam sive Capellam illi pro Ecclesia perpetuo assignetis: ac Abbatissæ dicti Monasterii pro tempore existenti, & illius Conventui, quod aliqua statuta & ordinationes laudabilia & honesta, sacris canonibus non contraria, quæ Moniales in dicto Monasterio pro tempore degentes perpetuo observare teneantur, etiam circa electionem Abbatissæ, tam hac prima vice, quam deinceps perpetuis futuris temporibus faciendi, condere possint, licentiam concedatis: & quod Abbatissa pro tempore existens, & Moniales præfatæ vestem albam cum scapulari etiam albo, & desuper mantellum coloris cælestis, in quibus quidem mantello & scapulari imago ejusdem beatæ Mariæ affigatur, deferre, ac cingulo cannabis ad instar Fratrum Minorum cingi debeant: ac in horis canonicis, juxta morem Romanæ Ecclesiæ dicendis, hunc modum, videlicet, quod Dominicis, in quibus aliqua historia incohoata, sive officium Dominicæ de necessitate dici debet, & quibus festa duplicia & semiduplicia & solemnia celebrantur, diebus etiam ferialibus, quibus officium feriale omitti non potest, ac octavis ipsarum festivitatum dumtaxat exceptis, omnibus aliis diebus per totum annum, horas canonicas majores & officium Divinum de hujusmodi Conceptione dicere, & ut, præfatis exceptis diebus, in quibus horæ majores de Dominica vel feria aut festo diei debent, horas minores & officium parvum ejusdem beatæ Mariæ cum antiphonis, versiculis, capitulis, & orationibus de eadem Conceptione dicere debeant: ac singulis sextis feriis, & per Adventum Domini, ac aliis diebus, quibus alii Christifideles ad jejunandum sunt adstricti, jejunare teneantur, & ad alia jejunia non obligentur: Ac cum, sicut asseritur, dicta Civitas a mari per septem dietas & ultra distet, ac piscium penuria in ea continue vigeat, carnibus omni tempore, præterquam diebus jejuniorum hujusmodi, ac Sabbati, & quartis feriis vesci: ac Abbatissa pro tempore existens, de consilio Monialium sibi pro tempore in consiliis assistentium, secum, & cum aliis Monialibus dicti Monasterii super jejuniis, ad quæ ex statuto & ordinatione præsentibus, non autem ex juris dispositione obligabuntur, & lineis indumentis, cum viderit expedire, dispensare: ac quoscumque presbyteros seculares, vel de licentia suorum Superiorum, cujusvis Ordinis regulares in earum confessores, ad celebrandum eis Missas, & alia Divina officia, ac Ecclesiastica Sacramenta eis ministrandum, qui Abbatissæ, & cujuslibet Monialium in eodem Mo-*

Conceptionistarum Virg. habitus.

Monasterio pro tempore existentium confessionibus diligenter auditis, in singulis Sedi Apostolicæ reservatis casibus, semel dumtaxat in vita, in aliis quoties fuerit opportunum, pro commissis de absolutionis debito beneficio providere, ac pænitentiam salutarem injugere; necnon semel in vita, & in mortis articulo plenariam omnium suorum peccatorum, de quibus corde contritæ, & ore confessæ fuerint, remissionem, cuilibet earum in sinceritate fidei, unitate sanctæ Romanæ Ecclesiæ, ac obedientia & devotione nostra, vel successorum nostrorum Romanorum Pontificum canonice intrantium, persistentibus concedere valeant, eligere possint: Quodque nullus absque Abbatissæ pro tempore existentis expressa licentia, clausura dicti Monasterii ingredi possit, sub excommunicationis latæ sententiæ pæna, quam eo ipso contrafaciens incurrat, eadem auctoritate statuatis & ordinetis. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac statutis & consuetudinibus dicti Ordinis, juramento, confirmatione Apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, ceterisque contrariis quibuscumque. Nos enim, si erectionem hujusmodi per vos vigore præsentium fieri contigerit, ut præfertur, Abbatissæ & Monialibus præfatis de cetero perpetuis futuris temporibus, ut Quadragesimæ & aliis diebus, quibus stationes in Ecclesiis Urbis & extra eam celebrantur, aliqua Altaria in Ecclesia dicti Monasterii visitando, & ante illa genibus flexis ter orationem Dominicam, & toties salutationem Angelicam devote dicendo, easdem indulgentias consequantur, quas consequerentur, si Ecclesias prædictas visitarent, ac omnibus & singulis gratiis, privilegiis & exemptionibus aliis dicti Ordinis per sedem prædictam in genere concessis, uti, potiri & gaudere libere & licite possint & debeant, auctoritate Apostolica, tenore earumdem præsentium, de speciali dono gratiæ indulgemus. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCLXXXIX. *pridie Kal. Maii, Pontificatus nostri anno* V.

Litteræ Pontificiæ submersæ, mirabiliter restitutæ.

XI. Diploma hoc, dum in Hispaniam transmitteretur, sæviente mari, fuit demersum, quod ubi Dei ancilla intellexit, & dolorem suum in oratione beatæ Virgini Mariæ repræsentavit, illud intra scrinium, aliis chartis admixtum, invenit. Re mira patefacta, & diligenter discussa, solemni instituta supplicatione Capitularium sedis Toletanæ, Accitanus sive Guadicensis Episcopus, ex Archiepiscopi Ximenii arbitrio, litteras patenter in domum Beatricis invexit; ubi solemni sacro peracto, & de more gratiarum actione celebrata, pro concione Episcopus miraculi seriem enarravit, Conceptionis mysterium explicuit, dixitque post quindenam statuto die omnes illas Beatricis discipulas simul cum Magistra huic Ordini exordium daturas.

Pie moritur Beatrix.

At non potuit illa diem hunc a se desideratissimum videre: præmonita enim propinquæ mortis, magnique sui Ordinis post varias procellas incrementi, in ejus diei pervigilio, quo solemni ritu cum ceteris novæ vitæ Institutum professura erat, suscepto prius habitu, votisque emissis, adstantibus Patribus & Sororibus Dominicanis illius Monasterii, in quo tot annis convixit, in æternam felicitatem evolavit, ætatis anno LXVI. Christi MCCCCXC. Kalendis Septembris. Exanimis seu jam morituræ fronti stella aurea insoliti fulgoris insedit, ipsoque die sui transitus apparuit in Cœnobio Guadalsagiaræ fratri Joanni de Tolosa, tertium alias Ministro Provinciæ Castellæ, eique suas filias futurumque Ordinem commendavit.

PP. Dominicani de illius corpore certant.

XII. Interim magna mota controversia circa funus & corpus, quod sibi deberi contendebant Patres Dominicani, propter longissimum apud ipsos incolatum, resistentibus sociis & filiabus, advocatis in adjutorium Franciscanis, fuit post longam litem adjudicatum, ut eodem coleretur loco, quem ad

ad colendam beatam Virginem ipsa delegerat. Ubi vero Patres Prædicatores Magistram obtinere non poterant, saltem discipulas repetebant, allegantes aliquandiu suis monitis paruisse, & ex suo prodiisse Monasterio. At protegente prædicto Patre Tolosano, in suis remanserunt ædibus, paucisque diebus elapsis, professionem emiserunt, ac domum, præfecta sibi Philippa Beatricis nepte, deinceps dixerunt Monasterium Conceptionis.

XIII. Videns autem Ximenius Archiepiscopus succrescentis Ordinis altius figi radices, secumque cogitans felicius progressurum, si Fratrum Minorum committeretur regimini, quorum perpetuo studio, & infracta constantia sanctæ Conceptionis mysterium ubique potenter invaluit, egit cum Regina Elisabetha, ut subtracta Diœcesano cura, transferretur ad Franciscanos, Regula insuper præscripta Clarissarum. Hoc ab Alexandro VI. impetrato, Philippa præfecta cum aliquibus Sororibus renuerunt Institutum profiteri sanctæ Claræ, & ad Monasterium transierunt sanctæ Elisabethæ, tradito Beatricis corpore Sororibus Cœnobii Matris Dei Ordinis Prædicatorum. Reliquis quæ remanserant, adjunxit Alexander sanctimoniales Benedictinas Monasterii sancti Petri *De las Duennas*, Conceptionistarum domui contigui, annuente etiam Abbatissa Benedictina, quæ cum pauculis, quas habebat Sororibus, Regulam sanctæ Claræ, & Institutum susceperunt Conceptionis. Restauratis ædibus sancti Petri, ad eas transierunt omnes, ibique usque ad hunc ipsum annum habitarunt, donec demum auctoritate, qua tunc pollebat Apostolici Reformatoris Ximenius, eas transtulit ad Cœnobium sancti Francisci, ut statim dicemus. Singulas istas mutationes refert distincte Julius II. in diplomate dato anno MDVI. quod tunc excribemus, & demum anno MDXI. eis Regulam peculiarem præscripsit, suo Instituto appropriatam, a Fratribus Minoribus confectam. Sedatis tandem turbis, & stabilito in domo hac Conceptionis Ordine, Catarina Calderonia Monasterii Præfecta cogitavit de recuperando suæ Institutricis corpore, & tandem Apostolico obtinuit mandato, ut restitueretur. Aperto loculo, in quo jacebat, suavissimus inde odor eflavit: nunc deceuti conditum loco, digna habetur veneratione. Scribunt de Beatrice ejusque Instituto Marcus Ulyssiponensis, Franciscus Bivarius Cisterciensis, Franciscus Gonzaga, Antonius Vasconcellus Jesuita, Bartholomæus Cimarella, & alii.

Submittitur Minoritis Ordo Conceptionis.

Variæ mutationes hujus Ordinis.

Marc. cit. c. 11. Bivar. in histor. Concept. Gonz. 1. p. de ord. Concept. Vasconc. in descrips. Regni Lusit. Cimarel. 4. p. l. 5. c. [illegible]

XIV. Obiit hoc anno III. Idus Januarii (teste Marco Ulyssiponensi, & aliis, sive uti habent Monumenta manuscripta Salmanticentia apud me manuscrip. anno MCCCCXCIX. IV. Idus Januarii) Joannes Lusitanus laicus, qui a diuturno multorum annorum horti Salmanticensis cultu, *Joannis Hortulani* nomine apud Fratres audivit, eoque hactenus ab omnibus appellatur. Natus in oppido *Vallis viridis* in confinibus Lusitaniæ, quæ ad veterem vergunt Castellam, mortuo patre tenuis fortunæ viro, Ledesmam abiit, ubi quæ primum ostiatim mendicando colligebat, vel postea ex pastoritia mercede recipiebat, pauperibus distribuebat. Salmanticam in eam urbem Minoritæ duo venerunt in sequenti die Dominica concionaturi, quos ubi transeuntes viderat Joannis herus, pio adolescenti suasit, ut attente dicentes audiret, crederetque non sua, sed Dei verba illos proferre. Ubi ille excepit Christi erga humanum genus immensum amorem, a concionatore ferventer explicatum, ita cordi inhæserat Redemptionis beneficium, ut deinceps usque ad obitum frequenter suspiria cum his verbis emitteret: *Amor meus Jesus*. Aliquanto post Salmanticam a duobus Fratribus occurrentibus in via perductus, ubi janitor adolescentis perspexit candorem, ministeriis applicuit domesticis, demumque datus est in adjutorium Hor-

Marc. 3. p. l. 8. cap. 1. & seqq. Cimarel. 4. p. l. 8. c. 8.

Moritur Joannes Hortulanus.

Ejus ortus & juventus.

Hortulano, cui obeunti in cultura successit. Ea diligentia, industria & pietate munus obivit, ut ad suum consortium, concesso habitu, Fratres admiserint.

Inscriatur inter Minores.

Virtutes.

XV. Miro fervore Dei servitutem aggressus, ab oratione, Missisque audiendis difficile poterat avelli. Noctem pene omnem agebat insomnem, arbori innixus, manibus in cœlum elevatis; ubi autem oportebat corpori indulgere, sedens in terra somnum carpebat brevissimum. Cultum & reverentiam sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti summo promovebat affectu, sussitus, luminaria procurando, lampades & ministerialia tergendo. Miseris & egenis tenerrime compassus, pauperibus, viduis, infirmis multa colligebat subsidia. Circa hæc duo notissimam viri pietatem audientes, atque aliquando videntes Castellanus & Lusitanus Reges, abunde jubebant ministrari necessaria. In processionibus Corporis Christi tamquam ebrius spiritu exultabat, ferebatque in sacculo flores, quos passim spargebat in via, & prunariolum, cui persæpe varia infundebat odoramenta, genuflexus illa sua miro ardore repetens verba: *Amor meus Jesus*; per quæ in supplicatione procedentes ad majorem tanti mysterii excitabat reverentiam. Urbanas & rurales percurrebat Ecclesias, & si quid incompositum aut indecorum erat, amovebat, sacram supellectilem & lampades studiose mundabat. Deinde domum regressus, ut abigeret cogitationes vel species mundanas, quæ ex conversatione secularium quoquo modo adhæserant, procedebat in Templum, & exultans coram sanctissimo Altaris Sacramento, per fonalium, sive aliud instrumentum, ori immissum insufflabat, variosque edebat sonos, & paulo post in orationem procumbebat. Interrogatus cur ita pueriles sonos precibus præmitteret? respondebat, facilius ita parari ascensum ad Divina; mens etenim humanis colloquiis assueta, & rebus mundanis depressa, non adeo expedite a terrenis ad cœlestia resurgit. Dum vero ab aliis cogitationibus ad rei levissimæ, & puerilis sonitus considerationem subducitur, nullo negotio a recula ista ad Divinæ pietatis contemplationem ascendit. In oratione assiduus, tempus omne, quod injunctis officiis supererat, Deum ferventer orabat, ut peccatorum vellet misereri, & secretum latibulum super Templi laquearia nactus, illic coram beatæ Virginis imagine lacrymarum irriguis in horas multas ejus auxilium implorabat: singulis noctibus sub horam undecimam surgebat, & præmissa integra orationis hora, media nocte Fratres ad Matutinas preces excitabat.

Erga S. Eucharistiam reverentia.

Pium inventum abducendi mentem a terrenis.

Orationis studium.

XVI. Divinam reveritus præsentiam, ita se gerebat, quasi semper in ejus esset conspectu, easque faciebat in Templo & locis sacris genuflexiones, corporis inclinationes, humilesque actiones veluti si visibiliter Deum aspiceret; unde quibusdam videbatur insanire. Sæpe auditus est cum Patre æterno ferventissimum inire colloquium, sibi universisque peccatoribus misericordiam deprecari, Filiumque exorare, ut sua merita supplici exhiberet, quæ ille posset offerre Patri, eaque mox tamquam sibi benigne collata, & reverenter accepta, summo fervore & admirabili humilitate Patri immolabat. Aliquando coram Altaris Sacramento visus est tremulis artubus pavidus & elinguis in terram prostrari, quasi nihil virium superesset, & Divini Judicis coram sedentis contra se proferendam severam expectaret sententiam. Mundana quæque præ oculis posita nihili faciebat, ac si Deum præsentem semper conspiceret. Honores, quos Regibus & Magnatibus exhiberi videbat, quo poterat modo, sanctissimo offerebat Sacramento; magnis exclamans vocibus: *Soli Deo honor & gloria: Tibi Domine non hominibus hæc omnia debentur.* Videns semel Hispanum Regem magna majestate man-

Dei reverentia.

du-

ducantem, aulicos adstantes, ferculorum apparatum, vasa aurea & argentea, tibicines variis instrumentis canentes, domum reversus, omnia hæc, qua potuit, miris modis æmulatus, congregatis in facello præcipuo coram Sacramento optimis quibusque factarii vasis, nihil ferme prætermisit eorum, quæ vidit, quod in hoc suo pio convivio non reposuerit, sacras laudes & pios hymnos decantans.

XVII. Christi pro nobis passi hærebat cordi tenerrima memoria, ita ut ad singulas occasiones profluvia erumperent lacrymarum. Filii defuncti funus prosecuta in Templum Minorum vidua Salmanticensis, amare flebat, suumque magnis vocibus dolorem exponebat, quod filii latus interno curando apostemati viderit aperiri, & tunc præ oculis jacere defunctum. Audiens mulieris quærelas Joannes, in copiosas lacrymas, altasque voces prorupit: *Amor meus Jesus: nonne & illius plantæ manusque perforatæ, & latus apertum, totumque laceratum corpus misella vidit Genitrix exangue?* Hujus itaque acerbissimi doloris, & lacrymarum plusquam mulieris, universi qui adstabant miserti, ut tantum dolorem & ejulatum temperaret, rogabant, Deum magnificantes, qui tantum sui amorem pauperi infuderit Fraterculo. Passionis Christi meditatio.

XVIII. Prophetiæ spiritu a Deo illustratus, multa prædixit certo exitu comprobata. Franciscus Ximenius Cardinalis, de quo paulo antea diximus, referebat, nobilem quemdam amicum suum ad Joannem accessisse consulturum, quam ex duabus sponsis sibi oblatis admitteret? Cui ille: *Neutram vult Deus admittas; sed ut vitam assumas Monasticam: cave ne monita ista contemnas, & postea valide pœniteat*. Attamen ex iis unam ille delegit, cum qua paulo post rixatus, tot jecit semina discordiæ, ut exortis inter parentes & consanguineos contentionibus & jurgiis, utrique absque prole misere fuerint trucidati. Missus ut inviseret nobilem heroinam Archiepiscopi Compostellani consanguineam, tunc Salmanticæ præ dolore partus morti propinquam, ubi ad limen accessit, & immensis cruciatibus ejulantem audivit, servis, qui occurrerunt, ait: *Si Domina vestra olim parentum annuisset consiliis, & claustrum subjisset, minime hos sentiret dolores*. Parturienti deinde benedicens, & Crucis in capite signo protracto, prædixit eam incolumem parituram infantulum. Non prius ille discessit, quam ista puerulum enixa melius habuerit, & palam confessa sit, quod servi narrarunt, vere Joannem insinuasse, se noluisse intra claustra recludi, sed semper ad nuptias aspirasse. Prophetiæ spiritus.

XIX. Rex Catholicus Ferdinandus dura obsidione oppidum Cantalapetræ, quod ad Episcopum spectabat Salmanticensem, & Lusitanus in suam redegerat potestatem, per dies multos stringebat, ostensisque tormentis Joanni fortuito illuc advenienti, quibus hostium quatebat munimenta, interrogabat, quid de suis judicabat conterraneis, an ut vincerentur, expectarent? Cui ille, postquam rogaret ut mitius cum Lusitanis ageret, respondit: spem sibi magnam inesse non minus ab eo cingendam urbem Granatensem, quam Cantalepetram. Ad hæc exultans Rex: *Utinam*, inquit, *id mihi liceret: sed quod mihi das judicium futuræ expeditionis? In primo*, ait Joannes, *Regni Granatensis oppido a te subacto, prima legetur Missa Annunciationis Virgineæ*. Regina Elisabetha, quæ tunc aderat, conferens hæc verba in corde suo, de bello Mauris inferendo cœpit anxius cogitare. Ubi ab hoc ventum est, in primo loco sub potestatem redacto jussit solemniter Pontificio apparatu Missam cantari Annunciationis, memor verborum Joannis; sed antequam ista inchoaretur, accepit, pium quemdam presbyterum

eam-

eamdem Missam private legisse, & ultra duas horas Altari adstitisse, semperque flevisse, & secreto recessisse. Reges hæc audientes, in majorem erecti spem obtinendæ Granatæ, nihil non præstiterunt, donec urbe & regno Granatensi sint potiti. Ægrotans in Valetudinario rogavit Guardianum, ut in cellulam transferretur, dixitque eidem sub secreti arcano, se tunc non moriturum, in illo tamen Cœnobii angulo finem vitæ positurum; idque se rogasse a Domino, ut inde spiritus ad Deum rediret, ubi ei revelaverat remissa sibi esse peccata.

Occulta perspicit.

XX. In sacello Annunciationis multam reposuerat ceram pro solemni, quæ instabat, Corporis Christi processione; sed omnem quidam furatus est latrunculus. Obtenta Superioris licentia, ut per quem hoc factum esset, inquireret, abiit in prædictum sacellum oraturus. Post mediæ horæ orationem, recta profectus per vicos multos, absque ulla indagine, ad quoddam pervenit diversorium, nulloque interrogato, processit ad locum, ubi tota cera latebat. Eam ceram astantibus sibi dixit necessariam pro Corporis Christi proxima supplicatione, & nemine contradicente, totam reportavit. Prædictus Ximenius testabatur, se miranda nimis in homine vidisse, ab eo audivisse, atque in eodem sacello a sensibus alienatum, nihil eorum, quæ circa se fiebant percepisse, & ibidem sanctum Franciscum ei apparuisse. Multa porro apposite satis sacræ Scripturæ loca, præsertim ex Psalmis & Evangeliis Vir Dei proferebat, & quæ ad Christi spectabant passionem, ardentius explicabat.

Sensum percipit sac. Script.

Rigidum jejunium.

XXI. In mensa nihil eorum, quæ apponebantur, juxta Evangelii consilium, respuebat; sed ex carnibus aut piscibus ad avellanæ delibabat mensuram, eamque cinere commixtam. Jusculento frigidam infundebat & panem; vinum adeo dilutum bibebat, ut nihil saporis aut coloris remaneret. In diebus jejunii ab Ecclesia præscriptis, etiamsi valde langueret, nullatenus vetita admittebat edulia. Semel ex medici consilio, & Ministri Generalis, qui tunc aderat, præcepto, die Veneris carnem manducavit, sed ubi obedientiæ satisfecit, vomitum provocavit, cibumque rejecit. Vestitus, erat habitus pannosus, tunica aspera & inculta, & subtus setosum cilicium. Multis modis corpus cruciabat, sed in pœnitentia & oratione, tria dicebat sibi valde displicere, sordes, scalpendi pruritum, & frigus intensum. Pœnitentiarum omnium dicebat potissimam, injurias remittere, & pro inimicis orare.

Asper amictus.

Lucæ 22. 28.
Mortem suam prædicit.

XXII. Mortis præsciens tempus, anno MD. in natalitiis sancti Joannis Evangelistæ umbonem in refectorio ascendens, sumpto themate: *Vos, qui permansistis mecum in tentatione &c.* Sancti Apostoli heroicas expressit virtutes, deinde Fratres admonuit, ut mortis memores essent, quia *qua hora*, inquit, *non putamus, Dominus cito veniet, & sub mediam noctem vocabit.* Quid sibi hæc vellent, aut quo ejus tenderet sermo, Fratres tunc non perceperunt, sed post quindenam ex ipso intellexerunt eventu. Diebus porro interlabentibus omnia illa ferventius peragebat, Sacerdotibus frequentius ministrabat sacrificantibus, in plures horas orationem protrahebat, & vehementiori spiritu ex cordis intimo alta emittebat suspiria, passim illa sua repetens verba: *Amor meus Jesus.* Postremo, quo vixit die, dum Fratres reficiebantur, in supra memorato sacello oravit, deinde parumper comedit, mox urbis circuivit Ecclesias, lampades abstersit, lychnos emunxit, oleum infudit, Altaria ornavit, demum in suo illo sacello cereum album incendit. Vocato post hæc Gondisalvo Coutino, religioso viro, cujusdam Comitis Lusitani filio, qui Imperatricis Isabellæ, Emanuelis Lusitani Regis filiæ,

filiæ, & Caroli V. conjugis postea excipiebat confessiones, qua potuit, efficaciter injunxit, ut quod ille erga sanctissimum Sacramentum humile, sed debitum præstabat obsequium, ipse prosequi vellet, præsertim circa lampades oleo fovendas.

XXIII. Nocte sequenti sub horam undecimam pulsavit ad Confessarii ostium, rogans ut confestim morituro assisteret, repetitisque verbis: *Amor meus Jesus, nunc auxiliare, quia venit tempus miserendi*: mox invocato beatæ Mariæ Virginis, & omnium Sanctorum auxilio, oravit ut ex Virginis Annunciatæ sacello sibi afferretur cereus, quem ille sub vesperam in Altari incenderat, & Cœnobii accerseretur Præfectus. Interim placide, & plene reatuum peracta confessione, cum interrogaretur a Confessario, quem sentiret dolorem? aut quas corporis molestias? *Nullas*, inquit, *attamen jam jam discessuro rogo, ut reatuum impertias indulgentiam*. Hac accepta, sedit in lecto repetens illa verba: *Amor meus Jesus, tempus miserendi Deus*. Admiratus Sacerdos, quod absque ullius mortis angustiis, mortis explicaret præludia, jussit ut fidei præmitteret professionem. Hac peracta, in lectulum corruit, acceptisque in manibus cereo & Cruce, emisso suspirio, felicem animam reddidit Creatori, accepto pro viatico die præcedenti sanctissimo Eucharistiæ Sacramento. Pie decedit.

XXIV. Tunc revelavit Guardianus, ante biennium sibi dixisse Joannem, se in cellula non in valetudinario moriturum, occultasque multas explicuit hominis virtutes. Summo mane, dum corpus ferebatur in aulam Capitularem, Ecclesia plena erat populo, cui miro quodam modo illa nocte Dei Servi transitus innotuit. Expositum in Templo cadaver, omnes tangere, osculari, venerari certabant, habitumque discerpere. Ne majores pateretur injurias, redactum est intra sacelli majoris cancellos, ubi Alphonsus Manrique Magister scholarum Salmanticensis, Archiepiscopus mox Compostellanus, toto funeris tempore coram feretro oravit genuflexus. Pro concione hominis virtutes, gratiasque singulares, quas a Domino recepit, enarravit Andreas a Gatos, celeberrimus illius Cœnobii concionator. Sanguinem ex naribus effluentem sudariolo excepit prædictus Alphonsus, & populus universus porrectis per cancellos magna contentione panniculis. Nihil porro mirum, quod in tanta haberetur apud omnes veneratione, dum annos quadraginta quinque inter eos vixit, majori semper pietatis incremento: sepultus est sub Solis occasum ad cornu Epistolæ, prope murum subtus Altare præcipuum. Tunicam laceram & vilem sibi servavit Ludovicus de Escobar, ejus Confessarius, quam pro magno donario accepit Alphonsus a Fonseca Archiepiscopus Compostellanus a Præside Cœnobii. Populi erga defunctũ devotio.

XXV. Toto eo tempore, quo inter Fratres conversatus est, numquam visus est irasci, tuabari, otiose agere, aut loqui, quempiam offendere, jejunia laxare, clanculum manducare, præceptis obedientiæ reluctari, cum fœminis conversari, verbis contendere aut jocari, cuipiam detrahere aut adversari. Nihil in eo reprehensione dignum aliquando observatum est; sed omnia potius laude & imitatione dignissima. Humilitas in eo enituit profunda, austera pœnitentia, rigorosum jejunium, strictissima paupertas, promptissima obedientia, purissima castitas, ferventissimus in Deum amor, & singularis in proximos caritas. Qualis Dei in rebus humanis providentia, ut ea in urbe, ubi maxime efflorescunt scientiæ liberales, & litteræ præcellunt humanæ, hominem hunc inter tot sapientes & Magistros voluerit annis multis conversari, & tot virtutibus prælucentem ab omnibus honorari, ut ostenderet, veram illam esse scientiam, quæ pietatem docet, virtutes Optimæ illius qualitates.

Chrysost. hom. 1. in 1. Cor. c. 2. Isa. 23. & 33. Idem homil. 21. in c. 6. ad Ephes.

tes ingenerat, Dei ingerit timorem, & mundi inserit contemptum: *Nibil par est operanti gratiæ, quæ omnia vincit*, & per quam Deus *perdit sapientiam sapientum*. Non itaque curandum est, *quomodo te reddas florentem, & magnæ existimationis in doctrinis externis, & facias gloria insignem; sed unde quatenus te doceat mundum despicere: inde fies splendidior, & gloria illustrior*. Et quidem in nobili illo Athenæo Salmanticensi, inter summe illustres illustrior hic pauper Fraterculus ab omnibus summo in honore est habitus. Opus est moribus, non dicendi facultate; vitæ modestia, non orationis vehementia; factis non verbis: Hæc gloriam advehunt, hæc cœlorum Regnum conciliant.

XXVI. In Monumentis manuscriptis provinciæ sancti Jacobi, quibus recensentur Capitula & Congregationes factæ sub Vicariis Observantum, refertur ita statutum fuisse in Congregatione XLIV. celebrata Salmanticæ anno MDVII: *Reliquiis venerabilis, ac sanctæ memoriæ Patris fratris Joannis Hortulani, aliquis modus singularis, & signatæ sepulturæ fiat, sicut melius visum fuerit expedire, taliter tamen, quod neque ultra, quam deceat venerari eum, qui a S. R. E. nondum est canonizatus, notari minime possimus, neque funus ejus absque aliqua memoria inter communes Fratrum sepulturas permaneat, sed quod apponatur ad ejus sepulcrum aliquod Epigramma, vel Epitaphium tantum.*

Floret Andreas Grossetanus. *Tom. 10. anno 1425. n. 20. Marc. 3. p. l. 7. c. 41. Cimar. 4. l. 2. c. 12.* Et Antonius a Gavaciis. *Tom. 10. anno 1432. n. 12. & Tom. 11. anno 1444. n. 65.*

XXVII. Circa hoc tempus floruerunt Andreas Grossetanus, de quo alias diximus, in oratione mentali assiduus & immobilis, qui fixis oculis Solem intuebatur in lucis æternæ contemplatione immersus, & beatam Virginem Mariam meruit in hac vita radiantem videre. Obiit in vigilia sancti Laurentii, sepultus in Cœnobio Navis in Tuscia. Et Antonius a Gavaciis Laudensis, de cujus sanctitate, & sepulturæ loco, apud quosdam dubio, suo loco peractum est.

Myræus lib. de orig. Annunciat. Corn. a Lapide in cap. 5. Baruch. Lips. l. 2. Lovan. c. 17. Ordo Annunc. fundatur a Joan. Valesia.

XXVIII. Hoc anno Alexander Pontifex approbavit Regulam Ordinis Sororum Annunciatarum a Joanna Valesia, Franciæ Regina, Ludovici XI. filia, Caroli VIII. sorore, Ludovici XII. uxore, cooperante Gilberto Nicolai, alias Gabriele Maria Minorita, fundati. Postquam enim a viri consortio soluta est, tota pietatis operibus addicta, Ducatus Bituricensis dono accepti, fructibus se sustentavit, magnamque illius partem, & reditus alios piis usibus impendit, & Monasterium decem Beneplacitorum, seu Virtutum beatæ Mariæ Virginis Biturici extruxit. A pueritia cum Christo versata, post diversas ab ipso, ejusque sanctissima Matre acceptas revelationes, de hac præsertim Religione instituenda, cum ad solidiorem statum opus perduxisset, & Regulam a prædicto proprio suo Confessario accepisset, eum in Urbem destinavit, ut Apostolicæ Sedis auctoritate cuncta stabilirentur. Initio ille obstacula offendit, nedum Pontifice, verum etiam quibusdam Cardinalibus refragantibus. At vero sacrificiis & precibus rem omnem Deo, ejusque Genitrici, cujus cultus per hoc Institutum promovebatur, commendans, insperato vocatur a Joanne Baptista Ferrario Cardinale tituli sancti Chrysogoni, Episcopo Mutinensi, Datariæ Apostolicæ Præfecto, & bene sperare jubetur, seque illius negotii fautorem ac promotorem spopondit, affirmans nocte præterita, ut ita faceret, se a sanctis Laurentio & Francisco in somniis præmonitum. Obtinuit tandem datum VIII. Kalendas Augusti Diploma Pontificium Gilbertus: cum quo dum lætus Bituricum revertitur, in itinere in prædones incidit, quorum ferociam, in horrendam foveam, nivibus oppletam dilapsus, incolumis evasit. Joanna Regulam reverenter acceptam, approbatione Pontificis veneratione dignis-

gnissimam, religiosæ Sororis febrientis capiti imposuit, & salutem restituit. Regulam autem ipsam Bullæ Leonis X. insertam, nos sub annum MDXVII. proferemus, & vitam Joannæ institutricis sub annum MDIV. quo decessit, ex variis Scriptoribus ministrabimus. Refert Alexander Tassonus in suis Chronicis Mutinensibus Manuscriptis, Alexandrum Pontificem sub hunc annum præcepisse, ut natale sancti Francisci pro festivo ab omnibus haberetur.

XXIX. Facultas Theologiæ Universitatis Maguntinæ, exemplo Parisiensium & Coloniensium provocata, statuit hoc anno die XIII. Octobris defendere beatam Virginem Mariam præservatam, exemptam & immunem semper fuisse ab originali macula, & neminem debere admitti ad gradus Theologicos, qui prius non juraret, se nullo unquam tempore fauturum opinioni contrariæ.

Trith. in Chron. Sponeimen. hoc anno. Academiæ Moguntinæ decretum de Conceptione Virginis.

XXX. Assumpti sunt hoc anno ad Episcopatus, frater Antonius de Tauro Hispanus ad Castrensem in Sardinia, sub Archiepiscopo Turritano, per obitum Joannis, X. Kalendas Augusti: frater Joannes N. ad Glandolacensem in Hibernia, sub Archiepiscop. Dublinen. per obitum Ivonis, die XXI. Augusti: frater Garsias N. ad Byblen. in Phœnicia, sub Patriarcha Antiocheno, die XVIII. Septemb. frater Jacobus de Turre ad Tullensem in Lotharingia, sub Archiepiscop. Treviren. die XXVIII. Octobris; frater Gregorius de Seccheud sacræ Theologiæ professor ad Sebasten in Samaria, sub Patriarcha Hierosolymitano, VIII. Idus Octobris.

Fr. Anton. Episc. Castren. Fr. Joan. Episc. Glandolacen. Fr. Garsias Byblen. Fr. Jacob. Tull. Fr. Greg. Seb.

XXXI. Intra vel extra oppidum, seu urbem Politii in regno Siciliæ, diœcesis Cephaleditanæ, ut domus ædificari posset pro Fratribus Observantibus in loco opportuno, ab Universitate concedendo, deprecante Vicario ac Fratribus, indulsit hoc anno Pontifex: *Sacræ Religionis*. III. Nonas Januarii. Porro illi lente domum extruxerunt ad D. P. ab oppido sub nomine sanctæ Mariæ de Jesu. Habetur hic in veneratione antiquissima & devota Virginis imago, floruitque ibidem Vincentius Marinus, vir in rebus agendis peritus & solers, olim ab Ordinis secretis.

Conv. Politii. *Gonz. in Prov. Siciliæ Conv. 31.*

XXXII. Cum ad radices prærupti & asperrimi montis Alojæ in Cantabria, Rodericus a Balzategni pastor gregem minasset, pulcherrimam vidit virginis Mariæ imaginem rubo implexam. Veneratus simulacrum, ad Onatense oppidum VI. M. P. distans, celeriter abiit, & quod viderat, narravit. Supplicatione disposita, illuc profecti oppidani, debitis honoribus imaginem prosequuti, ædiculam illic sub titulo sanctæ Mariæ de Arançaço, sive de Rubo (etenim apud Cantabros Arançaça rubum significat) construi curarunt. Tantus fuit deinde Cantabrorum ad locum concursus, tamque frequens munerum largitio, ut Patres Mercenarii, obtenta ab oppidanis ædicula, Cœnobium adjunxerint; sed desertæ rigidæque mansionis ab oppido valde remotæ pertæsi, locum deseruerunt, quibus protinus successerunt quidam ex Tertio Ordine sancti Francisci, qui ædificium imperfectum compleverunt. Hos autem cum ad Institutum Minorum Observantum Franciscus Cardinalis Ximenius generalis reformator omnium Religionum in Hispania Apostolica deputatus auctoritate reduxisset, Petrus de Oñate Minister, & Fratres Tertiarii sibi pridem subjecti, mutationem hanc Instituti petierunt ab Alexandro Pontifice hoc anno confirmari, concedique facultatem Ecclesiam Conventumque commodum illic ædificandi, adjunctis aliis ædificiis, quæ loci deserti incommoda videbantur exigere. Universa concessit Pontifex, dato diplomate ad Episcopos Calaguritanum & Calmensem, & ad Abbatem Collegiatæ Ecclesiæ beatæ Mariæ de Cervaruca: *Sacræ Religionis*. XII. Kalendas Septembris.

Conv. de Rubo sive de Arançaço.

XXXIII. Ex hoc porro tempore judico, Cœnobium in potestate Observantum transiisse. Sed Franciscus Gonzaga aliter narrat, dicens, Tertiarios ad votum Catholicorum Regum Ferdinandi & Elisabethæ ad Institutum Prædicatorum transiisse, in eorumque potestatem domum transtulisse, & non nisi anno MDXIV. sub Leone X. ex definitiva quadam sententia ad Franciscanos rediisse. Unde vero hoc habeat non producit. Est autem sacra hæc ædes in universa illa regione celeberrima, continuis miraculis beatæ Virginis commendatissima. Unde cum universa fortuito anno MDLII. conflagraret, intra brevissimi temporis spatium ex eleemosynis ultro oblatis, major & pulchrior refecta est. Magnum contulit fabricæ subsidium Rodericus Gomez a Silva, Ebolitanorum Princeps, cubiculo Philippi II. Præfectus. Vicinorum populorum, & si aliquanto distantium frequens est ad Cœnobium concursus, nihilque permittunt Fratribus necessarium desiderari. Commorantur illic Fratres ferme quadraginta, vigetque pro adolescentibus studium Philosophiæ.

Gonz. in Prov. Cantab. Conv. 4.

Conv. Monfort.

XXXIV. Roderico Henrici Ossorio Comiti de Lemos indulsit hoc anno Pontifex, ut domum Fratrum Observantum (*propter eorum*, inquit, *exemplarem vitam, ac uberes fructus, quos incolis locorum, in quibus degunt assidua & devota Divinorum officiorum celebratione, verbi Dei prædicatione, ac confessionum discreta auditione solent afferre*) ædificare posset in suo oppido de Monteforte de Lemos, Lucen. diœcesis in Gallæcia: *Eximiæ devotionis affectus*. pridie nonas Septembris. Inchoatum porro ædificium sub titulo sancti Antonii de Padua ab Henrico, non nisi anno MDIII. asserit Gonzaga, & morte superveniente, remansisse imperfectum, sed ab Alvaro Ossorio Henrici filio, & Beatrice de Castro ejus conjuge, templum fuisse completum. Hinc genti Ossoriæ cessit juspatronatus, & sacellum præcipuum. Promovit etiam fabricam Rodericus a Castro, Henrici nepos, Hispalensis Archiepiscopus S. R. E. Cardinalis, destinata honesta summa pecuniæ ad aliquot annos pro operis consummatione. Student hic Fratres adolescentes Philosophiæ, & commode vivunt Fratres ferme triginta.

Idem. in Provin. S. Jacobi Conv. 29.

Conv. Laybensis.

XXXV. Fridericus III. Imperator, Maximiliani hoc tempore imperantis genitor, ante annos septem, obtinuit a Ministro Provinciæ Austriæ Pontificia suffultus auctoritate, ut amotos e Conventu Laybensi præ vetustate labente, quatuor vel quinque illic habitantes Patres Conventuales, per alios Conventus distribueret, & Fratres Observantes illorum loco majori in numero collocaret. Ita porro factum, & nobilis vir Willelmus de Aurgpech, Maximiliani Capitaneus generalis in Ducatu Carniolæ, Ecclesiam & domum magnifice reparavit, cultumque Divinum religiose adauxit. Hoc anno Pontifex translationi, introductioni & reformationi prædictis robur adjecit.

Reg. Alex. l. 59. fol. 332.

Con. Bilefeldiæ.

XXXVI. Willelmus Dux Juliacensis & Montensis, Comes Ravensbergensis, Dominus Hesbergensis & Lusenburgensis obtinuit hoc anno licentiam ædificandi Observantibus domum in Monte S. Jodoci prope Bilefeldiam, Padebornensis diœcesis in Westphalia: *Piis supplicum votis*. VII. Kal. Octob: opus autem incepit an. MDII. & Fratres in possessionem inchoati ædificii introduxit, datisque litteris Dunseldorpii, jussit ut omnes urbis Bilefeldensis Vicarii, Pastores, Sacerdotes, Clerus universus, una cum Scholaribus introductionem Fratrum in prædictum locum per suos officiales faciendam, debito comitatu honestarent. Unde miror quantum ab hac narratione Pontificis, & illius Cœnobii monumentis expressa, discrepet Gonzaga, qui Ecclesiæ constructionem hoc anno tribuit cuidam Joanni Scrageo opulento mercatori, alia-

Idem in Provin. Colon. Conv. 18.

que

que adjungit, quæ cum Bulla Pontificia minime possunt cohærere. Devenit autem Bilefeldia in potestatem hæreticorum, & Fratres ad multas angustias redacti sunt. In Comitiis Coloniensibus anno MDCXXVII. Conventus adjudicatus est Provinciæ Saxoniæ sanctæ Crucis.

XXXVII. Diximus supra, Monasterium decem Placitorum, seu virtutum beatæ Mariæ Bituricis a beata Joanna Valesia Franciæ Regina fuisse constructum, regulamque in eo servandam Alexandrum confirmasse, quam ipsa Joanna etiam hoc anno solenniter coram Episcopo Albiensi, aliisque nobilibus viris professa est. Post ejus decessum Ecclesia consecrata est anno MDXX. per Gregorium de Ambasia Cardinalem, Sedis Apostolicæ in Galliis Legatum, ita curante P. Gabriele Maria, qui Monasterium per aliquot annos gubernavit.

Hoc anno a 18. Mon. Annunciatæ Bituricen. *Idem in Provin. Turonen. Pisfav. Mon. 1.*

XXXVIII. Martinus Zuperius, civis Ragusinus, facultates suas reliquit Communitati & Magistratui urbis pro construendo Monasterio Clarissarum, secundum primævam institutionem Ordinis sanctæ Claræ, sub cura & regimine Fratrum Regularis Observantiæ. Cum autem Rector & Consilium Civitatis judicarent locum maxime idoneum pro his piis ædibus construendis, situm contiguum Ecclesiæ sancti Petri majoris, quæ de Jure patronatus erat quorumdam laicorum, & tunc vacabat per obitum Francisci de Gradis ultimi Rectoris, rogarunt Pontificem, ut, concessa Monialibus prædicta Ecclesia, concederet etiam facultatem contiguum Monasterium extruendi, & primas Institutrices ex Monasterio sanctæ Claræ illuc transferendi, eisque liceret in reliquis observato rigore primæ Regulæ sanctæ Claræ, possessiones & bona immobilia habere, dum ea in urbe difficile possent ex mendicitate vitam transigere. Cuncta Pontifex hoc anno concessit: *Injunctum nobis*. IV. Nonas Junii. Vivunt in hoc Monasterio sub invocatione sancti Petri Virgines viginti, cui ædificando cum non sufficerent a Martino legata, Rector & consilium, quæ deerant suppleverunt. Anno MDVI. dum Fratres, quorum regimini eas Pontifex subjecit, nollent illarum curam habere, nisi secundum Instituta primæ Regulæ nudis pedibus incederent, & a carnibus abstinerent, indulsit Julius II. ut juxta morem Monasterii sanctæ Claræ ejusdem urbis, & calceatæ incederent, & carnibus vescerentur.

Mon. Ragusin.

Reg. Jul. II. lib. 9. fol. 293.

XXXIX. In urbe Firmana (cujus dignissimus Archiepiscopus Joannes Baptista Rinuccinus nobilis Florentinus, multis titulis illustris, nunc Apostolicum agit Nuncium apud supremum consilium Confœderatorum Catholicorum in Hibernia, ad humillimas meas preces illuc a sanctissimo Domino Innocentio X. destinatus) pia fœmina Jacoba, Leonardi Firmani conjux, similiter omnes suas ex testamento legavit facultates, ut pro Clarissis sub correctione, & visitatione Fratrum Regularis Observantiæ victuris Monasterium conderetur. Ita factum hoc anno, sed non sub Julio II. uti habet Gonzaga, ibique commorantur intra muros Civitatis Sorores ferme sexaginta sub titulo *sanctæ Mariæ de Gratiis*.

Mon. Firmanum. *Gonz. in Prov. March. Mon. 4.*

XL. Maria Abulensis, sive de Avila, nobilis fœmina, relicta quondam Ferdinandi de Acuña, Siciliæ Proregis, obtinuit hoc anno facultatem ex bonis sibi relictis construendi Monasterium Ordinis sanctæ Claræ in convenienti loco Abulensis vel Salamantinæ aut Segobiensis Diœcesum, quæ tamen Fratribus Regularis Observantiæ subjicerentur, & possent in suo choro sanctissimum habere Eucharistiæ sacramentum. Assensit votis Pontifex hoc anno: *Sacrosanctæ militantis*. III. Idus Martii, & in litteris datis ad Abbatem Monasterii sancti Spiritus extra muros Abulen. facultatem adjunxit, ut

Mon. Gordillarum.

ut ipsa Maria ad Clarissarum consortium & professionem admitteretur, & Monasterio, si videretur ad regimen idonea, præficeretur. Illa interim per annos quinque cum duodecim piis fœminis Tertii Ordinis habitabat in domo religioso more constructa prope Monasterium sanctæ Mariæ de Consolatione oppidi Calabazani, Palentinæ Diœcesis. Sed cum arctiorem & perfectiorem vitam inire cuperet vehementer, statim post obtentam Pontificis licentiam, delecto loco opportuno prope pagum Gordillarum, Abulensis diœcesis, Clarissarum Monasterium inchoavit, ad quod rudis adhuc structuræ se contulit sub finem anni sequentis, vocatis in societatem prædictis sociis duodecim, senisque Sororibus ex Monasterio Calabazani, quæ reliquas vitam docerent regularem. Ut vero tutius & commodius viverent Sorores, sub annum MDLII. translatæ sunt in ipsam urbem Abulensem, ubi sub invocatione sanctæ Mariæ de Jesu, retento etiam agnomine prioris loci de Gordillis, inhabitabant Sorores quinquaginta quinque, juxta numerum a fundatione præfixum. Ipsa autem jacet in choro inferiori, Sepulcro Alabastrino. Semper hic floruerunt Virgines summa pietate, & exactissima Regulæ Observantia. Sub finem ultimi seculi illic quieverunt in pace Maria Messia, abstinentia, corporis maceratione, erga pauperes caritate, & vehementissimo martyrii desiderio insignis: Francisca de Angelis, vitæ incontaminatæ & pauperrimæ, Elisabetha de Dueñas, Ursula de Sanctis, & Florentina de Herrera, sui Instituti perfectæ sectatrices, virtutibus illustres.

Idem in Provin. Concept. Mon. 4. Monum. MSS. ejusd. Prov.

XLI. Reges Catholici Ferdinandus & Isabella insigne hoc anno inchoarunt in urbe Granatensi, quam ante paucos annos e Maurorum eripuerunt potestate, Clarissarum Monasterium sub invocatione sanctæ Elisabethæ. Septuaginta capax est Sororum Urbanistarum, reditibus locuples, religiosa observantia commendatissimum. Floruerunt ibidem pleræque Sorores sanguine & virtute illustres; præcipuæ sunt Ludovica a Cruce prima Abbatissa, in seculo dicta Teresia de Torres, Comitissa Villarensis, Michaelis ab Iranzu, Comitis Stabuli Castellæ conjux, quæ post viri obitum, secreto e domo recessit, Astigii religiosam subiit vitam, & exinde translata est ad regimen novi hujus Monasterii, cujus prima instituta est Abbatissa; Isabella Lucæ, Maria de Bobadilla eodem functa officio, Elisabetha Gonzales, Beatrix a Beamonte, & aliæ quarum memoria sub annos, quibus decesserunt, opportune recurret.

Mon. Granaten. *Gonz. in Prov. Granat. Mon. 12. Monum. MSS. ejusd. Prov.*

XLII. Traditus hoc anno Sororibus Ordinis Conceptionis immaculatæ Virginis Mariæ, paulo ante a Beatrice de Silva instituti, Conventus sancti Francisci urbis Toletanæ, uti alias admonuimus. Etenim cum Patres Conventuales hujus Cœnobii hactenus incolæ, ad alios Conventus abire jussi, hunc Observantibus cesserunt, atque isti alium insignem sancti Joannis a Regibus Catholicis Ferdinando & Elisabetha constructum in eadem urbe haberent, decretum est in Comitiis provincialibus hoc anno apud Civitatem Regiam celebratis, antiquum domicilium sancti Francisci prædictis Sororibus relinquere, id maxime cupientibus Regina Elisabetha, & Francisco Ximenio illius urbis Archiepiscopo. Translationem hanc post aliquot annos Julius II. suo diplomate probavit, & Sorores titulum sancti Francisci in Conceptionis transtulerunt: Domus vero, quam Sanctimoniales eo usque possidebant, conversa est in egregium & capacissimum Xenodochium, quod Petri Gonzalvi a Mendoza, olim Toletani Archiepiscopi, appellatur. Primum & præcipuum hujus Instituti Monasterium hoc est, septuaginta ferme Sororum capacissimum, ab eoque prodierunt pleræque Sorores, multorum ejusdem Ordinis Monasteriorum fundatrices. Illic jacet ipsa religiosissimi Instituti supradicta fundatrix.

Mon. Concept. Toletan. *Tom. 1. an. 1317. n. 26. & Tom. 14. an. 1477. n. 31.*

Gonz. in Provin. Castel. Mon. 25.

XLIII. In

XLIII. In urbe Montis-Regalis, in Regione Pedis-Montium, cujus Episcopus suffraganeus est Archiepiscopi Taurinensis, sub hoc tempus Monasterium fuisse Sororum Tertii Ordinis, sub invocatione sancti Francisci, mihi constat ex diplomate Alexandri, quo Cantori Montis-Regalis, & cuidam Canonico Taurinensi committit decisionem litis motæ contra Monasterium, per Franciscum de Oymo, Rectorem Ecclesiæ beatæ Mariæ Berdulli, contendentem sibi deberi decimas ex fructibus terrarum & prædiorum, quæ possidebant in districtu prædictæ Civitatis. *Domus Sororum Mon-regalis. Regest. Alex. lib. 252. fol. 141.*

XLIV. In urbe Perusina, præter domum sanctæ Agnetis Sororum Tertii Ordinis, aliasque ejusdem Instituti ea in urbe extructas, de quibus suis locis actum est, aliam adjungi concessit hoc anno Pontifex ad preces nobilium mulierum Hippolytæ, Lucretiæ & Camillæ de Ballionibus. Etenim, cum illæ obtinuissent a quibusdam Confratribus Ecclesiam sanctæ Mariæ de Virginibus, statuerunt juxta eam Monasterium prædicti Instituti construere, gubernandum juxta ritus, mores & instituta regularia, quæ vigebant in supradicta domo sanctæ Agnetis, & sub regimine ac directione Guardiani pro tempore existentis, & Fratrum Cœnobii sancti Francisci de Monte, Reg. Observ. extra muros Perusinos constituti, & in eo congregare Thomasiam Nicolai Piorcoli, Gabrielam Antonii della Fiore, ac alias quascumque Sorores dicti Tertii Ordinis, in eadem Civitate per domos privatas extra Monasteria habitantes. Incipit diploma: *Pastoralis officii*. v. Idus Septembris. *Domus Sororum Perusina S. Mariæ de Virginibus.*

XLV. Sub annum MCCCCLX. Petrus a Merxocira Tertii Ordinis accepit ab incolis oppidi Cernancellæ, Diœcesis Bracharensis in Lusitania, Eremitorium quoddam in margine fluvii Tavoræ situm, & Cœnobiolum adjunxit Fratrum ejusdem Instituti. Sed cum opus imperfectum reliquisset, ubi decessit, quædam ejus consanguinea dives & præpotens, pulsis Fratribus, quasi jure hæreditario locus ille ad ipsam spectaret, eum occupavit. Sed Joannes II. a fratribus interpellatus anno MCCCCXCV. sui regni ultimo, eisdem jussit restitui. Dum tamen ibidem per paucos annos minus commode, & absque sufficienti victu commorantur, loco valedixerunt. Ita desertum, nobilis quædam fœmina Maria hoc anno sive præcedenti, ut alii volunt, refecit, & Sororibus Tertii Ordinis sub cura & regimine Fratrum ejusdem Instituti tradi curavit. Ab anno vero MDLXIX. earum curam gerunt Fratres Regularis Observantiæ Provinciæ Portugalliæ. *Domus Cernancellæ. Gonz. in Provin. Portug. Mon. 20.*

XLVI. Ex monumentis Colonia missis percipio, hoc anno Monasterium Sororum ejusdem Tertii Ordinis, ea in urbe extitisse in Graloch in lata platea, quibus Minister, Subminister & Fratres Cœnobii sanctæ Mariæ ad Olivas tunc Tertii Ordinis, nunc primi, resignarunt domum quamdam, additis quibusdam conditionibus. Stipulationi instrumenti die XIII. Januarii adfuit Magister Rolandus de Colonia Minister PP. Conventualium, qui postea transivit ad Observantes. *Dom. Colonien. in Graloch. Monum. MSS. Prov. Colon.*

XLVII. Multas possessiones, & pingues reditus habuisse hoc anno arcam & fabricam insignis cœnobii PP. Conventualium sancti Antonii Patavini in villa Anguillariæ, mihi constat ex conventione inita inter Joannem Pedemontanum laicum Paduanæ Diœcesis, & Massarios seu deputatos gubernationi bonorum & redituum arcæ & fabricæ prædictæ. *Reditus Conventus Patavini.*

XLVIII. Concedit hoc anno Vicario Generali Cismontano facultatem incorrigibiles ab Ordine expellendi: *Cum sicut nobis*. XV. Junii, & universis Fratribus Observantibus communicationem privilegiorum aliis quibuscumque Religionibus concessorum: *Sacræ Religionis*. V. Februarii. *Varia privilegia.*

Uni-

Universis Clarissis primæ & secundæ Regulæ, ac Sororibus Tertii Ordinis sub disciplina Fratrum Regularis Observantiæ degentibus, largitur exemptionem a quibuscumque taxis, decimis, collectis, aliisque impositionibus, quantumvis Pontifex omnibus Ecclesiasticis decimas imposuerit pro subsidio ferendo contra Turcas, bellum Christianis inferentes: *Expositum fuit nobis*. XXIII. Maii. Declaravit, Vicarios Generales & Provinciales posse reservare sibi casus; Observantes non posse succedere in hæreditatibus; Posse Fratres Eucharistiam administrare in Paschate, in quibusdam partibus Sclavoniæ; Clarissas & Tertiarias non teneri ad solvendas contributiones: *Intelleximus aliquas*. die XXIV. Julii. Rogante etiam Hieronymo Torniello Vicario Generali, die XV. Julii indulsit ipsi & Vicariis provincialibus, quod possint commutare vota mulierum promittentium se ingressuras Ordinem sanctæ Claræ, in vota Tertii Ordinis, in eoque posse profiteri, præsertim quando non possunt ingredi Religionem Clarissarum. Alia plæraque largitus est Fratribus, & Sororibus privilegia, quæ apud alios habentur congesta.

Roderic. in bullar. Firmam. 3. Ordin. Speculum Minorum.

ARGUMENTUM.

In Orientalibus Indiis fidei negotium promovent Minoritæ, & in Occidentalibus multa peragunt laudabiliter. Franciscus Ximenius Maurorum Granatensium conversioni totus intendit. Complutensem urbem multis modis exornat. Bibliorum Complutensium editionem magnis impensis, accitis undique viris doctissimis, aggreditur, & tandem assequitur. Rei litterariæ & pietati aliis etiam modis prospicit. Observantes Ultramontani Generalia celebrant Comitia. Exordia recensentur provinciæ sancti Gabrielis. Moritur Cherubinus Messanensis. In provincia Etruriæ florent viri illustres, & piæ Moniales. Tartari in minori Polonia vim inferunt Minoritis. Creantur Episcopi. Dilatatur Institutum.

Maffejus l. 2. histor. Indic. Osor. de rebus Emanuelis lib. 2. Gonz. in Provin. sancti Thomæ. Anno 1501. n. 1.

Lusitani solvunt in Orient. Indias.

Itineris facinora.

I. EMANUEL Lusitaniæ Rex, cognitis rebus per suos in India Orientali gestis, & a Calecutano Rege illatis injuriis, quas supra indicavimus, hoc anno classem paravit navium viginti, rebus omnibus instructissimam, quæ vel amicis præsidio, vel hostibus posset esse terrori. Præcipuam partem commisit Vasco Gammæ, præcipuo illarum regionum exploratori, cum summo totius Arabici, Persici, & Indici maris imperio. Ille, cum IV. Idus Februarii Ulyssipone solvisset, ex itinere Abrahamum Quiloæ Tyrannum tanto apparatu perterritum, Emanueli stipendiarium fecisset, ingentem Sarracenorum navem militibus, & omni telorum genere paratissimam, Calecuto redeuntem expugnasset, ac in Malabares trajiciens, Cananorem, & Cocinum tetendisset, legatos excepit e vetustissima illorum stirpe, quos Thomas Apostolus olim ad Christi fidem a Brachmanorum fabulis, & impura superstitione traduxit. Urbem habebant illi Cranganorem, non longe a Cocino distitam; sed a Regulis Ethnicis in miseram servitutem redacti, in adventu Lusitanorum novam Divinitus affulsisse lucem reputantes, consilio inter se habito, miserunt, qui Gammæ dicerent, se & vetustissimos Christi famulos esse, & hoc ipso Lusitanici nominis cupidissimos, multa se a Barbaris indigna quotidie pati; petere & orare, ut Emanuelis Regis nomine se suaque omnia in patrocinium fidemque recipiat. Sub hæc, deditionis insigne, sceptrum argento decoratum Gammæ supplices detulere.

re. Quos ille benigno vultu, comiter & amice complexus, bono animo esse jubet: vel in primis mandatum sibi a Rege Lusitaniæ affirmans, ut Christifideles, quotquot in ea regione supersint, omni opere atque auxilio sublevet: nondum id sibi per Calecutanorum insidias, & quotidiana vitæ discrimina licuisse, ac ne tum quidem ob angustias temporis, reditu jam jamque imminente, posse illis, quam vel maxime cupiat, operam studiumque præstare. Ceterum, quæ prima se occasio det, enixe curaturum, ut non sine causa Christiani omnes in Regum Lusitaniæ pietate opibusque, certissimum suæ saluti, commodisque præsidium esse constitutum intelligant.

II. Laudabilis quidem misellorum per longissima seculorum spatia inter tot pressuras & calamitates in una Christi fide constantia; sed non adeo puram, deficientibus Pastoribus & Magistis, conservarunt, quin ex infidelium commixtione, & pravis quorumdam doctrinis, errores aliquot admiscuerint. Gammæ Legationem audienti aderant Henricus Minoritarum Præfectus, cum paucis illis sociis, qui ex Calecutanis insidiis superfuerant, qui facile persuaserunt, ut afflictas Christianorum reliquias foveret, & sub optimi Regis tutela tutæ essent, efficeret. Illis porro omnem humanitatem & benevolentiam exhibentes, aditum præstiterunt faciliorem ignaræ, sed piæ genti ad se accedendi, & sibi aperuerunt ad eos transeundi, unde factum est, ut ablegatis erroribus, eos puræ restituerint fidei, innumerosque ritu Christiano baptizarent. Deficientibus etenim inter eos Sacerdotibus, non nisi ab Episcopo, qui ad eos raro accedebat, quartum in anno sacris operaturus, & semel parvulos baptizaturus veniebat. Paulo post Zamorino Rege Calecutano bellum in Cocinicum movente, quia Gammam, & comites sibi prodere, vel e suis finibus in perpetuum exterminare nolebat, multa passi sunt Fratres incommoda, neque fidei propagandæ eos, quales cupiebant, licuit facere progressus. Fecit tamen aliquales in Insula Capitis Viridis, sub ejusdem Regis Emanuelis ditione, Franciscus a Monte Barrotio, Cœnobii Naulensis in Riparia Januensi alumnus, quem illic laudabiliter operantem referunt Monumenta Vaticana Registri Pontificii anno præterito decessisse.

Christianos sancti Thomæ fovēt & instruunt Minoritæ.

Franciscus a Monte Barrotio in insula Capitis Viridis præd'cat. *Reg. Alex. l. 277. fol. 115.*

III. Reges Catholici Ferdinandus & Isabella, res Indicas amplius stabilituri, Insulæ Hispaniolæ turbas inter ipsos Hispanos fœde grassantes opportune sedandas, & Christophoro Columbo, Fratribusque a Francisco Bovadillio indigne habitis, satisfacere cupientes, Nicolaum Ovandum militiæ Alcantarensis Larensem Commendatarium, virum probum & prudentem, cum summa potestate ad eam insulam destinare, & Bovadillium in Hispaniam revocare hoc anno decreverunt. Ut Imperii fines protenderet Ovandus, numerosam classem unius & triginta navium, militemque copiosum Reges subministrarunt; ad instruendos vero barbaros idololatras, ac procurandas Christianorum animas, Minoritas decem addiderunt, Præfecto Alphonso Espinario, viro litteris, pietate, aspectu venerando. Solvit ille Sanlucario portu Bœtico Idibus Februarii, portumque sancti Dominici in Hispaniola tenuit XVII. Kalend. Maii; ubi rite, juxta præscriptas sibi regulas, dispositis rebus, reductisque Indis ad Colonias, & civile consortium, cum prius sparsim, & absque certa sede vagarentur, Ministri Evangelici commodius potuerunt, & uberiori fructu, quam qui præcesserunt pauculi socii, religiosa munera obire. Plurimi tunc homines ad fidem conversi, sacro baptismate tincti infantes, frequenti catechesi instructi pueri, fœminæ, quæ sexum decedebant, edoctæ, idola comminuta, aræ constructæ, Divinus cultus palam institutus, novaque facie novua Orbis cœpit promicare. Pro lo-

Herr. de Ind Occid. dec. 1. l. 4. & 5. c. 1. Monumen. MSS. Prov. S. Crucis.

Reges Catholici ad Indias Occid. classem mittunt. Et Minoritas decem.

Eorum fructus.

locorum indigentia Fratres tamquam per stationes opportune dispositi, religioso ardore quidquid ad Indorum conversionem, vel ad Hispanorum procurationem spectabat, solerter obibant. Porro Ovandus grati animi daturus indicia, a Columbo, olim Insulæ Præfecto, in sancti Dominici urbe præcipua cœptum Cœnobium solide construxit, & Fratribus necessaria quæque ministravit.

Conv. urbis sancti Dominici.

IV. Auctorem hujus missionis fuisse Franciscum Ximenium Archiepiscopum Toletanum, refert his verbis Alvarus Gomesius. Cum multa gravia, & hominibus Christianis indigna per Hispanos Duces, & Centuriones, reliquumque item Hispanorum militum vulgus, qui illuc commeaverant, patrari nunciarentur adversus illas gentes, alioqui imbelles & inermes, statim Ximenius, dum Hispali apud Reges moratur, cœpit cogitare, quo pacto his malis succurreretur. Nam, cum omnes illuc trajicientes, unico tantummodo opum congerendarum studio tenerentur, unicaque illa inexplebili auri cupidine, terras sub alio Sole jacentes quærerent; primo de deprædandis & spoliandis miseris hominibus, & ni aurum proderent, male mulctandis, post de erudiendis, & Christo initiandis, maligna & perfunctoria cura agebant. Idcirco Regibus Ximenius suasit, ut viros religiosos, sanctimonia & integritate vitæ præstantes, ad eam rem curandam transmitterent, qui solutioris vitæ licentiam omnem comprimerent. Id statim religiosissimi Principes effecerunt, & de Ximenii consilio & voluntate, cum ceteris viris, qui ex omnibus Hispaniæ Cœnobiis electissimi conquisiti sunt, una quoque sunt profecti Franciscus Ruizius Ximenii comes, Joannes Trassierrus (quem alii dicunt maturius illuc navigasse) & Joannes Robles, omnes Ximenio carissimi & intimi, provinciæ Castellæ alumni: quorum cum ille probatissimos mores, & insignem eruditionem cum non vulgari pietate conjunctam abunde nosset, voluit magis humano affectui pro tempore cedere, quam Christi nomini & gloriæ deesse. Multum enim interesse existimabat, per quos in tam barbaris, tamque late patentibus terris fides prima plantaretur & coleretur. Ex his Franciscus Ruizius, cum ad cœli mutationem sustinendam parum firmo corpore esset, incommodissima valetudine vexatus, post semestre tempus ad Reges & Antistitem suum rediit, Francisco Bovadillio Hispaniolæ Præfecto, in custodia secum adducto, ut repetundarum reus ageretur, & variarum criminationum, quæ adversus illum opponebantur, apud Regium Senatum rationem redderet.

Gomez. lib. 2.

Franciscus Ximenius curat mitti Minoritas ad Indias.

Vide Herrer. dec. 1. l. 5. c. 9. & quæ diximus an. præced. num. 2.

V. Porro Ximenius postquam jam diu a sua diœcesi, totus intentus conversioni Maurorum Granatensium abfuerat, Complutum Natalem Domini celebraturus abiit; sed dum illic Academiæ molem, quam parabat, adurget, & Pontificiæ suæ ditioni omni studio prospicit, Alpuxarrenses, qui montes nivosos urbi Granatæ imminentes incolunt, partim Granatensibus indignati quod cæremonias patrias reliquissent, partim ne ipsi quoque ed easdem deferendas cogerentur veriti, præruptorum montium, quos habitant, natura freti, defectionem adhorti sunt. Hæc res non mediocriter animos Regum conturbavit, nam in expugnanda Provincia, nullibi durius aut periculosius laboratum & dimicatum fuerat. Cuncti in Ximenium denuo fremere, ejusque rursus consilium improbare, quod pertimescendæ illius seditionis causa & origo videbatur. Idcirco per litteras a Regina revocatus, rursus Granatam venire cogitur, operibus ædificiorum, quibus intendebat, interruptis. Quo cum iter studiose faceret, antequam ad urbem Granatam perveniret, omnem tumultum Regis virtute sedatum fuisse, & Alpuxarrenses, totumque illum saltum habitantes, qui a colore *Sierra Vermexa* nostra tempe-

Ximenius Granata Complutum venit.

Granatam revertitur Mauros pacificaturus.

pestate, olim *Orospeda* Græco nomine, propter tramites rupibus impeditos est appellatus, acri prælio & cruento devictos, tamdem Christi sacra suscepisse, per amicorum litteras agnovit. Permultum ea victoria animos Ximenio obtrectantium placavit, qui totam illam querimoniam de Mauris ad sacra coactis deposuerunt.

VI. Ximenium Granatam ingredientem, Reges benignisisime susceperunt, cui in Alhembrana arce, ubi Catholici Reges diversabantur, locus ad manendum est datus, omnique genere comitatis & favoris liberaliter est tractatus. Dum igitur duorum ferme mensium spatio, arcanis, gravissimisque de rebus cum Regibus assidue agit, & cum nobilioribus ex Maurorum gente hominibus, qui se hortante, Christi Religionem susceperunt, libenter versatus, & fidei Christianæ ab eis rationem exposcit, in morbum gravissimum incidit, qui cum longior videretur, parumque Medici remediis vulgaribus proficerent: Reges, quos sollicitudo incredibilis tenebat, lecto accumbentem salutarunt, & dulcissimis verbis consolati, & bono ut esset animo hortati sunt. Male habuit humanissimam Reginam, & Ximenii imprimis amantem, tanta virium in eo diminutio: idcirco digressa, agitare cum Medicis cœpit, an habitaculi & loci mutatione ejus saluti consultum iri crederent? Quibus in re ancipiti & parum cognita omnia tentanda esse suadentibus, Regina per nuncios obnixe postulat, ut quoniam Medici e salute sua id esse statuebant, quibus in capitis periculo non obtemperare piaculum est, mutatis sedibus, Genalarisum adeat. Is est locus viridariis & hortis amœnissimus, quo nimirum vernis temporibus exhilarandi animi causa Granatæ Reges se conferre consueverant: inde quòd est prospectus jucundissimus in bonam Civitatis partem, quæ intuentium oculos subjecta urbe, mira ratione & varietate oblectat. Paruit Regiis mandatis Ximenius: sed neque ob hoc melius se habere sentiebat. Mensis unus jam elapsus erat, postquam ille Genalarisum migraverat, in diesque deteriori valetudine usus, morbo vires majores assumente, marasmum gravissimum contraxit, & in febrem hecticam incidisse videbatur. Nihil Medici interea inconsultum, nihil intentatum aut inexpertum relinquebant. Regina ad illum, quod eximiæ cujusdam benevolentiæ indicium erat, iterum visendum anxia divertit. Omni sermonum genere jacentem confirmat, beneque eum sperare jubet. Sed morbi importuni, & sævi, principum hominum præsentiam non verentur; nihilque minus illis deprecantibus aut jubentibus, in mortalia corpora sævire desinunt.

Honorifice recipitur a Regibus Catholicis.

Ægrotat.

VII. Erat ferme ad maciem extremam redactus Ximenius, Medicis omnibua nihil se amplius ad ejus salutem præstare posse aperte profitentibus. Forte aderat nobilis ex Mauris mulieribus fœmina; a Ximenio sacris aquis intincta, quæ suggessit, Granatæ quamdam esse vetulam, quæ longæ ætatis beneficio edocta (erat enim plusquam octogenaria) sine ulla venarum sectione, & sine ullo pharmaco solis unctionibus morbos depelleret, & corpora in pristinam sanitatem restitueret. Accersita mulier, venis exploratis, & ventre pertentato, non esse Medicis insultandum dicit, si morbum periculo & difficultate plenum, artis vi depellere nequivissent: se tamen Deo auxiliante, sub cujus tutela tantus vir spiritum ducebat, sperare ante octo dies ad pristinam salutem Ximenium redacturam, unctionum dumtaxat, & herbarum beneficio: Unum tamen interea præmii loco deposcere, ut id Medicis insciis ageretur, qui auctoritati suæ consulentes, hujusmodi medelas ab illiteratis hominibus profectas, verbis atrocibus consuessent improbare: statimque ad artis suæ præscripta, pugnis quibusdam verborum, quo-

rum illa imperita erat, omnem rem deducendam curarent. Quod etsi illa parum morabatur, remediorum suorum nempe conscia, permultum tamen ægrotantis interesse, ne quid ei scrupuli aut suspicionis ex illorum dictis suboriretur: quasi vero dona sanitatum, non magis Numinis beneficio, quam ope ulla compararentur. Æquum postulare visa est mulier, & ne quid deinceps Medicis innotesceret, curatum est. Ergo per noctis tenebras jam omnibus digressis, sedula anus ad Ximenium veniebat, eumque, nemine repugnante, unctionibus fovebat, leniterque oleo condito præfricabat; donec tamdem assiduis medelis, intra octo dierum præscriptum tempus, fidem suam mulier liberavit. Cum vero paulatim vires confirmasset, ut quamprimum in patriam terram contenderet, monuit, familiarium locorum beneficio pristinam salutem prorsus habiturus.

Complutum sanus revertitur.

VIII. Facta sunt omnia ex mulieris præscripto: nam illico adhortantibus Regibus, Ximenius in Castellam profectus, antequam Complutum, quo iter instituerat, veniret, integra jam sanitate fruebatur. Ibi ergo patrii cœli indulgentia, & otii numquam antea concessi, beneficio, rursus animum ad cœpta opera convertit. Sed quoniam in eum locum, ex omnibus Reipublicæ Christianæ gymnasiis, bonas litteras, jamdiu ab Hispania exulantes, reducendas curabat, ad Complutum exornandum sese comparavit. Igitur viam illam, quæ *Maxima* appellatur, rectitudine & longitudine conspicuam, cœno, & aquarum sordibus, quæ propter loci planitiem stagnabant, oppletam, lapidibus universam sterni jussit, & medio alveo paulum deprimi, quo aquæ præcipites sensim laberentur, illamque puram, & vicinis domibus innocuam relinquerent. Hanc aliquot post annos Alphonsus Fonseca, tertius a Ximenio Antistes, vir politioris vitæ, & totius elegantiæ gnarus, ad eam pulchritudinem, quæ nunc cernitur, reduxit, ablatis ligneis columnis, & earum loco marmoreis substitutis. Ajunt tunc animum Ximenio fuisse viam illam maximam ad portam usque Mantuanam continuare, omnibus ædificiis, quæ sese obiter objicerent, dirutis, sed negotiorum multitudine, rerumque graviorum interventu, quod proposuerat, nequaquam effecisse.

Urbem exornat.

Cogitat de fundanda Academia.

IX. Interea dum hæc gerebantur, Franciscus Ferrera, Complutensis Ecclesiæ Abbas, qui quarto ferme anno Romam missus a Ximenio fuerat, de Academiæ Complutensis erectione cum Romano Pontifice acturus, vir sane industrius, & ad congressum potentiorum aptus, obtentis litteris diplomatibusque illis, quas *Breves* vocant, ad eam rem conficiendam necessariis, ad Ximenium venit. Eæ partim Alexandri VI. partim Julii II. indulgentia omni benignitate, omnibus gratiis & favore refertæ, liberalissime concessæ sunt. Quas postea Leo X. ingeniorum & studiorum magnus fautor, incrementis multis confirmavit. Fuit enim Ximenius, quo tempore vixit, summis Pontificibus carus, tum propter summam in Sedem Apostolicam perpetuo reverentiam, tum propter non vulgaria in eosdem privatim officia; de quibus per sua loca dicemus.

Magnifice excipit Burgundiæ Principes.

X. Sub hunc ipsum annum, Philippus Burgundiæ Dux, Regum Catholicorum gener, & Joanna conjux, in Hispaniam hæreditariæ successioni destinandi, pervenerunt; quare Ximenius Toletum profectus, in id omnem curam intendit, ut Senatus Populusque Toletanus, tanto imperio designandos Principes, quam splendidissimo posset apparatu, ad se primo venientes exciperet. Fecit id sedulo officiosa Civitas, nec Ximenius quidquam eorum, quæ ad religiosa officia suæ dignitati congrua spectabant, omisit, per quinque ferme menses Toleti ea de causa moratus, parum quidem

dem aulicas delicias curans, ceteraque hominum militarium oblectamenta, quibus per eos dies regius comitatus sese exhilarabat.

XI. Igitur intentionem omnem ad ea convertit, quæ jamdiu animo meditabatur. Intelligebat sane vir prudens, sacrorum voluminum lectionem, quæ *Biblia* Græco nomine passim appellantur, cunctis qui sacris initiati sunt, sed præsertim Theologis, maxime esse necessariam, nullibique magis eosdem illos rerum Theologicarum studiosos dormitare, quam in ea versanda tractandaque, idque potissimum e trium linguarum ignoratione provenire, Hebraicæ, Græcæ, & Latinæ, quibus non solum quidquid scitu dignum est in omnibus disciplinis profanis est proditum, sed sacra omnia continentur. Divinabat vir prudentissimus in tanta hominum nostrorum inertia, Divinas litteras negligentium, impios homines quamprimum exorituros, qui earum lectione armati, & ad suos affectus detorquentes, Christi Ecclesiam ausu quidem nefario & immani, a nostra tamen imperitia profecto, impugnare & evertere tentarent. Quin antiquissima quæque Christianæ Religionis tempora secum reputans, Divina providentia ita esse factum videbat, ut quemadmodum a prudentibus Imperatoribus ex hostium, cum quibus dimicant, pugnandi natura, ratio & consilia sumuntur, ita quoque adversus dæmonum artes, qui ingeniis humanis percallide abutuntur, remedia quoque ex eodem fonte petenda esse. Christus enim Optimus Maximus, unde omnis sapientia ad homines emanat, sanctos Ecclesiæ Christianæ Patres per quasdam doctrinarum vicissitudines, adversus emergentes hostes, convenientibus armis prudentia sua instruxit.

Meditatur editionem Bibliorũ quatuor linguarum.

XII. Ximenius, qui ex publica morum corruptela, ipsorumque adeo religionis principum immoderatoria, vulpeculas aliquas in occulto nutriri conjectabat, quæ vineam mysticam, cum minus expectaretur, demoliri tentarent, neque ad id aliunde comparato præsidio, quam ex sacrorum voluminum perperam intellectorum promptuario, non abs re timere cœpit, ne nostri imparati, & in utriusque Testamenti libris peregrini & hospites deprehenderentur. Magni igitur Origenis diligentiam imitatus, qui hexaplis illis decantatis, omnes sacrorum voluminum, quæ tunc habebantur, translationes in unum conjunxerat, editionem Bibliorum faciendam curavit. In ea veteris Testamenti libri ternis columnis per singulas paginas sunt distincti. Prima, Hebraicam lectionem tenet, media, vulgarem, qua nunc utimur, tertia, Versionem Græcam LXX. Interpretum, translatione etiam Latina illustratam. In margine vero inferiori, ne quid desideraretur, Chaldaica, quam vocant, paraphrasis subjecta est, Latina versione e regione apposita. At novum Testamentum Græcam lectionem quam emendatissimam, & vulgarem translationem habet. Additum est postremum volumen, Hebraicarum dictionum eruditum & copiosum *Onomasticon*, ab ejus linguæ peritis valde laudatum. Id in aliquot Bibliorum hujusmodi libris quorumdam incuria, qui eos asservandos susceperant, non sine gravi jactura desideratur.

XIII. At res fuit cum primis operosa & magnifica, & quæ non modo tam ingentem Principem, sed etiam ingentis animi virum, ad difficultates omnes evincendas, rem tam arduam comitantes requireret. Accersivit continuo ad se homines utriusque litteraturæ peritissimos, Demetrium Cretensem, natione Græcum, Antonium Nebrissensem, Lopidem Astunigam, & Ferdinandum Pincianum, Græcarum litterarum & Latinarum professores, quorum scripta, & studiosa monumenta passim nunc in manibus habentur: Alphonsum medicum Complutensem, Paulum Coronellum, & Alphonsum

Zamoram, Hebræarum rerum consultissimos: qui cum olim inter suos publicas scholas fuissent moderati, tunc Christianæ fidei sacris ex animo susceptis, Ecclesiæ Orthodoxæ domestici & alumni essent, merito ad tantum negotium a Ximenio sunt vocati: quod illorum virtuti, eruditioni & constantiæ, merito est commissum.

XIV. Cum his viris de suo consilio sermones confert, liberalissime impensas promittit, & singulos præmiis propositis privatim invitat. Ante omnia festinandum admonet, ne, ut sunt res mortales caducæ & fluxæ, aut illi patrono ad eam rem promptissimo, aut ipse tam accommodis adjutoribus privaretur, quorum præsentiam & operam pluris quam ullas pretiosas possessiones aut divitias æstimaret. Accenduntur cuncti Ximenii verbis, & ab eo die, donec ultima manus fuit imposita, nihil est a viris eruditissimis cessatum. Conquisiti sunt undique utriusque Testamenti vetustissimi codices, ad quorum fidem castigatio excudendorum fieret, & vitiata loca sanarentur; & quæ dubia & obscura essent, illustrata collucerent. Sed potissimum adjumento fuerunt Bibliothecæ Vaticanæ venerandæ antiquitatis apographi, quorum copia per Leonem X. Pont. Max. benignissime Ximenio facta est, cujus jam tum magnificentiam demiratus, cœpit hominem in magno pretio habere, & ejus consilium, quamvis in ultimis terris positi, quoties Reipublic. Christianæ negotia postulabant, in rebus arduis requirere: LXX. tamen translationis explicatio, partim ab aliquot Academiæ Complutensis eruditis hominibus, qui jam tunc sub Demetrio & Pinciano præceptoribus, in Græcis litteris non vulgariter profecerant, partim a Demetrio, Pinciano, & Astuniga adeo feliciter confecta fuit, ut nihil a LXX. Interpretibus juxta Græcam eruditionem sit dictum, qualia permulta apud eos habentur, quod a nostris in tanta brevitate fuerit prætermissum.

XV. Fuit inter hos ad hoc munus vocatus Joannes Vergara, cui libri, quos vulgo *Sapientales* vocant, explicandi sunt commissi: in quibus multa, quæ in Vulgata translatione difficilia esse videbantur, in antiquam lectionem restituit, nihilque magis seni, cum otio fruebatur, sibi dicebat in votis esse, quam librum Ecclesiastici (quem *Panaretum* vocant) scholiis aliquot illustrare: sed tardavit præclarum institutum incommodissima valetudo.

XVI. Duravit ab hoc anno MDII. annos continuos plus minus quindecim de sacris Bibliis edendis cura: ut pene cum Ximenii vita, finem quoque editio susceperit; ubi si per partes narrandum esset, quantum laboris exhaustum sit, quantum tædii & fastidii devoratum a viris illis operi præfectis in exemplaribus excutiendis, quamque multiplici & ardua negotiorum mole Ximenius interim alio evocaretur, nimium profecto in eis immoraremur.

XVII. At illud unum, quod ad impensas a Ximenio absolvendas factas pertinet, reticendum nequaquam est. Septem Hebræa exemplaria, quæ nunc Compluti habentur, quatuor millibus aureorum ex diversis regionibus sibi comparasse, Alphonsus Zamora Hebræarum litterarum professor, sæpe numero referebat: ut interim de Græcis & Latinis taceam, quorum illa ab urbe Roma, hæc tum ex peregrinis locis, tum ex variis in Hispania Bibliothecis, ab octingentis ferme annis characteribus Gothicis scripta, magnis sumptibus Complutum sunt delata. Jam vero calcographorum & scribarum salaria, doctorum hominum non vulgaria præmia, mercedes internuntiis propositas, quibus ad Codices vetustos adipiscendos utebatur, assiduam denique subministrantium catervam, quam ad res, quæ in-

insperato emergebant, expediendas sustentabat, & mille alia, quæ longum esset referre, si bene quis ratione subducta numeret, quinquaginta millium aureorum, & amplius, summam conficiet.

XVIII. Hac tamdem diligentia & auctoritate & liberalitate opus illud absolutissimum prodiit Leoni X. Pontifici Maximo dicatum, cum in testimonium grati animi, tum quod universa, quæ ad sacrarum litterarum illustrationem pertinent, nemini magis, quam Romano Pontifici, penes quem tota Ecclesiæ Christianæ auctoritas est, consecrari & offerri debeant. Opus mehercule miraculo par, & cujus tanta apud omnes, qui ubicumque terrarum in sacris litteris versantur, veneratio est, ut ad Complutensium Bibliorum exemplum, quidquid alicubi excuditur, certatim revocetur, & insapientissimorum virorum scriptis, quoties de lectione sacra controvertitur, testimonia abeisdem petita proferantur. Hoc ergo, quod Divini beneficii loco reponendum est, signo dato, mentes nostrorum hominum, atque adeo mortalium ceterorum, ad sacras litteras tractandas sese converterunt, & velut ex longo veterno ad sacra mysteria perscrutanda evigilarunt: quæ, ut in prooemiis huic operi per viros illos eminentissimos propositis, sapienter & copiose dicitur, multam lucem, ne universam pene dixerim, ex linguarum cognitione, quibus utrumque Testamentum scriptum est, suscipiunt. Et tamdem assecutus est.

XIX. Joannes Brocarius Typographus Complutensis, Arnoldi Guillelmi Brocarii filius, sæpenumero ad æquales dixit, eo ipso die, quo ultima manus a patre operis excusioni imposita fuit, se puerum eleganter vestitum, cum ultimo Bibliorum volumine ad Ximenium venisse: qui impendio lætatus, ita coelum suspiciens acclamavit: *Grates tibi ago, summe Christe, quod rem magnopere a me curatam, ad optatum finem perduxeris.* Et ad familiares continuo conversus: *equidem* (inquit) *cum multa ardua & difficilia Reip. causa hactenus gesserim, nihil est, amici, de quo mihi magis gratulari debeatis, quam de hac Bibliorum editione: quæ una sacros religionis nostræ fontes tempore perquam necessario aperit, unde multo purior Theologica disciplina haurietur, quam a rivis postea deductis.*

XX. Non satis animi sui magnitudini Ximenius ingens hoc Bibliorum edendorum opus esse arbitrabatur, adhuc alia secum volvebat, quæ morte præventus absolvere non potuit. Nam, ut Joannem Vergaram, aliosque complures, qui eo tempore apud eum vixerunt, dicentes multi audierunt, Aristotelicorum voluminum editionem parabat: ut singulæ paginarum facies ternis columnis distinguerentur; quarum prima, Græca Aristotelis verba emendatissime contineret; media, vulgatam translationem; extrema vero, novam quamdam & liberiorem versionem, ut eis veluti commentariis, scriptoris alioqui difficilis sensus abditi illustrarentur. Nam ad earum disciplinarum cognitionem, quas in schola sua tractandas proposuerat, eum quoque auctorem pernecessarium esse intelligebat; atque ad novam illam versionem faciendam viros aliquot in Græcis & Philosophicis litteris doctissimos accersendos undecumque curasse. Huic rei inter alios, qui adhuc conquirebantur, Joannes Vergara designatus est: qui diligenter latinos fecit octo de Physico auditu libros, tres de Anima, Metaphysices vero quatuordecim: Hi Toleti in templi maximi Bibliotheca servantur. At cum Bibliorum editioni Aristotelica esset successura, atque illa nondum absoluta, Ximenius e vivis sublatus sit, mortis præoccupantis injuria, quæ semper viris magnanimis periniqua & immatura accidit, præclari operis ingenti spe studiosos homines frustravit. Cogitat Aristotelem Græco-Latinum emittere.

XXI. Ve-

Libros pios edit.

XXI. Verum hæc ad eruditorum hominum studia juvanda esse videbantur. Illitterata vero & imperita turba, quorum maxima ubique copia est, ne vanis fabulis, aut Milesiacis historiis, quibus mores corrumpuntur, sive legendis sive audiendis intenderet, libros aliquot sanctimonia & pietate plenos, quibus ipse se olim privatus oblectaverat, partim Latine edendos, partim in linguam vernaculam per viros prudentes transferendos, eosque non sine magnis impensis vulgandos curavit. Hi sunt Catarinæ Senensis Epistolæ, Angelæ Fulginatis & Metildis opuscula, Joannis Climaci gradus, Vincentii Ferrerii & Claræ Virginis Cœnobitarum suorum vivendi Instituta, Christi vitæ meditationes, quas Landulphus Carthusiensis scripsit, Thomæ Archiepiscopi Cantuariensis vita: qui omnes, si Landulphum demas, cujus adhuc memoria recens est, propter excellentem vitæ puritatem, incorruptos & gravissimos mores in Divorum numerum relati, scriptorum suorum pietatem commendant: veraque documenta exhibent, quibus in tanta hominum perversitate, & in tanta omnium vivendi licentia, ad arduam illam virtutis viam rectum iter dirigere possimus. Sed cum hi libri partim ab Antistite per Cœnobia divisi, partim a Bibliopolis e vestigio distracti fuerint, paucissimi nunc inveniuntur, & sui pretium raritate adaugent.

Et Musicos.

XXII. At vero cum Divinis cantibus obeundis musici libri mutili & laceri in Ecclesiis haberentur, veritus ne quando illorum inopia Divinæ laudes intermitterentur, quæ mirum in modum, illa præsertim simplici modulatione, quam Gregorianam vocant, piorum animos religione afficiunt, in membranis universam Officii Divini seriem multis voluminibus excudi jussit, appositis etiam musicis notis, quæ per suam diœcesim distribuit. Hæc, si nunc excudenda forent, magnis sumptibus & impensis opus esset. Durant adhuc ex illis multa, quæ senio & casibus tamdem conficientur, nisi alter Ximenio similis exoriatur, qui ejus vestigiis insistens, in integrum sarta tecta restituat.

Agriculturam.

XXIII. Ne quid tamen relinqueret, quod ad publicam utilitatem videretur pertinere, non solum earum rerum studia, quæ disciplinarum difficultatibus perviucendis, rebusque gravissimis tractandis inserviunt, sibi esse excitanda proposuit, sed etiam agrorum excolendorum, atque adeo vitæ rusticæ universa exercitia. Nam quemadmodum illis studiis animi pascuntur, ita his corpora victum & subsidium percipiunt. Alterutris autem homines si occupentur, beatam vitam domi forisque agent. Tres Fratres Talabricæ orti sunt, Ferreræ nuncupati, ingeniosi sane, & sua quisque eorum arte eruditus. Natu major studiis eloquentiæ deditus, Oratoriam Compluti professus est: secundus musicæ artis studiosus, organis pulsandis in Divi Ildephonsi delubro per Ximenium præfectus fuit: tertius in rei rusticæ scriptoribus legendis versatus, in eamque exercendam natura propensus, Geoponicæ artis callentissimus evasit. De ea diligenter scriberet, præcipit, præmiis etiam propositis, ut indocti & rustici homines, qui tunc agriculturam indignissime tractabant, aliquid vulgari lingua, quod legerent & edi scerent, ad manum haberent, ne disciplina honestissima periret. Hoc ille argumentum ita feliciter tractavit, ut jure cum priscis illis contendat, qui Græce Latineve de ea re scripserunt. Quanti vero fiant, quæ scripsit, testimonio sunt crebræ illorum voluminum editiones, cunctis nimirum hominibus ea semper avide exoptantibus.

Capitul. Generale 12. Observ. Ultramótanum.

XXIV. Celebratum est hoc anno in festo Pentecostes Capitulum Generale Observantum Ultramontanorum in Conventu Albiensi, Provinciæ Aqui-

Aquitaniæ, per Olivierum Maillardum, cui suffectus est Martialis Boulier Vicarius prædictæ Provinciæ. Paulo post hæc Comitia, Maillardus obiit Tolosæ in parvo Conventu circa festum divisionis Apostolorum, seu, ut alii volunt, in die sancti Antonii de Padua, statimque ejus virtus & sanctitas cœpit multis comprobari miraculis. Ter fuit Vicarius Generalis familiæ, & quinquies Provincialis in diversis Provinciis. Corpus ejus anno MDVIII. ex decreto Capituli Barcinonen. translatum fuit ex aula capitulari ad sacellum in illius honorem constructum. Desiderati sunt in hac familia spatio unius triennii octingenti sexaginta novem Religiosi. Decessit hoc anno in Conventu Romano Aracœli Ludovicus a Turre, proxime functus Officio Vicarii Generalis in familia Cismontana.

Regist. Ordinis. Oliverius Maillardus obit miraculis clarus.

Ludovic. a Turre moritur.

XXV. Provincia, quæ nunc est sancti Gabrielis, in confinibus Extremæ-Duræ & Lusitaniæ, per hoc tempus sub Custodiæ nomine, cœpit sub peculiari Præfecto gubernari. Etenim Joannes Guadalupensis, primo Provinciæ sancti Jacobi, deinde Custodiæ Angelorum concionator, vir probus, & Regularis Observantiæ promovendæ cupidissimus, cum ante aliquot annos ab Alexandro Pontifice facultatem impetrasset, judicibus & executoribus deputatis Archiepiscopo Granatensi, & Priore Guadalupensi, pauperculam domum in loco solitario prope Granatam ædificandi, in eaque aggregandi ex quibuscumque adventantes Provinciis Consodales sex, sub suadumtaxat, & Ministri Generalis obedientia victuros, a quibus Regula Minorum pure absque glossis, indulgentiis aut privilegiis Pontificiis, secundum normam sancti Evangelii observaretur; invenit protinus, qui adhærerent ex Custodia Angelorum, & ex Provincia sancti Jacobi Petrum Melgarium, alias de Valentia, laicum, genere & virtute illustrem, Archangelum Vallisoletanum celebrem concionatorem, Michaelem Cordubensem, Joannem Paschalium, alias ab Aquila, Sebastianum Parisiensem. Constructis aliquot locellis in Extrema Duræ, postquam multam contradictionem ab Archiepiscopo Granatensi passus est Guadalupensis, & tamquam novitatum affectator aspere habitus, atque extra totius ditionis fines ejectus, assumptoque horrido amictu, assuto caputio acuminato absque orbiculari forma, quæ collum circumdet, aut ad scapulas pendeat, cœpit Joannes rei novitate plurimum inclarescere, & cum suis sectatoribus *Fratres de Caputio* apud vulgus imperitum audire. Melgarius apud Scalabiæ, sive Castri-Julii (vulgo *Truxillo*) cives aliquot, præsertim Gomesium Fernandez de Solis, Joannem de Chaves, & Alvarum de Inojosa, qua erat apud omnes pietatis opinione, ita prævaluit, ut eis domum, de qua nos suo diximus loco, ædificare vellent; sed inde natis discordiis, cessit tamdem locus Patribus Provinciæ sancti Jacobi, qui omnem moverunt lapidem, ut Guadalupensis novum Sodalitium dissiparent. Miserunt etenim Romam, qui litterarum Guadalupensi concessarum exemplar ferret ad Jacobum Azevedum Commissarium Observantum familiæ Ultramontanæ, & revocatorias referret. Eas obtinuit hoc ipso anno ab Alexandro in hanc formam.

Exordium Provinciæ S. Gabrielis. *Gonz. in proœm. Provincia S. Gabriel. Cimarel. 4. p. l. 8. c. 1. & seqq. Marc. 3. p. l. 9. c. 28.* Joan. Guadalupensis inceptor.

Fratrum de Caputio origo.

An. 1498. n. 34. & an. 1500. n. 36.

Venerabilibus Fratribus Archiepiscopo Toletano, & Episcopo Palentino, vel eorum alteri.

XXVI. **P***Ro parte carissimorum in Christo filiorum nostrorum Ferdinandi Regis, & Elisabethæ Reginæ Hispaniarum & Siciliæ Catholicorum, nobis nuper expositum fuit, quod nonnulli Fratres Minores illarum partium sub strictiori vivendi modo, & Evangelica paupertate, ac primæva*

Specul. Minor. tract. 2. fol. 127.

mæva Ordinis Fratrum Minorum hujusmodi institutione se vivere velle, asserentes, & eorum suggestione aliqui earumdem partium nobiles a nobis litteras obtinuerunt, per quas eis concessum seu concedi mandatum fuit, quod in Regis & Reginæ prædictorum Regnis & dominiis domos, oratoria & eremitoria pro usu & habitatione dictorum Fratrum de novo construere & ædificare, ac illa, & eis per Christifideles concessa recipere & inhabitare, & in eis Fratres dicti Ordinis infra certum numerum, qui de obedientia Fratrum de Observantia ad illa voluntarie transirent, introducere & recipere libere possent, quodque Vicariis Provincialibus ejusdem Ordinis, & hujusmodi Observantiæ, licet infra eorum Provinciarum limites domus ipsæ existant, obedire non debeant, sed Ministro Generoli dicti Ordinis Minorum immediate subjectæ sint, & tam prædictarum, quam aliarum litterarum a felicis recordationis Sixto Papo IV. prædecessore nostro, sub forma Brevis emanatarum, & per nos confirmatarum prætextu, nonnulla oratoria seu eremitoria vel domos, & in eis Fratres de Observantia hujusmodi, absque suorum Superiorum licentia receperunt, & in dies recipere conantur. Cum autem, sicut eadem expositio subjungebot, ex præmissis, quæ in enervationem reformationis domorum dicti Ordinis in prædictis partibus, non absque ipsorum Regis & Reginæ opera & sollicitudine, provide & mature factæ cedunt, inter eosdem Fratres nonnulla gravia scandala exorta fuerint, & nisi desuper provideatur opportune, in futurum graviora exoriri formidentur: Nos scandalis hujusmodi obviare, ac ipsorum Fratrum paci & quieti consulere cupientes, Regis & Reginæ prædictorum in hac parte supplicationibus inclinati, fraternitati vestræ tenore præsentium committimus & mandamus, quatenus vos vel alter vestrum, unam de Salvaleon *per dilectos filios Joannem de Figueroa, & aliam de* Alconchel *per Joannem de Soto major, qui in hoc consentiunt, & consentire parati existunt, constructas & ædificatas, quas Joannes de Guadalupe sub obedientia dicti Ministri, necnon aliam de* Truxillo *domos, & Pacensis & Placentinæ Diœcesum, quam Petrus de Melgar dicti Ordinis professores a nonnullis aliis nobilibus, hujusmodi & quarumdam aliarum nostrarum litterarum, & facultatis dicto Ministro desuper, ut dicitur, concessæ prætextu, respective receperunt, Vicario provinciali Provinciæ sancti Jacobi dicti Ordinis nunc & pro tempore existenti concedere & assignare, ac illas & Fratres in eis pro tempore degentes obedientiæ & regimini ejusdem Vicarii provincialis perpetuo subjicere, necnon quascumque litteras Apostolicas Joanni de Guadalupe, & Petro prædictis, ac quibusvis aliis, cujuscumque status, ordinis, dignitatis & conditionis existentibus, tam super ædificatione domorum, oratoriorum seu Eremitoriorum in Regnis & dominiis præfatis, ac Fratribus sine licentia suorum Superiorum recipientibus, quam aliter super præmissis etiam motu proprio, & certa scientia, ac sub quibusvis clausulis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque fortioribus, efficacioribus & insolitis, irritantibusque decretis in forma Brevis, & alias quomodolibet nunc & pro tempore concessas, etiam quascumque sententias, censuras & pœnas in se continentes, ac processus desuper pro tempore habitos, & inde secuta quæcumque, nulla & invalida fore, & prorsus pro infectis haberi: Quodque Fratres hujusmodi de Observantia, qui ad præsens sunt, & pro tempore fuerint, ad immeditatam obedientiam dicti Generalis, vel aliorum Conventualium Ministrorum, ac intra dictam Observantiam de una Provincia ad aliam, aut de una Custodia ad aliam, quocumque titulo seu colore, sine licentia sui proprii Prælati in scriptis habita, transire non possint, & Joannes de Guodolupe, ac Petrus de Melgor prædi-*

cti,

Eti, eorumque socii sub obedientiis & Provinciis, a quibus exierunt, perpetuo esse & permanere debeant, statuere & ordinare, & Joannem de Guadalupe, ac Petrum de Melgar, & socios prædictos, ut ad eorum priores obedientias & Provincias hujusmodi ordinate redeant, ac alia omnia & singula, quæ in præmissis, seu circa ea necessaria fuerint quomodolibet & opportuna facere, exercere & consequi de consensu prædictorum Joannis de Figueroa, & Joannis de Soto major, auctoritate nostra curetis, contradictores per censuram Ecclesiasticam, & alia opportuna juris remedia, appellatione postposita, compescendo, invocatoque ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis: non obstantibus præmissis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac statutis & consuetudinibus dicti Ordinis, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, & prædictis & quibusvis aliis litteris, privilegiis & Indultis Apostolicis, Ministro Generali & Fratribus Conventualibus, necnon Joanni de Guadalupe & Petro de Melgar præfatis, ac quibusvis aliis communiter vel divisim, sub quibusvis verborum formis, & præmissis ac aliis quibuscumque clausulis quantumcumque fortissimis & efficacissimis, nunc & pro tempore concessis, confirmatis & innovatis, quibus, etiamsi de illis, eorumque totis tenoribus pro eorum sufficienti derogatione, specialis, specifica & expressa & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per generales clausulos idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda foret, eorum tenores præsentibus, ac si de verbo ad verbum insererentur, pro sufficienter expressis habentes, quoad præmissa dumtaxat specialiter & expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die 11. Septembris, MDII. *Pontificatus nostri anno* XI.

XXVII. Harum litterarum fultus præsidio Episcopus Placentinus, Melgario & auxiliaribus domus Scalabianæ suæ Diœcesis structuram interdixit. Guadalupensis vero hac concussus revocatoria, in Urbem advolans, ab eodem Alexandro obtinuit, ut hæ postremæ revocarentur. Sed dum ante emanatam Bullam Alexander decederet, eam post biennium a Julio II. impetravit, ut ex ipsa in Regesto anni MDIV. apponenda constabit.

XXVIII. Veniens itaque Valentiam, Cœnobiolum sibi concessum cœpit inhabitare, atque inde majores vires addere suæ novellæ Congregationi per deserta loca dispersæ. Non audebat ad priora domicilia Extremæ-Duræ, neque in Castellam redire; favebant enim impense Reges Catholici Regularis Observantiæ professoribus, Guadalupii adversariis. Atque hi, ut viam præcluderent iis, qui sub specie majoris perfectionis, aut rigidioris Instituti ad Guadalupii consortium transibant, hoc anno in Congregatione habita in Provincia Castellæ, Præside Vicario Generali Martiale Bouliero, statuerunt, ut in singulis Provinciis aliquot domus designarentur, in quibus sub nomine Recollectorum, qui vellent, religiose, pie, & sub summa viverent rerum egestate. Ita factum, ut omnes ferme intra suas se continerent Provincias, & redeuntibus, qui abierant, enervaretur novellum Institutum. Vires tamen subministrarunt Patres Conventuales, concessis tribus parvis Conventibus, ad quos etiam aliqui ex ipsis transibant. Inter istas adversitates fluctuabat hæc humilis Custodia, donec restitutis per Patres Provinciæ sancti Jacobi, quas ab hac Custodia divulserant, Cœnobiis, ita præcipiente Capitulo Generali Romano anni MDXVII. demum in Congregatione Generali Toleti anno MDXIX. celebrata, in Provinciam sub nomine sancti Gabrielis erecta est. Hæc veriora sunt illius exordia, quam ab aliis relata, quippe in antiquis monumentis enarrata ab oculato

Recollectorum Hispaniæ origo.

quodam teste, qui præcipuis controversiis & contentionibus spectator & actor interfuit, & a Bulla originali Julii II. quam in Regesto anni insequentis dabimus, in qua ferme omnia ista adamussim referuntur.

Obiit Cherubinus Messanensis. Gonz. in Provin. Sicil. Conv. 10. Cimarel. 4. p. l. 8. c. 22.

XXIX. Hoc anno die XXII. Martii decessit Taurominæ Cherubinus Messanensis, vir miræ pœnitentiæ, & vitæ solitariæ, quam in Oratorio prope Cœnobium sanctæ Mariæ de Jesu devotissime in oratione, jejunio, & sacrorum codicum lectione transigebat. Seculares raro admittebat: sacris quotidie operabatur cum lacrymarum profluvio, & quod Divinis rebus supererat, tempus colendo hortulo impendebat. Ubi decessisse auditum est, universus confluxit populus, & vestimenta in particulas discidit. Sepulcro conditus est peculiari in Ecclesia ad dextram ingredientis. Post annos ferme nonaginta, inventus est integro corpore, & illæso habitu, dignorique loco e terra elevato repositus, miraculis illuxit. Marcum Romanum apostemate quo per menses octo laborabat, exesa lateris sinistri carne, & costula affecta, ad ejus corpus in illa translatione deprecantem sanavit. Annam Corbariam Tertii Ordinis sancti Francisci, simili malo sub mammilla sinistra vehementer dolentem, particula vestis mirabiliter liberavit. Herniosos multos, gravi & molesto viscerum erumpentium onere levavit. In magna habetur veneratione per universam illam regionem.

Pulinar. de viris illustr. Prov. Tusciæ. Cimarel. 4. p. l. 2. c. 56. Florent Anton. Pisanus. Paulinus Pisanus.

XXX. In Provincia Etruriæ floruerunt paulo cis citra hoc tempus plerique Patres, vel litteris, vel pietate illustres. Ex urbe Pisarum prodierunt Antonius vir religiosissimus, pietate insignis, confessarius Sororum sancti Michaeletti, artis poeticæ peritissimus: Paulinus (quem alii dicunt Liburnensem) statura pusillus, animo & virtute magnus, egregius concionator. Provectæ ætatis venit ad hoc Institutum, prius presbyter & facundus prædicator. Per optimas quasque Italiæ urbes verbum Dei disseminavit, Philosophiam & Theologiam annis multis prælegit, & in ultima senectute, Grammaticæ & Rhetoricæ præcepta junioribus explicavit. Provinciam Etruriæ laudabiliter rexit, numquam novo sed lacero habitu indutus, in oratione & Divinis laudibus assiduus. In senectute bona defunctus, sepultus est cum Antonio prædicto ad Cœnobium sanctæ Crucis prope urbem Pisarum. Ibidem insuper jacet Laurentius Pisanus Laicus, aspectu venerabilis, vita commendabilis, piæ apud cives opinionis, sua industria & humili servitute ingens lucrum Fratribus advehens & Conventui.

Laurentius Pisanus.

Angelus Florentinus.

XXXI. In Cœnobio Palensi extra Pratum, jacent Angelus Florentinus ardentissimæ caritatis in confessionibus audiendis, & misellis adjuvandis opere & consilio indefessus, in oratione fervidus, in abstinentia & pœnitentia rigidus, in prælatura mitis & placidus. Franciscus e Scarperia adolescens summe bonus & simplex, immatura morte præventus, relicta magna pietatis opinione. Leonardus, aliis Bernardus Echesius Pratensis, qui in sacello sancti Eustachii perpetuo orabat post absolutas preces matutinas usque ad auroram, meruitque illum sanctum martyrem videre. Nullo unquam die celebrare omisit, neque a Divinis laudibus extra chorum remansit. Obiit anno ætatis XCIV. virtutibus & bonis operibus illustris.

Franc. e Scarperia.

Leonard. Echesius.

Pulinar. citatus. Cimar. cit. l. 2. c. 34. Monum. MSS. Prov. Tusciæ. Maria Ant. Bagnesia.

XXXII. In eadem Provincia floruerunt etiam religione & pietate multæ Sorores, præsertim in Monasterio sanctæ Claræ Florentino, Maria Antonia Bagnesia Divinis officiis perpetuo assistens, orationi semper intenta, erga proximos ingenti flagrans caritate, benigna, patiens, misericors, sed erga semetipsam valde severa. Sorori lue infectæ inserviens, ne absque sacramentis periret, dum confessarium fratrem Cherubinum Malegonnellum exorat, ut administret, & ille timet propius accedere Eucharistiam porre-

porrecturus, meruit ut Divino modo ad os tabescentis e pixide transferretur. Margarita Bonciania, quæ seminudam sororem suo habitu contexit, a Christo crucifixo, coram quo precabatur, propterea commendata. Distincte illi proposita sunt Divinitus cuncta mysteria sacratissimæ Passionis, & in nocte Nativitatis in Communione Eucharistica, vidit speciem pulcherrimi infantuli. Birgitta a Monte acuto, quæ suum nomen vidit scriptum in tabula inter Virginis Mariæ pias ancillas, ab Angelis descriptas. Perpetua Ambrosii, quæ Christi compassa doloribus, particeps esse voluit, inflicto sibi ingeniose vulnere laterali, quo diu laboravit. Baptista Balduccia Christo in cruce passo frequenter exponebat suas passiones vehementis doloris cardiaci, cui ille suos pro humano genere toleratos dolores viva voce opposuit, omnemque depulit a misella afflictionem. Has secutæ sunt aliæ religiosissimæ Sorores, Anna Helena de Nobilibus, Veronica e sancto Petro in Balneo, & Puritas Florentina.

Margar. Bonciana. *Birgitta a Monte Acuto.* *Perpetua Ambrosii.* *Baptista Balduccia.*

XXXIII. Hoc anno Tartari in Minori Polonia, tranato fluvio Istula lato & rapido, magnam Opatoviam combusserunt, & Conventum Minorum in castri formam redactum, diebus quatuor obsederunt; eo etenim nobiles quinque, & præcipui illius territorii incolæ cum sua substantia se reduxerunt. Occidit Cœnobii sacrista sagitta confossus, dum viriliter contra hostes castri portam defendit. Ciciderunt autem & ex Tartaris plurimi, eorumque Dux, qui tamdem confusi recesserunt. Extat hujus tanti beneficii a Deo recepti testis columna lateritia, in loco ubi Tartarorum occisus est Antesignanus, erecta. Ab eodem autem tempore omnia nostra Cœnobia Tartaris pervia, cœperunt incastellari, sive ad castrorum modum fortificari.

Chronic. MSS. Provin. Polon. ad hunc annum. Tartari obsident Conventũ Opatoviæ.

XXXIV. Creati sunt Episcopi, Ludovicus de Sighen, Sacræ Theologiæ professor, Misinen, sub Arch. Heracleæ, per obitum Joannis, XIII. Kalen. Junii. Antonius Gard. etiam Theologiæ Professor, Libarien in Hellesponto, sub Archiep. Cyziceno, III. Nonas Julii.

Ludov. Episcop. Misinen. Anton. Libarien.

XXXV. Prope Felicianum Galliæ Cisalpinæ oppidum, diœcesis Alexandrinæ, consurgit Cœnobium sanctæ Mariæ de Fonte, sumptibus Antonii de Zois medici, & Bartholomæi de Mutis Tertiarii Franciscani constructum. Præfuit operi frater Carretus, jubente Aloysio de Monticello provinciæ Januensis Vicario, qui domum acceptavit pro Observantibus hoc anno XXII. Maii. Postremum ponit Gonzaga prædictæ Provinciæ Conventum.

Conv. Feliciani. *Gonza. in Prov. Gen. Conv. 6.*

XXXVI. Universitas & Incolæ Castri-Fortis Cajetani petierunt & impetrarunt ab Alexandro Pontifice, ut eis liceret in Ecclesiam Annunciatæ, in qua quædam laicorum Confraternitas instituta erat, introducere Fratres Minores de Observantia, eisque contiguum construere Cœnobium: *Exponi nobis fecistis*. die XVI. Aprilis. An tamdem ædificarint, aut ædificatum Fratres postea deseruerint, incompertum, uti etiam quid fecerint Fratres provinciæ Basilicatæ, quibus concessa est facultas ædificandi Cœnobium in oppido seu territorio Montis-Muri, Tricaricen. diœcesis: *Sacræ Religionis*. VI. Idus Januarii.

Convent. Castri Fortis. Conven. Montis Muri.

XXXVII. Fratres Provinciæ sancti Jacobi regular. Observ. intenti piis operibus catechizandi, prædicandi, & sacramenta ministrandi in oppido *Sobradilii*, quod a Civitate Roderici in Hispania distat leucis octo ad Septentrionem, habitabant in Eremitorio sanctæ Mariæ P. M. ab oppido distante. Cum autem Valerianus Ordoñez de Villaquirano Episcopus Civitatensis in visitatione Diœcesis experiretur quantum ille populus per doctrinam & exemplum Fratrum proficeret, & vir nobilis Ludovicus de

Conv. Sobradilii. *Gonza. in Prov. S. Michael. Con. 16.*

Ocampo oppidi dominus, cum Beatrice Mexia conjuge rogaret, ut ſibi liceret contiguum pro Fratribus conſtruere Monaſterium, Eremitorium, quod ad Eccleſiam parochialem prædicti oppidi pertinebat, libere Fratribus hoc anno conceſſit, facultatemque impertivit Cœnobium addendi, quod brevi peractum eſt. Sed poſt annos multos ſacellum præcipuum ædificatum eſt ex facultatibus a Ludovico in hunc finem legatis; cecidit tamen circa annum MDCXII. & de reficiendo oppidi domini non ſemel inierunt conſilium.

Conven. Rothomagen. reformatur. *Reg. Alex. libr. 293. fol. 279.*

XXXVIII. Reformatur ſub hunc annum Cœnobium Rothomagenſe in Provincia Franciæ, & Cuſtodia Normandiæ per Stephanum Harau Vicarium Archiepiſcopi Rothomagenſis, & Joannem Baſſet, ac Petrum Dare locumtenentes judicum quorumdam ſecularium, ad hoc ab Archiepiſcopo & civibus auctoritate Apoſtolica deputatorum, qui domum tradiderunt Oliverio Maillardo, aliiſque Fratribus de Obſervantia: & Noveſianum, ſive Nuſſianum in Germania IV. M. P. infra Coloniam Agrippinam, a Raymundo Gurcenſi S. R. E. Presbytero Cardinali tit. ſanctæ Mariæ novæ, per Germaniam, Daciam, aliaſque terras Legato a latere, juſſum eſt reformari per Archiepiſcopum Colonienſem, & Abbatem Larenſem Ordinis ſancti Benedicti, & Abbatem in Zona Ordinis Præmonſtratenſis. Et

Et Aquenſis.

Aquenſe ſive Aquiſgranenſe, Leodienſis diœceſis, in quod introduxerunt Patres Conventuales hoc anno Fratres Collectaneos, timentes ſe ab eodem Raymundo Cardinale ad reformationem acceptandam cogendos: deinde anno MDVI. die X. menſis Auguſti ſe Fratribus de Obſervantia conjunxerunt, ac deinceps Fratres de Obſervantia appellari cœperunt. Habet autem hoc Cœnobium inſignes Reliquias nobilibus thecis incluſas, multam ſupellectilem argenteam, capaciſſimum Templum, multis ſacellis diſtin-

Et Groningenſis.

ctum, ſtudium inſuper Philoſophicum & Theologicum. Groningenſe in Friſia Occidentali, ſed capta a Geuziis urbe, opulenta quidem & populoſa, Duce Mauritio Naſſovio, anno MDXCIV. dirutus eſt Conventus, & converſus in ſcholam, & Eccleſia in palmariam, ſive in aulam ludi palmarii. Præ-

Matthias Bether. Et Dordracenſis.

fuit hic aliquando vir venerabilis Matthias Bether, qui non ſemel viſus eſt in ſacrificio miſſæ a terra ſublevari. Dordracenſe in Hollandia a Ganda urbe V. M. P. ab Ultrajecto VII. M. diſtans, olim provinciæ Coloniæ, nunc Germaniæ inferioris.

Monaſt. S. Claudii Fulgin.

XXXIX. In Foro Flaminii, ſeu urbe Fulginei, hoc anno Clariſſis datum eſſe Monaſterium, ſub titulo ſancti Claudii, idque olim ſpectaſſe ad Sorores Benedictinas, & nunc inhabitatum a numeroſo choro Clariſſarum,

Gonza. in Prov. S. Franciſc. Monaſt. 8.

ſcribit Gonzaga; ſed ædificatum ab ipſa ſancta Clara anno MCCXXIX. impenſas miniſtrante Gregorio IX. ſcribit Jacobillus in ſuo nupero opere de urbe Fulginate. Clariorem notitiam ædificii, & reformationis dabunt litteræ Julii II. quas nos dabimus in Regeſto ſub annum MDVII. Circa hunc

Monaſt. Ulyſſiponen. reformatur.

annum reformatum eſt inſigne Monaſterium Clariſſarum extra muros urbis Ulyſſiponenſis per ſororem Euſraſiam, virtute illuſtrem, conceſſa ſibi facultate ab Alexandro Pontifice per diploma Apoſtolicum a Rege Luſitanorum Emmanuele impetratum, conceſſo regimine fratri Alphonſo Portu-

Marc. 3. p. l. 7. c. 17.

gallenſi Obſervantum Vicario, ſcribit Marcus illa urbe oriundus. Duæ in-

Domus S. Leonardi Montis Falconis.

ſuper hoc anno domus Sororum Tertii Ordinis conſtructæ ſunt, una in colle e regione ferme prædictæ urbis Fulginatenſis ad oppidum Montis Falci,

Gonza. in Prov. S. Franc. Mon. 30.

diœceſis Spoletanæ, ſub titulo ſancti Leonardi; altera ſub invocatione ſanctæ Claræ intra Piſciæ oppidi in Etruria ambitum, ex facultatibus relictis

Domus Piſciæ.

a Catarina Bartholomæi Piſcienſi, ea lege, ut duæ ipſius neptes pro hujus

In-

Anno Christi 1502.	Alexandri VI. an. 10. & 11.	Maximiliani Imp. an 9. & 10.	Religionis Minorum anno 295.

Instituti Sororibus Monasterium ædificarent. Domus est capacissima quinquaginta & plurium Sororum. Ecclesiæ domus Sororum. Tertii Ordinis reformatarum sancti Martini extra muros oppidi Bopardiensis, diœcesis Trevirensis, multas hoc anno Pontifex concessit Indulgentias. Domus autem hæc ante annum MCCCCXL. recipiebat confessarios extraordinarios Minoritas ex Cœnobio Confluentino.

Idem in Provin. Tuscia Mon. 4.

Domus S. Martini Bopard.

XL. Eliberia sive Elvira de Figueroa, Feriani comitis filia, Marescalli Perafanni de Ribera uxor, Pacensis diœcesis, petiit & obtinuit hoc anno, ut sibi liceret Monasterium Clarissarum triginta trium in reverentiam totidem annorum, quibus Christus in seculo vixit, sub obedientia Fratrum Observantum construere, prope eremitorium Conceptionis beatæ Mariæ Virginis, territorii seu oppidi de Fraxineto, & conditiones quasdam apponere, legesque præscribere: *Christianæ devotionis affectus*. XV. Kalend. Februarii. Liberam eremitorii possessionem ei concessit sub hujus anni finem Alphonsus Manrique Episcopus Pacensis; ei tamen interminabiles lites excitavit circa vendicandum sibi eremitorium, aut proventus & fructus. Parochus sanctæ Catarinæ, prætexens membrum esse suæ Ecclesiæ, neque terminari potuerunt usque ad annum MDCVI. quo Paulus V. adjudicavit Sororibus plenum & liberum eremitorii dominium. Et si vero fabricam accelerari curaverit Eliberia; non nisi anno MDVI. introduci poterant Sorores, quarum primæ magistræ evocatæ sunt quinæ ex Monasterio Safrano.

Monast. Fraxineti.

Conv. in Provin. S. Michael. Monast. 6.

XLI. Aliqui ex Observantibus cupiditate hæreditandi bona parentum allecti, dum in hac societate id nullatenus liceret, transibant ad consortium Conventualium, quibus ex Pontificum indultis & declarationibus æquum erat hæreditare. Monitus Pontifex, hujusmodi cupiditatem restinxit, decernendo, neque Fratribus transeuntibus, neque Conventibus horum intuitu tales Pontificum concessiones suffragari: *Cum intellexerimus*. die V. Aprilis. Cum Minister Generalis Ægidius Delphinus multa immutaret, & auderet in familia Observantum alia decernere contra litteras Apostolicas & exemptiones eisdem concessas, idque insinuaret a se fieri virtute potestatis sibi concessæ, contra tenorem litterarum a Pontificibus emissarum, pro concordia utriusque Instituti, declaravit Pontifex nihil tale se contulisse, neque velle, ut ea quæ stabilita erant, immutarentur: *Cum sicut accepimus*. die XIII. Januarii.

Observantibus nullatenus licet hæreditare.

XLII. Fratribus & Conventui sanctæ Mariæ de Angelis oppidi Brubensis, diœcesis Coloniensis, quem diximus ab Hermanno Archiepiscopo Coloniensi egregie fuisse constructum, multisque insignibus Reliquiis exornatum, Raymundus Cardinalis Legatus supra memoratus multas concessit Indulgentias, & quas elargitus erat Hermannus amplissimas, confirmavit. Numerosam Confraternitatem sanctæ Annæ in Ecclesia Minorum Oppidi Andernacensis, diœcesis Trevirensis idem Cardinalis confirmavit, multisque commendavit Indulgentiis.

Tomo 14. anno 1490. n. 59.

Conv. Brubensis.

Conv. Andernacensis.

ARGUMENTUM.

Franciscus Ximenius Academiæ & urbi prospicit Complutensi. Habentur Comitia Generalia spe consequendæ unionis, minime sequutæ. Moritur Alexander VI. succedit Pius III. & paulo post Julius II. qui Dominicum Cardinalem Grimanum suo loco substituit Ordinis Protectorem. Clemens Grossus Ruvereus Sixti IV. nepos fit Cardinalis. Joannes Guadalupensis suam Congregationem Fratrum de Caputio indefesse promovet & defendit. Renovantur controversiæ circa Conceptionem beatæ Virginis Mariæ, quibus Pontifex modum præscribit. Moriuntur Bernardinus a Fossa, aliique pii viri, & Ludovica Sabauda. Instituuntur Episcopi. Multiplicantur Cœnobia.

Gomes. de rebus Ximenii lib. 3. Ann. 1502. n. 9. & 10.

Ximenius Academiæ, & Urbi prospicit Complutensi.

I. FRANCISCUS Ximenius Archiepiscopus Toletanus sub finem præcedentis anni Complutum profectus, surgenti Scholæ, de qua supra diximus, fastigium impositurus, cui nuper dum Toleti, uti narravimus, commoraretur, decies centies nummum perpetuo percipiendum e proventibus Regiis comparaverat. Ea prima (ut ajunt) Academiæ largitio ab eo facta fuit, quod tam benignum & munificum principium spem ingentem studiosis dedit futuræ propediem majestatis. Cum autem hoc anno, VI. Idus Martias Joanna Princeps Catholicorum Regum filia, Philippi Ducis Burgundiæ conjux, felici partu Ferdinandum infantulum Compluti peperisset, eumque Ximenius magna solemnitate, viris Principibus & Episcopis præsentibus, baptizasset, occasionem hanc peropportunam Complutum ornandi & augendi nactus, vectigalium immunitatem a Regina Isabella, puerperæ genitrice petiit pro Complutensibus, apud quos tantus Princeps natus esset; ut quoniam liberalibus disciplinis in eo oppido domicilium parabatur, liberi quoque a regiis exactionibus perpetuo essent: ita enim brevi futurum, ut locus insigniter illustratus & adauctus, Hispanam juventutem ad studia exercenda invitaret. Facile in publica lætitia impetratum est: in hunc usque diem ad beneficii impetrati monumentum, Complutensis Respub. Ferdinandi cunas & crepundia servat.

II. Dum omni hilaritatis genere regius Comitatus ob natum puerum Compluti se oblectat, casus Ximenio inopinanti oblatus est, quo animi sui lenitatem declararet. Postquam Reges Complutum venerunt, Ximenius silentium, opinor, captans, aula sua alioqui capacissima relicta, longe ad Vaennæ cujusdam domum commigravit, quæ in via maxima ad Guadalfajaræ portam est. Ibi strepitu insolito interpellatus, quid rei esset? ministros rogat: qui vinctum quemdam capite plectendum a lictoribus duci respondent. Processit ad fenestram, & de crimine per lictores edoctus, ne ulterius procederent, vinctumque solvi jussit, ut quo vellet, abiret: hoc sacræ suæ dignitati pietatis ergo concedendum esse dictitans. Placuit omnibus Ximenii factum, eoque gratius & jucundius fuit, quod die hilaritatis & lætitiæ pleno, quo regius puer in hanc lucem editus fuerat, nece hominis, quantumlibet noxii, oppidum pollui & funestari videbatur.

Ann. 1500. n. 10. Gusman. in hist. Indica l. 3. c. 42. Maffejus lib. 15. Daza l. 1. c. ult.

III. Anno ultimo postremi seculi, diximus Petrum Alvarum Capralem Præfectum classis Indicæ e Brasilia, ubi appulerat, Minoritam unum cum Gaspare Lemio in Lusitaniam ad Regem Emmanuelem misisse, qui referrent terræ gentisque conditiones & statum, quantumque conferret rebus Lusitanis, si Deo Regique subderetur. Misit itaque hoc anno Rex novos explo-

exploratores, novos milites, novosque fidei Magistros Minoritas, Italici maxime generis, qui forti magis animo, quam prospero eventu barbaræ gentis conversionem intentarunt. Namque ante partam ejus linguæ notitiam, dum Evangelium Christi incessanter inculcant, a Barbaris primum eum admiratione auditi, mox contempti, demum male habiti, & e finibus expulsi. Unus ex iis in trajectu fluminis ignoti submersus, celebre illi ab se nomen dedit: *Fratris* quippe *flumen* exinde appellatum: reliqui subito coortis in advenas illius loci incolis interempti. Hi primi numerantur Brasiliæ martyres, quorum sanguine irrigata, aliquot post annis fructus produxit cumulatissimos. Plurimos habent hic Minoritæ strictioris Observantiæ Conventus, religiosis optimisque viris redundantes, qui nuper in unam coaluerunt provinciam.

Missi ad Brasiliã Minoritæ.

Trucidantur.

IV. Habita hoc anno Comitia Generalia in Cœnobio Trecensi in Gallia scribit Petrus Rodulphus; alii volunt coacta in Conventu Blesensi, & Marcus Ulyssiponensis fuisse celebrata anno præcedenti. Certe nonnisi hoc anno, vel potius sequenti, & in Conventu Trecensi, sed non sub Julio II. ut scribit Rodulphus, convocati sunt præcipui Patres ex Reformatis, Ministro Generali subjectis, & ex Fratribus Regularis Observantiæ sub Vicariis Provinciarum, & Generalibus utriusque Familiæ Cismontanæ & Ultramontanæ viventibus; necnon ex Conventualibus, licet hi ægre accesserint, præsertim ex Italia, Ministro Generali non parum offensi, quod Reformatos & Observantes sibi prætulerit. Etenim ubi primum intellexit obiisse Oliverium Maillardi, uti diximus anno præcedenti, opere & sermone apud Regem & Principes potentem, sui Instituti Regularis Observantiæ defensorem, Parisios celeriter se contulit, ubi sub prætextu Reformationis, Guardianum magni Conventus a munere absolvit, substituitque unum ex reformatione beatæ Coletæ, cujus opera usus est in restituenda amplissimæ domus disciplina. Hinc sibi Regis, Procerum, & Prælatorum Ecclesiasticorum animos conciliavit, prætexens ubique Ordinis reformandi desiderium. Sub festum Translationis sancti Antonii ad XV. Februarii congregavit, uti dixi, in Cœnobio Trecensi ex tribus Familiis digniores Patres, dixitque se summopere cupere Ordinis unionem, utque inter tot partes discissus, in unum corpus coalesceret. Id & facilius se consecuturum sperabat, si laxioribus strictioris vitæ sectatores præferret; utque hi sibi sub uno capite subderentur, cogitavit Regularis Observantiæ professores sub Vicariis viventes, unire Reformatis, qui sub suo degebant imperio.

Rodul. fol. 244. Marc. l. 7. c. 27. Capitulum Generale Trecense 104. *Reg. Jul. II. lib. 4. fol. 41.*

An. præced. n. 24.

Minister Generalis reformandi Ordinis præfert desiderium.

V. Destitutis itaque Ministris & Custodibus Conventualibus, substituit sive Observantinos, sive ex suis Reformatis: sed ne forte ex ambitu prælationis reformatum vitæ genus aliqui venditarent, statuit ne ullus ex iis, qui deformate aut laxius vixerunt, eligi possent in Superiores, nisi postquam per septennium cum Observantinis aut Reformatis laudabiliter vixisse probarentur. Ne vero Prælaturam adepti ad pristinam laxitudinem diuturni imperii licentia redirent, præcepit ne ultra triennium regimen protraherent. Et ne Observantini sui status jacturam, aut disciplinæ corruptelam sequi posse formidarent, ad firmiorem cautelam indulsit, ut constituta & privilegia a Conciliis Basileensi & Constantiensi, ab Eugenio Pontifice, & successoribus decreta, in Archivio supremi Parlamenti reponerentur, ut inde desumi possent, quotiescumque eorum munimine se in suum statum, si aliquando deperditum, vellent vendicare. Idque insuper adjunxit, quod, si viderent Ministros aut Custodes a recta via in laxam deflectere, liceret ab eis recedere, sibique aggregare quotquot vellent illud Instituti genus amplecti.

Studet Observãtes in suam [a]bere sententiam.

VI. Ad

Sed frustra.

VI. Ad hæc Vicarii Regularis Observantiæ Provinciarum Franciæ, Turoniæ, Burgundiæ, Aquitaniæ, atque Britanniæ, aliique non pauci discreti viri ejusdem Familiæ, inito per aliquot dies consilio, responderunt, se nihil eorum quæ proposita erant, concludere posse absque assensu Vicarii Generalis, & reliquarum Provinciarum Familiæ Ultramontanæ Vicariorum conspiratione, in Comitiis Generalibus anno MDV. habendis exprimenda. Cernens autem Minister, se nihil eorum, quæ proposuerat, assequi posse, Lutetiam profectus, jussit illuc convenire Discretos Cœnobiorum provinciæ Franciæ, & Ministrum ac Custodes, præcipuosque Guardianos absolvit, & ex reformatis sibi subditis alios substituit, ac Bonifacium de Ceva strictioris Observantiæ Ministro adhærentis, virum probum, optimæ apud omnes opinionis, celebrem concionatorem, Provinciæ præfecit Ministrum. In aliis etiam Provinciis similiter operatus, putavit brevi & nullo negotio se universi Ordinis unionem consecuturum, fautoresque studuit habere Regem & Proceres prædictos.

Conventualibus invisus.

Traduntur Conventus præcipui Observantinis in Belgio.

Vide anno 1505.

VII. Indignati Conventuales, se a Ministro Generali ex ipsis assumpto, ita contemptibiliter haberi, ut ubique eos ab officiis deturbarit, & Reformatis sibi subjectis voluerit inferiores, in plerisque locis, præsertim in provincia Franciæ, prævenire ejus conatum, & ad Observantes, Vicarios parentes, transire decreverunt. Itaque tres præcipuas domos Bethuniensem, Iprensem, & Gandavensem, Tornacensis, Attrebatensis, & Morinensis diœcesium (quarum prima erat Custodiæ Attrebatensis, & posteriores Custodiæ Flandriæ) Observantinis dederunt, seque ad illorum mores composuerunt. Id ubi rescivit Ægidius Minister, cœpit expostulare Vicarium Observantum prædictæ Provinciæ, quod contra tot Pontificum Bullas, a nobis suis locis exscriptas, ausus sit illos Conventus admittere, præcepitque, ut inde sibi subditos removeret. Hic vero pacis studio omnem suam in Ministrum transtulit potestatem, ut recedere compelleret, expressa in albis schedulis propria syngrapha, ut sui libentius obedirent. Missus, qui exequeretur, Bonifacius Provincialis Minister, & Bethunii, licet ægre, obtinuit, non tamen Gandavi, aut apud Iprenses, dum urbium Rectores id permittere absque licentia sui Principis Philippi Archiducis, qui in Hispaniam, eam Provinciam recturus, abierat, sibi non licere constanter affirmarent. Acriter & longo tempore inter partes litigatum fuisse, sæpiusque ad Sedem Apostolicam appellatum ab Observantinis, ut injurias repelleret, lego in Regesto Pontificio Julii II. qui anno sequenti, & sub alterius initium causam omnem commisit Abbati Monasterii sancti Jacobi Leodien. Decano sancti Petri Lovanien. Leodien. diœcesis, & Joanni Severini Canonico Parisien. qui demum sententiam pro Observantibus tulerunt. Atque hæc hisque similia ita commoverunt in Ægidium Patres Conventuales, ut tamdem obtinuerint hominem ab officio removeri.

VIII. Observantini insuper ferre non poterant, se tot Pontificum Conciliorumque Generalium decretis munitos, & favoribus ubique multiplicatos, magno disciplinæ decremento ad consortium Conventualium, a quibus restituendæ Regularis Observantiæ titulo recesserunt, artificiose sub specioso titulo unionis reduci. Unde licet denuo sub mensem Augusti in Cœnobium Raptisani, provinciæ Aquitaniæ præcipuos Patres, maxime Vicarios Franciæ, Turoniæ, & Burgundiæ congregaverit Generalis Minister, & Legatum Apostolicum in Francia hærentem habuerit fautorem, nihil potuit extorquere circa unionem tunc ineundam, præter quosdam articulos ab Observantinis porrectos, & totius rei peragendæ in Comitiis Generalibus universi Ordinis constitutum.

IX.In-

IX. Inde profectus in Hispaniam, dum illic etiam suum urget desiderium, & unioni introducendæ præstruit fundamenta, multorum contradictione ejus evertitur consilium, mutato etiam rei Ecclesiasticæ statu. Etenim cui valde fidebat, moritur Alexander Pontifex xv. Kalend. Septembris, diversas inter homines assecutus opiniones. A multis laudatus; multa etiam fecisse sacra illa dignitate indigna, carni & sanguini nimium addictum, alii recensent. Successit Franciscus Piccolomineus Cardinalis Senensis, Pii II. nepos, Diaconorum primus, religione, morum integritate, & plurima virtute clarissimus, electus x. Kalend. Octobris, viii. Idus ejusdem ad Lateranum coronatus a Raphaele Cardinale Riario S. R. E. Camerario, & Archidiacono, Pii III. nomine assumpto. Sed parum supervixit, dies enim viginti sex in Pontificatu peregit, decedens hoc ipso annn xv. Kalendas Novembris, sepultus in Vaticano juxta avunculum Pium II. Post hunc creatus est Julianus de Ruvere Savonensis, Cardinalis Ostiensis, Sixti IV. ex fratre nepos, Ordinis Minnrum Protector, vocatus Julius II., cujus auguratio incidit in Kalend. Novembris, & coronatio per prædictum Raphaelem Riarium ante fores Basilicæ Vaticanæ in vi. Kalend. Decembris. Parum autem post adeptum Pontificatum, Protectorem Ordinis constituit Dominicum Cardinalem Grimanum, Patriarcham Aquilejensem, virum doctissimum & solertissimum.

Moritur Alexander VI.

Succedit Pius III.

Huic Julius II.

X. Fratrem habuit germanum Julius Bartholomæum Minoritam, quem Episcopatu Ferrariensi, & Patriarchatu Antiocheno decorasse Sixtum IV. scribit Ciacconus, & nos diximus alias ex Monumentis manuscriptis Conventus Savonensis, in quo educatus est; sed Ferdinandus Ughellus in suo Ferrariensium Episcoporum cathalogo Regularis Instituti non meminit, & Patriarchatum ei tribuit Hierosolymitanum. Alium Minoritam hoc ipso anno parum post suam assumptionem Cardinalatus honore insignivit Julius, Clementem Grossum Ruvereum Savonensem, Sororis Sixti IV. filium, Episcopum Mimatensem, cui nescio quem alium Episcopatum Mendensem assigunt Rodulphus & Ciacconus. Primum obtinuit titulum sancti Clementis, inde duodecim Apostolorum. Obiit Romæ anno MDV. die XIV. Augusti. Per annos tredecim caruit Religio isto Cardinalatus honore. Etsi enim sub Innocentio VIII. decesserint Gabriel Rangonius anno MCCCCLXXXVI. & Petrus de Fuxo anno MCCCCXC. Cardinales Minoritæ, nullum ille, aut Alexander VI. substituit ex hoc Instituto virum, cum eum omnes ferme Prædecessores cursum retinuerint, ut ab eo tempore, quo in Ordinem hic decor invectus est, pauci elapsi sint anni, in quibus sacro Collegio Cardinalium adscripti non sint Minoritæ. Et quidem Alexander paucis, iisque exiguis beneficiis Religionem devinxit, sive quod illa Juliani Ruverei, Alexandro infesti, protectioni commendata, ejus partes sustinuerit; sive, quod verius est, Alexander Cœnobitas frigide sit prosecutus.

Fr. Bartholom. de Ruvere Julii II. frater.
Ciac. in vita Julii II.
Tom. 14. anno 1479. n. 15.

Fr. Clemens de Ruvere Cardin.

XI. Joannes Guadalupensis, de quo anno diximus præcedenti, hoc anno in Urbem venit, adeoque dextere suum peregit negotium, ut sub ipsis Julii II. augurationis auspiciis, ipsoque coronationis die, amplissimas sibi conferri impetrarit facultates inchoatam reformationem promovendi. Diffusum concessæ potestatis diploma: *Rationi congruit*. vi. Kalend. Decembris editum, damus in Regesto. De quinque Conventibus a Guadalupensi jam ante hunc annum possessis, qui in Bulla referuntur, partim jam diximus, partim opportune dicemus.

Num. 25.
Favet Pontifex Ioanni de Guadalupo.

XII. Multæ fuerunt sub hoc tempus controversiæ inter Dominicanos & Franciscanos, aliasque his adhærentes Religiones, circa Conceptionem bea-

Controversiæ novæ circa Conceptionem beatæ Virginis Mariæ.

beatæ Virginis Mariæ. Occasionem dederat ante aliquot annos Joannes Trithemius Abbas, qui scripto libro de laudibus sanctæ Annæ Matris Deiparæ, in septimo capitulo asseverabat, beatam Virginem ab originali macula non sanctificatam, sed præservatam fuisse. Huic sese opposuerat ex Dominicanis Vuigandus Cauponis, concionator Francofordiensis. Orto inter eos litterario bello, cum plures Trithemius in Vuigandum ad scribendum & impugnandum excivisset: quamquam operante Udalrico Kreituvicio, Rectore Universitatis Coloniensis, & Thoma Scoto professore in eadem Theologia, pacem cum Wigando inivisset, Dominicanos tamen plerique Carmelitæ & Minoritæ divexantes, occasionem dederunt, ut illi ad Alexandrum provocarint.

Bzov. ann. 1501. n. 10.

XIII. Interea triennio post, anno scilicet MCCCCXCVII. cum Joannes Verius Gallus, Doctor Theologus, ex iisdem Dominicanis, in oppido Deppe, Rothomagensis diœcesis, pro concione ad populum, plurima de sanctificatione beatæ Mariæ Virginis in festo Conceptionis ejusdem disseruisset, ad Universitatem Parisiensem citatus, die XV. Septembris, non minus quam Wigandus Coloniæ, palinodiam recantavit. Postridie, hoc est XVII. mensis Septembris, apud sanctum Maturinum in urbe Parisiensi, LXXXII. Theologiæ professores, omnes in eadem Universitate viri doctissimi, de rigore promoti, in præsentia totius Universitatis, uno ore unaque sententia statuerunt & determinarunt, quod nemo deinceps præfatæ Universitati adscribatur, nisi se hujus determinationis, quod videlicet Beatissima Dei Genitrix & Virgo Maria semper ab originali macula fuerit immunis & præservata, assertorem strenuumque propugnatorem pro viribus futurum, confirmet juramento.

Bina palinodia circa Concept. Virg. Mariæ.

Decretum Parisiense circa istam materiam.

XIV. Facultas etiam Theologica Universitatis Coloniensis anno MCCCCXLIX. & facultas Maguntina anno MDI. similiter decreverunt & statuerunt, uti prænumeratis annis narravimus. Quare tot Universitatum in hac materia consensu, Minoritæ aliique cum Dominicanis acriter decertabant, & illi vicissim contra depugnabant. Ab hac concertatione scandala multa in populis orta, & discordiæ non parvæ inter Prædicatores & Minores. Jussit Alexander, ut utriusque Ordinis Protectores remedium adhiberent. Anno itaque præterito, die ultima Martii, Oliverius Cardinalis Neapolitanus Episcopus Sabinensis, Ordinis Prædicatorum Protector, & Georgius Cardinalis Ulyssipponensis, Episcopus Albanus, Ordinis Minorum Vice-Protector, statuerunt ne de hac materia amplius prædicaretur, neque coram laicis ageretur. Sed cum insigne hoc & singulare Virginis privilegium silentio premi non posset, & in eo populis inculcando, aliqui excederent oppositam opinionem condemnantes, hoc anno Alexander Pontifex, editis his litteris innovandam judicavit Sixti IV. de hac controversia constitutionem.

Aliud Coloniense & alterum Moguntinum.

Pontifex cupit sedare turbas ex hac controversia ortas.

Ad futuram rei memoriam.

XV. *Illius, qui se pro Dominici gregis salvatione in pretium immolari non abnuit, vices quamquam immeriti, gerentes in terris, circa ipsius excubias gregis nos sollicitis congruit vigiliis intendere, ne contagiosos depascant feratus, & nimia curiositas superstitionem, & superstitio errores & scandala parturiant, & ea quæ ad occurrendum erroribus & scandalis hujusmodi per prædecessores nostros salubriter ordinata sunt, quibusvis sublatis impedimentis, observentur. Dudum siquidem a fel. record. Sixto Papa IV. præ-*

Specul. Minor. tract. 2. fol. 75.

prædecessore nostro litteræ emanarunt tenoris subsequentis. Sixtus Episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. Grave nimis gerimus & molestum &c. uti habetur in corpore juris inter extr. tit. de reliq. & vener. Sanctorum, & nos exscripsimus tom. 14. sub an. 1482. n. 12. Deinde subjungit. *Cum autem sicut non sine animi molestia accepimus, nonnulli diversorum Ordinum Religiosi, effectum litterarum prædictarum forsan ignorantes, aut illas temerariis ausibus contemnentes, in sermonibus & prædicationibus ad populum, & alias publice per diversas Civitates & Terras varias opiniones circa contenta in ipsis eisdem litteris, contra earum tenorem in medium proponere, & quidam unum, alii vero reliquum affirmare non erubescant, ex quibus in populo variæ opiniones imprimuntur, & scandala non modica generantur. Nos, ad quos ex debito Pastoralis officii pertinet a sancta Dei Ecclesia, quantum nobis ex alto conceditur, scandala removere, volentes scandalis hujusmodi, ut tenemur, opportunis remediis occurrere, motu proprio, non ad alicujus super hoc nobis oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera liberalitate, & certa nostra scientia, auctoritate Apostolica, tenore præsentium decernimus & declaramus, præinsertas litteras, ac omnia & singula in eis contenta perpetuis futuris temporibus, donec per Sedem Apostolicam aliter decisum & ordinatum fuerit, inviolabiliter observari debere. Quocirca universis & singulis Patriarchis, Archiepiscopis, Episcopis, ac aliis locorum Ordinariis, & Ecclesiarum Prælatis & Abbatibus, & personis aliis in dignitate Ecclesiastica constitutis, in virtute sanctæ obedientiæ, & sub excommunicationis pœna districte præcipiendo mandamus, quatenus ipsi & quilibet ex eis per se vel per alium seu alios, prædictas litteras, ubi & quando expedire cognoverint, & quoties super hoc requisiti fuerint, solemniter publicari faciant auctoritate nostra & litteras ipsas, ac in eis contenta inviolabiliter observari: contradictores quoslibet & rebelles, cujuscumque dignitatis, status, gradus vel ordinis existentes, etiamsi Mendicantium Ordinum quorumcumque, etiam de Observantia nuncupatorum, Prælati, Ministri aut alii Fratres fuerint, per excommunicationis, ac alias sententias, censuras & pœnas Ecclesiasticas, ac alia opportuna juris remedia, appellatione postposita, compescendo; invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis: & nihilominus omnes & singulos, quos dictam excommunicationis sententiam eis incurrisse constiterit, & eorum quemlibet, in Ecclesiis, dum major ibi populi multitudo ad Divina convenerit, excommunicatos publice denuncient, & faciant ab aliis denunciari, ac ab omnibus arctius evitari, donec ad cor reversi, & pœnitentia ducti, ab hujusmodi excommunicationis sententia absolutionis beneficium ab eadem Sede meruerint obtinere; ac legitimis super his habendis servatis processibus, sententias, censuras & pœnas hujusmodi, quoties opus fuerit, iteratis vicibus aggravare procurent. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus & ordinationibus, privilegiis, exemptionibus, indultis & litteris Apostolicis, quibusvis personis secularibus & Regularibus, quorumcumque Ordinum, etiam Mendicantium, & de Observantia nuncupatorum, professoribus ipsis, & Ordinibus, tam per Mare magnum, & Bullam auream nuncupatas, quam per quæscumque litteras alias Apostolicas, etiam a nobis emanatas, & iteratis vicibus approbatas, etiam ex quibusvis urgentissimis & maximis causis, & sub quibuscumque formis & expressionibus verborum, & etiam derogatoriarum derogatoriis, aliisque fortioribus, efficacioribus & insolitis clausulis, irritantibusque decretis, etiam talibus, quod illis nullatenus, vel nonnisi sub certis modo & forma inibi expressis, derogari posset, etiam motu, scientia & auctoritate*

similibus, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine concessis, quibus omnibus & eorum singulis, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione, de eis ipsorumque tenoribus specialis, specifica, individua & expressa, ac de verbo ad verbum, non autem per generales, etiam idem importantes clausulas mentio, aut quævis alia expressio, vel eorumdem Ordinum alicujus ex eis personis intimatio habenda, aut alia exquisita forma observanda foret; tenores hujusmodi, ac si de verbo ad verbum inserti forent præsentibus pro sufficienter expressis & insertis habentes, quoad præmissa dumtaxat, illis alias in suo robore permansuris, harum serie, similibus motu & scientia specialiter & expresse derogamus, contrariis quibuscumque: aut si aliquibus communiter vel divisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem. Ceterum, quia difficile foret ad singula quæque loca, in quibus expediens fuerit, originale deferri: volumus, & similibus auctoritate, scientia & motu decernimus, quod earumdem præsentium litterarum transumpto, manu publici Notarii subscripto, & alicujus Prælati Ecclesiastici, aut illius Curiæ sigillo munito ubique fletur, & eadem prorsus fides adhibeatur in judicio & extra, ac ubi fuerit exhibitum & ostensum, in omnibus & per omnia, prout eisdem præsentibus staretur, si forent exhibitæ vel ostensæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ constitutionis, declarationis, mandati, derogationis, voluntatis & decreti infringere, vel ei ausu temerario contraire: si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDII. *x. Kalendas Martii, Pontificatus nostri anno* XI.

Anton. Amic. in illius vita. Ro'ul. fol. 91. Cimo ci. 4. 9. c. 43. Marc. p. 3. l. 7. c. 38.

Moritur Bernardinus a Fossa.

Ejus pueritia & adolescentia.

XVI. Hoc anno moritur Bernardinus a Fossa, Aprutii oppido, ab Aquila notissima urbe ad quartum fere lapidem distante. Ejus vitam ab Antonio Amico illius consanguioeo scriptam, hic majori ex parte exhibeo. Amico Sciolaque parentibus ortus, atque octavum supra decimum annum agens, ita Latinis litteris est eruditus, ut vel Jurisprudentiæ, vel rei medicæ satis commode operam navare potuisset. Qui a quodam præstantissimo Jurisconsulto, nec vulgaris existimationis viro, Aquilano cive, *Pace* nuncupato, utri earum incumbere statuisset? interrogatus, rei medicæ pro patris voluntate, respondit. Repetenti autem, cur non legibus? simpliciter retulit, se semper audivisse Jurisconsultos ac causidicos omnes inferorum pœnis destinari. Quod sane a veritate alienum Jurisperito contendente, imo rem medicam conscientiæ perniciosiorem asserente, quippe cum inscie vel malitiose propinatum pharmacum bona corporis lædat, longe præstantiora humanis, quibus inscii malique Jureconsulti sententia officit, narrante interim medici cujusdam inscitiam, ceterorum, quos ipse vocandos instituerat, auxilium negligentis, pulcherrimum sibi filium, cujus caput equi pede percussum, tumefactum fuerat, obiisse, ut ira succensus impium medicum occidere constituisset. En mutata sententia Bernardinus, hisce verbis & exemplis commotus, Perusiam, quo legum facultati incumberet, statuit proficisci.

XVII. Illic plures jam studeotem annos, ac Eremitæ cujusdam concionem audieotem, repentina invasit cogitatio: *Quid agis*, inquit, *miser? tui parentes vita functi sunt, fratribus uxores ac liberi non desunt, præclareque cum eis in rebus humanis agitur; sorores nupserant, ipse solutus es: si cum hominibus versaris, vitam inertem transigere non debes, sed omni ætatis tuæ*

tuæ tempore insudandum: id quod sibi, ut honeste viveret, decreverat faciendum, tametsi eum inferorum igni perinde addiceret, atque suum in scopum sagittam arcus emittit. *Præstat igitur*, secum dicebat, *Dei Opt. Max. amore laborare, qui mihi ad vitam æternam consequendam peccata dimittet, quam hic semper insudare, ac igni tandem æterno destinari.* Cujus cordi admodum inhærentis sententiæ, quæ sæpe in ejus mentem veniebat & excidebat, post plurimorum dierum curriculum nihil penitus statuebat, quousque a Marco a S. Maria in Gallo, dicendi perito, in summo scalarum veteris Sapientiæ Perusiæ, mira D. Bernardini Senensis, qui tunc recens Aquilæ dormiverat, ac altissima, necdum plurimorum annorum serie audita miracula narrante, illud primum, quod pro quodam puero admodum claudicante vir Divinus operatus fuerat, perciperet prodigium; ob quod obstupuit, pariterque a Spiritu sancto cor ejus illustratum est, ut totum sancti Viri, quem tum Aquilæ, tum Perusiæ concionantem audiverat, precibus tribuendo, memoratam constituisset exequi cogitationem.

XVIII. Divino hoc excitus œstro, quisnam concionaturus in proxima Quadragesima Perusiam adveniret, ut ei suum explicaret propositum, percontatur: cum vero sibi diceretur, aut Joannem a Capistrano, aut certe Jacobum a Marchia esse concionem habiturum, Deo immortales habens gratias, plurimum lætabatur. Quamobrem Jacobum, ubi advenit, allocutus, Petrutio Aquilano Sacerdoti, sibi in legibus condiscipulo carissimo, atque a pueritia cum Grammatica simul erudirentur, socio, hujusmodi detexit arcanum: hic ei gratulatus, ut in sententia permaneret, multis est cohortatus. Quadam vero die, cum ad Cœnobium sancti Francisci proficiscerentur, Bernardinus se Jacobum alloqui precarique velle dicebat, ne suum Joannis nomen mutaret: quod uti pulchrum sibi satis arridebat, ac quadam, cum eum ita parentes in baptismate vocaverint, veneratione complectebatur: id cum Petrutio optimum videretur, adjumento se in hoc Bernardino fore pollicetur. Cumque Cœnobii claustrum, quod maximum est, ingrederentur, Jacobus ex adverso in extrema claustri parte stans, cum nullo pacto eos cognoscere posset, quippe qui lippus imbecillisque visus esset, hisce verbis clamavit: *Salve frater Bernardine: hoc volo dicaris nomine, atque cave ne quid repetas*. Quæ verba ei Spiritum sanctum revelasse, atque uti miraculum foret putabant, quod quæcumque in via dixerant, optime sciret, cum sic eos prævenisset: ut quemadmodum factum extitit, huic, quo vocaverat, nomini minime repugnarent; atque ita omnes existimabant, cum is vir Perusiæ ea tunc existimatione, vita ac sanctitate haberetur, ut eum quisque sanctum judicaret.

XIX. Recipitur itaque ad habitum anno MCCCCXLV. IV. Idus Martii, Bernardinus appellatur, & Eugubium ad tirocinium subeundum destinatur. Non tamen illic, sed Stronconii ad tertium Nonas, alias Idus Martias, subsequentis anni professionem emisit. Annis multis vixit sanus & vegetus contra amicorum & parentum expectationem, donec crebris flagellis, longo jejunio, assidua oratione, & plurima corporis afflictione in febrem assiduam, quæ per mensem eum obsedit, æstu quodam levi interius, haudquaquam exterius apparente, incidit, nihil prorsus Medicis aut pharmacis proficientibus, ac totius corporis doloribus adeo affectus remansit, ut per septem alios menses ignita veste amictus sibi videretur, assidue vociferans, nullo in tanto cruciatu sibi existente solatio, nisi cum more pueruli lacrymas emitteret: nocte tamen, magis quam die excruciatus, vigesima quarta quaque diei hora parturientis more affligebatur. Ad hæc sensu destitutus, ita Fit Minorita.

quod

quod interdum super scabellum sedens, vix se hominem esse cognosceret, alicujus tantum carnis stillatione nutritus, sæpissime in mortis articulo laborans, divo vovit Bernardino, per Deum orans, ut, cum tot tantaque salutis beneficia in plurimos contulisset, jugiterque conferret, ipsi quoque tot cruciatibus affecto præsidio foret, pollicitans, cum primum ita morbo levaretur, ut sacra facere posset, se ad Dei Opt. Max. illiusque laudem & gloriam quinquies hostiam oblaturum. Quodam autem die, mane post auroram parum quid dormienti, quidam Franciscanus apparuit, dicens: *Uti vales Bernardine miser? male*, inquit, *penitusque deficio*. Subjicienti vero, *tuum hunc nosti morbum? minime respondit*. Qui adjecit, *fitu ventum esse visceribus inclusum, qui cum nullo adhuc pacto exire possit, hac te molestia afficit: cura igitur, ut ægrotorum custos hoc medico referat*. Quamobrem adhibito per custodem remedio, e vestigio Bernardinus convaluit, ac primo Missarum votum in Dei divique Bernardini venerationem exolvit, ne illius virtute, consilio ac meritis acceptæ salutis immemor esset.

XX. Majori vero studio in Religionis observantia progrediens, quotiescumque recordabatur suæ conversionis a seculo, toties in lacrymas prorumpebat, summum illud Dei beneficium recognoscens, quod ad securiorem vitæ statum eum revocaverit. Peritiæ legum, quas egregie callebat, Theologiæ scientiam adjunxit, eaque prædicavit per Umbriam & extra fructus ubertate, ut mox concionator Apostolicus fit renunciatus. Sui Ordinis munia prudenter obivit. A beato Joanne Capistranensi Vicario Generali ad Provinciam sancti Bernardini, in cujus districtu natus est, amandatus, illam per annos decem optime gubernavit. In Dalmatiam & Bosnam missus, multa præclare fecit, utramque gentem Ministri titulo regebat, inde regressus, magno fructu sermones habebat ad populum, vicos & castella circuibat, modo catechizans, modo confessiones excipiens, modo alia exercens opera pietatis. In Curia Romana Procuratoris Generalis munus sustinuit. Multis virtutibus illustris, suavissimum tamquam rosæ & lilii spirabat odorem, colloquentibus, sibique ipsi aliquando ægrotanti mirum advehens solatium. Erga omnes afflictos & pauperes summa ei inerat commiseratio, & quos beneficentia non poterat sublevare, suavissimis verbis, & salutaribus doctrinis refovebat. Corpus plurimis modis vehementer angebat, crebris flagellis, ciborum abstinentia, aspero cilicio, hispida veste, duro lecto, somno brevi. In cubiculo assidue coram Christo crucifixo orans, ubertim flebat, eaque copia decurrebant lacrymæ, ut, ne maderet habitus, strophiolum pectori soleret obducere. Bis ad Episcopatum Aquilanum a civibus postulatus & a Pontifice electus, humiliter oblatam dignitatem recusavit.

Ejus munia in Religione.

Ejus virtutes.

XXI. Tantas hominis virtutes, insignemque pietatem Dominus confirmaturus, signis ut micaret, effecit. Muto loquelam signo Crucis ori impresso; Paulo de Capponibus nobili Aquilano graviter languenti, omnique salutis repetendæ spe destituto, præmissa oratione, tactoque pectore, in Jesu & sanctissimæ Trinitatis nomine salutem restituit. Christum Dominum in peregrini specie meruit videre, dum socio exponeret ejusdem apparitionem factam discipulis in Emmaus proficiscentibus. Tamdem multis meritis plenus, gravi decumbens infirmitate, visione sancti Bernardini vehementer confortatus, in Domino obdormivit in Cœnobio sancti Juliani extra Aquilæ Civitatem, anno ætatis LXXXIII. ejusque animam Vincentius Aquilanus Minorita gloriosam in Cœlum efferri piorum operum præmium recepturam, conspexit. Anno MDXV. Kalendis Decembris noctu furtim a quodam Minorita sublatum corpus ad Cœnobium D. Angeli prope Fossam, de quo nos alias

Miracula.

Ejus mors.

alias locuti sumus, translatum est, ibique honorifice conditum. Anno insequenti in Ascensionis Dominicæ vigilia, ejus ossa ante Altare majus in arcula lapidea reposita, ibidem religiose custodiuntur. In pulchra tabula ad Altaris dexteram erecta beati Viri effigies & miracula conspiciuntur. Ejus vitam breviter scripserunt Marcus Ulyssiponensis, Petrus Rodulphus, diffusius Antonius Amicus ejus ex fratre abnepos, quæ cum Bernardini opusculis circumfertur. Quid autem ille scripserit, nos in peculiari de Scriptoribus Ordinis catalogo recensuimus.

Tom. 14. anno 1479. n. 35. Sepultura.

XXII. Hoc etiam anno mundo valedixit Ludovicus Mantuanus, quem nobilissimæ Gonzagæ prosapiæ fuisse probabiliter existimat Hippolytus Donesmundus. Habitabat in Cœnobio sanctæ Mariæ Gratiarum Provinciæ sancti Antonii, prope urbem Mantuanam, in quo hoc vitæ genus adolescentulus subivit, & vixit in perfectissima Religionis observantia. Abstinentia a cibis, caritate erga proximos, contemplatione cœlestium erat admirabilis, & extasim frequenter passus, per triduum aliquando videbatur vita destitutus, alias in altum e terra elevatus. Inter reficiendum, dum in mensa communi Fratrum quidpiam legeretur, quod ad Christianam pietatem, aut Dominicam spectabat Passionem, in lacrymas prorumpebat, neque ubertim profluentes poterat continere. Sepultum putant Consodales in sacello sancti Antonii, in muro prope turrim campanariam, ubi conspicitur effigies Minoritæ, beati Viri notis & signis radiorum caput illustrantium, observatione digna, magno lapidi insculpta.

Obit Lud. Mantuanus. *Donesm. in histor. Mant. lib. 6. Marc. citat.*

XXIII. Tunc etiam ex humanis abiit in Cœnobio Mondragonii Provinciæ Terræ Laboris, Paulus Siculus, sui status & paupertatis evangelicæ observantissimus. Puerulum in cunis suffocatum a matre sibi, dum Missæ sacrificium absolveret allatum, Crucis vivificæ impresso signo ad vitam revocavit. Necnon Julianus Fabrianensis hoc anno obiit in Conventu Montis Agnani * Provinciæ Marchiæ, post quinquaginta annos sanctissime in Religione transactos. Fuit genere nobilis, Deo & hominibus gratus. In oratione continuus, meruit in Eremitorio Fabrianensi beatam Virginem Mariam & Angelum sibi colloquentem conspicere.

Et Paulus Siculus. *Marc. citat.* Ac Julianus Fabrianensis.

* *Hic Montis Agnani Conventus in Provin. Marchiæ fortassis ille qui extra Camerinum nomine* Sperimenti *audit.*

XXIV. Moritur hoc anno Ludovica Clarissa, Ludovici XI. Regis Gallorum cognata, & beati Amadei Ducis Sabaudiæ filia, nupta Hugoni a Cabilone, domino Castri Guidonis & Nosereti. Viro orbata, reliquam vitam duxit in Monasterio Orbæ (oppidum est Vantuatum, sive Vandesium) in Provincia Burgundiæ, sive sancti Bonaventuræ, sub prima Regula sanctæ Claræ, & reformatione beatæ Coletæ. Vitam vixit religiosissimam, pietate & virtutibus illustris. De ea scribunt Pingonius in Arbore Gentilitia domus Sabaudiæ, & Paradinus in Affinitatibus genealogiæ Sabaudiæ sub Amadeo III. Duce, præter auctores Franciscanos.

Necnon Lud. Sabaudiæ. *Firm. 3. ordin. Marian. l. 5. c. 23. Foder. in Monast. Evinsiacen.*

XXV. Obiit hoc anno v. Kal. Julii in Conventu sanctæ Elisabethæ urbis Tulensis in Lotharingia, Joannes de Sorceyo, ex Sacræ Theologiæ Baccalaureo Christopolitanus Episcopus, Episcopi Tullensis suffraganeus, uti diximus; sepultusque est ante Altare præcipuum. Assumpti sunt ad Episcopatus hoc anno, Rodulphus Heylesden sacræ Theologiæ professor, ad Ascalonen. in Palestina sub Patriarchatu Hierosolymitano, VIII. Idus Martii. Jacobus de Petrutiis sacræ Theologiæ professor in Universitate Neapolitana, de quo alias locuti sumus, frater Germanus Joannis Baptistæ de Petrutiis Archiepiscopi Tarentini, qui vitam beati Jacobi Piceni a nobis editam carmine decantavit heroico, ad Alarinensem in Regno Neapolitano, sub Archiepiscopo Beneventano, per obitum Antonii, VIII. Kal. Maii.

Joan. Ep. Christopolit.

An. 1492. n. 30.

Rodulph. Ascalonen.

Tom. 14. ann. 1492. n. 52. & in limine vitæ B. Jacobi Piceni.

Jacobus Alarinen.

Phi-

Philipp. Archiep. Tuamen.

Philippus Pinſon ſacræ Theologiæ profeſſor ad Archiepiſcopatum Tuamenſem, & Epiſcopatum Enachdunenſem unitos in Hibernia, per obitum Gulielmi, die XI. Decembris. Hujus Philippi mentionem non habet Wareus in ſuo Catalogo Archiepiſcoporum Tuamenſium. Joannes Salernitanus ad Epiſcopatum Montis viridis, in Regno Neapolitano, tunc ſub Archiepiſcopo Compſano, per mortem Bartholomæi, die XVIII. Decembris. Antonius de Roccamora ad Andrien. in eodem regno, ſub Archiep. Tranenſi, per obitum Hieronymi de Porcariis, eodem die.

Joann. Montis Viridis. Anton. Andrien.

Conv. Molæ. *Gonz. in Provin. S. Nicol. Conv. 33.* Conv. S. Luciæ. *Rodulph. fol. 280.* Conv. Caſtri.

XXVI. Non procul a Mola Apuliæ oppido, in tractu Barienſi, oppidani conſtruxerunt Cœnobium ſub invocatione ſanctæ Mariæ de Paſſu pro Fratribus Regularis Obſervantiæ, annuente Alexandro Pontifice. Per M. P. diſtat ab Oppido ſanctæ Luciæ in Sicilia Cœnobium ſanctæ Mariæ Gratiarum Patribus Conventualibus hoc anno conceſſum; eodemque tempore alterum hi Patres acceperunt locum ad Oppidum Caſtri, ubi natus eſt vir inſignis Octavianus Præconius, de quo ſuo loco dicetur. Utrumque domicilium ſpectat ad Provinciam Siciliæ & Cuſtodiam Meſſanenſem.

Conv. S. Clementis. *Gonz. in Provin. Carthag. Con. 27.*

XXVII. In meditullio oppidi ſancti Clementis, Conchenſis diœceſis in Hiſpania, ſub ditione Marchionis Villenæ, conſtructum eſt hoc anno Cœnobium pro Fratribus Obſervantibus, ſub titulo ſancti Franciſci, pro quo conſtruendo quidam Alphonſus a Caſtello fundum, Univerſitas oppidanorum ſumptus contribuit.

Conv. Vallis Entinæ. *Idem in Provin. S. Andreæ. Conv. 22.*

XXVIII. Circa hunc annum conſtructus eſt Conventus ſancti Franciſci Vallis Entinæ in pago Luvez, non procul ab oppido & arce Hiſdinienſi, per dominum ejuſdem pagi. Conſecratum eſt templum, & anniverſarius dedicationis dies celebratur in feſto ſancti Joannis ante Portam Latinam.

Mon. Narnienſe ſanctæ Claræ.

XXIX. In urbe Narnienſi Monaſterium erat Sororum Ordinis ſancti Auguſtini, ſub titulo ſanctæ Crucis, in quo degebant triginta tres Sanctimoniales; ſed cum Abbatiſſa, cum viginti ex iſtis aſpirarent ad ſtrictiorem vitæ obſervantiam, & cuperent ad Ordinem ſanctæ Claræ tranſmigrare, obtinuerunt ab Alexandro VI. ſub finem anni præcedentis facultatem ita faciendi; ſi quæ vero nollent eis aſſociari, tribuit licentiam ad alia Monaſteria Ordinis ſancti Auguſtini, vel arctioris abeundi, juſſitque, ut in Monaſterio Ordo ſancti Auguſtini & titulus ſanctæ Crucis ſupprimeretur, & deinceps Regula & invocatio ſanctæ Claræ introduceretur. Cum vero ſuper hæc non eſſent expeditæ litteræ ab Alexandro, obitu ſuperveniente, Julius II. hoc anno omnia ſua Bulla confirmavit: *Rationi congruit*. VI. Kal. Decemb. Valde aliter tranſitum hunc ad Regulam ſanctæ Claræ narrat Gonzaga. Cum vero Epiſcopus Narnienſis, & Generalis Ordinis ſancti Auguſtini, ac ex Monialibus aliquot prætenderent litteras Julii fuiſſe ſubreptitias, & apud Auditorem Cameræ Apoſtolicæ diu de hac re controverterent, tribus devictos ſententiis oportuit acquieſcere, repetitiſque litteris Julius anno MDIV. & MDVI. juſſit ut Vicarius Provinciæ ſancti Franciſci Regularis Obſervantiæ Monaſterii curam ſuſciperet. Litteras poſtremas ad annum MDVI. dabimus in Regeſto.

Gonz. in Provin. S. Franc. Mon. 14.

Mon. Huetanum. *Idem in Provin. Carthag. Mon. 4.*

XXX. Ceſſerat Minoribus hoc anno Senatus inſignis urbis Huetanæ ædiculam aliquantulum a vallo Civitatis extructam, ut Monaſterium illic ædificaretur Clariſſarum, ſub titulo Miſericordiæ. Ubi conſtructum eſt, evocatæ ſunt quatuor Sorores ex Monaſterio Alcozerii, quæ reliquas admittendas virtutem & regularem obſervantiam docerent. Capax eſt domus Sororum triginta.

XXXI. Petrus Garcia & Tereſia Sancia conjuges, ſumpto Franciſcano-

rum

rum habitu Tertii Ordinis, convenerunt invicem, ut si hæc prius decederet, ille Minoritis Conventum ad Villæ novæ Archiepiscopi oppidum, Giennensis diœcesis; si illa vero marito superesset, Tertiariis Sororibus domum ædificaret. Petro prius defuncto, uxor in ædibus contiguis ædiculæ sancti Sebastiani intra muros oppidi a se emptis, & in Monasterii formam redactis, reliquam vitam cum aliis fœminis sibi adhærentibus, sub Regula Tertii Ordinis piissime, & sub obedientia Ministri Provinciæ Carthaginensis transegit. Viguit in hoc loco maxima laude Regularis observantia, & Sororum pietas. *Domus Villæ novæ Archiep. Soror. 3. ordin. Indid. Mon. 21.*

XXXII. In urbe Lorcensi, Diœcesis Carthaginensis, nobilis fœmina Elisabetha Pontia fundum emit a Senatu pro construenda domo Sororum Tertii Ordinis, sub invocatione sanctæ Annæ, ubi cum filiabus Francisca Pontia & Maria Sancia, assumpta hujus Instituti veste, continuo plurimarum virtutum exercitio magnam adepta sanctitatis opinionem, plurimas virgines ad suum attraxit consortium, & post mortem, ejus filiarumque reliquiæ miracula patrarunt, immundos expulerunt spiritus, languores curarunt, Michaelem laicum Minoritam ab herniæ gravedine liberarunt. *Domus Lorcen. Indid. Mon. 12.*

XXXIII. Extra ejusdem urbis mœnia, alia domus est ejusdem Instituti, sanctæ Mariæ Magdalenæ titulo insignita, ab honesta matrona Lorcensi, cujus maritus Minoriticam vestem obduxerat in Provincia Angelorum, constructa. Matrona autem, adscitis tribus Sororibus ex Monasterio sanctæ Elisabethæ Lorcensi propter domesticas discordias & contentiones elapsis, & in paternis ædibus commorantibus, additisque duabus filiabus, religiosissimum huic domicilio dedit exordium, in quo hactenus magno virtutis & pietatis incremento degunt sectatrices. *Domus Lorcensis S. Mariæ Magdalenæ. Indid. Mon. 13.*

XXXIV. Hoc anno Julius II. suis litteris confirmavit donationem Monasterii sanctæ Claræ veteris urbis Segobiensis, factam Sororibus Tertii Ordinis per Clarissas Monasterii sancti Antonii, quam nos opportune suo loco recensuimus: *Rationi congruit*. VI. Kal. Decembris. *Domus Segobien.* *Tom. 14. ann. 1486. n. 15.*

XXXV. In oppido Gualdi, Diœcesis Nucerinæ, domum fuisse hoc tempore Sororum Tertii Ordinis sancti Francisci, sub invocatione sanctæ Margaritæ, mihi constat ex Brevi originali Alexandri Pontificis, quo jubet Jacobum de Porcaria, Vicarium Provinciæ sancti Francisci, ejusque successores pro tempore, ut eis, quæ eatenus confitebantur presbytero Seculari, daret ex suis subditis unum, qui illarum exciperet confessiones. Eidem etiam Vicario per aliud Breve præcipit, ut pro audiendis confessionibus Sororum duorum Monasteriorum de Stella, & sancti Matthæi, Spoletanæ Diœcesis, Ordinis sancti Augustini, pendente lite inter eas & Episcopum Spoletanum, super subjectione vel exemptione coram Joanne Archiepiscopo Ragusino, in Romana Curia residente, sui Ordinis professorem, virum idoneum, provectæ ætatis deputaret. *Domus Gualdi.*

ARGUMENTUM.

Maurus Guardianus Hierosolymitanus a Sultano Ægypti ad Pontificem, ad Reges Castellæ, & Lusitaniæ mittitur Legatus. Minoritæ ad regnum Congensè in Indiis Orientalibus amandantur. Observantes Cismontani Comitia celebrant Generalia. Franciscus Ximenius Toleti boni pastoris complet officium, multisque beneficiis urbem afficit Complutensem. Isabella Regina Catholica Minoritis addictissima moritur, succedunt in Regno Philippus Burgundus, & Joanna Isabellæ filia, quibus Ximenius consilio assistit & auxilio. Diem claudit Joanna Valesia olim Franciæ Regina, Annunciatarum Sororum fundatrix, necnon aliquot pii viri Minoritæ. Recensentur Episcopi hoc anno instituti, & domicilia constructa.

Guardianus Môtis Sion legatur ad Pontificem.

I. VENIT hoc anno in Urbem Guardianus Montis Sion Hierosolymorum, missus a Sultano Ægypti ad Alexaudrum expostulaturus de injuriis, quas audiebat & dicebat, suæ gentis & fidei hominibus inferri a FerdinandoCastellæ,& Emmanuele Lusitaniæ Regibus. Legationem diffuse refert Joannes Barrius Lusitanice, & Latine noster olim amicus Henricus Spondanus, ex quo totam huc transfero narrationem. Vehemens fuit Maurorum, tam qui in India erant, quam qui in Ægypto, ad Sultanum expostulatio, necnon Regum Calecutii, Cambajæ, & aliorum Lusitanis adversantium, de intercepto Lusitanorum adventu commercio cum grandi publicorum vectigalium, & privatorum singulorum detrimento. Qua factum est, ut is in se quasi proprium suscipiens Lusitanos Indica navigatione prohibendi negotium, imprimis divulgari curaverit, constituisse se Templum Hierosolymitanum cum sepulcro Dominico, & Monasterio sanctæ Catarinæ Montis Sinai, alias Sion, destruere, sacrasque omnes Reliquias perdere, & Christianos Europæos toto suo imperio (quod latissimum erat, cum præter Ægyptum, & non parvam ceteræ Africæ partem, possideret Syriam, Arabiam, & alias Provincias) ad supestitionem Mahometis compellere, nisi intra certum tempus inde abscederent: ob duas videlicet gravissimas, quas Mauri, quorum ipse protector, uti Imperator, & Califa domus Mechæ erat, injurias recepissent a Regibus Ferdinando Hispaniæ, & Emanuele Lusitaniæ; ab illo in Granatæ occupatione, & Maurorum expulsione, aut ad Religionis Christianæ observationem adactione; ab isto in Maris Orientalis commercii interturbatione, ac Principum Indicorum vexatione.

Barr. dec. 1. l. 8. c. 2. Spond. hoc anno n. 7.

II. Qua emissa voce, Sultanus, quasi tamen rogatus a quodam Religioso Franciscano, nomine Mauro, natione Hispano, Præfecto Monachorum sanctæ Catarinæ Montis Sion Hierosolymis, misit eum ad Romanum Pontificem cum minis atrocibus de suo exequendo proposito, nisi Pontifex pro auctoritate, qua pollebat erga Principes Christianos, duos illos ab ejusmodi injuriis avocaret: datis ad eum illa de re litteris, quarum exemplar se vidisse Barrius ait, cum speciosissimis titulis tam sibi, quam Pontifici attributis, quos idem recitat. Suos quidem ita: *Magnus Rex, Dominus Dominantium, nobilis, excelsus, sapiens, justus, & victor: Rex Regum, gladius mundi, princeps fidei Mahometicæ, & illorum, qui ei adhærent: vivificator justitiæ toto orbe; successor Regnorum; Rex Arabiæ, Gemiæ, Persiæ, & Turciæ; Umbra Dei in terris, cunctorum bonorum operator, sive sint ab eo præcepta, sive non; alter in hoc mundo Alexander, a quo multa bona procedunt; Rex eorum qui sedent in Tribunali, & ferunt coronam; dator*

ter regionum, terrarum, Civitatum; persecutor rebellium, & hæreticorum infidelium; conservator duorum locorum peregrinorum, summus Sacerdos Templorum sacrorum, quæ sunt sub suo imperio, & continent fidem Mahometis; spartor justitiæ, & bonitatis; splendor fidei, pater victoriæ, Canazzaus Algaurus, cujus imperium Deus perpetuet, sedemque supra planetam Geminorum exaltet. Canazzaum hunc Sultanum, plures Campsonem vocant, & Gaurum pro Algauro, quod ei cognomen Barrius ait inditum fuisse, propter insignem victoriam de quodam Rege Persarum ad lacunam ejus nominis partam. Extat ejus elogium apud Jovium; quo intelligitur, eum in Scythia ortum, ex humili fortuna, per omnes militiæ gradus ad eam dignitatem invitum evectum esse, eamque ea moderatione administrasse, ut ab Otomannis Regibus suspiceretur, & ab Ismaele Persarum Rege coleretur, tamquam intermedius maximarum opum, summaque nominis auctoritate Rex amplissimus. Præmissis igitur superbissimis, atque inanissimis prædictis titulis, ad Pontificem sermonem dirigens: *Tibi*, inquit, *Papæ Romano, excellentissimo & spirituali, qui times Deum, & bene operaris; magno in antiqua fide Christianorum fidelium Jesu, Regi Regum Nazareorum, conservatori, & Domino marium, & finium maritimorum; Patri Patriarcharum, & Episcoporum; Lectori Evangeliorum, & sapienti in sua fide, atque in rebus licitis & illicitis; benigno Regibus, & Principibus, Regni Romani possessori; cujus gloriam Deus augeat &c.*

III. His litteris munitus veniens Maurus Romam (quod præsenti anno contigisse Barrius ait) ac mandata minasque Pontifici explicans, adeo illum commovit, ut miserit eum in Hispaniam cum iisdem litteris ad Reges Ferdinandum, & Emmanuelem auctores indignationis Sultani, ut quid respondendum, quidve agendum esset, considerarent. Non ante proximum annum Maurus in Hispaniam pervenit: cum mense Junii Emmanuelem Regem adiens, post mandata exposita, responsum accepit, has nihil aliud, quam vanas esse Sultani comminationes, quæ cum non aliud fundamentum haberent, quam diminutionem vectigalium suorum, haud timendum esse, ob grandia emolumenta, quæ ex Christianorum peregrinatione ad loca sancta colligere soleret, ut induci posset ad ea diruenda. Sicque tutus redditus Maurus, & eleemosynis in Terram sanctam deferendis locupletatus, rediit ad Pontificem, cum litteris utriusque Regis. Sed quid Ferdinandus rescripserit cum non invenerimus, Emmanuel Pontifici significavit, dolere se, quod non majorem Sultano dedisset expostulationis occasionem; sperare tamen, directurum ita Deum arma sua, ut etiam ad Mechæ, & sepulcri Mahometis eversionem pertingerent: atque ut ad tam pium opus Christianos omnes Principes dimissis privatis suis dissensionibus, animos viresque jungere Pontifex hortaretur, rogavit. Reversus Maurus ad Sultanum, quæ vidisset & audivisset, retulit: nec tamen propter repulsam, Sultanus quæ minatus fuerat, executus est, sed tantum classem in Indiam per mare Rubrum adversus Lusitanns immisit.

IV. Refert autem Alvarus Gomesius in vita Francisci Ximenii, quod Guardianus hic Maurus, antequam Hierosolymis discederet, cum tam longinquos terrarum tractus, totque sibi marium & montium spatia emetienda esse consideraret, supplex a Campsone Sultano petiit, ut discedenti Dominicum sepulcrum adorare & conspicere liceret, instar id sibi ingentis viatici ad tam difficile iter futurum. Est sacer ille locus custodibus & repagulis munitus, qui nisi evidentissimo emolumento, maximoque operæ pretio inaccessibilis esse consuevit. Obtinuit id facile homo professione Religionis inops, *Gomes. de rebus Ximen. lib. 4.*

inops, & qui in solam Sultani gratiam tam laboriosam legationem capessebat. Quo cum venerabundus aliquot Cœnobii sui Sodalibus stipatus intrasset, & debitam adorationem exhibuisset, tabulam marmoream in sepulcri fundo conspexit; longam pedes tres, latam unum, lividis maculis aspersam, ut e Chio marmore secta videri posset. Hanc etiam, ut liceret tollere a Sultano impetravit: quam in quinque æquales partes divisit, & aris sacrosanctæ Eucharistiæ dedicavit, de more Christiano consecratas. Hasce aras secum adduxit, & inter Christianæ Religionis supremos Principes, magni id muneris loco suscipientes, distribuit. Nam Alexandro VI. Pontifici Maximo unam: Bernardino Carvajalio sanctæ Crucis in Hierusalem Cardinali, quod eam veluti propriam possessionem titulo Hierusalem sibi assereret, alteram: Isabellæ Reginæ tertiam: Francisco Ximenio Archiepiscopo Toletano quartam: ultimam vero Emanueli Regi Lusitano, heroi omnibus modis incomparabili, & qui ad Antarcticum usque polum Crucis nomen studiose dilataverat. Fuit id donum Reginæ gratissimum, eoque in primis exhilarata, recreari visa est. Ximenius, qui omnem animi sui voluptatem in sacræ Synaxis celebratione collocaverat, ubi aram illam e Dominico sepulcro est nactus, vere triumphabat, & per annos duodecim, quod illi tempus vivendi fuit, numquam alibi præter quam in ea ara, Divina se Eucharistia refecit, Franciscanis Sodalibus, qui illum sequebantur, idem faciendi facultate concessa. Moriens vero (ut ex testamenti tabulis apparet) Ecclesiæ Toletanæ dulce amoris monumentum & pignus, inter cetera pretiosa ornamenta legavit. Quo autem in loco reperta, & per quem ad ipsum allata fuerit, ejus testamento, ne quid posset dubitari, declarari voluit.

Quinque distribuit aras Principibus.

V. Felicibus auspiciis Minoritæ ante aliquot annos fidem Regno Congensi invexerunt, atque hoc quidem tempore illius gentis Rex, ingensque populi multitudo Religionem profitebatur Christianam. Itaque anno isto Emanuel Lusitaniæ Rex, paucis qui supererant, alios misit ejusdem Instituti Sacerdotes, homines sacris litteris eruditos, & Religionis laude præstantes. Multos præterea ludorum Magistros, qui scholas aperirent, & pueros litteris instruerent, & artifices etiam multarum artium eo similiter mittendos existimavit. Multas præterea sacras vestes, partim aureas, partim sericas, multos libros Christianam disciplinam, & sacrorum omnium rationem, & Christi vitam, & hominum Sanctorum exempla continentes, argenteos præterea calices sacrificiis dedicatos, & Cruces argenteas, & thuribula, & omnia denique, quæ tam ad Christi disciplinam tradendam, quam ad sacra rite procuranda pertinebant, in naves imponi jussit, ut facilius gentem in fide susceptam confirmaret. Ad hæc, Sacerdotibus & reliquis omnibus, quibus onus lustrandæ illius regionis imposuit, stipendium & commeatum large atque munifice suppeditari præcepit. Cum autem homines religiosi cum muneribus sacris a Rege missis, in eas oras pervenirent, magna repente hominum multitudo confluxit, ut eos humeris suis tolleret. Omnes qui convenerant homines Religiosos venerabundi suspiciebant, & quasi cœlo delapsos intuebantur. Rex eos valde amanter excepit, Emanuelique pro tanta benignitate felicitatem precatus est. Multi vero certatim ad illos undique conveniebant, ut Christo nomina darent, & sacro fonte abluti, in novum vitæ genus ingrederentur. Demum ea in Guineæ regione in Capite Arsinario Cathedralis Ecclesia, instituto Episcopo, sub Joanne III. ædificata est.

Osor. l. 2. de reb. Emanuel. Monume. MSS. India Orient. Mittuntur Minoritæ ad Congenses.

VI. Hoc anno XXIV. Maii in urbe Mantuana Observantes Cismontani coegerunt Comitia Generalia, in quibus electus est Vicarius Generalis, Fran-

Capitulum Generale Cismontanum 21.

Regist. Ord. Donesm. lib. 6. hist. Mantuan.

Franciscus Zenus Mediolanensis. Definitores, Angelus de Soncino, Provinciæ Januæ, Damianus de Jolia, provinciæ Terræ laboris, & Paulus Cancellarius Romanus. Commissarius in Curia Romana, Dionysius de Leonardis Novariensis, provinciæ Mediolanensis. Guardianus Hierosolymitanus Montis Sion, Aloysius de Neapoli, provinciæ Terræ laboris. Vicarius Candiæ, Jacobus de Cervia, provinciæ Bononiæ. Designati sunt plerique Visitatores mittendi ad varias Provincias, ad quas ipse Vicarius Generalis accedere non posset.

Gomes de rebus Ximen. l. 2. in fin.

Inchoatur sodalitas operum misericordiæ Tolet.

VII. Singulis ferme annis aliquid occurrit narrandum de magno illo viro Ximenio. Sub hunc quidem, duo mediocris conditionis homines, Hieronymus Madritus, & Petrus Zalamea in urbe Toletana partim suis peculiolis, partim divitum religiosorum erogationibus, ad quos studiorum suorum rationem deferebant, aliquot ex afflictis & ægrotis pauperibus in unum locum cogere, eisque medicorum consilio salutarem opem ministrare, miseris viduis præsidio esse, orbitati pupillorum subvenire, milleque alia hujusmodi opera pietatis plena, Deo subinde aspirante, perficere cœperunt. Celebre statim in illa urbe horum studium est habitum, nec latuit Ximenium vigilantem pastorem, nam & frequenter de moribus suæ Civitatis interrogabat, & de actis singulorum inquirebat. Vocari ad se Hieronymum jubet: cujus pietatem postquam ex variis sermonibus cum eo habitis abunde cognovit: macte animi eum esse hortatur, & ut tam salubrem occupationem non intermittat, humanissime monet: videat etiam quibus in rebus ipso usui esse posset, nam in eis omnibus se aut consilio aut auctoritate aut pecunia adjuturum, suppetiasque laturum promittit: idque statim reipsa præstitit, aliquot nummorum millibus ad pauperum curam Hieronymo datis.

VIII. Mirum est, quantum roboris & efficaciæ ex hac Ximenii pollicitatione Hieronymus cœperit: illico enim Sodalitatem instituit, quæ tam publicis, quam privatis egenorum, præsertim quos *pudentes* vocant, necessitatibus pro virili succurreret; ita enim appellantur, qui ostiatim mendicare erubescunt, & domi nimis anguste & arcte vivunt. Porro cum negotium susceptum ex voluntate succederet, Hieronymus ad Ximenium notitiam omnium defert, qui Complutum discedere volens, liberam facultatem Hieronymo & Sodalibus dat, quidquid in ea re vellent, instituendi. Hieronymus de Sodalitatis consecratione, deque ejus legibus agendum ratus, convocatis Sodalibus, primum ne quid sine Numinum tutela fieret, eam immaculatæ Dei Genitricis Conceptioni dedicarunt.

IX. Deinde communi omnium consensu sancitum fuit, ut quoniam misericors Hieronymi animus tantam rem exordiendi occasio fuisset, qui de nocte ad pauperes quærendos vigilabat, posthac singulis annis, a Kalend. Novembris usque ad finem Martii, duo Sodales cum Sodalitatis viatore, sub noctem concubiam, per omnes urbis vicos, præeunte lanterna obambularent: & quos ex vagis & egenis hominibus sub dio alicubi pernoctantes deprehenderent, eos in ædem Sodalitatis deducerent. Quæ si forte præ hospitum turba angustior esse aliquando contingeret, in alia publica pauperum hospitia deferrent, diplomate regio, quod de ea causa eis concessum fuerat, gravia interminante, si quis præfectorum hospitium non recluderet. Deinde permulta alia inter se pepigerunt, omnia ad miserorum opem spectantia.

X. Cum igitur Sodalitatem suam optimis & præclaris Institutis instructam Hieronymus esse videret, non statim ad Antistitem contendit: nam ut res hominum & caducæ & mutabiles sunt, verebatur, ne ille conceptus

ſub initiis ardor, paulatim intermitteretur: ſed toto ferme triennio Sodalitii ſuæque conſtantiæ periculum facere voluit. Quod ubi proſpere ſuccedere proſpiceret, & animos omnium magis quotidie accendi, Divinam vim tamdem ineſſe ratus, ſub annum ſequentem MDV. ad Archiepiſcopum Complutum abiit, ſuæ operæ rationem redditurus. Ille hominis ſtrenuitatem demiratus, ejus diligentia non vulgaribus verbis collaudata, quantam ex ea voluptatem ſuſceperit, priuſquam Compluto Hieronymus diſcederet, opibus peramplis donatis declaravit. Nam primum, quoniam ea tempeſtate ob ſqualidum & impluvium cœlum, frugum inopia laborabatur, lectiſſimi frumenti quatuor millia & amplius modiorum Sodalitati in uſus pauperum diſtribuendos dedit: Hæc ſumma ob immane grani pretium admirationi fuit. Idcirco ſanctæ Dei Genitricis Conceptionis die, Ximenio anniverſaria ſacra quotannis fiunt, Sodalibus ad Cœnobium Franciſcanorum ſolemni pompa venientibus. Deinde, quoniam pharmacis & medicamentis ad ægrotantium curam comparandis vicena nummum millia, nongentos item frumenti modios in ſingulos annos quoad vixit, contulit; Aſcenſionis Dominicæ die, quo ille celebrem victoriam Orano capto, ex Afris hoſtibus reportavit, in eodem Cœnobio, ſolemnibus ſacris laudes Cœlitibus, & Ximenio offerunt. Rurſus, quia tria millia nummum aureorum dedit, quibus paſcua miræ ubertatis non longe a Talabrica coempta ſunt, quæ nunc maximos proventus reddunt, quotidieque novis incrementis augentur; Kalend. Novembris, ac poſtridie ejus diei, ſacris in æde propria Ximenio parentatur: deque ipſius præclaris geſtis apud Sodales frequenter concio habetur. Sed quoniam ejus auctoritate & nutu inſtitutio Sodalitatis facta eſt, & condonationes (quas Indulgentias appellant) quo majori Religione Sodalium animos devinciret, ille quoque conceſſit; in Auguſtinianorum Cœnobio, ſub Idibus Auguſti, ad aram Virginis Matris, quæ *Gratiæ* cognomen habet, in Ximenii memoriam feſtum diem celebrant, ſtipe quinquaginta pauperibus tributa. Ædiculam, quæ juxta domum Antiſtitis Toleti eſt, poſtico ad viam publicam adaperto, ſacris peragendis Ximenius tradidit, qua in diem præſentem Sodales fruuntur, nemine ex poſteris Pontificibus, aut reſcindente, aut ægre ferente.

Sodalitas frequentes quotannis gratias habet Ximenio.

XI. Procedente deinde tempore, anno poſt hæc decimo ſeptimo, cum jam Ximenius vivere deſiiſſet, ad Adrianum, qui in Hiſpania vice-Regis fungebatur, in Pontificem Maximum per id tempus aſſumptum, Tarraconam Hieronymus venit: eaque omnia, ut Sodalitati confirmaret, quæ Ximenius olim conceſſerat, deprecatus eſt. Adrianus Ximenii memor, libentiſſimo animo præſtitit. Multi horum imitatione allecti, novas ſubinde rationes ea in urbe excogitare pergunt, quibus civium indigentiæ ſubvenitur, & peregrinorum neceſſitati providetur: omnium denique difficultatibus incredibili ſtudio conſulitur; adeo ut nullibi locorum, tot calamitatum, quibus humana vita divexatur, plura aut majora remedia, quam Toleti conſpiciantur.

XII. Rex Ferdinandus & Iſabella Regina ad Methimnam Campenſem profecti, Ximenium Compluto advocarunt, quibus utriſque graviter ægrotantibus ille continuo aſſiſtebat, nullo intermiſſo die, quin utriuſque lecto aſſideret, omniaque diligenter circumſpiceret, quæ ad eorum ſalutem conducere videbantur. Tunc Hieronymus Vianellus Venetus ad ſalutandum Ximenium cum veniſſet, & anulum adamante ſelectiſſimo inſignitum, quem venalem habebat, Antiſtiti oſtendiſſet, ac quinque millia nummum ejus pretium diceret: *Quanto*, inquit Ximenius, *melius eſſet ea ſumma quinque mil-*

Ximenius ægrotis Regibus aſſiſtit.

millibus militum in Africanis oris laborantium succurrere, nummo aureo in singulos collato, quam omnes Indicos adamantes possidere.

XIII. Dum Methimnæ ob Reginæ supradictum morbum complusculos dies Ximenius moratur, loci vicinitate excitus, de sacro funebri Cisneris suæ familiæ proceribus, in majorum suorum antiquo domicilio instituendo in hunc modum decrevit. Annua vectigalia ex Regiis in eo municipio proventibus comparavit, quæ municipalibus Sacerdotibus sunt tradita; ut in vestibus lineis, singulis quibusque Dominicis diebus pomeridianis horis, postridie vero antemeridianis, ad sancti Petri ædem, ubi Toribius, Ximenii avus, proprio sacello conditus est, majorum manes expiare teneantur, & etiam ad sancti Laurentii, ubi antiquum Ximeniorum monumentum sacello item pervetusto habetur. Durant Cisneris adhuc hæc sacra, præterquamquod quadragesimo ab hinc anno, Sacerdotes ad sacra facienda vestibus lineis indui desierunt, & neglecto Toribii sacello, ad aram maximam divi Petri sacra faciunt. Sartis tectis sacellorum curandis vectigalia etiam comparavit, Garsiæ Villaroellio, quem postea Castoriæ Præfectum creavit, administratione perpetua demandata. Sed postquam alio domicilium mutavit, ejus posteri curam nonnihil remiserunt. Certe Academia Complutensis rei honestissimæ operam navabit, si quæ Ximenius multis in locis in ejus memoriam reliquit, perlustrari, & ex testamento fieri curaverit. Familiæ Cisneriæ funeralia.

XIV. Hoc anno priusquam Methimnam Ximenius veniret, Toletum ire voluit, ubi a principio sui Pontificatus mire concupivit Sacerdotum mores emendare, & in eorum acta & vitam inquirere. Fuerat quidem bis Toleti, sed nullam hoc agendi occasionem nactus fuerat. Nam primo in urbem suam venienti, ubi omnia gatulatione & plausu strepebant, non tam asperitas emendationis, quam felicitas compellandi conveniebat. Secundo vero Regibus in eam urbem ad res amplissimas convenientibus, ac proinde diversarum gentium turbis refertam, multo difficilior occasio offerebatur ad vitia hominum sacrorum inquirenda. Tunc vero cum cogitaret ad eam rem perficiendam Toletum iter facere, Reginæ mandatis id quo minus prosequeretur, prohibitus, statuit quas per se non poterat, officii sui functiones per Vicarios administrare. In primis igitur in vitam moresque Sacerdotum Ecclesiæ Toletanæ quæstionem decernit, quam visitationem vocant, eamque doctori Villalpando Vicario suo Generali, una cum Fernando Fonseca ejusdem Ecclesiæ Canonico exequendam mandat. Reformationem sui Cleri intentat.

XV. Incredibile dictu est, quam hoc decretum graviter molesteque Ecclesia tulerit, & quam obstinatis animis se illi omnes opposuerint, citius se extrema omnia passuros clamitantes, quam ut ab ullo, quam ab ipso Antistite in ipsos inquireretur. Interposita est ad Sedem Apostolicam solemnis provocatio, censoresque communi consilio rejecti sunt. Qui ex Canonicis se se acrius opponebant, tres potissimum esse videbantur, Sepulveda, Barzana, & Orticius, cognomento Nuncius, quod vices Pontificis Romani in Hispania aliquando gessisset. Hos Villalpandus ex Archiepiscopi præscripto comprehendendos curat, & Archiepiscopalibus municipiorum arcibus in custodiam tradit. Veriti sunt Canonici ne Ximenius Regiam majestatem in ipsos irritaret: quare legationem ad Reginam decernunt. Obstant Capituli.

XVI. Missi legati cum in Reginæ conspectum, quæ id temporis apud Methimnam Campensem morabatur, admissi essent, Franciscus Alvarius Ecclesiæ Toletanæ Scholasticus, unus ex legatis, cui ceteri ob provectiorem ætatem, & insignem rerum peritiam dicendi locum sponte concesserunt, Reginæ primum benevolentia ex ejus singulari justitia, & rei sacræ tuendæ stu-

studio prudenter captata, invitos quidem & dolentes ad eam causam adversus Præsulem suum tractandum venire, se dixit; cum præsertim Ecclesia Toletana adeo suorum Antistitum observantissima semper fuisset, ut apud calumniatores, & parum æquos homines in assentationis vitium verteretur. At quoniam insimulatos apud ejus majestatem se esse cognoverant, læsæ erga suum Antistitem obedientiæ, quod censores quosdam morum ab eo adversus ipsos destinatos contumaciter & contemptim rejecissent, quasi, ut nulla de vita actionibusque suis ratio proprio Antistiti constaret, nitentur, se ad ejus præsentiam convenisse, contumaciæ crimen depulsuros. Neque enim sibi unquam eum animum fuisse, censorium de moribus suis judicium deprecandi; sed id dumtaxat, ne per Vicarios leviter & languide remisseque, quod alias solent, in se censura fieret; sed potius serio & severo judicio, cujusmodi a tali Antistite antiquæ asperitatis homine, expectandum procul dubio erat. Nam eam esse Capituli Toletani auctoritatem, ut minime deceret in illius Sacerdotes ab alio, quam a suo Pontifice inquiri. Quare ejus majores, qui illud religiosissimum templum condiderunt, censoriam de Ecclesiæ Toletanæ Ministris explorationem adeo esse cum ipsius dignitate conjunctam semper existimaverunt, ut si aliquando per alium, quam per Antistitem suum exerceretur, salva neutiquam consistere valeret. Ergo Divinum ejus celsitudinis ingenium, summumque honestatis & virtutis studium, quod in illa præcipue relucebat, obtestari, ut etiam atque etiam consideraret, an crimini sibi imputandum esset, quod acutum sui Antistitis mucronem adversus se stringendum peterent, Ministrorum obtusum declinarent. Id enim in votis Capitulo Toletano cum primus esse, pro certo haberet, Antistitis sui fulmina, quantumvis formidanda & terribilia, utpote a vero veteris disciplinæ rigido exactore vibrata, cum gravi potius cunctorum periculo subire velle, quam cum omni venia & remissione ad examen ab æqualibus vocari. Qui si nihil aliud, certe æquales & pares essent: & nihilominus, quod illorum pace diceretur, censoria severitate indigerent. Veniret Pastor in ovile suum, ut juxta Divini vatis oraculum, infirmum solidare, ægrotanti mederi, confractum alligare, errantem in caulam reducere studeret: nec mercenariis functionem suam, Evangelio reclamante, commendaret: eos exemplo omnium primos obsequentissimos experturus filios, & quod æquum & religiosum esset, officii sui studiosos adjutores. Alioqui persuasum haberet, quod ipsi liceret præter fas & jus imperare, sibi vicissim licere non obsequi. Quod si confidentius apud ejus majestatem viderentur loquuti, minime id confidentiam esse crederet, imo magis constantem fiduciam, quam nimirum ipsis, atque adeo felicissimo suorum temporum seculo æquissimum, pleneque Divinum ejus celsitudinis imperium per universam Hispaniam peperisset, in quo certissima spe, supremis juxta ac infimis jure suo uti concederetur. Ob quæ minus ab ea in præsentia tolerandum esset, quod ipsis itineri accinctis per Antistitem factum fuisset: qui tres optimates, & præcipuos viros ex amplissimo Ecclesiæ Toletanæ ordine, tamquam sontes ad ergastula abduci jussisset. Quare similem fortunam metuentes, ad susceptum iter maturandum animos alioqui dejectos excitasse.

XVII. Ad hæc Regina partim solita gravitate, partim morbi causa coacta, paucis respondit: ad aures suas pervenisse detrectatum ab Ecclesia Toletana imperium Pontificium: ceterum moris sui haudquaquam esse, priusquam rem totam cognitam compertamque haberet, festinare ad male de quoque nedum de tam gravi societate sentiendum. Libenter se Capituli men-

mentem intellexisse, dignam illam quidem viris bonis ac religiosis: proinde bono animo essent, sollicitudinemque omnem deponerent, sperantes nihil de ea re statuendum, quod non sit e dignitate Toletanæ Ecclesiæ futurum. illis dimissis, cum Regina probari sibi Capituli causam Ximenio significasset, ille arrepta occasione, quamvis Reginæ morbo, cui in omnibus adesse cupiebat, ad discedendum retardabatur, de profectione in Toletanam diœcesim agere cœpit, necessarium, inquiens omnino esse, ut quod officium per absentem præstare nequiret, coram ipse exequeretur, nec posse animum religione exolvere, cum cogitaret tertium jam apud se destinavisse eam morum censuram facere, neque tamen id præstitisset. Regina justam ab illo causam agi videns, perhumaniter veniam abeundi dedit, illud etiam adjiciens, quando ille a diœcesi sua tam ægre abesset, daturam se operam, ut ipsa cum conjuge, totoque adeo Regio comitatu in Toletanam diœcesim quamprimum veniret. Sed mors Reginæ promissa dissipavit, neque est amplius a Ximenio visa. Erant id temporis qui existimarent, Ximenium suos illos censores, quos a Capitulo rejectum iri non dubitaret, astuto consilio designasse, ut hac arte discedendi facultatem, quod eventus docuit, a Regina extorqueret. Sed id verisimile esse non videtur, in tanto vitæ discrimine Reginam ab homine illi devotissimo relictam, præsertim causis ementitis.

XVIII. Igitur non sine gravi animi mœrore, quod optimam Reginam, tam gravi morbo affectam desereret, post quatuor menses Methimnæ actos, Toletum primo ad censuram faciendam, quæ tamdem juxta Capituli voluntatem facta est, Complutum deinde redire cogitur: ubi & surgentis Academiæ opus, & sancti Justi templi structura, & Bibliorum sacrorum editio, ejus præsentiam videbantur requirere. Nam quamvis viri diligentia præstantes, quos rebus illis conficiendis præfecerat, omne studium & operam adhiberent, multum tamen patroni præsentia urget; nam si qua res est, in qua vetus habeat proverbium locum, quod domini oculus multo nitidiorem equum reddit, quam hordeum, ea est certe ædificatio, in qua vere accidit, quod de Amphione fabulantur Poetæ, ad cujus vocem sine ullo labore, lapides murorum locis dolati & expoliti ultro reponebantur. Satis hæc aliquis existimasset, in quibus Ximenius absolvendis occupatus, ad aliarum rerum cogitationem animum quantumvis capacem, non diverteret. Est enim hominis prudentis minime montes montibus imponere gigantum more, sed suas potius vires metiri, animosque captum suum excedentes non expectata Nemesi coercere comprimereque. At Ximenius, cui mentem humana mensura majorem nascenti fata benigna tribuerunt, quam paulatim virtus comes adauxit, post Hieronymi Vianelli adventum, qui omnes Africæ partes probe tenebat, & ad ejus expugnationem propter maritimæ oræ cognitionem assidue hortabatur, bellum Africanum meditari cœpit.

Toleti Capitulum visitat.

Compluti magnis rebus intendit.

XIX. Sed interea dum Regem convenire posset, quo cum de hac re ageret, intellexit complures esse fœminas honestis natas parentibus, quarum pudicitia ob rerum penuriam periclitabatur. Quare religiosarum mulierum Cœnobia passim per suam Diœcesim condere necessarium esse judicavit, ubi puellæ, quæ ob rem angustam illocabiles essent, aut quæ sponte sua a nuptiis abhorrerent, longe a virorum congressibus semotæ, Deo Opt. Max. dicatæ virginitatem perpetuo colerent. Nam quamvis multa ejusmodi loca, piis jam olim hominibus in re præclara studiose contendentibus, in Toletana Diœcesi structa essent, annonæ in dies caritate ingravescente, mulierumque numero tripla (ut solet) proportione virorum supergresso, ni-

Monasteria puellis ædificat.

nihil in hac re amplianda unquam fiet, quod nimium aut inutile dici possit. Ergo inter cetera ædificia, quæ Compluti fiebant, ædem etiam sacrarum fœminarum erigendam curavit, de qua nos inferius agemus, deinde Toletum abiit, illius urbis res curaturus, & officii Mozarabam editionem, restitutionemque promoturus, quod suo loco dicemus opportune.

Hoc anno & anno 1514.

An. 1507.

XX. Illic ergo totam æstatem dimoraturus, partim egenis subveniendis, partim moribus emendandis intentus, Nuncium a Rege missum accepit, qui Isabellam Reginam, fœminarum decus, & Christianæ religionis ornamentum, Methimnæ decessisse VI. Kalendas Decembris, significabat. Quare Taurum urbem, quo se Rex profecturus accingebat, quam celerrime posset, festinaret, ut qui inter testamenti executores appellatus fuisset, Reginæ sui amantissimæ, deque eo tam bene meritæ non deesset: cui jam munere vivendi cassa, executionem postremæ voluntatis, tanquam fido amico commendaverat. Ut interea non commemoraret, quantum sibi remedium, & levamen contra instantis doloris acerbitatem, ejus præsentia esset allatura. Præscripsit etiam itineris faciendi rationem, & profectionis diem: ne imprudens qua Granatam Reginæ cadaver ex testamento deferebatur, veniens, funus comitari cogeretur: quo facto omnes Regis rationes conturbarentur. Unum esse, quod invitus absque ejus consilio fecisset, ob celeritatem, quam Reipublicæ utilitas in eo negotio conficiendo efflagitare videbatur. Nam eo, quo Regina obiit die, imo vix integræ horæ post ejus mortem interjecto spatio, erecto pro tempore in medio nundinali Methimnæ foro tabulato, Regis Castellæ titulum solemniter deposuisse: & sublatis per Fridericum Albæ Regulum, more Hispano vexillis, feciales præcones Philippum generum & Joannam filiam, faustis vocibus Reges proclamari jussisse. Quod præclaro in primis & prudenti consilio factum est, ad omnem calumniam affectati Regni depellendam, quam factionis adversæ Reguli, qui Aragonio nomini infesti, ut quamprimum ad Regnum avitum discederet, adolescentis Philippi auribus occultis criminationibus assidue instillabant.

Regina Isabella moritur.

Ximenius executor testamenti.

Proclamantur Hispaniæ Reges Philippus & Joanna.

XXI. Hoc ubi Ximenio nunciatum fuit, quamvis ad omnem animi ægritudinem dissimulandam exercitatissimo, lacrymæ pietatis in Reginam indices obortæ sunt, & voce præter solitum lamentabili Reginam eo tempore defecisse dixit, cujus numquam similem sol visurus esset, sive animi magnitudinem, sive pectoris puritatem, sive religionis Christianæ cultum, sive justitiæ curam, quam æque omnibus tribuebat, sive legum priscarum conservationem, aut pro tempore coudendarum studium, sive annonæ ubertatem diligentia sua ubique partam, quod in primis regium & populare est, considerare quispiam voluisset. Atque in hunc modum oratione de ejus virtutibus inter familiares longiuscule producta, animum ex tristissimo nuntio afflictum non nihil remisit, & sine ulla mora justa itinera facere instituit, quibus Taurum, quæ antiqua *Sarabis* a nonnullis creditur, juxta Regis præscriptum perveniret.

Isabellæ Reginæ encomium.

Taurum vadit Ximenius.

XXII. Erant ea tempestate hyberni imbres adeo magni & assidui, ut inter eos, qui Reginæ cadaver deferebant, agitatum & initum fuerit, illud Toleti deponere, donec cœli inclementia defæviret, viaque facilis pateret. Nam itinera multitudine aquarum exundantia (si Petro Martyri fides habetur, qui funus sequebatur) maris vastitatem (sic enim ille ait) referebant; majoresque a se difficultates esse perpessas dicit, quam in longissima peregrinatione, qua per Aegeos, Joniosque rugitus, in Africam, Asiamque, deinde ad maximam urbium Cairum, quam *Memphim* esse ajunt,

Mart. epist. 31.

ajunt, legatus pervenit. Ximenius tamen haud propterea retardatus, iter per medias pluvias, pietate & fide laborem vincentibus, extemplo arripuit.

XXIII. Postridie ejus diei, quo Ximenius Taurum accessit, in primo illo post Reginæ obitum congressu, adeo fortem animum, vereque regium Ferdinandus ostendit, ut obvius Ximenio ad cubiculi januam procedens, comiter & hilariter exceperit, & manifesta signa exhibuerit lætitiæ, ob Ximenii præsentiam conceptæ, quod incredibili gaudio universos, qui aderant, affecit. Nam hactenus Rex in mœrore & lacrymis squalidus consolationem nullius admiserat. Dum sedes Antistiti deferebatur, Rex nihilominus honoris causa stetit, quod ab Hispanis Regibus non nisi viris meritissimis, quorum prudentia & fides spectata sit, exhiberi, & id perraro solet. Poterat hoc sane blandientis Regis obsequium videri, Ximenium ea arte captantis ad novos tumultus, & rerum mutationes, quas ex Isabellæ Reginæ obitu propediem futuras prævidebat, nisi jam olim frequentibus exemplis quanto eum in pretio haberet, quantumque ejus dignitas sibi curæ esset, in omni oblata occasione declarasset. Honorifice a Rege excipitur.

XXIV. Executores testamenti Reginæ consultandis rebus, regnoque Castellæ bene gubernando singulis fere diebus conveniebant. Inter hos primus erat Rex, secundus Ximenius, quibus adjuncti alii quinque selectissimi viri, quorum pars plurimum propendebat, ut Ferdinandus, dimisso Castellæ regimine, ad avitum regnum Aragoniæ, unde prodierat, Isabellam ducturus uxorem, pacifice discederet, antequam Procerum & Magnatum sustineret invidiam: Ximenius ex adverso dicebat, Castellanis rebus non aliter recte prospectum iri, quam Ferdinandi regimine, & proinde sceptrum non abdicandum, donec Philippus gener, regni hæres, ex Belgio rediret. Obequitare itaque suadebat, & consuetis remissionibus paulatim mœrorem deponere. At cum multi essent, qui adolescentis Philippi auribus occultis delationibus multa contra Ferdinandum instillarent, & nonnihil animorum & rerum mutatio infringeret, & Aragonium secessum Procerum affectibus indulturus cogitaret, Ximenius vir robusto & incorrupto animo, omnem operam & curam pollicitus ad ejus dignitatem tuendam, nutantem Regis animum confirmat, virosque aliquot spectatæ fidei ad Philippum generum confestim mittere, qui eum Hispanicarum rerum rationem edoceant, & cupidos rerum novarum Regulorum animos detegant, adhortatur. Adolescentem rerum imperitum, nullosque veteratores, aut vafros homines adhuc expertum, multo tutius in soceri fidem, qui horum hominum multos jam annos notitiam habeat, quique solam ejus regiam majestatem conservare & augere intendat, quam in eorum prædam venire, qui ex eorum discordia rerum suarum incrementa captant. Neque enim generum Regem esse abnuere, in cujus rei testimonium, in medio mœrore, & justissimis lacrymis, eo ipso, quo conjux morte prærepta est die, regio se titulo spoliavit, nomine tantum Administratoris sibi in Castellæ regnis assumpto. Veniret ille modo cum Joanna uxore, & experiretur, non tam cupidum regnandi socerum esse, quam pessimi delatores dixissent: qui veluti furiæ facibus accensis, utrumque curabant inflammare. Huic rei gerendæ præficiuntur Aragonenses duo, ex quibus unus privatim mittebatur, ut quamdiu Philippus apud Belgas moraretur, Joannæ Reginæ semper adesset, & quidquid rei secretioris filia cum patre Ferdinando tractare vellet, eo tantum arbitro transigeretur. Interim Ferdinandus administrationi Reipublicæ intendere, & Castellani regni utilitati, in cujus ille motibus comprimendis, & finibus amplificandis tantum periculi & laboris exhauserat, prospicere. Et ille Regis sustinet dignitatem.

Quæ vero deinceps Ximenius præstiterit pro retinendo apud Ferdinandum regimine, annis sequentibus referemus.

Myreus de ord. Annunciat. *Cor. a Lap. in c. 3. Baruch.* *An. 1501. n. 28.* Moritur Joanna Valesia. Ejus vitæ Compendium.

XXV. Præter Isabellam, Hispaniæ Reginam, fœminam lectissimam, Minoritis addictissimam, summeque beneficam, moritur hoc anno Regina altera io Gallia, Minoritis non tam addicta, quam ascripta. Ea est Joanna Valesia, quam superius diximus Ludovici XI. Galliarum Regis filiam, Caroli VIII. sororem, Ludovici XII. consortem, cui quidem diu antequam ad Regnum pervenisset, & Dux esset Aurelianensis, matrimonio fuerat conjuncta. Atqui tunc paulo post nuptias cœpit male haberi, & a marito contemni: quod ægre ferens Carolus Rex ejus frater, Ludovicum in carcerem detrusit, ex quo tamdem, nonnisi Joanna deprecante, dimissus est. Cum vero Carolus absque liberis decessisset, Ludovicus in Regno suffectus, aulicorum Procerum perniciosa suggestione, & sua ambitione, ne Britanniæ Armoricæ Ducatus a corona & sceptro Galliæ abalienaretur, Annam ejus Provinciæ hæredem, & Caroli viduam duxit uxorem anno MCCCCXCIX. Joanna dimissa. Causa divortii prætendebatur metus, & quod non sponte eam duxisset; sed compellente patre virginis Ludovico XI. quodque illius adeo corpus numquam attigisset. Rem totam commisit Alexander VI. examinandam Philippo a Lucemburgo, tituli sanctorum Petri & Marcellini presbytero Cardinali & Cenomanensi Episcopo, Ludovico de Ambasia Albinensi Episcopo, & Ferrando Episcopo Ceptensi. Instanter Ludovicus suas partes apud istos judices agebat, neque Joanna se opposuit; sed libens ad alterius æternique Regis cultum se convertit, Virginis Mariæ se committens curæ, quam illa quinquennium vix transgressa, patronam & advocatam elegit.

XXVI. Non defuerunt quidem, cum sacri tum profani Ordinis Proceres plurimi, qui Regis factum libere damnarent. Fuit inter alios Joannes Standonius, patria Mechliniensis, Doctor Theologus Parisiensis, qui magna constantia ac libertate Regem acriter corripuit. Quapropter exilio mulctatus, in Belgium rediit, & Standonicum Lovanii collegium, alterumque Mechliniæ in patria instituit. Fuit & Thomas Warnetus, Standonii discipulus, idemque Ecclesiastes egregius, qui pariter in exilium pulsus, Valentianis in Hannonia gymnasium erudiendæ juventuti excitavit. Fuit etiam & Robertus Gaguinus multis scriptis operibus notissimus: fuerunt insuper alii Lutetiæ Theologi, qui Joannæ causam fortiter tuerentur. Ipsa tamen, ut dixi, non opposuit, sed læta Deo se totam consecravit atque dicavit, ac mente quidem tranquilla, quod Alexandrum VI. Pont. Max. indulsisse, atque, ut loquuntur, dispensasse intellexisset. Ducatum porro Bituricensem dono acceperat, cujus se fructibus, Bituricensi in urbe agens, toleravit, & alia piis usibus impendit.

XXVII. Dum illa virtuti & orationi se totam daret, atque exinde cresceret populi murmur in sponsum repudiatorem, inique cogitavit ille Joannæ famam inspersa macula minuere, occulteque proinde quærebat, quod inquinaret. Clam itaque in cubili delitescens, quid ageret observaturus, vidit sacram virginem furtivæ observationis ignaram, fixis in cœlum obtutibus, ductis ex alto corde suspiriis, acerrimis deinde verberibus copiosum undique sanguinem educentibus, corpusculum impetentem. Dolore protinus & pœnitentia correptus: *heu me miserum*, inquit, *pudet pœnitetque me sanctam a me repudiatam fœminam: vere illius consortio me comprehendo fuisse indignum*.

XXVIII. His exercitiis, aliisque piis operibus dulcia Christi, quem jam

jam dudum in sponsum prælegerat, connubia ardentius cœpit ambire. Adfuit opportune jam ab adolescentia confessarius frater Gilbertus Nicolai Minorita, postea a Leone X. *Gabriel Mariæ* nuncupatus, qui præclare paranymphi functus officio, auribus instillavit & cordi ingessit firmiorem Christi amorem, nuptiasque persuasit cœlestes. Cœpit mox illa revelationibus & favoribus assuescere Divinis, & a Virgine sacratissima Maria arcana suscipere cœlestia: inter reliqua illud suggestum fuit, quod & in pueritia revelatum, ut Marianum institueret fœminarum Sodalitium, normamque vivendi juxta virtutes Mariæ in sacro Evangelio expressas præscriberet. Illa continuo de his cogitans, curam scribendi Regulam commisit prædicto Gilberto suo confessario. Ille vero in decem capita distinctam, excellentissimas totidem sacratissimæ Virginis complectentem virtutes confecit, & Joanna suadente, Romam profectus, ab Alexandro VI. summo Pontifice probari, uti suo loco diximus, obtinuit. Ordin. fundat Annunciatar. An. 1501. n. 25.

XXIX. Sub hac Regula cœpit Regia virgo Deo ardentius famulari, accitisque sociis, religiose vivere, & domicilia multiplicatis Sororibus extruere: contemplationi arcanorum cœlestium maxime intenta, aliquando extra se ferebatur, & sopitis sensibus, internis potentiis in Deum rapiebatur, nihilque sentiebat, quid circa corpus contingeret. Ita semel absorptam, cum aliqui deliquium animi præ corporis debilitate passam suspicarentur, frater Gilbertus secretorum & vitæ conscius, non morbo corporis, sed Divino amore dixit languere, propriusque accedens, interrogavit alias insensibilem, an aliquid inter ipsam, Deique filium conveniret? At illa jussa respondere, humillime rem ita propalavit: *Mi Pater, die crastina ad epulum quoddam invitata sum*. Sequenti die, qui erat Sabbati, Deiparæ Virginis perpetuo sacri, a Joanna propterea reverenter exculti, sub Missæ sacrificium tota in lacrymas resoluta, in extasim tamdem rapitur. Sic constitutam Vir sanctus conspicatus, eam relinquit. Aliquot horis post in se reversam advertens, ex ea quæsiturus accessit: *Ecquinam epulo interfuisti?* Illa maxima animi submissione (secreta sua alias alto silentio premere solita) respondit: *Mi Pater, Jesus Salvator meus, ejusque superbenedicta Genitrix me hodie singulari suo favore, excellentissimo, ac prorsus ineffabili quodam convivio excipere dignati sunt*. *Et quænam*, ait ille, *in eo dapes? qui missus? quæ fercula?* Respondit: *In disco uno duo apposita corda. Ad vescendum dulcissime invitabat immaculata purissimaque Virgo Maria. Porro filius ejus Jesus cor meum quasi in symbolum apponerem, jubebat: missa continuo in sinum manu eidem obtemperatura, illud oblatum inveni, me excordem sensi: mirantem summopere me blandiuscule aspiciens, & veluti arridens, dulcissimus Jesus dimisit*. Ita Catarina Senensis a Christo cor novum, novamque mentem accepit. Ita Teresia Hispana pari modo loco cordis sibi ablati vulneratum Christi cor sensit substitui. Patitur extases. Cor ejus Christo traditum.

XXX. Porro Joanna toto vitæ cursu sanctissime transacto, ferme quadragenaria Bituricis in Domino obdormivit in Monasterio Annunciatarum a se, uti diximus, erecto, pridie Nonas Februarii anno isto juxta veterem calculum Ecclesiæ Gallicanæ, annum a Paschate Resurrectionis inchoantis. At Christianus Massæus, qui illo vivebat tempore, diserte affirmat eam decessisse anno MDV. & multa miracula ad hujus sanctæ mulieris sepulcrum fieri commemorat. Et quidem ferunt, etiam hodie ad ejus tumulum (quamquam ab impiis Calvinianis, duce Montgomerio, capta urbe Bituricensi anno MDLXII. sacrilege sit violatum, & corpus per annos LVIII. incorruptum, fuerit combustum) frequentes piorum hominum fieri concursus, ce- Ejus mors. An. 1501. n. 25. Miraculis illustris.

reos

reos accendi, dona votaque offerri, & miracula non raro patrari. Merito itaque Virgines Annunciatæ, in Gallia præsertim, fundatricis suæ memoriam quotannis, ipso obitus die, his verbis renovant: *Obiit inclyta, & meritis plena Joanna de Francia, Illustrissima quondam Regis filia, & soror alterius, videlicet Caroli VIII. quæ viro soluta, caste vivens, mundo orbata, & Divinis ac sacris addicta, totius Ordinis sacrorum beneplacitorum Evangelicorum fundatrix, & rectrix extitit pientissima. Cujus sacrum pignus Biturigis honorifice sepelitur miraculis clarens: porro nunc beata in cælis laureata perpetuo cum beatis Deo fruitur, die* IV. *Februarii defuncta, anno Domini* MDIV. Scripserunt ejus vitam plerique; Latine Gummarus a Quercu Minorita Belga, & Aubertus Myræus peculiaribus libellis de Annunciatarum Instituto; Italice Bartholomæus Cimarelli, & Barezzius in quarta parte Chronicorum Ordinis Minorum; Gallice Nicolaus Gazæus libro de Joannæ vita apud Atrebates evulgato. Elogia præclarissimæ fœminæ adhibuerunt Cornelius a Lapide in cap. 3. Baruch, Hilarion de Costa in historia Minimorum, Ludovicus Dony Atichiensis, & alii plerique.

Vitæ scriptores.

Etruriæ Ducibus quando data vestis sancti Francisci. *Tom. 2. an. 1224. n. 21.*

XXXI. In secundo Annalium volumine, cum de habitu sub quo sanctus Franciscus stigmata recepit, ageremus, eumque Alberto Montis Acuti Comiti dono datum diceremus, promisimus enarrare, quo tempore pervenit in potestatem Serenissimorum Etruriæ Ducum. Id itaque nunc præstamus. Ab anno MCCXXIV. apud hæredes & posteros prædicti Comitis sacra illa vestis, veluti pretiosus thesaurus, diligenter asservata est usque in hunc annum, quo a Castro Montis Acuti ad Cœnobium sancti Salvatoris Fratrum Observantum extra urbem Florentinam translata est. Inde sumpta est occasio hoc inestimabile pignus piæ huic familiæ proripiendi, quod, cum Civitas Aretina jugum Florentinorum anno MDII. excussura, propinqua castra, & circumjacentes agros suo aggregare voluit dominio, immisso in eam exercitu, fautores illa habuit contra Florentinos, Comites Montis Acuti, quos sibi adhæsuros putabat Senatus Florentinus. Devicta tamdem urbe, & fautoribus illato supplicio, destructum est castrum Montis Acuti, atque inde sublata hæc sacra vestis, quam sibi rogarunt tradi Observantes. Hoc itaque anno, die XXIX. Januarii asportata est magno comitatu, solemnique apparatu, præmissa numerosissima totius urbis, Cleri, sed maxime Patrum Dominicanorum supplicatione, & collocata in vetusta, sed nobili theca, in qua Carolus Magnus Imperator insignes condidit Reliquias, atque hæc reposita est in arca ænea egregie elaborata, quæ demum posita fuit anno MDV. super Altare templi præcipuum. At cum ab hac æde Minores transmigrarent ad aliam intra urbem sub eodem titulo sancti Salvatoris, eo translatus est habitus, & sub fida custodia constitutus, obserata arca clavibus tribus, quarum primam apud se retinent Serenissimi Duces Etruriæ, secundam Consules artis Mercatoriæ, Tertiam Guardianus. Ter in anno referatur hic pretiosus thesaurus, in die sancti Francisci, & in diebus dedicationis & consecrationis Ecclesiæ. Si quis utriusque hujus translationis longam & distinctam velit narrationem, consulat præter Nardum, Bartholomæum Cimarellum, Augustinum Miglium, & Franciscum Gonzagam, sed brevius secundam depositionem referentem.

Nardus in histor. Florentina lib. 4. Cimarel. l. 8. c. 35. Miglius de monte Alverniæ lib. 3. cap. 2. Gonz. in Provin. Tusc. Conv. 9. Cimarel. lib. 8. c. 38. Gonz. in Prov. 7. Mart. Conv. 14. & 19.

Moritur Paulus Sinopolit.

XXXII. Obiit hoc anno annis gravis, meritis plenus, Paulus Sinopolitanus Calaber, Regularis Observantiæ ardentissimus zelator. Sancti Bernardini Senensis in juventute socius, a quo in Calabriam amandatus est, ut Fratribus illius regionis præesset, & domicilia construeret. Ejus industriæ debentur maxime Cœnobia Rhegii, Seminariæ, Terræ novæ, Medanæ, Squi-

Squilatii: De illius spiritu prophetico circa construendam domum Catanzarii, suo loco narravimus. Orationi assidue intentus, specialem erga beatam Virginem Mariam ferebatur affectu. Obiit Medanæ, sepultus apud suos in Cœnobio sanctæ Mariæ de Gratiis. Ejus corpus magna colitur veneratione ob pleraque ibidem patrata miracula.

Tom. 14. Ann. 1480. n. 22.

XXXIII. Diximus alias nos acturos de beato Vincentio Aquilano fratre laico, quem hoc anno plurimis virtutibus insignem ad Cœlum migrasse, ait Gonzaga, qui hoc ejus elogium subjungit: *Vir*, inquit, *erat summa sanctitate, abstinentia, atque humilitate præditus, singulari insuper patientia in laboribus, illatisque injuriis perferendis, in oratione vigilantissimus, ita ut integras noctes propter eam duceret insomnes: spiritum insuper a Deo accepit propheticum, cujus illud insigne est argumentum, quod, cum Ferdinandus Aragonius Rex Neapolitanus adversus Innocentium VIII. bellum pararet, interrogaretque eum an vinceret? Vincentius responderit, nequaquam, & proinde rebus suis consuleret, nec cum Pontificiis manus consereret. Sed Rex ista contemnens, ad pugnam descendit, in qua incredulitatis suæ pœnas luit ab hoste fugatus. Decessit in Conventu sancti Juliani prope Aquilam, ubi casu effosso sepulcro post annum ab obitu quartum decimum, inventum est ejus corpus integrum, undique incorruptum, suavissimum exhalans odorem, & decenter repositum in arca nucea & Christallina, translatum est in locum honorificum. Inde cœpit multis clarere miraculis, quorum memoriæ conspiciuntur in donariis & tabellis votivis ad sepulcrum appensis.*

Tom. 9. An. 1415. n. 36. Et Vincent. Aquilanos. *Gonz. in Provin. S. Bernard. Conv. 2.* Spiritum habuit propheticum. Corpus ejus incorruptum.

XXXIV. Asperam & solitariam vitam semper traduxit, consortium non solum fugiens secularium, sed & Fratrum devitans colloquia. Pane vivebat & aqua, crudas aliquando manducans herbas, sæpius absynthium. Regi Neapolitano prædixit Caroli VIII. in Italiam adventum in illius exitium. Sulmonensem Episcopum vita functum e morte revocavit, qui post dies duodeviginti denuo e vivis excessit. Multa patravit miracula: Aquilanum quemdam per menses quatuor elinguem & mutum, ut perfecte loqueretur, effecit. In urbe Pennensi puerulum utroque distortum crure rectificavit. In sancti Angeli Civitate adolescentem manibus & pedibus obrepentem, alterum uno pede claudicantem, tertium pedibus sistere impotentem, curavit. Per Francavillæ urbem transiens, oblatum sibi juvenem claudum & mutum sanavit.

Marc. 3. p. l. 8. c. 18. Ejus pœnitentia. Et miracula.

XXXV. In eodem Templo jacent distinctis loculis alii duo piissimi viri, Masius Aquilanus laicus, & Apollonius Aquilanus Sacerdos, incertis annis defuncti. De utroque agit Bernardinus a Fossa Aquilanus in sua descriptione provinciæ sancti Bernardini, agens de hoc ipso Cœnobio sancti Juliani. Ipsius verbis profero utriusque elogium. *In loco*, inquit, *sancti Juliani quidam frater antiquus laicus requiescit, qui frater Masius Aquilanus vocabatur. Hic vir fuit miræ simplicitatis & humilitatis; & cum circiter* LXVIII. *annos religiosus extiterit, numquam simplicitatem reliquit: imo in senectute simplicior inventus est, & boni sensus, cujus vita semper sancta fuit: in oratione siquidem visus est quandoque elevatus a terra. In ætate vero jam decrepita constitutus, utrinsque oculi lumine privatus, ad mortem usque in cæcitate vixit. Numquam tamen nec verbis nec factis nec nutibus impatientiam quovis modo monstravit, sed in summa humilitate atque humanitate perduravit, ita ut omnes tam Fratres, quam seculares in admirationem converteret; nam in vetulo, cano, patiente, & humili atque gratioso, apertis oculis Spiritus sanctus habitare videbatur. Demum cum placuit Divinæ Sapientiæ Servum suum de miseria vitæ præsentis eripere, propter devotionem & im-*

Masius Aquilanus.

& importunitatem secularium populorum, per aliquot dies insepultus retentus est: numquam tamen putruit, sed facies ejus, quasi facies Angeli intuentibus videbatur, & caro ejus & omnia membra, sicut dum vivebat, ita post mortem non sine cunctorum admiratione ducebantur. Diffusa denique fama transitus ejus, magnus populorum concursus factus fuit; & nonnulli a variis corporis doloribus ejus meritis per Divinam largitatem liberati extiterunt. Hunc virum ego per plurimos annos agnovi, tantamque in eum devotionem concepi, ut quandoque post tergum ipsius incedens, habitum præ nimia devotione oscularer, putans quod etiam tunc, licet esset in terris, tamen esset a Deo canonizatus in cælis. Et licet jam esset decrepitus, numquam tamen calceamenta nec lanea nec pellicea portare voluit, sed nudis pedibus, calepodiis utens, tota mente professionem suam stricto modo servare curabat. In Divinis laudibus sollicitus, jejunia præcepta, & Quadragesimam de Benedictis *numquam dimisit. Unde propter Religionem suam factum extitit, ut Fratribus ac secularibus foret carus, tantoque ipsum venerabantur affectu, quod & videre & audire delectabantur, quasi Angelum Dei ambulantem in terris. Et corpus ejus in Altari capellæ loci sepultum est, atque in pariete super dictum Altare ejus depicta est effigies.*

Apollonius Aquilanus.

XXXVI. De Apollonio vero ita habet. *In eodem loco sancti Juliani quidam juvenis sepultus est, nomine frater Apollonius de Aquila, Sacerdos & Prædicator. Hic juvenis in provincia Tusciæ fuit receptus ad Ordinem, sed obedientia cogente, ad hanc Provinciam rediit. Erat enim juvenis ætate, sed moribus canus, eratque tam dulcis conversationis, quod omnium secum conversantium animos in sui amorem vertebat. Et licet parvo tempore officium prædicationis habuerit, tamen pro sua conversatione sancta, & prædicationis elegantia cunctis acceptissimus erat, ita quod si diu vixisset, nomen sibi singulare fecisset. Hujus rei testimonium terra Caramanici, & Guardia-Græcis, in quibus ultra omnes acceptissimus fuit, perhibere possunt. Placuit tamen Divinæ pietati, ne malitia mutaret intellectum ejus, & ne fictio deciperet sensum illius, in ætate juvenili, de hac vita subtrahere. Placita enim erat Deo anima illius: in cujus morte hoc miraculum monstravit Altissimus. Nam Bizochæ, quæ nunc juxta hospitale majus in Aquila commorantur, sero quodam circa secundam horam noctis, casu inspexerunt versus locum sancti Juliani, qui de summitate quarumdam scalarum inde videri potest, & non sine magna admiratione quamdam columnam luminis supra locum prædictum fuerunt intuitæ, quid hoc significare vellet, nullatenus intelligentes. De mane vero hora competenti surgentes, ad Fratres in Conventu sancti Francisci, ad custodiam corporis sancti Bernardini degentes perrexerant, quidnam columna illa luminis significare vellet, subtiliter inquirentes. Qui responsum dederunt eisdem, qualiter commoniti erant a Fratribus sancti Juliani, quod hora illa sanctus ille juvenis miseram hanc vitam relinquens, migravit ad cælum. Hoc proinde Divinam Sapientiam fecisse putamus ad sui nominis gloriam, & juvenis illius honorem, ut sicut ipse in vita lumine sanctitatis resplenduit, ita in morte lumine Divino comitatus, ad vitam æternam conscenderet. Ita enim Divina Sapientia facere consuevit, ut qui in hac vita viam sibi luminosam per bonorum operum exercitationem paraverunt, per viam luminosam cælos ingrediantur: quia* (sicut inquit Gregorius) *qualis hinc quisque egregitur, talis in judicio repræsentatur.*

Greg. l. 12. Moral. c. 4. Chronic. Provin. Cel. MSS. Paulus Willensis.

XXXVII. Obiit hoc anno Paulus Suevus Willensis, vir doctus & religiosus, qui veritatis prædicandæ causa exilium & tribulationes passus triennio, rediens in suum Cœnobium decessit Keisempergæ.

XXXVIII.

XXXVIII. Promotus est ad Archiepiscopatum Chalcedonensem, sub Patriarcha Constantinopolitano, frater Franciscus N. die XVII. Maii. Ad Episcopatum Dromorensem in Hibernia, sub Archiepiscop. Armacano, frater Joannes Baptista N. per obitum Galeatii, die XII. Junii; utrumque horum Italum fuisse existimo. Ad Pisiensem sive Linicensem in Apulia, sub Archiepiscop. Hydruntino, frater Franciscus de Comitibus, vir nobilis, per mortem Blasii, die XV. Julii. Obiit anno MDIX. Ad sancti Dominici in Hispaniolæ Insula, per Christophorum Columbum, ante aliquot annos, ut suo loco retuli, detecta, & Regibus Catholicis Hispaniarum subjecta, frater Garsias de Padilla primus Indiarum Occidentalium Episcopus, sicut superius monui, die XX. Novembris. Obiit paulo post in Hispania.

Fr. Francisc. Archiepisc. Chalcedonen.
Fr. Joannes Episcop. Dromoren.
Fr. Franciscus Linicen.
Anno 1492. n. 8.
Fr. Garsias S. Dominici.
Anno 1493. n. 8.

XXXIX. Hoc anno extructum Cœnobium Nolæ (corrupte Molæ) Patrum Conventualium, de quo alias egimus, asserit Rodulphus, idque indicare lapidem in claustro expositum, atque insignia ostendere originem habuisse a Familia Ursina, Nolæ tunc dominante. Suspicor mendum esse in numeris, & pro 1504. scribendum esse 1304. sub illud enim tempus Nicolaus vivebat Ursinus, cui domus tribuunt originem, & quidem ante annum MCCCC. constructum fuisse, constat ex Catalogo Provinciarum, & domorum a Bartholomæo Pisano conscripto, quem sub annos MCCCXCIX. & MCCCC. exhibuimus.

Conv. Nolæ.
Tom. 11. *anno* 1445. n. 17.
Rodul. fol. 275.

XL. In Apulia, & Provincia sancti Nicolai hoc anno prope suam urbem Labelli, Joannes a Tusso, primus Labellensium Marchio, Observantibus domum suis sumptibus extruxit, de qua nihil occurrit ampliori dignum memoria. Hoc etiam anno Pontifex confirmavit ea, quæ olim fecerat Joannes ex Comitibus Taliacotii, tituli sanctæ Susannæ presbyter Cardinalis, Archiepiscopus Tarentinus, tunc in Regno Neapolitano Sedis Apostolicæ Legatus, circa separationem Hospitalis contigui, a regimine & Cœnobio sancti Petri in Galatina ejusdem Provinciæ sancti Nicolai, quod usque ad illud tempus rexerunt ejusdem Cœnobii Minoritæ Observantes: *His, quæ pro Hospitalium*. Kalend. Januarii. Ex his litteris Apostolicis clarius percipiet lector, quæ nos alias circa erectionem prædictorum Cœnobii & hospitalis retulimus, & qualiter Xenodochii regimen concessum fuit Abbati & Conventui Monasterii beatæ Mariæ Ordinis sancti Benedicti, Congregationis Montis Oliveti. Obtinuit insuper hoc anno Universitas oppidi Montagnanæ, Patavinæ diœcesis, licentiam ædificandi Conventum pro Fratribus Observantibus provinciæ sancti Antonii, quem statim cœperunt construere, & paulo post ad summum usque perduxerunt, sub nomine sanctæ Mariæ Gratiarum: *Dum ad fructus uberes*. pridie Nonas Junii.

Conv. Labelli.
Gonz. in Provin. S. Nicolai Conv. 34.
Conv. sancti Petri in Galatina.
Tom. 9. *an.* 1383. n. 5.
Conv. Montagnanæ.
Idem in Provin. S. Antonii Conv. 31.

XLI. Joannes Guadalupensis, qui provinciæ sancti Gabrielis prima præstruxit fundamenta, ante hunc annum, uti diximus, aliquot Cœnobiola partim ipse fabricavit, partim ab aliis accepit, quæ reformationis ab eo intentæ prima erant veluti incunabula. Prope oppidum Villæ-novæ de Fraxineto, diœcesis Pacensis, unum ædificavit sub titulo sancti Evangelii, ex quo illius congregatio cœpit appellari. Tria alia accepit, duo a viris nobilibus, scilicet Montis Sion de Salva-Leone a Joanne de Figueroa, & sanctæ Mariæ de Luce V. M. P. ab oppido Alconcelii ejusdem diœcesis Pacen. a Joanne de Sotomajor; tertium a Duce Brigantino in Lusitania, Eborensis diœcesis, sub nomine sanctæ Mariæ Pietatis. De his egimus superius. Eorum rectorem, seu veluti custodem hoc anno Joannes agebat, sed non sine dura, uti superius diximus, Confratrum oppositione. Neque minorem sustinuit contradictionem Petrus de Valentia Custos domus Scalabitanæ, seu de Tru-

Anno 1500. n. 37.
Anno 1502. n. 25.
& *an.* 1503. n. 11.
Conv. Fraxineti.
Conv. Salva-Leonis.
Conv. Alconcelii.
Conv. S. Mariæ Pietatis.
An. 1502. n. 25.

Truxillo, quam sibi subjicere Vicarius provinciæ sancti Jacobi virtute quarumdam litterarum Alexandri VI. contendebat. Sed his per alias Julii II. hoc anno revocatis, uti superius diximus: *Rationi congruit*. VI. Kalend. Decembris, substitit aliquantulum domus, sed demum cedere oportuit Patribus prædictæ Provinciæ.

Anno 1502. n. 27.

XLII. Petrus de Portocarrero Domicellus Hispalensis diœcesis, hoc anno impetravit facultatem ædificandi domum pro Fratribus Observantibus extra muros oppidi Villæ-novæ de Frexnos sive Fraxineti, Pacen. diœces. *Piis petentium votis*. VI. Kalend. Augusti. Jam diximus prope hanc Villam ædificatam fuisse domum alteram sumptibus Joannis prædictæ Villæ Marchionis, traditamque Joanni Guadalupensi, sub titulo *sancti Evangelii*, a qua suæ Reformationis Congregationem exorsus, nuncupatam voluit *sancti Evangelii*. Hic autem alius exprimitur Fundator, domumque ædificandam subjici impetravit Custodiæ Angelorum Superiori. Quare judicaverim, vel Petrum hunc aliam voluisse fabricare domum, vel jam inchoatam a Joanne Marchione, & a Guadalupense, propter exortas turbas, & controversias a nobis superius relatas derelictam, voluisse perficere, & Custodiæ Angelorum, quæ bene apud omnes audiebat, aggregare.

Conv. Fraxineti. *Anno 1500. n. 38.* *Anno 1502. n. 25.*

XLIII. Petiit insuper aliam facultatem ædificandi Conventum in oppido Mogueri, diœcesis Hispalensis, custodiæ Observantum Hispalensi tradendum, locumque ædificandi Cœnobii designavit hospitale Corporis Christi, a se in eodem oppido constructum, quod in alium idoneum locum se translaturum dicebat: *Piis fidelium votis*. III. Nonas Augusti. Et si vero facultatem impetraverit, nihil tamen fecisse existimo; non enim alterius ædificii Franciscani in illo oppido vestigium reperio præter illud, quod ante annos centum & quinquaginta ab Alphonso Gaufredo de Tenoiro, ejusque conjuge diximus constructum.

Conv. Mogueri. *Tom 8. an. 1350. n. 25.*

XLIV. Ægidius Delphinus Minister Generalis alias constituit quoad viveret Fortunium Victoriensem Guardianum, seu Visitatorem domus sancti Joannis de Alferrara, diœcesis Hispalensis, & provinciæ Castellæ, quæ domus tunc sub immediata obedientia prædicti Generalis existebat, eique varia indulsit privilegia, quæ hoc anno Pontifex voluit confirmata: *His per quæ Christi fidelium*. XV. Kalend. Junii. Quid de hac domo factum sit, non reperio; non enim inter alias, quæ in diœcesi Hispalensi recensentur, connumeratur.

Conv. Alferrara.

XLV. Nobilis vir Gondisalvus Mexia, dominus locorum sanctæ Euphemiæ, & de la Guardia, Corduben. diœcesis, impetravit hoc anno facultatem a Pontifice ædificandi Cœnobium pro Fratribus Regularis Observantiæ proque locum sanctæ Euphemiæ, sub invocatione sancti Alberti: *Sancto ac pio desiderio*. VII. Idus Septembris. Neque hanc domum inter reliquas licet invenire, quod suspicari cogit, vel non fuisse constructam, vel fuisse postea derelictam.

Conv. sanctæ Euphemiæ.

XLVI. Serenissimus Princeps Joannes, Catholicorum Regum Ferdinandi & Isabellæ filius, renum dolore, ex quo interiit, vehementer conflictatus, votum emisit se in honorem beati Zoili, qui pro Christo Cordubæ gloriosum subivit martyrium, Ecclesiam constructurum. Morte præventus, quod promisit, perficere nequiens, parentes rogavit, ut facerent. Illi prope Singiliæ, vulgo *Antequera*, urbem non solum Templum, sed & contiguum Cœnobium pro Fratribus Observantibus protinus hoc anno construxerunt. Est insigne domicilium quadraginta capax Religiosorum. Ibidem decessit Franciscus de Villar, sanguine & pietate illustris, de quo

Conv. Antequeræ. *Gonz. in Provin. Baetica Conv. 16.* *Franciscus de Villar.*

quo ſub annum MDXLV. quo deceſſit, fuſiorem ſermonem inſtituemus.

XLVII. Joannes Piretius de Licona circa hunc annum Fratribus Obſervantibus Cœnobium conſtruxit, ſub ſancti Franciſci nomine prope Saſſiolæ pagum, inter denſiſſimas arbores, paulo ſemotum a via, quæ a munitiſſimo oppido maritimo ſancti Sebaſtiani ad mare Cantabricum ducit ad Deviæ ejuſdem Provinciæ municipium. Imminet domus limpidiſſimo rivulo, in quo aliquando Fratres piſcantur. Vixerunt & objerunt hic plurimi Fratres Religione & virtute præſtantes.

Conv. Saſſiolæ. *Idem in Provin. Cantabr. Con. 17.*

XLVIII. Georgius Hurtado vir nobilis & pius in oppido Cineſio Regni Portugalliæ, & Eborenſis diœceſis, hoc anno ædificare cœpit Conventum ſub titulo S. Antonii, altiſſimis Oceani rupibus imminentem, ubi prius extiterat ſacellum, eidem Divo ſacrum, quod illius oppidi incolæ conſtruere cœperunt (nec tamen abſolverunt) in memoriam ingentis miraculi, liberati ſcilicet a certiſſimo naufragio hominis inter criſpantes ſeri maris undas in cimbula expaveſcentis, ad ſcopulos alliſi, & in altiſſimas rupes projecti. Ut delubrum abſolveretur, & contiguum adjiceretur Cœnobium, perſuaſerunt quidam Fratres ſtrictioris diſciplinæ, illuc ex Caſtella profecti, qui in ſuis concionibus ingratitudinis vitium objicientes populo, omnes ad hoc opus a Georgio inchoatum proſequendum excitarunt.

Conv. Cineſii. *Idem in Provin. Algarb. Conv. 18.*

XLIX. Nobilis vidua Philippa, relicta quondam viri Principis Alvari, filii Ducis Brigantini in Luſitania, ædificaverat Fratribus de Obſervantia Cœnobium in honorem ſancti Franciſci prope oppidum de Oliveira*, Bracarenſis diœceſis, nulla tamen præhabita Sedis Apoſtolicæ licentia. Introducti in domicilium Fratres, & Philippa fundatrix, moniti erroris commiſſi, hoc anno rogarunt, delictum hoc ſibi condonari. Pontifex auctoritatem abſolvendi a cenſuris idcirco irretitos commiſit Epiſcopo Eborenſi: *Sedes Apoſtolica pia mater*. IV. Kalend. Octobris. Periiſſe locum hunc exiſtimem, dum nullam ejus mentionem comperio, inter Cœnobia Luſitanica.

Conv. Olivenzæ.

* *al.* Olivenza.

L. Introducti ſunt hoc anno Fratres Obſervantes in Monaſterium inſigne ſanctæ Catarinæ de Monte Sion Selli Robaudi, olim ſub annnm MCCVI. pro Monialibus Ordinis Cluniacenſis extructum per illuſtrem virum Alijonem de Villa-nova, magnum Rhodi Magiſtrum, in loco campeſtri, amœno tamen, & omni arborum ſpecie gratiſſimo, inter Forum-Julium, & Draguignanum in diœceſi Foro-Julienſi. Moniales ad alium locum ſecuriorem transferri curavit Ludovicus de Villa-nova Marchio Tranſienſis ſub annum MDI, obtenta Alexandri VI. licentia. Eccleſia conſecrata eſt ſub nomine beatæ Catarinæ de Monte Sion, & beatæ Roſſolinæ quondam Abbatiſſæ dicti Monaſterii, per Elzearium de Villa-nova fratrem Alijonis fundatoris: corpus Roſſolinæ integrum & odoriferum illic aſſervatur honorifice & reverenter; licet non ſit Cœlitibus ex ritu Eccleſiæ connumerata.

Conv. Selli Robaudi. *Idem in Provin. ſancti Ludovici Conv. 20.*

LI. Sub hoc tempus reformatum eſt Cœnobium Viennenſe, per Petrum de Brandis Vicarium Provinciæ ſancti Bonaventuræ, excommiſſione Miniſtri Generalis, valde reclamantibus Patribus Conventualibus. Et ante hoc tempus reformatum fuiſſe Conventum oppidi Mindeburgenſis, Trajectenſis diœceſis, habeo ex diplomate Julii Pontificis, quo bona, quorum incapaces erant Obſervantes, & quæ prius poſſidebant Conventuales, applicavit Eccleſiis ſancti Petri, & ſancti Martini oppidi prædicti.

Reformatur Cõventus Viennenſis. *Regeſt. Julii II. lib. 1. fol. 41.* Et Conventus Mindeburgenſis. *Lib. 9. fol. 291.*

LII. Extra Mundariam Cæſarianam, Bæticæ urbem, vulgo *Xerez de la Frontera*, habitabant Fratres Obſervantes in Cœnobio, quod olim erat Patrum Conventualium, quod cum nimis eſſet anguſtum & incommodum, aliud obtinuerunt intra urbem amplum ſatis & opportunum. Ne vero

Monaſt. Xereſianum. *Gonz. in Provin. Bætica Monaſt. 4.*

prior locus periret, curarunt Fratres, ut ex publicis privatisque eleemosynis ad capacissimi Monasterii formam reduceretur, in eoque congregarentur sub Instituto sanctæ Claræ pleræque Virgines, quæ in variis parvisque habitaculis sub diversis ritibus vivebant. Id factum hoc anno Apostolica auctoritate: quibus postea Emmanuel a sancto Martino Superior Observantum modum præscripsit vivendi, datis Clarissis, quæ sui Instituti normam edocerent. Est insigne Monasterium, septuaginta & amplius Sororum capacissimum.

* al. Petri. Monast. Conchense. *Idem in Provin. Carthag. Monast.* 7.

LIII. Alvarum Piretium * a Monte Majori, Canonicum Toletanum, hoc anno Monasterium extruxisse Clarissarum extra Conchæ Valeriæ Civitatem ex alia fluminis parte, prope Eremitorium sanctissimæ Trinitatis, primasque Magistras novelli germinis evocatas tres illius Instituti ex Monasterio Alcozerii; sed post annos tres remissis Clarissis ad suum, ex quo prodierunt domicilium, ex Toletano Monasterio Ordinis Immaculatæ Conceptionis supervenisse Sorores quatuor, quæ adventantes Virgines suis moribus imbuerunt, asserit Gonzaga. Sed circa tempus fundationis, regimen Monasterii, & numerum earum, quæ ad aliarum instructionem vocatæ sunt, clarius omnia Lector percipiet ex Bulla Julii emissa anno sequenti ad XIII. Kalend. Maii incipiente: *Regimini universalis Ecclesiæ*: quam dabimus in Regesto.

Tom. 3. an. 1353. n. 10. Monast. Almazani.

LIV. Incertam diximus alias originem Monasterii Clarissarum oppidi Almasani, Seguntinæ diœcesis in Hispania, & alibi, quam ubi nunc est, aliquos opinari extructum fuisse, sancta Clara in humanis agente. Neque translationis etiam auctor aut tempus occurrebant, donec in diploma incidi Julii II. quo facultatem hoc anno concedit nobili viro Petro de Mendoza Comiti Montis Acuti, prædicti oppidi domino, vetustum & ruinosum Monasterium extra muros constructum, & bellorum injuriis expositum, ad ipsum oppidum transferendi, præsertim cum Bernardinus Carvajalius, tituli sanctæ Crucis in Hierusalem presbyter Cardinalis, Ecclesiæ Seguntinæ administrator, novi Monasterii constructionem promiserit adjuvare. Hoc itaque tempore facta est translatio: *Piis fidelium votis*. VII. Idus Septembris. Ex hujus Comitis Montis Acuti prosapia duæ piissimæ fœminæ hic religiosissime cursum consummarunt, Mariana de Mendoza, Joannis Comitis filia, anno MDLXXXII. & Catarina Antonii Comitis filia, anno MDXCVI. Hæc ab anno tertio suæ ætatis Christo consecrata, Monasterium prudentissime annis quadraginta duobus gubernavit. Utraque pœnitentiæ & paupertatis sectandæ desiderio mirifice flagrarunt.

Mariana de Mendoza. Catarina Mendoza.

Monast. Villæ-novæ de Scapha rupta.

LV. Vir nobilis Laurentius Xuarez de Figueroa de Mendoza, dominus oppidi de Arcos, & Isabella de Aguilar conthoralis, impetrarunt hoc anno facultatem ædificandi Monasterium Ordinis sanctæ Claræ prope Ecclesiam, sive Eremitorium aut Oratorium beatæ Mariæ de Soterana, oppidi Villæ-novæ Scaphæ ruptæ, vulgo *Barcarotta*, sub visitatione & regimine Episcopi Pacensis, cum obligatione celebrandarum Missarum per sacellanos a fundatoribus eorumque successoribus deputandos, & ad nutum amovendos: *Eximiæ devotionis*. XVII. Kalend. Aprilis. Quid præter hæc dicam, non habeo; extra Ordinis etenim regimen constituti Monasterii, si fortassis fuit ædificatum, ampliorem non potui adipisci notitiam.

Mon. Desertæ. Lib. 4. fol. 77.

LVI. Neque de Monasterio sanctæ Claræ de Deserta in suburbiis Lugdunensibus aliud reperiri potui, quam quod hoc anno relatum est Pontifici, nimirum fratrem Ludovicum Dublet, & alios ex commissione Georgii tituli sancti Sixti presbyteri Cardinalis, in partibus Galliæ Sedis Apostoli-

cæ

cæ Legati, Monasterium præscriptis novis legibus, & arctiore modo vivendi reformasse, quod Abbatissa & pleræque Moniales ægre tulerunt. Aliunde nihil potui de hoc Monasterio scire; qui enim de Monasteriis Provinciæ sancti Bonaventuræ, ad quam urbs spectat Lugdunensis, scripserunt, nullam agunt de isto mentionem.

LVII. Sub hunc annum extructam domum Sororum Tertii Ordinis Complutensem a Francisco Ximenio Archiepiscopo Toletano, scribit Alvarus Gomesius Toletanus, diligentissimus ejusdem Ximenii vitæ gestorumque scriptor, & ad instar hujus Collegii post plerosque annos aliud Toleti, sub uno eodemque nomine sancti Joannis de pœnitentia constituisse. Attamen Franciscus Gonzaga, & ex eo Petrus Salazarius priorem volunt domum Toletanam, & ad illius exemplum constructam Complutensem. Insuper dicunt, eum domum hanc subjecisse Rectori Collegii sancti Ildephonsi, Academiæ Complutensis a se fundatæ præcipui, persuasumque volunt ex conjecturis, quia scilicet utriusque loci statuta sunt communia, videlicet circa numerum & qualitatem recipiendorum. At Guardiano potius Complutensi committendum judicavit, cujus consilium voluit circa cooptandas in hanc societatem prærequiri. In hoc itaque sententiarum discrimine, Gomesii narrationi adhærendum potius existimem, qui plerisque rebus a Ximenio gestis interfuit; Toleti insuper natus, quid circa utriusque domus Complutensis & Toletanæ fundationem actum sit, certius potuit percipere. Quid itaque ille in hac re scripserit, totum exscribam. Postquam Ximenius Isabellam Reginam lecto decumbentem ad Methymnam Campensem (uti diximus) reliquerat, Complutumque multa a se generose incepta perfecturus advenerat, intellexit in sua diœcesi complures esse fœminas honestis natas parentibus, quarum pudicitia ob rerum penuriam periclitabatur. Quare religiosarum mulierum Cœnobia passim condere necessarium judicavit, ubi puellæ quæ ob rem angustam illocabiles essent, aut quæ sponte sua a nuptiis abhorrerent, longe a virorum congressibus semotæ, Deo optimo maximo dicatæ virginitatem perpetuo colerent. Nam quamvis multa ejusmodi loca, piis jam olim hominibus in re præclara studiose contendentibus, in Toletana diœcesi structa essent, annonæ in dies penuria ingravescente, mulierumque numero tripla (ut solet) proportione virorum supergresso, nihil in hac re amplianda unquam fiet, quod nimium aut inutile dici possit.

Domus Sororũ Tertii Ordinis Complutensis. Gomes. lib. 3.

Gonz. in Prov. Castellæ Mon. 14. Salaz. de ead. Prov. lib. 3. c. 11.

Hoc anno n. 17.

LVIII. Ergo inter cetera ædificia, quæ Compluti fiebant, ædem etiam sacrarum fœminarum erigendam curavit, titulo sancti Joannis pœnitentis: cui Collegium egenarum puellarum, novitio ac prudenti invento, sub nomine divæ Isabellæ adjunxit: quæ de illarum Custodis voluntate (quam Matrem vocant) & Divi Francisci in eo oppido Guardiani consilio, juxta præscriptas ab eo leges cooptatæ, tamdiu illic in omni disciplina & custodia degerent, donec lubricum ætatis prætergressæ, aut se Divino obsequio mancipari, aut nubere constituerent. Quod si in illam partem inclinarent, ad vota facienda citra ullius pecuniæ dotis nomine numerationem admitterentur. Si vero nuptiis indulgere mallent, viro frugi & probo collocatæ, dotem ex Cœnobii proventibus susciperent, quos ille uberes & copiosos grandi summa æris comparavit. Nam cum olim Ministrum Provincialem (uti superius diximus) ageret, nonnullarum virginum animos in Cœnobiis degentium gravibus furiis divexari intellexit, quod ut parum ingeniorum suorum consciæ, aut cognatorum coactæ auctoritate, aut egestatis durissimo imperio se Sodalitatis mysteriis addixissent. Quamobrem humanissimo consilio

Anno 1495. n. 10.

ſilio excogitavit, quo pacto ſui exploratione habita, partim dotis erogatione facta, illis incommodis ſuccurreretur. Curam hoc conficiendi Gregorio Fernando viro induſtrio, & probitate claro, in Divæ Mariæ templo, quod Compluti inſigne eſt, beneficiario commiſit: qui opere nondum abſoluto e vivis diſceſſit, ſeque illic tamquam in fundo a ſe culto, fidus colonus humari demandavit. Ejus Cœnobii inſtitutio, ob fructum in dies non mediocrem inde provenientem, adeo grata Antiſtiti fuit, ut ad illius normam aliud interlabentibus aliquot annis Toleti, uti dictum eſt, conſtruxerit. Eam porro famam & laudem hoc Complutenſe Collegium obtinuit, ut ex toto ejus regionis tractu illuc puellæ diſciplinæ gratia confluant, & Philippus II. Hiſpaniarum Rex, inter cetera humanitatis, & magnificentiæ exempla, illud etiam præſtiterit, quod aulicorum miniſtrantium filias, eorum præſertim, qui in ſecundo miniſtrantium gradu conſtituuntur, quinquaginta & plures, ſtatutis unicuique, vel pro Monachatu vel pro Matrimonio aureis quadringentis, in eo cœtu ſtudioſe & pudice educandas curaverit. Regio quidem & præclaro hoc opere, tantique Principis teſtimonio, inſigni Ximenii monumento magnum factum eſt honoris & decoris additamentum.

LIX. Ergo ne hoc Complutenſe Collegium egeſtatem ullam pateretur, ſi ſumptus faceret ante proventus perceptos, Ximenius multis tum millibus nummum ſtatim numeratis, tum frumenti modiorum, omnem ab eis ſollicitudinem abſtulit, & tranquillitatem illam induxit, quæ ab omni profana cura ſequeſtratis hominibus ad religionem, cui ſe ſemel dicarunt, tuendam neceſſaria eſt. Ut interim illa non recenſeam, calices, patinas, pretioſamque Crucem, quondam Regum Aragoniæ delicias, ex argento puriſſimo: præterea culcitras, ſtragula, tapetia & aulæa, quæ ex omni ſua opulenta ſuppellectile, huic Cœnobio Complutenſi, teſtamento, & binis item codicillis legavit.

LX. Tandem domus hæc commiſſa eſt a Clemente VII. an. MDXXVIII. curæ & regimini Miniſtri Provinciæ Caſtellæ, quam tunc regebat frater Joannes de Olmillos, vir pius & prudens. Hic diem ſuum obiit Maria della Peñvela, quam Sixtus V. refert in Bulla canonizationis ſancti Didaci fuiſſe ab hoc divo a multis morbis ſanatam.

Tom. 13. anno 1463. n. III.

Privilegia.

LXI. Rogantibus Ferdinando & Iſabella Regibus Catholicis, multa conceſſit Julius Pontifex privilegia hoc anno Fratribus Regularis Obſervantiæ, præſertim in Regnis Caſtellæ & Aragoniæ degentibus, quæ videri poſſunt in ejus diplomate: *In militanti Eccleſiæ*. xv. Kalendas Julii. Illis etiam deprecantibus indulſit, ut in die ſancti Bonaventuræ Divina officia celebrentur tempore interdicti: *Exponi nobis*. die XXIV. Maii.

A R-

ARGUMENTUM.

Minoritæ in Orientalibus Indiis magnum ferunt rei Christianæ subsidium. Franciscus Ximenius res Hispanicas prudentissime moderatur. Observantes Ultramontani Generalia celebrant Comitia. Ut Ordinis scissuras & turbas tolleret Pontifex, Generalem omnium Congregationum indixit pro anno sequenti consessum. Moriuntur aliquot viri pii; florent alii doctrina & virtute illustres. Marcus Vigerius purpura decoratus, alii ad Pontificias infulas assumuntur. Cœnobia construuntur.

I. EMMANUEL Lusitaniæ Rex hoc anno ingentem classem misit ad Orientales Indias, Præfecto Francisco Almeida, viro insigni virtute prædito, qui fortem fidelemque operam nuper in expeditione Bæticæ Ferdinando Regi Castellæ navarat. Solvit ille Ulyssippone ad VIII. Kalendas Aprilis Annunciatione Virginea sacrum, navibus duabus & viginti, faustis ominibus, Franciscanis aliquot Fratribus, & clericis aliis rei Christianæ procurandæ in eam longissimam navigationem assumptis. Et hi quidem egregiam operam Almeidæ præstiterunt in expugnatione urbis Quiloæ, Insulæque Mombazæ, in eaque constitutæ ejusdem nominis Civitatis. Milites ante prælium noxis expiare, cœlesti pabulo recreare, ad pugnam fortiter excitare, Christi fidem prædicare, ejus Nomen dimicantibus insonare, fauciis in bello mederi, cæsos sacramentis procurare, occisos sepelire, fidei vexillum explicare, Crucemque vivificam in trophæum erigere. Primi in ipsa Regia Mombazana hoc signum exaltarunt, animosque addiderunt Laurentio Almeidæ, Francisci filio, ut ad superiorem urbis partem militibus viam aperiret, viresque suas paternis conjungeret.

Barr. dec. 1. lib. 8. c. 3. & seqq. Maff. l. 1. Osor lib. 4. Goes. 2. p. Chron. Emmanuel. c. 1. & seqq.

Minoritæ navigant ad Indias Orientales.

Ubi impigre laborant.

II. Interim Tristanus Acunia, Alphonso Albuquerquio comite, hoc ipso anno cum valida classe in Indiam destinatur, qui post exploratam Madagascaris Insulæ naturam ac regionem, Melindam abiit; inde devicta Brava Civitate, ad Socotoram insulam maris Erythræi transmisit, ubi Christianos jam inde ab Apostoli Thomæ adventu incolas invenit, sed Jacobitarum, propter vicinitatem Æthiopiæ, hæresi infectos, a Romani Pontificis auctoritate sejunctos, circumcisionem aliosque Indicæ superstitionis ritus usurpantes, multa tamen Christianæ fidei vestigia retinentes. Misere hos sævo premebat imperio Fartacum Rex, qui Beninum portum per vim occupavit, validaque arce imposita ab annis viginti sex, imbecillem populum missis ex Arabia militibus tyrannice regebat. Ad liberandos misellos, atque Catholicæ Ecclesiæ aggregandos animum applicuit Tristanus, ita enim jusserat Emmanuel Rex, & illi supplices rogabant. Inito itaque certamine, devictis fugatisque Mahometanis, atque arce in potestatem redacta, eam Alphonsi Noroniæ custodiæ, adjecta idonea militum manu, concredidit, Arabumque fano expiato, & in cultum Virginis Mariæ converso, rei Christianæ præposuit eximia sanctitate virum, Antonium Laurerium Minoritam, qui tollendis vitiis, quæ in hominum mores, ac religionem irrepserant, incolisque ad veram pietatem ac virtutem erudiendis, aliquot annos Apostolico plane munere est perfunctus.

Antonius Laurerius vir egregius.

III. Franciscus Almeida, jam Proregis Indiarum titulo & auctoritate conspicuus, Canonori post multas terra marique adeptas victorias, paululum requiescebat; quando hoc ipso anno ad eum venit Ludovicus Minorita, collegatum habens quemdam illius gentis heroem, a Narsingæ Rege potentis-

Gonz. in Proœm. Prov. B. Thomæ.

Ludovicus Minorita Regis Narsingæ legat.

tissimo (cujus magnificentiam, potentiam & opes diffuse explicat Damianus Goes in ea, quam scripsit, Emmanuelis historia) destinatus, ut solemnem obiret apud Lusitanos legationem. Iverat ad Narsingæ Regnum Ludovicus templum visurus vetustissimum, pioque populi cultu venerandum, sancti Thomæ Apostoli, illius gentis Magistri; atque inde Regem veneraturus excurrit, a quo humanissime exceptus, ei Lusitanicæ gentis mores, & Almeidæ res fortiter gestas explicuit. Hinc sumpta legationis, ictique fœderis occasio. Missis itaque binis his legatis, se suoque Regi Lusitaniæ amicos fore Narsinganus pollicetur; naves, arma, commeatum, vestes, & militibus opportuna quæque sponte offert; classium stationibus portus, portuum securitati, ut arces extruat, libere permittit; & demum juvenculam sororem forma decoram, ut firmiori vinculo perstet amicitia, spondet se Emmanuelis filio sponsam traditurum. Verbis fidem addiderunt Legati, porrecta epistola Regis manu exarata, binisque donatis collariis unionum, annulis pretiosis, tapetibus, auro byssoque intertextis, ad Emmanuelem mittendis. Gratissimam habuit Almeida legationem, pactisque fœderis legibus, lætos remisit nuncios, vasculis aureis & argenteis, opere & cælatura nobilibus, quæ Regi perferrent, adjectis.

Goes. p. 2. c. 6.

IV. Franciscus Ximenius Toletanus Archiepiscopus, cum religionis & divorum cultor esset eximius, semper aliquid secum versabat, quod hunc pium affectum incenderet. In memoriam itaque revocavit, divi Ildephonsi corpus Zamoræ asservari, incessitque illum mira quædam cupido visendi & venerandi reliquias Viri sanctissimi, qui & Deiparæ Virginis munere, & alloquio perillustris est, & Ecclesiæ Toletanæ Pontificatum adeo integre & vigilanter tempore durissimo, dum schismata & hæreses vigebant, administravit, ut Divinos sibi honores inter Divos relato comparaverit. Dolebat, Toletanam Ecclesiam eo esse thesauro spoliatam, & nihil magis ex illa calamitosa Hispaniæ vastatione, quam sub Roderico ultimo Gothorum Rege sustinuit, in familiari colloquio deplorabat, quam sanctissimi Ildephonsi corpus, vestemque sacram, per Virginem Matrem cælitus ad eum deductam, quæ in Ovetana Ecclesia est, a templi Toletani adytis per alienas Sedes exulare.

Gomes. lib. 3.

Xim. cupit videre corpus S. Ildefonsi.

V. Peropportunus ad eam rem gerendam Petrus Biverus visus est, tum quod equestris ordinis Zamoræ civis esset, & in sacerdotum civiumque Senatu permultos cognatos & amicos, quorum id opera & patrocinio fieret, habebat; tum etiam quod intimus & carus Ximenio, optimam operam patrono erat navaturus, ut voti compos fieret. Ejus ergo auctoritate & cura id dumtaxat impetrari potuit, ut quam dissimulanter id fieri posset, Ximenius, Francisco Ruizio Sodale, & duobus a cubiculo ministris comitatus, totidemque anteambulonibus, Zamoram de nocte occultus veniret. Accipit ergo conditionem læta fronte Ximenius, gratiis pro tam sedula cura Bivero actis. Cum omnia jam apparata essent, subito Zamorenses mutatis animis, ne se Tauro moveret, per eumdem Biverum renunciant: neque enim de ea re tam arcano consilio potuisse tractari, quin ad notitiam multorum dimanaverit, qui tam graviter & moleste tulerunt, ut universa Zamorensis Civitas fortunarum omnium discrimen, suorumque civium internecionem subire parata sit potius, quam facultatem ullam dare Ildephonsi corpus cernendi.

Nec tamen id conceditur.

VI. Quæ autem tam subitæ mutationis occasio fuerit, est incompertum, nisi quod nonnulli ridicula, & pro tempore conficta excusatione, religione quapiam prohiberi se dixerunt: vocem scilicet humana augustiorem e penetrali-

tralibus, ubi Ildephonsus asservatur, prodeuntem audivisse, quæ manes sanctissimos sollicitare vetabat. Sed verisimilius est, potentissimi hominis & intrepidi ingenium timuisse, ne quid de possessione quondam sua tentaret, aut graves lites intenderet sanctissimis Reliquiis conspectis, quæ Divinum odorem undique spirarent, vereque illam puritatem retinerent, quam Ildephonsus olim in illo exuvio coluit. Experimento enim constare, eamque esse rerum naturam, ut quæ sub aspectum veniunt, acrioribus stimulis animos hominum commovere soleant. Ægre id Ximenius tulit, qui delusus a Zamorensibus videbatur; & illorum sententia cognita: *quantum* (inquit) *privati hominis conditio principis fortunæ præstat! nam si ego detrito, ut olim solebam, sacco indutus, ad Zamorensium Ecclesiam venissem, sine ullo negotio, quod frustra rogavi, essem affecutus*.

VII. Neque vero ille soli pietati, rebusque sacris dumtaxat studebat, verum etiam maxima quæque Regni negotia, pacemque publicam, publicorumque procurabat. Jacta erant perniciosa semina discordiæ inter Philippum Burgundum Hispanici sceptri hæredem, & Ferdinandum Aragoninum, Philippi socerum, circa Regni administrationem. Successionis jus erat Joannæ Philippi conjugis, Isabella Castellæ Regina, & Ferdinando Rege Aragonio ortæ. Ultimis tabulis Isabellæ nuper defunctæ commissa est administratio Regni Ferdinando ipsius marito, donec Joanna filia, & Philippus gener in Hispaniam ex Belgio remearent. Castellani proceres Ferdinando invisi, Belgæ atque Burgundi, qui Philippo ministrabant, lucri imperiique cupidi, in socerum stimulabant, utque remisso in Aragoniam Ferdinando, dimissis Aragoniis, quos in sua familia uxor habebat, eique Pater tradiderat in Belgium eunti, sibi liberum imperium assumeret, mitteretque legatos, qui obstacula quæque removerent, facile persuaserunt. Missi itaque Philibertus Burgundus Veranius Princeps, & Andreas Burgius Cremonensis ad eas res, quæ non mediocriter Reipub. statum perturbabant, cognoscendas & tractandas. Detrusus interim in tetrum carcerem Lupus Conchillus a Ferdinando missus in Belgium, qui Joannæ persuasit interregnum patri juxta genitricis Isabellæ tabulas supremas committere.

Componit controversias inter Philippum & Ferdinand. Reges.

VIII. Ubi hæc rescivit Ximenius, a Ferdinando Segobiam vocatus, citato itinere profectus, Regi suo optimo amico, tot difficultatibus & molestiis laboranti noluit deesse. Segobiam itaque omnibus insciis ingressus, ut erat de via pulverulentus, antequam Regem salutaret, Legatos, qui jam epulis paratis discumbere volebant, ad se quamprimum venire jubet: res enim esse maximi momenti, quæ se festinabundum Segobiam venire coegissent: nec vulgare periculum emersurum, nisi in tempore succurreretur, omnemque moram, quæ rebus gerendis semper nocuit, nunc perniciosam insanabilemque fore. Commoti sunt Legati Belgæ, quamvis proceribus id extenuantibus, atque ut inanes terrores contemnentibus. Gratias igitur se Ximenio agere pro suscepto labore benigne respondent, & se a prandio ad illum venturos, & ex ejus præscripto omnia effecturos, quæ ad Rempub. pertineant, promittunt. Instat Ximenius, ut relictis epulis, properent; neque enim id genus negotium esse, ut dilationem ullam pateretur. Parent Legati, & in Regiam, quo jam se ille contulerat, veniunt.

IX. Egit primo de Philippi rebus prudenter satis & graviter: & improbare se dixit, quod soceri probitati & candori diffidens, sese vulturibus devorandum committeret, lupisque hiantibus prædam appararet. Deinde de Conchilli carcere, & Aragoniorum amandatione, rei indignitatem verbis etiam exaggerans, quod Philippus levibus de causis tam gravia animi exulce-

exulcerati signa adversus socerum, de illo multis in rebus benemeritum, dedisset. Quare nuncios per equos dispositos ad Philippum mittendos censet, per quos de Conchillo dimittendo, atque in pristinam dignitatem restituendo, cum illo agant. Nam si ulterius progrederetur, videret ne soceri animum adversus se irritaret: cui nihil aliud, quam Reipublicæ Hispanæ commodum curanti non defutura esse optimatum studia, qui illum quantumvis Gallico præsidio & potentia instructum, donec sanius consilium reciperet, ab horum Regnorum accessu prohiberent.

X. Attoniti ad tantam dictorum libertatem Legati, & durum Ximenii ingenium cognoscentes, ne quid novarum rerum in tam justa indignatione, partim Rex multitudini carus, partim Antistes potentissimus mulirentur, antequam dapes repeterent, nuncios cum litteris ad Philippum miserunt de rebus per Ximenium tractatis, monentes ut omnia in melius mutaret, donec ipse in Hispaniam veniens, rebus pro voluntate compositis, sceptra teneret. Nunc vero Ferdinandum & Ximenium timendos esse, qui Reipublicæ commodis tuendis, eisque proculdubio studentes, ni eorum voluntati obtemperaretur, magno ad res gerendas impedimento futuri erant. Hæc postquam Philippo, intimisque suis renunciata sunt, cuncta ex Ximenii præscripto fiunt. Conchillus vinculis liber in dignitatem ablatam restituitur, & de fœderibus cum socero agitur. Ille, ut erat perspicaci ingenio & prudentia præditus, nihil firmum fore eorum, quæ tractarentur, prædivinans, dum hæc cum genero agit, Gallum ad amicitiam invitantem, quamvis omnia superiora petentem, non abnuente Ximenio recepit. Ximenius ab hoc tempore, usque ad Regis Philippi mortem, & Ferdinandi in Hispaniam reditum magna Reipublicæ utilitate, variis procellis per id tempus perturbatæ, numquam a Regio comitatu discessit.

Capit. Generale Observ. Ultram. 13. *Reg. Ordinis.*

XI. Hoc anno in festo Pentecostes habita sunt Comitia Generalia Fratrum Observantum familiæ Ultramontanæ in Conventu Lavallensi tunc Provinciæ Turoniæ magnæ, nunc Provinciæ Turoniæ Pictaviensis, diœcesis Cœnomanensis. Absoluto triennio Martialis Boulier, electus est in Vicarium Generalem Joannes Silvestris, Provinciæ Franciæ, alumnus Conventus Sagiensis, qui nunc spectat ad Franciæ Parisiensis Provinciam. Inter alia statutum est, quod festum beati Joachimi Genitoris beatæ Mariæ Virginis celebretur sub ritu duplicis minoris per universam familiam Ultramontanam in crastino festi sancti Josephi ejusdem Virginis sponsi. Concessum est insuper ad Dei laudem (inquit meus codex) ad Christianæ religionis augmentum, & Regularis Observantiæ decorem, quod insulæ Indianæ (scilicet Hispaniolæ, Cubæ, Isabellæ, Jamaycæ) fiant & sint una Provincia, & habeant in posterum unum suffragium in Capitulo Generali, & Vicarius hujus Provinciæ habeat tantam ac talem auctoritatem in utroque foro, qualem & quantam habere solent reliqui Vicarii Provinciales. Hinc manifeste liquet, In his insulis, novaque hac colonia Hispanorum in Indiis nonnisi Fratres Regularis Observantiæ primo laborasse, eisque sub hoc tempus aliquot domicilia contigisse; & de aliis etiam ædificandis tunc cogitasse, constat ex aliis verbis relatis inter statuta hujus capituli sub hoc tenore: *Fratres Indiarum de licentia sui Archiepiscopi (urbis videlicet sancti Dominici in Hispaniola) possint ædificare loca, cum nullus contradicit; & hoc per privilegium Maris magni Carmelitarum.* * *Interim autem providebitur eis de auctoritate per litteras Apostolicas.* Et in Capitulo Generali celebrato anno MDXI. invenio Provinciam hanc nominatam sub titulo sanctæ Crucis. Nescio itaque unde ductus est Gonzaga, ut assereret, sub titulo custodiæ, Fratres

Provin. S. Crucis origo.

* *Vide hæc in Mari magno apud Lezanam tomo 2. n. 103. Gonz. in Provin. S. Crucis.*

tres

tres & domos harum insularum militasse usque ad annum MDLV. & nonnisi anno MDLXV. ex facultate Pii IV. ad Provinciæ dignitatem pervenisse in Comitiis Pincianis.

XII. Inde vero titulum sortita est sanctæ Crucis, quod aliqui ex primis exploratoribus in Insulæ Hispaniolæ oppido sancti Jacobi de Planitie, vulgo *de la Vega* ad Maguanæ vestibulum, ingentem Crucem cedrinam erexerint, ut illac transeuntes scirent, aliquando ibi stetisse Christianos. Indi hujusmodi veluti trophæi in suis finibus erectum symbolum perferre nolentes, funibus & viribus sexcentorum hominum ad terram protrahere intentarunt, sed frustra; deinde adjecto igne in favillas redigere laborarunt, donec apparente speciosa Virgine, torvoque vultu ab opere deterrente, recesserunt, & fideles deinceps sacrum lignum in veneratione habere cœperunt. In plures partes discissa, diversis in locis colitur, ejusque contactu plurimi languentes curantur. Ab hac itaque miraculosa Cruce nomen hoc adhæsisse, non immerito reputatur. Prima Provincia Indiarum unde dicta est sanctæ Crucis.

XIII. Insuper de Custodia Burgensi in hoc Capitulo ita constitutum est: *Conceditur, quod Custodia Burgensis efficiatur Provincia, dummodo major pars sui capituli custodialis in idipsum consentiat, & vocetur Provincia Burgensis, & teneat ordinem suum*: Hæc autem concessio confirmata est in Capitulo Generali Antuerpiensi anno MDXIV. sub his verbis: *Custodia Burgensis auctoritate Capituli Generalis sit Provincia, ut antea in Capitulo Generali Lavallensi fuerat ordinatum.* Ita ut bene dixerit Gonzaga, in duobus Capitulis Generalibus, nimirum in Lavallensi in Gallia Celtica, & in Antuerpiensi in Gallia Belgica, Custodiam hanc in Provinciam fuisse erectam. Errat tamen in anno posterioris Capituli, dum assignat annum MDXV. & dicit tenore Brevis Leonis X. anno MDXIV. in capitulo provinciali Provinciæ Castellæ Guadalsagiaræ celebrato, Custodiam hanc Provinciæ dignitatem fuisse assecutam. Origo Provinciæ Burgensis. Gonz. in Proœmio Provin. Burgen.

XIV. Circa Conventuum Bethunensis, Gandensis, & Yprensis Provinciæ Franciæ translationem a Conventualibus ad Observantes, dixi superius varios gravesque exortos fuisse tumultus, sed tandem Commissariorum Apostolicorum auctoritate fuisse sedatos, adjudicatis Conventibus Fratribus Observantinis, a quibus tamen subtractus est Conventus Bethuniensis. Circa hæc vero ita in hoc Capitulo statutum est: *Approbat Capitulum Generale ea, quæ facta sunt in receptione Conventuum Gandensis, & Yprensis, & hortatur Fratres eorumdem Conventuum, & totius Provinciæ, ut conserventur. Verumtamen nihil agendum est per viam facti pro receptione Conventus Bethuniensis, sed via juris procedatur.* Circa istas controversias, & varias appellationes Sedi Apostolicæ interpositas, invenio in Julii II. Regesto hoc anno IV. Nonas Januarii totius rei judicium commissum fuisse Abbati Monasterii sancti Jacobi Leodien. Decano sancti Petri Lovanien. & Joanni Severini Canonico Parisiensi. Ab ultimis Comitiis Generalibus usque ad ista mortui recensentur Fratres mille centum sexaginta quatuor. An. 1503. n. 7. Conventus Belgici dati Observantibus. Reg. lib. 49. fol. 67.

XV. Multæ erant hoc tempore turbæ in Religione propter diversa Consodalium studia, quibusdam ad strictiorem Regulæ observantiam anhelantibus, aliis laxiorem, quam eatenus professi erant, vitæ normam propugnantibus, domusque suas, quæ integræ cum incolis ad Observantes deflectebant, repetentibus. Inter eos etiam, qui se *Reformatas* sub Ministro Generali dicebant, & Fratres *de Familia*, sive *de Observantia*, qui sub Vicariis vivebant, quotidianæ erant controversiæ, utraque parte se alteri præferente in Regulæ observatione. Volens itaque Julius Pontifex has lites Pontifex indicit Capitulum Generalissimum.

sopire, & controversias terminare, statuit universum Ordinem ad Comitia convocare: quod significatum voluit Ministro Generali, & utrique Vicario, Cismontano scilicet & Ultramontano Observantum, misso hoc diplomate, cujus exemplar a se subscriptum ad omnes Provincias curavit transmitti Dominicus Cardinalis Grimanus, nuncupatus Patriarcha Aquilejensis, Ordinis Protector. Do illud missum ad Vicarium Cismontanum.

Dilecto filio Vicario Cismontano Ordinis Minorum, de Observantia nuncupatorum.

Ex originali. XVI. *Dilecte fili, salutem & Apostolicam benedictionem. Reformationem Seraphici Ordinis beati Francisci salubriter desideratam pro Dei honore, & dicti Ordinis bonestate fieri cupientes, considerantesque quod nisi Generale Capitulum celebretur, dissentientium vota convenire non poterunt, proprio motu, & ex certa scientia (Domino auctore) statuimus & jussimus, Capitulum Generalissimum omnium Congregationum Ordinis antedicti in Alma Urbe nostra Romana convocari, celebrarique debere: quo circa tibi in virtute sanctæ Obedientiæ, & sub excommunicationis, ac privationis officii pœna præcipimus & mandamus, ut cum Vicariis, Custodibus, & aliis Vocalibus Provinciarum tuæ curæ commissarum ad illud Capitulum convenias, quod anno Domini* MDVI. *in die Pentecostes in dicta Alma Urbe celebrabitur. Et quia difficile foret præsentes litteras ad singula loca, in quibus sunt, & expediens foret deferre, motu simili volumus, & auctoritate Apostolica decernimus, quod illarum transumpto manu publici Notarii confecto & dicti Ordinis Protectoris sigillo munito plena fides adhibeatur, & illi stetur in omnibus & per omnia, sicut eisdem præsentibus staretur, si forent originaliter exhibitæ vel ostensæ. Non obstantibus exemptionibus, conventionibus, indultisque Apostolicis, præsertim fel. record. Eugenii IV. & aliorum Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum, ac in generalibus, & synodalibus Conciliis editis constitutionibus, quibus, quoad hoc, illis alias in suo robore permansuris, specialiter & expresse derogamus, ceterisque in contrarium facientibus quibuscumque. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die* v. *Julii* MDV. *Pontificatus nostri anno* II.

Vicarius Generalis sibi timet ab hoc Capitulo. XVII. Nihil non fecit Franciscus Zenus Vicarius Generalis, ne per has litteras indictum Capitulum celebraretur, timens in eo Familiam Observantum gravem aliquam jacturam passuram, aut unionem illius summe perniciosam, in eo violenter secuturam. Quare imploratis Vicarii Generalis Ultramontani, & Vicariorum omnium Provincialium auxiliis, suasit, ut Regum & Principum litteras ad Pontificem impetrarent, & ipse ad Hispanum & Gallum, atque ad Archiepiscopum Toletanum Franciscum Ximenium litteras dedit, ut in tanto periculo, suo adessent præsidio. Deinde anno sequenti, convocatis Vicariis & Custodibus Florentiam, cum eis consilium inivit, quomodo in tanta pressura cum Pontifice, & Ministro Generali esset agendum? Distincte hæc omnia habeo exarata ipsius Francisci manu, & exemplar litterarum ad Reges missarum.

Moritur Donatus Urbinas. Marc. 3. p. lib. 7. c. 15. Monument. MSS. Urbin. Ejus virtutes. XVIII. Desiit esse in humanis hoc anno Donatus Urbinas, vir pietate morum, & doctrinæ eminentia commendabilis. Causidico locuplete ortus, bonis litteris excultus, missus est Patavium, patris studium æmulaturus. Altiora petens, & mundum contemnens, Minorum veste suscepta, animæ excolendæ totus incubuit. Eo pervenit virtutis & auctoritatis, ut quinquies electus sit Minister provinciæ Picenæ. Consodalibus Præfectus, non

est

est exaltatus animo, sed in religiosa se continuit humilitate. Pacificandis Fratribus, & sedandis discordiis peculiare donum accepit, pacatissime omnia gubernans; nec tamen omisit, quidquid ad Divinorum mandatorum, & Franciscani Instituti observantiam spectabat inculcare, urgere, perficere. Erga omnes benignus, affabilis, afflictis, infirmis multam praestabat accedendi fiduciam. Pauperibus & nudis compatiens, multoties paupere lacerna excussa, rigentia membra fovebat. In incessu gravis, & vultu modestus pepigit cum oculis foedus, ne cogitaret de muliere, nullamque per triginta trium annorum spatium in facie conspexit.

XIX. In oratione erat assiduus, adeoque fervidus, ut saepissime in extasim actus, immobilis remaneret. Virtutis & innocentiae indicium erat Angelos quandoque allocutos, & silvestres volucres ad ipsum evolasse, atque ei insidentes dulcisonis cantibus exhilarasse. Obiit circa annum MDV. die incerto ad sancti Bernardini Coenobium extra muros Urbini, collacrymantibus Fratribus & populo, qui digna hominem prosequebantur veneratione. Consepultus Sodalibus in coemeterio, post aliquot annos propter miraculorum frequentiam, & populi pietatem exhumatus, & ligneo loculo inclusus, loco alto in Fratrum Odaeo repositus est; demum conditus in Altare sanctissimi Crucifixi.

XX. Sub hoc tempus plerique viri insignes Minoritae, vel virtute aut doctrina floruerunt, aut morte exaruerunt. Bartholomaeus Fabrianensis egregie suum Institutum illustravit; cum enim in seculo utriusque Juris Doctor judicaturam cum laude exerceret, & Fabriani ad fratris Petri de Moliano concionem accederet, non ut ab illo disceret, sed ut dicentem irrideret, ita corde compunctus est, ut flens domum recederet, & paulo post ab eodem Petro Minoribus adscribi impetraret. Brevi potissimas Regularis vitae disciplinas assecutus, omnibus se reddidit spectabilem. In vigiliis & orationibus assiduus, post matutinas laudes numquam cubitum redibat: singulis diebus sacrificabat magno fervore, & plurimo animarum lucro praedicabat; corpus multis affligebat modis, jejunio, flagris, laboribus, & rerum omnium inopia. Quaedam scripsit opera a nobis in Catalogo Scriptorum nuper relata. Decessit in Civitate Theatina in Coenobio sancti Andreae, provinciae sancti Bernardini, illuc missus, ut sacram praelegeret Theologiam. Nescio an hic ille Bartholomaeus, quem Carolus Sigonius refert hoc anno magnam sibi peperisse laudem, quod accommodata ad tempus oratione, persuaserit populo Bononiensi, ut collata stipe Montem Pietatis, ad pecunias pauperibus concedendas, erexerit, & locum ei sub scholis ad sanctum Petronium statuerit.

Marc. cit. c. 39. & seq. Floret Bartholomaeus Fabrianensis.

Sigon. de Episc. Bonon. lib. 4. ad hunc annum.

XXI. In eodem Coenobio Theatino decessit Damianus a Ripa Laicus, Valetudinarii praefectus, missus a Superiore ad sancti Angeli Civitatem, ut peste laborantibus mederetur. Proficiscenti apparuit sanctus Franciscus, & comitem se dedit itineris, exhortans, ut hilariter praecepto pareret obedientiae, injunctumque munus etsi periculosum, summe tamen meritorium, sincera caritate perageret. Nihil ille praetermisit, quod huic ministerio judicaret necessarium, omnibus serviens ingenti caritatis ardore. Demum plenus bonorum operum, extensis in Crucis formam brachiis, erectisque in coelum oculis, feliciter migravit ad Dominum.

Damianus a Ripa.

XXII. Alibi alii decesserunt laici viri piissimi, Bernardus de Hungaria, vit adeo contemplativus & extaticus, ut vix quinquies orationem Dominicam repetere posset, quin extra se raperetur, qua de causa Marcus Bononiensis, de quo suo loco diffusius diximus, dum Vicarium Generalem age-

Bernardus Hungarus.

Tom. 14. anno 1478. n. 14. & seq.

ret

ret Cismontanum Observantum, impetravit a Pontifice, ut absolveretur a penso precum, quas ex præcepto Regulæ tenentur Fratres Laici recitare. Sæpe visus inter nemorum arbores e terra elevatus, iisque in locis commorari placebat per triduum, solis frustulis panis contentus. Ad Montem Alvernæ aliquot annis Ostiarii functus munere, advenientes pauperes pie reficiebat; inde missus est in patriam, rogantibus Patribus provinciæ Hungariæ, ubi sancto fine quievit.

Nicolaus Firmanus.

XXIII. Nicolaus Firmanus Vir perpetui silentii, rigidæ pœnitentiæ, singulis noctibus se flagellans, diebus omnibus semel pane & aqua contentus. Singula Cœnobii officia, ea præsertim, quæ erant humiliora, promptissime subidat. In oratione assidue vim lacrymarum profundebat. Multas inferebat dæmon insidias & molestias, nec tamen ab oratione poterat retrahere. In Conventu Firmano beatæ Mariæ decessit; ibique honorifico conditus est sepulcro. Fuit familiaris beato Jacobo Piceno.

Gaspar de Barga.

XXIV. Gaspar de Barga, Vir simplex, summæ paupertatis ardentissimus zelator, meditationi & contemplationi Verbi Incarnati totus intentus, Hierosolymas abiit, locum sacrum visurus, in quo hæc naturarum unio peracta est. Ibi tantam assecutus est hujus sacratissimi mysterii notitiam, ut altissima aliis explicaret arcana, absque tædio, etsi abunde diceret, audientium. In monte Alvernæ de his & de gloria Paradisi sermocinatus cum fratre Bartholomæo pio adolescentulo, ita uterque extra se raptus est in nemore, ut integro die & tota nocte, nihil exterum, aut temporis fluxum sentirent, donec die sequenti a Fratribus requisiti, inventi sunt sub ulmo sedentes, de his incessanter loquentes. Gaspar aliqua patravit in vita miracula, & nos obviam alias de eo locuti sumus, dum de Cœnobio sancti Salvatoris Florentiæ, in quo requiescit, ageremus.

Tom. 10. anno 1419. n. 13.

Ladislaus Gielnovius moritur. Chron. MSS. Prov. Polon. Morav. in ejus vita. Ejus virtutes.

XXV. Ladislaus Polonus natus in oppido Gielnovii in Palatinatu Sandomiriensi, in territorio Apocinensi, diœcesis Gne nensis, hoc etiam anno decessit. In Academia Cracoviensi bonis artibus instructus, adolescens Minoribus nomen dedit, brevique omni virtutum genere Sodalibus præfulsit. Christi amore inardescens, frequentes & aliquando publicas patiebatur extases; ita ut quadam sexta feria Parasceves, cum numeroso populo de Christi passione prædicasset, in se & in auditorum mentibus compassionem Crucifixi vehementer expresserit, cunctisque videntibus raptus, & supra ambonem elevatus fuerit. Tam assiduo studio ferebatur erga Christi dolores, ut nullo unquam tempore ex illius animo nostræ Redemptionis beneficium effluxerit. Ad hoc omnia sua facta dictaque videbatur referre, omnesque suas conciones ab illis ordiebatur verbis: *Jesus Nazarenus Rex Judæorum.* Hoc glorioso Christi in Cruce pendentis titulo tam apte tamque concinne omnes suos per totum annum tam de tempore, quam de Sanctis insigniebat sermones, ut nihil fieri potuerit elegantius.

XXVI. Jam senio confectus, cum anno MDIV. Comitiis provinciæ Cracoviæ interesset, Patres Capitulares, habita ratione dignitatis & sanctimoniæ, voluerunt illi indulgere, ne Religionis amplius gravaretur officiis, sed in quo vellet loco dies suos in pace compleret, indignum arbitrati, si tantus Pater, bis Provincialis Vicarii functus officio, in extrema senectute constitutus, cogeretur novas curas subire, aut religiosæ quietis solatio privaretur. Miserunt itaque ad eum Stanislaum Slapensem nuper Vicarium Provinciæ, ut diceret sibi integrum esse, ut locum ubicumque vellet morari, deligeret, sibique gratum socium adjungeret. Ad hæc ille religiosa & sonora, qua pollebat voce respondit: *Quid, quæso, dicis Pater Stanislae? Ego*

Obediens usque ad mortem.

Ego promisi obedientiam usque ad mortem: quare ergo desideratis, ut morti propinquus faciam voluntatem meam, locum & socium eligendo? Volo in obedientia mori; faciant de me Patres quidquid libuerit, paratus sum injuncta exequi: sentio adhuc in me vires ad obsequendum, omnia possum in eo qui me confortat Christus.

XXVII. Erga gloriosissimam Dei Matrem mira devotione affectus, in eam cogitationes omnes, vota, suspiria, supplicationes dirigere videbatur, eique se totum, negotia omnia, statum, profectum Provinciæ, plena fiducia veluti patronæ suæ clementissimæ recommendabat, nihilque arduum aggrediebatur, quod non ab ope Dei Genitricis ordiretur. Felices autem negotiorum successus sanctissimæ auxiliatricis patrocinio acceptos referebat; ideoque in tot tantorumque beneficiorum memoriam cultum beatissimæ Virginis in cordibus fidelium studebat promovere, certamque recitandæ coronæ in honorem ejusdem sacratissimæ Virginis normam, cum meditationibus Dominicæ Passionis, dolores & gaudia Matris Dei commiscens, ultra illam, quam illius Provinciæ Fratribus beatum Joannem Capistranum reliquisse narravimus, conscripsit & auxit. Continet illa octo orationes Dominicas, & septuaginta duas Salutationes angelicas, tertiamque pro summo Pontifice. Septem vero meditationum capita conjunxit per precum septenaria distribuenda; primum, septem effusiones sanguinis Domini nostri Jesu Christi. Secundum, septem gaudia Virginis Mariæ. Tertium, septem status triumphantium in cœlis. Quartum, odium septem peccatorum mortalium. Quintum, prosecutionem septem virtutum, quæ peccatis illis contrariantur. Sextum, septem dona Spiritus sancti. Septimum & ultimum septem militantium in terra, Ecclesiæ scilicet, Religionis, Regni, parentum, benefactorum vivorum & mortuorum, omnium in necessitatibus quibusvis constitutorum, ac denique fidelium omnium defunctorum recommendationem. Cui devotioni deputata est singulis diebus hora post decantatas vesperas, quam Stanislaus ad nomen Mariæ caput humillime inclinando, & ad nomen Jesu profunde genuflectendo, id ipsum Fratres edocens, absolvebat, qui mos etiam ad seculares pertransiit.

Dei matri devotus.

Ejus coronã docet recitare.

Tom. 12. anno 1455. n. 82.

XXVIII. Talibus devotionis exercitiis fessam senectutem ad stationem quietis perpetuæ deducens, anno hoc, ut dictum est, omnibus sacramentis instructus, IV. Nonas Maii Varsaviæ decessit, magna populi frequentia, & honorifica sepultura nobilitatus. Extat de eo talis Epilogismus ab ipso, uti fertur, conscriptus.

Anno milleno, quadrin, sexinque secundo
Petri ad vincula almi suscepi vincula claustri.
Me Petrus genuit Glelnovin, Petrus & almus
Claustro me clausit, solus non vincula solvit.
Grates reddo Deo cantando cum Citharista,
O Deus tu dirupisti mea vincula cuncta.
Gratia sit misero, persolvam sic mea vota,
Ut bene perficiam, gratia sit misero.

XXIX. Gonzaga, & alii confundunt hunc cum Ladislao Hungaro, quem diximus primum a beato Joanne Capistrano constitutum Cracoviæ Guardianum. Sed valde diversi sunt, patria, tempore, religionis officiis discreti. Ille extra, hic intra Poloniam Minoritis connumeratus est: ille ante adventum Capistrani in Poloniam veteranus miles Guardianum egerat in Conventibus Cosleo & Bitono in Silesia; hic sub illud tempus studebat

Gonz. in Prov. Polon. Conv. 2. Tom. 12. anno 1453. n. 4.

in

in Academia Cracoviæ: De illo nulla referuntur apud Polonos, de isto plurima recensentur miracula. Sixtus V. in quodam suo diplomate dato anno MDLXXXVI. Varsaviæ oppidum a deposito illic Ladislai corpore commendat, dum ita de Ladislao interloquitur: *Præterea cum oppidum Varsaviæ, Posnanien. diœcesis, in quo Generalia totius Regni Poloniæ Comitia haberi solent, venerandumque corpus beati Ladislai in Ecclesia domus ejusdem sanctæ Annæ ipsius oppidi dicti Ordinis reconditum est, celeberrimum sit, & insigne*. Idipsum commendandi oppidi argumentum antea anno MDLXXXI. susceperat Joannes Andreas Episcopus Britonoriensis, Sedis Apostolicæ Nuncius: *quod* (inquit) *Dominus tam gloriosi confessoris sui Ladislai sancto corpore nobilitavit*. Auctoritate Cardinalis Commendoni, ad Sigismundum Regem Legati Apostolici, Stanislaus Carnecovius, tunc Episcopus Wladislaviensis & Pomeraniæ, postea Archiepiscopus Gnesnensis, devotione confluentis populi, & miraculorum multitudine commotus, ossa sancti Viri e terra sublevavit, & in alium locum decentiorem prope Altare majus reverenter collocavit, admoto magno lapide, cui insculpta est illius effigies, caput habens radiis circularibus redimitum. Hæc facta sunt anno MDLXXII. Dominica in Albis, in præsentia Principum & Procerum Regni sub Comitiis Generalibus. Lapidi hæc incisa sunt carmina.

Varia ejus elogia.

Ossa Ladislai tumulus tegit iste Beati,
Qui minime favit mundi nequam iniquitati,
Corregnat sanctis, succurrit debilitatis.

XXX. Andreas Cricius vir celeberrimus, primum Cancellarius regni Poloniæ, deinde Episcopus Præmysliensis, demum Archiepiscopus Gnesnensis, mortuus anno MDXXXVII. talem reliquit de Ladislao, quem cognoverat, narrationem: *Frater Ladislaus de Gielnovo, Ordinis sancti Francisci de Observantia, mira sanctimonia vitæ præditus, doctrina & vitæ moribus clarus, puritate & innocentia adhuc a pueritia integer, jejuniis & prædicationibus, supra quam dici potest invictus, in Observantia Religionis & cultu Dei, maxime Virginis Deiparæ sedulus, in cujus laudem rhythmos & cantilenas complures edidit: in colloquio benignus & mitis, in reprehensione rigidus, in præfecturis Religionis diligens, & cunctis exemplo fuit. In sacro Parasceves die ad populum concionem prædicans, cum ad flagellationem Christi venturus erat, visus ab omnibus publice ultra suggestum nullo adminiculo humano elevari, denique sensim deficere, & veluti animo raptus, loqui ulterius non potuisse. Unde mox languore correptus, ac mensæ uno lectulo decumbens, cum summa devotione & alacritate, in mærentium Fratrum manibus, desiderium sui omnibus reliquit, & sancte mortuus, hoc in loco conditus est anno salutis* MDV. Postremo id Ladislai commendationi accedit, quod Franciscus Simonetta Episcopus Fulginatensis, Nuncius Apostolicus ad Sigismundum III. Regem, Varsaviæ, anno MDCXII. animam agens, locum sepulturæ delegerit prope sepulcrum beati Ladislai. Multa ad ejus tumulum appensa sunt donaria & tabellæ votivæ, varia beneficia ejus meritis accepta testificantes. Illius vitam scripsit Vincentius Maxawski Polonus sacræ Theologiæ professor ex processibus auctoritate Ordinarii factis, ex confessionibus contestatis, aliisque publicis monumentis, eamque edidit Cracoviæ anno MDCXII. Ladislao Poloniæ & Svetiæ Principi inscriptam.

Joannes de Argamanes. Joan. Brusthemius.

XXXI. Floruerunt doctrina hoc tempore Joannes de Argamanes Hispanus Provinciæ sancti Jacobi, & Joannes Brusthemius Trudonopolitanus, qui monumenta aliquot a nobis in Catalogo Scriptorum Ordinis Minorum re-

recensita, ad posteros transmiserunt. Divini verbi prædicatione celebres fuerunt Bartholomæus a Mediolano, a Pontifice hoc anno missus, ut prædicaret Narniensibus, & dissidentes pacificaret; ac Franciscus Perera Majoricensis sacræ Theologiæ professor, qui per triginta quinque annos in multis Europæ regionibus cum laude concionatus, sexagenarius hoc anno a Pontifice obtinuit facultatem a laboribus feriandi, & vitæ solitariæ indulgendi: necnon Alexius de Corregia, Annæ Francorum Reginæ, & Britanniæ Ducissæ sacellanus & eleemosynarius.

Barthol. a Mediolano.
Franciscus Perera.
Lib. 58. Regesti fol. 9.
Alexius de Corregia.

XXXII. Sub hujus anni initium mense Februario, secunda Cardinalium creatione, Julius Pontifex novem ad hanc dignitatem assumpsit, & omnium primum Marcum Vigerium Minoritam, Romanæ Arci sancti Angeli Præfectum, quem alias diximus a Sixto IV. evectum ad Episcopatum Senogalliensem. Vir fuit doctissimus, filius Urbani & Nicolettæ Grossæ Sixti IV. proneptis, nepos alterius Marci Vigerii, qui Sixti fuit præceptor, de quo alias diximus, & Episcopum indicavimus fuisse Nolanum, alii dicunt Naulensem. Cum hic posterior Marcus, & prioris nepos, Sixto in minoribus, seu Generalatum Ordinis ministranti adhæreret, eique in baptismate nomen esset Emmanuel, in reverentiam Marci patrui, ejusque memoriæ conservandæ, Franciscus Generalis voluit, ut deinceps Marcus vocaretur. Missus Patavium, ut Consodalium scholas regeret, egregie suum munus exercuit, Consodale, sive laboris consocio Antonio Tubeta Patavino. Assumpto ad summum Pontificatum Francisco, allatæ sunt querelæ contra Marcum, quasi otio difflueret, oleumque & operam in eo Sixtus deperderet. Homine in Urbe constituto, rei periculo coram Sixto facto, & æmulorum fraude comperta, Pontifex eum amplius diligere perrexit, magistrali gradu donavit, & in Romanæ Sapientiæ gymnasio Lectorem instituit. Paulo post Senogalliensi Ecclesiæ præfecit, atque Urbis Præfectum loco Joannis de Ruvere constituit. A Julio II. Bononiæ Suffraganeus factus, inde arcis sancti Angeli custos sive Præfectus, mox Cardinalis, deinde in expeditione contra Alphonsum Ferrariæ ducem Legatus, demum Concilii Lateranensis a se indicti negotiis & difficultatibus explicandis præpositus, contra Pisanum conciliabulum in odium Julii indictum, luculentam & elegantem inchoavit Apologiam, aliis insuper scriptis libris, quos in Catalogo Scriptorum Ordinis recensemus. Obiit Romæ anno MDXVI. die XVIII. Julii, ætatis anno LXX. relicta majori doctrinæ singularis, quam vitæ exemplaris memoria. Sepultus est ad suum sanctæ Mariæ Transtyberinæ, sive sancti Calisti titulum, a quo tamen ad Episcopatum Prænestinum ascenderat. In pluribus locis vicinarum ædium & viridariorum suum nomen reliquit inscriptum. In Episcopatu Senogalliensi census Pontificios adauxit, in Arcecontratæ palatium Episcopale construxit, templum sanctæ Mariæ Magdalenæ suis Consodalibus addixit. In ejus funere docte peroravit Camillus Porcarius; & Ubertus Folieta inter claros Ligures eum recensuit, ac pulchro coheneстavit elogio, additque, in gratiam illius Julium Pontificem Nicolettam Roboream fratris filiam, Marci fratri sponsam tradidisse.

Marcus Vigerius fit Cardinalis.
Tom. 14. anno 1476. n. 53.
Tom. 14. anno 1479. n. 15.

XXXIII. Hoc anno Julianus de Massæis Volaterranus, (quem alias diximus ad Episcopatum * Britonoriensem, seu Foropompiliensem a Sixto IV. assumptum) electus est Archiepiscopus Ragusinus. Vir fuit in Philosophia & Theologia clarissimus, Bessarioni Cardinali Nicæno adjutor studiorum, summis Pontificibus Paulo II. & Sixto IV. ob præclaras virtutes carissimus. Annis multis rexit Pœnitentiariam Apostolicam. Romæ defuncto,

Fr. Julian. Episc. Britonorien.
** al. Bertinorien.*
Tom. 14. anno 1477. n. 22.
Idem Archiep. Ragusinus.

cto, & ad sancti Perri in Janiculo honorifice sepulto, Marcus supradictus Cardinalis Vigerius tumulum posuit, hac adjuncta inscriptione.

D. O. M.
IVLIANO MVNICIPI VOLATERRANO
ARCHIEPISCOPO RAGVSINO
EX ORDINE MINORVM ASSVMPTO
PHILOSOPHO THEOLOGOQVE
CLARISSIMO.
BESARIONI CARDINALI NICAENO
STVDIORVM ADIVTORI
A SIXTO IV. ET PAVLO II. PONT. MAX.
QVIBVSCVM CONIVNCTISSIMVS VIXIT
DIGNITATIBVS HONESTATO
POENITENTIARIAE APOSTOLICAE
ANNOS XXV. REGENTI.
VIXIT ANNOS
SEPTVAGINTA QVINQVE
MENSES SEPT.

MARCVS VIGERIVS SAVONEN. CARDINALIS SENOGALLIEN.
AMICO, FRATRI, ET CONTVBERNALI IVCVNDISSIMO
SACELLO COMMVNICATO POSVIT.
ANNO M. D. X.

Fr. Joannes Vicensis. Joan. Episc. Leodien. Minoritis addictissimus. *Brusch. de Episc. Leodien. Tom. 12. anno 1453. n. 56.*

XXXIV. Institutus est hoc anno Episcopus Vicensis in Regno Neapolitano, sub Archiep. Beneventano frater Joannes Esguerra, per obitum Joannis de Peralta, die XIX. Decembris. Decessit hoc anno, XVI. Kalendas Februarii, anno sui regiminis XXV. clarissimus Antistes, & generosissimus Princeps Joannes Comes Hornensis, Episcopus Leodiensis, Minoritis addictissimus, quibus in sua urbe domum ædificasse, suo loco narravimus. Sepultus est in veste Franciscana, in promontorio Civitatis Trajectensis in Wert, in Conventu Fratrum Minorum de Observantia.

Joan. Rodriguez moritur. *An. 1507. Marc. 3. p. l. 8. c. 17. Gonz. in Provin. Castella Mon. 1. Salazar. de eadem Prov. l. 5. c. 28.* Ejus virtutes.

XXXV. Moritur hoc anno in Monasterio sanctæ Elisabethæ Toletano Joanna Rodriguez, socia & discipula religiosissimæ & nobilissimæ sororis Mariæ a Toleto, de qua suo loco dicemus. Parentes eam precibus emissoque voto a Deo obtinuerunt. Cum enim diu prole carerent, promiserunt se solemniter quotannis celebraturos festum Conceptionis beatæ Virginis Mariæ, & Confraternitatem sive Collegium instituturos, in quo alerentur duodecim egenæ puellæ, si quod tantopere cupiebant, impetrarent. A Deo concessa parentibus, dona protinus accepit cœlestia multarum virtutum, & Divinarum revelationum. Ab ipsa pueritia istis assueta, septimo ætatis anno, cum die Sabbati Missarum sacris interesset, vidit ex consecrata Hostia prodeuntem manum, quæ sibi Crucem porrexerat, ubi vero admisit, remansit exanimis. Paulo post vidit aliam Crucem, cujus cacumen ad cœlos pertingebat, stipes abyssos penetrabat; atque exinde mira teneritudine ferebatur in Christi passionem, in cujus meditatione frequentes extases patiebatur.

XXXVI. Viro nupta, nihil ex suæ devotionis fervore remisit; quæ Dei erant, in statu conjugali diligenter observans. Conjuge post paucos annos defuncto, prædictam Mariam Toletanam adscivit sibi magistram, eique adhæ-

adhæsit, donec utraque ingressa est prænominatum Monasterium. Erga pauperes misericors, dum illorum calamitates pro voto sublevare non poterat, vim lacrymarum profundebat. Orationi & contemplationi dedita, cœlestes sæpe experta est favores. Humilitatem & paupertatem suæ magistræ semper æmulata, cuncta propter Christum despiciebat. Erga sanctum Joannem Evangelistam magno ferebatur affectu, quem etiam aliquoties meruit videre, & audire loquentem arcana quædam, a se mire scripta, cum nihil alias unquam scripserit, nec aliquando scribere didicerit. Servantur hæc ejus commentariola in supradicto Monasterio, & habentur in veneratione. Sub vitæ exitum apparuit ei beata Virgo Maria, & a Dæmone multa peccata objiciente defendit. Multis demum repleta consolationibus, vitam sanctissime terminavit in die Epiphaniæ, circa horam diei undecimam.

XXXVII. Coneliani, quod Insubrum oppidum est non ignobile, viri nobiles ex Malvoltorum & Montalbanorum familiis hoc anno, assentiente Julio Pontifice per suas litteras datas XXVIII. Julii, Cœnobium erexerunt Observantum, sub invocatione sanctæ Mariæ Gratiarum. *Conv. Coneliani. Gonz. in Provin. S. Anton. Con. 33.*

XXXVIII. Ut Conventui beatæ Mariæ de Jesu Alcani tunc oppidi, nunc Civitatis, Mazarien. diœcesis in Sicilia, Ecclesia sancti Antonii ferme contigua, ruinæ proxima, uniretur accedente consensu Petri de Roda, illius Rectoris, idem Julius hoc anno IV. Kalendas Februarii concessit: ex quo habetur, Cœnobium ante hoc tempus fuisse fabricatum, præsertim eum in litteris Pontificiis dicatur, Fratres, dum domum suam construi faciebant, in eadem Ecclesia Divina officia celebrasse. Hic itaque opportune duximus reponendum, dum apud Gonzagam nullum ædificationi præscriptum tempus habeatur. Extra Civitatem ad P. CCCX. extructum sumptibus Friderici Henriquez Admirantis, & Mohacensium Comitis, adhibito etiam ex parte ære publico, Rochus Pyrrus affirmat. Locus est opportunus tironibus educandis, & pietati sectandæ. Illic jacet sepultus Archangelus Placentia a Calataffimo, vir pietate & doctrina commendabilis, olim Provinciæ Siculæ Vicarius, qui crebris ante & post mortem claruit miraculis. Corpus Alcamensium precibus, e communi sepulcro ad honestiorem loculum marmoreum sub Altari sanctæ Rosaliæ translatum est. *Conv. Alcani. Ex lib. 58. Reg. fol. 127. Gonz. in Prov. Sicil. Conv. 26. Pyrrus in auctar. Eccles. Mazaren. Archang. a Calataffimo.*

XXXIX. Plerosque Conventus in Regno Lusitaniæ hoc anno fundatos invenio. Habebant Patres Hieronymiani Eremitorium prope oppidum Gollegani sancto Onuphrio dicatum, quod vel pretio, vel libere Fratribus Minoribus Provinciæ Portugalliæ cesserunt. His itaque eo in loco commodum extruxit Cœnobium pius quidam vir Thomas, Regi Emmanueli carus, qui anno MDXX. ibidem sepultus est, cujus etiam posteros illius Cœnobii Fratres patronos agnoscunt. *Conv. Gollegani. Gonz. in Prov. Portug. Conv. 17.*

XL. Hoc anno inhabitare cœperunt aliquot Fratres ejusdem Provinciæ Portugalliæ in exiguo templo sub nomine *Boni Jesu*, prope oppidum Ballelhas, Guardien. Diœcesis, constructo ab illustri viro Roderico de Castro, & ab ejus nepote Didaco eisdem Fratribus tradito sub finem anni præcedentis. Inde originem habuit hæc domuncula, quod Pastor quidam in antro nemoris, ad præfatum Rodericum spectantis, imaginem Christi semicubitalem brachiis extensis, non tamen Cruci affixam; sed super lapidem repositam, quæ pastorem ex nomine vocavit, anno MDII. offenderit, & ille extra nemus progressus, duobus Minoritis, quos obvios habuit, ostenderit, atque ex illorum consilio prædicti oppidi Præposito tradiderit, qui sanctam effigiem in honorifico loco suæ Ecclesiæ collocavit, donec quid agendum foret, aut quo loco reponenda esset, decerneretur. Cum autem magnus fieret po- *Conv. Boni Jesu. Indid. Conv. 22. Mon. MSS. ejusdem Prov.*

puli concursus ad imaginis venerationem, prædictus Rodericus, ut perpetua & majori haberetur veneratione, eam argenteæ Cruci affixit, & peculiari custodiæ Fratrum Minorum ex Cœnobio Guardiensi accitorum, constructo eis hoc templo, assignavit. Illi vero ex elemosynis undique concurrentium ad sanctam effigiem, Cœnobiolum addiderunt, in quo octo vel decem Fratres commorantur. Vidi ipse devotum & solitarium locum, devotissimam imaginem, & frequentiam vicinorum populorum eo confluentium.

Conv. Borbæ. Idem in Prov. Pietat. Conv. 7.

XLI. Tanta fuit Joannis Brigantini Ducis erga Minores Observantes propensio, ut eorum vitam æmulari, & Sodalitium inire statuerit; sed ab Emmanuele Lusitanorum Rege, suo patruo prohibitus non potuit. Fecit tamen quæcumque licebant in eorum commodum, & beneficiis multis eos prosecutus, domum extruxit circa hunc annum, prope Borbæ oppidum, sub invocatione sanctæ Mariæ de consolatione. Jacent hic Petrus Melgarius Valentinus, magnus strictioris Observantiæ promotor, & Franciscus de Gatta laicus Lusitanus, viri piissimi, quorum gesta suis locis enarrabimus.

Petrus Melgarius. Francisc. de Gatta.

Conv. Clavium. Indid. Conv. 23.

XLII. Conventus sanctæ Mariæ prope oppidum Clavium, Lusitanice *Chaves*, non tam fuit hoc anno erectus, quam a Patribus Conventualibus ad Observantes translatus, ita curante Jacobo Duce Brigantino. Oppidanorum facultatibus ante aliquot annos erectum, possederunt prædicti Patres, quorum opinione imminuta circa Regularem disciplinam, ad alias ædes oportuit recedere. Hic sepultus est Alphonsus, primus Brigantinorum Dux, Joannis primi Lusitaniæ Regis filius pulchro mausoleo. Insigne apparuit Jacobi Feixerii pietatis facinus; cum enim anno MDL. Jamacus fluvius, qui inter oppidum & Cœnobium istud dilabitur, adeo excrevisset, ut & altissimum pontem, per quem ab oppido ad Cœnobium proceditur, operiret, & Fratres summa laborarent inedia, vir ille collectum ostiatim panem robusto imponens equo, rapidissimum pertransiit flumen, & famelicos Fratres refecit. Beneficium hoc suis servis præstitum, Deus alio majori compensavit; nocte enim sequenti dum dormiret, a molesta utriusque femoris hernia liberatus est.

Pietatis facinus a Deo compensatur.

Conv. Barcelorum. Indid. Conv. 23.

XLIII. Idem Dux Jacobus, cujus opera præcedens Conventus transivit ad Observantes, curavit eisdem extrui domum alteram, sub titulo Boni Jesu prope oppidum Barcelorum in editi montis clivo, satis amœno, & quæ mihi illac transeunti vehementer arrisit. Capax est & commodum duodecim religiosorum habitaculum.

Conv. S. Mariæ de Laureto. Idem in Provin. Algarbior. Conv. 19.

XLIV. Circa hunc annum prope oppidum D. Jacobi, diœcesis Eborensis, communibus incolarum sumptibus extructum est Cœnobium Fratribus Observantibus, sub invocatione Dominæ nostræ de Laureto, sexdecim religiosorum capacissimum, quod spectat ad Provinciam Algarbiorum.

Hoc an. n. 11.

Conv. Cubanum. Idem in Provin. S. Crucis Conv. 2.

XLV. Ea quæ supra retulimus de nova erectione Vicariæ in insulis Indiarum, probant, præter illum, quem descripsimus in urbe sancti Dominici Conventum apud Hispaniolam, alios accrevisse. Primus fuit Cubanæ insulæ, sub invocatione sancti Jacobi, quem Franciscus Chaves, Provinciæ Castellæ alumnus, curavit ædificari intra Cubarum oppidi mœnia per ipsos insulares recens ad fidem conversos. Aluntur Fratres Regis Hispaniarum stipendiis, ut minori sint populis dispendio, & commodius possint sacramenta ministrare, eumdemque populum instruere.

Conv. Jaguanæ. Indid. Conv. 3.

XLVI. In altera insula intra Jaguanæ mœnia, Hispani oppugnatores extruxerunt pulchrum & commodum Cœnobium Fratribus Observantibus, sub nomine sancti Jacobi Legionensis. Sed cum ingenti terræ motu totus conci-

concidisset, piorum liberalitate restitutus est, non tamen ad prioris dignitatem aut capacitatem pertingit.

XLVII. Anno præterito Ægidius Minister Generalis, Petrus Grandis Minister Provinciæ Burgundiæ, & Guillemus Bovent Guardianus Conventus Divionensis, diœcesis Lingoniensis, de quo superius dictum est, vocatis quibusdam ex Observantibus, & aliis ex Reformatis, dimissis prioribus incolis Conventualibus ad alia Provinciæ domicilia, domum reformarunt. Hoc anno appellarunt ad Pontificem Conventuales, nihilque intentatum reliquerunt, ut sedibus suis restituerentur. Post varias tamen causæ agitationes, domus adjudicata est Observantibus.

Ann. 1492. n. 50. & 1497. n. 24. Conv. Divionen. reform. *Ex Reg. l. 49. fol. 75.*

XLVIII. Idem Ægidius Minister Generalis procedens in illa, quam diximus reformatione, quam intentabat, Conventuum & Provinciarum, ut facilius posset unionem totius Religionis assequi, & præcavere scissioni quam proxime imminere judicabat, magna facilitate, & nimis festinanter domus Fratrum, & Monasteria Monialium a Conventualibus ad Observantes transferebat, non adeo mature præjactis solidis disciplinæ Regularis & Observantiæ fundamentis. Unde factum est, ut ingentes turbæ in Provinciis orirentur, & illud reformationis potius fuerit hominum dissimiliter viventium, quam restauratæ disciplinæ stabilimentum, & confusio magis quam discretio spirituum. Atque hinc pullularunt statim tot aliæ reformatiunculæ, & miræ Congregationum species, illam prætexentes causam, amplissimum & numerosissimum illud Regularis Observantiæ Institutum, nimis celeriter in tantam multitudinem excrevisse, admissis absque delectu, sive prævio examine, & singulorum seria probatione, adventantibus turmatim Conventualibus, quibus non adeo facile erat veterem hominem exuere, arreptisque illorum Conventibus, a quibus non ita licebat eradicare germina proprietatis, id impedientibus vel illorum fundatoribus seu patronis, vel urbium aut locorum Magistratu.

An. 1503. n. 4. & seqq. Præpropera Côventuum reformatio. Multas excitat controversias.

XLIX. Inter alia istius generis reperio ab Ægidio translata a Provincia Provinciæ, seu sancti Ludovici ad Observantes Provinciæ Aragoniæ, Cœnobia Perpiniani, Villæ-francæ, Podii Ceritani, & aliqua Monasteria Monialium, ab aliis Conventibus ejectos incolas, & introductos Reformatos, remanentibus tamen ex Conventualibus, qui reformationis studium præferebant. Petrum Guichardum Provinciæ Ministrum propter hæc tumultuantem ab officio remotum, & institutos in Romana Curia Procuratores Ludovicum Bardot Burgundum, & Christophorum Quiros Aragonium, qui Ægidii Generalis, & Bernardi Veduniæ Provinciæ Valentinæ Ministrorum nomine, translationes supradictas, aliaque per Ægidium facta defenderent. Variis itaque appellationibus ad Sedem Apostolicam transmissis, instituti sunt judices controversiæ Abbas Monasterii sancti Tyberii Agathen. Prior Prioratus sanctæ Eniniæ Mimaten. & Præpositus præposituræ sanctorum Benedicti & Germani, Montis Pessulanæ, Magalonensis diœcesum. Neque tamen hi rem adeo facile expedire potuerunt, donec anno sequenti propter has aliasque innumeras turbas Julius decrevit, uti diximus, omnes ad Generalia convocare Comitia.

Reformatur Côven. Prov. S. Ludovici. *Ibid. lib. 48. fol. 25.* *Sup. n. 25.*

L. In urbe Malacensi in Hispania hoc anno Monasterium Clarissarum sub titulo Conceptionis B. V. Mariæ constructum est a Ferdinando Talabricensi, Archiepiscopo Granatensi, hærede facultatum Petri a Toleto Episcopi Malacensis, & Guttieri a Cardenis magni Legionensis Commendatarii, qui collatis in medium necessariis sumptibus, decreverant illud ædificare, sed morte præventi non potuerunt, ut tamen fieret, hæredi injunxerunt.

Mon. Malacen. *Gonz. in Provin. Bætica Mon. 4.*

Futu-

Futurarum Clarissarum magistræ evocatæ sunt ex Granatensi Monasterio, quæ adventantes puellas optimis moribus imbuerunt. Sub hoc tempus ad septuaginta & ultra sacræ virgines hujus loci accreverunt.

Mon. vallis. LI. Ante plures annos constructa fuit domus Vallis sanctæ Elisabethæ Tertii Ordinis, Leodien. diœcesis, in qua regulariter vivebant multæ Sorores sub cura & regimine Vicarii Provincialis de Observantia Provinciæ Coloniensis: sed perfectius Deo inservire cupientes, hoc anno obtinuerunt facultatem transeundi ad Institutum Clarissarum Urbanistarum: *Votis Domino sub regulari*. v. Kalend. Februarii.

Mon. Clavari. LII. Brevem aliquorum Monasteriorum Clarissarum hoc anno invenio mentionem: sancti Eustachii de Clavaro in Liguria, satis vetusti, & ab initio fundationis dicti Ordinis sancti Damiani, quod sub hoc tempus ruinæ proximum, valde defecit in Observantia regulari. Papiensis sanctæ Mariæ Annunciatæ, a Blanca Maria, Ducissa Mediolanensi olim constructi, uti alias narravimus, & ad angustias redacti propter multitudinem Sororum, quantumvis ab ipsa institutrice, & a superioribus non semel præscriptus sit numerus recipiendarum, quem deinceps transgredi, rigorose hoc anno Pontifex prohibuit. Vallisoletani sanctæ Claræ, cui Antonius Velasco de Zunniga, & Francisca de Zunniga, Comites de Urenna solvere spoponderunt sexcenta & viginti novem millia Morapetinorum monetæ illarum partium, quia consobrinæ duæ, illius Monasterii Sorores, renunciarunt juri successionis hæreditariæ parentum suorum circa bona quædam legitime ad ipsas spectantia, quæ ad prædictos Comites devolvebantur. Necnon Petrus Ninno eidem Monasterio assignavit censum annuum octo millium Morapetinorum, quia Soror ipsius Mencia Sanctimonialis renunciavit legato sibi relicto ab Alphonso genitore. Toletani, sanctæ Claræ, cui pacta & conventiones circa multos reditus initas cum quibusdam civibus Toletanis, a Paulo II. confirmatas, Julius hoc anno revalidavit; cujus litteras: *Ex injuncto nobis*. datas IX. Kal. Martii, damus in Regesto, quia aliquando putamus eidem Monasterio fore proficuas, ut ex illis, si fortassis autographum periret, notitiam accipiant bonorum, quæ possederant. Abbiatæ Grassi, Mediolanen. diœc. cui concessum est, quod bona quædam ad certum tempus in emphyteusim locare possent pro canone annuo usque ad summam certam aureorum sive ducatorum. Sancti Andreæ de Fucecchio, alias de Poggio, Lucanæ diœcesis * Ordinis sanctæ Claræ, cui hospitale sancti Joannis Baptistæ, etiam de Fucecchio, hoc anno Pontifex incorporavit.

Mon. Papien. Tom. 9. an. 1392. n. 36.

Mon. Vallisoleti.

Mon. Toleti.

Mon. Abbiatæ Grassi.

Mon. de Fucecchio. * *Nunc vero S. Miniati*.

LIII. Binis præcepit litteris Pontifex, ne Parochi aut Rectores Ecclesiarum impedirent Fratres Provinciæ Hungariæ, quin libere possent eleemosynas colligere; & Abbatibus Cisterciensis ac Præmonstratensis Ordinum, in eodem Regno Hungariæ, ne Minores ad suos habitus admitterent. Alio diplomate præcepit, ut Fratres Cruciferi restituerent Minoritis domum Fratrum Tertii Ordinis, in Duysberch oppido, Leodiensis diœcesis, quam illis absque sufficienti auctoritate prædicti Tertiarii tradiderunt. Quarto communicavit Fratribus Ultramontanis Regularis Observantiæ omnia & singula privilegia, exemptiones, immunitates, atque alia hujusmodi, per suos Prædecessores Fratribus Cismontanis concessa: *Exponi nobis*. die XV. Aprilis.

Domus Duysberchi Fratrum Tertii Ordinis.

AR-

ARGUMENTUM.

Indorum converſionem, & Chriſtianorum reformationem urgent Minoritæ in Indiis Occidentalibus. Celebratur Capitulum Generaliſſimum totius Ordinis, nec tamen ſecuta eſt unio Congregationum, quam Pontifex intentabat. Referuntur Vicariæ, Cuſtodiæ, & Conventus, qui tunc erant ſub Obſervantum regimine. Ximenii virtus, & animi robur in præveniendis Hiſpaniæ turbis, & componendis Magnatum tumultibus maxime probatur. Plerique pietate clari decedunt. Inſtituuntur Epiſcopi, multiplicantur Cœnobia.

I. IN Hiſpaniolæ inſula, illarum, quæ in Occidentalibus Indiis hactenus in Hiſpanorum redactæ erant poteſtatem, potiſſima, licentioſe nimis vivebant Caſtellani, primi illi exploratores, qui cum Chriſtophoro Columbo inſulam ſubegerunt, ſpecioſas quaſque & nobiles fœminas habentes pro amaſiis, publice cum eiſdem commorantes, abſque ullo vinculo matrimonii, omni poſtpoſito honeſti & pudoris reſpectu. Id increpare, redarguere, ſevere interdicere non ceſſabant Franciſcani, præcipui tunc animarum curatores; ſed præ reliquis in hac eliminanda turpitudine ardentiſſimus, frater Antonius a Martyribus Nicolai de Ovando Alcantarenſis militiæ Commendatarii, qui inſulæ præerat, aures pulſare non ceſſabat, ut ſi rebus Catholicorum Regum proſpectum vellet, majoreſque cuperet in Indiis Chriſtianorum fieri progreſſus, tantam vitiorum licentiam coerceret. Publico itaque edicto, & ſevera lege cautum eſt, ut Hiſpani omnes ad præſcriptum tempus, vel fœminas illas dimitterent, aut rite per matrimonium facerent uxores. Etſi vero grave & durum hoc eis videretur præceptum, præcipui tamen, qui locupletum & pulchrarum nolebant relinquere conſortium, eas ſibi ſacroſancto matrimonii fœdere conjunxerunt, atque ab illo tempore ſolidiori & cariori cœperunt nexu Indici populi advenis Hiſpanis copulari.

Herrera de Ind. Occid. dec. 1. lib. 6. cap. 18.

Minoritæ licentiam Hiſpanorū in Indiis coercent.

II. Interim in Hiſpania optimæ præſcriptæ ſunt leges circa Eccleſiarum inſtitutionem, delectis auctoritate Sedis Apoſtolicæ Archiepiſcopo uno, binis Epiſcopis, animarumque Rectoribus; atque, ut felicius res Chriſtiana procederet, cautum eſt, ne deeſſent tantæ meſſi neceſſarii operarii, ut Hiſpali neceſſaria quæque ex Regio ærario miniſtrarentur Religioſis ad illas partes conſcenſuris, ut inſularum Præfectus benigne & honorifice appellentes admitteret, Cœnobiis ædificandis loca commoda tribueret, Franciſcanas ædes juſto intervallo terminaret, ad fidem accedentes paterne protegeret, & infidelium filios parvulos, juxta Pontificis determinationem, ſacri baptiſmatis aquis intingerent.

Indid. c. 20.

Bonis legibus rebus Indicis proſpicitur.

III. Diximus anno præcedenti, miſſas fuiſſe litteras convocatorias a Julio Pontifice, ut omnes Fartres tam Conventuales, quam Obſervantes convenirent ad Comitia Generalia hoc anno celebranda ad Aracœli Cœnobium. Magnam indidit Ægidius Delphinus Miniſter Generalis ſpem Pontifici ſtabiliendæ unionis inter utramque Religionis partem, eodemque temperamento ita ſe res moderaſſe affirmavit, ut neque Conventuales Obſervantum, neque viciſſim Obſervantes Conventualium conſortium abhorrerent. Sed cum ex ſua domo ſanctorum Apoſtolorum Conventuales, & Obſervantes ex Aracœli ad palatium Dominici Cardinalis Grimani, Ordinis Protectoris convenirent, ibique Magiſter Catarinoctus provinciæ ſancti Bona-

Num. 15. Marc. 3. p. l. 8. c. 20. & ſeqq. Cimar. l. 8. c. 44. & ſeqq. Regiſt. Ordin.

Primum Capitulum Generaliſſimum.

naventuræ Minister, in favorem Observantum peroraffet, ipsorumque separationem a Conventualibus probasset, & utraque pars propositam sibi unionem non solum difficilem, sed & impossibilem esse affirmaret, idque ipsum constantissime repeteret, in sacrario Aracœli die Veneris ante Pentecosten, sub vesperum illius diei, quo peragendum erat munus præcipuum Capituli, videlicet confirmationis Ægidii, aut electionis alterius, Dominicus Protector, & Marcus Cardinalis Vigerius destinatus Assessor, acriter reprehenderunt Ægidium, quod vel Pontificem deceperit, vel nimis leviter Religionem turbaverit, & unionem sibi temerarie persuaserit.

Omnes ab unione intentanda alieni.

Deponitur Ægidius Generalis.

IV. Opportune hoc cessit Ægidii æmulis vel inimicis, præsertim Mauritio de Portu, Hiberniæ Ministro, publico in gymnasio Patavino professori, qui tot hominem oneravit accusationibus, ut vere uterque Cardinalis judicaret quieti Fratrum, & bono regimini Ordinis expedire, illum a Generalatu absolvere. Ut vero id honorificentius fieret, miserunt qui suggererent, ut ipse potius missionem peteret, quam depositionem expectaret. Consilio acquiescens Ægidius, ne gravius sibi adveheret malum, Sabbato summo mane causatus se tota nocte præcedente valde male habuisse, amandavit socium suum Magistrum Philippum de Bagnacaballo, qui plenis Comitiis, coram Cardinalibus in aula Capitulari Præsidentibus, ejus nomine liberam & spontaneam Generalatus cessionem faceret, atque Ordinis sigillum, potissimum Præfecturæ instrumentum, Protectori exhiberet. Redactis his in publicas Notarii tabulas, dum ad successoris electionem procederetur, Ægidii honori caventes Cardinales declararunt, non fuisse hominem ab officio deturbatum, sed ipsum tanto muneri sponte cessisse, liberumque proinde electoribus esse illum suis suffragiis ad pristinum gradum revocare.

Observantes e Comitiis recedunt. Fit Generalis Raynaldus a Cottiniola.

V. Observantes ad lævam sedentes, constitutis a dextris Patribus Conventualibus, rogarunt Cardinales ne cogerentur ad suffragia ferenda, sed permitterentur e Conclavi recedere; id enim sibi concessum in Bulla Eugeniana referebant, ne convenirent in electionibus Ministrorum Generalium. Dimissis benigne, elegerunt Conventuales Raynaldum Gratianum e Cottiniola, Romandiolæ oppido, provinciæ Bononiæ Ministrum, qui litteras, quas Parisiis didicit, Bononiæ & Venetiis docuit, ea sui nominis fama, ut eum in pretio habuerit Julius Pontifex dum Protectoris munere fungeretur, & post adeptum Pontificatum legatum miserit in Hispaniam. Rexit aliquando laudabiliter annos quatuor, demum assumptus ad Archiepiscopatum Ragusinum, factus est suffraganeus Achillis Cardinalis de Grassis, Episcopi Bononiensis, ut suo loco dicemus. Provincias invisit Hispanas & Gallicas, multasque domos Conventualibus restitui curavit. Porro Ægidius ab omnibus ferme derelictus, infestos habens Conventuales, propter tot erepta Monasteria, parumque propensos Observantes propter tumultuariam noxiamque commixtionem cum Conventualibus, & unionem immature tentatam, statuit a turbis declinare, & secessum cogitare. Fuerunt tamen, qui suaderent, ut veluti invite depositum, Generalatum repeteret, idque eum facile assecuturum dicebant, si Neapolim pergeret, & patrocinium imploraret Gondisalvi Fernandez de Corduba, Magni Ducis antonomastice nuncupati, Hispani exercitus imperatoris. Horum consilis abductus, nocte proxima post electionem, frequenti comitatu Neapolim abiit, ubi fautores habuit Joannem Verum, Valentinum Cardinalem, Archiepiscopum Salernitanum, Magnumque Gondisalvum. Hinc oriri cœpit quorumdam fluctuatio, magnaque suspicio futuri schismatis in Religione. Sed ille

Ex Generalis consilium, & mors.

ille infirmitate correptus, ad Observantes Cœnobii sanctæ Mariæ Novæ declinavit, a quibus benigne receptus, & amice habitus, ministratis abunde rebus necessariis, religiose & humiliter reatuum, ac transgressionum suæ Regulæ veniam deprecatus, sacramentis procuratus, post paucos dies decessit: sunt qui laudent, sunt qui hominem vituperent. Graviter in eum invehitur Petrus Rodulphus Conventualis; laudat summopere Bartholomæus Cimarella Observantinus. Ita unumquemque suus trahit affectus: *Ut nautæ ventis, ita plerique se animi passionibus accommodant*. Equidem: *Amor & odium & proprium commodum in ferendis judiciis valde præponderant*. *Rodul. fol. 149. Cimar. l.3. c.14. Stobaus ser. 1. de prudentia. Arist. 1. Rhetor.*

VI. Insigne fuit hoc Capitulum, tum varietate Congregationum, Conventualium, Observantum, Amadeorum, Clarenorum, Coletaneorum, illorum, qui *de Caputio*, sive *de sancto Evangelio* dicebantur, tum immenso numero ex tot Congregationibus conflato, ex sola Observantia numeratis mille, qui ad Aramcœli; ex reliquis vero ter mille, qui ad sanctos Apostolos, ædesque vicinas coiverunt: tum ex summa pace, qua inter tot Institutorum varietates, res inchoata & absoluta est; tum insuper duorum Cardinalium Præsidentium majestate. Pauca vel nulla in eo edita sunt statuta, præter ea, quæ concordiam & pacem inter Conventuales, & Observantes firmandam concernebant, quæ propter Cœnobiorum translationem, aut Fratrum alternos transitus passim turbabatur. Ut huic malo mederetur Julius, binas has litteras promulgavit. Magnitudo hujus Capituli.

Dilectis filiis Generalibus & Provincialibus Ministris, ac Vicariis, ceterisque Fratribus Ordinis Minorum, tam Conventualium, quam de Observantia nuncupatis.

VII. *Dilecti filii, salutem & Apostolicam benedictionem. Religio sancta Minorum, quæ Ecclesiam Dei multiplicibus splendoribus illustravit, & cujus nos multo tempore, dum Cardinalatus fungeremur honore, Protectores fuimus, a nobis & Sede Apostolica promeretur, ut illius quieti & tranquillitati vigili cura intendamus, & quæ propterea a prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus provide ordinata sunt, ut in sua integritate persistant, diligenter curemus, & alia circa hæc opportuna juxta exigentiam temporum statuamus. Dudum siquidem, postquam non absque cordis nostri amaritudine acceperamus, quod inter dilectos filios tam de Observantia, quam Conventuales nuncupatos Fratres vestri Ordinis nonnullæ altercationes & scandala super aliquibus domibus & Conventibus, locis & Fratribus dicti Ordinis occupatis vel receptis, fuerant exorta, in magnam ipsius Ordinis jacturam & confusionem: Nos tunc cupientes controversias omnes propterea secutas, & quæ inde sequi formidabantur, prorsus evellere, Generalissimum Capitulum Fratrum vestri Ordinis in alma Urbe nostra celebrari jussimus, ad quod plures Religiosi & docti Viri vestri Ordinis professores, tam Conventuales, quam de Familia & Observantia nuncupati de diversis mundi partibus accesserunt, & in quo, Spiritus sancti gratia assistente, & directione dilectorum filiorum nostrorum Dominici sancti Marci Patriarchæ Aquilejen. & totius vestri Ordinis Protectoris, ac Marci sanctæ Mariæ in Transtiberim, Senogallien. nuncupati, tituli presbyterorum Cardinalium, in dicto Capitulo, nostro & Apostolicæ Sedis nomine præsidentium, omnes feré differentiæ & contentiones prædictæ terminatæ & compositæ fuerunt, & inter alia ibidem conclusa & concordata, fuit præcipuum, ut litteræ fel. record. Eugenii IV. Pauli II. & Sixti IV. Romanorum Pontificum prædecessorum* Jubetur ne deinceps Conventualium domus accipiant Observātes.

rum nostrorum super concordia & privilegiis Fratrum Conventualium, & de Observantia nuncupatorum, firmiter & inviolabiliter observentur, eaque Nos, quatenus opus esset, confirmaremus, & de novo illa statueremus & ordinaremus. Nos igitur quieti & tranquillitati dicti Ordinis consulentes, ac reformationi ejusdem Ordinis, quantum cum Deo possumus, intendentes, motu proprio, non ad vestram, vel alicujus alterius pro vobis desuper nobis oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera voluntate & deliberatione, ac nostra certa scientia, tam prædictas Eugenii, Pauli, & Sixti, quam aliorum prædecessorum nostrorum litteras super dicta concordia, & tam prædictis, quam sanctæ Claræ Ordinibus, illorumque domibus & Monasteriis, ac ipsarum domorum & Monasteriorum Fratribus & Monialibus, sub quacumque verborum forma concessas, & quas, ac si de verbo ad verbum præsentibus insertæ forent, haberi volumus pro expressis, & omnia & singula in eis contenta, auctoritate Apostolica, tenore præsentium approbamus, & robur perpetuæ firmitatis obtinere debere decernimus; ac pro potiori cautela, omnia & singula per Eugenium, Paulum & Sixtum, aliosque Prædecessores nostros in eisdem litteris pro dictis causis, & in favorem Minorum, & sanctæ Claræ Ordinum prædictorum, quomodolibet ordinata, statuta, decreta, concessa & indulta, fieri & servari debere, illaque domibus & professoribus prædictis de novo concedimus & indulgemus; dummodo statuto & ordinationi nuper per nos super tempore, per quod tam tu Minister prædictus, quam Vicarii Generales dicti Ordinis durare debent, a quibus Provinciis sunt assumendi, in dicto Capitulo Generalissimo per alias nostras in forma Brevis editas, super hujusmodi confirmatione litterarum prædecessorum hujusmodi nullum præjudicium generetur. Et insuper reformationem dicti Ordinis ampliantes, ac omnes & singulas causas, lites & processus inter Conventuales, & de Observantia nuncupatos prædictos pendentes, ad nos avocantes, ac penitus & omnino extinguentes, motu & scientia similibus volumus, statuimus & mandamus, quod domus, Conventus, Monasteria Minorum, & sanctæ Claræ Ordinum prædictorum in provinciis Castellæ, Legionis, & Aragonum Regibus subjectorum, hactenus ad Regularem Observantiam sub obedientia Vicariorum de Familia, Apostolica vel quacumque auctoritate reducta & reformata, de cetero sint reformata, & in dicta Observantia, & obedientia Vicariorum maneant. Ceterum, quia, sicut accepimus, superioribus diebus Fratres domorum de Observantia provinciæ Aragoniæ pro succidendis nonnullis quæstionibus & altercationibus inter eos, & Fratres Conventuales exortis, sub spe, quod in celebratione Capituli Generalissimi, tam de Observantia, quam Conventualium Fratrum prædictorum unio saltem in capite reformato fieri deberet, dilecto filio Ægidio Delphino dicti Ordinis professori, tum Ministro Generali, sub hujusmodi conditione, si unio prædicta infra certum tempus non fieret, ab hujusmodi obedientia, prout ante præstationem illius existebant, liberi remaneant, præstiterunt, ipsiusque Ægidii tunc Ministri correctioni se submiserunt: & pro eo quod unio prædicta, aliquibus causis in dicto Capitulo pertractatis, facta non fuit; pari motu decernimus & declaramus, quod Fratres domorum de Observantia prædictæ Provinciæ Aragoniæ, ab Obedientia dicti Ministri Generalis illiusque superioritate, prout ante existebant, liberi remaneant, & sub obedientia Vicarii Generalis Ultramontani, prout prius cum Conventibus tunc reformatis, & Monasteriis Monialium, & cum nomine Vicarii Provincialis inviolabiliter persistant, sive sub uno Vicario Provinciali Aragoniæ, sive sub tribus, videlicet Aragoniæ, Valentiæ & Cataloniæ, prout Vicario Ultramontano, & Fratribus Vocalibus dictorum Regnorum, & Prin-

Ut domus Hispaniæ reformatæ remaneant Observantibus.

Præsertim in Aragonia.

& Principatus Cataloniæ magis expedire videbitur; ita quod remaneant in pacifica possessione omnium Conventuum, quos reformaverunt, & modo possident, & omnium Monasteriorum, quæ possident. Et nihilominus venerabilibus Fratribus universis Archiepiscopis, in quorum Provinciis domus & Monasteria prædicta consistunt, motu simili mandamus, quod ipsi aut unus eorum si & postquam præsentes litteræ, & aliæ Eugenii, Pauli & Sixti, & aliorum Prædecessorum, seu earum transumpta sigillo alicujus Prælati Ecclesiastici, ac alicujus Notarii publici manu subscripta, quibus, sicut ipsis originalibus litteris plenam fidem adhiberi volumus, præsentatæ fuerint, & pro parte vestra, ac pro tempore existentium Generalis, & Provincialium Ministrorum, Vicariorum, vel Commissariorum, aut Fratrum per vos vel eos deputatorum, fuerint requisiti, per se vel alium seu alios præsentes & dictas litteras ubi, quando & quoties opus fuerit, publicantes, faciant illas juxta illarum & præsentium tenorem, sub excommunicationis latæ sententiæ pœna firmiter observari; ac legitimis super his habendis servatis processibus, illos iteratis vicibus aggravare procurent: invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis, donec absolutionis beneficium meruerint obtinere. Contradictores per censuram Ecclesiasticam, & alia opportuna juris remedia, appellatione postposita, auctoritate nostra compescendo. Non obstantibus præmissis, ac litteris prædictis, Constitutionibusque & ordinationibus Apostolicis, necnon Ordinis prædicti, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis & consuetudinibus, privilegiis quoque & indultis eisdem Minorum, & sanctæ Claræ Ordinibus, & illorum domibus, Monasteriis & personis sub quibuscumque tenoribus concessis: quibus, quatenus præsentibus in aliquo obstent, illorum tenores pro expressis habentes, motu & auctoritate prædictis, specialiter & expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque: aut si aliquibus communiter vel divisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas, non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die XIII. *Junii* MDVI. *Pontificatus nostri anno* III.

Ad futuram rei memoriam.

VIII. *Cum multæ & graves ad Nos & Apostolicam Sedem per Fratres Ordinis Minorum Conventuales, ac de Observantia nuncupatos assidue deferrentur querelæ, multæque lites inter eos suscitatæ fuissent occasione domorum sive locorum suorum, ac Monasteriorum Ordinis sanctæ Claræ, & Pœnitentum Tertii Ordinis beati Francisci, utriusque sexus, ac Fratrum hinc inde ablatorum respective, & receptorum contra constitutiones felicis record. Eugenii IV. Pauli II. & Sixti IV. Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum, Ordoque ipse in plura quasi capita & nomina esset divisus, emergentibus in dies novis Congregationibus & Vocabulis, quæ confusionem quamdam videbantur afferre: Nos, qui Ordinem antedictum, e quo sanctæ memoriæ Sixtus IV. prædecessor noster præfatus, & noster secundum carnem patruus, Divina providentia ad apicem summi Apostolatus pervenit, & cujus Nos, dum Cardinalatus officio fungeremur, fuimus Protectores, in visceribus gerimus caritatis, cupientes litibus discordiisque hujusmodi finem imponi, & ea decerni ac ordinari, per quæ Viri religiosi in eodem Ordine Altissimo famulantes, cum animi & mentis tranquillitate, semotis litibus & con-*

Ex originali.

Sixtus IV. patruus Julii II. Julius olim Ordinis Protector.

tentionibus vivere possint, Capitulum Generalissimum omnium Congregationum præfati Ordinis Romæ indiximus, quod in festivitate Penteeostes proxime præterita a tanto numero Fratrum, quantus numquam alibi dicitur convenisse, summa concordia, Deo favente, est celebratum. Ut igitur lites hujusmodi cessent, & unusquisque sciat, quid retinere, quid sequi aut facere debeat, motu proprio, & ex certa nostra scientia, non ad alicujus petitionis instantiam, præsentium tenore decernimus ac declaramus, quod Fratres Minores Claustrales, sive Conventuales nuncupati omnes domos, Conventus & loca habitationum suarum, omnia item Monialium Monasteria Ordinis sanctæ Claræ, & omnes Congregationes Tertii Ordinis Pœnitentum Regularum beati Francisci, quæ tenent & possident, regunt & gubernant, vel in quibus celebrant, & Ecclesiastica Sacramenta ministrant de præsenti, tenere, possidere & gubernare, ut præfertur, perpetuo debeant in futuro: Et quod Fratres, de Observantia sive de Familia nuncupati retinere libere & licite possint, ac retineant & possideant ac gubernent omnes domos, Conventus & loca eorum habitationis, & Monialium Monasteria, ac domos Congregationum Pœnitentum utriusque sexus, Tertii Ordinis beati Francisci, quæ nunc tenent & possident, & in quibus Divina celebrant indulto Sedis Apostolicæ, vel auctoritate sive consensu Generalis & Provincialium Ministrorum, aut voluntate ipsorum Fratrum Conventualium, vel aliarum quarumcumque Congregationum, qui prius dictas domos vel Monasteria possidebant, etiamsi illa de obedientia Conventualium sive Claustralium prius fuissent; ita tamen, quod deinceps nullas domos, nullave loca & Monasteria Monialium, nullas etiam Congregationes Pœnitentum Tertii Ordinis beati Francisci dictorum Claustralium sive Conventualium, nec de eorum obedientia, & per eos regi solitarum, quovis quæsito colore recipere possint. Et nihilominus omnes & singulas lites & causas super hujusmodi domibus sive locis Monasteriisque Monialium, & Congregationis Pœnitentum ubicumque consistentium, & coram quibuscumque judicibus, ac in quacumque instantia pendentes ad nos advocantes, penitus extinguimus, & perpetuum silentium imponimus dictas causas prosequentibus, aut sua quomodolibet interesse putantibus. Decernimus insuper, quod Fratres de Observantia, sive Familia nuncupati ad Claustrales, sive Conventuales, & de eorum obedientia transire volentes, non possint neque debeant recipi, nisi petita & obtenta licentia Vicarii, sub quo fuerint; quam licentiam etiam in scriptis ostendere teneantur: Fratres vero Claustrales sive Conventuales, vel de eorum obedientia ab Observantibus, sive de Familia non recipiantur nec recipi debeant, nisi saltem petita suorum Superiorum licentia, etiam non obtenta. Et insuper, ut tot Congregationum & denominationum tollatur varietas, omnesque Fratres Ordinis Minorum ad eam integritatem & unitatem, in qua fuerunt tempore Eugenii, Pauli & Sixti prædecessorum nostrorum præfatorum, quorum constitutiones, statuta dictorum Fratrum tangentes, tenore præsentium confirmamus, & inviolabiliter observari perinde, ac si illis numquam derogatum fuisset, ab omnibus, ad quos spectat, volumus & decernimus, reducantur: omnibus & singulis Fratribus Congregationum de Clareno, fratris Amadei, de Coletaneis, & de Caputio, sive sancto Evangelio, & quorumcumque aliorum, quocumque nomine nuncupentur, qui sub Regula & habitu reliquorum Fratrum dicti Ordinis incedunt, districte præcipiendo mandamus, ut infra terminum unius anni, a data præsentium computandi, Claustralibus sive Conventualibus, aut Observantibus sive de Familia Ordinis antedicti, in ea reformatione, in qua nunc sunt, adhærere & unire se debeant, locaque eorum Conventualibus,

Jubetur, ut Conventuales retineât domos suas.

Similiter & Observantes.

Non possint tamen alias a Cōvent. auferre.

Quod non possint ad eos transire Observantes.

Neque Conventuales ad Observantes.

Confirmâtur ordinationes aliorum Pontificum.

Jubetur omnes Congregat. unisi, vel Conventualibus, vel Observantibus.

bus, vel de Observantia Fratribus unita esse censeantur, quibus major & sanior pars Fratrum illa incolentium una cum suo Guardiano se unire capitulariter elegerint, & se univerint: ita tamen, quod qui Conventualibus sive Claustralibus unientur, reformatam vivendi rationem per omnia retineant, ut prius, & eorum domus & loca per reformatos regantur juxta declarationem felicis recordationis Sixti IV. prædecessoris nostri de Amadeis editam. Quæ omnia & singula ab omnibus, ad quos spectat seu spectare poterit quomodolibet in futurum, sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, & maledictionis æternæ inviolabiliter observari volumus & mandamus. Non obstantibus quibuscumque litteris Apostolicis & indultis, dictis Congregationibus & Ordinibus, aut alicui eorum, sive illarum auctoribus & institutoribus, sub quibusvis verborum formis & clausulis fortioribus & insolitis concessis, etiamsi tales essent, quod de illis eorumque totis tenoribus specialis & expressa, ac de verbo ad verbum mentio esset habenda, quibus motu proprio & ex certa scientia derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque. Ceterum quia difficile foret has litteras nostras ad omnia loca deferri, volumus quod earum transumptis manu Notarii publici signatis, & alicujus prælati Ecclesiastici sigillo munitis, ea prorsus fides in judicio & extra ubique adhibeatur, quæ adhiberetur, si præsentes exhibitæ vel ostensæ forent. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die XVI. Junii MDVI. Pontificatus nostri anno III.

Vide Tom. 14. an. 1482. n. 42.

IX. Etsi vero ita serio præceperit Pontifex, ut minores illæ Congregationes Amadeorum, Clarenorum, & aliorum alteri ex duobus dignioribus Institutis Conventualium aut Observantum adhærerent, nihilominus diu restiterunt: & licet sæpius ab his fuerint moniti, & juridice requisiti, ut accederent, nihil solidum aut stabile circa integram unionem obtineri potuit, donec ad Comitia Generalissima universorum Franciscanorum sub Leone X. perventum est.

X. Quantum autem creverit Regularis Observantia, & quam longe lateque per omnes Provincias & Regna se diffuderit, ex hac subjecta serie Provinciarum & Vicariatuum, quam tunc exhiberi jussit Vicarius Generalis, licet dignoscere. Ab aliquo Italo compactam conjicere licet, rerum enim Italicarum clariorem, ampli oremque adhibuit notitiam: in Ultramontanis diminutam, obscuramque se collegisse rerum memoriam ostendit.

Series, & numerus Provinciarum & locorum Regularis Observantiæ.

PROVINCIÆ ET VICARIATUS
FAMILIÆ CISMONTANÆ.

Vicarius Generalis Cismontanus sub suo habebat regimine Provincias viginti quinque, & Custodiam Terræ sanctæ, Cœnobia ultra septingenta. Sigillo ejus insculptus erat Christus Dominus Crucem humeris bajulans, & sanctus Franciscus ad pedes ejus junctis manibus genuflexus.

PRIMA PROVINCIA S. FRANCISCI IN UMBRIA
Istos numerabat Conventus.

1 S. Mariæ Angelorum in planitie suburbicaria Assisii, in quo S. Franciscus stabilivit Ordinis primordia, & ipse sanctissime decessit. Illic præter antiquos Ordinis Patres ex Observantibus requiescunt Joan-

Joannes Bonvisius Lucensis, & Cherubinus Spoletanus.

2 S. Damiani in collis declivio, non longe a prædicta urbe, & via Romana, in quo S. Clara annis quadraginta duobus sanctissimam vitam traduxit. Illic sepulti sunt Antonius e Stronconio laicus, miraculis illustris, & Savinus de Campello, suæ professionis zelator acerrimus.

3 Carcerum in Monte Subasio, qui Assisio supereminet, cujus Ecclesia, procurante S. Francisco, consecrata est, ibique in sacello B. Mariæ Magdalenæ jacet Barnabas Interamnensis.

4 S. Francisci de Monte apud Perusium, ubi annis multis habitavit B. Ægidius. Illic requiescunt præter antiquos Patres, Marcus Bergomensis, Doctor laureatus antequam ad Ordinem accederet, qui Joannem Capistranum Religionis habitu donavit. Benedictus a Camerino, Gabriel de Spoleto, Franciscus Florentinus, Antonius Tudertinus, Bartholomæus de Yano S. Theologiæ Magister, qui per universam Italiam cumulatissimo fructu prædicavit, & ad Græcos ab Eugenio IV. missus, eos ad Concilium Florentinum perduxit. Ludovicus Teutonicus, qui propter insignes virtutes, *Speculum sanctitatis, & forma vitæ spiritualis* dicebatur, a Francisco Papiensi in Cœnobio Carcerum prope Assisium visus in cœlum magna claritate ascendere. Joannes Perusinus, de cujus gloria idem Franciscus certior effectus est. [Tom. 5. anno 1291. n. 59.] [Tom. 1. an. 1212. n. 41.]

5 S. Hieronymi juxtam portam Perusii.

6 Montis Colognoliæ de Perusio.

7 Farneti, ubi aliquandiu moram traxit sanctus Franciscus. [Tom. 1. an. 1218. n. 7.]

8 S. Hieronymi apud Eugubium.

9 S. Joannis prope Civitatem Castelli.

10 S. Mariæ de Nivibus apud Burgum S. Sepulchri; ubi jacent tres Fratres laici, undequaque optimi, Christophorus Papiensis, Petrus Perusinus & Jacobus de Coronis.

11 S. Crucifixi apud Citernam, in quo degebant Fratres Clareni.

12 Bonæ quietis, sive *Buon-riposo*, apud Civitatem Castelli, in quo jacet Paulus de Assisio laicus, in omni virtute perfectus, cui cum mors revelata fuisset, in dormitorium profectus, valetudinarii præfectum vocavit, ut morienti assisteret, in lectoque compositis membris paulo post placide animam emisit.

13 S. Mariæ Pietatis apud Frattam.

14 S. Francisci in insula lacus Perusini.

15 S. Antonii inter Paccianum & Panicalem.

16 S. Bartholomæi apud Cibatolium, ubi S. Franciscus aliquando commoratus, amygdalum plantavit, & S. Ludovicus Episcopus multa miracula patravit. Ex hoc loco colligi potest major antiquitas istius Conventus, quam alibi retulimus ex Gonzaga. [Tom. 5. an. 1291. n. 58.]

17 Scarzolæ inter nemora conditus, locus valde devotus & solitarius, ubi B. Franciscus Papiensis miram potestatem super dæmonia recepit. [Tomo 12. anno 1454. n. 48.]

18 Spineti, pietati exercendæ valde opportunus.

19 Montis Sancti juxta Tudertum, quem Martinus IV. Clarissis construxerat. Illic in cubiculo Confessarii B. Jacoponus Tudertinus decessit. Demum domus ista transivit ad Minoritas. [Tom. 6. an. 1306. n. 9.]

20 S. Jacobi apud Tudertum.

21 Pantanellarum.

22 S. Francisci de Lugnano.

23 Eremitæ apud Porcariam & sanctum Geminum, cujus Ecclesiam S. Franciscus construi fecit ad instar S. Mariæ Angelorum Assisii.

In eo multa conspiciuntur ejusdem sancti Viri vestigia.

24 S. Joannis Baptistæ apud Ameliam.

25 S. Mariæ Annunciatæ ibidem.

26 S. Mariæ de Plano. apud Narniam.

27 S. Mariæ de Silva. Ibidem.

28 S. Joannis. Ibidem.

29 S. Hieronymi. Ibidem.

30 S. Francisci, sive de specu, apud Castrum S. Urbani, ubi S. Franciscus aquam in vinum convertit, & Petrus Reatinus laicus, vita & sanctitate clarus requiescit.

Tom. 1. an. 1213. n. 14.

31 S. Francisci apud Stronconium.

32 S. Mariæ Gratiarum apud Interamnum.

33 S. Mariæ Aureæ sive de Oro. Ibidem.

34 S. Leonardi apud Montem.

35 S. Bernardi de Pede-luci.

36 S. Pauli prope mœnia Spoleti, qui prius erat Monasterium Clarissarum, ubi Josephus Eugubinus B. Francisci Papiensis Confessarius, & primus Guardianus dicti Cœnobii requiescit. Ad ejus imperium in Ecclesia S. Bartholomæi prope Fulgineum Diabolus protinus reliquit mulierem possessam. Ibidem etiam jacet Demetrius Albanus, Tertii Ordinis professor.

To. 13. an. 1461. n. 23.

37 S. Catarinæ in summitate Montis lucii supra Spoletum, in quo sunt multi Eremitæ in diversis cellulis habitantes, in eoque annis multis commoratus est Isaac Abbas, virtutibus illustris. In Cœnobiolo requiescunt Franciscus de Beccaria Ticinensis, Antonius Ariminensis, & Gregorius Perusinus, de quorum gloria certior effectus est Franciscus Papiensis supradictus.

38 S. Antonii in radice montis prædicti.

39 S. Andreæ de Cassia Noceriæ.

40 Montis Sancti de Nursia.

41 S. Mariæ Gratiarum apud Cassiam.

42 S. Mariæ Annunciatæ apud Nursiam, ubi Onuphrius de Seggiano Provinciæ Tusciæ, & præceptor B. Joannis de Capistrano, ac Joannes de Valterreno laici, miraculis clari requiescunt.

43 S. Bartholomæi de Brulliano, in montibus inter Camerinum & Fulgineum, situs apud Castrum-Floridum & Serravalle, unde amplissima Observantum familia originem accepit.

44 S. Martini apud Trebium.

45 S. Bartholomæi apud Fulgineum.

46 S. Feliciani. Ibidem.

47 S. Hieronymi apud Hispellum.

48 S. Catarinæ. Ibidem.

49 S. Mariæ apud Bevanium.

50 S. Antonii apud Bettonium.

51 S. Antonii de Pisignano.

52 S. Fortunati apud Montem-falcum. Sigillum hujus Provinciæ habet S. Francisci dextra parvam Crucem ferentis imaginem, & ad latera hos duos characteres S. F.

SECUNDA PROVINCIA ROMANA

Istos recensebat Conventus.

1 S. Mariæ de Aracœli in vertice Capitolii Romani. Habentur illic in veneratione reliquiæ B. Juniperi. Ibidem requiescunt Nicolaus Auximanus, Baptista Talliacarne de Levanto, bis officio Vicarii Generalis perfunctus, Gabriel Veronensis Cardinalis, B. Joannis de Capistrano socius, Nicolaus de Orbellis, Antonius de Monte-Falcone, Dominicus de Ponzo, insignis prædicator, Ludovicus de Turre Veronensis, olim Vicarius Generalis, & alii viri clarissimi.

Vide Tom. 3. an. 1451. n. 56.

2 S. Fran-

2 S. Francisci Trans-Tyberim.
3 S. Hieronymi prope Campum-Florum, ubi habitant Clareni.
4 S. Petri in Monte aureo, ubi S. Petrus fuit ordine inverso crucifixus.
5 S. Mariæ de Campaniano, in quo requiescit Stephanus de Civitate Castellana laicus, virtutibus & sanctitate insignis.
6 S. Jacobi apud Sutrium.
7 S. Mariæ Paradisi apud Viterbium.
8 S. Jacobi in insula lacus Vulsini.
9 S. Trinitatis apud Urbem veterem, ubi jacet Antonius Vercellensis, qui diu maximo fructu, & urbis a se non semel pacificatæ ingenti beneficio in ea prædicavit Civitate, & honorifico conditus est sepulcro.
10 S. Francisci apud Pitilianum.
11 S. Petri apud Scanzanum.
12 S. Francisci apud Cornetum.
13 S. Mariæ Majoris in Urbe Tiburtina.
14 S. Francisci apud Palumbariam.
15 S. Antonii de Padua apud Rupem antiquam.
16 S. Pauli apud Podium nativum.
17 S. Antonii apud urbem Reatinam.
18 S. Francisci de Fonte Palumbi, distans a prædicta urbe per M. P. in cacumine montis, ubi S. Franciscus Regulam accepit.
19 S. Francisci apud Grætium in Valle Reatina, ubi multa operatus est Vir sanctus mirabilia, ibique requiescit fr. Antonius laicus de Burgo Reatino, qui mirabiliter Fratribus multa nive circumdatis, panem ministravit.

Tom. 1. an. 1217. n. 19.

Tom. 1. an. 1217. nu. 11. seq.

20 S. Francisci apud Podium Busconis, in eadem valle, ubi Vir sanctus suorum peccatorum a Domino remissionem impetravit.

Vide Tom. 1. an. 1209. n. 21.

21 S. Mariæ de Nemore sive de Foresta in eadem insuper valle, a Reatinis ob insigne miraculum a S. Francisco perpetratum extructum. Templum consecravit Gregorius IX.

Vide Tom. 1. an. 1217. n. 18.

22 S. Bernardini apud Ortam.
23 S. Susannæ apud........
24 S. Martini apud Verulas.
25 S. Francisci extra oppidum Sublacense.
26 S. Laurentii in summitate urbis Veliternæ.
27 S. Francisci apud Caninum.
28 S. Francisci apud Nazanum.
29 S. Francisci apud Civitellam.
30 S. Angeli apud Vallem Montonis.
31 S. Francisci apud urbem Prænestinam.
32 S. Francisci extra urbem Corensem.
33 S. Mariæ apud Palatiolum.
34 S. Francisci apud Sermonetam.
Hujus Provinciæ sigillum exprimit Papam dantem S. Francisco crucem in monticulo.

TERTIA PROVINCIA MARCHIÆ

Istos habebat Conventus.

1 S. Mariæ Annunciatæ in Civitate Asculana, in quo sepulti sunt Paulus Francigena, & Petrus Florentinus, qui postquam annis quinque in sepultura jacuit, sanguinem recentem e tibia læsa copiose emisit; necnon Lucas Asculanus, vir miræ puritatis & innocentiæ. Suis precibus Dom. Maximinæ Algeani de Meleto sterili filiam impetravit, & dæmones e variis obsessis ejecit. Huc translata sunt ossa multorum piorum virorum, qui sepulti erant in alio antiquiori cœnobio S. Nicolai extra mœnia a Fratribus derelicto propter aeris intemperiem, quæ, comitante Clero cum Episcopo, in decenti loco

loco prope Altare majus reverenter sunt collocata.

2 S. Sabini prope Asculum.

3 S. Francisci in urbe Camerini, ubi requiescunt Joan. Parmensis & Petrus de Molliano, viri optimi; & in Ecclesia sancti Petri extra urbis portam intra fortalitium, ubi olim erat Observantum coenobium, sepulti sunt Bernardus & Petrus Fabrianenses, ac Petrus de Calderola, quorum memoria in benedictione est.

4 Montis Sancti, seu Montis Agnani extra Camerinum, in quo fr. Julianus Fabrianen. requiescit.

5 S. Severini, in quo miraculis claret Petrus a S. Severino, vir miræ poenitentiæ, egregius juvenum instructor, quorum plurimi fuerunt præstantissimi, Divinis visionibus assuetus, necnon Santes Fabrianensis, qui annis quinquaginta & ultra in Religione sanctissime conversatus est, & fr. Hieronymus Calliensis.

6 S. Crucis apud Maceratam, ubi requiescit Jacobus de Scanzano Provinciæ Romanæ, sui Instituti per annos septuaginta tres perfectissimus observator. Genibus flexis, junctis manibus, oculis in coelum erectis, inventus est in cubiculo defunctus; & Nicolaus Maceratensis, laicus, Divino monitu ad Religionem allectus, in qua sanctissime perseveravit in poenitentia, & vitæ austeritate admirabili, cui montanis nivibus obsito, juvenia pulcherrimus panem attulit, & protinus disparuit.

7 Annunciationis sanctæ Mariæ, apud Fabrianum, ubi requiescit Raynaldus Fabrianensis.

8 Eremitæ seu sanctæ Mariæ in valle saxea supra Fabrianum, in quo sepulti sunt Franciscus Fabrianensis, socius Pauli Fulginatis, primus Vicarius Observantum Provinciæ Marchiæ, & Antonius Purus, ita a summa puritate nominatus. Raynaldus Fabrianensis hic sanctissime vixit, sed morti appropinquans ductus est ad Conventum Fabriani, ubi, uti nunc dictum est, decessit.

9 S. Joannis de Massaccio.

10 S. Mariæ de Pace, de Saxoferrato.

11 S. Jacobi apud Cingulum, ubi requiescit Franciscus de Caldarola, miraculis illustris.

12 S. Georgii in Monte Rubeo.

13 S. Mariæ Annunciatæ apud Forisempronium, ubi jacent .... Forisempronienses, & Paulutius laicus, qui etsi maxime idoneus esset sacerdotio, voluit in statu humili Deo ferventer inservire..

14 S. Donati, seu sancti Bernardini extra Urbinum, in quo requiescunt Petrus Camers, laicus, Donatus Urbinas provinciæ Vicarius, Jacobus Mediolanensis, Gaspar Urbinas, gratia sanitatum admirabilis, & Antonius de Monte Milone laicus, miraculis famosus.

15 S. Joan. Baptistæ apud Castrum Durantis.

16 S. Francisci de Monte Florentino.

17 S. Mariæ de Monte Baroccio, alias Scotoneti.

18 S. Joannis Baptistæ apud Pisaurum, ubi requiescit Anastasius Mediolanensis laicus, miraculis illustris.

19 S. Mariæ Novæ apud Fanum, ubi requiescit Joannes laicus de Traculia, Provinciæ Calabriæ, defunctus tamen in Conventu veteri S. Mariæ de Metro, quem Fratres propter noxium aerem deseruerunt.

20 S. Mariæ gratiarum apud Senogalliam, ubi requiescit Ambrosius a Ripa Transona, vita & miraculis illustris.

21 S. Francisci apud Castrum Milonis, ubi requiescit Jacobus laicus Tudertinus, provinciæ S. Francisci.

22 S. Marci apud Æsium.
23 S. Mariæ Annunciatæ apud Auximum.
24 S. Francisci ad Altum Anconæ, ubi miraculis claret Gabriel Anconitanus, & jacet Stephanus ab eadem etiam urbe cognominatus, qui mortem maluit subire, quam castitatem amittere.
25 S. Francisci apud Sirolum in Monte Anconæ.
26 S. Mariæ de Varano apud Recinetum.
27 S. Francisci apud Murum, ubi Gerardus Florentinus Isicus, & Georgius Albanensis requiescunt.
28 S. Mariæ de Jesu apud S. Lupidium.
29 ...... apud Cessa Palumbas.
30 S. Francisci apud Massam.
31 S. Joan. de Saxo apud Montem-Falconem.
32 S. Francisci apud Foranum, ubi Franciscus de Castro Milio ....
33 S. Mariæ Annunciatæ apud urbem Firmanam, ubi Ambrosius Lombardus, insigni flagrans caritate, pro Fratribus suis epidemia infectis animam posuit, jussus a Superiore illis inservire; & Nicolaus Firmanus, vir perpetui silentii, miræ austeritatis, & continuæ orationis, a qua multis modis & molestis artibus eum deturbare sæpe conatus est humani generis inimicus.
34 S. Mariæ Magdalenæ apud Ripam Transonam.
35 S. Mariæ gratiarum apud Montem Prandonis, ubi diu vixit B. Jacobus de Marchia.

Sigillum hujus Provinciæ habet imaginem beatæ Mariæ Virginis cum filio in ulnis, insidentis ædi sacræ Lauretanæ, & inferius effigiem S. Francisci genuflexi, manus habentis conjunctas.

QUARTA PROVINCIA TUSCIÆ

Istos habet Conventus.

1 Sacri Montis Alvernæ Conventum, in quo S. Franciscus recepit sacra stigmata, & requiescunt Laurentiua Fabrianensis, qui & Zacheus, discipulus Pauli Fulginatis, Observantum Institutoris, qui annis quadraginta continuis in hoc monte in summa vitæ austeritate conversatus est, & anno centesimo decimo ætatis ibidem sanctissime decessit. Bernardus de Mandello Lombardus, Marianus de Luco laici, & alii viri præstantissimi.
2 S. Laurentii in oppido Bibiennæ.
3 S. Francisci de Monte Carulo in valle Arni.
4 S. Salvatoris juxta mœnia Florentiæ, ubi sepulti sunt Nicolaus de Uxano, Hieronymus de Stupha, Bernardus Scarlatus, Cherubinus de Capponibus, Angelus de Bonsis, quorum duo postremi erant Clerici. Ægidius, Balthasar, Gaspar Florentini, laici. Andreas de Colle sacerdos, vir utique sanctus & annosus, paupertate extrema, promptissima obedientia, & castitate illibata decorus. Fuit primus Guardianus Montis Alvernæ, postquam translatus est ad Observantes. Joannes Franciscus de Casali Provinciæ Januæ, qui postquam annis 30. vixit inter Canonicos Regulares, Observantibus Minoritis adnumerari voluit in Conventu Fesulano, atque inter illos conversatus annis viginti, sanctissime istic decessit.
5 S. Mariæ de Flore, & S. Francisci de Fesulis prope Florentiam, Conventus valde religiosus, devotus, & primus, qui in Provincia Tusciæ in potestatem Obser-

van-

vantum pervenit. Illic requiescunt Fr. Sebastianus Clericus, propter fidem castitatis interfectus. Petrus Paulus Florentinus, vir Deo devotus, & Clemens de Capponibus nobili natus familia, qui licet esset vir doctus, elegit in statu humili laicorum Deo inservire in arctissima paupertate, & summa erga omnes caritate. Neglectis parentibus, quos numquam, neque Fratres germanos invisebat, totum se orationi & contemplationi dedicavit, & tamdem virtutibus illustris sanctissime in senectute bona requievit.

6 S. Michaelis de Duccia in monte prope Fesulas.

7 S. Francisci apud sanctum Cassianum.

8 S. Francisci de Nemore in Mugello, ubi sanctus Bonaventura Cardinalatus insigne suscepit; ibique jacet frater Meus sacerdos Florentinus, puritate, simplicitate, paupertate, orationis studio insignis, qui ad innocentiæ statum reductus videbatur, ita ut aviculæ & animalia quæque ferocia ei absque ullo timore colluderent.

9 S. Francisci de Palco apud Pratum, ubi jacet Leonardus Ghesius Pratensis, vir pius, mansuetus, justus, & devotus, qui post Matutinum usque ad auroram semper orabat in sacello sancti Eustachii, qui ei frequenter apparuit. Virtutibus & sanctis operibus plenus obdormivit in Domino, anno ætatis nonagesimo quarto.

10 S. Francisci in monte Lunense, alias Ciacherini, apud Pistorium, ubi requiescunt Alexander Veronensis, & Georgius Græcus laicus.

11 S. Ludovici Episcopi alias Collis-Vitulæ apud Pisciam, ubi sepulti sunt Vincentius Burgundus Guardianus de Orvien, Thomas Lucensis, & Franciscus Bargensis sacerdotes, Jacobus Fesulanus, Joannes Sardus, Julianus de Barga, Augustinus de Salaria laici, Stephanus de Luca Novitius, de quorum singulis multa recensentur pietatis argumenta.

12 S. Francisci apud Castrum novum de Carferoniana, ubi jacet Herculanus de Piagale, & Jacobus Papiensis laicus.

13 S. Francisci apud Fivizanum.

14 S. Francisci apud Villam-francam.

15 S. Francisci apud Serezanam.

16 S. Francisci apud Spediam.

17 S. Francisci apud Massam Marchionis.

18 S. Mariæ Gratiarum apud Petram sanctam.

19 S. Mariæ Magdalenæ, & sancti Francisci in Civitate Lucana.

20 S. Cerbonii apud Lucam, ubi jacet Christophorus Crivellus Mediolanensis, laicus.

21 S. Crucis apud Pisas, ubi Antonius de S. Joanne requiescit.

22 S. Mariæ de Angelis, & S. Francisci apud Emporium, ubi Bartholomæus de Anglario sepultus est.

23 S. Mariæ & sancti Francisci Nemoris rotundi, alias sancti Vivaldi, in loco devoto & amœno constructus, ad instar Sepulcri Domini in Jerusalem, cum variis sacellis & ædiculis in similitudinem locorum sacrorum, quæ extructa sunt in sacro Monte Sion, & Monte Oliveti; etenim colles & valles hujus loci valde similes sunt illis Hierosolymitanis.

24 S. Hieronymi apud Vulterras.

25 S. Francisci apud Podium Bonitium, ubi requiescunt beatus Luchesius, Franciscus de Plebe sancti Stephani, & Melchior de Cortonia laicus.

26 S. Bernardini, alias *Capriolæ* apud Senas, in quo sepulti sunt Vincentius Senensis, socius sancti Bernardini, Ludovicus Senensis Vicarius Provinciæ, Paulus Teutonicus, & Petruccius de Senis socius etiam sancti Bernardini, ve-

verus ipsius imitator, qui in Religione annis septuaginta quinque sanctissime vixit.

27 S. Francisci apud Radicondolum.

28 S.Bernardini Vetrete apud Massam Maritimæ, in qua natus est & educatus usque ad annum undecimum suæ ætatis sanctus Bernardinus Senensis.

29 S. Francisci apud Scarlinum. Locus est valde devotus & solitarius, in delitiis habitus a B. Thoma Florentino, in quo etiam aliquot ejus discipuli requiescunt, Lanceslaus Hungarus regio procreatus sanguine, Polidorus Romanus laicus, vir nobilis, Gaspar Florentinus, Antonius Senensis laicus, Michael laicus de Massa Maritimæ, admirabilis prædicti Thomæ sectator, qui senio confectus, sanctissime obdormivit in Domino, & Fr. Marcus Massainus sacerdos Senensis, omni virtutum genere & sanctitate refulgens, prophetiæ dono illustris, hic per omnem ferme vitam commoratus.

30 S. Mariæ Montis Caroli apud Crassetum.

31 S. Benedicti de Nave, nemoribus & silvis circumseptus, devotus & solitarius, ubi requiescit Andreas de Crasseto laicus, Deo & hominibus dilectus, obedientiæ exemplar, speculum honestatis, humilitatis & caritatis magister, in oratione ferventissimus & immobilis. Multis annis in hoc loco vixit, obiitque in vigilia sancti Laurentii, visa ante obitum sacratissima Virgine Maria.

32 S. Mariæ Annunciatæ, & S.Francisci, alias Columbarii, apud Seggianum. Hic S. Bernardinus initiatus est, primum sacrum celebravit, & primam habuit concionem ad populum.

33 S. Trinitatis apud S. Floram.

34 S. Processi, licet nunc Fratrum cœtum non habeat; tamen quia fuit de primis locis Observantum in Provincia Tusciæ, & quia in ipso decessit Angelus de Monte-Leone, socius B. Pauli de Fulgineo, quia institutum hoc primus vel præcipuus in Tusciam introduxit, proinde inter reliquos Conventus numeratur.

35 S. Mariæ Paradisi apud Montem Ilcinum.

36 S. Mariæ apud Asinam longam.

37 S. Francisci apud Floranum.

38 S. Mariæ de Fonte Castelli apud Montem Politianum.

39 Francisci de Sartiano.

40 S. Francisci apud Cetonium, ubi requiescunt Petrus de Travanda, & Petrus Francigena laicus.

41 S. Mariæ de Belviridis Eremitorium quinque Fratrum apud Cetonium.

42 S. Hieronymi apud Castrum plebis.

43 S. Basilii, sive B. Margaritæ intra Civitatem Cortonensem, ubi Jacobus de Cortonio sepultus est.

44 S. Christophori apud Castilionem Aretinum, ubi Franciscus de Castro Durantis, Franciscus Laudensis, Franciscus de Herbalio laicus requiescunt.

45 S.Mariæ de Sergiano extra Aretium, ubi Angelus de Civitella Aretii, & Joannes Riccius de Florentia, uterque laicus, & Provinciæ Tusciæ Vicarius.

46 S. Joannis infra mœnia Aretii.

Sigillum hujus Provinciæ exprimit S. Franciscum stigmata recipientem, & socium ad pedes genuflexum.

QUIN-

QUINTA PROVINCIA BONONIÆ

Istos recensebat Conventus.

1 S. Pauli in Monte extra Bononiam qui fuit primus locus Observantiæ hujus Provinciæ, ubi requiescunt Jacobus Primatitius Bononiensis, olim Vicarius Generalis Observantum, vir doctrina & religione clarus, miraculis illustris, & Joannes Pratensis Provinciæ Tusciæ celeberrimus Prædicator, & virtutibus insignis.
2 S. Mariæ Annunciatæ prope Bononiam.
3 S. Spiritus apud Ferrariam, qui cum extra urbem esset, dirutus est, cum Julius II. Ferrariam obsedit, & translatus est intra Civitatem.
4 S. Francisci apud Centum.
5 S. Francisci apud Mirandulam, ubi requiescunt Raphael Teutonicus & Gabriel Mediolanensis, qui in vita & post mortem multis fulserunt virtutibus & miraculis.
6 S. Nicolai apud Carpum, ubi Stephanus Gallus pius Sacerdos, ad cujus sepulcrum multæ appensæ sunt tabellæ votivæ & donaria.
7 S. Cæciliæ apud Mutinam.
8 S. Mariæ Gratiarum apud Ariminum.
9 S. Mariæ Annuntiatæ apud Cœsenam.
10 S. Hieronymi intra Forolivium.
11 S. Hieronymi apud Faventiam, ubi diu habitavit Matthæus Faventinus, vir pius, ferventissimus & fructuosus prædicator.
12 S. Mariæ apud Imolam.
13 S. Mariæ apud Cotiniolam, ubi jacet Antonius Ferrariensis, miraculis illustris.
14 S. Apollinaris apud Ravennam.
15 S. Spiritus apud Regium.
16 S. Mariæ Annuntiatæ apud Parmam.
17 S. Mariæ apud Castrum Arcuatum.
18 S. Mariæ Nazareth, apud Placentiam, ubi sepultus est Marcus Bononiensis tertium Vicarius Generalis Observantum, miraculis clarus.
19 S. Francisci apud Bobium.
20 S. Mariæ Gratiarum apud Bussetum.
21 S. Angeli apud Cremonam, ubi requiescunt Damianus prædicator, & Joannes Rubeus laicus Cremonenses, qui multa patrarunt miracula.
22 S. Francisci apud Vitellianum.
23 S. Francisci apud Castrum Liurum.
24 S. Bernardini apud Burgum novum.

Sigillum hujus Provinciæ habet imaginem S. Mariæ pietatis, & Minoritæ coram genuflexi.

SEXTA PROVINCIA S. ANTONII

Istos numerabat Conventus.

1 S. Francisci Vineæ Venetiis.
2 SS. Job & Bernardini. Ibid.
3 S. Francisci de Stigmatibus, alias de Deserto.
4 S. Francisci de Chioza.
5 S. Francisci apud Utinam.
6 S. Georgii de Civitate Austriæ.
7 S. Agnetis Portus Gruarii.
8 S. Spiritus Montis Feltri.
9 S. Mariæ de Jesu apud Tarvisium.
10 S. Francisci in urbe Patavina.
11 S. Aliminari, apud......
12 S. Joannis alias campi sancti Petri,

tri, ubi ſanctus Antonius Patavinus infirmatus eſt ad mortem.
13 S. Crucis Citadellæ, ſive Civitatulæ.
14 S. Mariæ Gratiarum apud Glæmonam.
15 S. Blaſii apud Vincentiam, ubi miraculis coruſcat Marcus de ſancta Maria in Gallo Provinciæ Marchiæ.
16 S. Franciſci apud Soledum.
17 S. Danielis apud Leoniſium.
18 S. Mariæ de Gratiis apud Azignanum.
19 S. Sebaſtiani apud Maroſticam.
20 S. Bernardini alias le Carote, apud Veronam.
21 S. Franciſci Arcæ ruptæ.
22 S. Mariæ Gratiarum Inſulæ.
23 S.Spiritus ad Arcum.
24 S. Mariæ vallis Agni.
25 S. Petri in Viminario.
26 S. Bernardini apud Tridentum. In quo jacet Bartholomæus Tridentinus, clarus miraculis.
27 S. Franciſci in urbe Mantuana, ubi ex antiquis Fratribus jacet in ſepulcro marmoreo Benvendeus: ex Obſervantibus vero SixtusMediolanenſis, & Seraphinus Martinellus.
28 S. Spiritus. Ibidem.
29 S. Mariæ Gratiarum prope Mantuam.
30 S. Ludovici de Riperio.
31 S. Mariæ Plebis.
32 S.Mariæ Ateſtæ.
33 S. Mariæ apud Montagnanam.
34 S. Mariæ apud Coneglianum.

Sigillum hujus Provinciæ habet imaginem beatæ Virginis puerulum ſiniſtra tenentis, & in parte inferiori ſanctum Franciſcnm Stigmata recipientem.

SEPTIMA PROVINCIA JANUÆ

Iſtos enumerabat Conventus.

1 S. Jacobi apud Papiam, ubi requieſcit Bernardinus Feltrenſis,& locum inchoavit ſanctus Bernardinus Senenſis.
2 S. Mariæ de Campo apud Binaſcum, ubi requieſcit Balthaſar a Clavario ſanctitate vitæ ſpectabilis.
3 S. Mariæ de Gratiis apud Claſtigium.
4 S. Franciſci in ripa Nazani.
5 S. Franciſci apud Novas.
6 S. Mariæ apud Vogheram.
7 S. Bernardini apud Sale.
8 S. Bernardini apud Alexandriam Statiellorum, ſive della Paglia.
9 S. Bernardini apud Aſtem.
10 S. Mariæ de Gratiis apud Montem Barutium.
11 S. Franciſci de Aquis, ubi jacet Petrus de Neapoli, olim Vicarius Generalis Obſervantum.
12 S. Mariæ de Gratiis apud ſanctum Mauritium.
13 S. Mariæ de Angelis apud Caſalem, ubi requieſcunt Joanninus de Tortona, Franciſcus de Sonzino & Jacobus de S. Salvatore, egregii Prædicatores, ſcientia & pietate illuſtres.
14 S. Mariæ apud Creſcentinum.
15 Sancti Bernardini apud Clavaſium.
16 S. Mariæ de Gratiis apud Taurinum, ubi requieſcit Franciſcus de Placentia ſenior, laicus.
17 S. Matiæ de Angelis apud Cherum.
18 S. Mariæ de Angelis apud Pinarolum.
19 S. Bernardini apud Salutias.
20 S. Mariæ apud Buſcam.
21 S. Franciſci apud Savianum.
22 S. Antonii de Cuneo, ubi jacet Angelus de Clavaſio, repetitis vicibus Vicarius Generalis Obſervantum.
23 S. Mariæ de Angelis. ibidem.

24 S. Ma-

24 S. Mariæ de Angelis apud Montem Regalem.
25 S. Francisci de Cherio.
26 S. Mariæ de Monte prope Januam, habetur in magna veneratione apud Januensem.
27 S. Mariæ Annunciatæ intra urbem Januensem, ubi requiescunt Pacificus Novariensis, sed caput ejus Soranæ conservatur, & Pacificus de Azarano, cujus caput in patriam translatum. Uterque erat famosus Prædicator Provinciæ Mediolanensis.
28 S. Francisci de Clavaro.
29 S. Mariæ de Monelia.
30 S. Mariæ Annunciatæ apud Levantum.
31 S. Mariæ Gratiarum de Vulturio.
32 S. Jacobi apud Savonam.
33 S. Bernardini de Albenga.
34 S. Mariæ de Arasio.
35 S. Mariæ Annnnciatæ in Portu sancti Mauritii.
36 S. Mariæ apud sanctum Romulum.
37 S. Mariæ de Vintimilio.
38 S. Francisci de Suspitello.
39 S. Mariæ apud Rechum.
40 S. Mariæ in Pedemonte apud Cerasium.
41 S. Mariæ apud Posinum.
42 S. Mariæ de Vigono.
43 S. Mariæ de Carmaniola.
44 S. Mariæ de Gratiis apud Villam-novam.
45 S. Mariæ apud Bassinianum.
46 S. Mariæ de Angelis apud Tortonam.
47 S. Bernardini apud Triolinum.
48 S. Mariæ Belgiosi.
49 S. Mariæ Gratiarum apud Adurnum.
50 S. Mariæ de Angelis apud Clastilium.
51 S. Bernardini apud Albam.
52 S. Mariæ Annunciatæ apud Fossanum.
53 S. Bernardini de Bene.
54 S. Francisci de Scio, in insula scilicet Sciensi prope Constantinopolim, subjecta Januensibus.

Sigillum hujus Provinciæ habet imaginem sancti Francisci coram Templo Stigmata recipientis, ducta circumcirca chorda, seu fune nodoso, & in parte inferiori incisi sunt hi characteres. V. P. I.

OCTAVA PROVINCIA MEDIOLANI

Habet sequentes Conventus.

1 S. Mariæ de Angelis apud Mediolanum, ubi requiescunt vir ille insignis virtute & doctrina Albertus Sartianensis, illique similis Antonius de Arzeno, necnon Christophorus de Modoetia, omni virtute & sanctitate ornatus, & Seraphinus Castilioneus vir doctissimus, angelicæ puritatis & conversationis, miraculis clarus, qui jacet in Sacello sancti Bernardini. In sacello vero sancti Antonii jacet Beatrix Comitissa de Rusconibus Tertii Ordinis, insigni erga pauperes caritate, vitæ sanctimonia & miraculis illustris.

2 S. Crucis apud urbem Comensem, ubi requiescit Vincentius de Comite, virtute decorus, super cujus tumulum, multis inspectantibus, rosa vernans tempore hyemali mirabiliter apparuit.

3 S. Nazarii apud Novariam.

4 S. Mariæ apud Vercellas, ubi Antonius de Cremona insignis Prædicator requiescit.

5 S. Josnnis de Lauda, ubi sepultus est Michael de Arcagnano Mediolanensis, vere Apostolicus Prædicator, qui auditores mira virtute ad planctum, & pœnitentiam flectebat: necnon Antonius a Lau-

a Lauda, vitæ sanctitate præclarus.
6 S. Maria de Gratiis apud Viglevanum.
7 S. Bernardini apud Yporegiam.
8 S. Mariæ Gratiarum apud sanctum Georgium.
9 S. Mariæ Gratiarum apud Belinzonam.
10 S. Bernardini apud Mortariam.
11 S. Mariæ de Angelis apud Lignanum.
12 S. Mariæ Gratiarum apud Varallum.
13 S. Mariæ Misericordiæ apud Melignanum.
14 S. Mariæ Annunciatæ apud Sonzinum.
15 Sancti Bernardini apud Caravagium.
16 S. Mariæ Annunciatæ apud Trivillium.
17 S. Mariæ Angelorum apud sanctam Agatham.
18 S. Mariæ de Gratiis apud Modoetiam.
19 S. Mariæ Misericordiæ apud Coeram.
20 S. Jacobi apud Leucum.
21 S. Mariæ Angelorum apud Luganum.
22 S. Mariæ Annunciatæ apud Varisium, in quo requiescit Paulus de Brixia, egregius Prædicator.
23 S. Mariæ de Gratiis in Campestribus.
24 S. Angeli Herbæ.
25 S. Mariæ Annunciatæ apud Abbiatem.
26 S. Mariæ Gratiarum apud Maletum.
27 Oratorium, seu Eremitorium Montis Barri.
28 Oratorium, seu locus Sepulcri apud Varallum.
Sigillum habet effigiem beatæ Virginis Mariæ in cœlum assumptæ, circulo Seraphinorum adornatæ.

NONA PROVINCIA TERRÆ LABORIS, *alias* LEPORIS;

Cui isti suberant Conventus.

1 S. Francisci urbis Fundanæ.
2 SS. Francisci, & Ludovici Caetæ.
3 Sanctæ Agathæ in cuspide Montis Caetæ.
4 Sancti Francisci apud Trajectum.
5 S. Francisci de Sessa.
6 S. Francisci apud Carinulam.
7 S. Mariæ Annunciatæ apud Rupem Montis-Dragonis, ubi requiescit Paulus de Sicilia.
8 S. Antonii de Padua apud Tianum.
9 S. Mariæ de Lateribus ad Rupem Monfinam.
10 S. Francisci de Prata.
11 S. Mariæ de Gratiis apud Alifsam.
12 Visitationis beatæ Mariæ Virginis apud Cajazzam.
13 S. Catarinæ apud Capuam, ubi requiescit Leo Capuanus.
14 S. Mariæ Magdalenæ apud Aversam.
15 S. Joannis Baptistæ apud Puteolos.
16 S. Mariæ Novæ Neapolis, ubi honorifice conditus est beatus Jacobus Picenus, ibique jacent Jacobi socius Venantius a Fabriano, & Franciscus Francigena laici, pietate conspicui.
17 S. Crucis ibidem, ubi pulchro marmoreo tumulo jacet soror Clara Majoricensis, olim Sancia Regina, Regis Roberti conjux, quæ Monasterium istud & aliud insigne pro Clarissis extruxit.
18 S. Trinitatis ibidem, ubi requiescit Bernardinus Perusinus, qui Puteolis mortuus, propter famam sanctitatis, & ingentem populi concursum, jussus est Regia auctoritate Neapolim asportari, & hoc loco sepeliri.
19 S. Francisci de Castro Maris.

20 S. Fran-

20 S. Francisci apud Sorientum.
21 S. Salvatoris de Cuspide, in cuspide Montis.
22 S. Francisci de Majore.
23 S. Mariæ de Angelis inter Montes.
24 S. Nicolai apud Salernum.
25 S. Viti apud Marilianum.
26 S. Angeli apud Nolam, ubi requiescit Raynaldus ab Orsaria laicus, vir miræ caritatis, & simplicitatis columbinæ.
27 S. Mariæ de puteo prope Sommam.
28 S. Joannis Evangelistæ apud Lauram, ubi jacet Petrus de Anterula, Vicarius Provinciæ, vir pietate illustris.
29 S. Trinitatis apud sanctum Severinum, ubi requiescunt Paulus de Levano laicus, qui Superiorum assensu per villas & castra indefesse prædicabat fructu admirabili, & gloria miraculorum; & Bernardus de Capaccio, vir sanctus, prophetiæ dono illustris. Uterque in eodem loculo jacet incorruptus.
30 S. Francisci apud Cavam.
31. S. Francisci apud Arianum.
32 S. Laurentii apud Beneventum.
33 S. Mariæ Pietatis, & sancti Francisci apud Montem-sarculum.
34 S. Mariæ apud Arpajam.
35 S. Trinitatis de Ebulo.
36 S. Mariæ de Paradiso apud Olivetum.
37 S. Mariæ de Aviliano in Campania.
38 S. Mauri apud Pulanum.
39 S. Mariæ de Gratiis de Bovino.
40 S. Mariæ de Padula, sive Paludii.
41 S. Mariæ Pietatis apud Dianum, ubi sepultus est Antonius de sancto Angelo Falsanella, vir miræ perfectionis & sanctitatis.
42 S. Joannis Baptistæ de Johia.
43 S. Francisci apud Cilentum.
44 S. Francisci de Altavilla.
45 S. Francisci de Castellutia.

Sigillum hujus Provinciæ habet insculptam imaginem sancti Francisci, crucem sinistra gestantis, stellis undique circumdati.

DECIMA PROVINCIA CALABRIÆ

Habet Conventus infrascriptos.

1 S. Francisci apud urbem Cosentinam, ubi requiescit Joannes de Castro-Vineto Diaconus, vir sanctitate præclarus.
2 S. Mariæ Annunciatæ apud Rhegium.
3 S. Mariæ de Angelis apud Seminariam.
4 S. Francisci apud Terram novam.
5 S. Philippi apud quinque hirundines.
6 S. Mariæ de Gratiis apud Nicoterum, ubi Paulus de Sinopolis egregius concionator, vir bonus, purus & simplex, ignitæ caritatis, miraculis clarus requiescit.
7 S. Sergii apud Tropiam.
8 S. Antonii de Padua apud Squilaccium.
9 S. Francisci apud Neocastrum.
10 S. Mariæ de Gratiis apud Catanzarum.
11 S. Mariæ apud Mensuracam, ubi Franciscus de Cropina.
12 S. Mariæ de Philicastro.
13 S. Francisci de Ciriaco.
14 S. Bernardini apud Rossianum.
15 S. Bernardini de Bisignano.
16 S. Bernardini apud Muranum.
17 S. Mariæ de Gratiis apud Citranum.
18 S. Mariæ Annunciatæ apud sanctum Lucidum.
19 S. Francisci de Flumine frigido.
20 S. Bernardini apud Materam.
21 S. Mariæ de Gratiis apud Agellum.
22 S. Petri de Stiliano.

23 S. Mariæ Annunciatæ apud Dipinianum.
24 S. Bartholomæi in insula Liparis, ubi requiescit Lucianus de sancto Mauro miraculis clarus.
25 S. . . . . . apud Cotronam.
26 S. Mariæ Annunciatæ apud Tropeam.
27 S. Mariæ de Jesu apud Bosalinum.
28 S. Francisci . . . apud Sinopolim.
29 . . . . . apud Soritum.
30 S. Mariæ de Jesu apud Montem Leonis.
31 S. . . . . apud Casam Novam.
32 S. . . . . apud . . . . .
33 S. . . . . apud . . . . .
34 S. . . . . apud . . . . .
35 S. . . . . apud . . . . .
Sigillum hujus Provinciæ habet columnam cum flagello ab eo pendenti, in parte superiori litteram I. in dextera N. in læva R. in parte inferiori I.

VNDECIMA PROVINCIA SICILIÆ

Habebat hos Conventus, & omnes fermè sub invocatione sanctæ MARIÆ de JESU, primos enim fundavit sub hac appellatione Matthæus Agrigentinus, qui Regularem Observantiam potissime in illam Insulam introduxit.

1 S. Mariæ de Jesu extra Panormum, in quo prædictus Matthæus requiescit.
2 S. Mariæ Novæ, sive de Angelis intra Panormum.
3 S. Mariæ de Jesu apud Messanam.
4 Alter ibidem sub eadem invocatione.
5 S. Viti apud Agrigentum, ubi jacet Joannes de Aragona, sanctitate præclarus.
6 S. Nicolai ibidem.
7 S. Mariæ de Jesu Plateæ.
8 S. Petri ibidem.
9 S. Petri apud Taurominum.
10 S. Mariæ de Jesu Cataniæ.
11 S. Mariæ Siracusarum.
12 S. Francisci de Sacca.
13 S. Mariæ de Jesu Laontini.
14 S. Mariæ de Jesu Bizzini.
15 S. Mariæ de Jesu Calatagironis.
16 S. Mariæ de Jesu Termis.
17 S. Mariæ de Jesu Politii.
18 S. Mariæ de Jesu Nicosiæ.
19 S. Mariæ de Jesu Randatii.
20 S. Mariæ de Jesu oppidi sancti Petri.
21 S. Mariæ de Jesu Alcami, ubi requiescit Archangelus Alcamensis, hujus Provinciæ olim Vicarius, Vir utique sanctus, qui gratiam & potestatem accepit super omnes languores, & spiritus immundos. Ad ejus sepulturam speciali privilegio herniosi sanantur.
22 S. Mariæ de Jesu Drepani.
23 S. Mariæ de Jesu Mazariæ Civitatis Reginæ Joannæ III.
24 S. Mariæ de Jesu Corleonis.
25 S. Mariæ de Jesu Adernionis.
26 S. Mariæ de Jesu Cameratæ, ubi requiescit Andreas de Faventia, Provinciæ sancti Francisci, fervens & devotus Prædicator, signis & virtutibus illustris.
27 S. Mariæ de Jesu Nasi.
28 S. Mariæ de Jesu Pactarum.
29 S. Mariæ de Jesu Modicæ.
30 S. Mariæ de Jesu Næti.
31 S. Mariæ de Jesu Ferulæ.
32 S. Mariæ de Jesu Bisbonæ.
33 S. Mariæ de Jesu Taurominii.
34 S. Mariæ de Jesu in insula Melitensi.
Sigillum hujus Provinciæ exprimit nomen Jesu.

DUODECIMA PROVINCIA APULIÆ

Habebat hos Conventus.

1 S. Andreæ de Barulo.
2 S. Mariæ de Conceptione apud Andriam, in quo jacet Laurentius a ſancto Martino laicus, vita contemplativa, & dono prædicationis admirabilis, qui circa annum MCCCCLXXX. ab hoc ſeculo migrans, miraculis claruit.
3 S. Mariæ de Columna.
4 S. Cataldi prope Coraltum.
5 S. Angeli apud Rubum.
6 S. Mariæ Novæ, ſive *de Gratiis* apud Terlitium.
7 S. Laurentii apud Vigiliam, ſive Biſſelliam.
8 S. Bernardini apud Mulfettam, ſive Mulfretum.
9 S. Mariæ Annunciatæ apud Bitontum.
10 S. Franciſci de Biteƈto, ubi requieſcit Jacobus Solanus laicus, ſpiritu prophetiæ & miraculis clarus. Annis circiter viginti poſt obitum inventus integer & illæſus, ad honorificum translatus eſt ſepulcrum.
11 S. Franciſci, ſive ſancti *Petri* Barii.
12 S. Mariæ de Inſula Converſanæ.
13 S. Mariæ Monopolis.
14 S. Mariæ Annunciatæ apud Hoſtunium.
15 S. Stephani Martinæ.
16 S. Mariæ de Templo Litii.
17 S. Joannis Baptiſtæ apud Hydruntum, ubi poſt devaſtationem a Turcis, frater Seraphinus a Calabria factus eſt Archiepiſcopus.
18 S. Mariæ Novæ apud Raclam.
19 S. Mariæ apud Ufentem.
20 S. Franciſci apud Gallipolas.
21 S. Catarinæ prope oppidum ſancti Petri Galatini, ubi Antonius de Tricarico laicus, piis moribus, vitæ ſanctimonia clarus, in ſenectute bona per dies ſeptemdecim multa oratione & pœnitentia ſe ... ſe ad mortem cœlitus prævisam præparavit; viſuſque eſt in ſtellæ ſpecie in cœlum conſcendere.
22 S. Antonii de Padua apud Neritonam.
23 S. Franciſci de Caſtro novo.
24 S. Antonii de Padua apud Tarentum.
25 S. Franciſci apud Caſtellanetum.
26 S. Franciſci de Caſſano.
27 S. Petri apud Varum.
28 S. Franciſci de Altomuro.
29 S. Mariæ de Gravina.
30 S. Franciſci ad Spinam auream, ſive Spinatiolam.
31 S. Catarinæ Forentiæ.
32 S. Franciſci apud Minerbinum.
33 S. Mariæ de Pace apud Venuſium, ubi jacet Joannes de Converſano laicus.
34 S. Mariæ de Angelis Atellæ, qui alias dicitur locus Vitelbæ, in quo requieſcit Antonius Bitontinus egregius Prædicator, vitæ ſanctimonia præclarus. Sed Fratres propter aerem nocivum alio tranſtulerunt Conventum, & Atellenſes coegerunt, ut illic relinqueretur corpus Antonii, & nunc illic habitant Eremitæ Tertii Ordinis ſancti Franciſci.
35 Omnium Sanctorum Melfiæ.

Sigillum hujus Provinciæ imprimit imaginem Pietatis ſub quadam domo cum duabus figuris Minorum hinc inde in parte inferiori genuflexorum.

XIII. PROVINCIA S. BERNARDINI

Habet istos Conventus.

1 S. Bernardini in civitate Aquilæ, ubi nobili Templo, & magnifico sacello jacet sanctus Bernardinus Senensis. Illic etiam requiescunt Julianus Theutonicus, olim illius Provinciæ Vicarius, vitæ sanctitate præclarus, & Baptista Theutonicus conversationis sanctimonia persimilis; necnon Innocentius de Civitate sancti Angeli insignis Prædicator, tantæ virtutis & sanctitatis, ut aves ei applauderent, & insiderent cantantes, nec ab eo recederent, donec ille benediceret. Ludovicus de Jencha Aquilanus, qui bis electus est hujus Provinciæ Vicarius, & in Civitate Pennæ obsessam a dæmone liberavit, vir venerabilis & sanctus. Liberatus & Ambrosius de Aquila laici, magnæ caritatis & orationis, Bernardinus de Fossa Aquilanus, Vicarius Provinciæ, virtutibus & signis coruscans.

2 S. Juliani extra Civitatem Aquilæ: primus hic fuit istius Provinciæ Conventus, in quo jacent Massius, alias Thomas, Martinus, Archangelus, & Vincentius, omnes laici Aquilani, virtutibus & pietate insignes.

3 S. Angeli apud Ocram, prope Aquilam, ubi Thimotheus de Aquila requiescit.

4 S. Francisci apud Capistranum a beato Joanne de Capistrano fundatus, ubi Thomas de Tocco laicus, cui beata Virgo apparuit, & sacrum viaticum Divinitus sub mortem fuit ministratum.

5 S. Mariæ de Paradiso apud Toccum.

6 S. Joannis de Monte Plano, ubi jacet Joannes Lombardus laicus.

7 S. Angeli de Pace apud Ansannum.

8 S. Mariæ Annunciatæ apud Podium Ursiniæ, ubi jacet Petrus de Civitate Pennæ primus laicus hujus Provinciæ, vir magnæ sanctitatis.

9 S. Mariæ de Gratiis de Ortona, ubi requiescit Petrus de Populis, vir Deo & hominibus acceptus, cui longe antequam obiret, revelatum est præfixum esse diem mortis in sancti Petri festivitate, quod ille Fratribus prædixit, asserens se natum, baptizatum, initiatum, professum, primum sacrum celebrasse in die sancti Petri, & in eodem se ab hoc seculo discessurum, uti contigit viro senectute venerando, & pietate admirando.

10 S. Mariæ de Gratiis apud Francavillam.

11 S. Andreæ apud Theatim, ubi sepultus est Baptista de Cagnano Aquilanus, vir nobilis in seculo, a beata Virgine ad Religionem vocatus, in qua mira corporis maceratione, humilitate, mundi contemptu, annis multis laudabiliter vixit; cui etiam B. Virgo sub mortem apparuit; necnon Bartholomæus Fabrianensis Provinciæ Marchiæ Lector, & Damianus de Ripis laicus ibidem requiescunt.

12 S. Christophori in Civitate Pennæ, ubi Ægidius laicus, unus de primis sociis Pauli Trincii Fulginatis.

13 S. Bernardini apud urbem sancti Angeli.

14 S. Leonardi apud Adriam.

15 S. Mariæ de Gratiis apud Teramum, ubi Pacificus de Teramis, qui postquam die Lunæ sacrum fecerat, inquit Fratribus: *hodie celebravi ultimam Missam, & feria quarta proxima, vitæ cursum con-*

summabo; atque ita factum est. Vir erat venerabilis, & suæ professionis ardentissimus zelator.

16 S. Bernardini apud Camplum, ubi Baptista de Florentia, Provinciæ Tusciæ fraterna incensus caritate, & Divino absorptus amore, miro cordis affectu Divinæ Incarnationis mysterium perpetuo meditabatur, & ad illa verba, *Verbum caro factum est*, totus liquefiebat, atque ad illa consecratoria. *Hoc est Corpus meum*, totus tremebat. Illic etiam jacet Joannes de Camplo laicus, humilitate excelsus.

17 S. Mariæ de Luminibus apud Civitellam, ubi Liberatus de Civitella infirmarius, mira caritate prǽditus.

18 S. Nicolai apud Sulmonam, ubi Philippus de Aquila, Ambrosius olim in seculo, Archipresbyter Aquilanus, necnon Antonius Sulmonensis, vir profundæ humilitatis, qui parum ante mortem e lectulo prosilivit, & in terra genuflexus spiritum exhalavit.

19 S. Francisci apud Caramanicam.

20 S. Mariæ de Valle viridi apud Celanum.

21 S. Nicolai apud Pepulum, alias Corropolim.

Sigillum hujus Provinciæ imprimit imaginem S. Bernardini, dextra Jesu nomen, & læva librum tenentis.

PROVINCIA XIV. S. ANGELI

Hos habebat Conventus.

1 S. Mariæ de Campo-basso.

2 S. Joannis prope Campum-bassum, qui fuit primus Conventus hujus Provinciæ. In eo requiescunt Archangelus a Campo-basso Vicarius hujus Provinciæ, castitatis vigilantissimus custos, qui sæpe dixit, se malle mori, quam fœdari. Obiit magna sanctitatis opinione, & incorrupto corpore multis diebus remansit insepultus. Cherubinus Bergomensis, Provinciæ Bononiæ, qui pro filio Proregis Apuliæ mori delegit, & potestatem magnam habebat super spiritus immundos, & Ludovicus Placentinus, vir bonus ac rectus ac timens Deum.

3 S. Mariæ apud Iserniam.

4 S. Bernardini apud Anglonam, ubi requiescit Thomas Theutonicus, Vicarius istius Provinciæ, miraculis clarus.

5 S. Mariæ de Valle Aspera, ubi Beffamius Theutonicus.

6 S. Bernardini de Monte Odorisco, ubi Antonius de Leonissa, vir doctus in seculo, & pius in Religione qui hanc Provinciam gubernavit, & domum istam refecit, miraculis illustris.

7 S. Mariæ de Atissa, ubi jacet Vitalis laicus Albanensis, egregiis pollens virtutibus, vir extaticus, & ferventissimæ orationis. Hic habitabat Paschalis de Ischitellis, qui sola oratione aeris noxias tempestates depellebat, & in castro Sanguinis sancte decessit, dum tempore hyemali conciones habebat ad populum, sepultusque est in Ecclesia illius oppidi.

8 S. Honufrii apud Histonium seu Vastum Amonis, ubi Franciscus de Campobasso, Vicarius Provinciæ, & Joannes de Monte Ilcino Provinciæ Tusciæ, sancti Bernardini socius, & hujus Provinciæ pluries Vicarius; necnon Dominicus Castilionius nobilis Florentinus, vir valde religiosus.

9 S. Joannis, sive *S. Erasmi* apud Gulionisium, in quo providentiæ Divinæ erga Fratres esurientes mirabile apparuit argumentum tempore hyemali.

10 S. Bernardini apud sanctum Severum, ubi Bernardus de Luceria Sarracenorum, Provinciæ Vicarius, qui prædixit tres tantum dies vitæ sibi superesse, & Sabbatho sancto e seculo se migraturum, quod exitus comprobavit. Bernardinus de Pretina, insignis prædicator, qui toto vitæ suæ tempore semel & parce in die manducabat, sed ter quotidie prædicabat, spiritualibus canticis artifices, rusticos, pauperes ad verbum Dei audiendum invitans. Joannes Baptista, in seculo Archipresb. Ecclesiæ castri sancti Juliani, a sancto Joanne Baptista, cui addictissimus erat, sibi apparente monitus, ut Deo sub Instituto Minorum inserviret, prompte obsecutus est, quem etiam sub mortem meruit conspicere.

11 S. Angeli apud Serram Comitis.

12 S. Mariæ Gratiarum apud Manfredoniam juxta Montem Garganum.

13 S. Salvatoris apud Luceriam Sarracenorum, ubi Joannes de Stronconio, Provinciæ S. Francisci, qui post Paulum Fulginatem præfuit familiæ Observantium, & Angelus de Pescariis de Sergne laicus.

14 S. Petri apud Licarum.

15 S. Bernardini apud Trojam.

16 S. Petri apud Rupem.

17 S. Francisci de Ischitellis.

18 S. Mariæ Gratiarum de Vesta.

19 S. Honufrii de Casa Calena, sive Calenda.

20 S. Nazarii de Marrone, ubi in magna penuria Deus mirabiliter Fratribus providit.

21 S. Antonii apud sanctum Bonum.

22 S. Sebastiani apud Calerium. In hac Provincia Fratres ad Eremitarum modum in locis desertis, & per nemora habitant, nihil curantes de rebus secularium, quorum confessiones non audiunt, neque defunctos sepeliunt, neque ad supplicationes publicas accedunt.

Sigillum imaginem habet sancti Michaelis Diabolum in specie draconis conterentis.

PROVINCIA XV. DALMATIÆ

Habebat istos Conventus.

1 S. Francisci apud Jaderam, ubi decessit frater Simon .... virtute & sanctitate illustris, cujus corpus quædam Hungariæ Regina inde transportavit.

2 S. Hieronymi Insulæ Oclani prope Jaderam.

3 S. Catarinæ apud Jaderam.

4 S. Dumni, sive *Doimi* Pasmanii.

5 Sanctæ Mariæ de Angelis Justinopoli.

6 S. Bernardini apud Piranum.

7 S. Andreæ apud Rubinum.

8 S. Francisci apud Absoram.

9 S. Bernardini apud Altesium vel Ascrivium.

10 S. Mariæ de Castilione in scopulo apud Vegliam.

11 S. Mariæ de Palude apud Spalatrum.

12 S. Mariæ de Gratiis apud Lesinam.

13 S. Crucis in Scopulo apud Sebinicum.

14 S. Mariæ de Gratiis apud Corzulam.

15 S. Bernardini apud Citarum.

16 S. Mariæ apud Antibarum.

17 S. Mariæ in Scopulo de Arbanis.

18 S. Mariæ de Gratiis apud Pissinum.

19 S. Mariæ in Scopulo apud Alexium.

20 S. ...... Cathari.

21 S. ...... apud Dubignum.

Sigillum hujus Provinciæ imprimit effi-

effigiem ſancti Hieronymi Dalmatæ, in ſpelunca pectus coram Chriſto Crucifixo percutientis.

PROVINCIA XVI. CANDIÆ

Iſtos habebat Conventus.

1 Sancti Franciſci intra Civitatem Candiæ.
2 S. Joannis extra Civitatem.
3 S. Franciſci in Civitate Caneæ, ubi requieſcunt Franciſcus Modeſtus Venetus, Provinciæ ſancti Antonii, Prædicator optimus. Thomas de Bibiena Provinciæ Tuſciæ, inſignis concionator, & Robertus Apulus, qui in iſta Provincia annis quadraginta habitavit; omnes vitæ ſanctimonia illuſtres.
4 S. Salvatoris extra Civitatem Caneæ.
5 S. Athanaſii in urbe Rettimi.
6 S. Antonii de Padua in territorio Chareſarum.
7 Sanctæ Mariæ de Angelis in villa Gnoſſi.
8 S. Mariæ de Victoria in Inſula, & urbe Rhodiorum.

Sigillum hujus Provinciæ imprimit imaginem ſancti Joannis Baptiſtæ Crucem altam & exilem ſiniſtra tenentis.

PROVINCIÆ XVII. AUSTRIÆ

Iſti ſuberant Conventus.

1 S. Theobaldi & S. Bernardini Viennæ.
2 S. Joannis Baptiſtæ Idumburgæ.
3 S. Leonardi Gratiæ.
4 S. Jacobi Noviburgi, qui erat Sanctimonialium.
5 S. Mariæ Magdalenæ apud Enziffert.
6 Sanctæ Radegundis in nova Civitate.
7 S. Mariæ in Feliſpotk.
8 Sanctæ Mariæ de Paradiſo in Nemore.
9 Sanctæ Mariæ de Candelariis Egemburgæ. . . . .
10 S. Jacobi Nurimbergæ, ſeu Unilergæ.
11 S. Bernardini apud Leus.
12 S. Trinitatis apud ſanctum Hippolytum.
13 S. Maximiani . . . . .
14 S. Volfangi apud Puppinger.
15 S. Eraſmi Loibici.
16 S. Michaelis apud Veſpergum.
17 S. Mariæ de Conceptione apud Fridau.
18 S. Mariæ de Aſſumptione . . . . .
19 SS. Primi & Feliciani apud Staim.
20 S. Mariæ apud Lanchovium.
21 . . . . apud Sboz noviter receptus.

Sigillum habet figuram ſancti Bernardini Crucem dextera, & librum ſiniſtra geſtantis, & ſuper caput nomen Jeſu cum radiis.

PROVINCIÆ XVIII. BOEMIÆ

Subjecti erant infraſcripti Conventus.

1 S. Bernardini Uratiſlaviæ.
2 S. Bernardini Brunæ.
3 Conceptionis Virginis Mariæ Olomutii.
4 Nativitatis Virg. Mariæ Pilznæ.
5 S. Mariæ, ſive SS. Petri & Pauli Glogaviæ.

6 S. Bar-

6 S. Barbaræ Optaviæ, five Oppaviæ.
7 S. Francifci Znoimæ five Zinoimæ.
8 S. Trinitatis Liginis.
9 S. Crucis Niffæ.
10 S. Barbaræ Oppoliæ.
11 S. Nicolai Bithi, ubi requiefcunt Alexius facerdos de Zigift regni Hungariæ, miraculis gloriofus, Joannes de Mifnia primus Vicarius hujus Provinciæ, fuæ profeffionis magnus zelotes, qui puerum defunctum a mortuis revocavit, & Joannes diaconus de Nenudor, propter fidem catholicam ab hæreticis in nemore interfectus.
12 S. Mariæ de Angelis Rozelii.
13 SS. Viti & Modefti Gemnizii.
14 SS. Mariæ Magdalenæ, & Elifabethæ Tacchoviæ feu Tavoniæ.
15 SS. XIV. Auxiliatorum Cadani.
16 Omnium Sanctorum Geuphiæ, feu Gruppiæ.
17 S. Georgii Glocfii.
18 S. Trinitatis Tefthenii.
19 S. Catarinæ Novæ domus.
20 S. Mariæ, & S. Andreæ Javorii.
21 S. Mariæ de Deferto Kazadorf, feu Recfedorfii.
22 S. Geltrudis Katibariæ.
23 S. Ægidii Lupefcoyen.
24 Affumptionis B. Mariæ Bechinæ.
25 Sanctæ Mariæ Raedichii, five Raduyfch.
26 S. Michaelis Horafdii five Horaefdiovicfii.
27 S. Annæ Camecfii.

Sigillum hujus Provinciæ exprimit figuram B. Joannis de Capiftrano, vexillum crucis in dextra, & pietatis in finiftra geftantis, & mundum pedibus calcantis.

PROVINCIA XIX. POLONIÆ

Hos habebat Conventus.

1 S. Bernardini Cracoviæ, ubi jacet Simon a Lypnicza multis miraculis corufcans.
2 S. Francifci Pofnaviæ.
3 S. Francifci Vilnæ.
4 S. Andreæ Leopoli, ubi jacet Joannes de Ducla, fignis & prodigiis admirabilis, ad cujus fepulchrum non folum Catholici, verum & Armeni, & alii fchifmatici vota folventes pro gratiis receptis, quotidie concurrunt.
5 S. Andreæ Varfaviæ, ubi Nicolaus a Coftikio laicus miraculorum patrator.
6 Affumptionis B. Mariæ Coftemii.
7 . . . . Frauftatii.
8 S. Mariæ ad præfepe Cobilini.
9 S. Annæ Califii.
10 Nativitatis B. Mariæ Varthæ.
11 Divifionis Apoftolorum Coli.
12 S. Bartholomæi Lovitii.
13 S. . . . Bidgoftiæ.
14 S. Catarinæ in Eremo.
15 S. Mariæ ad Nives Tarnoviæ.
16 S. Catarinæ Samborii.
17 S. . . . . Opatonii.
18 S. Bernardini Lublini.
19 S. Barbaræ Pizevorfcii.
20 S. Annæ Marfaviæ, ubi Ladislaus vita & miraculis illuftris.
21 S. . . . . apud urbem Potociæ.
22 S. Mariæ Annunciatæ apud oppidum Scapenfe.
23 B. Mariæ Virginis Caunæ.

Sigillum habet effigiem B. Mariæ Virginis coronatæ, puerum dextro brachio geftantis.

PROVINCIA XX. BOSNÆ

Habebat hos Conventus per septem Custodias distinctos.

CUSTODIA S. NICOLAI DE MILI

Habebat sequentes.

1 S. Joannis Baptistæ Sutischæ.
2 S. Mariæ Viscotti seu Visochii.
3 S. Mariæ Argentinæ.
4 S. . . . . Quoinitæ, ubi requiescit Angelus de Verbosa Vicarius Provinciæ, & primus qui in ea habitum suscepit.
5 S. Catarinæ Crescentinæ seu Crescevii.
6 S. Spiritus apud Zonicum.
7 S. . . . . Monstari.

SECUNDA CUSTODIA

S. Mariæ de Sodonico.

8 S. . . . . Lubuschæ.
9 S. . . . . Zastrochi.
10 S. . . . . Scilium.
11 S. Mariæ Plumbi.
12 S. . . . . Oizæ.
13 S. . . . . . Mili.

TERTIA CUSTODIA

Nanduralbæ.

14 S. . . . . de Belgrado, ubi B. Joannes de Capistrano insignem illam habuit victoriam contra Turcas.
15 S. . . . . Bermede.
16 S. . . . .

QUARTA CUSTODIA

Jayzæ.

17 S. . . . . . Livischik.
18 S. . . . . Zuechay.
19 S. . . . . Creben.
20 S. . . . . Jayxæ.
21 S. . . . . Zeizeri.

QUINTA CUSTODIA

Croatiæ.

22 S. . . . . . Croatiæ sive Corbatiæ.
23 S. Joannis de Monte.
24 S. . . . . . Bykyz.
25 S. . . . . . Othok.
26 S. . . . . Zrini.
27 S. . . . . Harastolicæ.

SEXTA CUSTODIA

Cetbinæ.

28 S. . . . . Cethinæ.
29 S. . . . . Classajæ.
30 S. . . . . Cardonæ.
31 S. . . . . Bissonachi.
32 S. . . . . Veochonici.
33 S. . . . . Tinii.
34 S. . . . . Karray.

SEPTIMA CUSTODIA

Tersati.

35 S. Mariæ Tersati, ubi olim erat Ecclesia sanctæ Mariæ de Laureto, quæ postea Angelorum ministerio in Picenum translata est.
36 S. Francisci Segniæ.
37 S. . . . Cetini.
38 S. . . . Stenyczmiak,
39 S. . . . . .
40 S. . . . . .
41 S. . . . . . In his, aliisque locis habitabant Fratres magno animarum lucro, & fidei incremento; sed proh dolor! per Turcas omnia ferme sunt occupata & diruta.

Sigillum hujus Provinciæ imprimit signum Crucis cum spinea intertexta corona in parte superiori & inferius cum semiarcu quorumdam characterum.

PROVINCIA XXI. CORSICÆ

Istos numerabat Conventus.

1 S. Francisci Bonifacii.
2 S. Francisci Calvi seu Caliculæ.
3 S. Francisci Biguliæ.
4 S. Francisci Tivanni seu Tovani.
5 S. Francisci Nebii.
6 S. Francisci apud S. Florentium.
7 S. Francisci Nunciæ.
8 S. Francisci Cannaris seu Chanerii.
9 S. Francisci Pini.
10 S. Francisci Brandi, ubi decessit Angelus de Soncino Provinciæ Januæ, Definitor Generalis, vir venerabilis & pius, insignis Prædicator, & zelator præcipuus suæ professionis, mira corporis maceratione a cibis abstinens, solo pane & aqua & fructibus contentus. Missus hujus Provinciæ visitator, laboribus, & pœnitentiæ exercitiis attritus, vitam sancto fine quievit.
11 S. Francisci Bevagliæ, ubi Petrus de Brieta, & Leo de Petra de Bagno, laici, viri sanctissimi requiescunt.
12 S. . . . . . Galensium.
13 S. Francisci Marianæ.
14 S. Francisci Venzilaschæ.
15 S. Francisci Orezzæ.
16 S. Francisci Alexiani.
17 S. Francisci Curthis.
18 S. Francisci Vici.
19 S. Francisci Omani.
20 S. Francisci Tallæ.
21 S. Francisci Cacciæ.
22 S. Francisci Campilauri.

Sigillum hujus Provinciæ habet insculptam litteram Thau, cum his verbis (JESUS CHRISTUS) circum incisis.

PROVINCIA XXII. BRIXIÆ

Habebat istos Conventus.

1 S. Apollonii apud Brixiam, ubi jacent Franciscus de Aragonia, insignis Theologus, illustris prosapiæ, qui obiit anno MCCCCXCIII. & Faustinus de Chiari, vir virtute & sanctimonia insignis; necnon Michael Aquensis Provinciæ Januæ, celebris per omnem Italiam Prædicator.
2 S. Rochi. Ibidem.
3 S. Mariæ de Gratiis Bergomi, ubi requiescit Daniel Bergomensis, Prædicator, doctrina, vitæ sanctitate & miraculis insignis.
4 S. Bernardini apud Cremam.
5 S. Mariæ Incoronatæ apud Martinengum, ubi Robertus de Asula vir beatus vitæ puritate.
6 S. Bernardini apud Chiarum seu Clararum.
7 S. Pauli Insulæ Istri.
8 S. Mauritii prope Ischium.
9 S. Mariæ Gratiarum Gandini.
10 S. Bernardini Insulæ Dovariensium.
11 S. Francisci de Asula.
12 S. Mariæ de Jesu insulæ de Cardo, alias de Garda.
13 S. Bernardini de Salodio.
14 S. Mariæ de Laguzana Lursi.
15 S. Francisci etiam Lursi.
16 S. Mariæ Annuntiatæ Lunali.
17 S. Mariæ de Planengo.
18 S. Mariæ de Gratiis apud Gaidum.
19 S. Mariæ de Gratiis apud Pratalbui-

buinum, alias Petralboynum.
20 S. . . . . Zogni.
21 S. Martini de Valle.
Sigillum habebat effigiem Episcopi, Pontificalibus induti, benedictionem impertientis duabus personis genuflexis.

PROVINCIA XXIII. RAGUSII

Habebat loca infrascripta.

1 S. Francisci Ragusii, ubi jacet Evangelista de Perusio Vicarius Generalis Observantiæ, qui cum fama sanctitatis decessit, & ad ejus sepulcrum multa vota solvuntur.
2 S. Nicolai apud Stagnum sive Stannum.
3 S. Sabini, in insula seu Scopulo Dassæ, in cujus silva sunt multa oratoria, quæ loca & mysteria nostræ fidei in Terra sancta constituta repræsentant.
4 S. Mariæ de Umbla.
5 S. Blasii de Canali.
6 S. Mariæ ad Nives Epidauri in Ragusia antiqua.
7 S. Mariæ in Insula de Medio.
8 S. Hieronymi apud Selanum.
9 S. Mariæ de Punta.
Sigillum hujus Provinciæ habebat imaginem Christi, & super caput ejus columbam cum duobus Angelis in monticulo, & sub Christi pedibus effigiem S. Francisci.

PROVINCIA XXIV. BASILICATÆ

Istos habebat Conventus.

1 S. Mariæ de Sepulcro apud Potentiam.
2 S. Antonii de Padua Tricarici.
3 S. Francisci Melionici.
4 S. Mariæ de Gratiis Vigiani.
5 Sanctæ Mariæ de Jesu apud oppidum.
6 S. Francisci Petræ Pertusæ, sive Pretiatæ.
7 S. Mariæ ad Nives apud Laurentianam.
8 S. Francisci apud Tersium.
9 S. Mariæ de Ursuleo.
10 S. Francisci apud sanctum Martinum.
11 S. Francisci apud Policastrum.
12 S. Francisci Pisticii.
13 S. Antonii de Padua apud Stilianum.
14 S. Bernardini Laureæ.
15 S. Antonii de Padua Rivolli.
16 S. Antonii de Padua Titi.
Sigillum hujus Provinciæ habebat effigiem beatæ Virginis, brachio sinistro infantulum Jesum gestantis, obducto tecto domunculæ vel sacelli, & subtus Angeli exprimit imaginem.

PROVINCIA XXV. HUNGARIÆ

In decem distincta Custodias, istos enumerabat Conventus.

1 S. Joannis de Buda.
2 S. Mariæ de Strigonio.
3 S. Petri Posthenii.
4 S. . . . . de Zetha.
5 S. . . . . apud Wissegradinum.
6 S. . . . . de Beren.
7 S. . . . . . de Gyengyes.

SECUNDA CUSTODIA

B. Joannis de Capistrano. *

* *Mirum quod tam cito Beati agnomen obtinuerit apud gentem hanc & Custodiam sub ejus nomine fundaverint.*

8 Beati Joannis de Capistrano apud Wilak.
9 S. . . . . de Finthag.
10 S. . . . . de Rabolis.
11 S. . . . . de Athya.
12 S. . . . . de Alsan.
13 S. . . . . de Dyako.
14 S. . . . . de Perch.
15 S. . . . . de Kylnus.

TERTIA CUSTODIA

Transilvaniæ.

16 S. . . . . de Colesmar.
17 S. . . . . Forisiculorum.
18 S. . . . . Felsalu.
19 S. . . . . de Themiis.
20 S. . . . . de Huniade.
21 S. . . . . de Meggies.
22 S. . . . . de Albena.
23 S. . . . . Brassoniæ.
24 S. . . . . de Chyk.
25 S. . . . . Moldaviæ.
26 S. . . . . Tergaviſtiæ in Transalpinis.

QUARTA CUSTODIA

Tenevienſis.

27 S. . . . . Varadienſis.
28 S. . . . . Zegedienſis.
29 S. . . . . Canadienſis.
30 S. . . . . de Givula.
31 S. . . . . de Zalard.
32 S. . . . . de Yencuvia.
33 S. . . . . de Sebes.

QUINTA CUSTODIA

Baniæ.

34 S. . . . . de Bania.
35 S. . . . . de Balhor.
36 S. . . . . de Ruusal.
37 S. . . . . de Maggiesallia.
38 S. . . . . de Zevules.

SEXTA CUSTODIA

Ozoræ.

39 S. . . . . Ozoræ.
40 S. . . . . de Pakos.
41 S. . . . . de Syergii.
42 S. . . . . de Hederhel.
43 S. . . . . de Syllic.
44 S. . . . . de Charan.
45 S. . . . . Rawereshegii.

SEPTIMA CUSTODIA

Pathaki.

46 S. . . . . de Pathak.
47 S. . . . . de Zaneo.
48 S. . . . . de Chek.
49 S. . . . . de Homonuk.
50 S. . . . . de Suvar.
51 S. . . . . de Lyptovuc.

OCTAVA CUSTODIA

Sclavoniæ.

52 S. . . . . de Athina.
53 S. . . . . de Polyjenu.
54 S. . . . . S. Ladislai.
55 S. . . . . de Warallia.
56 S. . . . . de Yujanch.
57 S. . . . . de Petrojo.
58 S. . . . . de Yemethino.

CUSTODIA NONA

S. Spiritus.

59 S. . . . . de Papa.
60 S. . . . . Palotha.

61 S...

61 S. . . . . de Zalad.
62 S. . . . . de S. Spiritu.
63 S. . . . . de Zentgroth.
64 S. . . . . de Thuurnok.
65 S. . . . . de Egewara.

CUSTODIA DECIMA

De Zechen.

66 S. . . . . de Zechen.
67 S. . . . . de Wamos.
68 S. . . . . de Sylex.
69 S. . . . . de Salgen.
70 S. . . . . de Zacholcha.

Hæc sunt loca Provinciæ Hungariæ, in quibus tempore unionis nuper factæ morabantur Fratres circiter mille septingenti.

Sigillum hujus Provinciæ habebat insculptam Crucem cum corona spinea & clavis, cum columna etiam & flagello sursum verso.

Ceterum, quia nonnullæ ortæ erant differentiæ inter Fratres Argentinenses & Bosnenses, ex aliquibus Conventibus, qui extabant in terminis, seu limitibus Argentinæ & Bosnæ, facta est nova Provincia sub Vicario Generali Cismontano. Conventus autem sunt isti.

1 S. Mariæ Argentinæ.
2 S. . . . . . Campaniæ.
3 S. Mariæ Salium, sive Salinarium.
4 S. Mariæ Plumbi.
5 S. . . . . Sutischæ.
6 S. Nicolai Visochii.
7 S. Spiritus Huoynizæ sive Fonizæ.
8 S. Catarinæ Crescevi.
9 S. Petri Ramæ.
10 S. . . . . Coniz.
11 S. . . . . Mostar.
12 S. . . . . Glubuscæ.
13 S. . . . . Sastrug.
14 S. . . . . Macarschi.
15 S. . . . . Branizæ.

CUSTODIA TERRÆ SANCTÆ

Istos recensebat Conventus.

1 S. Sepulchri Christi Domini in Civitate sancta Hierusalem.
2 Sacri Montis Sion prope Civitatem.
3 Sepulcri Virginis Mariæ in valle Josaphat.
4 S. Præsepis Christi Bethlehem.
5 S. Salvatoris in Civitate Baruthi.
6 S. Francisci de Famagusta in insula Cypri, ubi requiescunt Bertinus laicus, miraculis clarus, & Griffon Flander, qui Maronitas reduxit ad obedientiam summi Pontificis.
7 S. . . . . in dicta insula.

Sigillum Guardiani Montis Sion qui est locorum Terræ Sanctæ principalis Prælatus, imprimit in parte superiori Christum coram Apostolis in cœlum ascendentem, & in parte inferiori eumdem Apostolorum pedes lavantem.

Hæ sunt Provinciæ & Cœnobia, quæ tunc in isto Capitulo dicebantur esse sub Vicario Generali Cismontano, quorum seriem Collegi ex scripturis & relationibus ad Capitulum adductis. Inserui Catalogis Conventuum nomina, & memoriam brevem Fratrum pietate & vitæ sanctimonia illustrium, qui in Conventibus hujus familiæ requiescunt. Novi plures esse omissos, omnium enim notitiam colligere non potui. Paucos etiam scire potui e tot viris illustribus, qui in familia Ultramontana decesserunt.

PROVINCIÆ, SIVE VICARIATUS PROVINCIARUM FAMILIÆ ULTRAMONTANÆ.

Vide tamen infra. Non concordat numerus provinciarum & Custodiarum.

Vicarius Generalis Ultramontanus sub se habet Provincias viginti, Custodias tres. Ejus sigillum habet imaginem S. P. N. Francisci, undique stellis circumdati, utriusque palmi manus stigmata ostendentis, & sub pedibus lilium habentis.

PRIMA PROVINCIA FRANCIÆ

Habebat istos Conventus.

1 S. Leonardi Sagiensis.
2 SS. Petri & Pauli ad sanctum Audomarum.
3 S. Joannis Baptistæ de Varennis.
4 S. Clementis Rhotomagi.
5 S. Mariæ Brugis.
6 SS. Petri & Pauli, & sanctæ Mariæ Magdalenæ Gandavi.
7 S. Crucis Ipris.
8 S. Jacobi Apostoli Pontisaræ.
9 SS. Petri & Pauli Namurci.
10 S. Elisabethæ Tullensis.
11 S. Mariæ, & sancti Antonii de Padua Novicastri.
12 S. Joannis Baptistæ de Vico.
13 S. Mariæ Miracuriæ.
14 S. Mariæ Ægyptiacæ Dunkerkæ.
15 S. Mariæ de Slusis.
16 S. Laurentii Boloniæ.
17 SS. Petri & Pauli Athis.
18 S. . . . . Metrusis.
19 S. . . . . . Ramberticuriæ.
20 S. Mariæ Dixmudæ.
21 S. Joannis Baptistæ Hulsti.
22 S. Bernardini de Avesnis.
23 S. Antonii de Padua de Biezo.
24 S. . . . . . de Dauno.
25 S. Francisci super Sambram.
26 S. Ludovici Episcopi Ligneii.
27 Anuunciationis B. Mariæ Nancei.
28 S. Mariæ & Barbaræ Leodii.
29 S. Mariæ de Angelis Pontis-Audomari.
30 S. Joannis, Sanctorumque omnium de Masseriis.
31 Sancti Antonii de Padua Castri Theodorici.
32 S. Mariæ de Pietate Malarum Herbarum.
33 S. Michaelis Archangeli Viriæ.
34 S. Ludovici Regis Valloniarum.
35 Eremitorium de Trinitate.
36 . . . . . . de Consolatione.
37 . . . . . de Cherp.
38 . . . . . de Chansejo.
39 . . . . . de Guarnesio.

Sigillum hujus Provinciæ habebat in superiori parte effigiem Christi flagellati, manibus ligatis, assistente utrimque uno Angelo, & insculpto super Christi caput lilio, in parte inferiori effigiem sancti Francisci sub arcuato sacello genuflexi, stigmata recipientis.

PROVINCIA SECUNDA CASTELLÆ

Hos numerabat Conventus per quinque Custodias distinctos.

PRIMA CUSTODIA TOLETANA

Istos habebat.

1 S. Joannis Regum Toleti.
2 S. Francisci Guadalfagiaræ.
3 S. Mariæ de Jesu Alcalæ, sive Compluti.

4 S. Fran-

4 S. Francisci Madriti.
5 Dominæ nostræ de Spe Occaniæ, ubi requiescit vir beatus Alphonsus de Borox sacræ Theologiæ Magister.
6 S. Francisci Turrigii.
7 S. Francisci Talabricæ.
8 S. Francisci Civitatis Regiæ.
9 S. Mariæ de Castaneio.
10 Dominæ nostræ de Oliva.
11 S. Francisci Pinti.
12 Sanctissimæ Matris Dei Turris Lacunæ.
13 S. . . . . . . locum alterum ibidem.
14 S. Francisci de Cruce de Centum fontibus.
15 S. Mariæ de Gratia Paternianæ.
16 Dominæ nostræ de Saliceto.
17 Dominæ nostræ excalceatorum de Scalona.

SECUNDA CUSTODIA

Burgensis.

18 S. Francisci urbis Burgensis.
19 S. Stephani ibidem.
20 S. Mariæ de Campo Cornagi.
21 S. Andreæ Bastidæ.
22 S. Bernardini Pozzæ.
23 S. Mariæ Virviescæ.
24 S. Mariæ de Jesu Navarrete.
25 S. Francisci Logronii.
26 Dominæ nostræ de Vico.
27 S. Francisci Mirandæ de Ebro.
28 S. Francisci de Frias.
29 S. Francisci Victoriæ.
30 S. Francisci Sassiolæ.
31 S. Francisci Bermei.
32 S. Sebastiani prope oppidum Anæ.
33 S. Bartholomæi ad sanctum Gadeam.
34 S. Mammetis de Ardama.
35 S. Mariæ Pietatis, sive sancti Francisci de Elgoibar.
36 S. Francisci Vilvas.
37 S. Francisci Castri de Ordiales.
38 S. Francisci Nageræ.
39 S. Mariæ Adamonis.
40 S. Mariæ Magdalenæ Laredi.
41 S. Francisci Santanderii.
42 S. Francisci Villaretis.

TERTIA CUSTODIA

Muricensis.

43 S. Francisci Murciæ.
44 S. Francisci Belmontis.
45 S. Angeli Alcozerii.
46 S. Francisci Conchæ Valeriæ.
47 S. Francisci Hueiæ.
48 S. Francisci Villæ-Novæ Infantium.
49 S. Francisci Alcazarii, sive Alcarazii.
50 S. Francisci apud sanctum Clementem.
51 S. Francisci Albazeti.
52 S. Francisci apud Veas.
53 Dominæ nostræ de Corpore Christi Villæ viridis.
54 S. Catarinæ in Monte Murciano.
55 S. Francisci Lorcæ.
56 S. Annæ Oriolæ.
57 S. Genesii de Xara.

QUARTA CUSTODIA

Angelorum.

58 SS. Berardi, & sociorum Martyrum Belalcazaris.
59 S. Hieronymi Caffalliæ.
60 S. Dominici Xarandillæ.
61 S. Mariæ de Angelis apud Fornulos.
62 S. Mariæ de Bethlehem, sive sancti Ludovici apud Palmam.
63 S. Alberti apud sanctam Euphemiam.
64 S. Mariæ de Pietate Guadalcanalis.
65 S. Francisci Constantinæ.
66 S. Francisci de Monte.
67 S. Mariæ de Succursu Petrochii.
68 S. Antonii Chillonii.

QUIN-

QUINTA CUSTODIA

De Tribulo, sive del Abrojo.

69 S. Mariæ de Abrojo.
70 S. Francisci Soriæ.
71 S. Francisci Almasani.
72 S. Francisci Arandæ Durianæ.
73 Domus Dei de Aquilaria.
74 Corporis Christi Montis Lievani.
75 S. Dominici de Silos.
76 S. Francisci Atiensis.
77 S. . . . . Erreræ de Pisverga.
78 Dominæ nostræ de Viginti, sive de Alveinte.
79 S. Ludovisii Gormasii.
80 S. Stephani a Gormasio.

In ista Provincia claruerunt Lupus a Salazar, & Petrus a Regalada, & hic multis eluxit miraculis.

Sigillum hujus Provinciæ habet effigiem sancti Francisci a Seraphino Stigmata recipientis, & socii prope orantis: subtus vero insignia Regnorum Castellæ & Legionis.

TERTIA PROVINCIA SAXONIÆ

Habet istos.

1 S. . . . . Brandeburgensis, in quo primo tempore sancti Bernardini * reformatio incepit.
2 S. . . . . . Eysenatensis.
3 S. Elisabethæ in Monte extra portam Civitatis, ubi aliquot Fratres morantur in memoriam sanctæ Elisabethæ Hungariæ, quæ ibidem hospitale habuit.
4 S. . . . . Angermundensis.
5 S. . . . . Arnistedensis.
6 S. . . . . Zeitpzensis.
7 S. . . . . Wimarensis.
8 S. . . . . Galysensis.
9 S. . . . . Incellensis.
10 S. . . . . Vallensis.
11 S. . . . . Magdeburgensis.
12 S. . . . . Gottmigensis.
13 S. . . . . Egrensis.
14 S. . . . . Guinsensis.
15 S. . . . . Butterbalzensis.
16 S. . . . . Chemniezensis.
17 S. . . . . Steynlensugzcensis.
18 S. . . . . Anneburgensis.
19 S. . . . . Stadhagenensis.
20 S. . . . . Banderscheymensis.
21 S. . . . . Montis sanctæ Annæ.
22 S. . . . . Glimsingensis.
23 S. . . . . Bonstrawensis.
24 S. . . . . Osterrodensis.
25 S. . . . . Eyslebensis.

Sigillum hujus Provinciæ habet imaginem Christi Crucifixi cum Sole ad dexteram, & Luna ad sinistram, & ad pedem Crucis, effigiem sancti Francisci.

* *In originali legitur informatio.*

QUARTA PROVINCIA TURONIÆ.

Habebat istos.

1 S. . . . . Mirabellis.
2 S. . . . . Lavallensis.
3 S. . . . . Castri Rodulphi.
4 S. . . . . Bercorii.
5 S. . . . . Fontiniaci Comitis.
6 S. . . . . Chelleti.
7 S. . . . . Olenæ.
8 S. . . . . Clossii.
9 S. . . . . Ambasiæ.
10 S. . . . . Savenaji.
11 S. . . . . Argentonii.
12 S. . . . . Aucenisii, sive Ensenisii.
13 S. . . . . Magdunii.
14 S. . . . . Fontis.
15 S. . . . . Vertolii.
16 S. . . . . Fulgerii.
17 S. . . . . Crollaii.
18 S. . . . . . Robincenarum.
19 S. . . . . Balmettæ.

20 S. . . .

20 S. . . . . Fixæ.
21 S. Martini de Thelie.
22 S. Thomæ de Bedelio.
23 S. . . . . de Closſis.
24 S. Mariæ de Angelis.
Sigillum hujus Provinciæ exprimit effigiem Christi Crucifixi ſub domuncula, vel ſacello cum Virgine Maria, & ſancto Joanne hinc & inde ſtantibus, & inferius ſancto Franciſco genuflexo.

PROVINCIA QUINTA ARAGONIÆ.

Iſtos recenſebat Conventus, per quatuor Cuſtodias diſtinctos.

PRIMA CUSTODIA ARAGONIÆ.

1 S. Mariæ de Jeſu Cæſarauguſtæ.
2 S. Franciſci Pampilonis.
3 S. Franciſci Calataubii.
4 S. Franciſci Turiaſonis.
5 S. Franciſci Barbaſtriæ.
6 S. Franciſci Borgiæ.
7 S. Franciſci Darocæ.
8 S. Catarinæ de Cariniena.
9 S. Franciſci de Sanguesſa.
10 S. Mariæ de Miſericordia Taſſaliæ.
11 S. Chriſtophori Alpartilii.
12 Dominæ noſtræ de Monlora.

SECUNDA CUSTODIA *Valentiæ.*

13 S. Franciſci Valentiæ.
14 S. Franciſci Muri veteris.
15 S. Franciſci Setabis.
16 Dominæ noſtræ de Angelis Segobricæ.
17 S. Mariæ de Gratia Alicantis.
18 S. Franciſci Chelvarum.
19 S. Spiritus prope Saguntum.
20 Vallis Jeſu ad hortos Valentinos.
21 S. Catarinæ Pondæ.

TERTIA CUSTODIA *Majoricenſis.*

22 S. Franciſci Majoricæ.
23 S. Franciſci Incæ.
24 S. Mariæ de Jeſu Mahonis.
25 S. Mariæ de Jeſu Sollaris.
26 S. Franciſci Civitatulæ.

QUARTA CUSTODIA *Cataloniæ.*

27 S. Mariæ de Jeſu Barcinone, ubi requieſcunt Bimeth de Valentia, & Franciſcus a Cæſarauguſta, inſignes prædicatores, & vitæ ſanctimonia præclari.
28 S. Franciſci Perpiniani.
29 S. Mariæ de Jeſu Ilerdæ.
30 S. Mariæ de Jeſu Dertoſæ.
31 S. Mariæ de Jeſu Figueriarum.
32 S. Mariæ de Jeſu Redis.
33 S. Franciſci Caſtilionis.
34 S. Bartholomæi Pulchri-Podii.
Sigillum iſtius Provinciæ exprimit confirmationem Regulæ, cum columbæ ſpecie ſuper caput Pontificis, duos Cardinales ex utroque latere, & ſanctum Franciſcum ad Pontificis pedes genuflexum: ſubtus vero inſignia Regni Aragoniæ.

SEXTA PROVINCIA ARGENTINÆ

Istos numerabat.

1 S. Mariæ Heidelbergensis, ubi Comes Palatinus primus Fratres Observantes in has partes adduxit.
2 S. . . . . Basileæ.
3 S. . . . . Moguntinæ.
4 S. . . . . Norimbergæ.
5 S. . . . . Bambergæ.
6 S. Francisci Monaci.
7 S. . . . . Ingolstadii.
8 S. . . . . Ulmi.
9 S. . . . . Sailprunæ.
10 S. . . . . Tubingæ.
11 S. . . . . Cautieleti.
12 S. . . . . Ambergæ.
13 S. . . . . Kelonensis.
14 S. . . . . Engelbergi.
15 S. . . . . Civitatis Novæ.
16 S. . . . . Rubiaci.
17 S. . . . . Kaisercibergæ.
18 S. . . . . ad S. Udalricum.
19 S. . . . . Zaubernia.
20 S. . . . . Wissemburgæ.
21 S. . . . . Oppenheimensis.
22 S. . . . . Pfortiensis.
23 S. . . . . Ceombergæ.
24 S. . . . . Crutiencici.
25 S. . . . . Campudinæ.
26 S. . . . . Francisbergæ.
27 S. . . . . Mogoimensis.
28 S. . . . . Landshuteosis.

Sigillum habet figuram Christi purpura induti, manibus ligati, a nebulonibus illusi.

SEPTIMA PROVINCIA S. BONAVENTURÆ, SEU BURGUNDIÆ.

1 B. Mariæ Cheriaci.
2 S. Mariæ Montis-Lucii.
3 S. . . . . Castri novi.
4 S. . . . . Donionensis.
5 S. . . . . Castri Landonis.
6 S. Marthæ Vicecomitis.
7 S. . . . . Burgi sancti Andioli.
8 S. . . . . Turnotensis.
9 S. . . . .
10 Eremitorium de Promereriis.

Sigillum habet Crucis Christi signum, affixo desuper titulo, insixaque corona spinea, & ad latus dextrum Crucis, sancti Bonaventuræ, ad sinistrum vero, galeri effigiem.

OCTAVA PROVINCIA S. JACOBI.

1 S. Francisci Salamanticæ.
2 S. Francisci Tauri.
3 S. Francisci Zamorræ.
4 S. Francisci Villalpandi.
5 S. Francisci Benaventi, in quo dicunt Hispani jacere beatum Leonem socium sancti Francisci, & Confessorem; sed est alius iste Leo, nam sancti Francisci Confessor jacet Assisii. Hic est fortassis ex illis primis Fratribus missis in Hispaniam cum beato Joanne Parente, primo Ministro Hispaniæ.
6 S. Francisci Villæ Francæ.
7 S. Mariæ prope Albam.
8 S. Mariæ de Capite Albæ.
9 S. Laurentii apud sanctum Jacobum in Compostella.
10 S. Francisci ibidem, & hunc locum accepit sanctus Franciscus.
11 S. Francisci Corunniæ.
12 S. Francisci apud urbem Orensem.
13 S. Francisci Cassaris, sive Caçeres.
14 S. Francisci Securæ.

15 S. Francisci Majoricæ.
16 S. Francisci de Benavides.
17 S. Francisci Legionensis.
18 S. Antonii de Padua Monfortii.
19 S. Antonii Padroni.
20 S. Francisci Murorum.
21 S. Antonii de Padua Populæ.
22 S. Francisci Bejarii.
23 S. Marinæ de Supradillo.
24 S. Marinæ de Manzaneda, sive de Manzanares.
25 S. Mariæ de Gratia prope sanctum Martinum de Castaneto.
26 S. Francisci Civitatis Roderici.
27 SS. Angelorum prope Robledillo.
28 S. Spiritus Fovearum.
29 S. Martini de Trebejo.
30 S. Antonii Carrobilliarum.
31 S. Francisci Alcantaræ.
32 S. Francisci Truxilli.
33 S. Francisci Metelini.
34 S. Benedicti Safræ.
35 S. Francisci Erenæ.
36 S. Francisci de Maniaretibus.
37 S. Francisci Badejocii.

In ista Provincia sunt infrascripta loca, nuncupata Eremitoria sive Oratoria.

38 Oratorium Angelorum.
39 de Monte Celio.
40 Murorum.
41 de Noya.
42 Salvæ Terræ.
43 Lugi.
44 S. Marci.
45 de Albuquerque.
46 de Rupe Amatoria.

Sigillum habet effigiem sancti Jacobi Apostoli cum baculo in sinistra, & galerum magnum in capite, & e regione stantem sanctum Franciscum.

NONA PROVINCIA COLONIÆ.

1 S. Francisci Coloniæ.
2 S. . . . . Marburgi.
3 S. . . . . Zeghenensis.
4 S. . . . . Lemogondensis.
5 S. . . . . Groenemburgensis.
6 S. . . . . Lympurgensis.
7 S. . . . . Billeveldensis.
8 S. . . . . Hammorensis.
9 S. Mariæ de Angelis Brulensis.
10 S. Mariæ Magdalenæ Durensis.
11 S. Nicolai Aquisgranensis.
12 S. . . . . Treverensis.
13 S. . . . . Vertensis.
14 S. . . . . Destensis.
15 S. . . . . Lovaniensis.
16 S. . . . . Mechliniensis.
17 S. . . . . Botendalensis.
18 S. . . . . Bergensis.
19 S. . . . . Antuerpiensis.
20 S. . . . . Herentalensis.
21 S. . . . . Gonden.
22 S. . . . . Middelburgen.
23 S. . . . . Gorcomien.
24 S. . . . . Delphen.
25 S. . . . . Alckmarien.
26 S. . . . . Leiden.
27 S. . . . . Harlemen.
28 S. . . . . Ansterdamen.
29 S. . . . . Amersforden.
30 S. . . . . Campen.
31 S. . . . . Groningen.
32 S. . . . . Bolsuarden.
33 S. . . . . Levarden.
34 S. . . . . Erniden.
35 S. . . . . Noviomagen.
36 S. . . . . Zuitphanien.
37 S. . . . . Arrhemen.
38 S. . . . . Embricen.
39 S. . . . . Dersten.
40 S. . . . . Dordracen.
41 S. . . . . Corbicen.
42 Montis-gratiæ prope Trajectum.
43 S. . . . . Trajectensis superior.
44 S. . . . . Buscoducensis.
45 S. . . . . S. Trudonis.
46 S. . . . . Zierexiensis.
47 S. . . . . Bruxellensis.

Sigillum habet Crucem in monticulo cum corde infixo in medio, & quatuor litteras in circuitu.

DECIMA PROVINCIA AQUITANIÆ.

1 S. . . . . Mirapicensis.
2 S. . . . . Castrensis.
3 S. . . . . Ruthenensis.
4 S. . . . . Albiæ.
5 S. . . . . Montis Albani.
6 S. . . . . Rapistanensis.
7 S. . . . . Ortensiensis.
8 S. . . . . Bastidæ.
9 S. . . . . Tolosæ.
10 S. . . . . Burdigalæ.
11 S. . . . . Muratensis.
12 S. . . . . Entellæ.
13 S. . . . . Montis Regalis.
14 S. . . . . Villæ Novæ.
15 S. N. . . . Montis Giscardi.
16 S. . . . . Bellimontis.

Sigillum habet effigiem Virginis Mariæ sole vestitæ, lunamque sub pedibus ejus, & filium in brachio dextro.

UNDECIMA PROVINCIA PORTUGALLIÆ.

Nomina Conventuum hujus Provinciæ, sive Vicariatus Observantiæ habere non potui. Sigillum autem habebat in parte superiori nomen Jesus radiatum, in inferiori vero insignia Regni Portugalliæ.

DUODECIMA PROVINCIA S. LUDOVICI SIVE PROVINCIÆ.

1 S. Crucis Niciæ.
2 SS. Joseph & Francisci Draguiniani.
3 S. Catarinæ de Monte Sinai Selli Robaudi.
4 S. Mariæ de Consolatione de Pignatio.
5 S. Francisci de Marsilia.
6 SS. Annuntiationis beatæ Mariæ Aquis.
7 S. Petri de Canono, devotum valde.
8 S. Crucis apud Avenionem.
9 S. . . . . Montis Pessulani.
10 S. . . . . Florensiaci.
11 Dominæ nostræ de Pietate Pedenacii.
12 B. Mariæ de Pulchro visu Terrasconis.
13 S. . . . . Arelatensis.
14 Dominæ nostræ de Angelis Antipolis.
15 Eremitorium sanctæ Mariæ de Pulchro respectu.
16 Eremitorium sancti Hieronymi.

REFORMATI

Habent in hac Provincia.

17 Conventum sanctæ Claræ Carcassonis.
18 S. Francisci Assiliæ, sive Auxiliani.
19 S. . . . . Montilionis.
20 S. . . . . Monasræ.
21 S. . . . . Ralchianæ.
22 Eremitorium B. Mariæ de Laureto.

Sigillum habet effigiem Christi Crucem suam bajulantis.

TERTIADECIMA PROVINCIA HIBERNIÆ.

1 S. . . . . Yogheliæ.
2 S. . . . . Mayn.
3 S. Molagii apud.
4 S. . . . . Kilconaill.
5 S. . . . . Montis Fernandi.
6 S. . . . . Athdaris.

7 S. . .

7 S. . . . . Haymiftore.
8 S. . . . . Infulæ.
9 S. . . . . Rofreliæ.
10 S. . . . . Dunagalliæ.
11 S. . . . . Kilcree.
12 S. . . . . Lislachtin.
13 S. . . . . De Ponte.
14 S. . . . . Petræ.
15 S. . . . . Cavani.
16 S. . . . . Eryni.
17 S. . . . . Pueri S. Patricii.

Sigillum habet imaginem S. Francifci, manus ftigmatizatas oftendentis, apparente inter pedes lilio.

QUARTADECIMA PROVINCIA SCOTIÆ.

1 S. . . . . Edimburgenfis.
2 S. . . . . apud urbem S. Andreæ.
3 S. . . . . Abirdonenfis.
4 S. . . . . Glafguenfis.
5 S. . . . . apud S. Joannem.
6 S. . . . . Alrenfis.
7 S. . . . . Elgenfis.
8 S. . . . . Strevelingenfis.

Sigillum habet effigiem fancti Bernardini, dextera geftantis nomen Jefu, finiftra librum, & ad pedes tres mitras Pontificias habentis.

PROVINCIA DECIMAQUINTA DE SANTOJO.

1 S. Francifci de Caftro Cæfaris.
2 S. Francifci de Palentia.
3 S. Francifci de Palentiola.
4 S. Francifci de Carrione.
5 S. Francifci de Medina de Campo.
6 S. Francifci de Arevalo.
7 S. Mariæ de Falce.
8 S. Francifci de Segovia.
9 S. Mariæ de Mifericordia.
10 S. Francifci de Ayllon.
11 S. Francifci Abulenfis.
12 S. Francifci de Medina de Rivo Sicco.
13 S. Francifci apud fanctum Facundum.
14 S. Francifci de Ulmeto.
15 S. Francifci de Cuellar.
16 S. Francifci Rupis fidelis.
17 S. Mariæ de Valle Scopefi.
18 S. Mariæ de Gratiis de Villafilos.
19 S. Francifci Vallifoleti, in quo requiefcit Petrus de Santojo vir venerabilis, vitæ fanctimonia illuftris.
20 S. Ludovici apud fanctum Vincentium de la Barquera.
21 S. Mariæ de Confolatione apud urbem Calaguritanam.
22 S. Joannis Fontis Dominæ.

Sigillum habet effigiem beatæ Mariæ Virginis fedentis, & filium infidentem genu finiftro.

PROVINCIA DECIMASEXTA DACIÆ.

1 S. . . . . Ottonienfis.
2 S. . . . . Swimburgen.
3 S. . . . . Nyftaden.
4 S. . . . . Haffuen.
5 S. . . . . Rogena.
6 S. . . . . Roffuildens.
7 S. . . . . Sflemburgen.
8 S. . . . . Hufzemen.
9 S. . . . . Helfzingeren.
10 S. . . . . Nicopenfis.
11 S. . . . . Randrufienfis.
12 S. . . . . Eylonenfis.
13 S. . . . . Tynderenfis.
14 S. . . . . Horfnenfis.
15 S. . . . . Rypenfis.
16 S. . . . . Neftuedenfis.
17 S. . . . . Halmftadenfis.
18 S. . . . . Slefrovenfis.
19 S. . . . . Prufemenfis.
20 S. . . . . Efylonenfis.
21 S. . . . . Slefmicenfis.
22 S. . . . . Huufemenfis.

Si-

Sigillum præfert Christum suam Crucem bajulantem, & in parte inferiori insignia Regni Danici.

PROVINCIA DECIMASEPTIMA ANGLIÆ.

1 S. . . . . Grenvicen.
2 S. . . . . Cantuarien.
3 S. . . . . Novi-Castri.
4 S. . . . . Hampforen.
5 S. . . . . Richmonten.
6 S. . . . . Novi operis.

Sigillum habet effigiem B. Mariæ Virginis cum filio in brachio dextero, & luna sub pedibus, & subtus lunam insignia Regni Anglici.

PROVINCIA DECIMAOCTAVA BETICÆ, SIVE GRANATÆ.

1 S. Francisci Granatæ.
2 S. Francisci Sibiliæ.
3 S. Francisci Cordubæ.
4 S. Francisci de Monte extra Cordubam.
5 S. Francisci Carmonæ.
6 S. Mariæ prope Utreram.
7 S. Francisci, sive sancti Ludovici Malacæ.
8 S. Francisci prope Baezam.

Sigillum habet effigiem Christi ad columnam ligati, & hinc inde pendentia flagella, & circumductum cingulum nodosum S. Francisci.

PROVINCIA DECIMANONA INSULARUM INDICARUM,

Quam de Cruce appellant, ad quam Fratres quotidie navigant, ubi fidem & religionem non cessant propagare.

Hujus Provinciæ Conventus non potui habere.

PROVINCIA VIGESIMA BRITANNIA. IN REGNO FRANCIÆ.

Erant duæ Custodia, una Britanniæ, altera Livoniæ: sed nuper auctoritate Apostolica factæ sunt una Provincia; cujus Conventus scire non potui.

PROVINCIA VIGESIMAPRIMA SARDINIÆ.

1 S. Petri apud Sassarum.
2 S. Michaelis apud Pilignum.
3 S. Mariæ de Angelis apud Lusurgum.
4 S. Mariæ Magdalenæ apud Oristanum.
5 S. Mariæ de Jesu apud Calarim.
6 S. Mariæ de Pietate apud Algerium.
7 S. Francisci apud Castrum Ulseri.

Non potui habere Sigillum.

CU-

CUSTODIA PIETATIS IN REGNO PORTUGALLIÆ.

1 S. Mariæ de Pietate prope Villam Vitiosam.
2 S. Francisci de Clavibus.
3 S. Mariæ de consolatione Borbæ.
4 S. Francisci de Yelvas noviter ædificatum.
5 S. Vincentii sacri Promontorii.
6 Eremitorium boni Jesus de Barcellis.
7 Eremitorium de Lagos.

XI. Hoc anno confirmavit Julius Pontifex omnia quæ sui prædecessores, præsertim Innocentius VIII. & Alexander VI. statuerunt circa Religionem Conceptionis beatæ Virginis Mariæ, & translationem Sanctimonialium, quam fecit Franciscus Ximenius Archiepiscopus Toletanus a Monasterio sancti Petri Dominarum ad Cœnobium sancti Francisci. Bullam, quæ mutationes & progressus omnes hujus Religionis enarrat, exhibeo. Confirmat Pontifex Ordinem Concept. *Vide ann. 1501. num. 42.*

JULIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam.

Ex originali.

Pastoralis officii debitum, quo Ecclesiis & Monasteriis, piisque locis quibuslibet, ac in eis sub Religionis jugo Domino famulantibus personis utriusque sexus astringimur, Nos admonet & inducit, ut ea, quæ pro eorum feliciori successu, ac ejusdem Religionis incremento & conservatione, etiam Apostolica auctoritate facta dicuntur, cum a nobis petitur, nostræ approbationis muniminе roboremus; ut eo firmius persistant, quo Sedis Apostolicæ protectione sæpius fuerint communita. Dudum siquidem, postquam felicis rec. Innocentio Papæ VIII. prædecessori nostro, pro parte quondam Beatricis de Silva mulieris Toletanæ expositum fuerat, quod olim claræ memoriæ Elisabetha Castellæ & Legionis Regina, ob singularem quem ad Conceptionem beatæ Mariæ Virginis gerebat devotionis affectum, unam domum, Palacios de Galiena *nuncupatam, in Civitate Toletana consistentem, & ad prædictam Reginam legitime pertinentem, in qua una antiqua Ecclesia sive capella sub invocatione* Sanctæ Fidis *erat constituta, præfatæ Beatrici cupienti vitam ducere regularem, ad effectum ut inibi unum Monasterium alicujus Ordinis approbati ad honorem ejusdem Conceptionis erigeretur, in quo dicta Beatrix, & aliæ devotæ mulieres ejus sodales sub regulari observantia viverent, ac Altissimo, & eidem beatæ Mariæ famularentur, liberaliter & gratiose concesserat & donaverat: ipsaque Beatrix & mulieres, concessionis & donationis hujusmodi vigore dictam domum receperunt, & illam ex tunc in communi viventes, eidem Altissimo, ac beatæ Mariæ famulantes inhabitaverant, prout tunc inhabitabant, ea tamen intentione, quod dictum Monasterium inibi erigeretur: & dictus Prædecessor ejusdem Beatricis supplicationibus in ea parte tunc inclinatus, Caurien. & Cathaunien. Episcopis, ac officiali Toletano, eorum propriis nominibus non expressis, suis litteris dederat in mandatis, ut ipsi vel duo aut unus eorum in dicta domo unum Monasterium Cisterciensis Ordinis sub invocatione Conceptionis hujusmodi, cum dignitate Abbatissali, campanili, campana, dormitorio, claustro, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis pro una Abbatissa, quæ aliis præesset, ac Moniali-*

libus dicti Ordinis, & Beatrici & mulieribus inibi tunc secum degentibus, si profiteri vellent, & in communi, ac sub regulari observantia, ac perpetua clausura viverent, & quæ, ac Monasterium hujusmodi prout sancti Dominici Toletani dicti Ordinis, el Viejo *nuncupatum, ac nonnulla alia ejusdem Ordinis Monasteria locorum Ordinariis erant subjecta, Archiepiscopo Toletano pro tempore existenti subjicerentur, alias sine alicujus præjudicio, & jure parochialis Ecclesiæ, ac cujuslibet alterius in omnibus semper salvo, auctoritate Apostolica erigerent, dictamque Ecclesiam sive capellam illi pro Ecclesia perpetuo assignarent: ac Abbatissæ dicti Monasterii pro tempore existenti, & illius Conventui, quod aliqua statuta & ordinationes laudabilia & honesta, sacris canonibus non contraria, quæ Moniales in dicto Monasterio pro tempore degentes perpetuo observare tenerentur, etiam circa electionem Abbatissæ, tam ea prima vice, quam deinceps perpetuis futuris temporibus faciendam condere possent, licentiam concederent, & nonnulla tunc expressa statuerent & ordinarent: Piæ memoriæ Alexandro PP. VI. etiam prædecessori nostro pro parte præfatæ Elisabethæ Reginæ exposito, quod ipsa ob singularem devotionis affectum, quem ad Moniales Ordinis sanctæ Claræ, ob earum bonos & exemplares mores gerebat, summopere desiderabat, prout etiam tunc Abbatissa, & dilectæ in Christo filiæ Conventus dicti Monasterii exoptabant, quod in dicto Monasterio dictus Ordo Cistercien. ibi institutus supprimeretur & extingueretur, ac dictus Ordo sanctæ Claræ institueretur & plantaretur: dictus Alexander prædecessor Elisabethæ Reginæ, ac Abbatissæ & Conventus prædictarum in ea parte supplicationibus tunc inclinatus, etiam tunc Caurien. & Cathanien. Episcopis, ac officiali Toletano, eorum propriis nominibus non expressis, suis litteris etiam dedit in mandatis, quatenus ipsi vel duo aut unus eorum in dicto Monasterio Conceptionis beatæ Mariæ Ordinem Cistercien. hujusmodi, de consensu tamen Abbatissæ & Conventus prædictarum, auctoritate Apostolica penitus supprimerent & extinguerent, dictumque Ordinem sanctæ Claræ inibi instituerent & plantarent, ac præfatæ Abbatissæ, necnon Monialibus in dicto Monasterio Conceptionis beatæ Mariæ degentibus, de Cistercien. Ordine ad Ordinem sanctæ Claræ hujusmodi transeundi, & in eo perpetuo remanendi, retento tamen habitu eis in erectione dicti Monasterii per Sedem Apostolicam tunc assignato, & etiam servato more in horis canonicis dicendis, quem eatenus etiam ex ordinatione ejusdem Sedis in dicta erectione facta, observare consueverant, & firmis remanentibus omnibus gratiis & privilegiis & indulgentiis, indultis & dispensationibus eis Apostolica auctoritate concessis, superioris sui, & cujusvis alterius licentia super hoc minime requisita, licentiam dicta auctoritate concederent: Et successive eidem Alexandro prædecessori pro parte præfatæ Elisabethæ Reginæ similiter exposito, quod fructus, reditus & proventus dicti Monasterii Conceptionis beatæ Mariæ adeo tenues & exiles fore noscebantur, ut Abbatissa & Moniales illius pro tempore existentes, se ex illis sustentare, & onera eis incumbentia perferre commode non possent; & si Monasterium Monialium sancti Petri,* de la Duennas *nuncupatum, etiam Toletan. Ordinis sancti Benedicti, quod dicto Monasterio Conceptionis quasi contiguum existebat, illiusque Ordo penitus supprimerentur & extinguerentur, ac structuræ & ædificia, bonaque omnia dicti Monasterii sancti Petri eidem Monasterio Conceptionis perpetuo applicarentur, appropiarentur & assignarentur, ex hoc profecto commoditatibus Abbatissæ & Monialium prædictarum plurimum consuleretur; idem Prædecessor dictæ Reginæ supplicationibus etiam tunc incinatus, Capellano majori, & Archidiacono de Alcaraz Ecclesiæ Toletanæ, ac Officia-*

li

li Toletano, eorum propriis nominibus similiter non expressis, aliis suis litteris dedit in mandatis, quatenus ipsi vel duo aut unus eorum Monasterium sancti Petri, & Ordinem sancti Benedicti hujusmodi, de expresso consensu tunc Abbatissæ ejusdem Monasterii sancti Petri, auctoritate Apostolica penitus supprimerent & extinguerent, ac structuras & ædificia ipsius Monasterii sancti Petri, omniaque illius bona hujusmodi cum omnibus juribus & pertinentiis suis dicto Monasterio Conceptionis perpetuo assignarent, appropriarent & applicarent; ita quod cedente vel decedente tunc dicti Monasterii sancti Petri Abbatissa, seu regimen & administrationem illius alias quomodolibet dimittente, liceret Abbatissæ & Conventui Monasterii Conceptionis hujusmodi per se vel alium seu alios corporalem structurarum, ædificiorum & bonorum prædictorum possessionem propria auctoritate libere apprehendere, & perpetuo retinere, illorumque fructus, reditus & proventus in suos & dicti Monasterii Conceptionis usus & utilitatem convertere, diœcesanorum loci, & cujusvis alterius licentia super hoc minime requisita. Postmodum vero, sicut exhibita nobis nuper pro parte dilectarum in Christo filiarum modernæ Abbatissæ & Conventus dicti Monasterii Conceptionis petitio continebat, etiam postquam tunc Capellanus major, & Archidiaconus præfati ad earum litterarum posteriorum executionem, illarum forma servata, in dicto Monasterio sancti Petri dignitatem Abbatialem, ac Ordinem sancti Benedicti hujusmodi suppresserant & extinxerant, illiusque structuras, ædificia & bona dicto Monasterio Conceptionis applicaverant & appropriaverant, venerabilis frater noster Franciscus Archiepiscopus Toletanus provide considerans, quod dictum Monasterium beatæ Mariæ in loco minus decenti pro quieta & convenienti habitatione illius Abbatissæ & Monialium existebat, habens ad hoc, ut asserebat, a Sede Apostolica per illius litteras speciales facultatem & auctoritatem, quamdam domum sancti Francisci etiam Toletan. Ordinis Fratrum Minorum, translatis illius Fratribus ad alias domos ejusdem Ordinis Minorum, eisdem Abbatissæ & Monialibus Monasterii Conceptionis hujusmodi cum illius Ecclesia, & omnibus officinis concessit & donavit, ac in dicta domo sancti Francisci dictum Ordinem Fratrum Minorum suppressit & extinxit, dictisque Abbatissæ & Monialibus, ut de dicto Monasterio Conceptionis ad dictam domum sancti Francisci se transferre valerent, licentiam & facultatem concessit, prout in singulis litteris prædictis Prædecessorum præfatorum continetur, ac dicti Archiepiscopi desuper confectis litteris & processibus, seu instrumentis publicis super suppressione, extinctione, applicatione & appropriatione prædictis habitis, & factis, plenius contineri dicitur: quare pro parte Abbatissæ & Conventus prædictorum, asserentium ipsas Abbatissam & Moniales vigore facultatis & litterarum prædictarum per dictum Franciscum Archiepiscopum eis concessarum, ad dictam domum sancti Francisci se transtulisse, & ex tunc ibidem permansisse, & de præsenti permanere, nobis fuit humiliter supplicatum, ut concessioni, donationi, suppressioni, extinctioni, applicationi, appropriationi & concessioni prædictis, pro illarum subsistentia firmiori, robur Apostolicæ confirmationis adjicere, ac pro potiori cautela, quod in habitu eis in erectione dicti Monasterii Conceptionis assignato, & etiam more servato in horis canonicis dicendis, quem hactenus ex ordinatione Sedis dictæ in erectione prædicta observare consueverunt, remanere possint, concedere, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui singularum sub Religionis jugo Domino famulantium personarum honestis votis libenter facilem præbemus assensum, modernam Abbatissam & Conventum præfatos, ac Conventus hujusmodi singulares

gulares personas a quibusvis excommunicationis, suspensionis & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris & pœnis a jure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatæ existunt, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutas fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, erectionem, institutionem, suppressionem, extinctionem, aggregationem, applicationem, appropriationem & concessionem prædictas, ac, prout illas concernunt, omnia & singula in dictis litteris, seu processibus & instrumentis contenta, auctoritate Apostolica, tenore præsentium approbamus & confirmamus, supplemusque omnes & singulos defectus, si qui forsan intervenerint in eisdem; & nihilominus pro potiori cautela, in dicta domo sancti Francisci præfatam Ordinem Fratrum Minorum eisdem auctoritate & tenore supprimimus & extinguimus, & inibi dictum Ordinem sanctæ Claræ, retento tamen habitu, & more in horis dicendis hujusmodi semper in posterum observato, erigimus & instituimus, ac quod ex nunc de cetero perpetuis futuris temporibus Abbatissa & Moniales præfatæ in eadem domo sancti Francisci sub cura, regimine & gubernatione Prælatorum ejusdem Ordinis Fratrum Minorum permanere debeant & teneantur, dictaque domus sancti Francisci ex nunc de cetero Monasterium Conceptionis beatæ Mariæ nuncupetur & sit, eadem auctoritate statuimus & ordinamus: & insuper eidem Monasterio Conceptionis, sancti Francisci, sancti Petri & Conceptionis, olim sanctæ Fidis nuncupatorum Monasteriorum prædictorum structuras & ædificia, ac bona cum omnibus juribus & pertinentiis suis perpetuo applicamus & appropriamus; ita quod liceat eisdem Abbatissæ & Monialibus per se vel alium seu alios corporalem possessionem sancti Petri & Conceptionis, olim sanctæ Fidis nuncupat. Monasteriorum, bonorum, juriumque & pertinentiarum prædictorum alias juxta tenorem litterarum Alexandri prædecessoris hujusmodi, propria auctoritate libere continuare, seu de novo apprehendere, & perpetuo retinere, ac illorum fructus, reditus & proventus in suos & Monasterii Conceptionis hujusmodi usus & utilitatem convertere, diœcesani loci, & cujusvis alterius licentia super hoc minime requisita. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon Monasteriorum & Ordinum prædictorum, juramento confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis & consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ absolutionis, confirmationis, suppletionis, suppressionis, extinctionis, erectionis, institutionis, statuti, ordinationis, applicationis & appropriationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ MDV. XI. *Kal. Martii, Pontificatus nostri anno* III.

Gomez. de reb. Ximen. l.3. in fine. Ximenius instituit Sodalitatem Conceptionis.

XII. Prædicti etiam Ximenii auspiciis sub finem hujus anni, Kal. Novembris in urbe Toletana Sodalitas Conceptionis Deiparæ promulgata est, quæ deinde feliciter multis evecta est incrementis. In hujus institutionis monumentum IV. Non. Octobris sancto Francisco, tamquam Ximenii tutelari, Sodales sacra faciunt: quinquaginta sportulas totidem egenis distribuunt: & anniversario funebribusque hostiis Ximenii animam, & cognatorum expiare non cessant. Porro ædiculæ Pontificiæ traditæ gratia, sacra per tria Paschata pro Pontificibus Toletanis religiosissimo apparatu peragun-

guntur; & singulis quibusque hebdomadum Sabbatis, pro eorum salute sub vesperam preces ad Virginem funduntur.

XIII. Multa, eaque gravia occurrunt hoc anno de Ximenio dicenda, cujus virtute & dignitate nutantes res Hispanæ confirmatæ sunt, cui insuper tantum tribuerunt proceres Hispani, ut summam rerum omnium potestatem apud eum collocarint. At quæ ante hæc facta sunt, libet enarrare. Cum hoc anno Philippus I. Hispaniarum Rex e Belgio in Hispaniam cum Joanna consorte trajiceret, obviam processit Ximenius, qua potuit celeritate, ut Regis animum præoccuparet, ne Reguli Ferdinando Regi, Philippi socero infesti, amplius odium accenderent, & simultates acuerent, ut Ferdinandus Castellæ regno, quod per quadraginta ferme annos, magno imperii incremento ministraverat, pelleretur. Ubi Villumbralæ, suæ ditionis oppidum, pervenit, postridie publice sacris in templo interfuit; & quoniam agrorum squalore, & pluviarum aquarum inopia eo anno universa Hispania laboraverat, hominum animi afflicti erant, placuit religiosissimo præsuli post peracta sacra, vetustum quod est extra oppidum sacellum adire, quem omnes supplicantes secuti sunt, Crucis vexillo (ut solet) præeunte, & sacerdotibus in vestibus lineis utrimque procedentibus, pluviæ eliciendæ causa. Ea ingens & copiosissima, antequam in oppidum rediretur, effusa, & per plures dies continuata, non solum circum circa regionem, sed ceteras omnes Hispaniæ partes admirabili fœcunditate affecit. Hoc tantum beneficium Ximenii sanctitati a Numine concessum plerique dixerunt.

Idem lib. 3.

Pluviam summe necessariã a Deo impetrat.

XIV. Hinc profectus ad Molinam oppidum, collatis rebus cum Ferdinando, sibi semper carissimo, ad Philippum magnis itineribus contendit, ut primo quoque tempore suaderet, omnem malevolentiam ex Regulorum rumoribus conceptam deponeret, animumque erga optimum prudentissimumque socerum leniret, & gliscentem simultatem coerceret. Iter per montes facienti vicus occurrit, in cujus pervetusto, & male sarto templo D. Euphemiæ corpus asservabatur: cujus præsens patrocinium, innumeris per eam regionem editis miraculis, cum alii finitimi populi, tum præsertim agricolæ Giguri, in quorum tractu urbs Oriensis, & vicus ille est, frequenter senserunt. Ad eam visendam continuo Antistes venit: quam quoniam ob vici inopiam parum pro dignitate contineri comperit, ære suo ædiculam Divæ exedificari jussit, ubi ornatiori apparatu coleretur, quæ postea in Oriensem urbem translata est.

D. Euphem. templum ædificat.

XV. Hac in Civitate, Calæcorum olim oppido, Philippus Ximenium omni honoris & comitatis genere, in aulicorum conspectu recepit. Nam præter Primatis Pontificiam dignitatem, cui Reges Hispani honorem omnem conferre consueverunt, noverat jam olim Philippus, quanta esset in eo amplitudo, quanta gravitas, & morum sanctimonia. Per duarum & amplius horarum spatium, sine arbitris collocuti, iterum atque iterum in idipsum convenientes, tamdem obtinuit, ut socer & gener in mutuos conspectus venirent. Id factum in vasta planitie, quatuor millia passuum a Sanabria distanti, in omni ferme Hispanorum Regulorum conspectu; ubi per duas horas protracto colloquio, postquam Ferdinandus expostularet, quod sibi tam fideliter ejus & reipublicæ utilitatem procuranti, sine ulla ratione diffidisset, & potius fidem iis habuisset, qui privatis commodis prospicientes inter utrumque discordias ferebant, rogavit, ut quandoquidem jam res eo deducta esset, ut sibi necessario e Castellæ Regnis discedendum foret, videret quibus se hominibus committeret. Atque simul Regulorum sigillatim mentione habita, uniuscujuscumque ingenium patefecit: quantum cui-

Honorifice recipitur a Philippo Rege.

Ferdinandus Rex illum apud Philippum multis extollit.

que fidendum, quibusve artibus essent tractandi, Rex prudentissimus, & earum rerum ob diuturnum usum probe callens, magna animi solertia probe declaravit. Sed in primis hortatus est, ut Ximenium, quem digito monstrabat, reverentia & caritate, quæ Patri debetur, prosequeretur. Unum eum esse, cujus incorruptis consiliis tuto posset credere, & omnes intimos animi sensus apud eum deponere. Quare ab ejus sententia numquam dissentiret, etiamsi quæ mente ipse concepisset, potiora sibi viderentur: multa enim esse, quæ prima specie inexpertis fugienda censerentur, altius tamen, ut homines experientes facere consueverunt, introspecta, longe alia videbantur, aliamque protinus faciem ostentabant. Eam autem rerum cognitionem, sacrumque per sapientiam vaticinium, nonnisi post longum usum, quem acris & attenta consideratio comitaretur, mortalibus contingere. Se jam diu Ximenii sanctimoniam, atque in rebus gerendis dexteritatem multis experimentis cognitam habere.

Philippo fidus consiliarius semper assistit.

XVI. Ita se facturum Philippus verbo promisit, & opere complevit, usus semper & ubique Ximenii salutari consilio. Postquam autem Ferdinandus post alterum cum genero colloquium in Aragoniam abiit, Ximenius piaculum judicavit, juvenem Regem in tam lubrica ætate, & dura rerum occasione fidi consilii egentem relinquere: decrevit itaque in illis rerum initiis ab ejus comitatu numquam discedere. Proinde vigilantissimis Vicariis gregis sui cura demandata, quoad vixit Philippus, ei assiduus fuit. Si quid vero in sua diœcesi gravioris censuræ aut animadversionis dignum emergebat, ut ad se deferretur, jusserat, & cum Rege Pintiam abiit, ubi gravissimas simultates, jurgia & turbas in multorum pernicies prorupturas inter Regulos composuit.

Graviora negotia ei Rex committit.

XVII. Probata in gravioribus rebus Ximenii fide & prudentia, Philippus in urbe Burgensi eum rogavit, ut negotia secretioris consilii, quæ singulis diebus Veneris cum Rege de more tractabantur, pridie ejus diei cum eo communicarentur, & suam sententiam interponeret, quæ multum momenti omni in re esset habitura. Ingentes gratias Ximenius habuit ob conceptam de se opinionem; sed deprecabatur Provinciam, ut quæ invidiæ cum primis esset exposita, & immensi laboris plena. At cum Rex in proposito persisteret, & Ximenio nihil antiquius esset, quam publicis commodis quacumque data occasione consulere, tamdem expugnari libenter tulit: atque ita deinceps usque ad Philippi mortem, non sine magno suæ virtutis testimonio, Regii Senatus præfectus, ceterique proceres, qui ab arcanis erant, die Jovis ad eum veniebant: nihilque Philippus decernebat, Ximenio inconsulto.

Et Regii Senatus præfectum instituit.

Moriente Rege committitur ei Caroli pueri tutela, & supremum regimen.

XVIII. Paulo post, cum adverso rerum Hispanarum fato, Philippus ex lenta febre, & affecto latere IX. Kalend. Octobris ad ultimum vitæ discrimen pervenisset, convenientes universi Principes, qui in Regis erant comitatu, in domum Ximenii, de tranquillitate Reipublicæ servanda acturi, demum omnium sententia decretum est, ut quoniam nemo erat, qui magis morum sanctimonia & auctoritate, quam Ximenius, apud plebem universam polleret, aut cunctis proceribus carior, ut qui nullis propinquitatum cognationibus cuique eorum obnoxius esset, is unus ex omni Optimatum & Regulorum numero, Reginæ custos, Carolique pueri protector designaretur; Velasco Comite stabuli, & Manrico Najarensium Duce, quadam plane Triumviratus specie, in communicationem consiliorum assumptis: donec post Philippi Regis mortem, procerum consilio iterum coacto, quid esset deinceps faciendum decerneretur.

XIX. Po-

XIX. Postridie defuncto Philippo, proceribus placuit, ut Ximenius in Regia maneret, data illi ea ædium parte nobiliore, qua in viam publicam prospectus est. Sed cum novi tumultus in Regno timerentur, & priscarum simultatum statim germina pullularent, e re omnium fore judicarunt proceres, ut unus tamdem de Reginæ auctoritate, rebus gerendis, & Regio Senatui præficeretur, cujus dictis omnes obaudirent, alioquin nihil bene administratum iri, sed omnia in perniciem ruitura. In Ximenii sententiam omnes abierunt, unum præficiendum esse proclamantes, qui de amplissimæ Curiæ consilio, ubi duodecim viri litteris & auctoritate insignes majora subsellia tenent, reipublicæ provideat, cui omnes sine provocatione obtemperent. Ximenium autem sine controversia eligendum esse censent, quo nemo esset ad eam rem aptior. Nam quamvis illi laboriosa Provincia esse videretur, qua tamen in rempublicam caritate erat, non dubitabant, quin id oneris esset subiturus. Quo vero id commodius gereret, mille aurei annui ex Regio ærario numerarentur, quibus impensæ publicæ fierent, & ipse sacrs reditibus parceret, quos egenis subveniendis, & multis aliis caritatis operibus tam studiose erogabat.

XX. Difficile id esse Ximenio videbatur, præsertim in tam diversis Regulorum studiis: tamen cum intelligeret, bonam eorum partem ad Maximilianum Philippi patrem e Germania vocandum animari, cui Hispaniæ Regna, donec Carolus nepos adolesceret, gubernanda traderentur, veritus ne hac ratione Ferdinando Regi, cujus præsentiam necessariam esse videbat, reditus in Castellam interciperetur, non duxit id muneris, quamvis molesti, recusandum. Quare libenter se in illorum & Reipublicæ gratiam onus illud subiturum dixit. Nam quamvis ætate erat imbecilla, tamen Dei optimi Maximi auxilio, & eorum consiliis adjutus, sperabat se bonorum votis satisfacturum. Ceterum oblatam nummorum summam Regio se Fisco libenter concedere dixit; eos enim proventus Divino beneficio sibi contigisse cognoscebat, qui perample tam egenorum subventioni, quam Reipublicæ adjuvandæ pares essent, cujus egestati & angustiæ viri boni succurrere tenentur, sed in primis Pontifices; nam Reges semper se exceperunt. Unum id tamen viderent, ne quid a se quispiam iniquum peteret, aut per vim tentaret: illud enim nunquam concessurum, in violentiæ autem crimen severissime animadversurum. Nam ut tunc ne ipse ad id munus assumeretur, in eorum voce & potestate erat, ita si semel optaretur, nemini amplius jam liberum fore ejus voluntati præsertim honesta conanti repugnare. Proinde iterum atque iterum secum considerarent quid expediret; se enim nulla tanta necessitudine aut amicitia cuiquam hominum obstringi, ut veri & æqui rationem non sit semper potiorem habiturus. Gravior nonnullis Ximenii Oratio videbatur, quam pro ipsorum voluntate. Ceterum justa dicenti omnes assenserunt, seque ea omnia præstituros promiserunt.

XXI Abrogatum fuit ab ea die Triumvirale, de quo diximus, imperium, & omnia unius Ximenii arbitrio tradita: qui partim Regii Senatus cura suscepta, ejusque numero, qui eo tempore imminutus habebatur, virorum præstantium delectu suffecto, partim communicatione de rebus omnibus, quæ serii aliquid continerent, cum proceribus habita, facile omnes ad opinionem suam traxit, remque publicam mirum in modum adjuvit. Sed quoniam paucissimos quosque esse intelligebat, qui honesti ratione ducti, meliora sequerentur & tuerentur, instructam aliquam armatorum manum, quæ ad omnem motum præsto esset, comparandam existimavit. Proinde Viannellum Venetum, de quo supra diximus, cujus fidem, prudentiam & bel- *Milites conscribit stationarios. Anno 1504. n. 12. & 18.*

bellicam virtutem egregie probabat, accersivit, & re diligenter cum eo communicata, stipendium annuum illi constituit, ob rei bellicæ curam, auri libram cum semisse. Ille vero quingentos levis armaturæ milites magna celeritate conscribit, quos armis instructos, extra urbem in loca spatiosiora quotidie educebat, ubi exercerentur, & ad quamlibet belli occasionem promptiores fierent. ic novarum rerum avidi a proposito deterriti, in officio retinebantur, quamquam qui Ximenium minus amabant, seditionis id esse seminarium dicebant.

XXII. Per totum septennium & amplius fuerant Hispani, post Granatæ expugnationem alta pace usi, & omne armorum genus rubigine ob incuriam perierat. Quamobrem Ximenius, qui Reipublicæ quietem in unico armorum præsidio collocabat, Gonzalvum Reinosum, nobilem e familia sua virum, ad Asturum ferrarias officinas, quæ non lnnge aberant, in Cantabriam mittit, ut mille e chalybe thoraces, hastas bis mille, & tormenta leviora, quibus pilæ ferreæ contorquerentur, quingenta ad se, quanta posset celeritate adduceret. Interim Reginæ & Palatii custodiæ prætorianam cohortem præfecit, qua & ipse, quoties necessitas exposcere videbatur, stipatus progrediebatur. Hujus cohortis curam Granatensis Provinciæ Præfecto demandavit, quem *Adelantatum* Hispani vocant. Is erat Alphonsi Cardenæ major natu filius, qui cordatus, & manu strenuus esse videbatur; patre, qui maximus erat Ordinis sancti Jacobi Commendatarius, ea de re gratias Ximenio non vulgares agente.

Et prætorianam cohortem.

XXIII. Erant vero ex proceribus, qui cum nondum Ximenii virtutem & robur nossent, ejus consiliis & actis detraherent, omnia vana quædam terriculamenta esse dictitantes. Hominis enim plane stolidi esse, ea tironum manu quemquam magnatum posse compesci credere, si quid novæ rei conaretur. At ille Dei Optimi Maximi auxilio fretus, quem sanctissime semper coluit, & proprio animi vigore adjutus, quo ab omni ignavia & oscitantia erat alienissimus, adeo integre & magnanime se gessit, ut simultates Regulorum admirabili prudentia consopiverit, & externos motus, qui per Sidoniæ Ducem apud Gibraltarum, acciderant, diligentia insigni coercuerit. Nam diplomata a Regina, quæ ob mœrorem mente aliquantulum læsa esse credebatur, & subscribere recusabat, extorsit: per quæ finitimis circum circa regionibus, ut Gibraltaro laboranti succurrant, & Sidoniana obsidione liberent, Ducemque ipsum capiendum quamprimum curent, edicebatur, præmiis etiam capienti non vulgaribus propositis.

Compescit Regni tumultus.

XXIV. Omnia hæc probavit Joanna Regina, quæ secum statuerat regni occupationibus liberam, viduali secessu vitam transigere, & Ferdinandum patrem ad regimen revocare, ~~utpote~~ qui Castellana Regna multis modis labefactata, maximis laboribus restituerat & adauxerat, solusque posset in tanto rerum discrimine, ne iterum ruerent, sustinere: ut vero interim Regni habenas solus moderaretur Ximenius, Regia auctoritate constituit.

Regina Joanna totum regimen soli Ximenio committit.

XXV. Etsi vero Ximenius tota hac mole Regnorum Hispaniæ premeretur, etiam de restauranda in longinquis regionibus Religione Christiana impense cogitabat. Quare Ferdinandum Hispanum, Emanuelem Lusitanum, & Henricum Anglum ad fœdera provocare non cessabat, ut conjunctis viribus, & mutuis animis Hierosolymitanam expeditionem subirent, Dominicum Sepulcrum, & reliqua nostræ Redemptionis incunabula recuperaturi. Quanta in eam rem animi contentione Ximenius intenderet, abunde Emanuelis Regis litteræ declarant, quas suis fere verbis e Lusitano sermo-

Convocat ille Reges ad fœdera pro expeditione Hierosolymitana.

mone transumptis hic lector ex Complutensis Academiæ scriniis excipiet; quoniam nihil potuit honorificentius aut præstantius in alicujus commendationem a Rege, gestarum rerum gloria inclyto, conscribi.

XXVI. *Ferdinandi*, inquit, *mei soceri prudentia, cum excellenti animi magnitudine conjuncta, nosterque, item & Henrici Leviri ad hanc rem ardor & propensio, concorsque animorum affectus, Divino in primis favore adjuvante, sine quo numquam aliquid in terris præclare geritur, facile me in spem ingentem erigunt, vota tua suum finem habitura. Quæ quantum ex litteris tuis intelleximus, semper eo tendunt, ut Mahumetana secta deleatur, & omnes, qui extra cœtum Christianorum sunt, Dominico gregi tamdem conjungantur, fiatque unum ovile & unus Pastor. Id autem fausta hac ac felici expeditione ita cumulate eventurum speramus, ut propediem victoriis exultontes, sanctissimum Christi Corpus, te ad Sepulcrum dominicum sacra faciente, e tuis manibus socer, & duo generi magna lætitia & voluptate perfusi genibus flexis sumpturi simus. Crede enim mihi, quod post Ferdinandi Regis ad hanc rem paratom voluntotem, cujus auspiciis mirifice confidimus, nihil meum animum magis confirmavit, nec confirmavit modo, sed altero tonto etiam adauxit, quam tuum ad hanc rem fervorem, diligentiam curamque intueri, sine quibus nihil eorum, quæ a te prudenter singulis in rebus animadvertuntar, potuissent ad me perscribi: quæ mihi maximo argumento sunt, Deo onnuente, Provinciam hanc assumi. Quare id tibi unum persuadeas velim, multo magis mihi preitosium & carum esse, te nobiscum hujus expeditionis participem venire, quam si Rex quispiam potentissimus sese nobis socium adjungeret: neque enim solum opibus tuis & auctoritate, quæ neutiquam contemnenda sunt, præsidio nobis & usui eris, sed augurii fortunatissimi spem præsentia tua semper suggeret. Nam id ex tua pietate, & quam perpetuo colis, morum sanctimonia pro certo habemus, nihil unquam adversum aut triste eis, quibus cum verseris, accidere posse: siquidem a viris sapientissimis accepimus, idque oraculis nostris cestatum retinemus, Deum immortalem benevolentiorem in eos esse, a quibus pure & religiose, quemadmodum tu facis, colitur. Sæpe etiam ob unius viri dignitatem & merita, universorum noxas condonari: quemadmodum e diverso, ob unius flagitium & scelus totam aliquando Rempublicam everti. In his vero, quæ ex longa consideratione, quam in legendis historiis adhibuisti, ubi de simili expeditione agitur, prudentissime disseris, permulta sane exempla recensentur, quæ parum alioqui animatos deterrent, & promptos & paratos commonefaciunt, & cautiores reddunt. Ea etsi nos quoque jam prospexeramus, abs te tomen admoneri, grato & lubenti animo suscepimus. Nam & sententia nostra tuo calculo confirmota fuit, & ampliorem de ea re cogitandi materiam nobis obtulisti: ut quanda coram de eis agendum sit, ea, quæ nobis usui sunt futura, accurate expendere valeamus. Esset enim omni culpa dignus, qui ex aliorum periculis non saperet. At tu Antistes optime, plane curam non vulgarem præ te fers, ingentisque tuæ sollicitudinis non mediocre mihi testimonium præstas, cum eorum omnium, quæ ad hanc rem efficiendam conducunt, canta sis cognitione instructus. Nec enim oræ maritimæ sinus, navium stationes, & abditos in ipso pelago scopulos, quisquam est in Oriente nauclerus, qui distinctius posset explicare. Jam quæ de belli gerendi forma a te dicuntur, ita apte & convenienter, ita fortiter & robuste disponuntur, ut nihil aliud tractosse videaris. Idcirco quamvis hoc ultimum esse videamus, neque de eo prius disputandum, quam ceteris omnibus (ut oportet) compositis, quid nos quoque de eo sentiamus, a te tam luculenter provocati, brevi sermone aperuimus.* Regis Lusitani ad Ximeniū epistola.

XXVII.

XXVII. Hæc ex Emanuelis litteris decerpta, satis demonstrant sollicitum in primis Ximenii animum, de Mahumetana gente extirpanda, qui tanta diligentia & sedulitate trium potentissimorum Regum concordiam ad eam rem perficiendam curaret. Qua tamen de causa ea expeditio non sit facta, nihil certi potest produci, nisi quod ex Philippi Burgundi in Hispaniam adventu, Ferdinandi sit imminuta potestas, Julii itidem Pontificis cum Gallo dissidia, sed & Ferdinandi cum eodem circa Regnum Neapolitanum contentiones & bella, domesticam tranquillitatem interturbarunt, & cunctam de bellis externis curam abstulerunt.

XXVIII. Pii aliquot viri religione & sanctimonia clari hoc anno moriuntur. Joannes Guadalupensis, de quo supra egimus, dum causam prosecuturus novæ reformationis a se inchoatæ, post multas in Hispania perpessas molestias, Romam jam tertio proficiscitur ad Comitia Generalia a Julio Pontifice, uti diximus, indicta, moritur in itinere. Ejus Congegatio tribus audiebat nominibus: *sancti Evangelii*, quia sanctum Evangelium juxta Regulæ formam adamussim servare contendebant; *Discalceatorum*, quia absque omni pedum operimento & præsidio incedebant; *de Caputio*, quia caputium portabant quadratum ad modum Capucinorum, non tamen adeo acuminatum.

An. 1502. n. 25. & an. 1503. n. 11. Moritur Joann. Guadalupensis. *An. 1505. n. 15.*

XXIX. Sub tempus celebrationis prædictorum Comitiorum decessisse Guillelmum e Speluncato, natum in castro Tovano insulæ Corsicæ (quem diximus invitum ad Episcopatum Sagonensem assumptum) scribunt aliqui, etsi ex aliis diximus anno MCCCCXC. obiisse, & ad sancti Hieronymi in Urbe, non ad Aram-cœli sepultum. Cum Canonicos & Clerum ad Ecclesiasticas regulas coercere non posset, cessit Episcopatui, & officium prædicationis, quod per insignes quasque Italiæ urbes landabiliter exercuit, reassumpsit. Erat vir valde venerabilis, grata canitie, corpore procero, voce potenti & sonora, aspectu devoto, incessu gravi, habitu pauper & humilis, atramentarium & thecam calamariam ex cingulo suspendens, vitiorum rigidissimus objurgator: quæ omnia octogenarium Episcopum, impigre semper proximorum saluti consulentem, amabilem & reverendum præbebant universis. Viterbiensibus in factiones divisis prædicans, multa mala, & ultionem Divinam singillatim prænunciavit, & rerum eventus vere prophetasse monstravit.

Tom. 14. anno 1482. n. 58. Et Guillelmus e Speluncato. *al.* Sproncato. *Tom. 14. anno 1450. n. 6. Marian. lib. 5. c. 42. Marc. lib. 6. c. 40. Monum. MSS. Prov. Corsicæ.*

XXX. Joannes a Popula, Lusitanis *da Pavoa*, de quo superius diximus, reliqua in hunc locum referentes, vir pius, prudens, & sui Instituti ferventissimus zelator, unde septimum Provinciæ Portugalliæ Observantes se illius regimini commiserunt. Novem Comitiis aut Congregationibus Generalibus interfuit, ad quas nud is ibat pedibus absque calceis aut scandaliis. Sacras confessiones excipiebat Joannis II. Regis Portugalliæ; in aula tamen eo dumtaxat manebat tempore, quo munus istud obibat. Dum apud Clarissas Visitatoris exerceret officium, noluit quidquam, neque ipsum cibum ab eis accipere, ut liberius oberrantes posset corrigere. Ubi licebat, ad secessum Cœnobii insulæ sanctæ Mariæ, quod diximus, recedebat. Defunctus hoc anno, jacet in claustro Cœnobii Conceptionis de Matozinhos in Lusitania, prope ostium aulæ capitularis, ubi memini me sæpe legisse in marmore nigro incisam honorificam illius memoriam.

An. 1495. n. 4. & alibi. Joan. a Popula. *Marc. cit. l. 8. c. 44.*

XXXI. Gaspar Urbinas, ita cognominatus, quia in ea urbe educatus, sed in propinquo pago sanctæ Euphemiæ natus, hoc etiam anno decessit. Stirps ei opulenta ex familia Dondia, & ab ipsa pueritia pietas tanta, ut in juvenili ætate mundi fugerit oblectamenta, & in Religione in statu laicorum

Gaspar Urbinas.

rum religiosam summo studio sectatus sit humilitatem. Orationis studio, & mira pœnitentia dignum se exhibuit, cui Dominus curationum donum conferret, & potestatem ut languores omnes curaret. Quapropter undique occurrebant populi, & in viis sequebantur, ut vel fimbriæ vel manus attactu sanarentur. Urbis Camerini dominus plaga insanabili in tibia a longo tempore decumbens, audiens signa & prodigia quæ patrabat, misit qui accerseret. Venit, ulcus tetigit, repente sanavit. In eadem Civitate Doctoris Petri Camertis, Medici celeberrimi uxor mammillis graviter dolebat, neque aliud jam supererat marito remedium, quam ut Gasparem ex relato miraculo clariorem, rogaret, languenti mederetur. Accessit, conspexit, tetigit mammillas baculo, quas manu, licet octogenarius, noluit, & Cruce impressa malum pepulit & dolorem.

Marian. cit. l.5. cap.21. Marc. cit. c. 18. Kodul. fol.103.

XXXII. Cecidit ipse in ultima senecta, & ex casu rupta spatula, intensos sentiebat dolores. Domus tutelarem sanctum Bernardinum noctu invocavit,& ad auroram se sensit pristinæ sanitati restitutum. Ad rei novitatem obstupescentibus Religiosis, ædis præfectus Dominicus Leonessanus, cujus gesta jam scripsimus, præcepit ut repentinæ sospitatis auctorem manifestaret. Non alium dixit ille, quam sanctum Bernardinum a se devote invocatum. Æquum profecto erat, ut qui aliis salutem imperti ebat, sibi impetraret. Multa passus a dæmonibus ludibria & spectra horribilia, aliquando fera, aliquando fœda, semper victoriam reportabat. Tamdem plenus meritis & diebus, obdormivit in Domino ad sanctum Bernardinum extra urbem, cum beato Donato, de quo diximus, sepultus sub aram Crucifixi. Vita & miraculis claruisse, virumque fuisse miræ puritatis & sanctitatis asserunt Marianus Florentinus & Marcus Ulyssipponensis.

An.1497. n.1.& seqq.

Tom. 10. anno 1425. n.19.

XXXIII. Venantius Nagnes a Fabriano ad sanctæ Mariæ Novæ in urbe Neapolitana hoc anno naturæ debitum persolvit. Socius fuit carissimus beati Jacobi Piceni, quod alias diximus, ejus gesta notavit, & morti interfuit. Numquam potuit ab ejus corpore divelli; quare per annos ferme triginta eo in loco commoratus, custodem egit sacri Cadaveris. Rex populusque Neapolitanus eum habuit in pretio, & fratrem Abundantium vocabant, quia vere celestibus donis abundabat. Languentes omnes ad se accedentes Reliquiis tangebat D. Jacobi, piis verbis consolabatur, & iis, qui egeni erant, pharmaca morbisque necessaria procurabat. Multis proficiebat virtus Reliquiarum, invocatumque super eos nomen Jesus, cui addictissimus erat Venantius. Obiit anno septuagesimo secundo suæ ætatis, postquam quinquaginta duos in Religione sanctissime transegit. Ejus corpus venerati sunt populi, & vestes in reliquias discerpserunt.

Venantius a Fabriano. *Marc. cit. c. 26. Cimarel.l.8.c.52.* Tom. 14. anno 1476. n.48.

XXXIV. Gerardus Florentinus laicus sive conversus, e manu sancti Bernardini Ordinis habitum suscepit, cujus fuit deinceps discipulus & socius. Post ejus mortem adhæsit beato Jacobo Piceno, dum per ætatem & vires licuit; sed tamdem gravi oppressus senectute, ab eo missus est in Provinciam Marchiæ a laboribus cessaturus. Vitæ solitariæ, & religiosæ quietis cupidissimus, omnium fugiebat consortium. Superioribus obsequentissimum, & erga proximos singulari ferventem caritate omnes diligebant. Ostiarii officium sustinuit annis viginti in Cœnobio Muri, eximia discretione & pietate erga pauperes, eaque sensuum custodia, ut mulierem nullam in facie conspexerit, neque ullius secularis nomen sciverit, nisi solius Syndici aut Procuratoris Cœnobii. Semel interrogatus, quotannis erat frater Minor? Respondit: neque uno quidem momento. Ad hæc hæsitans, qui interrogaverat, rogavit, ut quod dixerat, explicaret: *Ita est*, inquit

Gerardus Florentin. *Marc. cit.c.27. Cimarel.cit.c.51.*

Gerardus; *septuaginta quinque elapsi sunt anni, ex quo ego Minorum habitum suscepi, sed quanto tempore veri Fratris partes egerim, ignoro*. Alias Vicario Provinciæ percontanti, quotannis in Ordine vixerit? *una dumtaxat nocte*, respondit. Obscurum loquendi modum dum non perciperet Vicarius, inquit: *Quando in ipsa ferme Regularis Observantiæ infantia, tenellam plantulam supplantare cogitabant Patres Conventuales, convenientes in unum sanctus Bernardinus Senensis, & sanctissimi viri Joannes Capistranensis, ac Jacobus Picenus, mutuis precibus a Deo subsidium petebant, descendentesque nocte in templum me vocaverunt, ut simul etiam cum ipsis orarem. Integram duximus noctem insomnem in oratione & petitione Dei, invicem conferentes de remedio tanti, quod imminebat, periculi, & colloquentes de rebus spiritualibus, quæ in Dei obsequium, & proximorum tendebant salutem. Sola itaque hac nocte me verum Fratrem Minorem fuisse reputarim.*

XXXV. Annos triginta vehementes passus dolores podagræ, & iliacos, in hymnis & canticis spiritualibus pœnas suas Deo exponebat, quando acrius affligebant. Vitæ finem sibi a Deo revelatum Fratribus prænunciavit; unde factum est, ut cum ultima decumberet infirmitate, populus undique ex vicinis pagis & oppidis concurrerent, antequam moreretur visuri. Ubi propius accedebant, genuflexi procedebant ad ejus cubiculum, tamquam sanctum veneraturi, quod ille impatienter ferebat, indignum se dicens, cui tales deferrentur honores. Duo cæci lumen, aliique infirmi sanitatem illius meritis tunc receperunt. Vocatis Fratribus, e lectulo prosiliens, genuflexus, humiliato capite, ab omnibus veniam petiit erratorum. Die sequenti Julii XV. sub horam nonæ, quam prædixit, sacrosanctis munitus Sacramentis, hoc anno pie decessit, ætatis suæ centesimo quinto, a suscepta veste Minorum septuagesimo sexto.

Stanislaus Slappus. Cimar. lib. 7. cap. 52. Chron. MSS. Provin. Polon.

XXXVI. Stanislaus Slappus Polonus, Vicarius Observantum Provinciæ Poloniæ electus anno MDIT. vir prudens & doctus, in Religionis muniis & rebus gravioribus valde expertus, & propterea sæpe missus, ut de eisdem ageret cum viris nobilibus, cum Principibus, cum Episcopis, cum Generalibus Ministris, & in Comitiis Ordinis, unde non semel venit in Italiam. Regularis Observantiæ servidus zelator, eamdem in cunctis actibus præ se ferebat, & aliis persuadebat. Duobus annis variis morbis vehementer afflictatus, hoc anno pridie Kalendas Aprilis pie decessit Bidgostiæ, prope Altare præcipuum sepultus.

Hieronym. Anconit. Marc. cit. l. 8. cap. 26.

XXXVII. Hieronymus, nobilis adolescens, ætatis anno XVI. suscepto habitu Tertii Instituti sancti Francisci, cacumen ascendit altissimi montis prope Anconam, ubi vitam egit eremiticam annis viginti quatuor, variis modis abstinentiæ & pœnitentiæ corpus suum affligens, consortium fugiens hominum, totus cœlestibus meditationibus intentus. Illic defunctus, cœpit clarere miraculis, quæ Anconitanos commoverunt, ut, universo populo obviam procedente, in urbem duceretur, & in Ecclesia cathedrali sepeliretur, ubi magna colitur veneratione.

Fr. Franc. Episc. Hortan.

XXXVIII. Hortanæ & Castellanæ Ecclesiis unitis, Pontifici Romano immediate subjectis, præfectus est hoc anno die XVIII. Maii Franciscus de Francischinis, Pœnitentiarius Vaticanus, & Julio Pontifici a sacris confessionibus, per obitum Joannis Brochardi. Interfuit Concilio Lateranensi sub Julio, ejusque partes constanter juvit contra Pisanos Novatores. Illas rexit Ecclesias usque ad annum MDXXV. Ecclesiæ Calliensi, sub Archiepiscopo Urbinate, Antonius de Castrianis Sentinas, sive e Saxo ferrato, Philosophus & Theologus insignis, Francisci Cardinalis Alidosii aulæ præfe-

fectus, Francisci Roborei, consanguinei Julii Pontificis Præceptor, Senogalliæ Gubernator, per obitum Bernardini de Leis die XXX. Januarii præpositus est; inde anno sequenti ad Episcopatum Ferretranum, sive Leopolitanum in eadem Provincia translatus. Ad Archiepiscopatum Colossensem, sive Rhodium promotus est Leonardus de Balestrinis, die VII. Septembris. Lucas Capellus ex Procuratore Generali Ordinis (quod munus subivit anno MD.) hoc anno institutus est Minister Provinciæ Tusciæ, mox Nuncius Apostolicus & Commissarius amandatus est a Julio Pontifice in Lusitaniam, unde regressus obiit Senis ætatis anno LXXVIII.

Leonardus Archiep. Colossen. Lucas Capellus Nuncius Apostolicus.

XXXIX. Aliquantulum distat a muris Atestini oppidi in Marchia Tarvisina, a Patavio XV. M. P. distantis, Cœnobium sanctæ Mariæ de Consolatione, quod hoc anno cœperant Observantes ædificare, habita facultate Julii Pontificis, & collectis eleemosynis diversorum fidelium, accepto etiam subsidio ab ipsa Communitate Atestinorum. Prope Coratum Apuliæ oppidum Observantum Cœnobium inde sumpsit exordium, quod grassante sæva contagione, revelatum sit Quirico Frambotto, simplici viro Coratino, si liberari vellent a sæviente lue oppidani, construerent Ecclesiam D. Cataldo sacram, in loco sibi designando. Ut tantum malum propellerent Coratini, statim manus operi admoverunt, templumque perfectum Observantibus tradiderunt, ut contiguum construerent habitaculum.

Conv. Atestinus. Gonz. in Provin. S. Anton. Conv. 14.

Conv. Corati. Idem in Provin. S. Nicolai Conv. 27.

XL. In pulcherrimi collis clivo prope Civitatem Iserniensem in Samnitibus, cives Ecclesiam vetustam sanctæ Catarinæ, quæ ad quosdam Confratres spectabat, data eis altera meliori, restaurarunt & ampliarunt sub nomine sanctæ Mariæ de Gratiis, dederuntque Fratribus Observantibus, adjecto insuper Cœnobio satis commodo, in quo primum studium vigebat Philosophiæ, nunc est valetudinarium. Jacent hic Bernardinus a Rivo nigro, humilitate, caritate, assidua oratione commendabilis; & Angelus Storrens vir nobilis, Castri petrosi dominus, Tertii Ordinis sancti Francisci, cui pridie ante obitum sanctus Franciscus apparuit, eique remissa fuisse peccata revelavit, ob eximiam quam erga Christi pauperes exercebat caritatem. Prope Canaris oppidum in Insula Corsicæ, communi ære ædificatum est Cœnobium pro octo Fratribus, sub invocatione sancti Francisci.

Conv. Isernia. Idem in Provin. S. Angeli Conv. 19. Ciarlanti de rebus Samnitum libro 5. cap. 3.

Conv. Canaris. Idem in Provin Corsicæ Conv. 21.

XLI. Dixi alias vetustum Conventum Conymbricensem, ruinis propter adlabentis fluvii Mondæ injurias obnoxium, alio fuisse translatum. Etsi vero post annum MDC. Fratres sedem mutarint, ea tamen fuit Cœnobii hoc anno calamitosa conditio, ut Emmanuel Lusitaniæ Rex a Julio Pontifice petierit facultatem, ut ad commodiorem locum posset transferri, quam etiam impetravit pro Cœnobio Prædicatorum: *Cum inter mentis nostræ*. XVI. Kalendas Aprilis.

Tom. 1. an. 1220. n. 79. Conceditur licentia trãsferendi Cœnobiũ Conymbriæ.

XLII. Religiosissimis Patribus Provinciæ sancti Gabrielis solitudinem, & seculi fugam amantibus, hoc anno Alburquerquii frequentis nobilisque oppidi, diœcesis Pacensis populum Cœnobium construxisse III. M. P. semotum, scribit Gonzaga; sed in Regesto Pontificio invenio anno sequenti datam a Julio II. facultatem Joanni Borraga, eo oppido oriundo, ut Fratribus Custodiæ sancti Evangelii suis sumptibus illud ædificaret, sub invocatione Matris Dei. Ædificasse puto in districtu illius oppidi; sed cum doleret populum longe abesse Fratres, aliud, defuncto forte Joanne, eis ædificarunt ad M. D. P. sub beatæ Mariæ Virginis invocatione. Locus est amœnissimus, pulcherrimis hortis, irriguis aquis, quercea silva gratissimus, a secularium molestiis alienus. Multi hic floruerunt viri pietate illustres, præsertim Joannes a Bovadilla, Anastasius & Didacus de Monte, Franciscus Moneus,

Conv. Alburquerquii.

Gonz. in Prov. S. Gabriel. Con. 5. Lib. 111. fol. 265.

quorum est celebris inter Fratres memoria. Anno MDXXX. grassante in Alburquerquios gravi lue, quidam hujus Cœnobii alumnus, dum oraret, ut Deus iram averteret, vidit Angelos in subjectum populum ignitas sagittas imittentes. Sed dum instantius profusisque lacrymis oraret, exauditum se sensit, statimque lues est profligata.

Conv. Salvaterræ. Indid. Conv. 6.

XLIII. Conventum sanctæ Mariæ de Jesu M. P. ab oppido Salvaterræ ad Ferianum Ducem spectante, Petrus Melgarius Roma regressus, obtentaque Julii facultate fabricavit, ad hoc conferentibus suas facultates Ferdinando Gomesio de Solis, & Beatrice Emanuele consorte. Ea quidem regio calidissima est, sed Conventus saluberrima gaudet aeris temperie, duobusque solitariis sacellis, in quibus statutis temporibus, alternisque vicibus Fratres jejuniis, vigiliis & orationibus incumbunt. Hic vixerunt Damianus Valentinus sacerdos, & Alexander Italus laicus, quorum uterque pro Christi fide occubuit, uti suo tempore dicemus. Jacet hic Michael Cordubensis, vir religiosissimus, cui hæc Provincia magnam sui incrementi partem debet.

Anno 1533.

Conv. Neguapanti. Idem in Provin. S. Thomæ Conv. 7. & 2. Conv. Canonori. Christianitates seu Parochiæ Vaccanæ.

XLIV. In India Orientali duo sub hunc annum erecti sunt Conventus, unus in commodissimo portu insulæ Neguapanti ab ipsis incolis ad Christi fidem conversis; alius apud Canonorum urbem, jussu & ære Regis Emanuelis, qui post devictam urbem, munitionem, qua devictos in officio contineret, construxit, & Cœnobium sancto Antonio sacrum adjungi curavit, in quo Philosophiæ studium institutum est. Patres Neguapantani in Vaccarum insula, quæ ad meridiem vergit, duas extruxerunt Ecclesias, quas Christianitates appellant, in quibus Parochorum & Cathechistarum munia exercent, ad fidem conversos baptizantes, Sacramenta ministrantes, Evangelium prædicantes, & reliqua peragentes, quæ ad Neophytorum spectant Magistros.

Conv. Aræ-Sanctorum. Ex Reg. lib. 78. fol. 173.

XLV. Concessit hoc anno Pontifex, ut pro Fratribus Minoribus ædificaretur Cœnobium, sub invocatione sanctæ Mariæ Virginis, & omnium Sanctorum in insula *Aræ Sanctorum* Hiberniæ, circuitus viginti quatuor milliarium, in qua mira vigebat rei Ecclesiasticæ negligentia, & Christianæ doctrinæ ignorantia. Et quia in dicta Insula, neque vinum, neque oleum, neque cervisia, neque sicera inveniebantur, indultum est Fratribus vaccas habere, usque ad numerum quadraginta, quarum lacticiniis vesci liceret. Quid vero actum sit circa hæc, non comperio; nullum enim occurrit constructi in hac insula Cœnobii vestigium.

Conv. Diesten. Sup. n. 8.

Joannes Herck Guardianus & Fratres Conventus Diesten, Leodien. diœcesis, Provinciæ Germaniæ inferioris, qui erant Congregationis seu reformationis Coletaneorum, sponte isto anno anno dimisso hoc nomine, se univerunt familiæ Observantum, ut obedirent litteris Apostolicis, datis & a nobis superius hoc anno relatis.

Monast. Interamnæ. Ex lib. 87. fol. 74.

XLVI. Plerique viri & mulieres in urbe Interamnensi varias reliquerunt domos, & bona insuper mobilia ac immobilia pro usu, habitatione & victu Sororum Tertii Ordinis, quarum pleræque in ea vivebant Civitate. Sed cum multæ ex his essent conjugatæ, paucæque viverent in collegio aut communitate, Pontifex ad harum preces statuit, ut collectis illis bonis, venditisque domibus, una stabiliretur pro Clarissis, ad quas liceret Tertiariis transire, sub invocatinne sanctæ Mariæ de Virginibus, regenda per Fratres Observantiæ provinciæ sancti Francisci. Quid actum sit, non reperio; apud Gonzagam enim lego unum dumtaxat illius urbis Monasterium sub titulo sancti Proculi anno MDXVIII. fundatum.

Gonz. in Provin. sancti Francisci Conv. 23.

XLVII. Quædam piæ feminæ Mencia de sancta Maria, Leonora de An-

Angelis, & Constantia a sancto Francisco reclusæ in Ecclesia sancti Michaelis Hispalensi, impetrarunt hoc anno facultatem ædificandi Monasterium Ordinis sanctæ Claræ de Observantia in oppido Utreræ, diœcesis Hispalensis, in domibus & Ecclesia antiqua sibi propter earumdem exemplarem vitam per quemdam Rodericum Alvari Chamorro, dum viveret, donatis: *Votis fidelium personarum*. v. Kalend. Januarii. Nescio an hoc sit illud Monasterium, quod Gonzaga recenset ædificasse postea Joannem Pontium Legionensem, sive *de Leon*, Comitem Arcuensem, anno MDXII. sub titulo sanctæ Mariæ de Gratia, & tradidisse quibusdam fœminis inhabitandum; quæ cum post triennium habitum sanctæ Claræ, & Regulam sub regimine Fratrum Minorum subire nollent, anno MDXV. Clarissas introduxit, constituta eis sufficienti alimonia. Crevit Monialium numerus ad septuagesimum.

Monast. Utreræ.

Gonz. in Provin. Bætica Monast. 7.

XLVIII. Occurrit memoria Monasterii vetustissimi, & per triginta annos Abbatissa & Sororibus carentis, sancti Joannis de Varri, oppidi Talliacotii, Marsicanæ diœcesis, & propterea hoc anno a Pontifice uniti Conventui sancti Francisci oppidi prædicti. Tropiensis prope ripas maris, cujus Abbatissa petebat, dum viveret in regimine conservari. Uratislaviensis, cui confirmatum est jus patronatus Ecclesiæ Parochialis sanctorum Stanislai & Wenceslai, oppidi sive urbis Surdenitzen, sibi per Henricum Silesiæ Ducem collatum. Londoniensis sanctæ Agathæ, quod ut ingredi posset Elisabetha vidua relicta Joannis, Ducis Norfolciæ, Pontifex indulsit.

Monast. Taliacotii. *Ex Reg. lib. 79. fo. 297.* Monast. Tropiense. Monast. Uratislaviense. Monast. Londoniense. *Ex lib. 103. fol. 231.*

XLIX. Domus beatæ Mariæ Matris Dei extra muros Cordubenses, Fratrum Tertii Ordinis, cujus visitator perpetuus deputatur Sancius Minister Provinciæ Castellæ Ordinis Minorum. Domus de Melllis, Curien. diœcesis, Sororum Tertii Ordinis petentium sibi quædam bona injuste ablata restitui. Domus seu reclusorii sancti Isidori prope oppidum Bonnæ, in quo dum paucula viverent Sorores, scripsit Pontifex ad Hermannum Archiepiscopum Coloniensem, ut traderetur Fratribus Eremitis sancti Augustini de Observantia. An ita factum, nescio: non enim in recensu alphabetico suorum Cœnobiorum invenio hujus mentionem apud Thomam Herreram ejusdem Instituti virum doctum, nostrum amicum. Et Conventus Minorum de Corbus, Misnensis diœcesis, occasione institutæ illic cujusdam Confraternitatis.

Domus Cordub. Fratrum Tertii Ordinis. Domus de Mellis Sororum Tertii Ordinis. Domus Bonnæ earumdem.

Conv. de Corbus.

ARGUMENTUM.

Ferdinandus Rex Hispaniarum moderator, in Hispaniolam Indiarum Occidentalium insulam præcipuam mittit Minoritas. Franciscus Ximenius Archiepiscopus Toletanus officii Mistarabum ritus restituit. Eum Pontifex Cardinalem & supremum Hispaniæ Inquisitorem instituit. Sanctus Franciscus Paulanus moritur, & quo jure sibi eum vendicant Minoritæ, declaratur. Ex humanis abeunt viri pii, & præclarissima fœmina Maria Toletana. Observantes Cismontani celebrant Comitia Generalia. Frater Joannes olim Episcopus Varadiensis gravissima fungitur legatione ad Cæsarem, & Hungariæ ac Poloniæ Reges. Protectoris auctoritatem in Ordinem Pontifex declarat. Creantur Episcopi. Ædificantur Cœnobia.

I. FERDINANDUS Aragonius Rex Castellæ & Legionis, imperio pro Joanna filia, mentis impote, suscepto, hoc anno e Regno Neapolitano in Hispaniam reversus, multa prudenter pro Indicarum rerum feliciori pro-

Herrer. dec. 1. l. 7. c. 2. Ferdinandus Rex reassumit Hispaniæ regimen.

progressu sancitis legibus, constituit. Pro cultus vero Christiani incremento misit in Hispaniolæ insulam, primam omnium, quæ in Hispanorum potestatem devenit, fratrem Antonium Joachimum, & Sodalem alterum Franciscanos, adjunctis servulo in sacrorum obsequium, sacris vasis, cera, rebusque omnibus ad sacra ministeria necessariis, & consodalium Monasterio peropportunis.

Binos mittit in Hispaniolam Minoritas.

II. Franciscus Ximenius Archiepiscopus Toletanus Mozarabum sacris instituendis hoc anno initium dedit. Cum enim in sui Templi Toletani vetusta bibliotheca singulos libros diligenter excuteret, de omnibusque certior fieri vellet, ut si quando usus exposceret, haud eorum Codicum inopia laboraret, forte ad quædam vetusta volumina in membranis Gotthicis characteribus scripta pervenit. Ut vero exactius dignoscatur, quid in hac re Ximenius præstiterit, de istorum sacrorum, & officii Mozarabum origine, quædam sunt præmittenda. Gens Visigothica (Occidentales scilicet Gothi) cum Hispaniam universam occupasset, & Ariana impietate esset infecta, tantam Catholicis Ecclesiis perturbationem invexit, ut cultus Divini in varios ritus, ceremoniasque divisæ fuerint: & neque inter Orthodoxos quidem ipsos, una vel sacrificandi, vel horarias preces (quæ Canonicæ dicuntur) psallendi consuetudo esset. Sed postquam universa Gotthorum gens Leandri & Fulgentii studio, post annum centesimum circiter quadragesimum, ex quo in Hispaniam venerat, antiqua impietate abdicata, orthodoxam fidem una cum suo Rege Recaredo cupidissime accepisset: pace Ecclesiis restituta, de sacris communi consilio constituendis agitari cœptum est: idque potissimum in urbe Regia. Sic enim Toletum post adventum Gotthorum, qui Sedem Regni illuc transtulerunt, cognominabant; cum antea (ut Rodericus Toletanus Pontif. rerum Gotthicarum diligens scriptor tradit) a Vandalis, & Selingis Germaniæ gentibus, qui una in Hispaniam commigrarunt, Hispalis urbs regia & vocata & habita fuerit.

Gomes. de gestis Ximenii lib. 2. Eugen. de Robles in vita Ximenii c. 19. & seqq.

Officii Mistarabici origo.

Roder. Toletan. hist. Vandalor. c. 11.

III. Toleti igitur conventu Episcoporum indicto (quod Concilium IV. Toletanum fuisse ferunt) Patrum decreto sancitum est, ut in universis Hispaniæ Ecclesiis preces privatæ, Missarum oblationes, & omnes publicæ psalmodiæ, unico & eodem exemplo a Sacerdotibus celebrarentur. Cura hunc Ordinem instituendi Isidoro Pontifici Hispalensi, summa tunc sanctimonia & doctrina claro, demandata fuit: quamquam in hoc auctores variant: nonnulli enim Leandrum Hispalensis Ecclesiæ antiquiorem Antistitem ei muneri præfectum asserunt, cui Isidorus comes datus fuerit. Sed illud constat, ab Isidoro eum ritum *Isidorianum* officium fuisse nuncupatum. Perseveravit in Hispanis Ecclesiis hæc sacrorum religio, quamdiu res Gotthorum in ea floruerunt: hoc est centum viginti circiter annos, usque ad miserandam illam calamitatem, cum per Mauros Arabesque universa pene regio cæde incendiisque vastata, fusis fugatisque Hispanorum copiis, in barbarorum ditionem pervenit.

Conc. IV. Tolet. cap. 2.

IV. Cum autem in publica clade, urbs quoque ipsa regia in hostium potestatem, idque ea conditione venisset, ut oppidanis liceret Christiano ritu, legibus, moribusque in ea vivere: quamvis pleraque civium multitudo spontaneum exilium Arabicæ prætulerit servituti, nonnulli tamen, quibus patrii domesticique lares cariores libertate fuerunt, conditione accepta, sub Arabum & Maurorum imperio, sacris suis retentis, in urbe manserunt. Ergo ejusmodi homines, quod Arabibus permisti viverent, *Mistarabes* appellati sunt, & illorum Ecclesiasticus ritus, officium *Mistarabum.* Quæ vox cum temporis diuturnitate, tum barbarorum lingua, est corrupta, & in

& in *Mozarabum* degeneravit, qua nunc vulgus utitur. Igitur iis, qui sic inter Arabes Toleti manserunt, sex Ecclesiæ, in quibus rem Divinam facerent, a Mauris permissæ sunt, divorum Marci, Lucæ, Sebastiani, Torquati, Eulaliæ, & Justæ Numinibus dedicatæ: in quibus ritum Isidorianum, qui incolumi florentique Civitate in templis omnibus canebatur, captiva etiam quadringentos ferme annos conservaverunt, quod *Toletanum* officium appellabatur.

V. At vero urbe illa Divina tamdem benignitate, Alfonsique Regis, Ferdinandi Magni filii auspiciis recuperata, cum de sacris in ea instaurandis restituendisque ageretur, Rex Richardi Massiliensis Abbatis suasu, & Constantiæ Reginæ uxoris assidua instigatione, ritum sacrorum a Divo Gregorio olim institutum, Toletano prætulit, quamvis populis clamantibus, usum suorum sacrorum tot seculis inter medios barbaros conservatum, per summam injuriam aboleri. Quæ vero de singulari militum certamine, altero pro Gotthicis sacris, altero pro Gregorianis dimicantium, deque pyra in medio Toleti foro incensa dicuntur, in quam sacri utriusque officii codices conjecti sunt, apud alios auctores, qui de ea re scripserunt, explicatius & uberius legi poterunt. Sed tamen ut Rex animos turbarum leniret, adhuc sacra sua auferri frementium, cum in urbe nuper recuperata inter varias basilicarum, fanorum, ædiumque sacrarum dedicationes, parœciales in primis (quas vulgo *Parrochiales* vocant) Ecclesiæ regionatim constituerentur, ad quas populus rei Divinæ causa conveniret, suique limites per vicos domosque singulis definirentur, solis illis sex Ecclesiis, in quibus Isidorianus ritus, vel inter hostes per tot annos duraverat, fines nulli præscripti sunt; sed sui cuique Mozarabes, illorumque posteri, ubi illos intra extrave urbem in agro Toletano morari contingeret, immunitatibus & privilegiis non vulgaribus pro parrochianis, & tribulibus assignati fuerunt.

VI. Quamdiu ergo illi Mozarabes, illorumque posteri floruerunt, suam quisque Ecclesiam, sacraque gentilia frequentarunt. Sed paulatim familiis deficientibus, ritus etiam ille deficere, & Gregorianus sensim in sex illas Ecclesias introduci cœpit. Tamdem ergo factum est, ut nonnisi paucis quibusdam statis festisque diebus, eo ritu in illis sacrificaretur. Litterarum vero Gotthicarum characteres Latinis nostris non multum sunt absimiles: nonnulli enim eadem sunt forma, alii vero dissimili: quos per Gudillam quemdam Episcopum, una cum fidei nostræ rudimentis, genti Gotthorum traditos ferunt: qui primum Gotthici, deinde Toletani, postremo Mozarabum appellati sunt. Ferunt etiam veteris ac novi testamenti libros in vulgarem Gotthorum linguam per hunc Gudillam translatos fuisse. *Cœpit intermitti.*

VII. Igitur cum ad ea volumina Ximenius venisset, de re tota (ut supra narratum est) edoctus, indignum esse & grave judicavit, sanctissimas priscorum Hispanorum ceremonias a viris præclaris institutas, & miraculorum testimoniis comprobatas, in tantam desuetudinem venisse, ut jam interituræ esse viderentur. Cœpit rem altius considerare; & ut erat priscarum cœremoniarum studiosissimus, Mozarabum ritus instaurandi curam suscepit, adhibitisque viris quotquot extabant ejus rei peritis, primum libros omnes, quibus sacra illa continerentur, Gotthicis characteribus conscriptos, in vulgaris litteraturæ formam redigendos, impressoriisque formis excudendos curavit. Quibus non sine magna impensa in exempla innumera typis Melchioris Giorizii Genuensis impressoris vulgatis, ad extremam templi partem Occidentem versus in ædicula, quæ *Corporis Christi* dicebatur, sacellum eleganti forma ædificavit, in quo tredecim Sacerdotum *Illud Ximenius restituit.*

tum Collegium, adjunctis tribus ministris, instituit, quos Mozarabes Sodales appellavit, opusque sub annum MDXII. absolvit.

VIII. Hoc Collegium idoneis proventibus annuis instructum, sub Capituli Toletani patrocinio constituit. Ipsis porro sacerdotibus perpetuam horum sacrorum curationem demandavit: ut eo ritu singulis diebus sacrificare, horariasque preces concinere solemne esset. Ad quos & sex Mozarabum Ecclesiarum sacerdotia pertinere voluit: quæ quoties vacua esse contingeret, ipsi optare possent sacerdotes, quibus illa Archiepiscopus conferret: aliasque leges addidit, quas non est operæ pretium referre. Sic ergo sacra illa per Ximenium restituta, & ab interitu vindicata sunt: in cujus restitutionis memoriam, cœnotaphium reparatori in medio sacello honorifice erectum cernitur, impendente desuper coccineo galero, Cardinalitii honoris insigni. De hac Collegii auctoritate, ritibus & varietate officii, videri poterunt Robles citatus, Joannes Marieta, Franciscus Pisanus, Alfonsus Villegas, & alii.

Marieta de SS. Hispan. l. 5. cap. 96.
Pisa. de histor. Toleti lib. 3. cap. 22.
Villeg. 3. par de vitis Sanctor. vita 206.
Gomes. l. 4.

IX. Pauci nunc hujusmodi sacrorum codices ea regione supersunt; ab omnibus etenim doctis & piis hominibus, quibus hujus officii aderat notitia, tam Missale, quam Breviarium certatim expetebatur, ipseque adeo Paulus III. Pontifex Max. missis Toletum Legatis, ab ea Ecclesia officium hoc petierit, & Gotthicæ pietatis monumentum in Bibliotheca Vaticana asservari jusserit. Opus profecto utrumque, sive sacrarum precationum gravitatem, sive hymnorum elegantiam, sive rerum gestarum per antiquos Patres & Martyres non vulgares historias quispiam consideret, magno in pretio & veneratione habendum.

X. Præter hoc, viros quosque doctos, atque inter hos Astunigam, Nebrissensem, Pintianum, Coronellum, reliquosque sacrorum Bibliorum curatores ad se Toletum advocavit. Volebat enim, quoties sibi per otium facultas daretur, eorum studiis interesse, & sacrarum rerum difficultatibus enucleandis totum id temporis, quod a negotiis succidere liceret, impendere. Porro cum crebro ad illum tam Hebræa, quam Græca exemplaria ex diversis locis per conductos ministros, non sine magna impensa, mitterentur, gaudebat viros earum linguarum peritos apud se habere, qui de certa librorum æstimatione & fide edocerent. Volebat etiam in re tam gravi, quæ propter illius temporis ignorantiam, apud plerosque male audiverat, sua præsentia & auctoritate honestare, & a calumniantium criminationibus asserere.

Graves Ximenii curæ.

XI. Hæ curæ animum magis liberum, quam Ximenii potuit esse, requirebant. Tota enim rerum Hispanicarum, Regnique curandi moles ab ejus humeris, mortuo Philippo Rege, uti diximus, pendebat. Reginæ Joannæ, sibi parum compotis, assidua cura, civilium motuum ingens periculum, Regulorum discordiæ, antiquæ quarumdam urbium resuscitatæ simultates, privata etiam in diœcesi sua sacerdotiorum negotia, ita animum distrahebant, ut neque litterarum solatiis, neque gratissimo doctorum virorum consortio mentem recreare liceret. Id super omnia magnanimum virum afflixit, quod Petro Cordubæ, juvenum regiorum Præfecto in Africa acciderat. Nam cum ejus opera Portus magnus, qui Maurorum lingua, *Mersalcabir* dicitur, Carthagini novæ in Hispania oppositus, in Christianorum potestatem venisset, eumque præsidio militari tueretur, aliquid egregium patrandi cupidine incensus, in interiorem Africam, cum tribus peditum millibus, aliquotque item cataphractis equitibus penetravit. Sed inauspicato prælio cum Mauris dimicans, pene omnes, hostium innumera multitudi-

tudine undique confluente, sunt perempti. Quod magis ac magis Ximenii animum confirmavit ad expeditionem Africanam, quam jam diu secum meditabatur, suscipiendam.

XII. Dum his curis Ximenius distringitur, Ferdinandus Rex Aragonius, Joannæ Reginæ genitor, compositis cum Ludovico Gallorum Rege de Regno Neapolitano disceptationibus, in Hispaniam venit, Regnum pro filia moderaturus, secumque duxit insignia Cardinalitiæ dignitatis, a Julio Pontifice, dum Neapoli in Hispaniam proficisceretur, pro Ximenio obtentæ, quod amoris in eum haud vulgaris magnum fuit indicium. Voluit porro Rex, ut primo quoque tempore magno apparatu & celebritate Ximenius hoc honore potiretur, & purpureo insigniretur galero. Itaque ad Mahamudi oppidum omnes ferme proceres cum Rege convenerunt, & Joanne Ruffo Nuncio Apostolico sacra procurante, purpura Ximenius decoratur, lectis publice his litteris a Julio per ipsum Regem transmissis. Creatur Cardinalis.

Venerabili fratri nostro Francisco S. R. E. Presbytero Cardinali.

XIII. *Dilecte fili, salutem & Apostolicam benedictionem. Inducti præclaris meritis & virtutibus tuis, contemplatione etiam carissimi in Christo filii nostri Aragonum & Siciliæ Regis Catholici, qui hoc a nobis per litteras & Oratores instantissime petiit, hodie in Consistorio nostro secreto, S. R. E. Cardinalium consortio & Collegio te aggregavimus, sperantes quod eidem S. R. E. cujus jam honorabile membrum es, utilis eris & honorificus, illiusque auctoritatem pro viribus conservabis & augebis. Datis Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die* XVII. A[illegible] MDVII. *Pontificatus nostri anno* IV.

XIV. Huic dignitati alteram ferme æqualem Ximenio conferri curavit Ferdinandus, ut scilicet causis Religionis examinandis supremi Judicis partes sustineret (Inquisitorem vocant generalem) quod munus Didacus Deza Episcopus Hispalensis, propter ingentes motus Cordubæ exortos, paulo antea abdicaverat. Cum enim Petrus Corduba, Plegii Marchio causam quorumdam hominum, de violata religione accusatorum, non sine magno tumultu protegeret, & Ferdinandus Rex multum referre judicaverit, virum aliquem, qui auctoritate, prudentia, & vitæ integritate polleret, ad tribunal gravissimum moderandum assumi; nemo autem occurreret, qui omnibus numeris absolutior esset & aptior ad tantum munus dignissime exequendum, quam Ximenius; Idcirco simul cum Cardinalitio honore hujus Magistratus moderationem ad eum deferri a Pont. Max. postulavit. Hæc simul atque impetrata sunt, illico Ferdinandus eum per hanc epistolam de utraque re certiorem fecit. Et inquisitor generalis.

Ferdinandus Rex Reverendissimo Domino Patri Cardinali Hispaniarum, Archiepiscopo Toletano. S.

XV. *Cum tuam ingentem virtutem, cum insigni pietate conjunctam ex experimento exploratam habeam, & quanto in pretio & honore habendus sis cognoscam, teque ipsum, quanto ampliorem dignitatem obtinueris, tanto majori tum religioni, tum publicæ tranquillitati non modo istorum regnorum, sed & aliorum præsidio futurum esse, mihi persuadeam, simul etiam, dum quantum tibi debeam frequenter memini, dedi operam, ut, me id supplicante, a Beatissimo Patre nostro in S. R. E. Cardinalium numerum*

hesterno senatu cooptareris. Id tu, obsecro, beneficium suscipe eo amore, qualis in me ad impetrandum fuit. Ad hæc cum Archiepiscopus Hispalensis se se Inquisitoris Generalis præfectura, quam in Castellæ regnis exercebat, per litteras ad me datas abdicaverit, curavi etiam ut Pont. Max. ad sanctum hoc munus moderandum Reverendissimam Paternitatem tuam designaret. Porro duo sunt, quæ mihi a te in præsentia petuntur; unum, ut pietati & religioni consulas, optimis quibusque viris, qui omnibus affectibus potissimum sint liberi, ad tanti muneris partes assumptis; alterum, ut omni ratione & diligentia, ne quid Archiepiscopi Hispalensis auctoritati detrahatur, caveas. De quo etiamsi te admoneri supervacaneum esse videam, mihi tamen de ejus dignitate sollicito, ut ita faciam mens suadet. Utriusque rei testimonia ad te ut propediem mittantur, curabo. Hactenus ad te non scripsi, quoniam a remis ad velum (ut ajunt) in procinctu semper fui: at Deo, ut spero, juvante, ultimo instantis sancti Spiritus celebritatis die, vela faciam: nam me hucusque cupientem, maxima negotia retardaverunt. Vale, manu propria, Neapoli, Kalendis Junii anno MDVII.

XVI. Ximenius statim ut huic gravissimo præfectus est muneri, tabulas publicas, quarum exemplum in Complutensibus scriniis habetur, per universas Hispaniæ Ecclesias dedit, quibus id potissimum agebatur, quo pacto recens ad fidem conversi, liberique eorum, & familia universa in religionis rebus sese gererent, & qualiter sacris deberent interesse: & quibus item rudimentis & exordiis paulatim ad Christianam fidem instruerentur. Rursus, a quibus rebus cavendum esset, utpote Judaicis & Mahometicis cæremoniis, maleficis ritibus, & magicis incantationibus, ceterisque omnibus superstitiosis actibus, qui a dæmonibus sunt inducti. Nam de blasphemiis & nefariis vocibus, quibus homines impii divos omnes, imo & Deum ipsum impetunt, quoniam legibus regiis severe vindicatur, id unum additum fuit in his tabulis, suam quoque illos experturos indignationem. Hæc vero comminatio mirum est quantum momenti apud Hispanos semper habuerit.

Moritur S. Franciscus de Paula.

Quo jure illum sibi vendicent Minoritæ.

XVII. Hoc anno sanctus Franciscus Paulanus mortalitatis exutus spolio, in cœlum conscendit, de quo nostrarum rerum scriptores agendum esse judicarunt, inde suum statuentes, quod religiosæ vitæ tirocinium apud ipsos in domo sancti Francisci Marcopolis, sive urbis sancti Marci in Calabria compleverit. Atqui Patrum Minimorum professores, præsertim historici, id ægre ferentes, summo studio probare conantur, non Instituti probationem illo anno subiisse, sed *Oblati* cultum exhibuisse. Id longiori disceptatione, & acerbiori sermone Lucas Montoyanus exagitat; breviori, sed non mitiori Franciscus Lanovius, vir alioquin doctus, stylo gravis, noster amicus, perstringit.

Montoya in Chron. Minim. l. 1. cap. 2. §. 1. Lanov. in Chron. ad rund. an. 1508.

Cur ab ejus vita scribenda hic abstineatur.

Paulanus prænuntiatur a S. Francisco Assisiate.

XVIII. Ego porro a sanctissimi Viri vita gestisque scribendis eo lubentius abstineo, quo diligentius studeo religiosorum Ordinum offensas, & amicorum declinare querelas. Meo labore aliorum conflare invidiam operæ pretium non reputarim; dum itaque ad nos spectare Virum istum pernegant, & injuriæ loco reponunt, quod tamquam nostrum veneremur, nostrisque inferamus Annalibus, ad ipsorum historias lectorem remittimus, in quibus satis superque quæ ad sancti Viri laudes attinent, poterit invenire. Attamen si quod sine offensione est, præstiterim, & ex ipsis Minimorum Scriptoribus exscripserim, quæ arctissimum sancti Francisci Paulani cum Assisiate vinculum demonstrent, & cognationem illius Instituti cum Minoritano conficiant, nullam me querelæ ansam ministraturum existimabo.

Lanov. in Apparatu n. 3.

XIX. Nicolaus Roillartus Minimus ait, sanctum Franciscum de Paula

sancti

ſancti Franciſci Aſſiſiatis præſagio venturum, & Minimorum Ordinem inſtituturum, fuiſſe prænunciatum. *Paulani parentes cum diu prole caruiſſent, voto facto, Franciſci Aſſiſiatis precibus eum ſuſceperunt; oblata in primis conditione nominis ſui puero qui naſceretur, imponendi. Hinc igitur Franciſci nomen inditum eſt, Paulani cognomen a loco nativitatis. Puerulo periculum ex maligno ad oculum tubere mater deprehenderat, ſed poſtquam nulla Chirurgorum remedia profecerant, & prope erat, ut per illam noxam lumine privaretur, vovet genitrix puerum, ſi convaluiſſet, ſancti Franciſci veſte dum per ætatem liceret, indutum iri, & per annum in proximiori Ordinis Conventu operam ſuam religioſis miniſteriis, & rebus Divinis impenſurum.* Hieronymus Roman ex aliorum relatione ſcribit, votum fuiſſe de ſubeundo Inſtituto ſancti Franciſci: *Auditæ matris preces explendi per tempus voti neceſſitatem induxerant. Puer in ſomnis admonitus ab ipſo ſancto Franciſco ſibi apparente, tempeſtivum eſſe, ut fierent, quæ mater promiſerat, parentibus perſuadet, ut quod circa ſe promiſerant, efficiant. Illum itaque annum circiter decimum tertium agentem, juxta votum per eos emiſſum, domui ſancti Franciſci Civitatis ſancti Marci obtulerunt, in qua puer in ſortem Domini electus, anno per eum exacto, nullaque profeſſione emiſſa, vocatis parentibus, eos ut ſe ad Eccleſiam ſancti Franciſci de Aſſiſio, & ſanctæ Mariæ de Angelis devotionis cauſa ducere vellent, enixe rogavit. Qui pio ejus deſideria annuentes, ſe ſe itineris comites præbuerunt.* Proſper Stellarius in proemio ad Regulam Minimorum ita hæc compendioſe recenſet: *Juxta parentum ſacrum votum Ordinem Minorum cum amplexus eſſet, deſiderio viſitandi corpus ſancti Franciſci exæſtuans, eo proficiſcendi licentiam obtinuit, adhuc novitius. At non eſt poſtmodum ad novitiatum reverſus; qua de cauſa, adhuc incertum eſt.*

Reillart. in paradigm. num. 1. Hujus precibus generatur. *Brev. Rom. Montoya c. 1. §. 2. Lan. cit. Mont. §. 4. Lanov. an. 1428.* A periculo liberatur. Ex voto offertur S. Franciſco Aſſiſiati. *Roman. lib. 6. Reipubl. Chriſt. cap. 24.* *Bulla canon §. 9.* In urbe S. Marci. Vadit Aſſiſium. An fuerit Novitius apud Minor.

XX. Hæc illa prima neceſſitudinis argumenta, prout ab ipſis potiſſimum Patribus Minimis referuntur, hæc ſacri nexus pia vincula, quibus ad ſe partim ſpectare ſanctum Franciſcum Paulanum contendunt Minoritæ, inde arctiora reputantes, quo non tam devotionis aut educationis, quam probationis, aut tirocinii gratia adoleſcentulum ſibi commiſſum eſſe dijudicant. Præter Minoritas Hieronymus Roman Eremita Auguſtinianus ab aliis dictum narrat, votum vel a parentibus, vel ab ipſo Paulano emiſſum de ſubeundo Inſtituto Minorum, ab illis in hunc finem receptum, novitium fuiſſe, & novitiatus tempus compleviſſe. Et quidem ipſa habitus forma, quam geſtavit, novitiorum erat, uti ipſe Montoyanus reliquis diſertius tradit, eamdemque ipſos Minimos adhuc geſtare confirmat. Illud ipſum capitii genus, quod Minimi præferunt, tironum Franciſcanorum eſt, in Regula a ſancto Franciſco *caparonis* nomine expreſſum, in quibuſdam Provinciis adhuc retentum. Humilia Cœnobii miniſteria, & in culina obſequium, quibus eum Cœnobiarcha, teſte Montoya, deputaverat, adminicula ſunt hujus opinionis; neque enim tam facile vilibus obſequiis addiceret adoleſcentulum Guardianus, quem civiliter potius educandum, quam arduis experimentis probandum a parentibus excepiſſet. *Rom. cit.*

XXI. Ea vero ſola difficultas, quam Lanovius ex adverſo objicit, ſcilicet duodennem puerum emittendæ profeſſioni non fuiſſe maturum, facile diluitur Leonis X. teſtimonio in Apotheoſis inſtrumento aſſerentis, annum circiter decimum tertium egiſſe, quando Cœnobio ſancti Marci oblatus eſt: ex quo conficitur, ſub curriculum alterius anni, quo illic permanſit, annum circicer quartum decimum eſſe cenſendum. Nulla vero tunc lege cautum erat, ne ſub hanc ætatem quis poſſet ſe Deo religioſis votis devincire; ne-

que adeo immatura erat hæc annorum mensura, quin sub ea potuerit, si vellet, jugum Domini portare: sed & alii præclarissimi Viri sub minori dierum numero generosis ausibus se Deo consecrarunt.

Quinam nexus inter Ordin. Minorum & Minimor.

XXII. Hæc de pueri oblatione, sive tirocinio absque offensione dicta sunto: de Religione postea ab eo instituta mihi liceat etiam ex eisdem Minimorum auctoribus adjicere, quæ inter utramque Sodalitatem, Paulani scilicet & Assisiatis connexionem aut successionem aliquam videntur indicare. Ab illo itaque anno religiose & pie inter Minoritas transacto, & ab illa peregrinatione, quam Assisium instituerat (uti Lanovius ait, ex quo potissimum argumenta ista conscribo) hi fructus prodierunt. Oratorium sive Ecclesiam sui Ordinis primam, in fundo paterno apud Paulam sub titulo sancti Francisci fabricavit, uti præter Minimorum historias Pyrrhus Archiepiscopus Cosentinus, & Sixtus IV. suis litteris, quas Lanovius in suo Bullario excripsit, aperte testantur. Ædem hanc idem sanctus Franciscus Assisias, cui eam consecraverat Paulanus, voluit ampliorem. Cum enim prima fundamenta delineasset extruendi Oratorii, eaque prò modulo facultatum stricta & angusta constituisset, adfuit humana quidem specie, sed revera Divus ipse Franciscus Assisias, qui dirui hæc, quæ cœperant, imperavit, longeque ampliora & augustiora parari; non defuturum operi subsidium necessarium, si modo in Deum confideret, promittens. Verbo nec fiducia, nec fides defuit; nam ex tempore præsto fuit nobilis Eques Baro Belmontii, qui multa in impensas contulit, nec prolixiorem largitatem desideratum iri spopondit.

Lanov. an. 1456. n. 2.

Lanov. citat.

Ibid. n. 3. Primum Templum Minimorũ delineavit Assisias.

XXIII. Discipulos duodecim, & deinde tertium decimum ad instar sancti Francisci admisit Paulanus, quos etiam uti & reliquos sui sectatores, *Eremitas sancti Francisci* appellavit, ut haberent quem sibi proponerent in exemplum vitæ & religiosæ conversationis; utque ejus vitam imitarentur assidue, ita admonuit ex nomine. His insuper Sixtus IV. sancti Francisci alumnus, qui summorum Pontificum primus probavit hoc Institutum, ea concessit privilegia, indulgentias & gratias, quibus frater Petrus de Pisis * nuncupatus, ceterique illius Eremitæ potiebantur & gaudebant. Petrum autem hunc ejusque socios Eremitas, fuisse consocios fratris Angeli a Corsica Tertii Ordinis sancti Francisci Assisiatis, docet Bulla producta sub annum 1432. tom. 10. n. 47. eosque tamdem in Congregationem sancti Hieronymi coaluisse scribit Josephus Siguntinus in suis Chronicis. Ordinem autèm sancti Hieronymi, tam illum qui est in Italia, quam illum qui floret in Hispania, propaginem fuisse sancti Francisci Assisiatis, ostendi suis locis opportune, & documentis confirmavi Vaticanis. Patres Capucini non aliter quam sub eremitica vita incœperunt, & *Eremitæ sancti Francisci* dicti sunt, sicut & discipuli Cæsarei Spirensis, necnon alii posteriores alumni beati Angeli de Cingulo, *Eremitæ sancti Francisci* appellati sunt, licet veri & genuini sancti Francisci filii sint habiti, & debeant nuncupari.

Idem ann. 1515. n. 2.
Spondan. anno 1473. n. 15.
Utriusque Francisci discipuli duodecim.
Lavon. cit.
Minimi appellati Eremitæ sancti Francisci Assisiatis.
* *Al.* Gambacurta.

Sigunt. lib. 3. cap. 7.
Tom. 9. an. 1405. n. 10.
Tom. 11. anno 1460. n. 43.
Bulla Clem. VII. an. 1528.

Habitus & Regula utriusque Ordin. maxime conveniunt.

XXIV. Sed & habitum, & Regulam sancti Francisci Assisiatis præcipua ex parte Paulanum suis præscripsisse, qui quatuor unius Regulæ formulas, quas variis temporibus dictaverat, percurrere voluerit, clare perspiciet. Habitus forma eadem est ac Minoritarum novitiorum; nisi quod caputium Minimorum pertingat ad femora, Minorum autem tironum caputium usque ad cingulum dumtaxat protendatur; quod etiam in suis novitiis observari Paulanus instituit. Hieronymus Roman ita observavit: *Habitus Minimorum forma eadem est, ac novitiorum Ordinis Minorum, quia ipse fuit hujus Ordinis novitius; differentia tantum est in colore, vestis enim Minimorum* co-

Regul. Minim. c. 3.
Regul. Minorum c. 2.

color subniger uativi velleris, *& ciuguli materia a Franciscaua discrepant*, *ceterum conveniuut*. Nudipedes jussit Paulanus suos incedere in zoccolis sive calepodiis, aut soleis sive sandaliis, aut calceis desuper apertis, uti incedunt Minoritæ, quibus uti suus Institutor, dum necessitate coguntur, indulsit portare calceamenta; ita Minimis sanctus Franciscus Paulanus permisit, ut superioris discreta dispensatione relaxarentur a pedum nuditate. Roman. citatus. Reg. Minim. cap. 3.

XXV. Primam suam Regulam magna ex parte non solum ex Regula sancti Francisci Assisiatis Paulanus eduxit; sed & iisdem verbis exscripsit, uti lectori per multos centones fidem astruemus ocularem. Magna ex parte Paulanus exscripsit Regulam Assisiatis.

Cap. I. *Ad hoc congregati sumus*, *ut Evaugelium Domini nostri Jesu Christi observemus*, *vivendo sub voto paupertatis*, *castitatis & obedientiæ*. Regula Minorum cap. I. *Vita Minorum Fratrum hæc est*, *scilicet Domini nostri Jesu Christi sanctum Evaugelium observare*, *vivendo in obedientia*, *sine proprio & in castitate*. Regula Minimorum eodem cap. I. *Vitam istam & Regulam observantes*, *nunquam de illa exire intendamus*, *quia nemo ponens manum ad aratrum*, *& aspiciens retro*, *aptus est regno Dei*. Habentur ista in cap. 2. Regulæ Minorum.

Cap. II. *Frater Franciscus de Paula promittit obedientiam & reverentiam S. D. N. Alexandro Papæ VI. & ejus successoribus canonice iutrantibus*, *& Ecclesiæ Romanæ*, *& alii Fratres &c. teneantur fratri Francisco*, *& ejus successoribus obedire*. Habentur hæc ipsa verba cap. I. Regulæ Minorum, nisi quod pro *Alexandro* sit *Honorio*.

Ibidem. *Petant superiores a D. N. Papa unum de S. R. E. Cardinalibus*, *qui sit gubernator*, *protector & rector istius religionis*. Ex cap. 12. Regulæ Minorum.

Cap. III. quæ habet de officio Divino tam clericorum, quam laicorum seu conversorum, decerpta sunt verbatim ex cap. 3. Minorum. Eodem cap. vetat, nescientes litteras, eas discere &c. Habentur cap. 10. Regulæ Minorum. Ibidem, quæ habet de modo prædicandi, habentur cap. 9. Regulæ Minorum.

Cap. VI. *Fratres nihil sibi approprient*, *nec domum*, *uec locum*, *uec aliquam rem*, *sed sint tamquam peregrini & advenæ in hoc seculo Domino famulantes*. Infra. *Hæc est illa celsitudo altissimæ paupertatis*, *quæ vos carissimos Fratres meos hæredes & Reges Regni cælorum instituit*, *pauperes rebus fecit*, *virtutibus sublimavit*, *hæc sit portio nostra*, *quæ perducit in terram viventium*. Omnia ad verbum habentur etiam cap. 6. Regulæ Minorum. Ibidem: *Singulis Fratribus nostris pecunias accipere perpetuo interdicatur*. Habentur cap. 4.

Cap. VII. *A Festo omnium Sanctorum exclusive usque ad Nativitatem Domini jejunent*. Infra: *Tempore vero peregrinationis*, *aut alicujus manifestæ necessitatis non teneantur Fratres jejunio corporali*, ex cap. 3.

Cap. VIII. *Ut obediant suis Superioribus in iis*, *quæ non sunt contra Deum*, *& animam suam*, *& Regulam nostram*, ex cap. 10.

Cap. XI. *Quos vident homines mollibus vestimentis aut coloratis indutos*, *uti cibis & potibus delicatis non despiciant*, *neque judicent*, *sed magis unusquisque judicet & despiciat semetipsum*, ex cap. 2.

Ibidem. *In via*, *sive in domibus non litigent*, *neque contendant verbis &c. Sed sint modesti*, *mansueti & humiles*, *honeste & caste omnibus loquentes*, ex cap. 3.

Ibidem. *Nec habeant suspecta consortia vel consilia mulierum*, *nec fiant compatres earum*, *& ne ingrediantur Monasteria Monacharum absque* Se-

Sedis Apostolicæ expressa licentia, ne hac occasione inter Fratres vel de Fratribus scandalum oriatur, ex cap. 11.

Cap. XIII. *Universi Fratres unum de istius Congregationis Fratribus teneantur semper habere in Generalem Correctorem triennalem, & summum totius Religionis*, ex cap. 8.

Vide istas tres formulas apud Lanov. an. 1493. 1501. & 1502.

Vide Kalendarium apud eumdem anno 1506.

Uterque Ordo eosdem colebat Sanctos.

XXVI. Et licet Vir sanctus ter recognoverit hanc Regulam, omnia ferme ista in tribus subsecutis formulis, etsi mutata phrasi, retinuit. *Ministrum* etiam *Generalem* suæ Religionis in primæ recognitionis Bulla, ipsum eumdem sanctum Franciscum nuncupavit Alexander VI. quo nomine appellantur Ordinis Minorum Præfecti Generales. Kalendarium & index festivitatum idem ipse erat, quo tunc utebantur Minores, uti constat ex eo, quem Patres Minimi ediderunt Nigeoni, ut primum eorum Institutor in Sanctos est relatus, in quo peculiaria festa Ordinis Minorum, & Tertii Ordinis a sancto Francisco Assisiate instituti continentur, & festum Conceptionis cum Octava, uti in Kalendario vetusto Minorum indicatur.

Uterque Franciscus tres instituit Ordines.

XXVII. Tres insuper Paulanus instituit Ordines ad instar sancti Francisci Assisiatis, & Minimorum Regulam adaptavit Sanctimonialibus, uti fecit Assisias, easdemque Indulgentias, facultates & privilegia Leo X. concessit Fratribus & Sororibus Tertiæ Regulæ sancti Francisci de Paula, quæ Sixtus IV. concessit Tertiariis sancti Francisci Assisiatis.

Quot sunt vincula inter utramque Religionem.

XXVIII. Ubi tot ergo sunt inter utramque Religionem similitudines; ubi tot spiritualis cognationis vincula; ubi tot Regularis vitæ, institutæque Religionis a sancto Francisco Assisiate accepta sunt adminicula, & manifesta subsidia; ubi tot sunt auctores, qui tirocinium inculcant, & sanctus Franciscus Paulanus non est dedignatus in tot tantisque rebus Assisiatem imitari & sectari, ejusque nomen super suos alumnos invocare, non suos, sed *sancti Francisci Assisiatis Eremitas* appellando; nescio cur adeo ægre ferat R. Pater Lanovius, quod aliqui dixerunt de tirocinio sui Institutoris apud Minores peracto, & alii de propagato Minimorum Instituto ex Minoritico, eorumque nomine ab istis deducto. In harum etenim assertionum auctores ita vehementer excanduit, ut in hæc verba proruperit: *Vani autem sunt aut stupidi, qui Minimorum nomen ideo a Minoribus deductum, & inflexum volunt, quod a Minorum Ordine noster sit propagatus, aut illis certe propagatus videatur, ut non nemo scripserit hoc nomen a Minoribus usurpatum in vim cujusdam Reformationis, ut loquitur, quo nihil est absurdius, ut nihil jam opus sit insolens commentum a nobis refutari. Et quidem non unus, aut alter in eo errore sunt, ut credant Ordinem nostrum Minoritani propaginem esse, in quo tamen illi, sicut & in plerisque aliis supinitatem aut ignorantiam suam ludibrio exposuerunt.* Et alibi assertionem de tirocinio vocat *caducam* aut *absurdam* opinionem.

Vehemens querela Lanovii.

Lanov. in Appar. n. 2.

Vide Cassan. citat. Rom. in. lib. 6. Reipub. Christ. c. 24.

Anno 1428.

XXIX. Acerrima quidem ista omnem hanc dissertationem extorserunt, & vel nolentem compulerunt, ut ex ipsis eorum Monumentis hæc objicerentur argumenta, quæ neque opinionem dici *caducam* aut *absurdam*, neque assertores *vanos*, *stupidos*, *supinos* appellari permittent. Obiter autem hic monuerim Patrem Lanovium, Clericos Regulares ad sancti Laurentii in Lucina Romæ non *Minimos*, sed *Minores* cognominari, neque aliter haberi in marmorea inscriptione ad interiorem non Templi, ut ille habet, sed Cœnobii januam, quam ille hoc scriptionis vitio in suum transtulit apparatum. Sed & sub eo cognomine *Minorum* a Sixto V. Minorita fuit hic Ordo confirmatus. Montoyanus etiam in eo non semel oberrat, quod corpus sancti Francisci Assisiatis in æde suburbana sanctæ Mariæ Angelorum dicat requiescere.

Lanov. cit. n. 1. Sixti V. Constit. 81.

Montoya lib. 1. cap. 2. §. 4.

Marc. l. 8. c. 26.

Cimar. lib. 9. c. 12.

XXX. Obiit

XXX. Obiit hoc anno in Cœnobio Cingulano (uti habet Marcus Ulyssiponensis, sed nos alias ex Gonzaga diximus in Cœnobio Colfani, diœcesis Camerinensis) provinciæ Marchiæ Franciscus a Caldarola oppido Piceni, Prædicator insignis, qui animarum potius conversionem, quam suas appetens laudes, etsi vir fuit doctissimus, tamen humilia & familiaria proponebat documenta, quæ simplices auditores facilius potuissent percipere, eosque efficacius commoverent. Noctes in oratione & Divinis laudibus, dies in prædicatione & confitentium exauditione insumebat. Optimam apud omnes assecutus opinionem, inimicos feliciter pacificabat. Sub mortis horam cuidam amico oranti magna perfusus claritate comparuit, quem eadem hora ex humanis abiisse, amicus paulo post a Fratribus accepit. Sepultus est in Ecclesia, & habetur in veneratione, ejusque meritis ad sepulcrum orantibus varia Deus præstitit beneficia.

Tom. 1. anno 1215. n. 27. Gonz. in Provin. Marchiæ Con. 37. Moritur Franciscus a Caldarola.

XXXI. Circa hunc annum decessit Petrus a sancto Severino Picenus, vir miræ abstinentiæ, erga se maxime severus, erga alios indulgentissimus. Annis multis tironibus præfectus, plerosque erudivit ea pietate & virtute, ut summo fuerint suæ Provinciæ ornamento. Multas itaque illi & discipulis Satan tendebat insidias, qui semel in Conventu Massaccii oranti apparens, dixit: *Tibi unum eripiam e tuis discipulis, sed & jam eripui, & alterum adjungam.* Rei exitum dictum comprobavit: clam enim unus ex tironibus recesserat, & alter paulo post secutus est. Variis modis & spectris Novitios Dæmon terrebat, alios blanditiis ut assentirent alliciebat. Apparens aliquando in Cœnobio Massæ in Guardiani specie, Novitium deduxit in silvam, ubi horribili obducta imagine, juvenculum ita terrefecit, ut in terram prolapsus, in se reverti non potuerit, donec Magister advenit. Erectum & consolidatum præceptor interrogavit, quid tunc faciebat aut cogitabat, cum Satan in illa forma priori accessit? qui respondit, se totum in eo fuisse cogitatu, qualiter divitias posset acquirere. Cui pius senex: *Hæc cogitatio longe aliena est a professione Fratris Minoris: tu fili, non permanebis in hac Sodalitate.* Verum dixit: Novitius post paucos dies ad sua redivit. Alterum adolescentulum, hujus viri discipulum, dæmon tentavit esu fructus vetiti, absque Magistri licentia; sed & hunc ad seculum retraxit.

Marc. cit. c. 39. Et Petrus a sancto Severino.

XXXII. Rem sacram summa devotione, & longa præparatione Vir sanctus faciebat, & inter celebrandum Divinas recipiebat consolationes. Apparuerunt ei beata Virgo Maria, & sancta Catarina Alexandrina, cui erat addictissimus. Miracula multa vivens perpetravit. Sanctimonialem anno integro lecto decumbentem & claudam, signo Crucis sanam effecit; leprosam in itinere obviam simili remedio repente mundavit. Mortis præscius, post reatuum confessionem descendit in Templum, sanctoque Christi corpore se refecit. Multas deinde usque ad mortis horam passus est dæmonis molestias, quas magna virtute superavit. Mortui corpus candidum & pulchrum apparuit, animaque visa est a pio viro fratre Constantino a Conventu sancti Severini procul commorante, recto tramite in cœlum conscendere.

XXXIII. Ambrosius Lombardus sub hoc etiam tempus ex humanis abiit in Civitate Firmana ejusdem Provinciæ, ubi cum ad præceptum Ministri alacriter inserviret pestilentibus, ex epydemia decessit, apparuitque fratri Paulo laico totus gloriosus corona redimitus tempora, propter ferventem caritatem, qua misellis pestiferis inservivit. Necnon Laurentius Camers vir admodum spiritualis, sanctos Angelos, quorum officium quotidie recitabat, singulari prosecutus devotione. Ad Æsinam urbem missus, ut tempore quadragesimali confessiones exciperet pœnitentum, nocte cu-

Ambrosius Lombardus. *Indid. c. 30.*

Laurentius Camers.

cubia, amisso itineris tramite, ducem se præbuit Angelus, qui trans flumen evexit, portasque Civitatis jam clausas, ut ingrederetur, aperuit. Georgius etiam e Castellaria, vir valde pius, ferventis caritatis, extremæ paupertatis, qui adeo lacrymarum dono excellebat, ut semper sive oraret, sive aliud aliquid ageret, dum quidquam cœleste meditandum occurreret, statim lacrymæ copiosæ profluerent. Neque inaniter orationes profundebat absque fructu; efficaciter enim apud Deum exorabat. Novitium e Cœnobio nocte dilapsum, ut ad propria rediret, precibus ita potenter retinuit, ut tota nocte a finibus Cœnobii, etsi in gyrum cursitaret, non potuerit recedere. Summo ergo mane, postquam inaniter tota nocte laboraret, resipiscens, in Conventum rediit, & in Ordine perseveravit. Mundum hoc anno reliquit, qui eidem ante aliquot annos generose renunciavit Rodulphus Archidux Austriæ, Sigismundo Archiduce Oeniponti in Tirolensi Comitatu natus. Vixit religiosissime in Religione, & sepultus est in Cœnobio Græcensi.

Georgius e Castellaria.

Rodulphus Archidux Austriæ. Gonz. in Provin. Austriæ ante finem.

XXXIV. Felicissime hoc anno vitam cum morte commutavit Maria Suarez e Toleto, ex singulari paupertatis affectu, cognomento *pauper*, fundatrix, & prima Abbatissa insignis Monasterii sanctæ Elisabethæ Toletani, nunc Ordinis sanctæ Claræ. Nobilissimo genere Ducum Albanorum, & Comitum Oropesæ orta, patrem habuit Petrum Suarez de Toleto, matrem vero Mariam de Gusman, oppidi de Pinto dominos, pietate & virtute illustres. Ab infantia cœpit Deum timere, propter quem, contemptis Mundi oblectamentis, statuit nullum præter ipsum amatorem admittere. Erga pauperes pia, quæcumque poterat illis erogabat, subtrahens aliquando sibi necessaria. Puellares & vanas oblectationes procul fugiebat, in matris oratorio precibus & sacris exercitationibus intenta. Adolescentiori ætate invita tradita est conjux Garciæ Mendez a Sotomajore, viro nobili Bætico, Carpii Domino, cum quo annis septem vixit in continuis tribulationibus & adversitatibus, a quibus ut aliquando se expediret, in domum rediit paternam, nulla prole concepta. Paulo post audita conjugis morte, rudem vilemque sancti Francisci habitum obduxit interiori tunicæ concolori, abjectis linteaminis mollitie, & calceamentis, sub quo etiam vestis genere omnes ancillas & pedissequas voluit æmulatrices.

Marc. cit. c. 11. & seqq. Gonz. in Provin. Castellæ Monast. 1. Pisan. in historia Toleti lib. 9. c. 56. Salaz. lib. 5. Provin. Castel. c. 24. Maria a Toleto moritur. Ejus infantia.

Conjugium cum viro nobili.

Viduitas.

XXXV. Publico hoc præmisso Mundi contemptu, opera subjunxit misericordiæ & pietatis: infirmos visitabat, pauperum funera curabat, carceres circuibat, egenis succurrebat, pupillos & viduas fovebat; & tamquam miserorum omnium genitrix esset, omnium miseriis, prout licebat, tenerrime subveniebat. Per Xenodochia discurrens serviebat infirmis, raro humilitatis exemplo, ulcera affectorum lavans, tergens, osculans, capitis aliquando circumligans velamine. Summo mane ad Ecclesiam pergebat cathedralem socia Joanna Rodriguez, de qua jam dictum est, matutinis intenta Canonicornm officiis; ubi in silentio & submissa oratione laudes concinebat Deo, præparans se diligenter ad sacram Synaxim, quam tertio quoque die, vel ad summum octavo percipiebat, solo tunc aqua & pane contenta. Confessorem & directorem in via Domini habuit Petrum Perezium Minoritam Regularis Observantiæ, virum doctum & pium, per quem mire proficiebat, ita ut favoribus & revelationibus assueta Divinis, multa prædixerit, Regni Granatensis e Maurorum potestate recuperationem, Religionum in Hispania reformationem, scelera occultasque nequitias fictorum Christianorum; qui Judaismum vel Mahometismum videbantur eruisse; quorum iniquitates ut reprimerentur, suggessit Regibus Catholicis eis in partibus stabiliendum esse officium sanctæ Inquisitionis.

Opera pietatis.

An. 1505. n. 35.

Divinæ revelationes.

XXXVI.

XXXVI. Tamdem ut se totam pietatis & humilitatis consecraret operibus, facultates universas donavit Hospitali seu Xenodochio magno Toletano, *a Misericordia* nuncupato, accepto intra Hospitalis ambitum angusto & humili habitaculo, in quo modicum requiescebat, insumpto reliquo diei noctisque tempore in ægrotorum obsequio & oratione. Quæcumque deficiebant, ostiatim mendicans colligebat: cujus exemplo commoti viri nobiles & populares, insignem constituerunt Sodalitatem *Misericordiæ*, qui alternis vicibus per hebdomadam in ipso Xenodochio commorantes, ægrotis ministrant. Abjectum hoc vitæ ministerium ægre ferentes consanguinei, sed genitrix præsertim, nihil non intulerunt injuriæ & molestiæ, ut domum rediret, & honestius incederet. Sed illa contemnens universa, in suscepto vitæ genere permansit, donec gravi morbo correpta, in genitricis domum translata, pene vitam absolvit. Susceptis Ecclesiæ Sacramentis, jam prope exanimis pristinæ restituta est sanitati, amplioris meriti, magnique operis perficiendi dato longiori intervallo. Ægrotat.

XXXVII. Inito cum supradicta Sodale consilio quid faceret, ut Deo magis placeret? oravit utraque, ut desuper intelligeret. Divinum acceperunt responsum, ut Monasterium construerent, in quo ipsæ & multæ deinceps salvarentur. Id porro fecit Maria, a Regibus Catholicis Ferdinando & Isabella accepta domo, a Joanna germana Sorore pecuniis adjuta. Operis dignitatem, & constructionis tempus suo loco narravimus, piamque fœminam ætatis anno quadragesimo, cum Joanna sodali, multisque virginibus Institutum subiisse Tertii Ordinis Pœnitentiæ sub invocatione sanctæ Elisabethæ Hungaricæ, ejusdem vitæ sectatricis, adjuncta appellatione *Regiæ*, propter constructum in ædibus Regiis Monasterium. Ad perfectius translata vitæ genus, perfectius etiam statuit Deo inservire, intensius orans, durius cubans, asperius vestiens, minus manducans. Tunica asperum erat cilicium, lectus nuda tabula, lapis cervical. Post matutinas horas numquam dormiebat; carnem non manducabat, vinum non bibebat, continuo jejunio corpus macerabat; tres heddomadæ dies, & integram sancti Michaelis Quadragesimam in solo pane & aqua transigebat; frustulis, quæ mensæ superérant, sæpe contenta. Ubi pro Superioris officio oportebat subditas arguere, id faciebat tanto justitiæ & caritatis temperamento, ut antequam decumberet, mœstitiam omnem ab afflicta depelleret. Humilia quæque Monasterii officia prima peragebat, & in arduis ministeriis mira alacritate exemplo præibat. Monasterium construit. Tom. 14. anno 1477. n. 40. Ejus pœnitentia.

XXXVIII. Quanto magis crescebat ætate, tanto ferventius orabat, & durius secum agebat, aspero quod semper gestabat cilicio, tunicam adjungens cilicinam, suillis & caprinis pilis intextam. Visiones & revelationes multas habuit cœlestes, favoribusque Divinis inardescens, toto vultu splendebat. In die Transfigurationis a familiari quadam Sorore, quæ quidquam hujusmodi judicabat ex facie, importune rogata, ut splendoris causam exprimeret, humiliter dixit, in contemplatione mysterii, quod eo die veneratur Ecclesia, hærenti Christum Dominum gloriam sui corporis adeo palam revelasse, ac si tunc temporis fuisset in monte Thabor, quando se transfiguratum prædilectis Apostolis ostendit. Sub noctem unius diei Veneris in Quadragesima, dum pro religioso more cum reliquis Monialibus flagris in se animadvertere vellet, Sororum una radiis ex Mariæ vultu prodeuntibus ita perterrita est, ut pene obriguerit. Conjunctis multarum precibus, ut edisseret tanti fulgoris originem, fassa est, Christum Dominum ei participasse immensam caritatem, qua se pro no- Frequens faciei splendor.

nostra salute ad columnam alligari, & flagellis cædi permisit.

Vehementer cruciatur.

XXXIX. Vehementer aliquid pro Christo pati cupiens, doloresque sui corporis augeri frequenter deprecata, exaudita est, immissis acerbissimis doloribus, quæ ossium compagines, & viscera contorquebant. Integro anno his cruciatibus afflicta, neque gemitus, neque suspiria, aut impatientiæ protulit indicium, sed in gravioribus puncturis gratias agens Deo, læta & hilaris, videbatur potius in deliciis gaudere, quam pœnis cruciari. Sub anni finem ardenti exæstuans febre, delirium passa, nihil non sanctum, nihil non humile & pium protulit, illos frequenter recitans versiculos: *In manus tuas Domine commendo spiritum meum. In pace in idipsum dormiam & requiescam. Vias tuas Domine demonstra mihi. Hæc requies mea in seculum seculi.* Lapso autem triduo, in se reversa, sacrosanctis procuratis sacramentis, cœpit Sodales omnes ad charitatem potiora exhortari, affectum erga Divinum obsequium, sanctissimam Dei Genitricem, ejusque præcursorem Joannem Baptistam commendare. Audita est deinde vox eam ad se vocantis; cui illa hilariter respondit: *In te Domine dormiam, & in æternum requiescam*; deinde elatiori sermone ad filias inquit: *Dilectæ filiæ in pace Domini remanete*. Quibus dictis, die III Julii, Sabbato post festum Apostolorum Petri & Pauli, ætatis anno septuagesimo, Religionis trigesimo, placide obdormivit in Domino.

Mortis præludia.

Miranda post mortem.

XL. Cœpit statim sentiri in cubiculo suavissimus odor, & dulcissimum melos; terque personuit cœlestis illa melodia; primum ubi spiritum emisit, secundo sub Missæ pro ea oblatum sacrificium, tertio dum efferretur ad sepulturam. Frater Jordanus Ordinis Prædicatorum, Confessarius Monialium Monasterii Toletani Matris Dei, ea hora, qua illa decessit, vidit numerosam supplicationem sive processionem Sanctimonialium, & in fine Mariam mediam inter sanctas Claram & Elisabetham pretiosa veste, & corona ad cœlos ascendentem, mireque splendentem, uti ipse statim Mariæ discipulis enarravit. Corpus ejus adhuc conspicitur integrum, molle, tractabile, & animæ gloria multis miraculis comprobatur. Presbyterum utroque claudicantem pede, mulierem simili malo laborantem, alteram visu orbatam, alios a plerisque infirmitatibus sanavit: steriles multas, ut conciperent & parerent, a Deo impetravit, aliaque mortalibus præstitit beneficia.

Capitulum Generale Observ. Cismont. 34.

XLI. Hoc anno celebratum est Capitulum Generale Observantum Cismontanæ Familiæ Assisii, in Cœnobio sanctæ Mariæ Angelorum, & die XXII. Maii electus fuit in Vicarium Generalem tertia vice Hieronymus Torniellus. Definitores Capituli ipse Hieronymus, Bernardinus Fulginas Provinciæ sancti Francisci, Jacobus Mantuanus Provinciæ Bononiæ, Joannes a Sigestro Provinciæ Januensis. Guardianus Hierosolymitanus sacri Montis Sion, Bernardinus del Vecchio Senensis Provinciæ Tusciæ. Vicarius Candiæ, Ludovicus Vincentinus Provinciæ sancti Antonii. Visitator & Commissarius Austriæ, Boemiæ & Poloniæ, Bernardinus Fulginas supradictus. Ad Capitulum istud direxit Julius Pontifex sequentes litteras circa electionem Vicarii Generalis.

Dilectis filiis Generali & Provincialibus Vicariis, ceterisque Vocalibus in Generali Capitulo Congregatis, Ordinis Minorum de Observantia Familiæ Cismontanæ.

Ex originali.

XLII. *Dilecti filii, salutem & Apostolicam benedictionem. Licet per alias nostras litteras sub annulo Piscatoris, paulo post celebrationem Generalissimi Capituli editas, bonis de causis tunc animum nostrum* mo-

moventibus, statuerimus, quod ex tunc perpetuis futuris temporibus Generales Vicarii tam Cismontani, quam Ultramontani vestrorum Ordinis & Familiæ, finito triennio sui officii, ipsum officium resignare deberent, & ipse Vicarius aut alius ex Provincia, de qua ille esset, eligi in Vicarium Generalem non posset, nisi post sexennium a fine dicti triennii computandum: Verumtamen, quia res vestræ vobis, quam nobis sunt magis notæ, & ut nos melius judicare potestis, quid paci, honestati & bono regimini familiæ vestræ expediat, tenore præsentium declaramus, & vobis concedimus, ut non obstantibus litteris antedictis, quarum tenores, ac si de verbo ad verbum præsentibus insererentur, haberi volumus pro expressis, Vicarium vestrum Generalem, ex eadem vel alia Provincia, finito triennio antedicto, alias tamen juxta Ordinis & familiæ prædictorum salubria instituta, eligere valeatis, prout antequam prædictæ nostræ litteræ ederentur, facere soliti eratis. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die VIII. *Maii* MDVII. *Pontificatus nostri anno* IV.

Vicarius Generalis potest eligi ex quacumque Provincia.

XLIII. Frater Joannes olim Episcopus Varadiensis, quem diximus superius Episcopatu & summa apud Matthiam Hungariæ Regem auctoritate dimissis, huic se adscripsisse Sodalitio, hoc anno cum de stabiliendo fœdere inter Cæsarem Maximilianum, & Uladislaum Hungariæ, ac Sigismundum Poloniæ Reges ageretur, neque ullum magis idoneum huic muneri prædicto fratre Joanne Uladislaus judicaret, Julii summi Pontificis jussu legationem coactus est subire. Venit itaque protinus Constantiam, ubi Cæsar Comitium indixerat, inde Œnipontem Cæsarem secutus est. Ea legatione fœdus quod Reipub. Hungaricæ profuturum erat, summo studio confecit. Jacta fuere tunc etiam pro Repub. Christiana salubria fundamenta. Ad eam rem optimi duces accesserant, Bernardinus tituli sanctæ Crucis presbyter Cardinalis, Patriarcha Hierosolymitanus, summi Pontificis Legatus, vir magnæ sacræque doctrinæ; prædictus frater Joannes Uladislai Legatus; Matthæus Lang Augustanus, vir magnus, parvis initiis per omnes dignitates penetrans, Maximiliano summe gratus, ad Cardinalatum & Salsburgensem Archiepiscopatum demum promotus. Tres quidem viri uti dignitate summi, ita naturæ dotibus suffulti; apud tres summos in Europa Principes, summam auctoritatem, etiam usque ad invidiam adepti. Præcipuis consiliis Regnorum res semper tutati fuerunt. His itaque ducibus, communi reipub. Christianæ bono proculdubio consultum fuisset, nisi & Julium summum Pontificem ingens in Italia bellum, & Cæsarem a Venetis accepta injuria avertisset. Frater Joannes vero, postquam ad futuram Cæsaris nepotum cum Uladislao natis affinitatem, quæ ad negotium pertinere videbatur, effecerat, sui Instituti Cœnobii apud Schuvacium Oenivallis oppidum, Cæsaris assensu, invito Brixinensi Episcopo, mense Septembri initia fecit: deinde ad Uladislaum Regem remissus est; cujus itineris se comitem fuisse scribit Jodocus Ludovicus Decius, Sigismundi Poloniæ Regis Secretarius, a quo narrationem istam exscripsi.

Anno 1492. n. 10. Decius de Sigismun. Regis tempor. ad annum 1514.
Fr. Joannes legatus ad Imperatores, & Reges.

Conv. Schuvacii:

XLIV. Julius Pontifex interpellatus a Fratribus propter nimiam, quam sibi assumebat in eos animadvertendi facultatem Grimanus Cardinalis Protector, confirmavit litteras Gregorii XI. & sui patrui Sixti IV. in quibus quousque se Protectorum auctoritas extendat, voluere declaratum. Do ipsius diploma, insertumque Sixti, dimisso Gregoriano, quod suo loco exscripsimus. Has etiam Julii litteras Gregorius XIII. anno MDLXXVIII. authentice voluit publicari.

JULIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

Ad perpetuam rei memoriam.

Ex Gonz. pag. 1101.

XLV. *Dum fructus uberes, quos sacer Ordo Fratrum Ordinis Minorum in agro militantis Ecclesiæ, in propagatione religionis & fidei orthodoxæ hactenus produxit utiliter & producit, ac in futurum productarum fore indubitanter speramus, diligenter attendimus, dignum censemus & debitum, nos ad illa nostros debere dirigere cogitatus, per quæ ea, quæ pro personarum in illo sub suavi religionis jugo Altissimo famulantium quiete & tranquillitate, ac ad illorum superiorum exercendam jurisdictionem a Romanis Pontificibus concessa fore noscuntur, in sua integritate persistant, & tanto firmius observentur, quanto erunt sæpius Sedis Apostolicæ munimine stabilita. Dudum siquidem felicis record. Gregorius Papa XI. prædecessor noster dicto Ordini suas litteras concessit, potestatem Protectoris ejusdem Ordinis pro tempore existentis limitantes, ac aliqua eidem Protectori inhibentes, necnon privilegia & indulta alia continentes, quas postmodum piæ memoriæ Sixtus Papa IV, etiam prædecessor, & secundum carnem avunculus noster, per suas litteras cum litterarum Gregorii prædecessoris hujusmodi de verbo ad verbum insertione approbavit, prout in eisdem litteris, quas præsentibus de verbo ad verbum inseri fecimus, plenius continetur. Quare pro parte dilectorum filiorum Rainaldi Generalis, & modernorum Provincialium omnium provinciarum juxta morem dicti Ordinis, asserentium litteras prædictas esse in usu, nobis fuit humiliter supplicatum, ut litteras Gregorii & Sixti prædecessorum hujusmodi approbare, atque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui in minoribus constituti, Cardinalatus honore fungentes, dicti Ordinis Protector* XXVI. *annis & ultra fuimus, eosdem Fratres, tamquam peculiares filios in visceribus caritatis gerentes, eorum commoda & tranquillitatem sinceris affectibus exoptamus, Generalem & Provinciales prædictos a quibusvis excommunicationis, suspensionis & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris & pœnis, a jure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati existunt, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, litteras prædictas Gregorii & Sixti prædecessorum hujusmodi, quæ in usu sunt, ut præfertur, Apostolica auctoritate, tenore præsentium approbamus, & præsentis scripti patrocinio communimus. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac quibusdam litteris in forma brevis.* Cum nostræ intentionis *incipientibus, & sub datum* XVII. *Novembris Pontificatus nostri anno* III, *alias a nobis emanatis, una cum statutis & consuetudinibus dicti Ordinis, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ceterisque contrariis quibuscumque. Tenor vero dictarum litterarum sequitur, & est talis.* Sixtus Episcopus servus servorum Dei, ad perpetuam rei memoriam. Sancta Minorum Religio, quæ agrum militantis Ecclesiæ sanctis operibus & exemplis copiosissime fœcundat, & sapientiæ splendore Catholicam illustrat Ecclesiam, tanto uberioribus fructibus fertilior esse conspicitur, quanto in suo statu quietior permanet & consistit, & major promptiorque a subditis ejusdem Ordinis Fratribus, suis Prælatis obedientia exhibetur, dum nullis extrinseci impedimenti perturbationibus agi-

Julius II fuit 26. annis Ord. Protect.

agitatur & molestatur, cum in ea caput unicum sit, & esse censeatur, a quo omnia dictæ Religionis negotia & causæ administrentur, & cui omnes & singuli dicti Ordinis Fratres pareant, & illius subjaceant disciplinæ. Dudum siquidem felicis recordationis Gregorius Papa XI. prædecessor noster, cognito quod nonnulli dicti Ordinis Protectores, dum majorem, quam eis ex ejusdem Ordinis Regula conceditur, auctoritatem vendicare aut usurpare sibi ipsis voluerunt, vera subditorum prædicti Ordinis ad suos Prælatos obedientia submoveatur, unde perturbationes, inconvenientia multa, inutiles Fratrum discursus, & gravia scandala fuerunt exorta, in magnam ipsius Ordinis jacturam, præjudicium & detrimentum, litteras sequentes edidit in hunc tenorem. Gregorius servus servorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Cunctos Christifideles, super quibus curam ex debito officii &c. (*uti habetur tom.* VIII. *Annalium anno* MCCCLXXIII. *num.* XXIV.) Datum apud Pontem Sergiæ, Avenionen. diœcesis, VI. Kal. Junii, Pontificatus nostri anno III. *Nos autem in minoribus constituti, cum ipsius Ordinis generalis cura & administratio nobis incumberet, saluberrimum, opportunum & necessarium dicto Ordini esse conspeximus, ut Protectores ultra præfixam ob ejusdem Ordinis Regula auctoritatem non extenderent: nam experti sumus & vidimus quanta pax, quies, utilitas, quantaque commoda prædicto Ordini & Fratribus ejusdem ex firma & inconcussa dictarum litterarum observantia provenerint; quæ & quantæ perturbationes, jacturæ, incommoda, damna & gravia scandala in dicto Ordine suscitata sunt, quotiens dicti Ordinis Protectores suæ auctoritatis limites excedere attentantes, in particularibus dicti Ordinis & Fratrum ejusdem causis & negotiis se intromittere, & usurpata sibi auctoritate ea videre, cognoscere, judicare & discernere voluerint: cupientes ut Religio & Ordo præfatus, quem affectuosissima caritate complectimur, utpote quia in eo a teneris annis enutriti, & doctrina ac regularibus disciplinis & moribus instituti fuimus, ac, uti firma fide tenemus, certissimisque in nobis experimentis didicimus, ad officia & dignitates, ad quas in minoribus promoti sumus, & ad hunc summi Pontificatus apicem, meritis & precibus Seraphici Patris & Fundatoris promoti fuimus; quieto consistens statu, virtutibus & meritis augeatur & multiplicetur ad fidei Catholicæ, & Christianæ reipublicæ augmentum, ac solidum fundamentum ex ejusdem Ordinis Fratrum operibus & exemplis, sapientiæ splendore, etiam fructuosis studiis & prædicationibus proveniant, promptissimo & liberali animo, uti dignum censemus & debitum, ea, quæ pro ipsius Ordinis quiete, pace, tranquillitate & prosperitate a Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris provide statuta & ordinata sunt, ut illibata perdurent, nostræ approbationis munimine roboramus, interpetramur & declaramus, prout ipsius Ordinis tranquillitati conspicimus salubriter expedire. Igitur ut de cetero ipsius Ordinis professoribus omnis evagandi extra Religionem occasio tollatur, & vera suis Prælatis obedientia, in qua religionis verum & solidum fundamentum & robur consistit, exhibeatur, præfatique Ordinis & Fratrum negotia & causæ non alibi, neque per alios, quam in ipso Ordine, & per ipsius Prælatos tractentur, agitentur, judicentur & determinentur; dilecti filii Zaneti de Utino Generalis dicti Ordinis Ministri, & totius Generalis Capituli in hac parte supplicationibus inclinati, inhibitionem & litteras prædictas prædecessoris prædicti Apostolica auctoritate, tenore præsentium approbamus, & robur perpetuæ firmitatis obtinere debere decernimus, & per eas Protectori præfato, qui in tempore erit, nisi in illis casibus & articulis in Regula dictorum Fratrum expressis, & præfati Prædecessoris litteris declaratis,*

Sixt. IV. a teneris annis Minorita.

S. Francisco tribuit concessum sibi fuisse Pontificatum.

tis, nec in illis, dum non universi, sed aliqui ipsius Ordinis professores in quovis numero a fidei veritate, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ obedientia deviarent, vel Regulam prædictam non servarent, sed de eorumdem deviantium, & non observantium Regulam correctione aut reductione, ac aliis quibuslibet causis & negotiis dicti Ordinis se impediat, inhibitum fore dicta auctoritate decernimus & declaramus. Hortamur autem illum, qui officium Protectoris hujusmodi, quod impræsentiarum per obitum bonæ memoriæ Bessarionis Episcopi Sabinensis, dicti Ordinis olim Protectoris, nuper vita functi, vacat, assumi & deputari contigerit, & ipsius successores dicti Ordinis Protectores, ac eis in virtute sanctæ obedientiæ districte præcipiendo inhibemus, ne extra prætactos articulos & casus in Regula prædicta contentos & expressos, nec etiam in illis, cum non universus Ordo, sed aliqua ipsius pars, vel speciales personæ errarent, ipsorum Fratrum querelas audire, seu de ipsorum causis & negotiis contra litteras & declarationes hujusmodi intromittere se quoquo modo præsumant, sed curent, vigilent & intendant, ut est proprium eorum officium, & prædicti sancti Francisci, & Apostolicæ Sedis intentio extitit, ipsum Ordinem in quieto & tranquillo & pacifico statu conservare & augere, ac ab impugnantibus, molestantibus & perturbantibus protegere & defendere & tueri; ne secus agendo, Ordinem prædictum non solum non protegant, conservent & exaltent, ut tenentur, sed in animarum suarum perniciem, & dicti Ordinis detrimentum & scandalum, perturbent, destruant & confundant. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ approbationis, constitutionis, decreti, declarationis, exhortationis & inhibitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Dominicæ Incarnationis MCCCCLXXII. *v. Kalend. Februarii Pontificatus nostri anno* II. *Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ absolutionis, approbationis & communitionis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Dominicæ Incarnationis* MDVII. *Idibus Octobris, Pontificatus nostri anno* IV.

Frater Antonius Episcop. Callien. Idem Leopolitan.

* *Al.* Georgius. Fr. Gregor. Callien. Idē Nazarenus.

XLVI. Hoc anno mense Maii frater Antonius de Castrianis ab Episcopatu Calliensi, sub Archiepisc. Urbinate, translatus est ad Leopolitanum, seu Feretranum per obitum Lucæ Mellini. Factus est deinde urbis Ariminensis Gubernator, ubi excessit e vita anno MDX. die XI. Augusti. Successit Antonio in Episcopatu Calliensi frater Gregorius * Benignus Siculus Syracusanus, insignis Theologus die XXI. Maii, translatusque est ad Ecclesiam Nazarenam anno MDXIII.

Conv. Clavas. *Genu. in Provin. Genuæ Conv.* 32. 31. & 33. Conv. Cherii. Conv. Crescent.

XLVII. In oppido Clavasii apud Pedemontanos circa hoc tempus constructum est communibus facultatibus Cœnobiolum sancto Bernardino sacrum, pro sex Fratrum incolatu. Incerti etiam anni sunt alii duo parvi Conventus, qui antiquitus ad eamdem cum præcedente spectabant Genuæ Provinciam; nimirum sancti Georgii oppidi Cherii, in cujus Ecclesia pulchro sepulcro requiescit Corpus beati Ambrosii Mediolanensis; quod cum latrunculi quidam suffurari tentarunt, facti sunt paralytici; & sanctæ Mariæ Gratiarum oppidi Crescentini, Communitatis sumptibus extructus.

Conv. Laureanus. *Idem in Provin. Basil. Conv.* 13.

XLVIII. Hoc ipso anno Julius Pontifex facultatem concessit Laureanæ Universitati, Policastrensis diœcesis, Conventum Observantibus ædificandi sub invocatione sancti Bernardini; & pro Conventualibus in Provincia Sici-

Siciliæ, & custodia Messanæ, in oppido Calatamascottæ, sub titulo sancti Francisci.

Conv. Calatamuschottæ. Rodul. fol. 280.

XLIX. Petrus Melgarius, de quo non semel supra dictum est, hoc anno ex Pontificis indulto, prope ædiculam vetustam beatæ Mariæ de Berrocal, ad M. P. a Belvisio, Placentinæ diœcesis oppido, angustum, sed quatuordecim Fratribus accommodum construxit domicilium, sumptus ministrante pio heroe Francisco Monroyo Delectosæ Comite. Oropesani Comites prædicti Francisci hæredes & successores sollicitam curam gerunt hujus Cœnobioli, quod nunc sub sancti Francisci nomine audit, & in quo continuata serie semper vivunt viri piissimi. Jacent hic Alphonsus Suarez, qui ad Indos occiduos prædicandi Evangelii causa, cum viro Apostolico Martino a Valentia transfretavit, & post multos pro salute illius gentis exantlatos labores, in Hispaniam regressus, hic in pace quievit: Franciscus a Villis bonis, qui magna sanctitatis opinione anno MDLXVI. hic in Domino obdormivit, ut illo anno referemus: Franciscus a Rota Pincianus, Joannes Cauriensis & Didacus Safranus Sacerdotes, sanctitate conspicui. Hic etiam sepulta est quædam venerabilis matrona, cognomine Maldonata, quæ anno MDXXXV. decessit. Dum multa præsago spiritu prædiceret, & multi pithonico agitatam suspicarentur, a Placentino Episcopo in quæstionem vocata, inventa est ab omni suspicione & superstitione immunis; quamobrem cum magna sanctitatis opinione decessit.

Conv. Berrocalil. Gonz. in Provin. S. Gabr. Con. 4.

Alphonsus Suarez.

Franciscus a Villis bonis.

L. Inter Bucensis antiquissimæ Civitatis in Hispania Bætica ruinas ad tertium lapidem a sanctæ Euphemiæ castro, pius heros Gondisalvus a Mexia ædiculam in honorem sancti Alberti (quem Gonzaga Gilbertum appellat) qui eo in loco pro Christi fide occubuit, construxerat; sed crescente in dies erga eumdem sanctum Albertum populi devotione, propter crebra, quæ ibi patrabat miracula, adjunxit (hoc anno, sive ut alii volunt anno MDIV.) Fratrum Observantum, custodiæ Angelorum, commodum habiculum. Julius Pontifex in litteris concessæ facultatis domus extruendæ, numerum incolarum ad novenarium limitavit, ita rogante fundatore. Sed aucta populi erga Fratres pietate, Pontifice annuente, crevit numerus ad vicenarium & ultra. Gondisalvus alter a Mexia, supradicti pronepos, Guardiensium Marchio, & Castri sanctæ Euphemiæ dominus, atque Elisabetha de Mendoza conjux locum hunc multis sacris reliquiis a Pio V. acceptis nobiliorem reddiderunt, ibique solemnissime colitur dies natalitii, seu martyrii sancti Alberti, Ecclesiæ titularis. Jacent hic multi ex prosapia prædictorum Marchionum, atque inter hos frater Antonius Manriquez, olim Commissarius Generalis familiæ Ultramontanæ, & Episcopus Calaguritanus. Ibi etiam requiescit frater Martinus a Collado, qui post plurimos, eosque magnos toleratos labores pro animarum conversione apud extremos Indos, hic sancto fine, magna populi veneratione decessit.

Conv. S. Euphemiæ. Idem in Provin. S. Angel. Con. 9. Mon. MSS. hujus Prov.

Antonius Manriquez.

Martinus a Collado.

LI. Catholici Reges Ferdinandus & Isabella, cum statim ab expugnata Granatensi Civitate Ecclesiam Cathedralem in Dei Genitricis honorem construxissent, atque adolescentum Collegium, & infirmorum Xenodochium adjunxissent, nec vero Ecclesiæ structura tantæ urbis amplitudini & dignitati responderet, templum, domumque Archiepiscopalem magnificentius alio in loco construxisse, & priores structuras hoc anno in Fratrum Minorum Cœnobium adaptasse, scribit Gonzaga. Sed cum Isabella anno MDIV. in humanis esse desierit, & Ferdinandus non nisi sub finem hujus anni ex Italia Castellæ regnum pro Joanna filia recturus accesserit, neque a Regibus Catholicis, neque hoc anno domus illa Franciscanis potuit adaptari. Translatio-

Conv. Granatensis.

Gonz. in Provin. Granat. Conv. 11.

tionem ædificii ad Minoritas sive a Ferdinando patre, sive a filia Joanna, sive ab ipsius urbis magistratu factam, Leo X. anno MDXVI. confirmavit. Cœnobium est insigne, tum Fratrum multitudine, tum Philosophiæ & sacræ Theologiæ prælectionibus. Habentur hic in veneratione inter alias Sanctorum Reliquias, partes duæ non exiguæ Beatorum martyrum Joannis a Cetina & Petri a Dueñas Fratrum Minorum, qui sub imperio Mahomad a Benibalvo XII. Regni Granatensis Maurorum Rege, seu Tyranno, gloriosum passi sunt martyrium, uti suo loco opportune narravimus.

Tom. 9. an. 1389. n. 9. & an. 1397. num. 1.

LII. Nobilis vir Tanguidus de Castro, & Maria de Irach hoc anno, Dominica quarta post Pascha, præmissa numerosa & magnifica supplicatione nobilium, Cleri & Religiosorum, primum lapidem posuerunt in fundamento Cœnobii sanctæ Mariæ de Angelis, quod pro Fratribus Observantibus statuerunt ædificare in Parochia de Landeda supra maris portum, qui Britannica lingua *Abegrab* nuncupatur, Diœcesis Leonienfis. Ecclesia cum sacrario, Capitulo & Claustro consecrata fuit ferme post biennium, anno videlicet MDIX. ipso die Visitationis beatæ Mariæ, a Joanne Leoniensium Episcopo, Fratribus addictissimo.

Conv. Abegrach. Idem in Provin. Britan. Conv. 9.

LIII. Ex sepulto hoc anno, uti diximus, fratre Rodulpho Austriacæ stirpis in Cœnobio Græcensi, liquet vetustius fuisse, & ante annum hunc ad Observantes, inter quos Rodulphus fuit initiatus, translatum. Sub Friderico III. a Conventualibus ad hos abiisse, incerto tamen anno, scribit Gonzaga, & a Carolo Austriæ Archiduce refectum. Nunc commodus est Conventus, gymnasiumque habuit sacræ Theologiæ, modo adolescentum tirocinium.

Hoc an. n. 31. Con. Græcensis.

Idem in Provin. Austr. Conv. 3.

LIV. In Comitiis Generalibus Observantum Cismontanorum hoc anno, uti diximus, celebratis, cum inter Hungaros & Bosnenses magna esset disceptatio circa Conventum sanctæ Mariæ apud fluvium Savam, auctoritate Sixti IV. a Bosnensibus inchoatum, decretum fuit, ut remaneret penes Bosnenses; ea tamen conditione, ut illi nullum alium locum in posterum auderent capere vel admittere ultra fluvium prædictum.

Conv. Savæ.

Reg. Ordin. pag. 358.

LV. Teresia Enriquez Toletanæ diœcesis, relicta quondam Alphonsi (Salazar vocat Guttierum) de Cardenas, militiæ sancti Jacobi de Spata Præceptoris supremi, obtinuit hoc anno, ut prope Ecclesiam, Eremitorium nuncupatam, sanctæ Catarinæ infra metas parochialis Ecclesiæ oppidi Turrigii, prædictæ Toletanæ diœcesis, construeret Monasterium Conceptionis beatæ Mariæ Virginis, instar Monasterii Conceptionis urbis Toletanæ, de quo superius diximus, pro usu & habitatione piarum quarumdam Bizocharum seu Beatarum, uti appellant, sub eodem titulo Conceptionis, Divinis laudibus in domo prope dictam Ecclesiam ab eadem Teresia constructa, sub cura & administratione Archiepiscopi, ac Fratrum Minorum insistentium; sibique liceret, cum una vel duabus matronis honestis prædictum Monasterium intrare, cum Monialibus refectionem sumere, dormitare, & scapularium album cum imagine Virginis Mariæ in eo depicta gestare: *Inter cetera Divinæ*. XI. Kalendas Julii. Cœpit illa Monasterium ædificare; sed cum ante biennium experiretur locum fuisse aliquanto incommodum, & aquæ penuria laborare, ad alium opportuniorem cogitatum applicuit, relicta priori fabrica excipiendis pauperibus & peregrinis, ac infirmis curandis. Insigne itaque domicilium sub titulo Conceptionis beatæ Virginis, & sub omnimoda jurisdictione & directione Minorum Observantum intra mœnia oppidi construxit, in quo religiosissimæ, & nobilissimæ semper vixerunt Sanctimoniales, & ex quo multæ prodierunt Magistræ & Fundatrices aliorum Mo-

Mon. Turrigii. Salaz. lib. 8. c. 10. & 11. Gonz. in Provin. Castel. Mon. 26.

An. 1502. n. 42.

Monasteriorum hujus Instituti. Madritense inchoarunt Maria Spei, Catarina Evangelista, & Joanna a sancto Francisco; Almerianum Maria a sancto Joanne, singulari virtute, donoque prophetiæ illustris, aliis novem secum conductis; Ussagrianum Sorores quatuor; Montalbanum Maria Calderona, prima hujus Turrigiani Monasterii Abbatissa cum sociis septem; Guadalfagarianum institutrices quinque; Peñarandanum, Comitis Mirandi filia, Abbatissa designata cum sociis septem; Berlanganum filia Comitis Stabuli Castellæ, tribus adjunctis sociis. Hinc etiam missæ duæ, quæ deperditam sive laxatam disciplinam regularem restaurarent in Monasterio Corralano Almaguerii subjecto Ordinum militarium consilio. Decoratur pretiosissimis Reliquiis acceptis a Marchione Almazanio, quas ille ab Imperatrice Maria recepit.

LVI. Neque hoc Monasterio contenta Teresia, aliud hoc ipso anno, obtenta Julii facultate, construere cœpit Monasterium ejusdem Instituti & tituli in oppido Maquedæ, sibi subjecto, prædictæ Toletanæ diœcesis, in loco ubi præextiterat Ecclesia parochialis sancti Petri; cedente libenter juri suo Petro Aloysio Alphonsi Parocho, translata etiam cura parochiali cum fructibus ad Ecclesiam propinquam sanctæ Mariæ. Monasterii regimen admisit Martinus de Vergara Vicarius Provincialis Observantum Provinciæ Castellæ, qui ex Monasterio Conceptionis Toletano subministravit primas Instituti magistras, Annam Enriquez filiam Marchionis Aquilarii, designatam Abbatissam, aliasque socias.

Mon. Maquedæ. *Indid. Mon. 17. Salaz. cit. c. 11.*

LVII. Ferdinandus Talabricanus, primus Archiepiscopus Granatensis, post recuperatam a Mauris Civitatem, olim Catholicis Regibus a sacris confessionibus, in Loxensis urbis suburbio hoc anno cœpit ædificare Monasterium pro quadraginta Clarissis Urbanistis, quod etiam amplis reditibus pie curavit dotari.

Mon. Loxæ. *Gonz. in Prov. Granatæ Monast. 14.*

LVIII. Margarita Alenconii Ducissa, suo conjuge anno MCCCCXCII. orbata, calcatis mundi vanitatibus, orationibus, piisque operibus die ac nocte sedulo instabat; utque commodius erga pauperes opera exerceret misericordiæ, domum quamdam emit, in qua mendicos, afflictos, nudos & languidos recipiebat. Honoris cultusque Divini perquam sollicita, Monasteriis, Ecclesiis, Hospitalibus ædificandis intendebat. Monasterium Clarissarum Alenconii juxta castrum urbis ædificavit, vocatis primis Magistris ex Monasterio Ave-Mariano Parisiensi. Mortiniaci Hospitale sub titulo sanctæ Elisabethæ Hungaricæ construxit, ubi Sorores Tertii Ordinis collocavit. Hospitale oppidi Castri-Gunterii, Andegavensis diœcesis, ejusdem Instituti Sororibus adjudicavit, vocatis ex Mortiniaco Xenodochio, quæ reliquas instruerent, eisque prope Hospitale commodam & amplam domum ædificavit.

Mon. Alenconii. *Idem in Provin. Turon. Pictav. Mon. 3.*

Dom. Mortiniaci Soror. Tertii Ordinis. Dom. Castri-Gunterii.

LIX. Obtinuerunt hoc anno Fratres Conventuales reformati Provinciarum Turoniæ & Burgundiæ, ut in hac sua reformatione permanerent; necnon Sorores sub eorum cura degentes ab eisdem regerentur, & quod nullo modo ab Observantibus molestarentur; neque ab eis in suum consortium, nisi præhabita in scriptis suorum Ministrorum licentia, reciperentur.

Lib. 205. Regest. Jul. fol. 102.

ARGUMENTUM.

Mittuntur in Hispaniolam Minoritæ. Cardinalis Ximenius Academiam Complutensem, convocatis undique doctissimis hominibus, fundatisque multis Collegiis solide stabilivit. Fabricæ Basilicæ Vaticanæ promovendæ Nuncios & Commissarios constituit Pontifex Vicarios Generales Observantum. Recensentur aliquot hujus temporis viri variis titulis illustres. Celebrantur Comitia Generalia apud Ultramontanos. Sardiniæ, & sancti Evangelii Provinciæ suas patiuntur vicissitudines. Designantur Episcopi, & Cœnobia.

Herrer. dec. 1. l. 7. cap 6. & 8. Mon. MSS. Provin. S. Crucis.

Mittuntur Minoritæ in Hispan.

I. DIDACUS Colonus, sive Columbus, celeberrimi viri Christophori, Indiarum Occidentalium primi exploratoris filius, cum hoc anno post multos labores & preces a Ferdinando Rege Catholico impetrasset sibi adjudicari solidam & pacificam possessionem in juribus & privilegiis paternis, jubente Rege, in Hispaniolæ insulam instructa classe solvit, Regiis tabulis instructus, qua ratione res Indicæ tam humanæ, quam Divinæ felicius regerentur. Illud præcipuum habuit in mandatis, ut quamprimum Ecclesiæ, Monasteria, & loca sacra construerentur eo sumptu & ambitu, quo brevius, & minori populorum onere possent absolvi. Missi sacrorum curatores Franciscani, subministratis abunde ex thesauro Regio, & domo Indica apud Hispalim sacris vestibus, rebusque omnibus cultui Divino necessariis.

Gomez. lib. 4. Robles de gestis Ximen. cap. 16. Daça 4. p. l. 1. cap. 21.

Incipit florere Academia Compluten.

Fr. Clemens primus moderatur cathedram Scot.

Jurisprudēt. non docetur Compluti.

II. Franciscus Cardinalis Ximenius, capta temporis opportunitate, dum Ferdinandus Rex (cujus lateri oportebat regiminis oneri levando adhærere) e Burgensi Civitate Cordubam proficisceretur, Complutum venit hoc anno, suam visurus Academiam, nova scholasticorum Colonia, & doctorum virorum prælectionibus florere incipientem. Curaverat ille selectos adolescentes Salmantica deduci, qui die XXVI. Julii Divæ Annæ sacro, præmissa magna pompa, in Divi Ildephonsi ædes, Academiæ præcipuas, primumque Collegium, faustis auspiciis, solemni epulo sunt admissi. Accersiti pingui stipendio partim Salmantica, partim Lutetia Parisiorum viri doctissimi, qui cathedras regerent; & Scoticæ præfectus est frater Clemens, vir doctissimus, sed impeditioris naturæ, & repentinis difficultatibus explicandis aliquanto tardioris ingenii. Omnibus facultatibus, Grammaticæ, humanioribus litteris, Græcæ & Hebraicæ linguis addiscendis cathedras instituit: solam legum, seu Juris prudentiam ab hoc suo Athenæo exclusit, ea in præscriptis a se constitutionibus ratione producta: *Cum duæ celeberrimæ apud nostros Academiæ habeantur, in quibus Juris utriusque scientia magno cum fructu & laude ingenti traditur, Juris civilis peritiæ in hoc gymnasio locus non esto. Jus Pontificium eo usque tradatur, quatenus ejus peritiam ad sacros Ordines in hac Toletana diœcesi suscipiendos nostræ synodales constitutiones necessariam esse cavent. Duo professores sacrorum Canonum, quammaxime docti & instructi haberi poterunt, in hoc nostro Collegio sunto.* Cum enim vir prudentissimus utriusque Juris cognitionem Salmanticæ & Pintiæ doceri intelligeret, Theologiam vero, & liberalium artium studia suo tempore contemni videret, & nullam haberi rationem linguarum orientalium, ad sacræ scripturæ intelligentiam summe necessariam, hæc tria ante alia in Academia quam condebat, quæri constituit.

III. Igitur ad juventutis in disciplinis incrementum, & ne copia alimen-

mentorum destitueretur, præclaram rationem excogitavit, quinque tum temporis Collegiis institutis, quibus pauperes adolescentes, alii triennio, alii quadriennio alerentur. Quinque itaque conturbernia parari jussit, in quibus qui Rectoris, & Triumvirorum suffragiis comprobati essent, per tempus unicuique designatum diversarentur. Ædes proinde peramplæ constructæ sunt, quarum singulæ peculiari alicujus Divi tutelæ dicatæ sunt, a quo & nomen acceperunt. Grammaticorum schola binas suscepit, altera Divo Eugenio, primo Toletanorum Antistiti, altera Divo Isidoro, Hispanorum indigenæ ex Gotthico sanguine, cujus admirabilis doctrina multis in rebus rempublicam adjuvit. Singulis ædibus virum moribus & doctrina præstantem præfecit, qui ternos Grammaticæ præceptores ad puerorum institutionem per classes suas distinctos conducit. Horum primus rudimentis tradendis; alter provectioribus instituendis; tertius utrosque superegressus, ad elegantiorem rationem, priusquam ad alias disciplinas discedant, formandis, omni cura & vigilantia intendit. Latinæ linguæ auctores, in utroque Grammaticorum Collegio, sex illi Doctores publice interpretantur, partim ut ipsi mutua æmulatione excitentur, partim ut discipuli de eisdem sententiis inter se agere possint, & animadvertant an sui præceptores idem senserint. Hac collatione & ingenia exercentur, & videntur singuli binos audivisse magistros; & in re maxime necessaria & perdifficili, si quis rem ut par est, consideret, non inutiles profectus faciunt. *Institutio Collegiorum.*

IV. In his Collegiis quadraginta duo adolescentes ex aliorum numero desumpti, triennio aluntur, qui sæpenumero ab initiis illis ad contubernia reliqua per gradus promoti, victa egestate, in viros magnos & præclaros evaserunt. Horum præceptores xv. quoque die, vicissim tribus discipulis suorum Magistrorum de rebus grammaticis sententias defendentibus, adversariis contra impugnantibus, in gymnasium, quod Majus ob capacitatem vocant, conveniunt: ubi multæ ejus disciplinæ difficultates enodantur, puerique ex mutua contentione non mediocriter juvantur. Quoniam vero ad ceterarum disciplinarum cognitionem permultum interest, bene pueros in Grammaticis institui: nullaque major studiorum pernicies fit, quam si ignoratis linguæ Latinæ fundamentis, conetur quis ceteras disciplinas superstruere, quæ Latine traditæ sunt ab auctoribus: hac quoque in parte sapientissimus Academiæ conditor curavit, ut caveretur. Nam horum Collegiorum præfectis, quoties adolescentibus ab una Grammaticæ classe ad aliam transeundum esset, quantum in grammaticis rudimentis profecissent, explorare jussit: animosque eorum non mediocri religione obstrinxit, ne immeritis, & parum profectis ad majora progredi concederent. Quod si ad alias disciplinas conscendendum foret, Rectori de examinatore creando curam præscripsit. *Ratio studiorum.*

V. Dialecticæ & Philosophiæ studiis binæ itidem ædes contributæ sunt: alteræ Divæ Balbinæ dedicatæ, cujus titulus Ximenio Cardinali facto datus fuit: hæ quadragenos octonos singulis quibusque annis recipiebant, qui Dialecticæ primo anno rudimentis, secundo Aristotelicis de ea re libris, ingenti Præceptorum labore, assiduis exercitationibus, per pugnas litterarias instituerentur. Alteræ sub Divæ Catarinæ titulo, ad quas tertio quoque anno e Divæ Balbinæ Collegio, qui commigrabant, naturalibus, & sapientiæ, quam supernaturalem Philosophiam appellant, traditionibus pari cura per biennium instruebantur: hi Metaphysici, illi vero Physici in Ximenii legibus vocantur. Sed in Balbinæ Collegio viginti illi quatuor, qui Aristotelis Dialecticæ operam dabant, alios, qui rudimentis vacabant, anno antecedebant:

bant: quo temporis spatio, & in Catharinæ Metaphysici Physicos præcurrebant. Hac de causa priores illi, ut jam veterani, in secundos ut tirones imperium exercebant: nec ob hoc ulla a principio discordia exorta est. Atque ita continua quadam conversione illis abeuntibus novi succedunt: quod de pyris hortorum Alcinoi Homerus dixit. Nam quadriennio integro peracto, quod semper in continuo cursu est, ad novos præceptores stipendia cathedrarum quotannis redeunt.

Omerus Odyss. 7.

VI. Perpetuo sub sancti Lucæ festum duo præceptores deliguntur, qui toto quadriennio in Philosophica schola insident. Hac nimirum ratione efficitur, ut octo Doctores in eadem semper area versentur, qui Logices rudimenta, aut Aristotelis de eadem arte institutiones, aut libros de physico auditu, ceteraque ad naturalem Philosophiam spectantia, aut primam Philosophiam, quam sapientiam vocant, incredibili æmulatione docent: sic autem octo, quos diximus, Doctores distribuantur, ut singulis, quas numeramus, disciplinis, bini contribuantur; singuli autem duodecim adolescentes ex auditoribus sortiantur, qui ad has Sodalitates paupertatis causa suscipiuntur. Hi suis periodis confectis, primo *Baccalaureatus*, deinde *Licentiæ* titulis donantur, & postremo ad quadriennii finem magistrali flosculo (ea est merces laborum) insigniuntur.

VII. Congrediuntur etiam horum præceptores quindenis, ut Grammatici quibusque Saturni diebus, ad sua placita studiose tuenda. Ne quid vero otiosum habeatur, proximis post præceptorum congressum Sabbatis, Academia spectante, præceptoribusque ipsis rem totam moderantibus, discipuli quoque de eisdem disputant. Tam ad has, quam ad illas disputationes, frequentissima convenit Academia, semperque Rector & Cancellarius, nisi quidpiam magni momenti impediat, præsentia sua disputantium ingenia excitant, & spectaculum dignius esse faciunt.

VIII. Ædificata est & domus alia titulo Matris Dei, ubi ægrotantes Scholastici curentur: sed angustior facta est architectorum negligentia, cum Ximenius, ut laxitate ceteras domos superaret, jussisset. Culpabat enim, quod in Nosocomiis vulgo fit: nam eodem in cubiculo multi diversis morbis affecti, & plerumque contagiosis jacent, quos noxiis vaporibus vicissim infici, & mutuis gemitibus affligi, & vicinorum morte consternari dicebat; quare de secunda construenda cogitavit.

IX. Fuit ea domus peropportuna occasio, ut Theologicum Sodalitium felicibus auspiciis institueretur. Nam cum Ildephonsi ædes Theologis hominibus parata esset, iisque simul reipub. litterariæ cura demandaretur, necessarium esse videbatur, Collegium aliud a reliquis separatum constituere, ubi aliquot juvenes studiosi ab omni cura vacui, Theologiæ perdiscendæ liberius attenderent, indeque in Ildephonsi commigrarent. Opere perfecto, introducti sunt viginti quatuor Sodales, quorum decem & octo Theologiæ, reliqui sex Medicinæ vacarent. Hoc genio adeo felici factum fuit, adeoque in ea duarum præclarissimarum disciplinarum studia egregie tractantur, ut quibusque quadrienniis (nam id tempus ad commorandum datur) veluti quædam exactissima officina, bonos artifices educat, qui partim in Ildephonsi Collegium suffecti, partim ad alias scholas, aut ad principes viros vocati, magno cum aliorum fructu doctrinæ suæ documenta proferant.

Collegium institutum Minoritis intra Academiam. Salaz. lib. 1. de Provinc. Castel. cap. 32.

X. Præter hæc, intra Collegium Divi Ildephonsi dignitatis ergo, loco peraccommodo, & ab habitatione collegarum diviso, suis Consodalibus Franciscanis Collegium, sub titulo sanctorum Petri & Pauli (non propterea indito, ut quidam scripserunt, quod ei consilium esset, sanctæ Balbinæ Car-

Cardinalatus titulo relicto, pro eo alterum Basilicæ sanctorum Apostolorum Petri & Pauli intra Urbem assumere, cum equidem nullus sit in Urbe hujusmodi titulus Cardinalatus, uti superius diximus) construxit. Deinde Collegium alterum, *Trilingue* nuncupatum, in quo triginta alumni cohabitant; decem linguam Græcam, totidem Hebraicam, reliqui Latinam addiscunt. Cathedræ porro per hæc Collegia distributæ, quadraginta duæ numerantur, sacræ Theologiæ sex, Juris Canonici totidem, Medicinæ quatuor, Artium liberalium octo, Philosophiæ moralis unam, Mathematicæ alteram, linguæ Græcæ duas, Hebraicæ totidem, Rhetoricæ quatuor, Grammaticæ sex, Anatomiæ unam, Chirurgiæ alteram; assignatis omnibus justis stipendiis, quæ triplo ferme temporis decursu, quo alia solent diminui, accreverunt. Cum enim in reditus annuos quatuordecim millia aureorum Academiæ statuerit, tam prudenter omnia disposuit, ut nulla parte extenuata sint hæc meritorum stipendia, sed potius ad triginta millia & ultra jam pervenerint.

An. 1497. n. 21. Universitatis Cathedræ 42.

XI. Ut firmius omnia consisterent, Academiæ patronos & vindices, quorum favorem in rebus arctis & difficilibus Complutense gymnasium imploraret, quinque potissimum esse voluit, Hispaniarum Regem, sanctæ Balbinæ Cardinalem, Archiepiscopum Toletanum, Infantatus Ducem, & Cluniensem Comitem. Ratio autem satis constat, cur quos retulimus, patronos nominaverit. Nam Reges semper oportet propitios habere: Toletanum vero Archiepiscopum, quod Complutum ejus esset ditionis, & plurimum posset Academiam juvare, si litteras amaret. Jam vero e re Academiæ esse sciebat habere Romæ Protectorem, qui apud Pontificem Maximum, si quando usus postulasset, ejus causam ageret, & simul titulum, quem gesserat, quodammodo illustrare voluit: Mendozios vero tam Ducem, quam Comitem, partim quia ob vicinitatem præsto esse poterant Academiæ laboranti, partim ob affinitatem cum ea familia contractam.

Academiæ Patroni.

XII. Præbendas, Canonicatus, Beneficia, & varia Sacerdotii genera instituit, quibus Scholastici & Magistri excitentur ad feliciores in litteris progressus; secundum etenim singulorum merita, præmisso severo examine, a destinatis judicibus hæc singulis distribuuntur. Exercitationes scholasticæ adeo sunt frequentes, adeoque laboriosæ, ut nonnisi optime probatis, valdeque peritis liceat tantum periculum, præsertim graduum obtinendorum subire. Leges autem & constitutiones ab ipso conditore ita prudenter sunt dispositæ, ut firmiter huc usque absque mutatione perseverent, & minima quæque, quibus ille modum præscripsit, ipsius regulis transiguntur. Opus quidem omnibus numeris absolutum, undequaque perfectum & magnificum, quod Principum nullus, & inter Reges pauci audeant imitari.

XIII. Julius Pontifex ante biennium initium dedit constructioni magnificentissimæ Basilicæ sancti Petri in Vaticano, Bramante architecto peritissimo ideam universæ molis ad exactissimæ symmetriæ elegantiam designante. Vastissimum quidem ædificium, omnium sacrorum, quæ unquam fuere uspiam, amplitudine longe augustius, sumptus requirebat immensos, quibus colligendis homines præfecit dignitate conspicuos, fide commendabiles, industria probatos. Inter hos potissimum delegavit suum Nuncium & Commissarium Hieronymum Torniellum, Vicarium Generalem Observantum Cismontanorum anno elapso electum, cui auctoritatem dedit Indulgentias publicandi per viginti quinque Provincias, numerandas secundum morem Ordinis Minorum, multaque privilegia concedendi, aliosque collectores sibi substituendi. Hoc munere ille prudenter & graviter multo ope-

Julius Pontifex incipit restaurare Basilicam Vaticanam.

Vicarius Generalis Observantum fit fabricæ Commissarius.

Moritur. operis profectu, & Pontificis laude functus est, donec isto anno, die VIII. Augusti post prolixam ægritudinem, Mediolani diem clausit extremum: cui substitutus est Commissarius frater Archangelus Placentinus, Vicarius Provinciæ Mediolanensis: sed & hic ejusdem mensis die XXIII. decessit. Die vero IV. Septembris Patres Provinciæ Mediolanensis in suum Vicarium elegerunt Franciscum de sancto Columbano: & quia dubitabatur a multis, an deberet succedere in officio Commissariatus Generalis, ad quod assumptus fuerat Vicarius ejus prædecessor? consulenda videbatur Sedes Apostolica. Dubium per has litteras Julius ita dissolvit.

Consulitur Sedes Apostolica circa successionem ad officium Vicariatus Generalis.

Universis &c. præsentes litteras inspecturis.

Ex Reg. Ordinis. XIV. *Decens reputamus & congruum, ut cum super facultatibus, quæ a Sede Apostolica emanarunt, aliquæ opiniones seu dubitationes insurgunt, Romanus Pontifex illas dilucidet & declaret. Accepimus siquidem, quod licet alias per litteras a fel. record. Eugenio IV. prædecessore nostro super diverso modo vivendi Fratrum Ordinis Minorum Conventualium, & de Familia, sive de Observancia nuncupatorum emanatas, & per recolendæ memoriæ Pium II. & alios Romanos Pontifices prædecessores nostros, & per nos approbatas, ordinatum fuerit, quod si Generalis Vicarius de Familia Fratrum infra tempus sui officii ex hac luce migraret, seu alias ab ejus officio amoveretur, Vicarius, in cujus Provincia, juxta morem dicti Ordinis ipsum Generalem Vicarium mori vel amoveri contigerit, nuntiare quantocius poterit aliis Vicariis aliarum Provinciarum, & de consilio atque consensu duarum Vicariarum magis propinquorum, locum & tempus pro electione futuri Vicarii Generalis celebranda determinare, & eos, qui ad hujusmodi electionem faciendam fuerint convocandi, convocare, & interim officium Generalis Vicarii auctoritate Sedis Apostolicæ libere exercere debeat. Quia tamen contingere potest, quod Generali Vicario in una Provincia vita functo, Vicarius Provincialis dictæ Provinciæ decedat, & alius Vicarius Provincialis loco Vicarii Provincialis defuncti eligatur, prout nuper contigit, quod Vicarius Provincialis Provinciæ, in qua Generalis Vicarius decesserat, fuit vita functus, & alius loco Vicarii Provincialis defuncti, in Vicarium Provincialem electus, & propterea a nonnullis in dubium revocatur, an talis Vicarius loco Vicarii Provincialis electus, juxta tenorem dictarum litterarum Vicariatus Generalis officium, & alia præmissa exercere possit. Nos ad hujusmodi ambiguitatis dubium submovendum, motu proprio, non ad alicujus super hoc nobis oblatæ petitionis instantiam, sed de nostra mera voluntate, & ex certa nostra scientia, auctoritate Apostolica, tenore præsentium declaramus, quod nunc & de cetero perpetuis futuris temporibus, si Generali Vicario Fratrum de Familia hujusmodi in aliqua Provincia vita functa, Vicarius dictæ Provinciæ, in qua præfatus Generalis Vicarius fuerat vita functus, & ad quem officium Vicariatus Generalis, usque ad electionem novi Generalis Vicarii, juxta litterarum prædictarum ordinationem spectat exercere, decederet, & alius loco Provincialis Vicarii defuncti in Vicarium Provincialem fuerit electus, & successive si plures loco aliorum defunctorum ante electionem Vicarii Generalis in Provinciales Vicarios eligi contigerit quomodolibet; ipsorum quilibet, qui pro tempore fuerit electus, locum & tempus pro electione Vicarii Generalis celebranda determinare, & alias convocare, ac officium Vicarii Generalis exercere possit & debeat juxta ordinationem Eugenianam hujusmodi in omnibus ac per omnia, ac si esset Vicarius Provincialis, qui tempore obitus Vicarii*

rii Generalis erat. Et quia quandoque contingit Provincias dictorum Fratrum de Familia ad tempus ex dispositione Generalium Constitutionum, ut ex ordinatione Generalis Vicarii non per Vicarios Provinciales, sed per Commissarios pari potestate, dum in hujusmodi Commissariatus officio sunt, fungentes regi & gubernari; motu & scientia similibus, decernimus & declaramus, quod Eugeniana Constitutio prædicta de Vicariis Provincialibus loquens ad Commissarios præfatas extendi, & in eis locum habere debeat in omnibus & per omnia, perinde, ac si concessa Vicariis Provincialibus, eisdem Commissariis in specie concessa fuissent. Verum quia difficile foret præsentes litteras ad singula quæque loca, in quibus expediens fuerit, deferri, volumus, & præfata auctoritate decernimus, quod illarum transumptis, manu publici Notarii inde rogati subscriptis, & sigillo alicujus Curiæ, seu personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, ea prorsus fides in judicio & extra, ac alias ubilibet adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si exhibitæ vel ostensæ forent. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die XVI. *Septembris* MDVIII. *Pontificatus nostri anno* V.

XV. Torniello autem in officio Commissarii & Nuncii Apostolici pro subsidio supradictæ fabricæ substituit Pontifex Franciscum Zenum, olim Vicarium Generalem, Tornielli Prædecessorem, jam a se institutum Nuncium in utriusque Siciliæ Regno, ejusque facultates & auctoritatem voluit extendi ad omnes Provincias, quibus præerat Torniellus. Damus hujus extensionis instrumentum.

Instituitur Nuncius Apost. Franciscus Zenus.

Dilecto filio Francisco Zeno Ordinis Fratrum Minorum professori, in viginti quinque Provinciis Citramontanis juxta dicti Ordinis morem numerandis, Nuncio & Commissario nostro.

Dilecte fili &c. Commisimus tibi per alias nostras sub plumbo litteras, indulgentiarum in subsidium fabricæ Basilicæ Principis Apostolorum de Urbe per nos concessarum in utriusque Siciliæ Regno publicationem & executionem. Et quoniam, sicut accepimus, Hieronymus Torniellus, tunc Ordinis Minorum Vicarius Cismontanus, quem nos in viginti quinque Provinciis in dicto Vicariatu, & juxta morem ipsius Ordinis comprehensis, dictarum indulgentiarum Nuncium & Commissarium nostrum constitueramus, diem vitæ suæ clausit extremum: ne negotium indulgentiarum hujusmodi, & ipsa fabrica detrimentum patiantur, motu proprio, & ex certa scientia, te, de quo plurimum in Domino confidimus, quoad ipsas indulgentias & commissariatus officium in locum dicti Hieronymi ponimus, mandantes in virtute sanctæ Obedientiæ omnibus & singulis ab ea ad id substitutis, ut tibi resubstituendis a te in dictarum indulgentiarum negotio in omnibus pareant, ac requisiti rationem administrationis reddant, in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die XX. *Septembris*, MDVIII. *Pontificatus nostri anno* V.

Ex originali.

XVI. Partim obierunt, partim floruerunt circa hunc annum, qui sequuntur: Ludovicus a Rotela Provinciæ sancti Francisci, venerandus senex, virtutibus insignis, in oratione assiduus, a quo dæmon sæpe revocare tentavit, ita ut aliquando ad Montis-Falconis oppidum eum ad mortem ferme verberaverit, nec tamen potuerit e templo aut ab oratione dimovere. Joannes Franciscus apud Casalem Montis-Ferrati natus, qui anno XV. suæ æta-

Florent Ludov. a Rotela. *Marc. lib. 1. c. 31. 32. & 33.*

Joan. Franc. e Casali.

ætatis habitum induit Canonicorum Regularium, inter quos religiosissime per annos vixit triginta, prædicans per villas & oppida pœnitentiam. Obtenta a Superioribus licentia, habitum suscepit Minorum Observantum in Conventu Fesulano, ubi absque querela annis multis conversatus est. Numquam visus est otiosus, neque auditus verbum proferre vanum, aut quod in proximi ædificationem non tenderet. In oratione & meditatione rerum cœlestium extra se ferebatur, & inter comedendum suspendebatur animo, audiens legi verba Divina. Post annos viginti pie decessit Florentiæ in Conventu sancti Salvatoris. Bartholomæus Florentinus, correptione nominis dictus *Meus*, de quo alias diximus, decessit in Conventu Nemoris Mugelli, prope Scarpariam XIV. M. P. a Florentia. Joannes ab Hercudero Diaconus Provinciæ Boemiæ, hoc anno mense Octobri occisus est ab hæreticis, sepultusque in Cœnobio Pilznæ. Apud Camertes Observantes floruit Petrus a Calderola, qui Petrum a Moliano morientem conspiciens, alta voce inclamabat: *In paradisum, in paradisum*; hasque voces ingeminans magni æstus vehementia, paulo post requievit in Domino. Et in Conventu sanctæ Mariæ Vallis asperæ Provinciæ sancti Angeli Besamius Germanus, vir valde exemplaris, & vitæ sanctissimæ.

Bartholom. Florentinus. *Tom. 1. an. 1212. n. 43.* Joann. ab Hercuder. martyr. Petrus a Calderola. BesamiusGermanus.

XVII. Hoc anno in Conventu sanctæ Mariæ de Jesu extra urbem Barcinonensem celebrata sunt Comitia Generalia Observantum Ultramontanorum, in quibus absoluto triennio Joannis Silvestri (qui hac dumtaxat vice familiam hanc Observantum rexit, non vero annis sex, uti alias ex Gonzaga exscripsimus) electus est in Vicarium Generalem secunda vice Martialis Boulier. Obierunt hoc triennio hujus familiæ mille nongenti quinquaginta sex, quorum plerique fuerunt doctrina, pietate & virtutibus insignes. Lectæ sunt in his Comitiis litteræ Ferdinandi Regis Catholici, & Ximenii Cardinalis Toletani, in quibus petebant aggregari huic familiæ Ultramontanæ Provinciam Sardiniæ, quæ repulsam passa erat a Vicario Generali, & Patribus Cismontanæ familiæ in Capitulo Generalissimo Romæ celebrato, propterea quia circumventi ab Ægidio Delphini Ministro Generali, & allecti titulo Provinciæ, ac Vicarii provincialis (quem Ludovicus de Turre Vicarius Generalis in Comitiis Generalibus Observantum Cismontanorum anno MCCCCXCVIII. denegaverat; sed dictus Ægidius concessit, cum antea per Commissarium tantum regerentur) se illi subjecerunt, spreta auctoritate Vicarii Generalis Cismontani, per quem eatenus ab introducta in eam insulam per Patres Italos Observantia regebantur. Decrevit Capitulum eos admitti debere, concessitque, ut titulo privilegiisque Provinciæ deinceps gauderent, obtenta tamen prius Apostolica facultate, & exhibitis totius Provinciæ consensu, ac beneplacito Vicarii Generalis Cismontani, cui nullo modo volebant displicere. Perstitisse Sardos in hoc suo desiderio, & assensum obtinuisse a Francisco Zeno Vicario Generali Cismontano, constat ex his verbis, quæ habentur in ejus Regesto. *Die* XXVI. *Februarii anno* MDXI. *Scripsi ego frater Franciscus Zeno Patri Vicario Generali Ultramontano, rogatus a Fratribus Sardis, & a Rege Hispaniæ, quod sim contentus, quod recipiat Sardos sub cura & obedientia sua.* Iterum tamen redierunt ad Vicarium Cismontanum, & sub ejus regimine perstiterunt, donec agente Philippo II. Rege Hispaniarum, Franciscus Gonzaga Generalis Minister anno MDLXXXI. die V. Novembris eos reunivit familiæ Ultramontanæ. Concessa est in hoc Capitulo facultas celebrandi festum Translationis sancti Bernardini in illis Provinciis, quæ admittere voluerint; necnon festum sanctæ Birgittæ ab iis, quibus celebrare placuerit. „ Data est etiam licen-

Capit. Generale Obser. Ultramontan. 24. *Regist. ord.* *Tom. 2. an. 1226. n. 60.* Acta huius Capituli. Provincia Sardiniæ aggregatur familiæ Ultramontanæ. *Gonz. in prœm. Prov. Sardiniæ.* Celebratur translatio S. Bernardini. Et festum S. Birgittæ. ADDITIO *Ex authographo.*

„ licentia transferendi corpus Oliverii Maillardi, quem diximus superius „ Tolosæ defunctum, miraculis coruscasse, ab aula capitulari, in qua fuerat „ sepultus, ad Sacellum novum in ejus honorem fabricatum. *An. 1502. n. 24.*

Custodiæ S. Evangelii vicissitudines. *Moles in Memor. Cimar. lib. 8. cap. 5. Histor. Prov. S. Joseph. l. 1. cap. 4.*

XVIII. Custodiæ sancti Evangelii Fratribus in Hispania multa passis a Superioribus Provinciæ sancti Jacobi, Romam venit Angelus Pintianus, obtinuitque hoc anno, die x. Martii a Julio Pontifice litteras, quibus prædictam Custodiam erigebat in Provinciam, confirmato interim in officio Custodis, donec ad electionem Ministri deveniretur, Petro Melgario. Hoc indulto qui sparsi erant reformati, & Guadianæ parvulam insulam in finibus Lusitaniæ ac Castellæ inhabitabant favore & patrocinio Ducis Brigantini, ad derelicta habitacula paupercula redierunt, coactoque Capitulo in Cœnobio de Clavibus, vulgo *Chaves*, Ministrum elegerunt Melgarium. His commoti Patres Provinciæ sancti Jacobi, egerunt cum Ferdinando Rege, ut ad Emanuelem Regem Lusitaniæ mitteret Joannem de Argomanes virum doctum & pium, Observantum prædictæ Divi Jacobi Provinciæ Vicarium, qui pericula & incommoda secuturæ scissionis in Ordine significaret, acceptasque super facilem quorumdam transitum ad hos Reformatos Julii Pontificis litteras ostenderet: *Romanum decet Pontificem*. primo Augusti. Discussio negotio, auditisque partibus, conventum est, ut Cœnobia, quæ intra Portugalliam erant, titulum sortirentur Custodiæ dumtaxat sancti Evangelii, & obedirent Vicario Generali Ultramontano; quæ vero in Castella, subjicerentur Vicario Provinciæ sancti Jacobi, & unirentur reliquis Conventibus eidem subjectis, sub eadem habitus norma, omisso capitio acuminato. Petrus itaque cum suis sequacibus remansit in Lusitania, Angelus in Castellam reversus, obsecutus est Vicario prædicto, donec in Hispaniam pervenit Minister Generalis, qui res aliter disposuit, uti dicemus anno sequenti.

Fr. Ludov. Episc. Misinen.

Fr. Dominic. Zapaten.
Fr. Didacus Scodrinen.

XIX. Obiit hoc anno Idibus Februarii frater Ludovicus Episcopus Misinen. sive Drusiparæ, sub Archiepiscopo Heracleæ, sacræ paginæ Professor, Minister quondam Provinciæ Saxoniæ, & suffraganeus Episcopi Hildesemensis. Electus est Episcopus Zapaten. & Sardanen. sive Sarden. Ecclesiarum unitarum, sub Arch. Antibaren. frater Dominicus Garsias, per obitum Petri Sombriga, die xv. Julii. Scodrinen. sub eodem Archiepiscopo frater Didacus N. die x. Decembris.

Conv. Bovolini. *Gonzag. in Prov. 7. Martyr. Con. 7.*

XX. Constructum est hoc anno ad oppidum Bovolini in littore maris Adriatici Cœnobium Fratrum Observantum, sub invocatione sanctæ Mariæ de Jesu, impensis nobilis viri Thomæ Merulæ; licet quidam commenti sint illi datas pecunias a Mercatoribus Genuensibus, qui ex Oriente regredientes, ut imminens naufragium evaderent, voverunt se in primo, quod tenerent, Christianorum littore, Minoriticum constructuros Cœnobium, eosque cum primum ad hunc portum Bovolini pertingerent, quæ sufficerent ædificio peragendo, pecunias Thomæ fidei credidisse, ne susceptum iter suspendere ædificii mora cogerentur. Et quidem Julii diploma, quo construendi Cœnobii facultatem hoc anno concedit, non nisi solius Thomæ tamquam fundatoris, agit mentionem.

Conv. Saxoferrati. *Idem in Provin. Marchiæ Conv. 51.*

XXI. Sub hunc annum, annuente Julio Pontifice, populus Sentinas, sive Saxoferrati, in Piceno nobilis oppidi, ut tamdem a dissidiis intestinisque bellis respirare possent, Cœnobium Observantum ad c. p. ab oppido supra nemerosum colliculum, sub invocatione sanctæ Mariæ de Pace construxerunt. Ecclesiam propriis sumptibus Cherubina Alberia ædificavit. Ad operis subsidium & complementum Bernardina de Humanis bonam partem

tem sui peculii largita est, necnon Philippus quidam Sentinas alias contulit eleemosynas.

Conv. Pulchri Podii. Idem in Provin. Catalon. Conv. 15.

XXII. Raymundus a Cardona Baro Pulchri Podii (vulgo *Belpuig*) Vicensis dioecesis oppidi in Catalonia, cum pro Rege Hispano regnum gubernaret Neapolitanum, jussit prope ædiculam sancti Bartholomæi c. p. a prædicto oppido distantem, Conventum Fratrum Observantum fabricari. Ministri pauperem angustamque domum, ita volentibus Fratribus, adjunxerunt. Ubi id rescivit Raymundus, suis valde offensus, opus totum dirui, amplamque viginti Fratrum capacem reædificari domum præcepit, ibique in Ecclesia nobile posuit sepulcrum alabastrinum, per Joannem Nolanum Statuarium insignem, Neapoli egregio artificio expolitum. Adjacent sepulcro plurima maximi valoris anaglypha, & militaria signa, vel ab hostibus relata, vel tanti herois trophæa, & munia gloriose peracta, repræsentantia. In alio pulcherrimo mausoleo ejusdem templi jacent aliquot ejusdem Raymundi consanguinei. Nobilis illic viget Confraternitas sancti Bartholomæi, privilegiis magnis a Leone X. concessis utique singularis. Diploma Pontificium, quo ædificandi hujus Coenobii facultas hoc anno conceditur, licet in annum antecedentem Gonzaga rejiciat, incipit: *Eximiæ devotionis affectus*. vi. Kal. Martii.

Conv. Metellini. Idem in Provin. S. Michael. Conv. 14.

XXIII. Juxta oppidum opulentum & nobile Metellini in Hispania, Joannes a Porto-carrero, & Maria Manuelis ejusdem oppidi Comites, hoc anno Conventum Observantibus sub invocatione sancti Francisci inchoarunt, qui lento tamen gradu processit ad finem. Illis autem ac successoribus jus debetur patronatus. Ad cc. p. ab Algarii oppido Sardiniæ munitissimo, pulchris ædificiis, & coralli piscatione insigni, Communitas hoc anno Conventum eisdem Observantibus construxit. Sed cum ex parte esset incompletus, & ex altera aliquas passus esset ruinas, duarum nationum Genuensis & Catalanæ mercatores, quorum plurimi illic inhabitant, constructis sibi duobus sacellis, in quibus sepeliri possent, & officia statis diebus celebrare, ruinas Conventus repararunt, & Fratribus piis adsunt subsidiis.

Conv. Algarii. Idem in Provin. Sardin. Conv. 5.

Conv. insulæ Palmariæ. Idem in Provin. Canar. Conv. 7.

XXIV. In Palmari insula ex Fortunatis, sive Canariensibus una, hoc anno Martinus Camacius, & Magdalena Infans commodum contulerunt fundum Fratribus Custodiæ Canariensis Coenobio construendo; quod illi diligenter fecerunt, indito titulo *Conceptionis beatæ Virginis Mariæ*. Aquæ penuria laborantibus Carolus V. Imperator tantam concessit, quanta irrigandis hortis, ceterisque domesticis necessitatibus sufficiat. Hic jacet sepultus honorifice frater Joannes de Via, de quo sub mortis annum dicemus.

An. 1541.

Conv. Petræ Patritii. Monum. MSS. Prov. Hiber.

XXV. In Hiberniæ Provincia Conaciensi, & dioecesi Ardachadensi, in Comitatu de *Leithruin* ad ripam fluminis Banni, non longe a suo Morerio, Dom. Cornelius Brene-Irvairc hoc anno ædificavit Conventum de petra Patritii, alias Balegrvairci, accersitis primis incolis ex Conventu Dunnangalli. Locus est satis amoenus, & structura erat pulchra valde, claustri columnis, præcipuisque ædificii lapidibus egregie dolatis ex marmore griseo. Periit tamen incendio, & incursione hæreticorum, quorum unus cognomento Harrison, quæ reliqua erant post depressam religionem catholicam in Hibernia, diu possedit, relicta tamen sartaque Ecclesia, atque intactis sepulturis nobilium, vicinorumque populorum, ex quibus illi non modica proveniebant emolumenta. Sepulta est in dicta Ecclesia anno MDXII. Dom. Margarita, uxor prædicti fundatoris.

Mon. Erenæ. Gonzaga in Provin. S. Michael. Mon. 8.

XXVI. In oppido Erenæ nullius dioecesis, sub jurisdictione militiæ sancti Jacobi constituto, ut posset construere Monasterium Clarissarum ex facul-

cultatibus sibi a marito suo Roderico Parrada, ejusdem Ordinis milite, Elisabetha Delgada facultatem hoc anno impetravit a Pontifice: *Universæ Divinæ majestati accepta*. VII. Idus Junii. Opus aggressa, habitum ejusdem Instituti suscepit, primamque egit Abbatissam Monasterii a se complete sub Matris Dei invocatione constructi.

XXVII. In Lusitania prope celebre oppidum Pontis Limani, Braccarensis diœcesis, cum incultæ remanerent ædes a Minoritis olim extructæ, sed ab eisdem, quia incommodæ, derelictæ, hoc anno ab iminenti ruina vindicatæ sunt a duabus Sororibus germanis ex oppido Villæ Comitis ejusdem diœcesis oriundis, & in commodi Monasterii formam redactæ. Harum auspiciis, & religiosa primarum Sororum disciplina tanta pietate & opinione virtutis excrevit, ut & ædificiis ac reditibus ita sit auctum, ut sexaginta vel septuaginta admittat Clarissas. Vidi ipse Monasterium fabrica pulchrum, situ amœnum.

Mon. Pontis Limæ.
Idem in Provin. Portug. Mon. 11.

XXVIII. Hoc anno Monasterium Ordinis Conceptionis, juxta mœnia oppidi, quod Caput bovis, Hispanice *Cabeca del Buey* nuncupatur, & ad militiam spectat Alcantarensem, constructum est a Martino Rol, ejusdem militiæ Commendatario, cui primæ regularis disciplinæ magistræ datæ sunt anno MDXXXIII. ex Monasterio Hispalensi sanctæ Agnetis. Sed & hoc alias dedit Institutrices Monasterii Scalabiani, uti suo tempore dicetur.

Mon. Capitis Bovis.
Idem in Provin. S. Michael. Mon. 13.

An. 1583.

XXIX. Ludovicus Amboysius, Albiensium Dominus, & Episcopus, circa hunc annum in prædicta Albiæ urbe Monasterium ædificavit virginum Annunciatarum secundum hujus Instituti, primum post Joannæ fundatricis obitum constructum. Virgines octo, quæ reliquas instruerent, e Bituricensi Monasterio sunt avocatæ. Voluit nimirum in hoc opere vir pius avunculi sui, etiam Ludovici Amboisii nuncupati, Albiensium Episcopi, recens defuncti desiderio satisfacere, qui id ipsum, si vita superfuisset, per se præstitisset.

Mon. Albiæ Annunciat.
Miraus de Ord. Annunciat. c. 3. n. 2.
Claud. de Episc. Albien.

XXX. Francisca Rodriguez vidua oppidi *Vearum* in Regno Murciano, ubi unico suo filio Alphonso persuasit, ut Franciscanis ejusdem oppidi nomen daret, ipsa cum filiabus Catarina & Elisabetha Tertii Ordinis habitu assumpto, aliisque Virginibus ad ejus consortium accedentibus, ab anno hoc vel anteriori, usque ad annum MDXL. in humili domo vixit sub obedientia & directione Ministri Provinciæ Carthaginensis. Etenim cum augeretur numerus Sororum, ad aliam ejusdem Ordinis capaciorem, ad Monasterii formam redactam, transierunt, eamque Conceptioni beatæ Virginis Mariæ consecrarunt.

Dom. Vearum Ter. Ord. foror.
Gonzaga in Provin. Carthagin. Mon. 10.

XXXI. Domus Fzomlembgin *Upder Berckmuren* Coloniensis, quam Sorores Tertii Ordinis annis multis inhabitarunt, hoc ipso, deficientibus his, tradita est Sororibus Ordinis sancti Augustini. Ministro & Fratribus ejusdem Instituti, domus sanctæ Catarinæ de Montesaro, Compostellanæ diœcesis supplicantibus, univit Pontifex hoc anno eorum Ecclesiæ parochialem sancti Thomæ de Bervantes, ejusdem diœcesis, & aliquot beneficia, quorum præsentatio ad dictum Ministrum & successores spectabat.

Domus Fzomlébgin.
Reg. Jul. l. 139. fol. 80.

Domus de Montesaro.
Ibid. lib. 135. fol. 106.

XXXII. Scripsit hoc anno Pontifex ad Vicarium & Fratres Observantes Provinciæ Romanæ in Capitulo congregandos ad Cœnobium Palatioli, Albanensis diœcesis, ut spirituali consolationi consulentes Priorum & Communitatis Civitatis Cornetanæ, Cœnobium sancti Francisci ejusdem urbis non desererent, præsertim cum communibus urbis expensis ita opportune fuerit restauratum, ut adjectis ædificiis, ab aere insalubri posset defendi. De huc Cœnobio, & aeris insalubritate, propter quam non semel dereli-

Conv. Cornet.
Breve originale. Tom. 14. ann. 1487. n. 15.

Sacellum in Ecclesia S. Petri Montis aurei. *Tom. 14. anno 1472. n. 32. seq. Lib. 117. fol. 168.*

ctum est, alias locuti sumus. In Ecclesia sancti Petri Montis aurei in Janiculo, de qua diffuse actum est, hoc anno Franciscus Episcopus Cenetensis, unus ex Auditoribus causarum Palatii Apostolicii, sacellum ædificavit sanctorum Francisci & Antonii, picturis egregiis ornavit, paramentis & subsidio annuo pro celebranda quotidiana missa dotavit.

Mon. S. Claræ Ulyssippon. *Lib. 150. fol. 182.*

Mon. de Campis. *Lib. 142. fol. 62.*

XXXIII. Deprecante Emmanuele Rege Portugalliæ, Pontifex hoc anno univit Monasterio sanctæ Claræ Uyssipponensi parochialem Ecclesiam sancti Martini ejusdem Urbis, quæ ad jus patronatus ejusdem Regis spectabat. Similiter Monasterio sancti Bernardini oppidi de Campos, Legionensis diœcesis, ejusdem Ordinis sanctæ Claræ, univit beneficium simplex in parochiali Ecclesia oppidi de Ariza de Sayago, Zamoren. diœcesis.

Bona Clarissar. derelicta quibus obveniant.

Potestas Ministrorum in Clarissas.

Non licere commorari extra Cóvent.

XXXIV. Litteras Eugenii & Sixti IV. circa dispositionem & applicationem bonorum Monialium sanctæ Claræ, quæ superioribus obedire, aut reformari nollent, & Monasteriorum, quæ Monialibus erant destituta, hoc anno Julius confirmavit, & defensores sive patronos executionis dedit fratrem Marcum Vigerium sanctæ Mariæ Trans-tyberim presbyrerum Cardinalem, ac Episcopum Ortanum: *Nuper nobis*. die 1. Septembris. Ad instantiam fratris Francisci Cardinalis Ximenii declaravit, Vicarios Provinciales Observantum habere eamdem auctoritatem super Moniales suæ curæ commissus, quam Urbanus IV. tradidit Protectoribus Ordinis: *Ex relatione circumspectionis tuæ*. die XIX. Aprilis. Prohibuit Fratribus Ordinum Prædicatorum & Minorum, causa studii, vel alia quacumque, extra domos suorum Ordinum commorari; & auctoritate Apostolica revocavit privilegia Universitatibus, præsertim Salamantinæ, in contrarium aliquando concessa: *In supremæ dignitatis*. die VIII. Augusti.

ARGUMENTUM.

Franciscus Cardinalis Ximenius florenti conscripto milite, & numerosa instructa classe, Oranum, fortissimum Maurorum munimentum in Africa feliciter expugnat. Gloriosa victoria modestissime usus, & triumphante exercitu ad alias expeditiones instaurato, ex Africa regreditur, triumphalesque declinat honores. Celebratis Ferrariæ Comitiis Generalibus, Observantes Cismontani Vicarium Generalem Franciscum Zenum adoptant. Prohibetur transitus Observantum ad Conventuales. Pii aliquot viri, & Henricus Angliæ Rex moriuntur. Pietatis & implet atis referuntur exempla. Episcopi & Cœnobia hujus anni recensentur.

I. DIXIMUS anno præcedenti multa, quæ per Cardinalem Ximenium præclare incepta, & confecta sunt in fundatione Academiæ Complutensis: nunc de bello Africano, quod animose aggressus hoc anno gloriose perfecit, agendum est, ex quo quantum vir egregie cordatus, pace & bello valuerit, his monumentis constabit. Animo excelso & magno fuisse, id aperte demonstrat, quod eo tempore, quo Academiæ construendæ & exornandæ intentus erat, & eam rem solum curare videbatur, longe diversis curis distractus, bellum etiam adversus Africam meditabatur, deque ejus apparatu, instrumentis, & ordine, cum Rege per certos homines, & per litteras agebat, donec re ad effectum perducta, voti sanctissimi compos factus fuit. Nescires ad quam rem ille propensior natura esset, disciplinis provehendis, & pacis muneribus obeundis, an potius bellicis studiis exer-

Cardinal. Ximenius bellum meditatur Africanum. *Gomes. lib. 4.* Ad pacem an ad bellum factus.

exercendis. Nam qui tot litteraria monumenta, de quibus egimus, animo revoluerit, qui tot librorum excusiones, tot Cœnobia ædificata, tantam Reipublicæ in officio continendæ curam conspexerit, togæ proculdubio tantum cultorem fuisse credet. Qui tamen universas ejus actiones comparare voluerit, magis ad bellica exercitia a natura effictum esse judicabit. Erat enim vir animi invicti & sublimis, omniaque in melius asserere conantis, & mirabili solertia a natura præditus; & qui persuasum haberet, non alia ratione animos humanos imperia aliorum laturos, nisi vi facta aut adhibita. Quare pro certo affirmare solebat, nullum unquam Principem exteris populis formidini, aut suis reverentiæ fuisse, nisi comparato militum exercitu, atque omnibus belli instrumentis ad manum paratis. Dedit hujus rei præclarum argumentum, cum Hispaniæ gubernandæ præfectus, hoc, de quo agimus, in primis cavit. Quo quidem tempore veteranos milites dixisse certum est, numquam antea militares viros tanto in pretio vel honore habitos, aut stipendia certius ad diem illis fuisse numerata. Sed hoc aliorum de eo judicium ex Africano bello certum esse, clarius apparebit.

II. Hieronymus ille Vianellus Genuensis, vir industrius, & rerum Africanarum in primis peritus, de quo superius incidit mentio, cum Ximenii animum ad bellum contra Africanos suscipiendum ex ejus sermonibus propensum cognosceret, cœpit cum eo de portubus, stationibus, atque de universa maritima ora, quæ Hispaniam spectat, agere; sed potissimum quanam ratione portus ille magnus, quem ea de causa *Mersalcabir* Mauri appellant, obsideri & expugnari posset. Gratissimi sermones hi Ximenio fuerunt, nam si portus ille in potestate Hispanorum esset, facillimum aditum haberi sentiebat ad universam Africam capiendam. Est enim ille portus ingentis classis capacissimus, nullibique in continua Africæ ora naves tutius aut commodius esse possunt. Dum sæpe Vianellus ad Ximenium veniret, & ex illius sermonibus, accurataque rerum omnium & locorum descriptione facile Cardinalis intellexerat, quam opportunus & necessarius erat ille portus ad expugnandam Orani urbem, Maurorum opulentissimam, ex qua tot piratarum excursiones in Hispanas oras fiebant, eo studium omne convertit, & cum Rege egit, ut expeditionem hanc sibi gloriosam, Hispaniæ summe necessariam, fieri curaret. Sed cum Rex, etsi sua sponte satis propensus ad bellum Africanum gerendum, responderet se re nummaria minus instructum, exhausto per bellum Granatense, & Italicas impensas ærario, Ximenius se pecuniam omnem mutuo daturum dixit, qua exercitus per bimestre spatium posset sustineri. Instructissima ergo classe parata, & delecto conscripto exercitu, imperatore Didaco Ferdinando Corduba, feliciter tamdem in Hispanorum potestatem portus, arcesque impositæ redactæ sunt. Cum vero majores progressus fieri possent, toto quadriennio ab opere cessatum est, donec hoc anno Ximenius Oranensis urbis expugnationem suis impensis excepit peragendam.

An. 1504. n. 12. & 18. & anno 1506. n. 21.

Ingens portus Africanus ab Hispanis occupatus

III. Non cessabat tamen Didacus Fernandus e Mersalcabirina arce assiduas in Mauros incursiones facere, ex quibus cum victoriam sæpe reportasset, decrevit tamdem cum tribus millibus peditum justo prælio Oranenses provocare. Sed ut sors belli anceps semper & incerta est, anno proxime præterito cum egregie cum illis dimicasset, magna jactura suscepta, victus prælio decessit. Eo nuncio Ximenius, ceterique Principes, qui apud Reginam Joannam aderant (nam nondum Neapoli Ferdinandus Rex venerat) adeo graviter perculsi sunt, ut illico Ximenius ad expeditionem diu optatam fuerit navigaturus, nisi Reginæ valetudo, & Reipublicæ status, ejus stu-

ſtudium & conatum tetardaſſet, & in primis Ferdinandi Regis abſentia, ſine cujus auſpiciis & nutu nihil rite confici poſſe exiſtimabat. Ergo ſimul ac Rex venit, & Hiſpaniæ res ſunt compoſitæ, Ximenius cum eo agere cœpit, ut vel ipſe Rex in Africam trajiceret, vel Ximenio eam Provinciam traderet. Indignum enim eſſe, & pene intolerabile, ut tali a Deo immortali opportunitate oblata, talique aditu ad univerſam Africam debellandam dato, ipſi otioſi & negligentes ſederent, ſpectantes quemadmodum tot captivorum Chriſtianorum millia, cum maximo totius Hiſpanæ nationis dedecore, paſſim abducerentur.

IV. Erat quidem Rex in Ximenii ſententiam propenſus, quamvis Reguli varie ſuper hac re ſentirent. Quare apud eos Cardinalis propoſito palam collaudato, ejus ſententiam ſibi nimis placere declaravit, eſſeque illi gratias pro merito agendas, quod vir tanta ætate provectus, & diuturnis laboribus pene confectus, ad duriſſimum Martis opus, religionis dilatandæ ſtudio, & Reipublicæ defendendæ amore, ſeſe ardore juvenili offerret. Idcirco ſanctiſſimis ejus conatibus omnino favendum, & omnibus regni viribus optimi Præſulis conſilium, religionis & pietatis plenum mature eſſe exequendum. Toto eo anno paratæ ſunt triremes, naves longæ, & roſtratæ, conſcriptuſque exercitus, commeatus advectus, delecta tormenta, aggeſtæ munitiones, deſignatus imperator exercitus Petrus Navarrus Oliveti Comes, Dux egregius, rei bellicæ peritus, qui viri fortiſſimi Gonſalvi, Magni Ducis cognomen aſſecuti, exempla in bello Neapolitano permulta didicerat.

V. Hoc demum anno, poſtquam militum legiones ex omni Hiſpania ſelectas conſcripſiſſet, duces egregios illi præfeciſſet, belli Africani fama ad hoſtes uſque jam penetraſſet, multaſque difficultates, tum invidorum Regulorum, tum ejus dignitati apud Regem inſidiantium ſuperaſſet, commiſſa Eccleſiæ ſuæ vicaria poteſtate Joanni Velaſco Calaguritano Antiſtiti, ſupplicationibus aſſiduis per omnes Eccleſias & Cœnobia pro victoria decretis, ſoluto in navibus, ex fratris Alvarii ſocii Minoritæ conſilio, militi, qui pridie in terra tumultuaverat, ſtipendio, Carthagine ſolvit poſtridie Idus Majas. Claſſis conſtabat octoginta actuariis navibus, decem maximis triremibus, præter permulta navigia minora, & ſcaphas majoribus ſervientes. Vehebantur autem decem millia peditum, equitum quatuor millia, & lixarum, calonumque numerus neceſſarius. Poſtridie ejus diei, quo Chriſti in cœlum Aſcenſus celebrabatur, multa jam nocte ſecundis ventis Africam appulit, ubi ſollicitus & inſomnis per eam noctem in anchoris permanſit, dum ſingulis, quid poſtridie faciendum eſſet, per partes diviſit.

Ximenius ſolvit in Africam.

VI. Egreſſo e navibus milite, & peditatu in quatuor agmina per Tribunos militares diſpoſito, prodiit ex arce Merſalcabirana Ximenius ſuorum caterva ſtipatus, qui novitate & inſolentia ſpectaculi omnium animos perculit, multumque alacritatis invexit. Neque enim Imperatorem ſuum ſplendenti clypeo, aut caſſide ex chimæra ignes vomente formidabilem intuebatur, ſed Pontificalibus veſtibus indutum, Sacerdotibus & religioſis viris ex utroque latere ſtipatum, & Cruce argentea pro vexillo præeunte, quam Algora Canonicus Seguntinenſis ex officio geſtare ſolebat, tunc vero frater Fernandus, validis lateribus, & procera ſtatura homo, quo ex Franciſcanis ſodalibus Ximenius familiariter utebatur, equa alba inſidens gerebat, gladio Hiſpano ſuper ſaccum Franciſcanum accinctus, quemadmodum & ceteri religioſi viri, qui eo die, jubente Ximenio, armis ſe munierant.

VII. Re-

VII. Refectum exercitum cibo potuque, pulchra & potenti oratione Ximenius ad fortiter agendum pro re Christiana, pro Rege, & pro patria exhortatus, ante eum progredi constituit. Ut tamen pugna abscederet, omnes orarunt, ipsisque prælii conflictum committeret; eam enim spondebant operam se religioni, & Reipublicæ navaturos, ut ipsum suscepti negotii numquam pœniteret. Cessit communibus omnium precibus Ximenius, atque ætatis & personæ suæ memor, in Petrum Navarrum eam curam rejiciens, ad Mersalcabiranam arcem se recepit: sacram ædiculam ingressus, quæ Divo Michaeli dedicata est, in genua procumbens, expansis manibus in cœlum intentus, multis lacrymis Deum precabatur, ut suis Christianis præsidio esset.

VIII. Petrus Navarrus, ut ingentem Maurorum & Numidarum multitudinem colles occupasse vidit, ne nostri, quos maritimi æstus, & labor ejus diei lassaverat, impares in congressu essent, timuit: belli autem principio parum prospere nostris succedente, fiduciam & vires hostibus auctum iri non dubitabat. Quare secum deliberare cœpit, an in posterum diem conflictum differret, intereaque hostes in timore contineret, an alacritatem militum secutus, tamdem de summa belli eo die decerneret. Cunctationem magis probabat, quod jam esset hora diei nona; metuebant enim ne jam apparentibus tenebris, prælium inceptum intermitteretur, & noctis interventu nova exoriretur rerum facies: parvo enim momento belli res plerumque in alteram partem inclinat. Animi itaque dubius ad Ximenium redire decrevit, ejus sententiam antequam quidquam tentaret, rogaturus. Is experientissimi imperatoris dubitatione permultum commotus, neque quid consuleret satis certus, cum se collegisset: *In hac die*, inquit, *vir fortissime pugna: Christus summi Patris filius, & seductor Maurorum Mahometus in certamen descendunt: omnem cunctationem non solum damnosam, sed impiam esse arbitror. Quare omni deposita formidine, milites tuos, ut cum hostibus manus conferant, jubeto: certa enim mihi spes est, te hodie victoriam magna cum laude reportaturum*. Divinum id potius oraculum, quam ullius hominis consilium fuisse, quæ sunt postea insecuta declararunt: nisi enim eo die pugnatum fuisset, Oranum capi non poterat. Vix post tres horas a capta urbe Trimesenius Messuarus, qui auctoritate & potentia a Rege est secundus, cum magna peditum & equitum vi, in auxilium Orani venit: qui urbis captivitate & direptione cognita, nihil tentandum contra Hispanos victores ratus, ad Regem suum rediit.

IX. Navarrus itaque rebus perite dispositis, tubis classicum incinentibus, & omnibus Jacobum Divum Hispaniæ tutelarem inclamantibus, recta ad clivum urbi imminentem occupandum, & inde hostes deturbandos infestis signis & armis contendit. Superato ingenti virtute colle, fugatisque Mauris, miles per subjectam Orano planitiem se se adversus fugientes effudit, quod terrorem maximum Mauris incussit, multo majorem exercitum, quam erat, ea specie existimantibus. Interea classis Orani muros quatere non cessabat, quamvis Mauri crebris tormentorum ictibus illam impeterent. Accidit vero, ut tormentarius Magister tam bene collineaverit pilam ferream contra præstantissimam Maurorum machinam, ut illam confregerit, & loco deturbaverit. Exinde hostium ictus remissiores fuerunt, adeo ut Hispani a triremibus desilientes terrestribus copiis se se conjungere potuerint. Conjuncti fortissime dimicantes effecere, ne fugientibus hostibus pateret aditus in urbem, sed coacti fuerint, præter casam, quod ajunt, fugere, viis omnibus per Hispanum militem occupatis. Pugnatur contra Mauros.

X. Dum

X. Dum hæc geruntur, ſex Chriſtianorum ſigna in ſumma urbis arce ſunt conſpecta, & paulo poſt intra ſemihoræ ſpatium omnia mœnia Chriſtianorum vexillis tenebantur. Etenim milites per haſtas mirabili pernicitate reptantes, dicto citius omnia præſidiis obſederant. Tanto ergo impetu conſcenſum fuit, ut poſtea id per otium conſiderantes, vix fieri potuiſſe crederent ipſi auctores. Nam parta victoria, cum idem efficere laborarent, numquam ſucceſſit: nunc murorum altitudine, nunc haſtarum polita lævitate, & flexibili materia militum ſtudium & conatum retardantibus. Adeo ad res præclaras gerendas neceſſarius eſt ille ardor, quo animi incaleſcunt, cum res vera peragitur.

Oranum expugnatur.

XI. Soſa cohortis pontificiæ Præfectus, fuit primus, qui reptando in muros conſcendit: nam Divum Jacobum, & Ximenii auſpicia inclamans, & e ſummis mœnibus Ximenii vexillum oſtentans, victoriam partam nuntiavit. Complures intra urbem e muris deſilientes, portis reſeratis, aditum reliquis militibus dederunt. Mauri re inſperata perterriti, & ſuorum militum præſidio deſtituti, ob ſubitam Hiſpanorum irruptionem, multi ſe in ſacella (quas Meſquitas vocant) recepere, alii in munitas quorumdam divitum ædes, nonnulli, quibus animus erat promptior, patentioribus locis convenerunt, ultima adverſus hoſtes experiri parati. At ubi univerſum exercitum urbem ingredi viderunt, totamque illam formidandam aciem per omnes vicos circumfundi, veriti ne omnino ſpes fugæ interciperetur, urbis portas petierunt, ſi forte cum irrumpentium confuſa multitudine ipſi quoquo modo poſſent elabi. In omnes fere ſævitum, nulli parcitum ætati aut ſexui, omnia ferro & igne vaſtabantur.

XII. Viri multi inſignes & præclari ex hoſtibus ciciderunt: promiſcuì vulgi quatuor millia, capta quinque millia; ex Hiſpanis triginta dumtaxat ſunt deſiderati, qui in montis expugnatione perierant. Præda adeo ingens & opulenta fertur, ut non ſolum Tribuni militares & duces, inter quos quemdam fuiſſe certum eſt, cui decem millia ducatorum obvenerint; ſed ipſi quoque gregarii milites, atque adeo calones, & lixæ, auro & argento divites diſceſſerint. Quingentis millibus nummum aureorum Orani præda integra æſtimata eſt: quod neutiquam mirum videbitur, urbis opulentiam & divitias reputanti. Mille & quingentas, tum mercatorum, tum artificum officinas Orani numerarunt, qui tunc interſuerunt, & rem geſtam ſcripſerunt.

Sol ſuum curſũ continet.
Vide Carol. Bovillũ lib. diverſ. Epiſtolar. Pariſ. impreſſ. an. 1510.

XIII. Non defuerunt ad bellum hoc ſuſcipiendum & proſequendum oſtenta, quæ alii recenſent; ſed illud omnium maximum, quod multorum qui adfuerant, aliorumque ſcriptis eſt teſtificatum: Solem ſcilicet quatuor & amplius horas curſum ſuum continuiſſe. Nam cum a Chriſtianis mons appetebatur, dies palam inclinare cœperat, ſermeque Sol jam occaſui proximus eſſe videbatur: quod unum, ut diximus, Navarrum ad montis radicem, priuſquam prælium tentaret, reputantem, non mediocriter conturbaverat. Hoc etiam Ximenium conſideraſſe ajunt, prudenter tamen tacuiſſe, donec res hæc mirabilis omnibus vulgata fuit. Animadvertiſſe hoc etiam nonnullos ex Mauris affirmant, qui rei novitate perculſi, ſacrum ſuſceperint Baptiſma. Certe in eo prælio, quo Carolus V. Romanorum Imperator Joannem Fridericum Saxoniæ Ducem fudit, diem quoque longiorem fuiſſe ſcribunt, quam eo tempore curſu ſolari eſſe potuiſſet; quod & ipſe Cæſar affirmabat. Hujuſmodi autem miracula an ex opinione humana naſcantur (res enim maximas & difficiles brevi tempore abſolvi non credimus) an lux illa vere tardior fuerit præpotentis Dei voluntate, non eſt conſilium perſequi, aut curioſius examinare.

XIV. Xi-

XIV. Ximenius captæ urbis nuncio impendio lætus, totam illam noctem hilarem in hymnis, & gratiarum actionibus somni immemor inter suos traduxit. Postridie ejus diei triremibus Oranum petere placuit, ut salebrosi itineris difficultates vitaret. Fruebatur inter navigandum pulcherrimo urbis aspectu, mœnianis frequentibus, & candidissimis turribus collucentibus. Ad terram expositus, Crucis vexillo præeunte, & victore milite stipatus, urbem ingressus, lætis omnium acclamationibus suscipitur, laudes Deo Optimo Maximo victoriarum largitori incinentium, & Ximenium gentium barbararum victorem proclamantium. Qua ille re mirifice oblectatus, Davidis versiculum sublimi voce protulit, ita ut ab omnibus exaudiri posset: *Non nobis Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam*. Ad Alcazavam, hoc est ad arcem maximam, e vestigio perrexit: neque enim alteri præterquam Ximenio aditum ad eam se daturum præfectus affirmaverat. Postquam receptus fuit, claves sunt ei traditæ: & protinus treceenti ex Christianis captivi, qui dira servitute a Mauris premebantur, ex arcis ergastulis in lucem sunt producti, atque optata libertate donati. Oblata est illi universa præda, tamquam præcipuo imperatori, quæ publice jussa fuerat asservari. Ille quamvis multa pretio & elegantia insignia videbantur, nihil ad rem suam privatam transtulit: sed quædam in publicos exercitus usus, quemadmodum cum Navarro convenerat; quædam ad Regem deportanda seposita fuerunt. Ducibus deinde & Tribunis militaribus vocatis, virtutem illorum publice collaudavit, & pro tam fortiter navata opera benignissime gratias egit, & torquibus, armillis, & Numidicis phaleris, aliisque item militaribus præmiis, prout quisque merebatur, donavit. Bellica instrumenta ærea, quæ mœniis diruendis ob ingentem magnitudinem sunt idonea, plusquam sexaginta instructissima sunt capta, catapultarum, scorpionum, balistarum, & jaculorum immensus numerus. Quare miraculo proximum esse videri possit, atque ideo Ximenii auspiciis, ejusque pietati adscribi solet, urbem Mauritaniæ celeberrimam, tot apparatibus bellicis refertam, tam florenti juventute, ac tot præsidiis Numidarum (quos Arabes vocant) abundantem, quæ vel sex mensium obsidione vix expugnari posse credebatur, tanta celeritate, & parvo temporis spatio, tam denique incruenta Christianorum victoria captam esse. Erat in ore omnium, id quod Cæsar Pharnace devicto, ad Senatum scripsit, *Veni, vidi, vici*, ob festinationem celeritatemque, qua hoc bellum Africanum confectum fuit. Quare Ximenii virtus & fortuna, omnium litteris, & memoria hominum est celebranda, qui Oranum nondum visam, eo ipso, quo appulerat die, vicerit, subegerit & occupaverit.

Urbem ingreditur Ximenius.

Psal. 112.

Prædam generose distribuit.

Plutarch. in vita C. Cæs.

XV. Ergo Ximenius altero postquam Oranum ingressus est die, obequitans per loca urbis celeberrima, ejus situm est contemplatus, & quid in singulis partibus reficiendum, aut nova molitione construendum, attente consideravit. Ad Mesquitas deinde deflectens, ritibus Mahometanis conspurcatas, ut emundarentur & expurgarentur, curavit. Erat forte Dominicus dies, qui cum in XIII. Kalendas Junias, Divo Bernardino dicatum incidisset, Religionem mire auxit. Curavit igitur, ut Mesquitæ more Christiano consecrarentur, quo omnes sacris interesse possent: & Religioni satisfacientes, ad reliqua in terra hostili magnos animos conciperent. Igitur Mesquitam maximam, Mariæ victrici, & Angelicæ ad eam Annunciationi dedicavit. In hoc autem Templo, cœnotaphio ad aram maximam constituto, ut sibi anniversario sacro XV. Kalendas Julii, quo die Oranum capta fuit, parentarent, instituit, XXX. M. nummum ad hanc operam in perpe-

Divino cultui prospicit.

tuum datis. Alteram, ubi multi ex Mauris occubuerant, Divo Jacobo Hispanicæ virtutis conservatori, in quibus statim Sacerdotes nostri sacra fecerunt, & supplicationes sunt habitæ.

XVI. Sed quoniam Divo Bernardino partim ob egregiam Viri sanctitatem, partim ob communem Monachatus Religionem, Ximenius peculiari affectu devotus erat; ne eum præteriisse videretur, Xenodochium, quod ægrotantibus militibus parabat, Bernardino tutelari consecravit; memor scilicet pietatis, qua ille olim Senarum nobile Xenodochium in flore ætatis constitutus administrandum suscepit, ceteris Ministris fugientibus ob pestem, quæ, ut diximus, Etruriæ urbem, Bernardini patriam, & totam etiam Italiam occupaverat. Perpetuum in eo fundavit Sacerdotium Ximenius, ut esset qui ægrotantibus sacra ministraret, impetratis a summo Pontifice multis indulgentiis, & facultate etiam absolvendi a reatibus Pontifici Romano reservatis. At quoniam Religionis cura Ximenio ante omnia cordi erat, quam sciret mirum in modum Sodalitatibus Monachorum ali & promoveri, ædes item binas dedicavit, alteras Franciscanis, alteras Dominicanis, in quarum singulis civium animabus procurandis sufficiens Monachorum numerus aleretur. In Franciscana adeo crevit, ut ad quadragesimum pervenerit, subestque domus provinciæ Carthaginensi, tamquam viciniori, cum prius subesset Castellanæ, a qua primos habuit fundatores. Jam vero quod multi inter captivos Judæi erant, quorum plerique ex illa esse migratione existimabantur, qua ex Hispania undecimo ante anno, a Catholicis Regibus pulsi fuerant, vehementer timuit, ne in tam recenti eorum, qui in Hispania remanserant ad Christi fidem conversione, nonnulli pristinæ superstitionis memores, & vigilantiam Inquisitorum metuentes, clam ex Hispania Oranum fugerent. Quare officii sui auctoritate fungens, virum religiosum & eruditum Inquisitorem, ad ea omnia diligenter exploranda constituit. Mirum est, & pene fidem omnem exuperare videtur, Ximenium hominem senem, tot negotiorum fluctibus pene obrutum, & ob suorum militum fidem parum stabilem, & rerum humanarum inconstantiam, atque adeo dubiam Regii animi erga eum propensionem nimis anxium, tantum roboris & vigoris habuisse, ut non solum res militares, & quæ ad tutelam urbis pertinebant, vigilantissime constituerit, sed res etiam sacras, quod in summo otio solet fieri, omni adhibita cura disposuerit, & cuncta, quæ ad Episcopi munus spectant, admirabili consilio providerit. His tamdem rebus factum est, ut quamvis sæpius a Mauris ea urbs impetita fuerit, nihilominus optimi præsulis auspiciis, protectione & orationibus, sub Regum Hispanorum duret potestate.

Tom. 9. anno 1380. n. 10.

Conv. Oranі. Gonz. in Provin. Carthag. Con. 12.

XVII. Parta hac insigni victoria, rebusque in urbe compositis, animo dubius hærebat, an fortunæ successum sequeretur, & ad reliquam Africæ oram exercitum suum & classem converteret; an potius ætati & saluti suæ consulens, summa belli Navarro tradita, ipse rursus in Hispaniam remearet. Sed quamvis bellici labores animum obversarentur, & militares mores parum ejus instituto quadrarent, tamen ingenium animusque ille maxima quæque natura sua appetens, omnem vincebat difficultatem. Quare cum mare rursus trajiciendum consideraret, præsentem autem gloriam & victoriam ex altera parte sibi proponeret, & Christianæ Religionis propagationem, quam alterius industria & opera fieri indignum sua fortuna judicabat, ad reliqua pro virili persequenda jam jam animum inclinabat. Sed aliæ causæ, multorumque consilia in diversum mutarunt. Quare Navarro summo imperatore designato, in Hispaniam ex Oranico portu x. Kalend. Junias

In Hispaniam regreditur.

nias trajecit, eoque ipso, quo solverat die, mira temporis opportunitate, nullis præterquam suis familiaribus, & aliquot Ministris comitatus, Carthaginem venit. Nam summa securitate littoribus Hispanis per ipsum parta, prætoriana cohorte in exercitu, & bona familiæ parte relictis, ipse primus facti sui utilitatem sensit, expedito & inermi apparatu trajiciens.

XVIII. Hinc justis itineribus Complutum profectus, ei tam cives, quam litterarii Ordines obviam perrexerunt, qui lætis salutationibus incolumem reditum & felicem victoriam gratulabantur. Præcedebant Antistitem captivi Mauri, & cameli auro argentoque ex præda Africana onusti. Volumina etiam Arabicis characteribus conscripta ad Astrologiam & Medicinam spectantia, ut suam bibliothecam exornaret. Alcazavæ portarumque urbis repagula & claves, candelabra & pelves Mesquitarum, quibus Mauri ad suas lotiones utuntur, & Arabici litui, quos *Annafilos* vocamus. Multa ex his in tholo Templi Divo Ildephonso dicati suspensa fuerunt, quæ adhuc Compluti magno studio visuntur. Nonnulla etiam Talabricam missa sunt, præsertim cujusdam Oranensis portæ claves, quæ adhuc Talabricensis vocatur, quoniam a Bernardino Menesio Talabricensium Duce capta fuit, & in sacello Deiparæ Virginis, quod extra oppidum est, vexillo rubro juxta pendente, quod lunam cæruleam (ut Mauri solent) insigne habet, asservari ajunt. Res erat sane applausu & specie triumpho par: quam cum celebrare Complutenses vellent, mœnium partem diruerunt, qua Ximenius in oppidum reciperetur. Tamen modestiæ suæ memor, nullo pacto illac ingredi voluit, quamquam Complutensibus nimis deprecantibus. Triumphare fugit.

XIX. Compluti aliquot menses, valetudinis restituendæ causa commoratus est: nam Toletum, quo religionis ergo venire cupiebat, ire noluit, ne immodicis honoribus, quos parari noverat, oneraretur: & ut salutationes Regulorum evitaret, qui ad eam urbem simul atque Ximenius adventasset, venturi credebantur. Hac etiam de causa Pintiam, ubi Rex aderat, venire recusavit. Homo enim ad res serias & gravitatem factus, hujusmodi officiis, quæ ille inepta vocabat, nimis gravari se dicebat. Fecit interim Ecclesiæ Toletanæ Patres de adventu suo certiores, & rogavit, ut dierum aliquot supplicationes pro incolumi reditu suo decernerent: nam se eorum puris ad Deum precibus, in bellicis periculis vehementer adjutum esse dicebat: quæ statim decretæ pro dignitate sunt. Postquam autem victoriam hanc non ita recentem in hominum memoria esse credidit, & se minus seris gratulationibus obtundendum, Compluto Toletum Patrum desiderio satisfacturus venit; sed in primis ut vota, quæ in periculis transmarinis constitutus voverat, in Virginis Deiparæ Templo maximo, ubi illa coli gaudet, supplex redderet. Durant adhuc sacri dies in monumentum Africanæ victoriæ instituti, quibus postridie Dominicæ Ascensionis atque altero insequenti Templi maximi sacerdotes sacra in Crucis Dominicæ honorem, & Ximenii suorumque propinquorum parentationem faciunt, amplis reditibus in hoc contributis.

XX. Dum vero Compluti hæret, ædem illam, Musarum felicibus auspiciis a se inchoatam perficiens, & semper adaugens, non cessabat Regem adhortari, ne exercitui Africano deesset, & recenti victoria exultantibus militibus favore suo vires adaugeret: nam debilitatis Maurorum animis, victorem exercitum facile reliquam maris Africani oram in potestatem suam redacturum. Quod & anno insequenti factum est: nam eo ineunte, sub nonas Januarii, die ob Magorum adorationem religiosissimo, Bugia urbs celeberrima a Navarro in Africa capitur, quam nonnulli Juliam Cæ- Alios fieri progressus in Africa suadet.

ſaream, Jubæ quondam Regiam, eſſe putant. Ea non minus Hiſpanis, quam Oranum infeſta erat, muris altiſſimis antiquitatis venerandæ cingebatur; nam Romanam eſſe ſtructuram lapides ipſi teſtantur. Quinto poſt menſe Regem Bugianum urbem ſuam recuperare molientem, caſtris ſpoliatum, adeo potenter fregit Navarrus, ut nihil poſtea hoſtile tentaverit, ſed Regno & fortunis exutus, privatam vitam inglorius egerit. Pari cum Bugiano ſucceſſu, tertio poſt menſe VI. Kalend. Auguſti etiam Tripolis capitur, ejuſque urbis præfectus, una cum familia captivi Meſſanam in Siciliam mittuntur. Hæ victoriæ, hæc trophæa, hæc Chriſtianæ fidei in Africa propagatio Ximenii debetur virtuti & pietati, qui florentem victoremque exercitum conſcripſit, & ad Africanas oras perduxit.

Capitulum Generale Obſerv. Ciſmont. 85. Regiſtr. Ordinis.

Vicarius Generalis Franciſcus Zenus.

XXI. Habita ſunt hoc anno Comitia Generalia Obſervantum Ciſmontanorum in urbe Ferrarienſi, in Conventu ſancti Spiritus, in quibus electus eſt Vicarius Generalis ſecunda vice Franciſcus Zenus, cui adjuncti ſunt Definitores Franciſcus de ſancto Columbano Commiſſarius, Gregorius de Caſtro novo provinciæ Januenſis, Jacobus de Porcaria provinciæ ſancti Franciſci. Inſtituti ſunt Commiſſarius in Curia Romana Hieronymus de Pacificis Romanus; Guardianus Hieroſolymitanus Montis-Sion confirmatus eſt Bernardinus Senenſis; Vicarius Candiæ Franciſcus de Ripacheriis. Peruſii vero celebrata fuiſſe hoc anno Comitia Generalia Patrum Conventualium, ſcribit Rodulphus; ſed rejicienda ſunt in annum ſequentem, uti tunc dicemus, niſi fortaſſis utroque anno ſint celebrata.

Rodul. fol. 244. Capitulum Generale Peruſii 105. Decius de Sigiſmundi temporib. S. Franciſci dies apud Polonos feſtivus.

XXII. Sigiſmundus Rex Poloniæ inſignem obtinuit hoc anno victoriam contra Bogdanum Daciæ ſive Valachiæ Vaivodam ſeu Palatinum, fugato diſſipatoque exercitu, captis magnatibus, cæſis Turcarum, quos auxiliares advocaverat, primoribus, conſumptaque in ore gladii infinita hoſtium multitudine. Incidit hæc pugna in ſancti Franciſci diem, quartum Octobris, qui deinceps perpetuo Polonis feſtivus eſt inſtitutus.

XXIII. Henricus VII. Angliæ Rex, hoc anno Pontificem rogavit, ut obſervari juberet ſuorum Prædeceſſorum litteras, quæ Obſervantum tranſitum ad Conventuales prohibebant, ſuæque circa iſthæc conſtitutioni novum robur adjiceret. Ita ergo Pontifex conſtituit.

Dilectis filiis Vicariis Generalibus Ordinis Fratrum Minorum Regularium Obſervantum tam Citra, quam Ultramontanorum.

Ex originali.

Celebrato Capitulo Generaliſſimo Fratrum Ordinis Minorum in alma Urbe noſtra, cum intellexiſſemus ad quietem dicti Ordinis, & Fratrum in eo Altiſſimo famulantium maxime pertinere, ut ea, quæ a ſummis Pontificibus prædeceſſoribus noſtris pro pace & concordia dicti Ordinis Fratrum ſalubriter ordinata fuerunt, inviolabiliter obſervarentur, inter alia juſſimus & mandavimus, quod Fratres familiæ Obſervantiæ ad Clauſtrales ſive Conventuales, & de eorum obedientia tranſire volentes, non poſſent nec deberent recipi, niſi petita & obtenta licentia Vicarii provincialis, ſub quo fuerint; quam licentiam etiam in ſcriptis oſtendere tenerentur: Fratres vero Clauſtrales ſive Conventuales, vel de eorum obedientia, ab Obſervantibus ſive de familia non reciperentur, neque recipi deberent, niſi ſaltem petita ſuorum ſuperiorum licentia, etiam non obtenta. Nuper autem accepimus, quod nonnulli Miniſtri prædicti Ordinis, præſertim frater Bonifacius Miniſter Franciæ, & alii Fratres ejuſdem Ordinis ſe jactant aliquas litteras a nobis habuiſſe contra prædictas noſtras litteras, tempore Generaliſſimi Capituli

Præcipitur ne Obſervātes tranſeant ad Conventuales.

tuli prædicti factas, & contra omnes litteras concordiæ inter prædictos Fratres, a felicis recordationis Eugenio IV. Pio II. Paulo etiam II. Sixto IV. & aliis nostris prædecessoribus editas, maxime contra quemdam processum per Nos in minoribus constitutos, & dicti Ordinis Protectoris officio fungentes, auctoritate Apostolica factum, asserentes subditos vestros, sine vestra licentia prædicta recipere posse, & quod deterius est, aliquos de facto contra prohibitiones Apostolicas prædictas, pœnas & censuras in eis contentas, in maximum animarum suarum periculum incurrentes, recipere audent; ex quibus in prædicto Ordine aliquæ perturbationes cum populi scandalo oriri incipiunt: & nisi desuper opportune provideatur, majora in futurum oriri possent contra pium desiderium nostrum, quo in dicto Ordine pacem, quietem & tranquillitatem desideramus. Cupientes igitur omnem dissensionis & scandali fomitem amputare, & in hoc etiam precibus carissimi in Christo filii nostri Henrici VII. Angliæ Regis illustris, qui ad dictam vestram Observantiam, ut litteris suis ad nos testatus est, singularem gerit devotionis affectum, inclinati, tenore præsentium, auctoritate Apostolica declaramus, numquam nostræ intentionis fuisse in aliquo litteras concordiæ a prædictis summis Pontificibus prædecessoribus nostris factas, & per nos confirmatas, neque prædictas nostras litteras revocare, aut in aliquo minuere. Ideoque auctoritate prædicta easdem prædecessorum & nostras litteras, & omnia in eis contenta confirmamus & approbamus, ac potiori pro cautela omnia de novo concedimus, & sub pœnis in eis contentis observari jubemus: mandantes quod omnes & singuli Fratres, qui contra nostrorum prædecessorum concordias, & nostrum præfatum processum, necnon nostras prædicti Capituli tempore editas litteras a vestra obedientia recesserunt, vobis a quacumque persona, loco sive Congregatione eos detinentibus, realiter & cum effectu sub pœnis & censuris in omnibus prædictis litteris contentis restituantur: decernentesque irritum & inane quidquid secus a quocumque scienter vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca venerabilibus Fratribus universis Archiepiscopis & Episcopis, in quorum diœcesibus domus prædicti Ordinis consistunt, mandamus quatenus ipsi vel duo aut unus eorum per se vel alium seu alios in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant omnia & singula præmissa firmiter observari, contradictores per censuras Ecclesiasticas, & alia juris remedia, appellatione postposita, compescendo: non obstantibus constitutionibus felicis recordationis Bonifacii Papæ VIII. quibus cavetur ne quis extra Civitatem & diœcesim, nisi in certis casibus expressis, & in illis ultra unam dietam a fine suæ diœcesis ad judicium evocetur, sed omnes Judices Apostolici extra Civitatem & diœcesim in qua videlicet deputati fuerint, contra quoscumque procedere, aut alii vel aliis vices suas committere præsumant, & de duabus contra prædicta concessis, illis præsertim, quas prædecessores nostri, & nos in omnibus prædictis litteris voluimus non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque. Et quia difficile foret ad singula quæque loca, in quibus expediens fuerit, has litteras deferri, volumus & mandamus, quod earumdem præsentium litterarum transumptis, manu Notarii publici subscriptis, & alicujus prælati Ecclesiastici, aut illius curiæ sigillo munitis, ubique statur, & eadem prorsus fides adhibeatur in judicio & extra, ac ubi fuerint exhibita, in omnibus & per omnia, prout eisdem præsentibus staretur & adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die XXII. *Februarii* MDIX. *Pontificatus nostri anno* VI.

XXIV. Hoc anno obiit Nicolaus Dionysii Gallus, in Buzevilla inferio- Moritur Nicol. Dionysii.

rioris Normaniæ pago Constantiensis diœcesis natus, qui cum esset Ecclesiæ Constantiensis Canonicus, atque Godefridi Episcopi Vicarius, in Cœnobio Valoniarum Minoriticum sumpsit habitum, insignique floruit doctrina. Ad præcipua suæ Provinciæ Franciæ Parisiensis munia assumptus, postquam facundissime cumulatoque fructu ubique prædicasset, tandem Guardianus Rothomagensis secundo electus, obiit tanta sanctitatis opinione, ut catervatim irruente populo, felicissimum se putaret, qui corpus rosario aut linteolo tetigisset. Sepultus in media æde capitulari hoc habet Epitaphium.

HIC IACET
PATER OBSERVANDISSIMVS
CVM SCIENTIA, TVM VIRTVTIBVS
ILLVSTRIS
FRATER NICOLAVS DE NYSE
QVI OB DOCTRINAE MORVMQVE
PRAECELLENTEM EMINENTIAM
GVARDIANVS, CVSTOS,
AC PROVINCIAE FRANCIAE VICARIVS
PLVRIES EXTITIT,
POST LONGAM VERO
QVAM NEDVM VERBO OPERIBVSQVE,
SED ET SCRIPTIS
SPECTABILEM DVXIT IN ORDINE
VITAM, OBIIT ANNO DOM. M.D.IX.
DIE XVIII. MAII.

Et Stanislaus Polonus.

XXV. Stanislaus Cominensis Polonus, ante ingressum Religionis Baccalaureus Cracoviensis, maturo vir ingenio & judicio, orationi & Passionis Dominicæ meditationi totus intentus, per biennium Hierosolymis commoratus, hoc anno pie obdormivit in Domino.

Libro de script. verbo Baptista Varana.
Vita Baptistæ Varanæ.

Tom. 14. anno 1472. num. 8. & an. 1490. n. 3.
Ejus institutor.

XXVI. Dixi in alio opere, Baptistam Varanam nobilem, & piam Clarissam, Julii Cæsaris Camerinensis Reguli filiam, sub initium hujus seculi obiisse; sub quo autem anno, determinare non ausim, dum nihil mihi certo constat ex traditione aut scripturis Monasterii sanctæ Mariæ Novæ urbis Camertis, ex quo illius vitam accepimus ab ipsa (ita præcipiente Confessario & magistro Petro a Moliano, viro optimo, de quo suo loco actum est) primo descriptam, deinde ab Eufrosina de Cornia, ejusdem Monasterii Sanctimoniali, anno MDLXXVII. rescriptam, mox a Dominico Passino Maceratæ typis traditam, & a Bartholomæo Cimarella suis Chronicis insertam. Ex obscuro, turbatique ordinis opusculo, hoc damus gestorum piæ Virginis compendiolum.

Christi mortem deflet.

XXVII. Annos nata novem vel decem, prædicantem audivit dictum Molianum, & ad vocem grandis loquelæ exarsit ignis in ea, sub tenellum pectusculum verba recondens, quæ audiverat, præsertim de compatiendo Christo pro nobis morienti, & de flenda per singulas sextas ferias ejus passione. Statuit itaque illis diebus Christo commori, mortemque plorare; quod perpetuo observavit, effusis semper aliquot lacrymulis. In principio aliquas passa difficultates, omnes demum oratione & pio exercitio adeo superavit, ut vix quidquam Christi dolorum audire aut legere potuerit absque lacrymarum profluvio. Pias has exercitationes, firmumque propositum eas prosequendi approbavit, & salutari instructione amplius instillavit

vit frater Pacificus Urbinas, quem habuit Confessarium, & postea frater Oliverius uterque Minorita: sed præ omnibus illam edocuit Franciscus Urbinas, ferventi spiritu, & singulari doctrina vir insignis, ejusdem Instituti, quem illa valde commendat, & sonoram vocat tubam Spiritus sancti. Venerat ille Camerinum, conciones habiturus quadragesimales, quas semper ab illis ordiebatur verbis: *Timete Deum, Timete Deum*, per omnes Dei timorem vehementer inculcans. Nullum Baptista præteribat diem, quo concionantem non audiisset, neque hebdomadam, qua non apud illum suam expiasset conscientiam. Multa ab eo hauserat salutaria documenta, sed super omnia Deum timere, ita ut ad singula pavitaret præcepta. Ut a Dei offensa, & pœnis liberaretur inferni, jugiter orabat, & corpusculum cruciabat ærumnis. Abjecta veste, noctu in tenebris totum cædebat corpus flagellis. Singulis noctibus e lecto surgebat, & beatæ Virginis Mariæ patrocinium implorabat. Singulas vigilias festivitatum Christi, & sacratissimæ Genitricis in pane transigebat & aqua. Diebus veneris vel nihil manducabat aut bibebat, vel tres aut quatuor buccellas panis dumtaxat, parumque aquæ admittebat, & noctem sequentem, nullo decumbens lecto, degebat insomnem.

Pios Minoritas habet magistros. *In cap. 3. legend.*

Magno percellitur Dei timore.

Ejus pœnitentia.

XXVIII. His intenta operibus, internos sibi visa est audire sermones mundi dissuadentes consortium, & sacrum Religionis commendantes asylum. Tenella tamen ætas, virtusque adhuc infirma comprimere non potuit adversas cogitationes, quas mundi advehebant oblectamenta, & parentum objiciebant blanditiæ. Annis tribus secum ipsa pugnans, victa cadens, victrixque resurgens, modo admittebat, modo propellebat internas spiritus motiones; donec tamdem, consulto secrete per Epistolam dicto Francisco Urbinate, auditisque inter alias, duabus illius concionibus in festo Annunciationis, & Sabbato sancto, quo præter morem, prædicaverat, animumque vacillantem tunc maxime lancinaverat, per Divinam gratiam in bono confirmata, penitus decrevit quæ mundi erant, respuere, & Deo se totam consecrare. Cœpit mox cœlestibus oblectari delitiis, & Christi, tamquam sponsi, colloquiis adeo recreari, ut linguam callens Latinam, in illa quandoque proruperit verba: *Anima mea liquefacta est, ut dilectus locutus est mihi. Quam dulcia faucibus meis eloquia tua.* Illas demum ab eo arrhas accepit, peccatorum remissionem, & virtutes tres, quas tria lilia dicebat in corde suo plantata potenti manu illius, qui & *flos campi*, & *lilium* vocatur *convallium*: videlicet, odium asperum mundi, humillimam sui despicientiam, ingensque desiderium pro Christo mala patiendi. Ubi hoc tertium cupere cœpit vehementer, statim gravi & molesto cœpit morbo languere, qui per annos tredecim patienter ferentem graviter afflixit.

Fluctuans confirmatur in bono proposito.

Singularia a Christo recepit beneficia.

XXIX. In tribulatione ista consolatorem habuit fratrem Gregorium Minoritam, qui modum illi præscripsit Christi vitam, ærumnasque, meditandi, per quas discurrens, maximam sentiebat in propriis pœnis consolationem; ita ut frequenter ista, hisque similia repeteret verba: *Quoniam ab ipso potentia & patientia mea. Post te in odorem curremus unguentorum tuorum. Meliora sunt ubera tua vino, & odor vestimentorum tuorum super omnia aromata. Utinam osculetur me osculo oris sui. Ostende temetipsum, nam præter te nihil sufficit mihi.* Placuit autem dilecto sponso, se illi miro modo conspiciendum exhibere, & tamdem mundi laqueis contritis, ad sua claustra transferre. Ducta itaque Urbinum, Monasterium Clarissarum, a regulari disciplina maxime commendatum, præsente primo illo præceptore Moliano ingressa, gaudio perfusa inenarrabili, laudes Domino decantabat, ver-

In tribulationibus magna recipit solatia.

Fit Clarissa.

verbisque latine scriptis explicuit, quale beneficium a Domino acceperit in hac a seculo transmigratione: *Sicut enim*, inquit, *in materiali deserto invenitur cantus avium, florum pulchritudo, animalium secreta cubilia: sic in sacro Monasterio de Urbino, inveni cantus suavissimos orationum devotarum, pulchritudinem bonorum exemplorum, secreta cubilia Divinarum gratiarum*.

XXX. Tot hic recepit a Domino consolationes, ut compensandas cuperet gravibus pro Christo pressuris. Generose dicebat, se malle Deum constituere debitorem, quam creditorem; & in cœlis depositum habere meritorum, quam apud se reponi cumulum beneficiorum; illorum quippe expectari posse coronam, horum autem exactam reddendam esse rationem. Multis itaque precibus impetravit commutari tot gratiarum oblectamenta in pœnarum tormenta, & mannæ dulcedinem in absynthii amaritudinem, ut vere cum sponsa dicere posset: *Fasciculus myrrhæ dilectus meus mihi inter ubera mea*, id est in corde, intellectu & affectu, semper *commorabitur*; *nihil præter ipsum pro me passum cogitabo aut desiderabo*. In tirocinio, multis probata tunsionibus, in professione magnas sustinuit contradictiones, quas humani generis hostis per parentes & alios excitavit. Hic per annos duos, & menses aliquot, magno virtutum incremento commorata, instantibus parentibus, auctoritate Pontificia commissa Petro Moliano, Vicario Provinciæ Picenæ, Camerinum translata est cum aliis Sororibus ad Monasterium S. Mariæ novæ, quod alias diximus tunc constructum. Interfuit ipse Vicarius translationi, Baptistam & socias in illam urbem deduxit, & novo reclusit Monasterio. Illic cœpit Divinæ gratiæ cumulatius dona sentire, semper intenta Christi doloribus & morti contemplandis. Octiduo postquam eo in loco reclusa est, dum die Veneris, una ex sociis operam levatura manualem, devote rhythmum de Christi passione cantaret, & lugubri voce mysterium corporis e Cruce depositi, in sinu Matris expositi, livore, sanguine, plurimoque vulnere deformis exprimeret; exanguis, brachiis excepta Sororum semimortua, per aliquot horas tanto cruciata est interno dolore lacerati corporis, matris tabescentis, ploratus circumstantium quos præsentes videbatur aspicere, ut per dies quindecim toto doleret corpore, facieque palleret.

Consolationes mutantur in tribulationes.

Transfertur ad urbem Camerini. Tomo 14. anno 1483. n. 11.

Quantus dolor ex Christi passione.

XXXI. Molianus Vicarius post aliquot menses illuc reversus, dilectæ discipulæ profectum exploraturus, & interna scrutaturus præcordia, jussit, ut generali confessione animam expiaret, sibique pectoris arcana nudaret. Renuit illa aliquanto audentius, & amplius hortanti noluit assentiri. Non prius ille Camerino recessit, quam hanc pœniteret denegati assensus, & neglectæ confessionis, eumque concepit dolorem ac confusionem, ut peccata sive jam remissa, sive recens commissa, conscientiam acerbe pungerent, & contempta magistri benevolentia, vehementer cruciaret. Rogavit, oravit, supplicavit per epistolas, ut gravi ille parceret errori, & pœnitentis misertus rediret, se paratam obsequio, confessionis per quam cupidam, pœnam culpa dignam velle subire. Distulit ille regressum, desiderium & dolorem aucturus. Venit, audivit, instruxit, labeculas absterfit: inde illa purior & sanctior deinceps evasit, auctorem & promotorem pietatis ardentiori affectu prosecuta.

XXXII. Vitæ quam elegerat, normam adamussim observans, & ad majora aspirans virtutum incrementa, meruit Ordinis institutricem sanctam Virginem Claram manifeste, distinctisque signis quasi corporalibus oculis conspicere, per quam didicit perfectius per has semitas incedere. Dehinc per Angelos duos ad Christi Crucifixi pedes transvecta, per duos menses

Visiones spirituales.

eo mentaliter fruebatur solatio, putabatque corpus absque anima regi, externisque fungi muneribus. Ita quidem res est, *anima potius est ubi amat, quam ubi animat*: quod probe ille sensit, qui dixit: *Amor meus, pondus meum, illo feror, quocumque feror*. Illic incomprehensibilem Dei erga humanum genus amorem ex collatis beneficiis mirisque cognovit circumstantiis. Illic ex consortio Angelorum, unius præsertim, qui penetralia cordis incendit, tantum persensit ardoris, ut inflammari, uri, consumi se judicaret, & ab illis angustiis, atque corporis ergastulo, ad latissima cœli spatia vehementer cuperet dimitti. Unde frequenter exclamans, dicebat: *Educ de custodia animam meam, ad confitendum tibi*. Ita autem se ignire cœpisse referebat, postquam expiata integre per generalem illam confessionem conscientia, pias prudentesque a suo magistro Moliano vitæ spiritualis accepit instructiones.

Aug. 13. confes. c.9. & 15. de Civit. c.28.
Ejus fervor & ardor.

XXXIII. Inde tamen potissimum exarsit, quod Christi in horto orationi, ac passionibus continuo meditandis intenta, ex earum numero & acerbitate intensissimum Christi erga homines penetravit amorem, & ejusdem dolores distinxit in octo mentales, de quibus integrum anno MCCCCLXXXVIII. scripsit tractatulum. Post hæc, annis duobus se subtraxisse visus est sponsus, & gratias suspendisse, eamque hostibus tradidisse, qui feraliter in die octava festivitatis sancti Francisci percusserunt, atque universis commisisse tentationum & pœnarum torturis, inter quas nullum habuit consolatorem, præter unum Molianum, qui secundum functus suæ Provinciæ Vicariatu, ter illam sacro sublevavit eloquio. Sed & hoc insuper per mortem orbata, amplius afflicta & cruciata clamare solebat: *Videte si est dolor sicut dolor meus. Illa ego quæ perveni ad altitudinem maris Divini amoris, & spiritualis dulcedinis, nunc autem tempestas valida demersit me in profundum abyssi*. Varie ita exagitata, ascendens usque ad cœlos, & descendens usque ad abyssos, per vias non tritas a Domino deducta, tamdem in ipso pie requievit. Quo autem anno, mihi protinus incertum. Illud quidem certum, epistolas scripsisse anno MCCCCXCI. ad Prædicatorem illum Urbinatem die XIII. Martii, aliamque die XXI. ejusdem mensis ad Sororem innominatam, & multa ex iis, quæ prius scripserat, & Urbini inchoaverat, transcripsisse die ultimo Januarii ejusdem anni MCCCCXCI. *Sex*, inquit, *mensibus ab obitu Moliani decursi*. Ita habetur ad finem codicis MSS. Unde inferre oportet illum obiisse anno MCCCCXC. non vero anno præcedenti, uti ibidem dicebamus *. Eum valde & digne illa commendat a pietate, virtute & miraculis tum in vita, tum post mortem patratis, animamque vocat *Gloriosam, sanctam, & vere beatam*.

Pie moritur.

Loco supra citat.
* *In hac recenti editione tom. 14. ad an. 1490. nu. 3. reperies mendum correctũ & obitum Petri Molianensis relatum.*

XXXIV. Obiit hoc anno in Villa Richemundiæ Henricus VII. Angliæ Rex, pius, prudens, justus, erga pauperes misericors, erga subditos liberalis & beneficus. Adeo erat nostro Observantum addictus Instituto, ut in prædicta villa nobile construxerit Cœnobium, alterum Grenevici, tertium Newarchi, & a Patribus Conventualibus alia totidem ad hos transtulerit, nimirum Cantuariæ, Novicastri, & Suthantoni: sub eo floruit valde Angliæ regnum opulentia & pietate.

Cap. 13. legenda.
Moritur Henricus VII. Rex Angliæ.
Surius in Comment. hoc anno. Antiquitat. Britan.

XXXV. Duo hic licet apponere dissimilia exempla: primum virtutis & pœnitentiæ, alterum mollioris vitæ & impatientiæ. Frater Nicolaus Volaterranus hujus temporis Laicus sive conversus, erga corpus suum valde austerus, etiam sexagenarius & ultra, solo habitu segmentitio incedebat, intensissimo etiam frigore raro ad ignem se calefaciebat, & dum accedebat, adeo vehementi eloquio timens ac tremens inferni pœnas & ignem Fra-

Marc. l. 7. c. 41.
Fr. Nicolaus Volaterranus Laicus vir pius & pœnitens.

tribus explicabat, quasi mox ipse tormenta illa esset passurus, statimque recedebat. Alias istud solatium ignis respuebat, & cum frigoris vehementia corpus ignem, aut aliud Indumentum præter habitum appetebat, clauso cubiculi ostio, excussa veste, nudus orabat; deinde algenti corpori dicebat: *Tu, frater corpus, velles supervestiri, & ad ignem calefieri? sed ita te oportet pati & algere: vel si vis concupiscentiam omnem deponere, & querelas remittere, ex condicto tibi habitum restituam.* Tamdem resumpto habitu, videbatur egregie corpori satisfecisse, & duplicia obduxisse vestimenta. His & similibus virtutis & pœnitentiæ exercitiis pie obdormivit in Domino Volaterris.

XXXVI. Laicus alter Provinciæ Picenæ, in Conventu Muri, ægre valde sub mediam noctem surgebat ad matutinas preces, & sæpe, aliis concinentibus, ille in cubiculo dormiebat. Erat illa in domo agnus, persimilis illi, quem sanctum F.ancifcum habuisse, loco suo enarravimus, qui ad campanæ sonitum ad chorum ibat, & toto, quo recitabatur officium, hærebat tempore. Cum ad Matutinum æditưus signum edebat, agnellus ad singulas cellarum portas corniculis pulsabat, deinde per totum dormitorium toties balatus repetebat, donec omnes exsuscitabat. Si qui demum pigritabant, aut lecto hærebant, dum deesse videbat in choro, in dormitorium redibat, neque arietare desistebat, donec vel ipsa molestia victos ad chorum compellebat. Illatæ aliquoties hujusmodi molestiæ laicus prædictus impatiens, quadam nocte in suum commotus monitorem, universa ejus crura confregit, magno, qui postea viderant, Fratrum dolore. Luit autem inhumanus vir dignas pœnas a Superiore correptus; demumque a Religione, in qua tam pigre, & negligenter conversatus est, infeliciter recessit.

Tom. 1. an. 1222. n. 4.

XXXVII. Henricus Spondanus Apamiarum Episcopus, in suis Annalibus, ex Trithemio, Surio, Langio, & aliis refert, hoc anno (quod tamen Petrus Anglerius in annum præcedentem rejicit) quatuor præcipuos cujusdam Instituti religiosi viros apud Bernenses ultimo, eoque acerbissimo supplicio affectos, postquam in illos inquisierat Aymo de Monte-Falcone, Episcopus Lausanensis, quia contra sanctæ Conceptionis Virginis Mariæ opinionem in multorum scandalum, & Franciscanorum invidiam commentitia quædam miracula & visiones excogitaverant. Rem leviter attigisse malui, quam longam historiam minutim referre, præsertim cum vulgari & latino sermone cum actis contra delinquentes typis sit vulgata, & a prædictis auctoribus diffusius enarretur.

Spond. n. 5. Trith. in Chron. Spanhem. Surius in Comment. Lang. in Chron. Citicen. Angel. ep. 340. & 401.

Puniuntur falsis artibus Conceptionem Virginis Mariæ temerantes.

XXXVIII. Hoc anno Franciscus Ruizius, Cardinalis Ximenii individuus fidusque comes, cujus opera in gravissimis quibusque rebus utebatur, promotus est ad Episcopatum Civitatensem, sive Rodericopolitanum. Nam cum Ximenius eum nuncium ad Regem Ferdinandum devicti Orani misisset, bellumque illud Africanum feliciter peractum prudenti & jucundo sermone ille exposuisset, & proinde Regi non solum notus esset, sed & carus, Ximenius per suum cubicularium Arteagam Regem rogavit, quandoquidem Episcopatus Salmanticensis per obitum Joannis Castellæ vacasset, Ruizio conferretur. Libenter se id facturum fuisse Rex Arteagæ respondit, nisi pridie ejus diei Francisco Bovadillo Marchionis Mojani filio, in gratiam matris contulisset, cujus in aulam fœmineam, dum Reginis sedulo inserviit, permulta equidem merita extiterant. Quod si Rodericopolitanam, quam *Civitatem* vocant, a Bovadillo relictam tantisper suscipere vellet, donec amplior se offerret, in qua Ruizius suam virtutem pro dignitate ostenderet, se extemplo id effecturum. Promotus itaque tunc est ad prædi-

Gomez. de rebus Ximen. lib. 5.

Francisc. Episc. Civitatensis.

dictam Ecclesiam, a qua ad Abulensem translatus est anno MDXV. uti tunc enarrabimus. *Mox Abulensis.*

XXXIX. Promotus est ad Ecclesiam Tubumen. sive Triburnen. in Hibernia, sub Archiep. Armacano (cujus mentio habetur in antiquis libris provincialibus Cancellariæ Romanæ, aliquando unitæ Kilmorensi Ecclesiæ) frater Bernardus N. per obitum Stephani de Straboniza die XIII. Junii. Ad Ecclesiam Clonferten. in eodem Regno, sub Archiep. Tuamensi frater Dionysius. N. per obitum Davidis, die VII. Novembris. Antonio Trombetæ sive Tubetæ, viro doctissimo, provinciæ sancti Antonii Ministro, & in Universitate Patavina Cathedræ Metaphysicæ Lectori ordinario, hoc anno Pontifex commendavit Monasterium sancti Leonardi de Matemauro, Ordinis sancti Benedicti, Clugiensis diœcesis, quod Marcus Vigerius Cardinalis tituli sanctæ Mariæ Transtyberim Minorita antea receperat in commendam, & deinde libere renunciavit in manibus Pontificis.

Fr. Bernard. Episcop. Tribur.

Frat. Dionysius Clonferten.

Anton. Trombeta commendatarius Abbatiæ Ordinis S. Benedicti.

XL. Hoc anno Antonins de Monte Cardinalis, Archiep. Sipontinus auctoritate Pontificia facultatem concessit Apenestinis, sive civibus nrbis Manfredoniæ, ut ad D. P. a Civitate Conventum Minorum Observantum, sub invocatione sanctæ Mariæ de Gratiis ædificarent, & Ministro subjicerent Provinciæ sancti Angeli. Radimusca Illyricus larga manu operi prosequendo auxiliatus est, ibique sepulcrum accepit.

Gonz. in Provin. S. Ang. Con. 11. Conv. Manfredoniæ.

XLI. In Insula Corsicæ duorum oppidorum Alciprati, ac Montis Majoris Communitates convenerunt, ut communibus sumptibus in loco utrique genti opportuno construeretur Cœnobium Fratrum Observantum, sub titulo sancti Francisci. Ita factum hoc anno, Apostolica impetrata facultate. Constructo Templo, Sanctus a Corbaria Guardianus curavit ad illud transferri corpus pii viri Francisci de Maleficiis, quod jacebat in Conventu sancti Francisci Silvæ. Translationi interfuit ingens populorum multitudo.

Idem in Provin. Corsica Conv. 14. Conv. Alcipr.

XLII. Circa hunc annum conditus est Conventus sanctæ Mariæ de Pomerio, in confinibus regnorum Castellæ & Lusitaniæ, ad prærupti cujusdam montis radices, & ripam fluminis Duriani, loco quidem amœnissimo, & fructuum, præsertim mali aurei, citri, aliorumque nobilium feracissimo, prope pagum Abulensem, Hispanis *Aldea de Avila* nuncupatum. Præerat quoddam antrum sive specu, in quo pia quædam fœmina Marina procul ab hominum consortio dies suos in pœnitentiæ transigebat operibus, ubi etiam adeo sancto fine quievit, ut convicini populi miraculorum multitudine commoti, decreverint ei delubrum, aut piam ædiculam fabricare. Annuit Calixtus III. Pontifex, cujus litteris excitati opus promoverunt, & Cœnobium Minorum Observantum adolescentibus in Grammatica erudiendis opportunum adjunxerunt, quod sub hoc ferme tempus absolutum est. In Ecclesiæ sacello præcipuó conditum est prædictæ beatæ Marinæ corpus, & in sacrario caput theca reclusum. Ingenti feruntur illi populi erga eam veneratione, cujus meritis & precibus dicunt se frequentia recipere beneficia. Prope sepulcrum in tabella appensa est hæc breviuscula ejus vitæ memoria.

Idem in Provin. S. Mich. Con. 11. Avila in Theatro Eccles. Salamant. Conv. S. Marinæ de Pomerio.

B. Marina ibidẽ sepulta.

HIC JACET CORPUS HUMILLIMAE
ATQUE DEVOTISS. SERVAE DEI
B. MARINAE,
QUAE HOC DESERTUM,
UT CHRISTO DOMINO
FELICIUS TOTOQUE PECTORE VACARET
A SUA JUVENTA PETIIT,
QUAEQUE FELICISSIME, ATQ. CATHOLICE
EXTREMUM IN LOCO CLAUSIT DIEM.
AD CUJUS TANDEM HONOREM
SACRA HAEC AEDES AEDIFICATA FUIT.

Gonz. in Provin. Portugall. Conv. 26. Conv. Trancosi.

XLIII. Eodem ferme tempore humile Cœnobium constructum est, sub nomine sancti Francisci, apud Trancosi oppidum, in extremis ferme Lusitaniæ finibus Castellam versus: sed cum parum Fratribus arrideret, eorumque habitationi esset incommodum, provinciæ Portugalliæ Patres relinquendum judicarunt in Comitiis anno MDLXXXIII. celebratis, quibus præsidebat Franciscus Gonzaga, uti ipse enarrat. Sed cum oppidani instanter efflagitarent, ut Fratres redirent, essetque illic domus Sororum Tertii Ordinis ejusdem provinciæ Rectoribus subjecta, cui providendum erat de Sororum confessario, anno sequenti denuo fuit resumptum.

Conv. Griftouensis.

XLIV. Nobilis vir Henricus Dux Magnipolensis, Salams Justonensis Princeps, & Zuverniensis Comes, hoc anno impetravit facultatem a Julio Pontifice ædificandi domum Fratribus Observantiæ in suo oppido Griftou, diœcesis Caminensis in Polonia, in oratorio scilicet seu sacello, in quo sanguis, qui ex quadam hostia consecrata miraculose dicebatur profluxisse, conservabatur: *Sinceræ devotionis*. XVI. Kalend. Junii.

Idem in Provin. Calabr. Mon. 3. Monast. Vidaurettæ.

XLV. Prope oppidum Onniati, Calaguritanæ diœcesis, Joannes Lopetius de Lazarraga, primarius Militiæ divi Jacobi Quæstor, ejusque conjux Joanna de Gamboa Ferdinando Regi Catholico, ejusque filiæ Joannæ Reginæ gratissimi (erat enim Joannes utrique a consiliis & a secretis) obtenta hoc anno a Pontifice facultate, construxerunt Monasterium Clarissarum, sub titulo sanctissimæ Trinitatis de Vidauretta, loco quidem amœno & delicioso, & sub regimine Vicarii provinciæ Castellæ: *Sinceræ devotionis*. XIX. Kalend. Januarii.

Idem in Provin. Algarb. Mon. 15. Monast. Eluense. *Idem in Provin. Franc. Paris. Monast. 4.* Monast. de Unellis.

XLVI. In Civitate Eluensi, quæ in Transtagana est Lusitania, etiam hoc anno aliud conditum est Clarissis Monasterium, sub secunda sanctæ Claræ Regula. Sub prima autem reformatum est Monasterium Mauritaniæ apud Unellos in Gallia, & provincia Franciæ Parisiensis Sororum Tertii Ordinis, ad arctiorem vitam aspirantium: quarum desiderio maxime favit Margarita a Lotharingia, Caroli Alenconiensium Ducis, & Unellorum Comitis mater, quæ in fundo a se empto anno MOII. construere eis cœpit domum capacissimam, ad quam hoc anno translatæ sunt ex Pontificis Julii (non Leonis X. ut habet Gonzaga) facultate. Ecclesiam consecravit Jacobus de Silli Sagiensis Episcopus. Cum vero Hugnostici hæretici Calviniani per Galliam furerent, & omnia ferme sacra loca horrendis cædibus fœdarent, & prædictam Mauritaniam ingrederentur, soror Margarita Parva Rothomagensis in eorum sanguinarias manus incidit: cumque eorum libidini assentiri nollet, diro mucrone confossa est.

Margarita Parva ab hæreticis occisa.

XLVII. Nobilis & pia domina Theresia Henriquez, de qua diximus anno præcedenti, hoc anno, impetrata Pontificis licentia, condidit Sororibus

ribus Ordinis Immaculatæ Conceptionis Virginis Mariæ Monasterium in ipso aditu oppidi Ussagriensis, quod ab Erena, notissimo & locuplete oppido Militiæ sancti Jacobi ad nonum lapidem distat. Hujus loci Sorores summa cura secularium, omniumque hominum familiaritatem & colloquium devitant, quo fit ut magis in pietate & regulari disciplina proficiant. Primæ magistræ prodierant ex Monasterio Turrigiano ejusdem Instituti ab hac eadem Heroina constructo, ut anno MDVII. recensuimus.

Idem in Provin. S. Michael. Monast. 16. *Ex reg. lib. 167. fol. 261.* Monast. Ussagri.

XLVIII. Julianus de Bacchozis Eremita Tertii Ordinis sancti Francisci, in oratorio sanctæ Mariæ de Caritate in Civitate Florentina super pontem fluminis Arni Rubiconi, sub invocatione Archangeli Raphaelis ante aliquot annos domum conventualem cœpit ædificare, eoque defuncto, alii Fratres ejusdem Ordinis fabricam compleverunt, completamque decreverunt hoc anno aggregare Congregationi Amadeorum. Domum admisit pactis quibusdam conditionibus, solutaque aliqua summa pecuniæ, Arsenius Mediolanensis Vicecommissarius prædictæ Congregationis. Pacta autem & transactionem omnem hoc anno Pontifex approbavit.

Domus S. Mariæ de Caritate Florentiæ. *Lib. 162. fol. 288*

XLIX. Univit hoc anno Pontifex Ecclesiam parochialem loci de Zarzoso, Salamantinæ diœcesis, Monasterio Clarissarum ejusdem loci. Monasterium sanctæ Claræ Villæ comitis, diœcesis Braccarensis hoc anno reformatum est per Franciscum Calderam institutum Visitatorem Generalem super omnia Clarissarum Monasteria in Regno Lusitaniæ. Et Monasterium sanctæ Claræ de Quercubus, diœcesis sancti Papuli per Ministrum Generalem Raynaldum Gratianum.

Monast Zarzosi. *Ibid. fol. 162.* Monast. Villæ comitis reformatur. *Lib. 166 fol. 102.* Mon. de Quercubus. *Lib. 187. fol. 344*

L. Varia hoc anno Pontifex concessit Ordini privilegia: nimirum indulsit Ministris Generali & provincialibus, ut possent instituere syndicos & procuratores, qui bona relicta Fratribus & Monialibus possint administrare: *Exponi nobis*. die prima Octobris. Ut in die impressionis Stigmatum in corpus sancti Francisci, tempore interdicti possent Fratres celebrare. *Dominicus miseratione Divina*. die XVII. Julii. Necnon exequias Fratrum celebrare etiam tempore interdicti: *Exponi nobis*. die XXVI. Februarii. Quod Fratres a populis vocati possent ædificare sibi domos & habitacula, non obstante constitutione Bonifacii VIII.: *Exponi nobis*. die V. Januarii. Prohibetque ne aliæ Religiones construant Conventus in spatio trecentarum cannarum prope Cœnobia Minorum: *Exponi nobis*. die XXI. Maii.

Varia conferuntur privilegia.

ARGUMENTUM.

In Occidentalibus Indiis Franciscani fidem diffundunt Christianam. In Orientalibus egregie laborat Antonius Laurerius, quem & alii æmulantur. Franciscus Cardinalis Ximenius Complutensem Academiam, & jura promovet Ecclesiæ Toletanæ, sacrasque ædes instituit. Francisci Zeni Nuncii Apostolici auctoritas ampliatur. Fit unio Congregationum Franciscanarum. Raynaldus Minister Generalis destituitur: succedit Philippus Porcatius. Moriuntur pii Viri. Recensentur Episcopi. Multiplicantur Cœnobia.

I. IN Occidentalibus & Orientalibus Indiis hoc tempore magno animarum fructu laborabant Franciscani. Et quidem hoc ipso anno Didacus Columbus sive Colonus, magni illius Christophori filius, Almirantius sive Rector Hispaniolæ, illustre de eis transmisit testimonium ad Ferdinandum Re-

Herrera dec. 1. lib. 8. cap. 9.

Apud Indos Occidentales fides propagatur.

Regem Catholicum, asserens prospere processisse negotium fidei, & conversionis Indorum in illis partibus occiduis, indefesso studio & pietate Minorum, ac Prædicatorum, licet hi nonnisi hoc ipso anno illuc transfretarint, quos ante plures annos præcesserunt Franciscani. Hinc autem isti se diffuderunt ad insulas Cubanam & Cumanam, sancti Joannis sive Boriquenam, Jamaycanam, Margaritanam, sanctæ Crucis de Cubagua, unionum feracissimam; in quibus locis longe lateque Christi nomen & doctrinam propagarunt, sibique ipsis domicilia posuerunt: & pro hoc tempore domum & Templum habuisse in urbe sancti Dominici, Hispaniolæ præcipua, constat ex sepultura, quam ad Ecclesiæ januam hoc anno recepit Alphonsus Ojeda Hispanus Conchensis, vir celebris, qui multis partis victoriis, in Hispanorum potestatem plerasque reduxit Provincias.

Idem lib. 7. c. 12.

Turrecr. l. 18. Monarc. Ind. c. 7.

Conv. S. Dominici in Hispaniola.

Maff. lib. 4. histor. Indic. Barros. dec. 2. l. 4. c. 2. Anno 1505. n. 2. Fr. Antonius.

II. In Orientalibus Indiis celebre fuit fratris Antonii Laurerii Lusitani nomen, de quo superius sermonem habuimus. Hoc autem anno cum Lusitani gravem recepissent cladem in urbe Calecuti, in qua Fernandus Cotinius ab Emanuele Rege missus, ut conjunctis navium quindecim, & trium millium armatorum viribus cum Albuquercio Prætore, Calecutum urbem inimicam invaderet, trucidatus occubuit, Antonius e Socotora Indiam petens, ad Surratum oræ Cambaicæ facto naufragio, cum aliquot Lusitanis ad Mamudium Regem captivus abducitur. Sua autem virtute & fidei constantia tantam obtinuit apud Regem gratiam, ut sibi suisque sociis libertatem tamdem acquisierit. Cum enim jamdiu in eo servitio degerent, atque ad eos eximendos accederet nemo; Laurerius omnium consensu delectus est, qui Goam de redemptione contenderet, ea lege, ut si nihil transegisset, intra certum diem bona fide rediret, atque ejus reversionis quasi obsidem, & pignus ille sacrum cingulum reliquit Regi: testatus professionis suæ ritibus, atque institutis, haud minimam sanctimoniæ partem horrido in illo fune consistere. Ut Goam pervenit; absente per id tempus Prætore, nihil decidi super re tanta potuit. Ita infecto negotio, protinus uti receperat, in Cambajam revertit. Quæ res tanta admiratione Regem affecit purpuratosque, ut confestim sine ullo pretio, quin etiam ornatos, lautosque Lusitanos benigne dimiserint: neque id modo Laurerii virtus & sanctitas consecuta est, verum etiam apud illas Nationes non parva cum utilitate egregiam probitatis existimationem & famam nomini Lusitanico peperit. Sane quam egregio documento, non solum ad conscientiæ fructum, & officii religionem, sed etiam ad opes & gloriam, constantia promissorum, & fide nihil in rebus humanis esse præstantius. Multis autem annis Antonius per varias Indiarum Provincias excurrit, ubique prædicans, & fidem Christi disseminans, uberrima Indorum conversione. Circa annum MDL. Gasparem Societatis Jesu virum insignem ab Armuzio ad Bazainum appellentem invitavit ad salutandos in vicino Christianos, quos ipse per Evangelium genuerat; ubi etiam insigne & magnificum idolorum Templum rite expiatum Christo dicaverat, in quo Gaspar, obvio Christianorum agmine, præcinentibus tubis, effusa cum lætitia exceptus, rem Divinam peregit.

Laurerius apud Indos celebris. Maff. lib. 5.

Idem lib. 15.

III. Præter Antonium multi per alias insulas & partes Indiarum distributi, omnem posuerant operam fidei Christianæ disseminandæ, barbaræque genti ab erroribus purgandæ. Et quidem cum hoc ipso anno Alphonsus Albuquercius strenuissimus Lusitanorum Dux, nobile illud Indiarum Orientalium emporium urbem Goanam primum in suam fidem sub patrocinio Regis Emanuelis suscepisset, & secundo armis recuperasset, Franciscanos habuit rerum sacrarum & animarum curatores, qui ad res fortiter pro Christo ge-

Gonz. in Provin. sancti Thomæ in proœm. Monumen. MSS. illius Provin.

Minores Albuquercio Duci fideliter assistunt.

gerendas Lusitanos adhortabantur, & Albuquercio solatio erant inter tot rerum pressuras, quibus varia rerum vicissitudine, & fortunæ inconstantia, per ignotas terras excurrens, affligebatur. Destinavit itaque eis in urbe devicta locum Cœnobio ædificando, converso in sacrum Templum Maurorum delubro, ædemque omnem postea suis sumptibus jussit Emanuel Rex fabricari ad normam insignis Cœnobii Eborensis Franciscani. Lente processit opus propter continuos in illa insula bellorum motus; demum tamen ad insignis magnificique Conventus fastigium Regis beneficentia pervenit. Hinc tamquam ex feracissimo seminario prodierunt religiosissimi solertesque viri, reipublicæ perquam proficui, qui solertem posuerunt operam, sive in Ducibus ad bella sociandis, sive in populis instruendis, sive in pueris catechizandis, sive in scholis aperiendis, sive in militibus curandis, & Xenodochiis regendis, & in Sacramentis administrandis, eaque universa munia per annos multos vel soli, vel potissimi in illis regionibus præstiterunt. *Conv. Goanus.*

IV. Franciscus Cardinalis Ximenius, depositis bellicis curis, hoc anno tribus rebus animum maxime applicuit: Complutensem Academiam, quam supra omnes alias operum institutorum curas tamquam dilectam filiam, adamabat, singulari studio adaugendam & ornandam curabat: Ecclesiæ Teletanæ jura, vel a prædecessoribus neglecta, vel a Regibus occupata, sive ab aliarum Ecclesiarum Prælatis haud pleno jure possessa, uti Bastetanam Ecclesiam, favore Reginæ Isabellæ ab Accitano Episcopo usurpatam, recuperare, necnon alia eidem nobilissimæ Ecclesiæ asserere, omni conatu studebat. *Gomez. de rebus Ximenii lib. 5.* Unde & circa defendendam urbem, & Ecclesiam Oranicam suis armis & pecuniis a Maurorum potestate ereptam, quam ille Toletano Antistiti perpetuo subjecerat, graves oportuit subire controversias cum Rege, & Ludovico Guillelmo Franciscano, Episcopo ante aliquot annos designato Auriensi in partibus infidelium. *Ximenius Card. jura Eccles. Toletanæ tuetur & promovet.* Rex etenim sibi ditionem omnem & potestatem eam in urbem vendicabat, & Ludovicus eam ipsam urbem esse contendebat, quæ in antiquis Cancellariæ libris Provincialibus *Auriensis* dicebatur; ac proinde in Christianorum potestatem redactam, sibi tamquam proprio Episcopo tradi debere gubernandam. Utraque controversia diu vehementerque agitata est, animo semper invicto suæ Ecclesiæ dignitatem Ximenio sustinente. Tertia illi cura pietatis augendæ, cultusque Divini multiplicandi; quamobrem Illescis ædem sacrarum fœminarum, uti amplius Tomo sequenti dicemus, Deiparæ Virgini, cui se tenerrime devovit, dedicari curavit, annuis proventibus abunde instructam. *Sacras ædes ædificat. Anno 1517.* Turrilacunæ (quod illi natale solum fuit) aream peraccomodam & spatiosam signat ad alteram ædem Deiparæ erigendam, in qua Franciscani Consodales sanctissimam Virginem religiosis precibus & obsequiis demerentur. *Conv. Turris Lacunæ.* Sancti Auditus delubrum (quod non longe a Turrilacuna inter rupes Buitragiorum est) loco certe nemorum solitudine, & aquarum scaturientium abundantia peramœno constitutum, sanctiori cultu, & pinguiori proventu cohonestavit, aliasque sacras ædes subsequentibus annis ex integro fabricavit.

V. Diximus superius, Pontificem constituisse suum Nuntium & Commissarium Franciscum Zenum Viearium Generalem pro colligendis subsidiis in fabricam sancti Petri Vaticani erogandis, eique multa atque amplissima tribuisse privilegia. *Anno 1508. n. 25.* Ea hoc anno multiplicavit, eamque in ejus fideli industria fiduciam reposuit, ut potestatem fecerit revocandi omnes ministros, quos Petrus Cardinalis Rheginus, paulo antea defunctus, substituit pro percipienda tertia parte proventuum, qui in Regnis Hungariæ & Boemiæ ad usum prædictæ fabricæ colligebantur, aliosque deputandi, qui in hoc opus in- *Brevia originalia. Franc. Zeni ampliatur potestas*

incumbant, reliquasque duas partes Wladislao Regi propter rationabiles causas a Pontifice concessas, largiantur. Valde autem virum laudat ab assidua & fideli opera, a zelo salutis animarum, & singulari erga sancti Petri cultum affectu.

Pontifex tollit Cōgregationum varietates.

VI. Julius Pontifex summo studio cupiebat, ut tot scissuræ Ordinis in unum corpus coirent, variæque Congregatiunculæ in unam coalescerent Religionem, ac proinde statuit, ut vel Conventualibus aut Observantibus adhærerent, sperans insuper has duas familias aliquando in unam abituras. Sed cum hoc anno intelligeret Conventuales variis artibus ad se plurimos tum ex peculiaribus Congregationibus, tum ex ipsa Observantum familia, absque præscriptis a Pontifice conditionibus allicere, repetitis litteris in ultimo Capitulo Generalissimo editis, severiores leges addidit circa prædictorum observantiam. Eas hic exhibeo.

Ad perpetuam rei memoriam.

Ex originali.

VII. D*Ecet Romanum Pontificem, quæ ab eo, præsertim pro pace & concordia inter Religiosos quoslibet, quos convenit ab omni contentione abstinere, conservanda, provida deliberatione emanarunt, sic plena suæ deliberationis oraculo facere, ut omnis contentionis & discordiæ occasio & fomes extinguatur. Dudum edidimus litteras tenoris subsequentis*: Ad futuram rei memoriam: Cum multæ & graves ad Nos & Apostolicam Sedem &c. *ut supra habetur anno* MDVI. *num.* VIII. Datum apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die XVI. Junii anno MDVI. Pontificatus nostri anno III. *Cum autem, sicut non sine mentis nostræ molestia accepimus, reperiantur nonnullæ litteræ nostræ in simili forma Brevis, per quas inter alia aliquibus Fratribus dicti Ordinis, quod sub Ministro eorum provinciali, eo prætextu quod Regularis Observantiæ essent, vivere possent, absque eo quod Fratribus* de familia *seu* Observantia *adhærere tenerentur, neque professionem suam per unionem cum dictis Fratribus* de familia *deberent immutare; ac etiam in virtute sanctæ Obedientiæ, & sub excommunicationis latæ sententiæ pœna dictis Fratribus* de familia *præcepimus & mandavimus, quatenus, si forte post præfatum Generalissimum Capitulum aliquem locum seu Conventum Fratrum Reformatorum dicti Ordinis sub obedientia Ministri Generalis vivere solitorum, quomodocumque recepissent sub illorum obedientia, illum infra quindecim dies certo modo tunc expresso computandos, reddere seu restituere tenerentur ad pristinæ obedientiæ statum, ac dictorum Amadeorum & Clarenorum, seu aliorum Reformatorum Congregationes eo prætextu, quod cum Regula beati Francisci, juxta cujus puritatem ipsi Amadei & Clareni, & alii Reformati se professos esse asserunt, inter alia contineatur quod Fratres dicti Ordinis Generali Ministro ipsius obedire teneantur, & Fratres claustrales sive Conventuales latiorem modum vivendi ducant, ipsi Amadei & Clareni, ac ceteri Reformati absque conscientiarum suarum periculo & scandalo, de familia vel de Observantia, seu Conventualibus aut claustralibus Fratribus prædictis, illorumque Vicariis, Ministris & Custodibus se subjicere, vel eis adhærere non possent, ex quibus litteris priores litteras nostras dictæ diei* XVI. *mensis Junii alterantibus & immutantibus, auctore generis humani inimico, novæ & plures prioribus dissensiones inter Fratres dicti Ordinis insurgunt, & talis scissura in dicto Ordine proveniret, nisi desuper salubriter provideretur, quod statuta & ordinata in ipso Capitulo Generalissimo penitus annihilarentur. Nos igitur, qui dictum Ordinem uberes in agro* Do-

Domini fructus assidue producentem , in pace & stabili concordia cupimus conservare , quique bene informati sumus de illius institutis , & praedictorum ac aliorum Romanorum Pontificum Praedecessorum nostrorum privilegiis & indultis eidem Ordini concessis & innovatis , & quantum etiam ipsi praedecessores nostri elaborarunt , ac etiam Nos elaboravimus , ut omnis fomes divisionis & discordiae ab ipso Ordine removeretur , quo possent illius Fratres ab omni perturbatione semoti , Domino in ejus beneplacitis famulari , & pro tranquillitate militantis Ecclesiae preces Domino effundere ac porrigere incessanter , prout effundunt, ita ut non dubitemus eorum Deo gratis precibus Nos & militantem Ecclesiam praeservatam , & in futurum praeservari : Cupientes ut praetextu quarumcumque litterarum , quae adversus statuta & ordinata in praedicto Capitulo Generalissimo, ac in prioribus litteris nostris contenta , quomodolibet emanarunt,seu emanasse dicuntur,quomodolibet non pervertantur , sed illa inviolabiliter observentur , & ne de intentione & mente nostra in praemissis haesitari contingat , opportune providere , motu & scientia etiam similibus , ac de Apostolicae potestatis plenitudine , statuta & ordinata in praefato Capitulo Generalissimo , ac litteras priores nostras hujusmodi , necnon quascumque adhaesiones , seu uniones domorum & Conventuum aliorum Fratrum dicti Ordinis , tam claustralibus sive Conventualibus , quam Observantibus sive de familia Fratribus vigore priorum litterarum nostrarum praedictarum, videlicet, sub data x. Junii Pontificatus nostri anno III. factas , ratas & gratas habentes, illasque Apostolica auctoritate approbantes & confirmantes , supplentesque omnes & singulos defectus , si qui forsan intervenerint in eisdem , attendentesque, quod nostrae intentionis non fuit per quascumque alias litteras etiam cum motus proprii , & certae scientiae , ac declarationis mentis nostrae , necnon praecepti & mandati etiam sub excommunicationis latae sententiae , & maledictionis aeternae , aut quibuscumque aliis clausulis , etiam ipsis prioribus litteris nostris expresse derogantibus , tam eisdem Reformatis etiam sub Bonifacii Provinciae Franciae , aut quorumcumque aliorum Ministrorum obedientia, aut Regulari Observantia viventibus , aut ipsis Amadeis, aut de Clareno , seu de Coletanis , aut etiam de Caputio , vel de sancto Evangelio , tam in forma Brevis , quam sub quacumque alia forma , quomodolibet concessas, & etiam in posterum concedendas derogare prioribus nostris litteris; sed ejusdem nostrae incommutabilis intentionis extitisse & esse , quod ipsae priores nostrae litterae , & in illis contenta quaecumque , ac in ipso Capitulo Generalissimo statuta , decreta & ordinata juxta illorum tenorem & approbationem nostram desuper factam, & inde secuta quaecumque inviolabiliter perpetuo observentur : Ita ut ex tunc de cetero perpetuis futuris temporibus in ipso Ordine Fratrum Minorum duae dumtaxat denominationes existant, videlicet Claustralium *sive* Conventualium , *aut* de familia *seu* Observantia *nuncupatorum , & quod omnes & singuli Fratres dicti Ordinis Minorum intra quinque menses a data praesentium computandos , qui hactenus obedientiam non elegerunt, sub excommunicationis latae sententiae, & maledictionis aeternae poenis teneantur juxta tenorem priorum nostrarum litterarum , Claustralibus seu Conventualibus , aut de familia seu Observantia Fratribus nuncupatis adhaerere , & se illis unire , ut praefertur , mansuri sub Generali Ministro , aut Vicariis antedictis sine ullo medio aut superiore : quascumque lites post dictum Capitulum Generalissimum desuper exortas , & coram quibuscumque judicibus ordinariis vel delegatis , etiam S. R. E Cardinalibus , & dicti Ordinis Protectore, etiam per viam appellationis pendentes , ad Nos advocantes, penitus extinguimus , ac processus & sententias contra tenorem litterarum nostra-*

nostrarum priorum, & contra statuta dicti Capituli Generalissimi hujusmodi facta, & inde secuta quaecumque revocamus, cassamus & annullamus, ac desuper illis lites hujusmodi prosequentibus seu interesse habentibus perpetuam silentium imponimus: & nihilominus Venerabilibus Fratribus nostris universis Archiepiscopis, ac Ecclesiarum Praelatis, ac in dignitate Ecclesiastica constitutis personis per Apostolica scripta mandamus, quatenus ipsi, & eorum singuli praesentes litteras, & in eis contenta quaecumque, ubi & quando opus fuerit, ac quoties pro parte dictorum Generalis, & Vicariorum, ac Ministrorum provincialium, seu alicujus eorum super hoc requisiti fuerint, solemniter publicantes, eisque in praemissis efficacis defensionis praesidio assistentes, faciant eos praemissis omnibus & singulis pacifice frui & gaudere, non permittentes eos desuper per quoscumque quavis auctoritate fungentes, quomodolibet indebite molestari; contradictores per censuram Ecclesiasticam, & alia juris remedia, appellatione postposita, compescendo: invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis. Non obstantibus fan. memor. Bonifacii Papae VIII. similiter praedecessoris nostri, qua cavetur ne aliquis extra suam Civitatem & dioecesim, nisi in certis & exceptis casibus, & illis ultra unam dietam a fine suae dioecesis, ad judicium evocetur, seu ne Judices a Sede praedicta deputati, extra Civitatem & dioecesim, in quibus deputati fuerint, contra quoscumque procedere, aut alii vel aliis suas vices committere praesumant, & de duabus dietis in Concilio Generali edita, ac quibusvis aliis litteris tam in forma Brevis, quam etiam sub plumbo, quae a nobis etiam motu, scientia & potestate similibus, etiam praetextu observationis Regularis Observantiae, aut ad extinguendas lites forsan exortas, aut alias qualitercumque & quomodocumque, cum quibusvis etiam derogatoriarum derogatoriis priorum litterarum nostrarum, & in dicto Capitulo Generalissimo statutorum & ordinatorum, aliisque efficacioribus & urgentioribus & insolitis clausulis emanasse reperiuntur: Quas, illarum tenores & clausulas, propter quas emanarunt, seu emanasse dicuntur vel reperiuntur, ac si de verbo ad verbum insertae forent praesentibus, pro expressis haberi volentes, penitus & omnino revocamus, & nullibi in judicio vel extra adversus statuta Capituli Generalissimi, & priorum ac praesentium litterarum tenorem cuipiam suffragari posse vel debere decernimus & declaramus: sicque in quibusvis causis motis, & etiam per appellationem coram quibusvis, ut praefertur, pendentibus ac movendis judicari volumus ac mandamus: sublata aliter judicandi & interpretandi auctoritate & facultate: necnon omnibus illis, quae in prioribus litteris nostris praedictis voluimus non obstare, contrariis quibuscumque: seu si aliquibus communiter vel divisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdici, suspendi vel excommunicari, aut extra vel ultra certa loca ad judicium evocari non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam & expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem. Volumus tamen quod singuli Fratres praedicti Ordinis, etiam de Amadeorum & Clarenorum, ac de Coletanis, & de sancto Evangelio, seu alio quocumque nomine nuncupati, & sub quacumque obedientia existentes, propterea ab eorum domibus & Conventibus non recedant; sed in eorum domibus & Conventibus sub hujusmodi unione & adhaesione, ac secundum eorum reformatum modum vivendi, sub suorum Guardianorum obedientia resideant, donec aliter per Generalem & provinciales Ministros, seu etiam Generalem & provinciales Vicarios eorum quibus respective adhaeserint, & per eorum superiores de eis ordinatum fuerit. Ceterum, quia difficile foret praesentes litteras ad quaelibet loca ubi fuerit opus, deferre, volumus, & eadem Apostolica auctoritate decernimus, quod transum-

sumpto præsentium litterarum, manu alicujus Notarii publici subscripto, & sigillo alicujus Prælati Ecclesiastici, seu Curiæ Ecclesiasticæ munito eadem fides in judicio, & alibi ubilibet fuerit exhibitum vel ostensum, adhibeatur, & illi stetur in omnibus & per omnia, perinde ac si ipsæ litteræ originales essent exhibitæ vel ostensæ. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die XVIII. *Februarii* MDX. *Pontificatus nostri anno* VII.

VIII. Cum vero male haberet multos Ministros, præsertim Bonifacium de Ceva, provinciæ Franciæ Ministrum, quod illæ Congregationes Amadeorum, Clarenorum, Coletanorum, aliæque magis adhærerent familiæ Observantum, quam suo Instituto Conventualium, inito cum Ministro Generali consilio, impetrarunt litteras Pontificias, quibus multa in favorem Conventualium, & præjudicium Observantum continebantur. Constitutiones omnes antiquas ad novam formam suo potissimum Instituto accomodam reduxerunt, quam Cardinalis Protectoris approbatione reddiderunt magis honorificam. Litteras autem Pontificias, & Constitutiones ex Protectoris præcepto ubique per omnes Fratres observandas, primo promulgarunt in Germania, procul ab Urbe, ut tardius, quæ facta erant, audirentur, & difficilius adhiberetur remedium, interim vero per aliquas provincias, & Observantum Vicarios admitterentur. Ubi autem cœperunt promulgari, Observantes sibi caventes, monuerunt Vicarium Generalem, qui statim rem detulit ad Pontificem. Hic porro valde commotus est, dicens Ministrum Generalem sibi imposuisse, & diploma, de quo agebatur, non tam impetrasse, quam extorsisse. Ut efficacius adhiberet remedium, & Fratres perspicerent, quantum ista ei displicuerint, voluit Raynaldum Ministrum ab officio removeri, aliumque substitui in Comitiis Generalibus Romæ celebratis ad sanctos Apostolos.

Pontifici dolose quidam imponunt. *Marc. lib. 8. cap. 34.* *Cimarel. lib. 8. c. 5.*

IX. Hoc itaque anno, non præterito (uti scribit Rodulphus, etsi alio loco huic posteriori adhereat sententiæ) habita sunt Comitia, electusque est in Ministrum Generalem Philippus Porcarius Bagnacavallensis, Ægydii Delphini, uti diximus, socius, Stephani Bruliferi auditor, Philosophus & Theologus eximius, qui multis annis summo cum honore Parisiis docuit, & per omnes Religionis gradus ad Generalatum pervenit. Per præcipuas Italiæ urbes cum laude prædicavit, Venetiis & Bononiæ cathedras rexit intra Ordinis claustra; sed & in publica Bononiensi Academia stipendio pontificio Metaphysicam & Theologiam professus est, & bis Bononiensem provinciam gubernavit. At brevi commissum hoc ei Generalatus officium, & vitam absoluit, decedens, uti dicemus, anno sequenti.

Rodul. fol. 144. Idem fol. 195. Capitulum Generale 100. Romæ. *Ann. 1506. n. 4.* Minister Generalis Philip. Porcarius.

X. Ne autem omnino inglorius remaneret Raynaldus, eum creavit Pontifex Archiepiscopum Ragusinum, uti superius diximus; sed litteras, quas in præjudicium Observantum procuraverat, Pontifex indignabundus revocavit, dato hoc diplomate Bononiæ, ubi, ejectis Bentivoliis, asserta Sedi Apostolicæ Civitate, bello adversus Gallos totus intentus hærebat.

Frat. Raynaldus Arch. Ragusinus. *Ann. 1506. n. 5.*

Dilectis filiis Cismontano & Ultramontano Vicariis Generalibus Fratrum Minorum de Observantia.

XI. *Etsi nostræ immutabilis intentionis fuerit & sit, quod litteræ nostræ in forma Brevis super Generalissimo Capitulo in alma Urbe jussu nostro celebrato editæ, & in illis contenta quæcumque, necnon in ipso Capitulo statuta, d[illegible] & ordinata, juxta illorum tenorem, & approbationem nostram de[illegible] factam, & inde sequuta quæcumque inviolabiliter* per-

Breve origin.

perpetuo observarentur & observentur; ita ut ex tunc deinceps perpetuis futuris temporibus in ipso Ordine Fratrum Minorum, tam Claustralium sive Conventualium, quam de Familia seu Observantia nuncupatorum, cujuscumque contentionis & discordiæ occasio & fomes tolleretur, & omnimodæ ac perfectæ pacis, & unitatis nutrimentum foveretur, omnes & singulas lites, controversias & causas inter prædictos Fratres super Conventibus sive locis Monasteriisque Monialium, & Congregationum pœnitentum, ubique consistentium, etiam coram quibuscumque Judicibus, ac in quacumque instantia pendentes ad nos advocantes, penitus extinxerimus, perpetuum silentium etiam dictas causas prosequentibus imponentes, & omnia & singula privilegia & indulta per Romanos Pontifices Prædecessores nostros, præsertim per Constitutiones fel. rec. Eugenii IV. Pauli II. & Sixti IV. nostri secundum carnem patrui, Generalibus & provincialibus Vicariis antedictæ familiæ de Observantia, & eisdem Fratribus concessa in suo robore permanere declarantes, per easdem nostras litteras, & in forma Brevis, confirmaverimus: nihilominus præter spem intentionemque nostram accidit, sicut nuper, & non sine mentis nostræ molestia accepimus, quod per dilectum filium Raynaldum Gratianum de Cotignola, dicti Ordinis Fratrum Minorum tunc Generalem, & Bonifacium de Ceva provinciæ Franciæ Ministros, vigore cujusdam supplicationis per eumdem Generalem Ministrum a nobis potius extortæ, quam impetratæ, statuta & ordinata multa fuerunt, quæ decretis, ordinationibus, reformationibus, & statutis in antedicto Capitulo Generalissimo etiam per litteras nostras in forma Brevis confirmatis, & privilegiis ac gratiis per præfatos Romanos Pontifices prædecessores nostros prædictis Generalibus, & provincialibus Vicariis, & Fratribus antedictæ familiæ de Observantia concessis, a nobis per litteras nostras etiam in forma Brevis, ut præmittitur, confirmatis repugnant & contrariantur, & ad conturbationem antedictæ familiæ, quæ uberes fructus in Ecclesia Dei vitæ merito pariter & exemplo, atque eruditionis verbo protulit semper & profert, cedere videntur & cedunt. Nos igitur, qui Capitulum ipsum Generalissimum ideirco fecimus celebrari, ut perpetuæ pacis vinculum in eodem Ordine, ut præfertur, servaretur: quique ea, quæ in dicto Capitulo, præsidentibus duobus ex S.R.E. Cardinalibus, acta, statuta & ordinata fuerunt, observanda, necnon omnia & singula per Romanos Pontifices prædecessores antedictæ familiæ concessa, ac etiam per Nos confirmata, in suo vigore & robore permansura, & in nullo violanda semper duximus; tenore præsentium, universa & singula per Ministros prædictos etiam auctoritate Ven. Fr. N. Dominici Episcopi Tusculani, Patriarchæ Aquilejensis, ejusdem Ordinis Protectoris, vigore supplicationis prædictæ acta & ordinata, quibus ordinationibus & statutis dicti Capituli Generalissimi, & privilegiis ac gratiis antedictis quomodolibet derogatum esset, aut in præsens derogaretur, revocamus, nulliusque roboris & momenti, utpote contra mentem intentionemque nostram facta & ordinata, esse decernimus. Librum quoque, in quo reformationes per dictos Ministros, seu alias quascumque personas nobis inferiores factæ, descriptæ & promulgatæ fuerunt, & omnes lites & contentiones hactenus exortas extinguimus penitus & abolemus. Insuper universa & singula privilegia & indulta præmissa eidem familiæ de Observantia concessa in suo robore permanere, nec eisdem in minimo de mente nostra unquam derogatum fuisse declaramus; quin potius illa omnia & singula, ut præfertur, confirmamus, & præsentibus confirmata esse volumus & mandamus; non obstantibus præmissis, ceterisque in contrarium facientibus quibuscumque. Ceterum, quia difficile foret has litteras

teras ad singula loca, ad quæ opus esset, deferri, volumus, ut earum transumptis, manu publici Notarii subscriptis, & alicujus prælati unius vel alterius vestrum sigillo munitis, ea prorsus fides in judicio & extra adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si essent exhibitæ vel ostensæ. Datum Bononiæ sub annulo Piscatoris, die XXII. *Novembris* MDX. *Pontificatus nostri anno* VII.

XII. Duo viri pietate insignes hoc anno decesserunt, Stephanus a Castello Laicus, miraculis in vita & post mortem clarus, quem diximus sepultum esse in Conventu Campaniani, decimo sexto ab urbe milliario, ibique in veneratione haberi; & Bartholomæus ab Anglario, virtutum perfectione, & vitæ sanctitate præditus. Paupertatem evangelicam, illibatam castitatem in summa humilitate servavit, nullumque voluit in Religione admittere officium præter unum tironum magisterium. In perpetua patientia omnes sustinuit labores & adversitates, neque in molesta plurium annorum febri hectica aliquando conquestus est. Jejunia & disciplinæ monasticæ sui Ordinis rigorem perfecte coluit, correctionis fraternæ ordinem perfecte servavit, monens, & aliquando corripiens aberrantes, ita ut nemo auderet in conspectu illius minus religiose loqui, aut vanos seculi mores referre. In oratione ferventissimus multa impetravit a Deo beneficia. Ad montem Alvernæ aliquando commoratus, solebat prodire ad sacellum sancti Joannis a Cœnobio semotum; sed cum nocte quadam densissimis tenebris circumseptus proficisci non posset, a duobus Angelis illuc est manu ductus. Obiit demum bonis operibus plenus, Deo & hominibus gratus in Cœnobio Empolitano, concurrente ad ejus funus ingenti hominum multitudine.

Moritur Stephanus a Castello. *Tom. 5. an. 1491. n. 56.* *Marc. l. X. c. 33.* *Gonza. in Prov. Tusc Conv. 21.* Et Barthol. ab Anglario. *Gravina in voce Turr. par. 2. cap. 24.*

XIII. Circa hunc annum obierunt in Cœnobio Insulæ, sub Monte regali, in Mandubiis agris, & territorio Lingoniensi, Claudius Reignatus Gallus, sui status & observantiæ Regularis zelantissimus, salutis animarum per quam sitibundus. In Apulia ad Tessam in valle Aspera, Epiphanius Teutonicus laicus, qui desiderio novæ reformationis, & strictioris vitæ ad Provinciam S. Angeli convolavit. Contemplationi vacandæ, frequentique, quam patiebatur extasi occultandæ, propinquæ silvæ intimos petens recessus, ibi tuguriolum construxit, & orationibus ac jejuniis vacavit. Plenus meritis defunctus, trigesimo post transitum anno incorruptus apparuit, & proinde ex communi Fratrum sarcophago ad decentiorem locum translatus est. Ad ipsius baculi contactum dæmones a corporibus obsessorum abiguntur, variæque pelluntur infirmitates. Camplis in Aprutio, Baptista Florentinus erga mysterium Incarnationis devotissimus, in sacrosanctæ Missæ sacrificio & oratione ferventissimus, in extasim sæpe actus, & a terra sublevatus. In urbe Theatina Baptista alter a Caniano, qui cum nobilis esset & dives, habitum suscepit in Conventu Aquilano, ubi magna enituit sanctitate. Corpus variis pœnitentiis macerabat, cilicio premebat, & jejunio affligebat. Prædicto Fratribus sui obitus die, pie decessit in Cœnobio Theatino. In Conventu Arcuensi, diœcesis Hispalensis, Antonius a Zamora, pietate vitæque candore spectabilis. In Cœnobio Saliceti Provinciæ Castellæ, Petrus a Gamarra, de quo suo loco diximus. In Conventu Maffacii Provinciæ Marchiæ Petrus Neapolitanus, qui cum adolescens esset pulcher aspectu, Deum obnixe rogavit, ut pulchritudinem, propter quam molestas patiebatur tentationes, deturparet. Exauditus est, fœdo enim ulcere facies obducta est, & nasus corrosus. Virtutibus & miraculis clarus decessit. In Cœnobio sancti Bernardini urbis sancti Angeli, Seraphinus Theatinus, egregius sui temporis Ecclesiastes, qui licet litteras non adeo eminenter cal-

Foder. in Prov. S. Bon. in Conv. Insulæ. Ac Claudius Reignatus. *Gonz. in Prov. S. Angeli Con. 4.* *Marc. citat.* Item Epiphanius Teutonicus.

Baptista Florentinus. *Bzovius de Sign. Eccl. tom. 1. l. 12. c. 21.* *Marc. cit. c. 36.* Baptista a Caniano.

Anton. a Zamorra. Petrus a Gamarra. *Tom. 8. an. 1376. n. 21.* Petrus Neapolitanus.

Marc. cit. c. 44. Seraphin. Teatinus.

calleret, omnes tamen in sui admirationem rapiebat, tanta erat Spiritus sancti gratia, Divinorumque arcanorum notitia perfusus.

Gonz. in Provin. Burg. Mon. 1. Floret Elisab. a Turre. XIV. Floruit etiam hoc tempore Burgis in Hispania Elisabeth a Turre Clarissa, quæ humilitatem, paupertatem, caritatem, ceterasque virtutes diligenter sectata, cum die quodam Dominico circa Consodalem infirmam anxius occupata, neque ad Pœnitentiæ aut Eucharistiæ sacramenta accedere, neque Missam audire potuisset, & veniam, quod commisisse putabat, errati coram sanctissimo Sacramento deprecaretur, astitit ex insperato Minorita, qui utrumque ministravit Sacramentum, & rem sacram peregit. Diem sui obitus, Deo revelante, præcognovit, pieque defuncta, sepulta est in choro, sive odæo celebris Monasterii Burgensis honesto sepulcro, uti *Tom. 1. an. 1218. n. 13.* alias nos indicavimus.

XV. Præter Ludovicum Guillelmi Episcopum Auriensem & Raynal*Hoc anno n. 10.* dum Gratianum Archiepiscopum Ragusinum jam supra a nobis indicatos, alius fuit vir celeberrimus ante hunc annum ad Archiepiscopatum Tuamen*Fr. Maurit. Arch. Tuamen.* sem in Hibernia promotus. Is fuit Mauritius a Portu, cognomine Fildæus, sive O Fithealaigh vir doctissimus, a quibusdam *Flos mundi* nuncupatus, qui Patavii per annos multos Philosophiam & Theologiam professus est. Et quidem in libris consistorialibus dicitur ad hanc Ecclesiam assumptus anno MDVI. die XXVI. Junii, per obitum Philippi etiam Minoritæ, de quo *An. 1503. n. 25.* superius locuti sumus. Mauritius anno MDXII. interfuit primis duabus sessionibus Concilii Lateranensis, in quibus ejus nomen subscriptum est. Deinde anno sequenti in patriam profectus, cum primam Missam Pontificiam celebrare pensitaret, omnibusque, qui interessent amplissimas indulgentias a Pontifice concessas elargiri; obiit Galviæ, VIII. Kalendas Junii an. MDXIII. non vero, ut aliquibus placet, anno MDXIV. etenim in libro consistoriali video die XIX. Junii MDXIV. per obitum Mauritii promotum Thomam O Mullaly; quod non poterat esse, si Mauritius sub finem Maii mortuus esset in Hibernia. Joannes Camers, qui Solinum suis commentariis illustravit, fuit *Laudatur.* Mauritio valde familiaris, & illustre de illo hoc exhibuit testimonium: *Annis*, inquit, *ab his proximis excelluit ex Hibernia oriundus Mauritius a Portu, D. Francisci Ordinis professus, in Dialecticis, utraque Philosophia, Metaphysicis, ac sacra Theologia plurimum eruditus. Vix insuper dici potest, qua humanitate, quave morum sanctimonia præditus fuerit. Is, cum annis plurimis in Patavino Gymnasio bonas artes docuisset, cum summa omnium gratia, ob ejus singularem eruditionem, ac candidissimos mores, a Julio II. Pontifice Maximo in Tuamensem Archiepiscopum creatus est: quo cum relicta Italia, bellis in ea sævientibus, proficisceretur, non multum post, magna studiorum jactura, cum nondum L. ætatis suæ attigisset annum, mortem obiit. Erant plurima suæ doctrinæ in manibus monumenta, sed ea ob immaturam ejus mortem edere non licuit. Quantum fuerit inter eum, dum viveret, & me necessitudinis vinculum, testantur sexcentæ epistolæ, quas plenas caritatis indiciis, variis temporibus ad me dedit. Eis (quanta veræ amicitiæ vis) post amici obitum relegens, soleo assidue recreari.* Multa scripsit quæ in nostro *Frater Paulus de Pantanis Prior S. Donici.* de Scriptoribus Ordinis Minorum catalogo recensemus. Paulus de Pantanis, sacræ Theologiæ professor, hoc anno recipit a Pontifice Prioratum sancti Donici, Ripariæ Salodii ad Tusculanum nuncupatum, Ordinis Canonicorum sancti Augustini Congregationis Lateranensis.

Gonz. in Provin. Terræ Lab. Conv. 23. XVI. In Campania felici, ad radices montis Vesuvii in plantitie, aliquanto procul a Summa oppido, Nolanæ diœcesis, erat sacellum sanctæ Lu*[illegible] Summæ.* ciæ, quod ingressa sus, rictu seu rostro effodiens, tabulam quamdam lapi-

deam

deam confregit, subtus quam apparuit sacellum & Altaria duo B. Virginis Mariæ, ex quibus locus ille dici cœpit Ecclesia sanctæ Mariæ de Puteo. Prope hanc statuit Joanna Regina, relicta olim Ferdinandi Siciliæ Regis, quæ tunc in illo oppido hærebat, Cœnobium construere Fratrum Observantum, & Ecclesiam terramque adjacentem ad mensam Episcopalem spectantes, ab Episcopo Nolano, nuncupato Joanne Francisco, aliorum bonorum compensatione redemit. Obtenta itaque hoc anno a Julio Pontifice permutationis confirmatione, & fabricandi facultate, commodum & pulchrum quidem ædificavit Fratrum ferme triginta habitaculum. Vidi ipse locum amœnum valde & salubrem, & subterraneam lustravi Ecclesiam piam valde & devotam, in qua tria nunc conspiciuntur Altaria, unum sanctæ Mariæ Gratiarum, secundum sanctæ Mariæ Coronæ, tertium ad modum parvi sacelli, & reliquis demissius sanctæ Mariæ Putei. Ante Altare beatæ Mariæ de Corona jacet in sepulcro marmoreo nobilis vir Paulus de Capograsso, anno MCCCCLXXXI. defunctus; prope quem sepultus est Josephus Capograssus nobilis Salernitanus, & Patritius Romanus. Ecclesia superior, quæ Fratrum usibus inservit, consecrata est anno MDLXXV. die XV. Martii ab Aurelio Girano Episcopo Minorita. Hic incumbunt Fratres juniores studio Philosophiæ. *Reg. lib. 188. fol. 354.*

XVII. Joannes de Liganna, oratione facta ad imaginem beatæ Virginis, in oppido *della Motta*, Cenetensis diœcesis, monitusque a beata Virgine sibi apparente, illic augendum suum cultum, construendumque prope illum locum Cœnobium Observantum, magisque adhuc commotus ex uno vel altero miraculo, tunc ibidem patrato, bonam contulit pecuniæ summam Syndico & Universitati, ut opus inchoaretur, sub titulo *sanctæ Mariæ de Miraculis*. Incepta fabrica, rogarunt Julium, ut prosequendi tribueret facultatem, allegantes quamplura ad prædictam imaginem fieri miracula, & impetrarunt: *Sinceræ devotionis*. XVII. Kalendas Septembris. *Idem in Prov. S. Anton. Conv 32. Conv. Mottæ.*

XVIII. Universitas Montis Ulmi, Firmanæ diœcesis oppidi, ex publicis privatisque facultatibus, & piorum eleemosynis Fratrum industria collectis, hoc anno Observantum condiderunt domicilium, sub invocatione Dominæ nostræ de Monte L. P. ab oppido in jugulo cujusdam collis nemorosi & amœni. In Liguria prope pagum Septebrii, etiam sub invocatione beatæ Mariæ, alius extructus est Conventus ex facultatibus in hunc finem traditis ab adolescentibus duodus Joanne de Grassis & Bonagratia de Torniellis, qui Minorum subierunt Institutum. Tertium posuit templum prope oppidum Campibassi, sub titulo beatæ Mariæ de Gratiis, adjuncto Observantum habitaculo, circa hunc annum Andreas a Capua, Termolitanorum Dux, & Melfictensium Princeps. Locus est saluberrimus, & proinde curandis infirmis destinatus. Jacent hic Silvester Guidonius vir sanctissimus, innumeris clarus miraculis, Ambrosius a Civitella, egregius sui temporis Ecclesiastes, suæ professionis zelotes, & prophetico spiritu afflatus, qui Vastianis suæ urbis excidium atque direptionem, quam a Turcica classe die beatæ Mariæ Magdalenæ anno MDLIV. passa est, sæpius e suggestu prædixit, suique obitus diem bene valens prænunciavit. Gratianus a Castanetolo, Innocentius Taurinus, & Raphael insuper Taurinus, singulari doctrina, vitæ sanctitate, & gubernandi dexteritate, qua Provinciam sancti Angeli plurimis annis rexerunt, insigniti. Paulus de Petra Roja laicus, vitæ integritate & morum gravitate ornatissimus. *Idem in Provin. Marchiæ Con. 17. Conv. Montis Ulmi. Idem in Provin. Genuæ Conv. 44. Conv. Septebrii. Idem in Provin. S. Angeli Con. 16. Conv. Campibassi.* Silvester Guidonius. Ambrosius a Civitella. Gratianus a Castanetolo. Innocent. & Raphael Taurini. Paulus de Petra Roja.

XIX. Manfredus Carophilus Triventinus Episcopus, circa hunc annum facultatem concessit incolis oppidi Sangrensis, ut Xenodochium, ultra Sangrum *Idid. Conv. 22. Conv. Sangrensis.*

grum fluvium non longe ab oppido positum in Cœnobium commutarent Observantum, sub titulo sanctæ Mariæ Magdalenæ. Hic sepulti sunt pius adolescens, Franciscus a Ripa clericus, in cujus obitu Angeli apparuerunt in cœlestia tabernacula illius animam deducentes, quorum fulgore mirum in modum cellula resplenduit, & Petrus de Ferrazano laicus, qui ob inclytas virtutes meruit Christi Domini audire colloquium.

Franciscus a Ripa.
Petrus de Ferrazano.

Indid. Conv. 23. Conv. Curi.

XX. Fridericus Pannonus vir nobilis & pius, non longe a Castro Curi oppido in Apulia Daunia, pulchrum & amplum statuit Observantibus ædificare Cœnobium, sub nomine sanctæ Mariæ a Laureto. Sed jactis latissimis fundamentis, ex hac vita decessit, qua de causa reliqua pars operis primæ non respondet, quippe ab ipsis Fratribus pauperibus, & humilium domorum amatoribus extructa. In eadem regione Piccolomineus Aragonius Illicitorum Marchio, hoc anno eisdem Observantibus Conventum ædificavit sancto Antonio Patavino sacrum, prope oppidum Illicitanum. In ejusdem Provinciæ parte illa, quæ Capitaniata dicitur, insigne & opulentum est oppidum Foggiæ, a fovearum multitudine, frumento reponendo ita nuncupatæ, prope quod Universitas Oppidanorum hoc anno construxit ejusdem Instituti viris Cœnobium dictum a sancta Maria de Jesu, cujus incolis necessaria quæque abunde suppeditat. Eo anno, quo Fratres Conventum ingressi sunt, unus ex eis, cujus nomen excidit, ex humanis abiit, tantæ dum viveret virtutis, ut infirmos Crucis signo curaret, atque ab obsessis dæmones expelleret. Ita de his quatuor posterioribus Conventibus scribit Franciscus Gonzaga, quos ad hoc tempus reducit: Sed certior notitia petenda est ex Bulla Leonis X. quam post scriptam hanc qualemcumque notitiam nacti sumus, & in Regesto Tomi sequentis ad annum MDXXI. exscribemus.

Indid. Conv. 27. Conv. Illiciti.
Indid. Conv. 28. Conv. Foggiæ.

Num. 12. *Idem in Provin. Tuscia Conv. 33.* Conv. Empoli.

XXI. Diximus hoc anno decessisse in Cœnobio Empolitano in Etruria, Bartholomæum ab Anglario, quod nobis memoriam excitavit elapsæ hucusque hujus Cœnobii mentionis. Sumpsit autem exordium a Vincentio Gallo, aliisque Fratribus Observantibus, qui a Sixto IV. primùm, deinde ab Alexandro VI. impetrarunt, ut ex ruinis & cæmentis Ecclesiarum fero bello destructarum, sibi liceret Cœnobium construere. Id breviter præstiterunt sub titulo Assumptionis beatæ Mariæ, licet aliqui dicant domum ædificatam fuisse expensis quorumdam nobilium Florentinorum ex Familia Adimara. Probabilius tamen est eos suis eleemosynis opus potius promovisse, quam complevisse. „ Ad hunc Annalistæ corrigendum errorem, non in- „ congruum reputavimus ex Gonzaga sub annum MCCCCLXXXII. num 68. „ hujus Cœnobii originem dumtaxat indicare, ad hunc locum de cetero „ benignum advocantes Lectorem.

ADDITIO ALIORUM. *Tom. 14. hujus novæ editionis.*

Idem in Provin. Corsica Conv. 26. & 27. Conv. Bastidæ. Conv. Caccia.

XXII. In Insula Corsicana duo hoc anno erecti sunt Conventus: primus prope oppidum Bastidæ, communibus populi facultatibus; secundus in meditullio regionis, quæ *Caccia* nuncupatur, quam varii populi circumdant qui ad constructionem domus suas singuli opes contulerunt. Utraque domus titularem habet sanctum Franciscum.

Idem in Provin. Castellæ Conv. 19. Salaz. lib. 4. cap. 16. Conv. Turris Lacunæ. *Gomez. lib. 5. de gest. Ximenii.*

XXIII. Franciscus Cardinalis Ximenius prope suam patriam Turris lacunæ, Cœnobium (uti jam indicavimus) suorum Consodalium extruxit, magnificum quidem, & undequaque commodum, perfectum, rebusque omnibus necessariis abundanter instructum, quadraginta Fratrum capacissimum. Sive cæmentariorum, sive Campegi architecti culpa, primam dirui oportuit Ecclesiam; sed secundam magnis impensis continuo fabricari curavit Ximenius firmiorem & pulchriorem, egregiis sacellis & picturis ornatam. Vestes addidit pretiosas, quibus Sacerdotes in sacris uterentur, & stra-

ſtragula, tapetiaque Altaribus & pavimentis exornandis ex auro, ſerico & lana nobiliſſime confecta; vaſa aurea & argentea, quæ Divinum cultum, & Templi decebant amplitudinem, necnon ad Cœnobii miniſteria, ænea & figulina, Talabrica advecta, quæ mirabili tectorio obducta, & variis picturis decorata, æneis non cedunt, dedit permulta. Chorum libris ritualibus pulchro ſcriptis charactere, bibliothecam omnium facultatum codicibus præcipuis, officinas omnes ſuppellectile inſtruxit neceſſaria. Aquam longo tractu, ſciſſis rupibus, excavatis montibus, validis aquæductus fornicibus conſtructis, decies centenis millibus nummum expenſis, per fiſtulas & ſyphones derivavit, perque officinas neceſſarias diſtribuit: ita ut nihil deeſſe voluerit, quod ad commodum & religioſum ſpectare poſſit Cœnobium. Educandæ itaque juventuti in præceptis philoſophicis illud addicarunt Patres Provinciæ Caſtellæ, in quo ſe per annos quatuor ſtuduiſſe gloriatur Franciſcus Gonzaga, olim Miniſter Generalis, Epiſcopus Mantuanus, præceptore Didaco a Zuñica viro nobili, Joannis a Zuñica Philippi II. inſtructoris filio, multis dotibus, humilitate præſertim ornatiſſimo, qui illic immature deceſſit, ſed Fratrum germanorum cura, obtentaque facultate Pii V. translatus eſt Barcinonem ad paternum ſepulcrum. Obiit hoc in loco Franciſcus Ortiſius, vir optimus & pius, concionatorum ſui temporis facile princeps, unde & *Prædicatorum Monarcha* appellabatur. Per annos tredecim domi ſemper hæſit, meditationi, & lectioni ſacrorum codicum intentus, ſecularium converſationem mirum in modum abhorrens. Poſt matutinas preces, orationem uſque ad auroram in lacrymis & gemitibus protrahebat, petens ſpiritum ſibi infundi vehementem, & Divini amoris ignem pro converſione peccatorum. Conceſſit Ximenius hujus Cœnobii Fratribus Eremitorium devotum, *a Capite* nuncupatum, in quo poſſent aliquot conſtituere Tertiarios vitæ ſolitariæ ſectatores, quibus unus ex Sacerdotibus hujus Cœnobii ſingulis diebus feſtivis ſacrum peragit Miſſæ ſacrificium. In ſignum & memoriam grati animi erga tot beneficia a Cardinale recepta, ſacellum præcipuum Eccleſiæ Fratres elargiti ſunt Franciſco de Ciſneros, Cardinalis nepoti, ut ſibi ſuiſque ſucceſſoribus in perpetuam ſerviat ſepulturam. Fr. D'dacus a Zuníca. Fr. Franciſcus Ortiſius.

XXIV. Totidem etiam Fratribus alendis, & eidem miniſterio Philoſophiæ addiſcendæ per quam opportunum, uti præcedens, Cœnobium aliud extruxit hoc anno, ſancto Antonio Patavino ſacrum, ad P. M. a Civitate Arcuenſi in Bætica, Hiſpalen. diœceſis, Beatrix Pacheco Roderici Pontii Gadium Marchionis olim conjux, omnibuſque rebus neceſſariis provide inſtruxit. Diem hic clauſit extremum pius Pater Antonius Zamorenſis, cujus virtutem, religionem, & vitæ candorem venerantur Arcuenſes: qui tanti viri ſanctitate allecti, celebre ſacellum pro celebrandis officiis Divinis, ſacriſque faciendis in fidelium animarum, quibus ille addictiſſimus fuit, refrigerium, ex communibus facultatibus conſtruxerunt, ibique illius corpus tumulari curarunt, ipſum tamquam Sanctum paſſim in ſuis afflictionibus & neceſſitatibus invocantes. Conv. Arcuenſis. *Conſt. in Provin. Bætica Conv. 17.* Fr. Antonius Zamoren.

XXV. Magnus ille vir, *Magni* etiam *Ducis* cognomen ſortitus, Gonſalvus Fernandez a Corduba, hoc anno longe ab oppido Petrochio (Hiſpanice Pedroche) Eccleſiam ſub invocatione S. Mariæ de Succurſu conſtruxit, ea lata lege, ut in præcipuo ſive majori ſacello nullus præter Minoritas, aut nobilem quemcumque virum, qui ſe ſuoſque poſteros ad reparationem ſive reædificationem Templi, ſi opus eſſet, perpetua obligatione devinciret, humari poſſet. Vicinum Cœnobium, ſive quod reliquum erat ædificii, adjecit primum Ferdinandus V. Rex Catholicus, deinde Univerſitas Petro- Conv. Petrochii. *Idem in Provin. Angel. Conv. 11.*

chiana, Custode tunc Provinciæ Angelorum Francisco ab Angelis, postea Ministro Generali, & S. R. E. Cardinale. Instituit hic perpetuum studium Theologicum frater Joannes Barriensis, Provinciæ prædictæ alumnus, & inter Occiduos Indos Archiepiscopus Granatensis, erectis in hunc finem illic quatuor Sacerdotiis seu Capellaniis. Jacet hoc in Templo vir venerabilis & sanctitate conspicuus Joannes Petrochius, cui in noctæ Dominicæ Nativitatis celebranti Christus Dominus in speciosissimi pueruli forma dignatus est apparere; quique Crucis signo pauperem claudum, atque ad incedendum omnino ineptum rectificavit.

Fr. Joannes Petrochius.

Monast. S. Bernardini Ferrariæ. Gonz. in Provin. Bononiæ Monast. 4. Guarin. de urbe Ferrar. pag. 312. Soror Cammilla Borgia.

XXVI. Lucretia Borgia Ferrariensium Princeps, hoc anno primum posuit lapidem Monasterii sancti Bernardini intra muros Civitatis Ferrariensis, in loco dicto *Giovecca*, emptis a Monachis Cistercienfibus ruderibus & cæmentis cujusdam Ecclesiæ & Cœnobii, quod sibi ipsis fabricari incœperunt. Absoluto ædificio sub annum MDXVI. illuc introducta est Camilla Borgia Ducis Valentini Borgiæ, Lucretiæ germani fratris filia, quæ ab infantia pie educata est in Monasterio Corporis Christi ejusdem urbis, Ordinis sanctæ Claræ, ex quo cum illa prodierunt ad fundandum hoc Monasterium Sorores viginti, & prima Abbatissa Barbara Bojarda ex Comitibus Scandiani. Suscepto habitu Camilla, & amitæ Lucretiæ sibi nomine assumpto, religiosissime vixit sub disciplina Minorum Observantum, adque illius exemplum multæ accesserunt Virgines nobiles, quæ brevi ad numerum nonagesimum excreverunt. Habetur illic in veneratione particula Crucis Christi, & guttula sacratissimi illius Sanguinis, a Julio II. dono missa ad Sororem Claram Guidonis Ubaldi, sive Guidobaldi primi Urbinatum Ducis filiæ, & Julii consanguineæ, in Monasterio Clarissarum Urbini primum professæ, deinde ad hoc Ferrariense translatæ. In Templo sepultus est Sigismundus Estensis Alphonsi I. Ducis frater, quem omni virtutum genere excultum fuisse, commemorat sepulcralis inscriptio. Bononiæ Sororibus Clarissis, quarum domus extra portam sancti Stephani bello fuerat diruta, hoc anno datam fuisse Abbatiam seu Monasterium sancti Felicis, sed vectigalia destinata curandis pestilentia laborantibus, scribit Sigonius.

Sigismundus Estensis. Monast. S. Claræ Bononiæ. Sigon. de Episcop. Bonon. l. 4. hoc anno.

Monast. Conceptionis Carmonæ. Gonz. in Provin. Baticæ Monast. 9.

XXVII. Oppidi Carmonæ in Bætica, Hispalensis diœcesis, Monasterii Conceptionis hoc anno posteriorem & diversam ponit originem Gonzaga ab ea, quam in Bulla Julii Pontificis hoc eodem anno concessa invenio recensitam. Lucia Sancii de Baeza, sive Beatiana, impetravit hoc anno facultatem ædificandi Monasterium Clarissarum, sub invocatione sanctæ Elisabethæ Angelorum, & regimine Ministri Provinciæ Bæticæ Regularis Observantiæ: *Injunctum nobis*. III. Idus Maii. Gonzaga ait ex miraculo quodam a sua in Conceptionem Virginis Mariæ devotione exorto, marito scilicet parum pio & avaro, in alium virum converso, eoque defuncto, Luciam sub Leone X. condidisse hoc Monasterium Ordinis sanctissimæ Conceptionis, sed sub habitu Sororum Tertii Ordinis, & cum iis ingressam sub eodem Instituto anno MDXIII. oblatis quibusdam difficultatibus, iisque superatis anno MDXVI. clausuram admisisse, & Conceptionis habitum, priori relicto, induisse. In Bulla Julii non exprimitur viduam fuisse, quod solet in litteris hujusmodi fieri, neque quidquam habetur de Ordine Conceptionis. Sed hæc facile conciliari possunt ex iis, quæ accidere poterant ab anno datæ Bullæ Julianæ, usque ad ingressus annum, de quo loquitur Gonzaga, & fundatrix circa titulum & Institutum Monasterii sententiam potuit mutare, uti etiam circa habitum mutasse ipse Gonzaga recenset.

Monast. Pontis veteris.

XXVIII. Monasterii sanctæ Claræ Pontis-Veteris, vulgo *Pontevedra* in

in Gallæcia, originem etiam idem auctor longe facit posteriorem, quam admittant Monumenta MSS. Provinciæ sancti Jacobi, ad quam hoc spectat Monasterium, ad me transmissa. Dicit enim Gonzaga, hoc anno ultimam artificis manum domum hanc expertam fuisse; ait tamen primum operis auctorem nesciri. Monumenta prædicta ex donatione domorum & redituum a pia fœmina Majore Perez, quam Gonzaga subindicat, deducunt Monasterium satis esse antiquum, & præcessisse annum MCCLXXI. donatio quippe, uti constat ex instrumento in archivo illius domus asservato, facta est die XIV. Martii æra MCCCIX. quæ in illum Christi annum recurrit, putantque illius oppidi incolæ, parum a morte sanctæ Claræ Monasterium fuisse fabricatum. Fuerunt hoc in loco Sorores aliquot pietate & religione commendabiles, inter quas præluxerunt Leonora Rodriguez, prima Abbatissa hujus Monasterii, quæ plura miracula edidisse fertur, & proinde in magna ibidem habetur veneratione. Leonora de Meyra neptis Comitis Caminæ, filia Garciæ Sarmienti, Domini Salvæ-terræ, pœnitentia, oratione, humilitate, & gratiis cœlestibus insignis, quæ obiit anno MDC. Maria Sarmienta, prosapia & virtute illustris, de qua prædicta Meyra solebat dicere, in corporis extenuati maceratione, sancto Hieronymo fuisse persimilem. Obiit post supradictum annum MDC. magna sanctitatis opinione: & Maria a Galbes, alias a sancto Antonio, quæ raro, & hoc præsertim tempore, exemplo admirabili, annis ferme quinque incognita, sub viri habitu humiliter, pie & devote inservivit Fratribus Recollectis Cœnobii sancti Antonii de Popula, absque ulla suspicione sexus fœminei, aut quærela. Anno vigesimo secundo ætatis, re propalata Stephano de Guadramiro, tironum magistro, per Ministrum provinciæ sancti Jacobi in hoc introducta est Monasterium, ubi virtutibus, piis operibus & sanctitate insignis, decessit anno MDCXVI. die XXX. Octobris. Harum Religiosarum vitas dabit fortassis alius diffusius exscriptas.

Idem in Provin. S. Jacobi Monaster. 7. Monumen. MSS. illius Provin.

Soror Leonora Rodriguez.

Soror Leonora de Meyra.

Soror Maria Sarmienta.

Soror Maria a Galbes.

XXIX. Capti fuerunt aliquot Fratres Tertii Ordinis quando Sarraceni expugnarunt Civitatem Tripolis, deductique sunt in insulam Melitensem. Julius Pontifex ut collectis fidelium eleemosynis redimantur, suis litteris adhortatur. Fratribus Congregationum Amadei, Clarenorum, & aliarum, qui Patribus Conventualibus adhæserunt, eorumque regimini se subjecerunt, prohibuit ne deinceps calepodia deferrent, aut nudis pedibus incederent: *Licet nuper per quasdam*. die XV. Decembris. Idque ipsum præceptum aliis litteris renovavit anno MDXII. die ultimo Januarii. Familiæ Observantum indulsit communicationem privilegiorum aliarum Religionum Mendicantium, & peculiariter eos exemit ab obligatione solvendi quartam funeralem locorum Ordinariis, & parochialium Ecclesiarum Rectoribus debitam: *Sacræ Religionis*. die XV. Novembris. Eisdem petentibus prohibuit, ne Fratres Minimi, Observantes recipere, aut receptos possent retinere: *Exponi nobis fecistis*. die IX. Junii. Confirmavit unionem factam Monasterio sanctæ Mariæ de Cruce oppidi de Cubas, Toletanæ diœcesis Tertii Ordinis, de quo suo loco diximus; qua Franciscus Cardinalis Ximenius ei addixit parochialem Ecclesiam prædicti oppidi, Mantii Vaccæ tunc ipsius Ecclesiæ Rectoris, accedente consensu.

Reg. lib. 190. fol. 41.

Capti a Turcis Fratres Tertii Ordinis.

Varia privilegia.

Tom. 12. anno 1449. n. 65.

ARGUMENTUM.

Per insulas Indiarum Occidentalium Christiana fides propagatur. In India Orientali censuræ absolutionisque Ecclesiasticæ virtus mirifice innotuit, ibique Religio Catholica magnos facit progressus. Cardinalis Ximenius Hispaniæ Regem inducit, ut Julio Pontifici contra potentes adversarios opituletur. Philippo Generali Ministro vita functo, substituitur Vicario nomine Gomesius Lusitanus. Observantes Ultramontani celebrant Comitia Generalia. Piorum Virorum occurrit memoria. Referuntur hujus anni Episcopi. Multiplicantur Cœnobia.

Herrer. dec. 1. lib. 8. cap. 11. & 12.

I. EXORTA controversia in insula Hispaniolæ Indiarum Occidentalium circa servitutem & instructionem Indorum, transfretarunt in Hispaniam Antonius Montesinus ex Ordine Prædicatorum, & Alphonsus Espinarius Minorita, qui Regi Ferdinando totius negotii seriem exposuerunt. Ille continuo Burgis, ubi tunc residebat, cogi jussit gravem consessum illustrium virorum, dignitate & litteris spectabilium, cui etiam Espinarius interfuit, illorumque consilio multa decrevit Indis favorabilia, Religioni propagandæ opportuna. Insuper præcepit, ut in Insula sancti Joannis Portus locupletis (Hispanis *Puerto rico*) construerentur Ecclesiæ, & Cœnobium ædificaretur Minorum, ex quibus viginti tres illuc hoc anno missi, sacris rebus & vestibus abundanter instructi.

Indis patrocinatur Prædicatores & Minores.

Ad Occident. mittuntur Minoritæ 23.

Histor. MSS. Provin. sancti Thomæ.

Maff. hist. Ind. lib. 5.

II. Hoc anno mirum quiddam Lusitanis in India accidit Orientali. Classe Alphonsi Albuquercii Proregis intra fauces Erithræas constituta, vel ex intemperie cœli, vel ex insalubrium ciborum succo, atrox morbus navalem turbam invasit. Vulgo inter lusum, vel quotidiana ministeria repente expirabant. In iis miles unus in mare projectus, ingentem terrorem omnibus attulit, noctu quippe infra sentinam pulsus frequentes exaudiri cœpti: quem ad strepitum cum arrepta scala vigiles descendissent, implexum carinæ sub ipso gubernaculo defuncti militis corpus offendunt. Scilicet cunctis pilus inhorruit. Ubi ex pavore collegere sese, res ad navarchum delata: nec dubium fuit, quin cadaver translatum in littus humo contegerent; quo facto, postridie super ipsum sepulcrum inhumanatus apparuit. Ea re attoniti cuncti, cum apud se causam exquirerent; Franciscus denique Ulyssiponensis Minorita (Maffæo tamen incerte familiæ) qui concionatoris munere fungebatur, sagaci conjectura suspicatus est, hominem aliquo interdicti vel anathematis vinculo constrictum e vita discessisse. Itaque in terram egressus, sanctissimi viri Benedicti Abbatis exemplo, e Pontificia formula conceptis verbis animum demortui rite expiavit, eique veniam precatus est. Mirum dictu! ab eo mysterio reddita mortuo pax, & vaga ossa tandem in suo tumulo quievere.

Ecclesiasticæ censuræ & absolutionis vis.

Greg. l. 2. dialog. cap. 24.

Bzov. anno 1510. n. 15.

III. In illas longinquas oras Emanuel Lusitaniæ Rex classes tres hoc anno misit, quæ Alphonsi Albuquercii Proregis copiis cum se conjunxissent, Goam amissam ille recuperavit, confirmatoque in ea urbe imperio, Sultanum Ægypti, & Regem Cambajæ pellendis ex India Lusitanis adlaborantes profligavit. Cochinensibus Regem imposuit, multosque Indorum opera Dominicanorum & Franciscanorum ad Christi fidem traduxit. Ante biennium etiam ab eodem Rege Emanuele missos in Æthiopiam ad Congui regnum multos viros religionis & sanctimoniæ fama præstantes, qui Christi disciplinam multo diligentius illis gentibus traderent, & regiones illas clariore

Missi ad Orientales Prædicatores, & Minores.

riore lumine perfunderet, scribit Osorius; ita ut longe lateque in illis regionibus Christi fides cœperit extendi. *Osor. de rebus Eman. lib. 5.*

IV. Bernardinus Carvajalius Cardinalis, aliique ex sacro Senatu Patres, Julio Pontifici vehementer infensi, conspiratione facta, eum Pontificatu deturbare aggressi, Pisis Concilium indixere, Ludovico Gallorum Rege protegente, & in Julium arma movente. Ille itaque ad Regis Catholici Ferdinandi præsidium confugiendum, ejusque auxilium implorandum esse dijudicans, ad Franciscum Cardinalem Ximenium litteras dedit, ut Regis animum ad Pontificium patrocinium suscipiendum, & Sedi Apostolicæ subveniendum inflecteret. Ximenius, in quem multa Julii Pontificis extabant merita (nam ab ipso in Senatum Cardinalium allectus, Inquisitoris maximi officio ad Regis votum cohonestatus, & Academia Complutensis non mediocribus privilegiis aucta fuerat) peculiari etiam affectu in Julium propensus, quem incredibili animi vigore Ecclesiæ patrimonium tueri animadvertebat, & Tirannorum conatus & vires infringere, per procuratores nuntiari jubet, ut nulla adversariorum potentia aut machina debilitatus, a proposito suscepto discedat, neve pessimis hominibus rempublicam Christianam evertendam & dilaniandam permittat. Se autem pro debita pietate & observantia in Sedem Apostolicam, & Dei Vicarium quadringenties nummum aureorum statim ad Urbem per publicos argentarios numeraturum, seque ipsum, si opus foret, exercitum coacturum, & in Italiam iturum. *Gomez. de rebus Ximen. lib. 5.* *Card. Ximenius opitulatur Julio Pont.*

V. Rex Ferdinandus magnam paraverat classem contra Africanos, de quibus multas reportaverat victorias, dubiusque an Julio ita graviter laboranti succurreret, vel triumphos in Africa multiplicaret, cum Ximenio ceterisque proceribus & Episcopis, qui Hispalim convenerant, censuit deliberandum. Respondere omnes, sed præ omnibus Ximenius, frustra externa bella adversus hostes religionis quæri, si interim domi intestinis bellis religionis Caput impeteretur. Igitur mutata sententia, ab Africæ limine pedem referens Ferdinandus, in Italiam vires suas atque arma convertit; quod equidem magnam invidiam contra Gallum apud omnes Christianos excitavit, ut qui vires Hispaniæ a paganorum faucibus, & religione per Africam protendenda diverteret. Quod quam invitus Ferdinandus fecerit, hæ ad Ximenium datæ litteræ declarant.

Reverendissime in Christo Pater Toletane Pontifex, Hispaniarum Primas, Cancellariæ maxime, & summe Inquisitor adversus hæreticam pravitatem, qui nobis semper conjunctione amicus, observantia parens es habitus.

VI. *Ipse tu mihi consiliorum meorum particeps abunde testimonio esse potes, quot rationes hactenus inierim, quantamque industriam & cogitationem adhibuerim, ut Bononia, & reliquæ urbes & oppida, quibus Romana Ecclesia per Regem Gallorum privata est, Pontifici Maximo restituerentur, ne tumultus & schismata in republica Christiana acciderent. Id quoniam neutiquam efficere potuimus, Ecclesiæ clamoribus & querelis concitati, auxilium nostrum assidue implorantis, reverentia & obsequio, qua omnes Reges Christiani in illam tenentur, moti, commodis privatis posthabitis, & expeditione, quam adversus reipubl. hostes paraveram, prætermissa, ad Sedis Apostolicæ immunitatem defendendam, & Christi Vicarium conservandum, nostræque religionis Caput tuendum, & in pristinam auctoritatem asserendum, Deo Opt.* *Epist. Ferdinandi Regis ad Ximenium.*

Opt. Max. cujus causa agitur, auspice, omnes meas vires convertere decrevi. Ad eam rem ex dignitate nostra gerendam, IV. *Nonas Octobris, die tibi fausto ob divi Francisci Religionem, fœdus cum Pont. Max. & Illustrissima Venetorum Republica pepigimus, quod ut vulgaretur, curavimus, locum in eo Serenissimis Imperatori fratri nostro, & Anglorum Regi carissimo filio, ut per legatos petierunt, relinquentes. Porro intra vigesimum divulgati fœderis diem, Raymundus Cardona, qui vices nostras Neapoli agit, Imperator exercitus ad pontificiam restitutionem per Principem fœderis declaratus, extemplo cum mille ducentis cataphractis equitibus, & levis armaturæ circiter mille, & decem millibus peditum Hispanorum, & tot bellicis tormentis, quæ satis ad usum exercitus sufficiant, justis itineribus ad quærendum hostem & loca per ipsum occupata recuperanda procedet. Hunc sequetur Termeusis Dux cum sexcentis Pontificiis equitibus. Ab altero latere, quod a septentrione est, Venetæ acies Gallum circumvenient. Mare vero copiosa pariter & pervalida classe occupavimus, quo melius, quæ cupimus, assequamur. Etenim duo sunt nobis ante omnia curanda: ne quis Princeps, aut Italiæ Regulus Ecclesiæ dignitatem adversis armis ullo pacto labefactet: deinde, ut cum iis, qui Ecclesiæ loca præter fas tenent, bonis conditionibus, si per eos licuerit, potius quam cruentis certaminibus rem totam componamus. Quocirca maximo studio & effecta peto, ad omnes Templorum aras Deum immortalem supplicandum cures, ut Ecclesiæ suæ causam tueri, & ejus unionem conservare, universoque Christiano orbi pacem & concordiam propitius conferre velit: sic enim ab intestinis dissidiis liberi, adversus Christianæ religionis hostes cuncti unanimes dimicabimus: quod ut fiat, in Concilii Lateranensis indictione Pont. Max. se curaturum pollicetur. Quæ omnia cum Reverendo Episcopo Bertonorensi Pont. Max. Nuncio, quem jam Barcinonam appulisse, & ad nos recta venire scimus, tibi esse communicanda censeo. Dum hæc scribo, ex Galliis allatum est, ad Pisanum Concilium, quotquot conveniunt, invitos trahi: litteræ postridie Nonas Octobris sunt datæ. Ex Anglia Serenissimus gener noster eamdem nobiscum fortunam fœderis initi experturum se promittit: ejus litteræ* IV. *Kalend. Octobris sunt datæ. Ab Imperatore Maximiliano omnia secundum nostram voluntatem offeruntur: litteræ sunt benevolentiæ, & optimæ spei plenæ, ante tertium diem Kalend. Octobris scriptæ. Eam Principum Christianorum consensionem intuentes, ne quid intentatum relinqueremus, quod malevoli homines objicere, aut saltem, quod magis veremur, numina incusare possent, rursam Gallum fratrem nostrum admonuimus, ut ab armis in Ecclesiam infestis suos milites discedere cogat: nam si secus faxit, vires nostras nos universas illi opposituros, quo Ecclesiæ auctoritatem defendamus, & vim omnem, & tyrannicum impetum a communi Matre propulsemus. Vale Reverendissime in Christo Pater Cardinalis, nobis care & dilecte amice, ac Domine. Deus Opt. Max. in omne tempus tui curam suscipiat. Datis in oppido sanctæ Crucis,* XVI. *Kalend. Novembris, anno salutis nostræ* MDXI.

Moritur Philippus Generalis Minister. *Num. 9.*

VII. Hoc anno die x. Septembris magno Ordinis dispendio, & bonorum dolore, decessit Philippus Minister Generalis totius Ordinis, quem anno diximus antecedenti ad hoc munus electum. Conditus in Basilica Sanctorum duodecim Apostolorum, ante aram majorem hoc habet Epitaphium.

Phi-

Philippus Bagnacavallus Minorum Ordinis, Philosophus ac Theologus eximius, qui per omnem ætatis suæ cursum ita se gessit, ut functus omnibus dignitatibus, ad Generalatus honorem assumptus sit; a Julio II. Pontif. Max. ad ardua pro fide Orthodoxa vocatus, Romæ diem clausit extremum.

VIII. Substitutus est autem qui defuncti loco Religionem gubernaret, Magister frater Gomesius Lusitanus vir doctissimus, Julio Pontifici gratissimus, qui sub titulo Vicarii Generalis rexit usque ad Comitia Generalia ferme per biennium.

Substituitur Vicarius Gomesius Lusitanus. *Marc. lib. 8. cap. 34. & 37.*

IX. Celebratum fuit hoc anno in festo Pentecostes Capitulum Generale Observantum Ultramontanorum in Conventu Rapistagni provinciæ Aquitaniæ, in quo electus est Vicarius Generalis frater Gilbertus Nicolai, de quo superius cum laude sumus locuti. Aliqua circa officium Divinum hic sunt statuta: & Custodia sanctæ Mariæ de Pietate in Lusitania recepta ad obedientiam Vicarii Generalis, præhabita Pontificia facultate, ne alias ab eodem Pontifice decretis circa erectionem provinciæ sancti Evangelii, sub qua domus hujus Custodiæ comprehendebantur, videretur contrairi. Provincia Sardiniæ tunc etiam aggregata est familiæ Ultramontanæ, & inserta tabulæ definitionis hujus Capituli. Recensiti sunt mortui ab ultimo Capitulo Fratres nongenti sex, inter quos celebriores fuerunt Nicolaus Denyse,* de quo jam diximus: Nicolaus Gilberti multoties Commissarius Parisiensis: & in provincia sanctæ Crucis in India Occidentali, frater Joannes de la Deule laicus provinciæ Franciæ, primus nostri Ordinis, qui in Hispaniolæ insulam exscendit.

Capitulum Generale Observ. Ultram. 25. Rapistagni. *Regist. Ordinis. Ann. 1501. n. 28.* Custodiæ Pietatis in Lusitania erectio. Provincia Sardiniæ aggregatur Ultramontan. *Al. Dionysii. Ann. 1509. n. 24.*

X. Hoc tempore floruit in Polonia vir insignis Alexius de Borbiza Prædicator, qui celebre nomen inter Artium Magistros Cracoviæ ob raras animi dotes promeruit, & postquam Minoritis nomen dedit, Regulam suam adamussim servavit, ac schismaticos illius Regni sermonibus & scriptis exagitavit, multosque ad matris Ecclesiæ gremium adduxit. Relictis sui ingenii monumentis, decessit in Conventu Samboriensi. In eadem provincia & Cœnobio Scampensi jacent Franciscus & Joannes Syradiani, viri religiosissimi: primus pictoria arte celebris, qui juxta Regulæ suæ præceptum fideliter & devote laborans, præcipuas dictæ provinciæ domos & Ecclesias egregiis picturis exornavit; tempus autem quod labori subtrahebat, orationi erogabat. Secundus insigniter pius, omnibus carus, cum opinione sanctitatis decessit.

Monume. MSS. Prov. Poloniæ. Floret Alexius de Borbiza. Francisc. & Joannes Syradiani.

XI. In provincia sancti Angeli, & Cœnobio Montis Odotisii, sub hunc annum vita functus est Antonius a Leonessa, vir prosapia nobilis, sed virtutibus nobilior, tantæ innocentiæ & sanctitatis, ut tauri indomiti ab armentis vocati, ad ejus nutum colla jugo subdiderint, & ligna lapidesque prædicto construendo Cœnobio advexerint. Aves insuper e silvis advolantes ei catervatim insidebant & occinebant. Clarus miraculis, & bonis operibus illustris, cursum consummavit. Decessit hoc anno die XIII. Martii Martinus a Turnohut Brabantus, discipulus Theodorici a Monasterio, viri sanctissimi, Theologus & Professor Lovaniensis.

Marc. lib. 8. cap. 35. Obit Antonius a Leonessa. Et Martinus a Turnohut.

XII. Circa hunc annum in Conventu Massæ, provinciæ Marchiæ, notum voluit Deus quantum ei displiceat negligentia & irreverentia in Divino officio, aliisque orationibus recitandis. Erat ibi quidam Frater adeo occupatus circa confessiones secularium excipiendas, ut Divini officii penso persolvendo minimum temporis superesset. Quando itaque ad latrinas ibat, sive

Idem cap. 35.

Preces Deo reverenter offerendæ.

five alias corporis necessitates obibat, orationum cursum alibi inceptum prosequebatur, & inter vilia ministeria Dei laudes precesque miscebat. Post ejus obitum fœtenti illo loco horribiles audiebantur clamores & gemitus, causamque exploraturus quidam ex Fratribus, per Deum adjuravit, ut quis esset, quidque vellet? ita misere ingemiscens ediceret. Respondit se illum esse Fratrem, qui ante paucos dies obierat, illoque in loco fœtore pœnisque cruciari, propter indecentem & irreverentem precandi consuetudinem. Interrogatus qua ratione possit ab illo cruciatu liberari, dixit per suffragia orationum & Missarum pie & reverenter Deo oblatarum. Hæc ubi Guardianus fieri curavit, gemitus vocesque siluerunt.

Fr. Thad. Episc. Dromoren.
Fra. Anton. Urbinas.

XIII. Hoc anno frater Thaddæus N. assumptus est ad Ecclesiam Dromorensem in Hibernia, sub Archiep. Armacano, per translationem Georgii ad Episcopatum N. die ultimo Aprilis. Et frater Antonius Tubeta, sive Trombetta Patavinus, vir doctissimus, ad Ecclesiam Urbinatem, tunc Episcopalem, nunc Archiepiscopalem, per obitum Gabrielis Cardinalis, die VII. Novembris. In disputando & docendo omnium judicio primas obtinebat. Cum Petro Bembo, antequam ad Cardinalatum ascenderet, intimam contraxit amicitiam. Lateranensi interfuit Concilio sub Julio II. & omnibus primis novem sessionibus, dempta prima, subscripsit Episcopus Urbinatensis. Sed sessione 10. celebrata anno MDXV. sub Leone subscripsit Archiepiscopus Athenarum. Volens etenim cessit Ecclesiæ Urbinati, postquam ei annis tribus præfuerat,& in patriam recessit,ubi anno MDXVIII. vita functus est, & sepultus in Ecclesia sancti Antonii hoc adjecto Epitaphio.

Antonio Tubetæ Patavino, Athenarum Antistiti, qui publice Metaphysicam annis quadraginta duobus professus est. D. Antonii provinciæ annos duos supra viginti præfuit, plura monumenta edidit, anno ætatis altero, & octuagesimo naturæ cessit. Hospitium hoc ad diem accepit numquam reversurum.

Fr. Ferdinandus ab Hontiveros.
Gonz. in Provin. March. Con. 29. Conv. S. Crucis Maceratæ.

Regebat hoc tempore Cathedram Astrologiæ in Academia Salmanticensi, frater Ferdinandus ab Hontiveros.

XIV. Aliquanto procul ad urbe Maceratensi, in Piceno celeberrima, domum habebant Observantes sub titulo sancti Francisci, sed in loco non adeo salubri. Urbis itaque senatus, & Crisporum familia circa hunc annum, intercedente Cardinale Farnesio, Piceni Legato, & assentiente Julio II. translata est ad locum amœnum & saluberrimum CCC. P. ab urbe distantem, sanctæ Crucis imposito titulo.

Idem Conv. 54. Conv. S. Angeli in Vado.

XV. Elisabetha Gonzaga, Urbini Ducissa, relicta Guidobaldi Feltrii, hujus nominis primi, cum ad oppidum sancti Angeli in Vado, tunc Urbinatis Diœcesis, construere vellet Monasterium, idque oppidani summo studio contenderent, obtenta hoc anno facultate Poutificia, die XI. Junii, cuperentque ut intra muros fabricaretur, contradicente Thoma Auximate Marchiæ Provinciæ Ministro, qui saltem P. M. ab oppido ut distaret, urgebat, judicante Ducissa, dirempta tandem est controversia, constituta domo sub titulo sanctæ Mariæ de Angelis in loco per quam opportuno, qui ab oppido distat passibus quingentis.

Idem in Prov. S. Anton. Conv. 15. Conv. Vallis Agni.

XVI. Venerabilis vir Sixtus de Riparolo, insignis concionator, tanto fervore & fructu prædicavit sub hunc annum in oppido Vallis Agni in Lombardia Transpadana, ut statim incolæ de fabricando illius Consodalibus Cœnobio cogitaverint, idque opere compleverunt, inchoata hoc anno fabrica, impetrata a Pontifice facultate die XXI. Julii. Distat aliquantu-

tulum ab oppidi moenibus sub titulo sanctæ Mariæ Gratiarum.

XVII. Xenodochium oppidi Insulæ Scalarum in eadem regione, olim infirmis curandis, & peregrinis excipiendis constructum, curatorum incuria eum ruinæ appropinquaret, judicarunt oppidani satius esse ex relictis reditibus domum illic construere Fratrum Observantum. Ita faciendi dedit Julius facultatem eo ipso die, quo præcedentem, & illi confestim vetustam domum novam fecerunt sub invocatione sanctæ Mariæ Magdalenæ, duodecim Fratrum capacem. *Indid. Conv. 16.* Conv. Insulæ Scalarum.

XVIII. Universitas & homines Terræ Pedemontis, Alisiensis dioecesis in Provincia Terræ-laboris, Regni Neapolitani, petierunt & obtinuerunt hoc anno a Julio Pontifice licentiam construendi Fratribus Observantibus Conventum: *Cum sicut nobis*. die VI. Julii. Quid postea factum sit, nescitur; non enim reperitur domus ista inter reliquas illius Provinciæ. Conv. Pedemontis.

XIX. Ex Monasterio religiosissimo Clarissarum sanctæ Mariæ de Jesu urbis Neapolitanæ, vetustum accepi instrumentum, ex quo constat Julium Pontificem hoc anno potestatem fecisse Lucretiæ Capeciæ Tertii Ordinis sancti Francisci, ut ex collectis & colligendis fidelium eleemosynis, Monasterium Sororum Ordinis sanctæ Claræ secundum Regulam Urbani IV. & institutionem seu consuetudinem Monasterii sancti Cosmæ Urbis, construere possit pro se aliisque Sororibus præfati Instituti, ac pro Virginibus secularibus iis adhærere volentibus, in loco per eas eligendo intra urbem Neapolitanam prædictam, & sub invocatione, quæ magis placeret, atque sub obedientia Vicarii Generalis Cismontani, & regimine Vicarii Provincialis Terræ-laboris. Cæsar Engenius hujus facultatis executionem differt ad annum MDXXVII. quo inchoatam fuisse fabricam affirmat, templumque absolutum a familia Montalta sub annum MDLXXVII. uti hæc inscriptio marmori in fronte templi insculpta testatur: *Templum sacrarum Virginum sub D. Claræ Instituto militantium, Mariæ Jesu Matri dicatum, sumptibus ac liberalitate nobilissimæ familiæ Montaltæ a fundamentis erectum. Anno Domini* MDLXXXII. Gonzaga valde vetustius facit hoc Monasterium, quippe a Regina Joanna II. ampliatum. Sed illa regnare coepit anno MCCCCXIV. fortassis hoc beneficium præstitit Joanna Vidua relicta Ferdinandi Siciliæ Regis, Ordini sancti Francisci addictissima, de qua diximus anno præcedenti *Num. 16.* Mon. S Mariæ de Jesu Neapoli. *Eugen. in Neap. sacra fol. 176.* *Gonz. in Prov. Terra lab. Mon. 1.*

XX. Forosempronii in Piceno hoc anno Elisabetha Gonzaga vidua, Urbini Ducissa, domum Sororum Tertii Ordinis coepit fabricare, sub invocatione sancti Bernardini. Immatura ejus morte, opus imperfectum urbis Senatus absolvit. Sub hunc annum erectum Salmanticæ Monasterium sanctæ Ursulæ Ordinis Conceptionis scribit Ægidius Gonzales de Avila in suo theatro Salamantino. Sed vetustiorem hanc esse domum, Tertiique Ordinis, sub titulo sanctæ Ursulæ, sive Annunciationis beatæ Mariæ Virginis, superius enarravimus. *Idem in Provin. March. Mon. 12.* Mon. Forosempronii. Mon. S. Ursulæ Salmanticæ. *Avila c. 19. Anno 1493. n. 62.*

XXI. Franciscus Cardinalis Ximenius hoc anno initium posuit insignis domus sancti Joannis de Poenitentia in Civitate Toletana Sororum Tertii Ordinis, cui adnexum volebat Collegium bis centum puellarum, quæ post sexennium honestæ educationis magisterium a quatuor ex Sororibus præstandum, vel nuberent, vel Religionis jugum subirent. Post inceptum opus impetravit a Leone X. diploma datum anno MDXIV. quo generosos conatus Cardinalis voluit probatos, & facultatem concessit aliquot beneficia Ecclesiastica huic domui aggregandi, sufficientes reditus applicandi, & constitutiones præscribendi. Ante opus expletum, defuncto Cardinale anno MDXVII. complendum suscepit Franciscus Ruisius, suus fidelis consodalis, *Gonz. in Prov. Castel. Mon. 13.* *Salaz. de eadem Prov. l. 7. c. 12.* Dom. S. Joan. de Poenitentia Toleti.

tunc Episcopus Abulensis, qui etiam Leonis facultatem anno MDXVIII. obtinuit ad opus prosequendum. Multa magnifice præstitit, non tamen potuit vires & animum Cardinalis adæquare, neque puellarum numerum stabilire. Sub Pio V. imminutus est usque ad vigesimum quartum, sed & nunc decimum octavum non excedit. Episcopus ob præstita fabricæ beneficia, & reditus adauctos, sepulcrum accepit in sacello templi præcipuo ad latus dextrum, nobili mausoleo alabastrino, in urbe Genuensi egregie fabrefacto. Sacellum pulchris & pretiosis ornavit vestibus aureis, argenteisque ministerialibus, & sex Sacerdotiis per presbyteros seculares peragendis. Rigidas condiderunt tum Archiepiscopus, tum Episcopus constitutiones victuris in hac domo Sororibus, tam circa victum, quam circa vestitum, quæ tamen Romanorum Pontificum indulgentia mitigatæ sunt. Primæ regularis disciplinæ Magistræ quatuor prodierunt ex sanctæ Mariæ de Almagro, Isabella de Hungaria, Anna a sancto Francisco, Isabella a sancta Clara, Anna a sancto Gabriele. Prima, quæ Abbatissæ munus peregit, insigni floruit pietate. Multis modis corpus cruciabat, nudis pedibus absque ullo genere calceorum incedebat, rudi & aspero induebatur amictu, lectum nullum habebat; brevem enim carpebat somnum, vel sedens in choro, vel humi ubi occasio aderat, decumbens. In oratione assidua multas fertur habuisse revelationes. Tanto virtutum exemplo ceteris præluxit, ut altas egerit in domo illa radices disciplina regularis.

Soror Isabella de Hungaria.

XXII. In oppido Triensi, Diœcesis Rothomagensis, nobilis fœmina Jaquelina de Stouteville, Georgio de Ambasia Cardinali Archiepiscopo Rothomagense annuente, circa hunc annum Sororibus Tertiariis Monasterium construxit, eique applicandos curavit omnes reditus ædiculæ sanctæ Margaritæ, cujus patronatus jus ad eam spectabat. Adriana Ducissa de Stouteville & oppidi sancti Pauli Comitissa anno MDLI. reditus auxit, & domum ac prædium adjuoxit, ut pro se, & filia Maria a Borbonio precarentur.

Gonz. in Prov. Franc. Parisien. Mon. 29.
Domus Sororum Triensis.

XXIII. Concessit Pontifex hoc anno, quod & præcedenti, Fratribus Observantibus communionem omnium privilegiorum universis Ordinibus Mendicantibus tam in genere, quam in specie concessorum, & præsertim quoad exemptionem a solutione quartæ funeralis: *Sacræ Religionis* die VI. Novembris. Eadem est omnino concessio, eodemque verborum tenore concepta, quo anno indicavimus præcedenti.

Privilegium.

ARGUMENTUM.

Franciscus Cardinalis Ximenius Regi Hispaniarum Ferdinando suppetias fert contra Navarræ & Galliæ Reges Julio Pontifici adversantes. Moritur Franciscus Zenus Vicarius Generalis Observantum Cismontanorum, cui in Comitiis Generalibus substituitur Timotheus Lucensis. Clareni & Amadei ægre patiuntur se Conventualibus aut Observantibus aggregari. Propagatur Institutum.

Gomez. de reb. Ximenii lib. 4.

I. FRANCISCUS Cardinalis Ximenius a Ferdinando Rege Catholico vocatus ad bellum Navarræum, quod contra Joannem Navarræ Regem, & Ludovicum XII. Galliæ Julio II. adversantes, & conciliabuli Pisani fautores susceperat, antequam Toleto hoc anno discederet, cum sæpenumero annonæ penuria inopem plebeculam premi videret, & publica-

Ximenius Toletani populi penuriæ prospicit.

no

norum iniquitate apud paucos frumentum recondi, cum urbis præfecto egit, ut horrea publica, more Romano, Toleti instituerentur. Nam Romani, ut erant mirabili prudentia, non uno tantum loco, sed singulis Urbis regionibus construenda curarunt. Primus Ximenius frumenti nonaginta mil. mod. populo Toletano donavit, novis granariis asservandos, & quotannis in Reipublicæ usus distrahendos. Hanc curam Senatus Toletanus suscepit, qui ut se haud ingratos Antistiti suo bene merenti ostenderent, pridie nonas Octobris altero post festum Divi Francisci die, Ximenii manes anniversario sacro in sacello Mozarabum universi congregati solent expiare. Concio per Minoritam ex Cœnobio Regio sancti Joannis de ejus laudibus & gestis habetur, quam quotannis repetitiam cupidissime cives, qui frequentissimi conveniunt, auscultant. Durarunt hæc frumenta in horreis, maximo cum Reipublicæ emolumento, usque ad XXII. ejus seculi annum, quo popularibus tumultibus exortis, & effræni licentia ignobilissimis quibusque cuncta per seditionem diripientibus, magna ex parte perierunt. Sed nemo hactenus ex præsulibus Ximenii successoribus fuit, qui rem cum primis ad miseros inopes sublevandos necessariam reparare, vel denuo adaugere curaverit. Senatus tamen Toletanus, quod prædonum manus eo tempore effugit, diligenter collegerunt, & in præsentia, ut est grani pretium, summam quinque mil. aureorum nummum conficit.

II. Hoc ergo remedio in cœli squalore miseris civibus subvenitur, non solum Toleti, sed Compluti etiam, & Turrilacunæ, & Cisneris, ubi hujusmodi horea ex Ximenii liberalitate incolumia perdurant. Et in summa frumenti difficultate, cum in aliis locis magno pretio statim numerato, vix e privatorum granariis extrahitur, in his, de quibus diximus, quinque denariis tres tritici modios (tanti enim Ximenius vendi voluit) licet civibus emere. Sed quamvis Toleti ea direptio frumenti acciderit, urbs beneficium collatum anniversario celebrare non cessat; atque in hujus rei monumentum in medio urbis prætorio, ubi Senatus de more habetur, inscriptio est, qua Ximenii liberalitas declaratur. Idem Complutenses præstiterunt, inciso epigrammate ad forum olitorium, quod sic habet. Aliisque urbibus perpetua horrea distribuit.

Æthere seu largus, seu parcus decidat imber,
Larga est Compluti tempus in omne Ceres.

Dum annonæ tam pie & liberaliter Ximenius providet, Talabricæ Toletanorum Antistitum celebri municipio, monumentum marmoreum a rustico, terram altius moliente, repertum est, litteris Romanis hoc exemplo insculptum. B. Litorii corpus invenitur.

LITORIVS FAMVLVS DEI VIXIT ANN.
PLVS MINVS LXXV. REQVIEVIT IN PACE
A DIE VIII. KALENDAS IVLIAS Ω
AERA D.XXXXVIII.

Id cum Ximenius rescivisset, homo pietatis eximius cultor, cum ex Epitaphii serie, & litteris A, & Ω, atque ex crucis imagine Christianum esse Litorium intelligeret, ejus ossa & cippum in Deiparæ sacellum, quod extra oppidum est, sub mensem Majum deferenda curavit. Si æræ ratio attentius subducatur, Christianam religionem in Hispania longe ante mille, & quinquaginta annos floruisse reperies, cum sepulcralia Christianorum marmora Romanis litteris publice notarentur.

Ximen Regi Ferdinando opitulatur in bello Navarræo.

III. Mense Augusto Ximenius profectus ad Regem Ferdinandum, bello Navarræo Locronii intentum, suadere non destitit, ut omnia prius tentaret, quam ad arma descenderet. Sed cum ex scripturis apud Secretarium Regis Navarræ inventis, palam esset hunc cum Ludovico Gallorum Rege consilium & fœdus iniisse contra Julium Pontificem, aliaque contra Hispanos molitum, Ximenius se Regi socium, & belli participem cum suis copiis adjunxit. Multis victoriis, captisque urbibus & oppidis tamdem illud Regnum cessit Regi Ferdinando, & coronæ Castellæ, cujus sumptibus & milite est comparatum.

Nebrissen. de bel. Navarr. lib. 2. cap. 2.

Mon. Pampilonen. S. Claræ in hoc bello profanatum.

IV. Innumera solet mala bellum advehere, atque illud præcipuum, quod æque sacra atque profana diripiuntur & conculcantur. Ita probatum est in hoc Navarræo, præsertim in suburbano agro Pampilonensi, & Monasterio virginum Clarissarum, in quo potissimum militum Germanorum, Joanni Navarræo Regi auxiliarium impetus, & sæva apparuit licentia. Alii namque sponsarum Christi stupro incumbunt, alii cellarum penetralia rimantur, alii stricto ense necem æditiis Virginibus minantur, nisi auri argentique defossa vasa indicent, alii frangunt, diruunt, resupinant quidquid illis fit obvium. Sed illud sacrilegium non est silentio prætereundum, quod a trecentorum Germanorum præfecto commissum est. Neque enim contentus sanctuaria profanasse, adyti fores effringit, argenteum sacratissimi Corporis Christi conditorium rapit, atque irreverenter hostiam illam vivam, Deoque placentem in medio Altari sistit. Cumque ab æditua templi increparetur, quod tam inhoneste Corpus Domini Deique nostri attrectaret, *Hic*, inquit, *non Germanorum, sed Hispanorum Deus est.* Sed piaculi hujus vindictam justum Dei judicium in aliud tempus distulit: illud tamen non dissimulavit, quod ab altero Germano commissum est, qui cum sacrarii alterius fores effregisset, hostiamque quasi profanum cibum devorasset, conditorium ipsum auro argentoque adfabre cælatum, in privatos usus convertisset, non multo post distento paulatim ventre medius crepuit, communicata scilicet cum illo proditoris Judæ pœna, quandoquidem in mundi Salvatorem par fuit utriusque sacrilegium.

Ultio Divina in sacrorum profanatorem.

Pulinar. in Chron. MSS. Prov. Tuscia.

Cimarel. lib. 9. c. 41.

Mirabiliter defenduntur Clarissæ Pratenses.

V. Parum abfuit quin hoc ipso anno aliud ejusdem Instituti Monasterium sancto Georgio sacrum urbis Pratensis in Tuscia similem subiret, & rei domesticæ ac honoris injuriam. Pugnabant pro Medicæis Florentia pulsis Hispani, expugnaruntque Prati urbem, & licentiæ permiserunt militari. In prædictum irruentes Monasterium Dux cohibuit Hispanus, nec tamen ipse a præda abstinuit. Ablata re domestica meliori, cum Christi sponsæ pavidæ in Odeum confluerent, aliorumque timerent incursus, in limine ostii stetit pulcher adolescens, evaginato gladio ingressum tanta prohibens majestate, ut nullus sit ausus accedere. Impetu facto, & furore compresso, ex omnium oculis evanuit, qui adstantium judicio vel Angelus loci tutelaris, vel sanctus Georgius titularis est reputatus.

Reg. Ord. fol. 22.

Moritur Franc. Zenus Vicarius Generalis.

Tom. 4. an. 1268. n. 14.

Capit. General. Observ. Cismon. 26. Neapoli.

VI. Obiit hoc anno in die Sabbati sancti ad Cœnobium sanctæ Crucis, urbis Neapolitanæ, Franciscus Zenus Vicarius Generalis Observantum Cismontanorum, & Nuncius ac Commissarius Apostolicus pro fabrica sancti Petri in Vaticano, sepultusque est ingenti cum honore in templo Cœnobii sanctæ Mariæ novæ, & sacello magnifico, quod alias diximus Magnum Ducem Gonsalvum Fernandez a Corduba construxisse in honorem beati Jacobi Piceni. Successit ei sub titulo Commissarii frater Damianus de Joha, Vicarius Provinciæ Terræ-laboris. Hic autem Patres convocavit ad Capitulum Generale, quod in eodem Conventu sanctæ Mariæ novæ celebravit

die

die 11. Junii, in quo electus est Vicarius Generalis Timotheus Lucensis Provinciæ Tusciæ, eique adjuncti sunt Definitores Jacobus Mantuanus Provinciæ Bononiensis, prædictus Damianus Capituli Commissarius, & Hieronymus de Pacificis Romanus. Commissarius institutus est in Curia Romana Benedictus Papiensis Provinciæ Januensis, qui anno secundo sui officii decessit, cujus loco substituit Vicarius Generalis Christophorum Foroliviensem Provinciæ Bononiæ, postea totius Ordinis Ministrum, & sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalem. Guardianus sacri Montis Sion Hierosolymis Marcus Ursus Venetus, sed cum excusationem prætenderet ne cogeretur ad acceptandum, electus fuit Franciscus Sorianus Provinciæ sancti Francisci; qui de rebus Terræ sanctæ librum composuit, a nobis superius citatum. Vicarius Candiæ Joannes a Babiena Provinciæ Tusciæ, cujus se excusantis locum supplevit Franciscus Lychetus Provinciæ Brixiensis vir doctus, postea Minister Generalis totius Ordinis. In hoc Capitulo terminata est differentia, quæ versabatur inter Fratres Bosnenses & Croatas, decretumque est ut Provincia non Croatiæ, sed Bosnæ deinceps appellaretur: illos vero Fratres Bosnenses, qui sub Turcarum dominio vivebant, juvandos esse prout licuerit, non tamen censendum esse illos distinctam constituere Provinciam.

Vicar. General. Timoth. Lucensis.

Anno 1493. n. 9.

Provinc. Bosnæ instituitur.

VII. Fratres Congregationis Clarenorum, juxta mandatum Julii Pontificis alias editum, quo præcipiebat, ut Fratres omnium Minorum Congregationum unirentur vel Conventualibus, vel Observantibus, se Vicario Generali Observantum subjecerunt, eique tradiderunt pacificam possessionem suarum domorum & bonorum. Sed dum ab ejus obedientia iterum resilire intentarent, litesque moverent, eas hoc diplomate Pontifex voluit sopitas.

Clareni uniuntur Observantibus.

Ad futuram rei memoriam.

VIII. *AD hoc præcipue cordis nostri meditatio dirigitur, ut per nostræ provisionis auxilium, fidelium quorumlibet, præsertim sub Regulari Observantia studio piæ vitæ vacantium, quieti & tranquillitati consulatur. Sane sicut accepimus, postquam Nos attendentes ex variis & diversis denominationibus in Ordine Fratrum Minorum, quorum aliqui Conventuales, & alii de Familia, aliqui vero fratris Angeli de Clarino, & aliqui fratris Amadei Congregationum, & alii Coletanorum, & alii de Evangelio seu de Capucio Fratres appellabantur, in populo non modicum scandalum generabatur: huic scandalo, seu potius morbo occurrere & obviare volentes, pro observatione statutorum, & ordinatorum in Capitulo Generalissimo dicti Ordinis in Urbe de mandato nostro celebrato, & per Nos approbatorum & confirmatorum, Fratribus fratris Angeli & fratris Amadei Congregationum, ac de Capucio, & de sancto Evangelio, ac de Coletanis nuncupatis, ut Conventualibus, vel de Familia nuncupatis dicti Ordinis Fratribus, & eorum Ministris & Vicariis adhærerent, per alias nostras litteras in forma Brevis mandaveramus; & Fratres dictæ Congregationis fratris Angelis de Clarino eorum rebus provide consulere, & dictis litteris nostris, ut obedientiæ filii parerent, dictis Fratribus de familia, & eorum Vicario Generali sponte adhæserunt, & se eorumque domos, & Ecclesias ac bona, illis & eorum Vicario Generali subjecerunt, & ut earum domorum & illarum Ecclesiarum possessionem dicti Fratres de familia apprehenderent, passi fuerant, imo expresse consenserant, prout in quibusdam*

Ex originali.

dam instrumentis publicis desuper confectis plenius continetur. Sed nuper, ut etiam accepimus, dicti Fratres præfatæ Congregationis fratris Angeli, a satore malorum operum, ut creditur, instigati & seducti, se ab hujusmodi subjectione eximere, & prorsus subtrahere nituntur, in animarum suarum periculum, & scandalum plurimorum, ac quietis inter ipsos Fratres perturbationem. Nos igitur cupientes statuta & ordinata in dicto Capitulo Generalissimo per Nos approbata inviolabiliter observari, & inter ipsos Fratres, ut possint quiete Domino famulari, pacem & quietem vigere: & considerantes non convenire inter Religiosos litium fomenta conservari, præfatumque Vicarium Generalem, quem dicti Fratres de Clarenis, ut dicitur, citari fecerunt, & qui citatus non comparuisse dicitur, a quacumque contumacia absolventes; necnon causam ipsam coram quovis Judice, etiam S. R. E. Cardinali pendentem, ad nos harum serie advocantes, & penitus litem hujusmodi extinguentes, auctoritate Apostolica, & ex certa nostra scientia, & de Apostolicæ potestatis plenitudine, tenore præsentium adhæsionem & subjectionem prædictas, ac omnia & singula in dictis instrumentis contenta, & inde secuta quæcumque, prout easdem adhæsionem & subjectionem concernunt, auctoritate Apostolica, tenore præsentium approbamus & confirmamus: supplentes omnes & singulos defectus tam juris, quam facti, si qui forsan intervenerint in eisdem. Et insuper pro potiori cautela omnes Fratres dictæ Congregationis fratris Angeli, eorumque domos & Ecclesias, ac bona dictarum domorum & Fratrum, qui hujusmodi adhæsionem & subjectionem fecerunt, sub dictis Fratribus de Familia, & eorum Generali ac Provincialibus Vicariis, auctoritate, scientia, potestate & tenore præmissis subjicimus, & ipsis Fratribus dictæ Congregationis fratris Angeli super præmissis perpetuum silentium imponimus, ac in virtute sanctæ Obedientiæ, &, si non paruerint, excommunicationis latæ sententiæ pœna per contrafacientes incurrenda, ne contra in dictis instrumentis contenta directe vel indirecte aliquid attentare de cetero præsumant, inhibemus: & nihilominus dilecto filio Dominico de Jacobaciis, sacri Palatii Apostolici nostri causarum Auditori, Capellano nostro, & almæ Urbis Vicario per præsentes committimus & mandamus, ut vobis per se vel alium in præmissis efficacis defensionis auxilio assistens, faciat præmissa omnia vobis ab omnibus quorum interest, inviolabiliter observari; contradictores per censuras Ecclesiasticas, & alia opportuna juris remedia, appellatione postposita, compescendo: invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis. Non obstantibus præmissis, ac quibuscumque per Fratres dictæ Congregationis, seu per Procuratorem Ordinis Minorum obtentis, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Et insuper, quia difficile foret præsentes nostras originales litteras ad quæque loca opportune deferri, volumus, & per præsentes decernimus, quod earum transumptis, manu alicujus publici Notarii confectis, & sigillo alicujus Prælati, seu dicti Vicarii Generalis munitis ubique in judicio & extra ea prorsus fides adhibeatur, quæ adhiberetur, si essent præsentes originales litteræ exhibitæ vel ostensæ. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die v. *Martii* MDXII. *Pontificatus nostri anno* IX.

Anno 1510. n. 29. Congregatio Amadeorũ instauratur.

IX. Fratres insuper Congregationis Amadei Hispani, quos diximus se Conventualibus aggregasse, nihilominus suam Congregationem conservare volentes, suaque per se munia exercere absque commixtione cum Conventualibus impense cupientes, obtinuerunt per vivæ vocis oraculum factum Antonio de Monte, tituli sancti Vitalis Cardinali Papiensi, cujus ille testimo-

monium authenticum exhibuit die XXIII. Aprilis, ut eis liceret Capitula celebrare secundum consuetudinem, constitutiones & privilegia eis concessa, sibique Vicarium præficere.

X. Sub menses Januarii & Martii datas habeo plerasque litteras Pontificis ad Franciscum Zenum Vicarium Generalem, & fabricæ Vaticanæ Commissarium, quibus ampliora semper ei tribuit Pontifex privilegia & facultates. Sed cum eum decessisse Pontifex percepit, substitutum voluit Alphonsum Lonzanum Hispanum Madritensem, & confirmatum Franciscum a Leuco, sive de Mediolano, a Zeno subrogatum in regno Neapolitano. En litteras Pontificias: quibus alias similes postea dedit Timotheo Lucensi Vicario Generali supradicto, quorum facultates & institutiones Leo X. sub initium sui Pontificatus confirmavit. Alphonsus a Lózana Cammissarius fabricæ Vaticanæ.

Universis & singulis præsentes litteras inspecturis, salutem & Apostolicam benedictionem.

XI. *Deputaveramus ad publicationem, & executionem Indulgentiarum & facultatum per Nos in favorem fabricæ Principis Apostolorum de Urbe concessarum in viginti quinque Provinciis quondam Franciscum Zenum, Ordinis Fratrum Minorum de Observantia professorem, tunc in humanis agentem, dicti Ordinis Vicarium Generalem Citromontanum, Nuncium & Commissarium nostrum, ut in nostris desuper sub plumbo dictarum facultatum & indulgentiarum & deputationis hujusmodi litteris, sub Dat. Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ* MDIX. III. *Idus Januarii, Pontificatus nostri anno* VII. *quas hic pro insertis haberi volumus, plenius continetur. Cum autem præfatus Franciscus nuper in humanis agere desierit, & Nos cupiamus opportunitati dictæ fabricæ salubriter consulere, et ne ab eodem substituti, & alii Christifideles stimulum aliquem conscientiæ patiantur, providere: confidentes plurimum in Domino de fide, diligentia & bonitate dilecti filii Alphonsi Lonzani de Madrid, Ordinis prædicti professoris, de quo plenam in Domino fiduciam obtinemus, eumdem Alphonsum, loco dicti quondam Francisci Zeni, dictorum facultatum & Indulgentiarum nostrum & Apostolicæ Sedis Nuncium cum similibus potestate, auctoritate & arbitrio tenore præsentium substituimus, subrogamus & deputamus in omnibus & per omnia, ac si prædictæ nostræ sub plumbo litteræ, cum insertione & expressione nominis dicti Alphonsi, loco dicti quondam Francisci Zeni, ac aliæ desuper postmodum minime expeditæ fuissent. Volumus autem, ut substitutio de dilecto filio Francisco a Leuco dicti Ordinis professore, in regno Neapolitano circa præmissa per dictum Franciscum Zenum facta, quoniam ejus laudabilia & fructuosa opera in dies magis elucescunt, cum ipsis indulgentiis & facultatibus duret & valeat. Mandantes omnibus & singulis prædictis, ut eumdem Alphonsum loco dicti Francisci Zeni recipiant & admittant, & pro illo habeant & observent, eique in commissione & deputatione præmissis, prout dicto quondam Francisco faciebant seu facere debuissent, faveant & assistant, contrariis non obstantibus quibuscumque. Ceterum quia difficile foret præsentes nostras litteras ad singula quæque loca, ad quæ expediens fuerit, deferri, volumus, ut earum transumptis, manu publici Notarii subscriptis, & sigillo alicujus Prælati, vel personæ Ecclesiasticæ, seu dicti Alphonsi munitis, eadem prorsus fides in judicio & extra adhibeatur, quæ adhiberetur præsentibus, si essent exhibitæ vel ostensæ. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die* XVII. *Aprilis* MDXII. *Pontificatus nostri anno* IX. Ex originali.

XII. Hoc

XII. Hoc anno insignem habitam fuisse disputationem de Conceptione Virginis Mariæ coram Hercule Estensi Duce Ferrariensi, partes Prædicatorum sustinente Vincentio Bandello Insubre de Castronovo, & adversas Minoritis gravissimis, scribit Petrus Rodulphus; sed longe ante hunc annum præcessit ista disputatio, uti alias narravimus. Errandi fortassis causam tribuit liber ejusdem Bandelli de hac disputatione isto anno recusus.

Rodul. fol. 244. Tom. 14. anno 1477. n. 1. Vide quæ diximus lib. de legatione ora. 5. ad Paulum V. Gonz. in Provin. S. Antonii Conv. 9. Conv. Tarvisii.

XIII. Cum Veneti hoc tempore undique bello contererentur, nihil omiserunt, quod tuendis urbibus, quæ post deperditas plerasque supererant, conducere judicabant. Extra Tarvisium Cœnobium erat Minorum, sub invocatione sanctæ Mariæ a Jesu, quo per hostes occupato, Civitas potuisset offendi. Illud itaque sub hunc annum demoliti, Fratribus facultatem & auxilium præstiterunt, ut intra urbis mœnia aliud sub eadem invocatione construerent. Ita piis tam Senatus, quam particularium civium eleemosynis adjuti sunt, ut brevi aliud sibi commodius & amplius posuerint domicilium, Templo præsertim magnifice constructo. Tertio Januarii die, anno primo sui Pontificatus, qui in annum recidit MDXIV. non in MDXIII. ut habet Gonzaga, Leo X. hujus Cœnobii ædificandi facultatem concessit. Sed vel tunc non concessit, vel denuo concessit: dabo enim in Regesto sub annum MDXIX. hujusmodi concessionis diploma. Ecclesia consecrata est anno MDLXXII. die XXVII. Julii.

Idem in Provin. Basilicat. Conv. S. Conv. S. Martini.

XIV. Similis apparuit incolarum oppidi sancti Martini, Anglonensis diœcesis in Basilicata erga Fratres benevolentia. Cum enim primum Cœnobium, sub titulo sancti Francisci circa hunc annum fortuito corrueret, post aliquot annos illud oppidani refecerunt, firmiori opere consolidarunt, pluriumque Fratrum capax reddiderunt.

Indid. Conv. 9. Conv. Laurentiani. Fr. Ægidius laicus.

XV. Prope oppidum Laurentiani in eadem Basilicatæ regione constructum est circa hunc annum aliud Observantum domicilium, sub invocatione sanctæ Mariæ ad Nives, sumptibus oppidanorum, in quo Fratres ferme viginti experiuntur quotidie populi erga se benevolentiam. Hic jacet Ægidius Laurentianus laicus vir sanctissimus, omni virtutum genere excultus. Multis infirmis salutem suis precibus restituit, aliisque diem obitus, futurosque casus prædixit. Post sexennium cum alium Fratrem eo loco, quo sepultus erat, Consodales tumulare vellent, inventum est ejus corpus sanum & illæsum, etsi sepulcrum fuerit copiosa aqua perfusum. Honestiori loco reconditum, a Lauretianis in veneratione habetur. Gavardi, quod Brixiensis diœcesis oppidum est, a Brixia XV. M. P. semotum, sub hunc annum constructum est humile Observantum Cœnobium, sub titulo sanctæ Mariæ. Oppidani in terra sterili & petrosa vitam agunt laboriosam, sed Fratribus qua possunt, subveniunt caritate.

Conv. Gavardi. Idem in Provin. Brixiæ Conv. 28.

Conv. Tenariffæ. Idem in Provin. Canariæ Conv. 4.

XVI. Inter insulas Canarias celebris est illa, quæ Tenariffæ appellatur, quam sub hunc annum Regibus Catholicis subdidit Alphonsus Ferdinandez Lugo, Hispanæ classis Præfectus, devictis insulanis, implorato sancti Michaelis Archangeli patrocinio. Ne itaque tanto patrono, cui victoriam se debere fatebatur, ingratus videretur, eo ipso in loco, quo commisso prælio, hostes contrivit, prope urbem Lacunæ Minoritis, qui strenuam operam eo in conflictu suis adhortationibus & laboribus contra Gentiles præstiterunt, amplum construxit Cœnobium, jacto suis manibus lapide primario, reservato sibi suisque posteris principe sacello. Fabricam diligenter promoverunt Fratres, auxiliantibus perdevotis viris Petro Lugo, & Lupo Fernandez. Habitarunt hic per annos triginta & ultra Fratres ferme quadraginta, donec adveniente fratre Petro Hispalensi Canariarum Custode, adve-

vectisque aliquot Clarissis, fecit ut Fratres loco cederent, ita etiam civibus cupientibus, & ad sancti Sebastiani Xenodochium se conferrent, converso illorum domicilio in Clarissarum Monasterium; sed extructo postea Sororibus loco tutiori intra urbis mœnia Parthenone, anno MDLXXVI. Fratribus suum restitutum est Cœnobium.

XVII. Duo nobiles adolescentes, filii Domini de Guarrault in Gallia habitum susceperunt Minorum; genitor vero ne illa portione hæreditatis, quæ eos contingebat, defraudari viderentur, in eorum gratiam Conventum Montisguiscardi, quod Aquitaniæ oppidum est, hoc anno construxit. Oppido tamen ab hæreticis anno MDLXVIII. expugnato, Fratribusque inde pulsis, post compositam inter Catholicos & hæreticos pacem, cœpit restaurari. Illic pauculi Fratres commorantur, subjecti periculis & invasionibus hæreticorum, a quibus per totum illum ferme tractum obsidentur. Idque probavit venerabilis Pater Antonius Abbas hujus loci Guardianus, qui, cum aliud vicinum oppidum peteret, rebus suorum subditorum consulturus, ab hæreticis interceptus, illustre subiit martyrium, constantissime perseverans in fidei Catholicæ & Romanæ Ecclesiæ auctoritatis confessione.

Conv. Montisguiscardi. *Idem in Provin. Aquit. Conv. 30.*

Fr. Antonius Abbas ab hæreticis occisus.

XVIII. Hoc anno Franciscus de Nelvense Remolinus, Cardinalis Archiepiscopus Panormitanus per suum Vicarium Diomedem Spes, veteres Archiepiscopales ædes dedit pro construendo Monasterio Clarissarum sub annuo censu viginti aureorum, opus promoventibus Eulalia & Birgitta de Diana germanis Sororibus ejusdem Instituti. Insigne & numerosum evasit Monasterium, sub titulo sanctæ Mariæ de Monte Oliveto, vulgo dictum ***Abbatia nova***.

Monast. Panormitanum. *Pyrrus in not. Panormit. fol. 222.*

XIX. Intra Montilliæ oppidi regni Granatensis mœnia hoc anno Maria a Luna Plicensium Marchionis filia, ex ea, quæ sibi obvenerat, hæreditaria portione Monasterium Clarissarum sub Regula Urbani IV. in quo quinquaginta degunt Moniales, construxit, in eoque suscepto Regulari habitu, religiosissime vixit, & sanctissime decessit. Ejus pietatem æmulata soror Elisabetha a sancto Jacobo, adeo in omni virtute profecit, ut pro suo voto exaudita, participarit Christi dolores, & Angeli Custodis præsentia sub mortem meruerit confortari. His adnumeranda venit soror Mentia a sancto Martino, prima hujus loci Abbatissa, assiduæ orationis, & mirabilis abstinentiæ fœmina, in cujus transitu auditi sunt Angeli cantantes illum Psalmistæ versiculum: *Auditui meo dabis gaudium & lætitiam, & exultabunt ossa humiliata*. Habentur hic pretiosæ Reliquiæ, partim a Germanorum Imperatrice Maria, partim a Gometio a Figueroa Ferianorum Duce, donatæ.

Monast. Montilliæ. *Gonz. in Provin. Granata Monast. 16.*
Soror Maria a Luna.
Soror Elisabetha a sancto Jacobo.
Soror Mentia a S. Martino.
Psalm. 50. 10.

XX. In eodem regno, & Provincia Granatensi hoc anno quædam piæ fœminæ impetrarunt a Julio Pontifice, ut intra urbis Velez Malagæ, sub tertia Regula sancti Francisci possent sibi domum ædificare, sub invocatione sanctæ Mariæ de Gratia. Constructam propriis facultatibus domum inhabitarunt usque ad annum MDXL. sub Episcopi regimine. Cum vero ad majorem perfectionem aspirarent, Illustris matrona Beatrix ab Arellano, Christophori Pontii e Legione vidua, commodum & pulchrum eis Monasterium extruxit, sub titulo Conceptionis beatæ Virginis Mariæ, secunda Regula sanctæ Claræ, & Ministri provinciæ Granatensis Ordinis Minorum obedientia.

Monast. Velez. *Indic. Monast. 15.*

XXI. Archidiaconus quidam Methymnæ-cœli, & Maria Mexia Madritensis separatim aliquot bona testamento legarunt pro fundando Madriti Monasterio Conceptionis Virginis Mariæ. Sed cum neutra pars faculta-

Monast. Concep. Madriti. *Idem in Provin. Castellæ Mon. 14. Salaz. lib. 3. cap. 13.*

tum fundationi sufficeret, auctoritate Francisci Cardinalis Ximenii Archiepiscopi Toletani, cui Madritensis villa subjecta est, necnon Julii Pontificis diplomate, unita universa summa, constructum est Monasterium prope Ecclesiam veterem sancti Petri, evocatis duabus Sororibus reliquarum magistris ex Monasterio Conceptionis Toletano. Cum vero ille locus aliquanto angustus esset & incommodus, pia fœmina Beatrix Galindez, Fedinandi Ramirez Catholicorum Regum Ferdinandi & Isabellæ secretarii conjux, Reginæ a cubiculo, & a litteris latinis, aliud nobilius & elegantius eis ædificavit domicilium sub eodem titulo Conceptionis, reservato sibi jure patronatus. Hoc ipso anno ad hoc Monasterium transierunt Sorores, quarum curam suscepit Franciscus ab Angelis, Vicarius provinciæ Castellæ, ejusque procuratorio nomine Alphonsus ab Arevalo Guardianus Madritensis. Prima hujus novi Monasterii Abbatissa fuit Joanna a sancto Francisco, quæ ex Monasterio Turrigiano cum Catarina Evangelista, & Maria a Spe ad istud translatæ sunt. Tria habent capita sociarum sanctæ Ursulæ, quæ dono acceperunt a Maria Austriaca Philippi II. Regis Catholici sorore, Germanorum Imperatrice. Confluentibus huc pluribus virginibus, quam domus posset recipere, ut se continuis liberarent molestiis, impetrarunt Sorores diploma, ne ultra quinquaginta posset numerus excrescere.

Avila in theatr. Salaman. c. 8.

XXII. Benedicta Perusina Soror Tertii Ordinis hoc anno Assisii pro hujus Instituti sectatricibus domum ædificavit sub titulo Conceptionis, quæ a fundatrice Virginum Benedictinarum cognominatur. Vivunt hic Sorores ferme quadraginta.

Monast. Concep. Assisii. Gonz. in Provin. S. Francisci Monast. 18.

XXIII. Passi Observantes varias molestias a Patribus Conventualibus & Reformatis, qui sub illorum militabant obedientia, necnon ab aliis Ordinibus Mendicantibus, a Julio Pontifice has litteras impetrarunt.

Dilectis filiis Vicariis Generalibus & provincialibus, & Fratribus Ordinis Minorum, de Observantia sive de Familia nuncupatis.

Ex reg. Vitramont. Ord. fol. 7.

Pontifex cavet indemnitati Observantium.

Dilecti filii &c. Exponi nobis nuper fecistis, quod licet per sacrum Constantien. Concilium, ac fel. rec. Eugenium IV. Nicolaum V. Pium II. Paulum etiam II. & Sixtum IV. Romanos Pontifices prædecessores nostros, ac per speciales litteras nostras, quas cum multa maturitate concessimus, statutum & ordinatum fuerit, quod vos per omnes mundi provincias de Romani Pontificis licentia novas domos ædificare, & sponte oblatas etiam per Ministros & Custodes recipere, verbum Dei prædicare, & juxta Regulam sancti Francisci, quam vovistis, de eleemosynis humiliter mendicatis, seu a Christifidelibus pie oblatis, secundum modum in Regula vestra expressum vivere, ac omnibus & singulis privilegiis Ordini Fratrum Minorum concessis, dummodo non sint contra prædictam sancti Francisci Regulam, gaudere possitis: quodque alii Fratres Minores Conventuales etiam sub Ministris reformati, non debeant vos in prædictis vel eorum aliquo quomodolibet impedire; prout hæc & alia in prædictis litteris Apostolicis latius continentur. Nihilominus nonnulli Ministri provinciales, & Fratres Conventuales, & alii qui etiam de Observantia sub Ministris se nominant, & nonnulli aliorum Mendicantium Ordinum Religiosi, passione, ut creditur, ducti, falso asserentes, malitiose fingentes, & coram populi multitudine publice prædicantes vos non esse de Ordine Minorum vel Mendicantium, modis quibus possunt, conantur vos impedire & cohibere, ne in locis ubi prædicti Conventuales & alii

alii Religiosi supradicti, ac etiam vos prædicare & mendicare consuevistis, eos in prædicando & mendicando prævenire debeatis vel possitis, imo nonnulli ex eis hujusmodi prædicationes & mendicitates vobis in hujusmodi locis totaliter auferre, jactantes se litteras a Sede Apostolica idipsum in se expresse continentes obtinuisse, & plura alia attentantes in grave vestrum, & Christifidelium salutis præjudicium. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, vos per universum Christianitatem ob devotionem Christifidelium, & præsertim tam Ecclesiasticorum, quam secularium Principum ad vos affectum, valde multiplicati fueritis, & huc usque laudabiliter secundum veram sancti Francisci Regulam in summa paupertate vivatis, & sic vivere cupiatis in futurum, etiam ab initio familiæ, & locorum vobis datorum in pacifica possessione vel quasi, & usu prædicandi & mendicandi in vestris locis & terminis cum magna ædificatione Cleri & populi fueritis, nobis humiliter supplicari fecistis, ut vobis super his opportune providere paternu caritate dignemur. Nos igitur, qui sub Religionis jugo Domino famulantes vos libenter prosequimur favore gratiæ specialis, attente considerantes, vos esse veros sancti Francisci filios, & imitatores in arctissima paupertate fundatos, *& privilegio Mendicantium ob religiosæ & exemplaris vitæ meritum gaudere debere, vos & vestrum singulos a quibusvis excommunicationis, suspensionis & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris & pœnis a jure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodati estis, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutos fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, vobis quod verbum Dei populo proponere, & vestras eleemosynas temporibus & locis consuetis petere & recipere, juxta quod vobis ex sancti Francisci Regula & constitutionibus Apostolicis permittitur, prædictorum Conventualium, & aliorum Mendicantium Ordinum Fratrum adventu & proventu minime expectatis, libere & licite valeatis, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, cum ad hoc venerabilis fratris nostri Dominici Episcopi Portuen. dicti Ordinis Protectoris, ac dilecti filii Gomecii, totius Ordinis prædicti Vicarii, Ministro ad præsens carentis, expressus accedat assensus, concedimus; ac Conventualibus prædictis, & aliorum Mendicantium Ordinum præfatorum sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, eo ipso incurrendu, ne vos per se vel alium seu alios, directe vel indirecte, publice vel occulte circa præmissa producta, vel ipsorum aliquod impedire seu molestare præsumant, præcipimus & mandamus. Mandantes nihilominus universis Conservatoribus seu Judicibus, quatenus ipsorum singuli per se vel alium seu alios vobis in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant vos concessione, præcepto & mandato prædictis pacifice gaudere, non permittentes vos per Conventuales & alios Mendicantium Ordinum Fratres prædictos, seu quoscumque alios desuper quomodolibet indebite molestari: contradictores quoslibet & rebelles per censuras Ecclesiasticas, appellatione postposita compescendo, ac censuras ipsas contra ipsos aggravando & reaggravando. Non obstantibus præmissis, ac piæ memoriæ Bonifacii Papæ VIII. etiam prædecessoris nostri de una, & Concilii Generalis de duabus dietis, ac quibusvis aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac dictorum Ordinum, juramento, confirmatione Apostolica, seu quavis firmitate alia roboratis statutis & consuetudinibus contrariis quibuscumque: aut si Conventualibus, & aliorum Mendicantium Ordinum Fratribus prædictis vel quibusvis aliis communiter vel divisim ab Apostolica sit Sede indultum, quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint per litteras Apostolicas non facientes plenam & ex-*

Observantes veri S. Francisci filii.

& expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem. Ceterum, quia difficile foret præsentes litteras ad singula, in quibus de eis fides forsan facienda fuerit, loca deferre, etiam volumus, & dicta Apostolica auctoritate decernimus, quod ipsarum transumptis, manu publici Notarii subscriptis, & sigillo alicujus Prælati vel personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ, aut Curiæ Ecclesiasticæ munitis, in judicio & alibi, ubi opus fuerit, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ adhiberetur eisdem præsentibus, si essent exhibitæ vel ostensæ. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, XVIII. *die Aprilis* MDXII, *Pontificatus nostri anno* IX.

Privilegia.

XXIV. Multi Fratres prætextu variarum litterarum Apostolicarum extra Ordinem vivebant, ad alias Religiones transibant, multisque rebus se immiscebant, quæ Religioni non expediebant. Remedium hoc anno adhibuit Pontifex, gravissimo emisso diplomate: *Exponi nobis*. die penultima Martii. Concessit insuper amplissimam facultatem Vicario Generali Observantum familiæ Ultramontanæ ædificandi domos pro usu & habitatione Fratrum sui Ordinis in Civitatibus & villis, ad quas vocati fuerint, non obstante Bonifacii VIII. prohibitione: *Exponi nobis*. die XV. Januarii. Hoc idem concessum fuit Fratribus anno MDIX. Breve videri poterit in Regesto illius anni.

ARGUMENTUM.

Moritur Julius II., succedit Leo X. Magnum capit incrementum res Christiana in Indiis Occiduis, sed & in Orientalibus, præsertim in regno Congensi. Ad Hispaniæ & Galliæ Reges ultro citroque mittuntur Nuntii Franciscani. Pontificis item Nuntii & Commissarii ex iisdem instituuntur. Comitia Generalia Patrum Conventualium celebrantur, necnon Observantum Cismontanorum. Occurrit mentio multorum virorum pietate illustrium. Ædificantur Cœnobia.

Moritur Iulius II.

I. JULIUS Pontifex in turbulento Christiani orbis statu, magnaque Italiæ calamitate, post illatas acceptasque a Gallis, quibus Italia pellendis vehementer incubuit, gravissimas clades, post celebratam sessionem quintam Concilii Lateranensis, quod conciliabulo Pisano paucorum segregum Cardinalium opposuit, in limine ferme hujus anni, IX. Kalend. Martii, lenta tenacique febre consumptus, sacramentis Ecclesiæ religiose susceptis, monitisque Cardinalibus, ut Apostolica Sede dignum, & qualem afflicti orbis necessitas requirebat, ipsi Pontificem eligerent, non vero rem hanc, omnium maximam, dubiis variisque Concilii suffragiis committerent; ex hac vita anno ætatis septuagesimo sublatus est, postquam Ecclesiam Dei annos novem, menses tres, dies viginti unum, summa rerum vicissitudine gubernavit. Sepultus est cum patruo suo Sixto IV. in Basilica Vaticana.

Succedit Leo X. Spondan. in epito. Baron. anno 563. n. 3.

II. Novendialibus peractis, conclave ingressi Cardinales viginti quatuor, V. Idus Martii, Julio substituerunt Joannem Cardinalem Mediceum Diaconum, sanctæ Mariæ in Domnica, Florentinum, Laurentii tota Italia celeberrimi filium, qui, mutato nomine, Leo dici voluit, ejus appellationis X., licet alii IX. dicant supputandum. Presbyter & Episcopus a Raphaele Cardinale Ostiensi consecratus, & inauguratus XIV. Kalendas Aprilis, magnam indidit spem universo orbi Christiano illum præstantissimum fore

fore Pontificem; ita enim Patris clara virtutis memoria, ipsius liberalitatis comitatisque fama, optimi mores, & summa erga viros doctos propensio certissime spondebant.

III. In Occiduis Indiis piorum hominum commiseratio erga reductas in Hispanorum potestatem provincias & insulas, subjectasque nationes, dominante in victoribus & militibus summa imperandi habendique libidine, eos extimulavit, ut miseram Indorum Ferdinando Regi patefacerent conditionem. Multa quidem ille, adhibita doctorum optimorumque virorum consultatione, salubriter decrevit, corporum injuriis, animæque neglectui opportuna adhibens remedia. Præ reliquis vero statuit, ut Præfectorum & Magnatum filii, qui tertium decimum non excedebant annum, Franciscanis traderentur per quadriennium in fide instruendi, a quibus etiam legendi scribendique rationem addiscerent, & demum suis patribus redderentur. Ita factum est, ut præcipuæ familiæ horum puerorum adolescentumque magisterio facilius fidem Christianam perciperent, & ab illis ad subditos & populos tamquam stillicidia, sacra dogmata descenderent. Hinc ortum habuere frequentia illa & numerosa, quæ ubique habent Franciscani puerorum seminaria, quæ usitato nomine *Christianitates* appellantur, in quibus scilicet Indorum filii Christianis rudimentis imbuuntur. Incredibile quanto id fructu factum sit, quantumque Franciscanorum opera per Hispaniolam adjacentesque insulas fides Christi incrementum hoc tempore acceperit, sacro baptismate multis Indorum millibus intinctis.

Herrera decis. 1. lib. 9. cap. 14. Pro regimine Indorum multa salubriter instituuntur.

IV. In Orientalibus Indiis, & Æthiopiæ regionibus non minus illuxit Emanuelis Lusitani Regis pietas, qui cum esset studio Christianæ religionis propagandæ vehementer succensus, id cupiebat, ut armis quibuscumque tam humanis, quam Divinis, omnes impietatis opes & munimenta convelleret. Itaque in India & in Æthiopia operam dabat, ut gentes a Christi placitis alienæ, ad illius sanctissimum cultum sanctorum hominum monitis & disciplinis adducerentur. Et cum animadverteret regnum illud Æthiopiæ, quod appellant *Congo*, fuisse jam a tempore Joannis Regis Christi disciplinis illustratum, in idem ut opus perficeretur, incubuit. Idcirco, ut dictum est, multos sacerdotes pietatis opinione præstantes, in illam regionem miserat, ut eos qui nondum erant lustralibus aquis expiati, ad Christi fidem perducerent; & qui jam Christo nomen dederant, clariore disciplina confirmarent.

Osor. de rebus Emanuel. l. 8.

Mittuntur Operarii in Æthiopiam.

V. Sub hoc igitur tempus, hominem e suis domesticis equestri dignitate præstantem ad eumdem Congensem Regem cum pluribus sacerdotibus, inter quos non pauci fuerunt Franciscani, virtute & doctrina præclari, nec non sacras vestes ad rem Divinam sanctius peragendam misit, ut eum acrius studio Christianæ pietatis incenderent. Rex hac Emanuelis benignitate provocatus, in Lusitaniam filium suum, Henricum nomine, cum fratre suo & pueris nobilibus misit, ut linguam Lusitanam & Latinas litteras, & sanctarum rerum disciplinam perdiscerent. Cum iis venit legatus quidam illius, Petrus nomine, non vulgari prudentia præditus, cum quo Rex Emanuel libentissime conferebat. Ille ut diutius in Lusitania versaretur, uxorem secum duxit, quæ fuit a Regina Maria multis donis atque muneribus affecta. Emanuel, cum omni comitate gentem illam universam ad Christum allicere contenderet, Regis fratrem & filium cum reliquis pueris in disciplinam viris religiosis & eruditis tradidit, qui eos litteris latinis, & religiosis moribus atque institutis imbuerent. Deinde Simonem Silvium hominem apprime nobilem, ad illum cum muneribus legavit. Qua ratione factum est, ut stabili-

Rex Lusitaniæ mittit legatū ad Congi Regem.

Et hic ad Lusitanum.

bilito inter utrumque Regem firmo amicitiæ fœdere, firmatisque sacerdotum sedibus, continuum incrementum in illo Regno susceperit fides Christiana.

Rex Hispaniæ mittit Minoritas legatos in Galliam. *Belcar. in comment. lib. 14.*

VI. Duos Franciscanos hoc anno a Ferdinando Rege Catholico ad Annam Galliæ Reginam missos, ut publicam totius Christianismi pacem, aut privatam inter duos Reges procurarent, scribit Franciscus Belcarius, Metensis Episcopus. Atqui alios duos Franciscanos pietate & litteris præclaros ab eadem Regina, fœmina religiosissima, pacem curante, ad Ferdinandum Legatos Pintiam sub mensem Augustum, adhibito itineris socio Jacobo quodam Hispano, Reginæ familiari, pervenisse scribit Alvarus Gomesius: quid vero attulerint, aut quid peregerint, sibi esse incompertum. Id autem in comperto est, Annam pacis studio curasse hos legatos ultro citroque mitti, nihil tamen consecutam: quia (uti testatur Belcarius) Ludovicus, Annæ consors, ad pacis fœdera induci non potuit, nisi restituto per Ferdinandum regno Navarrico, quod injuste prætendebat occupatum.

Gomes. de reb. Ximen. lib. 5.

Leo confirmat Nuncios fabricæ S. Petri.

VII. Diximus anno superiori, Julium II. suos instituisse Commissarios & Nuncios Timotheum Lucensem, & Alphonsum Madritensem pro colligendis subsidiis fidelium fabricæ sancti Petri in Vaticano destinandis. Sed cum Leo Pontifex in ipso sui Pontificatus limine revocaverit omnes facultates & Indulgentias a suis Prædecessoribus concessas, a multisque dubitatum fuerit, an & horum Nunciorum auctoritati fuerit derogatum? sequentibus litteris voluit significatum eam integram, illæsamque remansisse.

Universis & singulis præsentes litteras inspecturis, salutem & Apostolicam benedictionem.

Ex originali.

VIII. *Decens reputamus, ut in nostris & Prædecessorum litteris Apostolicis difficultates & dubia, provida declaratione tollamus: maxime cum id fabricæ Basilicæ Principis Apostolorum de Urbe cognoscamus in Domino salubriter expedire. Dudum cum fel. rec. Julius Papa II. prædecessor noster summo desiderio afficeretur Basilicam ipsam ad perfectionem deducere, & propter gravissimas impensas, quas tunc pro tuitione & defensione libertatis Ecclesiasticæ subire coactus fuerat, & quotidie subire cogebatur, non valens tantum opus ex Romanæ Ecclesiæ facultatibus perficere, & alia sibi incumbentia onera perferre, nisi piis Christifidelium suffragiis adjuvaretur; litteras indulgentiæ plenariæ porrigentibus manus adjutrices ad fabricam Basilicæ hujusmodi concessit, cum facultatibus, & aliis in eis contentis clausulis ad unum annum*, XII. *die mensis Januarii, tunc proxime futuri inchoandum, & deinde ad ejus beneplacitum, necnon ultra provincias, insulas & loca in dictis litteris descripta, & sub illis contenta ad omnia loca & Cantones Helvetiorum per alias suas litteras extendit & ampliavit: & loco quondam Francisci Zeni Nuntii & Commissarii in prioribus litteris deputati, tunc defuncti, dilectos filios Timotheum de Luca, Cismontani Ordinis Fratrum Minorum*, de Observantia *nuncupatorum Provinciarum, secundum morem dicti Ordinis, Vicarium Generalem, & Alphonsum Lonzanum de Madrit dicti Ordinis professorem, & eorum quemlibet in singulis Provinciis, insulis & locis, ac Cantonibus, tam in prioribus, quam posterioribus, in quibus priores præinsertæ erant, expressis & contentis seu comprehensis, suos & Apostolicæ Sedis Nuntios sive Commissarios cum omnibus & singulis facultatibus & auctoritatibus etiam inhibendi quibusvis aliis Commissariis, alias eidem Francisco Zeno quoad præmissa exequenda concessit, fecit, constituit & deputavit;*

tavit; ipsasque omnes & singulas facultates, eidem Francisco Zeno, & ab eo subdelegatis Commissariis in præmissis concessas, præfatis Timotheo & Alphonso, & eorum cuilibet, necnon subdelegatis, & deputatis ac deputandis ab eis & eorum quolibet, quoad prædicta omnia & singula, in ambabus litteris etiam concessit, præmissaque omnia & singula ad eos, & deputandos ab eis, & ipsorum quoslibet, etiam dicto anno prorogato, & ejus beneplacito durantibus extendit, prout in posterioribus litteris prædictis plenius continetur. Cumque a nonnullis propter generalem omnium & singularum indulgentiarum, quibuscumque locis per Romanos Pontifices prædecessores nostros tunc concessarum revocationem in crastinum assumptionis nostræ per nos factam, Indulgentias per præfatum Julium prædecessorem fabricæ Basilicæ hujusmodi concessas, revocatas esse, & propterea de validitate dictarum litterarum, & facultatibus in eis contentis, & illarum vigore per Timotheum & Alphonsum præfatos post assumptionem nostram hujusmodi gestis dubitetur. Nos igitur, qui mente non gessimus indulgentias pro fabrica hujusmodi per Julium prædecessorem ad dictum tempus concessas revocare aut suspendere, ne fabrica hujusmodi mentis nostræ affectu frustretur, pro eo quod de illa alias non apparet, motu proprio attestamur, & fidem facimus, in regulæ revocatoriæ Indulgentiarum hujusmodi editione, & illius in Cancellaria publicatione, Nos indulgentias pro fabrica hujusmodi concessas, & litteras prædictas nominatim excepisse, ac voluisse nullum Timotheo & Alphonso præfatis per regulam revocatoriam similium Indulgentiarum hujusmodi præjudicium generari, quominus ipse Timotheus & Alphonsus, & eorum deputati litteris & facultatibus in eis contentis hujusmodi uti possent & deberent, perinde ac si regula revocatoria hujusmodi a nobis non emanasset. Ac ratificamus & emologamus omnia, quæ per Timotheum & Alphonsum præfatos aut delegatos vel substitutos eorum juxta litterarum Indulgentiarum Julii prædecessoris hujusmodi tenorem post ipsius Julii obitum gesta fuerunt. Decernentes ad probationem mentis nostræ hujusmodi præsentes litteras sufficere, & alterius adminiculum non requiri, sicque per quoscumque Auditores & Judices, etiam S. R. E. Cardinales, in quavis causa litteras Julii prædecessoris hujusmodi contingente, in Romana Curia & extra eam judicari & interpretari debere, sublata cuilibet eorum quavis aliter judicandi & interpetrandi facultate & auctoritate, ac ex nunc irritum & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis. Volumus autem, & præfata auctoritate decernimus, quod harum transumptis, manu Notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si essent exhibitæ vel ostensæ, quoniam difficile foret præsentes litteras ad singula quæque loca, in quibus expediens fuerit, deferri. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die XXIX. Octobris MDXIII. Pontificatus nostri anno I.

IX. Hoc anno (non præcedenti, uti asserit Marcus) die XV. Maii habita sunt Comitia Generalia Patrum Conventualium Assisii, in quibus electus est Minister Generalis Bernardinus Pratus a Cherio Ligur, sacri Collegii Bononiensis Magister, Romæ in Ecclesia sancti Petri Pœnitentiarius, vir morum honestate præclarus. Annis tribus Ordinem summa rexit prudentia. Gomesius autem Lusitanus Vicarius Generalis, qui ab obitu Philippi Bagnacavallensis usque ad istud Capitulum Ordinem rexit, assumptus est a Pontifice ad Episcopatum. N. pauloque post e vivis decessit. *Marc. l. 8. c. 37. Capit. Generale 107. Assisii. Bernardin. Pratus Minister Generalis.*

X. Vi-

Reg. ordinis. Moritur Timoth. Lucensis.

X. Vicarius Generalis Observantum familiæ Cismontanæ Timotheus Lucensis hoc anno die XXIII. Octobris decessit in Cœnobio Senensi, sancti Bernardini. In officio Commissariatus successit Bernardinus Ptolomæus Senensis, rexitque usque ad mensem Junium anni insequentis.

Et Franciscus Petri. *Rodul. fol.* 254. *Daza. l.* 1. *c.*28. *Bove. an.* 1524. *n.* 16. *Tom.* 11. *anno* 1445. *n.* 28. Item Archangelus a Campobasso. *Marc. cit.*

XI. Obiit hoc anno in Cœnobio sanctæ Crucis Florentiæ Franciscus Petri, nobili Gororum familia natus in Monte Politiano, præclaro Etruriæ oppido, Regularis Observantiæ egregius promotor, virtutibus & sanctitate vitæ præclarus. Prædixisse Capucinorum Institutum refert Zacharias Boverius in suis Annalibus, & nos alias de illo diffusius sumus locuti. Circa hunc annum decessit in suæ patriæ Cœnobio Archangelus a Campobasso, Regularis Observanriæ ardens zelator, & Provinciæ sancti Angeli Vicarius. Castitatis servandæ tanto studio flagrabat, ut tentationem carnis perpessus, se in foveam nive & glacie plenam non semel injecerit. Insigni fulgens pietate, ab omnibus summo honore colebatur. Ad ejus exequias universus accurrit populus, corpusque per aliquot dies retinuit inhumatum, donec unusquisque pro sua devotione illud tetigerat, multique vestis particulas absciderunt. Sepultus est loco peculiari extra commune Fratrum cœmeterium.

Cherubinus a Bergamo. *Marc. cit. c.* 38.

XII. In eodem Conventu Campibassi jacet Cherubinus a Bergamo, vir apud Deum tantæ efficaciæ in impetrando, ut cum ad preces piæ & nobilis fœminæ Britæ, sive Birgittæ, uxoris Proregis Apuliæ, pro ejus filio moribundo in Conventu Nuceriæ Sarracenorum juberet suos Fratres ea, qua pollebat Guardiani auctoritate, ut orarent, & genitrici referret concessum filio diuturnioris vitæ spatium, substituto tamen ejus loco altero, qui in proximo debebat mori, paulo post compertum est eum obtinuisse, ut adolescens viveret, ipse tamen pro eo moreretur. Etenim cum de restituta mirabiliter filii sanitate genitrix ad eum rediret, gratias pro tanto beneficio redditura, dixit: *Gratias Deo invicem agamus, quod tu sanum filium tuum receperis, & quod post tot ærumnosæ vitæ miserias, tandem ex hoc corporis ergastulo animula mea liberetur. Hoc tuo filio debeo, pro quo e morte liberando rogavi, ut ego morti adjudicarer. Hoc magnis precibus tandem impetravi: te itaque deprecor, ut evehendo hoc effœto corpusculo, & imbelli seni transferendo ad Cœnobium sanctæ Mariæ Gratiarum Campibassi, tuam accommodes mulam, illic enim infra paucos dies hoc debitum sum soluturus.* Illa flens concessit, quod ille petierat, doluitque tanta pii hominis jactura redditi filii gratiam acceptam. Ille porro, ubi ad prædictum locum accessit, ædis præfecto narravit, quatenus ita visum cum Deo pacisci, & proinde se illuc venisse ut moreretur. Illis diebus pauculis, quibus supervixit, se pie præparavit, prædictaque mortis hora, solitis Ecclesiæ Sacramentis procutus, sancto fine quievit. Post mortem multos ab infirmitatibus, alios a variis afflictionibus sua intercessione liberavit.

Vitalis Albanus. *Marc. l.* 4. *c.*28. *& lib.* 8. *c.* 38.

XIII. In Conventu sanctæ Mariæ de Valle aspera ad Tessam ejusdem Provinciæ sancti Angeli, jacet frater Vitalis Albanus laicus, in oratione ferventissimus, ita ut profluvio irrigatus lacrymarum sæpe in aerem elevaretur, totus inmersus contemplationi rerum cœlestium. Spiritu prophetico multa prænunciavit. Frater Gregorius Benignus Siculus hoc anno translatus est ab Episcopatu Calliensi ad Archiepiscopatum Nazarenum in Regno Neapolitano; uti suo loco monuimus.

Gregorius Benignus Archiepiscopus Nazarenus. *Anno* 1507. *n.*46.

Rodul. fol. 280. Conv. Variæ.

XIV. Hoc anno die undecima Junii in oppido Variæ in Provincia Siciliæ & Custodia Messanensi, Patres Conventuales locum obtinuerunt, sub titulo Annunciatæ Virginis Mariæ. Ad M. P. ab oppido Campibassi, in media

dia ſilva, oppidanorum ſumptibus conſtructus eſt Conventus ſancti Joannis Fratrum Obſervantum, qui ob aquarum ceterarumque rerum neceſſariarum opportunitatem, conficiendis pro univerſa Provincia ſancti Angeli pannis pro Fratrum indumentis deſervit. Fridericus Neapolitanus Rex ſuaſu venerabilis Patris fratris Joannis Aragonii certum lanæ pondus ſingulis annis juſſit Fratribus pro hoc lanificio concedi. Miniſtri Regii commodius judicarunt pendere in annos ſingulos aureos quinquaginta, quibus Carolus V. Imperator utriuſque Siciliæ Rex alios addidit quinquaginta, & Philippus II. ejus filius alios centum adjunxit. Jacent hic frater Marcus Bononienſis, vir utique ſanctiſſimus, miraculis illuſtris, alius ab illo Marco Bononienſi, quem familiam Ciſmontanam Obſervantum non ſemel gubernaſſe, & Placentiæ ſepultum eſſe narravimus; necnon Franciſcus Aragonius, vir Marco per omnia ſimillimus, in cujus gratiam Sixtus IV. plenariam peccaturum remiſſionem ſtatuta anni die conceſſit Eccleſiam hujus loci viſitantibus; unde conficitur, domum hanc antiquiorem eſſe, quam aliqui contendunt. Ibidem etiam ſepulti ſunt Archangelus a Campobaſſo, de quo jam locuti ſumus, necnon alii viri religioſiſſimi. In ſacrario duorum Fratrum cum veneratione oſtenduntur capita, ex quibus quidam liquor, mannæ ſimillimus, emanabat.

Conv. S. Joannis Campibaſſi. *Gonz. in Provin. S. Angeli Conv. 6.*

Marcus Bononien. *Tom. 10. anno 1410. n. 56. & Tom. 12. anno 1449. & ſeq.* Franciſcus Aragonius.

XV. Apparuerat hoc anno beata Virgo Joanni Fulgoſo, ſimplici & pauperi agricolæ, diœceſis Aurienſis, ex Tanderæ oppido, prope Limiam fluvium, in regno Gallæciæ, juſſitque ut illo in loco ſibi Eccleſiam conſtrueret. Ille confeſtim pariturus, unicum, quem habebat, divendidit bovem, operique ſe accinxit. Multi irridebant miſellum, quod rem ſuis viribus ſuperiorem aggreſſus ſit: quorum aliquos Deus punivit, præſertim Alphonſum Diaz, virum prædivitem, qui Dei manum ſupra ſe gravem expertus, poſtea Divinæ voluntatis, inflictæque pœnæ præco publicus evaſit. Videns autem Alphonſus a Pina prædicti oppidi Dominus, & Saari, atque Junqueræ Prior, hominis in proſequenda fabrica conſtantiam, opemque non ſemel ei Divinitus præſtitam, ſtatuit totum opus in ſemet aſſumere. Ex propriis itaque facultatibus, multiſque piorum eleemoſynis Eccleſiam conſtruxit, domumque Minorum Obſervantum adjunxit. Eam Patres Provinciæ ſancti Jacobi in Comitiis Albæ anno MDXXII. celebratis ſibi oblatam acceptarunt, nomenque *boni Jeſu* indiderunt. Fulgoſus autem poſt beatæ Virginis apparitionem quotidie ſanctior effectus, virtute clarus migravit ad Dominum; ſepultuſque eſt prope Altare bono Jeſu dedicatum.

Conv. boni Jeſu. *Idem in Provin. S. Jacobi Conv. 31. Monumen. MSS. illius Provin.*

XVI. Franciſcus a Stunica, & Leonora Manrique Marchiones Aimontani hoc anno ſtatuerunt ædificare Conventum Minorum Obſervantum inter oppidum Lepæ, & pagum Turris Villæmarini, Hiſpalenſis diœceſis, ne utriuſque loci incolis, præſertim piſcatoribus deeſſent, qui ſpiritualia miniſtrarent animæ ſubſidia. Locum fabricæ delegerunt Eremitorium ſanctæ Mariæ pulchræ, tertio a Lepa lapide, uno tantum a prædicto pago ſemotum, non longe a mari Oceano, ubi Conventum viginti quinque Fratrum capacem conſtruxerunt. Tertio ab iſto loco lapide, prope mare inter quoſdam ſcopulos, Patrum Conventualium ſubſtitit Eremitorium, a quodam Franciſco Luxano Cordubenſi anno MCCCCXXXI. ædificatum, cenſuque annuo dotatum. Expulſis per Aimontanos Conventualibus, poſt aliquot controverſias & querelas contra expulſores Romam tranſmiſſas, tandem locus devenit in Patrum Obſervantum poteſtatem: ſed corruente vetuſta domuncula, etiam hi receſſerunt. Jacet in Eccleſia Joannes Lepanus Henrico VII. Anglorum Regi ſumme familiaris, a quo impinguatus & locupletatus, parvuſ-

Conv. Lepæ. *Idem in Provin. Bætica Conv. 18.*

que Rex Angliæ dictus, rediit in patriam, ibique bonis omnibus affluens, hoc in loco voluit sepeliri.

Conv. Villæ novæ de Scapha rupta. Idem in Provin. S. Gabriel. Conv. 11.

XVII. Prope oppidum Villæ novæ de Scapha rupta, quod ad Duces Ferianos spectat, hoc anno Dux loci Dominus, Cœnobium Observantum inchoavit, sub titulo Dominæ nostræ Rupis Amatoris, quod majori ex parte erectum post aliquot annos absolvit devota matrona Blanca de Vargis. Amœnitas loci summa est, cum undique frondosis, umbriferisque nemoribus cingatur, & altissimorum montium longe patentium fruatur aspectu. Præcipuum Templi sacellum humandis Blancæ ejusque successoribus jure cessit patronatus. Hic decessit Franciscus Moneus, vir admirandæ simplicitatis, abstinentiæ, orationis, vigiliarum, & caritatis, qui martyrii zelo exestuans, Marrochium in Africa petiit, ibique fidem Christianam constanter prædicavit. Saturatus opprobriis & injuriis, ad Christianorum plagas remissus, reliquum vitæ in operibus bonis ferventius exegit. Corpus integrum & incorruptum, suaviter etiam redolens adhuc conspicitur, & in veneratione habetur. Obiit hic insuper Rodericus a Belvisio florida adhuc ætate, qui consummatus in brevi explevit tempora multa, diemque sui obitus prædixit. His adjunctus est Joannes a sancto Michaele laicus pari præditus sanctitate, Franciscanæ paupertatis amantissimus, valde carus universis. Hic etiam sepulturam nacta est Elisabetha Lopetia, omni laude dignissima, quæ zelo caritatis accensa, quidquid bonorum post viri obitum eam contigit, pauperibus liberaliter erogavit. Domum quamdam a diro incendio signo Crucis miraculose vindicavit, aliaque patravit mirabilia.

Franciscus Moneus. — Rodericus a Belvisio. — Joannes a sancto Michaele. — Elisabetha Lopetia.

Conv. Narbonæ. Idem in Provin. S. Ludov. Conv. 7. Tom 4. anno 1260 n. 62. Conv. Jeduardiæ. Idem in Provin. Scot. Conv. 9.

XVIII. Hoc anno translatus est Conventus Narbonensis intra urbis mœnia, destructo alio vetusto propter bellorum incursus, uti alias narravimus, in quo jacebat corpus beati Electi laici, dono sanitatum præclari. Hoc etiam anno viri nobiles in Jeduardia Scotorum oppido, quod regnum illud ab Anglia disterminat, Minorum Observantum domum ædificarunt: sed irruentibus in Scotiam Anglis, combustum est, & ad nihilum redactum.

Monast. Volaterranum. Idem in Provin. Tusc. Monast. 1.

XIX. Clarissarum Monasterium Volaterris in Etruria, a Raphaele Maffeo viro præclarissimo, de Religione Franciscana optime merito, sub titulo sancti Lini Papæ & martyris Volaterrani constructum, ad hæc tempora reducendum est. Etenim cum cætui Virginum & Viduarum in parvulo hospitio sub Tertia Regula sancti Francisci degentium, insigne Monasterium centum & viginti Sororum capacissimum præparasset, hortos, ambitus & ædificia quæque necessaria muris cinxisset, nonnisi a Leone X. hoc anno ad Pontificatum assumpto, constructionis hujusmodi confirmationem, & Sororibus illic victuris Regulam secundam sanctæ Claræ præscribi impetravit. Demum ipse postquam multa Sanctimonialibus præstitit beneficia, in hujus Monasterii Ecclesia marmoreo tumulo sepultus est. Multæ hic objerunt Virgines virtute & pietate insignes; Maria de Burgo, cujus humilitas & orationis assiduitas fuit admirabilis; Apollonia Pighinesia Volaterrana, quæ multis precibus obtinuit, ut pateretur eosdem dolores, quos sanctus Franciscus in sacris senserat Stigmatibus, & illa patientissime semper toleravit; Clara Palvia, quæ dum ferventius oraret, vidit in spiritu ipsa die Parasceves anno MDLXIV. Christum Dominum columnæ alligatum; Eufrasia Volaterrana, quæ tam in vita, quam in morte miraculis claruit, spiritumque habuit propheticum; Cæcilia Volaterrana, Andrea de Bandinis, & Domitilla de Falconinis. Est igitur hic locus valde venerabilis civibus Volaterranis, tum propter tot optimarum Sororum, quæ illic requiescunt, cor-

Maria de Burgo. — Apollonia Pighinesia. — Clara Palvia. — Eufrasia Volaterrana.

corpora, tum propter perfectam Regularis disciplinæ normam, quæ illic viget, tum propter illustrem famam virtutis Sororum, quæ supersunt.

XX. Quo tempore erectum fuerit Monasterium opulenti frequentisque oppidi Matellicani, Camerinensis diœcesis in Piceno, sexaginta Clarissarum haud ignobile domicilium, comperire non potui. Sanctæ Claræ titulus primo impositus, mutatus est in beatæ Matthiæ, propter corpus & miracula, quæ ibi conspiciuntur sororis Matthiæ, illo oppido oriundæ, & in eo Monasterio enutritæ & defunctæ; uti etiam in Monasterio sanctæ Claræ Viterbiensis, quod nunc a beata Rosa sanctimoniali celeberrimi nominis, illic sepulta, nuncupatur, diximus evenisse. Habuit hæc Matthia Gentilem Nazaræum genitorem, Sibyllam genitricem, locupletes Matellicanos, qui cum adolescentioris ætatis filiam cuidam ingenuo juveni desponsare vellent, ad hoc Monasterium confugit, habitum religiosum acceptura. Abbatissam tune agebat quædam ejus cognata, noluitque ad hoc vitæ genus admittere; sed illa hac repulsa constantior effecta, propriis manibus sibi crines abscidit, abjectisque pretiosis vestibus, viles cinereas obduxit. Patrem insuper præ dolore furentem, tormenta & cædes minitantem tanta prudentia talibusque excepit verbis, ut in suam traxerit sententiam. Ad reliquarum itaque Monialium consortium admissa, post tirocinii annum, in manibus Episcopi Camertis professionem emisit, eaque vixit virtute, & prudentia excelluit, ut, decedente prædicta cognata, hæc omnium Sororum consensu, licet iuvita, fuerit substituta. Injunctum officium ingenti sua gloria, quam contemnebat, & Sororum solatio peregit; iis enim moribus, virtute & pietate semper enituit, ut Deo & hominibus fuerit gratissima. Miraculis in vita & post mortem prædicatur illustris; vivens Maschionem Benevenutum Matellicanum juvenem semimortuum, genitrice deprecante, sanitati restituit, & mortua claudos, cæcos, surdos, aliosque male affectos a variis languoribus curavit.

> Monast. Matellicæ.
> *Idem in Provin. Marchiæ Monast. 10.*
> B. Matthia Matellicana.
> *Tom. 3. anno 1252. n. 17.*

XXI. Monasterii sancti Laurentii in Panisperna, de quo suo loco actum est, regimen hoc anno per speciale Pontificis diploma datum die x. Maii, translatum est a Patribus Conventualibus ad Observantes domus Aracœli, jussumque, ut Moniales illæ reformarentur, evocatis ex Monasterio *sancti Cosmati* vulgo dicti, disciplinæ Regularis magistris.

> Monast. S. Laurentii in Panisperna.
> *Tom. 6. anno 1318. n. 40. & seq.*

XXII. Sororum Tertii Ordinis duo hoc anno constructa sunt domicilia; unum sub titulo sancti Andreæ in Civitate Assisii a Joanna Baptista Tudertina ejusdem Instituti Sorore; alterum sub invocatione sancti Hieronymi in urbe Montis-Politiani in Etruria, a Senatu ministratis ex communi ærario sumptibus erectum. Primum Sorores ferme viginti: secundum habet quadraginta.

> Domus Sororum Tertii Ordinis Assisii.
> *Idem in Provin. S. Francisc. Monast. 19.*
> Domus Montis-Politiani.
> *Idem in Provin. Tuscia Monast. 3.*

XXIII. Leo Pontifex hoc anno omnes Fratrum exemptiones ab obedientia suorum Superiorum, & disciplina Regulari revocavit, nullumque privilegium Apostolicum quoad hujusmodi exemptiones voluit cuipiam Fratrum suffragari: *Inter cetera Regularis Observantiæ*. die XXVII. Octobris.

ARGUMENTUM.

Multam navant operam Franciscani Indorum Occidentalium conversioni. Franciscus Ximenius cultum promovet Ecclesiasticum. Observantes Cismontani & Ultramontani Comitia celebrant Generalia; illi Christophorum Forolivienfem, isti Martialem Boulier Vicarios creant Generales. Decedunt pii viri, & religiosæ fœminæ. Construuntur Cœnobia.

Herrer. dec. 1. l. 10 c. 6. & seqq.

I. FERDINANDUS Rex Catholicus accepit per nuncios a Blasco Nunio, egregio Indicarum regionum exploratore, hostiumque devictore, a se amandatos Hispanos, jam ad continentem Indiarum terram, & mare Eoum sive Erythræum (Hispanis *Mar del Zur*) pervenisse, ibique frequentes haberi optimi auri fodinas, & in mari piscationem fieri unionum seu margaritarum, candore, magnitudine, orbe, lævore & pondere, pretio inæstimabilium. Decrevit illuc mittere Petrum Arias de Avila, bello strenuum, hastiludio celeberrimum, Comitis Pugni in facie (vulgo Hispanico *Puño en rostro*) germanum fratrem, eique supremum illius regionis imperium committere, adhibitis tamen consiliariis fratre Joanne de Quevedo, Episcopo Darieni ex Minoritis assumpto, & quatuor administris, quorum voto gravia quæque negotia peragerentur. His datæ piæ prudentesque regulæ, quibus barbari incolæ facilius ad Christianam fidem allicerentur, in quod ministerium adjunctus est copiosus numerus Franciscanorum, quod si tam vastæ regionis conversioni non sufficeret, jussit Rex ut alii ejusdem Instituti viri ex Hispaniolæ insula subministrarentur. Episcopo autem Joanni Sacerdotes adhibuit seculares, qui in Ecclesiæ propriæ functionibus, aliarumque erectionibus adlaborarent, præscriptis omnibus æquis stipendiis, & Minoritis necessariis alimoniis. Leo Pontifex, Rege deprecante, amplissimam contulit Episcopo facultatem circa animarum curationem & conversionem, ac Ecclesiarum a se instituendarum gubernium, multa etiam privilegia, & largissimas indulgentias, destinato Episcopatus titulo sanctæ Mariæ Antiquæ Darieni. Hic itaque primus fuit continentis Indiarum, seu Terræ firmæ, quam vocant, Antistes; primique harum conversionem, fideique Christianæ disseminandæ in vastissimis illis regionibus ministri fuerunt Franciscani. Solvit autem Petrus, classis præfectus, Hispali hoc anno, duodecimo die Aprilis navibus quindecim, delecto milite, nobilium comitatu, bellico apparatu, & pingui commeatu instructus, & sub finem Julii Darienum modo prospero, modo sinistro cursu applicuit. Quid vero evangelici Ministri in multa hac messe fecerint, dabunt anni sequentes.

Franciscani Indorum destinantur conversioni.

Idem cap. 13. Idem cap. 11.

Idem cap. 17.

Idem cap. 14.

Gomec. de reb. Ximen. lib. 5.

II. Franciscus Cardinalis Ximenius hoc anno Compluti opera sua promovere & perficere summo studet conatu, fallacem dicens senectam, quæ sublimium cogitationum filum inexpectato abrumpit; & propterea dum ad interitum proclivi ætatis cursu properatur, accelerandum esse, quod sibi quis statuerat perficiendum. Curavit itaque duo illa Sanctimonialium claustra Joannis cognomento pœnitentis, Toleti unum, Compluti alterum, quæ ante aliquot annos (uti diximus) ædificari jusserat, tamdem absolvi; quamquam Complutense, ob assiduam Ximenii præsentiam, a Virginibus ante hoc tempus inhabitabatur: Toletanum certe hoc anno dedicatum fuit, & totius urbis applausu, delectæ fœminæ in Francisci normam jurarunt.

Ximenius duo absolvit Monasteria Virginum.

An. 1511. nu. 21. & 1504. n. 57.

III. Cum vero resciret Leonem Pontificem duas graves curas Julii sui decessoris subiisse, fabricam videlicet augustissimi templi Vaticani, & pro-

Curas probat Leonis Pontificis.

se-

secutionem Concilii Lateranensis, summopere commendavit ejus magnanimam virtutem, a consueta aliorum Principum pusillanimitate desciscentem, qui male impendi putant, quidquid in alienorum operum complementum erogatur; nec sibi, qui perficiunt, sed iis, qui inchoarunt opus adscribendum. Ut erat tamen priscæ religionis tenacissimus, laudare non potuit privilegia, sive magnos indulgentiarum thesauros, qui pecuniam in fabricæ subsidium conferentibus distrahebantur. Commendabat quidem eos, qui in templi Apostolici constructionem suas pecunias largiebantur, sed privilegia isthæc sacra ob id dari contra vetustos Ecclesiæ ritus, numquam probare voluit, & quid de hac re sentiret, ad Leonem prudentissime scripsit, Regique Ferdinando in privatis colloquiis sine ullo fuco declaravit.

Indulgentias improbat pecuniarias.

IV. At permultum grata ei fuerunt, quæ de Magistris scholarum, & adolescentium institutoribus a Concilio Lateranensi præcipi audivit. Nam, cum eo tempore suæ Academiæ infantiam generoso, & nulla pravitate infecto lacte imbuere & alere curaret, dici non potest quanto applausu decretum illud complexus sit, quo sancitur, ut non solum juventus in liberalibus disciplinis erudiretur, sed iis etiam, quæ ad religionis Christianæ notitiam pertinent, qualia sunt præceptorum Divinorum, fidei articulorum, hymnorum, psalmodiarumque cognitio, & quidquid de vitis Sanctorum per probatos auctores scriptum habetur. Hæc omnia festis potissimum diebus, nulla aliorum studiorum intermista commentatione, præterquam, quæ de moribus est, in Gymnasiis tradi jubebantur. Quo etiam tempore non solum Missarum sacrificiis, sed concionibus sacris, ceterisque de rebus Divinis officiis, quantum fieri possit, ut interessent, admonebantur. Illud in primis ab eo collaudatum est, quod sacrorum Ordinum initiatis severissime demandabatur: ut postquam Grammaticæ & Dialecticæ justam operam impendissent, rebus Philosophicis & Poeticis quinquennio dumtaxat in publicis Gymnasiis incumbere liceret. Quod si eorum studiorum amore capti, longiorem moram in ipsis ponere concupiscerent, id nullo modo per Academiarum præfectos permitteretur, nisi Juri etiam Pontificio, aut sacræ Theologiæ aliquid quoque laboris, quasi in antidotum impertirentur.

Laudat decreta Concil. Lateranensis.

V. Dicebatur etiam Leo Pontifex sedulo conniti, ut fasti sacri, & Kalendarii dies, ob Solis cursum a tempore Julii Cæsaris non nihil variantem, in ordinem redigerentur. Nam ut ex vetustis Annalibus constat, ad Pont. Max. pertinebat anni rationem exacte tenere, & fastorum dierum rationem rite promulgare. De hac igitur re cum apud Ximenium inter viros doctos sermo haberetur, aliusque aliud pronunciaret, Antonius Nebrissensis dixisse fertur, id sibi omnino simile videri antiquæ fabulæ, qua narratur, quemadmodum Diis consiliantibus, de orbis tumultu ob mortalium bella sedando, Jupiter habere se dixerit rem magni momenti, ad quam eorum consilio opus esset, cui si, ut sperabat, subvenirent, statim de ceteris orbis incommodis agendum foret. Instare cœlites, ut tamdem id proderet, se enim opera sua adjuturos: *Succurrite* (inquit) *miseris agricolis, quibus non sat est cum rastris, ligonibus & aratris perpetuo contendere ad exercendam tellurem, sed novus etiam labor multo molestior additur, in cucurbitis quotannis expurgandis ab interiore illa medulla, & fœcundissimo semine: quod ni sedulo faciant, vasis vinariis sint carituri, in magnum agriculturæ detrimentum: res ergo digna est, in quam omnes incumbamus. Quare Diis visum superis, ut cucurbitæ vacuo ventre postea nascerentur.* *Ne tu* (inquit Ximenius) *Antoni, falsa similitudine es usus; sed hæc res est, de qua prisci, & Sanctissimi Patres, summi quoque orbis Monarchæ studiose & sollicite, pu-*

Anton. Nebrissensis lepidum commentum.

A Ximenio rejicitur.

bli-

blicis consiliis, & privatis congressibus egerunt. Mittam ad te Pauli Episcopi Forosempronienfis volumen, ad me nuper ex Italia allatum, ubi errores, qui ab hujus rei ignoratione proveniunt, panduntur, & Judæorum risus & cachinni, oscitantiam nostram cavillantium, quod Pascha Domini & Dei nostri in secundo mense, immundis (ut illi ajunt) deputato, sæpenumero celebremus. Hæc cum Ximenius dixisset, Nebrissensis gratiis pro tam benevola objurgatione actis, vera ea omnia esse fassus est, seque magis ad eum oblectandum fabellæ meminisse, quam quod aliter sentiret.

Regiftr. Ordinis. Capit. Generale 27. Observ. Cismontanorum.

Gonz. in Proœm. Prov. Bosnæ Argent.

Christophor. Forolivien. Vicarius Generalis.

VI. Bernardinus Ptolomæus Senensis, Commissarius Generalis Observantium Cismontanæ familiæ, convocavit ad Comitia Generalia Vicarios, ut successorem eligerent Timothei Lucensis Vicarii Generalis anno præcedenti defuncti. Die itaque XXIV. Junii in Cœnobio sanctæ Mariæ Angelorum Assisiate (non Aquilano uti habet Gonzaga) unanimi omnium consensu electus est in Vicarium Generalem Christophorus Foroliviensis in Curia Romana Commissarius, qui fuit ultimus Vicarius hujus familiæ, electus post triennium in primum Ministrum Generalem totius Ordinis, ex Observantibus assumptum, & deinde creatus S. R. E. Cardinalis. Adjuncti sunt ei definitores Ptolomæus Senensis, Franciscus Lychetus Brixiensis, & Jacobus de Porcheria. Institutus est Commissarius in Curia Romana, Joannes Franciscus de Potentia Provinciæ Basilicatæ; Guardianus sacri Montis Sion Hierosolymis, Nicolaus de Thausignano Provinciæ sancti Francisci; Vicarius Candiæ, Marcus Cratensis. Et hoc ultimum fuit Capitulum Generale Observantum familiæ Cismontanæ sub Vicariis Generalibus. Ordinatum est in hoc Capitulo, ut Provincia Apuliæ deinceps appellaretur sancti Nicolai. Provinciæ Bosnæ Argentinæ erectionem in hoc Capitulo confirmatam fuisse scribit Gonzaga jam citatus.

Provincia S. Nicolai. Prov. Bosnæ Argentinæ.

Capit. Generale 26. Observ. Ultramontanorum.

VII. Antuerpiæ sub festum Pentecostes celebratum est Capitulum Generale familiæ Ultramontanæ, in quo suffectus est Gilberto Nicolai functo sui Vicariatus officio, frater Martialis Boulier, tertio ad hoc munus assumptus. Numerati sunt defuncti Fratres post ultimum Capitulum septingenti septuaginta quinque; Clarissæ Observantibus subditæ centum sexaginta duæ, Tertiariæ centum & novendecim. Inter Fratres duo insignioris notæ decesserunt: in Conventu Coloniæ Rolandus Coloniensis, sacræ Theologiæ professor, qui antequam ad familiam transiret Observantum, fuit Minister Provinciæ Coloniensis Patrum Conventualium annis uno & viginti: & in Conventu Aracœlitano in Urbe Erardus Compenbergne, qui postquam annis novem servierat utiliter & fideliter universæ familiæ Ultramontanæ in officio Commissariatus Curiæ, cum magna ædificatione & pietatis opinione cursum consummavit: statutum est enim in his Comitiis, quod unus tantum esset in Urbe Commissarius Generalis Curiæ pro tota illa familia, eique assignarentur duo socii viri graves ex aliis duabus nationibus, ex unaquaque unus, (erat enim subdivisa illa familia in tres nationes, Gallicam, Hispanicam, & Germanicam) ut curarent diligentius negotia suarum partium. Erectio Custodiæ Burgensis in Provinciam facta in Capitulo Lavallensi, a nobis superius recensita, in isto confirmata est, quod & Leonis Pontificis diplomate hoc ipso anno probatum est. Unde error irrepsit in numerorum notas apud Gonzagam, dum hæc rejiciuntur in annum sequentem * Ex præcepto summi Pontificis suscepta est cura & gubernatio Sororum de Annunciatione & de Conceptione Virginis, quas sub una eademque Regula vivere Pontifex decrevit; ipse vero postea propriam concessit Regulam Annunciatis, uti suo loco dicemus, & Conceptionistæ peculiarem jam receperant a Ju-

Rolandus Coloniensis.

Erardus Compenbergne.

Provincia Burgensis. *An. 1505. n. 13. Gonz. in proœm. Prov. Burgen.*

* *Videantur quæ Auctor de hac Provincia Burgensi dicit ad an. 1518.*

An 1517.

a Julio II. Indulsit Capitulum Fratribus Provinciæ Portugalliæ, ut possent recitare officium de septem Martyribus Septanis, quia Lusitani scilicet illas oras Africanas, in quibus hi passi sunt, sibi subdiderunt. Eamdem potestatem fecit universis Fratribus totius familiæ Ultramontanæ, modo Sedis Apostolicæ præcederet licentia, quam paulo post, Fratribus deprecantibus, Pontifex concessit.

VIII. Sub hoc tempus decessit Joannes Baptista San-Severinus in Cœnobio sancti Severi Provinciæ sancti Angeli. Vocatus est ad Ordinem a sancto Joanne Baptista sibi apparente, & hunc vitæ statum suggerente, cum esset Canonicus Ecclesiæ Cathedralis sancti Severi. Dum ad Cœnobium pergeret hoc Institutum sectaturus, obvius habuit duos Fratres, qui viam docuerunt, & propositum talibus verbis commendarunt, ut se mirifice accendi senserit, & ex efficacissimo affatu, repentinaque disparitione ipsorum non inaniter judicarit, suos fuisse tutelares & advocatos sanctum Joannem Baptistam, & D. Franciscum. Vixit in Ordine sanctissime annos quatuor, visionibus assuetus prædicti Christi præcursoris, & Virginis Dei Genitricis.

Marc. l.9. c. 39. Ioann. Baptista Sifeverinus moritur.

IX. In eadem provincia, & Conventu sancti Severini vita functus est Antonius a Ripa, quem Gonzaga laicum, Marcus Ulyssiponensis sacerdotem efformat, omni virtutum genere ornatissimus, & miraculis illustris. Ætate jam decrepita, mirisque artibus macerato corpore, & extenuatis sensibus, frequentes patiebatur carnis tentationes, quibus superandis in gelidas aquas niviumque foveas se projiciebat, multiplicatis etiam pœnitentiis. Cumque hæc non sufficerent, exclamans dicebat: *Cavete vobis, carissimi Fratres, robustique juvenes: si hæc enim valida me exercet pugna, si has mihi flammas caro submittit, dum corpori etiam vitæ subtraho necessaria, neque aliud præter panem, aquam, & crudas herbas illi ministro; quomodo se erga illos habebit, qui ventri indulgent, nihilque negant appetitui?* Alias callidus hostis suggestionibus internis videns se parum proficere, apparuit ei in forma speciosæ sed lascivæ adolescentulæ. Et quidem hic operam perdidit a Viro Dei fugatus orationis & jejunii virtute. Ducissa Termolitanorum annis multis in viri consortio absque prole transactis, ad Cœnobium Campibassi profecta, dolorem suum Antonio commendavit, & in recessu manum osculata, voluit ab illo benedici. Nocte sequenti filium concepit, qui postea fuit Dux Ferdinandus.

Antonius a Ripa. *Gonz. in Provin. S. Angeli Con. 9. Marc. p.3. lib.8. cap.39.*

X. Obiit hoc anno die XXVII. Martii Brugis apud Minoritas frater Ægidius Barbitonsorius, quem diximus anno MCCCCLXXVI. ad Episcopatum Sareptanum assumptum fuisse: suffraganeus erat Episcopi Tornacensis, sacræ Theologiæ professor Parisiensis. Sepultus est in choro ante Cantorum stationem.

Sander. de Clar. Virg. Brugen. Moritur Ægidius Barbitonsorius. *Tomo 14. anno 1476. n.93.*

XI. Decessit hoc anno Paula de Montaldis illustri familia, sive de Montaldo, vico Mantuano, sive a Monte alto, uti alias ex Gonzaga rescripsimus. Diem obitus assignat Gonzaga quartum Augusti, Hippolytus Donesmundi in sua historia Mantuana decimum octavum. Habitum sanctæ Claræ assumpsit Mantuæ in Monasterio sanctæ Luciæ anno MCCCCLVIII. fuitque valde familiaris, & intima amicitia conjuncta cum beata Osanna Andreasia Mantuana Tertii Instituti sancti Dominici virgine clarissima. In oratione & contemplatione assidua, corpus vigiliis, jejunio, flagellis affligebat, in reliquis virtutibus facta Sororibus perfectum disciplinæ regularis exemplar. Ea præibat religionis excellentia, ut ter assumpta sit ad regimen Monasterii: prodeunte ad exteros fama sanctitatis, plerique accedebant auxilium in tribulationibus, & remedium in malis assecuturi.

Donesm. histor. Mant. lib.7. Tom.9. an.1380. n.31. Et B. Paula de Montaldis.

Post

Postquam annos quinquaginta sex in perfecta sui status observantia transegit, multosque ab hoste sibi importune infenso triumphos reportavit, feliciter in Domino obdormivit. Crebrescentibus ad ejus tumulum miraculis, pulchro loculo condita est in Odeo, cui multæ appenduntur votivæ tabellæ, & offeruntur donaria. Ejus gesta scripsit Gratia a Trino, & recentia narrat miracula. Die sui transitus corpus quotannis concurrenti frequenti populo demonstratur.

Et B. Clara Bugnia.

XII. Alia insuper celeberrima Virgo hoc anno Venetiis ad superos evolavit Clara Bugnia, cujus vitam admirabilem diffuse scripsit Franciscus Georgius Venetus auctor libri notissimi, cui titulus: *Harmonia mundi*, testis oculatus multarum rerum ab ea gestarum, & secretorum conscius; quippe arcanorum scrutator, vitæ director, & per multos annos Confessarius. Patre Antonio nata anno MCCCCLXXI. ipso sancti Francisci die natali, genitricem in ipso perdidit ortu, & in baptismo Blancæ sive Candidæ nomen accepit. Ab infantiæ exordiis cœpit Deum timere, illique modis omnibus placere. Per totum Adventum, diebus quatuor singulis hebdomadibus Quadragesimæ, in vigiliis omnibus jejunabat, una refectione contenta, nihil sub vesperam admittens. Grandiuscula effecta, aliarum exemplo puellarum cœpit capi nobilium vestium concupiscentia: sed cum ex piorum librorum lectione, & religiosi cujusdam viri concione intellixisset, vestimentorum pompam & ornatum non tam virtutis, quam vanitatis esse fomentum, obducta humili veste, soli Deo statuit placere. Vultu modesto, dimissis oculis, Ecclesias frequens adibat, sacris aderat, salutaria concionantum consilia libenter excipiebat, & sedulo sequebatur; orabat, jejunabat, vigilias exercebat. In hebdomada sancta valde diluculo surgebat, ante auroram suas preces piasque exercitationes absolvebat, deinde ancillis suam operam impendebat, ut brevi absolutis domesticis ministeriis, celerius possent ad Ecclesiam coire, Divina illius temporis mysteria commodius veneraturæ.

Ejus infantia.

Adolescentia.

XIII. In adolescentia crescente ad mensuram ætatis spiritus fervore, innoxiam carnem multis affligebat modis, flagris, jejuniis, vigiliis: utque his exercitiis liberius posset insistere, a cubiculo in quo dormiebat, clam recedebat ad aliud ab arbitris remotum; ubi semicincta & nudipedes, usque ad auroram in oratione, & rerum cœlestium contemplatione perseverabat, & mox ad Templum ibat Missam auditura. Sacra illa mysteria Divini sacrificii tanto venerabatur affectu, ut sæpe extra se facta, in altum toto corpore elevaretur e terra, uti testata est Domina Clara Vendramina de Tisana, nobilis Veneta, se illam aliquando vidisse in Ecclesia sanctæ Mariæ, ab Horto nuncupata. Domum regressa, lanam & linum operata consilio manuum suarum, omnes in admirationem rapiebat, quam nitide, quam eleganter operas quasque etiam minutissimas absolvebat.

Ei dæmon infestus.

XIV. Tantam autem virgunculæ gratiam ferre non valens humani generis hostis, varias ei tendere insidias non desistebat, atque ut ab oratione assidua deterreret, mures aliaque animalcula, a quibus illa vehementer abhorrebat, in conspectum adducebat; utque circuirent, & aliquando in eam irruerent, faciebat. Illa primum conturbata, ex frequenti hujusmodi spectrorum objectu audacior effecta, tamdem omnino neglexit, conjiciens vere inania fuisse hostis terriculamenta. Ubi ille se contemptum vidit, & malas artes neglectas, in vindictam exarsit. Plurimo verbere per universum corpus inflicto, totam lividam reddidit, quod & parentibus innotuit, qui protinus ad sancti Christophori de Pace, nunc sanctæ Mariæ ad Hortum

nun-

nuncupatam Ecclesiam deduxerunt, consilium & opem imploraturi venerandi doctique viri Francisci Mocenigi, in ea urbe tunc clarissimi. Ille salutaribus præceptis instructam ad patientiam exhortatus, animose cum hoste dimicandum dixit, ut copiosum præmium reportaret.

XV. Perspiciens adolescentulæ genitor filiæ genium, vitam austeram, solitudinis desiderium, construxit in domus angulo locum a turbis semotum, ubi libere piis exercitationibus posset intendere. Hic per aliquotum temporis magnos fecit in virtute progressus, non tamen animo quiescebat, donec omnino recederet a domo paterna, & sacrarum Virginum iniret societatem. Placuit parentibus hoc etiam ei concedere: unde perlustratis præcipuis Monasteriis, delegit ex consilio prædicti Patris Mocenigi cohabitare Sororibus Xenodochii sancti Sepulcri Tertii Ordinis sancti Francisci, quæ hospitio recipiebant pias fœminas, peregrinationem obeuntes Hierosolymitanam. Annum illa tunc agebat decimum octavum, vultu speciosa, valetudine infirma, & proinde restiterunt prædictæ Sorores ejus votis, minus idoneam reputantes illarum ministerio. Victæ tamen assiduis virginis & parentum precibus, in suum admiserunt consortium. Per menses tres in habitu seculari probata, & a Præfecta, quod nimis sibi sapere videretur, ferme rejecta, religiosa tamdem veste donatur in æde sancti Francisci a Vinea, ubi etiam Claræ nomen assumpsit, accepta prius cœlesti visione, qua ad virtutes fidei, spei, caritatis, & obedientiæ prosequendas efficaciter excitata est. *Consortium inire cupit Sororum Tertii Ordinis.* *Admittitur.*

XVI. Ubi illa ad istas aliasque comparandas se ferventer accingit, invisibilis hostis suas exerit vires ut impediat. Primum vehementer verberat, variisque modis affligit: deinde ad fraudes se convertit, multoties in Angelum lucis se convertens, multaque sub specie boni proponens, quæ ducebant ad interitum: illa vero superno illustrata lumine, dolos omnes advertit, floccique pependit quidquid hostis ex adverso moliebatur. Ad eam pervenit vitæ excellentiam, ut nulla quantumvis gravia sentiret corporis incommoda, neque internæ potentiæ circa sacras operationes ullam paterentur difficultatem. A Francisco Georgio Veneto supradicto, qui illius confessiones excipiebat, obedientiæ præcepto constricta, fassa est, anno MDI. Christum Dominum singulari amoris prærogativa eam sibi desponsasse, suoque annulo subarrasse, & ab illa hora nullam se sensisse repugnantiam in observandis Divinis mandatis, sed ita Dominum illius animum in bono confirmasse, & cor dilatasse, ut viam mandatorum cœlestium cucurrerit alacriter, per omnia ad sui sponsi votum composita. *Christo desponsatur.*

XVII. Paulo postquam Sororibus nomen dedit, ingenti poplitis tumore vehementer doluit, donec Franciscus Mocenigo ei compassus, ejusque obedientiæ periculum facturus, jussit ut coronam beatæ Virginis genuflexa recitaret. Illa promptissime, quod prius omnino non poterat, utroque poplite flexo oravit, solutoque præscripto penso, surrexit incolumis. Tribus aliis gravibus laborabat morbis, febris, intimi apostematis, & brachii arefacti, contractisque nervis manum habebat clausam, nigram & deformem, sed medicorum judicio nulla videbatur superesse spes salutis. Accedens Confessarius, vir pius, in spem meliorem erexit, dicens: *Clara soror, ubi est fides tua? ubi spes tua? quare ad illum non recurris medicum, a quo toties malorum reportasti remedium? Illum roga, & absque dubio statim exaudieris.* Nihil respondens, usque ad quartam noctis horam oravit, paulumque requiescens, perfecte sanata est, obstupentibus Sororibus, quæ brevi morituram suspicabantur. Alias in sacrario, casu illapso magno candelabro, *Liberatur a poplitis dolore.* *Ab aliis morbis.* *A vulnere.*

bro, cuspide graviter fauciata est, eoque cruciata est dolore, qui noctu somnum dieque requiem negabat. Monita ut Deum in cunctis tribulationibus adjutorem precaretur, oravit, & dolor omnis abscessit, vulneris extincto vestigio.

Ejus lectus.

XVIII. Noctes ducebat insomnes, levi trium vel quatuor horarum sopore contenta, super nudam decumbens tabulam, & ligneum cervical, reliquam noctis partem inter Divinas laudes, & sacrarum rerum meditationem distribuens. Jussa molliori propter capitis languorem uti pulvinari, obediit, non tamen absque dolore remissæ pœnitentiæ, & scrupulo aliqualis mollitiei. Aspero cilicio, eoque perpetuo, crebrisque flagellis tenellum affligebat corpusculum, aliis itidem macerationibus vehementer extenuatum. Cibus erat panis & aqua exiguæ mensuræ, condimentum fructus, vel herbæ. Si quid amplius, vel obedientiæ præcepto, vel aliorum persuasione manducabat, statim evomebat. Diebus Veneris nihil prorsus manducabat; summo etenim mane sacrosancto refecta Eucharistiæ Sacramento, usque ad diem sabbati immobilis absque ullo prorsus sensu permanebat.

Corporis afflictio.

Abstinentia.

XIX. Venerat eam visurus vir clarissimus Justinianus Justiniani, propter notissimam virginis pietatem illi addictissimus, absolutoque pio colloquio, dum recederet, rogavit, ut si quid appeteret, significaret. Bis aut ter causata nihil sibi deesse, amplius urgenti, ut peteret, dixit, ut pira mitteret, parva seu hordearia, omnium ocyssima. Hyems erat, & mensis Januarius, quo hæc fructuum genera reperiri, nobilissimus heros judicabat impossibile. Attamen dum ad forum sancti Marci per pontem Palearum transiret, occurrit ei juvenculus cistellam ostentans fructus utriusque. Pacto inito de pretio, dum accepti fructus pecuniam rependere vult Justinianus, adolescentulus ex oculis ejus evanuit. Dei nutu hoc factum non temere suspicatus, ad Monasterium regressus, quid acciderit, enarravit, & cum reverentia cistellam exhibuit, Dei bonitatem considerans, qui voluntatem timentium se facit, & deprecationem eorum exaudit.

Tempore non suo fructus accepit concupitos.

XX. In oratione & contemplatione rerum cœlestium dum extra se raperetur, Consodales cordis deliquium putantes, variis modis affligebant & torquebant, ut pœnas gravissimas in se reversa sentiret ex inflictis tormentis. Antonius Cretensis pius Minorita, confessionibus excipiendis Monasterio præpositus, illius explorata virtute, id fieri prohibuit: observabat tamen ipse illius motus, tacita colloquia, cordis affectiones, quæ dum extases durabant, apparebant prorsus mirabiles. In cunctis vigiliis festivitatum Domini, beatissimæ Virginis, & sanctorum Apostolorum ad cœlestes elevata contemplationes, immobilis hærebat per integrum diem usque ad auroram sequentem.

In oratione insensibilis.

XXI. In oratione tantæ erat virtutis & efficaciæ apud Deum, ut nihil non impetraret. Anno MDIV. in Matrem seu Sororum Præfectam inopinatò electa, & publicata per Franciscum Georgium, quem supra diximus Præsidem, unanimi omnium suffragiorum concordia, exanimis ferme cadens in terram, per horam substitit, Deum orans ut ab hujusmodi onere liberaret, vel tanto pondere onustam suis auxiliis adjuvaret. Statim responsum accepit, Divinum non defuturum auxilium, adeoque comprimendas hostis insidias, ut neque illi, neque filiabus posset offendiculum inferre: quod quidem illa, sociæque aliquoties probaverunt, videntes dæmonem & satellites irruere volentes, sed catenis vinctos accedere non potuisse. Rogans aliquando, signo sibi demonstrari, si quod tunc vehementer cupiebat, Deo placeret, malum aureum in abaco custoditum statim germina-

Sororibus præficitur.

Deus auxiliatur.

Exauditæ orationis miraculum.

navit in virgultum, quod in terram submissum amplius excrevit, admirantibus, qui viderant, clarissimis viris Haymone Justiniano, Hieronymo Gabrielis sancti Marci Procuratoribus, ac Francisco Georgio prænominato. Leonardus Loredanus Venetorum Princeps sæpe suas, & Reipub. causas Claræ precibus commendavit, quarum semper fuit exitus propitius.

XXII. Spiritu prophetiæ illustris, multa prædixit futura, & revelavit occulta. Francisco Georgio antequam interrogaretur, dixit, quod summopere ille scire cupiebat: imaginem scilicet sancti Salvatoris, quam habebat, veram esse effigiem seu exemplar prototypi, qui Romæ ad Sancta Sanctorum asservabatur. Mirabili sex horarum visione, multa percepit Divina mysteria, quæ, licet sæpe interrogata, propalare noluerat: sed cum vehementer urgeret prædictus Franciscus, ut diceret: *Quid quæso* (inquit illa) *tibi Roma redeunti respondit Urbini insigni pietate vir frater Antonius a Monte Milonis, quando eum interrogasti, cur homines Deo cari tantopere celant arcana, quæ percipiunt, cœlestia? An non dixit: bonum esse thesaurum Regis cœlestis abscondere, & non adeo facile hominibus esse prodendum? Hominem*, ait, *ex vultu cognosco, sæpius cum eo in spiritu locuta sum, novi eum me suarum orationum quotidie facere participem, easque pro me multiplicasse, postquam tibi placuit me illi commendare*. Eidem Francisco palam retexit, quæ ille secreto dixerat Sanctimoniali alterius Monasterii, quam neque ex vultu, neque ex nomine quidem prius cognoverat. Sorori Constantiæ sibi subditæ prædixit tribulationes multas, frequentesque dæmonis artes, per quas eam impetere statuerat; quibus illa fortiter restiterat, a Magistra hac præmonita, & qualiter superandæ erant, prudenter instructa. Prophetat & revelat occulta.

XXIII. Annis septem reliquis præesse oportuit, eo quidem omnium fructu, ut nullam sui tæderet Instituti, nulli displiceret tantæ Matri subesse. Si quam videbat afflictam, suavissimis verbis solabatur; si mœrentem aut pavitantem, ab ea non recedebat; si rei cujuspiam indigam, statim administrabat; si laborantem, alacriter juvabat; si in bono pigritantem, dulciter excitabat. Toto illo Præfecturæ spatio reliquis præibat exemplo, nullum etsi humile aspernata officium, sæpe in culina, sæpe in triclinio aliisque officinis inserviens. Subditarum intimis satisfaciebat desideriis, modo hos modo illos cibos apponens secundum uniuscujusque indigentiam, etsi nullatenus patefactam. Parabat universo Sororum Collegio placentam, sed deerat ultra dimidiam partem earum rerum, ex quibus confici debebat. Hærenti, & quid ageret meditanti apparuit sanctus Franciscus, & benedicens, ad necessariam multiplicavit mensuram, eoque condivit sapore, ut vere quidquam inesse cœleste omnes faterentur. Quanto fructu Sororibus præerat.

XXIV. Cæciliæ Venetæ in extremo laboranti materne compassa, cuncta præstitit caritatis obsequia, sed illud maximum, ut pro illa decedente multis lacrymis & suspiriis oraverit, donec ei revelatum fuerit ad locum transisse salutis. Raphaelam etiam Venetam, ejusdem Monasterii alumnam, viginti duorum annorum puellam, desperata jam salute, consolabatur ad mortem: at illa ægerrime ferens, sibi in juventutis flore vitam præscindi, nullum admittebat solamen. Secessit in angulum Abbatissa, & oravit pro filia, ne ita impatienter moreretur. Statim exaudita redivit ad languentem, quæ in alteram penitus mutata dixit, se jam libentissime mori, neque si optio daretur, velle amplius superesse. Paucis supervixit diebus, quibus totis Clara rogavit, ut dimissis reatibus, Angelorum jungeretur consortio. Nono post decessum die apparuit defuncta in modum splendidissimæ stellæ, in cœlos ascensura, gratiasque habuit maximas suæ liberatrici. Soror altera no-

nomine Concordia valde ægrotans, rogavit amicas, ut præ foribus cubiculi Abbatissæ seipsam ponerent silenter. Per rimulas aspiciens, vidit inter duos speciosos Angelos orantem, a qua dum postea benedictionem, & sub vesperam pomum accipit, paulo post perfecte sanatur. Rogata, ut pro Marini Georgii, supradicti Francisci germani fratris, ægrotæ cognatæ vita protrahenda precaretur, respondit humiliter, jam superne decretum esse, ut ab hac vita recederet, neque quidquam amplius superesse remedii: quod mors brevi subsecuta, verum esse probavit.

Frequentes habet visiones cœlestes Eucharistiæ perquam devota.

XXV. Multas habuit visiones cœlestes, modo Christi, modo Genitricis ex sacratissimis uberibus lac porrigentis, modo Divorum & Angelorum, modo pulcherrimi infantuli intra species Eucharistiæ. Huic cœlesti cibo sumendo diligentissime se præparabat, & post sumptionem miras patiebatur corporis & cordis affectiones, ita ut tota liquefieri intima dulcedine videretur. Odor & halitus dum species permanebant sacramentales erant suavissimi, adeo ut qui prope erant, mirifice recrearentur. Passionem Christi tenero ruminabat affectu, considerans excellentissimam Christi caritatem erga genus humanum, qua lavacro sui sanguinis mundi maculas voluit abstergere; seque vehementer incusans, quod in tantam pietatem non semel peccaverit, illatæque Christo mortis particeps fuerit, incessanter orabat, ut noxam dimitteret, & dimissæ signum aliquod adjiceret. His supplicationibus intenta, & guttula sanguinis mundari desiderans, sæpe exclamabat: *Sanguis, sanguis Christi*: tamdemque in extasim raptæ, ostensa & porrecta fuit Crux christallina altitudinis & latitudinis unius palmi sanguine repleta, & qui tradidit vir venerandus: *Ecce habes* (inquit) *quem tantopere cupiebas, Christi sanguinem in peccatorum tuorum remissionem, & potentissimam contra hostes tutelam*. Tanti beneficii gratias reddidit, ejusque participem fieri Consodalem Beatricem, sibi summe dilectam, humiliter rogavit. In hoc etiam exaudita est, ostensa Beatrici Cruce, quæ illius virtute deperditam recuperavit salutem.

Remittuntur ei peccata.

Sanguinem accipit Christi.

Inflictum ei vulnus laterale.

XXVI. Amplius adhuc immersa Christi meditandæ passioni, meruit sibi vulnus infligi laterale, per quod sæpe & abunde sanguis emanabat, mirabilem spirans odorem, quem adhuc conservant linteamina isto sanguine intincta. Illud bis se vidisse testificati sunt Antonius Corandinus Confessarius, & Franciscus Georgius supradictus Theologus, ita imperante superiore, ut per tunicæ scissuram sacramentum hoc singulare duobus his viris manifestaret. Accepto hoc vulnere, decumbebat Clara, & ardenti languebat febre: sed apparens beata Virgo Maria morbum pepulit, tactaque lateris cicatrice, ut continuo, qui jam cessaverat, scaturiret sanguis, effecit. Hujus sanguinis & stigmatis mirandi narrantur effectus, quos alii diffusius exscripserunt.

XXVII. Iterum vehementi ardore orans pro peccatoribus, vidit in ampulla vitrea guttas tres sanguinis in sui cubiculi altariolo, de cujus virtute & origine dubitans, revelationem accepit, illius esse, qui pretioso cruore mundum redemit: quod & multis constitit argumentis, ac mirabiles probarunt effectus. Virtute etenim & attactu illius sanguinis, qui etiam mirabiliter excrevit, multi depulsi sunt morbi tum intra, tum extra Monasterium, reconciliati diffidentium animi, ad nihilum redactæ fraudes insidiæque inimici, sanata non semel ipsa Clara, & protecta a dæmonis injuriis.

Christo concrucifigitur.

Christum aliquando in Cruce positum diu & ardenter contemplata, miro attractu ad Crucem in alto positam elevata, Christo confixa in eadem Cruce pependit, deinde in locum suum reversa, acerbissimos sensit dolores in ma-

manibus, plantis & latere. Similes alias sensit ex viso & contacto Christi clarissime apparentis vulnere laterali. Ab eo tempore, quo beatæ Virginis Mariæ lacte refocillata est, rarum & exiguum sumebat cibum, spirituali aliunde saginata alimento, & miro sanguinis supradicti odore recreata.

XXVIII. Admirabilis hujus Virgunculæ, & pretiosi apud eam repositi thesauri Dominicus Cardinalis Grimanus, Ordinis Protector, admonitus Bononiæ, ubi cum Julio II. summo Pontifice hærebat, & a fratre Nicolao Malipiero ad hoc ipsum Venetiis missus, de totius Claræ vitæ cursu plene instructus, Venetias postea profectus, eum comitantibus Episcopo Feltrensi, aliisque clarissimis viris, invisit, sanguinem præ manibus habuit, totius rei seriem audivit, examinavit, & ampullas Claræ reverenter restituit. Desideravit, ut diligentius maturiusque in hujus rei examine ageretur: quod & factum est in gravissimo cœtu coram Veneto Patriarcha. Is erat Antonius Surianus, & qui convenerunt, hi numerantur, Bernardus Zanius Archiepiscopus Spalatensis, Hieronimus Trivisanus electus Cremonensis, Dominicus Episcopus Clusinus, Ludovicus Contarenus Prior Carthusianorum, clarissimi viri, Antonius Justinianus utriusque Juris, & Joannes Cornelius sacræ Theologiæ Doctores, frater Antonius Conradinus, qui Virginis excipiebat confessiones, & frater Franciscus Georgius insignis Theologus, de quo non semel sumus locuti; omnesque judicarunt rem fuisse vere cœlestem, & veneratione dignissimam. *Sanguinis virtus & veritas expenditur.*

XXIX. Inter tot tamen cœlestes favores non defuerunt tribulationes humanæ: etenim septimo Præfecturæ anno, cum in plures annos eam confirmari cuperent Sorores, Minister Provinciæ sancti Antonii, qui electioni præfuerat, præcepit ut alteram suis suffragiis in Superiorem cooptarent, itumque est in Ursulam Ausnagam, Claræ amicam, olimque institutricem. Paulo post accessit Commissarius Visitator, qui virtutem & patientiam Claræ probaturus, vel vere agendi modum sibi displicentem increpaturus, eam asperis verbis excepit, singulare & peregrinum vitæ genus objecit, adventantium externorum frequentiam; exinde turbationem quietis Monasticæ, insolens populi murmur, vanum incertumque hominum judicium. Eligeret proinde, vel in abdito domus recessu ab hominum Sororumque conspectu semotam, vitam illam suam agere singularem, vel tota domo excederet in aliam transferenda. Severo hoc inopinato percussa judicio, toto contremiscens corpore, humiliter rogavit & impetravit consulendi tempus concedi. In longum protracta oratione, sæpiusque repetito illo versiculo: ***Tu es refugium meum a tribulatione, quæ circumdedit me, erue me a circumdantibus me***; Christum aspexit consolatorem, qui dulcissimis verbis hortatus est, ut patienter ferret, domi in quocumque angulo recludi. Die sequenti exposito quod optavit, jussit Commissarius locum ab omnium consortio semotum præparari, datumque est cubiculum valde angustum, lectuli dumtaxat capax, in quo super nudas tabulas, rudi ligno ad caput supposito, per biennium sanctissime vixit, nullius admisso consortio, Divinis tamen assueta revelationibus. *Tribulationes patitur humanas.* *Christum habet consolatorem.*

XXX. Tamdem ad vitæ sanctissime transactæ præmium evocanda, cœpit ægrotare, capite vehementer dolere, cibum omnem fastidire. Convocatis itaque Sororibus potissimas proposuit virtutes, caritatem, patientiam, humilitatem, orationem, constantem in Domino fiduciam, obedientiam, mundi contemptum, aliaque hujusmodi, de quarum singulis plures habuit in pleno Sororum consessu pias doctasque exhortationes. Præmissis deinde multis soliloquiis, pulchrisque orationibus per dies multos, appropinquantem *Ad mortem ægrotat.* *Sorores instruit & consolatur.*

tem mortem intrepide excepit. Sacro demum extra lectum refecta Viatico, in extasim facta est, pauloque post rogavit sibi ignosci, si Sororum aliquam offenderit, & sanctum Oleum concedi. Tribus in agonia persistens diebus, Christum Dominum, beatam Mariam Virginem, & Angelorum multitudinem meruit conspicere. A Christo Domino ad Agni nuptias invitata, humiliter gratias egit pro tot receptis beneficiis, indignam se asserens quæ ad ejus vocaretur consortium. Deinde eumdem deprecata ut sacratissimum liquorem sibi adsciscere dignaretur, & vulnera, quæ communicaverat, e corpore delere, clementer exaudita est. Mox Virgines adstantes secundo rogans, ut ignoscerent, dixit se fratrem Franciscum Georgium ad illam usque horam expectasse, sed a potentiori Magistro vocatam, obedire oportuisse, valedicensque adstantibus, & petens, ut suam Abbatissa impertiret benedictionem, die XVII. Septembris in festo Stigmatum sancti Francisci sanctissimam efflavit animam, sparso per cubiculum suavissimo odore. Visa sunt in latere, manibus & pedibus vulnerum vestigia, & genibus camelorum instar obductum callum durissimum. Sepulta est in communi Sororum cœmeterio, uti ipsa rogavit, unde post aliquot annos indicio miri splendoris agnita ejus ossa, ad nobiliorem locum translata sunt. Habentnr in magna veneratione simul cum aliis ejusdem Virginis exuviis, asperisque macerandi corporis instrumentis.

Moritur sanctissime.

Transfertur ejus corpus.

XXXI. Hoc anno frater Antonius de Garay Hispanus Burgensis, postquam annis viginti Antyllæ, quæ in Ægypto urbs est prope Alexandriam (cujus vectigal, ut refert Herodotus, Reges Persarum suis uxoribus in cinctuum impensas donabant) Episcopum egisset Tamacensem (Tama autem oppidum est insigne in Ægypto ad Nilum prope Hierosycaminum) & in Hispaniam reversus, a Ferdinando Rege missus, Fortunatas insulas Episcopali more visitasset, Romam veniens, a Leone Pontifice impetravit facultatem Episcopatui & beneficiis, aliisque reditibus, quibus potiebatur, cedendi, atque ad Religionem regrediendi. Ab ipso Leone coram Laurentio de Puccis Card. tituli sanctorum Quatuor Coronatorum, religioso indutus habitu, in manibus Christophori Foroliviensis, Vicarii Generalis Cismontani, professionem reiteravit, & deinceps in Ordine religiosissime conversatus, vitam pio fine terminavit. Hoc itaque anno ad Sodalitium reversus, non potuit, quod ex Gonzaga alias exscripsimus, anno 1520. Ecclesiam Cœnobii de Rivo Sicco in Hispania consecrare *. Error fortassis irrepsit in notas arithmeticas, & pro illo anno, computandus erat 1510. quod passim in numerorum notulis solet accidere: vel quidem post regressum ad Ordinem retinuit usum Pontificalia exercendi. In illa navigatione ad Fortunatas sive Canarienses insulas, refertur eum strata super mare veste seu habitu Franciscano, quem præter Episcopalem semper secum ferebat, fluctus feri maris, naufragium minitantis compescuisse.

Antonius de Garay cedit Episcopatui.
Herod. in Euterpe.
Plinius lib. 6. cap. 27.
Visitavit insulas Fortunatas.

Tom. 14. anno 1491. n. 73.
** Indicatum errorem jam correctum habes loco cit.*

XXXII. Retulit ille (quod reticendum non putavi) hujus narrationis auctori, se patruum habuisse fratrem Joannem de Garay, qui mira pietate, & carnis maceratione vitam annos circiter triginta in Ordine transegit, & postea impetrata suorum Prælatorum facultate, in asperrima montana conscendit, ibique ultra annos quinquaginta, adscito in socium quodam adolescente Tertiario, in angusto Eremitorio pauperrima obsoletaque veste, nudis prorsus pedibus, duro pane furfuraceo, sæpe mucido, aqua, crudis herbis & radicibus vitam agebat admirandam. Lectus erant palmites seu arida sarmenta; lignum cervical. Diffusa per oppida vicina austeri Eremicolæ fama, undique concurrebant, qui venerarentur, qui se suaque illius precibus com-

Fr. Joannes de Garay vir valde pœnitens.

commendarent, qui etiam ferrent munuſcula. Paulatim his allectus, etſi vitæ rigorem non remiſerit, cœpit tamen de cumulanda cogitare pecunia. Socio itaque commiſſa cura, quæ offerebantur vendendi, nummulos in olla ſub ſarmentis abſcondebat. Tandem centenarius, ſolis oſſibus, & denigrata conſtans cute, inventus eſt exanimis, obſtructis faucibus ſuffocatus, ore retorto, horrendus aſpectu. Admirati qui ſparſo rumore convenerant, dum de ſepultura ageretur, & ſarmenta removerentur, conſpecta olla, gementes dixerunt: occulto Dei judicio miſerabilem hanc mortem inflictam fuiſſe in pœnam ſordidæ avaritiæ, & deteſtabilis in paupere Monacho proprietatis. Male petit.

XXXIII. Sed ecce tibi humanarum rerum inconſtantiam, finis mortalium incertitudinem, & Dei noſtri, terribilis in conſiliis ſuper filios hominum, incomprehenſibile judicium. Erat huic miſero ſeniculo nepos Didacus de Garay, vir obſcenus, lubricus, multiſque vitiis adeo ſordeſcens, ut nec pœnitere, nec reatus confiteri per annos voluerit triginta. Hic, ubi percepit juvenculum ſuum conſobrinum, annorum ſexdecim, rigidum Minorum ſubiiſſe Inſtitutum, compungi cœpit & exclamare: *Quid hic innocens puer in ſeculo tanta pœnitentia dignum commiſit? quid in domo paterna in omnium noſtrum conſpectu & ſub oculis piorum parentum facere potuerat, de quo tanta corporis maceratione adeo ſeverum ſit ſumendum ſupplicium? Ego ille, qui hæc merear, qui longa annorum ſerie toties Dei irritavi patientiam, & iram provocavi, qui vitiorum illuvie taliter obſordui, ut nulla mihi ſufficiat pœna, nullæ lacrimæ, per quas tot ſordes abſtergam. Tempus eſt, ut reſipiſcam, & vel ab adoleſcentulo docear Deum timere, ne poſt tantam ſufferentiam, & miſericordiæ longanimitatem exardeſcat furor ejus, & me conterat, pœniſque luam æternis, quæ perpetua obſtinatione commiſi.* His paſſim palamque repetitis, cœpit pœnitere, & a viis ſuis malis recedere; tantamque a Domino gratiam recepit, ut rigoroſa de ſe ſumpta pœna, gravi percuſſus ulcere, diebus multis patienter dolores vehementes ſuſtinuerit, multiſque ad pœnitentiam ſuo excitatis ſermone & exemplo, devote Eccleſiaſticis procuratus Sacramentis, in Domino obdormivit. Didacus de Garay vit peditæ vitæ bene moritur.

XXXIV. Omnes qui aderant, admiratione replevit & ſtupore mors fortunatiſſima viri, perditam eatenus vitam ducentis, & miſerabilis patrui exitus, qui longum pœnitentiæ vitæ curſum fine terminavit infelici. Quis hæc poterit comprehendere? quis occulta Dei judicia auſit inveſtigare, multo minus condemnare? *Ipſo concedente pacem, quis eſt qui condemnet? & ex quo abſconderit vultum, quis eſt qui contempletur eum?* Quis eſt, qui temere diſcutiat, cur alius trahatur ex dono, alius repellatur ex merito? Abſcondit Pater hæc a ſapientibus, & revelavit ea parvulis: neque aliam protulit Filius rationem hujuſmodi abſconſionis ac revelationis, quam illam: *Ita Pater, quoniam ſic placitum fuit ante te. Quibus nimirum verbis exempla humilitatis accipimus, ne temere diſcutere ſuperna conſilia de aliorum vocatione, aliorum vero repulſione præſumamus.* Id nobis ſcire ſufficiat, quod *injuſtum eſſe non poteſt quod placuit Juſto. Judicia Dei vera juſtificata in ſemetipſa.* Job. 34. 29. Matth. 11. 26. Greg. lib. 25. Mor. c. 13. Pſalm. 18. 10.

XXXV. Extra oppidum Ficarræ in Sicilia, initium dedere hoc anno Obſervantes Cœnobio ædificando ſub titulo ſanctæ Mariæ de Jeſu, in loco, quo præceſſerat Abbatia ſanctæ Dominicæ de Monte Dei, Ordinis Ciſtercienſium, a Leone Pontifice illis in hunc finem conceſſa. Ad oppidum Titi in regione Baſilicatæ, populi Univerſitas hoc anno Conventum extruxit, ſub titulo ſancti Antonii de Padua, fratrique Joanni Franciſco Potentino Conv. Ficarræ. Gonz. in Prov. Sicil. Conv. 37. Conv. Titi. Idem in Provin. Baſilic. Conv. 13.

Com-

Commissario, uti diximus, in Curia Romana, magnæ apud eos auctoritatis, postea contulerunt. Plurima hic patrat sanctus Antonius miracula. Sub eodem titulo sancti Antonii in oppido Sicli in Siciliæ insula, construxit Patribus Conventualibus habitaculum Magister Petrus Ruetus Ragusinus.

Conv. Sicli. Rodul. fol. 282.

ADDITIO *Ex ipso Autogr. Monum. MSS. Prov. Poloniæ.*

„ XXXVI. In majori Polonia VII. M. P. ab urbe Gneznensi prope „ oppidum Casimiriæ in quadam Eremo, Joannes Lubronsinus Episcopus „ Posnaniensis, vir pius, magnus eleemosinarius, piorumque locorum fun„ dator, fabricare cœpit hoc anno Cœnobium Fratribus de Observantia in „ loco deserto, quem ante plurimos annos incolebant sanctissimi quidam „ Eremitæ, qui a prædonibus trucidati, & Gneznam translati, ibidem mi„ raculis coruscant. Morte præventus Episcopus structuram reliquit im„ perfectam; legavit tamen mediocrem pecuniarum summam in fabricæ „ subsidium, cui accesserunt aliorum benefactorum eleemosinæ, maxime „ vero piæ matronæ Biechoroschiæ, quæ magno auri pondere ædificium „ complevit, libros chorales, paramenta & vasa Ecclesiastica in sacrum „ præparavit ministerium. Nimis differt Gonzaga hujus Conventus origi„ nem ad annum MDLXXX. cum Joannes prædictus primus fundator post re„ ctum summa cum laude Episcopatum annis XXII. vitam absolverit an„ no MDXX. die III. Junii.

Gonz. in Prov. Poloniæ Con. 25.

Conv. Muraten. Gonz. in Provin. Aquit. antiq. Con. 20.

XXXVII. Apud Muratum, Aquitaniæ oppidum, vetustum erat Cœnobium Patrum Conventualium a Muratensium & Carlatensium Vicecomitibus constructum, bis tamen exustum, primo quidem fortuito, secundo Muratensium opera, ne ab hostibus hæreticis occupatum, oppido capiendo deserviret. Antequam secundum hoc infortunium pateretur, hoc anno Conventuales incolæ sponte proprioque motu in Regularem Observantiam verba facientes, semetipsos & locum hujus Provinciæ Vicario commiserunt.

Conv. Reynosæ. Idem in Provin. Cantab. Conv. 12.

XXXVIII. Inter Nestaris & Reynosæ oppida in Cantabria, constructum est ab utroque populo Cœnobium Observantum, sub appellatione Conceptionis beatæ Virginis Mariæ, conferente etiam ad structuram pinguissimam eleemosinam Joanne a Rebolledo; qua de causa ejus ex filio nepos jus patronatus a Pio IV. impetravit, sed re ad examen deducta, judicatum est injuste hoc sibi vendicasse. Locus est amœnus, adlabente rivulo, qui ex alveo celeberrimi Iberi fluminis emanat. Commodum est habitaculum adolescentum Grammaticæ studiosorum.

Mon. Abdaræ. Idem in Provin. Granat. Mon. 20.

XXXIX. Sub eodem titulo Conceptionis in urbe Abdaræ (vulgo Hispanico *Almeria*) Gutierrus a Cardenis, militiæ sancti Jacobi Eques, & Legionensis major Commendatarius, ejusque conjux Teresia Enriquez Monasterium construxerunt Virginum sub Regula & ritibus Religionis Conceptionis, & honestis instruxerunt reditibus, commisso illius regimine Ministro & Patribus Observantiæ Provinciæ Granatensis. In Ecclesia requiescit soror Maria Gusmania, licet nobili orta progenie, profunda tamen prædita humilitate, aliisque virtutibus illustris.

Maria Gusmania.

Dom. Soror. S. Antonii Toleti. Idem in Provin. Castel. Mon. 20. Salaz. l. 3. c. 19.

XL. Domus Sororum Tertii Ordinis, a sancto Antonio Patavino nuncupata, intra muros Toletanos, loco perquam opportuno & commodo sita, istud habuit initium. Maria Gonçalez a Fonte mundi illecebris & vanitati valedictura, quibusdam amicis mulieribus idipsum, utque honesto habitu, frugalique secum mensa contentæ essent, persuasit. Pulla itaque veste assumpta, in honestam domum se omnes receperunt, ubi aliquandiu sunt commoratæ. Ad perfectiorem vero vitæ statum anhelantes, tertiam sancti Francisci Regulam sibi proposuerunt sectandam, pios conatus dirigente Francisco ab Angelis tunc Vicario Provinciæ Castellæ, postea totius Ordinis

nis Ministro Generali, & S. R. E. Cardinale. Elapso post assumptum Institutum decennio, prædicta Maria domum emit Ferdinandi ab Avalos, Parochiæ sancti Thomæ vicinam, ad quam hoc anno, obtenta Cardinalis Ximenii facultate, sibi ad hæc ab Alexandro VI. olim commissa, transivit. Salazarius emptam ait domum ab Imperatore Carolo V. sed cum adhuc juvenis hæreret in Belgio, regnarentque hoc anno in Hispania Ferdinandus Aragonius, & Joanna filia, Caroli mater, atque hunc transitus annum emptio, in religiosam formam ædium reductio præcesserit, non potuit cum Carolo hæc fieri transactio. Ait insuper, non nisi anno MDXXVI. ad domum istam Sorores transiisse, cum hoc ipso translationem factam asserat Gonzaga. Catarina de Fonte, Mariæ supradictæ matertera, facultate locuples, multa in structuram & subsidium Sororum elargita est. Maria fundatrix tanta vixit pietate, ut etiam miracula patrasse referatur. Ejus corpus secundo & tertio translatum semper apparuit incorruptum. Sub finem postremi seculi Ecclesia cum sacello majori ædificata sunt magnifice. Domus capax est Sororum octoginta. Maria Gonzalez a Ponte.

XLI. In Ecclesia Monasterii sancti Francisci, a Cruce nuncupati, Ordinis sanctæ Claræ, in urbe Venetiarum, de quo suo loco sermonem instituimus, erant quædam beneficia, quæ hoc anno in favorem Monasterii sunt a possessoribus resignata: beneficium simplex, nuncupatum titulum presbyteralem, resignavit Joannes Franciscus Puteolanus, Canonicus Clodiensis, & Vicariatum perpetuum cum cura animarum in eadem Ecclesia Balthassar de Saccis, constitutis suis procuratoribus ad effectum resignationis, & beneficiorum adnectendorum ipsi Monasterio, Francisco Georgio, de quo paulo antea diximus, Vicario Provinciæ sancti Antonii, Christophoro Foroliviensi Commissario Cismontano, & Alphonso Hispano Guardiano Cœnobii Aracœlitani. Erat tunc Monasterii Abbatissa soror Gratia Superantii, & procurationis instrumento assensum præbuerunt quinquaginta sex Sorores professæ. *Tomo 14. anno 1481. n. 32.* Domus Venetæ Sororum S. Crucis reditus aucti. *Instrum. orig.*

XLII. Multa hoc anno Pontifex contulit Fratribus privilegia. Omnia aliorum Ordinum Mendicantium privilegia eis communicavit, eaque de novo concessit, atque eis firmandis peculiares deputavit Conservatores: *Affectu benevolentiæ*. XVI. Februarii. Declaravit Fratres Observantes non teneri ad onera Missarum aliasque obligationes, quæ præextiterant in domibus Conventualium, quas acceperant reformandas, adhibitis quibusdam cautelis: *Justum, & rationabile*. die XVII. Martii. Eos absolvit a solutione quartæ funeralis locorum Ordinariis & Rectoribus Ecclesiarum alias dari consuetæ: *Affectu benevolentiæ*. XVI. Februarii. Concessit eisdem facultatem vivendi in domibus amplis & magnificis, & uti paramentis pretiosis, quæ vel pietas fidelium largitur, vel a Patribus Conventualibus relicta possidere contigerit: *Merentur vestræ devotionis*. die III. Januarii. Necnon potestatem Ecclesias, Oratoria, capitula, cœmeteria, paramenta, ornamenta, corporalia benedicendi: *Religionis suadet honestas*. die III. Februarii. Prohibuit ne Fratres, aut Sorores Tertii Ordinis molestarentur circa exemptiones fori, aut personæ, sed libere potirentur privilegiis & gratiis sibi a Gregorio IX. Sixto IV. aliisque summis Pontificibus concessis: *Exponi nobis nuper*. die VI. Januarii. Rigorose statuit, ne ad interiora domorum Clarissarum, aut Sororum Tertii Ordinis, Fratres, aut alii quipiam accederent, nisi in casibus ab earum Regulis præscriptis: *Accepimus siquidem*. die XIII. Februarii. Varia privilegia

ARGUMENTUM.

Indorum conversioni & duræ servituti modum præscribit Ferdinandus Rex Catholicus. Ximenius rebus suæ diœcesis, & Regis infirmi prospicit saluti. Jacobi Piceni cultus indicitur: Approbantur in Concilio Lateranensi Montes Pietatis. Candidus Ranzeus, pii aliquot Poloni, & Theodoricus Monasteriensis moriuntur. Creantur Episcopi. Construuntur Cœnobia.

Herr. dec. 2. l. 2. c. 2. & seqq. Mon. MSS. Ind. Occid.

Joan. de Quevedo Episcop. Darieni egregie laborat in Indiis.

I. FREQUENS occurrit hoc anno memoria fratris Joannis de Quevedo, Episcopi Darieni, ad continentem Indiæ Occidentalis anno præterito, uti diximus, amandati. In conversione Indorum procuranda nullum refugiebat laborem; in Regiis Ministris ab avaritia, tyrannide, libidine cohibendis, omnem impendebat operam; in componendis discordiis Petri Arias Regii Præfecti, & Blasci Nunii, solertissimi Ducis, sequester pacis erat assiduus; in promovendo Regis imperio, & multiplicanda Hispanorum colonia opportuna quæque suggerebat consilia; utque Christiane regerentur Indici, & humaniter tractarentur rogare, monere, & pro sua auctoritate imperare non cessabat. Nihil alicujus momenti absque illius consilio & assensu fieri poterat, uti erat a Rege imperatum; neque ille quidem suam permisit desiderari fidem, solertiam, justitiam, animi integritatem. Inde illi circa animarum procurationem magnus labor & dolor obortus, quod improbo labore, sed exiguo fructu, Evangelici ministri inter barbaras gentes versabantur; vitiorum enim inveterata consuetudo, supini otii innatus amor, hebesque ad disciplinas ingenium, cassam sterilemque reddebant universam prædicatorum industriam. Quibus medendis malis illud excogitatum est consilium, ut Indi inter Hispanos distribuerentur, titulo quodam Commendationis (quæ postea in servitutem degeneravit) atque ita inter Christianos viventes, Christianos mores sermonesque apprehenderent, veterique vitæ, atque otii corruptelæ paulatim desuescerent.

Rex Cathol. Indorum prospicit miseriis.

II. Rex autem Ferdinandus scire volens qualiter cum miseris illis nationibus ageretur, nonnisi proborum virorum ex Minoribus præsertim & Prædicatoribus Hispaniolæ, atque insularum adjacentium explorabat judicium, a quibus cum perciperet inhumaniter agi cum omnibus Indicis, tam vi subjectis, quam sponte se Regiæ fidei committentibus, serio de remedio cogitabat. Id vero majori conatu applicare constituit, postquam sub hujus anni finem, Bartholomæus de las Casas tunc presbyter secularis, Indorum perpetuus fautor, strenuusque contra Hispanorum injurias defensor, multas ad eum de militum & ministrorum avaritia, sævaque tyrannide dedit querelas, quæ per Curiam negligenter sparsæ, ad illorum manus pervenerunt, qui in odium & æmulationem Hispanicæ gentis, eas curaverunt ubique, variisque linguis excudi. Et quidem multa ab eo inconsiderate dicta indiscreto zelo alleviandæ servitutis Indorum, & reprimendæ licentiæ Hispanorum, etiam illius temporis scriptores contendunt. Atqui eadem Regi præsens inculcare non destitit anno sequenti in Hispaniam profectus, obtinuitque ut gravissimorum virorum sacræ Theologiæ Doctorum, & V. I. peritorum cœtus cogeretur rei consultius decernendæ. Quid tamdem in hac re factum sit, dicetur anno sequenti.

Gomes. de rebus Ximen. l. 5.

III. Ferdinandus Rex Catholicus molesto tenacique pressus malo, ex potione contracto, frequentes ineunte hoc anno dabat litteras ad Ximenium

nium Cardinalem Compluti agentem. Dabant etiam qui Regi erant a consiliis, ut ad publica negotia curanda Regi velit assistere, & graviter ægrotanti curarum partem subtrahere. At ille, qua erat prudentia, facile animadvertit laboriosum admodum sibi futurum, si Regem nusquam quiescentem, per saltuosa loca affectaretur, tam imbecillo corpore, & valetudine parum firma. Videbat etiam Regem permoleste ferre, si quis de rebus seriis ad rempub. pertinentibus secum ageret, qui tantum erat in morbo depellendo attentus. Quare consultius se facturum reputabat, si valetudinem suam curaret, & vires servaret in tempus opportunius, & reipub. perquam necessarium, quod per Ferdinandi mortem propediem futurum conjectabat. Decrevit itaque Compluti commorari, & res propositas de villis in usum Academiæ construendis, ad coronidem perducere. *Ximenius a Rege vocatus moras nectit.*

IV. In Butragiorum montibus, qui in confinio Vacceorum sunt, ædes erat sacra in remoto secessu, undique nemoribus & montibus cincta, prorsus musarum studiis, & Divinarum rerum contemplationi aptissima; sancto Audito consecrata. Cœnobium fuit olim Canonicorum sacerdotum, atque adhuc supererant odei sedilia, psalmodiis opportuna, triclinium peramplum, ceteraque ad vitam promiscue agendam necessaria. Hanc porro ædem Theologis doctoribus, qui scholasticam palæstram absolvissent, secessum esse voluit, ubi curis omnibus vacui, sacros auctores per otium evolverent. Alias duas villas amœnitate & salubritate notabiles addere statuit, ad quas æstivo aut pestilenti aut turbulento tempore, ob populares motus, sancti Ildefonsi collegæ Complutenses possent emigrare. Itaque divi Auditi ædem multis in locis sumptuose construxit, additis molis frumentariis, quæ a proximo rivo versarentur, non sine magna utilitate tum villæ, tum finitimorum agricolarum. Alteram non longe ab agro Turrilacunitano, quam *Aldebuelam* (quasi viculum dixeris) appellant, ubi ædem Divi Ildefonsi, quæ Complutensis æmula videri poterat, eisdem prope partibus & membris distinctam, a primis fundamentis ædificavit, aptiorem tamen hyemali tempori, quam æstivo, sed prædio vini optimi, & frumenti feracissimo ornatam, unde maximum emolumentum collegæ capiunt. Tertiam vero Anchvelli in agro Complutensi erigere cœpit. Sed cum parum ex animi sententia surgentem cerneret, destrui protinus jussit, neque amplius de reficienda cogitavit. Verum duæ, quas diximus, villæ, satis sunt ad prædicta incommoda evitanda. Tædium certe assiduitatis, & diuturnæ in Compluti ædibus habitationis, villarum præsidio abunde discutitur. *Parat Academicis loca amœna & solitaria.*

V. Postquam autem Anchvelli villam demolitus est, sanctum Torquatum Compluto proximum, & suæ ditionis oppidum venit, ubi arcem, quæ vetustate collabebatur, tam firma structura & decora reparavit, ut Pontificibus Toletanis haud aspernanda habitatio habeatur. Hoc igitur proposito, & incredibili animi præstantia & celeritate, tot præclara opera construxit, quæ non solum urbem aliquam, sed totam Carpetaniam, imo vero totam Hispaniam illustrant. Auget hanc magnificentiam tenuitas proventuum & vectigalium Archiepiscopatus Toletani, si cum opulentia & summa fructuum copia nostri temporis conferantur. Multis morbo ædificandi laborare, aliis rerum bellicarum studiosior, quam Antistiti conveniret, visus est. Nonnulli litterarum & doctorum hominum fautorem mirum in modum fuisse, cetera vero non natura, sed consilio procurasse. Hæc tam varia de illo judicia, non aliunde nata esse constat, quam quod in rem semel susceptam adeo graviter incumbebat, ut illi solum natus, in eamque tantum ingenio ferri videretur.

VI. Sub mensem demum Julium rursus litteris Regis Ximenius Arandam,

dam, quæ ad flumen Duriam sita est, evocatur, qui Augusto mense, qua potuit festinatione contendit. Nam Rex cum Burgis ageret, a cubiculi custodibus animo defectus, & toto corpore tremebundo repertus est, qui ejus gemitu & ronchis excitati adcurrerunt, & vix frigida aspersa, membrorumque confricatione in se se ut rediret, effecerunt. Creditum est id Regi accidisse, quod per æstivos calores, fenestris cubiculi apertis, & levibus stragulis tectus, noctu dormiens, aura frigidore & tenui, qualis Burgensis est, afflatus fuerit; unde illæ corporis motiones, & torsiones oculorum provenerunt. Hoc casu Rex perterrefactus, Burgis relictis, Arandam profectus est; Ximenium ad se statim venire jubet, de reipub. statu cum eo acturus. Nam cum ineunte anno, Germanam Reginam in Aragoniam ad conventus faciendos misisset, quoniam ipse ad alteros Burgis celebrandos procuratores Castellanos convocaverat; Regina rursus in Castellam revocata, ad Aragonios absolvendos proficisci meditabatur. Acciderunt autem nonnullæ res, quæ Regiam majestatem offenderant, & magis arcano benevolentium hominum consilio, quam publica severitate animadvertenda erant. Ut ergo Ximenium venire novit, ad pontem ejus oppidi, obviam illi lectica processit, magna omnium admiratione, qui Regem se quoquam ob ægritudinem difficulter movere noverant. Id enim Rex perpetua quadam religione observavit, ut Ximenium ad regium comitatum venientem, honoris gratia extra oppidi mœnia salutaturus progrederetur. Ut Rex ad pontem pervenit, lectica descendit: qui dum fluvium magni in Hispania nominis, rapido alueo fluentem spectat, Ximenius adsuit, & post mutuas salutationes in oppidum colloquentes processerunt.

Obviam Rex proficiscitur.

VII. Aranda sub finem Augusti Rex Segobiam concessit; nam partim ob temporis calorem, partim ob ægritudinem in dies ingravescentem, in Aragoniam iturus non credebatur. Sed extemplo, quæ est animi ægrotantis inconstantia, quamvis cunctis proceribus diversum suadentibus, Aragoniam proficisci statuit, reipub. cura Ximenio demandata. Ut Rex Bilbilim pervenit, ibi proceres Aragonios allocutus de rebus, quæ urgere videbantur, statim Madritum rediit. Sed cum nullibi satis commode consisteret, Placentiam in antiqua Lusitania urbem ex medicorum sententia, quod mitius cœlum ad hyiemem transigendam habere credatur, sub Novembrem mensem contendit. Haud diu ibi commoratus, in Albam Reguli amœnissimum prædium, quod *Abbatiam* vocant, ad cervorum venationem discessit. Sed neque hoc illi ex animi sententia fuit; adeo cuncta, quæ quondam placuerant, fastidio erant. Omnia sibi angusta & arcta in urbibus esse clamitabat, & sub dio velle vitam agere, ubi late paterent campi, optabat; tanta erat mentis anxietas, & præcordiorum æstuatio.

Rex nullo loco consistit.

VIII. Dum hic per mensem Decembrem Rex immoratur, Adrianum Trajectensem Lovanii Decanum, qui a Carolo nepote legatus venerat, honorifice recepit. Sed Rege negotia universa fastidiente, Placentiæ, ubi regius comitatus degebat, aut in Guadalupi Cœnobio, donec vocaretur, expectare jussus est. Hic rursus Ximenii præsentia desideratur: nam Segobia Complutum migraverat, de suis ædificiis sollicitus, quæ quo magis ad coronidem perducta videbantur, tanto plus manum extremam illis imponere, quod & fecit, cupiebat. Igitur rerum subinde pullulantium molem ad illum rejicere Ferdinandus desiderans, crebris litteris ad se vocaverat.

Ximenius Complutum regressus revocatur.

IX. Ximenius vero, quamvis nihil magis per id tempus concupisceret, quam Regi laboranti, & ferme extremum halitum ducenti adesse, recusabat tamen eo venire, ne, si se præsente, quod postea evenit, Regnorum

mo-

moderationi præficeretur, non tam Regis de se judicio, quam ambitione sua factum esse videretur. Tum etiam verebatur, ne, si cum Rege in Bæticam secederet, ut vulgo jactabatur, Reguli interea, qui toties in Ferdinandum conspiraverant, & quibus ejus dominatus gravis erat, aliquid novi molirentur: præsertim cum Belgæ, in quorum potestate Carolus puer erat, nihil magis quam imperium optarent. Itaque Regi ad hunc modum respondit; se quidem omni cura & diligentia ad iter parasse, sed imbrium immodice supervenientium tempestate retardatum fuisse; nam ea rapidorum torrentium inundatio nunciabatur, ut omnis transitus esset interceptus: post serenitatem vero redditam nihil certi habuisse de Regis mansione, quam subinde mutare intellexerat: quamobrem decrevisse tantisper immorari, donec certior de ea re fieret. Quod si in eo Lusitaniæ tractu, qui propinquior Tarraconensi est, eam hyemem transigere statueret, se quam primum ad ipsum venturum, atque ea de causa simulatque Epiphaniæ festum celebrasset, ad Talabricenses venturum, ut in extremo ad Occidentem diœcesis suæ limite, Regis mandatum opperiretur. Quod si in Bæticam ire animus esset, & Granatam, Malacam, ceterasque ejus oræ urbes peragrare, sciret multas ob causas, de quibus latius alias scripserat, Ximenii præsentiam in Tarraconensi tractu necessariam esse.

X. Quod vero comiter & amice Adrianum Nepotis Legatum suscepisset, id ex regia dignitate factum esse: Custodes tamen (quod ex aliorum litteris cognoverat) illi palam appositos, ut nemo eum adiret, qui Regi ingratus aut suspectus haberetur, sibi non probari. Neque enim cum viro probitate aut doctrina singulari, & qui pacis in rempubl. inducendæ causa venerat, ut cum seditiosis & pravis ingeniis agendum esse. Postquam hæc ad Regem scripsit, quod de Bætica non adeunda significaverat, adeo firmiter servandum proposuerat, ut Alarconio, quem hospitii parandi causa ad comitatum regium præmiserat, per Didaci litteras jusserit, ut si Hispalim Rex proficisci tandem decernat, ipse extemplo Complutum redeat. Ad Adrianum vero litteras humanitatis plenas dedit, quibus de ejus in Hispaniam adventu gratulatur, & permoleste tulisse ait, quod eo tempore a comitatu regio abesset, in quo Adriani conspectu & consuetudine, tanta cum animi voluptate frui potuisset, quem cuncti in omni virtutum, & doctrinarum genere, virum summum prædicarent. Ceterum simulatque de regis in loco certo mansiones cognovisset, illuc festinaturum. Nam dum per incertas sedes Rex vagaretur, ætati suæ aut valetudini tutum non esse Regem affectari. Qualiter autem Ferdinandus ineunte anno sequenti fatis concesserit, tunc dicemus.

Ad Adrianum Caroli Regis Legatum scribit.

XI. Multa magnaque miracula, quæ sub hoc tempus beatus Jacobus Picenus patrabat, Leonem Pontificem induxerunt, ut Indulgentiis commendaret fieri quotidie Fratrum supplicationem, seu processionem ad ejus sepulcrum, & decantari Antiphonam, qua illius laudes recensebantur. Pontificium diploma, & sancti Viri elogium, nos alias dedimus opportune.

Colitur publica auctoritate B. Jacobus Picenus. Tomo 14. anno 1476. num. 5. & seqq. & num. 41. seq.

XII. Hujus Jacobi discipuli Consodales, aliique viri doctrina & pietate conspicui, ad subveniendum pauperum inopiæ, ne usurarum voragine tenues illorum facultates deglutirentur, excogitaverunt, uti sæpe per multos annos diximus, in præcipuis Italiæ Civitatibus, in quibus insatiabiles fœneratores Judæi misellorum substantiam devorabant, Montes erigere Pietatis, sed non sine aliorum contradictione, qui institutionis sive erectionis modum, tamquam illicitum condemnabant. Sopita vero aliquantulum

hac

hac controversia, dum hoc tempore cœpit reviviscere, Pontifex in Concilio Lateranensi eam definitam voluit gravissimo diplomate, cui omnes Patres Cnncilii, uno adempto Hieremia Archiepiscopo Tranensi, adhæserunt.

Concil. Lateran. sess. 10.

LEO EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI.

Ad perpetuam rei memoriam, sacro approbante Concilio.

Approbatur institutio Montium Pietatis.

XIII. I*Nter multiplices nostræ sollicitudinis curas, illam in primis suscipere pro nostro pastorali officio debemus, ut quæ salubria & laudabilia, ac catholicæ fidei consona, & bonis moribus conformia, nostro tempore non solum enucleentur, verum etiam ad posteros propagentur; & quæ materiam scandali præbere possent, penitus succidantur, & radicitus extirpentur, nec pullulare usquam sinantur; ea in agro Dominico & vinea Domini Sabaoth dumtaxat conseri permittendo, quibus fidelium mentes pasci spiritualiter possint, eradicatis zizaniis, & oleastri sterilitate succisa. Sane cum olim inter nonnullos dilectos filios sacræ Theologiæ Magistros, ac Juris utriusque Doctores, controversiam quamdam non sine populorum scandalo & murmuratione exortam, & nuper his diebus innovatam esse compererimus circa pauperum relevationem, in mutuis eis publica auctoritate faciendis, qui* Montes Pietatis *vulgo appellantur, quique in multis Italiæ Civitatibus, ad subveniendum per hujusmodi mutuum pauperum inopiæ, ne usurarum voragine deglutiantur, a Civitatum magistratibus, & aliis Christifidelibus sunt instituti, atque a sanctis Viris, Divini Verbi præconibus & laudati & persuasi, ac a nonnullis etiam Summis Pontificibus prædecessoribus nostris probati & confirmati sint, ne præfati montes a Christiano dogmate dissonantes, vel non, utraque parte diversimode sentiente atque prædicante; nonnullis enim magistris & doctoribus dicentibus eos Montes non esse licitos, in quibus aliquid ultra sortem pro libra, decurso certo tempore, per ministros hujus montis ab ipsis pauperibus, quibus mutuum datur, exigitur, & propterea ab usurarum crimine injustitiave, seu ab aliqua certi specie mali, mundos non evadere, cum Dominus noster, Luca Evangelista attestante, aperto nos præcepto obstrinxerit, ne ex dato mutuo quidquam ultra sortem sperare debeamus: ea enim propria est usurarum interpretatio, quando videlicet ex usu rei, quæ non germinat, nullo labore, nullo sumptu, nullove periculo, lucrum fœtusque conquiri studetur. Addebant etiam iidem magistri & doctores, in his Montibus, neque commutativæ, neque distributivæ justitiæ fieri satis, cum tamen justitiæ terminos contractus hujusmodi excedere non debeant, si debeant approbari: idque præterea probare nitebantur, quia impensæ pro hujusmodi montium conservatione, a pluribus, ut ajunt, debitæ, a solis pauperibus, quibus mutuum datur, extorqueantur: pluraque interdum ultra necessarias & moderatas impensas, non absque specie mali, ac incentivo delinquendi, quibusdam aliis personis, ut inferre videntur, exhibeantur. Aliis vero pluribus magistris & doctoribus contra asserentibus, & in multis Italiæ Gymnasiis verbo & scripto conclamantibus pro tanto bono, tamque reipublicæ pernecessario, modo ratione mutui nihil petatur, neque speretur: pro indemnitate tamen eorumdem Montium, impensarum videlicet ministrorum eorumdem, ac rerum omnium ad illorum necessariam conservationem pertinentium, absque montium hujusmodi lucro, idque moderatam & necessariam*

A sanctis Viris laudata & persuasa.

Luca 6. 35.

cessarium ab his, qui ex hujusmodi mutuo commodum suscipiunt, licite ultra sortem exigi & capi posse non nihil licere, cum regula Juris habeat, quod qui commodum sentit, onus quoque sentire debeat, *præsertim si Apostolica accedat auctoritas. Quam quidem sententiam a fel. record. Paulo II. Sixto IV. Innocentio VIII. Alexandro VI. & Julio II. Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris probatam, a Sanctis quoque ac Deo devotis, & in magna, ob sanctitatis existimationem, opinione habitis, Evangelicæ veritatis prædicatoribus, prædicatam esse ostendant. Nos super hoc, prout nobis est ex alto concessum, opportune providere volentes, alterius quidem partis, justitiæ zelum, ne vorago aperiretur usurarum, alterius pietatis & veritatis amorem, ut pauperibus subveniretur, utriusque vero partis studium commendantes, cum hæc ad pacem & tranquillitatem totius reipublicæ Christianæ spectare videantur, sacro approbante Concilio, declaramus & definimus,* Montes Pietatis *antedictos, per Respublicas institutos, & auctoritate Sedis Apostolicæ hactenus probatos & confirmatos, in quibus pro eorum impensis & indemnitate aliquid moderatum ad solas ministrorum impensas, & aliarum rerum, ad illorum conservationem, ut præfertur, pertinentium, pro eorum indemnitate dumtaxat, ultra sortem absque lucro eorumdem Montium accipitur, neque speciem mali præferre, nec peccandi incentivum præstare, neque ullo pacto improbari: quinimo meritoriam esse, ac laudari, & probari debere tale mutuum, & minime usurarium putari, licereque illorum pietatem & misericordiam populis prædicare, etiam cum indulgentiis a sancta Sede Apostolica, eam ob causam concessis; ac deinceps alios & similes Montes, cum Apostolicæ Sedis approbatione erigi posse; multo tamen perfectius multoque sanctius fore, si omnino tales Montes gratuiti constituerentur, hoc est, si illos erigentes, aliquos census assignarent, quibus si non omni, saltem vel ex media parte hujusmodi Montium ministrorum solvantur impensæ, ut ad leniorem æris solvendi portionem, medio hoc pauperes gravari contingat, ad quos cum hujusmodi census assignatione, pro impensarum supportatione erigendos, Christifideles majoribus indulgentiis invitandos esse decernimus. Omnes autem Religiosos, & Ecclesiasticas ac seculares personas, qui contra præsentis declarationis & sanctionis formam de cetero prædicare seu disputare verbo vel scriptis ausi fuerint, excommunicationis latæ sententiæ pœnam, privilegio quocumque non obstante, incurrere volumus: non obstantibus præmissis, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostræ declarationis & definitionis, decreti & excommunicationis infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem omnipotentis Dei, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus se noverit incursurum. Datum Romæ in publica Sessione in Lateranensi Sacrosancta Basilica solemniter celebrata, anno Incarnationis Dominicæ* MDXV. IV. *Nonas Maii, Pontificatus nostri anno* III.

Reg. 55. in 6.

A multis Pontificibus probata.

XIV. Hoc concilii decreto, manifestisque quæ probabat pauperum commodis, permotus sanctus Carolus Borromæus Legatus ad universam Italiam, in Concilio Mediolanensi primo a se celebrato sub Pio IV. an. MDLXV. statuit sequentia: *Episcopi omnem curam & operam suam conferant ad erigenda & instituenda, ex auctoritate summi Pontificis, loca pia,* quæ Montes Pietatis *appellantur, in singulis Civitatibus, & insignioribus oppidis, unde mutuas pecunias pauperes possint accipere, eaque, & quæ jam constituta sunt, studiose & fideliter administranda curent; Principes autem & Magistratus obsecramus, ut ea in re Episcoporum studium & diligentiam omni ope adja-*

S. Carolus jubet hos Montes ubique institui.

adjuvent. Nec in eis quidquam præter sortem, nisi pro Ministris & aliis necessariis sumptibus, idque ex summi Pontificis auctoritate, accipiatur.

Legenda MSS. Cimarel. 4. p. lib. 6. cap. 62.
Candidus Ranzeus undique illustris.

XV. Fatis hoc anno concessit Candidus Ranzeus Vercellensis, nobili piaque satus progenie, & consanguineis sanctimonia claris illustris. Matrem habuit Dorotheam, quæ centesimo ætatis anno, prænunciato mortis die; sorores Elisabetham & Angelam, quæ in Vercellensi Monasterio Clarissarum, gratiarum portentis mirabiles; & Joannem Demosthenem Ranzeum patruelem Minoritam, signis & virtutibus, necnon conversione Waldensium Vallis Lucernæ præclarum, qui in Conventu Angelorum Taurini, decessere. Candidus autem relicta præcipua dignitate Ecclesiastica Templi Cathedralis, postquam utrique Juri in urbe Taurinensi operam dederat, habitum suscepit Minorum, quibus infra paucos annos omni virtutum genere, humilitate præsertim, abstinentia, observantia regulari, & proximorum dilectione mirifice præluxit. In Corsicam missus, gentem illam verbo & exemplo ad viam veritatis reduxit; deinde ad Insubres revocatus, cumulatissimo apud eos fructu prædicavit. Ut vero sibi etiam mederetur, recessit ad solitudinem Montis Varalli, cujus sacris ædibus primo construendis, Bernardino Caymo pii operis auctori, solerter adlaboravit.

Minoribus adscriptus magna virtute præluxit.

Oblatos respuit honores.

XVI. Mercurino Gattinaræ Cardinali, suo patrueli, honores & Episcopatum offerenti, constanter restitit, nullisque parentum precibus induci potuit, ut quem amplexatus fuerat, Religionis statum dimitteret. In oratione assiduus, ad Christi Crucifixi pedes suas preces cum lacrymis solebat effundere, ubi multis donis & gratiis meruit cumulari, & revelationibus illustrari. In oppido sancti Georgii tractus Canapicii in Pedemontio, patratis aliquot miraculis, cœpit opinione clarescere. Unde Comitissa Valpergæ a prædicto oppido VI. M. P. distantis, dum graviter ægrotaret, magnis precibus obtinuit, ut Superiorum jussu accederet, & reatus confitentem audiret. Antequam perveniret, prædixit infirmam pristinæ saluti restituendam, se vero illo in loco moriturum. Utrumque, uti prædixit, evenit, & ille quidem die XVII. Septembris, sancti Francisci stigmatibus veneran do, vitam sanctissime terminavit.

In oratione assiduus.

Miraculis clarus.

Moritur.

XVII. Orta statim magna controversia inter utriusque oppidi populos circa sepulturæ locum, dum ad arma vellent procedere, decretum est, uti, sicuti pro similibus discordiis sedandis alias provisum est, plaustro a duobus juvencis trahendo imponeretur corpus, & eo, ad quem veherent, loco sepeliretur. Recta illi processerunt ad sancti Georgii, ubi in Cœnobio sui Ordinis sanctæ Mariæ Gratiarum in tumulo e terra elevato sepultus est intra sacellum sancti Bernardini, datis Ecclesiæ Valperganæ corde & intestinis. Sepulcrali lapidi incisa est sancti Viri effigies, capite radiis circumdato, mitra ad pedes apposita, libro, doctrinæ symbolo, sinistræ immisso, his verbis insculptis: *Candidus Ranzeus Vercellensis, qui majoratus dignitate Ecclesiæ Vercellensis contempta, Seraphicam Religionem Minorum intravit, hic fuit tumulatus, ubi multis fulget miraculis.* Aliquot ex his recensentur in ejus vita per Bartholomæum Cimarellum conscripta.

Ubi sepelitur.

Vide Meriet. de SS. Hisp. l. 5. c. 32.

Monumen. MSS. Provin. Poloniæ.
Moritur fr. Richardus Polonus. fr. Evangelista.

XVIII. In Provincia Poloniæ qui sequuntur, objerunt. Richardus ignoti cognominis, vir pius & humillimus, sanctæ conversationis, & Angelicæ puritatis, sepultus in Conventu Costeni. Evangelista, Artium & Philosophiæ Magister, beatæ Virginis Mariæ devotissimus cultor, Superiorum præceptis obedientissimus, conscientia purus, in contemplatione sæpe extra se factus, in agendo, aliisque consulendo prudens, hæreticorum in concione & privato sermone acerrimus hostis; ob gratissimam conversationem *Ange-*

gelus Dei nuncupatus, Calisii apud suos Fratres sancto fine quievit. Joannes Baptista Vitreator Cracoviensis, publicus professor in Universitate, & ad pinguia beneficia, uti superius diximus, presbyter secularis ante Ordinis ingressum promotus, inter Fratres eximia fulsit sanctitate.. Provinciam bis electus Vicarius per sexennium prudentissime gubernavit; doctrinæ fluentis exuberans, ad humilitatis exercitia totus se convertebat, & præconem agens ferventissimum verbi Divini, ea dicebat facundia & spiritus fervore, ut docti quique magis Divinitus infusam, quam humanitus acquisitam in eo admirarentur doctrinam. Discipulos habuit Ladislaum Gielnovicensem, & Raphaelem de Prosovice, sanctitatis & prædicationis luce clarissimos, suos in regimine optimos successores, & ferventis zeli participes. Romam ad Comitia Generalia veniens anno MCCCCLXXXVI. ab Innocentio VIII. multa impetravit pro suæ Provinciæ Fratribus privilegia, utque liceret transferre ad nobiliora sepulcra corpora beatorum virorum Simonis Lipnicensis Cracoviæ, & Joannis Duklani Leopoli tumulatorum. Miraculis clarus, apud Ecclesiam parochialem sanctæ Mariæ Magdalenæ Posnaniæ magno dolore tam Fratrum, quam secularium, hoc anno loculo conditur honorifico; & licet Fratres sæpe tentarint corpus ad suam Ecclesiam extra urbem constitutam transferre, non potuerunt, Clero & civibus obsistentibus. Corrigendum itaque est quod superius indicavimus, Cracoviæ obiisse. *

Fr. Joannes Baptista Vitreator. Anno 1495. n. 7.

XIX. Alter hoc anno (non sequenti, uti vult Gonzaga) decessit vir insignis, doctrina, virtute & signis illustris, Theodoricus a Monasterio in Westphalia natus, ex Augustinianorum Familia in nostram cooptatus. Re ipsa, moribus & sanctimonia, non animi levitate mutationem hanc sibi salubrem aliisque multis, variis modis demonstravit. Prisca illa & rudi ætate concionator Apostolicus, ac primarius Catechista, velut sydus fulgidum, Belgicam circumiens regionem, claritate doctrinæ, & concionibus illustravit. Factiones illæ funestæ Hoickfiorum, & Cabeliawiorum, sic dictæ ab hamo, & asello, pisce marino in Hollandia ad annum Domini MCCCL. exitio patriæ natæ, cum anno MCCCCXLIV. Amstelodami, Harlemi, Lugduni Batavorum acerba recruduissent, & tamdem consilio & prudentia Philippi Boni Burgundiæ & Brabantiæ Ducis essent utcumque compositæ, Theodoricus, ut pertinax illud odium irasque partium eximeret e mentibus factiosorum, curru vectus per urbes, dextra sinistraque mortuorum ostentabat crania, instar tonitrui & fulgoris monens terrebat, mortem cogitarent, certam decretamque cunctis mortalibus, nec illam discernere pauperum inter casas, Regumque turres; alioquin discernerent, utrius partis fuissent hæc capita. Proinde iras & exitialia dissidia ponerent, si servari vellent, neque enim illis ingressum esse in cœlum, cujus portæ, muri, cunctique fines, sacra contestante Scriptura, pax & caritas esse perhibentur. Fabulam esse hac incertam vitam; satagendum, ut ei bona apponatur clausula. Ejusmodi sermonibus motus composuit, ut hactenus consiluerint.

* *Mendum indicatum jam correctum habes ad ann. 1495. n. 7. Raisse.in auct. ad 11. Decembr. Gonz. in Provin. Germaniæ infer. Conv. 1.*

Moritur Theodoricus a Monasterio.

XX. Brussellæ cum anno MCCCCLXXXIX. gravis illa pestilentiæ lues grassareter, mortuis pastoribus, motus pietate, a Superioribus petita & obtenta licentia, suam obtulit operam; & ne Conventum suum periculo exponeret infectionis, in publico foro tentorium erexit, ac in eo mensam in modum Altaris ad reponenda Sacramenta statuit, ibique ad se confugientibus infirmis, quibus licebat, Sacramenta administrabat: deinde totam Civitatem obæquitabat, ut morientibus succurreret, illorum præscius, qui præpropera morte morituri erant ante alios, quos prius curavit, ipse a peste intactus. Erat illi comes sacrista cujusdam Ecclesiæ, qui lucerna & nola Sa-

Opitulatur pestilentibus.

cramenta gestantem præibat, donec & ipse pestilentia sublatus, nullo alio qui id muneris præstaret, invento, ipse lucerna ad chordam, dextra ciborium, sinistra nolam gestans, utriusque officium implevit. Cum hyemis tempore propter ventorum vehementiam lumen in tentorio servare non posset, a coctore cerevisiarum circa forum habitante, ad ædes suas invitatus, cubiculum obtinuit. Mirabile dictu! cum omnium braxatorum officinæ lue infectæ essent, hæc sola non solum permansit immunis, sed experientia certa compertum est, omnes ex cerevisia hujus officinæ bibentes, ægros quidem sanatos, sanos vero a lue præservatos, quod meritis hujus sancti Patris adscribendum nullus sane dubitat. Perduravit hic pestilentialis morbus annis duobus, quo tempore triginta tria millia abrepti sunt, e quibus prædictus Pater triginta duobus millibus Sacramenta administravit. Cum lue cessante, pius Theodoricus ad gratiarum actionem populum adhortaretur, hoc addidit sibi a Deo revelatum: ex illis triginta duobus millibus, duos duntaxat damnatos, unum, quia in fine vitæ desperasset, alterum, quod confiteri noluisset.

Prophetiæ dono illustratus.

XXI. Prophetiæ spiritu multa prædixit: nam Guardianum agens Antuerpiæ, & *Hoochstraeten* excurrens, assidentem habuit in curru virginem Catarinam ab Antuerpia jam desponsatam, indutam coccinea tunica, pro qua sollicita erat, ne luti adspersione fœdaretur; cui Theodoricus: *Desine filia, neque enim hoc vestimento diu uteris, alio mox vestienda*. Factum: cum Theodoricus ejus sororem præmissa concione reciperet ad Ordinem sanctæ Claræ Assisiatis in Cœnobio *Hoochstraeten*, Catarina Dei gratia & concionis energia adeo permota fuit, ut sine ulla interposita mora, sponso remittens nuncium, sese consecraverit huic Monasterio, in quo vita brevi explens tempora multa, nunc potitur æterna, prout beato Patri revelatum est. Cum enim quidam illi mortuam Catarinam renunciaret: Respondit, sibi jam ante id probe cognitum, illique revelatum a Deo, quod magnum locum apud sanctam Claram in cœlis obtineret, pro eo quod sponsum corporalem pro spirituali reliquisset. Servatur hodie planeta ex illa Catarinæ tunica coccinea in Sacerdotum usum consecrata.

XXII. Insuper hujusce Cœnobii Moniales aliquando suaviter admonens, ut in proposito Religionis constantes perseverarent: *Eritis semper*, inquiebat, *perenniter filiæ Dei, qui vestri curam habebit. Verumtamen a paupertate & egentia ad divitias numquam emergetis*. Verum id esse, res ipsa docet, & injuria temporis, Monasterio earum (quod tamen numquam deseruerunt) toties a Geuziis expilato, accedente ad hæc hominum malevolorum contra Sorores invidia, quæ tenuissime ab initio dotatæ, difficillime se possunt sustentare.

XXIII. Memorabile etiam fuit, quod, illo in sancti Petri summa æde concionante, contigit Lovanii. Media enim concione, raptus substitit paululum; cum ad se rediit, exclamavit, inquirens num adesset mulier quædam? ejus nomen exprimens: qua prodita, injunxit illi beatus Pater, ut quantocius domum pergeret, atque ab ancilla sibi obviam futura, inquireret, quo tenderet? ejusque sinum diligenter perlustraret. Pergit illico domum mulier: occurrit ancilla; quo pergat? inquirit: Respondet illa se ad Tiliam (fluvius is est Lovanium perfluens) immunda aliqua abluturam properare: *& cur*, inquit hera, *cum aquam propinquiorem habeas, ad Tiliam pergis, & quæ sunt immunda illa quæ abluenda habes*? & diligentius sinum ejus perscrutans, invenit infantem natum recenter; quem aquis suffocasset, nisi Deus revelatione illa beato Patri facta, tantum facinus impedivisset.

XXIV. Alio

XXIV. Alio tempore a nobili viro ad prandium invitatus, prandii apparatum magnum intuens, hospitem suum sic affatus est: *Magna, mi hospes, hic ciborum est abundantia, & magna multis in locis est egestas*. Hospite, quid verbis illis vellet, non considerante; dum alia atque alia fercula iterum inferuntur, clare mentem suam explicans, ajebat: *Utinam mei gratia aliquid ex hac abundantia pauperibus egentibus mitteretur*. Hospite petitioni annuente, præcepit ex omnibus aliquid in scutella reponi, ac linteolo involvi, jubens portitorem in illam domum inferre, in cujus januam advolaret linteolum. Pergit famulus ad plateam, quæ a scrinariis vulgo dicitur *de Sterynstraet*, linteolum vento dejicitur ad ostium cujusdam, qui hominum opinione dives habebatur, sed insciis omnibus, ad extremam paupertatem redactus erat. Servus domum hanc conspicatus, non ausus fuit exequi, quod illi erat imperatum, sed ad Patrem rediens, retulit quod factum fuerat; cui Beatus: *Scio, scio; sed dictis meis obtempera*. Redit servus, domum ingreditur, videtque binas proles ex scutella una esurientem ventrem satiare siliquis porcorum.

XXV. Denique variis Conventibus præfectus, etiam Lovanii Guardianus, cum mortem suam postrema sua concione prædixisset, non sine opinione magnæ sanctitatis ibidem diem clausit extremum hoc anno, cum plurimum laborasset pro reformatione Conventus ejusdem. Reliquiæ ejus, licentia Superiorum exhumatæ fuut, & in ornato scrinio positæ in sacello Conventus Infirmariæ Lovaniensis anno MDCXVIII. die XII. Septembris. Aliquot scripsit pia opuscula, quæ nos in Catalogo Scriptorum Minoritarum indicavimus. De illo scripserunt nostrarum rerum historici, & postremo Arnoldus de Raisse Duacenus in auctario, quod fecit ad Natales sanctorum Belgii, a Joanne Molano conscriptos, qui ex archivo Conventus Minorum Antuerpiensis, quæ hic enarramus, exscripsit. Nos etiam de illo quædam alias indicavimus. Tom. 2. anno 1228. n. 90.

XXVI. Extinctis tot præclaris luminibus, aliud fulgentissimum sidus exortum est in Hispania, Petrus de Alcantara, qui hoc ipso anno adscriptus est Sodalitio. Ortus anno MCCCCXCIX. in prædicto Alcantaræ oppido (a quo equestris militia apud Hispanos clarissima, cognomen accepit) patrem habuit Jurisconsultum Garavitum, matrem Mariam Villellam, e Senabria, pietate & sanguine illustres, sub quorum oculis, & solerti disciplina, litteris & virtutibus mirifice profecit. Ætatis sexto decimo anno titillantis carnis fallacisque mundi timens insidias, Minoritis adscribi voluit in Cœnobio sancti Francisci de Maniaretibus, olim custodiæ sancti Evangelii, nunc Provinciæ sancti Gabrielis, subjecto, quod in confinibus Castellæ & Portugalliæ a frequenti & locuplete oppido Valentiæ Alcantarensis unius leucæ distat itinere. Ita Deo placuisse, plane inde constitit, quod dum illuc proficisceretur, deficiente cymba ad ripam Bazagonæ vehendis advenis adsueta, ad Tietaris fluvii ripam alteram invisibili Angelorum ministerio perquam citissime sit transvectus. B. Petrus de Alcantara fit Minorita.

XXVII. Religiosa veste donatus, vestiri & ornari virtutibus animam, præcipuum esse considerans, humilitati, abstinentiæ, corpori macerando, assiduæ orationi, & promptissimæ obedientiæ ita se assuefecit, ut plerisque in exemplum, omnibus esset admirationi. Externis rebus sensus habebat emortuos, Monasticis & Divinis mire ferventes; nihilque ei videbatur difficile, quod in Fratrum obsequium aut cultum Divinum esset peragendum. Vestis ei vilis & hispida, lectus nuda tabula, operimentum vilissimum lacinium. Hoc vitæ genere adeo gestiebat, ut nihil contristare posset, nisi me- Ejus tirocinium & virtutes.

tus perdendæ, si a sacro cœtu tamquam indignus pelleretur. Ut securior hæc fieret felicitas, anhelabat ad solemnem votorum professionem, inde etiam reputans sopiendas vel minuendas esse dæmonis tentationes, quibus, ut a via illa recederet, continuo affligebat. Emissis votis, primum fervorem non relaxavit, sed semper se ipso melior, ascensiones in corde suo disposuit, de virtute in virtutem procedendi. Tempus quod humilibus officiis & orationi abundabat, sacrorum Bibliorum lectioni applicabat, quæ tam diligenter revolvebat, ut singulos ferme sacri codicis libros memoriter retineret. Hæc de Viri sanctissimi primordiis nunc dixisse sufficiet: reliqua sub mortis annum commodius dabuntur collectim. Illud nunc indicandum duximus, discussis rite in sacra Congregatione Rituum Ecclesiasticorum ejus actis, virtutibus & miraculis, propediem expectari ejus canonizationem.

Breve origin. Christoph. Forolivien. Nuncius Apost. confirmatur.

XXVIII. Christophorum Foroliviensem Vicarium Generalem Observantum familiæ Cismontanæ, anno præterito, uti diximus, electum confirmavit hoc anno Pontifex in officio Nuncii & Commissarii Apostolici pro fabrica Basilicæ Vaticanæ sancti Petri promovenda, quod se illi cum amplissimis facultatibus injunxisse anno præterito, in hujus anni honorifico diplomate recenset. Creatus est hoc anno Episcopus Ecclesiæ Monopolitanæ, Pontifici Romano immediate subjectæ, frater Theodorus Pius Romanus, obiitque anno MDXLVI. In vetustis quibusdam schedis reperio, fratrem Nicolaum Olivam hoc anno Episcopum fuisse Assisiatem. Sed in catalogo Episcoporum illius Ecclesiæ ad me transmisso, recensetur sub hunc annum Episcopus Zacharias Contugius Volaterranus.

Fr. Theodorus Episcop. Monopolit.
Fr. Nicol. Assisias.

Fr. Franciscus Abulensis. *Acta in Eccles. Abulensib. 3. c. 6. Ann. 1509. n. 38.*

XXIX. Decedente sub hunc annum, vel præcedentem, Alphonso Carillo Episcopo Abulensi, translatus est ad illam sedem Franciscus Ruizius, quem diximus ex Minorita assumptum ad Episcopatum Civitatensem. Cum etenim Ferdinandus Rex Catholicus ante quadriennium promisisset Cardinali Ximenio se ab illa Ecclesia ad aliam digniorem Ruizium evecturum, cum Abulensis hoc tempore Pontifex defecisset, Didacus Lupus Ayala Ximenii procurator, atque Ruizio amicitia conjunctissimus, ad Regem in Segobiæ silvis venationi operam dantem accessit, & quod Madriti promisisset, in memoriam revocavit. Cui verbis benevolentia & favore plenis, ad hunc modum respondisse ferunt: *Memineris tu potius Lupe de diplomatibus Romæ asportandis; nam ego me jam antequam tu venires, promissi Ruizio, sive potius Ximenio exolveram, quem ego unum, propter ejus in me præclara beneficia, nulla unquam occasione fallere vellem.* Vixit Ruizius in hoc Episcopatu usque ad annum MDXXVIII. Diximus superius Toleti, ubi natus est, eum complevisse fabricam templi sancti Joannis de Pœnitentia, a Ximenio inchoatam, & sacerdotiis magnisque donis instruxisse. In Ecclesia Abulensi alia ejus conspiciuntur donaria, mitra pretiosa, & Altaris sacra vasa aurea & argentea. Comitem se adhibuit itineris Adriano VI. quando ex Hispania post electionem ad Pontificatum Romam profectus est. Inde post Adriani coronationem, reversus in patriam, Toleti ædes construxit in parœcia sancti Vincentii, in quibus aliquandiu habitare solebat. Ea in Civitate decedens, sepultus est in sacello majori prædicti templi sancti Joannis. Sepulcri Epitaphium Hispanicum, ita se habet latine: *Sacellum hoc jussit fieri Reverendiss. Dom. frater Franciscus Ruiz Episcopus Abulensis, Regi a Consiliis, comes Illustriss. & Reverendiss. Domini Cardinalis Archiepiscopi Toletani, Hispaniæ Gubernatoris, hujus Monasterii fundatoris, sui Domini, quamobrem hic voluit sepeliri. Obiit anno* MDXXVIII. Ejus tempore inventum est corpus sancti Secundi primi Episcopi Abulensis.

An. 1517. n. 31.

XXX. Hoc

XXX. Hoc anno Pontifex die ultima Januarii emisso diplomate, deprecantibus civibus urbis Tuscanellæ, concessit Vicario & Fratribus Provinciæ Romanæ Cœnubium sanctæ Mariæ Quietis, sive *del Riposo*, extra muros Civitatis situm, quod erat Fratrum Carmelitarum. Inter alia Provinciæ Romanæ Cœnobia apud Gonzagam istud non recensetur; in eo tamen Fratres duodecim pacifice & commode commorantur. Conv. Tuscanellæ. *Breve origin.*

XXXI. Dum Leo Pontifex hoc anno Florentiam iret, inde transiturus Bononiam, cum Francisco Galliarum Rege collocuturus, Aximani (vulgo de Ancisa) rogarunt, ut liceret sibi ædiculam sanctæ Mariæ de Axima, quæ ex ruinis vetusti Monasterii Monialium supererat, in Cœnobium Observantum evehere, sub titulo sanctorum Cosmæ & Damiani. Quorum petioni non solum Pontifex annuit, verum & voluit se ipso præsente, illic erigi Crucem, tantumque terræ spatii Fratribus tribui, quantum pro opere hortique esset necessarium. Locum insuper magnis indulgentiis, a Clemente VII. confirmatis, cohonestavit. Ecclesiam consecravit Bonaventura Dalmata Minorita Episcopus Croocensis anno MDXXXVIII. die XXVIII. Januarii. Conv. Aximæ. *Gonz. in Provin. Tuscia Conv. 42.*

XXXII. Monasterium Monialium sanctæ Claræ extra muros urbis Offidanæ in Piceno erectum, & a Sororibus alio translatis derelictum, soluto illis pretio a Senatu Offidano, Fratrum Regularis Observantiæ habitationi adaptatum est, annuente Leone Pontifice, dato diplomate III. Februarii, & locum acceptante Thoma Auximano, Fratrum Vicario Provinciali. Conv. Offid. *Idem in Provin. March. Conv. 6.*

XXXIII. Non procul a Forentia, oppido Apuliæ, populi Universitas oppidique Dominus, volente eodem Leone, Cœnobium licet angustum, pro octo Fratrum receptaculum, sive hoc anno, sive sequenti, ut habet Gonzaga, construxerunt Fratribus ejusdem Instituti, sub titulo sanctæ Catarinæ Virginis & Martyris. Totidem etiam Fratres inhabitant domum alteram ad Castrum Forolivii haud procul a Monte Gargano, apparitione sancti Michaelis Archangeli celeberrimo, in aditu cujusdam silvæ ab hominum consortio semotam, circa hunc annum, a quodam fratre Salvatore, religioso viro, passim *Discalceatus* nuncupato, pro se aliisque sui imitatoribus constructam, sub nomine sanctæ Mariæ de Gratiis, impetrato fundo a matrice Ecclesia. Sed cum tepescente spiritu in his pauculis *Discalceati* sectatoribus, Sodalitio dissoluto, iisque hinc inde dispersis, locus absque habitatore remaneret, oppidani, qui domum ædificaverant, & Bartholomæus Caraffa illorum Dominus, collata matrici Ecclesiæ præstiti fundi compensatione, illam Fratribus Regularis Observantiæ Provinciæ sancti Angeli contulerunt. Conv. Forentiæ. *Gonz. in Provin. S. Nicol. Con. 36.* Conv. Forolivii. *Idem in Prov. S. Angeli Conv. 24.*

XXXIV. In eadem Provincia aliam sanctæ Mariæ Virgini dicatam, ad sancti Angeli, sive Gargani montis radices, in valle Stignana sitam, simili modo a prædicto fratre Salvatore circa hunc etiam annum constructam, & postea derelictam, Fratres domum acceperunt. Sed multas molestias ab indevotis rusticisque quibusdam secularibus perpessi, pacificam possessionem usque ad annum MDLXI. non acquisierunt, pleno eis tunc jure loci a Pio IV. concesso. Est hic locus solitarius & nemorosus, sicut & præcedens, ob frequentia miracula, quæ ad quamdam Virginis imaginem ibidem contingunt, secularibus commendatissimus. Vixit hic Ludovicus a Croneto laicus, dæmonibus formidabilis, ob summam ejus simplicitatem assiduamque orationem accepta a Deo magna in eos potestate. *Indid. Conv. 25.* Conv. Stignani. Ludovicus a Croneto.

XXXV. Cremæ urbis novæ Transpandanæ, undequaque munitissimæ, pii quidam cives, cum magno ferrentur in sanctum Bernardinum affectu, circa annum Domini MCCCCLV. sub ejus nomine Conventum Regularis Obser- *Idem in Provin. Aria. Conv. 9.* Conv. Cremæ.

servantiæ extra urbem construere cœperunt. Id factum ex concessione Eugenii IV. ait Gonzaga; sed cum Eugenius obierit anno MCCCCXLVII. & Bernardinus non nisi anno MCCCCL. a Nicolao V. fuerit in Sanctorum numerum relatus, non potuit Eugenius facultatem illam tribuere, ut sub sancti Bernardini invocatione domus illo tempore construeretur. Cœptum opus non solum dimittere, sed & funditus evertere post aliquot annos oportuit, vigente sævissimo bello inter Venetos, & Mediolanenses. Hoc demum anno religiosos Cives dejectas imperfectas ædes restituisse intra Civitatem, viginti & amplius Fratrum habitationi opportunas, scribit idem Gonzaga, sed non nisi post annum MDXIX. id factum docebit Apostolicum diploma eo anno in Regesto exscribendum.

Idem in Provin. Basil. Conv. 16. Conv. Rivelii.

XXXVI. Non longe ab oppido Rivelii in regione Basilicatæ constructus est Conventus Fratrum Regularis Observantiæ sub invocatione sancti Antonii Patavini, sumptus conferente oppidanorum Communitate, & licentiam Leone Pontifice, dato hoc anno diplomate die XXX. Januarii.

Idem in Provin. Gran. Conv. 17. Conv. Plicensis.

XXXVII. Petrus Fernandez a Corduba, Marchio Plicensis (vulgo Hispanico, del Pliego) hoc anno commodum triginta Fratrum Cœnobium sub titulo sancti Stephani in Provincia Granatensi, aliquantulum a prædicti Plicensis oppidi muris dissitum, construxit. Nobilem habet Sodalitatem, seu Confraternitatem Conceptionis beatæ Mariæ Virginis ab Adriano VI. antequam ex Hispania Romam proficisceretur, gratiis plurimis & privilegiis condecoratam.

Ibid. Conv. 18. Conv. Montiliæ. Bartholom. Guadalupen.

XXXVIII. Divo Laurentio sacrum alium in ejusdem regionis tractu prope oppidum Montiliæ elegantem construxisse Conventum oppidanos hoc ipso anno, illius gentis fert traditio. Hic sepulti sunt duo religiosissimi viri, frater Bartholomæus Guadalupensis, & Petrus ab Angelis sacerdotes; primus qui anno MDLXXXI. (sive ut habent Monumenta MSS. illius provinciæ, anno MDLXXVII. in die sanctæ Cæciliæ) in humanis esse desiit, adeo Divinis contemplationibus & meditationibus assuetus erat, ut frequentes raptus extasesque pateretur; adeo sensibus & corporis appetitui imperaret, & virtutibus emicaret, ut primus in eo humani generis sator non peccasse videretur. Dæmonem ab incendio Cœnobii, quod feraliter intentabat, compescuit, aliaque fecit mirabilia, propter quæ ab accolis & vicinis inter beatos connumeratur. Secundus primo moribus & vitæ sanctimonia omnino similis, adeo reverenter & religiose sacris operari assueverat, ut Deus oblationem ejus patentibus signis in suavitatis odorem acceptasse visus sit.

Petrus ab Angelis.

Idem in Provin. Castell. Mon. 6. Salaz. lib. 5. cap. 31. Monaster. Occaniæ.

XXXIX. Hoc anno Catarina Roman Vidua Doctoris Nuñesii relicta, Ferdinando Regi Catholico, & Francisco Cardinali Ximenio supplicavit, ut in oppido Occaniæ, diœcesis Toletanæ, & jurisdictionis temporalis Militiæ divi Jacobi, cujus Rex erat magnus Magister, sibi liceret domum propriam, intra oppidi mœnia constitutam, in Monasterii formam sub titulo sanctæ Mariæ de Jesu redigere, eamque tradere quibusdam Sororibus Tertii Ordinis, in angusta domo commorantibus; ea tamen lege, ut ad sanctæ Claræ Institutum transirent. Exaudita est pro voto, domumque & vitam piæ fœminæ mutaverunt. Eo autem numero paulo post excreverunt, ut adventantes plerasque angustia domus excluderet. Secundæ itaque preces exhibitæ Carolo V. Ferdinandi nepoti, & Alphonso a Fonseca Toletano Archiepiscopo, ut ab his ædibus ad alias ampliores abire liceret. Ita factum; sed & hic etiam magnum senserunt & numeri & virtutis incrementum. Tantum enim virtutis & pietatis inde emiserunt odorem, ut mul-

multo plures, quam Monasterium capere posset, ad earum consortium recipi postularent.

XL. Ante annos tres, pauperes quædam mulieres tum virgines, tum viduæ, ad oppidum Spineti, Segobianæ diœcesis, in humili domo convenientes, quidquid proprio labore acquirere poterant, in medium conferebant. Dum vero aliæ sibi conjungi cuperent, statuerunt habitum ad Regulam Tertii Ordinis subire, prædictamque domum ad Monasterii formam sub titulo sanctæ Elisabethæ reducere. Ædes quidem ampla satis & elegans pro oppidi conditione evasit, sed pauperrima, nullos habens annuos reditus, ditissima tamen religione, honestis moribus, caritate, sanctimonia, miraque concordia Sororum.

Idem in Provin. Concept Mon 28. Domus Sororum Tertii Ordinis Spineti.

XLI. Leo Pontifex hoc anno aliqua dubia circa observantiam Regulæ Clarissarum, ipsis interpellantibus, dissoluit, eisque gratias aliquas concessit: *Cum sicut nobis*. die XXIX. Martii. Easdem gratias ad Sorores Ordinis beatæ Mariæ Virginis, aliis additis indulgentiis extendit: *Dum præcelsa meritorum*. die XIX. Junii. Ordinem hunc Sororum esse Annunciatarum existimo, qui sub nomine beatæ Mariæ, sed ab Angelo Annunciatæ, incœpit, & regulam unam ex duabus compactam ab ipso Leone an. MDXVII. accepit, uti superius enarravimus. Singulare illud est, & ab aliis auctoribus intactum, quod in hoc diplomate recensetur: nimirum quatuor ex illis Sororibus in Basilica sancti Petri Vaticana reclusas fuisse, quæ in sacello sancti Andreæ perpetuam servabant clausuram. Unde harum Reclusarum in sacra hac Basilica exordium acceperit? quod illarum ibidem posset esse ministerium? aut quando illic esse desierint? apud neminem comperio. Declarat insuper Pontifex, omnes & quascumque exemptiones a Superiorum obedientia per Fratres Ultramontanos procuratas in Curia, omnino esse nullas, nisi prius habeatur in scriptis consensus Commissarii Fratrum familiæ Ultramontanæ: *Exponi nobis fecisti*. die XXVIII. Octobris.

Varia privilegia. Ordo B. Mariæ Virginis. Qualis?

Ann. 1501. n. 28.

Sorores reclusæ in Templo Vaticano.

RE-

REGESTUM
PONTIFICIUM.

REGESTUM PONTIFICIUM.

INNOCENTIUS VIII.

ANNO CHRISTI 1492. PONTIFICATUS ANNO 8.

BULLA I.

Concedit quod possint fieri inhibitiones & citationes absque insertione totius privilegii seu Bullæ ad hunc effectum concessæ. Ex libro 150. fol. 69.

Dilectis filiis Vicario provinciali, & Fratribus provinciæ Colonien. Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum.

§. I. RDINIS vestri sacra Religio &c. Sane pro parte vestra nobis nuper exhibita petitio continebat, quod fel. record. Sixtus Papa IV. prædecessor noster universis Ordinis Fratrum Minorum professoribus, ubilibet per orbem constitutis, nonnullas gratias, privilegia & indulta per ejusdem prædecessoris litteras, quas *Mare magnum privilegiorum* dicti Ordinis vos, & alii illius professores nuncupatis, gratiose concessit, & voluit quod quilibet in dignitate Ecclesiastica constitutus, & Metropolitanæ vel alterius Cathedralis Ecclesiæ Canonicus, qui per domorum dicti Ordinis Guardianos aut Fratres, seu ad eorum commodum concessos Romanæ Ecclesiæ syndicoa requireretur, per se vel alium seu alios contenta in litteris prædictis, ubi & quando expedierit, solemnizare, publicare, ac eidem Ordini, ac illius domibus, & professoribus efficacis defensionis præsidio assistere, & adversus impedientes, in pacifica possessione, vel quasi, privilegiorum & gratiarum & concessionum hujusmodi manutenere & defendere deberent, prout in eisdem litteris dicitur plenius contineri, quodque vobis grave & dispendiosum existit, quoties expedit aliquod mandatum vel aliquam inhibitionem seu citationem, præmissorum occasione decerni, in litteris super mandato, inhibitione & citatione hujusmodi conficiendis, seriem litterarum Sixti prædecessoris prædictarum, de verbo ad verbum inserere. Quare pro parte vestra nobis fuit humiliter supplicatum ut, attenta arctissima, quam professi estis, pauperie, vobis, quod de cetero mandata, inhibitiones & citationes, si quæ fieri contigerit, vigore dictarum litterarum, etiam illarum non inserto tenore, sed solum effectu clausulæ prædictæ, per quam conceditur personis in dignitate Ecclesiastica constitutis, & Canonicis præfatis facultas prædicta faciendi, perinde eos, quos concernent, arctent in posterum, & processus in vim mandatorum, inhibitionum & citationum hujusmodi postea habiti, valeant, & plenam roboris firmitatem obtineant, & de invaliditate eo prætextu, quod non inserto tenore delegationis & potestatis eorum fiant, impugnari nequeant, concedere, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui votis, per quæ personarum Ecclesiasticarum, sub

sub Regulari habitu assidue vacantium studio piæ vitæ, commoditatibus consulitur, libenter annuimus, eaque favoribus prosequimur opportunis, hujusmodi supplicationibus inclinati, quod de cetero perpetuis futuris temporibus mandata, inhibitiones & citationes hujusmodi, si quæ fieri continget, ad vestrum, seu alicujus vestrum, seu syndicorum præfatæ Ecclesiæ ad vestrum commodum ordinatorum instantiam, vigore dictarum litterarum, etiam illarum nnn inserto tenore, sed solum effectu clausulæ prædictæ, per quam conceditur eisdem personis in dignitate Ecclesiastica constitutis, & Canonicis facultas præmissa faciendi, perinde eos, quos concernent, arctent in posterum, & processus in vim mandatorum, inhibitionum & citatinnum hujusmodi postea habiti valeant, & plenam roboris firmitatem obtineant, & de invaliditate eo prætextu, quod non inserto tenore delegationis & potestatis eorum, per quos fient, notari & redargui nequeant: dummodo in primo actu, antequam ad ulteriora procedatur, coram ipso mandante, inhibente vel citante, litteræ exhibeantur, aut alias fiat de eis legitima fides; quodque præsentium litterarum transumpto, sigillo alicujus Prælati Ecclesiastici, & Notarii inde rogati subscriptione munito, eadem prorsus fides adhibeatur, quæ adhiberetur ipsis litteris originalibus, si essent exhibitæ vel ostensæ, Apostolica vobis auctoritate concedimus, sicque fieri & observari debere, eadem auctoritate decernimus. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo &c. si quis &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCI. IX. Kalendas Martii, Pontificatus nostri anno VIII.

II.

Confirmat concordiam initam inter Fratres sancti Hieronymi & Minores Observantes, circa modum transeundi illorum ad istos. Ibidem fol. 165.

Ad perpetuam rei memoriam.

§. I. EA quæ pro status quiete &c. Et deinde, sicut exhibita nobis nuper pro parte dilectorum filiorum moderni Generalis, & aliorum Priorum, & Conventuum, Monasteriorum Ordinis sancti Hieronymi petitio continebat, ad evitanda scandala & dissensiones, quæ ob non observationem dictarum litterarum vigebant, dilecti filii Rodericus de Orezies tunc Prior Generalis prædicti sancti Hieronymi, & Joannes Tholosa, tunc Vicarius provincialis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, Ordinum provinciæ Castellæ, secundum morem dicti Ordinis Minorum, suis, & Ordinum ipsorum suorumque successorum, ac Custodum & Guardianorum Ordinis Fratrum Minorum, & provinciæ prædictorum nominibus, ad hujusmodi concordiam inter se devenerunt; videlicet, quod si aliquis dicti Ordinis sancti Hieronymi frater, spiritu bono deductus, ad Ordinem Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum hujusmodi transire vellet, teneretur licentiam a Priore sui Monasterii, & si in hoc proposito perseveraret, iterum licentiam ab eodem Priore coram deputatis dicti Monasterii, seu majori parte illorum petere deberet, & si rursus perseveraret, repeteret illam coram Capitularibus, seu majori parte illorum, & tunc Prior dicti Monasterii per suas litteras dictum Generalem de licentia petita hujusmodi certiorare, dictusque Generalis sub pœna Obedientiæ, Priori & Conventui Monasterii, cujus dictus frater existeret, ut sibi de vita sua, & qua intentione ad petendum dictam licentiam moveretur, rescriberent, mandare te-

teneretur: & si habita plena informatione, repertum foret, dictum religiosum bono zelo, & spiritu Dei ductum, talem licentiam petere, si videretur eidem Priori, licentiam concederet, conformando se cum majori parte Conventus, alias sibi licentiam denegaret, ejusdem Prioris sub hoc conscientiam onerando: quodque Provincialis dicti Ordinis Minorum sub poena Obedientiæ, omnibus & singulis subditis suis mandaret, quod directe vel indirecte alicui religioso dicti Ordinis sancti Hieronymi non persuaderent, ut ad dictum Ordinem Minorum transiret, sed spiritui Dei hoc remitteretur.

§. II. Quæ omnia dicti Generalis & Provincialis suis Conventibus notificare, & omnia illa observari mandare deberent, prout notificata fuerunt. Et deinde post aliquot annos dilectus filius Petrus de Molinos, tunc Vicarius provincialis Ordinis Minorum, & provinciæ hujusmodi, & certi alii Custodes Ordinis & provinciæ prædictorum concordiam prædictam ratificarunt, prout in quibusdam publicis instrumentis desuper confectis dicitur plenius contineri. Quare pro parte moderni Generalis, Priorum & Conventuum prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut litteras Pii prædecessoris approbare, & concordiam hujusmodi confirmare, ac alias in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. III. Nos igitur, consideratione carissimi in Christo filii nostri Ferdinandi Regis, & carissimæ in Christo filiæ nostræ Elisabeth Reginæ Castellæ & Legionis illustrium, hujusmodi supplicationibus inclinati, litteras Pii prædecessoris, sine tamen præjudicio dictæ concordiæ, præfata auctoritate Apostolica, tenore præsentium approbamus, concordiam vero hujusmodi confirmamus.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCII. VI. Kalendas Aprilis, Pontificatus nostri anno VIII.

III.

Committitur eis discernenda causa circa superioritatem Fratrum & Sororum Tertii Ordinis in Germania. Ibidem fol. 169.

Venerabilibus Fratribus Argentin. & Basilien. ac Constantien. Episcopis.

§. I. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectorum filiorum universorum Ministrorum & Fratrum, necnon dilectarum in Christo filiarum Matrum sive Ministrarum & Sororum domorum in Germaniæ partibus consistentium, Tertii Ordinis sancti Francisci, de Poenitentia nuncupati, petitio continebat, quod, licet juxta statuta & consuetudinem dicti Ordinis, Visitatores personarum & domorum illius, non ejusdem Tertii, sed alterius Ordinum esse debeant: Et fel. record. Sixtus Papa IV. prædecessor noster, quasdam piæ memoriæ Innocentii Papæ IV. etiam prædecessoris nostri litteras, per quas personas prædicti Tertii Ordinis in Italia degentes, per Ministros provinciales pro tempore existentes, & alios Fratres idoneos Ordinis Fratrum Minorum, & in Italia constitutorum visitari voluit, ad Generalem, & etiam Provinciales Ministros, ac Vicarios, necnon omnes & singulas personas, & domos Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, & Tertii Ordinis prædictorum ubilibet etiam extra Italiam consistentes, extenderit, easque quoad illos observari mandaverit: tamen dilectus filius Henricus Buefuff de Dephelt, frater dicti Tertii Ordinis falso prætendens, prætextu quarumdam litterarum Apostolicarum, per eum a nobis ex certa nostra scientia, ut dicebat, super hoc subreptitie & obre-

obreptitie impetratarum, se in eisdem partibus dicti Tertii Ordinis usque ad illius futuram Generalis Ministri in dictis partibus electionem, legitimum Vicarium ejusdem Tertii Ordinis personarum utriusque sexus visitatorem & correctorem, inter alia esse, ac omnes & singulos præfati Ordinis professores tribus substantialibus Religionis votis astrictos, ac in presbyteratus Ordine in eisdem partibus constitutos, & in communi viventes, ad unum convenientem locum pro præfati Generalis Ministri dicti Tertii Ordinis celebranda electione hujusmodi, die ad eligendum præfixa convocare, & eosdem sic convocatos & convenientes, unum ex eis in ejusdem Tertii Ordinis Generalem Ministrum in prædictis partibus illa prima vice, & successive toties, quoties opus sit, perpetuis futuris temporibus eligere, ipsumque sic pro tempore electum, in omnes dicti Tertii Ordinis professores utriusque sexus, in partibus ipsis potestatem & superioritatem ordinariam, talem, qualem habent Generales Magistri, Ministri, & Priores Ordinum Mendicantium, in eorum Ordinibus & professoribus illorum habere, ac omnibus & singulis privilegiis, gratiis, libertatibus, immunitatibus, quibus Generales Magistri, Ministri, & Priores præfati utuntur, potiuntur & gaudent, absque Ordinariorum præjudicio, uti, potiri & gaudere posse; Vicariatus & visitationis ac correctionis hujusmodi officium in Argentinen. & Basilien. ac Constantien. diœces. inter alia exercere, & præmissa ad effectum deducere, ac nonnulla alia minus licita & debita facere nixus fuit hactenus, & nititur minus juste, in Ministrorum, Fratrum, Matrum & Sororum Tertii Ordinis prædictorum præjudicium non modicum, ac scandalum plurimorum & gravamen.

§. II. Quare pro parte Ministrorum, Fratrum, Matrum & Sororum eorumdem nobis fuit humiliter supplicatum, ut subreptionis & obreptionis dictarum litterarum illarum, omniumque & singulorum per eumdem Henricum, & quoscumque alios in Tertii Ordinis, & illius singularum personarum prædictorum præjudicium, circa præmissa gestorum, invaliditatis & nullitatis; & quas ipsi Ministri, Fratres, Matres & Sorores, contra præfatum Henricum, & alios dicti Tertii Ordinis Fratres, ac clericos & laicos, & in hac parte adhærentes super eis circa omnia & singula præmissa facienda perpetui silentii impositione, & alias super superioritate, facultatibus, & aliis præmissis, quas in illos, & illorum occasione, movere intendunt, causas aliquibus probis viris in partibus illis committere, & alias in præmissis eis, & dicto Tertio Ordini opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. III. Nos igitur hujusmodi supplicationibus inclinati, fraternitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus vestrum, vocatis eodem Henrico & aliis qui fuerint evocandi, auditisque hinc inde propositis, quod justum fuerit, appellatione remota, decernatis, & quod decreveritis, per censuram Ecclesiasticam firmiter observari faciatis. Testes &c. Non obstantibus recol. mem. Bonifacii Papæ VIII. similiter prædecessoris nostri, & aliis Apostolicis constitutionibus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCII. Nonis Aprilis, Pontificatus nostri anno VIII.

IV.

Ut possit ædificare Cameraci Monasterium Clarissarum. Ex lib. 143. fol. 50.

Venerabili fratri Henrico Episcopo Cameracen.

§. I. INter universa opera &c. Sane pro parte tua & dilectorum filiorum Capituli Cameracen. nobis nuper exhibita petitio continebat, quod in Civitate Cameracen. sunt nonnullæ devotæ personæ cupientes terrena in cœlestia, & transitoria in æterna felici commercio commutare, quæ ob singularem, quem ad Ordinem sanctæ Claræ gerunt devotionis affectum, summopere desiderant ad laudem & gloriam Omnipotentis Dei, devotionis populi incrementum, & animarum salutem, in dicta Civitate, in aliquo loco honesto & ad hoc magis accommodo unum Monasterium Monialium dicti Ordinis, juxta Regularem Observantiam, & reformationem quondam Coletæ, olim dicti Ordinis professoris, & in humanis agentis, & sub Obedientia Ministrorum Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum degentis, cum Ecclesia, cœmeterio, campanili humili, campana, claustro, refectorio, dormitorio, & aliis necessariis officinis, pro unius Abbatissæ & nonnullarum Sororum seu Monialium dicti Ordinis sanctæ Claræ perpetuis usu & habitatione erigere & construere, seu erigi & construi facere, si ipsis ad hoc Apostolicæ Sedis suffragetur auctoritas: Pro tua & dictorum Capituli parte nobis fuit humiliter supplicatum, ut eisdem personis Monasterium ipsum, cum Ecclesia, campanili humili, campana, claustro, refectorio, dormitorio, & aliis necessariis officinis, pro perpetuis usu & habitatione unius Abbatissæ & Monialium prædictarum in aliquo loco honesto & magis accommodo, in dicta Civitate consistente, construi & ædificari faciendi, & ipsis Abbatissæ & Monialibus Monasterium ipsum, postquam sic erectum & constructum fuerit, pro suis perpetuis usu & habitatione accipiendi & inhabitandi licentiam concedere, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos vero, qui piis votis eorum, qui summa prudentia prædití, & cœlestis benedictionis rore conspersi, terrena pro cœlestibus, & transitoria pro æternis felici commercio commutare, & in benedictionibus seminare volunt in terris ea, per quæ æterna gloria perfrui valeant, libenter annuimus, de præmissis certam notitiam non habentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, Fraternitati tuæ, de qua in his & aliis specialem in Domino fiduciam obtinemus, per Apostolica scripta mandamus, quatenus personis præfatis Monasterium ipsum cum Ecclesia, campanili humili, campana, cœmeterio, claustro, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis in dicta Civitate & loco ad hoc, ut præfertur, honesto & accommodo, juxta dicti Ordinis sanctæ Claræ Observantiam, & instituta Regularia, & reformationem prædictam, pro usu & habitatione prædictis, absque aliorum præjudicio, erigendi & construendi, seu erigi & construi faciendi, ipsisque Abbatissæ & Monialibus illud pro earum perpetuis usu & habitatione hujusmodi accipiendi, inhabitandi, & perpetuo retinendi, auctoritate nostra licentiam largiaris. Nos enim, si licentiam hujusmodi per te concedi, & alia præmissa fieri continget, ut præfertur, dicto etiam erecto Monasterio, & illius pro tempore Abbatissæ & Monialibus, ac personis aliis tam secularibus, quam regularibus, infra & circa septa dicti Monasterii pro tempore commorantibus, & Abbatissæ & Monialium prædictarum servitiis insistentibus pro tempore, ut omnibus & singulis privilegiis, exem-

exemptionibus, libertatibus, gratiis & indultis, quibusvis aliis Monasteriis, Abbatissis & Monialibus Ordinis prædicti per Sedem Apostolicam, vel alias quomodolibet concessis, & in posterum concedendis, & quibus utentur, potientur & gaudebunt etiam quomodolibet in futurum, uti, potiri & gaudere possint & debeant, auctoritate Apostolica, tenore præsentium concedimus & indulgemus: jure tamen parochialis Ecclesiæ, & cujuslibet alterius semper salvo. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCII. XVII. Kalend. Julii, Pontificatus nostri anno VIII.

ALEXANDER VI.

Electus III. *Idus Augusti*, *coronatus* III. *Kalend. Septembris*.

Anno Christi 1492. Alexandri VI. anno 1.

I.

Ut concedant facultatem construendi Monasterium in oppido Schusen. Ex Registro Alexandri VI. lib. 22. fol. 53.

Venerabilibus Fratribus Verden. & Lubicen. Episcopis, ac dilecto filio Decano Ecclesiæ sancti Joannis Bustiducen. Leodien. diœcesis.

§. I. Rationi congruit &c. Dudum siquidem fel. record. Innocentio Papæ VIII. prædecessori nostro pro parte dilectarum in Christo filiarum Claræ Mouves de Barbonna, Catarinæ Cornelii, Dorotheæ de domo Calvariæ, Luciæ Bellamaus, Catarinæ Strum, Mariæ de Scomhuperto, & Corneliæ Mouves de sanctâ Catarina Virginum secularium, ac Alherdis de Mechlibia, alias de Antwerpia viduæ mulieris, Cameracen. diœcesis exposito, quod ipsæ zelo devotionis accensæ, cupientes temporalia in spiritualia, & transitoria in sempiterna felici commercio commutare, apud Ecclesiam sancti Jacobi Apostoli extra & prope muros oppidi Schusen. Verden. diœcesf. vetustate collapsam, pluribus retroactis annis & temporibus pro deserta habitam, cleroque & Divinorum solemniis fere orbatam, de bonis eis a Deo collatis, ac Christifidelium eleemosynis, cum licentia venerabilis fratris nostri Bertholdi Episcopi Hildesemen. qui Ecclesiæ Verden. ex concessione & dispensatione Apostolica præerat, & cum beneplacito dilectorum filiorum nobilis viri Joannis Marchionis Brandeburgen. sacri Romani Imperii Archicamerarii, & Electoris, Domini dicti oppidi, necnon Andreæ Vom de Nurberghe Proconsulis, Ludovici de Gener, Theodorici Volten. & Hereminighi Plessen Consulum, ac Communitatis dicti oppidi, unum Monasterium Monialium pro earum & aliarum Sororum, Ordinem sanctæ Claræ de Observantia, per piæ mem. Innocentium Papam IV. etiam prædecessorem nostrum confirmatum, exprese profiteri, & ibi sub Regulari illius Observantia, in congregatione Altissimo famulari volentium, necnon Sororum Virginum secularium fundatricum domus sanctæ Mariæ in Corona de Hoegstraeten. dictæ Cameracen. diœcesis, videlicet Dignæ Mouves de Hoegstraeten. Claræ de Ghyrle, & Amoniæ de Slottinhers de Hoegstraeten. quæ & dudum eis dictum Ordinem, ut asserebant, profiteri volentibus, per eumdem prædecessorem concedi obtinuissent, quod domus ipsa

ipsa in Monasterium dicti Ordinis erigeretur, tamen ad effectum id nondum erat deductum . . . receptione, perpetuis usu & habitatione, & Divini cultus augmento, & animarum salute construi & ædificari, dictamque Ecclesiam pro Divinis officiis inibi peragendis in suis structuris & ædificiis instaurari summopere affectabant.

§. II. Et pro parte dictarum mulierum eidem Prædecessori supplicato, ut dictam Ecclesiam cum campanili humili, campana, & cœmeterio instaurari & reformari, ac apud illam Monasterium hujusmodi cum decenti situ & clausura, refectorio, dormitorio, claustro, horto, & aliis necessariis officinis fundari & erigi mandare, ac præfato & pro tempore existenti Episcopo Verden. necnon dilecto filio Suedero dicti Ordinis Minorum professori, & Vicario Ministri Provincialis Fratrum Provinciæ Saxoniæ, secundum morem dicti Ordinis Minorum, sub Regulari Observantia ejusdem Ordinis, & obedientia tam Ministrorum, quam Vicariorum Provincialium Saxoniæ & Coloniæ viventium, ut quatuor Sorores de Antwerpia, dictæ Cameracen. diœcesis, sive de aliis Monasteriis dicti Ordinis sanctæ Claræ de Observantia ad dictum Monasterium sancti Jacobi, postquam sic erectum foret, pro informandis atque instituendis introducendis in ea mulieribus & Sororibus prædictis in his, quæ earum modum vivendi, ac laudabiles ritus, mores & Regularia instituta ejusdem Ordinis sanctæ Claræ concernebant, ab earum Superiore Provinciali Vicario Fratrum dicti Ordinis Minorum Provinciæ Coloniæ, in qua Antuerpien. & alia Monasteria hujusmodi consistebant, nominatim postulare possent, quæ sic postulatæ, etiam postulatione hujusmodi ab eodem Superiore non admissa, nihilominus cum evocatæ forent, sub excommunicationis pœna eisdem Episcopo, Vicario, sive Visitatori in ea parte obedire, ac infra unius mensis spatium post hujusmodi postulationem ad dictum novum Monasterium se transferro tenerentur, concedere, & quod Sorores sic evocatæ, ac introductæ de licentia & consensu dicti Suederi Vicarii sive Visitatoris unam ex eisdem pro biennio tunc proxime futuro, & eo decursu, juxta Regularia Instituta dicti Ordinis sanctæ Claræ aliam dumtaxat in earum & dicti Monasterii Abbatissam eligere, & tam propter spiritualia, quam propter alia exteriora necessaria dilectos filios Valentinum Braxatoris, Theodoricum Gaminerat, Ludovicum de Ulieren. & Henrincz Gacon Olificis, necnon de Provincia Coloniæ Martinum Heefer de Lira, Franciscum de Ghosa, Bernardinum Van-Zeleer de Lovanio, & Arnoldum Mouves de Hoegstraeten dicti Ordinis Fratrum Minorum professores in earum obsequium, pro earum directione, præsertim in principio huiusmodi novæ erectionis habere, ipsique Fratres ad dictum novum Monasterium consilium pariter & auxilium in præmissis præbituri, & ibidem sub obedientia dicti Suederi, & pro tempore existentis Vicarii sive Visitatoris, seu ejus locum tenentis deinceps permansuri, donec hujusmodi nova erectio Regularis vitæ ibidem accepisset incrementum, se transferre debere, & ut sufficienti erectione ac informatione hujusmodi completis, quatuor Sorores ad Monasteria, & Fratres de Provincia Coloniæ assumpti, ad domos, in quibus suas professiones emisissent, licite redire possent, si vellent, ordinare, præfatumque Monasterium regendum, & ipsas includendas Sorores, & quæ essent illius pro tempore Moniales, ac prædictos Fratres in eorum obsequium existentes, curæ, visitationi, directioni, correctioni dicti Suederi, & pro tempore existentis Vicarii sive Visitatoris Fratrum dicti Ordinis Minorum, Ministri Provincialis Provinciæ, in qua Monasterium ipsum erigendum consistit, correctioni mandare; necnon, si cnntingeret easdem Moniales dicti novi Monasterii in futurum ad laxin-

laxiorem suæ professionis statum devenire, liceret tunc Conservatoribus dicti novi Monasterii ad dictum Monasterium Antuerpien. & illius Moniales pro tempore recurrere, statuere, ordinare & mandare, atque in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaretur.

§. III. Idem prædecessor hujusmodi, ac pro dictis mulieribus eidem prædecessori porrectis Marchionis, Proconsulum & Consulum prædictorum supplicationibus inclinatus, voluit & concessit, sub data videlicet Idibus Januarii, Pontificatus sui anno octavo: ut ita esset, Ecclesiam prædictam sancti Jacobi in suis structuris & ædificiis, cum campanili humili, campana, cœmeterio, instaurari, & apud illam unum Monasterium ejusdem Ordinis sanctæ Claræ de Observantia, cum convenienti clausura, refectorio, dormitorio, claustro, horto, & aliis necessariis officinis, absque alicujus præjudicio, & jure dictæ parochialis Ecclesiæ, & cujuslibet alterius semper salvo, erigi, ac præfato & pro tempore existenti Episcopo Verden. & dicto Suedero, ut quatuor Sorores hujusmodi de Antuerpia, & aliis Monasteriis ejusdem Ordinis sanctæ Claræ, postquam sic erectum foret, pro informandis atque instruendis mulieribus & Sororibus in eo introducendis in his, quæ earum modum vivendi, ac laudabiles ejus mores, & regularia instituta ejusdem Ordinis sanctæ Claræ concernerent, abearum superiore Provinciali Vicario Fratrum dicti Ordinis Fratrum Minorum Provinciæ Coloniæ, in qua Antuverpien. & alia Monasteria hujusmodi existebant, nominatim postulare possent, quæ sic postulatæ, etiam postulatione hujusmodi ab eodem superiore non admissa, nihilominus, cum evocatæ forent, sub excommunicationis pœna, eidem Episcopo, & Suedero Vicario sive Visitatori in ea parte obedire, ac infra unius mensis spatium, post hujusmodi postulationem, ad dictum novum Monasterium se transferre tenerentur, concedi, ac quod Sorores sic evocatæ, atque introductæ, de licentia atque consensu dicti Suederi, unam ex eisdem pro biennio tunc proxime futuro, & eo decurso, juxta instituta regularia dicti Ordinis sanctæ Claræ, aliam in earum & dicti Monasterii Abbatissam eligere, & tam propter spiritualia, quam exteriora alia necessaria, Joannem, Martinum, Franciscum, Arnoldum Fratres prædictos Provinciæ Coloniæ in earum obsequium pro earum directione, præsertim in principio hujusmodi erectionis, habere, ipsique Fratres ad dictum novum Monasterium consilium pariter & auxilium in præmissis præbituri, & ibidem sub obedientia dicti Suederi Vicarii sive Visitatoris, ac ejus locumtenentis deinceps permansuri, donec hujusmodi nova erectio regularis vitæ ibidem acciperet incrementum, se transferre deberent, ac etiam ipsi Fratres inceptores una dumtaxat vice possent & valerent sibi confessorem eligere, qui ipsos, cum id affectassent, ab omnibus suis peccatis, criminibus sive censuris absolveret, pœnitentiam salutarem ipsis impertiendo, quodque sufficienti erectione ac informatione hujusmodi completis, quatuor Sorores & Fratres præfati ad domos, in quibus professionem emisissent, redire possent, si vellent, ac quod præfatum novum Monasterium, & illius pro tempore Abbatissa & Moniales, necnon Fratres præfati in eorum obsequiis pro tempore existentes, curæ, visitationi, correctioni & directioni dicti Suederi, ac pro tempore existentis Vicarii sive Visitatoris Fratrum Ordinis Fratrum Minorum Provinciæ Saxoniæ prædictorum subesse deberent, & si contingeret easdem Moniales dicti Monasterii ad laxiorem suæ professionis statum declinare, liceret tunc Conservatoribus dicti novi Monasterii ad dictum Antuverpien. Monasterium pro reformatione hujusmodi novi Monasterii, ac illius pro tempore Abbatissæ & Monialium habere recursum; deberet quoque idem Suederus Vicarius, seu Visitator

seu

seu ejus Locumtenens his visis, omni excusatione postposita, & absque contradictione aliqua ad dictum oppidum se transferre, omnia & singula hujusmodi novi Monasterii statum concernentia, & suæ curæ, ut præfertur, commissa diligenter executurus, statuere & ordinare: necnon omnibus & singulis cujuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, nobilitatis, seu præeminentiæ existentibus, etiamsi Ducali, Episcopali, vel alia dignitate præfulgerent, ne contra præmissa vel eorum aliquod, directe vel indirecte facere, dicere vel venire quomodolibet præsumerent, sub omnibus & singulis censuris Ecclesiasticis, & pœna mille ducatorum auri, in auro boni & justi ponderis, pro una Cameræ Apostolicæ, reliqua vero medietatibus dictæ summæ, Abbatissæ & Monialibus dicti novi Monasterii pro illius fabrica, & ejus structurarum reparatione applicandorum, per eos & eorum quemlibet, si contravenerint vel dictum in aliquo foret, ipso facto incurrenda, dicta auctoritate inhiberi. Idem etiam prædecessor, si erectionem & alia præmissa fieri contingerent, ut præfertur, eisdem Sororibus, ac Abbatissæ & Monialibus dicti novi Monasterii pro tempore existentibus, ac Fratribus eisdem regulariter obsequentibus, ut omnibus & singulis privilegiis, immunitatibus, favoribus & gratiis, præfato Monasterio Antuverpien. per Sedem prædictam, vel alias quomodolibet concessis, uti, potiri & gaudere libere & licite valerent, dicta auctoritate concessit & indulsit. Non obstantibus præmissis, ac privilegiis & indultis, & litteris Apostolicis dicto Ordini Fratrum Minorum per fel. record. Paulum II. Sixtum IV. Romanos Pontifices etiam prædecessores nostros concessis, & concordatis inter de Observantia, & Conventuales nuncupatos Fratres dicti Ordinis Fratrum Minorum, constitutionibus quoque & ordinationibus Apostolicis, præsertim bon. mem. Clementis V. similiter prædecessoris nostri, qui ad hoc specialem fecit inhibitionem, necnon dictorum Ordinum, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis & consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque.

§. IV. Ne autem de absolutione, voluntate, concessione & indulto præfatis, pro eo, quod super illis, ipsius Innocentii prædecessoris, ejus superveniente obitu, litteræ confectæ non fuerint, valeat quomodolibet hæsitari, dictæque mulieres illarum frustrentur effectu, volentes, & Apostolica auctoritate decernentes, quod absolutio, voluntas, concessio, & indultum Innocentii prædecessoris hujusmodi, perinde a dicta die Idibus Januarii suum sortiantur effectum, ac si super illis ipsius Innocentii prædecessoris litteræ, sub ejusdem diei data confectæ fuissent, prout superius emanarunt; quodque præsentes litteræ ad probandum plene absolutionem, voluntatem, concessionem, & indultum Innocentii prædecessoris hujusmodi ubique sufficiant, nec ad id probationis alterius adminiculum requiratur; discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus quatenus vos, vel duo, aut unus vestrum, si est ita, Ecclesiam sancti Jacobi prædictam in suis structuris, & ædificiis, cum campanili humili, campana, & cœmeterio instaurari, & apud illam unum Monasterium dicti Ordinis sanctæ Claræ de Observantia, cum convenienti septa seu clausura, refectorio, dormitorio, claustro, horto, & aliis necessariis officinis erigere; jure tamen parochialis Ecclesiæ, & cujuslibet alterius semper salvo, & sine præjudicio cujuscumque; ac præfato etiam pro tempore existenti Episcopo Verden. & dicto Suedero, ut quatuor Sorores hujusmodi de Antuerpia, aut aliis Monasteriis ejusdem Ordinis sanctæ Claræ, postquam sic erectum fuerit, pro informandis atque instruendis mulieribus & Sororibus in eo introducendis præfatis in his, quæ earum modum vivendi, ac laudabiles ritus, mores, ac regularia instituta ejus-

ejusdem Ordinis sanctæ Claræ concernentia, ab eorum superiore Provinciali Vicario Fratrum dicti Ordinis Minorum Provinciæ Coloniæ, in qua Antverpien. & alia Monasteria hujusmodi consistunt, nominatim postulare possint, quæ sic postulatæ, etiam postulatione hujusmodi ab eodem superiore non admissa, nihilominus cum evocatæ fuerint, sub excommunicationis sententia eidem Episcopo, & Suedero Vicario, seu Visitatori in hac parte obedire, ac infra unius mensis spatium, post hujusmodi postulationem, ad dictum Monasterium sancti Jacobi se transferre teneantur, concedere, & quod Sorores sic evocatæ atque introductæ, de licentia atque consensu dicti Suederi unam ex eisdem pro biennio tunc proxime futuro, & eo decurso, juxta regularia instituta dicti Ordinis sanctæ Claræ, aliam in earum, & dicti Monasterii Abbatissam eligere, & tam propter spiritualia, quam alia exteriora necessaria, Joannem, Martinum, Franciscum & Arnoldum Fratres prædictos Provinciæ Coloniæ in earum obsequium, pro earum directione, præsertim in principio hujus novæ erectionis habere, ipsique Fratres ad dictum novum Monasterium consilium pariter & auxilium in præmissis præbituri, & ibidem sub obedientia dicti Suederi Vicarii, seu Visitatoris, ac ejus Locumtenentis deinceps permansuri, donec hujusmodi nova erectio regularis vitæ ibidem acceperit incrementum, se transferre debeant, ac etiam quod ipsi Fratres inceptores una dumtaxat vice possint & valeant sibi confessorem eligere, qui ipsos, cum id affectaverint, ab omnibus suis peccatis, criminibus, sententiis, sive censuris absolveret, pœnitentiam salutarem ipsis impertiendo; quodque sufficienti erectione & informatione hujusmodi completis, quatuor Sorores & Fratres præfati, ad domos, in quibus professionem emiserint, redire possint, si voluerint, ac quod præfatum novum Monasterium, & illius pro tempore Abbatissa & Moniales, necnon Fratres prædicti in earum obsequiis pro tempore existentes, curæ, visitationi, correctioni & directioni dicti Suederi, ac pro tempore existentis Vicarii seu Visitatoris Fratrum Ordinis Minorum in Provincia Saxoniæ prædictorum subesse debeant; & si contingat, quod absit, easdem Moniales dicti Monasterii ad laxiorem suæ professionis statum declinare, liceat tunc Conservatoribus dicti novi Monasterii, ad dictum Antuverpiense Monasterium pro conservatione hujusmodi novi Monasterii, ac illius pro tempore Abbatissæ & Monialium habere recursum; debeat quoque idem Suederus Vicarius, sive Visitator sive ejus Locumtenens his visis, etiam excusatione postposita, & absque contradictione aliqua ad dictum oppidum se transferre, omnia & singula hujusmodi novi Monasterii erectionem concernentia, & suæ curæ, ut præfertur, commissa diligenter executurus, statuere & ordinare auctoritate nostra curetis; necnon omnibus & singulis, cujuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, conditionis & præeminentiæ existentibus, etiamsi Ducali, Episcopali, vel alia dignitate præfulgerent Ecclesiastica, contra præmissa vel eorum aliquod, directe vel indirecte dicere, facere vel venire quoquo modo præsumant, sub omnibus & singulis censuris Ecclesiasticis, ad pœnam mille ducatorum hujusmodi, ut præfertur, applicandorum, dicta auctoritate inhibeatis juxta voluntatem & concessionem Innocentii prædecessoris nostri dicti: contradictores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo. Non obstantibus omnibus supradictis, aut si aliquibus communiter vel divisim ab eadem sit Sede indultum, quod interdici, suspendi vel excommunicari non possint, per litteras Apostolicas, non facientes plenam ac expressam, ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCII. VII. Kal. Septemb. Pontificatus nostri an. I.

II. Su-

II.

Subjiciuntur omnes Sorores Tertii Ordinis Bruxellenses regimini Vicarii Observantum Provinciæ Coloniæ. Ex lib. 31. fol. 36.

Ad perpetuam rei memoriam.

§. I. Rationi congruit &c. Dudum siquidem fel. record. Innocentio Papæ VIII. prædecessori nostro pro parte dilectarum in Christo filiarum Sororum domus, beatæ Mariæ in Bethleem nuncupatæ, Tertii Ordinis sancti Francisci, de Pœnitentia nuncupati, oppidi Bruxellen. Cameracen. diœcesis, sub tribus substantialibus votis Altissimo famulantium, exposito, quod olim tunc Vicarius Generalis Ultramontanus Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, provide attendens, quod aliquæ ex dictis Sororibus secundum morem dicti Ordinis Fratrum Minorum sub Vicarii Provincialis Ordinis & Observantiæ, aliæ vero sub Ministri Tertii Ordinis prædictorum cura & visitatione vivebant, & a Fratribus Ordinis prædictorum visitabantur: aliæ vero sub eodem Ministro Tertii Ordinis vivere volebant, & propterea inter Fratres & Sorores domorum dicti Tertii Ordinis ejusdem oppidi diversæ contentiones oriebantur, omnes Sorores dicti Tertii Ordinis ejusdem oppidi ab omni jurisdictione, & superioritate Vicarii Provincialis & Ministrorum ac Ministrarum dicti Tertii Ordinis, Provinciæ Franciæ, juxta morem dicti Ordinis., absolverat & penitus liberaverat, easque juxta tenorem quarumdam litterarum piæ mem. Sixti Papæ IV. etiam prædecessoris nostri, quæ *Romani Pontificis providentia*, incipiebant, visitationi, correctioni & directioni Vicarii Provincialis dicti Ordinis Fratrum Minorum de Observantia Provinciæ Coloniæ, juxta dictum morem, ut quiete Altissimo famulari possent, submiserat, prout in quibusdam litteris authenticis ipsius Vicarii Generalis desuper confectis dicebatur plenius contineri; ac in eadem expositione subjuncto, quod cum dictus Vicarius Generalis de triennio in triennium mutaretur, & ab ejus officio absolveretur, dubitabant, si contingeret per alios futuros Vicarios Generales aliquid contra absolutionem, liberationem & submissionem prædictas innovari, quod altercationes & contentiones suscitarentur; ac pro parte ipsarum Sororum eidem Innocentio prædecessori humiliter supplicato, ut absolutioni, liberationi & submissioni prædictis, pro eorum subsistentia firmiori robur Apostolicæ confirmationis adjicere, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaretur. Idem Innocentius prædecessor ipsas Sorores, earumque singulas, a quibuscumque excommunicationis, suspensionis & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris & pœnis a jure vel ab homine, quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatæ existerent, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, ipsarum serie absolvens, & absolutas fore censens, hujusmodi supplicationibus inclinatus, sub data videlicet XVI. Kalendas Augusti, Pontificatus sui anno VI. absolutionem, liberationem & submissionem prædictas, ac, prout illas concernebant, omnia & singula in dictis litteris contenta, auctoritate Apostolica approbavit & confirmavit, supplevitque omnes & singulos defectus, si qui forsan intervenissent in eisdem. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

§. II. Ne autem de absolutione, approbatione, confirmatione & suppletione hujusmodi, pro eo, quod super illis, ipsius Innocentii prædecesso-

foris litteræ, ejus superveniente obitu, confectæ non fuerunt, valeat quomodolibet hæsitari, dictæque Sorores illarum frustrentur effectu: volumus, & præfata auctoritate decernimus, quod absolutio, approbatio, confirmatio & suppletio prædictæ, perinde a dicta die decima sexta Kal. Augusti suum sortiantur effectum, ac si super illis ipsius Innocentii prædecessoris litteræ, sub ejusdem diei data confectæ fuissent, prout superius enarratur, quodque præsentes litteræ ad probandum plene absolutionem, approbationem & suppletionem Innocentii prædecessoris hujusmodi ubique sufficiant, nec ad id probationis alterius adminiculum requiratur. Nulli ergo &c. si quis &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCII. VII. Kalendas Septembris, Pontificatus nostri anno I.

III.

Ut possint ædificare domum Observantum in suburbiis Lugdunensibus. Ex libro 19. fol. 222.

Carissimo in Christo filio Carolo Regi, & carissimæ in Christo filiæ Annæ Reginæ Francorum illustribus.

§. I. Eximiæ devotionis sinceritas &c. Sane pro parte vestra nobis nuper exhibita petitio continebat, quod vos ob singularem devotionis affectum, quem ad Fratres Ordinis Minorum reformatos, sub obedientia Generalis & Provincialium Ministrorum dicti Ordinis viventes, ob eorum bonos & exemplares mores, ac vitæ sanctimoniam, necnon uberes fructus, quos continue prædicationibus verbi Dei, ac aliis bonis operibus & exemplis, docente experientia, afferre consueverunt, & in dies afferunt, geritis, desideratis unam domum pro usu & habitatione dictorum Fratrum, cum Ecclesia, campanili humili, campana, claustro, dormitorio, & aliis necessariis officinis in Hospitali, duorum amentium nuncupato, in suburbiis Lugdunen. consistenti, in quo pauca hospitalitas observatur, & quod ad regimen, administrationem & dispositionem dilectorum filiorum Camerarii, & Capituli secularis & collegiatæ Ecclesiæ sancti Pauli Lugdunen. pertinet, Hospitali prædicto, ac illius Capella & cœmeterio penitus suppressis & extinctis, & si opus fuerit, pro majori commoditate Fratrum prædictorum,& ædificiorum domus inibi construendæ,ad profanos usus redactis construere. Quare pro parte vestra nobis fuit humiliter supplicatum, ut Hospitale,capellam &cœmeteria hujusmodi penitus supprimere & extinguere,ac eis inibi unam domum pro perpetuis usu&habitatione Fratrum prædictorum reformatorum construendi & ædificandi, & si opus fuerit, capellam, Hospitale & cœmeterium hujusmodi, aut pretium ad profanos usus redigendi, licentiam concedere, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur,qui Religionis propagationem,& Divini cultus augmentum, & animarum salutem nostris potissime temporibus supremis desideramus affectibus, pium & laudabile propositum vestrum in hac parte plurimum in Domino commendantes, hujusmodi supplicationibus inclinati, capellam, hospitale & cœmeterium hujusmodi penitus supprimentes & extinguentes, vobis inibi unam domum prædictam, cum Ecclesia, campanili humili, campana, cœmeterio, claustro, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, sine alicujus præjudicio construendi & ædificandi, seu construi & ædificari faciendi, ipsisque Fratribus illam re-

recipiendi, & perpetuo inhabitandi, & si opus fuerit, capellam, cœmeterium & hospitale hujusmodi pro commoditate dictorum Fratrum & ædificiorum dictæ domus ad prophanos usus redigendi licentiam auctoritate Apostolica, tenore præsentium elargimur, jure tamen parochialis Ecclesiæ & cujuslibet alterius in omnibus semper salvo; Camerarii, & Capituli prædictorum, de quo nobis per publicum documentum extitit legitime facta fides, ad hoc exprese accedente consensu: & insuper domui prædictæ, ac Fratribus in ea parte pro tempore degentibus, ut omnibus & singulis privilegiis, libertatibus, indulgentiis, immunitatibus, exemptionibus & indultis, aliis dicti Ordinis domibus, ejusque Fratribus sub quavis obedientia viventibus, seu aliorum Ordinum Mendicantium domibus in genere concessis & concedendis in posterum, uti, potiri & gaudere libere & licite possint, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, de specialis dono gratiæ indulgemus. Non obstantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. prædecessoris nostri, & aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo &c. si quis &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCII. XV. Kalend. Novembris, Pontificatus nostri anno I.

IV.

Ut Monasterium sancti Quirici derelictum convertat in domum Sororum Tertii Ordinis. Ex libro 18. fol. 258.

Venerabili fratri Episcopo Gajetan.

§. I. EX supernæ providentia &c. Cum itaque, sicut accepimus, Monasterium Monialium sancti Quirici Gajetan. Ordinis sancti Benedicti, Abbatissæ regimine destitutum existat, &, ut exhibita nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Communitatis Civitatis Gajetan. petitio continebat, si in Monasterio prædicto, curæ Episcopi Gajetani pro tempore existentis subjecto, in quo nulla Monialis per quatuor annos permansit, & quod ex tunc inhabitatum, & Monialibus dicti Ordinis pro derelicto habitum fuit, nomen & titulus Monasterii, ac Ordo prædictus supprimeretur & extingueretur, & inibi una domus Sororum Tertii Ordinis sancti Francisci, de Pœnitentia nuncupati, quæ inibi sub cura Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, sub perpetua clausura vitam ducerent, & Altissimo famularentur .... impendere valerent, illarumque orationibus, & intercessionibus populus Gajetanus a Deo gratias quam plurimas consequi speraret: pro parte dictæ Communitatis nobis fuit humiliter supplicatum, ut nomen & titulum Monasterii, ac Ordinem sancti Benedicti hujusmodi penitus supprimere & extinguere, ac unam domum Sororum dicti Tertii Ordinis, sub invocatione sancti Montani Martyris erigere, dicti Monasterii sic tunc suppressi Ecclesiam eidem domui, postquam erecta fuerit, pro illius Oratorio, ac refectorium, dormitorium, claustrum, hortos, hortalitia, possessiones, & bona omnia dicti Monasterii sic tunc suppressi, eidem erigendæ domui assignare, appropriare, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui religiosorum locorum omnium statum in melius dirigi, nostris potissime temporibus, supremis desideramus affectibus, de prædictis certam notitiam non habentes, necnon verum ultimæ dicti Monasterii vacationis modum præsentibus pro expresso habentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, fraternitati tuæ per Apostolica scripta mandamus,

mus, quatenus de præmissis omnibus & singulis auctoritate nostra te diligenter informes, & si per informationem eamdem ita esse repereris, Monasterium prædictum, cujus fructus, reditus & proventus quinquaginta florenorum auri de Camera, secundum communem æstimationem, valorem annuum, ut Communitas præfati asserunt, non excedunt; etiamsi ejus provisio dispositioni Apostolicæ specialiter vel generaliter pertineat: dummodo tempore datæ præsentium ei de Abbatissa canonice provisum non sit, ac nomen, titulum & Ordinem sancti Benedicti hujusmodi, auctoritate nostra penitus supprimas & extinguas, ac inibi unam domum Sororum dicti Tertii Ordinis, sub invocatione hujusmodi, in qua Sorores ipsæ, sub illius Regula, ac cura Fratrum prædictorum, ex fructibus bonorum dicti tunc sic suppressi Monasterii, ac illis in suppetentibus, ex piis Christifidelium suffragiis, ex incerta mendicitate proventibus, quæ per earum Conversas ostiatim quærere valeant, Altissimi beneplacitis vacent, erigas, & dictam Ecclesiam eidem domui, postquam erecta fuerit, ut præfertur, pro illius Oratorio, ac refectorium, dormitorium, claustrum, hortos, hortalitia, possessiones, & bona omnia cum omnibus juribus, ac pertinentiis suis eidem domui assignes & applices, & postquam dicta domus erecta fuerit, ut præfertur, Sororibus pro tempore recipiendis, quas in perpetua clausura degere, & Regulam prædictam sancti Francisci profiteri debeant, tam pro hac prima vice, quam deinceps, quoties domus ipsa Priorissa, per quam regi debeat, carere contigerit, Priorissam hujusmodi eligendi licentiam & facultatem dicta auctoritate concedas, ipsamque domum sic erectam, tunc cum illius pro tempore Priorissa & Sororibus, curæ, directioni, seu visitationi & correctioni Fratrum Ordinis Minorum de Observantia hujusmodi, per nos adinstar aliarum dicti Tertii Ordinis domorum, eorum curæ, visitationi & correctioni commissarum, visitandam, corrigendam & dirigendam subjicias, illamque per eosdem Fratres visitari, & illius Priorissam, ac Sorores pro tempore existentes corrigi & dirigi debere, eadem auctoritate statuas & ordines. Nos enim si suppressionem, extinctionem, erectionem, & alia præmissa per te vigore præsentium fieri contigerit, ut præfertur, Priorissæ & Sororibus prædictis, ut omnibus & singulis privilegiis, immunitatibus, favoribus & indultis, dicto Tertio Ordini in genere concessis uti & gaudere libere & licite valeant, auctoritate Apostolica, tenore earumdem præsentium, de specialis dono gratiæ indulgemus. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCII. VII. Kalendas Martii, Pontificatus nostri anno I.

V.

Ut possit ædificare in oppido Scalonæ Conventum Observantum. Ibidem fol. 90

Dilecto filio nobili viro Didaco Lupi Pacheco Marchioni Villenæ.

§. I. Piis supplicum votis &c. Sane pro parte tua nobis nuper exhibita petitio continebat, quod tu pia devotione ductus, cupiens temporalia in spiritualia, & transitoria in æterna felici commercio commutare, & ob singularem, quem ad Ordinem Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, illiusque Fratres propter illorum claros mores, vitæ sanctimoniam, verbi Dei prædicationem, & exemplarem vitam geris devotionis affe-

affectum, cupis in oppido tuo Scalonæ, Toletanæ diœcesis, loco ad id congruo & honesto, unam domum pro usu & habitatione perpetuis nonnullorum Fratrum Ordinis & Observantiæ prædictorum, ex bonis tibi a Deo collatis construere & ædificare, seu construi & ædificari facere, dummodo ad id Apostolicæ Sedis licentia tibi suffragetur. Quare pro parte tua nobis fuit humiliter supplicatum, ut tibi, qui etiam Dux Scalonæ existis, unam domum in dicto oppido, loco ad id convenienti & honesto, pro usu & habitatione prædictis, cum Ecclesia, humili campanili, campana, claustro, refectorio, dormitorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis construendi & ædificandi, seu construi & ædificari faciendi, ac domum hujusmodi, & Fratres in ea pro tempore habitantes alicui Custodiæ dicti Ordinis, de qua tibi melius visum fuerit, de consensu Superioris, secundum morem dicti Ordinis, submittendi, ac ipsis Fratribus domum ipsam recipiendi, ac perpetuo inhabitandi licentiam concedere, ac alias in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui Religionis propagationem, & Divini cultus augmentum nostris potissime temporibus summopere affectamus, tuum pium & laudabile propositum hujusmodi in Domino commendantes, hujusmodi supplicationibus inclinati, tibi unam domum in dicto oppido, loco ad id convenienti & honesto, cum Ecclesia, humili campanili, campana, cœmeterio, claustro, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro usu & habitatione perpetuis aliquorum Fratrum Ordinis & Observantiæ prædictorum, absque alicujus præjudicio construendi & ædificandi, seu construi & ædificari faciendi, ac domum & Fratres hujusmodi alicui Custodiæ, de qua tibi melius visum fuerit, de consensu tamen Superioris, secundum morem dicti Ordinis, submittendi, necnon eisdem Fratribus domum ipsam pro usu & habitatione hujusmodi recipiendi, & perpetuo inhabitandi, auctoritate Apostolica, tenore præsentium licentiam elargimur. Nos enim domui prædictæ, ac Fratribus in ea pro tempore habitantibus, ut omnibus & singulis privilegiis, immunitatibus, libertatibus, exemptionibus, indulgentiis, favoribus, gratiis & indultis, aliis domibus & Fratribus Ordinis & Observantiæ hujusmodi, per Sedem prædictam, seu alias quomodolibet in genere concessis, & in posterum concedendis, & quibus aliæ domus & Fratres hujusmodi utuntur, potiuntur & gaudent, ac uti, potiri & gaudere poterunt quomodolibet in futurum, similiter uti, potiri & gaudere libere & licite valeant, auctoritate & tenore prædictis, de speciali gratia indulgemus. Non obstantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. prædecessoris nostri, aut aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo &c. si quis &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCII. pridie Kalend. Martii, Pontificatus nostri anno 1.

Anno Christi 1493. Alexandri VI. anno 1. & 2.

VI.

Concessionem Alexandri V. de recipiendis eleemosynis & bonis mobilibus testamento legatis aliis factam extendit ad domum Valentinensem. Ex libro 23. fol. 143.

Ad futuram rei memoriam.

§. I. Pia decet consideratione &c. Dudum siquidem fel. record. Alexandro Papæ V. prædecessori nostro pro parte tunc Guardiani & Fratrum domus Ordinis Minorum de Gamberiaco, Gratianopolitanæ diœcesis

cefis expofito, quod nonnulli Chriftifideles aliquas pecuniarum fummas, res & bona alia eis & eorum domui annis fingulis fuper rebus & bonis fuis exfolvenda tam pro anniverfariis, quam Miffis celebrandis, & aliis piis fuffragiis pro fuarum animarum falute, per eos Altiffimo effundendis, in eorum teftamentis & ultimis voluntatibus, ac alias pias eleemofynas legare, donare & erogare confueverant, quæ, obftantibus prohibitionibus Canonum, ac ftatutis, & Regulis eorum Ordinis, eis recipere non licebat: præfatus prædeceffor, eorumdem Guardiani & Fratrum fupplicationibus inclinatus, ipfis Guardiano & Fratribus legata relicta in eleemofynas hujufmodi, necnon quafcumque pecuniarum fummas, res ac bona alia, quæ eis tunc in futurum pia largitione fidelium, per quafcumque perfonas erogari & relinqui, ac legari contingeret, ut præfertur, dummodo res & bona hujufmodi mobilia forent, per eos vel eorum Procuratores petere, exigere, recipere & habere, & in ufus, ad quos erogata vel donata forent, convertere libere & licite valerent, per fuas litteras indulfit, prout in illis plenius continetur. Cum autem, ficut exhibita nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Guardiani & Fratrum domus Valentinen. dicti Ordinis petitio continebat, ipfi cupiant conceffionem & indultum hujufmodi ad eos extendi: Pro parte Guardiani & Fratrum domus Valentinen. hujufmodi nobis fuit humiliter fupplicatum, ut conceffionem & indultum prædicta ad eos extendere & ampliare, ac alias ipfis fuper hoc opportune providere, de benignitate Apoftolica dignaremur.

§. II. Nos igitur hujufmodi fupplicationibus inclinati, conceffionem & indultum Alexandri prædecefforis hujufmodi ad eofdem Guardianum & Fratres dictæ domus Valentinen. auctoritate Apoftolica, tenore præfentium extendimus & ampliamus, ac omnia & fingula præmiffa ipfis de novo, falva in omnibus parochialium Ecclefiarum juftitia, eadem auctoritate concedimus & indulgemus. Non obftantibus piæ memoriæ Nicolai III. & Clementis V. Rom. Pontif. prædecefforum noftrorum, ac aliis conftitutionibus & ordinationibus Apoftolicis, necnon omnibus illis, quæ præfatus Alexander prædeceffor in dictis litteris voluit non obftare, ceterifque contrariis quibufcumque. Nulli ergo &c. fi quis &c.

Datum Romæ apud fanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCIII. IV. Non. Maii, Pontificatus noftri anno I.

VII.

Ut concedat facultatem erigendi in oppido Caftilionis Monafterium Clariffarum. Ex libro 18. fol. 42.

Dilecto filio Vicario venerabilis fratris noftri Epifcopi Cremonen. in fpiritualibus Generali.

§. I. Debitum paftoralis officii &c. Exhibita fiquidem nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Univerfitatis ac hominum terræ Caftilionis, Cremonen. diœcefis, petitio continebat, quod cum in dicta terra, quæ admodum populo plena exiftit, non fit aliquod Monafterium Monialium, & quod plures Virgines & adolefcentulæ dictæ terræ defiderent virginitatem fuam Deo vovere, & in ea perfeverare, ac in prædicta terra in quarterio five contrata, Maftalergii nuncupata, verfus muros ejufdem terræ fit quoddam hofpitale, in quo pauperes & aliæ miferabiles perfonæ recipi confueverint, aptum & idoneum pro erectione unius Monafterii Monialium, inibi Altiffimo famulari volentium, ipfique Univerfitas, ad quos alias

alias gubernatio dicti hospitalis pertinet, cupiant in ipso hospitali unum Monasterium Monialium Ordinis sanctæ Claræ pro earum usu & habitatione erigi; & ne pauperes & aliæ miserabiles personæ prædictæ careant loco, in quo recipi & habitare possint, intendunt quamdam domum eidem hospitali contiguam, ad hospitalitatem conservatam, loco ipsius hospitalis deputare, ac aptari & reduci facere: pro parte eorumdem Universitatis, asserentium se per nonnullas Virgines & puellas dictæ terræ, super hoc summa cum instantia requisitos fore, nobis fuit humiliter supplicatum, ut in dicto hospitali unum Monasterium Monialium Ordinis sanctæ Claræ erigere, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui Divini cultus augmentum, & Religionis propagationem supremis desideramus affectibus, hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus, si est ita, per te ipsum in prædicto hospitali unum Monasterium Monialium dicti Ordinis, cum Ecclesia, campanili, campanis, cœmeterio, claustro, refectorio, dormitorio, hortis, hortalitiis, & aliis officinis necessariis, pro usu & habitatione perpetuis puellarum, & aliarum Virginum dictæ terræ inibi sub perpetua clausura Altissimo famulari volentium, sine alicujus præjudicio, auctoritate nostra erigas; & nihilominus eisdem Universitati prædictam domum eidem priori hospitali contiguam, loco ipsius hospitalis ad hospitalitatem reducendi & restituendi, ita quod, sicut pauperes & aliæ miserabiles personæ prædictæ in ipso priori hospitali recipiebantur, in prædicta domo ad hospitalitatem, ut præfertur, reducta recipiantur, licentiam & facultatem eadem auctoritate concedas.

§. III. Nos enim eidem Monasterio, postquam sic erectum fuerit, ut præfertur, ac Monialibus, quæ illud inhabitabunt pro tempore, quod omnibus & singulis privilegiis, immunitatibus, favoribus, gratiis & indultis, aliis Monasteriis Monialium dicti Ordinis per Sedem Apostolicam nunc & pro tempore in genere concessis, uti, potiri & gaudere libere & licite valeant, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, de speciali gratia indulgemus: jure tamen parochialis Ecclesiæ, & cujuslibet alterius semper salvo. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac dicti Ordinis sanctæ Claræ, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis & consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCIII. VIII. Kalend. Junii, Pontificatus nostri anno I.

VIII.

Concedit eis jus patronatus quorumdam beneficiorum suæ Ecclesiæ. Ibidem fol. 207.

Dilectis in Christo filiabus Abbatissæ & Conventui Monasterii sancti Francisci a Cruce Venetiarum, Ordinis sanctæ Claræ.

§. I. Sacræ Religionis &c. Sane pro parte vestra nobis nuper exhibita petitio continebat, quod licet tempore quo Monasterium vestrum, quod tunc Prioratus sanctæ Crucis, Cluniacen. Ordinis erat, per fel. record. Innocentium Papam VIII. prædecessorem nostrum in Monasterium Ordinis sanctæ Claræ, Observantiæ Regularis, secundum Instituta primæ Regulæ, suppressis inibi nominibus Prioratus, & Cluniacensi Ordi-

ne, erectum, vobisque cum omnibus juribus & pertinentiis suis concessum fuit: in Ecclesia etiam dicti olim Prioratus tunc essent quatuor perpetua beneficia Ecclesiastica, quorum duo presbyteralia, & unum diaconale, & aliud subdiaconale existunt, & ex ipsis presbyteralibus beneficiis unum primum, & aliud pro tempore obtinens, Vicarius nuncupabatur, ac curam animarum Parochianorum dictæ Ecclesiæ, quæ etiam parochialis Ecclesia existit, habebat, prout habet de præsenti, dictusque prædecessor etiam vobis jus præsentandi, conferendi seu instituendi, quod Priori dicti Prioratus pro tempore existenti ad beneficia Ecclesiastica quomodolibet competebat, concesserit, & credatur jus patronatus & præsentandi personas idoneas ad dicta beneficia, quæ tunc pro tempore vacabant, ad dictum Priorem, qui etiam fructus, reditus & proventus dictorum duorum beneficiorum presbyteralium, qui adeo tenues & exiles erant, ut illa pro tempore obtinentes, incumbentia eis onera perferre non possint, ad valorem annuum triginta ducatorum auri de Camera, secundum communem æstimationem in bonis immobilibus eis assignatis, adauxit, pertinuisse, & vobis concessum fuisse, tamen dubitatis desuper molestari tempore procedente. Quare pro parte vestra nobis fuit humiliter supplicatum, ut vobis jus patronatus & præsentandi Patriarchæ Venetiarum pro tempore existenti personas idoneas ad primum nuncupatum, ad præsens vacans, & ad illud, ac alia beneficia prædicta, quoties illa deinceps perpetuis futuris temporibus vacare contigerit, de novo, potiori pro cautela concedere & assignare, & quod dictum primum beneficium pro tempore obtinens, Vicarius nuncupetur, ac custodia bonorum mobilium pretiosorum, & jocalium dictæ Ecclesiæ ad vos pertineat, statuere & ordinare, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, quieti vestræ consulere volentes, dilecti filii nobilis viri Ducis Venetiarum nobis super hoc humiliter supplicantis, ac hujusmodi supplicationibus inclinati, jus patronatus & præsentandi eidem Patriarchæ personas idoneas ad primum nuncupatum, etiam ex nunc, & ad illud ac alia beneficia prædicta, quoties illa deinceps perpetuis futuris temporibus vacare contigerit, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, potiori pro cautela in perpetuum concedimus & assignamus, & quod dictum primum beneficium obtinens, etiam de cetero, prout hactenus nuncupatus fuit, Vicarius nuncupetur, ac custodia bonorum mobilium pretiosorum, & jocalium dictæ Ecclesiæ ad vos pertineat, dicta auctoritate statuimus & ordinamus. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo &c. si quis &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCIII. VIII. Idus Junii, Pontificatus nostri anno I.

IX.

Ut concedant facultatem ædificandi domum Amadeitarum in Eremitorio sancti Genesii. Ex lib. 2. fol. 106.

Dilectis filiis Decano, & Majori, ac de Lorca Archidiaconis Ecclesiæ Carthaginen.

§. I. JUstis &c. Dudum siquidem fel. record. Innocentio Papæ VIII. prædecessori nostro pro parte dilecti filii nobilis viri Joannis Chaçon. Præfecti Murciæ exposito, quod ipse ob singularem devotionis affectum, quem ad Ordinem Fratrum Minorum Regularis Observantiæ gerebat,

bat, cupiebat in Eremitorio sancti Genesii, de la Xara nuncupato, in quodam loco deserto, & a Civitate Carthaginen. per decem milliaria vel circa distante, & circa littus maris consistente, ac cujus idem Joannes patronus existebat, unam domum sub titulo aut invocatione Annunciationis beatæ Mariæ, pro usu & habitatione perpetuis Fratrum Ordinis & Observantiæ prædictorum, suis sumptibus & expensis construi & ædificari facere, si sibi super hoc Sedis Apostolicæ licentia concederetur: Idem Innocentius prædecessor, ipsius Joannis in ea parte supplicationibus inclinatus, tibi fili Archidiacone de Lorca, tuo proprio nomine non expresso, suis dedit litteris in mandatis, ut dicto Joanni in prædicto Eremitorio unam domum sub dicta invocatione, cum Ecclesia, campanili humili, campana, claustro, cœmeterio, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro usu & habitatione perpetuis Fratrum dicti Ordinis Regularis Observantiæ, sine alicujus præjudico, construendi & ædificandi, ac octo Fratres Ordinis & Observantiæ prædictorum, de Custodia Murciæ, provinciæ Castellæ, secundum morem dicti Ordinis, quos idem Joannes duceret eligendos, & quos ad hoc voluntarios inveniret, in dictam domum introducendi & collocandi: eisdemque Fratribus sic eligendis ab eorum domibus dicti Ordinis, in quibus degerent seu habitarent, recedendi, & ad dictam domum beatæ Mariæ se transferendi, alicujus Superioris eorum licentia minime requisita, licentiam & facultatem concederes, ipsamque domum, ac illius Fratres pro tempore, Congregationi sive Societati quondam fratris Amadei aggregares: quodque dicta domus, & prædicti octo & alii Fratres in ea pro tempore degentes, sub Obedientia Ministri Generalis dicti Ordinis Fratrum Minorum immediate subjicerentur, prout & quemadmodum Fratres Ordinis & Societatis prædictorum subjiciebantur, & eidem Ministro Generali ac Visitatori, per dictam Societatem pro tempore deputatis, & nemini alteri subessent, vel obedire tenerentur, seu a primæva eorum obedientia exempti essent, etiamsi Fratres in dictam domum introducendi antea sub alia obedientia forent; quodque, si forsan, quod abesset, contingeret Fratres dictæ domus pro tempore existentes a Regulari Observantia declinare & illam relinquere, aut modo Fratrum, Conventualium nuncupatorum dicti Ordinis, seu alias inhoneste vivere, liceret eidem Joanni, & Successoribus suis in majoratu domus ejusdem Joannis succedentibus, Fratres prædictos sic Observantiam Regularem omittentes, ab eadem domo propria auctoritate expellere, & in eadem Fratres Ordinis & Observantiæ, ac Custodiæ Murciæ prædictorum introducere, & domum ipsam Custodiæ in eventum hujusmodi subjicere & applicare, statueres & ordinares, prout in eisdem litteris plenius continetur.

§. II. Cum autem, sicut exhibita nobis nuper pro parte dicti Joannis petitio continebat, ipse Joannes fervore devotionis accensus, domum prædictam vigore licentiæ sibi per te fili Archidiacone de Lorca concessæ, construi & ædificari fecerit, ac in illam Fratres Ordinis & Observantiæ prædictorum introduxerit, qui cum odore bonæ famæ, ac Christifidelium consolatione, spiritualem inibi vitam ducunt; dubitetque, Fratres prædictos in dicta domo pro tempore degentes molestari: pro parte dicti Joannis nobis fuit humiliter supplicatum, ut in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. III. Nos igitur hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus vestrum per vos vel alium seu alios, eisdem Fratribus in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciatis auctoritate nostra præmissa omnia & singula in-

inviolabiliter observari, non permittentes eos, & dictum Joannem per quoscumque desuper quovis modo molestari. Contradictores per censuras Ecclesiasticas, ac alia juris remedia opportuna, appellatione postposita, compescendo: invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis. Et nihilominus legitimis super his per vos habendis servatis processibus, illos, quos vobis legitime constiterit censuras prædictas incurrisse, quoties expedierit, iteratis vicibus aggravare curetis. Non obstantibus piæ mem. Bonifacii Papæ VIII. etiam prædecessoris nostri & aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon quibusvis litteris forsan per Nos &c. etiam præsentibus exprese derogantibus, concessis & concedendis in posterum, quibus, tenores illarum pro sufficienter expressis habentes &c. derogamus, contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCIII. pridie Kalend. Julii, Pontificatus nostri anno I.

X.

Ut concedat licentiam ædificandi in urbe Toletana domum Sororum Tertii Ordinis de Pœnitentia. Ex libro 22. fol. 133.

Dilectis filiis Decano, & Archidiacono, ac Scholastico Ecclesiæ Toletanæ.

§. I. HIs, quæ pro Divini cultus augmento &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilecti filii Ferdinandi Alvari de Toledo, laici Toletani, & dilectarum in Christo filiarum Mariæ de sancta Cruce, & aliarum Sororum Tertii Ordinis sancti Francisci, de Pœnitentia nuncupati, in domo dicti Ordinis, in parochia Ecclesiæ sancti Salvatoris Toletanæ consistente, & de novo dicto Ordini concessa degentium petitio continebat, quod olim quondam Didacus de Toledo Lupi laicus, tunc Rector Civitatis Toletanæ, præfati Ferdinandi frater, dum in humanis ageret, cupiens terrena in cœlestia, & transitoria in æterna felici commercio commutare, condens de bonis suis in ejus ultima voluntate testamentum, inter alia voluit & ordinavit, quod post ejus obitum in quadam domo in Parochia prædicta consistente, ad eum legitime spectante, propriis expensis suis una domus cum capella, campanili humili, campana, cœmeterio, claustro, refectorio, dormitorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessaris officinis pro habitatione Sororum dicti Tertii Ordinis erigeretur, ac tam ex suis, quam præfatæ Mariæ ejus tunc uxoris, bonis sufficienter dotaretur; quodque domus ipsa, & Sorores in ea pro tempore degentes, essent sub visitatione & correctione Custodis pro tempore existentis Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, Custodiæ Toletanæ, secundum morem dicti Ordinis Minorum; ipsaque Maria videns præmissa in maximum Dei servitium cedere, volensque etiam auxilium in præmissis præstare, ac cupiens post obitum dicti Didaci honeste vivere, & ad secunda vota minime transire, domum ipsam, postquam fuit ad effectum hujusmodi ædificata & constructa, una cum certis aliis Sororibus dicti Tertii Ordinis habitavit, in qua usque ad numerum duodecim vel circa, aut ultra hactenus fuerunt Altissimo famulantes, ipsique Didacus & Maria etiam voluerunt & ordinaverunt, ut ipsa Maria, quoad viveret, esset patrona & administratrix dictæ domus, & post ejus obitum, administratio, & jus patronatus dictæ domus, ac deputandi sive præsentandi Sorores, quæ in eadem domo pro tempore degerent, ad præfatum Ferdinandum, & successores suos majores natu, successionem domus suæ, majoratum nuncupatam pro tempore obtinentes, in perpetuum per-

pertineret: quodque si tempore procedente contingeret, quod aliquæ mulieres de parentela sua, infra quartum consanguinitatis gradum dicti Didaci, domum prædictam ingredi, & habitum earumdem Sororum recipere vellent, recipi & admitti deberent, dummodo ultra quatuor non essent, ita quod quatuor Sorores ex dicta parentela, & non amplius in eadem domo existerent, & aliqua ipsarum quatuor decedente, posset tunc patronus illius aliam nominare, usque ad dictum numerum quatuor, ipsaque Maria tamquam Soror in dicta domo, & in habitu Sororum, aut seculari honesto, prout sibi videbitur, quoad viveret, permaneret, & Sorores, quæ dictam domum pro tempore ingredi voluissent, de consensu dictæ Mariæ reciperentur, ipsaque domus ad alium locum transferri, & illius bona per illius patronos pro tempore alienari, vendi, permutari, aut donari non possent, quodque capella prædicta esset pro prædictorum Didaci & Mariæ sepulturis, & non alterius; ipsaque Maria pro dote domus & Sororum in ea pro tempore degentium, nonnulla bona & reditus tunc expressa, ad eam, & dum viveret, præfatum Didacum legitime pertinentia, pro totali ipsius domus dote dedit & concessit, prout in quodam publico instrumento desuper confecto dicitur plenius contineri. Et deinde dilectus filius Didacus Voltares, modernus custos dictæ Custodiæ, videns prædicta in maximum Dei servitium, & Divini cultus augmentum cedere, illa auctoritate sui officii, prout tunc juxta dicti Ordinis Minorum constitutiones poterat, approbavit & confirmavit; domumque prædictam pro dicto Tertio Ordine & Sororibus illius recepit, ac sub sua protectione suscepit; & dictæ Mariæ aliisque Sororibus in dicta domo degentibus, habitum Sororum dicti Tertii Ordinis exhibuit, ac ab eis professionem per Sorores dicti Tertii Ordinis emitti solitam, recepit, easque in dicta domo collocavit.

§. II. Quare pro parte tam Ferdinandi, qui, ut asserit, carissimi in Christo filii nostri Ferdinandi Regis, & carissimæ in Christo filiæ Elisabethæ Reginæ Castellæ & Legionis regnorum illustrium, Consiliarius & Secretarius existit, quam Mariæ & Sororum prædictarum, nobis fuit humiliter supplicatum, ut omnibus & singulis præmissis, pro illorum subsistentia firmiori robur Apostolicæ confirmationis adjicere, ac potiori pro cautela dictam domum in domum dictarum Sororum cum capella, campanili humili, campana, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis de novo erigere, ac bona & reditus hujusmodi illi pro sustentatione domus & locorum prædictorum perpetuo applicare & appropriare, ac jus patronatus hujusmodi dictæ Mariæ, quoad vixerit, & post ejus obitum, Ferdinando & successoribus præfatis, ut præfertur, concedere & assignare, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. III. Nos igitur, qui de prædictis certam notitiam non habemus, hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus vestrum, si, & postquam de præmissis vobis legitime constiterit, omnia & singula præmissa, ac prout illa concernunt, omnia in dicto instrumento contenta, approbare & confirmare, ac omnes & singulos defectus, si qui forsan intervenerint in eisdem, supplere, & nihilominus, fortiori pro cautela, in dicta domo unam domum dictarum Sororum cum capella, campanili humili, campana, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis erigere, sine alicujus præjudicio, auctoritate nostra curetis, illaque bona & reditus hujusmodi pro substentatione prædicta applicetis & approprietis, ipsique Mariæ, quoad vixerit, & post obitum suum Ferdinando & successoribus præfatis jus patronatus hujusmodi in perpetuum concedatis & assignetis; ac decernatis, quod in dicta capella nul-

nullus præter Didacum, & postquam decesserit, Mariam prædictos, possit sepeliri: quodque ipsa domus per quempiam, quavis auctoritate fungentem, ad alium locum transferri, illiusque bona vendi & alienari aut permutari nequeant, domusque & Sorores prædictæ in ea pro tempore degentes, etiam curæ, protectioni & visitationi ac correctioni dicti Custodis perpetuo subjiciantur: jure tamen parochialis Ecclesiæ, & cujuslibet alterius semper salvo. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCIII. III. Kalendas Augusti, Pontificatus nostri anno I.

XI.

Concedit facultatem ut possit ampliari & reædificari domus Sororum Tertii Ordinis Salmanticæ. Ex libro 47. fol. 240.

Ad futuram rei memoriam.

§. I. Ea quæ pro Religionis propagatione &c. Sane pro parte venerabilis fratris nostri Alphonsi Archiepiscopi Compostellani, ac dilectarum in Christo filiarum Abbatissæ & Conventus domus Annunciationis beatæ Mariæ Salamantin. Tertii Ordinis sancti Francisci, de Pœnitentia nuncupati, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod olim præfati Abbatissa & Conventus provide considerantes, quod dicta domus adeo angusta erat, ut formam domus Monialium sive Sororum non haberet, & in ea habitare non possent; quodque ipse Archiepiscopus, qui ad dictum Ordinem singularem gerebat, prout gerit, devotionis affectum, nonnulla ædificia pro ampliatione dictæ domus de propriis pecuniis suis emerat, quæ perfecta non erant, & quæ ipse Archiepiscopus perficere & ampliare etiam opere sumptuoso, domumque ipsam dotare proposuerat, & pollicitus fuerat, salvis tamen conditionibus infrascriptis; quodque si dicta ædificia imperfecta remanerent, eis ob tenuitatem fructuum dictæ domus, ac numerum Sororum in illa degentium, qui creverat, impossibile erat illa perficere posse, & in dicta domo tam angusta remanere non poterant, necesseque erat illam relinquere; matura deliberatione præhabita, de tunc superioris earum expresso consensu, super hoc capitulariter congregato, situm dictæ domus eidem Archiepiscopo pure & libere donarunt & concesserunt cum plena facultate de illo, ut de re propria disponendi, ipseque Archiepiscopus donationem hujusmodi recipiens, situm domus prædictæ eidem Abbatissæ & Conventui perpetuo gratiose donavit, intendens dicta ædificia incepta perficere & etiam ampliare, ac bona dictæ domus augere: volens tamen & ordinans, etiam accedente consensu superioris præfati, quod jus patronatus & præsentandi personam idoneam ad regimen & administrationem dictæ domus, dum illa Abbatissa careret, ad eum, quamdiu viveret, pertineret: quodque sub sua & eorum, quibus in sua ultima voluntate ordinaret seu disponeret, tutela, protectione ac jurisdictione immediate Abbatissa & Conventus præfati perpetuo remanerent, ac perpetuam clausuram, quam Moniales Monasterii sanctæ Claræ, Ordinis ejusdem sanctæ, in Civitate Salamantina degentes, observabant, observare tenerentur, & in eventum, in quem non observarent, domum prædictam, & reditus, & pias subventiones & eleemosynas illius, absque alicujus Judicis declaratione seu sententia, amittere deberent, cederentque omnia in commodum & utilitatem Ordinis Fratrum Eremitarum sancti Hieronymi: ita ut Fratres illius dictam domum

mum recipere & habitare, ac illa & reditibus ac eleemosynis illius perpetuo uti possent, ac sub eadem pœna Abbatissa & Conventus prædicti aliquam Sororem in dicta domo, nisi usque ad numerum quinquaginta Sororum recipere nequirent, & omnes insimul in ipsa domo ultra quinquaginta Sorores non essent; & cum aliquas Sorores infra dictum numerum recipere vellent, primo de genere, cognomine, seu de parentela de *Azevedo*, seu de *Fonseca*, aut de *Ulloa*, si quæ idoneæ repirirentur, quæ dictam domum ingredi vellent, recipere tenerentur: si de cognominibus, aut de parentela hujusmodi nullæ essent, tunc de cognomine aut de parentela de *Maldonado* recipere tenerentur & reciperent, & si nullæ parentelarum ac cognominum hujusmodi, quæ dictam domum ingredi vellent, reperirentur, tunc alias ad id idoneas recipere possent. Et si dilectus filius Ludovicus de Azevedo, dicti Archiepiscopi frater, aut ejus primogenitus, seu ab illis descendentes, hæreditatem domus eorum habentes, seu dilectus filius Didacus etiam de Azevedo, aut ejus primogenitus laici etiam hæreditatem domus habens, pro tempore filias haberent, & illas in dicta domo propter Sororum in illa pro tempore degentium bonos & exemplares mores, in earum commercio educari vellent, Abbatissa & Conventus prædicti, dicta clausura non obstante, illas recipere, & in dicta domo educare tenerentur; dummodo genitores earum expensas necessarias solverent, si dicti Abbatissa & Conventus sponte sua eas de ipsius domus bonis sive eleemosynis manutenere nollent; & si filiæ prædictæ dictam domum, ut Moniales ingredi, aut in illa remanere vellent, Abbatissa & Conventus præfati illas recipere, & professionem ab eis, si illam emittere vellent, admittere, absque eo quod pro ingressu aut dote quidquam persolvere tenerentur, ac Ecclesiæ dictæ domus, necnon capellæ, quam præfatus Archiepiscopus in dicta domo ædificare cœpit, & concedente Domino, quantocies finire intendit, eisdem modo & forma, quibus Divinum officium in dicto Monasterio sanctæ Claræ celebratur, in Divinis deservire, ac quolibet die pro dicto Archiepiscopo & progenitoribus suis commemoratio fiat, cum expressa oratione pro eo, tamquam benefactore & fundatore domus ejusdem: ad dictam & in dicta capella, nullus, nisi ipse Archiepiscopus, aut quos ipse in vita sua, seu ultima voluntate ordinaverit seu deputaverit, possit sepeliri; & si forsan Abbatissa & Conventus præfati aliquem inibi sepelirent, reditus annales sex mille morapetinorum, quos ipse Archiepiscopus pro manutentione ipsarum, & domus prædictæ reliquit & donavit, & quæ de cetero cum illis donare contigerit, amittent, cedantque omnia in dictæ capellæ, & presbyterorum illius utilitatem, illaque ex tunc in eventum hujusmodi, eis perpetuo donavit. Quæ omnia & singula Archiepiscopus, ac Abbatissa & Conventus præfati, interveniente etiam juramento, ac accedente consensu Superioris hujusmodi, inviolabiliter observare promiserunt, & nullo unquam tempore contra ea litteras Apostolicas impetrare, & illis impetratis uti; renunciantibus etiam præfatis Abbatissa & Conventu certis litteris Apostolicis eis alias super non observanda clausura concessis, prout in quibusdam publicis instrumentis desuper confectis dicitur plenius contineri.

§. II. Quare pro parte tam Archiepiscopi, quam Abbatissæ & Conventus prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut donationibus, statutis, decretis, ordinationibus, promissionibus & aliis præmissis, pro illorum subsistentia firmiori, robur Apostolicæ confirmationis adjicere, & quod nulla de cetero dictæ domui in Abbatissam præfici possit, nisi de genere seu parentela præfati Archiepiscopi, si aliqua fuerit, alioquin de aliis cognominibus & generibus hujusmodi, quæ etiamsi non fuerint, tunc magis idonea eli-

eligatur & assumatur: quodque Vicarius Generalis Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, domum prædictam per se, & non per alium, cum uno aut duobus sociis dicti Ordinis Minorum de Observantia, ætatis saltem quinquaginta annorum, & non citra, quando domum Fratrum Minorum Ordinis & Observantiæ prædictorum ejusdem Civitatis visitaverit, visitare debeat, si velit, & si Abbatissa & Conventus præfati eum ad visitandum dictam domum elegerint, & quod dictus Vicarius visitationem & correctionem in domum, ac Abbatissam & Conventum hujusmodi, ac illius Sorores, & facultatem deputandi eis confessorem idoneum, dumtaxat in eventum hujusmodi habeat; ita tamen quod aliquam Sororem in dicta domo ponere, & ab illa extrahere, nisi de consensu præfati Archiepiscopi, quamdiu vitam duxerit in humanis, & eo vita functo, cui idem Archiepiscopus id duxerit committendum, cui votum obedientiæ præstent, nequeat, statuere, ordinare, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. III. Nos igitur, qui statum religiosorum locorum omnium in melius dirigi, nostris potissime temporibus, supremis desideramus affectibus, hujusmodi supplicationibus inclinati, statuta, decreta, ordinationes, promissiones, ac alia præmissa, ac prout illa concernunt, omnia & singula in dictis instrumentis contenta, auctoritate Apostolica, & ex certa scientia, tenore præsentium approbamus & confirmamus, & præsentis scripti patrocinio communimus, supplentes omnes & singulos defectus, si qui forsan intervenerint in eisdem.

§. IV. Et nihilominus potiori pro cautela, illa omnia & singula de novo, modo & forma præmissis facimus & concedimus: statuentes etiam & ordinantes, quod nulla de cetero dictæ domui in Abbatissam præfici possit, nisi de genere seu parentela præfati Archiepiscopi, si aliqua fuerit, alioquin de aliis cognominibus & genere hujusmodi, quæ etiam si non fuerint, tunc magis idonea eligatur & assumatur, quodque Vicarius præfatus domum prædictam per se ipsum, & non per alium cum uno aut duobus sociis Ordinis Minorum de Observantia, ætatis saltem quinquaginta annorum, & non citra, quando domum Fratrum Minorum hujusmodi visitaverit, si velit, visitare debeat, & si Abbatissa & Conventus præfati eum ad visitandum dictam domum elegerint, ipseque Vicarius visitationem & correctionem in domum ac Abbatissam & Conventum hujusmodi, & illius Sorores, ac facultatem deputandi eis confessorem idoneum, dumtaxat in eventum prædictum habeat; ita tamen, quod aliquam Sororem in dicta domo ponere, & ab illa extrahere, nisi de consensu præfati Archiepiscopi, & eo vita functo, ejus, cui ipse Archiepiscopus id duxerit committendum, cui votum obedientiæ præstent, non possit, ut præfertur. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac statutis & consuetudinibus domus Annunciatæ, & Ordinum prædictorum, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo &c. si quis &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCIII. VI. Kal. Septembris, Pontificatus nostri anno II.

XII. Ut

XII.

Ut dent licentiam ædificandi domum Observantum prope villam de Jarandilla. Ex lib. 51. fol. 19.

Venerabili Fratri Episcopo Corduben. & dilectis filiis Thesaurario ac Scholastico Ecclesiæ Corduben.

§. I. Is fidelium nobis &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilecti filii nobilis viri Fernandi Alvarii de Toleto, Comitis de Oropessa petitio continebat, quod prope villam de Jarandilla, Placentinæ diœcesis, est unum Eremitorium sub invocatione sancti Dominici, in quo alias nonnulli Fratres Ordinis Minorum degebant, & quod deinde, cum ab ipsis Fratribus derelictum fuisset, Fratribus in domo sancti Vincentii Placentin. Ordinis Fratrum Prædicatorum pro tempore degentibus Apostolica fuit auctoritate concessum; & cum præfati Fratres Ordinis Prædicatorum illud aliquamdiu tenuissent, tunc capitulum Provinciale Ordinis ejusdem, partium illarum, ac Prior & Fratres dictæ domus illud libere dimiserunt.

§. II. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, præfatus Fernandus fervore devotionis accensus, cupiat, quod in dicto Eremitorio, in temporali dominio suo consistente, una domus pro Fratribus dicti Ordinis Minorum, de Observantia nuncupatorum, ad quos, ob eorum bonos & exemplares mores, ac vitæ sanctimoniam, & uberes fructus, quos prædicationibus verbi Dei, & aliis bonis operibus continuo afferunt, singularem gerit devotionis affectum, construatur & ædificetur, ac illam de propriis bonis suis construere & ædificare proponat, si sibi ad id Apostolicæ Sedis auctoritas suffragetur; pro parte ejusdem Fernandi nobis fuit humiliter supplicatum, ut sibi in dicto Eremitorio unam domum, sub invocatione ejusdem Sancti, cum Ecclesia, campanili humili, campana, claustro, dormitorio, refectorio, cœmeterio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro perpetuis usu & habitatione Fratrum dicti Ordinis Minorum, de Observantia nuncupatorum, qui sub cura, visitatione & obedientia Custodiæ de Angelis dicti Ordinis Minorum, de Observantia nuncupatorum, in partibus illis, ac Vicarii Generalis de Observantia dicti Ordinis degant, construendi & ædificandi, seu construi & ædificari faciendi licentiam concedere, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. III. Nos igitur, qui dudum Divini cultus augmentum, & Religionis propagationem, ac animarum salutem nostris potissime temporibus, supremis desideramus affectibus, pium & laudabile propositum dicti Fernandi plurimum in Domino commendantes &c. hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus vestrum, eidem Fernando in dicto Eremitorio unam domum sub dicta invocatione, cum Ecclesia, campanili humili, campana, claustro, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro perpetuis usu & habitatione Fratrum dicti Ordinis Minorum, de Observantia nuncupatorum, qui sub cura, visitatione & obedientia Custodiæ & Vicarii prædictorum degunt, sine alicujus præjudicio, construendi & ædificandi, seu construi & ædificari faciendi, ac tredecim Fratres ex quibuscumque Provinciis, custodiis, sive domibus dicti Ordinis Minorum de Observantia, pro prima vice evocandi, ipsisque Fratribus se ad dictam domum construendam cum libris & aliis rebus a Superioribus suis ad usum suum eis

jam concessis, superiorum prædictorum, & cujusvis alterius licentia super hoc minime requisita, se transferendi, licentiam auctoritate nostra largiamini; ac Custodi sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, ut dictam domum recipiat, Fratribus prædictis ut ad illam se, omni dilatione cessante, & appellatione remota, ad requisitionem dicti Fernandi transferant, illamque pro perpetuis usu & habitatione Fratrum dicti Ordinis de Observantia percipiant, præfata auctoritate nostra districte præcipiendo mandetis: jure tamen parochialis Ecclesiæ, & cujuslibet alterius in omnibus semper salvo. Nos enim, si licentiam hujusmodi per vos vigore præsentium concedi contigerit, ut præfertur, eidem domui ac Fratribus, qui illam pro tempore inhabitabuot, ut omnibus & singulis gratiis, privilegiis, indultis, indulgentiis, exemptionibus, libertatibus, immunitatibus, aliis domibus & Fratribus ejusdem Ordinis per Sedem Apostolicam, seu alias quomodolibet concessis & concedendis in posterum, uti, potiri & gaudere libere & licite possint, auctoritate Apostolica præfata, earumdem tenore præsentium, de specialis dono gratiæ indulgemus. Non obstantibus fel.record.Bonifacii Papæ VIII. prædecessoris nostri, & aliis constitutionibus & ordioationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCIII. XVIII. Kalendas Octobris Pontificatus nostri anno II.

XIII.

Conventus Observantum & Monasterium Clarissarum de Belalcazar subjiciuntur regimini Custodis Angelorum. Ex libro 51. fol.20.

Ad perpetuam rei memoriam.

§. I. INjunctum nobis desuper &c. Sane pro parte dilectarum in Christo filiarum, nobilium mulierum Mariæ de Velasco, & Leonoræ, ac, quæ Comitissa de Coruveca existit, Mariæ Manrique, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod domus Sanctorum Martyrum Berardi, Petri, Accursii, Adjuti, & Octonis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, ac Monasterium sancti Francisci de la Columna sanctæ Claræ, Observantiæ Regularis Ordinum, Corduben. diœcesis, sub cura & obedientia Provincialis provinciæ de Sanctoyo, secundum morem dicti Ordinis Minorum, esse noscuntur, & quia propter distantiam dictæ provinciæ, domus & Monasterium hujusmodi cum difficultate visitantur, & propterea sæpenumero detrimenta in spiritualibus patiuntur; si Custodi pro tempore existenti Custodiæ de Angelis Ordinis Minorum, & Observantiæ prædictorum partium illarum, eisdem domui & Monasterio propinquiori subjicerentur, ex hoc profecto statui & quieti & tranquillitati domus & Monasterii prædictorum melius coosuleretur: pro parte Mariæ de Velasco, Leonoræ, ac Mariæ Manrique prædictarum, asserentium earum progenitores domum & Monasterium hujusmodi de propriis eorum bonis fundasse, nobis fuit humiliter supplicatum, ut Monasterium & domum hujusmodi a cura & obedientia dictæ provinciæ perpetuo separare & dimembrare, ac curæ & obedientiæ dictæ Custodiæ subjicere, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui religiosorum locorum omnium statum melius dirigi nostris potissime temporibus supremis desideramus affectibus, hujusmodi supplicationibus inclinati, domum & Monasterium hujusmodi a cura & obedientia dictæ provinciæ auctoritate Apostolica, & ex certa scientia, te-

tenore præsentium perpetuo separamus & dimembramus, ac curæ & obedientiæ dictæ Custodiæ de Angelis subjicimus: Custodi præfato, ut Monasterium & domum hujusmodi sub cura & obedientia suis recipere debeat, sub excommunicationis sententiæ latæ pœna districte præcipiendo mandantes: & ne domus prædicta ob absentiam Fratrum, dispendium patiatur, decernimus, quod Fratres, qui in Congregatione provinciali dictæ provinciæ in domo Segobien. dicti Ordinis Minorum, in festo Nativitatis beatæ Mariæ Virginis, anni Domini MCCCCXCII. celebrata, ad præfatam domum missi, vel in ea collocati, aut qui inibi usque ad præsentium notificationem erunt, a dicta domo nullatenus mutari possint, & si mutati fuerint, ad illam redire teneantur, prout præfato Custodi visum fuerit expedire, in cujus arbitrio retentio vel remissio ad dictam provinciam omnino dependeat; necnon Monasterio, & domui præfatis, & Fratribus in domo & Monialibus Monasterio prædictis pro tempore degentibus, ut omnibus & singulis gratiis, privilegiis, libertatibus, exemptionibus, immunitatibus, favoribus & indultis, aliis ejusdem Ordinis domibus & Monasteriis, Fratribus & Monialibus in genere, seu alias quomodolibet concessis, & in posterum concedendis, uti, potiri & gaudere libere & licite possint ac debeant, dicta auctoritate indulgemus. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Nulli ergo &c. si quis &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCIII. XVIII. Kalendas Octobris, Pontificatus nostri anno II.

ANNO CHRISTI 1494. ALEXANDRI VI. ANNO 2. & 3.

XIV.

Ut possit tradere domum Observantibus. in oppido Bruellensi. Ex originali.

Venerabili fratri nostro Archiepiscopo Coloniensi.

§. I. DUdum fel. record. Innocentius Papa VIII. proxime prædecessor noster, tibi, ut in Civitate seu patria Colonien. unam domum, seu locum novum pro usu & habitatione perpetuis Fratrum Ordinis Minorum, de Observantia nuncupatorum construi facere posses, cum Ecclesia, Conventu, campanili humili, campana, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, absque tamen alieni juris præjudicio, Apostolica auctoritate facultatem, ac Fratribus Ordinis prædicti domum ipsam recipiendi, licentiam concessit, indulgens eisdem Fratribus, qui pro tempore dictam domum inhabitarent, ut omnibus & singulis gratiis, privilegiis & indultis uti, potiri & gaudere possent, quibus alii dicti Ordinis & Observantiæ Fratres in genere potiebantur, utebantur & gaudebant, ac uti, potiri & gaudere possent quomodolibet in futurum, prout in litteris ipsius prædecessoris, in forma Brevis desuper confectis plenius dicitur contineri.

§. II. Et deinde, sicut pro parte tua fuit nobis nuper expositum, tu devotionis zelo motus, litterarum earumdem vigore unam domum seu locum novum pro usu & habitatione perpetuis Fratrum Ordinis Minorum de Observantia, provinciæ Colonien. sub Vicario viventium, in oppido Bruell, tuæ Colonien. diœcesis, cum Ecclesia, Conventu, campanili humili, campana, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, de propriis bonis & impensis tuis construi & ædificari fecisti, ac Ecclesiam ipsam, una cum Altaribus pluribus in eadem materialiter constructis, in propria tui persona consecrasti, necnon prædictis Fratribus de Observantia, provinciæ Co-

Colonien. sub Vicario viventibus domum antedictam recipiendi, & perpetuo inhabitandi licentiam indulsisti, ac etiam eisdem Fratribus de Observantia, qui pro tempore domum ipsam incolerent, ut omnibus & singulis gratiis, privilegiis, indultis & praeeminentiis, quibus alii dicti Ordinis & Observantiae Fratres sub Vicario viventes in genere utuntur, potiuntur & gaudent, seu uti, potiri & gaudere poterunt, uti, potiri & gaudere possent, concessisti; sed nondum domus & locus novus hujusmodi, sicut praefertur, constructus, erectus & consecratus, ab antedictis Fratribus de Observantia provinciae Colonien. sub Vicario viventibus receptus fuit aut acceptatus. Quare nobis humiliter supplicare fecisti, ut facultatem & concessionem, necnon constructionem, erectionem, consecrationem & indultum, ac alia praemissa confirmare & approbare, necnon perpetuum eis robur desuper adjicere, aliasque in praemissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. III. Nos igitur tuum pium & laudabile desiderium hujusmodi affectu paterno confovere volentes, tuis supplicationibus inclinati, facultatem & concessionem, necnon constructionem, erectionem, ac consecrationem & indultum praedicta, per te praetextu litterarum praedictarum facta, & prout illa concernunt omnia & singula inde secuta, una cum juris & facti, qui forsitan in eisdem intervenerunt, defectuum suppletione, ex certa nostra scientia confirmamus & approbamus, necnon perpetuum eis robur adjicimus, ac Fratribus Ordinis & Observantiae hujusmodi dictae provinciae, sub qua domum ipsam fore volumus, eamdem domum recipiendi, & illam perpetuo inhabitandi, tibique per te vel alium seu alios eosdem Fratres in dicta domo ponendi & introducendi licentiam dicta auctoritate concedimus, ac Vicario & Fratribus dictae provinciae, ut, cum eis opportunum fuerit, domum praedictam acceptent, recipiant & inhabitent, harum serie praecipimus & mandamus. Et nihilominus pro potiori cautela eidem domui & Fratribus in ea pro tempore commorantibus, ut omnibus & singulis privilegiis, libertatibus, immunitatibus, gratiis, favoribus & indultis, aliis domibus & Fratribus Ordinis & Observantiae praedictorum per Sedem Apostolicam, vel alias quomodolibet in genere concessis, uti, potiri & gaudere libere & licite valeant, concedimus per praesentes. Non obstantibus fel. record. Bonifacii VIII. Clementis V. Romanorum Pontificum praedecessorum nostrorum, & aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon statutis & consuetudinibus dicti Ordinis, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis alia firmitate roboratis, necnon omnibus illis, quae Innocentius praedecessor antedictus in ipsis suis litteris voluit non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romae apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die xxv. Februarii anno Incarnat. Dominicae mccccxciv. Pontific. nostri anno ii.

XV.

Ut concedant facultatem aedificandi domum Fratrum Minorum in oppido Campi majoris. Ex libro 51. fol. 114.

Venerabilibus fratribus Archiepiscopo Bracharen. & Portugalen. & Colimbricen. Episcopis.

§. I. Inter curas multiplices &c. Sane pro parte dilecti filii Georgii de Paiva Ordinis Fratrum Minorum professoris, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod ipse unam domum in loco Agri-majoris nuncupato re-

regni Portugalliæ, seu in alio aliquo loco ad hoc magis accommodo in regno Castellæ consistente, sub invocatione & in honorem sancti Antonii de Padua confessoris, cum Ecclesia, cœmeterio, campanili humili, campana, claustro, refectorio, dormitorio, & aliis necessariis officinis, pro perpetuis usu & habitatione Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum erigere & construere, seu erigi & construi facere desiderat, & ut domum ipsam facilius construere valeat, parentes ejus omnia eorum bona erogaverunt, & apud idoneas personas deposuerunt, ac nonnulli alii, ejusque consanguinei & affines fervore devotionis accensi, aliquid de eorum propriis bonis ad hujusmodi constructionem pie erogare proponunt, si eidem Georgio ad hoc Apostolicæ Sedis suffragetur auctoritas. Quare pro parte dicti Georgii asserentis, quod ipse de dicto regno Portugalliæ oriundus existit, nobis fuit humiliter supplicatum, ut sibi domum ipsam sub invocatione prædicta, in prædicto Agri-majoris, vel alio aliquo loco ad id magis accommodo, in altero dictorum regnorum consistente, cum Ecclesia, campanili humili, campana, cœmeterio, claustro, refectorio, dormitorio, & aliis necessariis officinis, pro perpetuis usu & habitatione dictorum Fratrum Minorum construi & ædificari faciendi, sibique illam, postquam sic constructa & ædificata fuerit, nomine Fratrum prædictorum, & in illa Fratres prædictos introducendi, & perpetuo inhabitandi licentiam concedere, domumque ipsam, & Fratres in ea pro tempore degentes, Sedi Apostolicæ immediate subjicere, visitatione tamen dictæ domus & Fratrum pro tempore in ea degentium, ejusdem Ordinis Ministro Generali, & aliis ejus inferioribus Officialibus ejusdem Ordinis reservata; ipsum Georgium, quoad vixerit, in Guardianum dictæ domus, cum prorsus eadem facultate Fratres dicti Ordinis recipiendi & ejiciendi, quam habet præfatus Minister Generalis in aliis domibus ejusdem Ordinis, constituere & ordinare, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui Religionis statum, & Divini cultus augmentum propagari nostris præsertim temporibus ferventibus desideriis exoptamus, de præmissis certam notitiam non habentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus vestrum, per vos vel alium seu alios eidem Georgio unam domum cum Ecclesia, campanili humili, campana, cœmeterio, claustro, refectorio, dormitorio, & aliis necessariis officinis in prædicto Agri-majoris, vel alio aliquo loco ad hoc magis accommodo, in altero dictorum Regnorum consistente, pro usu & habitatione, ac sub invocatione prædictis, absque alicujus præjudicio, & dummodo dicti Generalis Superioris ad hoc expressus accedat assensus, construendi & ædificandi, seu construi & ædificari faciendi, & illam, postquam constructa & ædificata fuerit, dictorum Fratrum nomine, pro eorum usu & habitatione prædictis, recipiendi & perpetuo inhabitandi, auctoritate nostra licentiam elargiri, domumque ipsam Apostolicæ Sedi subjicere, visitationem domus & Fratrum degentium prædictorum ejusdem Ordinis præfato Ministro Generali, & aliis ejus inferioribus Ministris & Officialibus Ordinis ejusdem reservando, ipsumque Georgium, quoad vixerit, in Guardianum dictæ domus cum eadem potestate quoscumque Fratres recipiendi, & etiam expellendi, quam habet in aliis domibus dicti Ordinis præfatus Minister Generalis, ita quod per prædictum Ministrum Generalem, seu quosvis alios ab officio Guardiani hujusmodi, quoad vixerit, absque rationabili causa, suis culpis & demeritis exigentibus, invitus amoveri nequeat, de simili consensu, dicta auctoritate constituere & deputare curetis. Nos enim si licentiam hujusmodi per vos concedi, & alia præmissa fieri con-

contigerit, ut præfertur, dictæ domui, & illius Guardiano & Fratribus in illa pro tempore degentibus, quod omnibus & singulis gratiis, privilegiis, immunitatibus, exemptionibus & indultis, aliis dicti Ordinis domibus, & illarum Guardianis & Fratribus in genere per Sedem Apostolicam cencessis & concedendis, uti, potiri & gaudere libere & licite possint & debeant, dicta auctoritate concedimus & indulgemus: jure tamen parochialis Ecclesiæ, & cujuslibet alterius in omnibus semper salvo. Non obstantibus fel. record. Bnnifacii Papæ VIII. prædecessoris nostri, & aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCIII. VIII. Idus Martii, Pontificatus nostri anno II.

XVI.

Ut possint transferre domum oppidi Betonii ad locum commodiorem. Ex Brevi originali.

Dilectis filiis Vicario & Fratribus Provinciæ sancti Francisci Ordinis Minorum, de Observantia nuncupatorum.

§. I. Exponi nobis fecerunt dilecti filii Vicarius & Fratres Provinciæ sancti Francisci, Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, & Universitas hominum Terræ Bettonii, Assisinaten. diœcesis, quod domus sancti Honufrii prope dictam Terram, dicti Ordinis, in suis structuris vetusta & ruinosa, ac reparatione non modica indigens, sita est in loco parum commodo parumque salubri, seque sperare, quod si domus ipsa transferretur ad Ecclesiam sine cura sancti Manni dirutam, sitam extra & prope dictam Terram, in loco commodiori, & juxta ipsam Ecclesiam sancti Manni cum opportunis ædificiis construeretur, dictaque domus sancti Honufrii, suppresso in ea Ordine prædicto, cum ejus Ecclesia, hortis, hortalitiis, & allis officinis loco Ecclesiæ dictæ sancti Manni surrogaretur, & Rectori ipsius Ecclesiæ sancti Manni in recompensam dictæ Ecclesiæ sancti Manni, quam dimitteret, concederetur, exinde profecto commodiori habitationi Fratrum dicti Ordinis, sine detrimento Rectoris dictæ Ecclesiæ sancti Manni opportune consuleretur.

§. II. Nos igitur, qui ad ea, quæ dicti Ordinis commoda concernunt, libenter intendimus, Vicarii & Fratrum, ac Universitatis prædictorum supplicationibus inclinati, vobis committimus & mandamus, quatenus vos vel duo aut unus vestrum, de consensu venerabilis fratris Episcopi Assisinaten. & Rectoris dictæ Ecclesiæ sancti Manni, Vicario & Fratribus prædictis deserendi domum prædictam sancti Honufrii licentiam concedere, & domum ipsam sancti Honufrii ad dictam Ecclesiam sancti Manni transferre, & apud illam domum ipsam cum opportunis officinis construi facere, ac perpetuis usibus dictorum Vicarii & Fratrum applicare; domum vero sancti Honufrii prædictam, suppresso inibi dicto Ordine, loco dictæ Ecclesiæ sancti Manni surrogare, & cum suis hortis, hortalitiis, & aliis ejus officinis ipsius Ecclesiæ sancti Manni Rectori in recompensam dictæ Ecclesiæ sancti Manni concedere, auctoritate nostra curetis: jure parochialis Ecclesiæ, & cujuslibet alterius in omnibus semper salvo. Non obstantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. prædecessoris nostri, & aliis Apostolicis constitutionibus contrariis quibuscumque. Volumus autem quod dicta domus, quæ sic construetur apud dictam Ecclesiam sancti Manni, & in ea pro tempore degentes Guardianus & Fratres, privilegiis, domibus & Fratribus dicti Ordinis in ge-

genere, & dictæ domui sancti Honufrii in specie concessis potiantur & gaudeant, facta per vos translatione prædicta.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCIV. die VIII. Aprilis, Pontificatus nostri anno II.

XVII.

Ut concedatur Sororibus Tertii Ordinis Monasterium sanctæ Claræ urbis Agiensis, donec reformetur. Ex lib. 50. fol. 27.

Dilectis filiis Mariæ de Mollino, & Francisco de Megano, ac Thomæ de Panleno Canonicis Ecclesiæ Agien.

§. I. Consuevit Sedis Apostolicæ gratiosa benignitas &c. Sane pro parte dilectorum filiorum, Guardiani & Fratrum domus sancti Francisci loci Caneæ, insulæ Creten. Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, Agien. diœces. & dilectarum in Christo filiarum Joanninæ Moro, Ministræ & Sororum Tertii Ordinis beati Francisci, de Pœnitentia nuncupati, in Monasterio Monialium sanctæ Mariæ Virginis dicti loci, Ordinis sanctæ Claræ commorantium, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod cum olim quondam Gabriel Falerio, Canonicus Agien. Monasterium prædictum Monialibus destitutum, in beneficium Ecclesiasticum sine eura, prætextu quarumdam litterarum fel. record. Sixti Papæ IV. prædecessoris nostri erigi, & sibi conferri obtinuisse prætendebat, & desuper per dictos Guardianum & Fratres, quibus tunc Monasterium ipsum subjici consueverat, molestabatur, litteras prædictas subreptionis vitio subjacere coram certis Notario & testibus confessus fuisset, & omni juri sibi in dicto Monasterio, & quod ex illo erectum fore prætendebat, beneficio Ecclesiastico cessisset, & postea decessisset extra Romanam Curiam; Guardianus & Fratres in dicta domo tunc degentes, non valentes reperire Moniales dicti Ordinis sanctæ Claræ, quæ vellent in dicto Monasterio habitare, ipsas Joanninam & Sorores in illo introduxerunt, quæ inibi expositæ, sub cura eorumdem Guardiani & Fratrum, in communi laudabiliter vixerunt, & vivunt etiam de præsenti. Quare pro parte Guardiani & Fratrum, ac Joanninæ Ministræ & Sororum hujusmodi nobis fuit humiliter supplicatum, ut eisdem Ministræ & Sororibus, quod in dicto Monasterio, usquequo contingat illud reformari de Monialibus dicti Ordinis sanctæ Claræ, habitare & residere, & alias mulieres seculum fugientes in Sorores dicti Tertii Ordinis, quæ sub cura prædicta ibidem degant, recipere, necnon fructus & proventus dicti Monasterii, qui triginta duorum florenorum auri de Camera, secundum communem æstimationem, valorem annuum, ut Guardianus & Fratres, & Ministra & Sorores præfati asserunt, non excedunt, percipere & levare, & ex illis se sustentare, ac onera dicti Monasterii perferre, & illius jura, contra quoscumque detentores bonorum dicti Monasterii prosequi, illaque pro dicto Monasterio recuperare valeant, concedere, aliasque eisdem Ministræ & Sororibus in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui vacantibus sub Religionis habitu personis Apostolici favoris præsidium libenter impendimus, hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus vestrum, si, & postquam de concessione & cessione, & aliis præmissis vobis legitime constiterit, Ministræ & Sororibus præfatis, quod in dicto Monasterio, usquequo contingat illud reformari de Moniali-

bus dicti Ordinis sanctæ Claræ, habitare, residere, & alias mulieres seculum fugientes in Sorores dicti Tertii Ordinis, quæ sub cura prædicta Guardiani & Fratrum prædictorum ibidem degant recipere, necnon fructus, reditus & proventus prædictos dicti Monasterii percipere & levare, ac ex illis se sustentare, & onera dicti Monasterii perferre, illiusque jura contra quoscumque detentores bonorum ejusdem prosequi, illaque pro dicto Monasterio recuperare libere & licite valeant, in omnibus & per omnia prorsus, sine ulla differentia, perinde ac si ipsæ Ministra & Sorores dicti Ordinis sanctæ Claræ Moniales forent, & Ministra ejusdem Monasterii Abbatissa existeret, & Sorores prædictæ illius Conventum repræsentarent, auctoritate nostra concedas. Contradictores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCIV. XVII. Kalend. Maii, Pontificatus nostri anno II.

XVIII.

Ut concedat facultatem erigendi in oppido de la Coruña *domum Sororum Tertii Ordinis de Pænitentia*. Ex lib. 39. fol. 214.

Dilecto filio Officiali Compostellan.

§. I. Pia fidelium desideria &c. Siquidem nobis nuper pro parte dilectæ in Christo filiæ, nobilis mulieris Elisabethæ Ozorio Comitissæ de Luna petitio continebat, quod in Oppido, Civitate nuncupato de la Coruña, Compostellanæ diœcesis, est quædam domus, in qua a quadraginta annis citra nonnullæ Sorores sub habitu Tertii Ordinis sancti Francisci, de Pœnitentia nuncupati, Altissimo famulantes, satis honeste, & cum odore bonæ famæ & conversationis habitarunt, prout adhuc de præsenti habitant; & quia domus prædicta in domum dicti Ordinis hactenus erecta non fuit, tam Comitissa prædicta ob maximum devotionis fervorem, quem ad Sorores & Ordinem hujusmodi gerit, quam dilectæ in Christo filiæ Sorores dictæ domus summopere desiderant domum prædictam in domum dicti Ordinis, in qua prædictæ & aliæ honestæ Sorores, quarum una Vicaria nuncupetur, sub Regulari habitu Domino famulentur, cum Ecclesia, in qua Missæ & alia Divina officia celebrentur, ac campanili, campana, horto, hortalitiis, & aliis officinis necessariis construere & ædificare, seu construi & ædificari facere, dummodo eis super hoc per Sedem Apostolicam licentia concedatur. Quare pro parte tam Comitissæ, quam Sororum prædictarum nobis fuit humiliter supplicatum, ut eis licentiam hujusmodi concedere, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui Religionis propagationem, & Divini cultus augmentum nostris potissime temporibus ubique vigere & augeri, supremis affectibus desideramus, hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus, si est ita, eisdem Comitissæ & Sororibus domum prædictam in domum dicti Tertii Ordinis, cum Ecclesia, campanili humili, campana, horto, hortalitiis, & aliis officinis necessariis pro earumdem Sororum usu & habitatione, quarum una Vicaria existat, quæ sub obedientia & visitatione pro tempore existentis Vicarii Provincialis Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, Provinciæ Compostellanæ, qui eisdem Sororibus habitum dicti Ordinis exhibere, ac ab eis professionem per Sorores ejusdem Tertii Ordinis emitti solitam recipere

pere

pere valeat, subsint, sine tamen alicujus præjudicio, construendi & ædificandi, seu construi & ædificari faciendi, dictisque Sororibus domum ipsam recipiendi, & ibidem perpetuo inhabitandi, auctoritate nostra licentiam concedas, & quod Sorores in dicta domo pro tempore degentes, non possint per quempiam, quavis auctoritate fungentem, ad strictiorem vitam, quam juxta Instituta dicti Ordinis tenentur, agendam invitæ compelli, eadem auctoritate decernas. Nos enim, si licentiam hujusmodi per te, vigore præsentium concedi continget, ut præfertur, domui ac Sororibus præfatis in illa pro tempore degentibus, ut omnibus & singulis privilegiis, gratiis, libertatibus, exemptionibus, indulgentiis & indultis, aliis dicti Ordinis domibus & Sororibus, in genere vel alias quomodolibet concessis, & in posterum concedendis, uti, potiri & gaudere licite & libere valeant, eisdem auctoritate & tenore indulgemus. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCIV. VI. Idus Maii, Pontificatus nostri anno II.

XIX.

Ut possit ædificare domum Observantum in oppido Carpen. Ex lib. 49. fol. 11.

Dilecto filio nobili viro Alberto Pio de Sabaudia, Domicello Carpen. nullius diœcesis.

§. I. Piis supplicum votis &c. Sane pro parte tua nobis nuper exhibita petitio continebat, quod tu cupiens transitoria in æterna, & terrena in cœlestia felici commercio commutare, ob singularem, quem ad Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, societatem quondam Amadei Hispani, & illius religiosas personas, propter eorum singularem vitam, prædicationes verbi Dei, assiduam & devotam Divinorum celebrationem, & audientiam confessionum, & exhortationes ab bene beateque vivendum, quibus personæ ipsæ animas Deo lucrifacere non cessant Creatori, geris devotionis affectum, intendas de bonis a Deo tibi collatis construi facere in oppido tuo Carpen. nullius diœcesis, in loco ad id convenienti & honesto, ac magis accommodo unam domum pro perpetuis usu & habitatione Fratrum Ordinis & societatis prædictorum, si tibi illam construi faciendi, & dictis Fratribus illam pro eorum usu & habitatione hujusmodi recipiendi licentia concederetur. Quare pro parte tua nobis fuit humiliter supplicatum, ut tibi domum prædictam cum Ecclesia, campanili humili, campana, cœmeterio, claustro, refectorio, dormitorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro perpetuis usu & habitatione Fratrum prædictorum, in dicto oppido, in possessionibus vel ædibus tuis, in loco convenienti & honesto construi & ædificari faciendi, ac Fratribus prædictis illam pro eorum usu & habitatione prædictis recipiendi, & perpetuo inhabitandi, sub cura & obedientia Ministri Generalis dicti Ordinis, licentiam concedere, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur hujusmodi supplicationibus inclinati, sine præjudicio cujuscumque, tibi domum cum Ecclesia, campanili humili, campana, cœmeterio, claustro, refectorio, dormitorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis construi & ædificari faciendi, & eisdem Fratribus Societatis prædictæ illam pro eorum perpetuis usu & habitatione recipiendi, & perpetuo inhabitandi: jure tamen parochialis Ecclesiæ, infra cujus paro-

chiæ limites domus ipſa conſiſtet, & cujuslibet alterius in omnibus ſemper ſalvo, licentiam auctoritate Apoſtolica, præſentium tenore elargimur; ac dictæ domui, & Guardiano, necnon qui in illa pro tempore habitabunt Fratribus, ut omnibus & ſingulis privilegiis, gratiis, immunitatibus, exemptionibus, indulgentiis & indultis, aliis dicti Ordinis domibus & Guardianis & Fratribus in genere conceſſis, & in poſterum concedendis uti, potiri & gaudere libere & licite valeant, dicta auctoritate concedimus per eaſdem. Non obſtantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. & aliis Apoſtolicis conſtitutionibus contrariis quibuſcumque. Nulli ergo &c. ſi quis &c.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCIV. III. Idus Maii, Pontificatus noſtri anno II.

XX.

Confirmat quamdam donationem factam Sororibus Tertii Ordinis domus oppidi Herdeslene. Ex lib. 62. fol. 85.

Ad futuram rei memoriam.

§. I. His quæ pro perſonarum quarumdam &c. Sane pro parte dilectarum in Chriſto filiarum, Sororum domus oppidi Herdeslene, Tertii Ordinis ſancti Franciſci, de Pœnitentia nuncupati, Sleſwicen. diœceſis, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod alias dilecta in Chriſto filia Dorothea relicta quondam Benedicti de Alevelde laici dictæ diœceſis vidua zelo devotionis accenſa, quamdam domum ſitam in parte Orientali, juxta cœmeterium domus Ordinis Fratrum Prædicatorum dicti oppidi, quæ ad ipſam Dorotheam legitime ſpectabat & pertinebat, pro animæ ſuæ ſalute, Sororibus & earum domui prædictis, pia largitione, pure & libere donavit; & deinde venerabilis frater noſter Egerdus Epiſcopus Sleſuvicen. donationem hujuſmodi, ordinaria auctoritate approbavit & confirmavit, prout in diverſis litteris ſeu inſtrumentis publicis deſuper confectis dicitur plenius contineri. Quare pro parte Sororum & Dorotheæ prædictarum nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut donationi, approbationi & confirmationi prædictis, pro illarum ſubſiſtentia firmiori, robur Apoſtolicæ confirmationis adjicere, aliaſque in præmiſſis opportune providere, de benignitate Apoſtolica dignaremur.

§. II. Nos igitur hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, donationem, approbationem & confirmationem prædictas, ac prout illas concernunt, omnia & ſingula in litteris ſeu inſtrumentis prædictis contenta, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium approbamus & confirmamus, ac præſentis ſcripti patrocinio communimus, ſupplentes omnes & ſingulos defectus, ſi qui forſan intervenerint in eiſdem. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Nulli ergo &c. ſi quis &c.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCIV. XV. Kalend. Junii, Pontificatus noſtri anno II.

XXI.

Ut dent facultatem Eremitorium Fulgeriarum convertendi in domum Regularem Observantum. Ex lib.56. fol.64.

Dilectis filiis Abbati Monasterii Montis-Morelli, Abruicen. diœcesis, & Scholastico Ecclesiæ Redonen.

§. I. SAcram Ordinis Fratrum Minorum Religionem &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectorum filiorum, Ministri provincialis provinciæ Turoniæ, Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia regulari nuncupatorum, juxta morem eorumdem Ordinis & Observantiæ, & incolarum & habitatorum oppidi Fulgeriarum, Redonen. diœcesis, exhibita petitio continebat, quod a quamplurimis annis citra, in sylva prope dictum oppidum per nonnullos Fratres Ordinis & Observantiæ prædictorum, ex piis fidelium eleemosynis fuit constructum unum Eremitorium de consensu quorum intererat, in quo nonnulli Fratres eorumdem Ordinis & Observantiæ eremiticam vitam laudabiliter ducentes, expost continuo habitarunt, & successive ex similibus eleemosynis, & piis eorumdem fidelium largitionibus, quædam satis honesta Ecclesia cum claustro, refectorio, dormitorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis in eodem loco constructa & ædificata fuere, & Fratres Ordinis & Observantiæ prædictorum in eodem Eremitorio aliquantulum multiplicati sunt, adeout locus ipse sit satis commodus & conveniens pro una domo, Conventus nuncupata, juxta morem Ordinis & Observantiæ eorumdem, in qua commode & honeste habitare & commorari possunt viginti, seu plures Fratres dictorum Ordinis & Observantiæ, qui etiam competentem sustentationem recipere possunt ex eleemosynis incolarum & habitatorum prædictorum, & aliorum locorum circumvicinorum.

§. II. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, propter eorumdem Fratrum sanctimoniam, exemplarem vitam, verbi Dei prædicationem, Missarum assiduas & devotas celebrationes, & salutares exhortationes, incolæ & habitatores præfati ad illos gerant singularem devotionis affectum, & propterea cupiant dictum locum deinceps per unum Guardianum & nonnullos Fratres, juxta eorum mores & regularia instituta, non tamquam Eremitorium, sed tamquam domum, Conventum nuncupatam, perpetuo teneri & inhabitari, ipsumque locum in domum seu Conventum institui & deputari; pro parte Ministri & incolarum ac habitatorum prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut locum seu Eremitorium prædictum in domum, Conventum nuncupatam, pro usu & habitatione perpetuis unius Guardiani & nonnullorum Fratrum Ordinis & Observantiæ hujusmodi instituere & deputare, ac alias in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. III. Nos igitur de præmissis certam notitiam non habentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel alter vestrum, si est ita, locum seu Eremitorium prædictum in domum, Conventum nuncupatam, pro usu & habitatione perpetuis unius Guardiani & aliquorum Fratrum Ordinis & Observantiæ prædictorum, juxta illorum ritus & mores, auctoritate nostra, absque alicujus præjudicio instituatis & deputetis, ac Guardiano & Fratribus prædictis domum ipsam recipiendi & perpetuo inhabitandi, eadem auctoritate licentiam concedatis; & nihilominus si institutionem & deputationem prædi-

dictas, per vos vigore præsentium fieri contigerit, ut præfertur, tam dictæ domui, quam Guardiano & Fratribus in illa pro tempore commorantibus, ut omnibus & singulis privilegiis, libertatibus, immunitatibus & gratiis, concessionibus & indultis, aliis domibus, Guardianis & Fratribus Ordinis prædicti per Sedem Apostolicam, seu alias quomodolibet in genere concessis & concedendis in posterum, uti & gaudere libere & licite valeant, eadem auctoritate indulgeatis. Non obstantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. prædecessoris nostri, & quibusvis aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon statutis & consuetudinibus dicti Ordinis, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCIV. XIV. Kalend. Septembris, Pontificatus nostri anno III.

XXII.

Ut det facultatem domum beatæ Mariæ de Angelis oppidi Camberiaci erigendi in Conventum regularem Observantum. Ex lib. 69. fol. 165.

Dilecto filio Officiali Maurianen.

§. I. Sacræ religionis &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectorum filiorum, Fratrum Ordinis & Observantiæ prædictorum, domum beatæ Mariæ de Angelis, alias sanctæ Ægiptiacæ, oppidi Camberiaci eorumdem Ordinis & Observantiæ, Gratianopolitanæ diœcesis habitantium, petitio continebat, quod in dicta domo, quam olim de licentia Sedis Apostolicæ receperunt, & quam domui beatæ Mariæ loci de Myano, Ordinis & diœcesis prædictorum subjectam, postmodum de simili licentia ampliarunt, est locus sufficiens pro una domo, juxta morem ipsius Ordinis Conventuali nuncupanda, in qua duodecim Fratres cum uno Guardiano Ordinis & Observantiæ prædictorum commode habitare possent, quodque, si dicta domus de Angelis a subjectione ipsius domus de Myano absolveretur & liberaretur, & in domum, conventualem nuncupatam Ordinis & Observantiæ eorumdem, juxta illorum ritus & mores pro usu & habitatione unius Guardiani & nonnullorum Fratrum dictorum Ordinis & Observantiæ substitueretur & deputaretur, ex eo profecto domus ipsa de Angelis melius & utilius gubernaretur, ac in illa Divinus cultus, cum fidelium devotione non modicum susciperet incrementum. Quare pro parte dictorum Fratrum asserentium, quod dictæ domus per tria milliaria, vel circa ab invicem distant, nobis fuit humiliter supplicatum, ut domum de Angelis prædictam a subjectione dictæ domus de Myano penitus absolvere & liberare, illamque in domum, Conventualem nuncupatam Ordinis & Observantiæ eorumdem substituere & deputare, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus si est ita, domum de Angelis prædictam a subjectione dictæ domus de Myano auctoritate nostra penitus liberes & absolvas, illamque in domum, Conventualem nuncupatam Ordinis & Observantiæ prædictorum, per unum Guardianum & aliquos Fratres ipsorum Ordinis & Observantiæ, juxta illorum ritus & mores perpetuo tenendam, regendam & inhabitandam, eadem auctoritate deputes & instituas. Nos enim si liberationem, absolutionem, deputationem & institutionem prædictas, per te vigore præsentium fieri continget, eidem domui de

de Angelis, necnon Guardiano & Fratribus in ea pro tempore commorantibus, ut omnibus & singulis gratiis, exemptionibus, libertatibus & indultis, aliis domibus, Guardianis & Fratribus dicti Ordinis in genere concessis, & in futurum concedendis, uti, potiri & gaudere libere & licite valeant, Apostolica auctoritate, tenore præsentium indulgemus. Non obstantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. ac aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCIV. v. Idus Novembris, Pontificatus nostri anno III.

Anno Christi 1495. Alexandri VI. anno 3. & 4.

XXIII.

Conceduntur aliqua privilegia Monasterio Clarissarum insulæ Lignorum. Ex lib.69, fol.7.

Dilecto filio Officiali Ulixbonen.

§. I. Ex injuncto nobis &c. Sane pro parte dilecti filii, nobilis viri Joannis Gundissalvi de Camera de Lobos, insulæ Maderæ, nullius diœcesis, pro dilecto filio nobili viro moderno Duce Begiæ primi Capitanei & populatoris, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod alias dictus Joannes cupiens terrena in cœlestia, & transitoria in æterna felici commercio commutare, & ob singularem, quem ad Ordinem sanctæ Claræ & illius personas gerit devotionis affectum, necnon pro consolatione dilectæ in Christo filiæ Joannæ de Norogna Monialis Monasterii villæ de Begia, dicti Ordinis, nullius diœcesis, ipsius Joannis natæ, de speciali Sedis Apostolicæ licentia, in præfata insula, loco ad id convenienti & honesto, suis propriis sumptibus & expensis unum Monasterium cum Ecclesia, campanili, campana, cœmeterio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro usu & habitatione nonnullarum Monialium sive Sororum dicti Ordinis sub Regulari Observantia, & perpetua clausura degentium construi & ædificari fecit; sed quia insula prædicta propter ejus sterilitatem nonnullis victualibus, & aliis rebus ad humanum usum necessariis caret, Moniales in dicto novo Monasterio degentes, quæ juxta ipsius Ordinis regularia instituta, per aliquas personas eis propitias necessaria mendicando quærere consueverunt, nec reperiunt eleemosynas, ex quibus commode sustentari possint. Quare pro parte tam Joannis, quam Joannæ prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut eidem Joannæ, ac quatuor vel quinque aliis Monialibus dicti Monasterii de Begia, quas ad id voluntarias invenerint, de præfato Monasterio de Begia ad dictum novum Monasterium se transferendi licentiam concedere, & Abbatissæ pro tempore existenti dicti novi Monasterii, & si contingat ipsis prædia, possessiones, fructus, reditus, proventus, & alia bona immobilia a Christifidelibus in eleemosynam erogari vel donari, illa recipere, ac ex eorum proventibus alia bona emere pro earum sustentatione, dictique novi Monasterii manutentione perpetuo retinere, necnon diebus, quibus esus carnium aliis fidelibus de jure non est prohibitus, in dicto Monasterio carnibus, ovis, caseo & aliis lacticiniis vesci & uti valeant, indulgere; necnon Monasterium ipsum illiusque Abbatissam & Moniales nunc & pro tempore existentes curæ & gubernationi Guardiani & Fratrum domus sancti Francisci Ordinis Fratrum Minorum de Observantia, seu Tertii Ordinis ejusdem sancti Francisci, de Pœnitentia nuncupatorum in dicta insula consistentium committere & subjicere, aliasque in

præ-

præmiſſis opportune providere, de benignitate Apoſtolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui ſacræ Religionis conſervationem & augmentum, & animarum ſalutem ſinceris deſideriis affectamus, de præmiſſis certam notitiam non habentes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, diſcretioni tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ſi eſt ita, eidem Joannæ, & quatuor vel quinque aliis Monialibus dicti Monaſterii de Begia, quas ad id voluntarias invenerint, de prædicto Monaſterio de Begia ad dictum novum Monaſterium ſe transferendi licentiam auctoritate noſtra concedas, necnon de perſona ipſius Joannæ, ſi illam ad regimen & gubernationem dicti Monaſterii utilem & idoneam eſſe repereris, ſuper quo tuam conſcientiam oneramus, eidem novo Monaſterio, cujus fructus, reditus & proventus ad præſens nulli ſunt, ab ejus primæva erectione vacanti, eadem auctoritate provideas, ipſamque illi in Abbatiſſam præficias, curam, regimen & adminiſtrationem ipſius novi Monaſterii ſibi in ſpiritualibus & temporalibus plenarie committendo, ac faciendo ſibi a dilectis filiabus dicti Monaſterii obedientiam & reverentiam debitas & devotas, necnon a dilectis filiis vaſſallis, & aliis ſubditis dicti Monaſterii, ſi quos pro tempore habuerit, ſervitia, & jura ab eis debita ſibi integre exhiberi. Contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita, compeſcendo.

§. III. Et nihilominus eiſdem Abbatiſſæ & Conventui, ſi contingat ipſis prædicta poſſeſſiones, fructus, reditus, proventus, ac alia bona immobilia a Chriſtifidelibus in eleemoſynam erogari & donari, illa recipere, necnon ex proventibus eorum alia bona emere & acquirere, ac pro earum ſuſtentatione, & dicti earum Monaſterii manutentione perpetuo retinere, necnon diebus, quibus eſus carnium aliis Chriſtifidelibus non eſt prohibitus, in dicto Monaſterio carnibus, ovis, caſeo, & aliis lacticiniis uti & veſci libere & licite valeant, dicta auctoritate indulgeas; necnon Monaſterium prædictum, ac alteram Abbatiſſam & Moniales pro tempore exiſtentes, curæ & gubernationi Guardiani & Fratrum de Obſervantia, ſeu de Pœnitentia nuncupatorum in dicta inſula conſiſtentium prædictorum committas & ſubjicias, qui eiſdem Abbatiſſæ & Monialibus præſentibus & futuris Pœnitentiæ & Euchariſtiæ, ac alia Eccleſiaſtica Sacramenta miniſtrare teneantur; poſſintque Guardianus & Fratres prædicti tempore infirmitatis Abbatiſſæ ac Monialium earumdem clauſuras dicti Monaſterii intrare, & earumdem ægrotantium confeſſiones inibi audire, eiſque Sacramenta prædicta miniſtrare. Nos enim eidem Joannæ, ſi de perſona ſua eidem novo Monaſterio per te vigore præſentium provideri, ipſamque illi in Abbatiſſam præfici contingat, ut a quocumque maluerit Catholico Antiſtite gratiam, & communionem Apoſtolicæ Sedis habente, munus benedictionis recipere valeat, ac eidem Antiſtiti, ut illud auctoritate prædicta impendere libere ſibi poſſit, concedimus per præſentes; ac volumus, quod dictus Antiſtes, qui ſibi præfatum munus impendet, poſtquam illud ſibi impenderit, ab ea, noſtro & Romanæ Eccleſiæ nomine, fidelitatis debitæ ſolitum recipiat juramentum, juxta formam, quam ſub Bulla noſtra mittimus introcluſam, & formam juramenti hujuſmodi, quod ipſa Joanna præſtiterit, nobis de verbo ad verbum, per ejus patentes litteras ſuo ſigillo munitas, per proprium internuncium quantocius deſtinare procuret.

§. IV. Præterea cupientes, ut Eccleſia dicti Monaſterii à Chriſtifidelibus frequentetur, & in debita veneratione habeatur, ac in ſuis ſtructuris & ædificiis amplietur & manuteneatur, necnon libris, calicibus, & aliis ornamentis Eccleſiaſticis fulciatur, ipſaque Abbatiſſa & Moniales commodius ſe ſuſtentare, & onera eis incumbentia facilius perferre poſſint, fideleſque ipſi

co

eo libentius devotionis causa ad eamdem Ecclesiam confluant, & ad ampliationem, manutentionem, fulcimentum & sustentationem prædicta manus promptius porrigant adjutrices, quo ex hoc ibidem dono cœlestis gratiæ uberius conspexerint se refectos, de Omnipotentis Dei misericordia, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, omnibus & singulis fidelibus prædictis vere pœnitentibus & confessis, qui Ecclesiam præfatam in Conceptionis, Nativitatis, Annunciationis, Visitationis, Purificationis, & Assumptionis beatæ Mariæ Virginis, & ejusdem sanctæ Claræ, necnon sancti Francisci festivitatibus a primis Vesperis usque ad secundas Vesperas festivitatum earumdem devote visitaverint, & ad ampliationem, manutentionem, fulcimentum & sustentationem hujusmodi manus porrexerint adjutrices, ut præfertur, quindecim annos, & totidem quadragenas de injunctis eis pœnitentiis in Domino relaxamus: præsentibus quoad relaxationem hujusmodi dumtaxat, post triennium minime valituris. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac statutis & consuetudinibus Monasteriorum & Ordinum prædictorum, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCV. III. Kalendas Aprilis, Pontificatus nostri anno III.

XXIV.

Convertit Beghinagium Aquense in domum Sororum Tertii Ordinis de Pœnitentia. Ex libro 79. fol. 159.

Ad perpetuam rei memoriam.

§. I. De personarum omnium &c. Sane pro parte dilectarum in Christo Filiarum, modernarum Matris & Sororum domus sancti Matthiæ Apostoli, & undecim mille Virginum sub Regulari Observantia tertiæ Regulæ sancti Francisci degentium, insignis oppidi Aquen. Leodien. diœc. nobis nuper exhibita petitio continebat, quod olim pro parte tunc Matris & Sororum dictæ domus venerabili fratri nostro Joanni Episcopo Leodien. exposito, quod olim bonæ memoriæ Henricus Episcopus Leodien. ipsius Joannis Episcopi prædecessor, tunc in humanis agens, quoddam Beghinagium tunc prope & extra muros dicti oppidi, necnon infra eosdem muros inclusum, ordinaria auctoritate concesserat, in quo quadringentæ, aut trecentæ vel circa Beghinæ residere consueverant, singulæ singulas domos, & propria hospitia habentes; eratque in eodem Beghinagio pro eisdem Beghinis Ecclesia, sub vocabulo ejusdem sancti Matthiæ constructa, quæ per secularem personam, quæ institui consueverat per Archipresbyterum Ecclesiæ beatæ Mariæ, ejusdem oppidi, & curam animarum dictarum Beghinarum habebat, regi solebat, quæ insuper ibidem in Divinis deserviebat, & in ipso Beghinagio erat quoddam hospitale pro peregrinis & advenis fœminei sexus dumtaxat inibi recipiendis: Idem Joannes Episcopus pro eo quod in dicto Beghinagio illius Beghinis decrescentibus, plures illius domus per seculares personas occupabantur, & aliæ ruinæ contractæ erant, in certa parte ejusdem Beghinagii, de expresso consensu quatuor illius Magistrarum, & aliarum Beghinarum in illis existentium, quamdam domum pro usu & habitatione Sororum dicti Tertii Ordinis sub Regulari Observantia viventium, eadem auctoritate, sub certis modo & forma erigi, construi & ædificari fecit, necnon eisdem Sororibus in dicta domo pro tempore habitantibus, ut Ora-

Oratorium, Ecclesiam, Altaria & cœmeterium infra septa dictæ domus erigere, habere & construi facere, atque capitulum, culparum nuncupatum, & alia dicto Ordini congrua servare, habitum & velamen Regulæ hujusmodi, ad instar Sororum illius inclusarum, & sub clausura perpetua viventium assumere, & in eodem Ordine tria substantialia vota profiteri, & insuper unum a Prælatis approbati Ordinis in observatorem disciplinæ regularis, ac in earum visitatorem & reformatorem eligere, nominare & habere valeant, dicta auctoritate concessit; necnon visitatori prædicto, & uni presbytero, per ipsas pro tempore nominando & eligendo, ut ipsi & eorum quilibet, vi & auctoritate dicti Episcopi easdem Sorores, & earum commensales, ipsarum confessionibus diligenter auditis, etiam in casibus eidem Episcopo specialiter reservatis, in foro conscientiæ absolvendi, & eis pœnitentiam salutarem injungendi, Vota vero minora, si quæ emisissent, in alia pietatis opera commutandi, Missasque, & alia Divina Officia super Altari portatili consecrato, campanæ pulsu adhibito, per se vel alium seu alios presbyteros idoneos celebrandi & celebrari faciendi, in Oratorio seu Ecclesia dictæ domus Sacramenta Ecclesiastica, vel Sacrosanctæ Eucharistiæ, Extremæ-Unctionis, & sepulturam Ecclesiasticam administrandi, aquam benedicendi, & verbum Dei in Oratorio sive Ecclesia hujusmodi prædicandi, juribus tamen Matris Ecclesiæ in omnibus semper salvis, licentiam concessit. Quibus omnibus Archipresbyter dictæ Ecclesiæ beatæ Mariæ Aquen. expresse consensit: ac eidem Joanni Episcopo postmodum similiter exposito, quod locus pro dicta domo, & earumdem Sororum habitatione approbatus, erat nimis strictus, & personis ibidem Altissimo famulantibus minus sufficiens, nec Ecclesiam congruentem, sed minimam capellam e lignis constructam dumtaxat habebant: quodque si talis pars dicti Beghinagii, ac Ecclesia, & hospitale prædicta cum eorum bonis, fructibus & reditibus quatuor marcharum argenti puri secundum communem æstimationem valorem annuum non excedentibus, præfatæ domui perpetuo applicarentur & appropriarentur, ac præfatæ Ecclesiæ per Patrem seu Confessorem pro tempore existentem dictarum Sororum in Divinis deserviretur, profecto ex hoc non solum Divinus cultus, sed etiam fidelium devotio plurimum augmentaretur; præfatus Joannes Episcopus, residuum, sive reliquam partem dicti Beghinagii per easdem Sorores non obtentam, necnon priorem Ecclesiam, & hospitale prædicta una cum omnibus fructibus, reditibus, proventibus, domibus, juribus & pertinentiis suis, salva hospitalitate personarum fœminei sexus dumtaxat ad ipsum hospitale pro tempore confluentium, inibi servari solita, præfatæ domui Sororum Tertii Ordinis hujusmodi perpetuo eadem auctoritate applicavit, appropriavit, univit, annexuit & incorporavit; ita quod cedente vel decedente tunc Rectore dictæ Ecclesiæ, liceret eisdem Sororibus ipsi Ecclesiæ per earum Patrem seu Confessorem pro tempore existentem in Divinis deserviri facere, ac ex tunc corporalem possessionem partis Beghinagii, domorum & hortorum tunc vacantium, & reliquorum tum per cessionem vel decessionem Beghinarum tunc ibidem existentium vacantium, propria auctoritate libere apprehendere, illosque in suos & dictæ earum domus usus & utilitatem convertere; ita tamen, quod non liceret eisdem Beghinis ex tunc in antea aliquas alias Beghinas inibi de novo recipere; quod dictus Joannes Episcopus ipsis sub pœna excommunicationis interdixit & prohibuit, prout in litteris authenticis Joannis Episcopi, & tunc Archipresbyteri prædictorum desuper confectis, eorum sigillis munitis dicitur plenius contineri.

§. II. Quare pro parte modernarum Matris & Sororum prædictarum asserentium, quod fructus, reditus & proventus reliquæ partis Beghinagii, hor-

hortorum & pertinentiarum, necnon Ecclesiæ & hospitalis prædictorum quatuor Marcharum argenti puri, secundum communem æstimationem valorem annuum non excedunt, nobis fuit humiliter supplicatum, ut erectioni, applicationi, appropriationi, unioni, annexioni, incorporationi, interdictioni, prohibitioni, concessionibus, & aliis præmissis, pro illorum subsistentia firmiori robur Apostolicæ confirmationis adjicere, ac pro potiori cautela, residuum dicti Beghinagii cum illius domibus, hortis & pertinentiis, ac Ecclesia, & hospitale prædictis, domui Sororum hujusmodi perpetuo applicare, appropriare, unire, annectere & incorporare, ac in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. III. Nos igitur, qui dudum inter alia voluimus, quod petentes beneficia Ecclesiastica &c. necnon fructuum, redituum & proventuum domus Sororum hujusmodi verum annuum valorem præsentibus pro expresso habentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, erectionem, applicationem, appropriationem, unionem, annexionem, incorporationem, interdictionem, prohibitionem, concessiones, & alia præmissa, & prout illa concernunt, omnia & singula in singulis litteris prædictis contenta, auctoritate Apostolica, tenore præsentium approbamus & confirmamus, ac præsentis scripti patrocinio communimus, supplentes omnes & singulos defectus, si qui forsan intervenerint in eisdem: & nihilominus potiori pro cautela residuum dicti Beghinagii cum illius domibus & hortis, necnon Ecclesiam & hospitale hujusmodi cum omnibus juribus & pertinentiis suis præfatæ domui earumdem Sororum perpetuo eadem auctoritate applicamus, appropriamus, unimus, annectimus & incorporamus; ita quod liceat eisdem Matri & Sororibus per se vel alium seu alios partis vacantis dicti Beghinagii ex nunc, residui vero cedentibus vel decedentibus simul vel successive præfatis Beghinis inibi tunc existentibus, propria auctoritate libere apprehendere, & perpetuo retinere, & ea omnia in suos & earum domus hujusmodi usus & utilitatem convertere, necnon cedente moderno Rectore dictæ Ecclesiæ, illi per earum Patrem seu Confessorem pro tempore existentem in Divinis deserviri facere, diœcesani loci, & cujusvis alterius licentia super hoc minime requisita. Et insuper Beghinis prædictis, & inibi tunc existentibus, ne deinceps alias Beghinas inibi de novo recipere præsumant, sub excommunicationis pœna, quam, si secus scienter fecerint, eo ipso incurrant, districtius inhibemus. Non obstantibus voluntate nostra prædicta, ac aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, contrariis quibuscumque. Nulli ergo &c. si quis &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCV. XVII. Kalend. Junii, Pontificatus nostri anno III.

XXV.

Multa statuuntur circa clausuram & reformationem Monasteriorum Clarissarum. Specul. Minor. tract. 2. fol. 56.

Dilectis in Christo filiabus universis Abbatissis & Conventibus Monasteriorum Monialium sanctæ Claræ ultra montes consistentium, & sub cura & directione Vicarii Generalis & Fratrum Ordinis Minorum Regularis Observantiæ degentium.

§. I. EXponi nobis fecit dilectus filius Vicarius Generalis Ordinis Fratrum Minorum, Regularis Observantiæ Ultramontanus, quod licet inter primæva instituta Regularis Ordinis sanctæ Claræ, seu illorum mo-

modificationes, quæ a Sede Apostolica emanarunt, inter alia caveatur expresse, quod in quolibet Monasterio Monialium vestri Ordinis unum tantum ostium habeatur ad intrandum claustrum, & exeundum, cum opportunum fuerit, in quo nullum sit ostiolum vel fenestra, & illud fiat in sublimiori parte Monasterii, quantum fieri possit convenienter; ita quod ad ipsum ostium per scalam levatoriam ascendatur, quæ scala per catenam ferream, ex parte Sororum studiose ligata, & Completorio dicto usque ad primam sequentis diei, & tempore diurnæ dormitionis & visitationis suspensa stare debeat, nisi interdum aliud evidens requireret necessitas, vel utilitas manifesta; & propter necessitates aliquando imminentes, quæ non possent per supradictum ostium vel rotam commode expediri, in eisdem institutis seu modificationibus permittatur, quod aliud ostium inferius, in loco decenti in Monasteriis fieri possit, per quod ceteris temporibus intromitterentur vel remitterentur, quæ forent opportuna, quod quidem continue esset clavibus ferreis, seris, & repagulis munitum, & muro a parte exteriori muratum, ita ut non possit aliquatenus aperiri, vel persona inde loqui, & ipsarum necessitatum tempore murus ipse dirui, & ostium ipsum aperiri debeat, & tunc apertum teneri quanto minus fieri posset, sub tamen fida custodia, expeditisque necessitatibus, clavibus, seris, & repagulis extrinsecus remuraretur, prout in eisdem institutis seu modificationibus plenius dicitur contineri.

§. II. Nihilominus ordinationes & modificationes hujusmodi quoad ostium habendum in sublimi loco Monasteriorum eorumdem cum scala levatoria, & quoad clausuram ostii inferioris, muro a parte exteriori remurandi, cum expediret, non fuerant a Monialibus utique recepta & admissa, nec hactenus observata: dubitatisque ne propterea sit vestra onerata conscientia, neve dicatur vos in ea parte instituta prædicta non observare. Paci igitur conscientiarum vestrarum, & Fratrum dicti Ordinis Minorum, qui ad audiendas confessiones vestras deputati hactenus fuerunt, & pro tempore deputabuntur, in præmissis volentes opportune providere: vos, & quæ pro tempore fuerint, & in futurum perpetuo erunt, vestrorum Monasteriorum Abbatissas & Moniales ad habendum ostium in sublimi parte Monasteriorum cum scala levatoria, & aliud inferius, muro a parte exteriori clausum, obligatas hactenus non fuisse, nec esse in futurum, ac institutorum hujusmodi in ea parte observationem non tenere; & pro eo quod ostia prædicta in dictis Monasteriis modo prædicto hactenus non habueritis, nec impræsentiarum habeatis, & in futurum non habueritis, nullum conscientiæ scrupulum habere, deque inobservantia Regulæ vestræ in ea parte moribus utentium non recepta, & non admissa notari non posse, auctoritate Apostolica, præsentium tenore declaramus; & pro potiori cautela vobis quoad habendum ostium prædictum de cetero in sublimi parte Monasteriorum vestrorum cum scala levatoria, & tenendum ostium inferius muro a parte exteriori muratum non teneamini, liceatque vobis habere ostium, quod in institutis seu modificationibus prædictis vobis conceditur in sublimiori parte Monasteriorum vestrorum, in aliquo loco inferiori commodo & convenienti, & præter illud, etiam aliud ostium majus muratum, a parte exteriori non clausum, & ne illud totum pro cujuslibet rei & personæ intromissione aperiri oporteat, in eo ostiolum parvum, quæ quidem ambo ostia sint clavibus, seris, & repagulis, & alias, juxta instituta prædicta munita, eadem auctoritate concedimus. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum x. Kalend. Junii, an. MCCCCXCV. Pontif. nostri anno III.

XXVI. *Ut*

XXVI.

Ut possint admittere Conventum in oppido Sermonetæ. Breve originale.

Dilectis filiis Vicario, & Fratribus Provinciæ Romanæ Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, secundum morem dicti Ordinis.

§. I. Exponi nobis fecistis, quod alias dilecti filii Universitas & homines terræ Sermonetæ, Terracinen. diœcesis, ad Ordinem vestrum singularem gerentes devotionis affectum, ac sperantes quod ex vestra exemplari vita, annunciatione verbi Dei, Missarum & Divinorum officiorum celebratione, audientia confessionum, aliisque bonis operibus vestris, uberes animarum fructus ibidem provenirent, unam domum cum Ecclesia sub invocatione sancti Francisci, extra muros dictæ Terræ, in loco congruo & honesto construi & ædificari facere cœperunt, quam perficere, & vobis pro vestro perpetuo usu & habitatione assignare desiderant.

§. II. Nos, qui Religionis propagationem, & Divini cultus incrementum ubique fieri, nostris potissime temporibus desideramus, vestris ac Universitatis & hominum prædictorum in hac parte supplicationibus inclinati, ut Universitas & homines præfati domum prædictam sic construi cœptam, cum Ecclesia, campanili humili, campana, cœmeterio, dormitorio, refectorio, claustro, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, sine juris alieni præjudicio perficere, & vobis assignare, utque vos illam pro vestro perpetuo usu & habitatione recipere & inhabitare, vobis & illis licentiam & facultatem Apostolica auctoritate concedimus: necnon eidem domui, & Guardiano & Fratribus in ea pro tempore degentibus, quod omnibus & singulis privilegiis, gratiis, concessionibus, favoribus & indultis spiritualibus & temporalibus, domibus & Fratribus dicti Ordinis in genere concessis, & in posterum concedendis, uti, potiri & gaudere libere & licite valeant, harum serie, eadem auctoritate indulgemus: fel. record. Bonifacii Papæ VIII. prædecessoris nostri, ac aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die XXIII. Julii MCCCCXCV. Pontificatus nostri anno III.

XXVII.

Ut dent facultatem construendi domum Observantum in loco Boscimale herbati. Ex lib. 96. fol. 148.

Venerabili fratri Episcopo Albien. & dilectis filiis Cantori Rothomagen. ac Joanni de Standouck Canonico Belvacen. Ecclesiarum.

§. I. In eminenti Apostolicæ dignitatis specula &c. Sane pro parte dilecti filii Vicarii Provincialis Provinciæ Franciæ Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, secundum morem ejusdem Ordinis, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod dilectus filius nobilis vir Ludovicus de Granville, Franciæ Admiraldus, zelo devotionis accensus, ob singularem quem ad Ordinem præfatum gerit devotionis affectum, ac propter eorumdem Fratrum exemplarem vitam, cupiens terrena in cœlestia, & transitoria in æterna felici commercio commutare; & attendens quod

quod ſi in ſuo temporali dominio, & loco, qui *boſcus male berbatus* nuncupatur, Senonenſis diœceſis, aliqua domus pro perpetuis uſu & habitatione unius Guardiani & nonnullorum Fratrum dicti Ordinis conſtrueretur, & ab eiſdem Fratribus inhabitaretur, incolæ & habitatores ipſius dominii, eorumdem Fratrum exemplari vita, aſſidua & devota Miſſarum, & aliorum Divinorum officiorum celebratione, audientia confeſſionum, prædicatione verbi Dei, ac aliis exhortationibus ad bene & virtuoſe vivendum, pro animarum ſuarum ſalute plurima commoda conſequerentur, ſuccederetque exinde Divini cultus augmentum, & Religionis propagatio; cupit & diſponit unam domum hujuſmodi in dominio & loco præfatis, ut præmittitur, conſtrui & ædificari facere, ac illam dictis Fratribus pro eorum uſu & habitatione concedere, ſi ſuper hoc, ac Fratribus ipſis ſuper illius receptione licentia concedatur. Quare pro parte Vicarii præfati nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut ipſius ac præfati Ludovici pio deſiderio annuentes, eidem Ludovico domum prædictam cum Eccleſia, campanili humili, campana, cœmeterio, dormitorio, refectorio, clauſtro, hortis, hortalitiis, ac aliis neceſſariis officinis in dicto loco, pro perpetuis uſu & habitatione Fratrum prædictorum, ſub obedientia Generalis Ultramontani, ac Provincialis præfatæ Provinciæ Franciæ Fratrum prædictorum, nunc & pro tempore exiſtentium Vicariorum, ſubditorum, conſtrui & ædificari faciendi, ac Vicariis & Fratribus prædictis illam pro eorum uſu & habitatione hujuſmodi recipiendi, & perpetuo inhabitandi, licentiam concedere, aliaſque in præmiſſis opportune providere, de benignitate Apoſtolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui inter ceteros Ordines in agro Domini plantatos, dictum Ordinem Fratrum Minorum de Obſervantia, claris ſuis exigentibus meritis, gerimus in viſceribus caritatis, ac ipſius propagationem, & Divini cultus augmentum noſtris præſertim temporibus ſinceris deſideriis exoptamus: ipſius Ludovici & Vicarii deſiderium plurimum in Domino commendantes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus veſtrum, ſi ita eſt, præfato Ludovico unam domum hujuſmodi cum Eccleſia, campanili humili, campana, cœmeterio, dormitorio, refectorio, clauſtro, hortis & hortalitiis, ac aliis neceſſariis officinis in dicto loco pro perpetuis uſu & habitatione Fratrum prædictorum, in præfato loco, ut præmittitur, conſtrui & ædificari faciendi, Vicariis vero & Fratribus ſupradictis domum ipſam pro eorum perpetuis uſu & habitatione hujuſmodi recipiendi, eamque perpetuo inhabitandi, auctoritate noſtra licentiam concedatis; jure tamen parochialis Eccleſiæ, infra cujus limites domum ipſam ædificari contigerit, & cujuſlibet alterius in omnibus ſemper ſalvo, & ſine præjudicio cujuſcumque, faciatiſque eoſdem uſu & habitatione ejuſdem domus perpetuo gaudere; necnon, ſi ad evitandum litis anfractus atque controverſias, quæ inter curatum ſeu Rectorem Eccleſiæ parochialis, infra cujus limites ipſa domus conſtruetur, & Fratres in ea pro tempore habitantes poſſent exoriri de & ſuper juribus, quæ idem Curatus occaſione dictæ Eccleſiæ parochialis in ipſa ſic tunc conſtructa domo forſitan habere, ſeu ſibi deberi prætenderet, ipſæ partes per modum compromiſſi & concordiæ, ſeu amicabilis compoſitionis, ſuper ipſorum jurium vero annuo valore paciſcerentur, convenirent aut concordarent, pacta, conventiones, compromiſſa, & quæcumque inde ſequerentur arbitramenta, atque concordias hujuſmodi, quatenus honeſta fuerint, cum omnibus & ſingulis in eis contentis clauſulis adjectis, dicta auctoritate approbare atque confirmare curetis. Contradictores cujuſcumque Ordinis, conditionis aut ſtatus, auctoritate noſtra, appellatione poſtpo-

ſita,

fita, compefcendo. Non obftantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. prædeceſſoris noftri, ac aliis Apoftolicis conftitutionibus contrariis quibuſcumque. Nos enim fi licentiam hujuſmodi per vos, vigore præfentium concedi contigerit, dictæ domui, ac Guardiano & Fratribus in ea pro tempore habitantibus, ut omnibus & fingulis privilegiis, gratiis, favoribus, libertatibus, exemptionibus, conceffionibus & indultis, aliis dicti Ordinis domibus, Guardianis & Fratribus in genere, feu alias quomodolibet per Sedem Apoftolicam conceffis, & in pofterum concedendis, uti, potiri & gaudere libere & licite valeant, auctoritate Apoftolica, & præfentium tenore concedimus & indulgemus.

Datum Romæ apud fanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCV. VI. Idus Octobris, Pontificatus noftri anno IV.

XXVIII.

Ut poſſint domum ædificare Fratrum Obſervantum. Ex libr.93. fol.163.

Dilecto filio, nobili viro Petro Duci, & dilectæ in Chriſto filiæ nobili mulieri Annæ etiam Conthorali Duciſſæ Borbonii.

§. I. SAcræ religionis &c. Exhibita fiquidem nobis nuper pro parte veftra petitio continebat, quod tam vos, quam dilecti filii nobiles viri Ludovicus & Carolus de Bernard. domicelli Lingonen. diœcefis ex magno devotionis fervore, quem ad dictum Ordinem illiufque Fratres, propter eorum exemplarem vitam & laudabiles mores gerere dignofcuntur, fummopere defiderant in Eremitorio Vallifarden. jam Deo dicato, dictæ diœcefis, fito in territorio Ludovici & Caroli prædictorum, apud quod ad decem & octo vel viginti milliaria nulla domus dictorum Fratrum reformatorum confiftit, unam domum cum Ecclefia, humili campanili, campana, clauftro, refectorio, dormitorio, hortis, hortalitiis, & aliis neceffariis officinis pro ufu & habitatione perpetuis nonnullorum Fratrum dicti Ordinis, reformatorum nuncupatorum, conftrui & ædificari facere, fi fuper hoc Apoftolicæ Sedis licentia vobis concedatur. Quare pro parte tua fili Dux, & tua filia Duciffa, quæ, ut afferitur, cariffimi in Chrifto filii noftri Caroli Francorum Regis, illius foror germana exiftis, nobis fuit humiliter fupplicatum, ut vobis, ac eifdem Ludovico & Carolo de Bernard in dicto Eremitorio unam domum, cum Ecclefia, humili campanili, campana, clauftro, refectorio, dormitorio, hortis, hortalitiis, & aliis neceffariis officinis fupradictis, pro ufu & habitatione perpetuis Fratrum prædictorum conftrui & ædificari faciendi licentiam concedere, ac alias in præmiffis opportune providere, de benignitate Apoftolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui facræ religionis propagationem finceris defideriis affectamus, hujufmodi fupplicationibus inclinati, vobis, ac eifdem Ludovico & Carolo de Bernard in præfato Eremitorio unam domum cum Ecclefia, humili campanili, campana, clauftro, refectorio, dormitorio, hortis, hortalitiis, & aliis neceffariis officinis, pro ufu & habitatione perpetuis eorumdem Fratrum reformatorum, abfque alicujus præjudicio conftrui & ædificari faciendi, ac eifdem Fratribus illam recipiendi & perpetuo inhabitandi licentiam auctoritate Apoftolica, tenore præfentium elargimur: & nihilominus eidem domui, & Fratribus in ea pro tempore commorantibus, ut omnibus & fingulis privilegiis, libertatibus, immunitatibus, favoribus, conceffionibus & indultis, aliis domibus & Fratribus Ordinis ejufdem per Se-

Sedem Apoſtolicam, ſeu alias quomodolibet in genere conceſſis & in poſterum concedendis, uti, potiri & gaudere libere & licite valeant, concedimus per præſentes: jure tamen parochialis Eccleſiæ, & cujuslibet alterius in omnibus ſemper ſalvo. Volumus autem, ac dilectis filiis Miniſtro provinciæ ſancti Bonaventuræ nuncupato, ſecundum morem dicti Ordinis, etiamque Vicario Obſervantiæ nuncupato, in virtute ſanctæ Obedientiæ diſtricte præcipiendo mandamus, ut ipſi nomine dicti Ordinis domum prædictam pro uſu & habitatione præfatis recipiant, & illi de Fratribus reformatis, ſicut ceteris domibus eorumdem Fratrum reformatorum, provideant. Non obſtantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. ac aliis conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Nulli ergo &c. ſi quis &c.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCV. III. Kalend. Decembris, Pontificatus noſtri anno IV.

XXIX.

Ut ſeparent domos quinque a provincia Turoniæ, & uniant provinciæ Britanniæ. Ex libro 103. fol. 37.

Venerabilibus Fratribus Dolen. & Briocen. Epiſcopis.

§. I. AD Ordinem Fratrum Minorum &c. Exhibita ſiquidem nobis nuper pro parte dilecti filii Vicarii Generalis Fratrum Ultramontanorum dicti Ordinis petitio continebat, quod olim, cum dicti Ordinis profeſſores, de Obſervantia nuncupati, in Britannia paucas aut nullas domos haberent, præter quinque, videlicet Elinii, Ancenſii, Somenaii, ſancti Martini, & Dubodelioni, fuit provide ordinatum, quod iſtæ quinque domus propter vicinitatem, de provincia Turoniæ, ſecundum morem dicti Ordinis, cenſerentur & eſſent, & Vicario Provinciali dictæ provinciæ, cum Guardianis & Fratribus in illis pro tempore degentibus ſubjicerentur. Cumque poſtmodum duæ domus dicti Ordinis in ipſa Britannia eſſent conſtructæ, primo quod ipſæ ſic conſtructæ domus ſub uno earum Cuſtode forent, qui Cuſtos Britanniæ nuncuparetur, & tamdem excreſcente paulatim numero earumdem domorum, quod Vicarium provincialem haberent, quæ provinciæ Britanniæ tunc, & pro tempore exiſtentes, prædictis quinque dumtaxat exceptis, de provincia Britanniæ noviter erecta forent, & proprio Vicario provinciali ſubeſſent, fuit provide ordinatum.

§. II. Cum autem, ſicut eadem petitio ſubjungebat, Domino benedicente, numerus tam domorum, quam Fratrum provinciæ Turoniæ valde creverit & creſcat in dies, convenientiuſque videatur, quod illæ quinque domus, & in illis pro tempore degentes Guardiani & Fratres ſint de provincia prædicta Britanniæ, & illius Vicario provinciali obediant, & ad Capitulum provinciale in illa cum aliis Fratribus ejuſdem provinciæ Britanniæ conveniant, quam quod ſeparatæ ab aliis permaneant, & Vicario dictæ provinciæ Turoniæ ſubjiciantur, præſertim cum jam ceſſare videatur cauſa, propter quam dictæ quinque domus dictæ provinciæ Turoniæ incorporatæ fuerint, poſſintque domus ipſæ commodius per Vicarium provincialem Britanniæ, quam Turoniæ viſitari, & in illis degentes Guardiani & Fratres pro tempore, in eorum opportunitatibus ad ipſum Vicarium provinciæ Britanniæ habere recurſum, quam ad Vicarium provinciæ Turoniæ, aliquando in locis valde diſtantibus ab ipſis quinque domibus reſidentem, & capitulum ſuum provinciale celebrantem. Quare pro parte dicti Vicarii Generalis co-

eorumdem Fratrum Ultramontanorum, nobis fuit humiliter supplicatum ut sibi & pro tempore existenti Vicario Generali, de consilio aliquorum Patrum dicti Ordinis professorum, zelum Religionis habentium, quos duxerit eligendos, si id sibi pro pace, & manutenentia Religionis visum fuerit, unamque ex dictis quinque domibus, cujus Guardianus & Fratres in ea pro tempore degentes, seu illorum major pars in hoc consenserint, a dicta Turoniæ provincia separare, & ab illius Vicarii obedientia subtrahere, & dictæ provinciæ Britanniæ aggregare, ac illius Vicario provinciali pro tempore existenti, ejusque obedientiæ subjicere & submittere, quodque non amplius de Turoniæ, sed de Britanniæ provincia hujusmodi, juxta morem dicti Ordinis existant, statuere & ordinare libere & licite valeat, licentiam & facultatem concedere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. III. Nos igitur, qui vota personarum humilium Divinis laudibus, sacræque religionis Observantiæ deditarum, libenter prosequimur favoris gratia specialis, & de præmissis certam notitiam non habemus, hujusmodi supplicationibus inclinati, fraternitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel alter vestrum, vocatis Vicario dictæ provinciæ Turoniæ, & in dictis quinque domibus degentibus Guardianis & Fratribus, de præmissis omnibus & singulis, auctoritate nostra vos diligenter informetis, & si per informationem hujusmodi ita esse repereritis, præfato & pro tempore existenti Vicario prædicto Ultramontano, de consilio aliquorum Patrum dicti Ordinis professorum, zelum Religionis habentium, quos duxerint eligendos, unamquamque ex dictis quinque domibus, cujus Guardianus & Fratres in ea pro tempore degentes, seu illorum major pars in hoc consenserint, a dicta provincia Turoniæ separare, & ab illius Vicarii obedientia subtrahere, & dictæ provinciæ Britanniæ aggregare, ac illius Vicario provinciali pro tempore existenti subjicere & submittere, quodque non amplius de Turoniæ, sed de Britanniæ provincia prædicta, juxta morem dicti Ordinis existant, statuere & ordinare libere & licite valeat, Apostolica auctoritate licentiam & facultatem, dicta auctoritate nostra concedatis; & si per vos licentiam & facultatem hujusmodi concedi, & illius vigore dictas quinque domus, aut aliquam earum a dicta provincia Turoniæ separari, & ab illius Vicarii obedientia subtrahi, & dictæ provinciæ Britanniæ aggregari, & illius Vicario provinciali subjici contigerit, ut præfertur, separationem, subtractionem, aggregationem & submissionem hujusmodi, quas per dictum Vicarium fieri contigerit, pro earum subsistentia firmiori, eadem auctoritate approbetis & confirmetis, suppleatisque omnes & singulos defectus, si qui forsan intervenerint in eisdem, ac per vos vel alium seu alios faciatis easdem separationem, aggregationem & submissionem per Guardianos & Fratres earumdem quinque domorum, ac Vicarios provinciales dictarum provinciarum inviolabiliter observari. Contradictores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita compescendo. Non obstantibus litteris, per quas fel. recordat. Nicolaus Papa V. prædecessor noster factam divisionem & distinctionem provinciarum dicti Ordinis in Generali Capitulo dictorum Fratrum, præsente recol. mem. Gregorio Papa IX. etiam prædecessore nostro approbatis & confirmatis, aliam divisionem & distinctionem illarum fieri, & circa illas, quidquam sine Sedis Apostolicæ, & Protectoris dicti Ordinis licentia speciali innovari inhibuerint, & aliis Apostolicis constitutionibus & ordinationibus contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno MCCCCXCV. VIII. Idus Martii, Pontificatus nostri anno IV.

XXX.

Ut concedant facultatem domum Observantum ædificandi in urbe Briocensi. Ex lib. 103. fol. 39.

Venerabili Fratri Episcopo Trecoren. & dilectis filiis Joanni le Leizour, Canonico Ecclesiæ Trecoren. ac Officiali Trecorensi.

§. I. AD fructus uberes &c. Sane pro parte venerabilis fratris nostri Christophori Episcopi Briocen. & dilectorum filiorum Vicarii Provincialis & Fratrum Ordinis & Observantiæ prædictorum, Provinciæ Britanniæ, secundum morem dicti Ordinis, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod ipse Christophorus Episcopus provide considerans, quod in Civitate & diœcesi Briocen. nulla domus Fratrum Mendicantium existit, præter unam Ordinis Fratrum Eremitarum sancti Augustini, a dicta Civitate longa distantia remotam, eupiensque fidelium animarum suæ curæ commissarum saluti consulere, impellente etiam cleri & populi devotione, ac pro Divini cultus augmento, cupit unam domum pro usu & habitatione aliquorum Fratrum Ordinis & Observantiæ prædictorum, in certo loco extra & prope dictam Civitatem, ac iusra ipsius Civitatis districtum sito, & ad hoc plurimum congruo & honesto construi & ædificari, locumque ipsum eisdem Vicario & Fratribus, pro dicta domo construenda concedere intendit: & quamvis ad constructionem dictæ domus, carissimi in Christo filii nostri Caroli Francorum Regis illustris, & dilecti filii moderni Rectoris parochialis Ecclesiæ sancti Michaelis Briocen. infra cujus parochiæ limites locus ipse consistit, consensus accesserit, totiusque ipsius Civitatis populus, & quamplures etiam Canonici Ecclesiæ Briocen. domum ipsam ædificari intensis desideriis affectant; tamen nonnulli alii ejusdem Ecclesiæ Canonici, sub eo prætextu, quod asserunt dilectos filios capitulum ipsius Ecclesiæ jus percipiendi decimas prædiales ex fructibus in prædiis, in quibus dicta domus construenda venit, excrescentibus ad eosdem capitulum pertinere, ac aliis exquisitis mediis tam pium opus impedire conantur, licet ipse Christophorus Episcopus, pro jure decimarum hujusmodi, seu alio, si quod dicti capitulum habere prætenderent, eis convenientem & sufficientem recompensam dare paratus sit, eamque ipsis coram certis Judicibus, coram quibus, præmissorum occasione, lis in partibus illis dependet, dare obtulerit.

§. II. Quare pro parte Christophori Episcopi, ac Vicarii & Fratrum prædictorum, asserentium ipsis per litteras fel. rec. Innocentii Papæ VIII. prædecessoris nostri licentiam recipiendi certa loca in partibus illis, pro usu & habitatione Fratrum Ordinis & Observantiæ prædictorum, concessam fuisse, quodque locus prædictus ultra sex jugera terræ non continet, nobis fuit humiliter supplicatum, ut ipsis Vicario & Fratribus locum præfatum, seu alium infra metas dictæ parochiæ consistentem, ad hoc convenientem & idoneum eis concedendum, alioquin hospitale beatæ Mariæ Magdalenæ Briocen. ad omnimodam dispositionem dicti Episcopi pertinens, in quo numquam vel raro pauperes recipiuntur, alias juxta tenorem litterarum eis super hoc concessarum prædictarum recipiendi, & in illo unam domum cum Ecclesia, humili campanili, campana, cœmeterio & claustro, refectorio, dormitorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro usu & habitatione perpetuis nonnullorum Fratrum Ordinis & Observantiæ prædictorum, construendi & ædificandi, seu construi & ædificari faciendi, illamque per-

perpetuo inhabitandi licentiam concedere, ac alias in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. III. Nos igitur attendentes pium & meritorium fore, Religionem plantare, & plantatam modis omnibus confovere, ac de præmissis certam notitiam non habentes, causamque prædictam ad nos harum serie advocantes, & litem penitus extinguentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus vestrum, si est ita, eisdem Vicario & Fratribus locum prædictum, seu alium infra limites dictæ parochiæ eis concedendum, ad hoc congruum & honestum, alioquin dictum hospitale recipiendi, & in illo unam domum cum Ecclesia, humili campanili, campana, cœmeterio & claustro, refectorio, dormitorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro usu & habitatione perpetuis aliquorum Fratrum Ordinis & Observantiæ hujusmodi, absque tamen alicujus præjudicio construendi & ædificandi, seu construi & ædificari faciendi licentiam auctoritate nostra concedatis. Et nihilominus data eisdem Capitulo debita recompensa pro omni jure seu interesse, quod eos rationabiliter concernere posset ratione loci, in quo dicta domus construenda est, ipsis eadem auctoritate districtius inhibeatis, ne in præmissis aliquod impedimentum procreare & præstare quoquomodo præsumant. Contradictores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo.

§. IV. Nos enim, si domum prædictam construi & ædificari contingat, eidem domui ac Fratribus in illa pro tempore commorantibus, ut omnibus & singulis privilegiis, libertatibus, immunitatibus, favoribus, gratiis, indultis & indulgentiis, aliis dicti Ordinis domibus & Fratribus in genere per Sedem Apostolicam, vel alias quomodolibet concessis, & in posterum concedendis, uti & gaudere valeant, concedimus per præsentes: jure tamen parochialis Ecclesiæ, & cujuslibet alterius in omnibus semper salvo. Non obstantibus piæ mem. Bonifacii Papæ VIII. etiam prædecessoris nostri, ac aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCV. VI. Idus Martii, Pontificatus nostri anno IV.

XXXI.

Ut concedat facultatem ædificandi domum Observantum in oppido Eha-Kamevez. Ex lib. 117. fol. 95.

Dilecto filio Præposito Ecclesiæ Pragen.

§. I. Inter cetera &c. Sane pro parte dilecti filii nobilis viri Joannis Silkeniberg, Domini oppidi de Eha-Kamevez, Pragen. diœcesis, ac Regni Boemiæ Cancellarii nobis nuper exhibita petitio continebat, quod olim ipse ob singularem devotionem, quam ad beatum Franciscum & ejus Ordinem, ipsiusque Ordinis professores gerere comprobatur, ac etiam attendens, quod dicti professores, verbum Dei populis illarum partium prædicando, non mediocrem fructum afferre valerent, unam Ecclesiam sub invocatione S. Trinitatis in dicto oppido, cum certis domibus pro usu & habitatione congruis Fratrum ejusdem Ordinis, propriis sumptibus construi & ædificari fecit. Quare pro parte præfati Joannis nobis fuit humiliter suppli-

plicatum, ut eisdem Fratribus Ecclesiam & domos prædictas, cum humili campana, necnon refectorio, dormitorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis constructis & construendis, pro Fratrum usu & habitatione prædictis recipiendi & inhabitandi licentiam concedere, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur de præmissis certam notitiam non habentes, discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus, si ita est, Fratribus ejusdem Ordinis, de quibus eidem Joanni, & superioribus Fratrum eorumdem videbitur, Ecclesiam & domum prædictas cum humili campana, necnon refectorio, dormitorio, hortis, hortalitiis, pro usu & habitatione congruis Fratrum hujusmodi, sine tamen cujuscumque præjudicio, jureque parochialis Ecclesiæ & cujuslibet alterius in omnibus semper salvo, auctoritate nostra licentiam largiaris. Non obstantibus fel. recordationis Bonifacii Papæ VIII. & quibuslibet aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Nos enim Fratribus prædictis in eadem domo pro tempore habitantibus, ut omnibus & singulis privilegiis, favoribus, gratiis, libertatibus, immunitatibus, quibus aliæ dicti Ordinis domus & Fratres in genere potiuntur & gaudent, potiri & gaudere licite valeant, auctoritate Apostolica, tenore præsentium indulgemus.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCVI. III. Kalendas Julii, Pontificatus nostri anno IV.

XXXII.

Ut det licentiam fabricandi Monasterium Clarissarum in urbe Valentina. Ex lib. 117. fol. 90.

Dilecto filio Officiali Valentino.

AD hoc præcipue &c. Sane dilectus filius noster Cæsar, sanctæ Mariæ Novæ Diaconus Cardinalis, tam suo, quam carissimi in Christo filii nostri Ferdinandi Castellæ & Legionis Regis illustris nominibus, nobis nuper exposuit, quod infra limites parochiæ parochialis Ecclesiæ sancti Martini Valentinæ est quædam domus privata extra muros Valentinos, in qua nonnullæ mulieres, *Bisochæ* nuncupatæ, sub Regula Tertii Ordinis B. Francisci, de Pœnitentia nuncupati viventes, resident, & inibi singulis diebus Missas & alia Divina officia celebrari faciunt, ac horas canonicas diurnas, pariter & nocturnas legunt, quam quidem domum mulieres ipsæ cupiunt in Monasterium Ordinis sanctæ Claræ, pro earum perpetuis usu & habitatione erigi. Quare dictus Cæsar Cardinalis, qui etiam Ecclesiæ Valentinæ ex concessione & dispensatione Apostolica præesse dignoscitur, nominibus prædictis, nobis humiliter supplicavit, ut præfatis mulieribus in dicta domo unum Monasterium Ordinis ejusdem Sanctæ, juxta Regulam fel. rec. Urbani Papæ IV. prædecessoris nostri, sub invocatione & in honorem beatæ Mariæ de Spasino, quod Hierusalem nuncupatur, cum Ecclesia, campanili, campana, cœmeterio, claustro, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro illarum & Monialium dicti Ordinis sanctæ Claræ usu & habitatione perpetuis, ad instar Monasterii S. Trinitatis, prope & extra eosdem muros construi & erigi faciendi licentiam concedere, ac alias in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur, qui Monasteriorum propagationem, & sacræ religionis ampliationem sinceris desideriis exoptamus, de præmissis certam notitiam non habentes, necnon singulas ex dictis mulieribus a quibuscumque excommu-

municationis, suspensionis & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris & poenis a jure vel ab homine quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatæ existant, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes & absolutas fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus, si est ita, præfatis mulieribus in dicta domo unum Monasterium Ordinis ejusdem Sanctæ, secundum Regulam dicti prædecessoris, quod Hierusalem nuncupatur, sub invocatione & in honorem B. Mariæ de Spasmo, cum Ecclesia, campanili, campana, coemeterio, claustro, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis pro earum & aliarum Monialium ejusdem Ordinis usu & habitatione perpetuis, adinstar dicti Monasterii S. Trinitatis, absque alicujus præjudicio, construi faciendi, auctoritate nostra licentiam largiaris, ac in Monasterium erigas, ipsumque, ac illius pro tempore Abbatissam & Moniales curæ & directioni Generalis Ultramontani, Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, & Provincialis Provinciæ Valentinæ, secundum morem dicti Ordinis Vicariorum subjicias; necnon præfatis Vicariis, vel eorum alteri ut tres vel quatuor Moniales, quas ad id voluntarias repererint, de Monasterio, Gandiæ nuncupato, Ordinis ejusdem Sanctæ, villæ de Gandia, Valentin. dioecesis, de licentia Abbatissæ seu Priorissæ dicti Monasterii Gandiæ, quæ præfatas mulieres in cæremoniis, & regularibus disciplinis Ordinis sanctæ Claræ, & Regulæ Urbani prædecessoris hujusmodi instruere, & cum illis sub eisdem regularibus institutis vivendo, perpetuo remanere debeant, ad dictum regendum Monasterium, postquam sic erectum fuerit, ut præfertur, transferant, eadem auctoritate præcipias & mandes. Nos enim si erectionem hujusmodi fieri contigerit, ut præfertur, eidem sic tunc erecto Monasterio, ac illius Abbatissæ & Monialibus pro tempore existentibus, quod omnibus & singulis privilegiis, immunitatibus & libertatibus, gratiis, favoribus & indultis, aliis dicti Ordinis Monasteriis, Abbatissis & Monialibus in genere per Sedem Apostolicam, vel alias quoquomodo concessis, & in futurum concedendis, uti, potiri & gaudere valeant, auctoritate Apostolica, tenore præsentium indulgemus. Et cum, sicut accepimus, pro constructione dicti novi Monasterii, dictarum mulierum facultates non suppetant, sed ad hæc Christifidelium suffragia & eleemosynæ sint plurimum necessaria & opportuna: cupientes ut dictum erigendum Monasterium & illius Ecclesia congruis frequententur honoribus, & in debita veneratione habeantur, utque Christifideles eo libentius devotionis causa ad Ecclesiam ipsam confluant, & ad fabricam & constructionem dicti erigendi Monasterii, necnon librorum, calicum, & aliorum ornamentorum ad Divinum cultum necessariorum manutentionem manus promptius porrigant adjutrices, quo ex hoc animarum suarum salutem speraverint adipisci; de omnipotentis Dei misericordia, ac beatorum Petri & Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, omnibus & singulis Christifidelibus utriusque sexus vere poenitentibus & confessis, qui Ecclesiam dicti erigendi Monasterii, postquam constructa fuerit, & antea locum, in quo Ecclesia construetur, in Conceptionis & Nativitatis, Annunciationis, Purificationis, & Assumptionis beatæ Mariæ Virginis festivitatibus, a primis Vesperis usque ad occasum Solis post secundas Vesperas singularum festivitatum earumdem, devote visitaverint annuatim, & ad fabricam & constructionem dicti erigendi Monasterii, & postquam constructum fuerit, ad illius manutentionem, necnon librorum, calicum, & aliorum ornamentorum ad Divinum cultum necessariorum manutentionem, de bonis a Deo sibi collatis, juxta eorum piam devotionem & fa-

& facultates, manus porrexerint adjutrices, quindecim annos & totidem quadragenas de injunctis ſibi pœnitentiis miſericorditer in Domino relaxamus: præſentibus perpetuis futuris temporibus duraturis. Et inſuper ſtatuimus & ordinamus, quod de cetero, in perpetuis futuris temporibus, eleemoſynæ & elargitiones, quæ tam ratione dictarum indulgentiarum, quam alias quomodolibet ad erigendum Monaſterium, & illius Eccleſiam hujuſmodi obvenerint, in præmiſſa opera, necnon etiam ſuſtentationem illius Monialium, & perſonarum pro tempore in illo degentium convertantur: teneantur tamen Abbatiſſa & Moniales dicti erigendi Monaſterii pro tempore exiſtentes, pro eleemoſynarum hujuſmodi perceptione, Rectori hujuſmodi pro tempore exiſtenti dictæ Eccleſiæ ſancti Martini, infra cujus limites dicta domus conſiſtit, ſingulis annis decem ſolidos monetæ illarum partium ſolvere & exhibere, ita quod præfatus Rector eleemoſinariæ elargitionis hujuſmodi occaſione, Abbatiſſam & Moniales prædictas moleſtare & inquietare nullatenus valeat & debeat. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ceteriſque contrariis quibuſcumque.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCVI. VII. Idus Julii, Pontificatus noſtri anno IV.

XXXIII.

Ut concedant licentiam conſtruendi Monaſterium Clariſſarum in terra Aſulæ. Ex lib. 112. fol. 234.

Dilectis filiis Archidiacono, & Franciſco de Francis, ac Lucæ de Duchis Canonicis Eccleſiæ Brixien.

§. I. SAcroſanctæ militantis Eccleſiæ &c. Exhibita ſiquidem nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Univerſitatis & hominum terræ Aſulæ, Brixien. diœceſ. petitio continebat, quod ipſi ob ſingularem, quem ad ſanctam Claram & Ordinem ejuſdem Sanctæ gerunt devotionis affectum, & pro ſuarum animarum ſalute, Religionis propagatione, & Divini cultus augmento, ex bonis eis a Deo collatis, & ex eleemoſynis, quas ad id pia largitione fidelium erogari contingeret, in eadem terra, & loco commodo, convenienti & honeſto, per eos aſſignando, unum Monaſterium Monialium dicti Ordinis, Minoriſſarum nuncupatarum, ſub cura, directione, viſitatione & correctione Generalis Ciſmontani, & Provincialis illarum partium Vicariorum Fratrum Minorum, de Obſervantia nuncupatorum, nunc & pro tempore exiſtentium, ſecundum morem ipſius Ordinis Fratrum Minorum, cum Eccleſia, campanili humili & campana, cœmeterio pro tumulandis Monialibus ejus, & illarum obſequiis inſiſtentibus, dormitorio, refectorio, clauſtro, hortis, hortalitiis, & aliis neceſſariis officinis, ac decenti clauſura erigi ſummopere deſiderant. Quare pro parte Univerſitatis, & hominum prædictorum nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut unum Monaſterium Monialium dicti Ordinis ſanctæ Claræ, ſecundum ſtatuta, decreta, & ordinationem per eoſdem Vicarios facienda viventium, ac dignitatem inibi Abbatiſſalem, ſub invocatione, de qua eiſdem Univerſitati cum conſilio Vicariorum hujuſmodi videbitur, in dicta terra, & loco ad id commodo & honeſto, per eoſdem Univerſitatem, ut præfertur, aſſignando, cum Eccleſia, campanili humili, campana, cœmeterio, dormitorio, refectorio, clauſtro, hortis, hortalitiis, & aliis neceſſariis officinis, ac decenti clauſura erigere, illudque ſic erectum, ac ejus pro tempore Abbatiſſam & Moniales ſeu Sorores, ſuperioritati, viſitationi, correctioni & directioni dicto-

ctorum Vicariorum, & deputandorum per eos seu alterum eorum, subjicere & submittere, ipsisque Vicariis, ut illud sub eorum cura, directione, visitatione hujusmodi recipiant, & ad illud aliquas Moniales alterius Monasterii dicti Ordinis sanctæ Claræ, eorum curæ commissas, ætate provectas, & in Regulari Observantia dicti Ordinis sanctæ Claræ expertas, quas voluntarias invenerint, transferant, & unam ex illis in Abbatissam præficiant, per quam puellæ Virgines & Viduæ seculum fugientes, sub Regulari Observantia dicti Ordinis sanctæ Claræ inibi vivere volentes, cum opportuna habitus Regularis, juxta ipsius Ordinis sanctæ Claræ consuetudinem, exhibitione, et si profiteri voluerint, earum professio recipiatur, mandare, ac alias in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur &c. hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus vestrum, si est ita, unum Monasterium Monialium dicti Ordinis sanctæ Claræ, secundum statuta, decreta & ordinationem per dictos Vicarios facienda, viventium, ac dignitatem inibi Abbatissalem, sub invocatione, de qua Universitati, cum consilio Vicariorum hujusmodi videbitur, in dicta terra & loco ad id commodo & honesto, per eosdem Universitatem, ut præfertur, assignando, cum Ecclesia, campanili humili, campana, cœmeterio, dormitorio, refectorio, claustro, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, ac decenti clausura, sine alicujus præjudicio erigere, illudque sic erectum, & ejus pro tempore Abbatissam & Moniales sive Sorores superioritati, visitationi, correctioni & directioni dictorum Vicariorum, & deputandorum per eos seu alterum eorum, subjicere & submittere, ipsisque Vicariis, ut Monasterium prædictum, & illius Abbatissam & Moniales, quæ pro tempore fuerint, sub eorum cura, directione & visitatione hujusmodi recipiant, & ad illud aliquas Moniales alterius Monasterii dicti Ordinis sanctæ Claræ, eorum curæ commissas, ætate provectas, & in Regulari Observantia dicti Ordinis sanctæ Claræ expertas, quas voluntarias invenerint, pro instructione & directione earum, quæ inibi recipientur, saltem ad tempus opportunum, transferant, & unam ex eisdem in Abbatissam præficiant, per quam puellæ Virgines & viduæ seculum fugientes, cum opportuna habitus Regularis, juxta ipsius Ordinis sanctæ Claræ consuetudinem, exhibitione, ac professionis per Moniales dicti Ordinis emitti solitæ, si illam emittere voluerint, emissiones recipiantur, præcipere auctoritate nostra curetis. Nos enim, si erectionem hujusmodi per vos, vigore præsentium fieri contigerit, ut præfertur, Monasterio præfato, ac Abbatissæ & Monialibus in illo pro tempore degentibus, ut omnibus & singulis privilegiis, libertatibus, gratiis, immunitatibus, exemptionibus, aliis dicti Ordinis sanctæ Claræ Monasteriis, Abbatissis & Monialibus concessis in genere, ac alias quomodolibet per Sedem Apostolicam in posterum concedendis, uti, potiri & gaudere libere & licite possint & valeant, auctoritate Apostolica indulgemus: jure tamen parochialis Ecclesiæ, & cujuslibet alterius in omnibus semper salvo. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCVI. XII. Kalend. Augusti, Pontificatus nostri anno IV.

XXXIV. *Ut*

XXXIV.

Ut Monasterium Ordinis sancti Pauli primi Eremitæ derelictum tradi curet Minoritis. Ex lib. 117. fol. 272.

Dilecto filio Vicario venerabilis fratris nostri Episcopi Transilvanen. in spiritualibus generali.

§. I. AD uberes &c. Sane pro parte dilectorum filiorum Ministri Provincialis Provinciæ Ungariæ Fratrum dicti Ordinis, ac Baltasaris, Petri, & Gregorii Terchini de Rothualma nobis nuper exhibita petitio continebat, quod cum Fratres Ordinis sancti Pauli primi Eremitæ Monasterium beatæ Mariæ Virginis in Rothualma, dicti Ordinis sancti Pauli, Transilvanen. diœcesis quod progenitores ipsorum Baltasaris, Petri & Georgii fundarunt, & cujus Baltasar, Petrus & Georgius prædicti patroni existunt, non solum dereliquerunt, sed quod gravius est, omnia illius bona mobilia pretiosa ac jocalia ad Divinum cultum, & dicti Monasterii ordinata ex dicto Monasterio asportassent, & propterea dictum Monasterium jam plurimis annis elapsis inhabitatum remansisset, dictique Fratres Ordinis sancti Pauli, quamvis ad hoc per venerabilem fratrem nostrum Ladislaum Episcopum Transilvanen. ac præfatos Baltasarem, Petrum & Georgium requisiti fuissent, ad rehabitandum redire recusassent; dicti Baltasar, Petrus & Georgius providere volentes, ne dictum Monasterium ad totalem ruinam deveniret, sed ut in eo Divina officia celebrarentur, quantum in eis fuit, dum tamen ad hoc Sedis Apostolicæ licentia accederet, dictum Monasterium Fratribus dicti Ordinis sancti Francisci concesserunt, prout in quodam publico instrumento desuper confecto, plenius dicitur contineri. Quare pro parte Ministri, Baltasaris, Petri & Georgii præfatorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut Ordine sancti Pauli prædicto in ipso Monasterio penitus suppresso & extincto, Vicario dictæ Provinciæ dictum Monasterium cum illius Ecclesia, ac omnibus juribus & pertinentiis suis, pro perpetuis usu & habitatione Fratrum dicti Ordinis Minorum recipiendi, & inibi domum cum claustro, refectorio, campanili humili, campana, & aliis necessariis officinis pro usu & habitatione Fratrum dicti Ordinis Minorum construendi & ædificandi, ac Ecclesiam dicti Monasterii ad instar Ecclesiarum domorum dicti Ordinis Fratrum Minorum reformandi, licentiam & facultatem concedere, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur &c. tibi mandamus, quatenus si, vocatis dilectis filiis Conventu dicti Monasterii, præmissa vera fore repereris, locum dicti Monasterii præfato Vicario cum omnibus juribus & pertinentiis suis pro perpetuis usu & habitatione Fratrum dicti Ordinis Minorum, ac dicti Monasterii Ecclesiam, pro Ecclesia domus Fratrum dicti Ordinis Minorum recipiendi, & inibi unam domum cum claustro, dormitorio, refectorio, campanili humili, campana, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis pro usu & habitatione prædictis, sine alicujus præjudicio construendi & ædificandi, ac dictam Ecclesiam ad instar Ecclesiarum dumorum Fratrum dicti Ordinis sancti Francisci reformandi licentiam & facultatem auctoritate nostra concedas. Nos enim si licentiam hujusmodi concedi, & alia præmissa per te, vigore præsentium fieri contigerit, dictæ sic constructæ domui, & illius Guardiano ac Fratribus in ea pro tempore commorantibus, ut omnibus & singulis privilegiis, immunitatibus, libertatibus, gratiis, exemptionibus & in-

& indultis, aliis ejusdem Ordinis domibus, Guardianis & Fratribus in genere per Sedem Apostolicam concessis, & in posterum concedendis, uti, potiri & gaudere libere & licite possint & debeant, dicta auctoritate, tenore præsentium, de specialis dono gratiæ indulgemus: jure tamen parochialis Ecclesiæ, & cujuslibet alterius in omnibus semper salvo. Non obstantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. ac aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCVI. VIII. Idus Augusti, Pontificatus nostri anno IV.

XXXV.

Ut Monasterium Sororum Ordinis sancti Benedicti adaptetur in Conventum Fratrum Minorum de Observantia. Ex lib. 119. fol. 94.

Dilectis filiis in Burffelde, & in Northem, Maguntin. diœcesis Monasteriorum Abbatibus.

§. I. EX injuncto &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilecti filii nobilis viri Henrici Senioris Ducis in Brunswick, & Luneborch petitio continebat, quod fructus, reditus & proventus beatæ Mariæ extra & prope muros oppidi Gandershem, & in Brunshusen nuncupati Monasteriorum Monialium Ordinis sancti Benedicti, Heldesemen. diœcesis, sunt adeo tenues & exiles, quod ad decentem sustentationem dilectarum in Christo filiarum Abbatissarum & Monialium eorumdem Monasteriorum, eorumque alia onera perferenda non sufficiunt: Verum si in dicto Monasterio beatæ Mariæ, nomen, titulus & Ordo prædictus, ac Abbatissalis dignitas supprimerentur, & illius bona mobilia & immobilia, structuris & ædificiis ejusdem, ac illi contiguis hortis & hortalitiis dumtaxat exceptis, dicto Monasterio in Brunshusen. perpetuo applicarentur & appropriarentur, ipsius Monasterii beatæ Mariæ Abbatissa & Moniales ad dictum Monasterium in Brunshusen. transferrentur, & ibidem reciperentur in Moniales & Sorores: structuræ vero & ædificia prædicta ipsius Monasterii beatæ Mariæ, cum illi contiguis hortis & hortalitiis, dilectis filiis Vicario & Fratribus Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, Provinciæ Saxoniæ, juxta morem dicti Ordinis Fratrum Minorum, ad effectum ut ibidem construeretur & ædificaretur una domus cum Ecclesia, campanili humili, campana, cœmeterio, refectorio, claustro, dormitorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro usu & habitatione perpetuis dictorum Fratrum concederentur; præfatus Henricus Dux, ut Abbatissa & Moniales dicti Monasterii in Brunshusen, & ad illud tunc translatæ Abbatissa & Moniales dicti Monasterii beatæ Mariæ decentius sustentari, & onera prædicta facilius perferre possent, quingentos florenos Remenses de propriis pecuniis suis convertendos in emptionem censuum pro dicto Monasterio in Bruushusen. liberaliter elargiretur & donaret, ac in dictis structuris & ædificiis ipsius Monasterii beatæ Mariæ unam domum pro dictis Fratribus, cum Ecclesia, & officinis prædictis construi & ædificari faceret suis sumptibus & expensis, & sic decentiori sustentationi Monialium utriusque Monasterii hujusmodi, & etiam spirituali consolationi ipsius Ducis, & incolarum dicti oppidi Grandershem, qui ad dictos Fratres de Observantia specialem gerunt devotionis affectum, ac sperant Guardiani & Fratrum, qui dictam construendam domum pro tempore inhabitabunt, exemplari vita, assidua & devota Missarum & aliorum Divinorum officiorum celebratione, audientia confessionum, &

prædicationibus verbi Dei, & exhortationibus ad laudabiliter vivendum, & Divinis beneplacitis vacandum, peramplius posse consequi suarum salutem animarum. Quare pro parte ipsius Henrici Ducis nobis fuit humiliter supplicatum, ut, postquam ipse Dux dictos quingentos florenos, ut præmittitur convertendos, penes aliquam ædem sacram deposuerit, de expresso consensu Abbatissarum & Conventuum dictorum Monasteriorum, & illorum Superiorum, quorum curæ & directioni Abbatissæ & Moniales prædictæ subesse noscuntur, Abbatissam & Moniales dicti Monasterii beatæ Mariæ, de illo ad præfatum Monasterium de Brunshusen. transferri, & ibidem in Moniales & Sorores recipi, & in eodem Monasterio beatæ Mariæ nomen & titulum Monasterii, ac Abbatissalem dignitatem, & Ordinem sancti Benedicti hujusmodi supprimi & extingui, ac omnia & singula bona mobilia & immobilia ipsius Monasterii beatæ Mariæ, structuris & ædificiis, ac hortis & hortalitiis ejusdem dumtaxat exceptis, dicto Monasterio in Brunshusen. perpetuo applicari & appropriari, ac structuras & ædificia ejusdem Monasterii beatæ Mariæ, cum hortis & hortalitiis illi contiguis, dictis Vicario & Fratribus pro constructione & ædificatione dictæ domus concedi; præfatoque Henrico Duci in eisdem structuris & ædificiis domum prædictam construi faciendi, & eisdem Vicario & Fratribus structuras & ædificia prædicta, & sic construendam domum pro eorum usu & habitatione perpetuis recipiendi & inhabitandi licentiam elargiri mandare, aliasque in premissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§.II. Nos igitur &c. hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel alter vestrum, si est ita, postquam ipse Henricus Dux dictos quingentos florenos, ut præfertur convertendos, penes aliquam sacram ædem deposuerit, ut præfertur, de expresso consensu Abbatissarum & Conventuum, & Superiorum prædictorum, Abbatissam & Moniales dicti Monasterii beatæ Mariæ, de illo ad præfatum Monasterium in Brunshusen. auctoritate nostra transferatis, ac ibidem in Moniales & Sorores recipiatis, ac in eodem Monasterio beatæ Mariæ nomen & titulum Monasterii, & Abbatissalem dignitatem; ac Ordinem sancti Benedicti hujusmodi, eadem auctoritate supprimatis & extinguatis, necnon omnia & singula bona mobilia & immobilia ejusdem Monasterii beatæ Mariæ, structuris, ædificiis, ac hortis & hortalitiis præfatis dumtaxat exceptis, eidem Monasterio in Brunshusesen. perpetuo applicetis & appropietis, structurasque & ædificia, cum hortis & hortalitiis hujusmodi, eisdem Vicario & Fratribus ad effectum construendi & ædificandi domum prædictam, dicta auctoritate concedatis; necnon eidem Henrico Duci, in dictis structuris & ædificiis unam domum, cum Ecclesia, & necessariis officinis prædictis, pro usu & habitatione perpetuis decentis numeri Fratrum dicti Ordinis Minorum, absque alicujus præjudicio construi faciendi, ipsisque Vicario & Fratribus structuras & ædificia in domum construendam hujusmodi, pro eorum perpetuis usu & habitatione recipiendi, & perpetuo inhabitandi licentiam auctoritate prædicta elargiri curetis.

§.III. Nos enim eidem domui construendæ, necnon Guardiano & Fratribus, qui illam pro tempore inhabitabunt, ut omnibus & singulis gratiis, libertatibus, favoribus & indultis, aliis dicti Ordinis domibus & Fratribus in genere concessis & concedendis, uti, potiri & gaudere possint & debeant, auctoritate Apostolica indulgemus. Non obstantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. ac aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnat. Dominicæ MCCCCXCVI. XII. Kalend. Martii, Pontif. nostri an. V.

XXXVI. *Ut*

XXXVI.

Ut dent facultatem Regi & Reginæ Datiæ construendi Monasterium Clarissarum juxta primæva Ordinis instituta. Ex libro 126. fol. 292.

Dilectis filiis Præposito Roskilden. & Misien. ac Cassuen. Roskilden. diœcesis Decanis Ecclesiarum.

§. I. Sacrosanctæ militantis Ecclesiæ gubernacula &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte carissimi in Christo filii nostri Joannis Regis, & carissimæ in Christo filiæ nostræ Christinæ Reginæ Datiæ illustrium petitio continebat, quod ipsi ad Ordinem Monialium sanctæ Claræ gerentes specialem devotionis affectum, cupiunt in aliquo loco eorum Regni Datiæ convenienti & honesto construi & ædificari facere unum Monasterium Monialium dicti Ordinis, secundum ejusdem Ordinis primæva instituta regularia hujusmodi, sine proprio, & in communi ex incerta mendicitate viventium. Quare pro parte Regis & Reginæ prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut eorum voto & desiderio annuentes, eis construi & ædificari faciendi infra Regnum prædictum, in loco convenienti & honesto unum Monasterium Monialium dicti Ordinis secundum primæva instituta prædicta, ex incerta mendicitate viventium, licentiam concedere, & illud, postquam totum vel pro parte in suis structuris & ædificiis, cum decenti clausura constructum fuerit, in Monasterium dicti Ordinis erigi, ipsumque sic erectum, & ejus pro tempore Abbatissam & Conventum, ac singulares personas, curæ, directioni, visitationi & correctioni, & omnimodæ superioritati Generalis Ultramontani, & provincialis provinciæ Datiæ Vicariorum, Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, secundum morem dicti Ordinis, & cuilibet eorum insolidum committere, & cuilibet eorum Vicariorum aliquas Moniales aliorum Monasteriorum dicti Ordinis sanctæ Claræ, secundum instituta prædicta viventes, eorum curæ commissorum, quas opportunas esse putaverint & utiles, ac in Regulari Observantia, ritu & moribus dicti Ordinis sanctæ Claræ instructas, & zelum Dei habentes, & ad id voluntarias invenerint, pro plantanda in dicto Monasterio sic constructo & erecto de novo Regulari Observantia dicti Ordinis sanctæ Claræ, ex eorum Monasteriis ad ipsum Monasterium sic de novo constructum transferre, & inibi tam illas, quam alias mulieres seculum fugientes, præsertim Virgines Divinis beneplacitis vacare volentes, in Moniales recipere, & eis habitum juxta aliorum Monasteriorum Monialium dicti Ordinis sanctæ Claræ consuetudinem exhibere, & professionem per easdem Moniales dicti Ordinis regularem emitti solitam, si illam expresse emittere voluerint, recipere & admittere, ac unam ex eisdem sic translatis Monialibus ætate provectam, quam vitæ sanctimonia & moribus, ac in regimine Monasterii expertam & idoneam esse putaverint, hac prima vice eidem Monasterio in Abbatissam, & alias ex eisdem Monialibus sic translatis, solitis officiis in similibus Monasteriis illorum Monialibus concedi solitis, ad tempus de quo eis videbitur, præficere, & de consilio discretorum Patrum dicti Ordinis Fratrum Minorum statuta convenientia, quæ pro manutentione Regularis Observantiæ in dicto Monasterio sic erigendo utilia & salubria, ac necessaria esse putaverint, ordinare, illaque, dum & quoties expedire putaverint, mutare, alterare & corrigere libere & licite valeant, facultatem dare, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur Regis & Reginæ prædictorum laudabile desiderium præ-

prædictum plurimum in Domino commendantes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus veſtrum, Regi & Reginæ præfatis conſtrui & ædificari faciendi unum Monaſterium Monialium dicti Ordinis ſanctæ Claræ, ſecundum primæva inſtituta prædicta, ſine proprio, etiam in communi ex incerta mendicitate viventium, cum Eccleſia ſive Oratorio, campanili humili, campana, cœmeterio, clauſtro, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis neceſſariis officinis, licentiam concedere, ac illud, poſtquam in ſuis ſtructuris & ædificiis in totum vel pro parte cum decenti clauſura conſtructum & ædificatum fuerit, in Monaſterium Monialium dicti Ordinis ſanctæ Claræ: jure tamen parochialis Eccleſiæ, & cujuslibet alterius in omnibus ſemper ſalvo, & ſine præjudicio cujuſcumque, erigere, illudque ſic per vos erectum, & illius pro tempore Abbatiſſam & Conventum, ac ſingulares perſonas, curæ, directioni, viſitationi & correctioni, ac omnimodæ ſuperioritati Generalis & provincialis Vicariorum prædictorum, & cuilibet eorum inſolidum pro tempore exiſtentium, præfata auctoritate committere, ſubjicere & ſubmittere, ac dictis Vicariis, & cuilibet eorum aliquas Moniales aliorum Monaſteriorum dicti Ordinis ſanctæ Claræ, ſecundum inſtituta prædicta viventes, eorum curæ commiſſorum, quas opportunas eſſe putaverint, & utiles invenerint, pro plantanda in dicto Monaſterio conſtructo & erecto de novo Regulari Obſervantia dicti Ordinis ſanctæ Claræ, ex eorum Monaſteriis ad ipſum Monaſterium ſic de novo conſtructum transferendi, & inibi tam illas, quam alias mulieres ſeculum fugientes, præſertim Virgines, Divinis beneplacitis vacare volentes, in Moniales recipiendi, & eis habitum, juxta aliorum Monaſteriorum Monialium dicti Ordinis ſanctæ Claræ conſuetudinem exhibendi, & Regularem profeſſionem per eaſdem Moniales dicti Ordinis emitti ſolitam, ſi illam expreſſe emittere voluerint, recipiendi & admittendi, ac unam ex eiſdem ſic translatis Monialibus, ætate provectam, quam vitæ ſanctimonia & moribus, ac in regimine Monaſterii expertam & idoneam eſſe putaverint, hac prima vice eidem Monaſterio in Abbatiſſam, & alias ex eiſdem Monialibus ſic translatis ſolitis officiis in ſimilibus Monaſteriis eorum Monialibus concedi ſolitis, præficiendi, & de conſilio diſcretorum Patrum dicti Ordinis Fratrum Minorum ſtatuta convenientia, quæ pro manutentione Regularis Obſervantiæ in dicto Monaſterio ſic erigendo utilia & ſalubria, ac neceſſaria eſſe putaverint ordinandi, illaque, dum & quoties expedire putaverint, mutandi facultatem dare, auctoritate noſtra curetis. Contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita compeſcendo. Nos enim, ſi erectionem hujuſmodi per vos, vigore præſentium, ut præfertur, concedi contigerit, dicto Monaſterio ſic tunc erecto, & in illis pro tempore Abbatiſſæ & Monialibus degentibus, ut omnibus & ſingulis privilegiis, conceſſionibus, libertatibus, gratiis, exemptionibus & indultis, quibus alia Monaſteria Ordinis ſanctæ Claræ prædicti in genere quomodolibet utuntur, potiuntur & gaudent, ac in futurum, uti, potiri & gaudere poterunt, uti, potiri & gaudere libere valeant, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium indulgemus. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis contrariis quibuſcumque: Seu ſi aliquibus communiter vel diviſim a dicta ſit Sede indultum, quod interdici, ſuſpendi & excommunicari non poſſint, per litteras Apoſtolicas non facientes plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem &c.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCVI. v. Kalend. Martii, Pontificatus noſtri anno v.

XXXVII.

XXXVII.

Ut concedant auctoritatem reædificandi domum Observantum oppidi Cervariæ. Ex libro 136. fol. 238.

Venerabilibus Fratribus Archiepiscopo Toletano, & Episcopo Tirasonensi

§. I. Piis fidelium votis &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectorum filiorum universorum incolarum oppidi Cervariæ, Urgellen. diœcesis, petitio continebat, quod alias, cum vigentibus bellis in Principatu Cataloniæ, domus Ordinis Minorum dicti oppidi deteriorari cœpisset, nonnulli Fratres dicti Ordinis, de licentia Sedis Apostolicæ dictam domum demoliri fecerunt.

§. II. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, dicta domus, ut ex antiquis vestigiis & scripturis creditur, per sanctum Franciscum constructa, & primarius lapis inibi per dictum sanctum Franciscum positus fuerit, & propterea ipsi incolæ ob singularem quem ad Ordinem prædictum gerunt devotionis affectum, cum ossa parentum & progenitorum suorum inibi inbumata sint, desiderant de propriis bonis eis a Deo collatis, dictam domum pro perpetuis usu & habitatione Fratrum dicti Ordinis, cum Ecclesia, campanili humili, campana, dormitorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis reædificari, si ad id Sedis Apostolicæ suffragetur auctoritas. Pro parte dictorum incolarum nobis fuit humiliter supplicatum, ut eis præfatam domum pro usu & habitatione prædictis construendi & ædificandi, seu construi & ædificari faciendi licentiam concedere, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. III. Nos igitur &c. hujusmodi supplicationibus inclinati, fraternitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel alter vestrum eisdem incolis domum præfatam, pro præfatis usu & habitatione dictorum Fratrum, cum Ecclesia, campanili humili, campana, dormitorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, sine alicujus præjudicio construendi & ædificandi, seu construi & ædificari faciendi, ipsisque Fratribus domum hujusmodi recipiendi, & perpetuo inhabitandi licentiam auctoritate nostra largiamini. Nos enim, si licentiam hujusmodi per vos, vigore præsentium fieri contigerit, ut præfertur, eisdem domui & Fratribus, qui dictam domum pro tempore inhabitabunt, ut omnibus & singulis gratiis, privilegiis, libertatibus, immunitatibus, concessionibus & indulgentiis, quibus aliæ dicti Ordinis domus & Fratres in genere utuntur, potiuntur & gaudent, uti, potiri & gaudere libere possint, auctoritate Apostolica per præsentes, de specialis dono gratiæ indulgemus: jure tamen parochialis Ecclesiæ, & cujuslibet alterius in omnibus semper salvo. Non obstantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. ac aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCVI. IV. Non. Martii, Pontificatus nostri anno V.

XXXVIII.

XXXVIII.

Ut tribuatur facultas Ducissæ Alenconensi construendi Monasterium Clarissarum juxta primæva illarum instituta. Ex libr. 119. fol. 252.

Venerabili fratri Episcopo Cenomanen. & dilectis filiis Abbati Monasterii de Persegne, ac Decono Ecclesiæ Mauritaniæ Cenomanen. Sagien. diœcesis.

§. I. INter universa opera &c. Sane pro parte dilectæ in Christo filiæ nobilis mulieris Margaritæ Ducissæ Alenconen. Sagien. diœcesis nobis nuper exhibita petitio continebat, quod ipsa cupiens terrena in cœlestia, & transitoria in æterna felici commercio commutare, ob singularem quem ad Ordinem Monialium sanctæ Claræ, secundum primæva regularia instituta, ex incerta mendicitate viventium, gerit devotionis affectum, summopere desiderat ad laudem & gloriam Omnipotentis Dei, devotionis populi incrementum, & animarum salutem, in aliquo loco honesto, & ad hoc magis accommodo, temporalis dominii dilecti filii nostri, nobilis viri Caroli Ducis Alenconen. unum Monasterium Monialium dicti Ordinis, cum Ecclesia, cœmeterio, campanili humili, campana, claustro, refectorio, dormitorio, hortis & hortalitiis, ac aliis necessariis officinis, pro unius Abbatissæ & nonnullarum Monialium dicti Ordinis perpetuis usu & habitatione erigere & construere, seu erigi & construi facere, si ipsi ad hoc Apostolicæ Sedis suffragetur auctoritas. Quare pro parte dictæ Margaritæ nobis fuit humiliter supplicatum, ut eidem Monasterium ipsum cum Ecclesia, campanili, campana, cœmeterio, claustro, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro perpetuis usu & habitatione prædictis, in aliquo loco honesto & magis accommodo in dicto Ducatu consistente, construi & ædificari faciendi, ac Monasterium ipsum, postquam in totum vel pro parte, cum decenti tamen clausura constructum fuerit, in Monasterium Monialium dicti Ordinis, secundum instituta prædicta erigendi licentiam concedere, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur &c. hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus vestrum, si ita est, Margaritæ præfatæ Monasterium ipsum cnm Ecclesia, campanili humili, campana, cœmeterio, claustro, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, in dicto Ducatu, in loco ad hoc, ut præfertur, honesto & accommodo, juxta dicti Ordinis sanctæ Claræ antiqua instituta, pro usu & habitatione prædictis, absque alicujus præjudicio, erigendi & construendi, seu erigi & construi faciendi, præfatæ Margaritæ, auctoritate nostra licentiam largiamini; ac illud postquam in totum vel pro parte, cum decenti tamen clausura constructum fuerit, in Monasterium Monialium dicti Ordinis, secundum dicta regularia instituta erigere, ac illud sic erectum, & illius pro tempore Abbatissam, Conventum & Moniales, ac personas, curæ, directioni, visitationi, correctioni, & omnimodæ superioritati dilectorum filiorum Vicariorum Generalis Ultramontani, & Provincialis Provinciæ Franciæ, Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, secundum morem dicti Ordinis, & cujuslibet ipsorum perpetuo subjicere & submittere, ac eisdem Vicariis, & cujulibet eornm aliquas Moniales aliorum Monasteriorum dicti Ordinis eorum curæ, directioni & visitationi commissorum, ætate provectas, ac in ritu & moribus,

bus, & Regulari Observantia dicti Ordinis fanctæ Claræ, fecundum inftituta prædicta ioftructas, & ad ipforum inftitutorum obfervationem affectas, quas voluntarias invenerint, de eorum Monafteriis ad Monafterium prædictum fic tunc erectum, pro plantanda in eo Regulari Obfervantia dicti Ordinis, transferendi; ac tam illas, quam alias mulieres feculum fugientes, præfertim virgines, Divinis beneplacitis fub Regulari Obfervantia dicti Ordinis fanctæ Claræ, fecundum inftituta prædicta, in dicto fic erecto Monafterio famulari volentes, io Moniales ejufdem Monafterii recipiendi, & habitum juxta aliorum Monafteriorum dicti Ordinis fanctæ Claræ, fecundum inftituta prædicta, fub eorumdem Vicariorum cura viventium, exhibendi, ac profeffionem per Mooiales dicti Ordinis emitti folitam regularem, fi illam emittere voluerint, recipiendi & admittendi, ac unam ex dictis Monialibus fic translatis, quam ad hoc idoneam effe putaverint, prima vice eidem Monafterio in Abbatiffam, ac reliquas aliis officiis in fimilibus Monafteriis Monialibus illorum committi folitis, ad tempus, de quo eis videbitur, præficiendi, ac de confilio dilectorum filiorum Patrum Seniorum Ordinis & Provinciæ prædictorum, ftatuta, quæ Regulari Obfervantiæ dicti Ordinis fanctæ Claræ in eodem fic erecto Monafterio utilia effe putaverint, facris canonibus non contraria, edendi & ordinandi, ac cum expedire putaverint, mutandi, corrigendi & alterandi, ac alia quæ ad manutentionem Regularis Obfervaotiæ hujufmodi, & falutem animarum cedere cognoverint, mandandi, ordinandi & faciendi, prout fecundum Deum cognoverint expedire, facultatem concedere, eadem auctoritate noftra curetis. Nos enim fi licentiam, erectionem, facultatem, & alia præmiffa hujufmodi per vos, vigore præfentium fieri contigerit, ut præfertur, dicto Monafterio fic tunc erecto, & Abbàtiffæ ac Mooialibus in illo pro tempore commorantibus, ut omnibus & fingulis privilegiis, indulgentiis, libertatibus, conceffionibus, immunitatibus, exemptionibus, favoribus, gratiis & indultis, aliis ejufdem Ordinis Monafteriis, Abbatiffis ac Monialibus in genere per Sedem Apoftolicam, vel alias quomodolibet conceffis, & in pofterum per Sedem prædictam concedendis, uti, potiri & gaudere poffint & debeant, io omnibus & per omnia prorfus & fine ulla differentia, ac fi eis nominatim conceffa forent, auctoritate Apoftolica, tenore præfentium concedimus, ac pariter de fpeciali gratia indulgemus. Non obftantibus conftitutionibus & ordinationibus Apoftolicis, ceterifque contrariis quibufcumque.

Datum Romæ apnd fanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCVI. V. Idus Martii, Pontificatus noftri anno V.

XXXIX.

Ut Monafterium Benedictinum Terræ de Diano tranfmutetur in Clariffarum domicilium. Ex lib. 129. fol. 224.

Dilecto filio Vicario venerabilis Fratris noftri Epifcopi Caputaquen. in fpiritualibus Generali.

§. I. EX debito paftoralis officii &c. Exhibita fiquidem nobis nuper pro parte dilectorum filiorum, oobilis viri Antonelli Principis Salernitan. & Univerfitatis hominum terræ de Diano Caputaquen. diœcefis petitio continebat, quod olim qnoddam Monafterium Monialium fub invocatione fancti Benedicti, Ordinis ejufdem Sancti, dictæ Terræ, eodem Ordine in eo auctoritate Apoftolica fuppreffo, cum Ecclefia, clauftro, dormito-

rio, campanili, hortalitiis, & aliis necessariis officinis suis, dilectis filiis Fratribus Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, pro usu & habitatione eorumdem Fratrum, ejusque bona mobilia & immobilia hospitali pauperum sanctæ Catarinæ dictæ terræ, eorum usufructu tunc Abbatissæ dicti Monasterii quoad viveret reservato, concessa fuerunt; & deinde eadem Abbatissa vita functa, bona hujusmodi dicto hospitali libere remanserunt.

§. II. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, in dicta terra, quæ sub temporali dominio dicti Antonelli Principis existit, nullum Monasterium Monialium sit, & plures virgines & aliæ honestæ mulieres, ob melioris vitæ frugem, Religionem intrare desiderantes, in eadem terra reperiantur, quæ propter Monasterii defectum, hujusmodi eorum laudabile desiderium adimplere non possint; dictusque Antonellus Princeps cupiens animarum saluti, & dictarum hujusmodi consolationi consulere, certam ejus domum in dicta terra consistentem, ad id commodam & idoneam pro ædificatione & erectione unius Monasterii Monialium concesserit, seu concedere paratus existat. Pro parte Antonelli Principis, & Universitatis eorumdem nobis fuit humiliter supplicatum, ut eis in dicta domo unum Monasterium Monialium sub invocatione sanctæ Claræ, Ordinis ejusdem Sanctæ, cum Ecclesia, campana, campanili, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis officinis necessariis, quod postquam constructum, ædificatum & erectum fuerit, Vicario Provinciali pro tempore existenti Ordinis Fratrum Minorum illius Provinciæ, ipsorumque Fratrum curæ & directioni subjectum sit, construendi, ædificandi & erigendi, ipsisque Vicario & Fratribus, & ab eis pro tempore deputatis, in illo quascumque Moniales dicti Ordinis sanctæ Claræ introducendi, & unam ex eis ad id idoneam in Abbatissam dicti sic erecti Monasterii præficiendi licentiam concedere, necnon omnia & singula bona prædicta a dicto hospitali, quod pro observanda hospitalitate, & aliis inibi necessariis opportunos fructus habet, segregare & separare, ac dicto erigendo Monasterio, postquam erectum fuerit, applicare & appropriare, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. III. Nos igitur hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vocatis dilectis filiis modernis administratoribus dicti hospitalis, & aliis qui fuerint evocandi, de præmissis omnibus & singulis, ac eorum circumstantiis universis, auctoritate nostra te diligenter informes, & si per informationem eamdem præmissa vera esse repereris, Antonello Principi & Universitati præfatis in dicta domo unum Monasterium Monialium sub invocatione sanctæ Claræ, Ordinis hujusmodi, cum Ecclesia, campana, campanili, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis officinis necessariis, quod postquam constructum, ædificatum & erectum fuerit, Vicario Provinciali pro tempore existenti hujusmodi, ipsorumque Fratrum curæ & directioni subjectum sit, sine alicujus præjudicio, de consensu, quorum interesset, construendi & ædificandi & erigendi, ipsisque Vicario & Fratribus, & ab eo pro tempore deputatis in illo, postquam per te erectum fuerit, super quo tibi concedimus facultatem, quascumque Moniales dicti Ordinis sanctæ Claræ introducendi, & unam ex eis ad id idoneam in Abbatissam dicti sic erecti Monasterii præficiendi, eisque, & dictæ tunc præfectæ Abbatissæ communiter virgines, & alias honestas mulieres, Monasterium erigendum hujusmodi intrare volentes, in illo recipiendi, & Regularem habitum, juxta ipsius Ordinis sanctæ Claræ consuetudinem, eis exhibendi, ac Regularem professionem per Moniales ejusdem Or-

Ordinis sanctæ Claræ emitti solitam, si illam in suis manibus emittere voluerint, ab eis recipiendi & admittendi plenam & liberam facultatem auctoritate nostra largiaris, necnon omnia & singula bona prædicta ab eodem hospitali, de simili consensu segreges & separes, illaque dicto sic tunc erecto Monasterio, eadem auctoritate perpetuo appropries & concedas. Nos enim, si licentiam per te vigore præsentium concedi, & Monasterium hujusmodi erigi contigerit, ut præfertur, dicto sic erecto Monasterio, ac illius Abbatissæ & Monialibus pro tempore existentibus, quod omnibus & singulis privilegiis, gratiis, favoribus, exemptionibus & indultis, aliis dicti Ordinis Monasteriis & Monialibus eorumdem in genere concessis, & in posterum concedendis, uti, potiri & gaudere libere & licite valeant, auctoritate Apostolica, tenore præsentium indulgemus: jure tamen parochialis Ecclesiæ, & cujuslibet alterius semper salvo. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCVI. pridie Idus Martii, Pontificatus nostri anno V.

XL.

Conceduntur quædam privilegia Societati Pietatis urbis Januensis. Ex lib. 132. fol. 125.

Ad perpetuam rei memoriam.

§. I. Intenta semper salutis operibus &c. Sane accepimus, quod in Civitate Januen. de consensu dilectorum filiorum populi Civitatis ejusdem, ac præsidente dilecto filio Michaele de Aquis, Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum professore, suis verbi Dei prædicationibus, quædam Societas, beatæ Mariæ de Pietate nuncupata, necnon una Confraternitas utriusque sexus fidelium, clericorum & religiosorum, ac laicorum pro conservatione dictæ Societatis laudabiliter instituta & ordinata fuerit &c. Nos igitur &c. cupientes, ut Confratres ipsius Confraternitatis pro tempore existentes, conservationi dictæ Societatis, ex cujus pecuniis pauperibus in eorum necessitatibus, ut ipsi Confratres asserunt, subvenitur, eo magis intenti reddantur, & ad illius manutentionem manus promptius porrigant adjutrices, quo ex hoc animarum suarum salutem facilius valeant adipisci, devotis eorumdem Confratrum in hac parte supplicationibus inclinati, auctoritate Apostolica, tenore præsentium statuimus & ordinamus, ut omnes & singuli Confratres dictæ Confraternitatis nunc existentes, & qui infra tres dies post publicationem præsentium immediate sequentes in illa descripti fuerint: ita tamen, quod quam primum dicti Confratres nunc existentes, infra tres prædictos dies describendi ad numerum quadringentarum personarum, viro & uxore pro una persona computatis, reducti fuerint, tunc loco decedentium, alii perpetuo valeant surrogari, aliquem idoneum presbyterum secularem, vel cujusvis Ordinis regularem in suum possit eligere confessorem, qui, vita ejus comite, in casibus Sedi Apostolicæ reservatis, præterquam offensæ Ecclesiasticæ libertatis, semel dumtaxat in vita, in aliis vero quoties fuerit opportunum, confessione singulorum Confratrum eorumdem diligenter audita, pro commissis sibi debitam absolutionem impendat & injungat pœnitentiam salutarem: necnon vota quæcumque in alia pietatis opera mutare valeat; quodque con-

feſſor omnium peccatorum ſemel in vita, & in mortis articulo plenariam remiſſionem eidem confitenti concedere poſſit: ſic tamen &c.

§. II. Et ne, quod abſit, propter gratiam, ſeu conceſſionem hujuſmodi, præfati Confratres reddantur procliviores ad illicita in poſterum committenda, volumus &c. præſentes litteræ, quoad remiſſionem hujuſmodi dumtaxat, eis nullatenus ſuffragentur; quodque ſinguli Confratres prædicti, qui nunc ſunt & recipientur, ut præfertur, diebus quadrageſimæ, & aliis anni temporibus, in quibus Eccleſiæ ſtationum Urbis viſitantur, viſitando duo vel tria Altaria Eccleſiarum, in quibus eos pro tempore morari contigerit, omnes & ſingulas indulgentias conſequantur, quas conſequerentur, ſi Eccleſias prædictas Quadrageſimæ, & aliis temporibus hujuſmodi perſonaliter viſitarent. Et ſi contingat eos Confratres aut eorum aliquem in locis Eccleſiaſtico interdicto ordinaria auctoritate ſuppoſitis ab hac luce decedere, eorum corpora, abſque tamen ſolita pompa funerali, Eccleſiaſticæ tradi poſſint ſepulturæ; dummodo &c. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Nulli ergo &c. ſi quis &c.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCVII. III. Kalendas Maii, Pontificatus noſtri anno V.

XLI.

Confirmatur Minoritis domus Horſuen. ab eis reædificata. Ex libro 119. folio 41.

Dilectis filiis Guardiano & Fratribus domus Horſuen. Ordinis Fratrum Minorum, Aruſien. diœceſis.

§. I. Piis & honeſtis fidelium votis &c. Exhibita nobis nuper pro parte veſtra petitio continebat, quod licet domus veſtra in fundo per quemdam Nicolaum Bareshow militem, dum viveret, ad id præconceſſo, rite conſtructa & ædificata, de licentia Sedis Apoſtolicæ, per antedicti Ordinis Fratres recepta, & diu inhabitata fuerit, prout vos illam ad præſens inhabitatis; tamen olim eadem domus incendio deſtructa fuerit, & litteræ ſuper licentia, ac fundatione domus hujuſmodi confectæ minime reperiuntur, neque de illis alias, quam per poſſeſſionem hujuſmodi conſtare poteſt. Quare pro parte veſtra nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut vobis domum hujuſmodi perpetuo inhabitandi licentiam concedere, aliaſque in præmiſſis opportune providere, de benignitate Apoſtolica dignaremur.

§. II. Nos igitur hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, vobis, quod in eadem domo, quæ, ut aſſeritis, poſt incendium prædictum reædificata fuit, perpetuo inhabitare, ac illam cum illius limitibus & pertinentiis, prout hactenus feciſtis & facitis, tenere libere & licite valeatis, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium indulgemus. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ceteriſque contrariis quibuſcumque. Nulli ergo &c. ſi qnis &c.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCVII. XIII. Kalendas Junii, Pontificatus noſtri anno V.

XLII.

Ut dent facultatem construendi domum Minorum in Tiorckou. Ex lib. 119. folio 40.

Venerabili Fratri Archiepiscopo Lunden. & dilectis filiis Præposito Ecclesiæ Lunden. ac Archidiacono Vibergensis Ecclesiarum.

§. I. SAcræ religionis honestas &c. Sane pro parte dilecti filii Ministri Provincialis Provinciæ Daciæ dicti Ordinis, ac dilectæ in Christo filiæ nobilis mulieris Ingerdis, relictæ quondam Tirionis de Kragetom, viduæ, Lincopen. diœcesis, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod alias dictus Tirio de propria salute recogitans, ac cupiens terrena in cœlestia, & transitoria in æterna felici commercio commutare, quamdam capellam sanctæ Claræ de Tyorckou & Hellyou, Lunden. diœcesis, in certo ejus fundo constructam, cum fundo hujusmodi, & terminis de Liserum & Blequungiæ nuncupatum, ac omnibus juribus & pertinentiis suis, dilectis filiis Fratribus Minoribus dictæ Provinciæ concessit & donavit, prout in publico instrumento desuper confecto plenius dicitur contineri. Quare pro parte tam Ministri, quam Ingerdis prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut eisdem Ministro & Fratribus capellam, & fundum ac terminos hujusmodi, pro usu & habitatione dictorum Fratrum recipiendi, & inibi perpetuo inhabitandi, ac in illa unam domum dicti Ordinis cum officinis inibi necessariis, pro usu & habitatione hujusmodi construendi & ædificandi licentiam & facultatem concedere, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui Religionis ampliationem sinceris desideriis exoptamus, de præmissis certam notitiam non habentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel duo aut uuus vestrum, si est ita, eisdem Ministro & Fratribus capellam, & fundum ac terminos hujusmodi, cum omnibus juribus & pertinentiis supradictis, pro eorum usu & habitatione perpetuis recipiendi, ac in illa domum Fratrum dicti Ordinis cum campanili humili, campana, cœmeterio, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro usu & habitatione dictorum Fratrum, absque tamen alicujus præjudicio, construendi & ædificandi, seu construi & ædificari faciendi, ipsisque Ministro & Fratribus illam perpetuo inhabitandi licentiam auctoritate nostra concedatis. Nos enim, si licentiam hujusmodi per vos, vigore præsentium concedi contingat, eidem sic tunc constructæ domui, ac Fratribus in ea pro tempore commorantibus, ut omnibus & singulis privilegiis, gratiis, concessionibus, libertatibus & indultis, quibus aliæ domus & Fratres Ordinis prædicti utuntur, potiuntur & gaudent, uti, potiri & gaudere libere & licite valeant, auctoritate Apostolica, tenore præsentium indulgemus: jure parochialis Ecclesiæ, ac cujuslibet alterius in omnibus semper salvo. Non obstantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. & aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCVII. XIII. Kalendas Junii, Pontificatus nostri anno V.

XLIII.

Confirmatur eis domus Neftroerdenfis. Ibid. fol. 41.

Dilectis filiis Guardiano & Fratribus domus Neftroerden. Ordinis Fratrum Minorum, Rofkilden. diœcefis.

PIis & honeftis fidelium votis &c. Sane exhibita nobis nuper pro parte veftra petitio continebat, quod licet domus Neftroerden. Ordinis Fratrum Minorum, Roskilden. diœcefis rite conftructa & ædificata fuerit, ipfique Fratres illam de licentia Sedis Apoftolicæ receperint, & per longum tempus inhabitaverint, prout vos illam ad præfens inhabitatis, tamen olim eadem domus incendio deftructa fuerit, & litteræ fuper licentia ac fundatione domus hujufmodi confectæ minime reperiuntur, neque de illis alias, quam per poffeffionem hujufmodi conftare poteft. Quare pro parte veftra nobis fuit humiliter fupplicatum, ut vobis domum hujufmodi perpetuo inhabitandi licentiam concedere, aliafque in præmiffis opportune providere, de benignitate Apoftolica dignaremur. Nos igitur hujufmodi fupplicationibus inclinati, vobis & Fratribus prædictis, quod in eadem domo, quæ poftea, ut afferitis, ædificata fuit, perpetuo inhabitare, ac illam prout hactenus feciftis & facitis, tenere libere & licite valeatis, conftitutionibus & ordinationibus Apoftolicis, ceterifque contrariis nequaquam obftantibus, auctoritate Apoftolica, tenore præfentium indulgemus.

Datum Romæ apud fanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCVII. XIII. Kalendas Junii, Pontificatus noftri anno V.

XLIV.

Ut dent licentiam ædificandi in oppido Mechlinii Monafterium Clariffarum, juxta primæva inftituta. Ex lib. 156. fol. 162.

Dilectis filiis Abbati Monafterii fancti Michaelis Antwerpien. & Decano Ecclefiæ fancti Rumoldi Mechlinien. oppidorum, Cameracen. diœcefis.

§. I. SAcrofanctæ militantis Ecclefiæ gubernacula &c. Exhibita fiquidem nobis nuper pro parte dilectæ in Chrifto filiæ, nobilis mulieris Joannæ, dilecti filii nobilis viri Philippi Archiducis Auftriæ conjugis petitio continebat, quod dilecta in Chrifto filia Elifabetha de Ifmerfele, relicta quondam Godefridi Villani militis, ob fingularem, quem ipfa Elifabetha ad fanctam Claram, & Ordinem ejufdem Sanctæ, gerit devotionis affectum, & pro animæ fuæ falute, Religionis propagationem, ac Divini cultus augmentum, ex bonis fibi a Deo collatis, in domo fua, cum horto & oppido Mechlinien. Cameracen. diœcefis, Philippo & Joannæ prædictis in temporalibus fubjecto, confiftente, quam dicta Elifabetha inhabitat, & ad hunc effectum affignare proponit, unum Monafterium Monialium dicti Ordinis, fine proprio, fecundum primæva inftituta Regularia Ordinis ejufdem, in communi & paupertate viventium, erigi fummopere defiderat; fed obftante teftamento feu ultima voluntate dicti Godefridi fui viri, quo feu qua, accedente confenfu dictæ Elifabethæ, domum eamdem cum horto, & toto fundo illius, quæ ipfis Godefrido & Elifabethæ communis, & conftante eorum matrimonio acquifita erat, poft eorum obitum, pro ufu & habitatione pauperum mulierum deputavit & ordinavit, ac pro earum fuften-

ta-

tatione certa bona per eas, post eorum obitum hujusmodi possidenda reliquit; desiderium suum in hac parte timet adimplere non posse, nisi super hoc Sedis Apostolicæ sibi suffragetur auctoritas. Quare pro parte dictæ Joannæ asserentis, se carissimi in Christo filii nostri Ferdinandi Regis, & carissimæ in Christo filiæ nostræ Elisabethæ, Reginæ Hispaniæ illustrium filiam existere, & ad Ordinem prædictum specialem gerere devotionis affectum, nobis fuit humiliter supplicatum, ut eidem Elisabethæ de Imersele in domo, horto & fundo hujusmodi, locum pro uno Monasterio dicti Ordinis inibi erigendo, construendi & ædificandi, seu construi & ædificari faciendi licentiam concedere, & postquam locus ipse in totum seu partem in suis structuris & ædificiis, cum decenti clausura constructus fuerit, unum Monasterium Monialium dicti Ordinis, secundum primæva instituta prædicta, sine proprio, ex incerta mendicitate viventium, ac dignitatem inibi Abbatissalem, cum Ecclesia, Oratorio, campanili humili, campana, cœmeterio, dormitorio, refectorio, claustro, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis inibi erigere, ac illud sic erectum, ac ejus pro tempore Abbatissam & Moniales sive Sorores, curæ, visitationi, directioni, correctioni, & omnimodæ superioritati Generalis Ultramontani, & Provincialis Provinciæ Colonien. Vicariorum dicti Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, secundum morem dicti Ordinis Minorum, & cujuslibet eorum, & deputandorum per eos vel alterum eorumdem, subjicere & submittere, ac ipsis Vicariis, ut illud sub eorum cura, visitatione, directione, correctione hujusmodi recipiant, & ad illud aliquas Moniales aliorum Monasteriorum dicti Ordinis sanctæ Claræ, secundum instituta prædicta viventes, eorum curæ commissorum, ætate provectas, & in Regulari Observantia, ritu & moribus dicti Ordinis sanctæ Claræ instructas, & zelum Dei habentes, quas voluntarias invenerint, pro plantanda in ipso Monasterio sic tunc erecto Regulari Observantia dicti Ordinis sanctæ Claræ, & pro instructione ac directione earum, quæ inibi in Moniales recipientur, saltem ad tempus opportunum transferant, & unam ex eis sic translatis, illi in Abbatissam, quæ mulieres seculum fugientes, præsertim Virgines Divinis beneplacitis secundum instituta prædicta vacare volentes, in Moniales ejusdem Monasterii recipere, ac eis habitum Regularem, juxta aliorum Monasteriorum dicti Ordinis sanctæ Claræ consuetudinem, exhibere, & professionem per Moniales ejusdem Ordinis emitti solitam, ab eis, si illam expresse emittere voluerint, in eorum manibus recipere possit & valeat, ac alias eisdem translatis, solitis officiis in similibus Monasteriis illorum Monialibus concedi solitis, præficiant, præcipere & mandare, ac bona prædicta per eumdem Godrefridum pro prædictarum peuperum mulierum sustentatione relicta, pro victu & vestitu & necessitatibus quorumdam pauperum virorum quibus idem Godefridus, accedente etiam consensu dictæ Elisabethæ, quamdam aliam domum, pro illorum usu & habitatione, ac certa alia bona pro eorumdem sustentatione reliquit & donavit, & qui pluribus ex relictis eis bonis hujusmodi, fraudati & frustati fuerunt, applicare & deputare, ac Moniales dicti Monasterii tunc erecti, quæ pro tempore erunt, & ex institutis prædictis nihil proprii habebunt, in locum dictarum pauperum mulierum in domo, horto & fundo prædictis pro illorum usu & habitatione hujusmodi deputatis, substituere & subrogare, dictamque piam voluntatem ejusdem Godefridi, quoad hoc commutare, ac alias in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§.II. Nos igitur hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni vestræ per Apostolica mandamus, quatenus vos vel alter vestrum, vocatis Syndico

co pauperum, & aliis qui fuerint evocandi, ſi eſt ita, eidem Eliſabethæ de Iſmerſele, in domo, horto & fundo hujuſmodi, locum pro uno Monaſterio dicti Ordinis ſanctæ Claræ inibi erigendo, conſtruendi & ædificandi, ſeu conſtrui & ædificari faciendi licentiam concedere, & poſtquam locus ipſe in totum ſeu partem in ſuis ſtructuris & ædificiis, cum decenti clauſura conſtructus fuerit, unum Monaſterium Monialium dicti Ordinis ſanctæ Claræ, ſecundum primæva inſtituta prædicta, ſine proprio, ex incerta mendicitate viventium, ac dignitatem inibi Abbatiſſalem, cum Eccleſia, Oratorio, campanili, campana, cœmeterio, clauſtro, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis neceſſariis officinis, alias ſine alicujus præjudicio, inibi erigere, ac illud ſic erectum, & ejus pro tempore Abbatiſſam & Moniales ſive Sorores, curæ, viſitationi, directioni, correctinni, & omnimodæ ſuperioritati dictorum Vicariorum, & cujuslibet eorum, & deputandorum per eos vel alterum eorumdem, ſubjicere & ſubmittere, ac ipſis Vicariis ut illud, Abbatiſſam & Moniales prædictas, ſub eorum cura, viſitatione, directione, correctione hujuſmodi recipiant, & ad illud aliquas Moniales aliorum Monaſteriorum dicti Ordinis ſanctæ Claræ, ſecundum inſtituta prædicta viventes, eorum curæ commiſſorum, ætate provectas, & in Regulari Obſervantia, ritu & moribus dicti Ordinis ſanctæ Claræ inſtructas, & zelum Dei habentes quas voluntarias invenerint, pro plantanda in ipſo Monaſterio ſic tunc erecto Regulari Obſervantia ejuſdem Ordinis ſanctæ Claræ, ac pro inſtitutione & directione earum, quæ inibi in Moniales recipientur, ſaltem ad tempus opportunum transferant, & unam ex eiſdem translatis, illi in Abbatiſſam, quæ mulieres ſeculum fugientes, præſertim Virgines Divinis beneplacitis, ſecundum inſtituta prædicta vacare volentes, in Moniales ejuſdem Monaſterii recipere, ac eis habitum Regularem, juxta aliorum Monaſteriorum dicti Ordinis ſanctæ Claræ conſuetudinem exhibere, & profeſſionem per Moniales ejuſdem Ordinis ſanctæ Claræ emitti ſolitam, ab eis, ſi illam in eorum manibus expreſſe emittere voluerint, recipere poſſit & valeat, ac alias ex eiſdem translatis, ſolitis officiis in ſimilibus Monaſteriis illorum Monialibus concedi ſolitis præficiant, committere & mandare, ac bona prædicta per eumdem Godefridum, pro dictarum pauperum mulierum ſuſtentatione relicta, pro victu & veſtitu, & aliis neceſſitatibus pauperum virorum prædictorum, applicare & deputare, ac Moniales dicti Monaſterii, quæ pro tempore erunt, & ex inſtitutis prædictis nihil proprii habebunt, in locum dictarum pauperum mulierum, in domo, horto & fundo prædictis ſubſtituere & ſubrogare, dictamque piam voluntatem ejuſdem Godefridi quoad hoc commutare, auctoritate noſtra curetis.

§. III. Nos enim, ſi erectionem hujuſmodi per vos, vigore præſentium fieri contigerit, ut præfertur, Monaſterio prædicto, & illius pro tempore Abbatiſſæ, Conventui & Monialibus, oblatis, donatis & converſis, ac ejuſdem Monaſterii obſequiis inſiſtentibus pro tempore, ut omnibus & ſingulis privilegiis, gratiis, libertatibus, exemptionibus, conceſſionibus & indulgentiis, aliis dicti Ordinis Monaſteriis, Abbatiſſis & Monialibus in genere per Sedem Apoſtolicam conceſſis, & in poſterum concedendis, uti, potiri & gaudere libere & licite valeant, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium indulgemus: jure parochialis Eccleſiæ, & cujuslibet alterius in omnibus ſemper ſalvo. Non obſtantibus fel. rec. Clementis Papæ IV. ac aliis conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ceteriſque contrariis quibuſcumque.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCVII. v. Idus Januarii, Pontificatus noſtri anno VI.

XLV. *Con-*

XLV.

Conceditur ei facultas ædificandi domum Observantum in oppido Strieling. Ibidem fol. 65.

Carissimo in Christo filio Jacobo Scotorum Regi illustri.

§. I. DUm inter cetera &c. Sane pro parte tua nobis nuper exhibita petitio continebat, quod tu fervore devotionis accensus, cupiens transitoria in æterna, & temporalia in cœlestia felici commercio commutare, ob singularem, quem ad Ordinem Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, sub Vicariis degentium, & eorum personas, & propter eorum exemplarem vitam, ac uberes fructus, quos incolis locorum in quibus degunt, assidua & devota Divinorum officiorum celebratione, verbi Dei prædicatione, & confessionum discreta auditione, afferre solent, geris devotionis affectum, de bonis tibi a Deo collatis, unam domum pro perpetuis usu & habitatione Ordinis Fratrum Minorum hujusmodi, in oppido Stricling. in tuo dominio consistenti, sancti Andreæ diœcesis, construi & ædificari facere summopere desideras, si tibi illam construi & ædificari faciendi, & Fratribus prædictis illam pro eorum usu & habitatione hujusmodi recipiendi, per Sedem Apostolicam licentia concederetur. Quare pro parte tua nobis fuit humiliter supplicatum, ut domum prædictam cum Ecclesia, campanili humili, campana, cœmeterio, claustro, refectorio, dormitorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis construi & ædificari faciendi, ac Fratribus prædictis illam, postquam constructa fuerit, pro eorum usu & habitatione prædictis recipiendi, eamque perpetuo inhabitandi, licentiam concedere, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur tuis in hac parte supplicationibus inclinati, tibi domum prædictam cum Ecclesia, campanili humili, campana, cœmeterio, claustro, refectorio, dormitorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis pro perpetuis usu & habitatione Fratrum prædictorum, in dicto oppido, sine cujuscumque præjudicio, fundandi, & construi & ædificari faciendi, necnon Fratribus prædictis ipsis illam pro eorum perpetuis usu & habitatione hujusmodi recipiendi, & perpetuo inhabitandi, auctoritate Apostolica, tenore præsentium licentiam concedimus. Non obstantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. & aliis Apostolicis constitutionibus, ceterisque contrariis quibuscumque. Nos enim dictæ domui, si illam per te, vigore præsentium construi & ædificari contigerit, ut præfertur, & illius pro tempore Guardiano & Fratribus, ut omnibus & singulis privilegiis, libertatibus, exemptionibus, indulgentiis, gratiis, favoribus & indultis aliis ejusdem Ordinis domibus, Guardianis & Fratribus per Sedem Apostolicam concessis, vel alias quomodolibet in posterum per eamdem Sedem concedendis, uti, potiri & gaudere libere & licite possint, præfata auctoritate concedimus. Nulli ergo &c. si quis &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCVII. V. Idus Januarii, Pontificatus nostri anno VI.

XLVI. Ut

XLVI.

Ut domum Sororum Tertii Ordinis de Saviliano transferant in Monasterium Clarissarum. Ex lib. 169. fol. 207.

Dilectis filiis Priori Prioratus sancti Andreæ de Saviliano, & Præcentori beatæ Mariæ de Saluciis, Taurinen. diœcesis, ac Bartholomæo de Ogerlis Canonico Taurinen. Ecclesiarum.

§. I. UT inter æternæ beatitudinis amatrices &c. Sane pro parte dilectarum in Christo filiarum, Sororum domus loci Saviliani, Tertii Ordinis sancti Francisci, de Pœnitentia nuncupati, Taurinen. diœcesis nobis nuper exhibita petitio continebat, quod ipsæ, quæ in communi, & sub cura Fratrum dicti Ordinis degunt, ac plures & sufficientes reditus, pro vitæ earum sustentatione, ac Ecclesiam, dormitorium & ædificia pro earum habitatione sufficientia habent, cupiunt ob melioris vitæ frugem, se & earum domum, secundum Observantiam & instituta Regularia Ordinis sanctæ Claræ reformari, & in dicta domo sub perpetua clausura degere, ac Altissimo famulari. Quare pro parte earumdem Sororum nobis fuit humiliter supplicatum, ut illas & domum prædictam, secundum Observantiam & instituta prædicta reformari, ac ad perpetuam clausuram reduci mandare, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus vestrum, per vos vel alium seu alios, Sorores & domum præfatas, secundum Observantiam & instituta prædicta, auctoritate nostra reformare, illasque sub perpetua clausura reducere curetis. Et nihilominus, si reformationem hujusmodi per vos vigore præsentium fieri contigerit, ut præfertur, aliquibus Superioribus Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, per easdem Sorores eligendis, duas aut tres vel quatuor Moniales ex Monasteriis dicti Ordinis sanctæ Claræ, in illius Observantia, institutis & cæremoniis viventes, quas ad id benevolas invenerint, ad dictam domum, de suorum Superiorum licentia, se transferendi licentiam dicta auctoritate largiamini. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCVIII. VII. Idus Aprilis, Pontificatus nostri anno VI.

XLVII.

Ut dent licentiam construendi Monasterium Clarissarum in urbe Panormitana. Ex libro 166. fol. 292.

Venerabili fratri Archiepiscopo Regino, & dilectis filiis Archidiacono, & Bernardino de Bononia Canonico Ecclesiæ Panormitan.

§. I. INter cetera cordis nostri desiderabilia &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectæ in Christo filiæ Aloisiæ de Septimo, mulieris viduæ Panormitanæ petitio continebat, quod olim ipsa de propria salute recogitans, ac cupiens terrena in cœlestia, & transitoria in æterna felici commercio commutare, in quodam loco ad id commodo, intra muros Civitatis Panormitanæ quamdam Ecclesiam seu capellam sub invocatione bea-

beatæ Mariæ de Gratia Montis Virginum, cum nonnullis aliis ædificiis & mansionibus circa hujusmodi Ecclesiam, de bonis suis propriis construi & ædificari fecit, quodque si apud dictam Ecclesiam seu Capellam Monasterium Ordinis sanctæ Claræ construeretur, ac ædificia & mansiones hujusmodi in Monasterium pro perpetuis usu & habitatione duodecim Monialium dicti Ordinis erigeretur, præfata Aloisia Monasterium ipsum annuis reditibus 20. unciarum monetæ illius patriæ dotaret, & ex hoc profecto Religio propagaretur, ac Divinus cultus inibi susciperet incrementum. Quare pro parte dictæ Aloisiæ, nobis fuit humiliter supplicatum, ut sibi apud dictam Ecclesiam seu Capellam unum Monasterium dicti Ordinis construendi & ædificandi, ac Ecclesiam seu Capellam hujusmodi cum humili campanili & campana pro illius Ecclesia concedere, necnon mansiones & ædificia prædicta in Monasterium, cum claustro, refectorio, dormitorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro Abbatissæ & duodecim aut plurium Monialium dicti Ordinis inibi sub regularibus ejusdem Ordinis institutis, & perpetua clausura, ac habitus Clarissarum delatione, Altissimo famulantium perpetuis usu & habitatione erigere, &, ut præfertur, dotandi licentiam concedere, & alias in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus vestrum, si est ita, præfatæ Aloisiæ apud dictam Ecclesiam seu Capellam unum Monasterium dicti Ordinis construi & ædificari, ac Ecclesiam seu capellam hujusmodi cum campanili humili & campana eidem Monasterio assignare & concedere curetis, necnon mansiones & ædificia prædicta in Monasterium cum claustro, refectorio, dormitorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro perpetuis usu & habitatione unius Abbatissæ & duodecim aut plurium Monialium dicti Ordinis, inibi sub perpetua clausura, ac delatione dicti habitus Altissimo famulantium, sine cujusquam præjudicio, erigendi, & eidem Aloisiæ illud annuis reditibus viginti unciarum hujusmodi dotandi, necnon ad ipsum Monasterium, postquam constructum & ædificatum fuerit, ut præfertur, duodecim Monialibus ex quibusvis Monasteriis dicti Ordinis ad id voluntariis, de suorum superiorum licentia, se transferendi & intrandi, quæ, & aliæ Moniales inibi pro tempore recipiendæ, sub regularibus institutis, & perpetua clausura, ac cum habitus Clarissarum delatione, ac alias juxta modum vivendi Monialium Monasterii Montis Virginum, Messan. dicti Ordinis, degant, ac pro hac primæva vice dumtaxat eidem Aloisiæ Abbatissam Monasterii sic constructi nominandi licentiam auctoritate nostra concedatis: quod Abbatissa dicti construendi Monasterii temporalis esse, & post hanc primam vicem, perpetuis futuris temporibus, quoties illud vacare contigerit, per illius Conventum libere eligi, & per Superiores Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, electa ipsa confirmari debeat; quodque Monasterium ipsum, & in eo pro tempore degentes Abbatissa & Moniales, ut sub cura, regimine & gubernatione dictorum superiorum pro tempore esse debeant: quodque nulla persona secularis in hujusmodi Monasterium sic erectum, nisi pro inevitabili Monasterii & Monialium prædictorum necessitate, præterquam dicta Aloisia, quæ quoad vixerit, etiam sub habitu seculari, cum aliquibus aliis honestis mulieribus, quas pro suo servitio duxerit eligendas, intrare, & sub seculari habitu in eo remanere possit, clausuram tantum hujusmodi observare teneatur. Nos enim, si concessionem, statutum & ordinationem hujusmodi per vos vigore præsentium fieri contigerit, ut præfertur, dicto eri-

erigendo Monasterio, Abbatissæ & Monialibus in eo pro tempore degentibus, ut omnibus & singulis privilegiis, libertatibus, exemptionibus, gratiis, immunitatibus, aliis ejusdem Ordinis Monasteriis, Abbatissis & Monialibus in genere concessis, vel alias concedendis, uti, potiri & gaudere libere & licite possint, auctoritate Apostolica, tenore præsentium concedimus: jure tamen parochialis Ecclesiæ, & cujuslibet alterius in omnibus semper salvo. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCVIII. IV. Kalend. Junii, Pontificatus nostri anno VI.

XLVIII.

Ut possit construi Monasterium Clarissarum in urbe Hispalensi. Ex libr. 184. fol. 111.

Venerabili fratri Archiepiscopo Toletan. & dilectis filiis Archidiacono Ecclesiæ Hispalen. ac Officiali Hispalen.

§. I. Inter universa opera &c. Sane pro parte dilecti filii nobilis viri Alvari de Portugall. Domicelli, Eboren. diœcesis, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod ipse, qui de illustri & regio genere procreatus, ac carissimæ in Christo filiæ nostræ Elisabeth. Castellæ & Legionis Reginæ illustris frater consobrinus existit, devotionis fervore, quam ad Ordinem sanctæ Claræ gerit, accensus, cupit unum Monasterium Monialium dicti Ordinis, sub primæva illius institutione degentium, in Civitate Hispalen. in aliquo illius loco ad id condecenti & idoneo construi & ædificari facere; intenditque expensas ad id necessarias ministrare, si ad hoc sibi Apostolicæ Sedis auctoritas suffragetur. Quare pro parte ejusdem Alvari nobis fuit humiliter supplicatum, ut sibi in prædicta Civitate, in aliquo illius loco ad id decente & idoneo, unum Monasterium Monialium dicti Ordinis, sub primæva institutione hujusmodi degentium, cum Ecclesia, campanili, campana, cœmeterio, refectorio, dormitorio, claustro, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, construendi & ædificandi, necnon sub institutione hujusmodi degentibus, ac Urbanis nuncupatis, & quibusvis aliis dicti Ordinis Monialibus per eumdem Alvarum ad id nominandis, & quas ipse ad id voluntarias invenerit, ex quibusvis aliis Monasteriis dicti Ordinis, ad dictum sic construendum Monasterium, postquam constructum fuerit, absque alicujus superioris licentia, se libere transferendi, & illud recipiendi, ac in eo permanendi licentiam concedere, ipsumque construendum Monasterium Vicario Generali Ultramontano, Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum pro tempore existenti, perpetuo immediate subjicere, ac alias in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus prædicto Alvaro in dicta Civitate, in aliquo illius loco ad id condecenti & idoneo, ut præfertur, unum Monasterium cum Ecclesia, campanili, campana, cœmeterio, dormitorio, refectnrio, claustro, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, construendi & ædificandi, seu construi & ædificari faciendi, necnon sub prima institutione degentibus vel Urbanis nuncupatis, seu quibusvis aliis Monialibus dicti Ordinis, quas idem Alvarus duxerit nominandas, & ad id voluntarias invenerit, de earum Monasteriis, ad dictum construendum

dum Monasterium, postquam constructum & erectum fuerit, absque alicujus superioris licentia, se libere transferendi, & illud recipiendi, ac in eo permanendi, auctoritate nostra liberam & omnimodam licentiam concedatis; illudque postquam sic constructum fuerit, in Monasterium Monialium dicti Ordinis sub prima institutione viventium hujusmodi erigatis, ac Vicario Generali prædicto perpetuo immediate subjiciatis; & quod ex tunc de cetero perpetuis futuris temporibus tam sic translatæ, quam aliæ Moniales dicti erigendi Monasterii pro tempore existentes, unam ex eis in earum & dicti erigendi Monasterii Abbatissam de triennio in triennium eligere debeant: quodque idem Vicarius per se ipsum, si voluerit, aliter per Commissarium, Abbatissam pro tempore existentem, & Conventum dicti erigendi Monasterii, per Conventum hujusmodi, & Moniales seu earum majorem partem eligendam, ipsum erigendum Monasterium visitare tam in capite, quam in membris reformare & corrigere, & nulli alteri, quam per se ipsum, vel sic electum Commissarium de Monasterio & illius Monialibus prædictis se impedire possit; & tam Generalis Vicarius, quam etiam pro tempore existens Commissarius prædicti, quoad dictum erigendum Monasterium parem, & omnimodam potestatem & auctoritatem habeant in omnibus & per omnia, absque ulla differentia, quam dicti Ordinis Fratrum Minorum Protector pro tempore existens in Monasteriis dicti Ordinis sanctæ Claræ habet, & habere poterit quomodolibet in futurum; quodque ipsa Abbatissa & Conventus, seu etiam major pars, quoties eis videbitur, Commissarium hujusmodi, qui dicti Ordinis Fratrum Minorum professor esse debeat, eligere, & quoties dictus Vicarius electionem Commissarii per eas pro tempore electi, confirmare, super hoc pro earum parte requisitus recusaverit, post tres dies requisitionem ipsam immediate sequentes, ipsa electio Apostolica auctoritate confirmata, & sic electus deputatus sit, & esse censeatur eo ipso; & insuper, quod si dictum Vicarium Generalem in loco a prædicta Civitate ultra duas dietas remoto moram trahere contigerit, eo casu, quicumque Custos seu Guardianus cujuslibet Custodiæ sive domus dicti Ordinis Fratrum Minorum, electionem hujusmodi confirmare valeat, & sic pro tempore electus, sub virtute sanctæ Obedientiæ, onus officii Commissarii hujusmodi acceptare, & illud exercere debeat, etiam cujusvis licentia super hoc minime requisita, ac post electionis hujusmodi confirmationem, Abbatissæ & Monialium dicti Monasterii pro tempore existentium prædictarum confessiones audire, eisque Ecclesiastica Sacramenta ministrare, ac unum vel duos socios dicti Ordinis Fratrum Minorum professores, qui cum eo manere debeant, & cum per eum super hoc requisiti fuerint, etiam absque alicujus Superioris licentia, sub virtute Obedientiæ hujusmodi, ad hoc omnino teneantur, ad id nominare, & secum assumere libere & licite valeat.

§. III. Præterea, quod Commissarius & socii cum eo pro tempore existentes, ac Abbatissa & Conventus prædicti, super præmissis & eorum singulis, vel eorum occasione per quoscumque dictorum Ordinum Superiores aut alias personas, cujusvis gradus, status, Ordinis, conditionis & dignitatis existentes, molestari nullatenus debeant sive possint, prædicta auctoritate nostra statuatis & ordinetis, alias absque alicujus præjudicio, ac jure parochialis Ecclesiæ, & cujuslibet alterius in omnibus semper salvo. Et nihilominus Abbatissæ & Conventui, ac Commissario & sociis prædictis, eorumque & earum singulis per vos vel alium seu alios in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, non permittatis eos & eas vel eorum ali-

quem vel earum aliquam, prædicta occasione aliquatenus molestari seu inquietari. Contradictores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita compescendo. Nos enim erigendo Monasterio, postquam erectum fuerit, ut præfertur, illius Abbatissæ & Monialibus pro tempore existentibus præfatis, ut omnibus & singulis privilegiis, libertatibus, immunitatibus, indulgentiis, exemptionibus, favoribus, gratiis & indultis, aliis Monasteriis, Abbatissis & Monialibus Ordinis prædicti in genere per Sedem Apostolicam, seu alias quomodolibet concessis, & in posterum concedendis, uti, potiri & gaudere libere & licite possint, auctoritate Apostolica prædicta indulgemus. Non obstantibus præmissis, ac fel. record. Bonifacii Papæ VIII. prædecessoris nostri, & quibusvis aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCVIII. VIII. Kalend. Decembris, Pontificatus nostri anno VII.

XLIX.

Quod in insula Sapientiæ construi possit domus Observantum. Ex lib. 172. fol. 69.

Dilecto filio Vicario venerabilis fratris nostri Episcopi Machovien. in spiritualibus Generali.

§. I. Piis supplicum votis &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectorum filiorum, Communitatis Civitatis Macbovien. & Thomæ D'Aquila, ac Georgii de Augio, Ordinis Fratrum Minorum professorum, de Observantia nuncupatorum, petitio continebat, quod cum in insula de Sapientia, prope dictam Civitatem consistente, non sit aliquorum hominum babitatio; si apud quamdam Ecclesiam in dicta insula consistentem, & penitus derelictam, ubi adhuc locus aptus & idoneus existit, una domus cum campana, campanili, dormitorio, refectorio, claustro, hortis, hortalitiis, aliisque officinis necessariis, pro usu & habitatione perpetuis Fratrum dicti Ordinis; construeretur & ædificaretur, ex hoc inibi Divinus cultus augmentum, & religio propagationem, necnon cives & habitatores dictæ Civitatis propter exemplarem vitam, & salubria monita Fratrum dicti Ordinis, pro animarum suarum salute salubria suffragia susciperent. Quare pro parte eorumdem Communitatis, ac Thomæ & Georgii nobis fuit humiliter supplicatum, ut eisdem Communitati in dicto loco unam domum, pro usu & habitatione perpetuis Fratrum dicti Ordinis, ut præfertur, construendi & ædificandi, dictisque Thomæ & Georgio illam nomine ejusdem Ordinis recipiendi licentiam concedere, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur &c. hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus eisdem Communitati in præfato loco unam domum, cum campanili humili, campana, dormitorio, refectorio, claustro, hortis, hortalitiis, aliisque officinis, pro usu & habitatione perpetuis Fratrum dicti Ordinis, qui inibi sub regulari Observantia, & sub obedientia Ministri Generalis dicti Ordinis in virtute Altissimo famulentur, sine alicujus præjudicio construendi & ædificandi, ac eisdem Thomæ & Georgio dictum locum pro usu & habitatione prædictis, nomine dicti Ordinis recipiendi, necnon eamdem Ecclesiam ampliandi, licentiam concedere, auctoritate nostra procures. Nos enim dictæ domui, postquam constructa fuerit, ut præfertur, ac Guardiano & Fratribus, qui eam inhabita-

tabunt pro tempore, quod omnibus & singulis privilegiis, immunitatibus, exemptionibus, libertatibus, concessionibus, favoribus, gratiis, indulgentiis & indultis, quibus aliæ dicti Ordinis domus, Guardiani & Fratres in genere utuntur, potiuntur & gaudent, ac in futurum uti, potiri & gaudere poterunt, uti, potiri & gaudere possint & debeant, auctoritate Apostolica, tenore præsentium indulgemus: jure tamen parochialis Ecclesiæ, & cujuslibet alterius in omnibus semper salvo. Non obstantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. ac aliis constitutionibus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCVIII. VIII. Kalend. Decembris, Pontificatus nostri anno VII.

L.

Ut possit ædificari in urbe Panormitana Monasterium Clarissarum. Ex libro 175. fol. 101.

Venerabili fratri Episcopo Cephaluden. & dilectis filiis Abbati Monasterii de Nemore, Agrigentin. diœcesis, ac Joanni Pujades Canonico Ecclesiæ Messanen.

§. I. Sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ &c. Sane pro parte dilecti filii Jacobi de Leo, Ordinis Fratrum Minorum, & Theologiæ professoris, qui, ut asserit, Monasterium beatæ Mariæ de Gripta Panormitan. Ordinis sancti Basilii ex concessione & dispensatione Apostolica obtinet in commendam, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod ipse, ob singularem, quam ad Ordinem sanctæ Claræ gerit devotionem, cupit ut Synagoga Judæorum, *Moschета* nuncupata terræ Termarum, Panormitan. diœcesis, quæ ad præsens, propter Judæorum a Regno Siciliæ ultra Pharum expulsionem vacua & destituta existit, in Monasterium dicti Ordinis sanctæ Claræ, cum hortis, hortalitiis, & aliis officinis necessariis & consuetis, sub invocatione ejusdem Sanctæ erigatur. Quare pro parte ejusdem Jacobi nobis fuit humiliter supplicatum, ut Synagogam prædictam in Monasterium dicti Ordinis sanctæ Claræ, sub invocatione hujusmodi, cum hortis, hortalitiis, & aliis officinis necessariis & consuetis erigere, sibique ut ad illud, postquam erectum fuerit, aliquas Moniales aliorum Monasteriorum circumvicinorum dicti Ordinis sanctæ Claræ, quas benevolas repererit, transferre, & alias puellas eumdem Ordinem sanctæ Claræ profiteri affectantes, in Moniales ejusdem sic tunc erecti Monasterii recipere, & pro hac prima vice aliquam in illius Abbatissam præficere valeat, concedere, ac alias in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus vestrum, si & postquam vobis de præmissis legitime constiterit, Synagogam prædictam in Monasterium Monialium dicti Ordinis sanctæ Claræ sub hujusmodi invocatione, cum hortis, hortalitiis, & aliis officinis necessariis & consuetis; jure parochialis Ecclesiæ, & cujuslibet alterius in omnibus semper salvo, & sine alicujus præjudicio, auctoritate nostra erigatis: ipsique Jacobo, ut postquam illud sic erectum fuerit, aliquas Moniales aliorum Monasteriorum circumvicinorum dicti Ordinis sanctæ Claræ, quas ad id voluntarias repererit, ad illud transferre, ac alias puellas Ordinem ipsum sanctæ Claræ profiteri affectantes, in Moniales ejusdem Monasterii sic erecti recipere; ipsique sic tunc erecto Monasterio, aliquam ex dictis Monialibus ad

ad id idoneam, in Abbatiſſam præficere libere & licite valeat, eadem auctoritate indulgeatis, de conſenſu tamen eorum, quorum intereſt. Nos enim, ſi Monaſterium ipſum erigi contigerit, ut præfertur, illi, ac illius Abbatiſſæ & Monialibus pro tempore exiſtentibus, quod omnibus & ſingulis privilegiis, libertatibus, gratiis & indultis, aliis Monaſteriis, Abbatiſſis & Monialibus dicti Ordinis conceſſis, uti, potiri & gaudere valeant, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium indulgemus. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ceteriſque contrariis quibuſcumque.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCVIII. Kalend. Decembris, Pontificatus noſtri anno VII.

LI.

Ut concedant licentiam ædificandi Monaſterium in oppido de Palma. Ex libro 174. fol. 324.

Dilectis filiis Decano & Scholaſtico Eccleſiæ Corduben.

§. I. INter univerſa opera &c. Sane pro parte dilecti filii Joannis Menos, alias laici Corduben. nobis nuper exhibita petitio continebat, quod ipſe zelo devotionis, quam ad Ordinem ſanctæ Claræ gerit, accenſus, cupit in quadam domo ſua prope parochialem Eccleſiam beatæ Mariæ oppidi de Palma Corduben. diœceſis, ſub temporali dominio dilecti filii nobilis viri Ludovici Porto-carrero Domini dicti oppidi exiſtentis, quoddam Monaſterium Monialium dicti Ordinis conſtruere, ædificare, ac in illius Eccleſia unam perpetuam capellaniam pro uno perpetuo capellano, qui Abbatiſſæ & Monialibus dicti Monaſterii pro tempore exiſtentibus, Miſſas & alia Divina officia celebrare poſſit, fundare & dotare, ſi ad id dictæ Sedis auctoritas ſuffragetur. Quare pto parte ejuſdem Joannis, nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut ſibi ex eadem domo unum Monaſterium Monialium dicti Ordinis cum Eccleſia, cœmeterio, humili campanili, campana, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis officinis neceſſariis, ædificandi & conſtruendi, ipſiſque Monialibus illud, poſtquam erectum fuerit, recipiendi & perpetuo inhabitandi licentiam concedere, necnon illud in Monaſterium Monialium dicti Ordinis, & in illius Eccleſia hujuſmodi capellaniam pro quodam perpetuo capellano, qui Abbatiſſæ & Conventui prædictis Miſſas, & alia Divina officia celebrare debeat, erigere, ipſiſque Monaſterio & cappellaniæ ſic tunc erectis, reſpective pro illarum dote nonnullas domos, fructus, reditus, & alia bona, ad id per dictum Joannem aſſignanda, perpetuo applicare & appropriare, ac juſpatronatus, & præſentandi perſonam idoneam ad dictam capellaniam tam pro hac prima vice, quam quoties deinceps perpetuis temporibus vacare contigerit, ſibi, & ad id per eum nominando ſeu nominandis, eorumque ſic nominandorum hæredibus & ſucceſſoribus in perpetuum reſervare & concedere; necnon, quod dictæ Moniales unam ex eis in earum & dicti Monaſterii Abbatiſſam de biennio in biennium eligere, ac Monaſterium prædictum obedientiæ Cuſtodis Angelorum, ſeu Hiſpalen. Cuſtodiarum Ordinis Fratrum Minorum, ſecundum illius morem, perpetuo ſubjicere; necnon eleemoſynas, legata & bona, quæcumque eis & dicto Monaſterio, per dictum Joannem, & quoſcumque alios pro tempore legata, erogata & conceſſa recipere, & in communi perpetuo retinere, ipſeque Cuſtos electionem pro tempore factam hujuſmodi confirmare, & Abbatiſſam & Moniales & Monaſterium hujuſmodi regere & gu-

gubernare libere & licite possint & debeant, statuere & ordinare, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur ipsius Joannis propositum plurimum in Domino commendantes, hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni vestræ, cum Ecclesia Corduben. pastore careat ad præsens, per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel alter vestrum, per vos ipsos præfato Joanni ex eadem domo unum Monasterium Monialium Ordinis sanctæ Claræ hujusmodi, cum Ecclesia, humili campanili, campana, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis officinis necessariis construendi & ædificandi; ipsisque Monialibus illud, postquam erectum fuerit, recipiendi & perpetuo inhabitandi, ac illud, cum constructum fuerit, si opus sit, ampliandi, auctoritate nostra liberam & omnimodam licentiam concedatis; necnon illud cum sic constructum fuerit, in Monasterium Monialium dicti Ordinis sanctæ Claræ, ac in illius Ecclesia unam perpetuam capellaniam, pro quodam perpetuo capellano, qui Abbatissæ & Monialibus prædictis Missas & alia Divina officia celebrare, & earum confessiones audire, eisque Ecclesiastica Sacramenta ministrare, ac Sacristiam ejusdem Ecclesiæ custodire, & dicto Custodi, ac aliis presbyteris in dicta Ecclesia Missas celebrare volentibus, Altare ad illam celebrandum præponere, & necessaria ornamenta assignare teneatur, & non dicto Custodi in aliquo, sed loci Ordinario subjiciatur, absque alicujus præjudicio erigere: necnon eisdem sic tunc erectis Monasterio & capellaniæ, pro illorum dote, domos, vineas, fructus, reditus, & alia bona prædicta, ad id per ipsum Joannem assignanda, perpetuo applicare & appropriare, ac Joanni, & ab eo nominando seu nominandis, ipsorumque nominandorum hæredibus & successoribus, qui etiam dicti Monasterii curam habere debeant, jus patronatus, & præsentandi eidem Ordinario personam idoneam ad dictam capellaniam tam pro hac prima vice, quam quoties deinceps perpetuis futuris temporibus vacare contigerit, perpetuo reservare & concedere; quodque Moniales dicti Monasterii pro tempore existentes, unam ex eis in earum & dicti Monasterii Abbatissam de biennio in biennium eligere, & obedientiæ Custodis Angelorum, seu Hispalen. Custodiarum hujusmodi, se & dictum Monasterium hujusmodi subjicere, necnon eleemosynas & legata & bona quæcumque eis & dicto Monasterio, tam per dictum Joannem, quam quoscumque alios sibi pro tempore legata, erogata & concessa recipere, & in communi perpetuo retinere; ipseque Custos electionem hujusmodi confirmare, ac eas & dictum Monasterium regere & gubernare; ac dicta Abbatissa quascumque Novitias in eodem Monasterio intrare volentes, recipere, & eis habitum dicti Ordinis S. Claræ exhibere, ac ab eis professionem, per Moniales ejusdem Monasterii sanctæ Claræ emitti solitam, si eam in ejus manibus sponte emittere voluerint, recipere & admittere, libere & licite possint & debeant: præterea quod quæcumque mulier ex parentela dicti Joannis, infra quartum consanguinitatis gradum, pro tempore existens, etiamsi nihil dicto Monasterio contulerit, in illius Monialem recipi valeat, ac Abbatissa & Moniales prædictæ illam recipere teneantur; necnon quod uxor patroni dictæ capellaniæ pro tempore existentis cum alia muliere honesta, quam ad id pro tempore duxerit eligendam, septies in anno dictum Monasterium intrare, & inibi cum dictis Monialibus intertinere, cibum suscipere, & per totum diem permanere libere & licite possint, dummodo inibi non pernoctent; quodque omnia & singula alia, capellaniam, & alia præmissa concernentia, per ipsum Joannem disponenda & ordinanda, quæ tamen a sacris canonibus non deviantia, & ho-

honefta fint, perpetuo inviolabiliter obfervari debeant, ftatuere & ordinare prædicta auctoritate curetis.

§. III. Nos enim, fi ædificationem, conftructionem & erectionem hujufmodi fieri contigerit, ut præfertur, Monafterio fic tunc erecto, ac illius Abbatiffæ & Monialibus præfatis, quod omnibus & fingulis privilegiis, libertatibus, gratiis, immunitatibus, indultis, exemptionibus, indulgentiis & favoribus, aliis dicti Ordinis Monafteriis, Abbatiffis & Monialibus in genere conceffis, & per Sedem Apoftolicam in pofterum, feu alias quomodolibet concedendis, uti, potiri & gaudere libere & licite valeant, auctoritate Apoftolica, tenore præfentium indulgemus: jure tamen parochialis Ecclefiæ, & cujuslibet alterius in omnibus femper falvo. Non obftantibus conftitutionibus & ordinationibus Apoftolicis, ceterifque contrariis quibufcumque.

Datum Romæ apud fanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCVIII. XIII. Kalendas Martii, Pontificatus noftri anno VII.

LII.

Ut Monafterium Terræ Bofchi Sororum Ordinis fancti Auguftini transferant ad Religionem fanctæ Claræ. Ex lib. 184. fol. 181.

Dilecto filio Præpofito Ecclefiæ S. Stephani de Leginoluno, Mediolanen. diœc.

§. I. Romanus Pontifex &c. Exhibita fiquidem nobis nuper pro parte dilectarum in Chrifto filiarum, Abbatiffæ & Monialium Monafterii fanctæ Mariæ Chriftus, Ordinis fancti Auguftini, Terræ Bofchi, Mediolanen. diœcefis, petitio continebat, quod cum ipfæ, quæ alias per presbyteros feculares regi confueverant, ad Ordinem fanctæ Claræ, Minoriffarum nuncupatum, fpecialem gerant devotionis affectum, cupiantque fub ipfius Ordinis fanctæ Claræ habitu, & Regulari Obfervantia perpetuo vacare, & Altiffimo famulari: pro parte Abbatiffæ & Monialium prædictarum nobis fuit humiliter fupplicatum, ut in dicto Monafterio Ordinem præfatum fupprimere & extinguere, & in eo Ordinem fanctæ Claræ Regularis Obfervantiæ hujufmodi erigere & inftituere, & Abbatiffæ & Monialibus præfatis, ut habitum per Moniales Ordinis fanctæ Claræ Obfervantiæ hujufmodi geftari folitum, & virginum in dicto Monafterio profeffiones emittere volentium profeffiones fufcipere, ac earum Superiorem, juxta morem dicti Ordinis fanctæ Claræ eligere valeant, concedere & indulgere; quodque Monafterium & Abbatiffa & Moniales præfatæ, in dicto Monafterio pro tempore exiftentes, fub cura & protectione Fratrum Minorum, de Obfervantia nuncupatorum, Provinciæ Mediolanen. juxta morem dicti Ordinis Fratrum Minorum, qui earum confeffiones audiant, & alia faciant, prout in aliis Monafteriis dicti Ordinis fanctæ Claræ facere confueverunt, fint & effe cenfeantur, ftatuere & ordinare, aliafque in præmiffis opportune providere, de benignitate Apoftolica dignaremur.

§. II. Nos igitur hujufmodi fupplicationibus inclinati, difcretioni tuæ per Apoftolica fcripta mandamus, quatenus, fi eft ita, in dicto Monafterio Ordinem præfatum fancti Auguftini penitus & omnino fupprimere & extinguere, ac Ordinem fanctæ Claræ hujufmodi erigere & inftituere, ac Abbatiffæ & Monialibus præfatis, ut habitum per Moniales dicti Ordinis fanctæ Claræ geftari folitum, & virginum in eo profeffionem emittere volentium, profeffiones recipere, & Superiorem earum, juxta morem dicti Ordinis

fan-

sanctæ Claræ, eligere valeant, concedere; necnon quod Monasterium & Moniales in eo pro tempore existentes, sub cura & protectione dictorum Fratrum sint & esse censeantur, qui earum confessiones audiant, & alia faciant, prout in aliis Monasteriis dicti Ordinis sanctæ Claræ facere consueverunt, statuere & ordinare, ipsisque Monialibus dictum habitum exhibeant, ac earum professiones admittant, sub excommunicationis sententia præcipere & mandare; dummodo in omnibus præmissis, Ordinarii loci, sub cujus jurisdictione & gubernatione Moniales dicti Monasterii, ut asserunt, existunt, expressus accedat assensus, auctoritate nostra procures. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque. Nos enim si suppressionem, extinctionem, erectionem, institutionem & concessionem præfatas per te vigore præsentium fieri contigerit, Monialibus præfatis in dicto Monasterio pro tempore existentibus, ut omnibus & singulis gratiis, libertatibus, privilegiis, exemptinnibns, immunitatibus, aliis dicti Ordinis Monasteriis, Abbatissis & Monialibus per nos vel Sedem Apostolicam, ac alias quomodolibet concessis, & in posterum concedendis, uti, potiri & gaudere libere & licite valeant, auctoritate Apostolica, tenore præsentium indulgemus.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCIX. Idibus Aprilis, Pontificatus nostri anno VII.

LIII.

Ut det facultatem construendi domum Sororum Tertii Ordinis in urbe Aversana: Ex lib. 199. fol. 98.

Dilecto filio Vicario venerabilis Fratris nostri Episcopi Aversani in spiritualibus Generali.

§. I. Piis supplicum votis &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectæ in Christo filiæ Philippæ Formatæ mulieris petitio continebat, quod alias quondam Julia Formata mulier etiam Aversana, ipsius Philippæ Soror, condens de bonis suis in ejus ultima voluntate testamentum, inter alia voluit, quod de consensu & voluntate ipsius Philippæ, de omnibus bonis, quæ fuerant quondam Joannis de Formato, earumdem Philippæ & Juliæ genitoris, construeretur una domus Sororum Tertii Ordinis beati Francisci, de Pœnitentia nuncupati, pro nonnullis Sororibus dicti Ordinis in communi viventibus, intra muros civitatis Aversanæ, dilectis filiis Joanne Medianæ Gorgano, & Tomasio de Alto mari, nobilibus Aversan. desuper executoribus depntatis, qui, dicta Julia defuncta, de consensu dictæ Philippæ, quamdam domum intra muros prædictos, pro eisdem Sororibus, juxta ritum & morem dicti Ordinis, adinstar aliarum domorum Sororum earumdem reformandam emerunt, & reformari fecerunt: ipsa vero Philippa Ordinem prædictum ingressa, ad dictam domum, cum duabus aliis mulieribus se contulit, & illam hactenus inhabitavit, prout inhabitat de præsenti, Divinis vacando beneplacitis, & eidem domui & Sororibus illam pro tempore inhabitantibus bona prædicta inter vivos, amore Dei, & pro observanda dictæ Juliæ voluntate irrevocabiliter donavit, prout in testamento, & super emptione & donatione prædictis, confectis instrumentis dicitur plenius contineri. Quare pro parte tam carissimi in Christo filii nostri Friderici Siciliæ citra Pharum Regis illustris, quam executorum & Philippæ prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut domum prædictam in domum Sororum dicti Tertii Ordinis cum opportunis officinis erigi mandare,

ac alias in præmiſſis opportune providere, de benignitate Apoſtolica dignaremur.

§. II. Nos igitur &c. hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, diſcretioni tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus, ſi eſt ita, domum prædictam in domum Sororum dicti Ordinis in communi viventium, cum opportunis officinis, abſque alicujus præjudicio, ſalvo jure parochialis Eccleſiæ, eadem auctoritate erigas & deputes, necnon Generali & Provinciali Provinciæ Terræ Laboris Ordinis Fratrum Minorum, de Obſervantia nuncupatorum, ſecundum morem dicti Ordinis Minorum, ſub excommunicationis pœna mandes & præcipias, ut domum ipſam, & in ea pro tempore degentes Sorores, ſub eorum cura, directione, viſitatione, correctione & punitione recipiant, & eidem, juxta ipſius Ordinis regularia inſtituta, de Miniſtra & Confeſſore idoneis provideant, ac alia quæ pro ipſius domus & ejus perſonarum ... neceſſaria, utilia, ſeu alias quomodolibet opportuna fore cognoverint, ſtatuant & ordinent. Nos enim, ſi erectionem prædictam per te vigore præſentium fieri contingat, eiſdem domui, Miniſtræ & Sororibus illam pro tempore inhabitantibus, ut omnibus & ſingulis gratiis, privilegiis, exemptionibus & indultis, quibus aliæ domus, Miniſtræ & Sorores Ordinis præfati in genere utuntur, potiuntur & gaudent, uti, potiri & gaudere libere & licite valeant, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium, de ſpeciali gratia indulgemus: Non obſtantibus præmiſſis, ac conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ceteriſque contrariis quibuſcumque.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCIX. XII. Kalendas Maii, Pontificatus noſtri anno VII.

LIV.

Ut dent licentiam Obſervantibus duas domos recipiendi. Ex lib. 172. fol. 273.

Dilectis filiis Petro de Coldrego Canonico Eccleſiæ Aquen. & Rothomagen. ac Ambianen. Officialibus.

§. I. Sacræ Religionis &c. Sane pro parte dilecti filii Joannis de Mailli Baronis & Domini temporalis loci ſeu oppidi de Mailli, Ambianen. diœceſis, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod ipſe olim zelo devotionis accenſus, & ob ſingularem devotionem, quam ad Ordinem prædictum gerebat, ut etiam voluntati & diſpoſitioni parentum ſuorum, qui de hoc ipſum oneraverant, ſatisfaceret, de bonis ſibi a Deo collatis, infra diſtrictum dicti oppidi, loco ad id convenienti & honeſto, ex ſpeciali licentia & conceſſione venerabilis fratris noſtri Juliani tunc Sabinen. Epiſcopi, & in partibus illis Apoſtolicæ Sedis Legati, habentis ad hoc, ut aſſerebat, ſpecialem ab eadem Sede per ejus litteras facultatem, unam domum cum neceſſariis officinis, pro uſu & habitatione nonnullorum Fratrum dictorum Ordinis & Obſervantiæ, conſtrui & ædificari fecit; & deinde eadem vocatione ductus, ex ſpeciali licentia præfati Juliani Epiſcopi Legati, tunc ſibi vivæ vocis oraculo facta, aliam domum pro ſimilibus uſu & habitatione, in loco, de Bontencourt nuncupato dictæ diœceſis, conſtrui & ædificari facere incepit.

§. II. Cum autem, ſicut eadem petitio ſubjungebat, de hujuſmodi poſteriori conceſſione ſeu licentia minime appareat, dictuſque Joannes cupiat domum hujuſmodi ad debitum finem perducere, ſi Sedis prædictæ licentia ad hoc ſibi ſuffragetur. Pro parte dicti Joannis nobis fuit humiliter ſupplicatum, quatenus ſibi, ut inceptam domum hujuſmodi cum Eccleſia, campanili, campana, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, ac aliis neceſſariis offici-

cinis pro usu & habitatione nonnullorum Fratrum dictiOrdinis & Regularis Observantiæ, qui Ministro Provinciæ Franciæ, & suo Vicario immediate subesse debeant, perficiendi & construendi, seu perfici & construi faciendi, licentiam concedere, ac alias in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§.III. Nos igitur, qui Religionem & cultum hujusmodi nostris potissime temporibus vigere & augeri intensis desideriis affectamus, hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus vestrum, si est ita, eidem Joanni inceptam domum hujusmodi, cum Ecclesia, campanili, campana, cœmeterio, claustro, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro usu & habitatione nonnullorum Fratrum Ordinis & Observantiæ prædictorum, qui Ministro Provinciæ Franciæ, & suo Vicario immediate subesse debeant, absque alicujus præjudicio perficiendi & construendi, seu perfici & construi faciendi, ac ipsis Fratribus locum ipsum recipiendi, & perpetuo inhabitandi, licentiam dicta auctoritate concedatis. Nos enim, si licentiam hujusmodi concesseritis, ut præfertur, eidem domui & Fratribus in ea pro tempore morantibus, ut omnibus & singulis privilegiis, gratiis, indulgentiis, exemptionibus, favoribus, immunitatibus & indultis, aliis domibus & Fratribus Ordinis prædicti per Sedem Apostolicam concessis, & in futurum concedendis, uti, potiri & gaudere libere & licite valeant, auctoritate Apostolica, tenore præsentium indulgemus: jure tamen parochialis Ecclesiæ, & cujuslibet alterius in omnibus semper salvo. Non obstantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. & aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCIX. pridie Kalend. Maii, Pontificatus nostri anno VII.

LV.

Ut Monasterium Valentiæ oppidi ab Ordine Tertio sancti Francisci transferat ad secundum sanctæ Claræ. E lib. 199. fol. 33.

Dilecto filio Abbati Monasterii de Gaufei, Septen. diœcesis.

§. I. Piis fidelium votis &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectarum in Christo filiarum Sororum domus, inclusarum nuncupatarum de Valentia, Tertii Ordinis sancti Francisci, de Pœnitentia nuncupati, Septen. diœcesis, petitio continebat, quod ipsæ Sorores, quæ hactenus in dicta domo sub Regularibus institutis dicti Ordinis Altissimo famulantes, & victum ex eleemosynis & labore manuum suarum sibi quærentes, vixerunt & vivunt, pro Divini cultus augmento & Religionis propagatione, ac etiam ut animarum suarum salutem, Deo propitio, facilius consequi possint, cupiunt in dicta domo seu apud illam, in aliquo loco commodiori & magis idoneo, unum Monasterium Monialium dicti Ordinis sanctæ Claræ Regularis Observantiæ erigere, & in eo sub cura Generalis Ultramontani & Provincialis Provinciæ Portugalen. Vicariorum, Ordinis Fratrum Minorum Regularis Observantiæ, ac secundum primæva instituta ejusdem Ordinis sanctæ Claræ Altissimo perpetuo famulari. Quare pro parte dictarum Sororum nobis fuit humiliter supplicatum, ut in dicta domo Ordinem prædictum sancti Francisci supprimere, ac in dicta domo seu apud illam, in aliquo alio loco commodiori & magis idoneo, unum Monasterium Monialium ejusdem Ordinis sanctæ Claræ, Regularis Observantiæ, cum Ec-

Eccleſia, campanili, campana, cœmeterio, clauſtro, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis neceſſariis officinis erigere &c. aliaſque in præmiſſis opportune providere, de benignitate Apoſtolica dignaremur.

§. II. Nos igitur hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, diſcretioni tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus in dicta domo Ordinem prædictum ſancti Franciſci de Pœnitentia, auctoritate noſtra ſupprimere, ac in illa ſeu apud illam, in aliquo loco ad hoc idoneo unum Monaſterium Monialium dicti Ordinis ſanctæ Claræ, Regularis Obſervantiæ, quæ ſub cura dictorum Vicariorum vivant, cum Eccleſia, campanili, campana, cœmeterio, clauſtro, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis neceſſariis officinis, pro uſu & habitatione perpetuis dictarum Monialium, ſine alicujus præjudicio erigere; ac dictis Vicariis, ut Monaſterium prædictum, illiuſque Prioriſſam & Moniales pro tempore exiſtentes, ſub eorum cura & viſitatione recipiant, eiſdemque Sororibus habitum per Moniales dicti Ordinis ſanctæ Claræ geſtari ſolitum exhibeant regularem, ac ab eis profeſſionem per eaſdem Moniales emitti ſolitam, ſi illam in eorum manibus ſponte emittere voluerint, recipiant & admittant, ac eis Eccleſiaſtica Sacramenta miniſtrent, & de Monaſterio, Prioriſſa & Monialibus prædictis pro tempore exiſtentibus, eam curam habeant, prout de aliis Monaſteriis dicti Ordinis ſanctæ Claræ eorum curæ & viſitationi commiſſis habent, & habere conſueverunt & debent, ſub excommunicationis ſententiæ pœna præcipere & mandare auctoritate noſtra procures. Nos enim dicto Monaſterio, poſtquam ſic erectum fuerit, ut præfertur, ac illius Prioriſſæ & Monialibus pro tempore exiſtentibus, quod omnibus & ſingulis privilegiis, immunitatibus, exemptionibus, gratiis, favoribus & indultis, quibus alia Monaſtria dicti Ordinis, Prioriſſæ & Moniales in genere utuntur, potiuntur & gaudent, ac in futurum uti, potiri & gaudere poterunt, uti, potiri & gaudere poſſint & debeant, eadem auctoritate Apoſtolica indulgemus: jure tamen parochialis Eccleſiæ, & cujuslibet alterius in omnibus ſemper ſalvo. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ceteriſque contrariis quibuſcumque.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCIX. Kalend. Septembris, Pontificatus noſtri anno VII.

LVI.

Ut permittant conſtrui Monaſterium Clariſſarum in oppido Xereſii. Ex libro 218. fol. 227.

Venerabili fratri Epiſcopo Pacen. & dilectis filiis Priori Monaſterii per Priorem ſoliti gubernari ſancti Martini Legionen. & Officiali Pacen.

Additio Aliorum.

„ §. I. Regimini &c. Exhibita ſiquidem nobis nuper pro parte dilectarum in Chriſto filiarum, Majoris de Silva, & duarum ejus filiarum, ac nonnullarum allarum Sororum domus beatæ Mariæ de Conſolatione Tertii Ordinis ſancti Franciſci, de Pœnitentia nuncupati, extra muros oppidi de Xeres, Pacen. diœceſ. petitio continebat, quod olim ipſæ, ob maximam devotionem, quam ad dictum Ordinem gerebant, prout gerunt, habitum Regularem per Sorores dicti Ordinis geſtari ſolitum, ſuſceperunt, ac profeſſionem per eaſdem Sorores emitti ſolitam, in manibus certi Ordinis Minorum profeſſoris, ſufficienti, ut aſ-

„ asserebat, facultate super hoc suffulti, emiserunt regularem; & tunc „ Episcopus Pacen. illis pro earum habitatione, unam Ecclesiam, Eremitorium nuncupatum, extra muros dicti oppidi ejusdem dioecesf. concessit, „ in qua, sub invocatione beatæ Mariæ de Consolatione Divinis laudibus „ sub Regulari Observantia & tribus votis ac clausura insistere non cessant, „ & in regularibus institutis dicti Tertii Ordinis salubriter degunt: venerabilis frater noster modernus etiam Episcopus Pacen. illas visitationi, „ correctioni & subjectioni dilecti filii Bernardini de Guaza dicti Ordinis „ Minorum, de Observantia nuncupatorum professoris, beatæ Mariæ oppidi de Tordesillas, Palentin. dioecesf. ac nonnullorum aliorum Monasteriorum Ordinis sanctæ Claræ in Castellæ & Legionis Regnis consistentium, Congregationis ejusdem Monasterii beatæ Mariæ Visitatoris, auctoritate Apostolica deputati, eo modo quo dicta Monasteria suberunt, „ ad vitam dicti Bernardini dumtaxat, auctoritate ordinaria subjecit: cupiantque Major, filiæ & aliæ Sorores prædictæ, ut perfectiorem vitam „ ducere valeant, professionem per Moniales ejusdem Monasterii emitti „ solitam, emittere, ac prope dictam Ecclesiam unum Monasterium dicti „ Ordinis sanctæ Claræ, sub dicta invocatione beatæ Mariæ de Consolatione, pro Monialium dicti Ordinis sanctæ Claræ perpetuis usu & habitatione erigi & institui facere, ac dicti Bernardini, & pro tempore existentis dictorum Monasteriorum Visitatoris visitationi, correctioni & subjectioni subjici. Quare pro parte Majoris, filiarum & aliarum Sororum „ earumdem asserentium dictam Ecclesiam in loco commodo & honesto, „ prope & apud dictam Ecclesiam &c. unum Monasterium dicti Ordinis „ sanctæ Claræ sub dicta invocatione, cum campanili humili, campana &c. pro perpetuis usu & habitatione Monialium dicti Ordinis sanctæ Claræ erigere & instituere, ac Monasterium ipsum, ac quæ pro tempore inibi erunt Moniales, & alias personas dicti Bernardini, ac dictorum „ Monasteriorum Visitatoris pro tempore existentis visitationi, correctioni „ & subjectioni hujusmodi subjicere, ac alias in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

„ §. II. Nos igitur &c. hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus &c. si ita est, apud „ Ecclesiam prædictam unum Monasterium dicti Ordinis sanctæ Claræ sub „ dicta invocatione, cum coemeterio, clausura &c. hujusmodi, pro Majoris, filiarum, & aliarum Sororum prædictarum, quæ professionem per „ Moniales dictæ Congregationis emitti solitam emittere teneantur, & „ aliarum ejusdem Congregationis Monialium perpetuis usu & habitatione, sine alicujus præjudicio erigere & instituere, ac Monasterium „ ipsum & illius Moniales, & personas pro tempore existentes, Bernardini „ ac dictorum Monasteriorum pro tempore existentis Visitatoris visitationi, correctioni & subjectioni hujusmodi subjicere & submittere auctoritate nostra curetis. Nos enim, si erectionem, institutionem, subjectionem & submissionem hujusmodi per vos vigore præsentium fieri contigerit, ut præfertur, dicto Monasterio erigendo & Monialibus in eo degentibus, ac personis utriusque sexus inibi servientibus pro tempore, ut „ omnibus & singulis privilegiis &c. uti &c. jure tamen &c. auctoritate „ Apostolica concedimus &c. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

„ Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCIX. X. Kalend. Julii, Pontificatus nostri anno VII.

LVII.

LVII.

Ut det licentiam perficiendi Monasterium Clarissarum in oppido Giennensi. Ex lib. 173. fol. 282.

Venerabili fratri Episcopo Antisiodoren.

ADDITIO ALIORUM.

„ §. I. EXimiæ devotionis affectus &c. Exhibita siquidem nobis nuper
„ pro parte Petri Ducis & Annæ Ducissæ Borbonii petitio con-
„ tinebat, quod ipsi ob singularem devotionis affectum, quem ad Ordi-
„ nem sanctæ Claræ & illius Moniales Regularis Observantiæ, sub perpe-
„ tua clausura incertaque mendicitate viventes gerunt, ex suis & aliorum
„ Christifidelium piis eleemosynis & suffragiis, in villa seu oppido de
„ Gienno supra Lygerim, Antisiodoren. diœcesis, temporalis dominii
„ ipsorum Ducis & Ducissæ unum Monasterium Monialium dicti Ordinis
„ construi & ædificari facere inceperunt, & si super his eis licentia Sedis
„ Apostolicæ suffragetur, perfici facere intendunt ad Dei laudem, Divini
„ cultus augmentum, ac Religionis propagationem, & Puellarum volen-
„ tium virginitatem & integritatem suam vovere Altissimo, animarum sa-
„ lutem. Quare pro parte ipsorum Petri Ducis & Annæ Ducissæ nobis fuit
„ humiliter supplicatum, ut in villa seu oppido hujusmodi, in loco ubi jam
„ per dictos Ducem & Ducissam Monasterium prædictum fabricari ince-
„ ptum est, unum Monasterium dicti Ordinis sanctæ Claræ Monialium,
„ quæ inibi sub perpetua clausura & Regulari Observantia, ac sub cura
„ Generalis Ultramontani, & Provincialis Provinciæ Lugdunen. Vicario-
„ rum Ordinis Fratrum Minorum Regularis Observantiæ, secundum mo-
„ rem dicti Ordinis, ac Monasteriorum Reformationis sororis Coletæ nun-
„ cupatæ, ac incerta mendicitate Altissimo famulantium, cum Ecclesia,
„ campanili, campana, cœmeterio, claustro, refectorio, dormitorio,
„ hortis, hortalitiis, & aliis officinis necessariis erigere, dictisque Duci ac
„ Ducissæ illud pro una Abbatissa & aliis Monialibus dicti Ordinis sanctæ
„ Claræ perficiendi licentiam & facultatem concedere, aliasque in præmis-
„ sis &c.

„ §. II. Nos igitur &c. hujusmodi supplicationibus inclinati, Fraterni-
„ tati tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus in dicta villa seu op-
„ pido, in loco, ubi jam per dictos Ducem & Ducissam Monasterium præ-
„ dictum fabricari inceptum est, unum Monasterium Monialium dicti Or-
„ dinis sanctæ Claræ, pro una Abbatissa & Monialibus ejusdem Ordinis,
„ quæ inibi sub Regulari Observantia & perpetua clausura, ac sub cura
„ Generalis Ultramontani, & Provincialis Provinciæ Lugdunen. Vicario-
„ rum Ordinis Fratrum Minorum Regularis Observantiæ, secundum mo-
„ rem dicti Ordinis, ac Monasteriorum Reformationis sororis Coletæ nun-
„ cupatæ, ac incerta mendicitate Altissimo famulentur, cum Ecclesia,
„ campanili, campana &c. sine alicujus præjudicio, auctoritate nostra eri-
„ gas, dictisque Duci & Ducissæ Monasterium prædictum cum Ecclesia, &
„ aliis officinis prædictis perficiendi, licentiam & facultatem auctoritate
„ nostra concedas: necnon Vicariis prædictis, ut Monasterium prædictum
„ sic erectum, sub eorum cura, visitatione, correctione & superioritate re-
„ cipiant, ac in illud, postquam habitationes ad hoc opportunas habue-
„ rint, Moniales dicti Ordinis sanctæ Claræ introducant, seu Virgines vel
„ alias honestas mulieres inibi sub regulari Observantia & perpetua clausu-
„ ra & incerta mendicitate Altissimo famulari volentes, in illius Moniales
„ recipiant, eisque habitum per Moniales dicti Ordinis sanctæ Claræ ge-

ftari

„ stari solitum exhibeant, ac ab eis professionem per Moniales ejusdem „ Ordinis sanctæ Claræ emitti solitam, si illam sponte emittere voluerint, „ Regularem recipiant & admittant; ac unum vel duos Fratres, qui con- „ fessiones earumdem Monialium audiant, ac eis Missas & alia Divina offi- „ cia celebrent, necnon alia Ecclesiastica Sacramenta ministrent, inibi „ constituant & deputent, ac de Monasterio necnon Monialibus prædictis „ curam habeant, prout de aliis Monasteriis dicti Ordinis sanctæ Claræ „ eorum curæ subjectis habent, in virtute sanctæ Obedientiæ, ac sub ex- „ communicationis sententia, dicta auctoritate nostra præcipias atque „ mandes. Nos enim, si erectionem hujusmodi per te vigore præsentium „ fieri contigerit, ut præfertur, dicto Monasterio sic erecto, illiusque Ab- „ batissæ & Monialibus pro tempore existentibus, quod omnibus & singu- „ lis privilegiis, exemptionibus &c. uti, potiri & gaudere possint & de- „ deant, auctoritate Apostolica, tenore præsentium indulgemus: jure ta- „ men &c. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostoli- „ cis &c. ceterisque contrariis quibuscumque.

„ Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Domini- „ cæ MCCCCXCIX. XIV. Kalend. Martii, Pontificatus nostri anno VII.

LVIII.

Ut dent licentiam construendi unum Cœnobium Observantum, & Monasterium unum Clarissarum in oppido de Alcaudete. Ex libr. 195. fol. 85.

Dilectis filiis Decano, & Archidiacono de Baeza Ecclesiæ Giennen. ac Officiali Giennensi.

§. I. Piis supplicum votis &c. Sane pro parte dilecti filii nobilis viri Alphonsi Fernandi de Montemajore, Domini in temporalibus oppidi de Alcaudete, Giennen. diœcesis, & dilectæ in Christo filiæ nobilis mulieris Mariæ de Velasco ejus uxoris, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod ipsi cupientes terrena in cœlestia, & transitoria in æterna felici commercio commutare, & ob singularem, quem ad Fratrum Minorum, & sanctæ Claræ Ordinem gerunt devotionis affectum, summopere desiderant in eodem oppido unam domum Fratrum Minorum sub sancti Francisci, & unum Monasterium sanctæ Claræ Ordinum, sub ejusdem sanctæ invocationibus, suis propriis expensis, favente Altissimo, construi & ædificari facere, & in eis Fratres & Sorores dictorum Ordinum respective collocare, si eis super hoc Apostolicæ Sedis licentia concedatur. Quare pro parte Alphonsi & Mariæ prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut eis domum & Monasterium hujusmodi in eodem oppido, locis ad hoc congruentibus & honestis construi & ædificari faciendi licentiam concedere, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur pium & laudabile propositum Alphonsi & Mariæ prædictorum in hac parte in Domino commendantes, hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus vestrum, si est ita, eisdem Alphonso & Mariæ domum & Monasterium hujusmodi, in oppido prædicto, aliquibus illius condecentibus & honestis locis, prout eisdem conjugibus visum fuerit expedire, unam domum Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum; & unum Monasterium Monialium seu Sororum ejusdem sanctæ Claræ, etiam de Observantia Ordinum, cum Ecclesiis, humilibus campanilibus, cam-

campanis, claustris, refectoriis, dormitoriis, hortis, hortalitiis, & aliis officinis necessariis, pro usu & habitatione perpetuis aliquorum Fratrum & Sororum dictorum Ordinum & Observantiæ respective: quæ quidem domus & Monasterium, ac Fratres & Sorores in eis pro tempore degentes, Custodi Custodiæ Hispalen. dicti Ordinis Fratrum Minorum, juxta morem dicti Ordinis Minorum, perpetuo subesse debeant, absque alicujus & parochialis Ecclesiæ præjudicio, construendi & ædificandi, seu construi & ædificari faciendi, ac quibuscumque Fratribus & Sororibus dictorum Ordinum respective, domum & Monasterium hujusmodi, postquam constructa & ædificata fuerint, recipiendi & perpetuo inhabitandi, plenam & liberam auctoritate nostra licentiam concedatis. Nos enim, si concessionem prædictam per vos vigore præsentium fieri contigerit, domui & Monasteriis prædictis, ac in eis pro tempore degentibus Guardiano & Fratribus, ac Abbatissæ & Monialibus seu Sororibus, ut omnibus & singulis privilegiis, gratiis, exemptionibus, immunitatibus & indultis, quibus aliæ domus & Monasteria Ordinum prædictorum, ac Guardiani & Fratres, Abbatissæ ac Moniales in genere gaudent, potiuntur & utuntur, ac alias quomodolibet gaudere, potiri & uti poterunt, gaudeant, potiantur & utantur: dictæq[illegible] Mariæ, ac pro tempore existenti ejusdem oppidi in temporalibus Domin[illegible], ut quater dumtaxat, anno quolibet, ipsum Monasterium sanctæ Claræ, po[illegible]quam constructum fuerit, ut præfertur, de licentia tamen ipsius Abbatissæ pro tempore existentis, cum una vel duabus ejus filiabus, aut aliis honestis mulieribus intrare, & inibi refectionem, dummodo ibidem non pernoctet, sumere, libere & licite valeat, auctoritate Apostolica, tenore præsentium indulgemus. Non obstantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. & quibusvis aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCIX. XI. Kalend. Octobris, Pontificatus nostri anno VIII.

LIX.

Ut possit ædificari Conventus Observantum in oppido Scalonæ. Ex libr. 205. fol. 181.

Dilecto filio Scolastico Ecclesiæ Toletan.

§. I. INjunctum nobis &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilecti filii nobilis viri, Didaci Lupi Pacheco, Ducis de Scalona, Toletan. diœcesis, petitio continebat, quod ipse cupiens terrena in cœlestia, & temporalia ac transitoria in æterna felici commercio commutare, & ob singularem devotionis affectum, quem ad Ordinem Fratrum Minorum, Regularis Observantiæ nuncupatorum, & dictos Fratres, propter eorum exemplarem vitam & mores gerit, in oppido de Scalona dictæ diœcesis, cujus ipse Didacus Dux Dominus in temporalibus existit, seu extra & prope illud, unam domum pro usu & habitatione perpetuis Fratrum dicti Ordinis, ad Dei laudem & Religionis propagationem, suis sumptibus & expensis, cum officinis necessariis construi & ædificari facere incepit, & illam, quæ pro majori parte constructa existit, ad finem debitum perducere intendit, dummodo Apostolicæ Sedis auctoritas sibi quoad hoc suffragetur. Quare pro parte dicti Didaci Ducis nobis fuit humiliter supplicatum, ut sibi dictam domum cum Ecclesia, campanili, campana, cœmeterio, claustro, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro usu

& ha-

& habitatione perpetuis Fratrum dicti Ordinis Regularis Observantiæ, perficiendi, & in eam Fratres dicti Ordinis introducendi licentiam concedere, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur ipsius Didaci Ducis in hac parte supplicationibus inclinati, discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus, si est ita, eidem Didaco Duci præfatam domum, sub invocatione de qua sibi videbitur, cum Ecclesia, campanili, campana, cœmeterio, claustro, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro usu & habitatione perpetuis Fratrum dicti Ordinis, Regularis Observantiæ, sine alicujus præjudicio perficiendi, & Fratres dicti Ordinis in eam introducendi, ac eisdem Fratribus illam pro hujusmodi usu & habitatione perpetuis recipiendi, licentiam & facultatem auctoritate nostra concedas: & nihilominus ut domus prædicta de bono in melius dirigatur, & Fratres, qui illam pro tempore inhabitabunt, in obsequio Dei melius instruantur, quod dictus Didacus Dux unum Religiosum dicti Ordinis, sanctæ & honestæ vitæ & conversationis, quem maluerit, eligere & nominare possit, qui sic electus, per semestre, a die nominationis per ipsum Didacum Ducem de ipso faciendæ, ipsius domus superior, præsidens & gubernator existat, ac sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, cujusvis licentia super hoc minime requisita, teneatur officium præsidentis hujusmodi statim acceptare, & illud exercere; & si forsan dictus Religiosus, post acceptatum per eum officium hujusmodi, ante lapsum dictum semestre, officium ipsum dimittere voluerit, seu dicto semestre elapso, Fratres dictæ domus, si voluerint, illum, vel alium, aut unum Religiosum dictæ domus in eorum Guardianum & Superiorem biennalem, & non ultra, eligere possint: ne pro dicti Guardiani electione confirmanda, ad ipsius Ordinis Superiores accedere cogantur, in dicta domo unus Religiosus a majori parte Fratrum professorum sacerdotum eligatur, qui discretus nominetur, & in dicta domo electionem Guardiani prædicti, infra tres dies, a die electionis prædictæ computandos, confirmare teneatur, alioquin Guardianus prædictus, auctoritate Apostolica confirmatus censeatur eo ipso, & possit ejusdem domus regimen & administrationem suscipere & exercere, ac de consilio Religiosorum professorum sacerdotum domus prædictæ corrigere excessus, & delicta Guardiani prædicti; & quod nihilominus dicta domus, & illius discretus ac Guardianus & Fratres sub cura, ac obedientia Vicarii Generalis ejusdem Ordinis ac provincialis provinciæ Castellæ, necnon Custodis Custodiæ Toletanæ, secundum morem dicti Ordinis, solum existant, & qui Superiores prædicti, & quilibet eorum semel in anno domum prædictam visitare possint, dictaque visitatio per ipsorum Superiores, ut præmittitur, facienda, justa & honestissima, ac evidente causa cessante, ultra tres dies non duret; finitaque dicta visitatione, annis singulis, ut præfertur, facienda, Superiores prædicti aut aliquis eorum, circa ejusdem domus & Fratrum in ea pro tempore habitantium gubernationem & correctionem nullatenus se intromittant, nec possint ullo unquam tempore Fratres ab eadem domo mutare seu amovere & expellere, seu alios alienigenas ab aliis domibus dicti Ordinis venientes seu expulsos, ut inibi resideant, recipere seu admittere in eadem, nec etiam tollere licitum vivendi modum, aut consuetudines & statuta licita & honesta dictæ domus mutare aut alterare vel minuere, seu eis addere aliquid; nec ipsos Fratres ut statutis, seu modo vivendi per eos ordinandis utantur, seu illa adimpleant, sub censuris aut aliis pœnis compellere, nec aliquod aliud obstaculum vel impedimentum, ut ejusdem domus statuta & con-

consuetudines non adimpleant & observent, eis imponere: & ut prædicta domus citius suscipiat incrementum, Religiosisque abundet, quod dictus Religiosus Præsidens, per ipsum Didacum Ducem, ut præfertur, eligendus, suo durante semestre, & Guardianus dictæ domus pro tempore existens, perpetuo de consilio & consensu discreti, aut majoris partis Fratrum dictæ domus, possint quoscumque ejusdem Ordinis & aliarum domorum Fratres & Religiosos ad se venientes, cujusvis etiam Guardianorum & domorum, quarum ipsi Fratres & Religiosi venientes fuerint, & aliorum Superiorum licentia super hoc minime requisita, in dicta domo sub sua obedientia recipere; & ne Fratres seu Religiosi in dicta domo pro tempore habitantes, super excessibus per eos forsan committendis, impnniti remaneant, & postquam excesserunt, ad pœnitentiam redierint, absolutionis beneficio careant, quod Præsidens, suo semestre, ut præfertur, durante, & Guardianus ejusdem pro tempore existens, in domo prædicta plenam & liberam facultatem habeant, & quilibet eorum habeat, corrigendi & puniendi, etiam sub quibusvis censuris & pœnis, ac Fratres ipsos de omnibus & singulis eorum delictis, criminibus & excessibus, per ipsos Fratres seu Religiosos per eos pro tempore perpetratis, absolvendi, ac eis postmodum pro commissis pœnitentiam salutarem injungendi, ac cum eis super delictis, criminibus & excessibus pro tempore perpetratis, in omnibus casibus, in quibus ipsius Ordinis Prælati dispensare possunt, dispensandi etiam ex proprio officio, ac cum omnibus gratiis Apostolicis dicto Ordini concessis & in posterum concedendis, & quod ipsas dispensationem, absolutionem, punitionem & correctionem facere possint etiam cum Fratribus & Religiosis extraneis, & aliunde ad domum prædictam venientibus, ibidemque morari volentibus & receptis; quodque Præsidens & Guardianus prædicti possint eosdem Fratres & Religiosos mutare, & ad alias domos ejusdem Ordinis transferre, eisdemque Fratribus ab eadem domo, negotiationis causa vel quovis alio modo sibi videbitur, exeundi, ac ad illam redeundi, seu ad alias domos se transferendi, ubi, quando, ac toties viderit esse necessarium, ac ipsis Fratribus, qui ad omnes etiam sacros & presbyteratus Ordines se promoveri facere possint, licentiam concedere: quodque Guardianus dictæ domus pro tempore existens, de consilio & consensu majoris partis sacerdotum domus prædictæ possit deputare ac ponere Religiosos, qui confessiones quarumcumqne personarum secularium, cujusvis qualitatis, status, gradus & conditionis existentinm, audiant, ipsasque, & earum quamlibet a quibuscumque eorum factis & delictis, dummodo talia non sint, propter quæ Sedes Apostolica esset merito consulenda, absolvant, & eis, jure parochialis Ecclesiæ semper salvo, Ecclesiastica Sacramenta ministrent, cujusvis licentia super hoc minime requisita, eadem auctoritate nostra perpetuo statuas & ordines: nihilominus per te vel alium seu alios eisdem Guardianis, discretis & Fratribus in præmissis efficacis defensionis præsidio assistens, facias eos & eorum quemlibet, singulis prædictis, juxta præsentium tenorem gaudere, non permittens eos per quoscumque desuper quomodolibet molestari: Contradictores per censuram Ecclesiasticam, appellatione postposita, compescendo. Nos enim, si præmissa per te vigore præsentium fieri contigerit, eidem domui, & illius Guardiano & Fratribus pro tempore existentibns, quod omnibus & singulis privilegiis, immunitatibus, exemptionibus, libertatibus, favoribus, indulgentiis, gratiis, indultis, aliis domibus, Guardianis & Fratribus dicti Ordinis in genere concessis, & in posterum per Sedem Apostolicam, seu alias quomodolibet concedendis, uti, potiri & gaudere possint & debeant, auctoritate Apo-

sto-

stolica indulgemus: jure parochialis ejusdem Ecclesiæ, & cujuslibet alterius in omnibus semper salvo. Non obstantibus fel. recor. Bonifacii Papæ VIII. & aliis Apostolicis constitutionibus, contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCIX. III. Non. Octobris, Pontificatus nostri anno VIII.

LX.

Ut dent facultatem construendi domum Observantum prope muros Civitatis Hydruntinæ. Ex libr. 189. fol. 243.

Venerabilibus Fratribus Archiepiscopo Hydruntin. & Episcopo Castren.

§. I. IN eminenti Apostolicæ dignitatis &c. Sane pro parte dilectorum filiorum Vicarii provincialis & Fratrum provinciæ Apuliæ, Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, secundum morem ejusdem Ordinis, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod dilecti filii Communitas Hydruntina zelo devotionis accensi, & ob singularem, quem ad dictum Ordinem Fratrum, de Observantia nuncupatorum gerunt devotionis affectum, unam domum prope & extra muros dictæ Civitatis prope Ecclesiam sancti Joannis, sub invocatione ejusdem Sancti, pro perpetuis usu & habitatione nonnullorum Fratrum dicti Ordinis, construere & ædificare, seu construi & ædificari facere summopere desiderant, si eis ad hoc per nos licentia concedatur. Quare pro parte Vicarii provincialis, & Fratrum dictæ provinciæ nobis fuit humiliter supplicatum, ut ipsorum & dictorum Communitatis pio desiderio annuentes, eisdem Communitati eamdem Ecclesiam, quæ parva est, & cujus fructus, reditus & proventus, ut ipse Vicarius & Fratres asserunt, nulli sunt, demoliendi, & inibi unam domum sub invocatione præmissa, cum Ecclesia, campanili, campana, claustro, cœmeterio, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro perpetuis usu & habitatione nonnullorum Fratrum Ordinis & Observantiæ prædictorum, construendi & ædificandi, seu construi & ædificari faciendi, ac cæmenta, rudera, ligna & lapides dictæ Ecclesiæ demoliendæ, in constructionem domus hujusmodi convertendi, ac Vicario & Fratribus prædictis eamdem domum pro suis perpetuis usu & habitatione recipiendi, & eam inhabitandi licentiam concedere, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur &c. hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel alter vestrum, si ita est, præfatis Communitati dictam Ecclesiam demoliendi, & inibi unam domum, sub invocatione prædicta, in qua solum Ecclesiæ demoliendæ hujusmodi incorporatum remanere debet, cum Ecclesia, campanili, campana, claustro, cœmeterio, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro perpetuis usu & habitatione nonnullorum Fratrum Ordinis & Observantiæ prædictorum, sine cujusquam præjudicio, & de consensu venerabilis fratris Archiepiscopi, & illius, ad quem dicta Ecclesia pertinet, construendi & ædificandi, seu construi & ædificari faciendi, & cæmenta, rudera, ligna & lapides dictæ Ecclesiæ, quæ in titulum conferri non solet, in constructionem dictæ domus convertendi, Vicario quoque & Fratribus præfatis eamdem domum pro suis perpetuis usu & habitatione recipiendi, & eam inhabitandi, auctoritate nostra licentiam concedatis: jure tamen parochialis Ecclesiæ in omnibus semper salvo. Non ob-

obſtantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. & aliis conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis contrariis quibuſcumque.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCIX. III. Non. Octobris, Pontificatus noſtri anno VIII.

LXI.

Ut confirmet erectionem domus Sororum Tertii Ordinis Venetiarum. Ex lib. 219. fol. 77.

Dilecto filio Archidiacono Eccleſiæ Nenen.

§. I. Regularem vitam profeſſis &c. Sane pro parte dilectarum in Chriſto filiarum, Sororum domus ſepulcri Ducum Venetiarum, Tertii Ordinis ſancti Franciſci, de Pœnitentia nuncupati, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod olim quondam Helena, quondam Marci Vioni laici Venetiarum uxor, dum viveret, de propria ſalute recogitans, ac cupiens terrena in cœleſtia, & tranſitoria in æterna, felici commercio commutare, ac condens de bonis ſuis in ejus ultima voluntate teſtamentum, quamdam domum in Civitate Venetiarum conſiſtentem, & ad eam legitime ſpectantem, unam videlicet pro uſu & habitatione aliquarum mulierum, inibi vitam regularem ducere cupientium, prout executoribus dicti teſtamenti opportunum videretur, & aliam medietatem ejuſdem domus pertinentis pro pauperibus mulieribus ſepulcrum Dominicum Hieroſolymitanum, & limina Apoſtolorum Petri & Pauli de Urbe, ac ſancti Jacobi in Compoſtella, & alia pia loca, peregrinationis cauſa viſitare volentibus reliquit, prout in quodam publico inſtrumento, ſuper teſtamento hujuſmodi confecto dicitur plenius contineri; & prædicta Helena vita functa, exeċutores Sorores prædictas, juxta ipſius Helenæ voluntatem inibi introduxerunt, ac in ea ſub invocatione Præſentationis beatæ Mariæ Virginis quamdam capellam, in qua certum ſepulcrum, adinſtar & ſimilitudinem ſepulcri Domini Hieroſolymitani hujuſmodi conſtructum fuit, rite ædificari fecerunt.

§. II. Cum autem, ſicut eadem petitio ſubjungebat, cupiant dictæ Sorores in eadem domo, quam pro earum, & dictarum peregrinantium mulierum inhabitatione ampliarunt, ſub perpetua clauſura & cura Fratrum Ordinis Minorum, de Obſervantia nuncupatorum, virtutum Domino famulari, & perpetuo manere. Pro parte dictarum Sororum nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut eis & aliis Sororibus dicti Ordinis domum prædictam, cum capella hujuſmodi perpetuo retinendi, & in ea ſub cura & regimine Fratrum prædictorum, & perpetua clauſura permanendi & degendi licentiam concedere, aliaſque in præmiſſis opportune providere, de benignitate Apoſtolica dignaremur. Nos igitur hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, diſcretioni tuæ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus præfatis Sororibus domum cum capella hujuſmodi perpetuo retinendi, & in ea ſub cura dictorum Fratrum, & perpetua clauſura, ita quod ab eadem domo numquam exire debeant, permanendi & degendi, auctoritate noſtra, abſque alicujus præjudicio, liberam & omnimodam licentiam concedas; ipſiſque Sororibus in eadem domo pro tempore degentibus, ut dictis Fratribus earum peccata confiteri, ac Euchariſtiam, & alia Eccleſiaſtica Sacramenta recipere, quodque capellam hujuſmodi, & illius Altare prædictum, necnon cœmeterium pro earum ſepulturis, per aliquem Catholicum Antiſtitem, in Civitate Venetiarum reſidentem, ac gratiam & communionem Sedis Apoſto-

stolicæ habentem, per eas eligendum, consecrari, ac in ipsa capella, postquam consecrata fuerit, congruis temporibus Missas, ac alia Divina officia celebrare facere, ac ad ea campanas pulsare, quodque tam ipsæ, quam domus & capella hujusmodi omnibus & singulis gratiis, privilegiis, libertatibus, immunitatibus, exemptionibus, favoribus, indulgentiis &c. & a votia per eas pro tempore emissis, absolutionis favore, & etiam certis anni temporibus haberi solitis indulgentiis, aliis domibus & capellis dicti Ordinis, & Sororibus in illis degentibus in genere concessis, & in posterum concedendis, uti, potiri & gaudere valeant, eadem auctoritate indulgeas: jure tamen parochialis Ecclesiæ, & cujuslibet alterius in omnibus semper salvo. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCIX. VII. Kalendas Novembris, Pontificatus nostri anno VIII.

LXII.

Ut Monasterium beatæ Mariæ de Colomata Perusinum Ordinis sancti Benedicti detur Clarissis. Ex lib. 226. fol. 276.

Dilecto filio Vicario venerabilis Fratris nostri Episcopi Perusini in spiritualibus generali.

§. I. Pastoralis officii debitum &c. Sane pro parte dilectæ in Christo filiæ Franciscæ Longæ de Perusio, Sororis Tertii Ordinis sancti Francisci, de Pœnitentia nuncupati, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod si in Monasterio Monialium beatæ Mariæ de Colomata, extra muros Perusinos, Ordinis sancti Benedicti, quod annis sexaginta jam effluxis, vel circa, Abbatissa & Monialibus destitutum fuit, cujus ædificia & structuræ, tamquam loci profani per diversos laicos cives Perusin. ac deinde per præfatam Franciscam titulo emptionis de facto detenta fuerunt, Ordo prædictus sancti Benedicti supprimeretur & extingueretur, & in eo Ordo sanctæ Claræ institueretur, ac statueretur & ordinaretur, quod inibi illa Observantia regularis vigeat, quæ viget in Monasterio sanctæ Luciæ Fulginaten. dicti Ordinis sanctæ Claræ, ex hoc profecto Divinus cultus, cum religionis propagatione susciperet incrementum, ac puellis, præsertim virginibus sub regulari Observantia dicti Ordinis sanctæ Claræ Divinis beneplacitis vacare volentibus, & in dicto Monasterio sanctæ Luciæ, propter impletum Monialium numerum recipi non valentibus, juxta eorum desiderium, opportune provideretur. Quare pro parte præfatæ Franciscæ nobis fuit humiliter supplicatum, ut in dicto Monasterio beatæ Mariæ Ordinem sancti Benedicti prædictum penitus supprimere & extinguere, in eoque Ordinem sanctæ Claræ hujusmodi instituere, ac quod inibi illa vigeat Observantia regularis, quæ in dicto Monasterio sanctæ Luciæ viget, statuere, & ordinare, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui religionis propagationem, Divini cultus augmentum, & animarum salutem, nostris potissime temporibus, supremis desideramus affectibus, de prædictis certam notitiam non habentes, necnon verum, & ultimum dicti Monasterii beatæ Mariæ vacationis modum, etiamsi ex eo quævis generalis reservatio, etiam in corpore juris clausa resultet, præsentibus pro expressis habentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus, si est ita, in di-

dicto Monasterio beatæ Mariæ, Ordinem sancti Benedicti prædictum penitus supprimere & extinguere, in eoque Ordinem sanctæ Claræ hujusmodi instituere, & ad illud dilectas in Christo filias Annam, & Eusebiam, ac Benedictam Perusinas, & alias novem Moniales dicti Monasterii sanctæ Luciæ, in quo est magnus earum numerus, quas ad hoc voluntarias invenerint, & Vicarius Provincialis Fratrum Ordinis Minorum de Observantia nuncupatorum, Provinciæ sancti Francisci, de qua Fulginaten. & Perusina Civitates existunt, & Abbatissa dicti Monasterii sanctæ Luciæ transferendas judicaverint, transferre; quodque in dicto Monasterio beatæ Mariæ illa vigeat Observantia regularis, quæ viget in Monasterio sanctæ Luciæ hujusmodi, ac Abbatissa & Moniales Monasterii beatæ Mariæ hujusmodi Regulam, a beato Francisco eidem sanctæ Claræ traditam, & a fel. rec. Innocentio IV. prædecessore nostro confirmatam inibi observare perpetuo teneantur, statuere & ordinare, dictumque Monasterium beatæ Mariæ, ac ejus pro tempore Abbatissam & Moniales visitationi, curæ & directioni dicti Vicarii Provincialis Ordinis & Provinciæ hujusmodi pro tempore existentis, seu alterius dicti Ordinis Minorum professori, cui idem Vicarius vices suas pro tempore duxerit committendas, subjicere, & submittere, eidemque Vicario, ut Monasterium ipsum beatæ Mariæ, ejusque pro tempore Abbatissam & Moniales sub ejus cura & directione, juxta morem dicti Ordinis Minorum recipiat, illasque visitet & dirigat, sub excommunicationis latæ sententiæ pœna præcipere per te ipsum, auctoritate nostra procures. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCIX. VIII. Non. Novembris, Pontificatus nostri anno VIII.

LXIII.

Ut concedant licentiam fundandi in urbe Vincentina Monasterium Clarissarum. Ex lib. 213. fol. 48.

Venerabili Fratri Episcopo Aglen. & dilecto filio Vicario venerabilis Fratris nostri Episcopi Vincentini in spiritualibus Generali.

§. I. INter universa &c. Sane exhibita nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Communitatis & hominum Civitatis Vincentin. petitio continebat, quod ipsi zelo devotionis accensi, cupientes terrena in cœlestia, & transitoria in æterna felici commercio commutare, desiderant de bonis ipsis a Deo collatis, in Civitate Vincentina, in loco decenti & honesto, unum Monasterium Monialium Ordinis sanctæ Claræ secundæ Regulæ, sub invocatione sancti Francisci, cum Ecclesia, campanili humili, campana, refectorio, dormitorio, cœmeterio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro perpetuis usu & habitatione unius Abbatissæ, & nonnullarum Monialium dicti Ordinis, quæ & Monasterium ipsum sub directione, cura, correctione & visitatione Fratrum Ordinis Minorum, de Observantia nuncupatorum esse debeant, erigi & fundari facere, si ipsis per Nos licentia concederetur. Quare pro parte dictorum Communitatis & hominum nobis fuit humiliter supplicatum, ut ipsis in dicta Civitate, in loco decenti & honesto, unum Monasterium Monialium dicti Ordinis sanctæ Claræ, sub invocatione præmissa, cum Ecclesia, campanili humili, campana, dormitorio, refectorio, cœmeterio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro perpetuis usu & habitatione unius Abbatissæ & nonnullarum Monialium præfati Or-

Ordinis sanctæ Claræ, quod & Moniales in eo pro tempore degentes, sub directione, cura, visitatione & correctione dictorum Fratrum, de Observantia nuncupatorum esse debeant, erigi & fundari faciendi, eisdemque Monialibus illud recipiendi & inhabitandi licentiam concedere, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel alter vestrum ipsis Communitati in dicta Civitate, in loco decenti & honesto unum Monasterium Monialium dicti Ordinis sanctæ Claræ secundæ Regulæ, sub dicta invocatione sancti Francisci, cum Ecclesia, campanili humili, campana, dormitorio, refectorio, cœmeterio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis pro perpetuis usu & habitatione unius Abbatissæ & Monialium præfati Ordinis sanctæ Claræ, quod & Abbatissa & Moniales in eo pro tempore degentes, sub directione, visitatione, cura & directione dictorum Fratrum, de Observantia nuncupatorum esse debeant, sine cujusquam præjudicio, erigi & fundari faciendi, eisdemque Abbatissæ & Monialibus illud recipiendi & inhabitandi auctoritate nostra licentiam & facultatem elargiamini: jure tamen parochialis Ecclesiæ, & cujuslibet alterius in omnibus semper salvo. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis contrariis quibuscumque. Nos enim, si licentiam hujusmodi per vos vigore præsentium concedi continget, ut præfertur, Monasterio & Abbatissæ & Monialibus in eo pro tempore degentibus, ut omnibus & singulis privilegiis, libertatibus, immunitatibus, gratiis, & indultis, aliis dicti Ordinis Monasteriis, Abbatissis & Monialibus in genere concessis, vel alias concedendis, uti, potiri & gaudere libere & licite valeant, auctoritate Apostolica, tenore præsentium indulgemus.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MCCCCXCIX. pridie Non. Februarii, Pontificatus nostri anno VIII.

Anno Christi 1500. Alexandri VI. anno 8. & 9.

LXIV.

Ut dent licentiam fundandi Conventum Observantum prope locum de Mortiernelle. Ex lib. 217. fol. 212.

Dilectis filiis Vicario & Officiali Andegaven.

§. I. Inter curas multiplices &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilecti filii, nobilis viri Petri de Rohan. Vicecomitis de Froussar, temporalis Domini Castri seu loci Gye, Andegaven. diœc. petitio continebat, quod ipse fervore devotionis accensus, cupiens transitoria in æterna, & temporalia in cœlestia felici commercio commutare, ob singularem, quem ad Ordinem Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, & illius personas, propter eorum exemplarem vitam, prædicationem verbi Dei, assiduam & devotam Divinorum celebrationem, ac audientiam confessionum, & exhortationes ad bene beateque vivendum, quibus personæ ipsæ animas Deo lucrifacere non cessant, gerit devotionis affectum, intendit tam de suis sibi a Deo collatis, quam per quondam Franciscam de Panhovet ejus conjugem, pro unius domus dicti Ordinis constructione, bonis sibi relictis, construi facere in loco, seu prope locum de Mortiernelle, temporalis dominii, seu dictæ diœcesis, loco ad id accommodo & honesto, unam domum pro perpetuis usu & habitatione Fratrum dicti Ordinis, quæ Provin-

vinciali Provinciæ Turonen. pro tempore existenti, juxta morem dicti Ordinis, subjecta existat, si sibi illam construi faciendi, ac Fratribus prædictis illam pro usu & habitatione hujusmodi recipiendi, per Sedem Apostolicam licentia concedatur. Quare pro parte dicti Petri asserentis se etiam Regni Franciæ Marescallum existere, nobis fuit humiliter supplicatum, ut ei domum prædictam cum Ecclesia, campanili, campana, cœmeterio, claustro, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis construi & ædificari faciendi, ac Fratribus prædictis illam, postquam constructa fuerit, pro eorum perpetuis usu & habitatione prædictis recipiendi, eamque perpetuo inhabitandi licentiam concedere, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus, si est ita, eidem Petro domum prædictam cum Ecclesia, campanili, campana, cœmeterio, claustro, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro perpetuis usu & habitatione Fratrum prædictorum, in loco seu prope locum de Mortiernelle hujusmodi convenienti & honesto, prout eidem Petro videbitur, sine alicujus præjudicio, fundandi & construendi, seu construi & ædificari faciendi, necnon Fratribus prædictis illam, postquam sic constructa & ædificata fuerit, pro eorum perpetuis usu & habitatione hujusmodi recipiendi & perpetuo inhabitandi licentiam concedere, ac domum ipsam eidem Provinciali perpetuo subjicere, auctoritate nostra procures. Non obstantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. & aliis Apostolicis constitutionibus contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MD. pridie Kalendas Aprilis, Pontificatus nostri anno VIII.

LXV.

Ut Monasterium Clarissarum de Colomata Perusinum sub sua jurisdictione recipiat. Ex brevi originali.

Dilecto filio Vicario Provinciali Provinciæ sancti Francisci Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum.

§. I. Cum pastoralis officii debitum &c. Cum autem pro parte dilectæ in Christo filiæ Franciscæ Longæ de Perusio, Sororis Tertii Ordinis sancti Francisci, de Pœnitentia nuncupati, nobis alias exhibita petitio contineret, quod si in Monasterio Monialium beatæ Mariæ de Colomata extra muros Perusinos, Ordinis sancti Benedicti, quod annis sexaginta jam effluxis vel circa, Abbatissa & Monialibus destitutum fuit, cujusque ædificia & structuræ tamquam loci profani, per diversos laicos cives Perusinos, & demum per præfatam Franciscam titulo emptionis de facto detenta fuerunt, Ordo prædictus sancti Benedicti supprimeretur & extingueretur, & in eo Ordo sanctæ Claræ institueretur, ac statueretur & ordinaretur, quod inibi illa Observantia regularis vigeret, quæ viget in Monasterio sanctæ Luciæ Fulginaten. dicti Ordinis sanctæ Claræ; ex eo profecto Divinus cultus, cum religionis propagatione susciperet incrementum, ac puellis præsertim virginibus sub regulari Observantia dicti Ordinis vacare volentibus, & in dicto Monasterio sanctæ Luciæ, propter impletum ipsarum numerum, recipi non valentibus, juxta earum desiderium opportune provideretur.

§. II. Nos &c. de præmissis certam notitiam non habentes, ejusdem Franciscæ supplicationibus inclinati, dilecto filio Vicario venerabilis fratris no-

nostri Episcopi Perusini in spiritualibus Generali per Apostolica scripta mandavimus, quatenus, si esset ita, in dicto Monasterio beatæ Mariæ Ordinem sancti Benedicti prædictum penitus suppprimeret & extingueret, & in eo Ordinem sanctæ Claræ hujusmodi institueret, & ad illud dilectas in Christo filias Annam, & Eusebiam, ac Benedictam Perusinas, & alias novem Moniales dicti Monasterii sanctæ Luciæ, quas ad hoc voluntarias inveniret, & tu & Abbatissa dicti Monasterii transferendas judicaretis, transferret; quodque in dicto Monasterio beatæ Mariæ illa vigeret Observantia Regularis, quæ viget in Monasterio hujusmodi sanctæ Luciæ, ac Abbatissa & Moniales beatæ Mariæ prædictæ Regulam a beato Francisco eidem sanctæ Claræ traditam, & a fel. rec. Innocentio Papa IV. prædecessore nostro confirmatam inibi observare perpetuo tenerentur, statueret & ordinaret, dictumque Monasterium beatæ Mariæ, ac ejus pro tempore Abbatissam & Moniales visitationi, curæ & directioni tuæ & Vicarii ejusdem Provinciæ pro tempore existentis, seu alterius dicti Ordinis professori, cui tu vel successor tuus pro tempore duceret submittendas, subjiceret & submitteret, tibique, ut Monasterium ipsum, ejusque pro tempore Abbatissam & Moniales sub tua, & successoris tui cura & directione, juxta morem dicti Ordinis Minorum reciperes, illasque visitares & dirigeres, sub excommunicationis latæ sententiæ pœna præciperet per seipsum, auctoritate Apostolica curaret, prout in nostris desuper confectis litteris plenius continetur.

§. III. Cum autem, sicut nuper nobis pro parte ipsius Franciscæ expositum fuit, licet præfatus Vicarius Perusinus ad executionem earumdem litterarum, quantum in eo erat, procedens, dictum Ordinem sancti Benedicti in eodem Monasterio beatæ Mariæ suppresserit, & in eo Ordinem sanctæ Claræ instituerit, & alia in eisdem litteris contenta executus fuerit, tibique sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, ut eamdem Abbatissam & Moniales sub tua cura & directione reciperes, illasque visitares & dirigeres, auctoritate nostra mandaverit; tu tamen, nescitur quo animo ductus, censuras Ecclesiasticas, & mandata nostra contemnendo, illis parere recusasti ac recusas de præsenti, hujusmodi excommunicationis latæ sententiæ pœnam damnabiliter incurrendo, in animæ tuæ periculum, Religionis detrimentum, & scandalum plurimorum. Quocirca, cum firmæ intentionis simus, ut tam pium opus suum omnino sortiatur effectum, tibi tenore præsentium, in virtute sanctæ obedientiæ, & sub similis excommunicationis latæ sententiæ, & maledictionis æternæ pœna, quam te, si contra feceris, incurrere volumus ipso facto, & a qua nisi in mortis articulo, ab alio, quam a nobis vel successore nostro absolvi non possis, præcipiendo mandamus, quatenus, visis & receptis præsentibus, mandata nostra hujusmodi, ac contenta in illis exequi, & illis parere non differas, nec ulteriora præcepta expectes: quod si secus feceris, nos contra te, tamquam mandatorum Apostolicorum contemptorem ad graviores pœnas merito procedemus.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MD. die IX. Augusti, Pontificatus nostri anno VIII.

LXVI.

Applicantur emolumenta quædam Sacristiæ domus Terfati. Ex libro 259. fol. 231.

Ad perpetuam rei memoriam.

§. I. Divini cultus augmentum &c. Sane pro parte dilectorum filiorum Guardiani & Fratrum domus Caftri Terfati, Ordinis Fratrum Minorum, Modrufien. diœcefis, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod alias cum quondam Martinus de Frangapanibus, Veglæ, Segniæ, Modrufiæque Comes, licentia Sedis Apoftolicæ fibi fuper hoc per litteras fel. record. Nicolai Papæ V. prædecefforis noftri conceffa, ad Dei laudem, & ipfius Religinnis propagationem, Divinique cultus ejufdem augmentum, & fuæ & fucceflorum ac antecefforum fuorum animarum falutem, in dicto Caftro, ad ipfum Martinum Comitem pertinente, domum prædictam, pro ufu & habitatione perpetuis Fratrum dicti Ordinis Regularis Obfervantiæ, cum Ecclefia, campanili, campana, cœmeterio, clauftro, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis neceffariis officinis, propriis fumptibus & expenfis conftrui & ædificari feciffet, & in eam Fratres dicti Ordinis Regularis Obfervantiæ introduxiffet, confiderans, quod dictum Caftrum confinibus Turcarum proximum exiftebat, & quod forfan contingere poffet, quod Fratres in dicta domo pro tempore habitantes, neceffarias eleemofynas ac fubventionem pro eorum victu & veftitu, quam etiam dictæ domus conftructione, & aliis eorum neceffitatibus a Chriftifidelibus, dictum Caftrum feu prope illud inhabitantibus, recipere non poffent;ac volens in præmiffis eorumdem Fratrum neceffariæ fubventioni, dictæque domus conftructioni opportune providere & confulere, etiam quibufdam litteris piæ mem. Sixti Papæ IV. prædecefforis noftri, ut dicti Fratres bona eis per dictum Martinum concedenda recipere poffent, fufficienti facultate munitis, proventus & emolumenta omnium apothecarum fieri folitarum intuitu ipfius Ecclefiæ in omnibus gloriofæ Virginis Mariæ feftivitatibus, fcilicet cum medietate omnium proventuum & emolumentorum nundinarum celebrandarum annuatim fub clauftro dictæ domus penes mare, & in fefto Affumptionis ejufdem beatæ Mariæ Virginis, ac unam capellam five Oratorium, quæ feu quod proprium Rectorem habere non confueverat, cum illius horto, pergulis, prato, & aliis emolumentis, quæ ipfe Martinus Comes percipere confueverat, necnon certas alias poffeffiones & bona, & certos reditos annuos, & menfuras vini, ad præfatum Martinum Comitem legitime pertinentia, domui ac illius Fratribus, tam pro fuftentatione Guardiani & Fratrum dictæ domus, & eorum neceffitatibus, quam domus & Ecclefiæ, ac officinarum prædictarum confervatione, & aliis piis operibus tunc expreffis, perpetuo & inviolabiliter donavit, conceffit & affignavit, prout in quibufdam litteris dicti Martini Comitis defuper confectis,& ejus figillo munitis plenius dicitur contineri. Quare pro parte eorumdem Guardiani & Fratrum nobis fuit humiliter fupplicatum,ut donationi,conceffioni & affignationi, pro illarum fubfiftentia firmiori robur Apoftolicæ confirmationis, ac pro potiori cautela,prædicta omnia eifdemGuardiano & Fratribus donata & conceffa, Sacriftæ ejufdem domus perpetuo applicare, appropriare, aliafque in præmiffis opportune providere, de benignitate Apoftolica dignaremur.

§. II. Nos igitur &c. bonorum & emolumentorum fituationes, denomi-

minationes, quantitates, ac illorum, & dictæ Sacristiæ veros annuos valores, præsentibus pro expressis haberi volentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, donationem, concessionem & assignationem prædictas auctoritate Apostolica, præsentium tenore approbamus & confirmamus, & singulos defectus, si qui forsan intervenerint in eisdem, supplemus: dictisque Guardiano & Fratribus, quod reditus & bona hujusmodi pro præmissis, absque alicujus conscientiæ scrupulo percipere & retinere libere & licite valeant, eadem auctoritate concedimus & indulgemus; & nihilominus potiori pro cautela, illa omnia Sacristiæ dictæ domus pro præmissis, eisdem auctoritate & tenore perpetuo applicamus & appropriamus. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MD. III. Idus Septembris, Pontificatus nostri anno IX.

LXVII.

Ut domum Sororum Tertii Ordinis Ubedensem subjiciant regimini Visitatoris quorumdam Monasteriorum Clarissarum. Ex lib. 247. fol. 193.

Venerabili fratri Episcopo Giennen. & dilectis filiis Fernardo de los Areos Canonico Ecclesiæ Giennen. & Officiali Giennen.

§. I. UNiversalis Ecclesiæ regimini &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectarum in Christo filiarum Leonoræ de Molina, & aliarum Sororum domus beatæ Mariæ Virginis Tertii Ordinis sancti Francisci, de Pœnitentia nuncupati, oppidi de Ubeda, Giennen. diœcesis, petitio continebat, quod tam ipsæ, quam aliæ, quæ olim ibidem fuerunt in dicto oppido, de tunc Episcopi Giennen. licentia, etiam dictam domum, cum Ecclesia sive Oratorio sub dicta invocatione construi & ædificari fecerunt, inibique ipsæ sub Regulari habitu Divinis laudibus quotidie insistere non cessant, & ut perfectiorem vitam ducere valeant, dictam domum in Monasterium Ordinis prædicti, cum claustro, refectorio, dormitorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro earum quæ inibi professionem emittent, perpetuis usu & habitatione erigi, ac dilecti filii Bernardini de Guaza Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum professoris, Monasterii beatæ Mariæ Lareal, oppidi de Tordesillas, Palentinæ diœcesis, ac nonnullorum aliorum Monasteriorum Ordinis sanctæ Claræ in Castellæ & Legionis regnis consistentium Visitatoris, auctoritate Apostolica deputati, ac eorumdem Monasteriorum Visitatorum pro tempore existentium visitationi & correctioni subjici summopere desiderant. Quare pro parte Leonoræ & aliarum Sororum asserentium dictam domum in loco commodo & honesto pro earum habitatione existere, nobis fuit humiliter supplicatum, ut domum prædictam in Monasterium Tertii Ordinis hujusmodi, cum dicta Ecclesia, cœmeterio, claustro, refectorio, dormitorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis erigere, ipsumque Monasterium sic erectum, & quæ pro tempore inibi erunt, Moniales & alias personas, prædicti Bernardini, ac dictorum Monasteriorum Visitatorum pro tempore existentium visitationi & correctioni subjicere, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur &c. hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus, si est ita, domum præ-

dictam in Monasterium Tertii Ordinis hujusmodi, cum dicta Ecclesia, ac cœmeterio, claustro, refectorio, dormitorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, sine alicujus præjudicio erigere, ipsumque Monasterium ac Moniales, & illius personas hujusmodi, prædicti Bernardini, ac aliorum Monasteriorum Ordinis sanctæ Claræ hujusmodi Visitatorum pro tempore existentium visitationi & correctioni subjicere auctoritate nostra curetis. Nos enim, si Monasterium hujusmodi per vos vigore præsentium erigi contigerit, ut præfertur, Monasterio construendo, & illius Monialibus in eo pro tempore degentibus, & personis deservientibus, ut omnibus & singulis privilegiis, libertatibus, immunitatibus, favoribus, gratiis, indultis, aliis dicti Ordinis Monasteriis & Monialibus in genere concessis & concedendis, uti, potiri & gaudere; jure tamen parochialis Ecclesiæ semper salvo, auctoritate Apostolica concedimus. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MD. VII. Idus Octobris, Pontificatus nostri anno IX.

LXVIII.

Ut concedant licentiam fundandi Cœnobium Observantum in oppido de Truxillo. Ex lib. 252. fol. 100.

Venerabilibus fratribus Placentin. & Salamantin. ac Pacen. Episcopis.

§. I. Piis fidelium votis &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Rectorum seu Gubernatorum, ac universorum incolarum & habitatorum oppidi de Truxillo, Placentinæ diœcesis, petitio continebat, quod si in dicto oppido, vel illius districtu construeretur & ædificaretur una domus pro usu & habitatione perpetuis Fratrum Ordinis Minorum, de Observantia nuncupatorum, incolæ & habitatores præfati oppidi nunc & pro tempore existentes, ex prædicationibus verbi Dei per Fratres dictæ domus pro tempore faciendis, ac eorumdem Fratrum exemplari vita, & etiam pro confessionibus per eosdem incolas & habitatores faciendis, non parva commoda spiritualia consequerentur, propter quod, ac etiam ob singularem devotionis affectum, quem ad Ordinem & Fratres prædictos gerunt, cupiunt in oppido, vel illius districtu hujusmodi construi & ædificari facere unam domum, pro usu & habitatione prædictis Fratrum dicti Ordinis, de Observantia nuncupatorum, si eis ad id Apostolicæ Sedis auctoritas suffragetur. Quare pro parte dictorum Rectorum seu Gubernatorum & incolarum nobis fuit humiliter supplicatum, ut eis in aliquo loco ad id accommodo & idoneo oppidi vel districtus hujusmodi, unam domum cum Ecclesia, campanili, campana, cœmeterio, claustro, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro usu & habitatione perpetuis Fratrum prædictorum construendi & ædificandi, seu construi & ædificari faciendi, ipsisque Fratribus illam recipiendi, licentiam concedere, ac alias in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur hujusmodi supplicationibus inclinati, fraternitati vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus vestrum, si est ita, eisdem Rectoribus seu Gubernatoribus, ac incolis & habitatoribus, in aliquo loco convenienti & honesto oppidi vel districtus hujusmodi, unam domum, cum Ecclesia, campanili, campana, cœmeterio, claustro, dormitorio, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis offi-

officinis, pro usu & habitatione perpetuis Fratrum Ordinis & Observantiæ prædictorum, absque alicujus præjudicio, construendi & ædificandi, seu construi & ædificari faciendi, ac ipsis Fratribus domum ipsam pro hujusmodi usu & habitatione perpetuis recipiendi, & perpetuo inhabitandi, necnon interim, dum domns hujusmodi construetur & ædificabitur, in hospitali sancti Spiritus dicti oppidi inhabitandi, licentiam auctoritate nostra concedatis. Nos enim, si licentiam hujusmodi per vos concedi, & illius vigore domum prædictam construi & ædificari contigerit, ut præfertur, dictæ domui & illius Guardiano & Fratribus etiam interim in dicto hospitali habitantibus, quod omnibus & singulis privilegiis, libertatibus, gratiis, favoribus & indultis, quibus aliæ domus dicti Ordinis, Guardiani & Fratres in gene ntuntur, potiuntur & gaudent, etiam uti, potiri & gaudere libere & licite valeant, auctoritate Apostolica, tenore præsentium indulgemus: jure tamen parochialis Ecclesiæ in omnibus semper salvo. Non obstantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. & aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dnminicæ MD. pridie Kalend. Novembris, Pontificatus nostri anno IX.

LXIX.

Ut permittant construi domum Minoritarum in oppido Gandesen. Ex lib. 259. folio 239.

Dilectis filiis Præposito sancti Ciriaci extra muros oppidi Brunswick, Hildesemen. diœcesis, illiusque, ac sancti Mauritii extra muros Hildesemen. Decanis Ecclesiarum.

§. I. Sacræ religionis honestas &c. Sane pro parte dilecti filii, nobilis viri Henrici Senioris Brunswicen. & Lucemburgen. Ducis, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod ipse de propria salute recogitans, ac cupiens terrena in cœlestia, & transitoria in æterna felici commercio commutare, ob singularem devotionis affectum, quem ad ipsum Ordinem, illiusque Fratres propter eorum laudabiles mores, & exemplarem vitam gerere dignoscitur, summopere cupit de bonis sibi a Deo collatis, unam domum cum Ecclesia, campanili, campana, cœmeterio, dormitorio, refectorio, claustro, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, sub invocatione sanctorum Francisci, ac Petri & Pauli, necnon beatæ Mariæ Virginis, pro usu & habitatione perpetuis unius Guardiani & viginti Fratrum Ordinis & Observantiæ prædictorum, in oppido suo Gandesen. nuncupato, Hildesemen. diœcesis, in loco decenti & honesto construere & ædificare, seu construi & ædificari facere. Quare pro parte dicti Henrici nobis fuit humiliter supplicatum, ut sibi domum prædictam sub invocatione hujusmodi in dicto oppido, loco ad hoc convenienti & honesto, cum Ecclesia, campanili, campana, cœmeterio, dormitorio, refectorio, claustro, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, pro usu & habitatione perpetuis dictorum Guardiani & Fratrum construendi & ædificandi, sen construi & ædificari faciendi, ipsisque Guardiano & Fratribus domum prædictam recipiendi, & perpetuo inhabitandi licentiam concedere, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus vestrum, si est ita, eidem Henrico unam domum sub invocatione hujusmodi, in

in dicto oppido, loco ad hoc convenienti & honeſto, cum Eccleſia, campanili, campana, cœmeterio, dormitorio, refectorio, clauſtro, hortis, hortalitiis, & aliis neceſſariis officinis, pro perpetuis uſu & habitatione dictorum Guardiani & Fratrum, abſque tamen alicujus præjudicio, conſtruendi & ædificandi, ſeu conſtrui & ædificari faciendi, ipſiſque Guardiano & Fratribus illam recipiendi, & perpetuo inhabitandi licentiam & facultatem auctoritate noſtra elargimini. Nos enim, ſi licentiam hujuſmodi per vos vigore præſentium concedi contigerit, eidem ſic tunc conſtructæ domui, ac Guardiano & Fratribus in ea pro tempore commorantibus, ut omnibus & ſingulis privilegiis, libertatibus, gratiis, exemptionibus, immunitatibus & indultis, aliis dicti Ordinis domibus, Guardianis & Fratribus in genere conceſſis, & per Sedem Apoſtolicam concedendis, uti, potiri & gaudere libere valeant, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium indulgemus: jure tamen parochialis Eccleſiæ, & cujuslibet alterius in omnibus ſemper ſalvo. Non obſtantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. & aliis conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ceteriſque contrariis quibuſcumque.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MD. Idibus Decembris, Pontificatus noſtri anno IX.

Anno Christi 1501. Alexandri VI. anno 9. & 10.

LXX.

Ut dent licentiam ædificandi Conventum Fratrum in oppido Politii. Ex libro 288. fol. 344.

Venerabilibus Fratribus Agien. & Cephalonen. Epiſcopis, ac dilecto filio Vicario fratris noſtri Epiſcopi Cephalonen. in ſpiritualibus Generali.

§. I. Sacræ Religionis &c. Exhibita ſiquidem nobis nuper pro parte dilectorum filiorum, moderni Vicarii & Fratrum Provinciæ Siciliæ dicti Ordinis petitio continebat, quod in oppido ſeu Caſtro Politii, Cephalonen. diœceſis, ſeu extra illud non ſit aliqua domus pro uſu & habitatione Fratrum Ordinis Minorum, de Obſervantia nuncupatorum, & ſi in dicto oppido ſeu extra illud, ac illius territorio, in aliquo loco ad hoc congruo & honeſto conſtrueretur una domus cum Eccleſia, & officinis neceſſariis, pro uſu & habitatione perpetuis Fratrum dicti Ordinis, qui inibi ſub regulari obſervantia, & obedientia Vicarii Generalis dictæ Provinciæ, ſecundum morem dicti Ordinis, Altiſſimo famularentur, profecto ex hoc inibi religio propagationem, & Chriſtifideles oppidi & territorii prædictorum ex exemplari vita, & ſalubribus documentis Fratrum in eadem domo pro tempore degentium, pro animarum ſuarum ſalute non parvum adjumentum ſuſciperent, hocque ad Dei laudem cederet ex frequenti Divinorum officiorum celebratione in Eccleſia hujuſmodi, poſtquam conſtructa foret. Quare pro parte moderni Vicarii & Fratrum prædictorum nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut ſibi in dicto territorio ſive terra Caſtri Politii in aliquo loco ad hoc congruo & honeſto, eidem moderno Vicario per homines dicti loci concedendo, conſtrui & ædificari faciendi unam domum, cum Eccleſia, campanili humili, campana, cœmeterio, refectorio, dormitorio, clauſtro, hortis, hortalitiis, aliiſque officinis neceſſariis, pro uſu & habitatione perpetuis Fratrum Ordinis & Obſervantiæ prædictorum, per dictum modernum Vicarium ſeu de ejus mandato inibi introducendorum, & qui ſub obedientia moderni & pro tempore exiſtentis Vicarii dictæ Provinciæ ſub regulari obſervantia

Altissimo famulentur, licentiam & facultatem concedere, aliasque &c. dignaremur.

§. II. Nos igitur &c. hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus &c. eisdem Vicario & Fratribus dictæ Provinciæ construi & ædificari faciendi, sine alicujus præjudicio, in dicto oppido seu extra illud, aut illius territorio, in loco ad hoc congruo & honesto, eidem moderno Vicario per dilectos filios Universitatem hominum dicti oppidi concedendo, unam domum cum Ecclesia &c. pro usu & habitatione perpetuis Fratrum Ordinis & Observantiæ prædictorum, per eumdem modernum Vicarium, seu de ejus mandato inibi introducendorum, & qui sub obedientia ejusdem moderni & pro tempore existentis Vicarii dictæ Provinciæ secundum morem dicti Ordinis, sub regulari observantia Altissimo famulentur, ac locum pro hujusmodi domo cum officinis, & aliis prædictis construendi & recipiendi licentiam auctoritate nostra concedatis. Nos enim, si licentiæ hujusmodi vigore domum inibi construi contigerit, ut præfertur, eidem domui, ac Guardiano & Fratribus, qui eam pro tempore inhabitabunt, quod omnibus & singulis privilegiis &c. uti, potiri & gaudere possint & debeant, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, de speciali gratia indulgemus: jure tamen &c. Non obstantibus felic. record. Bonifacii Papæ VIII. &c. & aliis Apostolicis constitutionibus &c. ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDI. III. Non. Januarii, Pontificatus nostri anno IX.

LXXI.

Ut dent facultatem ædificandi Monasterium Ordinis sanctæ Claræ in Territorio de Fraxino. Ex bulla originali.

Dilectis filiis de Arevalo Abulen. & Pacen. Ecclesiarum Archidiaconis ac Officiali Pacensi.

§. I. Christianæ devotionis affectus, quem dilecta in Christo filia Elvira de Figueroa mulier Pacensis diœcesis ad nos & Romanam gerit Ecclesiam, promeretur, ut petitionibus suis, illis præferrim, per quas Divinus cultus augmentum, & religio propagationem suscipere possunt, & ipsius Elviræ animæ saluti consulatur, quantum cum Deo possumus, favorabiliter annuamus, ac eas favoribus prosequamur opportunis. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dictæ Elviræ petitio continebat, quod ipsa zelo devotionis accensa, cupit ad Dei laudem, & hujusmodi Divini cultus augmentum, & Religionis propagationem, in Eremitorio Conceptionis beatæ Mariæ Virginis loci seu Territorii de Fraxenal dictæ diœcesis unum Monasterium Monialium Ordinis sanctæ Claræ pro triginta tribus Monialibus, computata illarum Abbatissa, quæ inibi sub perpetua clausura, & regulari observantia, ac obedientia Fratrum Ordinis Minorum, de Observantia nuncupatorum, Altissimo famulentur, cum Ecclesia, campanili humili, campana, cœmeterio, & aliis officinis necessariis, erigi & institui. Quare pro parte ejusdem Elviræ nobis fuit humiliter supplicatum, ut in dicto eremitorio, aut in aliquo alio loco honesto dictæ diœcesis, ad hoc alias idoneo, & per ipsam Elviram eligendo, unum Monasterium Monialium dicti Ordinis sanctæ Claræ pro triginta tribus Monialibus, computata earum Abbatissa, quæ inibi sub hujusmodi regulari observantia, & perpetua clausura, ac obedientia Fratrum Ordinis Minorum Regularis Observantiæ Al-

Altissimo famulentur, erigere & instituere; ac eidem Elviræ septem Moniales dicti Ordinis sanctæ Claræ Regularis Observantiæ per ipsam Elviram eligendas, de aliis Monasteriis Monialium dicti Ordinis Castellæ & Legionis Regnorum, ad ipsum erigendum Monasterium, postquam erectum fuerit, pro Regulari Observantia inibi instituenda & etiam conservanda, transferendi licentiam & facultatem concedere, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui religionem & cultum hujusmodi nostris potissime temporibus vigere & augeri sinceris desideriis affectamus, dictæ Elviræ, quæ, ut asserit, de nobili genere procreata existit, propositum hujusmodi plurimum in Domino commendantes, ipsamque Elviram a quibuscumque excommunicationis, suspensionis & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis, censuris & pœnis a jure vel ab homine quavis occasione vel causa latis, si quibus quomodolibet innodata existit, ad effectum præsentium dumtaxat consequendum, harum serie absolventes, & absolutam fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus vestrum in dicto eremitorio (si Eremita careat) sine alicujus licentia, si vero Eremitam habeat, de consensu illud obtinentis seu gubernantis, aut in aliquo alio loco honesto dictæ diœcesis ad hoc alias idoneo, & per ipsam Elviram eligendo, unum Monasterium Monialium dicti Ordinis sanctæ Claræ pro triginta tribus Monialibus, computata earum Abbatissa, quæ inibi sub Regulari Observantia, & perpetua clausura, ac obedientia Fratrum Ordinis Minorum Regularis Observantiæ Altissimo famulentur, cum Ecclesia, campanili humili, campana, cœmeterio, hortis, hortalitiis, ac aliis officinis necessariis, sine alicujus præjudicio erigere & instituere, ac Fratribus dicti Ordinis Minorum, de Observantia nuncupatis, per eamdem Elviram eligendis & nominandis, ut dictum Monasterium erigendum, & illius Abbatissam ac Moniales pro tempore existentes, sub eorum cura, visitatione & correctione suscipiant, & eis de Confessoribus idoneis, qui earum confessiones audiant, & de absolutionis beneficio provideant, ac Ecclesiastica Sacramenta ministrent, provideant, ac de eis, prout de aliis Monasteriis Monialium eorum curæ subjectis, curam habeant, in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub excommunicationis sententia præcipere & mandare; ac eidem Elviræ septem Moniales dicti Ordinis sanctæ Claræ Regularis Observantiæ, Ordinem ipsum expresse professas, per ipsam Elviram eligendas, de aliis Monasteriis dicti Ordinis sanctæ Claræ Castellæ & Legionis Regnorum, ad ipsum erigendum Monasterium, postquam erectum fuerit, pro regulari observantia inibi instituenda & etiam conservanda, de licentia earum Superiorissarum, transferendi licentiam & facultatem concedere; ac eisdem septem Monialibus eligendis, ut præfertur, ut ad præfatum Monasterium erigendum de earum Monasteriis se transferant, præcipere & mandare; ac quod Moniales in ipso erigendo Monasterio, postquam erectum fuerit, pro tempore existentes, post vesperas unam orationem specialiter pro statu felici dictæ Elviræ, quamdiu in hoc seculo fuerit, ac postquam decesserit, pro animæ suæ salute dicere teneantur & obligatæ existant, & quod numerus ipsarum Monialium in honorem Domini nostri Jesu Christi, qui triginta tribus annis in hoc seculo fuit, triginta trium Monialium excedere non possit sine licentia Sedis Apostolicæ: ac quod statuta & ordinationes, quæ ipsa Elvira circa felicem successum dicti Monasterii, ac etiam circa modum receptionis Monialium, alias licita & honesta, & sacris canonibus non contraria, fecerit & ordinaverit, perpetuo observari debeant, & dictum Monasterium, ac quod illius

illius Abbatissa & Moniales pro tempore existentes, ab obedientia, sub qua Elvira illud & illas constituerit, per quosvis etiam dicti Ordinis Minorum; etiam Regularis Observantiæ Prælatos, amoveri non possint neque debeant, decernere auctoritate nostra curetis.

§. III. Nos enim, si Monasterium hujusmodi vigore præsentium erigi contigerit, ut præfertur, eidem Monasterio, ac illius Abbatissæ ac Monialibus pro tempore existentibus, quod omnibus & singulis privilegiis, immunitatibus, favoribus, concessionibus, indultis, prærogativis & exemptionibus, quibus de *Tordesillas*, domus Regia nuncupatum, Salamantin. & alia Monasteria Monialium dicti Ordinis sanctæ Claræ Regularis Observantiæ, etiam sub cura dictorum Fratrum Ordinis Minorum ejusdem Regularis Observantiæ inventum, in genere concessis, seu in posterum concedendis, de jure vel consuetudine utuntur, potiuntur & gaudent, seu uti, potiri & gaudere poterunt quomodolibet in futurum, uti, potiri & gaudere possint & debeant, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, de speciali gratia indulgemus: jure parochialis Ecclesiæ, & cujuslibet alterius in omnibus semper salvo. Non obstantibus constitutionibus ac ordinationibus Apostolicis, ac Ordinum prædictorum, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis & consuetudinibus; necnon quibusvis privilegiis & indultis eidem Ordini Fratrum Minorum sub quibuscumque tenoribus concessis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDI. XV. Kalend. Februarii, Pontificatus nostri anno IX.

LXXII.

Ut concedant facultatem ædificandi Monasterium Sororum Tertii Ordinis in oppido de Baza. Ex Regest. Vaticano lib. 259. fol. 349.

Venerabilibus Fratribus Toletano & Granaten. Archiepiscopis, ac dilecto filio officiali Guadicen.

§. I. Sacrosanctæ militantis Ecclesiæ gubernacula &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilecti filii nobilis viri Henrici Henriquez, loci dicti de Villada, Legionen. diœcesis, petitio continebat, quod ipse cupiens terrena in cœlestia, & transitoria in æterna felici commercio commutare, desiderat in oppido de Baza, Guadicen. diœcesis, in certo ad id commodo & idoneo loco unum Monasterium, sub invocatione sanctæ Annæ, pro aliquibus Sororibus seu Monialibus Tertii Ordinis sancti Francisci, de Pœnitentia nuncupati, seu alterius Ordinis per Sedem Apostolicam approbati, suis propriis sumptibus, prout jam incepit, construi & ædificari facere, illudque sufficienter dotare, si ad hoc sibi Sedis Apostolicæ auctoritas suffragetur. Quare pro parte ejusdem Henrici nobis fuit humiliter supplicatum, ut sibi in oppido & loco hujusmodi unum Monasterium cum Ecclesia, campanili &c. construi & ædificari faciendi licentiam concedere, illudque in Monasterium Tertii, vel alicujus alterius approbati Ordinis hujusmodi, erigi mandare, aliasque &c. dignaremur.

§. II. Nos igitur &c. ipsum Henricum a quibusvis excommunicationis &c. absolutum fore censentes, hujusmodi &c. discretioni vestræ &c. mandamus quatenus vos &c. eidem Henrico in oppido & loco hujusmodi unum Monasterium, sub invocatione sanctæ Annæ hujusmodi, cum Ecclesia, campanili &c. construi & ædificari faciendi licentiam concedere, illudque, postquam sic constructum fuerit, in Monasterium Tertii, vel alicujus alte-

alterius approbati Ordinis hujusmodi, sine alicujus præjudicio erigere, eique procuretis dicta bona per eumdem Henricum ad id assignanda & tribuenda perpetuo applicare & appropriare; quod Sorores seu Moniales in eo pro tempore degentes tria substantialia, & perpetuæ clausuræ vota emittere, & inibi sub perpetua clausura hujusmodi, & Regulari Observantia, & visitatione & correctione Vicarii provincialis, & Custodis pro tempore existentium provinciæ & Custodiæ illarum partium, Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, secundum morem ejusdem Ordinis Fratrum Minorum, vivere, & horas beatæ Mariæ cum novem psalmis, ac sancti Spiritus, ac sanctæ Crucis, necnon officium defunctorum etiam cum novem lectionibus loco majoris officii, ad quod alias minime teneantur, quotidie cum cantu seu alias, prout eidem Henrico videbitur, dicere & recitare, ac vestes & calceamenta prout Sorores Tertii Ordinis sancti Francisci hujusmodi deferre, induere & calceari, & Quadragesimæ & Adventus Domini nostri Jesu Christi jejunia, prout Moniales Ordinis sanctæ Claræ, illa observare teneantur, & tribus diebus cujuslibet hebdomadæ carnibus vesci non debeant; quodque pro tempore existens Guardianus domus sancti Francisci dicti oppidi, Ordinis Fratrum Minorum hujusmodi, eis de confessore, seu confessoribus qui earum confessiones audire, & eis absolutionis beneficium impendere possit seu possint, providere teneatur; & postquam Sorores seu Moniales prædictæ Monasterium hujusmodi ingressæ fuerint, & professionem regularem emiserint, fructus, reditus & proventus, & quæcumque alia bona in communi possidere, & Vicarius ipse seu alius Visitator ad visitationem hujusmodi faciendam, aut aliqui alii Religiosi aut presbyteri, seu aliæ personæ, nisi ad ministrandum ipsis Sororibus Ecclesiæ Sacramenta tempore infirmitatis, & tunc ornamentis presbyteralibus, provide, & si Missam celebrare volent, induti, dictum Monasterium intrare non possint, sed idem Vicarius seu Visitator visitationem hujusmodi ab extra per turnum sive rotam, aut ferratam ipsius Monasterii facere debeat, ipsæque Sorores seu Moniales nullum præter patrem, matrem, sorores, avos, avias, avunculos & patruos, materteras & amitas suos, & eos bis in hebdomada dumtaxat per ferratam hujusmodi alloqui; tempore tamen infirmitatis per aliquas personas necessarias, omni suspicione carentes, visitari possint; & si dictus Henricus præfatus Monasterium pro substentatione quinquaginta Sororum seu Monialium ibidem degentium sufficienter dotaverit, quotiescumque aliqua de numero quinquaginta hujusmodi defecerit, teneantur ipsæ Sorores seu Moniales, cum super hoc fuerint requisitæ, alias mulieres honestas & idoneas usque ad complementum dicti numeri, absque eo quod pro earum ingressu aliquid recipiant seu petant, nisi ipsæ recipiendæ aliqua bona propria habeant, vel earum parentes aut propinqui eis aliquid gratiose tradere voluerint; & postquam ipsæ mulieres dictum Monasterium, ut præfertur, ingressæ fuerint, illæ vel earum ratione ipsum Monasterium, in bonis parentum vel aliquorum aliorum jure hæreditario succedere, vel ratione successionis hujusmodi aliquid petere nequeant, statuere & ordinare, auctoritate nostra curetis.

§. III. Nos enim, si Monasterium hujusmodi construi, ædificari & erigi contingat, ut præfertur, vobis super præmissis, ac pro bono & salubri regimine Monasterii & Sororum hujusmodi, & circa earum vivendi modum, & quæcumque alia statuta & ordinationes honestas, & a sacris Canonibus non deviantia, juxta ejusdem Henrici voluntatem edendi & ordinandi liberam & omnimodam facultatem concedimus per præsentes; ac eisdem Monasterio & Sororibus seu Monialibus in eo pro tempore degentibus, ut omni-

omnibus & singulis gratiis uti &c. valeant, auctoritate Apostolica indulgemus: jure parochialis &c. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, anno &c. MDI. x. Kalend. Februarii, Pontificatus nostri anno IX.

LXXIII.

Concedit Fratribus Minorum de Observantia omnia privilegia alias concessa Ordinibus Mendicantibus. Roderic. in Bullario num. 9.

Dilectis filiis universis Fratribus Ordinis Minorum, de Observantia nuncupatis.

SAcræ Religionis, sub qua devotum & sedulum exhibere studetis Domino famulatum, promeretur honestas, ut vos spiritualibus favoribus & gratiis prosequamur. Hinc est, quod Nos volentes quieti & commoditati vestræ pro benemeritis vestris paterna caritate consulere, vobis, ut de cetero omnibus & singulis gratiis, privilegiis, libertatibus, immunitatibus & indultis spiritualibus & temporalibus tam Fratrum Prædicatorum, quam Eremitarum sancti Augustini, & beatæ Mariæ de Monte Carmeli, omnibusque aliis Mendicantibus per Sedem Apostolicam, vel per Legatos ejusdem, etiam per litteras Apostolicas, *Mare magnum* nuncupatas, etiam quoad exceptionem a solutione Quartæ locorum Ordinariis, & parochialium Ecclesiarum Rectoribus debitæ, a qua vos potiori pro cautela eximimus, hactenus concessis; quorum tenores, ac si de verbo ad verbum inserentur, haberi volumus pro sufficienter expressis, uti, potiri & gaudere libere & licite possitis & debeatis in omnibus & per omnia, perinde ac si vobis specifice concessa fuissent: Constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon omnibus illis, quæ in litteris prædictis concessa sunt, non obstare, ceterisque contrariis nequaquam obstantibus, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, de specialis dono gratiæ indulgemus, illaque vobis de novo concedimus.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die v. Februarii MDI. Pontificatus nostri anno IX.

LXXIV.

Quod det facultatem ædificandi Monasterium Ordinis sanctæ Claræ. Ex Regest. Vatic. lib. 255. fol. 318.

Dilecto filio Abbati Monasterii Sancti Spiritus extra muros Abulen.

§. I. SAcrosanctæ militantis Ecclesiæ &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectæ in Christo filiæ nobilis mulieris Mariæ de Avila, relictæ quondam Ferdinandi de Acugna, Siciliæ ultra Farum Vice-Regis petitio continebat, quod ipsa Maria, quæ sub suavi religionis jugo virtutum Domino famulari, & seculo relicto, contemplationi vacare intendit, ob singularem, quem ad sanctam Claram & Ordinem ejusdem Sanctæ gerit devotionis affectum, ac pro animæ suæ salute, religionis propagatione, & Divini cultus augmento, ex bonis sibi a Deo collatis, in aliquo honesto & convenienti loco, in Abulen. vel Salamantin. aut Segobien. diœces. consisten. per ipsam Mariam assignando, unum Monasterium Monialium dicti Ordinis, sub invocatione *beatæ Mariæ de Jesu*, sub cura, directione, visita-

ſitatione & correctione alicujus Vicarii provincialis, ſeu alterius Prælati Ordinis Fratrum Minorum, de Obſervantia nuncupatorum, pro tempore exiſtentis, ſecundum morem dicti Ordinis Minorum, per eamdem Mariam eligendi, cum Eccleſia, campanili &c. erigi, & inibi ſub ejuſdem Ordinis ſanctæ Claræ habitu regulari Altiſſimo famulari ſummopere deſiderat. Quare pro parte dictæ Mariæ nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut unum Monaſterium Monialium dicti Ordinis, ſub invocatione hujuſmodi, ac dignitatem inibi Abbatiſſalem, in aliquo honeſto & convenienti loco, in Abulen. vel Salamantin. aut Segobien. diœceſ. conſiſtente, per ipſam Mariam, ut præfertur, aſſignando, cum Eccleſia, campanili &c. erigere, illudque ſic erectum, & ejus pro tempore Abbatiſſam & Moniales ſuperioritati, viſitationi, correctioni & directioni alicujus Vicarii provincialis, vel alterius Prælati dicti Ordinis Fratrum Minorum per eamdem Mariam eligendi ſubjicere & ſubmittere, ipſique Vicario vel Prælato, ut illud ſub ejus cura, directione & viſitatione hujuſmodi recipiat, mandare; ac illi pro ejus dote omnia & ſingula bona ad id per ipſam Mariam aſſignanda applicare & appropriare, dictæque Mariæ, ut quatuor Moniales aliorum Monoſteriorum dicti Ordinis ſanctæ Claræ, ætate provectas, ac in regulari obſervantia dicti Ordinis ſanctæ Claræ expertas, quas elegerit, & voluntarias invenerit, prout ipſi Vicario & Prælato videbitur, de conſenſu Superioris dictarum quatuor Monialium, ad dictum Monaſterium erigendum, pro directione, & inſtructione earum, quæ inibi recipientur in Moniales, transferre poſſit, concedere; quodque de cetero perpetuis futuris temporibus, quævis Moniales dicti Ordinis ſanctæ Claræ de earum Superioris licentia ad dictum Monaſterium erigendum ſe transferre, & inibi perpetuo Domino famulari, ac in choro ejuſdem Monaſterii erigendi Sacramentum Euchariſtiæ tenere, nec per quemcumque Superiorem hoc eis prohiberi nullo modo poſſit, ſtatuere & ordinare, ac alias &c. dignaremur.

§. II. Nos igitur &c. eamdem Mariam a quibuſvis excommunicationis &c. abſolutam fore cenſentes, hujuſmodi &c. mandamus quatenus, ſi eſt ita, unum Monaſterium Monialium dicti Ordinis ſanctæ Claræ, ſub invocatione hujuſmodi, ac dignitatem inibi Abbatiſſalem in aliquo honeſto & convenienti loco, in Abulen. vel Salamantin. aut Segobien. diœceſibus conſiſtente, per ipſam Mariam, ut præfertur, aſſignando, cum Eccleſia &c. ſine alicujus præjudicio, erigere, illudque ſic erectum, & ejus pro tempore Abbatiſſam & Moniales ſuperioritati, viſitationi, correctioni & directioni alicujus Vicarii Provincialis, vel alterius Prælati dicti Ordinis Minorum per eamdem Mariam eligendi ſubjicere & ſubmittere, ipſique Vicario vel Prælato, ut illud ſub ejus cura, directione & viſitatione hujuſmodi recipiat, mandare, ac illi pro ejus dote omnia & ſingula bona ad id, ut præfertur, aſſignanda, perpetuo applicare & appropriare; dictæque Mariæ, ut quatuor Moniales aliorum Monaſteriorum dicti Ordinis ſanctæ Claræ, ætate provectas, & in Regulari Obſervantia ejuſdem Ordinis expertas, quas ipſa Maria elegerit & voluntarias invenerit, prout ipſi Vicario & Prælato videbitur, de conſenſu Superioris dictarum quatuor Monialium, ad dictum Monaſterium erigendum pro inſtructione & directione earum, quæ inibi in Moniales recipientur, transferre poſſit, concedere; quodque de cetero perpetuis futuris temporibus quævis Moniales dicti Ordinis ſanctæ Claræ, de earum Superioris licentia ad dictum Monaſterium ſe transferre, & inibi perpetuo Domino famulari, ipſæque Abbatiſſa & Moniales in choro ejuſdem Monaſterii erigendi, Sacramentum Euchariſtiæ tenere valeant, & per quemcumque Superiorem hoc eis prohiberi nullo modo poſſit, ſtatuere & or-

& ordinare: Et nihilominus si erectionem prædictam per te vigore præsentium fieri contigerit, ut præfertur, eamdem Mariam, si sit idonea, & aliud canonicum impedimentum non obsistat, in Monialem dicti Monasterii recipere, sibique habitum Regularem, juxta ipsius Ordinis sanctæ Claræ consuetudinem exhibere, ac Regularem professionem per alias Moniales aliorum Monasteriorum dicti Ordinis sanctæ Claræ emitti solitam, ab eadem Maria, si illam in ejus manibus sponte emittere voluerit, etiam recipere & admittere, ac ea recepta & admissa, de hujusmodi meritis & idoneitate dictæ Mariæ te diligenter informes, & si per informationem hujusmodi eamdem Mariam ad regimen & administrationem dicti Monasterii utilem & idoneam esse repereris, super quo tuam conscientiam oneramus, de persona dictæ Mariæ, eidem Monasterio tunc erecto, a primæva illius erectione hujusmodi vacanti providere, ipsamque illi in Abbatissam præficere auctoritate nostra procures, curam, regimen & administrationem dicti Monasterii sibi in spiritualibus & temporalibus plenarie committendo &c. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis &c. contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c. MDI. III. Idus Martii, Pontificatus nostri anno IX.

LXXV.

Eximit eas ab omnibus impositionibus & collectis. Ex Brevi originali.

Dilectis in Christo filiabus universis & singulis Abbatissis & Monialibus sanctæ Claræ primæ & secundæ Regulæ, ac Sororibus Tertii Ordinis, de Pœnitentia nuncupati, viventibus in Congregatione Ordinis, sub cura Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum.

§. I. Expositum fuit nobis nuper pro parte vestra, quod licet juxta privilegia & indulta nonnullorum Romanorum Pontificum prædecessorum nostrorum, vobis & Monasteriis vestris concessum sit, ut nullus, cujuscumque dignitatis vel conditionis existat, vos aut Monasteria vestra, occasione cujuscumque taxæ, decimæ, collectæ, vel cujuscumque alterius impositionis vel exactionis, etiam Apostolica auctoritate impositæ vel imponendæ, molestare vel inquietare, aut dictorum Monasteriorum bona mobilia vel immobilia capere vel occupare præsumat, etiam sub certis pœnis & censuris Ecclesiasticis in ipsis privilegiis, ac desuper confectis litteris contentis, & quas contra facientes incurrant: Nihilominus dubitatis, ne occasione decimæ per Nos pro expeditione contra immanissimum Turcam, & in subsidium universalis Catholicæ Ecclesiæ impositæ, aliqua gravamina vobis inferantur. Quare humiliter nobis supplicari fecistis, ut cum majori parte ex eleemosynis Christifidelium, & labore manuum vestrarum, victum ac vestitum recipiatis, providere vobis in præmissis, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur vestræ commoditati, & ut quietius Altissimo famulari possitis, quo a quibuscumque exactionibus exemptæ fueritis, providere volentes, vestris in hac parte supplicationibus inclinati, vobis ac universis & singulis Abbatissis & Monialibus Ordinis sanctæ Claræ tam primæ, quam secundæ institutionis, sub cura & disciplina Fratrum Ordinis Minorum, de Observantia nuncupatorum, nunc & pro tempore existentibus, quod ad solutionem alicujus decimæ seu taxæ aut collectæ, vel cujuscumque alterius exactionis per nos vel Sedem Apostolicam, vel Legatos seu Nuncios ejus, aut

aut quoscumque alios, quavis auctoritate, ut præfertur, impositæ, seu etiam in subsidium Terræ sanctæ imponendæ, cogi aut compelli nequeatis, quodque propterea bona vestra mobilia seu etiam immobilia capi, detineri vel arrestari nequeant, auctoritate Apostolica concedimus per præsentes: decernentes etiam, transumpto præsentium litterarum, manu alicujus Notarii publici subscripto, & sigillo alicujus Prælati Ecclesiastici, seu Curiæ etiam Ecclesiasticæ munito, eamdem fidem in judicio & extra adhiberi debere, quæ ipsis litteris originalibus adhiberetur, si exhibitæ forent vel ostensæ: Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon quibusvis clausulis & derogationibus ac suspensionibus indultorum & privilegiorum quibusvis personis, etiam Ordinis Mendicantium concessorum in litteris Apostolicis super hujusmodi executione decimarum vel collectarum confectis, appositis seu in posterum apponendis, quas, illarum tenore pro expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, quoad vos ac alias Abbatissas & Moniales prædictas etiam futuras, vestraque & illarum Monasteria, specialiter & expresse derogamus, & hujusmodi decimas & collectas ac exactiones ad vos & illas ac illa minime se extendere decernimus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die XXIII. Maii MDI. Pontificatus nostri anno IX.

LXXVI.

Varia præscribit circa Monasterium Ragusinum sanctorum Apostolorum, Ordinis sanctæ Claræ. Ex Reg. Vatic. lib. 246. fol. 181.

Dilecto filio Vicario venerabilis fratris nostri Archiepiscopi Ragusini in spiritualibus Generali.

§. I. INjunctum nobis desuper &c. Dudum siquidem per Nos accepto, quod Ecclesia sancti Petri Majoris Ragusin. quæ de jure patronatus laicorum existebat, & quam quondam Franciscus de Gradis ipsius Ecclesiæ Rector, dum viveret, obtinebat, per obitum ejusdem Francisci, qui extra Romanam Curiam diem clausit extremum, vacaverat & vacabat tunc, & pro parte dilectorum filiorum Rectoris & Consilii Civitatis Ragusin. nobis exposito, quod ipsi Rector & Consilium ex ordinatione quondam Martini Quperii Civis Ragusini, unum Monasterium Monialium Ordinis sanctæ Claræ, Regularis Observantiæ nuncupatarum illarum partium, dum viverent, construi facere tenebantur, & tam pro adimplenda pia voluntate dicti Martini, quam etiam ad hoc ut puellæ virgines, & aliæ mulieres sub Regulari Observantia dicti Ordinis sanctæ Claræ Divinis officiis vacare possent, locus ejusdem Ecclesiæ commodus & honestus existebat pro erectione unius Monasterii Monialium Regularis Observantiæ dicti Ordinis sanctæ Claræ.

§. II. Nos tunc dictorum Rectoris & Consilii in ea parte supplicationibus inclinati, tibi aliis nostris litteris dedimus in mandatis, quatenus per te vel alium seu alios in dicta Ecclesia, quæ sine cura erat, dummodo illa ad prophanos usus non reduceretur, & ad hoc dictorum patronorum expressus accederet assensus, nomen & titulum beneficii supprimere & extinguere, ac dictis Rectori & Consilio apud eamdem Ecclesiam, in qua aliquando Divina officia celebrarent, unum Monasterium, cum Oratorio, Ecclesia, campanili humili, campana, cœmeterio, refectorio, dormitorio, hortis, & hortalitiis, ac aliis officinis necessariis construi & ædificari faciendi licentiam & facultatem concedere, & illud postquam sufficienti clausura munitum foret,

ret, in Monasterium Monialium dicti Ordinis sanctæ Claræ, quæ inibi sub Regulari Observantia, & sub cura dicti Vicarii Provincialis Altissimo famularentur, sub invocatione sanctorum Apostolorum, sine alicujus præjudicio erigere, illique sic erecto structuras & ædificia, ac bona omnia dictæ Ecclesiæ perpetuo applicare & appropriare, dictumque Monasterium sic erectum cum illius Abbatissa pro tempore, ac Conventu, Monialibus & personis, curæ, directioni & visitationi & correctioni dicti Vicarii subjicere & submittere, & ab aliorum quorumlibet visitatione, correctione & superioritate prorsus eximere & liberare; necnon dicto Vicario Provinciali, ut Monasterium ipsum sub ejus cura reciperet, & aliquas Moniales alicujus alterius Monasterii dicti Ordinis sanctæ Claræ Regularis Observantiæ, & ejus curæ commissi, quas ad hoc voluntarias inveniret, ex eorum Monasterio ad dictum Monasterium sic erigendum, postquam erectum foret, ut præfertur, transferret, & eis Abbatissatus, & alia officia in hujusmodi Monasteriis consueta ad tempus, de quo sibi videretur, committeret, ac quod in eodem Monasterio recipiendas Moniales in ritu, moribus & Regulari Observantia dicti Ordinis sanctæ Claræ instruerent, eis injungeres, & quod per eas cum effectu fieret, procurare mandares, & nonnulla alia tunc expressa facere auctoritate nostra curares, prout in eisdem litteris plenius continetur.

§. III. Et deinde, sicut exhibita nobis nuper pro parte eorumdem Rectoris & Consilii petitio continebat, cum tu ad earumdem litterarum executionem, illarum forma servata, procedens, in dicta Ecclesia nomen & titulum suppressisses, & eisdem Rectori & Consilio hujusmodi Monasterium construendi licentiam earumdem litterarum vigore concessisses, ipsi Rector & Consilium dictum Monasterium alias juxta voluntatem dicti Martini construi & ædificari fecerunt, seu saltem pro majori jam parte dictum Monasterium constructum existit; & quia bona per dictum Martinum ad hoc relicta non sufficiebant, ipsi Rector & Consilium magnam partem pecuniæ ex bonis dilectorum filiorum Communitatis Ragusin. exposuerunt: tuque dictum Monasterium postquam convenienti clausuræ munitum fuerat, in Monasterium Monialium dicti Ordinis sanctæ Claræ earumdem litterarum vigore erexisti.

§. IV. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, præfatus Martinus voluerit, quod in dicto Monasterio novo Moniales viverent sub Regulari Observantia, & in eodem secundum primævam institutionem dicti Ordinis sanctæ Claræ, quibus non licet habere bona in communi; attenta conditione dictæ Civitatis, quodammodo impossibile foret quod in dicto Monasterio novo Moniales pro tempore degentes sub ita arcta & stricta Regulari Observantia viverent; sed cupiunt ipsi Rector & Consilium, ut voluntas dicti Martini in reliquis adimpleatur, ut in dicto Monasterio novo per illius Moniales pro tempore illi modi & ritus observentur, qui observantur in Monasterio sanctæ Claræ Ragusin. dicti Ordinis sanctæ Claræ: & ad hoc ut in dicto Monasterio novo Moniales honeste vivant, & institutionibus regularibus instituantur, opus sit aliquas Moniales ex dicto Monasterio sanctæ Claræ transferre ad ipsum Monasterium novum, & nisi ipsæ Moniales censuris cogentur, se transferre forte recusabunt: pro parte Rectoris & Consilii prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. V. Nos igitur Rectorem & Consilium præfatos, & eorum singulos a quibusvis excommunicationis &c. absolutos fore censentes, hujusmodi &c. mandamus quatenus, si est ita, quatuor ex Monialibus dicti Monasterii sanctæ Claræ ad hoc idoneas, quas ipsi Rector & Consilium super hoc requisive-

verint, illis tamen, ac dicto Monasterio novo, & aliis introducendis seu recipiendis Monialibus sub cura & visitatione & correctione dicti Vicarii Provincialis alias remanentibus, ut ad præfatum Monasterium novum se transferant, ita quod una ex illis quatuor transferendis Monialibus per triennium ipsi Monasterio novo Abbatissa existat, & tam ipsas, quam alias tres Moniales prædictas ad permanendum inibi per triennium hujusmodi pro institutionibus regularibus inibi instituendis; ita tamen quod si post dictum triennium noluerint in dicto Monasterio novo remanere, possint ad dictum Monasterium sanctæ Claræ redire, censuris & aliis juris remediis, eadem auctoritate nostra cogas & compellas, contradictores &c. Nos enim Abbatissæ & Monialibus dicti Monasterii pro tempore existentibus, ut quæcumque legata eidem Monasterio novo facienda, ac bona mobilia & immobilia illi quomodolibet donanda seu relinquenda acceptare, ac jam forsan relicta & illi applicata retinere, necnon bona hujusmodi in communi juxta secundam institutionem dicti Ordinis sanctæ Claræ habere libere & licite valeant, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, de speciali gratia concedimus & pariter indulgemus. Non obstantibus voluntate dicti Martini, & aliis præmissis, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon Monasterii sanctæ Claræ, & Ordinis prædictorum, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis & consuetudinibus contrariis quibuscumque &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDI. IV. Non. Junii, Pontificatus nostri anno IX.

LXXVII.

Largitur ei potestatem ejiciendi & puniendi incorrigibiles. Ex Brevi origin.

Dilecto filio Hieronymo de Torniellis Ordinis Fratrum Minorum de Observantia citra Montes Vicario Generali.

CUm sicut nobis exponi fecisti, interdum contingat, in Ordine vestro aliquos Fratres adeo, humani generis hoste procurante, in reprobum sensum datos reperiri, ut nulla ex re corrigi, & rectam ad semitam reduci possint; Nos attendentes dicti Ordinis quieti, & conservationi Observantiæ vestræ omnino conducere, ut personæ sic incorrigibiles, ne alios corrumpant & inficiant, a vobis ejiciantur, tibi & Generali Vicario pro tempore existenti per vosmetipsos dumtaxat, & aliis Vicariis Provincialibus dicti Ordinis per eos, cum consensu majoris partis Capituli Provincialis, Religiosos dicti Ordinis, quos sic incorrigibiles reperietis, tamquam membra putrida, habitu vestro spoliandi, & a vobis ejiciendi, ac contra quoscumque eis forsan auxilium, consilium vel favorem publice vel occulte, directe vel indirecte, quovis quæsito colore super dicti habitus delatione portantes, etiam cujuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis & conditionis, per censuras Ecclesiasticas, & alia juris opportuna remedia, appellatione postposita, procedendi, omniaque alia & singula in præmissis, & circa ea necessaria quomodolibet & opportuna faciendi, gerendi & exequendi, auxilium quoque brachii secularis, si opus fuerit, invocandi, plenam, liberam & omnimodam, auctoritate Apostolica, tenore præsentium concedimus facultatem. Non obstantibus constitutionibus Apostolicis, ac statutis & consuetudinibus dicti Ordinis, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDI. die XV. Junii, Pontificatus nostri anno IX.

LXXVIII.

LXXVIII.

Varia conceduntur & explicantur pro meliori Ordinis regimine. Ex Reg Ultram. Curiæ fol. 1.

Eidem.

§. I. INtelleximus aliquos ex religiosis Ordinis tui, aliis asserere velle, quod Vicarius quilibet, vel Provincialis dicti Ordinis, seu Guardiani domorum Ordinis ejusdem, casus de occultis sibi reservare non possunt. Quare nobis super hoc de remedio supplicari fecisti opportuno.

§. II. Nos igitur felici & perpetuo statui dicti Ordinis & Observantiæ vestræ paterna caritate consulere volentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, auctoritate Apostolica, tenore præsentium decernimus, Vicarium Generalem, vel Provincialem, aut Guardianos pro tempore existentes præfatos, casus de occultis inter Religiosos dicti Ordinis vestri sibi posse reservare, & post reservationem hujusmodi nullum dicti Ordinis inferiorem ab eis absolvere posse, & si absolvat, nullam esse absolutionem, & incidere in pœnam absolventium a casibus non concessis: nec Ministrum Generalem dicti Ordinis absolvere, nec licentiam concedere posse absolvendi ab hujusmodi casibus sic reservatis per Prælatos familiæ vestræ: nullumque professorem dictæ familiæ, si illam ingrediatur, parentibus, propinquis vel affinibus suis quovis modo succedere, ac aliquo indulto Fratribus Conventualibus ad hoc concesso gaudere posse: nec etiam Conventus occasione professionis suæ egredientes, jus aliquod in hæreditate, vel quavis alia successione propinquorum quomodolibet acquirere & consequi posse.

§. III. Et quia intelleximus sæpe numero contingere, quod tempore Paschatis navigantes ad partes Sclavoniæ se conferant, qui a Rectoribus parochianis nullam habent Ecclesiastica Sacramenta recipiendi licentiam; ut religiosis dicti Ordinis tui in dictis insulis degentibus, & in Paschate dictis navigantibus confessis Eucharistiam ministrare libere & licite possint, de specialis dono gratiæ indulgemus. Et quia decrevimus Moniales S. Claræ primæ & secundæ Regulæ, ac Sorores Tertii, de Pœnitentia nuncupati, viventes in Congregatione sub cura vestra, cum pro majori parte ex eleemosynis Christifidelium, & labore manuum suarum victum & vestitum recipiant, ad solutionem alicujus decimæ seu taxæ aut collectæ per Nos impositarum cogi non posse; & reperiuntur aliquæ ex eis, quæ licet aliquid proprii habeant, tamen non sufficit eis ad quotidianas expensas, etiam volumus illas sic proprium habentes, ut ad quotidianas expensas non sufficiat, ad solutionem hujusmodi ob earum paupertatem cogi non posse. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, statutis quoque & consuetudinibus dicti Ordinis, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ceterisque contrariis quibuscumque. Verum, quia difficile foret ad singula quæque loca, in quibus expediens fuerit, præsentes litteras deferre, volumus, & auctoritate præfata decernimus, quod illarum transumptis, manu publici Notarii inde rogati subscriptis, & sigillo tuo, vel aliorum Commissariorum ac substitutorum & substituendorum, seu alicujus Prælati, aut personæ in dignitate Ecclesiastica constitutorum munitis, ea prorsus fides indubia adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si essent exhibitæ vel ostensæ.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die XXIV. Julii MDI. Pontificatus nostri anno IX.

LXXIX.

Ut dent Fratribus de Observantia Conventum beatæ Mariæ de Arançaçu. Ex Reg. Vatic. lib. 244. fol. 238.

Venerabilibus Fratribus Calagurritan. & Calmen. Episcopis, ac dilecto filio Abbati sæcularis & Collegiatæ Ecclesiæ beatæ Mariæ de Cenaruca, Calagurritan. diœcesis.

§. I. Sacræ Religionis &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Petri de Oñate Ministri, & Fratrum domus beatæ Mariæ de Arançaçu, Comitatus de Oñate, Ordinis Fratrum Minorum, Calagurritan. diœcesis, petitio continebat, quod alias venerabilis Frater noster modernus Archiepiscopus Toletan. qui Reformator omnium Monasteriorum & domorum, ac aliorum locorum Ordinum quorumcumque partium illarum Apostolica auctoritate deputatus existit, & habens ad hoc, ut asserebat, a Sede Apostolica per illius litteras facultatem, illius vigore in Eremitorio beatæ Mariæ de Arançaçu hujusmodi, quod alias nonnulli Fratres beatæ Mariæ de Mercede Redemptionis Captivorum propria auctoritate receperant, & postea dimiserunt, dictum Ordinem Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum instituit, ac dictum Petrum in Ministrum seu Superiorem ejusdem domus, cum facultate recipiendi Fratres ejusdem Ordinis sub habitu Tertii Ordinis sancti Francisci, de Pœnitentia nuncupati, deputavit; ac postea voluerat, quod domus, Minister & Fratres prædicti, *Fratres de Pœnitentia* nuncuparentur, Ministro & Fratribus prædictis habitum Fratrum, de Pœnitentia nuncupatorum hujusmodi mutandi, & habitum per Fratres dicti Ordinis Minorum gestari solitum suscipiendi, ac in dicto Eremitorio unam domum pro usu & habitatione perpetuis Fratrum dicti Ordinis Minorum, de Observantia nuncupatorum, cum Ecclesia, campanili humili, campana, cœmeterio, dormitorio, refectorio, claustro, hortis, hortalitiis, ac aliis officinis necessariis construendi & ædificandi, seu jam inceptam perficiendi, licentiam & facultatem concessit; cujus licentiæ vigore, Petrus Minister & alii Fratres prædicti habitum Ordinis Fratrum Minorum susceperunt, ac inibi unam domum pro usu & habitatione prædictis construi fecerunt, seu inceperunt. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, ab aliquibus de viribus prædictorum hæsitetur; pro parte tam venerabilis fratris nostri Georgii Episcopi Tusculan. dicti Ordinis Viceprotectoris, quam prædictorum Petri Ministri & Fratrum in eadem domo commorantium, asserentium quod domus hujusmodi in loco admodum montuoso & aspero sita existit, & quod Fratres ad mendicandum pro eorum sustentatione, præsertim tempore hyemali exire non valent, nobis fuit humiliter supplicatum, ut institutioni & aliis præmissis pro illorum substentatione firmiori robur Apostolicæ confirmationis adjicere, & pro potiori cautela dictum Ordinem Fratrum Minorum inibi de novo constituere, & alias &c. dignaremur.

§. II. Nos igitur &c. Petrum Ministrum & Fratres prædictos & eorum singulos a quibuscumque excommunicationis &c. absolutos fore censentes, hujusmodi &c. dis. V. &c. mandamus quatenus vos vel duo aut unus vestrum, si est ita, institutionem prædictam auctoritate nostra approbetis & confirmetis, suppleatisque omnes & singulos defectus, si qui forsan intervenerint in eisdem: & nihilominus pro potiori cautela in dicto Eremitorio præfatum Ordinem Fratrum Minorum pro usu & habitatione perpetuis Fratrum

trum dicti Ordinis Minorum, qui inibi sub regulari Observantia Altissimo famulentur, & per Ministrum Generalem, seu Provincialem Provinciæ Castellæ ac Custodem Custodiæ, sub qua dicta domus existit, dicti Ordinis Minorum pro tempore existentes, visitentur, & si excesserint, corrigantur & puniantur, instituere; ac eisdem Petro & Fratribus inibi unam domum pro usu & habitatione perpetuis Fratrum dicti Ordinis Minorum, non autem dicti Tertii Ordinis de Pœnitentia, & quæ per Guardianum, non autem Ministrum regatur & gubernetur, cum Ecclesia &c. construendi & ædificandi, seu jam inceptam perficiendi licentiam & facultatem concedere; ac Generali & Provinciali ac Custodi prædictis, & eorum cuilibet in virtute sanctæ obedientiæ, ut domum, & illius Guardianum ac Fratres prædictos sub eorum visitatione & correctione recipiant, præcipere & mandare: ac quod ipsa domus per Guardianum triennalem, per illius Fratres seu eorum majorem partem eligendum, & quod eo ipso, quo electus fuit, ut præfertur, absque aliqua alia confirmatione dictam domum regat & gubernet: & quod Guardianus & Fratres hujusmodi bona in communi habere, & aliquas personas, quæ pecuniam in eleemosynis, aut alias quomodolibet recipiant, ac arcam seu cippum, ubi pecunia hujusmodi pro eorum sustentatione reponatur, ita tamen, quod Guardianus aut Fratres ejusdem Ordinis pecuniam manualiter recipere non possint: ac etiam unam domum, in qua venientes tam peregrinationis, quam visitationis seu devotionis causa, & hospites recipiantur & hospitentur, habere; necnon in alia domo seu oratorio Sorores ejusdem Ordinis, sub eorum cura, regimine & administratione viventes, recipere libere & licite valeant, decernere eadem auctoritate nostra euretis. Nos enim, si approbationem, confirmationem, suppletionem, & licentiam hujusmodi, & alia præmissa per vos vigore præsentium fieri contigerit, ut præfertur, eisdem domui, & illius Guardiano ac Fratribus nunc & pro tempore existentibus, quod omnibus & singulis privilegiis &c. uti potiri & gaudere libere & licite possint & valeant, indulgemus: jure tamen &c. Non obstantibus fel. rec. Bonifacii Papæ VIII. & aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDI. XII. Kalendas Septembris, Pontificatus nostri anno IX.

LXXX.

Ut possit ædificare pro Fratribus Observantibus Conventum in oppido Montisfortis de Lemos. Ibidem lib. 284. fol. 292.

Dilecto filio nobili viro Roderico Henrici Osforio Comiti de Lemos, Lucensis diœcesis.

§. I. Eximiæ devotionis affectus &c. Sane pro parte tua nobis nuper exhibita petitio continebat, quod tu fervore devotionis accensus, cupiens transitoria in æterna, & temporalia in cœlestia felici commercio commutare, ob singularem, quem ad Ordinem Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum & ejus personas, propter eorum exemplarem vitam, ac uberes fructus, quos incolis locorum, in quibus degunt, assidua & devota Divinorum officiorum celebratione, verbi Dei prædicatione, ac confessionum discreta auditione afferre solent, geris devotionis affectum, de bonis tibi a Deo collatis unam domum, pro perpetuis usu & habitatione Fratrum dicti Ordinis, in oppido de Monforte de Lemos, in tuo dominio consistenti, Lucen. diœcesis, seu prope illud, aut alio loco tui Comitatus, con-

conftrui & ædificari facere fummopere defideras, fi tibi illam conftruendi & ædificari faciendi, ac Fratribus prædictis illam pro eorum ufu & habitatione hujufmodi recipiendi per Sedem Apoftolicam licentia concedatur. Quare pro parte tua nobis fuit humiliter fupplicatum, ut domum prædictam cum Ecclefia, campanili humili &c. conftrui & ædificari faciendi, ac Fratribus prædictis illam, poftquam conftructa fuerit, pro eorum perpetuis ufu & habitatione perpetuis recipiendi, eamque perpetuo inhabitandi licentiam concedere, aliafque &c. dignaremur.

§. II. Nos igitur &c. te a quibufvis excommunicationis &c. abfolutum fore cenfentes, tuis in hac parte fupplicationibus inclinati, tibi domum prædictam cum Ecclefia &c. pro perpetuis ufu & habitatione Fratrum prædictorum in dicto oppido vel prope illud, aut alio loco tui Comitatus per te eligendo, alias convenienti & honefto, fub invocatione, de qua tibi videbitur,& quod Fratres inibi pro tempore degentes Vicario Provinciali illius Provinciæ fecundum morem dicti Ordinis pro tempore exiftentis fubjecti exiftant, fine alicujus præjudicio, conftrui & ædificari faciendi, necnon Fratribus prædictis illam, poftquam conftructa fuerit, pro eorum perpetuis ufu & habitatione hujufmodi recipiendi, & perpetuo inhabitandi, auctoritate Apoftolica, tenore præfentium licentiam concedimus. Non obftantibus fel. rec. Bonifacii Papæ VIII. &c. & aliis Apoftolicis conftitutionibus, necnon dicti Ordinis, juramento, confirmatione Apoftolica, vel quavis firmitate alia roboratis ftatutis & confuetudinibus, ceterifque contrariis quibufcumque. Nos enim dictæ domui &c.

Datum Romæ apud fanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDI. pridie Non. Septembris, Pontificatus noftri anno x.

LXXXI.

Ut dent facultatem quibufdam viduis nobilibus ædificandi Monafterium Tertii Ordinis Perufii. Ibid. lib. 259. fol. 155.

Dilectis filiis Valterano de Coppolis & Ginadræ Caroli Canonicis Ecclefiæ Perufinæ Ordinis fancti Auguftini, ac Vicario venerabilis fratris noftri Epifcopi Perufini in fpiritualibus generali.

§. I. Paftoralis officii &c. Sane pro parte dilectarum in Chrifto filiarum nobilium mulierum Hippolytæ, Lucretiæ, & Camillæ de Ballionibus viduarum Perufin. fororum domicellarum, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod fi prope Ecclefiam fine cura fanctæ Mariæ de Virginibus Perufin. in qua Confratres certæ Confraternitatis etiam Perufin. pro certis piis operibus faciendis convenire confueverunt, una domus Sororum Tertii Ordinis fancti Francifci, de Pœnitentia nuncupati conftrueretur & ædificaretur, ac dicta Ecclefia cum fuis membris & aliis pertinentiis eidem domui pro ejus Ecclefia concederetur, ftatueretur que & ordinaretur, quod de cetero in dicta domo vigerent ritus, mores & inftituta regularia dicti Ordinis, & illius obfervantia, quæ vigent in domo fanctæ Agnetis etiam Perufin. ejufdem Ordinis, ex hoc profecto Divinus cultus cum religionis propagatione fufciperet incrementum, ac mulieribus præfertim virginibus fub regulari obfervantia dicti Ordinis Divinis beneplacitis vacare volentibus, & in dicta S. Agnetis & aliis domibus etiam Perufin. ejufdem Ordinis commode recipi non valentibus,de loco in quo recipi,&Divinis beneplacitis hujufmodi vacare valerent, juxta eorum defiderium opportune provideretur.

tur. Quare pro parte Hippolytæ, Lucretiæ & Camillæ prædictarum asserentium, quod ipsæ ob singularem, quem ad sanctum Franciscum & Ordinem hujusmodi gerunt devotionis affectum, ac spiritualem earum consolationem, de bonis eis a Deo collatis, ac ex eleemosynis, quas ad id pia largitione fidelium erogari contingeret, domum hujusmodi construi & ædificari summopere desiderant, dictamque Ecclesiam ab eisdem Confratribus ad effectum prædictum obtinuerunt, nobis fuit humiliter supplicatum, ut eisdem Hippolytæ, Lucretiæ & Camillæ prope dictam Ecclesiam unam domum Sororum dicti Ordinis cum cœmeterio pro tumulandis cadaveribus Sororum, & aliarum illarum obsequiis insistentium personarum utriusque sexus, ac dormitorio, refectorio, convenienti clausura, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis construendi & ædificandi, seu construi & ædificari faciendi licentiam, dictamque Ecclesiam eidem domui pro ejus Ecclesia concedere, ac ad præfatam domum tunc constructam dilectas in Christo filias Thomasiam Nicolai Procoli & Gabriellam Antonii de la Fiore Sorores dictum Ordinem a triginta annis circa expresse professas, & quascumque alias Sorores dicti Ordinis in eadem Civitate per domos privatas, & domos Ordinis hujusmodi habitantes, quas ad hoc voluntarias invenerint, transferre: quodque in dicta domo perpetuis futuris temporibus vigere debeant ritus, mores & regularia instituta, ac regularis Observantia, quæ vigent & vigere consueverunt in sanctæ Agnetis prædicta, & aliis domibus Ordinis & Civitatis hujusmodi, ac dictæ Sorores ad audiendam Regulam dicti Ordinis extra domum prædictam, vel ad exequias mortuorum exire minime teneantur, statuere & ordinare: dictamque domum, & ejus pro tempore Ministram seu Superiorissam & Sorores visitationi, curæ & directioni Guardiani pro tempore existentis, & Fratrum domus ejusdem sancti Francisci de Monte, extra muros Perusin. Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum subjicere & submittere, ipsisque Guardiano & Fratribus ut domum ipsam tunc constructam, ejusque pro tempore Ministram seu Superiorissam & Sorores, sub eorum cura, visitatione & directione hujusmodi recipiant, easque visitent & dirigant, sub excommunicationis sententia præcipere, ac alias &c. dignaremur.

§. II. Nos igitur &c. ipsas Hippolytam, Lucretiam & Cammillam a quibusvis excommunicationis, suspensionis, & interdicti, aliisque Ecclesiasticis sententiis &c. absolutas fore censentes, supplicationibus hujusmodi &c. mandamus quatenus vos &c. per vos seu alium vel alios, si est ita, eisdem Hippolytæ, Lucretiæ & Cammillæ, dummodo ad hoc dictorum Confratrum expressus accedat assensus, prope dictam Ecclesiam unam domum Sororum dicti Tertii Ordinis, cum cœmeterio, refectorio, dormitorio, convenienti clausura, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis hujusmodi, sine alicujus præjudicio construendi & ædificandi seu &c. licentiam, dictamque Ecclesiam eidem domui construendæ pro ejus Ecclesia concedere, ac ad eamdem domum tunc constructam Thomasiam & Gabriellam prædictas, ac quascumque alias Sorores dicti Tertii Ordinis in eadem Civitate per domos privatas extra domos Tertii Ordinis hujusmodi habitantes, quas ad hoc voluntarias invenerint, transferre, eisdemque Sororibus in dicta domo construenda pro tempore degentibus, ut ad instar dictæ domus sanctæ Agnetis, Ministram & alias Superiorissas sibi eligere valeant, indulgere: quodque in dicta domo construenda perpetuis futuris temporibus ritus, mores & regularia instituta, ac Regularis Observantia, quæ vigent & vigere consueverunt in sanctæ Agnetis prædicta, & aliis domibus Tertii Ordinis & Civitatis hujusmodi, erigere debeant, ac Ministra & Sorores

præ-

prædictæ ad audiendam Regulam dicti Tertii Ordinis extra eamdem domum, vel ad exequias mortuorum exire minime teneantur, ſtatuere & ordinare: dictamque domum tunc conſtruendam, & ejus pro tempore Miniſtram & Superioriſſas ac Sorores viſitationi, curæ & directioni Guardiani pro tempore exiſtentis, & Fratrum domus ſancti Franciſci hujuſmodi, ſine præjudicio Generalis Miniſtri pro tempore exiſtentis Ordinis Minorum, a quo viſitari valeant, ſubjicere & ſubmittere: ipſiſque Guardiano & Fratribus, ut domum eamdem, ejuſque pro tempore Miniſtram, Superioriſſam & Sorores prædictas ſub eorum cura, viſitatione & directione hujuſmodi recipiant, illaſque viſitent & dirigant, ſub excommunicationis ſententia diſtricte præcipere, auctoritate noſtra curetis. Nos enim, ſi licentiam hujuſmodi per vos vigore præſentium concedi contigerit, ut præfertur, eiſdem domui, ac illius pro tempore Miniſtræ & Superioriſſæ & Sororibus, ut omnibus & ſingulis privilegiis &c. uti &c. valeant indulgemus: jure tamen &c. Non obſtantibus conſtitutionibus &c. ceteriſque contrariis quibuſcumque.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno &c. MDI. V. Idus Septembris, Pontificatus noſtri anno X.

LXXXII.

Ut permittant ædificari domum Fratrum Minorum in Monte ſancti Jodoci. Ibid. ex lib. 273. fol. 174.

Dilectis filiis Theſaurario Padeburnen. & Decano Padeburnen. diœceſis Eccleſiarum.

§. I. Piis ſupplicum votis &c. Sane pro parte dilecti filii nobilis viri Wilhelmi Ducis Juliacen. & Monten. nobis nuper exhibita petitio continebat, quod ipſe zelo devotionis, quam ad Ordinem Fratrum Minorum, de Obſervantia nuncupatorum gerit, accenſus, ac cupiens terrena in cœleſtia, & tranſitoria in æterna felici commercio commutare, deſiderat pro Religionis propagatione, & Divini cultus augmento, in Monte ſancti Jodoci prope Bilefeldiam, Padeburnen. diœc. unam domum pro uſu & habitatione perpetuis dictorum Fratrum conſtruere, ædificare, ſeu &c. ſi ad id ſibi Sedis Apoſtolicæ auctoritas ſuffragetur. Quare pro parte dicti Ducis, qui etiam Comes Ravensbergenſis exiſtit, nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut ſibi in dicto monte, in aliquo loco ad id conveniente & idoneo unam domum, cum Eccleſia, campanili, campana &c. juxta morem dicti Ordinis pro perpetuis uſu & habitatione dictorum Fratrum conſtruendi & ædificandi ſeu &c. licentiam concedere, aliaſque &c. dignaremur.

§. II. Nos igitur &c. præfatum Ducem a quibuſvis excommunicationis &c. abſolutum fore cenſentes, hujuſmodi &c. mandamus quatenus vos vel alter veſtrum præfato Duci in dicto monte, in aliquo loco ad id conveniente & idoneo unam domum cum Eccleſia &c. & aliis officinis hujuſmodi juxta morem dicti Ordinis, pro perpetuis uſu & habitatione dictorum Fratrum, ſine alicujus præjudicio conſtruendi & ædificandi, ſeu &c. ipſiſque Fratribus dictam domum, poſtquam conſtructa fuerit, pro eorum uſu & habitatione hujuſmodi recipiendi, & in ea perpetuo habitandi plenam & liberam auctoritate noſtra licentiam concedatis. Nos enim domui hujuſmodi, poſtquam ſic conſtructa & ædificata fuerit, ac omnibus & ſingulis Fratribus in ea pro tempore degentibus, quod omnibus & ſingulis privilegiis &c. uti, potiri &c. valeant, auctoritate Apoſtolica indulgemus. Jure ta-

tamen &c. Non obstantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. &c. ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, anno MDI. VII. Kalend. Octobris, Pontificatus nostri anno x.

Anno Christi 1502. Alexandri VI. anno 10.

LXXXIII.

Ut det licentiam fabricandi Conventum in oppido Montis Muri. Ibidem lib. 273. fol. 208.

Dilecto filio Abbati Monasterii sanctæ Mariæ de Sagittario, Anglonen. diœcesis.

§. I. Sacræ Religionis &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilecti filii moderni Vicarii Provinciæ Basilicatæ, secundum morem Ordinis & Observantiæ prædictorum, petitio continebat, quod cum in terra sive oppido Montis Muri, seu illius Territorio, Tricaricen. diœcesis dictæ Provinciæ, secundum morem dictæ Religionis, non sit aliqua domus Fratrum ejusdem Ordinis Regularis Observantiæ, & si in dicta terra seu oppido, aut illius territorio, in aliquo loco ad hoc congruo & honesto construeretur & ædificaretur una domus, pro usu & habitatione perpetuis Fratrum dicti Ordinis, qui inibi sub Regulari Observantia, & obedientia Vicarii Provincialis dictæ Provinciæ pro tempore existentis Altissimo famularentur, profecto ex hoc inibi Religio propagationem, & Christifideles dicti Territorii seu loci Montis-Muri ex exemplari vita, & salubribus documentis Fratrum in eadem domo pro tempore degentium, pro animarum suarum salute non parvum adjuvamentum susciperent, hocque etiam ad Dei laudem cederet, ex frequenti Divinorum officiorum celebratione in Ecclesia dictæ domus construenda, postquam constructa fuerit. Quare pro parte ejusdem moderni Vicarii nobis fuit humiliter supplicatum, ut sibi in dicto oppido sive Terra, aut illius territorio, in aliquo loco ad hoc congruo & honesto, etiam moderno Vicario per dilectos filios Universitatem hominum dicti oppidi concedendo, unam domum, cum Ecclesia, campanili humili &c. pro usu & habitatione perpetuis Fratrum dicti Ordinis &c. construendi & recipiendi licentiam concedere, aliasque &c. dignaremur.

§. II. Nos igitur hujusmodi &c. mandamus, quatenus si est ita, eidem Vicario unam domum, cum Ecclesia, pro usu & habitatione perpetuis Fratrum dicti Ordinis, per Vicarium eumdem, seu de ejus mandato inibi introducendorum, in terra seu oppido, aut Territorio prædicto, absque alicujus præjudicio, construendi & recipiendi licentiam auctoritate nostra concedas. Nos enim &c. Non obstantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. &c. & aliis Apostolicis constitutionibus &c. ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c. MDII. VI. Idus Januarii, Pontificatus nostri anno x.

LXXXIV.

LXXXIV.

Revocantur quædam litteræ Apostolicæ Ministro Generali concessæ. Ex brevi origin.

Dilectis filiis universis Fratribus Ordinis Minorum, de Observantia nuncupatis.

CUm sicut accepimus, nonnulli Fratres Conventuales Ordinis Minorum, etiam sub prætextu reformationis, aut alias dudum inter vos & dictos Fratres Conventuales concordatis, ac diversis litteris Apostolicis super hoc per diversos Romanos Pontifices prædecessores nostros, & etiam per Nos editis & approbatis, etiam graves sententias, censuras & pœnas Ecclesiasticas in contrafacientes latas & promulgatas in se contin ntibus, contravenire præsumant, prætendentes id licite facere posse, prætextu quarumdam aliarum nostrarum in forma Brevis litterarum dilecto filio moderno dicti Ordinis Ministro Generali per Nos nuper concessarum: & si concordatis & litteris prædictis quovis modo directe vel indirecte contraveniretur, verisimiliter exinde inter vos, & dictos Fratres Conventuales gravia dissensiones & scandala exorirentur. Nos qui scandalis & dissensionibus hujusmodi, ne eveniant, præsertim inter personas religiosas, quas ab omni contentione, ut liberius Divinis vacare possint beneplacitis, decet esse semotas, libenter, quantum cum Deo possumus, obviamus, volentes desuper debite providere, ac paci & quieti vestræ paterna caritate consulere, auctoritate Apostolica, & ex certa scientia, tenore præsentium declaramus, numquam intentionis nostræ fuisse vel esse, concordatis & litteris prædictis etiam per litteras præfato Generali Ministro, ut præfertur, concessas, quarum tenores, ac si de verbo ad verbum præsentibus insererentur, haberi volumus pro sufficienter expressis, in aliquo derogare, sed illas inviolabiliter juxta eorum continentias & tenorem observari debere, prout etiam hactenus observata fuerunt. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon omnibus illis, quæ in singulis litteris prædictis concessa sunt non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque. Verum, quia difficile foret præsentes litteras ad singula quæque loca, in quibus expediens foret, deferre, volumus & præfata auctoritate decernimus, quod illarum transumptis, manu publici Notarii inde rogati subscriptis, & sigillo alicujus Curiæ seu personæ Ecclesiasticæ in dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus fides in judicio & extra, ac alias ubilibet adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si essent exhibitæ vel ostensæ.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die XIII. Januarii MDII. Pontificatus nostri anno X.

LXXXV.

Declarat Observantes, etiamsi ad Conventuales transeant, esse incapaces hæreditatis. Ex Brevi originali.

Dilectis filiis universis Fratribus Ordinis Minorum, de Observantia nuncupatorum.

CUm intellexerimus, quamplures Fratres vestri Ordinis, aviditate in bonis parentum, propinquorum vel affinium suorum succedendi, familiam vestram egredi, & ad Fratres Conventuales ob indulta illis desuper con-

concessa, se transferre, in grave periculum animarum suarum (quoniam paupertate, quam semel Deo voverunt, neglecta, in possidendi cupiditates relabuntur) malum exemplum, & Religionis vestræ vilipendium, ac scandalum plurimorum. Nos tranquillitati dicti Ordinis & Observantiæ vestræ paterna caritate consulere volentes, supplicationibusque pro parte vestra nobis desuper porrectis inclinati, Apostolica auctoritate, tenore præsentium decernimus, nullum professorem dictæ familiæ, qui egrediatur, parentibus, propinquis vel affinibus suis in bonis eorumdem quovis modo succedere, nec aliquo indulto Fratribus Conventualibus dicti Ordinis ad id concesso, neque etiam Conventus occasione professoris sic egredientis, jus aliquod in hæreditate, vel quavis alia successione bonorum parentum & propinquorum prædictorum quomodolibet acquirere & consequi posse seu debere: præmissis indultis, ac statutis & consuetudinibus dicti Ordinis, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ceterisque in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque. Et quoniam difficile esset, præsentes litteras ad singula quæque loca, in quibus forte opus esset, deferri, volumus, & pariter eadem auctoritate decernimus, quod illarum transumptis, manu publici Notarii subscriptis, & sigillo alicujus Prælati in Ecclesiastica dignitate constituti munitis, ea prorsus fides indubia adhibeatur, quæ præsentibus adhiberetur, si originaliter exhibitæ vel ostensæ essent.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die v. Aprilis MDII. Pontificatus nostri anno x.

LXXXVI.

Conceditur eis facultas dandi Minoribus Observantibus Ecclesiam Annunciatæ. Ex Bulla originali.

Dilectis filiis Universitati & hominibus Castri Fortis Cajetanen.

§. I. Dilecti filii &c. Exponi nobis fecistis, quod vos pro vestra spirituali consolatione, & animarum salute desideratis, quod in Ecclesia Annunciatæ dicti Castri, in qua quædam laicorum Confraternitas instituta est, & illam gubernare consuevit, aliqui Fratres Ordinis Minorum, de Observantia nuncupatorum inducantur & degant, sperantes ex eorum exemplari vita, assidua Divinorum celebratione, annunciatione Divini verbi, & aliis bonis operibus uberes animarum fructus istic proventuros. Quare pro parte vestra nobis fuit humiliter supplicatum, ut vobis in dicta Ecclesia, seu apud illam unam domum, cum necessariis officinis pro perpetuo usu & habitatione dictorum Fratrum ædificandi licentiam concedere, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui Divini cultus incrementum, & Religionis propagationem nostris potissimum temporibus ubique fieri, vehementer desideramus, hujusmodi supplicationibus inclinati, vobis, quod in dicta Ecclesia seu apud illam, unam domum, cum dormitorio, refectorio, claustro, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis, sine juris alieni præjudicio, pro usu & habitatione dictorum Fratrum construere & æstificare, seu jam constructam aut inceptam perficere & ampliare libere & licite valeatis: quodque domus prædicta & Fratres in ea pro tempore degentes, omnibus & singulis privilegiis, exemptionibus, favoribus, libertatibus, immunitatibus, indulgentiis spiritualibus & temporalibus, gratiis & indultis, qui-

bus aliæ domus & Fratres dicti Ordinis utuntur, potiuntur & gaudent, poterunt & poſſint quomodolibet in futurum uti, potiri & gaudere, tenore præſentium concedimus, pariter & indulgemus. Fel. record. Bonifacii Papæ VIII. prædeceſſoris noſtri prohibente, ne Mendicantium Ordinum profeſſores nova loca ad inhabitandum recipere, ſeu jam recepta mutare præſumant, ſine Sedis Apoſtolicæ licentia ſpeciali, ac aliis conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, necnon dicti Ordinis, etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis, ſtatutis & conſuetudinibus, ceteriſque contrariis non obſtantibus quibuſcumque. Abſolventes nihilominus dictos Fratres ab excommunicationis ſententia per eos forſan incurſa, ſi abſque licentia Apoſtolicæ Sedis dictam domum receperunt.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris, die xvi. Aprilis mdii. Pontificatus noſtri anno x.

Succeſſit Alexandro Pius III. & poſt dies XXVI. *Julius II. electus Kal. Novembris, coronatus* VI. *Kal. Decembris.*

Anno Christi 1503. Julii II. Anno 1.

I.

Confirmatur ſodalitas Joannis Guadalupenſis, & ſociorum. Ex Regiſtro Julii II. lib. 14. fol. 402.

Ad perpetuam rei memoriam.

§. I. Rationi congruit &c. Dudum ſiquidem poſtquam fel. record. Alexandro VI. prædeceſſori noſtro pro parte dilecti filii noſtri Joannis de Guadalupe, Ordinis Fratrum Minorum, de Obſervantia nuncupatorum, expoſitum fuerat, quod aliqui pro uberiori animarum ſuarum ſalute in humilitatis ſpiritu, & vera paupertate, prout ſanctus Franciſcus inſtituerat, vivere deſiderabant, & ſi ſibi in aliquo loco Regni Granatæ ad id commodo & idoneo pro uno pauperculo Eremitorio ſeu domo conſtruenda pro ſuis & aliorum Fratrum dicti Ordinis uſu & habitatione perpetuis, in quo dicti Fratres habitare, & in ſimplici Obſervantia ſancti Evangelii Dominici, & Regulæ ejuſdem Sancti vivere poſſent, licentia concederetur; Joannes & alii Fratres prædicti, in eo pro tempore degentes Divinis beneplacitis aſſiduis vacarent, & exinde Divinus cultus ſuſciperet incrementum: & idem Alexander prædeceſſor eidem Joanni in ad id commodo & idoneo loco dicti Regni unum Eremitorium ſeu domum cum neceſſariis officinis pro ſuis & aliorum Fratrum prædictorum, qui ſub ſimplici obſervantia ſancti Evangelii Dominici, & ſecundum Regulam ac modum vivendi hujuſmodi vivere deberent, uſu & habitatione propriis, abſque cujuſvis licentia, ſine alicujus præjudicio, jure tamen &c. conſtruendi & ædificandi, ſeu &c. ac in ea pro conſtructione hujuſmodi ſex Fratres dicti Ordinis profeſſores, de Obſervantia nuncupatos, cujuſcumque Provinciæ ſeu Cuſtodiæ forent, ſuorum Superiorum petita, licet non obtenta licentia, & alias prædictum Ordinem noviter profiteri, & hujuſmodi Eremitorium intrare volentes recipiendi, & eis habitum regularem juxta certam formam tunc expreſſam exhibendi licentiam conceſſerat: quodque Joannes & alii Fratres prædicti in dicto Eremitorio pro tempore degentes, Miniſtro Generali dicti

cti Ordinis pro tempore exiſtenti, & non alteri ſubjicerentur, ac privilegiis, gratiis & indulgentiis, domibus dicti Ordinis, de Obſervantia nuncupatis, & illarum Fratribus conceſſis & concedendis potirentur & gauderent: dictuſque Joannes in Fratribus prædictis eaſdem ſuperioritatem & poteſtatem haberet, quas habebant Miniſtri Provinciales dicti Ordinis in domibus & Fratribus Provinciarum ſuarum, per quaſdam litteras indulſerat.

§. II. Et deinde pro parte tunc Generalis & Provincialium Vicariorum Ultramontanorum dicti Ordinis, etiam de Obſervantia nuncupatorum, eidem Alexandro prædeceſſori etiam expoſitum fuerat, quod nonnulli Fratres Ultramontani Ordinis & Obſervantiæ prædictorum in aliquibus locis extra domos Fratrum prædictorum permanere, & beneficiis Eccleſiaſticis ſecularibus & regularibus deſervire, & alii ad Eremitoria ſe transferre, ut inibi perpetuo famulari poſſent, a Sede Apoſtolica impetraverant: & alii prætextu licentiarum ſeu facultatum, ſibi, ut aſſerebant, conceſſarum, ſecundum eorum deſideria viventes, in Eremitoriis & aliis locis reſidebant, ac facultatibus ſibi conceſſis abutendo, plura in contemptum Religionis committebant: Ac idem Alexander prædeceſſor, quod ex tunc de cetero nullus ex Fratribus familiæ, Ordinis & Obſervantiæ prædictorum, etiam quacumque auctoritate munitus, niſi de licentia Generalis, & Provincialium Vicariorum aut Commiſſarii Ultramontanorum tunc & pro tempore exiſtentium petita & obtenta, ab obedientia & ſubjectione ſuorum ſuperiorum Prælatorum, ſicut per piæ mem. Eugenium IV. Pium II. ac Paulum etiam II. necnon Sixtum IV. & Innocentium VIII. Romanos Pontifices prædeceſſores ſuos declaratum & ſtatutum erat, ſe ſubtrahere nec abdicare, nec alii Prælato etiam Ordinis Minorum & Obſervantiæ prædictorum, niſi ſecundum ſtatuta Ordinis & Obſervantiæ hujuſmodi, etiam prætextu arctioris vitæ, obedientiam dare, ſeu illius ſubjectioni ſe ſubmittere valerent, niſi Generali, & Provincialibus Vicariis & Commiſſario Ultramontanis tunc & pro tempore exiſtentibus, & certis aliis tunc expreſſis, pro obſervatione ſtatuti, ordinationis & declarationis prædictorum deputatis, per alias ſuas litteras inter alia ſtatuerat, admonuerat & declaraverat. Et poſtremo pro parte dicti Joannis & ſociorum ejus eidem Alexandro prædeceſſori ſimiliter expoſitum fuerat, quod ad executionem priorum litterarum prædictarum proceſſum fuerat, ipſæque Joannes & alii Fratres ejus ſocii prædicti dubitabant, ne per Generalem, & Provinciales Vicarios ac Commiſſarios Ultramontanos præfatos aſſereretur, eoſdem Joannem & ſocios ejus, ac eis per priores litteras prædictas conceſſa in poſterioribus litteris prædictis includi, & illa verba, *ſine præjudicio* in litteris dicto Joanni conceſſis, ad eorumdem familiæ & Obſervantiæ prædictarum Fratres non referantur: & idem Alexander prædeceſſor per alias ſuas litteras, priores litteras prædictas, & habitos deſuper proceſſus approbando & confirmando, ac illas firmitatis robur habere decernendo, necnon omnes & ſingulos defectus, ſi qui in dictis proceſſibus interveniſſent, ſupplendo, declaraverat intentionis ſuæ non fuiſſe, dictum Joannem & ejus ſocios, & alios Fratres dictæ ejus domus tunc & pro tempore exiſtentes, & ſibi per priores litteras conceſſa, & proceſſus ſuper illis habitos, ſub poſterioribus litteris prædictis nullatenus comprehendi, ac illis in aliquo detrahere & derogare, & quatenus includerentur & eis detraheretur, ipſos tunc & pro tempore exiſtentes, & contenta in eiſdem poſterioribus litteris exceperat, & quod ad eos vim & effectum ſortiri non poſſe voluerat: & non ſolum ſex de quibuſcumque Fratribus dicti Ordinis, familiæ & Obſervantiæ prædictarum, petita, licet non obtenta licentia Guardianorum domorum, in quibus eos pro tempore de-

gere contigisset, ad obtentam domum per dictum Joannem, utpote arctioris Observantiæ Regularis, se transferendi liberam & omnimodam licentiam concesserat, dictasque priores litteras ad hoc extenderat, illaque verba, *sine præjudicio*, ad præjudicium aliorum quam dicti Ordinis professorum referri, privilegiisque dicti Ordinis, per quæ professio & austeritas vitæ Fratribus hujusmodi novæ domus in aliquo relaxaretur, & illis in aliquo præjudicaretur, quoad ipsam novam domum & Fratres ejusdem non includi debere, per alias suas litteras etiam concesserat & declaraverat; certis desuper executoribus deputatis, quod Joanni & Fratribus sociis suis prædictis efficacis defensionis præsidio assistentes, non permitterent eos per dicti Ordinis professores, aut eorum Prælatos, & alios quoscumque, contra litterarum ipsarum tenorem molestari, eisque ne id facerent, in virtute sanctæ obedientiæ, ac sub excommunicationis latæ sententiæ pœna, quam si non parerent, ipso facto incurrerent, & a qua ab alio, quam a Sede prædicta, & ore proprio Romani Pontificis pro tempore existentis absolvi nequirent, districte præcipiendo inhiberent, contradictores per censuram Ecclesiasticam &c.

§. III. Et deinde pro parte dicti Joannis & ejus sociorum prædictorum eidem Alexandro prædecessori similiter expositum fuerat, quod, forsan in Regno Granatæ locus idoneus pro construenda dicta nova domo haberi non poterat, idem Alexander prædecessor tunc tam Joannis, quam sociorum ejus prædictorum in ea parte supplicationibus inclinatus, eidem Joanni, ut non solum in dicto Regno Granatæ, sed in aliis partibus Hispaniarum illam construi seu ædificari facere, illamque recipere concesserat, & ad hoc priores litteras prædictas per quasdam suas in forma Brevis litteras extenderat & ampliaverat, prout in eisdem litteris in forma Brevis dicebat plenius contineri. Successive pro parte dicti Joannis eidem Alexandro prædecessori expositio, quod dictus Joannes unam *sancti Evangelii* prope oppidum *de Villanova*, vigore dictæ facultatis ædificaverat, seu ædificari fecerat vel inceperat, & tres alias, videlicet *Montis Sion de Salvalcon*, & *sanctæ Mariæ de Luce de Alconchel loca Pacen. diœcesis.* & *sanctæ Mariæ de Pietate* prope oppidum *de Villa viciosa*, *Elboren.* diœces. ex licentia Sedis Apostolicæ sibi concessa, & Eremitorium *Matris Dei loci del Moyo de Merida*, nullius diœces. a fundatoribus eorum sibi largientibus canonice receperat, & in illis Fratres Ordinis & Observantiæ hujusmodi, secundum instituta ejusdem beati Francisci introduxerat: & tunc totius Ordinis prædicti Minister Generalis, quod domus hujusmodi per Custodem regi & gubernari deberent, ordinaverat: ac pro parte Joannis & sociorum ejus Fratrum prædictorum eidem Alexandro prædecessori humiliter supplicato, ut ordinationi prædictæ Apostolicæ confirmationis robur adjicere, aliisque &c. dignaretur: Idem Alexander prædecessor &c. Joannem & socios prædictos a quibusvis excommunicationis &c. absolutos fore censens, hujusmodi &c. sub data videlicet Kalend. Aprilis, Pontificatus sui anno x. ordinationem & deputationem Ministri, videlicet, quod domus per Joannem & socios præfatos erectæ prædictæ, ex tunc perpetuis futuris temporibus per Custodes regerentur & gubernarentur, Apostolica auctoritate confirmavit & approbavit, ac perpetuæ firmitatis robur obtinere decrevit, supplevitque omnes & singulos defectus, si qui forsan intervenissent in eisdem. Insuper, quod domus hujusmodi, quas per Custodem regi debere ordinatum fuerat, & in illis tunc & pro tempore degentes Fratres, omnibus & singulis gratiis, privilegiis &c. uti, potiri ac gaudere valerent, ac si eis specialiter concessa forent: quodque volentes ingredi domus Custodiæ hujusmodi, teneren-

tur

tur vovere Regulam ejusdem sancti Francisci, absque tamen relaxatione privilegiorum concessorum & concedendorum dicto Ordini Minorum, prout idem beatus Franciscus instituerat, dicta auctoritate concessit & indulsit, non obstantibus præmissis, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

§. IV. Ne autem de absolutione, confirmatione, approbatione, decreto, suppletione, concessione, indulto & derogatione prædictis, pro eo quod super illis ipsius Alexandri prædecessoris litteræ, ejus superveniente obitu, confectæ non fuerunt, valeat quomodolibet hæsitari, & Joannes & ejus socii ac Fratres hujusmodi illarum frustrenrur effectu: Volumus, & præfata Apostolica auctoritate decernimus, quod absolutio, confirmatio &c. perinde a dicta die Kalend. Aprilis suum sortiantur effectum, ac si super illis dicti Alexandri prædecessoris litteræ sub ejusdem diei data confectæ fuissent, prout superius enarratur.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno MDIII. VI. Kalend. Decembris, Pontificatus nostri anno I.

II.

Concedit Institutum sancti Augustini in Monasterio Narniensi mutari in Clarissarum. Ibid. fol. 78.

Ad perpetuam rei memoriam.

§. I. Rationi congruit &c. Dudum siquidem pro parte dilectarum in Christo filiarum Abbatissæ & viginti ex Monialibus Monasterii tunc sanctæ Crucis Narnien. Ordinis sancti Augustini fel. record. Alexandro Papæ VI. prædecessori nostro exposito, quod licet ipsæ & aliæ ejusdem Monasterii Moniales numerum triginta trium inter omnes constituentes, in Monasterio, & Ordine prædictis sub odorem bonæ famæ semper vixerint, & tunc viverent: tamen Abbatissa & viginti Moniales prædictæ zelo religionis accensæ, summopere cupiebant, ut in dicto Monasterio, Ordine sancti Augustini suppresso & extincto, Ordo sanctæ Claræ secundæ institutionis, ad quam ipsæ singularem gerebant devotionis affectum, introduceretur, & pro parte Abbatissæ & viginti Monialium prædictarum asserentium litem inter eas, & venerabilem Fratrem nostrum, tunc suum Episcopum Narnien. & dilectos filios Fratres Ordinis Eremitarum sancti Augustini super superioritate, cura & gubernatione dicti Monasterii tunc pendere, eidem prædecessori humiliter supplicato, ut in dicto Monasterio Ordinem sancti Augustini supprimere & extinguere, ac inibi Ordinem sanctæ Claræ introducere, dictisque Abbatissæ & quæ ad id expresse consentiebant, viginti, cum omnibus mobilibus & immobilibus ad dictum Ordinem S. Claræ, aliis vero Monialibus, quæ ad id consentire recusarent, ad alia loca ejusdem sancti Augustini, vel alterius Ordinis prioris vel arctioris vitæ, cum mobilibus bonis de dicto Ordine sancti Augustini se transferendi licentiam concedere, ac alias &c. dignaretur, præfatus prædecessor &c. quique dudum inter alia statuerat & ordinaverat clausulam generalis absolutionis a censuris Ecclesiasticis in litteris Apostolicis ad illarum consequendum effectum apponi solitam non suffragare &c. & in cujus manibus Abbatissa & viginti Moniales prædictæ liti & causæ hujusmodi sponte & libere tunc cesserant, ipseque prædecessor cessionem ipsam duxerat admittendam, Abbatissam & Moniales præfatas, & earum quamlibet a quibuscumque excommunicationis &c. absolutas fore censens, omnemque ab eis inhabilitatis ma-

maculam sive notam ex præmissis provenientem abolens, hujusmodi supplicationibus inclinatus, sub data videlicet x. Kalendas Januarii, Pontificatus sui anno xi. in dicto Monasterio Ordinem sancti Augustini auctoritate Apostolica suppressit & extinxit, ac inibi Ordinem sanctæ Claræ erexit & instituit, eisdemque Abbatissæ, & quæ ad id expresse consenserant, cum mobilibus ac immobilibus ad ipsum Ordinem sanctæ Claræ, illis vero, quæ translationi hujusmodi consentire nollent Monialibus, ad alia loca ejusdem sancti Augustini, vel alterius Ordinis prioris vel arctioris vitæ, in quibus benevolas reperissent receptrices, cum mobilibus dumtaxat bonis earum se transferendi, & sub alterius Ordinis, ad quem alias Moniales prædictas conferri contingeret, ut præfertur, regulari habitu perpetuo remanendi eadem auctoritate licentiam & facultatem concessit: ac statuit & ordinavit, quod ex tunc deinceps perpetuis futuris temporibus dictum Monasterium non sanctæ Crucis, sed sanctæ Claræ vocaretur.

§. II. Et insuper eidem Monasterio sanctæ Claræ, & in eo sub ipso Ordine pro tempore degentibus Abbatissæ & Monialibus, quod ipsæ omnibus & singulis privilegiis &c. uti &c. libere & licite valerent præfata auctoritate indulsit: non obstantibus præmissis, ac prioribus statuto & ordinatione prædictis hujusmodi, ac aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis &c. ceterisque contrariis quibuscumque &c. Ne autem de absolutione, abolitione, suppressione, extinctione, erectione, institutione, statuto, ordinatione & derogatione prædictis, pro eo, quod super illis ipsius Alexandri prædecessoris litteræ, ejus superveniente obitu, confectæ non fuerint, valeat quomodolibet hæsitari, ipsaque Abbatissa & viginti Moniales illarum frustrentur effectu: volumus, & eadem auctoritate decernimus, quod absolutio, abolitio &c. perinde a dicta die x. Kalendas Januarii suum sortiantur effectum, ac si super illis ipsius prædecessoris litteræ sub ejusdem diei data confectæ fuissent, prout superius enarratur &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno MDIII. VI. Kalendas Decembris, Pontificatus nostri anno I.

III.

Confertur Sororibus Tertii Ordinis Monasterium sanctæ Claræ veteris Segobien. Ibid. lib. 16. fol. 284.

Ad perpetuam rei memoriam.

§. I. Rationi congruit &c. Dudum siquidem fel. recor. Alexandro Papæ VI. prædecessori nostro pro parte dilectarum in Christo filiarum Abbatissæ & Conventus Monasterii sancti Antonii Regalis Ordinis sanctæ Claræ, ac Sororum domus sanctæ Elisabethæ Tertii Ordinis S. Francisci extra muros Segobiæ, exposito, quod, postquam alias tunc Vicarius Provincialis Provinciæ de Santoya Ordinis Fratrum Minorum, sub cujus obedientia Abbatissa, Conventus & Sorores prædictæ existebant, provide attendens, quod Abbatissa & Conventus tunc existentes Monasterii, *sanctæ Claræ veteris* nuncupatæ, ejusdem Ordinis sanctæ Claræ, extra dictos muros, certa reformatione tunc indigebant, & inibi reformari, ac regularem Observantiam servare commode non poterant; ipse Vicarius ex speciali commissione tunc Generalis dicti Ordinis Minorum desuper sibi facta, Abbatissam & Moniales Conventus Monasterii *sanctæ Claræ veteris* prædictas cum omnibus earum bonis mobilibus & immobilibus, rebus, juribus & actionibus, quæ inibi habebant & possidebant, ad ipsum Monasterium sancti

cti Antonii transtulit, & Sorores Tertii Ordinis, quæ in altera domo sub invocatione sanctæ Elisabethæ vivebant, jussit ad Monasterium relictum sanctæ Claræ transire.

§. II. Cum vero Sororum, quæ inde recesserant ad Monasterium S. Antonii, requireretur consensus, ac etiam translatæ, & Sorores hujusmodi in dicto Monasterio insimul ad sonum campanæ, ut moris erat, super rebus & negotiis Monasterii ipsius pertractandis congregatæ, providè attendentes, quod domus Sororum prædictarum Tertii Ordinis, pro earum habitatione, angusta nimis & incommoda erat, domum & ædificia Monasterii *sanctæ Claræ veteris* hujusmodi cum hortis illi adjacentibus, quæ Abbatissa & Moniales translatæ prædictæ ante translationem hujusmodi inbabitabant & possidebant, eisdem Sororibus pro earum perpetuis usu & habitatione, de licentia sui superioris concorditer donaverant & concesserant, reliquis omnibus & singulis bonis mobilibus & immobilibus, reditibus, proventibus, juribus & actionibus universis, quæ ad ipsum Monasterium *sanctæ Claræ veteris*, tempore translationis, eisdem Monasterio sancti Antonii, ac Abbatissæ pro tempore existenti, ac Conventui ejusdem perpetuo remanentibus; ita quod illa Monasterio, Abbatissæ & Conventui præfatis ex tunc de cetero legitime pertinerent, quodque super illis Abbatissa & Conventus præfatæ a dictis Sororibus, vel quibusvis aliis aliquo modo, verbo vel facto, in judicio vel extra, quacumque ratione vel causa molestari seu inquietari non valerent, nec super eisdem in futurum audirentur; hac etiam conditione adjecta, quod dictæ pro tempore existentes Sorores dictæ domus non possent alienare domum, hortos & bona hujusmodi in toto vel in parte: quodque si secus per dictas Sorores contra prædicta aliquid attentarent, aut domum & Monasterium sanctæ Claræ prædictum relinquerent, & ad aliam domum se transferrent, dictaque domus per sex menses continuos, cessante tamen impedimento ruinæ & incendii, vel alterius casus fortuiti, a dictis Sororibus vacua maneret; ex tunc in hujusmodi eventum, domus prædicta ad ipsum Monasterium sancti Antonii libere reverteretur, ipsæque Sorores de licentia sui Prælati domum & donationem prædictas, cum omnibus & singulis pactis & conditionibus supradictis pro se & suis in posterum successoribus Sororibus acceptaverint, prout in quodam publico instrumento desuper confecto dicebatur plenius contineri. Et pro parte Abbatissæ, Monialium & Sororum prædictarum eidem prædecessori humiliter supplicato, ut donationi & concessioni prædictis pro illarum subsistentia firmiori robur Apostolicæ confirmationis adjicere, aliasque &c. dignaretur: idem prædecessor &c. Abbatissam, Moniales & Sorores præfatas, & earum quamlibet, a quibusvis excommunicationis &c. absolutas fore censens, ac domus & hortorum hujusmodi confines, vocabula, dictique instrumenti tenorem pro expressis habens, hujusmodi supplicationibus inclinatus, concessionem & donationem prædictas auctoritate Apostolica, sub data videlicet XIII. Kalendas Junii, Pontificatus sui anno XI. confirmavit & approbavit, supplevitque omnes & singulos defectus, si qui forsan intervenissent in eisdem. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac Monasterii & Ordinis prædictorum &c. ceterisque contrariis quibuscumque.

§. III. Ne autem de absolutione, confirmatione, approbatione, suppletione prædictis, pro eo, quod super illis ipsius Alexandri prædecessoris litteræ, ejus superveniente obitu, confectæ non fuerint, valeat quomodolibet hæsitari, ipsæque Abbatissa & Moniales, Conventus ac Sorores illarum frustrentur effectu; volumus, & præfata auctoritate decernimus, quod absolutio &c. prædicta perinde a dicta die XIII. Kalendas Junii suum sortian-

tiantur effectum, ac si super illis ipsius Alexandri prædecessoris litteræ sub ejusdem diei data confectæ fuissent, prout superius enarratur &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Domini MDIII. VI. Kalendas Decembris, Pontificatus nostri anno 1.

IV.

Confirmat separationem Hospitalis sancti Petri in Galatina a Conventu Minorum. Ibid. lib. 13. fol. 261.

Dilectis filiis venerab. fratrum nostrorum Archiep. Hidruntini & Nardonen. ac Galipolitani Episcoporum in spiritualibus Vicariis Generalibus.

§. I. His, quæ pro Hospitalium &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectorum filiorum, moderni Abbatis & Conventus Monasterii beatæ Mariæ Ordinis sancti Benedicti, Congregationis Montis Oliveti, Pientinæ diœcesis, petitio continebat, quod olim postquam Raimundus de Ursinis tunc Princeps Tarentin. in oppido sancti Petri in Galatina quamdam Ecclesiam sub invocatione sanctæ Catarinæ cum claustro, dormitorio, & aliis officinis necessariis, ad instar domus Conventualis, & prope illam unum Hospitale pro pauperibus recipiendis construi & ædificari fecerat, & competenter de bonis suis dotaverat, ac præfatam Ecclesiam cum domo, & aliis officinis prædictis Fratres Ordinis Minorum Provinciæ Bosnæ pro eorum usu & habitatione receperant, illamque & dictum Hospitale cum bonis, tam per prædictum Principem, quam alios per Christifideles relictis, per quinquaginta annos & ultra tenuerant, licet indebite, & postmodum ad obedientiam Vicarii Generalis Fratrum, de Observantia nuncupatorum dicti Ordinis Minorum Provinciæ Apuliæ, secundum morem dicti Ordinis Minorum, se reduxerant, & fel. record. Eugenius Papa IV. prædecessor noster quondam Joannis Antonii etiam tunc Principis Tarentin. & præfati Raimundi nati, in ea parte supplicationibus inclinatus, omnia bona, quæ tunc Fratres ab hospitali tenebant, ac relicta, ab Ecclesia & domo præfatis segregaverat & dismembraverat, illaque sic dismembrata prædicto hospitali libere & perpetuo concesserat; per bon. mem. Joannem tituli sanctæ Susannæ presbyterum Cardinalem, tunc in partibus illis Apostolicæ Sedis Legatum accepto, quod dictum hospitale, quod de jure patronatus Regis Siciliæ pro tempore existentis existebat, Rectore carebat, ac pro parte quondam Leonardi Imperialis de Janua tunc Abbatis dicti Monasterii & Conventus prædictorum eidem Joanni Cardinali & Legato inter alia exposito, quod si hospitale dicto Monasterio perpetuo uniretur &c. pauperum seu miserabilium personarum ad hospitale prædictum pro tempore confugientium utilitatibus consuleretur, dictus Joannes Cardinalis & Legatus habens ad id, ut asserebat, per litteras ejusdem Sedis specialem facultatem, Episcopo Galiponen. ejus proprio nomine non expresso, suis litteris dedit in mandatis, quatenus vocatis, quorum interesset, de præmissis omnibus & singulis, ac eorum circumstantiis universis se diligenter informaret, & si per informationem hujusmodi, ita esse reperiret, dictum Hospitale præfato Monasterio, dummodo ad id claræ mem. Alphonsi Regis Siciliæ accederet assensus, auctoritate Apostolica perpetuo uniret: ita quod liceret prædicto & pro tempore existenti Abbati ejusdem Monasterii & ejusdem Conventus corporalem possessionem dicti Hospitalis propria auctoritate apprehendere, ac illius fructus in substentationem pauperum & infirmorum juxta

juxta constitutionem piæ mem. Clementis Papæ V. etiam prædecessoris nostri super hoc in Concilio Viennensi editam convertere: & demum tunc Episcopus Galipolitan. ad executionem dictarum litterarum præfati Joannis Cardinalis & Legati, alias illarum forma servata, procedens, quia sibi de præmissis constitit, Hospitale prædictum eidem Monasterio perpetuo, de consensu præfati Alphonsi Regis univit &c. Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, ipse Abbas & Conventus unionis &c. prædictarum vigore possessionem dicti Hospitalis assecuti fuerint, illudque per novem annos & ultra tenuerint & possederint, prout etiam tenent & possident: pro parte eorumdem moderni Abbatis & Conventus nobis fuit humiliter supplicatum, ut eisdem unioni &c. pro illarum subsistentia firmiori robur Apostolicæ confirmationis adjicere, & dictum Hospitale eidem Monasterio de novo perpetuo unire &c. aliasque &c. dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui inter alia volumus &c. D. V. per Apostolica scripta mandamus, quatenus &c. unionem &c. prædictas &c. approbare & confirmare, ac perpetuæ firmitatis robur obtinere decernere, & pro potiori cautela Hospitale prædictum cum omnibus juribus & pertinentiis suis eidem Monasterio de novo unire &c. eadem auctoritate nostra curetis: ita quod liceat &c. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDIII. Kalendis Januarii, Pontificatus nostri anno I.

V.

Ut concedant facultatem ædificandi Monasterium Clarissarum Montis-Acuti. Ibid. fol. 280.

Venerabilibus Fratribus Terracinen. & Asculano Episcop. & dilecto filio Officiali Seguntino.

§. I. Piis fidelium votis &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilecti filii nobilis viri Petri de Mendoza Comitis de Monte agudo, & Domini in temporalibus oppidi de Almazan, Seguntin. diœcesis petitio continebat, quod extra muros ipsius oppidi est quoddam Monasterium Monialium Ordinis sanctæ Claræ, quod præsertim tempore guerrarum, ut verisimiliter creditur, maxima damna & scandala sustinere poterit, & ejus ædificia sunt adeo debilia & vetusta, quod forsan non minus grave esset ea reparare, quam de novo construere. Unde cum ipse Petrus cupiens terrena in cœlestia, & transitoria in æterna felici commercio commutare, proponat in dicto oppido, in aliquo loco ad hoc idoneo & convenienti, unum Monasterium Monialium ad Dei laudem, & religionis propagationem, ac Divini cultus augmentum, & ipsius Petri animæ salutem, de bonis suis a Deo collatis construi & ædificari facere, & si in dicto oppido unum Monasterium Monialium dicti Ordinis erigeretur, & institueretur, ac postquam sic erectum fuerit, dilectis in Christo filiabus Abbatissæ & Monialibus dicti Monasterii extra muros siti hujusmodi ad Monasterium, ut præfertur, erigendum se transferendi, ac inibi sub regularibus institutis, & observantia regulari dicti Ordinis sanctæ Claræ habitandi licentia concederetur, profecto ipse Petrus unum Monasterium in dicto oppido ædificari faceret, illudque congruis structuris decoraret, ex quo in eodem erigendo Monasterio Abbatissa & Moniales præfatæ ferventius & quietius, ac aliquæ virgines, & aliæ mulieres honestæ seculum relinquere volentes, gratum exhibe-

rent Altiſſimo famulatum. Quare pro parte dicti Petri nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut in dicto oppido unum Monaſteri um Monialium dicti Ordinis ſanctæ Claræ pro una Abbatiſſa & Monialibus, quæ in eo ſub perpetua clauſura, & regulari Obſervantia, & aliis inſtitutis regularibus dicti Ordinis Altiſſimo famularentur, cum dormitorio, refectorio, cœmeterio, hortis, hortalitiis, & aliis officinis neceſſariis ſub invocatione per eumdem Petrum eligenda erigere, eidemque Petro Monaſterium hujuſmodi in aliquo loco competenti dicti oppidi conſtruendi & ædificandi, ac poſtquam conſtructum fuerit, eiſdem Abbatiſſæ & Monialibus de Monaſterio extra muros ſito hujuſmodi ad dictum conſtruendum & erigendum Monaſterium ſe transferendi licentiam & facultatem concedere, aliaſque in præmiſſis &c. dignaremur.

§. II. Nos igitur &c. ipſumque Petrum, a quibuſvis excommunicationis &c. hujuſmodi, ac etiam dilecti filii noſtri Bernardini tituli ſanctæ Crucis in Hieruſalem presbyteri Cardinalis, qui Eccleſiæ Seguntin. ex conceſſione & diſpenſatione Apoſtolica præeſt, quique, ut aſſerit, opus erectionis & conſtructionis hujuſmodi novi Monaſterii adjuvare proponit, nobis ſuper hoc etiam humiliter ſupplicantis, ſupplicationibus inclinati, D. V. &c. mandamus, quatenus &c. ſi eſt ita, in dicto oppido, in aliquo loco ad hoc idoneo & convenienti, unum Monaſterium Monialium dicti Ordinis ſanctæ Claræ pro una Abbatiſſa & Monialibus, quæ in eo ſub perpetua clauſura, ac regulari Obſervantia, ac aliis regularibus inſtitutis Altiſſimo famulentur, cum dormitorio &c. ſub invocatione per præfatum Petrum eligenda, abſque alicujus præjudicio, erigere & inſtituere, dictoque Petro Comiti Monaſterium erectum hujuſmodi in aliquo loco competenti dicti oppidi conſtrui & ædificari faciendi, & poſtquam conſtructum & ædificatum fuerit, Abbatiſſæ & Monialibus præfatis, ſi ſe de dicto Monaſterio extra muros prædictos ſito ad Monaſterium conſtruendum & erigendum hujuſmodi ſe transferre voluerint, ſe transferendi, necnon Monaſterium extra muros ſitum hujuſmodi demoliendi, deſtruendi, vendendi, alienandi, ad firmam ſeu annuam penſionem concedendi, & alias de eo ejuſque ædificiis & circumadjacentiis diſponendi, illius Eccleſia, ſeu Capella, in qua aliquando Miſſæ & alia Divina officia celebrentur integra remanente, licentiam & facultatem concedere, necnon illorum pretium, ac alia ejuſdem Monaſterii demoliendi reditus, poſſeſſiones & bona, eidem Monaſterio erigendo pro illius dote perpetuo applicare & appropriare auctoritate noſtra curetis.

§. III. Nos enim, ſi erectionem hujuſmodi fieri, ac licentiam & facultatem prædictas concedi vigore præſentium contigerit, ut præfertur, eiſdem erigendo Monaſterio, ac Abbatiſſæ & Monialibus in eo pro tempore degentibus, quod omnibus & ſingulis privilegiis &c. uti &c. poſſint & debeant, auctoritate Apoſtolica &c. indulgemus: jure tamen &c. Et inſuper, ut hujuſmodi fabrica citius perfici poſſit, & Chriſtifideles eo libentius manus promptius porrigant adjutrices, quo ex hoc ibidem dono cœleſtis gratiæ uberius conſpexerint ſe refectos: de omnipotentis Dei miſericordia, & beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus auctoritate confiſi, omnibus & ſingulis utriuſque ſexus Chriſtifidelibus, qui durante hujuſmodi fabrica, aliquam eleemoſynam eidem conſtruendo Monaſterio erogaverint, omnes & ſingulas indulgentias & peccatorum remiſſiones etiam in participatione ſacramentorum & Divinorum officiorum conſequantur, quas conſequerentur largientes eleemoſynam aliis Monaſteriis & domibus prædictæ ſanctæ Claræ, & Minorum Ordinum, eadem auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium indulgemus: eiſdemque, ac omnibus & ſingulis Chriſtifidelibus utriuſque ſexus

sexus vere pœnitentibus & confessis, qui erigendum & construendum Monasterium hujusmodi in sequenti festo Resurrectionis & Ascensionis Domini nostri Jesu Christi, ac sanctæ Claræ festivitatum diebus, a primis vesperis usque ad occasum solis sequentium dierum visitaverint, ac pro illius fabrica, illa durante, & ornamentis manus porrexerint adjutrices, decem annos & totidem quadragenas de injunctis eis pœnitentiis misericorditer in Domino relaxamus: præsentibus quoad decem annorum spatium, & alias indulgentias hujusmodi consequendas post decennium minime valituris. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis &c. ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDIII. VII. Idus Septembris, Pontificatus nostri anno 1.

Anno Caisti 1504. Julii II. anno 1. & 2.

VI.

Ut concedat licentiam ædificandi Monasterium Clarissarum in oppido Villænovæ Scaphæ ruptæ. Ibid. lib. 10. fol. 105.

Dilectis filiis Decano & Priori ac Thesaurario Ecclesiæ Pacen.

§. I. EXimiæ devotionis affectus &c. Cum itaque, sicut accepimus, Ecclesia, Eremitorium seu oratorium nuncupata beatæ Mariæ, Sateranæ nuncupata oppidi de Villanova de Varcarota, Pacen. diœcesis, certo modo vacet ad præsens; &, sicut exhibita nobis nuper pro parte dilecti filii nobilis viri Laurentii Xuares de Figueroa de Mendoça, Domini oppidi de Arcos, & dilectæ in Christo filiæ Isabellæ de Aguilar ejus uxoris petitio continebat, cum ipsi prole legitima careant, quæ sibi in eorum bonis & hæreditate succedat, & cupiant terrena in cælestia, & transitoria in æterna felici commercio commutare, proponantque aliquod Monasterium Monialium de dictis suis bonis competenter dotare, ad Dei laudem, Divini cultus augmentum, & religionis propagationem, & ipsorum Laurentii & Isabellæ animarum salutem, & si in dicta Ecclesia, quæ per clericos parochialis Ecclesiæ dicti oppidi gubernatur, apud illam erigeretur unum Monasterium Monialium Ordinis sanctæ Claræ, quæ inibi sub regularibus institutis dicti Ordinis, ac sub obedientia, visitatione, correctione & superioritate Episcopi Pacen. & ejus officialium pro tempore existentium Altissimo famularentur, deputarenturque aliqui Capellani idonei ad celebrandum Divina officia, ac ministrandum Ecclesiastica Sacramenta Abbatissæ & Monialibus dicti Monasterii pro tempore existentibus, amovibiles ad nutum & voluntatem præfatorum Laurentii & Isabellæ, vel eorum altero defuncto ad voluntatem alterius eorum tunc superstitis, suorumque hæredum, seu aliarum personarum affinium, vel per ipsos Laurentium & Isabellam eligendarum & nominandarum; & dicta Ecclesia eidem Monasterio, cum erectum fuerit, perpetuo annecteretur & incorporaretur, ita ut illius fructus, ejusque Monasterium, donec perfectum foret, fabricæ cederent, & postquam perfectum fuerit, in illius ac Abbatissæ & Monialium ejusdem pro tempore existentium usus & utilitatem converterentur, ipsi Laurentius & Isabella ædificia dicti Monasterii suis sumptibus & expensis construi & ædificari facerent, ipsumque Monasterium congruis reditibus pro sustentatione Abbatissæ & Monialium, ac Capellanorum prædictorum dotarent, ex quo in eodem Monasterio aliquæ Virgines, & aliæ mulieres honestæ volentes seculum derelinquere, & Deo

in ejus beneplacitis deservire, recipi, & integritatem suam Domino conservare possent, ad ipsius Dei laudem, & religionis propagationem. Pro parte eorumdem Laurentii & Isabellæ asserentium, fructus, reditus & proventus dictæ Ecclesiæ 24. floren. auri de camera secundum communem æstimationem valorem annuum non excedere, nobis fuit humiliter supplicatum, ut in dicta Ecclesia, seu apud illam unum Monasterium Monialium dicti Ordinis pro una Abbatissa & Monialibus, quæ in eo sub obedientia, visitatione, correctione & superioritate Episcopi, & ejus Officialium prædictorum, & regularibus institutis dicti Ordinis Altissimo famulentur, cum dignitate Abbatissali, ac dormitorio, claustro, refectorio, cœmeterio, hortis, hortalitiis, & aliis officinis necessariis, sub invocatione, de qua eisdem Laurentio & Isabellæ videbitur, erigere; dictamque Ecclesiam, eidem Monasterio pro illius Ecclesia perpetuo concedere, ac eamdem Ecclesiam Monasterio prædicto, cum erectum fuerit, perpetuo unire, annectere & Incorporare: necnon eisdem Laurentio & Isabellæ, suisque hæredibus & successoribus jus patronatus dicti Monasterii, ita quod electio Abbatissæ per Conventum ejusdem Monasterii pro tempore facta, eisdem Laurentio & Isabellæ, suisque hæredibus & successoribus, aut aliis personis per eum nominandis, præsentetur, postmodum per eos seu hæredes & successores, aut alias personas nominandas, ut præfertur, dicto Episcopo, vel ejus Officiali seu Vicario in spiritualibus generali per eum confirmanda, si canonica fuerit, præsentationem concedere, aliasque &c. dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui dudum inter alia voluimus &c. ipsoque Laurentium & Isabellam a quibuscumque excommunicationis &c. necnon verum & ultimum dictæ Ecclesiæ vacationis modum præsentibus pro expressis habentes, auctoritate hujusmodi &c. discretioni vestræ &c. mandamus quatenus &c. si est ita, in dicta Ecclesia, seu apud illam unum Monasterium Monialium dicti Ordinis pro una Abbatissa & Monialibus dicti Ordinis, quæ in eo sub obedientia, visitatione, correctione & superioritate Episcopi, vel ejus officialium prædictorum, ac regularibus institutis dicti Ordinis Altissimo famulentur, cum dignitate Abbatissali, ac dormitorio &c. sub invocatione, de qua eisdem Laurentio & Isabellæ videbitur, sine alicujus præjudicio erigere, dictamque Ecclesiam eidem Monasterio pro illius Ecclesia, cum potestate illam ampliandi, seu reformandi ad instar aliarum Ecclesiarum aliorum Monasteriorum Monialium dicti Ordinis, perpetuo assignare; & ut Monasterium ipsum, ultra impensas per ipsos Laurentium & Isabellam propterea faciendas in ejus structuris & ædificiis citius perfici & compleri, ac postquam completum fuerit, illius Abbatissa & Moniales pro tempore existentes ultra dotem per eosdem Laurentium & Isabellam assignandam, ut commodius sustentari possint, eamdem Ecclesiam, quæ sine cura est, quovis modo &c. cum omnibus juribus & pertinentiis suis eidem Monasterio, cum erectum fuerit, ut præfertur, perpetuo unire &c. ita quod fructus, reditus & proventus dictæ Ecclesiæ in fabricam dicti Monasterii, donec fabrica hujusmodi perficiatur, & demum cum perfecta fuerit, in usus & utilitatem Monasterii & Ecclesiæ, Abbatissæ & Monialium prædictorum convertantur; liceatque Abbatissæ & Conventui præfatis per se vel alium seu alios corporalem possessionem Ecclesiæ juriumque & pertinentiarum prædictorum propria auctoritate apprehendere, & perpetuo retinere, ac illius fructus, reditus & proventus in fabricam & utilitatem ac usus Monasterii, Ecclesiæ, Abbatissæ & Monialium prædictorum respective convertere, Diœcesani loci, ac cujusvis alterius licentia super hoc minime requisita: Et nihilominus eidem Laurentio & Isabellæ suisque hæredibus & suc-

& successoribus jus patronatus dicti Monasterii: ita quod electio Abbatissæ dicti Monasterii per Conventum præfatum pro tempore facta, eisdem Laurentio & Isabellæ, seu hæredibus & successoribus suis, aut aliis personis per per eum nominandis, præsentetur, postmodum per eos seu hæredes & successores, aut alias personas nominandas, ut præfertur, præfato Episcopo, vel ejus Officiali seu Vicario in spiritualibus præsentanda, & per eum, si canonica fuerit, confirmanda; ac facultatem deputandi capellanos idoneos ad nutus amovibiles, ut præfertur, ad celebrandum, & ministrandum Ecclesiastica Sacramenta eisdem Abbatissæ & Monialibus; necnon eidem Laurentio condendi & faciendi cum consilio & assensu prædicti Episcopi, seu ejus officialis statuta rationabilia & honesta, ac sacris canonibus non contraria, pro felici directione & conservatione dicti Monasterii, concedere auctoritate nostra curetis. Nos enim, si erectionem, concessionem, unionem, annexionem, incorporationem hujusmodi, & alia præmissa per vos fieri contingat, ut præfertur, eidem Monasterio, & illius Abbatissæ & Monialibus pro tempore existentibus, quod omnibus & singulis privilegiis &c. quomolibet in futurum uti &c. possint & debeant &c. indulgemus: jure &c. Non obstantibus voluntate nostra prædicta, ac fel. rec. Bonifacii PP. VIII. &c. & aliis Apostolicis constitutionibus &c. contrariis quibuscumque, aut si &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c. MDIV. XVII. Kalendas Aprilis Pontificatus nostri anno 1.

VII.

Concedit celebrari posse officia Divina tempore interdicti in festo sancti Bonaventuræ. Ex Speculo Min. tract. 2. fol. 49.

Carissimo in Christo filio nostro Ferdinando Regi, & carissimæ in Christo filiæ nostræ Elisabethæ Reginæ Hispaniarum Catholicis.

§. I. Exponi nobis nuper fecistis, quod vos ex magno devotionis fervore, quem ad beatum Bonaventuram, & Ordinem Fratrum Minorum, cujus idem Bonaventura professor fuit, ac ejusdem Ordinis domos geritis, tam vos, quam Fratres dicti Ordinis desideratis magnopere, quod quemadmodum juxta privilegia Apostolica Fratribus dicti Ordinis & eorum domibus concessa, si tempore quo dies, in qua festum beati Francisci, qui ejusdem Ordinis primus institutor fuit, interdictum etiam Apostolica auctoritate appositum fuerit, Fratres ipsi, excommunicatis & interdictis exclusis, a primis vesperis usque ad secundas vesperas ejusdem diei inclusive, in eorum domibus Missas & alia Divina officia, ac si interdictum appositum non esset, celebrare possint, id ad festum Divi Bonaventuræ extendi posse. Quare pro parte vestra nobis fuit humiliter supplicatum, ut huic pio desiderio vestro paterna benignitate annuere dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui Fratres ipsos, præsertim illos, qui post cursum hujus vitæ de manu Dei coronam palmæ habere meruerunt, & eorum domos singulari prærogativa præ ceteris in visceribus caritatis gerimus: quod de cetero perpetuis futuris temporibus in die sancti Bonaventuræ, si eadem die interdictum, etiam dicta auctoritate appositum fuerit, omnes & singuli Fratres dicti Ordinis in eorum domibus a primis vesperis usque ad secundas vesperas ejusdem diei inclusive, quemadmodum in die sancti Francisci Fratres ipsi facere possunt, Missas & alia Divina officia in dictis eorum domibus, excommunicatis & interdictis exclusis, celebrari facere libere & licite possint, auctoritate Apostolica præfata, tenore præsentium statuimus & ordina-

dinamus, ac Fratribus prædictis similiter indulgemus. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die xxiv. Maii mdiv. Pontificatus nostri anno 1.

VIII.

Ut dent facultatem fabricandi Conventum in Terra Montagnanæ pro Fratribus Observantibus. Ex reg. Julii II. lib. 3. fol. 148.

Dilectis filiis Archipresbytero de Londenaria, Ferrarien. diœcesis & Joanni de Roma Paduan. ac Bono de Flumine Brixien. Ecclesiarum Canonicis.

§. I. Dum fructus uberes &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Universitatis hominum Terræ Montagnanæ, Paduan. diœc. petitio continebat, quod ipsi ob singularem, quem ad dictum Ordinem gerunt devotionis affectum, & pro suarum animarum salute, religionis propagatione, ac Divini cultus augmento, ex bonis eis a Deo collatis, in eadem terra seu ejus territorio, in aliquo loco commodo, convenienti & honesto per eos assignando, unam domum sub invocatione sancti Francisci, pro perpetuis usu & habitatione nonnullorum Fratrum Ordinis & Observantiæ prædictorum, cum Ecclesia, campanili humili, campana, cœmeterio, dormitorio, refectorio, claustro, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis construere & ædificare, seu &c. summopere desiderant, si eis super hoc Apostolicæ Sedis licentia suffragetur. Quare pro parte Universitatis prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut eidem Universitati in loco prædicto, ut præfertur, assignando unam domum sub dicta invocatione cum Ecclesia &c. pro perpetuis usu & habitatione nonnullorum Fratrum Ordinis & Observantiæ hujusmodi construendi & ædificandi seu &c. ac Generali Cismontano, & Provinciali Provinciæ sancti Antonii, Ordinis & Observantiæ prædictorum Vicariis secundum morem dicti Ordinis, illam pro Fratrum eorumdem perpetuis usu & habitatione recipiendi, ipsisque Fratribus illam perpetuo inhabitandi licentiam concedere, ac alias &c. dignaremur.

§. II. Nos igitur &c. Universitatem prædictos, & eorum singulos a quibusvis excommunicationis &c. absolutos fore censentes, hujusmodi &c. mandamus, quatenus &c. si est ita, eisdem Universitati in dicto loco per eos, ut præmittitur, assignando, unam domum sub dicta invocatione cum Ecclesia &c. pro perpetuis usu & habitatione nonnullorum Fratrum Ordinis & Observantiæ hujusmodi, sine alicujus præjudicio, construendi & ædificandi, seu construi & ædificari faciendi, ac Vicariis illarum pro Fratrum eorumdem perpetuis usu & habitatione recipiendi, & Fratribus prædictis eam perpetuo inhabitandi licentiam concedere auctoritate nostra curetis. Nos enim, si licentiam hujusmodi vigore præsentium concesseritis, dictæ domui, & Fratribus in ea pro tempore commorantibus, ut omnibus & singulis privilegiis, gratiis &c. uti &c. valeant, auctoritate Apostolica, tenore præsentium concedimus per præsentes: jure tamen &c. Non obstantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. &c. & aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis &c. contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno mdiv. Pridie Non. Junii, Pontificatus nostri anno 1.

IX. *Sub-*

IX.

Subjicit Conventum Alfararæ fratri Fortunio Victoriensi. Ibidem lib. 9. fol. 331.

Venerabili fratri Episcopo Terracinensi, & dilectis filiis Archidiacono de Niebla, & Sancio Ortiz de Stuñiga Canonico Ecclesiæ Hispalen.

§. I. HIs per quæ Christifidelium &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilecti filii Fortunii Victoriensis, Ordinis Fratrum Minorum professoris petitio continebat, quod olim dilectus filius Ægidius Delfin, Artium & sacræ Theologiæ professor, & dicti Ordinis tunc Minister Generalis, ex certis causis tunc expressis, eumdem Fortunium quoad viveret, in Guardianum seu Visitatorem domus sancti Joannis de Alferara, Hispalen. diœcesis, dicti Ordinis, provinciæ Castellæ, secundum morem eorumdem, tunc sub obedientia immediata Generalis dicti Ordinis existentis, constituit & deputavit, ac ipsam domum ejus curæ commisit; ac voluit, quod eadem domus & illius Fratres omnibus & singulis privilegiis, gratiis, immunitatibus, libertatibus, quibus aliæ domus ejusdem Ordinis Generali Ministro subjectæ, de jure vel consuetudine utebantur & gaudebant, uterentur, potirentur & gauderent in futurum: dictoque Fortunio domum de Alferara & illius Fratres regendi & corrigendi, ac alia omnia & singula faciendi, quæ ipsemet Minister facere posset, si in ipsa domo præsens esset, faciendi auctoritatem & liberam facultatem concessit; necnon eidem Fortunio, & in ipsa domo de Alferara pro tempore degentibus Fratribus, quod ter in anno idoneum possent eligere confessorem dicti Ordinis, qui eos & eorum quemlibet ab omnibus casibus pro tempore existenti Ministro Generali dicti Ordinis reservatis absolvere valeret, indulsit: Fratribus quoque in ipsa domo de Alferara pro tempore degentibus, quod eidem Fortunio, tamquam eorum Guardiano obedirent, injunxit, ac omnibus ipso Ministro inferioribus, ne præfatum Fortunium in præmissis molestarent, inhibuit, prout in eisdem Generalis Ministri desuper confectis litteris plenius dicitur contineri. Quare pro parte dicti Fortunii nobis fuit humiliter supplicatum, ut constitutioni, deputationi, voluntati, concessioni, indulto, præcepto, & inhibitioni prædictis, pro illorum subsistentia firmiori, Apostolicæ confirmationis robur adjicere, aliasque &c. dignaremur.

§. II. Nos igitur præfatum Fortunium a quibusvis excommunicationis &c. absolutum fore censentes, hujusmodi &c. mandamus &c. quatenus &c. constitutionem &c. si & postquam vobis de illis constiterit, ac prout illa concernunt, omnia in dictis litteris Ægidii Ministri Generalis hujusmodi contenta, auctoritate nostra approbetis & confirmetis, supplentes &c. contradictores &c. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis &c. contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum &c. anno MDIV. XV. Kalend. Junii, Pontificatus nostri anno 1.

X.

Declarat multa dubia circa Regularem Observantiam, & confirmat privilegia. Ibid. lib. 7. fol. 62.

Ad perpetuam rei memoriam.

§. I. IN militantis Ecclesiæ agro &c. Sane pro parte carissimi in Christo filii Ferdinandi Regis & carissimæ in Christo filiæ nostræ Elisabethæ Reginæ Castellæ & Legionis, ac Siciliæ illustrium, nobis nuper exhibita petitio continebat, quod alias fel. record. Alexandro Papæ VI. prædecessori pro parte eorumdem Regis & Reginæ exposito, quod etiam cla. mem. Castellæ, Legionis & Aragonum Reges, dictorum Regis & Reginæ prædecessores, qui pro tempore fuerunt, quamplurima in Castellæ, Legionis & Aragonum hujusmodi eorumque Regnis & dominiis Monasteria, domos, & alia loca Regularium Ordinum diversorum tam virorum, quam mulierum, ex eorum pia devotione, & ut in illis mera vigeret Religio, ac nomen Altissimi, ad cujus gloriam & honorem instituta fuerunt, debite laudaretur, de propriis eorum bonis fundassent & dotassent, ac post hujusmodi fundationem in aliquibus Monasteriorum, domorum, & locorum in Regnis & dominiis prædictis consistentium Regularis Observantia fuisset observata: tamen a nonnullis temporibus citra, Monachis, Fratribus, Monialibus, ceterisque Religiosis eorumdem Monasteriorum, domorum & locorum paulatim vivendi modum & normam relaxantibus, & a suavis contemplationis jugo sepositis, in eis Regularis Observantia tepuerit; idem Alexander prædecessor super his providere volens, Apostolicas super hoc Archiepiscopo Toletano, & nonnullis aliis tunc expressis Prælatis litteras concessit seu direxit, quarum quidem litterarum vigore nonnullæ domus dicti Ordinis Fratrum Minorum ad Regularem Observantiam reductæ fuerunt. Et quia aliqui Fratres dicti Ordinis plusquam oportet forsan scrupulose dubitabant aliquas censuras incurrisse, timentes vel suspicantes prædictas litteras minus sufficientes fuisse, & aliquos ex Fratribus directe vel indirecte forsan contra privilegia dicti Ordinis, vel contra concordiam inter Conventuales & de Observantia nuncupatos dicti Ordinis Fratres factam, & per Sedem prædictam confirmatam, aut hujusmodi reformationi, & litterarum sollicitationi consilium præbuisse, & se intermisisse, vel in recipiendo easdem domos mandato prædictorum judicum, seu reformationem in aliquo excessisse, vel aliquibus aliis cautelis usos fuisse, aut aliqua verba comminativa ex parte prædictæ Reginæ Fratribus Conventualibus dixisse, aut aliqua alia de necessariis ad prædictam reformationem minus bene fecisse; quamvis vivæ vocis oraculo ab eisdem censuris seu scrupulis per dictum prædecessorem absoluti fuerint; & contingit quod aliquando in una Provincia, secundum morem dicti Ordinis ædificentur domus dicti Ordinis, quæ sub aliena obedientia quam Ministri seu Vicarii Generalis ejusdem Provinciæ degunt, ex quo nonnumquam scandala inter eosdem Fratres dicti Ordinis concitentur: ac etiam, cum piæ mem. Sixtus Papa IV. etiam prædecessor noster, privilegia dicti Ordinis confirmans, illa de novo concessit, ab aliquibus dubitetur, an privilegia antea dicto Ordini alias quam per dictum Sixtum prædecessorem concessa, & quomodolibet revocata, censeantur iterum concessa per illa verba *de novo concedimus*, ac eadem verba referantur solummodo ad privilegia, quæ prædicto Ordini usque ad Sixtum prædecessorem præfatum concessa, & non revocata fuerunt.

§. II. Et

§. II. Et cum etiam in eisdem privilegiis dicto Ordini concessis contineatur, quod Fratres dicti Ordinis vocati a populo possint ædificare domos pro usu & habitatione perpetuis Fratrum prædicti Ordinis, non obstante prohibitione rec. mem. Bonifacii Papæ VIII. similiter prædecessoris nostri, ab aliquibus dubitaretur, an si a particulari persona avocati fuerint, domos prædictas ædificare possint. Sæpius etiam contingit, quod domus dicti Ordinis in tali loco situatæ existunt, quod de jure non comprehenduntur in interdicto in oppido apposito; & quod licet dictum oppidum sit interdictum, ipsi Fratres possint Divina officia celebrare; tamen Prælati vel eorum officiales etiam aliquando odio vel laboribus ipsos Fratres fatigent, vel ut eis injurias inferant, Civitatem vel alium locum cum duobus vel tribus milliaribus in circuitu existentibus Ecclesiastico interdicto subjiciunt, ut sic etiam domus Fratrum prædicti Ordinis sub hujusmodi interdicto includantur, in grave præjudicium Fratrum prædictorum. Continetur etiam in privilegiis prædictis, quod Fratres prædicti Ordinis per Prælatos suos, & Prælati ab aliis Fratribus ab omni excommunicatione etiam Sedi Apostolicæ reservata, exceptis heresis lapsus, schismatis, deferentium prohibita ad infideles, & falsitatis litterarum Apostolicarum casibus, absolvi possint, & hoc ut omnis materia evagandi dictis Fratribus auferatur: & aliquando in aliquibus litteris Apostolicis, vel dictis Fratribus vel aliis concessis continetur, quod contrafacientes aliquibus in eisdem litteris contentis, excommunicationis sententiam incurrant, a qua absolvi non possint, nisi a persona Romani Pontificis, vel per alia similia verba, quæ auferre videntur omnem potestatem a dictis Prælatis absolvendi, & absolvi committendi eosdem Fratres: ex quo mentes dictorum Fratrum, quandoque conturbantur; tam scrupulosæ conscientiæ sint, putantes se a Prælatis suis absolvi non posse, procurant ad Sedem præfatam accedere, ex quo a suavi contemplatione Divinorum retrahuntur, & eis vagandi occasio, imo quasi necessitas præbetur & infertur. Dubitatur etiam, quod si aliqui habitum per habitatores dicti Ordinis susceperint, aut propter austeritatem Regulæ, vel alias ante lapsum anni probationis a dicto Ordine recesserint, & deinde meliori spiritu ducti, iterum ad dictum Ordinem rediverint, habitum probationis hujusmodi resumentes, an tempus prioris receptionis habitus cum tempore posterioris in anno probationis computari debeat, an vero integrum annum probationis posterioris habere debeat, non computato hujusmodi tempore priori. Insuper, cum in privilegiis & litteris prædictis dicto Ordini Minorum concessis contineatur, quod quando eis expedire videbitur, possint eligere quem voluerint in suum Conservatorem seu judicem, qui contra inferentes eis injurias juxta privilegia & litteras hujusmodi procedere possit, sæpe contingit, quod taliter requisiti, jurisdictionem hujusmodi ob contemplationem aliquarum personarum sibi conjunctarum, seu odio, amore aut aliis de causis acceptare nolunt, in grave dictorum Fratrum, & suorum privilegiorum detrimentum. Præterea, cum in litteris Apostolicis super indulgentiis, domibus dictorum Fratrum per Romanos Pontifices prædecessores nostros concessis, verba, *ut illas consequantur, manus porrigentes adjutrices*, continentur: si hujusmodi verba de largientibus ibi pecunias intelligerentur, aliqui Fratres cum eas recipere nullo modo possint, aliquam altercationem haberent, dubitatur, utrum manus adjutrices hujusmodi, de eis, qui alias Fratribus in pane & aliis pro eorum victu & vestitu & domorum suarum reparatione necessariis, eleemosynam fecerint, intelligantur? Cum autem, sicut eadem petitio subjungebat, Ferdinandus Rex & Elisabetha Regina præfati, qui ad ipsum Ordinem singularem gerunt de-

devotionis affectum, cupiant omnia & singula privilegia, litteras & concessiones Fratribus & Ordini prædictis per quoscumque Romanos Pontifices prædecessores nostros concessa confirmari & approbari, ac super præmissis pro ipsorum Fratrum pace & tranquillitate opportune provideri; pro parte eorumdem Ferdinandi Regis & Elisabethæ Reginæ nobis fuit humiliter supplicatum, ut omnibus & singulis privilegiis quarumcumque gratiarum dicto Ordini concessis, & præsertim per Concilium Constantiense, ac sanctæ mem. Eugenium IV. & Nicolaum V. Calixtum III. Pium II. ac Sixtum IV. necnon Innocentium VIII. & eumdem Alexandrum VI. & quoscumque alios Romanos Pontifices prædecessores nostros, necnon processibus per Nos, quondam Cardinalatus honore fungentes, etiam dum præfati Ordinis Minorum protectionis officio fungeremur, auctoritate Apostolica robur Apostolicæ confirmationis adjicere, ac alias statui dictorum Fratrum in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. III. Nos igitur, qui ad Ordinem ipsum, dum in minoribus constituti eramus, singularem gessimus devotionis affectum, quique nunc pastorali officio fungentes, eumdem Ordinem propter uberes fructus, quos in militanti Ecclesia producit, speciali dilectionis affectu prosequimur, hujusmodi supplicationibus inclinati, omnia & singula privilegia & indulta quarumcumque gratiarum dicto Ordini concessa, & præsertim per Concilium, ac Eugenium, Nicolaum, Calixtum, Pium, Sixtum, Innocentium, Alexandrum, & alios prædecessores hujusmodi nostros, necnon processus per Nos, dum in minoribus ageremus, & dicti Ordinis protectionis officio fungeremur, ut præfertur, dicta Apostolica auctoritate, tenore præsentium approbamus, confirmamus, & illa perpetuæ firmitatis robur obtinere debere decernimus: & insuper Fratres, si qui sint, qui expeditionem dictarum litterarum præfatæ confirmationis procurarunt seu sollicitarunt, vel in aliquo forte excesserunt, tantummodo circa domos ejusdem Ordinis usque ad diem obitus prædicti Alexandri prædecessoris reformaras, ab excommunicationis sententia, aliisque censuris & pœnis Ecclesiasticis, præterquam a labe Simoniæ, si quas etiam juxta privilegia, seu institutiones regulares dicti Ordinis, vel etiam contra concordiam, vel in aliis supradictis casibus incurrerint, auctoritate & tenore prædictis absolvimus, supplentes &c. & quod in una Provincia, secundum morem dicti Ordinis, domus Fratrum Ordinis hujusmodi, qui sub aliena obedientia vivunt, de cetero de novo construi & ædificari numquam, nisi de licentia Vicarii Generalis, perpetuo prohibemus, ac quidquid in contrarium attentari contigerit, irritum & inane decernimus, & per confirmationem dictorum privilegiorum per ipsum Sixtum prædecessorem factam, & eorumdem privilegiorum novam concessionem per verba *de novo concedimus*, simili modo esse confirmata privilegia dicto Ordini concessa, & alias non revocata; & per Fratres ipsos, si a Principe, Duce, Marchione, Comite, ut aliquam domum dicti Ordinis ædificent, requisiti fuerint, domum hujusmodi, pro usu & habitatione perpetuis Fratrum dicti Ordinis Regularis Observantiæ construi & ædificari, ac locum pro hujusmodi constructione oblatum recipi posse: ac quod, si contingat aliquam Civitatum seu oppidum cum duobus vel tribus milliaribus circumvicinis, infra quæ milliaria domus Fratrum Minorum dicti Ordinis & Observantiæ existant, Ecclesiastico esse interdicto subjecta seu supposita, Fratres Ordinis hujusmodi, nisi causam interdicto dederint, vel eis specialiter existeret legitime interdictum factum, hujusmodi interdictum servare non teneantur, si alias de jure domus ipsorum Fratrum in interdicto talis oppidi non comprehendatur; sed possint in eorum Ecclesiis & domibus, Mis-

Missas & alia Divina officia, alias juxta privilegia eis concessa celebrare: & quod quæcumque persona seu personæ, alias de jure capaces, pro parte dictorum Fratrum requisitæ, nisi legitimo impedimento detentæ fuerint, jurisdictionem & conservationem eorumdem Fratrum vigore præfatorum privilegiorum sub excommunicationis pœna suscipere teneantur: quodque verba in privilegiis suis contenta hujusmodi, scilicet, quod visitantes sua loca, & *manus porrigentes adjutrices*, indulgentias eis concessas consequantur, & scrupulum Fratribus, qui scrupulum formaverint totaliter, & ad facientes sibi eleemosynas de pane & aliis, pro eorum victu & vestitu, & domorum suarum reparatione necessariis referantur; ac quod etiam Prælati dicti Ordinis, & alii Fratres, quibus ipsi commiserint, alios Fratres Ordinis ejusdem usque ad diem datæ præsentium dumtaxat, a quacumque excommunicationis sententia, quantumcumque, & sub quibusvis verbis ac clausulis, tam per usus in jure expressos, quam per litteras Apostolicas Sedi Apostolicæ reservata, etsi contineant in se clausulam, quod qui contrafecerint, non possint absolvi, nisi ab ore proprio Romani Pontificis, vel similia, aut majora verba, hæresis lapsus, schismatis, delationis prohibitorum ad infideles, ac falsitatis litterarum Apostolicarum casibus dumtaxat exceptis, alias juxta privilegia eis concessa de præterito dumtaxat, & non aliter absolvere possint. Et cum aliis Fratribus, qui annum probationis inceperint, & deinde habitu dimisso, ad ipsum Ordinem redierint, tempus prioris receptionis habitus cum tempore posterioris in anno probationis sibi imputari vel etiam computari possit, juxta discretionem & determinationem suorum Prælatorum, eisdem auctoritate & tenore decernimus & declaramus: & ulterius omnia & singula privilegia, immunitates, exemptiones, concessiones, indulgentias & indulta tam vivæ vocis oraculo, quam alias sub quibusvis tenoribus & formis Fratribus Ordinis prædicti Regularis Observantæ Regnorum prædictorum, & eorum domibus seu piis locis per Nos, & prædecessores nostros Romanos Pontifices, aut dictam Sedem concessa, Fratribus dicti Ordinis Minorum eorum domibus, ac si eis concessa forent: & quod, sicut per prædecessores nostros concessum est, quod visitantes domum Fratrum Minorum in die sancti Francisci, consequantur certum numerum indulgentiarum, & visitantes prædictas domos in festis sancti Antonii & Bernardini, alium licet minorem numerum, qui etiam visitantes domos Fratrum Minorum in die sancti Bonaventuræ, easdem indulgentias consequantur, quas consequerentur visitantes in die videlicet prædictorum Sanctorum, videlicet Antonii vel Bernardini, eadem auctoritate Apostolica concedimus; & hujusmodi privilegia, immonitates, exemptiones, concessiones, indulgentias & indulta eisdem Fratribus Ordinis prædicti Regularis Observantiæ, ut præfertur, concessa, ad dictos Fratres Ordinis Minorum Regularis Observanriæ Regnorum eorumdem illorumque domos extendimus: non obstantibus præmissis, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon Ordinis Minorum & Observantiæ prædictorum, juramento &c. ceterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem, quod Confessor, quem singuli dictorum Fratrum Ordinis Minorum, qui excommunicationes, aliasque censuras & pœnas prædictas, præmissorum occasione, forsan incurrerint, duxerint eligendum, eis per excessus prædictos pœnitentiam salutarem injungat, quam ipsi omnino debeant adimplere, alioquin præsentes litteræ quoad eamdem absolutionem, nullius sint roboris, vel momenti.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c. MDIV. XV. Kalend. Junii, Pontificatus nostri anno I.

XI.

Ut concedant facultatem ædificandi Cænobium Obfervantum prope Villamnovam de Fraxino. Ibid. lib. 14. fol. 53.

Venerabilibus fratribus Corduben. Pacen. ac Marrochitano Epifcopis.

§. I. Piis petentium votis &c. Exhibita fiquidem nobis nuper pro parte dilecti filii Petri Puerto-Carrero laici Hifpalen. diœcefis petitio continebat, quod ipfe cupiens terrena in cœleftia, & transitoria in æterna felici commercio commutare, ob fingularem devotionis affectum, quem ad Ordinem Fratrum Minorom, de Obfervantia nuncupatorum gerit, cupit ad Dei laudem, & Religionis propagationem, ac Divini cultus augmentum de bonis fibi a Deo collatis unam domum, cum officinis neceffariis extra muros oppidi de Villa-nova de Fraxino, Pacen. diœcef. in loco ad id commodo & idoneo, pro ufu & habitatione perpetuis Fratrum Ordinis & Obfervantiæ prædictorum conftrui & ædificari facere, fi ad id Sedis Apoftolicæ auctoritas fibi fuffragetur. Quare pro parte dicti Petri afferentis fe de nobili genere procreatum fore, nobis fuit humiliter fupplicatum, ut fibi unam domum in dicto loco, cum Ecclefia, cœmeterio, campanili humili, campana, refectorio, dormitorio, hortis, hortalitiis, & aliis neceffariis officinis, pro ufu & habitatione prædictis dictorum Fratrum conftrui & ædificari faciendi licentiam & facultatem concedere, ac alias &c. dignaremur.

§. II. Nos igitur &c. ipfumque Petrum a quibufvis excommunicationis &c. abfolutum fore cenfentes, hujufmodi &c. fraternitati veftræ per Apoftolica fcripta mandamus, quatenus &c. fi eft ita, eidem Petro unam domum in dicto loco cum Ecclefia &c. pro ufu & habitatione prædictorum Fratrum, qui in ea fub Regulari Obfervantia hujufmodi, ac fub obedientia Cuftodis Cuftodiæ, de Angelis nuncupatæ fecundum morem dicti Ordinis, Altiffimo famulentur, abfque alicujus præjudicio, conftrui & ædificari faciendi licentiam & facultatem concedere: ac dilecto filio moderno & pro tempore exiftenti Cuftodi dictæ Cuftodiæ, ut domum prædictam fub ejus obedientia & cuftodia recipiat, ac in eamdem domum Fratres Ordinis & Obfervantiæ prædictorum introducat, fub excommunicationis pœna præcipere & mandare auctoritate noftra procuretis: non obftantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. prædecefforis noftri &c. & quibufvis aliis Apoftolicis, necnon in provincialibus & fynodalibus Conciliis editis generalibus vel fpecialibus conftitutionibus & ordinationibus &c. ceterifque contrariis quibufcumque &c.

Datum Romæ apud fanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDIV. VI. Kalendas Augufti, Pontificatus noftri anno I.

XII.

Ut dent licentiam fabricandi Conventum Obfervantum in oppido de Moguer. Ibidem folio 75.

Venerabilibus fratribus Archiepifcopo Hifpalen. & Marrochitano, ac Tyberiadis Epifcopis.

§. I. Piis fidelium votis &c. Exhibita fiquidem nobis nuper pro parte dilecti filii Petri Puerto-Carrero laici Hifpalen. diœcefis petitio continebat, quod ipfe qui, ut afferit, de nobili genere procreatus exiftit, zelo

zelo devotionis quam ad Ordinem Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum gerit, accensus, ac cupiens terrena in cœlestia, transitoria in æterna felici commercio commutare, pro religionis propagatione, & Divini cultus augmento, de bonis sibi a Deo collatis, summopere cupit in Hospitali alias per eum sub invocatione Corporis Christi in oppido de Moguer dictæ diœcesis canonice fundati, unam domum pro usu & habitatione perpetnis Fratrum Ordinis & Observantiæ prædictorum, ac Hospitale hujusmodi in alio loco ad id commodo & idoneo, in dicto oppido pro receptione & subventione pauperum sub dicta invocatione Corporis Christi construi & ædificari facere, si ad id Sedis Apostolicæ auctoritas sibi suffragetur. Quare pro parte dicti Petri nobis fuit humiliter supplicatum, ut sibi in dicto Hospitali, suppressis inibi nomine & hospitalitate, unam domum cum Ecclesia &c. ad instar aliarum domorum dicti Ordinis, pro perpetuis usu & habitatione dictorum Fratrum, & Observantia ouncupatorum, qui sub Custodia Hispalen. perpetuo esse debeant, necnon unum aliud Hospitale pro receptione & subventione pauperum, & aliarum miserabilium personarum, in aliquo alio loco dicti oppidi ad hoc commodo, sub dicta invocatione Corporis Christi construi & ædificari faciendi licentiam & facultatem concedere, aliasque &c. dignaremur.

§. II. Nos igitur &c. ipsumque Petrum a quibusvis excommunicationis &c. absolutum fore censentes, hujusmodi &c. fraternitati vestræ &c. mandamus, quatenus &c. si est ita, præfato Petro in dicto Hospitali, suppressis inibi nomine & hospitalitate, unam domum cum Ecclesia &c. ad instar aliarum domorum dicti Ordinis, pro perpetuis usu & habitatione Fratrum Observantiæ prædictorum, qui sub Custodia Hispalen. perpetuo esse, & sub illius obedientia debeant, necnon unum aliud Hospitale pro receptione & subventione pauperum & miserabilium personarum, in aliquo alio loco ad id commodo & idoneo dicti oppidi sub dicta invocatione Corporis Christi, sine alicujus præjudicio, respective construi & ædificari faciendi, ac Custodi dictæ Custodiæ ipsam domum pro usu & habitatione perpetuis Fratrum & Observantiæ prædictorum recipiendi licentiam & facultatem concedere auctoritate nostra curetis. Non obstantibus fel. record. Bonifacii VIII. &c. ac aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis &c. ceterisque contrariis quibuscumque &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDIV. III. Non. Augusti, Pontificatus nostri anno I.

XIII.

Ut dent licentiam ædificandi domum Observantum prope locum sanctæ Euphemiæ. Ibid. fol. 384.

Dilectis filiis Archidiacono, & Scholastico, ac Christophoro de Velenzuela Canonico Ecclesiæ Corduben.

§. I. Sancto ac pio desiderio &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilecti filii nobilis viri Gondisalvi Mexiæ, Domini locorum sanctæ Euphemiæ, & de la Guardia, Corduben. diœcesis, petitio continebat, quod ipse de propria salute cogitans, ac cupiens terrena in cœlestia, & transitoria in æterna felici commercio commutare, summopere cupit, apud quamdam Ecclesiam, quam ipse alias sub invocatione sancti Alberti prope dictum locum sanctæ Euphemiæ de bonis sibi a Deo collatis construi & ædificari fecit, ob singularem, quem ad Fratres Ordinis Minorum, de Obser-

Observantia nuncupatorum gerit devotionis affectum, unam domum pro perpetuis usu & habitatione aliquorum Fratrum dicti Ordinis propriis sumptibus construi & ædificari facere, si ad hoc sibi Sedis Apostolicæ auctoritas suffragetur. Quare pro parte dicti Gondisalvi nobis fuit humiliter supplicatum, ut sibi unam domum apud ipsam Ecclesiam sub eadem invocatione, cum cœmeterio, campanili humili, campana, refectorio, dormitorio, hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis juxta morem dicti Ordinis pro perpetuis usu & habitatione novem Fratrum dumtaxat Ordinis & Observantiæ hujusmodi, in honorem novem mensium, quibus B. Virgo Maria Jesum Christum filium ejus Dominum nostrum in utero suo portavit, construi & ædificari faciendi licentiam concedere, aliasque &c. dignaremur.

§. II. Nos igitur &c. præfatumquè Gundisalvum a quibusvis excommunicationis &c. absolutum fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni vestræ &c. mandamus, quatenus &c. per vos vel alium seu alios præfato Gundisalvo unam domum apud ipsam Ecclesiam sub dicta invocatione pro perpetuis usu & habitatione novem Fratrum hujusmodi, cum cœmeterio &c. de consensu quorum interest, & sine alicujus præjudicio, construendi, ipsisque Fratribus illam recipiendi, & in ea perpetuo habitandi licentiam concedere; & postquam constructa fuerit, illam sub eadem Custodia, sub qua domus Fratrum dicti Ordinis loci de Belalcazar ejusdem diœcesis existit, subjicere, ac dilecto filio moderno & pro tempore existenti Custodiæ hujusmodi Custodi, ut ipsam domum sic constructam, & Fratres in ea pro tempore existentes, sub ejus gubernio & custodia ad instar dictæ domus de Belalcazar recipiat, committere, & mandare, quod in ea plusquam novem Fratres recipi non possint, cum locus ipse, ut idem Gundisalvus asserit, non multum fertilis existat, statuere & ordinare auctoritate nostra curetis. Nos enim, si licentiam concedi hujusmodi, ac alia præmissa per vos vigore præsentium fieri contigerit, ut præfertur, eidem domui & Fratribus in ea pro tempore degentibus hujusmodi, ut omnibus & singulis privilegiis &c. uti &c. valeant auctoritate Apostolica &c. indulgemus: jure &c. Non obstantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. &c. & aliis Apostolicis constitutionibus &c. ceterisque contrariis quibuscumque &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDIV. VII. Idus Septembris, Pontificatus nostri anno I.

XIV.

Ut tribuat facultatem ædificandi Conventum de Oliveira. Ibid. lib. 12. fol. 81.

Venerabili Fratri Episcopo Elboren.

§. I. Sedes Apostolica pia Mater &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectæ in Christo filiæ Philippæ, relictæ quondam Alvari, Ducis de Bragança nati, Bracaren. diœcesis petitio continebat, quod olim ipse Alvarus, dum viveret, cupiens terrena in cœlestia, & transitoria in æterna felici commercio commutare, ob singularem, quem ad Ordinem Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum gerebat devotionis affectum, quamdam domum in honorem sancti Francisci ejusdem Ordinis, prope oppidum de Oliveira dictæ diœcesis pro usu & habitatione aliquorum Fratrum Ordinis ejusdem absque Sedis Apostolicæ licentia construi & ædificari cœperit; & nonnulli ex Fratribus dicti Ordinis dictam domum inhabitarunt, & in quadam capella inibi constructa, Missas & alia Divina offi-

cia

cia celebrari fecerunt. Cum autem, ficut eadem petitio fubjungebat, dicta domus adhuc perfecta non fit, & ipfa Philippa domum hujufmodi de bonis fibi a Deo collatis perficere, & in eo unam Ecclefiam cum campanili humili &c. pro ufu & habitatione perpetuis dictorum Fratrum conftruere & ædificare feu &c. fummopere defiderat. Quare tam pro parte ejufdem Philippæ, quam Fratrum, qui dictam domum inhabitarunt, nobis fuit humiliter fupplicatum, ut Alvarum & Fratres ipfos ab exceffu hujufmodi & excommunicationis fententia, quam propterea incurrerant, abfolvere, ac etiam cum eifdem Fratribus fuper irregularitate, quam Miffas & alia Divina officia inibi celebrando contraxerunt, difpenfare, ac præfatæ Philippæ domum hujufmodi perficiendi, feu perfici, ac inibi unam Ecclefiam cum campanili &c. juxta morem dicti Ordinis, in dicto loco pro ufu & habitatione Fratrum Ordinis prædicti conftruendi & ædificandi, feu conftrui & ædificari faciendi licentiam concedere, ac alias &c. dignaremur.

§. II. Nos igitur &c. Philippam & Fratres prædictos domum eamdem inhabitantes, ac eorum fingulus, a quibufvis excommunicationis &c. abfolutos fore cenfentes, hujufmodi &c. fraternitati tuæ &c. mandamus &c. quatenus Fratres qui domum hujufmodi fine licentia præfata receperint feu inhabitaverint, fi id humiliter petierint, ac fi in eis figna contritionis apparuerint, ab excommunicationis fententia, aliifque cenfuris & penis Ecclefiafticis, fi quas propterea incurrerint, abfolvas in forma confueta, injuncta eifdem Fratribus pro modo culpæ pœnitentia falutari, & aliis, quæ de jure fuerint injungenda; ac cum Fratribus præfatis fuper irregularitate, quam Miffas & alia Divina officia celebrando contraxerint, difpenfes, aboleafque ab eis omnem inhabilitatem, & infamiæ maculam five notam exinde provenientem: necnon dictæ Philippæ domum hujufmodi perficiendi feu perfici, ac Ecclefiam cum campanili humili &c. juxta morem dicti Ordinis, pro perpetuis ufu & habitatione dictorum Fratrum, abfque alicujus præjudicio, ædificandi & conftruendi, feu &c. Fratribus vero prædictis domum hujufmodi pro eorum ufu & habitatione recipiendi, & in ea perpetuo inhabitandi plenam & liberam auctoritate noftra licentiam largiamini. Non obftantibus fel. rec. Bonifacii Papæ VIII. &c. & aliis Apoftolicis conftitutionibus & ordinationibus &c. ceterifque contrariis quibufcumque.

Datum Magliani, Portuen. diœc. anno MDIV. IV. Kalendas Octobris, Pontificatus noftri anno I.

XV.

Multa ftatuit in favorem Petri de Valentia, & Conventus Scalabitani. Ibid. lib. 10. fol. 301.

Ad perpetuam rei memoriam.

§. I. RAtioni congruit &c. Dudum fiquidem fel. recor. Alexandro Papæ VI. Prædeceffori noftro pro parte dilectorum filiorum Gometii Fernandi de Solis, & Joannis de Chaves, ac Alvari della Inojofa laicorum Placentinæ civitatis feu diœcefis, expofito quod ipfi fervore devotionis, quam ad fanctum Francifcum, & Ordinem Fratrum Minorum & Fratres ipfos, qui eorum exemplari vita, verbifque Dei prædicationibus, affiduaque & devota Divinorum celebratione, & aliis fuis bonis operibus non ceffabant animas Domino lucrifacere, gerebant, accenfi, cupientefque terrena in cœleftia, & tranfitoria in æterna felici commercio commutare, defiderabant de eis a Deo collatis, & aliis ad id pie elargiendis bonis, quamdam

dam domum pro perpetuis uſu & habitatione Fratrum dicti Ordinis, ſecundum primævam ipſius Ordinis inſtitutionem, & Regulæ puritatem viventium, in aliquo ad id commodo condecentique loco, infra terminos oppidi de Truxillo dictæ diœceſis conſtruere & ædificare, ſeu &c. ſi ad id eis Sedis Apoſtolicæ auctoritas ſuffragaretur; dictus prædeceſſor ipſorum Gometii, Joannis & Alvari in ea parte ſupplicationibus tunc inclinatus, Epiſcopo Placentin. & de Maguela, ac de Gadamyre Toletan. & prædictæ Placentin. Monaſteriorum per Priores gubernari ſolitorum, Prioribus, eorum propriis nominibus non expreſſis, ſuis litteris dedit in mandatis, quatenus ipſi vel duo aut unus eorum Gometiò, Joanni & Alvaro prædictis in aliquo ad id commodo & condecenti loco, infra terminos oppidi hujuſmodi, unam domum cum Eccleſia &c. pro perpetuis uſu & habitatione octo Fratrum dicti Ordinis, qui inibi juxta Regulæ puritatem, & evangelicam paupertatem, ac primævam inſtitutionem, hujuſmodi ſimpliciter vivere deberent, conſtruendi & ædificandi, ſeu &c. ac eiſdem Fratribus domum prædictam pro eorum uſu & habitatione hujuſmodi recipiendi, & perpetuo inhabitandi, auctoritate Apoſtolica liberam & omnimodam licentiam largiretur: & nihilominus quod Gometius, Joannes & Alvarus prædicti nonnullos Fratres ex aliis domibus dicti Ordinis, quos ad id voluntarios invenirent, ad eamdem conſtruendam domum, vocare & accerſire; ipſique ſic vocandi Fratres, qui dictam Regulam obſervare vellent, abſque alicujus Superioris licentia, ad eamdem conſtruendam domum ſe transferre, & inibi perpetuo permanere: quodque Fratres conſtruendæ domus hujuſmodi unum ex eis in ſuum Vicarium ſeu Cuſtodem eligere poſſent: quodque ſic electus per Miniſtrum Generalem dicti Ordinis, vel ejus Vicarium in Galliæ, Alemaniæ, & Hiſpaniæ provinciis ſuper Fratribus dicti Ordinis, de Obſervantia nuncupatis, pro tempore deputatum viſitari ſeu confirmari deberet, aut Vicario per eumdem Miniſtrum Generalem pro tempore deputato poſt Generalem Miniſtrum Ordinis hujuſmodi, cui per omnia ſicuti alia loca dicti Ordinis ſubſunt, eadem conſtruenda domus & illius Vicarius & Fratres immediate ſubjecti eſſe deberent, quodque Vicarius dictæ conſtruendæ domus infirmos viſitare, & Fratres ejuſdem conſtruendæ domus pro tempore exiſtentes induere; necnon conſtruendam domum hujuſmodi intrare volentes, ac ab eis profeſſionem regularem, ſi illam in ſuis manibus ſponte emittere vellent, recipere & admittere, ac tam illos, quam alios Fratres dictæ conſtruendæ domus pro tempore exiſtentes corrigere, abſolvere & ligare, ac omnia alia facere libere poſſet, quæ Miniſtri provinciales dicti Ordinis pro tempore exiſtentes, tam ex privilegiis & indultis dicto Ordini conceſſis, quam conſtitutionibus & inſtitutis regularibus dicti Ordinis facere poſſunt: & inſuper, quod Miniſter ſive Prælatus, ſub cujus obedientia Vicarius ſeu Cuſtos & Fratres conſtruendæ domus hujuſmodi etiam pro tempore viverent, aliquos Fratres in dicta conſtruenda domo ultra jam tunc poſitos ſeu introductos ponere ſeu introducere, nec jam introductos ſeu poſitos amovere abſque conſenſu & voluntate Vicarii ſeu Cuſtodis & Fratrum dictæ conſtruendæ domus pro tempore exiſtentium nullatenus poſſet: quodque Vicarius ſeu Cuſtos & Fratres domus conſtruendæ pro tempore exiſtentes hujuſmodi, unum Prælatum ejuſdem Ordinis qui eos juxta prædictæ Regulæ puritatem corrigere & emendare valeret, eligere deberent, & per quoſcumque dicti Ordinis Fratres, aut alias perſonas cujuſvis ſtatus, Ordinis, conditionis & dignitatis exiſtentes nulla occaſione moleſtari poſſent, prædicta auctoritate ſtatuerent & ordinarent, auctoritate & præeminentia Generalis Miniſtri Ordinis hujuſmodi, ac jure particularis Eccleſiæ & cujuſvis alterius in omnibus ſemper ſalvo.

Et

Et deinde dicto prædecessori pro parte dilectorum filiorum Petri de Valentia Custodis, & Fratrum domus *beatæ Mariæ de Luce*, oppidi, Ordinis & diœcesis prædictorum etiam exposito, quod præfati Judices, seu duo aut unus eorum, juxta formam dictarum litterarum, eamdem licentiam concesserant, & alia præmissa statuerant & ordinaverant; ipsaque domus postmodum constructa, seu jam construi cœpta, & in ea ipsi Petrus & Fratres usque ad dictum numerum introducti, dictusque Petrus in Custodem ejusdem novæ domus electus fuerat, quodque in eadem nova domo plures quam octo Fratres habitare poterant: præfatus prædecessor, Petri & Fratrum prædictorum in ea parte supplicationibus tunc inclinatus, eidem Petro & Fratribus, quod ipse Petrus, & pro tempore Custos existens ipsius domus, alias juxta formam litterarum earumdem, plures Fratres quam octo, & tot, quot viderent, in eadem nova domo recipere valerent, quodque Minister Generalis pro tempore existens solum, & non Vicarius prædicti, juxta formam litterarum hujusmodi, eidem novæ domui præesse, & de illa se impedire possent, per alias suas litteras indulsit. Et successive eidem prædecessori pro tempore tunc Generalis & Vicariorum provincialium Ultramontanorum dicti Ordinis, de Observantia nuncupatorum, similiter exposito, quod nonnulli Fratres familiæ Ultramontanæ Ordinis & Observantiæ prædictorum, ut in aliquibus locis extra domos Fratrum prædictorum stare & permanere, seu beneficiis Ecclesiasticis, cum cura vel sine cura secularibus & regularibus deservire, & alii vel ad diversas Provincias, seu domos dicti Ordinis, aut ad alios Ordines etiam prætextu arctioris vitæ se transferre; alii vero Fratres Ordinis, familiæ & Observantiæ hujusmodi, ut ad Eremitoria aliqua se conferre, & inibi perpetuo seu ad tempus Domino famulari valerent, a Sede Apostolica facultatem seu licentiam impetraverant: alii vero asserentes se prætextu litterarum seu facultatum eis aut aliquibus personis tam Ecclesiasticis, quam secularibus ab eadem Sede concessarum, residendi facultatem habere, secundum eorum varia desideria, sui voti & religionis immemores, Deique timore postposito, diversimode in multis Ecclesiis, Eremitoriis aut locis etiam ubi Studia vigebant generalia, residebant, & moram trahebant, insolenter dictis facultatibus & licentiis abutendo, & sæpe scandalose vivendo, unde eis vagandi & apostatandi, & plura in contemptum Religionis committendi præbebatur occasio; idem prædecessor, Generalium & provincialium Vicariorum prædictorum in ea parte supplicationibus inclinatus, ut Fratres Ordinis, Familiæ & Observantiæ prædictorum hujusmodi, per ipsum Prædecessorem vel Sedem prædictam etiam motu proprio, & ex certa scientia, & cum quibusvis verborum formis & expressionibus, ac etiam derogatoriarum derogatoriis, fortioribus & efficacioribus clausulis, instantibus decretis in posterum concedendis eisdem Fratribus, & eatenus concessæ licentiæ & facultates hujusmodi illis ex dictis Fratribus, qui licentiis & facultatibus prædictis, eis seu personis præfatis jam concessis de novo in futurum uterentur seu uti incipiebant, ac illis qui scandalose & male viventes, dictis licentiis & facultatibus pro dictis eis seu personis præfatis jam concessis, de novo in futurum uterentur seu uti incipiebant, ac illis, qui scandalose & male viventes dictis licentiis & facultatibus eisdem Fratribus jam, ut præfertur, concessis, tunc utebantur, ac sub habitu dicti Ordinis extra domos ejusdem Ordinis manebant, ita demum suffragarentur, seu suffragari possent & deberent, si ad hoc Generalium seu Provincialium Vicariorum vel Generalis Commissarii Ultramontanorum tunc & pro tempore existentium hujusmodi, in scriptis expressus accederet assensus, & non alias nec alio modo, & per omnia perinde ac si in li-

centiis & facultatibus prædictis, ut præfertur, concessis & in posterum concedendis, hoc nominatim & specifice caveretur: sicque ubi & quando de illarum viribus & efficacia agi contingeret, per quoscumque interpretari & judicari deberet, sublata qualibet alia judicandi & interpretandi facultate, necnon irritum & inane si secus scienter vel ignoranter contingeret attentari. Quodque Fratres sub habitu, & extra domos Ordinis hujusmodi tunc & pro tempore degentes, ac male & scandalose viventes, ac licentiis & facultatibus prædictis abutentes, per Generales seu Vicarios provinciales, aut Commissarios Ultramontanos pro tempore existentes hujusmodi corrigi & puniri possent, per suas litteras dicta auctoritate Apostolica ex certa scientia decrevit & declaravit, quod ex tunc de cetero nullus ex Fratribus Ordinis, Familiæ & Observantiæ prædictorum quacumque etiam Apostolica auctoritate munitus, nisi de Generalis, seu provincialium Vicariorum aut Commissarii Ultramontanorum tunc & pro tempore existentium hujusmodi, petita & obtenta licentia, ab obedientia & subjectione eorumdem suorum Superiorum Prælatorum, sicut per Eugenium IV. Pium II. ac Paulum etiam II. ac Sixtum etiam IV. & Innocentium VIII. Romanos Pontifices prædecessores nostros, tunc suos, declaratum & institutum erat, se subtrahere & abdicare, necnon alteri Prælato etiam Ordinis Minorum & Observantiæ prædictorum, nisi secundum instituta Ordinis & Observantiæ hujusmodi, etiam prætextu arctioris vitæ obedientiam dare, seu illius obedientiæ & subjectioni se submittere & subjicere valeret, præfata auctoritate statuit & ordinavit, certis desuper executoribus deputatis, prout in singulis litteris prædictis plenius continetur.

§. II. Postmodum vero dicto Alexandro prædecessori pro parte Petri & Fratrum novæ domus hujusmodi similiter exposito, quod post etiam dictarum priorum litterarum, & anteactam constructionem novæ domus, posteriores litteræ prædictæ ab ipso Alexandro prædecessore emanaverunt, ac Petrus & alii Fratres ejus socii prædicti, qui in dicta domo degebant, & inibi in spiritu humilitatis, ac Regulæ puritate, & Evangelica paupertate, juxta primævam dictæ Regulæ institutionem, prout religiosius poterant, vivebant & vivere intendebant, dubitabant ne per Generalem & provinciales Vicarios ac Commissarium Ultramontanos prædictos assereretur eos, & concessam eis per priores, & earum vigore illarum forma servata habitum per unum ex judicibus prædictis processum, ac inde secuta, alias ne eidem Petro concessas litteras prædictas sub posterioribus litteris hujusmodi includi, ac pro parte tam venerabilis Fratris nostri, tunc sui, Georgii Episcopi Portuen. dicti Ordinis Viceprotectoris, quam eorumdem Petri & aliorum Fratrum ejus sociorum, eidem Prædecessori humiliter supplicato, ut domum, ac Petrum & ejus socios prædictos in eadem domo pro tempore degentes, necnon omnia & singula in prioribus Gometio, Joanni & Alvaro, ac aliis Petro præfatis, ut præfertur, concessis litteris contenta, sub posterioribus litteris, Generali, provincialibus Vicariis, & Commissario Ultramontanis concessis hujusmodi, & in eis contentis comprehensa non esse, nec illis in aliquo detrahere vel derogare, ac pro potiori cautela domum, Petrum & socios prædictos, qui tunc & pro tempore forent, a contentis in eisdem posterioribus litteris excipere, aliasque &c. dignaretur: præfatus Alexander prædecessor &c. Petrum, & ejus socios prædictos, & eorum singulos, a quibusvis excommunicationis &c. absolutos fore censens, Georgii Episcopi Viceprotectoris, ac Petri & ejus sociorum prædictorum in ea parte supplicationibus tunc inclinatus, sub data videlicet pridie Non. Maii, Pontificatus sui anno 11. auctoritate Apostolica supradicta concessit, indulsit &c. inten-

tentionis suæ fuisse in dictis posterioribus litteris Generali, provincialibus Vicariis, & Commissario Ultramontanis prædictis, ut præfertur, concessis, domum & Petrum & ejus socios prædictos, necnon alios Fratres ejusdem domus tunc & pro tempore existentes, ac omnia & singula eis in prioribus Gometio, Joanni & Alvaro, & aliis Petro præfatis, ut præmittitur, concessis litteris contenta, nullatenus includi, & illis in aliquo non derogare vel detrahere; & quatenus forsan includerentur, & eis forsan detraheretur, litteras priores, ac domum, Petrum & ejus socios prædictos, qui tunc erant, & pro tempore essent Fratres dictæ domus, in perpetuum a contentis in eisdem posterioribus litteris, Generali, Provincialibus Vicariis, & Commissario Ultramontanis prædictis concessis, eadem Apostolica auctoritare excepit, & quoad eos iniri, & effectum sortiri & sibi vendicare non posse, ac ejusdem intentionis suæ etiam fore, per quascumque alias litteras & concessiones, quæ in futurum ab eodem Alexandro prædecessore, vel Sede prædicta quomodolibet etiam cum motus proprii, & certæ scientiæ, ac plenitudinis potestatis, & aliis derogatoriarum fortioribus, efficacioribus & insolitis clausulis emanarent, posteriorem concessionem, indultum, decretum, declarationem, statutum & ordinationem hujusmodi nullatenus revocare, vel illa modificare, aut eis detrahere quoquo modo, etiam si de hujusmodi sua intentione non revocandi in litteris revocatoriis prædictis expressa mentio fieret, & in eis concessio, indultum &c. hujusmodi de verbo ad verbum insererentur. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis &c. ceterisque contrariis quibuscumque.

§. III. Ne autem de absolutione, concessione, indulto &c. prædictis, pro eo quod super illis ipsius Alexandri prædecessoris litteræ, ejus supervenicnte obitu, confectæ non fuerint, valeat quomodolibet hæsitari, & Petrus, ac ejus socii & Fratres prædicti illorum frustrentur effectu, volumus &c. quod absolutio, concessio &c. Alexandri prædecessoris hujusmodi perinde a dicta die pridie Non. Maii suum sortiantur effectum, ac si super illis dicti Alexandri prædecessoris litteræ sub ejusdem diei data confectæ fuissent, prout superius enarratur &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno MDIV. VI. Kal. Decembris Pontificatus nostri anno I.

XVI.

Ut Sororibus Tertii Ordinis Vallis sanctæ Elisabethæ concedant Regulam sanctæ Claræ. Ex reg. Vatic. lib. 57. fol. 110.

Venerabili fratri Episcopo Leodien. & dilectis filiis Abbati Monasterii sancti Michaelis Antuerpien. ac Decano Ecclesiæ in Boextel, Cameracen. & Leodien. diœcesum.

§. I. Votis Domino sub regulari castimonia &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectarum in Christo filiarum Matris & Sororum domus per Matrem regi solitæ, Vallis sanctæ Elisabethæ Tertii Ordinis sancti Francisci, de pœnitentia nuncupati, Leodien. diœc. petitio continebat, quod licet ipsæ tria substantialia religionis vota emittant, & statuta dicti Ordinis observent, ac sub cura & regimine Vicarii Provincialis Fratrum Ordinis Minorum, de Observantia nuncupatorum Provinciæ Colonien. per plures annos reddiderint Altissimo famulatum, in communi vivendo, & labore manuum suarum victum sibi querendo; nihilominus volentes eo ferventius Domino deservire, quo per vitæ austeritatem a mundo ma-

magis fuerit segregatæ, cupiunt domum prædictam in Monasterium Ordinis sanctæ Claræ erigi, & in eo juxta fel. rec. Urbani Papæ IV. prædecessoris nostri instituta in stricta illius Observantia sub perpetua clausura, & sub cura & directione & obedientia Vicariorum Generalium Ultramontanorum Fratrum prædictorum, ac Provincialis dictæ Provinciæ Colonien. perpetuis futuris temporibus Domino famulari. Quare pro parte earumdem Matris & Sororum nobis fuit humiliter supplicatum, ut domum prædictam in Monasterium dicti Ordinis sanctæ Claræ cum Ecclesia, campanili humili &c. erigere, ac easdem Matrem & Sorores ad Monasterium prædictum, postquam erectum erit, & ipsum Ordinem sanctæ Claræ transferre, aliasque &c. dignaremur.

§. II. Nos igitur &c. ipsas Matrem & Sorores, ac earum singulas, a quibusvis excommunicationis &c. absolutas fore censentes, hujusmodi &c. discretioni vestræ &c. mandamus &c. si est ita, dictam domum in Monasterium dicti Ordinis sanctæ Claræ, cum Ecclesia &c. ac opportuna & decenti clausura, sine alicujus præjudicio erigere, ac Matrem & Sorores prædictas ad ipsum Monasterium postquam erectum fuerit, & dictum Ordinem sanctæ Claræ transferre, eisque ut ad electionem futuræ inibi Abbatissæ tam hac prima vice, quam quoties Monasterium ipsum vacare contigerit, juxta regularia instituta ejusdem Ordinis sanctæ Claræ procedere possint, concedere, ipsumque Monasterium, & illins pro tempore Abbatissam ac Moniales, & earum obsequiis insistentes, curæ, visitationi, directioni, correctioni ac obedientiæ Generalis & Provincialis Vicariorum prædictorum perpetuo subjicere auctoritate nostra curetis. Nos enim, si erectionem, translationem, concessionem & subjectionem hujusmodi per vos vel aliqnem vestrum vigore præsentium fieri contigerit, ut præfertur, eisdem Monasterio, ac illius pro tempore Abbatissæ & Monialibus, quod omnibus & singulis privilegiis &c. uti &c. valeant, auctoritate Apostolica, tenore præsentium de speciali gratia indulgemus, jure tamen &c. non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno MDIV. V. Kalend. Februarii, Pontificatus nostri anno II.

XVII.

Confirmat quosdam census in favorem Monasterii sanctæ Claræ Toletani. Ibid. lib. 58. fol. 261.

Dilectis filiis Francisco Ortiz, & Joanni Muñoz de Ferrea Canonicis Ecclesiæ Toletanæ.

§. I. EX injuncto nobis desuper &c. Dudum siquidem a fel. record. Paulo Papa II. prædecessore nostro emanarunt litteræ tenoris subsequentis. *Paulus &c. Cum in omnibus judiciis &c.* Et deinde pro parte dilectarum in Christo filiarum modernæ Abbatissæ & Conventus Monasterii sanctæ Claræ Toletan. Ordinis sancti Francisci, & dilectorum filiorum Petri de Sahagun Clerici, necnon Garsiæ de Vastumnia, ac Joannis de Lucena civium etiam Toletan. nobis nuper exhibita petitio continebat, quod alias ipsa Abbatissa & Conventus utilitati dicti Monasterii consulere cupientes, quasdam hæreditates seu possessiones, unam videlicet in villa de Torrijas, Toletan. diœcesis, in qua quadringenta & quadraginta olivæ, & quædam vineæ existebant, pro pretio seu annuo censu quatuor millium morapeti-

rapetinorum, & quindecim arrobarum olei, alias per genitorem dilecti filii Joannis Gondisalvi de sancta Clara, civis Toletan. cum certis aliis rebus eidem Conventui in ejus testamento relictis, eidem Joanni pro satisfactione certæ conventionis seu concordiæ inter eos tunc habitæ & factæ locarunt & concesserunt: & postquam idem Joannes illam per viginti annos pacifice possederat, cum lis super hujusmodi concessione, tamquam in præjudicium dicti Monasterii propter census medietatem facta, exorta foret, cum dicto Joanne super hoc amicabiliter concordarunt, & illam pro eodem censu quatuor millium morapetinorum, ac quindecim arrobarum olei sibi concesserunt: Aliam vero in villa de Aleam dictæ diœcesis consistentem, & ad dictum Monasterium legitime pertinentem, olim cuidam Joanni de Sahagun pro annuo censu nonaginta arrobarum olei, & novem millium & quingentorum morapetinorum ad ejus vitam concessam, & ad dictum Monasterium, per obitum ejusdem Joannis conversam, Garsiæ & Joanni de Lucena præfatis pro annuo censu centum arrobarum olei, & decem millium morapetinorum, centum & triginta arrobarum vini, & duarum canecarum olivarum eisdem Abbatissæ & Conventui persolvendo concesserunt: ita quod altero eorum decedente, pretium decedentis superstiti accrescat, cum onere solvendi integrum censum. Necnon cum lis inter Petrum & Abbatissam & Conventum prædictos coram tunc officiali Toletan. super quibusdam domibus per dictum Petrum tunc possessis, & quarum occasione idem Petrus certum annuum censum eisdem Abbatissæ & Conventui persolvebat, exorta, & per dictum officialem definitiva pro eisdem Abbatissa & Conventu, & contra dictum Petrum sententia promulgata, & ab ea pro parte dicti Petri appellatum, causaque appellationis hujusmodi uni ex causarum Palatii Apostolici Auditoribus commissa, & in ea nonnullos actus, citra tamen conclusionem, processum fuisset, Abbatissa & Conventus & Petrus præfati laboribus & expensis parcere volentes, intervenientibus nonnullis viris probis, eorum amicis communibus, ad certam honestam concordiam devenerunt, prout in instrumentis publice respective desuper confectis dicitur plenius contineri. Pro parte Abbatissæ & Conventus, ac Joannis, Gondisalvi, Garsiæ, & Joannis de Lucena, ac Petri prædictorum asserentium hæreditates & possessiones & terras hujusmodi tam priorum, quam posteriorum concessionum tenuisse, & adhuc tenere, dictasque Abbatissam & Conventum concessiones ad vitam hujusmodi, absque Superioris licentia facere consuevisse, nobis fuit humiliter supplicatem, ut concessionibus & concordiæ hujusmodi pro illorum subsistentia firmiori, robur Apostolicæ confirmationis adjicere, aliasque &c. dignaremur.

§. II. Nos igitor de præmissis &c. ipsasque Abbatissam & Conventus hujusmodi singulares personas, necnon Garsiam, & Joannem de Lucena ac Petrum, a quibusvis excommunicationis &c. absolutos fore censentes, necnon possessionum, hæreditatum, domorum hujusmodi confines, situationes &c. præsentibus pro expressis habentes, hujusmodi &c. discretioni vestræ &c. mandamus quatenus, si & postquam vobis conjunctim procedentibus, servataque forma litterarum Pauli prædecessoris hujusmodi, & specificatis prius coram vobis terris, possessionibus, hæreditatibus & domibus prædictis, de concessione & concordia hujusmodi, & quod illæ in evidentem dicti Monasterii cesserint & cedant utilitatem, legitime constiterit, concessionem & concordiam prædictas &c. auctoritate nostra approbetis & confirmetis, suppleatisque &c. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis &c. ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno MDIV. IX. Kalend. Martii, Pontificatus nostri anno II. XVIII.

XVIII.

Communicat Fratribus Ultramontanis quæcumque privilegia & gratias conceſſas Ciſmontanis. Ex Regeſto Ultramon. Curiæ fol. 6.

Dilecto filio Vicario Ultramontano Ordinis Minorum de Obſervantia.

§. I. Exponi nobis feciſti, quod, licet fel. record. Sixtus IV. & Innocentius VIII. Romani Pontifices, prædeceſſores noſtri, exemptiones, immunitates, gratias, indulgentias, libertates & privilegia omnia domibus & Fratribus Ordinis Minorum, de Obſervantia nuncupatis familiæ Ciſmontanæ, a Sede Apoſtolica eatenus in genere per diverſas litteras conceſſa & in poſterum concedenda, domibus & Fratribus Familiæ Ultramontanæ ejuſdem, vivæ vocis oraculo communicaverunt, & ad eamdem familiam Ultramontanam extenderunt, quia tamen nullam a præfatis prædeceſſoribus ſcripturam authenticam deſuper habent, a multis de validitate communicationis & extenſionis hujuſmodi dubitari dicitur, & propterea deſideras a nobis deſuper opportuno remedio nunc provideri.

§. II. Nos igitur, qui Fratres hujuſmodi Familiæ Ultramontanæ, ſuis meritis ita exigentibus, paterna caritate proſequimur, tuis in hac parte ſupplicationibus inclinati, quod tu & Fratres dictæ Familiæ Ultramontanæ pro tempore exiſtentes præmiſſis omnibus indultis, privilegiis, exemptionibus, immunitatibus, gratiis, indulgentiis & libertatibus præfatæ Familiæ Ciſmontanæ, ut præmittitur, conceſſis & in poſterum concedendis, uti, potiri & gaudere libere & licite prorſus abſque ulla differentia in omnibus & per omnia valeatis, perinde ac ſi illa omnia tibi & eidem Familiæ Ultramontanæ nominatim ac ſpecialiter & expreſſe conceſſa fuiſſent, Apoſtolica auctoritate, tenore præſentium concedimus pariter & indulgemus. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ac Regula noſtra in Cancellaria Apoſtolica publicata, qua volumus, quod Indulgentiæ non concedantur ad inſtar, niſi exprimantur, necnon dicti Ordinis, juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis & conſuetudinibus, ceteriſque contrariis quibuſcumque.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris, die XV. Aprilis MDV. Pontificatus noſtri anno II.

XIX.

Confirmat conſtructionem & inſtitutionem Monaſterii ſanctæ Claræ Ordinis Conceptionis urbis Conchenſis. Ex Reg. Vatic. lib. 56. fol. 27.

Ad perpetuam rei memoriam.

§. I. Regimini univerſalis Eccleſiæ &c. Sane pro parte dilecti filii Alvari Petri de Monte-majore Canonici Eccleſiæ Toletanæ, & dilectarum in Chriſto filiarum Abbatiſſæ & Monialium Monaſterii Conceptionis Virginis Mariæ Ordinis ſanctæ Claræ prope & extra muros Conchen. nobis nuper exhibita petitio continebat, quod olim dictus Alvarus cupiens ſaluti animæ ſuæ conſulere, ac terrena in cœleſtia, ac tranſitoria in æterna felici commercio commutare, de bonis ſuis a Deo collatis, juxta quamdam Eccleſiam ſanctiſſimæ Trinitatis prope & extra dictos muros dirutam, & vetuſtate collapſam, Monaſterium prædictum ad inſtar Monaſterii Conceptionis Toletan. cum Eccleſia, campanili &c. a fundamentis de licentia Mini-

ſtri

ſtri Provincialis Provinciæ Caſtellæ, & Cuſtodis Cuſtodiæ de Murcia Ordinis Minorum, de Obſervantia nuncupatorum, juxta morem dicti Ordinis, aſſerentium ſe ad id a Sede Apoſtolica ſufficientem facultatem habere, pro perpetuis uſu & habitatione unius Abbatiſſæ, & aliarum Monialium dicti Ordinis ſanctæ Claræ conſtrui & ædificari fecit, illudque ſufficienti dote dotavit, ac ſeptem Moniales præfati Ordinis ſanctæ Claræ ſub obedientia Provincialis & Cuſtodis prædictorum cum ſimili licentia de illarum Monaſteriis ad dictum Monaſterium, ut præfertur, noviter conſtructum ſe tranſtulerunt, ac unam ibidem ex eis in præfati Monaſterii noviter conſtructi Abbatiſſam, quæ aliis Monialibus præeſſet, elegerunt, ipſæque Abbatiſſa & Moniales in Monaſterio, ut præfertur, noviter conſtructo per aliquod tempus pacifice permanſerunt, prout de præſenti permanent, & Provincialis & Cuſtos præfati Abbatiſſam & Moniales, ac Monaſterium conſtructum hujuſmodi ſub obedientia & correctione Provincialis & Cuſtodis hujuſmodi, aliorumque Prælatorum dicti Ordinis Minorum, pro tempore exiſtentium, poſuerunt & ſubmiſerunt, & nonnulla ſtatuta licita & honeſta, ſacris Canonibus non contraria, pro felici regimine & gubernatione Monaſterii noviter constructi, & Abbatiſſæ & Monialium prædictarum condiderunt & ordinarunt, prout in quibuſdam litteris concordiæ inter Alvarum, & Provincialem ac Cuſtodem præfatos deſuper confectis, dicitur plenius contineri. Cum autem, ſicut eadem petitio ſubjungebat, inter nonnullos de viribus conſtructionis Monaſterii, & translationis & ſubmiſſionis Monialium, ac ſtatutorum prædictorum hæſitetur; pro parte tam Alvari, quam Abbatiſſæ & Monialium prædictarum nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut conſtructionem, donationem, translationem, ſubmiſſionem, & ſtatutorum prædictorum ordinationem approbare & confirmare, aliaſque &c. dignaremur.

§. II. Nos igitur &c. Alvarum, Abbatiſſam & Moniales præfatas, & earum ſingulas, a quibuſvis excommunicationis &c. hujuſmodi, & prout illa concernunt, omnia & ſingula alia in ipſis litteris contenta, licita & honeſta, ſacriſque Canonibus non contraria, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium perpetuo confirmamus & approbamus, ſupplemuſque omnes & ſingulos defectus, ſi qui forſan intervenerint in eiſdem: & nihilominus pro potiori cautela, quod Abbatiſſa & Moniales in dicto Monaſterio de novo erecto remanere, & perpetuo cohabitare, & ſub obædientia, regimine & adminiſtratione Provincialis & Cuſtodis & Superiorum Provinciæ Caſtellæ dicti Ordinis Minorum, nunc & pro tempore exiſtentium vivere & ſtare poſſint, regularibuſque inſtitutionibus dicti Monaſterii Conceptionis Toletan. Ordinis ſanctæ Claræ ſe conformare debeant & teneantur, auctoritate & tenore præfatis ſtatuimus & ordinamus; dictiſque Alvaro quoad vixerit, & poſt ejus obitum ipſius hæredibus & ſucceſſoribus, & ut decedentibus Monialibus Monaſterii noviter conſtructi hujuſmodi, aut ab eo pro tempore deſcendentibus, alias honeſtas mulieres profeſſas, etiam abſque aliqua dote, & prout eis videbitur, in eodem Monaſterio noviter conſtructo introducere, & inibi recipi facere, cujuſvis licentia minime requiſita: ac Monaſterio noviter conſtructo, illiuſque Abbatiſſæ & Monialibus, ut omnibus & ſingulis privilegiis &c. uti, potiri & gaudere valeant, eiſdem auctoritate & tenore de ſpeciali dono gratiæ indulgemus: jure tamen &c. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis &c. ceteriſque contrariis quibuſcumque &c.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDV. XIII. Kalendas Maii, Pontificatus noſtri anno II.

XX. *Ut*

XX.

Ut concedat facultatem construendi Monasterium Clarissarum in oppido de Utrera. Ibid. lib. 77. fol. 409.

Dilecto filio Officiali Hispalensi.

§. I. Votis fidelium personarum &c. Sane pro parte dilectarum in Christo filiarum Menciæ de sancta Maria, & Leonoræ de los Angelos, ac Constantiæ de sancto Fraucisco, mulierum Reclusarum in Ecclesia sancti Michaelis Hispalensi nobis nuper exhibita petitio continebat, quod ipsæ pro religionis propagatione, ad augmentum Divini cultus, necnon ex singulari devotione, quam ad Ordinem sanctæ Claræ gerunt, cupiunt in certis domibus consulari seu portuali, ac Ecclesia illis contiguis, in oppido de Utrera, Hispalen. diœcesis, alias sibi per quondam Rodericum Alvari Chamorro laicum dictæ diœcesis, tunc in humanis agentem, ob earumdem exemplarem vitam, & bonum modum vivendi gratiose donatis, seu alio loco ad id accommodo & idoneo, ædificia pro uno Monasterio ejusdem Ordinis sanctæ Claræ de Observantia suis propriis expensis ædificari, seu jam incepta ad totalem perfectionem deduci facere, si eis super hoc Apostolicæ Sedis licentia concedatur. Quare pro parte Menciæ & Leonoræ ac Constantiæ prædictarum nobis fuit humiliter supplicatum, ut eis structuras & ædificia pro uno Monasterio Monialium hujusmodi in dictis domibus, seu alio loco ad id magis accommodo & idoneo, sub invocatione sanctæ Claræ, pro usu & habitatione perpetuis unius Abbatissæ & Sororum ejusdem Ordinis sanctæ Claræ construi & ædificari faciendi, seu jam per easdem inceptam ad totalem perfectionem deducendi licentiam concedere, inibi unum Monasterium erigere, ac alias &c. dignaremur.

§. II. Nos igitur &c. ipsasque Menciam & Leonoram ac Constantiam, & earum quamlibet, a quibuscumque excommunicationis &c. absolutas fore censentes, hujusmodi &c. discretioni tuæ &c. mandamus, quatenus si est ita, eisdem Menciæ, Leonoræ & Constantiæ in dictis domibus, seu alio loco ad id accommodo & idoneo, ædificia pro uno Monasterio Monialium dicti Ordinis sanctæ Claræ sub ejusdem sanctæ Claræ invocatione pro perpetuis usu & habitatione unius Abbatissæ & Monialium, & aliarum religiosarum dicti Ordinis, quæ in eo sub regulari Observantia Domino famulentur, cum Ecclesia, campanili humili &c. juxta morem dicti Ordinis, sine alicujus præjudicio construi & ædificari faciendi, ipsisque Menciæ & Leonoræ ac Constantiæ ædificia hujusmodi, postquam perfecta fuerint, pro earum perpetuis usu recipiendi, & in eo perpetuo inhabitandi licentiam & facultatem concedere, ac inibi unum Monasterium Monialium dicti Ordinis erigere: ac quod capellanus certæ capellæ, olim per dictum Rodericum institutæ, & eis relictæ pro tempore existens, libere & sine aliquo impedimento in Ecclesia ejusdem Monasterii, ac dictæ capellæ deservire possit, ipsæque Abbatissa & Sorores in eodem Monasterio pro tempore degentes, postquam capellanus ipse Missam finierit, unum responsorium pro salute animæ suæ dicere teneantur, eadem auctoritate statuere procures. Nos enim, si concessionem, erectionem & statutum hujusmodi per te vigore præsentium, fieri contigerit, Monasterio & Abbatissæ & Monialibus hujusmodi in eo pro tempore degentibus, quod omnibus & singulis privilegiis, immunitatibus &c. uti &c. valeant, quodque dictæ Mencia & Leonora ac Constantia Monasterium ipsum, postquam constructum & erectum fuerit, si voluerint,

illud

illud sub obedientia Provincialis sancti Francisci Provinciæ Hispalen. submittere possint, ipseque Provincialis illud recipere teneatur, auctoritate Apostolica, tenore præsentium indulgemus. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno MDV. v. Kalendas Januarii, Pontificatus nostri an. III.

XXI.

Ut concedant facultatem transferendi Cœnobia Minorum & Prædicatorum Conimbricen. Ibid. lib. 81. fol. 30.

Venerabilibus Fratribus Colimbrien. & Cepten. Episcopis.

§. I. Cum inter nostræ mentis arcana &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte carissimi in Christo filii nostri Emmanuelis Regis Portugalliæ & Algarbiorum illustris, petitio continebat, quod duæ domus, una videlicet Fratrum Minorum, & alia Prædicatorum Ordinum, adeo propinquæ flumini de Mondego per pontem, seu prope Civitatem Conimbrien. affluenti existunt, quod sæpe sæpius Priores & Fratres dictarum domorum, excrescentibus inundationibus aquarum fluminis, coguntur domos ipsas relinquere, & ad alia loca se transferre, ac inibi non sine magno eorum incommodo, & Divini cultus diminutione permanere, donec inundatio aquarum cessaverit; verum si dictæ domus penitus & omnino demolirentur, ac aliæ eorum loco aliis locis ejusdem Civitatis hujusmodi inundationi non subjectis, pro perpetuis usu & habitatione Fratrum dictorum Ordinum construerentur & ædificarentur, lapidesque ac lignamina & cæmenta earumdem domorum demolirentur, & ad alias domos construendas & ædificandas, pro illarum constructione & ædificatione deportarentur, prædictæque domus sic demolitæ, & illorum Ecclesiæ ad profanos usus deducerentur, profecto ex hoc securitati dictorum Priorum & Fratrum consuleretur, & periculo inundationis aquarum hujusmodi obviaretur, ac Divinus cultus in dictis aliis domibus & illarum Ecclesiis susciperet incrementum. Quare pro parte dicti Regis nobis fuit humiliter supplicatum, ut prædictas domos prope flumen existentes demoliri, ac duas alias loco earum aliis locis hujusmodi inundationi non subjectis construi & ædificari mandare, aliasque &c. dignaremur.

§. II. Nos igitur &c. hujusmodi &c. fraternitati vestræ &c. mandamus, quatenus vos vel alter vestrum, per vos seu alium vel alios, si est ita, præfato Emmanueli Regi domos prope flumen existentes hujusmodi, de dilectorum filiorum illarum Priorum & Fratrum consensu, penitus & omnino demoliendi, ac illarum lapides, lignamina & cæmenta ad construendas alias duas domos inundationi hujusmodi non subjectas, pro illarum fabrica apportandi seu apportari, & ad instar demoliendarum domorum construi & ædificari faciendi, ipsasque domos demoliendas, & illarum Ecclesias, remanente tamen in unaquaque una capella, quæ ad profanos usus non convertatur, ac in qua Fratres domorum tunc constructarum hujusmodi pro tempore existentes, unam Missam singula hebdomada, in memoriam antiquarum domorum inibi existentium, celebrare teneantur, ad profanos usus reducendi, ac Prioribus & Fratribus demoliendarum domorum alias constructas domos hujusmodi pro ipsorum, & aliorum Fratrum dictorum Ordinum respective usu & habitatione perpetuo recipiendi & inhabitandi licentiam & facultatem auctoritate nostra concedatis.

§. III. Nos enim, si licentiam & facultatem hujusmodi &c. vigore præsentium concedi contingat, ut præfertur, eisdem domibus de novo construendis, ac Prioribus seu Guardianis & singulis Fratribus qui illas inhabitabunt pro tempore, quod omnibus & singulis privilegiis &c. ac aliis domibus dictorum Ordinum concessis & in posterum concedendis &c. uti &c. valeant, auctoritate Apostolica, tenore præsentium indulgemus, jure tamen &c. & ut domus construendæ hujusmodi facilius construantur, omnibus & singulis Christifidelibus ubicumque existentibus, qui ad fabricam & constructionem domorum construendarum hujusmodi manus porrexerint adjutrices, quadraginta annos & totidem quadragenas de injunctis eis pœnitentiis misericorditer in Domino relaxamus, ac eisdem Prioribus indulgentiam ipsam prædicandi, præfata Apostolica auctoritate licentiam concedimus: præsentibus quoad indulgentiam hujusmodi post fabricam & constructionem domorum minime duraturis. Non obstantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. &c. & aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis &c. ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDV. XVI. Kalendas Aprilis, Pontificatus nostri anno III.

Anno Christi 1506. Julii II. anno 3. & 4.

XXII.

Jubet ut curam suscipiant Monasterii sanctæ Claræ Narnien. Ex brev. orig.

Dilectis filiis Vicario Provinciali Provinciæ sancti Francisci Ordinis Fratrum Minorum, de Observ. nuncupat. & Guardiano domus S. Hieronymi extra muros Narnien. dicti Ordinis.

CUm dudum fel. rec. Alexander Papa VI. prædecessor noster in Monasterio Monialium tunc sanctæ Crucis, nunc sanctæ Claræ Narnien. Ordine sancti Augustini, cujus tunc erat, ac invocatione sanctæ Crucis hujusmodi suppressis & extinctis, Ordinem sanctæ Claræ secundæ institutionis, ita quod ex tunc deinceps Monasterium ejusdem sanctæ Claræ vocaretur, introduxisset, ac dilectis in Christo filiabus Abbatissæ, & majori parti Monialium dicti Monasterii, quæ ad id consenserant, de Ordine sancti Augustini ad Ordinem sanctæ Claræ institutionis prædictæ, aliis vero Monialibus ad alia Monasteria paris vel arctioris Ordinis, ubi benevolas invenissent receptrices, cum earum bonis mobilibus se transferendi licentiam concessisset, certis executoribus desuper deputatis, prout in nostris inde confectis litteris, cum idem prædecessor antequam ejus litteræ desuper conficerentur, rebus fuerit humanis exemptus, plenius continetur. Nosque æquum censentes & debitum, ut ea, quæ a Romano Pontifice processerant, suum sortiantur effectum, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandassemus, vobis nihilominus sub excommunicationis latæ sententiæ pœna injungentes, quatenus vos vel alter vestrum Monasterium, Abbatissam & Moniales ad Ordinem sanctæ Claræ hujusmodi sic translatas, & quas transferri contigerit in futurum, sub cura, gubernio & immediata protectione, ac obedientia vestra juxta ritus & mores dicti Ordinis ad instar aliorum Monasteriorum Ordinis ejusdem sanctæ Claræ, in dicta Provincia consistentium, susciperetis reverenter, eisque de Cappellano, Confessore, Eucharistia, & aliis Ecclesiasticis Sacramentis, rebusque necessariis & consuetis opportune ministrari & provideri curaretis: ac vos ad exhibitionem dicti Ordinis sanctæ

cta Claræ in personis dictarum Monialium, dictorumque mandatorum executionem processissetis; necnon prætextu, eo quod super prætensa subreptione dictarum litterarum Alexandri præfati per nonnullas ex dictis Monialibus in Ordine sancti Augustini remanere volentes, & venerabilem fratrem Episcopum Narnien. ac dilectos filios Generalem & fratres dicti Ordinis sancti Augustini, in Auditorio nostri Palatii Apostolici causa commissa, deque nonnullis prætensis attentatis objectum fuisset, executionem dictorum mandatorum nostrorum continuare distuleratis: hinc est, quod, cum per tres sententias conformes in dicto Palatio Apostolico latas, easdem litteras nullatenus fore subreptitias, in nulloque attentatum judicatum extiterit, ac super illis prædictis Episcopo, Generali & Monialibus fuerit silentium impositum, prout in sententiis & litteris executorialibus desuper decretis continetur: motu proprio, ac ex certa nostra scientia, vobis sub simili latæ sententiæ excommunicationis pœna, quatenus executionem dictorum mandatorum omnino continuetis, & quatenus aliquid pro eorum totali implemento ulterius agendum esset, ad omnimodam ulteriorem eorum executionem procedatis, committimus & mandamus.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDVI. die XX. Junii, Pontificatus nostri anno III.

Anno Christi 1507. Julii II. anno 4. & 5.

XXIII.

Ut concedant licentiam ædificandi Conventum in districtu oppidi Alburquerque. Ex Reg. Vatic. lib. III. fol. 265.

Venerabili fratri Episcopo Elboren. & dilectis filiis Archidiacono de Laura in Ecclesia Aurien. & Francisco Cequudo Canonico Pacen.

Sacræ Religionis &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilecti filii Joannis Borraga laici Pacen. diœcesis, nobis nuper petitio continebat, quod ipse de cœlestibus potius quam terrenis cogitans, pro remedio suæ, & parentum suorum animarum salute, summopere affectat in districtu oppidi de Alburquerque dictæ diœcesis, ex quo ipse Joannes, ut asserit, oriundus existit, unam domum sub invocatione Matris Dei pro Fratribus Ordinis Minorum, secundum sancti Evangelii regulam, & sub obedientia Fratrum domus sive Custodiæ sancti Evangelii dicti Ordinis, Pacen. & aliarum diœcesum viventium, suis propriis sumptibus & expensis construi & ædificari. Quare pro parte dicti Joannis nobis fuit humiliter supplicatum, ut sibi unam domum in aliquo loco districtus dicti oppidi, per eum eligendo, sub invocatione Matris Dei, cum Ecclesia, campanili humili, campana, claustro, choro, refectorio, ac hortis, hortalitiis, & aliis necessariis officinis construendi & ædificandi, illamque Fratribus domus sive Custodiæ sancti Evangelii, illorumque obedientiæ perpetuo applicandi licentiam concedere, aliasque &c. dignaremur. Nos igitur &c. præfatum Joannem a quibusvis excommunicationis hujusmodi &c. D. V. &c. mandamus quatenus &c. eidem Joanni unam domum in aliquo loco, per eum in districtu dicti oppidi eligendo, sub invocatione Matris Dei cum Ecclesia &c. absque alicujus præjudicio construendi & ædificandi, seu &c. ac domum & Fratres hujusmodi custodiæ sancti Evangelii, illorumque obedientiæ perpetuo submittendi, necnon eisdem Fratribus domum ipsam pro eorum perpetuis usu & habitatione recipiendi & inhabitandi licentiam aucto-

Vide de hoc Conventu in anno præcedenti.

ctoritate nostra concedatis. Nos enim, si licentiam hujusmodi concesseritis, eidem domui ac Guardiano & Fratribus in ea pro tempore degentibus, ut omnibus & singulis privilegiis, libertatibus, eisdem domui sive Custodiæ ac aliis Fratribus, de Observantia nuncupatis, quomodolibet concessis & concedendis uti &c. valeant, auctoritate Apostolica, tenore præsentium indulgemus, jure tamen &c. Non obstantibus fel.rec.Bonifacii Papæ VIII. & quibuslibet aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis &c. contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDVII. Pridie Kalendas Junii, Pontificatus nostri anno IV.

XXIV.

Ut facultatem largiatur ædificandi Monasterium Conceptionis infra metas oppidi de Torrijos. Ibid. lib. 109. fol. 240.

Dilecto filio Archidiacono Ecclesiæ Toletanæ.

§. I. Inter cetera Divinæ Majestati beneplacita opera &c.Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectæ in Christo filiæ Theresiæ Henriquez, relictæ quondam Alphonsi de Cardenas, Militiæ sancti Jacobi de Spada, dum viveret, Præceptoris majoris, mulieris Toletan. diœces. petitio continebat, quod alias ipsa cupiens terrena in cœlestia, & transitoria in æterna felici commercio commutare, quamdam domum prope Ecclesiam, Eremitorium nuncupatum sanctæ Catarinæ, infra metas Parochiæ parochialis Ecclesiæ oppidi de Torrijos, dictæ diœcesis, pro usu & habitatione nonnullarum mulierum Bizocarum, seu Beatarum Conceptionis beatæ Mariæ Virginis inibi Divinis laudibus insistentium sub cura & administratione Archiepiscopi Toletani, ac Fratrum Minorum, ædificari fecit, in qua quamplures mulieres honeste & laudabiliter vivendo degunt de præsenti, cupiatque ipsa Theresia in domo & Ecclesia sanctæ Catarinæ hujusmodi unum Monasterium Ordinis Conceptionis ejusdem beatæ Mariæ, pro perpetuis usu & habitatione dictarum mulierum erigi, illudque, postquam sic erectum fuerat, de bonis sibi a Deo collatis dotare. Quare pro parte ejusdem Theresiæ nobis fuit humiliter supplicatum, ut in domo & Ecclesia sanctæ Catarinæ hujusmodi unum Monasterium Monialium Ordinis Conceptionis ejusdem beatæ Mariæ Virginis, cum Ecclesia, campanili humili &c. ad instar Monasterii Monialium, sub invocatione ejusdem Conceptionis etiam Toletan. dicti Ordinis erigere, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur &c. hujusmodi &c. mandamus, quatenus si est ita, in domo & Ecclesia sanctæ Catarinæ hujusmodi unum Monasterium Ordinis Conceptionis beatæ Mariæ Virginis cum Ecclesia &c. pro dictarum & aliarum Monialium ejusdem Ordinis usu & habitatione perpetuis ad instar dicti Monasterii Conceptionis Toletan. postquam dicta Theresia illud dotaverit, sine alicujus præjudicio erigere & instituere: ac quod Monasterium ipsum erectum, & illius Abbatissa pro tempore existens & Moniales tam in professionis emissione, quam habitu regulari, & modo vivendi Monialium Monasterii Conceptionis hujusmodi se conformare, ac visitationi, correctioni, & aliis eisdem Prælatis, quibus Abbatissa & Moniales dicti Monasterii Toletan. subjiciuntur, subjiciantur, vel subjici debeant: Quodque dicta Theresia, quoties sibi placuerit, in dictum Monasterium tunc erectum, cum una vel duabus Matronis honestis intrare, & cum eis refectionem sumere, dor-

dormitare, ac certum ſcapularium album cum imagine Virginis Mariæ in eo depicta, propter devotionem ad eamdem Virginem, & Monaſterii inſtitutionem hujuſmodi, ſcapulariis ſuis tam Thereſiæ, quam aliæ Domicellæ, præſertim illarum, quæ propter dictam devotionem illud geſtare voluerint, ipſa Thereſia ſcapularium ipſum ſic deferendo, omnibus & ſingulis privilegiis &c. quibus ipſius erecti Monaſterii Moniales uti &c. poterunt, uti, potiri & gaudere in omnibus & per omnia, ac ſi ejuſdem Monaſterii tunc erecti Moniales forent, ſtatuere & ordinare cures: ipſaque Thereſia, & aliæ mulieres ſcapularium hujuſmodi modo præmiſſo deferentes, ac ſingulis diebus, quibus illud geſtaverint, ac pro felici ſtatu Romanæ Eccleſiæ, ac noſtro & Pontificis Romani pro tempore exiſtentis, orationem Dominicam & ſalutationem Angelicam recitantes, indulgentiam viginti dierum conſequantur, ſtatuere & ordinare auctoritate noſtra cures. Nos enim ſi erectionem hujuſmodi per vos vigore præſentium fieri contigerit, ut præfertur, Monaſterio tunc erecto hujuſmodi, Abbatiſſæ & Monialibus in eo pro tempore degentibus, ut omnibus & ſingulis privilegiis ac exemptionibus, aliis Monaſteriis & Monialibus dicti Ordinis in genere conceſſis &c. uti &c. valeant, jure &c. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis &c. ceteriſque contrariis quibuſcumque.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno MDVII. XI. Kalend. Julii, Pontificatus noſtri anno IV.

XXV.

Approbat quædam conſtituta circa regimen Monaſterii ſancti Claudii Fulginaten. Ibid. lib. 114. fol. 177.

Ad perpetuam rei memoriam.

§. I. EA, quæ pro Monaſteriorum &c. Sane pro parte dilectarum in Chriſto filiarum modernæ Abbatiſſæ & Conventus Monaſterii ſancti Claudii Fulginat. Ordinis ſanctæ Claræ, exhibita nobis nuper petitio continebat, quod olim quondam Ægidius Delphini Ordinis Fratrum Minorum Generalis Miniſter, tunc in humanis agens, habenſque ad hoc, ut aſſerebat, a Sede Apoſtolica ſpecialem per ejus litteras facultatem, tam illius vigore, quam ſui Generalatus officii auctoritate, ad dicti Monaſterii reformationem, qua non mediocriter indigere noſcebatur, proceſſit, ac nonnullas ex tunc ejuſdem Monaſterii Monialibus ad Monaſterium ſanctæ Catarinæ etiam Fulginat. dicti Ordinis tranſtulit, & in dicto Monaſterio S.Claudii quaſdam alias Moniales approbatæ & honeſtæ vitæ, ac ſecundum regularia inſtituta dicti Ordinis vivere ſolitas induxit: ac voluit,quod Abbatiſſa ipſius Monaſterii S. Claudii pro tempore exiſtens, ſingulis annis unum ducatum, quem Moniales ab eodem Monaſterio S.Claudii ad Monaſterium S. Catarinæ tranſlatæ hujuſmodi, Miniſtro Provinciæ S.Franciſci pro tempore exiſtenti ſolvere conſueverant, eidem Miniſtro ſolvere deberent; ipſaſque Abbatiſſam & Moniales Monaſterii S. Claudii, ſub cura, gubernatione & viſitatione Fratrum Ordinis Minorum, de Obſervantia nuncupatorum, Congregationis quondam fratris Amadei Hiſpani, ſeu illorum Cuſtodis, vel Miniſtri in partibus illis pro tempore exiſtentis, ſubjecit: & deinde fel. record. Alexander Papa VI. prædeceſſor noſter Abbatiſſæ & Conventus Monaſterii ſancti Claudii hujuſmodi in ea parte ſupplicationibus inclinatus, translationem, & alia per dictum Ægidium, ut præmittitur, facta, per quaſdam primo approbavit & confirmavit, & per alias poſtea litteras,

teras, eisdem Abbatissæ & Conventui, quod omnibus & singulis privilegiis &c. quibus Monasterium sanctæ Luciæ etiam Fulginaten. dicti Ordinis sanctæ Claræ, de prima Regula nuncupatæ, utebantur, potiebantur & gaudebant, uti, potiri & gaudere possent, indulsit; successive vero dilectus filius Calassus dictæ Provinciæ, juxta morem dicti Ordinis Fratrum Minorum tunc Minister, propter earumdem Abbatissæ & Conventus Monasterii sancti Claudii exemplarem vitam, & odorem bonæ famæ, eas a præstatione & & solutione dicti ducati, tunc Generali dicti Ordinis ad id præsente, idque ratum & gratum habente, perpetuo liberavit & absolvit, prout in Ægidii & Calassi patentibus desuper confectis, & dicti Alexandri prædecessoris litteris dicitur plenius contineri. Quare pro parte dictarum Abbatissæ & Conventus nobis fuit humiliter supplicatum, ut translationi & inductioni & subjectioni, liberationi & absolutioni hujusmodi pro illorum subsistentia firmiori robur Apostolicæ confirmationis adjicere, aliasque in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur Abbatissam & singulares personas Conventus hujusmodi a quibusvis excommunicationis &c. absolutas fore censentes, hujusmodi supplicatiouibus inclinati, translationem & inductionem &c. prædictas, & prout illas concernunt, omnia & singula in singulis dictorum Ægidii & Calassi prædictis litteris contenta, auctoritate Apostolica, tenore præsentium approbamus & confirmamus, & perpetuæ firmitatis robur obtinere debere decernimus. Supplemusque omnes & singulos defectus, si qui forsan in dictis translatione &c. intervenerint. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis &c. contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c. MDVII. VIII. Idus Octobris, Pontificatus nostri anno IV.

XXVI.

Concedit ei facultatem Conventum Fratrum Observantum ædificandi extra castrum de Balpuig. Ibid lib. 143. fol. 156.

Dilecto filio nobili viro Raymundo de Cardona Baroni Baroniæ de Belpuig. Vicen. diœcesis.

§. I. EXimiæ devotionis affectus &c. annuamus. Sane pro parte tua nobis nuper exhibita petitio continebat, quod tu ob singularem, quem ad Ordinem Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, geris devotionis affectum, in quodam Eremitorio sancti Bartholomæi, extra castrum de Belpuig, Vicen. diœcesis, tuo dominio temporali subjectum, in quo Eremitorio, ut ab aliquibus asseritur, una perpetua capellania instituta existit, & quod per Confratres Confraternitatis ejusdem Sancti de dicto castro regi & gubernari, & cui per unum presbyterum, ad nutum eorumdem Confratrum amovibilem, deserviri consuevit, unam domum, cum Ecclesia, humili campanili, & officinis, pro usu & habitatione nonnullorum Fratrum dicti Ordinis de bonis tibi a Deo collatis construi & ædificari facere summopere desideras, si tibi ad id Apostolicæ Sedis auctoritas suffragetur. Quare pro parte tua nobis fuit humiliter supplicatum, ut Capellaniam prædictam, si quæ ibi sit, e dicto Eremitorio ad Parochialem Ecclesiam dicti castri transferre, ac tibi in ipso Eremitorio domum, cum Ecclesia &c. pro perpetuis usu & habitatione aliquorum Fratrum dicti Ordinis in eam introducendorum construi & ædificari faciendi; ac in dictam domum, postquam constructa & ædificata fuerit, aliquos dicti Ordinis Fratres de eorum Superio-

riorum consensu introducendi, ipsamque domum & Fratres in ea pro tempore degentes, Ministro Generali dicti Ordinis, seu Vicario illius Provinciæ pro tempore existenti, prout tibi melius visum fuerit, perpetuo subjiciendi, necnon eisdem Fratribus domum prædictam recipiendi & perpetuo inhabitandi licentiam & facultatem concedere &c. dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui Divini cultus augmentum &c. desideramus affectibus, pium &c. commendantes, teque, qui, ut asseris, Insulæ Siciliæ Vice-Rex existis, a quibusvis excommunicationis &c. censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, Capellaniam prædictam, si qua ibi sit, a dicto Eremitorio ad Parochialem Ecclesiam dicti castri transferimus, ac tibi in eodem Eremitorio unam domum cum Ecclesia &c. pro perpetuis usu & habitatione aliquorum Fratrum dicti Ordinis in eam introducendorum, sine alicujus præjudicio construi & ædificari faciendi, & postquam prædicta domus constructa & ædificata fuerit, in eam aliquos dicti Ordinis Fratres de eorum Superiorum consensu introducendi, ipsamque domum & Fratres in ea pro tempore degentes, Ministro Generali dicti Ordinis, seu Vicario illius Provinciæ pro tempore existenti, prout tibi melius visum fuerit, perpetuo subjiciendi, necnon eisdem Fratribus domum prædictam recipiendi, & perpetuo inhabitandi licentiam & facultatem concedimus: & insuper dictæ domui & Fratribus in ea pro tempore degentibus, quod omnibus & singulis privilegiis &c. gaudent, auctoritate & tenore prædictis, salvo dictæ Ecclesiæ, & cujusvis alterius Jure, indulgemus. Non obstantibus fel. rec. Bonifacii Papæ VIII. &c. quibuscumque. Nulli ergo &c. infringere. Si quis &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum &c. MDVII. VI. Kalend. Martii, Pontificatus nostri anno V.

Anno Christi 1508. Julii II. anno 5. & 6.

XXVII.

Declarat quam habeant Reformatores, Visitatores & Vicarii Provinciales auctoritatem in regimine Clarissarum. Ex Bullario Roder. num. 8.

Dilecto filio nostro Francisco Tituli sanctæ Balbinæ Presbytero Cardinali.

§. I. EX relatione circumspectionis tuæ accepimus, quod cum in Regula sanctæ Claræ a fel. record. Urbano IV. prædecessore nostro ordinata & approbata contineatur, quod omnes Moniales sive Sorores Regulam ejusdem Sanctæ profitentes, sub cura & regimine Cardinalis pro tempore existentis Protectoris Ordinis Fratrum Minorum perpetuo manere debeant, & per illum nominandos Visitatores regantur, gubernentur, corrigantur & reformentur, prout in eadem Regula plenius dicitur contineri: & Sororum Monasteria post eamdem constitutionem Regulæ in tantum excreverint numerum, quod præteritis & modernis temporibus earumdem Sororum cura diversis modis commissa & commendata fuit. Nam Protectores ipsi aliquorum Monasteriorum ipsarum Monialium, secundum diversas regiones aliquando Religiosis, aliquando Ordinariis, aliquando presbyteris secularibus & aliis diversis personis curam commiserunt: nonnullorum etiam Monasteriorum Sorores a Sede Apostolica, ut ipsæ ipsi Sedi Apostolicæ immediate subjectæ existerent, vel aliquibus personis in curam committi, impetrarunt: nonnumquam etiam ipsa Apostolica Sedes curam hujusmodi aliquorum prædictarum Monialium Monasteriorum diversis respectibus, diversis

versis personis commisit. Inter quæ in Regnis Hispaniarum ab aliquibus prædecessoribus nostris, & a nobis, Vicariis provincialibus Regularis Observantiæ ejusdem Ordinis Minorum, per diversas litteras Apostolicas, diversis etiam Prælatis, & potissimum tibi, cui reformatio seu visitatio, vel Visitatorum seu Prælatorum provisio pro tempore committebatur, directio, cura, regimen, visitatio, correctio, seu reformatio aliquarum Sororum Monasteriorum hujusmodi fuerunt commissa, & a diversis Summis Pontificibus, & ob diversas causas, cura Monialium seu Sororum hujusmodi receperunt, diversos habent tenores, diversumque committendi modum, & propterea ab aliquibus de potestate prædictis Vicariis provincialibus commissa hæsitetur: quamvis verisimiliter præsumatur, quod licet prædicti Summi Pontifices in suis prædictis litteris, diversis terminis, seu clausulis utantur, semper tamen ea prædictis Vicariis provincialibus committere intellexerunt, quæ in prædictarum Sororum Regula per Urbanum prædecessorem prædictum Ordinis Minorum Protectori præfato fuerunt commissa; pro parte tua nobis fuit humiliter supplicatum, ut in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui tam Fratres, quam Sorores hujusmodi propter laudabilem eorum vitam, & commendandum vivendi modum in visceribus caritatis gerimus, supplicationibus tuis, cui maxima pars visitationis, correctionis, reformationis, & Visitatorum seu Prælatorum provisionis Monialium hujusmodi in dictis Regnis a nobis, & Prædecessoribus nostris commissa fuit, ut præfertur, inclinati, ad tollendam hæsitationem prædictam, & scrupulum inde ortum, sive oriri paratum, ut circa prædictas Sorores illa potestas seu facultas prædictis Vicariis provincialibus per præfatas litteras Apostolicas censeatur esse commissa, quæ per præfatum Urbanum prædecessorem, qui prædictam Regulam confirmavit & approbavit, in eadem Regula, Protectoribus ejusdem Ordinis commissa fuit, auctoritate Apostolica, tenore præsentium declaramus, & quatenus ad tollendum prædictum scrupulum conscientiarum, tam circumspectionis tuæ, quæ ad prædicta per Sedem Apostolicam Commissarius deputata fuit, quam Vicariorum provincialium hujusmodi, opus sit, eamdem potestatem seu facultatem auctoritate Apostolica præfata, eisdem Vicariis de novo committimus. Non obstantibus præmissis, ac quibuscumque litteris Apostolicis prædictis Fratribus seu Sororibus, aut aliis quibuscumque personis concessis, necnon omnibus illis, quæ Nos & Prædecessores nostri in litteris prædictis respective voluimus non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub anulo Piscatoris, die XIX. Aprilis MDVIII. Pontificatus nostri anno VI.

XXVIII.

Ut concedant licentiam fundandi Monasterium Clarissarum in oppido Erenæ.
Ex Reg. Vatic. lib. 143. fol. 45.

Dilectis filiis Decano Hispalensi, & Cantori Pacen. ac Scholastico Malaginen. Ecclesiarum.

§. I. Universa Divinæ Majestatis accepta opera &c. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectæ in Christo filiæ Elisabethæ Delgada, mulieris oppidi de Erena, nullius diœcesis, quod alias quondam Rodericus Parrada, ejusdem Elisabethæ maritus, dum viveret, zelo devotionis accensus, ac cupiens terrena in cœlestia &c. commutare, ob singularem, quem

quém ad beatam Claram & illius Ordinem gerebat devotionis affectum, inter alia voluit & ordinavit, quod de bonis sibi a Deo collatis, in domo habitationis ipsorum Roderici & Elisabethæ in dicto oppido, apud viam, de la Corradera nuncupatam, consistente, & communiter ad eosdem Rodericum & Elisabetham legitime pertinente, si id eidem Elisabeth placeret, unum Monasterium Monialium dicti Ordinis, cum Ecclesia, campanili humili, campana, cœmeterio, refectorio, dormitorio, hortis, hortalitiis, & aliis officinis necessariis erigeretur: quod cum erectum nondum fuerit, ipsaque Elisabetha, etiam pia devotione, quam ad beatam Claram & Ordinem hujusmodi gerit, ducta, Monasterium hujusmodi erigi, & postquam erectum fuerit, de bonis prædictis competenter dotari juxta voluntatem dicti Roderici summopere desiderat. Quare pro parte dictæ Elisabethæ nobis fuit humiliter supplicatum, ut ei in prædicta seu alia, in dicto oppido consistente domo, seu loco ad id commodo & idoneo, unum Monasterium Monialium dicti Ordinis cum Ecclesia sub invocatione, de qua sibi videbitur, campanili &c. pro una Abbatissa, quæ illi præsideat, & aliquibus Monialibus dicti Ordinis erigi mandare &c. dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui religionis propagationem &c. desideramus affectibus, ipsius Elisabethæ pium & laudabile propositum plurimum in Domino commendantes, eamque a quibusvis excommunicationis &c. censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus vestrum eidem Elisabethæ in prædicta seu alia domo, in eodem oppido consistente, seu loco alio ad id commodo & idoneo unum Monasterium Monialium dicti Ordinis cum Ecclesia sub invocatione, de qua ipsi Elisabethæ videbitur, cum campanili &c. pro una Abbatissa, quæ illi præsideat, & aliquibus ejusdem Ordinis Monialibus, sine alicujus præjudicio erigere, ac omnia & singula bona per Rodericum pro ipsius Monasterii dote relicta, & Elisabetham præfatos, ac alios Christifideles forsan donata, eidem Monasterio in ejus dotem perpetuo applicare & appropriare: necnon quod dicta Elisabetha, quoad vixerit, si habitum juxta aliorum Monasteriorum dicti Ordinis consuetudinem susceperit, & professionem per illorum Moniales emitti solitam emiserit regularem, seu alia persona idonea ad id, per ipsam Elisabetham nominanda, dicti Monasterii Abbatissa hac prima vice existat, & ista vita functa, tunc Moniales ejusdem Monasterii, & deinde perpetuis futuris temporibus aliquam de parentela ejusdem Elisabethæ, si in eodem Monasterio tunc inveniatur, alioquin magis idoneam ejusdem Monasterii Monialem, & si dum duæ vel plures dicti Monasterii Moniales in eodem gradu dictæ parentelæ concurrant, unam ex illis, quæ potioribus meritis adjuvabitur, in eorum & ipsius Monasterii Abbatissam, & nullam aliam, eligere possint & teneantur: ac quod dicta Elisabetha, & alia quæcumque dicti Monasterii Abbatissa pro tempore existens, quatuor puellas pauperes, quas duxerit eligendas, sine aliqua dote in Moniales dicti Monasterii recipere possit: quodque Monasterium ipsum, & illius Abbatissa ac Moniales pro tempore existentes sub cura & visitatione Provincialis, seu Prælati Ordinis Minorum maneant: & quod Moniales, quas ipse Superior seu Prælatus dicti Ordinis pro instructione Regulæ & Observantiæ regularis ad dictum Monasterium pro tempore deputaverit, sub excommunicationis sententia per eas eo ipso incurrenda, de aliis Monasteriis dicti Ordinis exire, & ad dictum Monasterium erigendum ad inibi Moniales pro tempore existentes in Regula & Observantia supradictis instruendum se transferre debeant: & præterea quod ipsius erigendi Monasterii Abbatissa pro tempore existens, habeat facultatem distribuendi & dispen-

ſponſandi omnia & ſingula bona prædicta, ita tamen quod dictus Prælatus qualiter bona hujuſmodi diſtributa ſint vel diſtribuantur, videre & ponderare debeat, ſtatuere & ordinare auctoritate noſtra curetis. Nos enim ſi erectionem hujuſmodi per vos fieri contigerit, ut præfertur, Abbatiſſæ & Monialibus dicti erigendi Monaſterii pro tempore exiſtentibus, quod ipſæ & earum Monaſterium omnibus & ſingulis gratiis, favoribus &c. gaudere libere & licite poſſint, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium, de ſpecialis dono gratiæ indulgemus. Non obſtantibus Conſtitutionibus &c. quibuſcumque.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDVIII. VII. Idus Junii, Pontificatus noſtri anno V.

XXIX.

Prohibet Fratribus Ordinum Minorum & Prædicatorum, ne cauſa ſtudii, contradicentibus Superioribus, commorentur in Academiis extra domos ſuæ Religionis. Ex Roder. Bullario num. 5.

Ad perpetuam rei memoriam.

§. I. IN ſupremæ dignitatis ſpecula, meritis licet inſufficientibus, conſtituti, inter curas multiplices, quibus rerum negotiorumque varietatibus obruimur, illa potiſſimum nos ſollicitat, per quæ ſuave regularis mendicitatis jugum, ſub quo dilecti filii Fratres Prædicatorum & Minorum Ordinum degunt, in dies magis proſpere de bono in melius dirigatur, ac ut regularis vitæ, & Eccleſiaſticæ diſciplinæ norma, ſublatis quibuſvis obſtaculis, præfulgeat, id ſalubriter ſtatuimus & ordinamus, prout in Domino conſpicimus rationabiliter expedire. Sane pro parte dilectorum filiorum modernorum Magiſtri Ordinis ſive Prioris Generalis, ac Priorum & Vicariorum provincialium Ordinis Prædicatorum, necnon Miniſtrorum & Vicariorum tam Generalium, quam Provincialium Ordinis Fratrum Minorum, juxta morem dictorum Ordinum, nobis nuper exhibita petitio continebat: quod licet tam ſecundum canonicas ſanctiones, quam etiam dictorum Ordinum regularia inſtituta, Fratres eorumdem Ordinum, quacumque cauſa, etiam ſtudii, ſeu alia occaſione, vel recedere abſque licentia Superiorum ſuorum, vel poſt ejuſdem licentiæ revocationem extra domos dictorum Ordinum morari non poſſint: nihilominus nonnulli ex Fratribus dictorum Ordinum occaſione & prætextu ſtudii, ad ſtudiorum, præſeritim Salamantinam, Univerſitates, obedientiæ regularis laxatis habenis, abſque licentia Superiorum hujuſmodi, ſeu eadem licentia revocata, accedere, & inibi morari præſumunt, ac quod deterius eſt, privilegiis Univerſitatibus hujuſmodi illarumque ſcholaribus conceſſis, ut liberius in ſua damnata præſumptione permanere poſſint, ſe tueri nituntur, excommunicationes & alias ſententias, cenſuras & pœnas, juxta canonicas ſanctiones ac regularia inſtituta contra inobedientes hujuſmodi promulgatas, damnabiliter incurrendo. Quare pro parte Magiſtri ac Priorum, Miniſtrorum & Vicariorum prædictorum nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut de cetero perpetuis futuris temporibus, ne Fratres eorumdem Ordinum extra domos ejuſmodi in Salmanticenſi, vel quacumque ex dictis Univerſitatibus, abſque licentia Superiorum hujuſmodi, & illa durante etiam de licentia Sedis Apoſtolicæ, & prætextu quarumcumque facultatum, indultorum, aliarumque litterarum Apoſtolicarum eiſdem Salamantinæ, & aliis Univerſitatibus pro tempore conceſſarum, commorari poſſint, ſtatuere & ordinare, aliaſque in præmiſſis opportune providere de benignitate Apoſtolica dignaremur.

§.II. Nos

§. II. Nos igitur attendentes, quam gratus Deo sit & acceptus obedientiæ fructus, quodque inter alia Religionis merita, abnegatio propriarum voluntatum præcipuum est, ac quod Prælati ipsi optime scire præsumuntur, quod Fratres litterarum studio, & quanto tempore, & quibus aliis Religionis occupationibus vacare debent; omniumque præsertim religiosarum personarum tranquillitatem, ac illis evagandi materiam præcludi, eorumque excessibus obviari supremis exoptantes affectibus, hujusmodi supplicationibus inclinati, quod de cetero perpetuis futuris temporibus Fratres prædicti extra dictas domos, quacumque causa, occasione vel respectu, etiam studii sive in Salamantina, sive in aliis Civitatibus & locis, quibus litterarum studia vigeant, præter & absque licentia Provincialium, Priorum, ac Ministrorum, vel eorum Vicariorum respective, & illa durante, etiam de licentia Sedis Apostolicæ prædictæ, etiam prætextu quarumcumque facultatum, indultorum, & aliarum litterarum Apostolicarum Salamantinæ & aliis Universitatibus prædictis pro tempore concessorum, prædictis Prælatis invitis, commorari non possint: Quodque Superiores prædicti, dum & quoties opus fuerit, Fratres extra domos modo prædicto commorantes, ut ad eorum domos hujusmodi redire debeant, compellere valeant, Apostolica auctoritate, tenore præsentium statuimus & ordinamus. Præterea Rectoribus & scholaribus dictarum Universitatum, ne prætextu facultatum & indultorum, ac aliarum litterarum Apostolicarum eis concessarum, Superioribus seu Prælatis Ordinis hujusmodi, quominus Fratres prædictos illis respective subjectos, aut sub eorum obedientia professos, extra dictas domos commorantes, ad domos hujusmodi vocare & reducere, ac prout secundum Deum & eorum conscientias expedire viderint, mutare & convocare possint, prohibere, nec eisdem Fratribus ad habitandum seu commorandum in eisdem Universitatibus contra voluntatem Superiorum hujusmodi, auxilium, consilium vel favorem directe vel indirecte, quovis quæsito colore præstare præsumant, sub excommunicationis pœna, ipso facta incurrenda, eisdem auctoritate & tenore districtius inhibemus. Et nihilominus venerabilibus fratribus Salamantin. & Zamoren. Episcopis, ac dilecto filio Priori Monasterii sancti Vincentii per Priorem soliti gubernari, Salamantin. per Apostolica scripta mandamus, quatenus ipsi vel duo aut unus eorum per se vel alium seu alios præsentes litteras, & in illis contenta quæcumque, ubi, quando & quoties opus fuerit, ac pro parte Magistri, Priorum, Ministrorum, & Vicariorum prædictorum, vel eorum cujuslibet desuper requisiti fuerint, solemniter publicantes, ac eis in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant eos auctoritate Apostolica præfata pacifica possessione, vel quasi, statuti, ordinationis & inhibitionis, ac litterarum hujusmodi gaudere, non permittentes eos per Fratres extra domos commorantes, ac Rectores & scholares prædictos, seu quoscumque alios contra litterarum hujusmodi tenorem quomodolibet molestari aut impediri. Contradictores per censuras &c. invocato etiam &c. Non obstantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. prædecessoris nostri &c. quibus omnibus, & singulis, etiamsi ad illorum sufficientem derogationem, & de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per generales clausulas idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda foret, illorum omnium tenores præsentibus pro sufficienter expressis habentes, illis alias in suo robore permansuris, hac vice dumtaxat, harum serie specialiter & expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, sub annulo Piscatoris, die VIII. Augusti MDVIII. Pontificatus nostri anno V.

XXX.

Prohibet Fratribus ne extra domos sui Ordinis morentur, aut de una Provincia ad aliam transeant, absque Superiorum licentia. Ibid. num. 6.

Venerabilibus Fratribus Legionen. & Pacen. Episcopis, ac dilecto filio Priori per Priorem soliti gubernari, Monasterii sancti Vincentii Salamantin.

§. I. Romanum decet Pontificem votis personarum religiosarum, præsertim sub Regulari Observantia degentium, libenter annuere, & ea, quæ per suos prædecessores provide facta fuisse compererit, approbare & confirmare, aliaque desuper statuere & ordinare, prout id conspicit in Domino salubriter expedire.

§. II. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectorum filiorum Joannis de Argomanes, Ordinis Fratrum Minorum Regularis Observantiæ professoris, Vicarii provincialis provinciæ sancti Jacobi, ac aliorum Fratrum, Ordinis ejusdem etiam professorum dictæ Provinciæ, petitio continebat, quod postquam fel. record. Alexander Papa VI. prædecessor noster, per quasdam suas litteras: *In Apostolicæ dignitatis specula* incipientes, sub data, videlicet XIII. Kalend. Martii, Pontificatus sui anno VI. editas, inter alia, quod nullis Fratribus dicti Ordinis Familiæ Ultramontanæ dictæ Regularis Observantiæ, etiam prætextu quarumcumque litterarum illis & quibusvis personis tam Ecclesiasticis, quam secularibus ab Apostolica Sede hactenus concessarum, & in posterum concedendarum, extra domos & loca dicti Ordinis absque Generalium seu Provincialium Vicariorum, & Vicarii Generalis Commissarii Ultramontanorum tunc & pro tempore existentium licentia & consensu stare liceret, perpetuo statuerat & ordinaverat, & desuper opportune decreverat, & executores deputaverat, ac in contrarium facientes graves sententias, censuras & pœnas protulerat.

§. III. Et deinde eidem Prædecessori exposito, quod aliqui Fratres ejusdem Observantiæ de una Provincia seu de una Custodia ad aliam sine licentia Vicarii Generalis vel Provincialis se transferebant, idem Prædecessor per alias in forma Brevis, anno Domini MDII. die vero II. mensis Septembris confectas litteras, venerabilibus Fratribus Archiepiscopo Toletan. & Episcopo Palentin. eorum propriis nominibus non expressis, directas, similiter mandavit, quod nulli Fratres de Observantia, de una Provincia seu Custodia ad aliam Provinciam seu Custodiam sine licentia sui proprii Prælati in scriptis exhibita transire, aut per earumdem Provinciarum diversarum Prælatos recipi possent, aliaque statuit & ordinavit, prout in singulis litteris prædictis plenius continetur; dilecti filii Petrus Ponce, & Gaspar de Alcala, sive de Alcover, ac nonnulli alii Fratres Ordinis Observantiæ & Familiæ hujusmodi, prætextu aliquarum licentiarum similium, illis vel Monialibus, seu aliis personis antea seu postea ab eadem Sede concessarum, extra domos & loca Fratrum hujusmodi in diversis, præsertim Monialium prædictarum, & aliis locis stare, & de una Provincia seu Custodia de Observantia ad aliam Provinciam seu Custodiam de Observantia se transferre, & inibi absque Vicarii Provincialis vel aliorum Superiorum licentia, juxta easdem litteras requisita, habitare præsumant; & sicut eadem petitio subjungebat, ex præmissis plura scandala oriuntur, & nisi desuper provideretur, in dies majora exoriri formidantur: pro parte dicti Joannis de Argomanes Vicarii Provincialis & Fratrum prædictorum, nobis fuit humi-

militer supplicatum, quatenus eis in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. IV. Nos igitur hujusmodi supplicationibus inclinati, singulas litteras prædecessoris præfati Apostolica auctoritate, tenore præsentium confirmantes & approbantes, ac potiori pro cautela de novo concedentes, discretioni vestræ per Apostolica scripta mandamus, quatenus vos vel duo aut unus vestrum per vos vel alium seu alios ad singularum litterarum Prædecessorum hujusmodi executionem procedentes, in omnibus & per omnia, perinde ac si illæ vobis specialiter & expresse directæ fuissent, & per diligentem indaginem per vos super præmissorum omnium executionem habendam, Petrum & Gasparem, ac si quos alios Fratres contra Prædecessoris ac præsentium litterarum tenores, in quocumque loco vel locis, etiam quarumcumque Monialium extra domos Ordinis & Observantiæ hujusmodi, vel de una Provincia seu Custodia de Observantia in alia Provincia seu Custodia de Observantia, prætextu quarumvis litterarum Apostolicarum prædictis Fratribus sive Monialibus vel Provinciis, seu earumdem Provinciarum Vicariis Provincialibus seu Custodibus concessarum, habitare, licentia ac consensu Superiorum suorum prædictorum hujusmodi desuper ultra tenores præsentium,& dicti prædecessoris litterarum per Nos minime obtentis, retentos, illos & quemlibet eorum Provinciæ propriæ, & ejus Vicario Provinciali pro tempore existenti, juxta barum & prædicti prædecessoris litterarum tenorem restituatis auctoritate nostra; contradictores per censuras Ecclesiasticas, & alia in eisdem litteris contenta remedia, appellatione postposita, compescendo. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus, ac quibusvis litteris Apostolicis, quas prædictus Prædecessor in suis prædictis diversis litteris voluit non obstare; necnon Monialibus & Fratribus prædictis, sub quibusvis verborum formis & clausulis etiam derogatoriarum derogatoriis, etiam motu proprio & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine concessis, confirmatis & innovatis; etiamsi de eis, eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa & individua, ac de verbo ad verbum mentio, seu quævis alia necessaria & opportuna expressio babenda foret: Quibus omnibus & singulis, etiamsi in eis caveretur expresse, quod illis nullatenus, aut nonnisi sub certis inibi expressis modo & forma derogari posset, illorum omnium tenores præsentibus, ac si de verbo ad verbum insererentur, pro sufficienter expressis & insertis habentes, harum serie ex scientia ac auctoritate similibus, earumdem tenore præsentium specialiter & expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die XXI. Augusti MDVIII. Pontificatus nostri anno V.

XXXI.

Concedit Conventibus Fratrum Minorum bona omnia Monasteriorum Sanctimonialium eis subjectarum, dum reformari, aut Superioribus obedire noluerint. Ibid. num. 3.

Dilecto filio Raynaldo Gratiano de Cotignola, totius Ordinis Fratrum Minorum Generali Ministro.

§. I. Nuper nobis exponi fecerunt dilecti filii Cismontanorum, & Ultramontanorum Fratrum Ordinis Minorum Procuratores in Romana Curia residentes, quod licet fel. record. Eugenius Papa IV. prædecef-

ceſſor noſter, Pontificatus ſui anno 1. Generali Miniſtro totius Ordinis Fratrum Minorum tunc exiſtenti, plenam & liberam per litteras ſuas conceſſerit facultatem & poteſtatem omnia & ſingula Monaſteria Monialium Ordinis ſanctæ Claræ, earumque perſonas tam in capite, quam in membris viſitandi, & eadem, quæ ſibi viderentur aperta Monaſteria ſub debita clauſura ponendi, necnon ipſorum Monaſteriorum Abbatiſſas ſecundum demerita earum deponendi, & alias de novo inſtituendi & deſtituendi, Monialeſque cum bonis & rebus ſuis de uno Monaſterio ad aliud transferendi, & bona unius Monaſterii ad aliud applicandi: & deinde per alias litteras, Pontificatus ſui anno ſeptimo, Generali Miniſtro ejuſdem Ordinis tunc exiſtenti facultatem plenariam conceſſerit, Moniales Ordinis ſanctæ Claræ, ſancti Damiani & Minoriſſarum ſibi & Provincialibus Minorum rebelles, bonis temporalibus ad earum uſum deputatis privandi, & aliis Monaſteriis eorumdem Ordinum in obſervantia viventium, vel Eccleſiis Cathedralibus aut hoſpitalibus applicandi.

§. II. Ac poſtmodum etiam ſanctæ memoriæ Sixtus IV. prædeceſſor, & noſter ſecundum carnem patruus, conſiderans, quod aliquando contingere poſſet Monaſteria Monialium ſanctæ Claræ & Minoriſſarum, ac S. Damiani nuncupatarum Monialibus deſtitui, adeo ut de earum reformatione ſpes nulla ſupereſſet, convenienſque magis fore, quod illorum ſic deſtitutorum Monaſteriorum bona potius ad ipſos Fratres, quorum erant curæ commiſſa, quam ad alios devenirent: Monaſteria, quæ ſic deſtituta erant, & deſtitui contingeret in futurum, cum eorum bonis omnibus, perpetuis uſibus Fratrum domus dicti Ordinis Minorum eiſdem deſtitutis Monaſteriis propinquiori applicavit, ita quod Fratres ipſi poſſent de illis, & eorumdem Monaſteriorum ſtructuris & ædificiis pro eorum voluntate diſponere; proviſo tamen quod illorum Eccleſia & Oratoria ad profanos uſus non redigerentur, ſed in illis omnia quandoque celebrarentur officia, prout latius in ejuſdem Sixti prædeceſſoris deſuper confectis littteris plenius continetur.

§. III. Quia tamen, ſicut eadem petitio ſubjungebat, hujuſmodi applicatio propter nonnullos ſpirituales & temporales, ac Communitates allegantes Generalem Miniſtrum non poſſe bona prædicta Monialium rebellium, ac Monaſteriorum deſtitutorum & deſtituendorum uſibus Fratrum Conventuum Minorum, ſicut cathedralibus Eccleſiis & Hoſpitalibus applicare, impeditur voluntas, & mandatum ejuſdem Sixti prædeceſſoris prædicti executioni mandari non poteſt. Quare Procuratores præfati nobis humiliter ſupplicarunt, ut tam pro obſervatione litterarum Eugenii & Sixti prædeceſſorum noſtrorum prædictorum, quam indemnitati domorum Ordinis prædicti dignaremur ſibi ſuper his de opportuno providere remedio.

§. IV. Nos igitur hujuſmodi ſupplicationibus annuentes, litteraſque Eugenii & Sixti prædeceſſorum prædictorum, quatenus opus ſit, confirmantes, tibi & pro tempore exiſtenti Ordinis Minorum Generali Miniſtro, ut per te vel alium ſeu alios, Moniales & rebelles bonis ſuis & rebus ad earum uſum deputatis, in caſibus tamen dumtaxat in litteris prædicti Sixti IV. ſuper hoc editis, expreſſis, privare, illaque & illas, ac Monaſteriorum hujuſmodi deſtitutorum & deſtituendorum Ordinum ſanctæ Claræ, ſive ſancti Damiani aut Minoriſſarum bona uſibus Fratrum, ac domibus Ordinis Minorum, aut ſaltem Conventibus Fratrum, quorum curæ erant commiſſa, prout expedire videbitur, alias tamen juxta formam litterarum & diſpoſitionum Sixti prædictarum applicari (dummodo conſtet legitime fuiſſe proceſſum ad reducendum Monaſterium ad obedientiam & reformationem, Monialeſque noluiſſe parere & reformari) poſſis: quodque hujuſmodi bona ſic

sic applicata censeantur perpetuis temporibus absque ulla alia unione desuper facta illis domibus & usibus, quibus tu per teipsum vel alium, seu Generalis Minister pro tempore existens, illa, ut præfertur, applicaveritis: ita quod Fratres, quibus fuerint applicata, secundum præfati Sixti constitutionem & intentionem, de illis bonis, & eorumdem Monasteriorum structuris & ædificiis pro eorum voluntate, ut præfertur, disponere possint, & valeant, licentiam & facultatem concedimus per præsentes.

§. V. Et nihilominus dilecto filio nostro Marco, sanctæ Mariæ Transtiberim presbytero Cardinali Senogallien. & venerabili fratri Episcopo Ortarum per præsentes committimus, quatenus in præmissis tibi, seu a te deputandis, & pro tempore existenti Generali Ministro dicti Ordinis, efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant tam dicti Eugenii litteras, quam Sixti dispositionem, ut præfertur, & hujusmodi litteras nostras inviolabiliter observari; contradictores, renitentes ac rebelles per censuram Ecclesiasticam, & alia juris remedia opportuna, invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis, appellatione postposita, compescendo: præmissis, ac omnibus & singulis illis, quæ dictus Eugenius & Sixtus in eorum litteris, etiamsi præsentibus exprimi, aut inseri deberent, illarum tenores pro sufficienter expressis & insertis habentes, voluerunt non obstare; necnon constitutionibus &c. quibus omnibus &c. derogamus, ceterisque contrariis &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die 1. Septembris MDVIII. Pontificatus nostri anno V.

ANNO CHRISTI 1509. JULII II. ANNO 6. & 7.

XXXII.

Concedit ut Fratres ad Monasteria ædificanda vocati, ea possint ædificare.
Ex Reg. Ultram. Curiæ, fol. 4.

Dilecto filio Vicario Generali Ordinis Fratrum Minorum Regularis Observantiæ Ultramontanæ.

§. I. Exponi nobis nuper fecisti, quod, licet nos ad supplicationem carissimi in Christo filii nostri Ferdinandi Regis Catholici, & claræ memoriæ Elisabethæ Hispaniarum Reginæ, omnia & singula privilegia Ordini Minorum concessa confirmaverimus, aliasque gratias, concessiones & indulta concesserimus, præsertim ut Fratres dicti Ordinis Regularis Observantiæ non solum vocati a populo, sed etiam a Principe, Duce, Marchione vel Comite, domus seu loca pro eorum usu & habitatione recipere possent, prout in nostris inde confectis litteris plenius continetur: quia tamen in eisdem litteris expressum fuit, quod Fratres prædicti Ordinis vocati a populo, per privilegia eis concessa, possint ædificare domos pro usu & habitatione perpetuis Fratrum prædicti Ordinis, non obstante prohibitione fel. record. Bonifacii Papæ VIII. prædecessoris nostri, & in eisdem privilegiis non eadem verba sint apposita; sed illa: *prohibetur universis Prælatis & aliis per prædicti Ordinis privilegia, ne prohibeant, quod Fratres vocati a populis ad Civitates vel villas, ut ibi pro suis usibus ædificia, Ecclesias seu Oratoria construant, accedere audeant, nec in accedentes Fratres seu construentes vel receptores ipsorum sententias excommunicationis ferre præsumant*. Eapropter ab aliquibus de viribus concessionis hujusmodi hæsitetur: pro parte tua nobis fuit humiliter supplicatum, ne litteræ ipsæ propterea inutiles reddantur, ut in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos

§. II. Nos tuis in hac parte supplicationibus inclinati, volumus & Apostolica auctoritate decernimus, quod litteræ prædictæ valeant, prædictisque Fratribus suffragentur, constitutione Bonifacii prædicti non obstante, in omnibus & per omnia, perinde ac si in eis non verba, videlicet, quod Fratres prædicti Ordinis vocati a populo possint ædificare domos pro usu & habitatione perpetuis Fratrum prædicti Ordinis, non obstante constitutione Bonifacii prædicti: sed verba, quod *prohibetur universis Prælatis & aliis, per privilegia prædicti Ordinis, ne prohibeant, quod Fratres evocati a populo ad Civitates vel villas, accedere audeant, & ibi pro suis usibus possint construere ædificia, Ecclesias seu oratoria, neque in accedentes Fratres seu construentes vel receptatores eorum sententias excommunicationis ferre præsumant* exposita fuissent, eadem auctoritate concedimus & indulgemus: non obstantibus præmissis, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon omnibus illis, quæ in prædictis litteris volumus non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die V. mensis Januarii MDIX. Pontificatus nostri anno VI.

XXXIII.

Ut tempore interdicti solemni ritu possint celebrari exequiæ Fratrum defunctorum. Ibidem pag. 1.

Dilectis filiis Ministro & Vicariis Generalibus Ordinis Fratrum Minorum.

§. I. Exponi nobis nuper fecistis, quod, cum aliquis Frater Ordinis Minorum defunctus est, omnes alii Fratres secundum morem dicti Ordinis ad faciendum pro hujusmodi defuncto exequiarum officium in Ecclesia congregantur, & tam ordinate cæremonioseque ac devote in prædicto exequiarum officio procedunt, quod ultra Dei servitium, & fraterni debiti exhibitionem, populus maximam recipit ædificationem seu exemplum: quodque quatenus liceat vobis & aliis Fratribus dicti Ordinis tempore interdicti, etiam Apostolica auctoritate appositi, corpora Fratrum ipsius Ordinis pro tempore decedentium, in Ecclesiis domorum vestrarum Ecclesiasticæ tradere posse sepulturæ; dubitatis tamen has cæremonias in sepeliendis corporibus prædictorum Fratrum decedentium tempore dicti interdicti observare non posse: pro parte vestra nobis fuit humiliter supplicatum, ut in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos, qui dictum Ordinem singulari devotione prosequimur, vestris in hac parte supplicationibus inclinati, vobis quod tempore interdicti ordinaria auctoritate appositi, corpora dictorum Fratrum decedentium, cum cæremoniis prædictis, ac Missæ & aliorum Divinorum officiorum in similibus celebrari solitorum, celebratione, in Ecclesiis vestris libere & licite absque aliquo censuræ incursu celebrare possitis in omnibus & per omnia, perinde ac si interdictum hujusmodi appositum non esset, auctoritate Apostolica, tenore præsentium concedimus & indulgemus: non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die XXVI. Februarii MDIX. Pontificatus nostri anno VI.

XXXIV.

XXXIV.

Confirmat privilegium alias Minoribus concessum de spatio trecentarum cannarum inter sua, & aliorum Regularium ædificia. Ibid. fol. 5.

Dilecto filio Vicario Generali Ultramontano Ordinis Fratrum Minorum Regularis Observantiæ.

§. I. EXponi nobis nuper fecisti, quod inter alia privilegia a summis Pontificibus prædecessoribus nostris Ordini Fratrum Minorum concessa, ac per fel. rec. Sixtum IV. etiam prædecessorem nostrum, ac per Nos respective confirmata, ac de novo concessa, a fel. recordat. Clemente Papa IV. prædicto Ordini, ejus pauperrimo statu considerato, ut idem Ordo in eadem arctissima paupertate, ac professionis suæ puritate & integritate ad Dei servitium, & ejus Ecclesiæ fructum tranquille conservetur, concessum fuit, ut prope domos Fratrum prædicti Ordinis ceteri utriusque, & maxime fœminei sexus religiosi, in eodem privilegio contenti, infra spatium trecentarum cannarum, domos seu Monasteria ædificare minime possent, sub certis censuris & pœnis in eodem privilegio contentis; quod quidem privilegium Fratribus Ordinis Prædicatorum etiam concessum fuit. Deinde vero ab aliquibus summis Pontificibus præsertim a prædicto Sixto IV. mandatum fuit, ut omnia privilegia omnibus aliis Mendicantium Ordinibus, prædicto maxime Prædicatorum Ordini concessa, Ordini Fratrum Minorum fuissent communia, & hujusmodi Minorum Ordinis Fratres illis uterentur, potirentur & gauderent, ac si eis specialiter & expresse concessa fuissent.

§. II. Præterea Clemens IV. prædecessor prænominatus, ob nonnullas causas animum suum moventes, privilegium prædictum, quod dicti Ordinis Prædicatorum Fratribus concesserat, ad spatium centum quadraginta cannarum reduxit, prout in omnium summorum Pontificum præfatorum litteris desuper confectis, plenius continetur. Sed quia a nonnullis hæsitatur, an, ex eoquod prædictorum Fratrum Prædictorum privilegia prædictis Fratribus Minoribus concessa sunt, privilegium præfatum trecentarum cannarum prædictarum eisdem Fratribus Minoribus specialiter concessum, ad prædictas centum quadraginta cannas, sine alia speciali coarctatione sive reductione esset coarctarum vel reductum. Quare pro parte tua nobis fuit humiliter supplicatum, ut in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur.

§. III. Nos igitur Religionis Sacræ Fratrum Minorum prædictorum honestatem, paupertatem ac puritatem considerantes, merito inducimur, ut eam specialibus favoribus & gratiis prosequamur, tuis in hac parte supplicationibus inclinati, prædictam coarctationem seu reductionem contra prædictum Fratrum Prædicatorum privilegium factam, prædictis Fratribus Minoribus nocere non debere, nec præfatam privilegiorum communicationem in damnum sed in favorem dictorum Fratrum Minorum esse concessam, & ideo confirmationem, & novam concessionem per prædictum Sixtum IV. & per Nos respective factam, in suo robore permanere debere, auctoritate Apostolica declaramus, ac potiori pro cautela idem privilegium & inde sequuta quæcumque prædictis Fratribus Minoribus confirmamus & approbamus, & quatenus opus sit, prædictarum trecentarum cannarum privilegium tenore præsentium, auctoritate præfata eisdem Fratribus Minoribus de novo concedimus. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, privilegiis quoque & indultis, ac quibuscumque lit-

litteris Apoſtolicis in contrarium conceſſis, ceteriſque contrariis quibuſcumque.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris, die xxi. Maii MDIX. Pontificatus noſtri anno VI.

XXXV.

Ut illi liceat Conventum Obſervantum in oppido Griſtow conſtruere. Ex Reg. Vatic. lib. 161. fol. 10.

§. I. Sinceræ devotionis affectus &c. Cum itaque, ſicut exhibita nobis nuper pro parte tua petitio continebat, tu zelo devotionis accenſus, cupiens terrena in cœleſtia &c. commutare, in quodam ſacello ſeu oratorio, in quo ſanguis, qui ex quadam hoſtia conſecrata miraculoſe, ut pie creditur, exivit, conſervatur, in oppido Griſtow, Caminien. diœceſis, cujus in temporalibus Dominus exiſtis, exiſtente, ſeu apud dictum ſacellum unam domum cum Eccleſia, campanili &c. pro uſu & habitatione perpetuis aliquorum Fratrum Ordinis Minorum, de Obſervantia nuncupatorum, de bonis tibi a Deo collatis conſtrui & ædificari facere ſummopere deſideras, ſi ad hoc tibi Apoſtolicæ Sedis licentia ſuffragetur: pro parte tua nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut tibi in dicto oppido in ſacello prædicto, ſeu apud illud unam domum dictorum Ordinis & Obſervantiæ conſtrui & ædificari faciendi licentiam concedere &c.

§. II. Nos igitur, qui cultum Divinum &c. deſideramus affectibus, deſiderium tuum plurimum in Domino commendantes, Teque, qui & Salains Juſtonons Princeps, & Zwernien. Comes exiſtis, a quibuſvis excommunicationis &c. cenſentes, tuis in hac parte ſupplicationibus inclinati, tibi in prædicto oppido, in dicto ſacello ſeu oratorio aut apud illud unam domum cum Eccleſia, campanili &c. pro uſu & habitatione perpetuis aliquorum Fratrum Ordinis & Obſervantiæ prædictorum, ſine tamen Rectoris ſeu Plebani, infra cujus primo dicti limites dictum ſacellum ſeu oratorium exiſtit, aut alicujus alterius præjudicio, conſtrui & ædificari faciendi, ac inibi Fratres eorumdem Ordinis & Obſervantiæ introducendi; ipſamque domum ac Fratres in ea pro tempore degentes Miniſtro Generali dicti Ordinis ſeu Vicario Provinciali Provinciæ illarum partium, de quo tibi videbitur, ſubjiciendi; necnon eiſdem Miniſtro Generali & Provinciali, ac aliis dictorum Ordinis & Obſervantiæ profeſſoribus, quos ſuper hoc requiſiveris, domum ipſam pro uſu & habitatione perpetuis Fratrum Ordinis & Obſervantiæ prædictorum recipiendi, plenam & liberam, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium licentiam elargimur, & domui prædictæ, necnon illius Guardiano & Fratribus pro tempore exiſtentibus, ut omnibus & ſingulis privilegiis &c. gaudere libere & licite valeant, eadem auctoritate concedimus per præſentes: jure &c. ſalvo. Non obſtantibus fel. rec. Bonifacii Papæ VIII. &c. quibuſcumque. Nulli ergo &c. Si quis &c.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum, anno Incarnationis Dominicæ MDIX. XVI. Kalendas Junii, Pontificatus noſtri anno VI.

XXXVI.

XXXVI.

Varia præscribuntur circa institutionem Syndicorum, aut Procuratorum. Ex Bullario Roder. num. 4.

Dilecto filio Raynaldo Gratiano de Cotignola totius Ordinis Fratrum Minorum Generali Ministro.

§. I. EXponi nobis nuper fecisti, quod cum in privilegiis fel. rec. Martini IV. Eugenii IV. & Sixti IV. ac forsan aliorum Romanorum Pontificum, Ordini Minorum, ac domibus & Fratribus ejusdem Ordinis concessum existat, quod omnium quorumcumque bonorum immobilium relictorum, donatorum seu legatorum per Christifideles eisdem, seu Monialibus sanctæ Claræ, dominium sit in dispositione sanctæ Romanæ Ecclesiæ, fructus vero, reditus & proventus dictorum bonorum sint pro subveniendis necessitatibus Fratrum & Monialium hujusmodi respective, in usus & utilitatem ipsorum, seu domorum reparationem, vel alias ad voluntatem Prælatorum convertendi per probos viros laicos, œconomos, Syndicos aut Procuratores, quod nomine dictæ Ecclesiæ debeant administrare dicta bona, & quod dictas necessitates juxta voluntatem & dispositionem dictorum Prælatorum, fructus, reditus & proventus ex illis provenientes dispensare seu expendere, & rationem reddere, & alia facere, prout in dictis privilegiis plenius continetur; & ad te tamquam caput totius Religionis, spectet providere his, quæ male geruntur, & quantum possibile sit, ad debitum tramitem reducere; intellexerisque ex fide dignorum relatibus, quod in nonnullis Provinciis œconomi, Syndici seu Procuratores hujusmodi ex negligentia, ut creditur, Prælatorum Religionis, non ut œconomi & Procuratores, sed ut domini dictorum bonorum existimantur, & quod dicta bona tamquam propria possident, & illa ad libitum suum expendunt & dispensant in suos usus, aut prout ipsi volunt, in usus Fratrum & Monialium absque redditione rationis, in maximum detrimentum Religionis ac Fratrum prædictorum & Monialium jacturam: verum si secundum omnia & singula in dictis privilegiis & constitutionibus generalibus dicti tui Ordinis circa præmissa contenta observarentur, videlicet quod œconomi, Syndici seu Procuratores hujusmodi debeant administrare dicta bona nomine dictæ Romanæ Ecclesiæ, & fructus, reditus & proventus ex illis provenientes convertere in usus & necessitates Fratrum seu Monialium hujusmodi respective, & de gestis & administratis per eos singulis annis rationem reddere: & quod Generalis in universo Ordine, & Provinciales in Provinciis, & Custodes in custodiis possint instituere aut deputare dictos œconomos, Syndicos seu Procuratores, qui nomine dictæ Romanæ Ecclesiæ ac Religionis, bona hujusmodi administrare debeant, non tamen ultra spatium triennii, ipsosque, si eis videbitur non esse utiles Religioni, etiam ante triennium amovere & destituere, & alios loco ipsorum substituere & subrogare, concessa facultate præfatis Ministris destituere & amovere, institutos vero per Ministros Provinciales, Ministri Generales Ordinis, prout eis respective videbitur expedire, destituere & amovere possint, & non e contra: quodque œconomi, Syndici seu Procuratores Monialium instituantur dumtaxat per Ministros Generales, & Provinciales Provinciarum, quibus dictæ Moniales subjiciuntur, de voluntate tamen Abbatissarum & Conventuum Monasteriorum illorum, quibus Ministris & Abbatissis œconomi, Syndici & Procuratores rationem suæ villicationis annuatim, ut præfertur, reddere compellantur, inhi-

inhibita & penitus interdicta œconomis, Syndicis & Procuratoribus hujusmodi alienatione & dispensatione dictorum bonorum & fructuum, redituum & proventuum ex illis provenientium, aliter quam de voluntate & ordinatione dictorum Prælatorum & Abbatissarum respective, servato tenore dictorum privilegiorum & constitutionum dicti Ordinis, profecto indemnitati domorum & Monasteriorum, & personarum Ordinis prædictorum valde consuleretur. Quare nobis humiliter supplicari fecisti, ut super præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui Ordines prædictos in visceribus caritatis gerimus, hujusmodi supplicationibus inclinati, ut œconomi, Syndici & Procuratores prædicti bona hujusmodi nomine sanctæ Romanæ Ecclesiæ, ut præfertur, administrare debeant, & fructus, reditus & proventus ex illis provenientes convertere in usus & necessitates Fratrum seu Monialium hujusmodi respective, & de gestis & administratis per eos singulis annis rationem reddere, & quod Generalis in universo orbe, & provinciales Ministri in Provinciis, & Custodes in Custodiis possint instituere ac deputare dictos œconomos, Syndicos seu Procuratores, & etiam ante triennium amovere & destituere; ita tamen quod instituti per Superiores in ejus absentia tantum, & existente difficultate ad ipsum recurrendi, possint subsistente causa necessaria, pro utilitate & commodo Conventus & Monasterii Fratrum & Monialium per inferiorem destitui, dummodo fiat legitime, & secundum constitutiones Ordinis per capitulum Fratrum & Notarium, alias ut præfertur, indulgemus atque concedimus: decernentes nihilominus irritum & inane quidquid secus a quoquam quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari. Et nihilominus omnibus & singulis personis in dignitate Ecclesiastica constitutis, Canonicisque etiam Cathedralium & Metropolitanarum Ecclesiarum, qui super hoc fuerint requisiti, per hæc scripta mandamus, ut in præmissis tibi & successoribus tuis, & aliis ad quos spectat, efficacis defensionis præsidio assistentes, non permittant Moniales, & loca prædicta contra formam harum litterarum nostrarum quomodolibet impediri vel molestari: contradictores per censuras Ecclesiasticas, & alia opportuna juris remedia, appellatione postposita, compescendo: invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac omnibus illis, quæ dicti prædecessores nostri in dictis privilegiis per eos concessis, ut præfertur, voluerunt non obstare, necnon Ordinum prædictorum & locorum privilegiis, indultis & consuetudinibus, juramento, confirmatione Apostolica, seu quavis firmitate alia roboratis: quibus omnibus, quoad hæc, illis alias in suo robore permansuris, expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque. Et quia difficile foret, præsentes nostras litteras ad quæque loca deferre, volumus, quod præsentium litterarum nostrarum transumptis, manu Notarii Apostolici subscriptis, & sigillo alicujus Prælati Ecclesiastici munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, perinde acsi litteræ ipsæ originales ubique exhibitæ vel ostensæ forent.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub anulo Piscatoris, die 1. Octobris MDIX. Pontificatus nostri anno VI.

XXXVII.

XXXVII.

Quod concedat licentiam fabricandi Monasterium Clarissarum prope oppidum Onnatæ. Ex Reg. Vatic. lib. 188. fol. 103.

Venerabili fratri Episcopo Malacitano.

§. I. Sinceræ devotionis affectus, quem dilectus filius Joannes Lopez de la Carraga, laicus Calaguritan. diœcesis, & dilecta in Christo filia Joanna de Gamboa, ejus uxor, ad Nos &c. annuamus. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dictorum Joannis & Joannæ petitio continebat, quod ipsi de propria salute cogitantes, ac cupientes terrena in cœlestia &c. commutare, cupiunt ad Dei cultum, & religionis propagationem, ac Divini cultus augmentum, unum Monasterium Monialium Ordinis sanctæ Claræ, prope oppidum Onnate, Calaguritan. diœcesis, in ejusdem Joannis proprio fundo seu possessione, loco *Vidauretta* nuncupato, de bonis eis a Deo collatis, construi & ædificari facere, si eis ad id Apostolicæ Sedis licentia suffragetur. Quare pro parte Joannis, qui ut asseritur, carissimi in Christo filii nostri Ferdinandi Aragonum & Siciliæ Regis, ac carissimæ in Christo filiæ Joannæ Castellæ & Legionis Reginæ Illustrium, Secretarius & Consiliarius existit, & Joannæ prædictorum nobis fuit humiliter supplicatum, ut prope dictum oppidum in fundo seu possessione prædicta unum Monasterium dicti Ordinis erigere, ac alias in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui Divini cultus augmentum &c. exoptamus affectibus, pium votum ipsorum Joannis & Joannæ plurimum in Domino commendantes, ipsosque Joannem & Joannam, a quibusvis excommunicationis &c. fore censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, Fraternitati tuæ per Apostolica scripta mandamus, quatenus, si est ita, prope dictum oppidum, & in fundo seu possessione prædicta, in loco ad hoc convenienti & idoneo unum Monasterium Monialium dicti Ordinis sanctæ Claræ, sub invocatione de qua eisdem Joanni & Joannæ videbitur, cum Ecclesia, campanili &c. pro una Abbatissa & Monialibus dicti Ordinis sanctæ Claræ, quæ inibi sub regulari Observantia, & perpetua clausura, ac sub cura & obedientia Vicarii provincialis Provinciæ Castellæ Ordinis Fratrum Minorum Regularis Observantiæ secundum morem dicti Ordinis, vivant, postquam Joannes & Joanna prædicti illius structuras & ædificia construi & ædificari fecerint, sine alterius præjudicio, auctoritate nostra erigas. Nos enim eidem Monasterio, postquam erectum fuerit, ut præfertur, illiusque Abbatissæ & Monialibus, quæ illud pro tempore inhabitabunt, quod omnibus & singulis gratiis &c. gaudere poterunt quomodolibet in futurum, uti, potiri & gaudere, jure &c. salvo: quodque ipsæ Abbatissa & Moniales in dicto Monasterio pro tempore degentes, earumque servitrices, omnibus diebus, quibus esus carnium aliis Christifidelibus, de jure & consuetudine prohibitus non existit, præterquam tempore Adventus Domini, eisdem carnibus, dummodo institutiones regulares dicti Ordinis non obstent, uti & vesci, ipsæque Moniales & earum servitrices in dicto Monasterio pro tempore decedentes, si alias confessæ & contritæ fuerint, in mortis articulo plenariam omnium peccatorum suorum remissionem consequantur: ac quod obedientiæ, castitatis, & paupertatis, & clausuræ votis, ac causa canonicæ electionis Abbatissæ ejusdem Monasterii dumtaxat exceptis, quorum transgressio ad peccatum mortale eas obliget, in ceteris in regula vel constitutionibus dicti Ordinis contentis,

tentis, transgressio eas non obliget ad peccatum mortale, sed dumtaxat ad temporalem pœnam, prout per Regulam vel constitutiones ipsius Ordinis sanctæ Claræ imponitur, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, de speciali gratia indulgemus: ac alicui Prælato seu aliquibus Prælatis per ipsum Jnannem eligendis, una cum dicto Vicario provinciali, de consensu seu consilio dicti Joannis, aliqua statuta rationabilia & honesta, sacris canonibus non contraria, pro directione & conservatione salubri dicti Monasterii, & illius Abbatissæ & Monialium faciendi & edendi, ac etiam durante vita ipsius Joannis, de eodem consilio mutandi toties quoties, & alia condendi, quæ sic edita, dicta auctoritate Apostolica confirmari censeantur, auctoritate & tenore prædictis licentiam & facultatem concedimus. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac dicti Ordinis sanctæ Claræ, juramento &c. quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c. MDIX. XIX. Kal. Januarii, Pontificatus nostri anno VII.

Anno Christi 1510. Julii II. anno 7. & 8.

XXXVIII.

Ut concedant facultatem ædificandi Monasterium Clarissarum in oppido Carmonæ. Ibid. lib. 191. fol. 64.

Dilectis filiis Archidiacono de Ecija, & Joanni de Medina Canonico Hispalen.

§. I. Injunctum nobis &c. expedire. Exhibita siquidem nobis nuper pro parte dilectæ in Christo filiæ Luciæ Sancii de Baesa, mulieris oppidi de Carmona, Hispalen. diœcesis, petitio continebat, quod ipsa ob singularem devotionem, quam ad beatas Claram & Elisabetham gerit, cupit unum Monasterium Monialium Ordinis ejusdem sanctæ Claræ, de Observantia nuncupatum, sub invocatione dictæ sanctæ Elisabethæ & Angelorum, in dicto oppido seu illius suburbiis, in loco ad id convenienti, per prædictam Luciam eligendo, pro usu & habitatione unius Abbatissæ & Monialium Ordinis & Observantiæ prædictorum, cum Ecclesia, Campanili &c. officinis perpetuo erigatur & instituatur: & quod si dicta erectio & institutio fierent, ipsa Lucia de bonis sibi a Deo collatis, Monasterii & Ecclesiæ hujusmodi ædificia suis sumptibus construi & ædificari faciet. Quare pro parte dictæ Luciæ nobis fuit humiliter supplicatum, ut unum Monasterium Monialium Ordinis & Observantiæ prædictorum pro usu & habitatione unius Abbatissæ & Monialium, quæ sub cura & regimine provincialis Ministri Provinciæ Andalusiæ Ordinis Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, juxta morem dicti Ordinis Minorum, pro tempore existentis degere debeant, cum Ecclesia, campanili &c. in loco, & sub invocatione prædictis perpetuo erigi & instituti mandare, aliasque in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur pium & laudabile desiderium dictæ Luciæ plurimum in Domino commendantes, ipsamque Luciam a quibusvis excommunicationis &c. censentes, hujusmodi supplicationibus inclinati, discretioni vestræ &c. mandamus, quatenus vos vel alter vestrum Monasterium Monialium Ordinis sanctæ Claræ, & Observantiæ hujusmodi pro usu & habitatione unius Abbatissæ & Monialium, quæ subcura & regimine dicti Ministri degere debeant, cum Ecclesia, campanili &c. in dicto oppido, seu illius suburbiis, aut

aut alio loco ad id convenienti per dictam Luciam eligendo, sub dicta invocatione, sine alicujus præjudicio perpetuo erigere & instituere, illudque ac Abbatissam & Moniales in eo pro tempore degentes superioritati, curæ & regimini dilecti filii moderni, & pro tempore existentis Provinciæ & Ordinis Minorum hujusmodi Ministri immediate subjicere: ipsique Ministro, ut Monasterium erigendum, ac Abbatissam & Moniales in eo pro tempore degentes hujusmodi, sub suis superioritate, cura & regimine suscipiat, in virtute sanctæ obedientiæ, & excommunicationis pœna præcipere & mandare: necnon pro introductione inibi regularis Observantiæ quatuor aut quinque eorumdem Ordinis sanctæ Claræ & Observantiæ Moniales per dictam Luciam eligendas, quæ ad id pronæ inveniantur, ex aliquo ex circumvicinis Monasteriis, de earum Superiorum licentia, in dictum erigendum Monasterium, postquam erectum & habitabile fuerit, transferre auctoritate nostra curetis. Nos enim, si erectionem & institutionem prædictas per vos fieri vigore præsentium contigerit, ut præfertur, eidem erigendo Monasterio, illiusque Abbatissæ & Monialibus, quod omnibus & singulis privilegiis &c. gaudere libere & licite possint, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, de specialis dono gratiæ indulgemus. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis &c. quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c. MDX. ttt. Idus Maii. Pontificatus nostri anno VII.

XXXIX.

Prohibet ne Observantes transeant ad Ordinem Minimorum. Ex Regest. Ultramontan. Curiæ fol. 5.

Dilectis filiis universis Fratribus Ordinis Minorum, de Observantia nuncupatorum Cismontanæ & Ultramontanæ Familiæ.

§. I. Exponi nobis fecistis, quod Fratres, Minimi nuncupati, ex vestris Fratribus ad illos & eorum Ordinem transire volentes recipere, & illos retinere non cessant, in vestri Ordinis jacturam & scandalum, super quo a nobis opportune provideri humiliter supplicastis.

§. II. Nos igitur vestris in hac parte supplicationibus inclinati, & conservationi & augmento Ordinis vestri, quem in visceribus gerimus caritatis, opportune consulere volentes, præsentium tenore, Apostolica auctoritate, universis Fratribus Ordinis Minimorum, quoquo nomine nuncupatis, sub excommunicationis latæ sententiæ pœna stricte præcipientes inhibemus, ne de cetero aliquem ex Fratribus vestri Ordinis Minorum de Observantia modo aliquo vel causa recipere vel retinere præsumant sine expressa & speciali licentia Sedis Apostolicæ, a volente transire specialiter obtenta; eisdem Minimis sub simili pœna mandantes, ut omnes & singulos sine tali licentia hactenus per ipsos receptos, quamprimum fuerint a vobis vel ex parte Vicarii vestri Ordinis Provinciæ, in qua existunt, requisiti, libere relaxare, & ad vos remittere debeant. Non obstantibus privilegiis, indultis & litteris Apostolicis, sub quibusvis verborum formis & clausulis per Nos vel Sedem Apostolicam quomodolibet, etiam motu proprio & ex certa scientia, & ex potestatis plenitudine illis in genere vel in specie concessis, quorum tenores præsentibus pro sufficienter expressis & insertis habentes, illis alias in suo robore permansuris, ad præmissorum omnium & singulorum effectum specialiter & expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque. Verum, quia difficile foret præsentes ad singula quæquæ loca, ad quæ ex-

expediens fuerit transferri, volumus,& dicta auctoritate mandamus,ut ipsorum transumptis unius Notarii publici manu subscriptis, & sigillo alicujus Prælati vel personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis, ea prorsus fides adhibeatur in judicio & extra, quæ præsentibus adhiberetur, si essent exhibitæ vel ostensæ, in contrarium facientibus non obstantibus.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die IX. Junii MDX. Pontificatus nostri anno VII.

XL.

Concedit facultatem ædificandi Conventum Observantum in loco de la Motta. Ex Reg. Vatic. lib. 190. fol. 179.

Dilectis filiis Syndico & Universitati oppidi de la Motta, Ceneten. diœcesis.

§. I. Sinceræ devotionis affectus &c. annuamus. Sane pro parte vestra nobis nuper exhibita petitio continebat, quod vos fervore devotionis accensi, cupientes terrena in cœlestia &c. commutare, unam Ecclesiam, sub invocatione sanctæ Mariæ de Miraculis, in loco de la Motta, Ceneten. diœcesis, ex eleemosynis Christifidelium, quæ ibidem ob quamplura miracula, quæ inibi apud quamdam imaginem ejusdem Genitricis Mariæ operatur Altissimus, pie offeruntur, ædificare inchoastis, ac etiam perficere, & apud illam ob singularem, quem ad Ordinem Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, & illius professores, ob eorum exemplarem vitam, prædicationem verbi Dei, assiduam & devotam Divinorum celebrationem, & audientiam confessionum, ac exhortationes ad bene beateque vivendum, quibus personæ ipsæ animas Deo lucrifacere non cessant, geritis devotionis affectum, desideratis de dictis, ac inibi pro tempore erogandis eleemosynis, ac bonis vobis a Deo collatis, unam domum, pro perpetuis usu & habitatione dictorum Fratrum, cum dicta Ecclesia, campanili, & officinis construere & ædificare, seu construi & ædificari facere, si ad id vobis Sedis Apostolicæ licentia suffragetur. Quare pro parte vestra nobis fuit humiliter supplicatum, ut vobis in dicto loco unam domum, sub dicta invocatione, cum dicta Ecclesia inchoata, campanili &c. pro usu & habitatione perpetuis Fratrum Ordinis de Observantia prædictorum construendi & ædificandi, seu construi & ædificari faciendi de dictis eleemosynis, ac aliis bonis vestris, necnon eisdem Fratribus domum ipsam recipiendi licentiam &c. dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui Religionis ampliationem, & Divini cultus augmentum, & animarum salutem summis desideramus affectibus, pium & laudabile propositum vestrum in hac parte plurimum in Domino commendantes, vos & singulas personas Universitatis vestræ a quibusvis excommunicationis &c. hujusmodi supplicationibus inclinati, vobis in dicto loco unam domum, sub dicta invocatione sanctæ Mariæ de Miraculis, cum dicta Ecclesia inchoata, campanili &c. pro usu & habitatione perpetuis Fratrum Ordinis de Observantia prædictorum construendi & ædificandi, seu construi & ædificari faciendi de dictis eleemosynis, & aliis bonis vestris, ac eisdem Fratribus domum ipsam recipiendi, & perpetuo inhabitandi plenam & liberam, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, licentiam elargimur. Et nihilominus domui prædictæ, & illius pro tempore Guardiano & Fratribus in ea pro tempore degentibus, ut omnibus & singulis privilegiis &c. gaudere libere & licite possint, eadem auctoritate indulgemus: jure &c. salvo: ac

ac viros ingenuos ad colligendum dictas eleemosynas ibidem pro tempore oblatas, quæ in fabricam domus & Ecclesiæ hujusmodi, & illarum conservationem & manutentionem converti debeant, perpetuo deputare, libere & licite valeatis, licentiam & facultatem auctoritate & tenore præmissis concedimus. Non obstantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. &c quibuscumque. Nulli ergo &c. si quis &c.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, anno &c. MDX. XVII. Kalend. Septembris, Pontificatus nostri anno VII.

XLI.

Concedit Fratribus Observantibus communicationem omnium privilegiorum Ordinibus Mendicantibus concessorum, & exemptionem a quarta funerali. Ex Brevi originali.

Dilectis filiis universis Fratribus Ordinis Minorum, de Observantia nuncupatis.

§. I. SAcræ Religionis, sub qua devotum & sedulum exhibere studetis Domino famulatum, promeretur honestas, ut vos specialibus favoribus & gratiis prosequamur. Hinc est, quod Nos volentes quieti & commoditati vestræ pro benemeritis vestris paterna caritate consulere, vobis, ut de cetero omnibus & singulis gratiis, privilegiis, libertatibus, immunitatibus & indultis spiritualibus & temporalibus tam Fratrum Prædicatorum, quam Eremitarum sancti Augustini, ac beatæ Mariæ de Monte Carmeli, omnibusque aliis Ordinibus Mendicantibus per Sedem Apostolicam, vel Legatos ejusdem in genere, etiam per litteras Apostolicas *Mare Magnum* nuncupatas, etiam quoad exemptionem & solutionem quartæ, locorum Ordinariis & parochialium Ecclesiarum Rectoribus debitæ, a qua vos pro potiori cautela eximimus, hactenus concessis, quorum tenores, ac si de verbo ad verbum præsentibus insererentur, haberi volumus pro sufficienter expressis, uti, potiri & gaudere libere & licite possitis & debeatis in omnibus & per omnia, ac si vobis specifice concessa fuissent, constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon omnibus illis, quæ in litteris prædictis concessimus non obstare, ceterisque contrariis nequaquam obstantibus, auctoritate Apostolica, tenore præsentium, de specialis dono gratiæ indulgemus, illaque vobis denuo concedimus.

§. II. Ceterum quia difficile foret præsentes litteras ad singula loca, ad quæ opus esset, deferri, volumus, ut earum transumptis, manu publici Notarii subscriptis, & alicujus Prælati Ecclesiastici, aut Generalis Vicarii dicti Ordinis sigillo munitis, ea fides in judicio & extra adhibeatur, quæ ipsis originalibus adhiberetur, si essent exhibitæ vel ostensæ.

Datum Bononiæ sub annulo Piscatoris, die XV. Novembris MDX. Pontificatus nostri anno VII.

XLII.

Jubet ne Fratres ullius Congregationis non subjectæ Generalibus Vicariis Observantiæ deferant calepodia. Ex Brevi originali.

Universis & singulis, ad quos hæ litteræ pervenerint, salutem & Apostolicam benedictionem.

§. I. LIcet nuper per quasdam nostras in forma Brevis litteras declaverimus, nostræ incommutabilis intentionis fuisse & esse, quod litteræ etiam in forma Brevis, super Capitulo Generalissimo editæ, & in illis con-

contenta quæcumque inviolabiliter perpetuo obſervarentur: ita ut ex tunc perpetuis futuris temporibus in ipſo Ordine Fratrum Minorum, duæ dumtaxat denominationes & ſpecies Fratrum exiſterent, videlicet Clauſtralium ſive Conventualium, aut de Familia ſeu Obſervantia nuncupatorum; & quod omnes & ſinguli Fratres Congregationum Amadei, Clareni, & aliarum, qui hactenus Obedientiam non elegerant, ſub excommunicationis latæ ſententiæ & maledictionis æternæ pœnis tenerentur juxta tenorem priorum litterarum noſtrarum, Clauſtralibus ſive Conventualibus, aut de Familia ſeu Obſervantia Fratribus adhærere, & ſe illis unire, ut præfertur, manſuri ſub Generali Miniſtro, aut Vicariis antedictis, ſine ullo medio ſuperiore, certis executoribus deſuper deputatis, qui dictas noſtras litteras effectualiter obſervari facerent; & Fratres Congregationis Amadei Conventualibus adhæſerint: tamen cum ex hoc non plus diſtinguantur à Fratribus de Familia penes ſeculares, multiſque enormitatibus & ſcandalis, quæ per indiſtinctam cognitionem hujuſmodi Congregationum & evenerunt & in poſterum evenire proculdubio poſſent, etiam pluribus, quæ diſſenſionis & diſcordiæ in ipſo Ordine fomitem miniſtrare poſſent, per hujuſmodi adhæſionem ſufficienter minime ſit proviſum; propter quæ nuſtras poſteriores litteras etiam in forma Brevis edidimus, ut duæ ſpecies & donominationes Fratrum dumtaxat reperirentur, una videlicet Clauſtralium ſive Conventualium, qui ſine calepodiis incedunt: alia vero de Familia ſeu Obſervantia, qui tempore beati Bernardini, tempore cujus ſub Regulari Obſervantia, & ſub nomine Fratrum de Familia vivere cœperunt, calepodia nudis pedibus, ut diſcernerentur a Conventualibus, pro ſigno exteriore diſtinctivo ſibi aſſumpſerunt, & ut in ipſo Ordine perpetuæ pacis vinculum ſervaretur, quatenus dicti Ordinis Fratres ab omni perturbatione ſemoti, Domino in ejus beneplacitis quietius famulari, & pro tranquillitate militantis Eccleſiæ Altiſſimo preces ferventius effundere ac porrigere inceſſanter, prout effundunt, valerent; & propterea nobis per Fratres dictæ Familiæ de Obſervantia humiliter ac devote ſupplicatum fuit, ut ipſorum quieti ac paci conſulere, ſcandalis & enormitatibus obviare, diſſidiis & contentionibus, quæ inter Fratres dicti Ordinis inſurgere poſſent, paterna diligentia de opportuno remedio providere de benignitate Apoſtolica dignaremur; ſtatuereque, ex quo Fratres Congregationis de Amadeo adhæſerunt Conventualibus, & Miniſtro Generali ſe ſubjecerunt, ad effectum, ut dignoſcantur ab Ipſis Fratribus de Familia, dimittant calepodia, ſignum proprium ipſorum Fratrum de Familia in principio inſtitutionis eorum per eos aſſumptum; neque eis de cetero coram ſecularibus, & in publico ad nudos pedes utantur.

§. II. Nos igitur, qui dictum Ordinem uberes In agro Domini fructus aſſidue producentem, in pace & ſtabili concordia cupimus conſervare, quique præfatæ Familiæ, quæ in Eccleſia Dei copioſos fructus vitæ merito, & eruditionis verbo protulit ſemper & profert, quieti & paci conſulere, & quibuſcumque ſcandalis & enormitatibus, quæ evenire poſſent per hujuſmodi indiſtinctam cognitionem, aditum præcludere paterna ſollicitudine peroptamus: hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, necnon de omnibus plenius informati, tenore præſentium, omnibus & ſingulis Fratribus Congregationum Amadei, Clareni & aliarum, qui Conventualibus hactenus adhæſerunt, aut in poſterum quomodolibet adhærebunt, diſtricte præcipimus, ut infra menſem ab intimatione præſentium, ab Ordinariis locorum, quando & quoties pro parte Generalium aut Provincialium Vicariorum, ſeu alicujus Guardiani nomine eorum fuerint requiſiti, fienda, computandum, ſub excommunicationis latæ ſententiæ, & maledictionis æternæ pœnis, teneantur

neantur calepodia hujusmodi deponere, neque suis calepodiis, signo proprio ipsorum Fratrum de Familia a principio institutionis eorum per eos assumpto, ut præmittitur, pro ipsorum distincta cognitione, de cetero aliquo modo coram secularibus, & in publico nudis pedibus utantur, volumus & mandamus. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis ceterisque contrariis quibuscumque. Volentes insuper, quod dicti Ordinarii præsentes litteras & in eis contenta quæcumque, ubi & quando opus fuerit, ac quoties, ut præfertur, requisiti fuerint, intiment, & in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant dictos Fratres de Familia præmissis omnibus & singulis pacifice frui & gaudere, non permittentes eosdem desuper per quoscumque, quavis auctoritate fungentes quomodolibet molestari. Contradictores per censuram Ecclesiasticam, & alia juris remedia, appellatione postposita compescendo.

Datum Bononiæ, sub annulo Piscatoris, die xv. Decembris MDX. Pontificatus nostri anno VIII.

Anno Christi 1511. Julii II. Anno 8.

XLIII.

Concedit facultatem ædificandi Conventum in Terra Pedemontis. Ex Brevi originali.

Dilecto filio Vicario Provinciali Ordinis Fratrum Minorum Regularis Observantiæ, seu de Familia nuncupatorum, Provinciæ Terræ laboris, secundum morem dicti Ordinis.

CUm sicut nobis nuper exponi fecisti, dilecti filii Universitas & homines Terræ Pedemontis, Allifien. diœcesis, ut in eadem Terra Religio propagationem, & Divinus cultus augmentum, cum animarum salute suscipiant, aliquem locum idoneum pro constitutione unius domus, pro usu & habitatione Fratrum Ordinis Minorum Regularis Observantiæ, seu de Familia nuncupatorum assignare intendant: Nos ad ea, per quæ Religio ad Dei laudem, & Christifidelium profectum per nostræ provisionis auxilium valeat ubilibet ampliari, favorabiliter intendentes, tuisque in hac parte supplicationibus inclinati, Tibi & pro tempore existenti Vicario Provinciæ Terræ laboris, secundum morem dicti Ordinis, in aliquo loco ad hoc apto & idoneo per Universitatem & homines prædictos, seu alias assignando vel concedendo, unam domum cum Ecclesia, campanili humili, campana, cœmeterio, claustro, refectorio, hortis, hortalitiis, & aliis officinis necessariis, pro usu & habitatione perpetuis Fratrum dicti Ordinis Regularis Observantiæ, seu de Familia nuncupatorum, qui sub cura, visitatione & superioritate tua, & pro tempore existentis Vicarii Provincialis dictæ Provinciæ Altissimo famulentur, absque alicujus præjudicio, construi & edicari faciendi, auctoritate Apostolica, tenore præsentium licentiam & facultatem concedimus: ac eidem domui & illius Guardiano & Fratribus pro tempore existentibus, quod omnibus & singulis privilegiis, immunitatibus, exemptionibus, indulgentiis & indultis, quibus aliæ domus dicti Ordinis dictæ Regularis Observantiæ de jure vel consuetudine utuntur, potiuntur & gaudent, ac uti potiri & gaudere poterunt quomodolibet in futurum, uti, potiri & gaudere possint; jure tamen Parochialis Ecclesiæ & cujuslibet alterius in omnibus semper salvo, eisdem auctoritate & tenore, de speciali gratia indulgemus. Non obstantibus fel. record. Bonifacii Papæ VIII. prædecessoris nostri, qua

prohibetur, ne quivis Ordinum Mendicantium Fratres nova loca ad habitandum recipere præſumant abſque Sedis Apoſtolicæ licentia, niſi faciente plenam & expreſſam, ac de verbo ad verbum de illa prohibitione mentionem, & quibuſvis aliis Apoſtolicis conſtitutionibus, ac dicti Ordinis, juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis & conſuetudinibus, ceteriſque contrariis quibuſcumque.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris, die VI. Julii MDXI. Pontificatus noſtri anno VIII.

XLIV.

Conceditur ſeu renovatur communicatio omnium privilegiorum aliis Religionibus conceſſorum, præſertim exemptio a quarta funerali. Ex Reg. Ultramont. Curiæ fol. 6.

Dilectis filiis Univerſis Fratribus Ordinis Minorum, de Obſervantia nuncupatis.

SAcræ religionis ſub qua &c. *Vide Bullam* XLI. *quæ eſt eadem uſque ad illa verba*, Vobis denuo concedimus: Ordinariis locorum, Rectoris bus &c. antedictis ſub ſuſpenſionis a Divinis, interdicti ingreſſus Eccleſiæ, & excommunicationis latæ ſententiæ pœnis, mandantes ne vos aut quemquam veſtrum ad ſolutionem hujuſmodi quartæ, contra hujus conceſſionis noſtræ formam cogere, aut illius cauſa moleſtare præſumant. Ceterum quia difficile &c. *uſque ad finem*.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris, die VI. Novembris MDXI. Pontificatus noſtri anno VIII.

XLV.

Ut multorum effrænem libertatem & inobedientiam coerceant. Ibid. fol. 9.

Univerſis, & ſingulis venerabilibus fratribus noſtris Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, ac dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, Decanis, Archidiaconis, Cantoribus, & Theſaurariis, ac aliis quibuſvis perſonis in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutis; necnon Metropolitanis, & aliarum Cathedralium Eccleſiarum, eorumque Archiepiſcoporum & Epiſcoporum officialibus, præſertim in omnibus Provinciis Hiſpaniarum ſecundum morem Ordinis Minorum, & utriuſque Siciliæ & Sardiniæ inſulis conſtitutis.

§. I. EXponi nobis nuper fecerunt dilecti filii Generales & provinciales Vicarii Ordinis Minorum regularis Obſervantiæ, alias de Familia nuncupatorum, Provinciarum Hiſpaniæ, & utriuſque Siciliæ, ac Inſulæ Sardiniæ, necnon ipſarum Provinciarum Vicariorum Generalium in Romana Curia Commiſſarii, quod nonnulli ex Fratribus dicti Ordinis diverſas litteras Apoſtolicas ſub plumbo, & in forma Brevis, vel alias a nobis & Sede Apoſtolica variis & expreſſis cauſis impetrarunt, & in dies impetrare conantur, per quas ſe ab eorum Superioribus & Ordine hujuſmodi exemptos fecerunt & faciunt: & aliqui ad Ordinem Canonicorum regularium vel aliorum tranſeunt, aut in totum habitum dimittunt, & ut ſeculares incedunt: alii clauſula in litteris Cruciatæ, nuper in partibus illis publicatæ, appoſita, ut cujuſcumque Ordinis Fratres ſe ad partes infidelium ad ſacramenta miniſtran-

ſtranda,& alia pia opera exercenda,& verbumDei prædicandum libere transferre poſſint, utuntur: & alii ipſius Cruciatæ auctoritate Confeſſorem regularem vel ſecularem etiam abſque licentia ſui Superioris, qui eos a quibuſcumque caſibus abſolvat, eligunt: Nonnulli etiam ob favores, quos in Romana Curia inveniunt, ſimulata pietate eleemoſynas in confeſſionibus a pœnitentibus extorquentes, litteras hujuſmodi, quarum prætextu libere & licite impune vagari poſſint, in damnationem animarum ſuarum, & ipſius Ordinis dedecus, impetrare continue quærunt: Et quod deterius eſt, ad Civitates, oppida & loca, ubi prius in domibus dicti Ordinis Minorum ſub regulari habitu degebant, abſque habitu, ut presbyteri, & alii meri ſeculares redeunt, excuſſo obedientiæ jugo, in opprobrium Regularis, & Ordinis Minorum ac Obſervantiæ hujuſmodi: Ita ut dictas litteras potius extortas judicemus, quam vere impetratas: Alii contra ipſius Ordinis ſtatuta, fugientes, non ſuffragante ſufficienti litteratura, ad ordines ſacros aſcendere præſumunt, & ſe mentiendo promovere faciunt: Alii vero extorta fraudulenter a Superioribus licentia, ut in libertate ſpiritus vivere poſſint, ad Clauſtrales ſive Conventuales, præter & contra ſummorum Pontificum prohibitiones: & niſi provideatur deſuper, in dies eximentur, & transferentur, & ſimilia committere non expaveſcent, in eorumdem Ordinis, & Familiæ grave detrimentum & jacturam. Quare dicti Ordinis Generales & provinciales Vicarii, & eorum in Curia antedicti Commiſſarii nobis humiliter ſupplicari fecerunt, ut ſuper his opportune providere paterna diligentia curaremus.

§. II. Nos igitur, qui dictum Ordinem Minorum, & illius Fratres ſingulari proſequimur dilectionis affectu, prout illorum benemerita in Nos & Apoſtolicam Sedem digne meruerunt, præmiſſis & aliis ſcandalis ne eveniant, opportune pro miniſterio paſtoralis officii nobis commiſſi providere volentes, ac ſingularum litteram per dictos Fratres, ut præfertur, impetratarum, & clauſularum in eis contentarum tenores præſentibus pro expreſſis habentes, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, vobis & ſingulis veſtrum quaſcumque litteras, quas per eoſdem Fratres a nobis & Sede prædicta ſuper hujuſmodi exemptionibus, ac habitus mutationibus, & dimiſſionibus, necnon eleemoſynarum ſubtractionibus & mendicationibus ac extorſionibus, ut præfertur, impetratas, repetentes auctoritate noſtra, inſtigantibus prædictis Vicariis, ſive in Romana Curia Commiſſariis, aut per eos ad hoc deputatis, ſi videbitur expedire, examinandi, & cauſas per eoſdem Fratres in illis allegatas dijudicandi, & ſi veras non repereritis, revocandi & annullandi, ac eiſdem Fratribus minime ſuffragari debere declarandi: ac prædictis Fratribus ad Ordinem Canonicorum regularium translatis, ſeu ut ſecularibus incedentibus, ne in Civitatibus, oppidis vel locis, ubi domus dicti Ordinis fuerint, permaneant, inhibendi, vel ſi in eis manere voluerint, ut ad Ordinem ſeu Familiam, cujus habitum temere reliquerunt, redeant, mandandi: necnon conceſſiones quaſcumque vigore litterarum Cruciatæ in partibus illis nuper, ut creditur, publicatæ, eiſdem Fratribus minime ſuffragari, nec illarum vigore Confeſſores eligere poſſe; neque ad dictos Fratres Ordinis Minorum & Familiæ ſe extendere declarandi, eiſdem auctoritate & tenore concedimus: & nihilominus vos vel duo aut ſinguli veſtrum per vos vel alium ſeu alios faciatis auctoritate noſtra præmiſſa omnia & ſingula, quoties pro parte Generalium & provincialium Vicariorum prædictorum, ſeu alicujus eorum fueritis requiſiti, firmiter obſervari, non permittentes eoſdem Generales & provinciales Vicarios, ſeu ipſorum Commiſſarios, per dictos Fratres, etiam prætextu dictarum litterarum, aut illarum pro-

processuum præmissorum occasione, quomodolibet molestari seu perturbari: contradictores quoslibet & rebelles censuris Ecclesiasticis, & aliis juris remediis, appellatione postposita, compescendo; invocato etiam ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis.

§. III. Non obstantibus præmissis, ac fel. rec. Bonifacii Papæ VIII. prædecessoris nostri de una, & Concilii generalis de duabus dietis, & aliis Apostolicis constitutionibus, necnon prædictis seu quibusvis aliis litteris Apostolicis per eosdem Fratres impetratis, & in posterum impetrandis: quibus, etiamsi pro illarum derogatione de eis eorumque totis tenoribus specialis, specifica & expressa & individua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quævis alia expressio habenda foret, earum tenores pro expressis habentes, hac vice dumtaxat, specialiter & expresse derogamus, ceterisque contrariis quibuscumque. Exhortamur tamen Generales & Provinciales præfatos, ut sanctissimæ expeditioni prædictæ de Confessoribus idoneis, pro viribus ex eis subjectis Fratribus provideant requisiti. Ceterum quia difficile foret præsentes litteras ad singula loca, in quibus de eis fides forsan facienda fuerit, deferri; volumus, & eadem auctoritate Apostolica decernimus, quod ipsarum transumptis, manu publici Notarii subscriptis, & sigillo alicujus Prælati vel personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ, aut Curiæ Ecclesiasticæ munitis, eadem prorsus fides in judicio & alibi, ubi expediens fuerit, adhibeatur, quæ eisdem præsentibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die penultima Martii MDXII. Pontificatus nostri anno IX.

LEO X.

Electus v. Idus Martii coronatus XIV. *Kalendas Aprilis.*

Anno Christi 1513. Leonis X. anno I.

I.

Revocantur & prohibentur privilegia omnia extra Ordinem apud quoscumque viventium. Ibid. fol. 10.

Dilectis filiis Vicariis Generalibus Cismontanis & Ultramontanis Ordinis Minorum de Observantia.

§. I. Inter cetera Regularis Observantiæ vota, obedientiæ jugum, sine quo non vera sed ficta censetur esse religio, præcipuum existit; & propterea absonum est & absurdum, quod quis habitu se religiosum foris exhibeat, & lupi rapacis more regulariter vivere, regulamque disciplinam suscipere omnino contemnat. Sane, sicut nobis exponi fecistis, sæpe contingit quosdam de Ordine vestro professores, salutis propriæ immemores, salutaris obedientiæ jugo spreto, ad Nos nostramque Sedem accedere, exemptiones, gratias, privilegia, & Apostolica indulta, quibus Religionis vestræ integritas non mediocriter dissolvitur, & aliis delinquendi fomentum efficax monstratur, ad Ordinis disciplinam regularem, & prælatorum correctionem salutarem declinandas, cum fictis mediis quærere & obtinere; etiam nonnulles ex Prælatis Ecclesiarum, vobis irrequisitis, ad secum morandum, vel pro ipsorum promovendis negotiis aliquos ex eisdem assumere juxta

juxta suæ libitum voluntatis; quo fit ut Ordo præfatus, & suæ pacis dispendium, & gravis detractionis aliquando perferat detrimentum.

§. II. Nos igitur, quos suscepti regiminis cura admonet, & officii Pontificalis auctoritas inducit, ut circa ea, per quæ Religionis vestræ status & tranquillitas conserventur, & opitulante Altissimo, fidelium in vos devotus affectus augeatur, attente considerantes incongruum existere, quod hujusmodi professores habitum dicti Ordinis gerant, ac se de ipso Ordine nominare præsumant, & jurisdictionem aut disciplinam Superiorum ejusdem Ordinis suscipere parumpendant, super his salubriter & provide occurrere cupientes, vestris in hac parte humilibus supplicationibus inclinati, pro dicti Ordinis ejusque observantiæ regularis conservatione, & ut vagantibus & delinquentibus Fratribus, atque aliis exquisitis mediis libertatis spiritum quærere satagentibus, omnis evagandi tollatur occasio, auctoritate Apostolica, tenore præsentium statuimus & ordinamus, quod nullus Ordinis & Observantiæ hujusmodi professor de cetero exemptionem aut indultum Apostolicum, sub quavis forma & expressione verborum obtinere possit, nisi vester aut Commissariorum vestrorum in Romana Curia existentium, ad hoc expressus accedat assensus. Et si illa impetraverit, illa nullatenus sibi suffragentur, cum illorum obtentu a Prælatorum suorum jurisdictione, quo minus eorum regulari disciplinæ sit subjectus, exemptus censeatur. Quodque nullus Prælatus, aut Apostolicæ Sedis Nuncius aut Legatus, nisi esset de latere Legatus, aliquem ex professoribus vestri Ordinis ad secum morandum, vel pro suis negotiis promovendis, absque vestra seu Provincialium Vicariorum suorum licentia petita, obtenta & in scriptis habita assumere possit, sine speciali mandato Sedis ejusdem de præsentibus specialem mentionem faciente: & ne professores ipsi cum prædictis contra præmissa morari, vel negotia eorum assumere audeant, in virtute sanctæ obedientiæ districtius inhibemus: & mandamus, ut professores, qui sine dicto speciali mandato nostro vel vestra licentia ad prædicta quomodolibet in posterum assumpti fuerint, eisdem disciplinæ & correctioni, quibus alii professores vestri subjiciuntur, subjici debeant: statuta tamen & ordinata per vos in Congregationibus Generalibus contra hujusmodi delinquentes in suæ firmitatis robore permanere volumus: ac exinde irritum decernimus & inane, si secus super his a quoquam quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari: constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, statutis & consuetudinibus dicti Ordinis, juramento, confirmatione Apostolica vel quavis firmitate alia roboratis, ceterisque contrariis non obstantibus.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die XXVII. Octobris MDXIII. Pontificatus nostri anno I.

Anno Christi 1514. Leonis X. anno 1. & 2.

II.

Concedit ut possint Fratres habitare in Conventibus magnis, & uti paramentis pretiosis. Ibid. fol. 11.

Dilectis filiis Generali & Provincialibus Vicariis, Guardianis, & Fratribus Ordinis Fratrum Minorum de Observantia.

§. I. Merentur vestræ devotionis sinceritas, & religionis honestas, ut ea vobis gratiose concedamus, quæ vestrarum conscientiarum serenitatem & quietem respicere dignoscuntur. Cum itaque, sicut nobis nu-

nuper exponi feciſtis, licet fel. record. Nicolaus III. & Clemens Papa V. ac alii Romani Pontifices prædeceſſores noſtri pro conſolidatione ambiguarum conſcientiarum,& timoratarum conſcientiarum Fratrum Ordinis veſtri ſerenitate, domos & loca & alia bona veſtra tam mobilia, quam immobilia in jus & proprietatem Romanæ Eccleſiæ ſuſceperint. Nihilominus nonnulli veſtrum adhuc hæſitant, an eis domos amplas & ſpecioſas, quæ in præſentiarum in veſtro Ordine & Familia tam per Fratres ſpeciali ad hoc facultate ſive auctoritate ſuffultos, quam per ſeculares ad hoc pia devotione ductos conſtruuntur & ædificantur, ut potius palatia Magiſtratuum reputari poſſe videantur, quam habitationes pauperum, inhabitare & colere, & ſimili modo paramentis & vaſis Eccleſiaſticis, quæ in numero & pretio ſanctæ Evangelicæ paupertati, quam profeſſis eſtis, derogare videntur, ac aliis quibus tam Ordo, quam Fratres utuntur communiter vel diviſim, uti, & in veſtris Conventibus illa retinere liceat: ac propterea nonnulli Conventus relinquere, & ad loca eremitoria ſe transferre & fugere moliantur, in Divini cultus detrimentum, & ſcandalum populorum, ac Ordinis & Familiæ perturbationem. Et cum interdum ob magnificentias plurimorum Principum & aliorum Dominorum, qui non ſecundum quod veſtræ convenit paupertati, ſed ſecundum quod eorum congruit excellentiæ, volunt veſtras domos conſtruere, & pro Divino cultu cappas & planetas, dalmaticas & alia paramenta, & calices aliaque vaſa ad miniſterium Sacramenti Altaris pro ſummi Dei honore & gloria pie erogare & elargiri, talia reſpuere non poſſitis; necnon poſſibilem reſiſtentiam de non recipiendo faciatis, & non ſinant poſtmodum iſti tales donantes jam accepta alienare, nec demoliri jam conſtructa permittant: nobis humiliter ſupplicari feciſtis, ut pro pace conſcientiarum veſtrarum, & ut ſine ſtimulo gratum Altiſſimo famulatum exhibere, & in veſtro laudabili officiandi ritu continuare poſſitis, ſtatui veſtro ſuper his opportune providere, de benignitate Apoſtolica dignaremur.

§. II. Nos igitur attendentes, quod domorum, & aliarum rerum tam pro Divino cultu, quam communi uſu veſtro vobis conceſſarum, ſolum ad uſum, & non fructum nec poſſeſſionem cedunt, nec ea ſine ſpeciali Sedis Apoſtolicæ mandato alienare poſſitis, ac ad eamdem Sedem illa omnia, quæ de novo, ut noſtri prædeceſſores fecerunt, in proprietatem dictæ Sedis recipimus, pertinent; & quod ex domorum amplitudine, aut paramentorum duplicitate nihil magis veſtris commoditatibus corporalibus adjiciatis; veſtris in hac parte ſupplicationibus inclinati, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium declaramus & decernimus, vos illorum tantum eſſe cuſtodes, & non poſſeſſores, & pro parte rei illis abſque veſtræ profeſſionis macula aut violatione, cum deceat juxta ſolemnitatum celebrationem in ſolemnioribus officiis, & decentioribus paramentis Divinam honorare majeſtatem, & ipſius cultum munificare, & aliis, quibus tam Ordo quam Fratres utuntur, communiter vel diviſim, uti, potiri libere & licite poſſe, prout etiam fel. record. Julius Papa II. prædeceſſor noſter Fratribus ejuſdem Ordinis & Familiæ Regni Angliæ, ad inſtantiam cariſſimæ in Chriſto filiæ noſtræ modernæ Reginæ Angliæ illuſtris, conceſſiſſe dicitur; & ſic perpetuis futuris temporibus in Ordine & Familia veſtris ab omnibus illis Fratribus teneri & obſervari debere volumus & mandamus. Non obſtantibus conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ac ipſius Ordinis ſtatutis, etiam juramento ſive profeſſione firmatis, & aliis in contrarium facientibus quibuſcumque.

Datum Romæ, die III. Januarii MDXIV. Pontificatus noſtri anno I.

III. *De-*

III.

Declarat Tertiarios gaudere privilegiis Ecclesiasticorum. Ex Brevi originali.

Dilectis filiis universis Fratribus Tertii Ordinis sancti Francisci, de Pœnitentia nuncupatis.

§. I. EXponi nobis nuper fecistis, quod licet dudum fel. recor. Gregorius IX. & Sixtus IV. prædecessores nostri pia consideratione omnes Fratres & Sorores Tertiæ Regulæ beati Francisci, de Pœnitentia nuncupatos, præcipuis favoribus prosequentes, ut congruentibus libertatibus & immunitatibus Ecclesiasticis, quibus aliæ personæ Religiosæ gaudent & potiuntur, gaudere & potiri debere & posse indulsissent, ac omnibus & singulis Communitatibus, Potestatibus, Rectoribus, & aliis quibuscumque Officialibus, etiam sub excommunicationis pœna eo ipso ab his, qui contra facerent incurrenda, ne ipsos aut quempiam eorum quominus hujusmodi exemptionibus tam fori, quam personæ potiantur, nullatenus molestare aut inquietare præsumerent, districtius inhibuerunt; universis insuper & singulis in Ecclesiastica dignitate constitutis personis, quando & quoties in & super his a quoquam ipsorum requisiti fuerint, in præmissis libertatibus eosdem conservare & manutenere pro viribus deberent, statuerunt & mandaverunt, prout in litteris dictorum prædecessorum nostrorum plenius continetur. Quidam tamen Domini, Magistratus, Rectores & Officiales in Provincia Basilicatæ consistentes, Ecclesiasticas censuras parvipendentes, in animarum suarum periculum, gravamen vestrum, & Christifidelium perniciosum exemplum, ac scandalum plurimorum, vos nimium comprimentes, contra hujusmodi privilegia, officia publica recipere, exequi & personalia opera sustinere, aliasque multipliciter vos perturbare & inquietare contendunt: & propterea ad Nos recurrentes, nobis humiliter supplicastis, quatenus paterno affectu vos prosequendo, & hujusmodi prædecessorum nostrorum vestigiis inhærentes, in præmissis opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui circa personas quaslibet sub habitu & professione a mundo quoquo modo semotis, Divinis vacantes beneplacitis, sollicitudinis nostræ partes, per quas eorum sincera devotio incrementis continuis laudabilius in Domino proficiscatur, libenter impendimus, ac ut ea, quæ pro ipsorum quiete eis a Sede Apostolica clementer indulta sunt, illibata persistant, vestris in hac parte supplicationibus inclinati, hujusmodi prædecessorum nostrorum litteras, ac in eis contenta quæcumque privilegia, gratias & indulta, quatenus sint in usu, auctoritate Apostolica, tenore præsentium approbamus & confirmamus, ac perpetuæ firmitatis robur obtinere debere volumus: ac dilectis filiis Potentino, ac Tricaricen. & Montis Pelusii Ecclesiarum Archidiaconis committimus & mandamus, ut unus vel duo aut unus eorum vobis efficacis defensionis præsidio assistentes, non permittant vos a prædictis vel quibuscumque aliis contra hujusmodi prædecessorum nostrorum tunc vobis indulta, & nunc per Nos eadem auctoritate dumtaxat confirmata, quoquo modo indebite molestari: molestatores & præsumptores hujusmodi, necnon quoslibet contradictores & rebelles, cujuscumque dignitatis, status vel conditionis existerent, quandocumque & quotiescumque eis expedire videbitur, per censuram Ecclesiasticam, & alia juris remedia compescendo: constitutionibus, ordinationibus Apostolicis, statutis &

consuetudinibus, ceterisque aliis in contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die VI. Januarii, anno MDXIV. Pontificatus nostri anno 1.

IV.

Concedit eis facultatem Ecclesias, cœmeteria, paramenta, corporalia &c. benedicendi. Ex Reg. Ultram. fol. 22.

Dilectis filiis Cismontanis & Ultramontanis Generalibus & Provincialibus Vicariis, necnon Guardianis & Fratribus Ordinis Minorum, de Observantia nuncupatorum.

§. I. Religionis suadet honestas, & devotionis vestræ promeretur affectus, ut vos Apostolici favoris suffragio prosequentes, precibus vestris, præsertim commodum & decorem Ordinis vestri concernentibus, prout possumus, favorabiliter annuamus. Cum itaque, sicut nobis nuper exponi fecistis, dudum fel. rec. Sixtus Papa IV. prædecessor noster, vobis ut paramenta & ornamenta Ecclesiastica, ac corporalia & alia, in quibus chrisma non intervenit, benedicere possitis, gratiose concesserit, & ab illo tempore in possessione benedicendi paramenta & corporalia hujusmodi secundum limitationem inter vos in Capitulis vestris factam, fueritis, ac in diversis etiam remotis partibus, & insulis de novo ab infidelibus recuperatis, diversæ domus Ordinis vestri constructæ existant, & in dies construantur, & Ordinarii locorum non semper in suis Civitatibus & diœcesibus resideant, ac interdum in remotis agant, & sæpius contingat loca & cœmeteria earumdem domorum sanguinis effusione, seu alias pollui, ac illarum Fratres non semper Ordinarios locorum pro illis reconciliandis adire possunt: Imo quandoque illis grave seu dispendiosum existat ad illos quandoque per tres dietas ab eorum domibus distantes accedere: nobis humiliter supplicari fecistis, ut cum piæ mem. Julius Papa II. etiam prædecessor noster, dilectis filiis Fratribus Ordinis Minimorum indultum Ecclesias ac cœmeteria sua benedicendi & reconciliandi concesserit, ac interdum Episcopi præsertim in remotis agentes, quandoque per duas dietas adiri nequeant, vobis super his opportune providere de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur, qui religiosarum personarum vota, per quæ earum dispendiis obviatur, & commodis & profectibus providetur, studio caritatis libenter prosequimur, hujusmodi supplicationibus inclinati, vobis, & pro tempore existentibus Generalibus & Provincialibus ac Guardianis & Fratribus vestrorum Ordinis & Observantiæ, ut Ecclesias, Oratoria & loca quæcumque recepta & recipienda nondum consecratas seu consecrata, facta prius requisitione ab Episcopis locorum, eisque recusantibus vel negligentibus, per quemlibet alium Catholicum Episcopum, gratiam & communionem dictæ Sedis habentem, consecrari facere, ac vestri Ordinis Generalibus & Provincialibus Vicariis & Custodibus ac Guardianis pro tempore existentibus præfatis, ut omnia & singula ejusdem Ordinis & Observantiæ Ecclesias, cœmeteria, capitula & Oratoria ubicumque existentia receptas & recepta, ac recipiendas seu recipienda, ac paramenta & ornamenta, ac alia quæcumque ad Divinum cultum & usum vestrum necessaria, in quibus chrisma non intervenit, pro vestro usu tantum solemni benedictione, ac etiam per Vicarium seu Guardianos aut alios ad hoc a vobis in vestris Capitulis Generalibus provide deputandos, benedicere, ac illos seu illa, & eorum

rum quodlibet sanguinis seu seminis effusione, seu alias quomodolibet pollutas seu polluta, quatenus opus fuerit, aqua per vos, præsertim in locis remotis, ubi Episcopum ob aquam benedictam per duas dietas adire non potueritis, benedicta reconciliare libere & licite valeatis, auctoritate Apostolica, tenore præsentium concedimus & indulgemus. Non obstantibus quibusvis Apostolicis, ac in Provincialibus & synodalibus constitutionibus & ordinationibus, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die III. Februarii MDXIV. Pontificatus nostri anno I.

V.

Prohibetur ingressus ad Monasteria Monialium, & domus Sororum Tertii Ordinis. Ibidem fol. 13.

Dilectis filiis Vicario Generali & Provincialibus Ordinis Minorum Regularis Observantiæ, familiæ Ultramontanæ.

§. I. Accepimus siquidem, quod licet per regularia sanctæ Claræ & Ordinis vestri instituta, provide a majoribus & prædecessoribus vestris ordinata, cautum sit, & optime provisum cum Sedis Apostolicæ decreto, quando & quomodo, aut qua solemnitate ad ipsas Moniales, & intra clausuram Monasteriorum ipsarum ingrediendum sit; nihilominus in nonnullis locis Confessores & Rectores, qui pro tempore ad regimen ipsarum & gubernationem deputantur, latius forte quam debeant, licentias Apostolicas minus timorate interpretratas, & formas illarum prætereuntes, ad easdem Moniales, non subsistente ullo necessitatis casu limitato, sed pro quavis levi causa, cum ex concessione in confessionalibus, in quibus passim similia indulta concedi solent; facta, cum ex alia facultate aliquibus personis concessa, ingredi permittunt, in grave quietis præjudicium, ipsarum Monialium, & ipsorum Fratrum animarum periculum, & alicujus scandali, quod avertat Deus, suscitationem: & pariter ad Tertiarias in Congregatione viventes, ad quas accedere, licet prohibitum non sit, tamen propter scandalum, quod intervenire posset, non sine nota forte incontinentiæ, & contra religiosam honestatem, ac in pacis, & spiritualis quietis ipsarum Monialium læsionem & offensionem.

§. II. Nos igitur, qui a teneris ætatis nostræ annis, de hujusmodi honestate curam gessimus quam sollicitam, præsertim in virginibus, æterno sponso Deo sacro velamine consecratis, cupientes illis obviare incommodis, quæ, procurante humani generis inimico, evenire possent, si de opportuno remedio non provideremus, auctoritate Apostolica, sub æternæ maledictionis interminatione, in virtute sanctæ obedientiæ prohibemus, ne quis frater confessor ipsarum Monialium, aut quis frater, aut alius cujuscumque præeminentiæ aut officii inter vos sit, ad ipsas Moniales, aut ipsarum Monasteria ingredi vel intrare, nisi in casibus in earum Regula & institutionibus ipsius Ordinis vestri contentis, quoad ipsorum Monasteriorum ingressum editis; nec etiam aliæ utriusque sexus seculares personæ, etiam prætextu cujusvis indulti, etiam confessionalium prædictorum, Monasteria ingredi; neque ipsi Fratres Ordinis vestri ad Tertiarias in Congregatione viventes, nisi de licentia & speciali mandato vestro introire præsumant; vos propterea monendo, ut non passim ingressum hujusmodi relaxetis, sed in Capitulis vestris Generalibus & Provincialibus provide de similibus & aliis ad observantiam honestatis & continentiæ spectantibus ordinetis. Non pro-

hibemus tamen, quod Fratres prædicti infra limites Monasteriorum sanctæ Claræ intrare, & ad loca, ubi Fratres eisdem servientes habitant & alii seculares ingrediuntur, intrare & accedere, necnon cum eisdem, quando opus fuerit, & cum limitationibus, quas in Capitulis vestris ordinabitis, in locis, in quibus reliquæ seculares personæ cum eisdem loquuntur, loqui possent.

§. III. Et nihilominus singulis Sororibus tam sanctæ Claræ, quam Tertiariis ubique terrarum existentibus, & sub cura vestra degentibus, præcipimus sub pœnis & maledictionibus & censuris supradictis mandamus, ut Vicario Generali pro tempore existenti sic pareant, & cum effectu obediant, & ipsius visitationem recipiant, sicut Vicariorum Provincialium, in quorum Provinciis degunt, recipiunt & admittunt, & similiter Visitatorum pro tempore ab ipso Vicario Generali ex decretis Apostolicis Sedis dependentium. Non obstantibus fel. record. Nicolai Papæ III. prædecessoris nostri, quæ incipiunt: *Exiit qui seminat*, ac aliis constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac quibusvis privilegiis & indultis Monasteriis prædictis, seu eorum aliquibus in specie forte concessis, aut quavis occasione impetratis, Regulari Observantiæ præjudicantibus, sive Canonicam Ordinis correctionem impedientibus, quæ quoad hoc nulli volumus suffragari, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die XIII Februarii MDXIV. Pontificatus nostri anno 1.

VI.

Confirmat litteras Julii II. de extensione privilegiorum aliarum Religionum ad Fratres Observantes. Ex bullario Roder. fol. 298.

Dilectis filiis universis Fratribus Ordinis Minorum, de Observantia nuncupatis.

§. I. Affectu benevolentiæ spiritualis, eadem causa vos prosequi delectamur, qua diligenter & ferventer insistitis, ut per honestæ conversationis & piæ vitæ studium in conspectu Dei & hominum placeatis. Dudum siquidem fel. record. Julius Papa II. prædecessor noster vobis, ut ex tunc de cetero omnibus & singulis privilegiis, gratiis, libertatibus, immunitatibus & indultis spiritualibus & temporalibus, tam Fratrum Prædicatorum, quam Eremitarum sancti Augustini, ac beatæ Mariæ de Monte Carmelo, omnibusque aliis Ordinibus Mendicantibus per Sedem Apostolicam, vel Legatos ejusdem in genere, etiam per litteras Apostolicas, *Mare magnum* nuncupatas, etiam quoad exemptionem a solutione quartæ locorum Ordinariis, & Parochialium Ecclesiarum Rectoribus debitæ, a qua vos pro potiori cautela eximit, eatenus concessis uti, potiri & gaudere possetis & deberetis in omnibus & per omnia, ac si vobis concessa specifice fuissent, per suas in forma Brevis litteras indulsit, illaque de novo vobis concessit, prout in dictis litteris plenius continetur.

§. II. Nos igitur, ad vos pium animi affectum, quo vos ob devotionis vestræ sinceritatem, & Religionis honestatem prosequimur, extendentes, ac profectui vestro paterne consulere volentes, motu proprio, & ex certa scientia litteras prædictas, & in eis contenta quæcumque auctoritate Apostolica, tenore præsentium innovamus, approbamus & confirmamus, ac plenum firmitatis robur obtinere, & firmiter observari, vobisque perpetuo suffragari debere decernimus: Et nihilominus pro potiori cautela præmissa om-

omnia de novo auctoritate & tenore prædictis concedimus & indulgemus: mandantes universis & singulis venerabilibus fratribus Archiepiscopis & Episcopis, ac dilectis filiis Abbatibus, & aliis personis in dignitate Ecclesiastica ubilibet constitutis, quatenus ipsi vel alter eorum per se vel alium seu alios, vobis in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes, faciant vos gratiis, privilegiis, libertatibus, immunitatibus, concessionibus & indultis præmissis pacifice gaudere, non permittentes vos desuper per Ordinarios & Rectores præfatos, seu quoscumque alios, quavis auctoritate fungentes, quovis quæsito colore, quomodolibet indebite molestari, inquietari, seu etiam perturbari: contradictores, molestatores, perturbatores, inquietatores & rebelles quoslibet censuris Ecclesiasticis, & aliis Juris remediis, appellatione postposita, compescendo; invocato ad hoc, si opus fuerit, auxilio brachii secularis. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ac quibuscumque privilegiis, indultis, & litteris Apostolicis in contrarium quomodolibet forsan concessis, quibus, illorum tenores pro expressis habentes, specialiter, & expresse derogamus, necnon omnibus illis, quæ in prædictis litteris concessa sunt, non obstare, ceterisque contrariis quibuscumque. Ceterum quia difficile foret præsentes litteras nostras ad singula loca, ad quæ opus esset, deferri, volumus ut earum transumptis, manu publici Notarii subscriptis, & alicujus Prælati Ecclesiastici, seu personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ, aut Generalis Vicarii dicti Ordinis sigillo munitis, ea prorsus fides in judicio & extra adhibeatur, quæ ipsis litteris originalibus adhiberetur, si forent exhibitæ vel ostensæ.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die XVI. Februarii MDXIV. Pontificatus nostri anno I.

VII.

Declarat Fratres Observantes & Moniales in reformatis Monasteriis non teneri ad subeunda onera Missarum, & alia quæ inibi præextiterant, translatis reditibus ad alios usus. Ex Regest. Ultramon. fol. 14.

Dilectis filiis Vicariis Generalibus & Provincialibus, ac Fratribus universis Ordinis Minorum de Observantia.

§. I Justum & rationabile censemus, ut vos qui contemplationi Altissimi Dei, & ejus obsequiis jugiter mancipati estis, in conscientiæ serenitate confoveamus, quo possitis quietius hic intendere, ad quæ, vocante Deo, relicto seculo, sponte vos emancipastis. Sane nuper pro parte vestra propositum fuit coram nobis, quod in Conventibus, quos olim a Fratribus Conventualibus Ordinis Minorum de mandato & licentia Sedis Apostolicæ reformandos recepistis, tot & tanta onera, ac fundationes Missarum, & aliorum suffragiorum comperiuntur, ut si omnibus satisfacere deberetis, in multis locis Fratres non sufficerent: quinimo opus esset quasi ubique ordinarium prætermittere officium, & alia extraordinaria celebrare & persolvere, ac in plerisque locis proventus & reditus, ex quibus celebrationes Missarum & suffragiorum hujusmodi fundatæ extiterant, sunt probati non subsistere, & penitus alienati, necnon paramenta Ecclesiastica, pro quibus etiam similis obligatio excreverat, omnino consumpta: ubi tamen adhuc subsistere inventi fuerunt proventus prædicti, in aliquibus locis, Ecclesiis matricibus applicati sunt, & alibi Monasteriis, & aliis Ecclesiis, ac piis locis Monialium, ad effectum ut illis obligationibus ipsi satisfacerent, cum vobis & statui vestro non conveniret ex annuis reditibus vi-

vitam ducere & sustentari: in aliis vero locis, ubi domus ruinosæ reparatione indiguerant, de licentia Apostolicæ Sedis alienati, & domus reparatæ & restauratæ fuerant: Alibi vero Universitates & Communitates locorum ad se tales proventus receperunt distribuendos, ubi & quando opportunum eis videbitur, adeo ut penitus reditus prædictos Fratres ipsi a se abdicarint: ita quod plene tam de Apostolicæ Sedis licentia, quam de sacrorum Conciliorum determinatione, conscientiis Fratrum satisfactum existimatis: Nihilominus adhuc plerique Fratres in eorum conscientiis non conquiescunt, nisi a Sede prædicta dilucidior declaratio emanarit, & de ipsius auctoritate hæc fieri plenius constiterit universis. Quare nobis humiliter supplicastis, ut, ne contigat dubietate hujusmodi a simplicioribus ibi trepidare timore, ubi nullo est timore trepidandum, super his opportune providere paterna caritate dignaremur.

§. II. Nos igitur qui in conscientiarum serenitate & quiete plurimum delectamur, eorum præsertim, quorum confidimus pio patrocinio adjuvari, & a tam gravi onere, quod, auctore Domino, immerito sustinemus, devotis & assiduis precibus sublevari: præsentium serie decernimus & declaramus vos, qui proventus & reditus, per quos talia onera imposita sunt, non percipitis, nec ex voto professionis vestræ percipere potestis, obligatos non fuisse nec esse, neque in posterum, si contigerit similes reformationes in Conventibus fieri, teneri ad similia suffragia persolvenda, dummodo tam in communibus officiis, quæ quotidie in vestris Ecclesiis celebrantur, quam in privatis orationibus, quæ assidue a Fratribus vestris persolvuntur, & in extraordinariis Missis & suffragiis, quæ in Ordine vestro annue pro benefactoribus vestris singularibus fieri statuistis, eorum memoriam specialiter faciatis, attendentes, quod eo modo plus verisimiliter pro dictis animabus in conspectu Divinæ Majestatis satisfieri poterit, quam si prædicti Conventus reformati adhuc pristinæ deformationi subjacerent. Et simili modo Moniales sanctæ Claræ sub cura vestra viventes, ubi similes obligationes in reformatis Monasteriis forte invenerunt, non teneri: dummodo etiam in communibus officiis & orationibus privatis, & aliis extraordinariis Missis & suffragiis, pro benefactoribus per eas ordinatis & ordinandis, eorum memoriam faciant specialem. Non obstantibus promissionibus etiam forte juramento firmatis, & aliis constitutionibus & ordinationibus, ac omnibus & singulis in contrarium facientibus quibuscumque.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die XVII. Martii MDXIV. Pontificatus nostri anno primo.

VIII.

Declarat aliqua dubia circa recitationem Divini officii, & concedit fieri officium sub ritu duplici de beata Agnete, & undecim millibus Virginibus. Ibid. fol. 14.

Dilectis in Christo filiabus universis Abbatissis & Monialibus ac Conventibus Monasteriorum quorumcumque Ordinis sanctæ Claræ sub perpetua clausura, ac cura & regimine Fratrum Minorum de Observantia Altissimo famulantibus.

§. I. Cum sicut nobis nuper exponi fecistis, in Regula sanctæ Claræ, in qua & suavi Religionis jugo, ac cura & regimine Fratrum Mino-

norum, de Observantia nuncupatorum gratum Domino redditis famulatum, & Divinis beneplacitis insistitis, nonnulla contineantur, quæ mentibus vestris dubia existunt, & declaratione Apostolica indigere noscuntur, nobis propterea humiliter supplicari fecistis, ut circa hujusmodi Regulæ observantiam sine aliqua hæsitatione ac mentium & conscientiarum vestrarum perturbatione & scrupulo insistere possitis, quæ ambigua sunt, per nostræ declarationis ministerium vobis plana & aperta reddere de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Et, sicut eadem expositio subjungebat, circa observationem Divini officii in prima Regula beatæ Claræ contineatur, quod Sorores litteratæ faciant Divinum officium secundum consuetudinem Fratrum Minorum, legendo sine cantu, & quæ litteras nesciunt, dicant Pater noster: & pro defunctis dicant etiam in vesperis septem Pater noster, & Requiem æternam, pro matutino duodecim, & Sorores litteratæ teneantur dicere officium mortuorum. Et ex secunda Regula Ordinis sanctæ Claræ hujusmodi per fel. rec. Urbanum Papam IV. prædecessorem nostrum, cum prima satis obscura videretur, declarata, contineatur, quod de Divino officio tam in die, quam in nocte Domino persolvendo taliter observetur: videlicet, quod hæ, quæ legere & canere noverunt, secundum consuetudinem Ordinis Fratrum Minorum Divinum officium debeant celebrare, illiteratæ vero dicant Pater noster, & pro defunctis dicant in vesperis septem Pater noster cum Requiem æternam, pro matutino duodecim Pater noster tempore, quo Sorores litteratæ faciunt officium mortuorum. Et quia etiam ex declaratione per Urbanum prædecessorem hujusmodi facta, ut præfertur, mentibus vestris adhuc plene satisfactam non est, cum tam ex prima, quam ex secunda Regula hujusmodi Sorores litteratæ teneantur dicere officium mortuorum, hujusmodi certam declarationem, an vesperas aut vigilias mortuorum hujusmodi, nisi temporibus ex ordinario Romano, & eorum constitutionibus statutis non persolvantur, non habetis: propter quod in magna conscientiarum fluctuatione, & mentium vestrarum perturbatione existitis. Et insuper cum difficile sit semper esse in choro in omnibus horis, & numquam deficere, aliquando occupatione satis levi, aliquando tædio, aliquando aliquali negligentia, & aliquando vos aliquam horam vobis eligatis per vos ipsas, aut cum socia horas hujusmodi persolvere. Cumque multum difficile sit conscientiis timoratis interpretari, quæ sit illa necessitas, quæ excusat a choro: præterea utrum Monialis sana sub pœna peccati semper in choro horas persolvere teneatur, posito quod in choro dicatur officium ordinarie, ut consuetum est, a competenti numero Monialium, juxta copiam inibi residentium: & quod propterea, quæ in choro non interest, non omittit per seipsam, aut cum socia officium Divinum persolvere, petatis declarari. Præterea, cum asseratur piæ memoriæ Innocentium VIII. seu alium Romanum Pontificem prædecessorem nostrum, ad tollendos discursus Fratrum Ordinis hujusmodi, quod Fratres ipsi dicendo quinque Pater noster & Ave Maria coram Sacramento Altaris, & infirmi in grabatis suis pro felici statu sanctæ Matris Ecclesiæ dicendo, ut supra, haberent eamdemmet Indulgentiam, quæ est 11. Augusti in sancta Maria de Portiuncula sive de Angelis apud Assisium, & prout illa die a devotis populis lucratur: Item, quod dicendo alia quinque Pater noster & Ave Maria pro intentione Domini concedentis; & insuper recol. piæ mem. Pius II. etiam prædecessor noster eisdem Fratribus Ultramontanis, ut Septem Psalmos Pœnitentiales dicendo cum Litaniis, Indulgentias stationum Urbis haberent & assequerentur, indulserit; & ipsis Fratribus toties, quoties coronam Domini Jesu Christi, & Virginis Mariæ dice-

cerent, plenariam haberent Indulgentiam, concessum fuisse asseratur. Quare ut præmissa vobis ex officio pastoralis officii nostri pro quiete conscientiarum vestrarum, ne contra conscientiam agendo ad gehennam ædificare videamini, plana & aperta facere atque declarare, & super hujusmodi officio persolvendo quomodo vos habere debeatis; ac in facultatibus, quoad participationem gratiarum Fratribus Minoribus hujusmodi, sub quorum cura & regimine vivitis, concessarum, qualiter participetis, & in facultate absolutionis peccatorum vestrorum, quæ forma servanda sit, more pii Patris, & ex benignitate Apostolica, qua vos tamquam peculiares in Christo filias prosequuti sumus & prosequimur, aperire & decernere dignaremur.

§. III. Nos igitur præmissis & infrascriptis supplicationibus paterna benevolentia annuentes, ac super præmissis omnibus vobis taliter per nostræ declarationis oraculum providere, & sic plana facere volentes, ut Deo, cui jugiter inservitis, cum conscientiarum & mentium vestrarum quiete & pace gratum & acceptum reddere valeatis famulatum, circa præmissa vobis, habita matura deliberatione, omnibusque diligenter præmeditatis & consideratis, auctoritate Apostolica ex nostra scientia, & de Apostolicæ potestatis plenitudine, tenore præsentium duximus declarandum & concedendum, ut sequitur.

§. IV. Primo, videlicet quoad officium defunctorum, declaramus vos dumtaxat teneri, sicut Fratres Ordinis Minorum, quorum ritui in Divinorum persolutione vestra vobis præcipit Regula conformari; quod satis declarasse videtur præfatus Urbanus prædecessor noster, ubi dicit Sorores illiteratas non teneri ad dicendum Pater noster pro mortuis, nisi eo tempore, quo in choro choristæ officium faciunt mortuorum; & verbum illud *teneantur* dicimus referri ad obligationem vigiliarum & vesperarum, prout in Breviario annotatur, & non Pater noster, quæ illiteratis Sororibus pro tali suffragio per Regulam indicuntur.

§. V. Quo vero ad obligationem persolvendi officium in choro, decernimus etiam sanas non teneri officium Divinum in choro persolvere, humana considerata fragilitate, & sexus fœminei debilitate, quia difficulter conscientia timorata sciret decernere necessitatem excusantem, consideratis diversis ac variis occupationibus ac impedimentis, quæ superveniunt continue in administratione rei familiaris Monasteriorum vestrorum: attento, quod die noctuque bene & solemniter, ac sine intermissione collegialiter in choris vestris officium Divinum persolvitur, & juxta formam per Regulam vobis traditam, cum reverentia decantatur: exonerantes tamen conscientiam vestram, discretioni Abbatissarum pro tempore existentium committimus, ut quando & quomodo, sive cum quibus sit hæc remissio sive exemptio toleranda, solerter invigilet, & diligenter advertat, & prudenter concedat, ne sub colore pietatis, ex nimia indulgentia permittat in aliqua Sororum seu Monialium habitum generari Divinæ offensionis.

§. VI. Quantum vero attinet ad participationem in gratiis Fratribus Minoribus, sub quorum regimine vivitis, concessis, simili declaratione dicimus, tanto magis vobis esse concessas, quanto minor occasio datur discurrendi, quo fit, ut Indulgentias sanctæ Mariæ de Angelis sive Portiunculæ de Assisio 11. diei Augusti, & de quinque Pater noster cum Gloria Patri coram Sacramento Altaris recitando, & de Psalmis pœnitentialibus pro stationibus Urbis, quæ ipsis Fratribus dicuntur concessæ, ad id extendimus, & vobis, prout eis suffragari volumus; & quatenus opus sit, de novo pro vestra & eorumdem Fratrum spirituali consolatione concedimus.

§. VII. Insuper vero, quantum facultatem absolutionis concernit, concedi-

cedimus vobis, ut in omnibus solemnitatibus Domini Sabaoth, Virginis Mariæ, omnium Sanctorum, Patris vestri sancti Francisci, ac Matris vestræ sanctæ Claræ, confessores vestri possint in absolutionibus vestrarum confessionum eis de peccatis vestris factarum, vos plenarie absolvere, & pœnitentiam salutarem injungere, & quoties sacram sumitis communionem, eadem die plenariam Indulgentiam consequi.

§. VIII. Præterea, quia accepimus, Abbatissas & Moniales Parisiensium & Albiensium Monasteriorum sanctæ Claræ hujusmodi ad beatam Agnetem, & gloriosissimas undecim mille Virgines singularem gerere devotionis affectum, eis nunc & pro tempore existentibus, & quibusvis aliis Abbatissis & Conventibus Monasteriorum dicti Ordinis sanctæ Claræ hunc ritum observare volentibus, quod a modo in antea beatæ Agnetis, & undecim millium Virginum hujusmodi festa perpetuis futuris temporibus sub ritu duplicis majoris celebrare libere & licite possint & valeant, concedimus pariterque indulgemus.

§. IX. Præmissas autem declarationes, attestationes, decreta, concessiones & indulta vobis & vestrum singulis perpetuo fecimus, ut omni semota ambiguitate, & puriori conscientia, sub suavi Religionis jugo, cui estis perpetuo addictæ, preces ad Dominum liberiori mente fundere, & perpetua pace, & spirituali consolatione gaudere possitis, sperantes eo acceptiores preces vestras apud eum, cui proprium est misereri semper & parcere, futuras, quo omni soluto fluctuationum obstaculo, intensius illas persolvere, ac pro nobis, & sancta Romana universalique Ecclesia sedulius & ferventius orare poteritis, prout vos, quas in visceribus caritatis habemus, & tamquam peculiares & dilectissimas in Christo filias, paterna benevolentia & cura complectimur, facturas non dubitamus.

§. X. Non obstantibus præmissis, ac constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon Monasteriorum & Ordinis prædictorum, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis, consuetudinibus, ceterisque aliis in contrarium facientibus quibuscumque. Ceterum, quia difficile foret præsentes litteras in singulis locis & Monasteriis vestris, & alibi, ubi opus est, ostendere vel exhibere, volumus & eadem auctoritate concedimus, quod transumptis ipsarum, manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus Prælati munitis, ubique plena fides adhibeatur, veluti adhiberetur propriis originalibus, si in medium ostensæ essent vel exhibitæ.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub anulo Piscatoris, die XXIX. Martii MDXV. Pontificatus nostri anno III.

IX.

Contentas in præcedenti Bulla, aliasque gratias extendit ad Sorores Ordinis beatæ Mariæ. Ibid. fol. 17.

Dilectis in Christo filiabus singulis Ancillis & Sororibus Monasteriorum Ordinis beatæ Mariæ Virginis sub perpetua & stricta clausura, ac cura & regimine Fratrum Minorum de Observantia ubique degentibus.

§. I. DUm præcelsa meritorum insignia, quibus Regina cœlorum, Virgo Dei Genitrix gloriosa, sedibus prælata sidereis, quasi stella matutina prærutilat, devotæ considerationis indagine perscrutamur, dignum, quin potius debitum reputamus, ut Ancillas & Sorores sub Regula ejusdem

beatæ Virginis viventes, & eidem Virgini sub perpetua clausura dedicatas, pro eorum spirituali solatio spiritualibus favoribus, gratiis, indulgentiis & remissionibus prosequamur.

§. II. Cum vos sub Regula novissime sub ejusdem gloriosissimæ Virginis Nomine, de mandato nostro instituta, & de duabus in unam redacta, Deo & præfatæ gloriosissimæ Virgini sub cura & regimine Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, die noctuque summis vigiliis, & puro cordis affectu gratum exhibeatis famulatum: Nos, qui nuper Monialibus sanctæ Claræ in eadem qua vos clausura, & sub eorumdem Fratrum regimine degentibus, & Altissimo famulantibus, nonnullas gratias & indulgentias concessimus, ob ipsius Virginis Mariæ, ad quam semper gessimus & gerimus singularem devotionis affectum, vos tanquam peculiares filias paterna benevolentia, spiritualibusque donis, & gratiarum muneribus prosequi volentes, vobis ad instar ipsarum Monialium Ordinis sanctæ Claræ hujusmodi, pro animarum vestrarum salute, & spirituali consolatione similes indulgentias illis concessas, & quas confirmavimus, illasque eis etiam de novo concessimus, denuo concedimus, ad vos auctoritate Apostolica pariter extendimus & ampliamus, ac vobis concedimus.

§. III. Et cum asseratur, fel. record. Innocentium Papam VIII. seu alium Romanum Pontificem prædecessorem nostrum ad tollendum discursus Fratrum Ordinis hujusmodi concessisse, quod Fratres, qui quinque Pater noster & Ave Maria coram Sacramento Altaris, & infirmi in grabatis suis pro felici statu sanctæ Matris Ecclesiæ dicendo, ut supra, haberent eamdem & prorsus similem indulgentiam, quæ concessa est visitatibus singulis annis, videlicet 11. die Augusti Ecclesiam domus sanctæ Mariæ de Portiuncula, sive de Angelis apud Assisium dicti Ordinis Minorum, & prout illam dicta die Ecclesiam visitantes lucrantur: Quodque dicendo alia quinque Pater noster & Ave Maria cum Gloria Patri in fine cujuslibet Pater noster & Ave Maria, quotidie pro eadem intentione, haberent ipsi Fratres stationes Urbis, subjungendo unum Pater noster & Ave Maria pro intentione Domini concedentis: Necnon piæ mem. Pium Papam II. etiam prædecessorem nostrum, eisdem Fratribus Ultramontanis, ut septem psalmos pœnitentiales dicendo cum Litaniis, visitando loca per eos in Ecclesiis eorum, ad hoc deputata, indulgentias stationum Urbis consequerentur, indulsisse; ipsisque Fratribus toties, quoties coronam Domini Jesu, quæ dicitur continere triginta tres Pater noster, & totidem Ave Maria, & coronam beatæ Mariæ Virginis sexaginta tres Ave Maria, & de decem in decem unum Pater noster dicerent, plenariam haberent indulgentiam, etiam concessum fuisse asseratur. Et cum nos similes indulgentias, ut præfertur, eisdem Fratribus concessas, præfatis Monialibus sanctæ Claræ concesserimus, sic vobis omnibus & singulis nunc & pro tempore, ac ubique existentibus easdem indulgentias, videlicet Ecclesiam sanctæ Mariæ Portiunculæ, sive de Angelis in Assisio secundi diei Augusti visitantibus, & quinque Pater noster, & Ave Maria cum Gloria Patri coram Sacramento Altaris pro quotidianis stationibus vobis lucrandis, recitantibus, & psalmos pœnitentiales pro stationibus Urbis obtinendis, recitandi coronas Domini Jesu, & beatæ Mariæ Virginis ad consequendam plenariam indulgentiam, quæ etiam recitantibus ipsis Monialibus sanctæ Claræ per Nos, licet forte minus clare, concessa extitit, & quam eis concessam vere fuisse declaramus, auctoritate Apostolica, tenore præsentium perpetuo concedimus pariter & elargimur.

§. IV. Et quoniam, ut pie creditur, dicendo quolibet die quindecim Pater noster & totidem Ave Maria, in fine anni censentur esse recitata in com-

commemorationem omnium vulnerum, quæ Salvator noster Jesus Christus in suo sacratissimo Corpore passionis tempore pro humani generis salute pertulit, eisdem Monialibus & Sororibus sanctæ Claræ, ac vobis & vestrum singulis, & Sororibus Tertii Ordinis sancti Francisci, & vestris vobis, & eis servientibus, & aliis dicti Ordinis in Congregatione vel alibi viventibus, nunc & pro tempore existentibus, ad quas videlicet Tertii Ordinis Sorores supra nominatas, quæ veræ religiosæ & professione & conversatione sunt, & ad illas quatuor, quæ in Basilica sancti Petri in Capella sancti Andreæ reclusas, quandiu ibi vel alibi clausuram servaverint, hanc gratiam, & omnia supradicta & sequentia extendimus, & volumus suffragari: necnon dictis Fratribus Minoribus, de Observantia nuncupatis, sub quorum cura, ut præfertur, vivitis, & vobis & Sororibus Tertii Ordinis, & aliis dicti Ordinis in Congregatione vel alibi viventibus, & quatuor in locis dictæ Basilicæ inclusis, dicta quindecim Pater noster, & totidem Ave Maria qualibet die dicentibus, quindecim millia annorum de vestrorum, & suorum peccatorum vera indulgentia & remissione, eadem auctoritate concedimus pariter & indulgemus.

§. V. Et quia eisdem Monialibus sanctæ Claræ circa recitationem officii Mortuorum etiam nonnulla alia, quæ earum conscientias perturbare videbantur, certas declarationes per quasdam nostras in forma Brevis litteras fecimus, illas quatenus vos nunc, & aliquo tempore futuro illis egueritis, ac omnia alia & singula privilegia, gratias & indulta eis quovis modo concessa, quorum omnium tenores præsentibus pro sufficienter expressis haberi volumus, ad vos extendimus, & pariter ampliamus in omnibus & per omnia; perinde ac si illa omnia vobis specifice & nominatim concessa & elargita fuissent. Et nihilominus pro vestra & earumdem Fratrum speciali consolatione, vobis sub perpetua clausura viventibus, ut in omnibus solemnitatibus Domini Sabaoth, beatæ Mariæ Virginis, Petri & Pauli, sancti Francisci, omniumque Sanctorum, & per totam majorem hebdomadam Confessores vestri quicumque fuerint, sive ordinarie a Prælatis deputati, sive aliter; dummodo vos audiant de consensu dictorum Prælatorum, possint in absolutionibus vestrarum confessionum eis de peccatis vestris factarum, vos plenarie absolvere, & pœnitentiam salutarem injungere.

§. VI. Quo vero ad Fratres & reclusas, prius tamen suorum Superiorum, & earum curam gerentium licentia & assensu habitis, ut quoties sacram sumitis communionem, ea die plenariam indulgentiam consequi valeatis. Hujusmodi autem indulgentias, extensiones & ampliationes vobis omnibus & vestrum singulis perpetuis futuris temporibus libenter concessimus, & eisdem auctoritate & tenore prædictis concedimus pariter & indulgemus, ut eo preces vestras apud Deum, & gloriosam Virginem Mariam, cui estis perpetuo dedicatæ, promptiori & quietiori mente effundere possitis & valeatis.

§. VII. Sic igitur dilectissimæ in Christo filiæ, omni mentis hilaritate hunc vobis specialem concessum thesaurum suscipientes, vos Deo & præfatæ Mariæ Virgini per operum bonorum operationem reddere studeatis acceptas, ut prudentibus Virginibus, quæ acceptis lampadibus obviam sponso exierunt, merito comparari, & per suam clementiam æternæ vitæ præmium, & nostram & Sedis prædictæ benedictionem, quam vobis & eisdem sanctæ Claræ Monialibus, & aliis etiam, quibus supra Sororibus per præfatos Confessores, vel alios ejusdem Ordinis ad hoc per vos requisitos, dicta die communionis impendi posse volumus, ulterius semper promereri valeatis. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, necnon Mo-

Monasteriorum & domorum & Ordinis hujusmodi, juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis statutis & consuetudinibus, ac quibusvis suspensionibus, revocationibus, seu limitationibus quarumvis indulgentiarum, sub quorumvis verborum formis & tenoribus factis, & pro tempore faciendis, sub quibus præsentes nullo unquam tempore comprehendi posse volumus, ceterisque aliis in contrarium facientibus quibuscumque.

§. VIII. Ceterum, quia difficile foret præsentes litteras in singulis locis ac Monasteriis seu domibus vestris & alibi, ubi opus fuerit, ostendere vel exhibere, volumus & eadem auctoritate decernimus, quod transumptis ipsarum manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus Prælati munitis, plena fides ubique adhibeatur, sicuti adhiberetur propriis originalibus, si in medium ostenderentur vel exhiberentur.

Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris, die xix. Junii mdxv. Pontificatus nostri anno iii.

X.

Revocat quæcumque indulta Obedientiæ Superioribus debitæ adversa. Ibid. fol. 18.

Dilecto filio moderno Commissario universæ Familiæ Fratrum Minorum, de Observantia nuncupatorum, partium Ultramontanarum.

§. I. Exponi nobis fecisti, quod cum inter cetera Regularis Observantiæ vota jugum obedientiæ, sine qua non vera, sed ficta censetur esse Religio, præcipuum existat, & propterea valde absurdum est, ut quis religiosum se foris habitu exhibebat, & lupi rapacis more regulariter vivere, Regularemque disciplinam, & Prælatorum auctoritatem & obedientiam suscipere & sustinere contemnat. Quodque aliquando contingit, quosdam Fratres Ordinis Minorum de Observantia salutis propriæ immemores, dicto jugo contempto, & contra dicti Ordinis instituta, exempriones, gratias, privilegia, indulta & rescripta Apostolica, quibus dictæ Religionis & Observantiæ integritas, ac pacis tranquillitas, & Prælatorum auctoritas non mediocriter dissolvuntur, & aliis delinquendi fomentum efficax ministratur, cum fictis mediis ad disciplinam Regularem, & correctionem salutarem declinandas quærere & impetrate, in animarum suarum periculum, perniciosumque exemplum, & scandalum plurimorum. Quare supplicari fecisti nobis humiliter, ut in præmissis opportune providere, de benignitate Apostolica dignaremur.

§. II. Nos igitur hujusmodi supplicationibus inclinati, auctoritate Apostolica, tenore præsentium declaramus, nostræ mentis & intentionis esse, ut de cetero nullus dicti Ordinis professor, cujucumque conditionis & gradus existat, vigore cujusvis rescripti Apostolici, sub quavis verborum forma, & cum quibusvis etiam derogatoriis & efficacissimis clausulis, quomodolibet emanatis, exemptus a jurisdictione suorum Prælatorum in aliquo censeatur, nec per ipsum Rescriptum privilegiis & gratiis pro pacis, concordiæ, tranquillitatis, ac disciplinæ Regularis, ac statutorum Generalium dicti Ordinis confirmatione & manutentione hactenus quomodolibet concessis, aut Prælatorum dicti Ordinis auctoritati aut potestati impedimentum sive præjudicium aliquod inferatur, nisi prius Commissarii dicti Ordinis, Familiæ Ultramontanæ, in Romana Curia pro tempore residentis, ad hoc expressus & in scriptis accedat assensus. Decernentes omnia & singula in Ca-

Capitulis Generalibus dicti Ordinis contra delinquentes & impetrantes, hujusmodi statuta & ordinata perpetuæ firmitatis robur obtinere, necnon irritum & inane quidquid secus super hoc a quoquam quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus prædictis, ac quibusvis aliis litteris, necnon constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, ceterisque contrariis quibuscumque.

Datum Tuscanellæ sub annulo Piscatoris, die XXVIII. Octobris MDXV. Pontificatus nostri anno III.

MONUMENTUM EPISCOPI URBEVETANI.

Episcopus Urbevetanus concedit Observantibus Urbevetanis, & Insulanis Bisentinis hospitale Terræ Vulsinii pro hospitio. Ex autographo.

GEORGIUS DE RUVERE Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Episcopus Urbevetanus.

ADDITIO PATRIS LUCÆ WADDINGI.

„ UNiversis & singulis præsentes litteras, seu præsens hoc publicum Instrumentum, ac privilegium inspecturis, illis præsertim quorum interest, intererit, vel interesse poterit quomodolibet in futurum, quosque præsens tangit negotium, seu tangere poterit quomodolibet, salutem in Domino sempiternam. Ex petitione Venerabilium Patrum fratris Angeli de Carbio Guardiani sanctæ Mariæ Paradisi de Viterbio, & fratris Joannis de Argento Ordinis Fratrum Minorum sancti Francisci de Observantia ad hoc ipsum ad Nos destinatorum a Patre Vicario ejusdem Ordinis in Romana Provincia, quod ex plurimorum relatu comperimus, quod cum ejusdem Religionis Fratres, qui a diversis Mundi partibus suorum Prælatorum mandato (ut fit) diversimode peragrantur, & præsertim apud locum sanctæ Trinitatis extra muros Urbevetanos, & apud Insulam lacus Vulsiniensis degentes, elemosynas perquirendo in terra Vulsinii Urbevetanæ diœcesis, nocte præventi pernoctare contingat, eo quod loca ab ipsa Terra valde distent, coganturque ex multis etiam causis ibidem commorari, in qua locum proprium non habentes, per Laicorum domos hospitari coguntur non sine eorum incommodo. Quod nobis quodammodo profanum visum, decrevimus eorum commoditati, quantum potest, opportune consulere. Cum itaque in dicta terra Vulsinii sit quoddam domicilium sive domus, in quo, & qua fuit hospitale, sub vocabulo sanctorum Jacobi, & Catarinæ, nunc dicta hospitalitate penitus destituta, tam ad ipsorum Fratrum Minorum commodum & recreationem, quam etiam hominum Vulsiniensium spiritualem consolationem, quam ex dictorum Fratrum mansione jugiter assequentur, maxime propter Missas, & alia Divina Officia, quæ per eosdem inibi celebrabuntur, præfatorum Fratrum & totius Religionis petitionibus annuentes, dictum locum seu domicilinm dumtaxat, habito prius maturo tractatu, colloquio, & examine cum Canonicis nostræ Cathedralis Ecclesiæ, auctoritate nostra ordinaria, qua fungimur in hac parte, cum præsentia Venerabilium virorum Domini Thomæ Sylvestri, D. Joannis Jacobi, D. Prosperi Odonis, D. Evangelistæ Nicolai, D. Francisci Thomei, D. Stephani de Siriis Canonicorum dictæ nostræ Cathedralis Ecclesiæ residentium, & totum Capitulum facientium, cum plures Canonici residentes non existant, congregatorum coram Nobis capitu-

„ tulariter ad sonum campanellæ (ut moris est) absente tamen D. An-
„ drea Bartholomæi, licet vocato ad Cameram; prædictum locum, domici-
„ lium, sive domum in dicta terra Vulmii existentem juxta stratam publi-
„ cam, ut supra, in perpetuum unimus, annectimus, & incorporamus Ec-
„ clesiæ sanctæ Trinitatis loco dictorum Fratrum de Observantia extra
„ muros Urbevetanos posito, & constructo, ac ex nunc unimus, incorpo-
„ ramus & annectimus per præsentes: committentes & mandantes Dominis
„ Præposito & Canonicis dictæ Terræ, quatenus supradictos fratrem An-
„ gelum & fratrem Joannem vice & nomine omnium Fratrum de dicta
„ Observantia præfati domicilii, & Hospitalis ut supra, per Nos annexi,
„ uniti & incorporati, in realem, actualem & corporalem possessionem im-
„ mittant & inducant, & inductos defendant, amoto exinde quolibet alio
„ illicito detentore. In quorum fidem præsentes nostras litteras, sive præ-
„ sens publicum privilegium exinde fieri fecimus per infrascriptum Nota-
„ rium publicum, subscribique, ac nostri Pontificalis sigilli jussimus & fe-
„ cimus appensione communiri. Datum & actum in Palatio Episcopali Ur-
„ bevetano nostræ solitæ residentiæ sub anno Domini MCCCCXCV. indictione
„ decimatertia tempore Pontificatus sanctissimi Domini nostri D. Alexandri
„ Divina providentia Papæ VI. die vero IX. Mensis Maii, coram, & præ-
„ sentibus ser. Angelo Micinelli, ser. Alberio Francisci & Angelo Lelli de
„ Urbeveteri testibus ad prædicta vocatis, habitis, & rogatis.

Jo. Franciscus Riccius Urbevetan. Notarius.

MONUMENTA POLONICA.

I.

Episcopus Plocensis in Polonia dat facultatem ædificandi Conventum Minorum in villa Scampæ. Ex autographo.

JOANNES Dei gratia Episcopus Plocensis.

§. I. UNiversis & singulis nostras litteras præsentes inspecturis, lecturis & audituris, significamus, recognoscimus per expressum, qualiter pro parte Religiosorum Patrum Vicarii, & aliorum Fratrum Ordinis Minorum sancti Francisci de Observantia, Monasterii in Kolo, Gnesnensis diœcesis, nobis extitit expositum, quod ipsi devotioni vacare cupientes, in capella sive Oratorio Annunciationis Virginis Mariæ in villa Scampæ, nostræ Plocen. diœcesis, noviter constructa & consecrata, ad quam Christifideles zelo devotionis accensi, pro consequendis indulgentiis, & peccatorum remissione, etiam de longinquis partibus confluere consueverunt, Monasterium erigere & construere, ac in eadem capella, Altissimo Domino, nocte dieque famulari, de consensu expresso Reverendi Domini Nicolai Koscieleki Præpositi Uladislavien. ejusque capellæ patroni & collatoris, qui nostrum ad hoc supplicando consensum habere voluit & admissionem.

§. II. Nos igitur Joannes Episcopus præfatus, dictorum Fratrum petitionem justam & rationi consonam attendentes, ipsorumque tam saluberrimum propositum ad optatum effectum perducere, & cultum Divinum in diœcesi nostra præfata adaugere cupientes; præfatis Fratribus, ut circa eamdem capellam, Monasterium erigere, ædificare, construere, ac in eodem aliquot Fratres sui Ordinis prædicti, ad serviendum Domino Deo, & ad peragenda Divina officia, in capella præfata, locare & constituere, sine tamen præju-
di-

dicio & detrimento Rectoris Ecclesiæ parochialis in Scampe, possint & valeant, admisimus & consensimus, & nunc & in futuro, auctoritate nostra ordinaria ad præsens. In cujus rei testimonium, sigillum nostrum est appensum.

Datum Sandomiriæ, feria v. festi translationis sancti Stanislai Episcopi & Martyris, anno Domini MCCCCXCVI.

II.

Dat Fratribus Conventus Vilnen. aream domui illorum conjunctam. Ex Mon. MSS. Prov. Poloniæ.

ALEXANDER Dei gratia magnus Dux Lituaniæ &c.

Significamus tenore præsentium, quibus expedit, universis & singulis, quomodo nos Fratrum Minorum sancti Francisci de Observantia, Conventus Vilnen. precibus flexi, & rationabiliter ad id adducti, molendinum nostrum situatum in ripa, juxta Conventum eorum, nostris damnis non parcentes, jussimus deponere, maxime propter impulsionem aquæ, & tremorem molendini, quæ impedimento ipsis Fratribus, murisque ipsorum Ecclesiæ fuerunt, & ad ruinam murorum concausa. Quare ipsis Fratribus Ecclesiæque eorum providere cupientes, ne ex ea area damna & impedimenta habeant in futura tempora, aream nostram expressam, Fratribus expressis Conventuique eorum dedimus, & per præsentes damus ex nunc & in perpetuum.

Datum in Borissono, feria v. in octava Visitationis beatissimæ Virginis Mariæ, anno Domini MD.

MONUMENTUM CARD. GRIMANI.

Testatur Card. Grimanus se quasdam gratias & privilegia pro Fratribus Hispanis impetrasse a Julio Pontifice. Ex Bullario Roder. num. 15.

DOMINICUS miseratione Divina tituli S. Marci, sanctæ Romanæ Ecclesiæ presbyter Cardinalis Grimanus, vulgariter nuncupatus, Patriarcha Aquilejensis, totius Ordinis Fratrum Minorum S. Francisci Protector, Gubernator & Corrector.

§. I. Universis & singulis præsentes litteras nostras visuris, lecturis, pariter & audituris, fidem facimus & attestamur, qualiter hodie sanctissimus Dominus noster, Dominus Julius II. Divina providentia Pontifex Maximus, nobis instantibus & procurantibus ad supplicationem, petitionem & instantiam Fratrum beati Francisci Hispaniarum de Observantia, gratias hic inferius appositas eisdem Fratribus, a quibusdam suis prædecessoribus Romanis Pontificibus concessas, videlicet a fel. record. Alexandro IV. quod dicti Fratres in suis Ecclesiis & Monasteriis possint tempore interdicti, in festivitatibus sanctorum Francisci, Antonii & Claræ, ac per eorum octavas Divina solemniter celebrare officia; ab Alexandro VI. ut etiam in festivitatibus sanctorum Ludovici, Bernardini, Bonaventuræ, ac sanctorum quinque Martyrum, ejusdem Ordinis, illo tantum die simili modo possint celebrare: & a præfato sanctissimo Domino nostro Julio, ut in die sancti Bonaventuræ tempore interdicti ad supplicationem serenissimorum Regum Hispaniarum celebrare possent per diem, & eodem modo, sicut in festo bea-

beati Francisci concessum extitit, vivæ vocis oraculo confirmavit, & libenti animo approbavit. Ad quas concessiones idem sanctissimus Dominus noster Julius ad nostram similiter instantiam de benignitate Apostolica addidit, ut illam eandem indulgentiam, licentiam & auctoritatem celebrandi ut supra, habeant etiam in die qua beatus Franciscus sacratissima recepit Stygmata, & tempore cessationis a Divinis: superiora omnia non solum approbando & confirmando, verum illa augendo, & de novo concedendo. Non obstantibus constitutionibus & ordinationibus Apostolicis, quas Sanctitas sua obstare noluit, illa præsertim, quæ incipit: *Alma mater*, de sententia excommunicationis lib 6. In quorum fidem, robur & testimonium præsentes litteras nostras fieri, & per Secretarium nostrum scribi, nostrique sigilli majoris appensione muniri mandavimus. Datum Romæ apud sanctum Marcum die XVII. Julii MDVI. Pontificatus sanctissimi in Christo Patris, & Domini nostri, Domini Julii II. & protectionis nostræ anno III. L. Puteolanus. De mandato registrata.

§. II. In quorum omnium & singulorum fidem & testimonium præsentes litteras fieri, & per Notarium publicum, ac Archivi Romanæ Curiæ scriptorem infrascriptum, subscribi & signari, sigillique prædictæ Romanæ Curiæ Archivi appensione communiri fecimus. Datum & actum Romæ in domibus nostræ solitæ residentiæ, sub anno a Nativitate Domini MDIX. indictione XII. die vero XI. mensis Junii, Pontificatus prælibati sanctissimi Domini nostri, Domini Julii Papæ II. anno VI. Præsentibus ibidem discretis viris Dominis Nicolao de Ambrosinis & Barnaba Ferdinandi de Valençuela, Curiæ causarum Cameræ Apostolicæ Notariis, testibus ad præmissa vocatis specialiter atque rogatis. Et ego Joannes Baptista de Ecclesia Civis Romanus, publicus Apostolica auctoritate, Curiæque causarum Cameræ Apostolicæ Notarius, necnon Archivi Romanæ Curiæ Scriptor: quia præmissis omnibus ac singulis, dum sic, ut præmittitur, agerentur, dicerentur & fierent, una cum prænominatis testibus interfui, eaque sic fieri vidi: idcirco hoc publicum instrumentum in forma qua vidimus, subscripsi & publicavi, signoque & nomine meo solitis & consuetis, una cum præfati Archivi Romanæ Curiæ Sigilli appensione signavi rogatus & requisitus.

I N-

INDEX
RERUM NOTABILIUM

Notæ Arabicæ paginam, Romanæ marginalem paragraphum denotant.

A

Cla-

Ber-

C

D

E

Elvi-

F

fol-

H

Hie-

L

M

Ma-

N

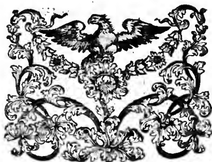
O

Sa-

T

V

Vi-

INDEX BULLARUM

Quæ in hujus Decimiquinti Tomi Regesto continentur.

Numerus Arabicus indicat paginam, Romanus per ordinem positas Bullas.

FINIS TOMI XV.

Menda, quæ in hujus decimiquinti Tomi editione irrepserunt, benevole Lector ita corriges.

Pag. 50.	§. XLIII.	*lin.* 5.	Eremitorum	Eremitorium
105.	§. XXVII.	*lin.* 16.	venturum	venturam
117.	§. LVIII.	*lin.* 3.	faietur	fatetur
127.	§. XIII.	*lin. ult.*	nunime	numine
146.	§. XXX.	*lin.* 12.	XDII.	MOII.
189.	§. XX.	*lin.* 43.	fuerit	fuerit
192.	§. XXIV.	*lin.* 6.	MDCCXXXIX.	MDCXXXIX.
202.	§. II.	*lin.* 12.	Altaturibus	Altaribus
214.	§. XVI.	*lin.* 5.	Virium	Vicarium
300.	§. XVIII.	*lin.* 3.	æmulaturus.	æmulatorus
386.	*in Argumento*		Collegii	Collegiis
397.	§. I.	*lin.* 2.	revoluerit	revolverit
400.	§. XIII.	*lin.* 11.	prællo	prælio
412.	§. XVI.	*lin.* 1.	plantitie	planitie
428.	§. II.	*lin.* 11.	inhumanatus	inhumatum
448.	§. XII.	*lin.* 21.	procurus	procuratus
478.	§. XXXVII.	*lin.* 4.	opdidi	oppidi

